

FILOCALIA

SAU CULEGERE DIN SCRIERILE SFINILOR
PĂRINȚII CARE ARATĂ CUM SE POATE OMUL
CĂȘTI, LUMINA ÎN DESĂVĂȘIRI

Volumul XI

SFINȚII VARSANUFIE ȘI IOAN

Scrisori duhovnicești

Traducere, introducere și note
de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae

Volumul poate fi distribuit liber pentru uz personal.

Această lucrare este destinată tuturor iubitorilor de spiritualitate creștină ortodoxă. Ea poate fi utilizată, copiată și distribuită LIBER.

Lucrarea face parte din patrimoniul spiritual al Bisericii Ortodoxe.

Ediția I-a la Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1990

Ediția a II-a la Editura Universală, New York, 2001

INTRODUCERE

1. Con inutul scrierii

Cre tinismul este religia care asigur via a de veci persoanelor omene ti create de un Tat iubitor al unui fiu iubit ca s extind i la ele iubirea Sa de Tat . Aceast via ve nic se asigur fiec rei persoane prin unirea cu Iisus Hristos, Fiul ve nic al Tat lui ve nic, f cut om în vederea acestei uniri neconfundate a Lui cu noi. Aceast mîntuire pentru veci a persoanelor omene ti se realizeaz pe de o parte prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ca om pentru veci, prin jertfa adus de El i prin învierea Lui, pe de alt parte prin scoaterea omului cu voia lui din patimile care îl închid în mod egoist în el însu i i în lumea v zut , trec toare, i prin unirea cu Hristos cel înviat la via a de veci. Aceast ridicare a omului din starea p tima , egoist i unirea lui iubitoare cu Hristos cel înviat se face prin lucrarea Duhului Sfînt. Prin aceasta omul se une te pe de o parte tot mai mult cu Hristos i se întip re te de Duhul Sfînt, pe de alta realizeaz tot mai mult umanitatea sa, ce poart în ea setea dup comuniunea iubitoare i dup via a ve nic în orizontul infinit al vie ii iubitoare supreme sau dumnezeet i, aflate din veci în Sfînta Treime.

Astfel credința creștin vede ca temelie a mântuirii ceea ce a făcut Dumnezeu cel în Treime prin creația și prin Iisus Hristos ca Fiul întrupat al Tatălui, deci triadologia și hristologia. În hristologie avem și împlinirea sau înta mântuirii ca unire veșnică cu Hristos și prin această desvârșirea umanității noastre prin această unire cu Fiul lui Dumnezeu care a luat umanitatea noastră și a dus-o la desvârșire. Hristos ne ajută în această lucrare, lucrând El însuși în noi prin Duhul Său cel Sfânt. Aceasta implică însă și o pneumatologie, dar și o anumită concepție despre om, adică despre puterile și destinația lui, sau o antropologie.

Triadologia, hristologia și pneumatologia se unesc în lucrarea mântuitoare cu antropologia.

În Noul Testament nu se vorbește despre Hristos și despre Duhul Sfânt în mod separat, adică fără legătura lor cu omul. Dar nici omul, intrat pe calea mântuirii nu este văzut în afara lui Hristos și a Duhului Sfânt. Totul în epistolele Apostolilor prezintă în mod unitar pe omul ce se mântuiește și pe Hristos lucrător în el prin Duhul Sfânt, sau pe Hristos întrupat, răstignit și înviat, lucrător în noi spre a ne sfîși și mântui prin Duhul Sfânt. „Dumnezeu nu ne-a rînduit spre mînie, ci spre dobîndirea mîntuirii prin Domnul nostru Iisus Hristos, care a înviat pentru noi, pentru ca noi, să veghem, fie că am adormit cu El, împreună să vieuim” (I Tes. 5, 9-10). „Credincios este Cel ce vă cheamă. El vă va împlini” (vă va duce la ceea ce vă cheamă) (I Tes. 5, 24).

Dar omul nu este mântuit fără o conlucrare a lui cu Hristos. Mîntuirea omului nu este decît unirea lui activă cu Hristos cel lucrător în el prin Duhul Sfânt. Ea este ieșirea omului din închisoarea egoismului său, și intrarea în creșterea în comuniunea cu Hristos, realizată atît prin Hristos în Duhul Sfânt cît și prin omul întărit de Hristos.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Eliberarea omului de egoism este una cu eliberarea lui de patimi, sau cu sfin enia lui. „C ci voia lui Dumnezeu aceasta este: sfin irea voastr ... ca s tie fiecare s - i st pîneasc vasul s u în sfin enie i cinste, nu în patima poftei, cum fac p gîinii care nu cunosc pe Dumnezeu... C ci Dumnezeu nu ne-a chemat la necur ie ci la sfin ire." (I Tes. 4, 3-7). Dar eforturile spre această cur ie nu le poate face omul decît în Hristos, adic conlucrînd cu puterea Lui i avîndu-l pe El ca model. A adar dac ai înviat cu Hristos, c uta i cele de sus, unde se afl Hristos, ezînd de-a dreapta lui Dumnezeu... C uta i cele de sus nu cele de pe p mînt, c ci voi ai murit i via a voastr este ascuns cu Hristos în Dumnezeu... Drept aceea omorî i m dularele omului p mîntesc: desfrînarea, necur ia, patima, pofta cea rea i l comia (Col 3, 1-5).

Tot omul credincios care prime te s - i lucreze mîntuirea i face această lucrare în Hristos, sau are pe Hristos lucrînd în el, spre a-l duce la o tot mai mare asem nare cu El. Această asem nare cu Hristos prin unirea cu El e i o mi care a lui Hristos spre tot mai marea unire cu omul, dar i o mi care a omului spre această int . Sf. Ap. Pavel consider c datoria lui s înf i eze "pe tot omul des vîr it în Hristos Iisus" (Col. 1, 28). C ci „dac este în Hristos, omul este f ptur nou " (II Cor. 5, 17). „Via a lui Hristos se arat în trupul nostru cel muritor" (II Cor. 4, 11).

E de accentuat îns în mod deosebit c Hristos lucreaz în noi prin Duhul S u cel Sfînt. Duhul S u cel Sfînt este puterea sfin itoare a noastr . Hristos "ne-a dat nou arvuna Duhului" (II Cor. 5, 5). Omul în mi carea lui spre în l imile umanit ii sale curate, iubitoare, ajunge la o tot mai mare sub iere în în elere i sim ire. Iar în aceasta se arat c este imprimat în toat , fiin a sa tot mai

mult de Hristos, prin cldura iubitoare i curat între inut în el de Duhul Sfînt. Omul este ca o hîrtie vie ce prime te în ea tr s turile spirituale din care se alc tuie te chipul lui Hristos ca chip viu. Duhul înmoae inima omului ca s poat înscrie în ea cu u urin chipul lui Hristos. Astfel Duhul e ca un fel de condei fierbinte ce imprim pe Hristos în om.

Dar Duhul lucreaz asupra unui om prin alt om, care a ajuns, înainte de acela la o credin mai puternic i mai comunicativ . De aceea Sf. Ap. Pavel poate spune c credincio ii din Corint sînt scrisoarea în care a scris el pe Hristos cu condeiul Duhului: "Scrisoarea noastr sînte i voi; ar tîndu-v c sînte i scrisoarea lui Hristos, slujit de noi, scris nu cu cerneal , ci cu Duhul Dumnezeului celui viu, nu pe table de piatr , ci pe tablele de carne ale inimii" (II Cor. 3, 2-3).

Iat cum omul, unindu-se tot mai mult cu Hristos i f cîndu-se tot mai asemenea Lui, se realizeaz pe de o parte tot mai mult ca om, asemenea omului des vîr it care e Hristos, pe de alta se apropie tot mai mult de Hristos, omul model, însu indu- i cur ia i c ldura Duhului. El devine purt tor de Hristos, dar, în acela i timp duhovnicesc.

Sf. P rin i urmînd Noului Testament au st ruit pe de o parte i ei în descrierea progresului omului în unirea cu Hristos prin lucrarea Sf. Duh, dar pe de alt parte L-au prezentat pe Hristos nu separat de lucrarea Lui în om prin Duhul Sfînt, ci în îns i lucrarea Lui în om.

Separarea Sfintei Treimi i a operei lui Hristos de lucrarea lor în om a început s fie f cut mai tîrziu de scolastic prin împ rirea prea strict între teologia dogmatic teoretic , în care nu se vede cum lucreaz Hristos prin Duhul Sfînt în om, i între teologia moral la fel de teoretic , în care nu se vede cum lucrarea omului e

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sus inut de Hristos prin Duhul Sfint, i cum înainteaz omul prin aceasta în Hristos.

S-a spus c Dogmatica are s ne prezinte ce e Dumnezeu în Sine i ce a f cut el pentru om, iar Morala ce are de f cut omul. S-a trecut peste faptul c ceea ce face omul nu face singur ci înt rit de Hristos i de Duhul Lui cel Sfint. S-a trecut cu vederea c Dumnezeu în Sine e un Dumnezeu al iubirii i aceasta explic crea ia i lucrarea mîntuirii. S-a trecut peste faptul c tot ce a f cut Hristos înainte de a se uni cu noi a f cut din dragoste pentru om i c această oper e dus la cap t în unirea lui Hristos cu omul. S-a trecut cu vederea c ceea ce a f cut Hristos a f cut în primul rînd în umanitatea asumat de El i această lucrare se continu în fiecare om în parte. S-a trecut cu vederea c scopul lui Dumnezeu Cel în Treime e lucrarea mîntuitoare în om prin Hristos în Duhul Sfint. i acest scop const în a uni pe om cu Fiul lui Dumnezeu cel întrupat, avînd la aceasta i conlucrarea omului. S-a trecut de asemenea cu vederea c noi nu putem lucra nimic în vederea mîntuirii noastre f r s lucreze Sfînta Treime prin Hristos cel jertfit i înviat în noi. Propriu zis mîntuirea const în p trunderea i s l luirea Sf. Treimi prin Hristos în noi, pentru a ne umple i pe noi i între noi de dragostea dintre Persoanele Treimii. Noi ajungem la inta spre care ne duce Hristos cînd el devine str veziu în noi, ca Fiul lui Dumnezeu cel întrupat, jertfit i înviat, ceea ce înseamn îndumnezeirea noastr . Iar dac mîntuirea st în a se face Hristos str veziu în noi, ca în sfin i, aceasta nu e numai tem de Morala ci i de Dogmatic .

De fapt faptele noastre morale sînt i faptele lui Dumnezeu i faptele mîntuitoare ale lui Hristos ajung la cap t sau se fructific în faptele morale ale omului. Dogmatica cuprinde în sine Morala nedesf urat , iar

Morala, Dogmatica în desfășurarea ei pe calea spre împlinire.

Dar între faptele noastre morale prin care ne unim tot mai mult cu Dumnezeu, și Dumnezeu cu noi, un rol important îl are rugăciunea. Prin aceasta aducem mulțumiri lui Dumnezeu, Îți cerem să lucreze în noi, Îți lăudăm pentru ceea ce a făcut și face în noi. Dar aceasta o facem în cultul Bisericii. De aceea scrierile teologice ale sfinților Părinți sunt în același timp scrieri de laudă ale lui Dumnezeu, fiind foarte apropiate de cultul Bisericii.

Urmându-lor, tot cultul ortodox este plin de învătăruia despre Dumnezeu în ceea ce a făcut și face El pentru om și în om, deci, Dumnezeu este prezentat ca nedespărțit de om. Așa se explică conținutul teologic al cultului ortodox, dar și trăirea emoțională, existențială a conținutului teologic în acest cult. Aceasta este în legătură cu prezentarea emoțională a dogmelor credinței și cu continuarea fundamentare teologică a îndrumărilor morale date omului.

Numai când Părinții aveau de apărut un punct al dreptei învățături despre Dumnezeu sau despre Hristos dezvoltau mai mult latura dogmatică a ei. Dar nici atunci nu lipsea din această prezentare latura celui punct al învățurii dogmatice cu mântuirea omului, cu urmările ei pentru viețuirea ce se cere omului, cu laudă și mulțumirea lui Dumnezeu pentru modul cum se reflectă existența și lucrarea lui Dumnezeu în creșterea duhovnicească a omului și în puterea dată acestuia de a conlucra cu Dumnezeu la mântuirea sa.

Dar cele mai multe din scrierile Părinților au un caracter precumpnit duhovnicesc, adică prezintă nu pe Dumnezeu și lucrarea mântuitoare a lui Hristos în Sine, ci în om, prin Duhul Sfânt.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Una din prea frumoasele scrieri de acest caracter duhovnicesc sînt „Scrisorile duhovnice ti” ale lui Varsanufie i Ioan.

Înv atul monah din Muntele Athos, Teoclit Dionisiatis, scrie în „Cuvîntul înainte” la a doua edi ie a textului grec original al acestei scrieri, tip rit la Volos, în editura lui Sot. Shoinas, de la 1960: „Una din c r ile cele mai dulci i mai pline de Duhul Sfînt ale P rin ilor prea sfintei Biserici a R s ritului, dar în acela i timp din cele mai pu in cunoscute poporului drept credincios, este f r îndoial , „Cartea prea folositoare de suflet” a celor dintre sfin i P rin ilor no tri Varsanufie cel Mare i Ioan numit Proorocul, constatatoare din 836 R spunsuri”.

Într-adev r, scrierea aceasta e de o mare dulcea duhovniceasc i de un deosebit folos nu numai pentru monahi, ci pentru to i credincio ii Bisericii noastre. Însu i titlul ei, „Carte prea folositoare de suflet” , sub care a fost publicat prima dat la Vene ia, de Nicodim Aghioritul, i retip rit cu mici îmbun t iri la Volos în 1960 i la Tesalonic în 1974, remarc acest fapt. El e repetat i în explicarea titlului prin cuvintele: „Spre folosul tuturor cre tinilor drept credincio i”.

De fapt „Scrisorile” acestea sînt r spunsuri potrivite în orice timp la o mul ime de întreb ri puse în parte de monahi, dar în parte i de mireni, întreb ri care în forma pus atunci sau în forme asem n toare, preocup pe orice cre tin.

Scrierea îns n-a circulat în cercurile largi ale credincio ilor decît începînd din 1816. Pîn atunci nu se afla decît în diferite manuscrise din mîn stiri în uzul monahilor, de i prin leg turile acestora cu credincio ii în elepciunea din ea se comunica i acestora. De abia în anul 1803 Nicodim Aghioritul, înv atul monah din Muntele Athos, care a tip rit numeroase opere

duhovnicești ale Părinților, a trimis spre publicare la Veneția această scriere după un manuscris foarte vechi din biblioteca Mănăstirii Lavra din Sf. Munte, copiat de monahii Anania, Ciprian și Eftimie, care au asigurat și cheltuielile publicării ei. Nicodim Aghioritul a prevăzut cartea publicată cu o biografie a Sfinților Varsanufie și Ioan și cu un indice alfabetic al cuprinsului „Scrisorilor” din carte.

În timpul mai nou cartea a trezit un viu interes și în Occident. Preotul anglican Derwas James Chitty, un mare admirator și traducător al spiritualității răsăritene, a pregătit publicarea unui text grecesc critic. O primă fascicul din el, conținând 124 Scrisori, a fost publicat în *Patrologia Orientalis* (t.XXXI, fasc.3, Paris 1967).

Moartea sa neașteptată din 1971, l-a împiedicat să publice textul integral în *Source chretienne*. Sarcina de a duce la sfârșit această editare critică a fost preluată de François Neyt, care a prezentat în 1967, la Louvan, o remarcabilă teză de doctorat asupra „Scrisorilor către Dorotei în corespondența lui Varsanufie și Ioan de Gaza”.

Dar gândind că publicarea integrală a acestei opere de către Neyt va mai întârzia, L. Regnault, împreună cu Philippe Lemaire, a publicat o traducere franceză a ei din limba greacă, la mănăstirea din Solesmes, în 1971. Considerând ediția greacă a lui Nicodim, „insuficientă” (conform spusei lui J. Hausherr din „*Dictionnaire de spiritualité*” I, 1262), ei au recurs și la unele manuscrise din Biblioteca Națională din Paris și din alte biblioteci. Primele 223 Scrisori le-au tradus simplu din Cod. Coislin, gr. 124, de care spun că este cel bun. B. Outtier a colaborat cu ele cu cele două manuscrise principale și foarte vechi georgiene, Sinai 34 și 35, dar care nu conțin decât 79 de Epistole. Două dintre

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ele, prima i a 73-a, pare s nu fi fost conservate de textul grec i au fost ad ugate în traducerea francez la sfîr it.

L. Regnault declar c a fost îndemnat la traducerea i publicarea în francez a acestei scrieri de „influen a considerabil exercitat de ea în istoria spiritualit ii cre tine" (Introducere la traducere).

Traducerea noastr , de i a urmat în mod principal textul grec din edi ia de la Tesalonic, a inut seama i de traducerea francez . De asemenea, am urmat ordinei „Scrisorilor" luat de traducerea francez din manuscrisele mai bune folosite de ea, punînd în parantez num rul diferit al „Scrisorilor" corespunz toare din edi ia Volos.

Am reprodus în traducerea noastr i referirile date uneori în textul francez, în parantez , la unele sentin e din Pateric, cuprinse în unele manuscrise folosite de ea.

De via a lui Varsanufie, numit Marele B trîn, i a lui Ioan, numit Proorocul, s-au ocupat mai mul i. Cel dintîi a f cut aceasta Nicodim Aghioritul în „Introducerea" la edi ia sa, descriind mai ales virtu ile lor pe baza tirilor despre ele din „Scrisorile" lor.

În timpul mai nou s-a ocupat cu via a lor S. Vailhe, în: *Les lettres spirituelles de Jean et de Barsanuphe*, ebd. în *Echos d'Orient*, 7 (1903) p. 268-276; apoi în: *Saint Barsanuphe*, ebd. 8 (1905), p. 14-25 i: *Jean le Prophete et Seridos*, ebd. 154-160. Aprecieri asupra celor doi b trîni i a înv turii lor a f cut i L. Regnault în prefa a la o antologie de 50 de Scrisori ale lor publicate în 1967 sub titlul „*Maîtres spiritueles au desert de Gaza*".

Nu vom încerca aici s facem i noi o expunere sistematic a vie ii lor. C ci tot ce e tiut despre via a lor se cuprinde în scrisorile lor. Ne vom mul umi aici cu

unele reflexiuni sumare asupra coninutului acestor „Scrisori”, dup cîteva date personale despre via a lor.

Varsanufie i Ioan au fost doi P rin i duhovnice ti, tr itori ca mari nevoitori în prima jum tate a sec. VI, în mîn stirea întemeiat de Serid i condus de el, la sud de Gaza. Varsanufie a murit pe la 540, fiind supranumit „Marele B trîn”, iar Ioan, supranumit „Proorocul”, cu cîtva timp înainte, între 530 i 535. Serid, stare ul mîn stirii, a murit cu 14 zile înaintea lui Ioan. Dorotei care venise în acea mîn stare atras de cei doi B trîni i a fost unul din ucenicii lor i conduc torul bolni ei din mîn stire, s-a retras i el din ea dup moartea lui Ioan, întemeind o mîn stire proprie, pentru c dup moartea lui Ioan, Varsanufie s-a închis total în chilia sa nemair spunzînd nici la întreb ri. (A se vedea aceasta în Filocalia rom. Vol. IX, p. 465). Vailhe socote te c Dorotei a întemeiat mîn stirea sa pe la 540. Lui îi vor fi adresate vreo sut de Scrisori de c tre cei doi B trîni.

Cei doi b trîni vie uiau închi i fiecare în chilia lui. Serid le aducea întreb rile scrise ale unor monahi i mireni i ei îi r spundeau ce s le scrie acelora.

Nicodim Aghioritul folosindu-se de m rturia lui Teodor Studitul, deosebe te pe acest Varsanufie de un Varsanufie eretic acefal, de care vorbe te Patriarhul Sofronie al Ierusalimului. El d în acest sens r spunsul la o întrebare a lui Teodor Studitul de c tre Patriarhul Tarasie de Constantinopol, care a prezidat Sinodul VII ecumenic de la 787. În acest r spuns Patriarhul Tarsie spune i el c acest Varsanufie, spre deosebire de ereticul pomenit de Sofronie, egiptean de origine i el ca i cel lalt, e cu totul ortodox i a fost socotit de Biserica sfînt. Teodor Studitul, redînd aceast m rturie a Patriarhului Tarasie, mai spune c în vremea sa exista

Sfin ii Varsanufie i Ioan

chiar o icoan a lui Varsanufie în marea biseric din Constantinopol.

Cît prive te con inutul „Scrisorilor”, el este o aplicare concret a doctrinei ce se cristalizase în spiritualitatea cre tin din secolele anterioare asupra patimilor i virtu ilor. Prin aceasta con inutul lor este înrudit cu cel al Patericului. Dar pe cînd în Pateric doctrina aceasta e concretizat în gesturi, fapte i scurte sentin e ale B trînilor, în „Scrisorile” acestea ea e concretizat în sfaturi date la întreb rile unor oameni care se str duiau s aplice în diferite situa ii concrete ale vie ii lor aceast doctrin , în lupt cu tot felul de piedici, de ispite, de greut i. Ea este prin aceasta i o aplicare a doctrinei din scrierile filocalice.

Sfaturile date în aceste „Scrisori” au o remarcabil not de realism. Ele in seama de nivelul spiritual al celor ce vin cu întreb ri. De la cei mai progresia i duhovnice te se cer lucruri mai mari, de la cei mai pu in progresia i se cer eforturi mai modeste, pe m sura lor. De aceea cartea poate fi de un real folos nu numai pentru monahi, ci i pentru mirenii credincio i, dar îndeosebi pentru preo ii duhovnici.

„Ceea ce Apoftegmele P rin ilor (Patericul) ne l sau doar s întrevedem în cîteva luciri fugitive, în momente rare, aici se desf oar sub ochii no tri ca un film ce ne arat la lumina zilei aspectele cele mai ascunse ale vie ii obi nuite ale monahilor, care urm resc zi de zi umilul lor efort de ascez i de rug ciune, sus inut de sfaturile, înv turile i încuraj rile P rin ilor lor în Dumnezeu. Nu tim ce s admir m mai mult sf tuirea dat ucenicului, care î i repet f r încetare m rturisirile neputin ei i acelea i cereri de sfat i de ajutor, sau r bdarea înv torului care nu obose te s foloseasc toate darurile sale naturale i supranaturale pentru a conduce spre

des vîr ire pe fiii duhovnice ti încredin a i lui de Mîntuitorul". (L. Regnault, în Introducere la traducerea francez a „Scrisorilor”, intitulat : „Barsanuphe et Jean de Gaza, Corespondence”, Solesmes, 1971).

E greu s se rezume în mod fidel marea bog ie de sfaturi atît de nuan ate cuprinse în aceste „Scrisori”, potrivit cu marea felurime a situa iilor celor ce le cer. Vom da de aceea numai un rezumat aproximativ al ideilor lor, împreun cu unele reflexiuni despre ele.

Varsanufie i Ioan urm resc în sfaturile lor adresate celor ce le cer îndrumarea acelora în primul rînd spre smerenie, care e condi ia iubirii de Dumnezeu i de oameni, ca suprem virtute i realizare a omului. Numai cei ajun i la ele s-au ridicat peste toate patimile.

Smereniei i se opune cu deosebire slava de art , care îl las pe om preocupat de sine în mod egoist. Aceast slav de art poate lua nesfîr ite i foarte subtile forme, care pot în ela chiar i pe cel ce e st pînit de ele. Pentru a ajunge la smerenie e nevoie de o aten ie tot mai fin , tot mai p trunz toare la sinea proprie, pentru a surprinde diferitele mi c ri ale slavei de arte i a cur i de pe chipul adev rat al omului toate straturile de zgur mai groase sau mai sub iri cu care acoper sau strîmb cu viclenie mai vizibil sau mai pu in vizibil sinea real a omului.

Instrumentul cu care se r zuie te aceast zgur este în mod principal t ierea voii proprii, ascultarea i supunerea fa de autoritatea P rintelui duhovnicesc, sau a stare ului mîn stirii. C ci slava de art , de care sunt legate i celelalte patimi, pot strîmba sau falsifica fiin a omului pîn a-i da acestuia impresia c tocmai aceast form strîmbat , pref cut , este fiin a lui adev rat i voia de a o sus ine e adev rata lui voie. De aceea omul trebuie ajutat s se rup de aceast voie a lui.

Prin smerenie omul ajunge de vede sinea sa real , cur it de straturile de opacitate, de întuneric, a ezate pe ea. Sinea astfel cur it se descoper ca o sine clar dependent de Dumnezeu, s-ar putea spune str vezie pentru Dumnezeu, Care, prin sensul ce-l d tuturor, aduce în om marea lumin . La această vedere a m reiei luminoase a lui Dumnezeu nu poate ajunge decât cel ce vede micimea sa, lipsa de sens sau întunericul existen ei sale închis în ea îns i. C ci această micime a sa recunoscut face inexplicabil existen a proprie f r Dumnezeu. Cu cât se simte omul redus la sine însu i, mai gol, cu atât se vede pe sine mai clar c nu poate exista decât prin Dumnezeu, cu atât i se face mai sim it prezen a lui Dumnezeu ca temelie a sa.

Smerenia e sus inut în om chiar de faptul c de i î i d seama de limitele lumii i ale sale prin tr irea a tot felul de imperfec iuni ale lor (boli, moarte, incapacitatea lumii de a-l satisface cu adev rat i definitiv pe om), totu i el nu poate ajunge la marginea cosmosului i nu poate ajunge niciodat la cunoa terea de sine în mod des vîr it.

În imperfec iunile fiin ei umane i ale lumii i în continua insatisfac ie în care ne las acestea prin ele înse i se arat limitarea lor, dar în neputin a omului de a ajunge în cunoa terea lor pîn la marginea lor, constat m indefinitul lor. Ele ni se prezint ca indefinite i în acela i timp ca limitare. Lumea e finit pentru c nu e una cu Dumnezeu; dar e indefinit , pentru c e creat de Dumnezeu cel infinit i e în leg tur cu el i cu omul ca chip al lui.

Omul e indefinit la complexitatea i permanenta noutate a spiritului s u. El a f cut de aceea s progreseze în cunoa terea de sine, dar nu poate ajunge pîn la cap t în această cunoa tere de sine. Dar chiar dac ar ajunge, tot n-ar ie i din imperfec iunea sa. Iar lumea e inferioar

omului pentru că este obiect de cunoaștere lipsit de conștiință și de capacitatea de a-și comunica iubirea în mod conștient și de a se cunoaște pe sine însuși. Totuși omul este făcut astfel că nu poate dispune cu totul nici de existența ei fizică și nu poate ajunge nici fără cunoaștere la marginile ei. Astfel, atât sinea umană, cât și lumea fizică, se prezintă pe de o parte ca limitare, ca imprimate de imperfecțiuni și de neputințe, dar pe de altă parte depășind puterile lor de a dispune de ele înseși, în special puterile omului de a se cunoaște și de a cunoaște cele două realități pînă la marginile lor.

Omul progresa în cunoașterea sa și a lumii, dar progresa într-un indefinit al cărui capăt nu-l poate ajunge, întrucât care închide pe de altă parte gândurile și simțirile lui mereu în același plan nesatisfăcător. Omul progresa în cunoașterea lumii, dar progresa în cunoașterea unor aspecte specificate la nesfârșit ale acelorasi legi generale, rămînînd cu cunoașterea lumii fizice și a sa într-un plan finit și în același timp indefinit.

Amîndouă acestea arată că sinea omului și lumea, odată ce sunt finite, dar în neputință de a se cuprinde una prin alta, sunt dependente, dar nu una de alta, ci de o realitate superioară.

Cum ar exista prin sine o lume imperfectă? Dacă poate fi prin sine, cum de nu poate fi perfectă?

S-a dat încă de cît se filozofia din antichitate un răspuns panteist, emanationist sau evoluționist la această întrebare. S-a spus că fundamentul este perfect, dar cele eminate din el sunt imperfecte, sau vor ajunge la perfecțiune prin evoluție. Dar cum pot ele să emana din imperfecte din ceea ce este perfect, sau cum n-a putut ajunge imperfectul la perfecțiune odată ce ele au pornit pe calea perfecțiunii din eternitate, de cînd există? Numai ideea unei deosebiri ființiale între fundamentul

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lumii i lumea noastr poate da un r spuns la problema imperfectiunii lumii. Fundamentul e necreat, lumea e creat . i omul la fel. Dar ele ar putea dobîndi perfectiunea r mînînd în comunicare deplin cu fundamentul lor. Îns aceasta s-a l sat la latitudinea libert ii umane. Numai libertatea fiin elor con tiente create poate duce lumea la perfectiune. Îns perfectiunea nu i-o poate sorbi nici lumea, nici omul din fiin a proprie. C ci atunci ar fi silite s ajung la perfectiune. N-ar mai fi în crea iune libertate.

Astfel de i creat , lumea apare investit de Creatorul ei cu cea mai mare valoare. Perfectiunea ei depinde de libertatea ei. La aceast perfectiune ea ajunge prin comuniunea liber acceptat cu fundamentul ei, care pe lîng faptul c e i El liber, e i iubitor, i a creat lumea din iubire, pentru a ajunge prin iubirea Lui primit în mod liber de ea la fericirea des vîr irii. Numai o lume creat poate fi o lume a libert ii i a iubirii, pentru c e opera unui fundament personal liber i iubitor. Altfel totul st sub necesitatea unor legi ale repeti iei, care nu dau nici un sens existen ei. Omul i lumea nu sînt ni te roabe purtate în repeti ia monoton de ni te legi, pentru c sunt create de o Fiin suprem liber i iubitoare. O existen imperfect dominat pîn în fundamentul ei de asemenea legi prezint chiar acele legi ca inexplicabile, ca lipsite de con tiin i libertate. O orbire general i fatal , imperfect , domin întreaga existen , ceace o lipse te de orice sens.

Prin explicarea lumii i a omului ca crea ii ale lui Dumnezeu, credin a cre tin face dependent cre terea omului de smerenia lui, ca con tiin a dependen ei de Dumnezeu Creatorul, dar i de iubirea lui fa de acest Creator, care îl ine pe om în leg tur cu El, tot prin iubire.

Un mare rol în înaintarea omului spre chipul lui real îl are rbdarea necazurilor. Aceasta întrete pe om cu adevrat în spiritul lui, în vreme ce cutarea de a se sustrage de sub ele îl moleșete spiritual. Prin rbdarea necazurilor omul arată că ția lui nu-i vine de la alipirea la lume, ci de la Dumnezeu cel atotputernic și iubitor. Lumea alternează plcerile ce le dă cu foarte multe necazuri. Însă și robia și slăbiciunile în care îl coboară pe om patimile ca alipiri excesive la lume, arată incapacitatea ei de a-l desvârși, deci de a-l mântui. Omul este unit prin spiritul său în mod deosebit cu Dumnezeu cel netrecător și infinit în viața Lui. De aceea trebuie să cultivate mai ales legătura cu El, dezrobindu-se de lume și devenind prin aceasta stăpânul ei cu adevrat. Toate cuturile de ocolire a necazurilor, de viață comodă prin cele ce i se oferă de către lume, sunt împreunate cu egoismul care rupe pe om de om, care-l împiedică în înaintarea spre Împărăția cerurilor, care este Împărăția iubirii între el și Dumnezeu și între om și om. De aceea Varșanufie și Ioan socotesc că nu există alt drum spre Împărăția cerurilor decât suportarea cu rbdare a necazurilor. Ba și vârșirea oricărui bine ei o socotesc împreună cu suportarea vreunui necaz, căci trezește invidii văturoase și nevăzute.

Puterea rbdării necazurilor îi vine omului din legătura cu Hristos, Care, fiind Fiul lui Dumnezeu făcut om, a suportat crucea din iubire pentru noi, nelăsându-se covoșit de durerile ei.

Tot a a toată puterea omului de a se smeri îi vine din chenoza sau din golirea benevolă de slavă a lui Hristos.

Astfel înaintarea omului spre adevratul chip al său este o înaintare din puterea lui Hristos și spre asemnarea cu Hristos ca om; ea are un temel și o înțeles hristocentric. Numai rbdarea și smerenia pot duce pe oameni la unirea

Sfin ii Varsanufie i Ioan

iubitoare între ei, a a cum a voit Hristos. Dar această unire n-o pot realiza ei decât în Hristos. Această unire cu Hristos ne des vîr e te i prin faptul c odat cu ea realiz m i unirea între noi. De altfel în acest scop s-a f cut Fiul lui Dumnezeu om: ca s ne facem una cu El. i numai smerenia i purtarea necazurilor cu r bdare ne duc spre iubirea care ne poate uni. C ci i Hristos a realizat acest chip adev rat al omului prin chenez (smerire) i cruce.

De fapt, din moartea lui Hristos ca jertf de Sine înv m i lu m putere s ne preg tim spre moartea noastr ca ie ire dintr-o via închis în noi în ine, ca d rîmare a z gazurilor ce ne împiedic de la o deplin comuniune.

În r bdarea necazurilor se manifest o relativizare a leg turilor noastre cu cele ale lumii. Prin ea se face iar i transparent sau sim it planul vie ii spirituale superioare, caracterizat prin bun tate i iubire în via a de veci.

Acest sim al relativit ii celor p mînte ti, care sl be te patimile noastre, d omului o odihn tot mai mare din partea grijilor pentru lucrurile lumii acesteia. De aceea „odihna” este o alt important stare duhovniceasc , accentuat st ruitor de Varsanufie i Ioan. Prin aceasta se arat c lumea e f cut nu ca s ne robeasc spiritul, ci ca s fie transfigurat prin spiritul nostru unit cu Dumnezeu, ca s fie luat în st pînire de spiritul nostru.

Dac Sf. Maxim M rturisorul a eviden iat „odihna etern la care ajunge omul dup mi carea sa spre des vîr ire în cursul vie ii p mînte ti (contrar lui Origen, dup care sufletele revin mereu din pleroma i pleac mereu din ea, plictisindu-se de ea, deci r mîn într-o ve nic neodihn , sau ob in numai odihne trec toare), Varsanufie explic această odihn , ar tînd c ea se

dobînde te ca arvun înc în via a de aici, prin r bdarea necazurilor, ca greut i relativizate, i prin smerenie.

Sporind în această „odihn ” fa de grijile i necazurile produse de prea mare alipire la lume, care ne in într-o agita ie chinuitoare, înainte m spre marea i netrec toare odihn a vie ii viitoare, care nu e o încremenire, ci o bucurie netulburat de iubirea în care vom vie ui ve nic.

Odihna ve nic la care ajung cei ce se înt resc de aici în r bdarea necazurilor are în ea i o lini te a con tiin ei de a nu fi f cut r u altora, sau de a fi ob inut iertarea lor pentru relele ce le-au f cut. Iertarea lor ne vine i prin rug ciunile lor dup ce am trecut din această via , dar i prin rug ciunile tuturor celor ce fac parte din Biseric i îndeosebi a sfîn ilor. De aici marea importan ce se acord în aceste „Scrisori" iert rii unora de c tre al ii i rug ciunilor unora pentru al ii. Cererea de iertare înmoaie sufletul celui ce o cere, dar i al celui c ruia i se cere, cum îl înmoaie i iertarea pe al celui ce iart i al celui iertat, f cînd cu puțin comunicarea real de putere i de via de la unul la altul. C ci amîndou contribuie la înaintarea în smerenie i la eliberarea de slav de art .

Comuniunea e ajutat în mod deosebit de rug ciunile unora pentru al ii. Nimenea nu se mîntuie te singur, nimenea nu face bucurie lui Dumnezeu dac se prezint Lui numai cu rug ciunile pentru sine. El ne vrea uni i între olalt , mai ales cînd vrem s ne prezent m în fa a Lui, dat fiind c El este Dumnezeul iubirii i vrea s ne adune pe to i în Sine. De aceea în această silin de a ne uni unii cu al ii, ar tat mai ales în rug ciune, este El însu i lucr tor. Numai în iubirea fa de altul ar tat prin rug ciune ne des vîr im fiecare. C ci numai cerînd rug ciunea altora ne smerim, eliberîndu-ne de mîndrie, precum în rug ciunea pentru altul ne eliber m de invidia care nu se bucur de binele altuia. De aceea, numai

Sfin ii Varsanufie i Ioan

rugîndu-ne unii pentru al ii, ne r spunde Dumnezeu cu împlinirea rug ciunilor noastre.

Credem c nu exist alt carte duhovniceasc din perioada P rin ilor biserice ti care s vorbeasc atît de mult i atît de concret despre importan a rug ciunii unora pentru al ii, dar mai ales a rug ciunii sfin ilor.

Se pune prin aceasta în relief întîlnirea tuturor în sobornicitatea rug ciunii. To i se întîlnesc între ei i cu Dumnezeu în rug ciune. Fiecare se simte responsabil pentru mîntuirea celorlal i i chemat s lucreze pentru ea prin rug ciune.

Pe cît de relative sînt în viziunea „Scrisorilor” lucrurile, pe atît de important este persoana omeneasc : „Ce ar folosi omului de ar cî tîga lumea toat , iar sufletul i l-ar pierde”? M pot mîntui f r lucruri, sau chiar m mîntuiesc mai u or cînd nu caut s le adun cu l comie, defavorizînd pe al ii. Dar nu pot s m mîntuiesc f r grija de a ajuta pe al ii s se mîntuiasc . E implicat în aceasta faptul c lucrurile n-au pre decît pentru oameni, ca s fie folosite spre sporirea comuniunii dintre ei i spre înaintarea la ve nica lor comuniune în via a viitoare. De aceea lucrurile, cosmosul, galaxiile n-au nici un sens decît pentru oameni. Chiar ideile i c r ile care le p streaz i prin care se transmit la distan e de spa iu i de timp spre a fi sesizate de diferitele con tiin e, f r acest scop ar fi ca i cînd n-ar fi, sau ar fi o pur virtualitate neactualizat în folosul vie ii noastre i al ve nicei noastre comuniuni. Nici ele n-ar fi nimic f r oameni, c rora trebuie s le serveasc în n zuin a lor spre comuniune, care se des vîr e te în ve nica comuniune. Astfel dac cosmosul se dovede te lipsit de sens f r persoanele umane, persoanele umane sunt marea i importanta realitate care d pre cosmosului. Pe de alt parte, dac persoanele umane, cu toat valoarea negr it

superioară, nu pot crea cosmosul și nu-i pot menține viața în fața lui, evident că trebuie să fie o existență personală superioară cosmosului, existență care l-a putut crea, care se poate menține permanent în fața lui și-i poate da prin această continuitate un sens. Dar acest sens nu este pentru Cel care a creat cosmosul, ci pentru alte persoane cu o mult mai mică putere decât Creatorul. Însă fără o existență superioară conștientă de sensurile existenței și ale lumii create, ar lipsi izvorul original al sensurilor. Iar fără acest izvor de sensuri n-ar putea avea, sau lua ființă, nici o existență. În acest caz n-ar fi posibile ființele capabile să ajungă la sensuri și nici-o realitate cu o virtualitate de sensuri; și n-ar exista nici o garanție pentru valoarea și păstrarea eternă a sensurilor sesizate de conștiința umană, împreună cu persoanele care le-au sesizat și le pot păstra în conștiința lor, în acord cu izvorul personal suprem al tuturor sensurilor.

Iertarea reciprocă, rugăciunea unora pentru alții, smerenia, refuzarea slavei de către artiști, sînt tot atîtea mijloace care pot duce spre chipul omului iubitor și pot imprimă raporturilor dintre oameni o nesfîrșită dulceață și delicatețe, ducîndu-i pe toți spre Împărăția cerului, care este Împărăția iubirii desvîrșite. Opera celor doi Bîrîni este o simfonie universală a iubirii, manifestată în rugăciunea auzită și neauzită a tuturor pentru toți, ca expresie a iubirii întreolaltă a tuturor, a iubirii în care toți cred în valoarea și existența eternă a tuturor ca persoane unice, neconfundate.

„Scrisorile lui Varsanufie și Ioan” descriu lefuirea treptată a omului de tot ce l-a coborît din omenescul lui, care nu se poate realiza decât în comuniunea dintre oameni, alimentată din comuniunea lor cu Dumnezeu. Lucrarea aceasta de lefuire o face nu numai Dumnezeu cu fiecare din ei și fiecare cu sine, dar mereu ajutat de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu i de credincio ii mai progesa i duhovnice te.

Înaint mîmpreun spre o via de des vîr it comuniune, în care fiecare cre te în t rie spiritual i în iubire, în libertate de patimile proprii i ale altora i în comuniune spre Împ r ia lui Dumnezeu în Treime, a lui Dumnezeu al iubirii. Dac nu vom tr i acolo nici o separa ie între noi i între noi i Dumnezeu, nu trebuie s-o accept m cu resemnare nici aici. Via a deplin i fericit n-o avem decît în comuniune, în dep rtarea de orice eroism.

De aceea o alt recomandare statornic a celor doi B trîni este pe de o parte t ierea voii proprii, pe de alta punerea la contribu ie a silin ei noastre de a împlini voia lui Dumnezeu care ne iube te pe to i i voie te ca to i s ne iubim i care ne d i puterea ce ne înt re te spre acestea. C ci voia lui Dumnezeu, contrar voii noastre egoiste, este voia care îmbr i az pe to i în iubire. Împlinind aceast voie a lui Dumnezeu, contribuim i noi în mod real la împlinirea cererii: „Fie voia Ta". Iar prin aceasta la împlinirea celorlalte cereri: „Vie Împ r ia Ta".

Scrierea de fa în tradi ia spiritual româneasc

Am v zut c traduc torul francez al acestei scrieri vorbe te de marea influen pe care ea a avut-o în spiritualitatea ortodox . Se poate confirma aceast declara ie i prin aten ia de care ea s-a bucurat în tradi ia spiritualit ii române ti. Remarcam înainte prezen a modului de vorbire al „Scrisorilor" în mîn stirile române ti. Dar nu tiam c acest mod de vorbire i l-au însu it monahii români din înse i textele scrise ale lui Varsanufie i Ioan citite în mîn stirile noastre. Credeam

ce l a fost însuși tipărit oral prin legăturile monahilor noștri cu Sf. Munte.

Dar interesându-ne de existența acestei scrieri în manuscrisele din Biblioteca Academiei Române, am aflat de existența ei în numeroase manuscrise românești, traduse dinaintea de editura tipărită a scrierii în grecește la 1816, cele mai multe din timpul stăruirii Paisiei de la Neam. E drept că cele mai multe din aceste manuscrise, numite „Miscelanee”, nu cuprind decât puține file din această scriere. Acestea sunt: Ms. nr. 1913 din 1811; Ms. nr. 1621 din sec. XVIII, provenind de la Argeș; Ms. nr. 1995, provenind din Mănăstirea Cernica și datând din sec. XVIII; Ms. nr. 1994 din anul 1793, provenind tot din Mănăstirea Cernica și purtând semnătura Sf. Calinic; Ms. nr. 2100 din sec. XVIII, provenind din Mănăstirea Lainici; Ms. nr. 2115, datând din 1789; Ms. nr. 2466 din sec. XVIII, provenind de la Argeș; Ms. Nr. 5548 provenind din sec. XVIII; Ms. Nr. 5944, datând din sec. XIX; Ms. nr. 3574, datând din sec. XVIII.

Manuscrise cuprinzând scrierea întregă sînt: Ms. nr. 3723 din 1787, ff. 1 r.-343 r.; Ms. nr. 1532, ff. 1-327 din sec. XIX; Ms. nr. 1539, ff. 1-366.

Despre aceasta din urmă se spune: „Această carte este a obștei stăruirii Paisiei, sf. Mănăstire Săcul”. Se pare că opera întregă se află și în Ms. nr. 2147, cuprinzând 604 ff. și provenind de la ucenicii stăruirii Paisiei din Mănăstirea Neam; în Ms. nr. 1899, din 1796, cuprinzând 426 ff. și intitulat „Cartea sf. Stăruirii, a marelui Varsanufie și Ioan”. Pe el se mai scrie că provine de la Cernica, din timpul Arhim. Gheorghe Paisiotul, ca o copie după o traducere de la 1789 din Mănăstirea Neam. El poartă de asemenea autograful Sf. Calinic.

Dar și Ms. nr. 3723, intitulat „Cartea Avei Varsanufie”, se prezintă avînd o traducere din grecește, făcută la

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Neam de un monah anonim i rev zut de „Dasc lul Ilarion”, de care tim c era o autoritate atît de mare pentru Paisie, încît acesta nu îndr znea s fac traducerile sale în slavon (ap rute în Rusia sub titlul Dobrotoliubie) direct din grece te, ci dup traducerile în romîne te ale lui Ilarion i Macarie (Cetvericov).

O cercetare mai atent ar putea afla dac toate manuscrisele scrierii sînt copii dup traducerile de mai sus, sau au fost mai multe traduceri.

D m mai jos din Ms. 3723, f. 346 r., despre traducerea lui. Apoi tot din el d m ca mostr de text românesc din acea vreme Întreb rile i R spunsurile nr. 314 i 315. Ele se remarc prin multe cuvinte ce s-au p strat în limbajul suculent al tradi iei noastre monahale i r ne ti, cu toat stîng cia i unele inexactiti ce le f cea poate i în timpul cînd au ap rut destul de greoaie la citit.

Ms. 3723, f. 346 r.: Tîlcuitu-s-a aceast sfînt i de suflet folositoare carte a sfîntului Varsanufie acum den limba elineasc pre limba noastr cea rum neasc de oarecarele din cei prea mici i mai de pre urm ucenici ai stare ului Paisie i s-au privit de dasc lul Ilarion.

F. 176[r]-177[v].

Întrebare a aceluia i.

Gîndul îmi zice mie c lini tea iaste decît toate mai de nevoie i cum c de folos î i iaste ie. Oare bine zice ?

R spuns al lui Ioan.

Lini tea ce iaste; f r decît s - i strîng cineva inima sa de la dare i de la luare i de la pl cerea oamenilor i de la celelalte lucruri i cînd înc Domnul au mustrat pre c rturariul pentru cel ce au c zut în tîlhari i l-au întrebat pre dînsul cine i s-au f cut de aproape îi zice cel ce au f cut mil cu dînsul. Iar i au zis mil voiesc i nu jertf . Deci deac odat ai în eles c mila mai mare iaste decît jertfa, la mil pleac - i inimata. Pentru c i pricinuirea a

lini tii aduce la înalt cugetare, mai întîi de a sîcî tîga pre sine, omul adec de-a sî face f r de prihan c ci atunce iaste lini te, c am purtat crucea, deci dac vei face mil afli ajutor; dar dac vei îne pre sine- i, ca cum adec sî covîr tî m sura, aceasta învă -te c î ceea ce ai o ai pierdut, deci nici î n untru nici afar : ci de prin mijloc c l tore te, pricepînd ce iaste voia Domnului, c zilele rele sunt.

Întrebare a aceluia i: descoper -mi mie st pîne cum nici înl untru, nici afar , ci de mijloc; oare nu ar tate zile sî hot r sc lini tii î ar tate griji.

R spuns lui Ioan:

A nu n d jdui nici la lini te nici a def ima î ntru îngrijire, aceasta iaste calea cea de mijloc ceea ce nu cade ci a avea î ntru lini te pre smerenie î ntru îngrijire pre trezvie î strigînd gîndul; nu iaste hotar de ceas, cu cît mai vîrtos de zi; ci dator iaste cineva a suferi cu mul umit cele ce îi vin asupr ; î trebuie a p timi împreun cu to i cei ce sînt î n chinovie. Pentru c porunca apostolului împline te: adec dac cineva se nec je te c cu dînsul împreun s s nec jeasc : ca s -l mîntuie pre dînsul, ca s -i dreag sufletul lui, c aceasta iaste milostivirea î cu cei neputincio î împreun a p timi î la vindec rile lor a le ajuta, bine iaste, pentru c deac doftorul plat are purtînd de grij de bolnavul, cu cît mai vîrtos cel ce împreun p time te la toate cu aproapele, dupre puterea sa; c dac cineva la toate s va milostivi î la aceea ce împreun p time te s afl împlinind voia sa.

AUTORUL

Sfin ii Varsanufie i Ioan

VARSANUFIE

I

IOAN

SCRISORI DUHOVNICE TI

1. *R spuns al marelui B trîn (sau al lui Varsanufie) c tre Ava Ioan de la Ber eba¹, care-i ceruse s îng duie s vin s vie uiasc lîng ei, în mîn stirea lor de ob te.*

S-a scris în Apostol c "Cel ce a început întru voi lucrul cel bun, El însu i îl va i duce la cap t pîn în ziua Domnului nostru Iisus Hristos" (Filip 1,6). i iar i a spus St pînul nostru celui ce a venit la El: „De nu se va lep da cineva de toate cele ce le are i de neamul lui, ba de nu- i va urî chiar i sufletul s u, nu poate s fie ucenicul Meu" (Lc. 14, 33 i 26). i e cu putin lui Dumnezeu s împlineasc acest cuvînt pentru noi. "C ce este mai bine i mai pl cut decît a locui fra ii împreun ?" (Ps. 132, 1).

Deci m rog s ajungi la m sura scris în Fapte: "Cî i aveau averi le vindeau i aducînd pre ul celor vîndute îl puneau la picioarele Apostolilor" (Fapte 4, 34, 35).

i eu cunoscînd rîvna ta, ca fiind dup Dumnezeu, am spus iubitelui nostru fiu, Serid, care ne-a acoperit pe noi cu Dumnezeu de c tre oameni (i n d jduim în Dumnezeu c te va acoperi i pe tine împreun cu noi): "Prime te pe fratele Ioan cu dragoste mult i s nu stai de loc la îndoial . C ci înc înainte cu doi ani mi-a descoperit Dumnezeu c va veni aici i mul i dintre fra i

¹ În textul grec :

vor veni la noi. Și eu am p zis descoperirea pîn ce voi afla ce va face Domnul. Cînd deci s-a împlinit timpul, am ar tat-o și eu vou ".

și fiindcă am socotit ca din cele ce le port s - i trimit ceva și ie, iată am luat culionul de pe capul meu și i l-am trimis prin fratele, zicînd : "D -i-l lui și adu-mi în locul lui altul". Ine-l deci pîn la moartea ta. C ci te va acoperi de multe rele și ispite. S nu-l dai deci altcuiva. C el este Bindecuvîntarea lui Dumnezeu prin mîinile mele. și sile te-te s duci la cap t lucrul t u și elibereaz -te de orice alt grij , cum ne-am eliberat și noi. și ezi cu noi întru toat negrija, d ruindu-te lui Dumnezeu.

și eu, Serid², îi spun ie un lucru minunat. Cînd gr ia B trînul acestea, gîndeam întru mine: cum voi putea inea aceasta în minte, ca s le scriu ? Dac ar vrea B trînul, a aduce aci cerneal și hîrtie ca s scriu orice cuvînt pe care-l aud. Dar el a cunoscut ceace gîndeam: și fa a lui începu s str luceasc ca focul și-mi spuse: "Du-te și scrie și nu te teme. Dac și-a spune zeci de mii de cuvinte ca s le scrii, Duhul lui Dumnezeu nu te va l sa s scrii nici mai multe nici mai pu ine decît și-am spus, chiar dac ai voi, și-i va conduce mîna ca s le scrii acestea pe rînd.

2. R spus al aceluia și mare B trîn c tre acela și, vestindu-i lui de mai înainte feluritele necazuri ce vor veni asupra lui și neputin a trupeasc , unit cu acestea, dar și sporirea sufleteasc ce-o va avea din aceasta.

² Serid(os) era întemeietorul și egumenul mîn stirii și în acela și timp slujitorul lui Varsanufie și Ioan și cel care scria și prin care se trimeteau r spusurile lor. În scrisoarea aceasta adaug și de la sine un cuvînt.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

³

Spune fratelui Ioan : Între te- i inima ca pe o piatr tare. Iar piatr numesc t ria sufletului, ca s po i auzi cele ce- i voi spune. Ia deci seama la tine însu i, ca nu cumva auzind aceasta s te seme e ti în inima ta i s cazi din f g duin a duhovniceasc . C ci pe mul i i- a pierdut înfumurarea chiar dintre cei ce-au atins m sura. Deci te preg te te spre mul umire în toate, auzind pe Apostolul care zice: " Întru toate mul umi i" (I Tes. 5,18), "fie în necazuri, fie în nevoi, fie în strîmtor ri" (II Cor 6, 4), fie în neputin e i ostenele trupe ti. Mul ume te lui Dumnezeu în toate cele ce vin asupra ta. C ci n d jduiesc c i tu vei "intra în odihna Lui" (Evr. 4,1). "Pentru c prin multe necazuri trebuie s intr m în împ r ia lui Dumnezeu" (Fapte 14,22). Nu te îndoii deci în sufletul t u i s nu sl beasc inima ta în ceva. i adu- i aminte de cuvîntul Apostolului „c chiar de se stric omul nostru cel din afar , cel din untru se înoie te din zi în zi" (II Cor. 4,16).

Dac deci nu suferi p timirile, nu po i ajunge la cruce. Iar de rabzi mai întîi p timirile, vei intra la limanul odihnei Lui. i te vei lini ti apoi întru toat negrija, avînd sufletul înt rit i lipit de Domnul pentru totdeauna, str juit în credin , bucurîndu-se întru n dejde, veselindu-se în dragoste, p zit în sfînta i cea de o fiin Treime. i atunci se va împlini cu tine ceea ce s- a spus: „ S se veseleasc cerurile i s se bucure p mîntul" (Ps. 95,11). Aceasta este via a cea f r de griji a omului lui Dumnezeu. C ci se bucur , iubitul meu frate, Tat l i Fiul i Sf. Duh de mîntuirea ta.

3. *R spus al altui B trîn c tre acela , care- i ceruse o înfîlnire.*

³Seadresa lui Serid, ca s scrie acest cuvînt is -l trimite aceluia Ioan

Spune fratelui: Iart -m pentru Domnul, c ci doresc s te v d, dar nu g sesc timp liber din pricina con tiin ei altora. Dar m bucur de dragostea pentru binecuvânt rile trimise ie de sfântul B trîn. i fericit e ti pentru c te-ai învrednicit de ele.

4. Ivindu-se o ispit pentru monahii locului unde vie uia Ava Ioan înainte de a veni în mân stirea de ob te i avînd s se nasc o tulburare pe cînd era el acolo, tîind-o aceasta de mai înainte marele B trîn cu duhul, îi scrise lui acestea:

Scrie fratelui Ioan: Iat î i trimit trei m rturii ale puterii lui Dumnezeu, din Scripturile Sf. Duh, prin care doresc s i se trezeasc mintea ca s ia aminte la Dumnezeu i la gîndurile Duhului, ca s cuno ti ceea ce se potrive te timpului de fa .⁴

Întîia m rturie este aceasta: Zis-a Dumnezeu c tre Sf. Prooroc Isaia: "Mergi poporul meu, intr în c mara ta, închide u a ta, ascunde-te pu in pîn va trece mînia Domnului" (Is. 26,20).

A doua m rturie este aceasta: "Ie i i din mijlocul lor i v osebi i i nu v atinge i de ce este necurat, zice Domnul, i Eu v voi primi pe voi i voi fi vou Tat i voi îmi ve i fi Mie fii i fiice, zice Domnul Atot iitorul" (Is. 17,18).'

A treia m rturie: "Vede i cum umbla i, nu ca ni te neîn elep i, ci ca ni te în elep i, r scump rînd vremea c zilele sînt rele" (Ef. 5, 15-16).

⁴ Sau al lui Ioan, supranumit i Proorocul, c tre acela i Ioan din Ber eba. [n.ed. în carte nu apare decît nota de subsol, f r a se indica pe text locul care este explicat]

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar eu zic ie: Alearg spre cele dinaintea ta i des -
vîr e te lucrul t u degrab , aducîndu-i aminte de Domnul
care zice: nimenea punînd mîna pe plug i întorcîndu-se
spre cele dinapoi, nu se preg te te pentru Împ r ia ceru-
rilor" (Lc. 9,62). C ci eu privesc la via a lini tit care se
afl în Hristos Iisus Domnul nostru, c ruia fie slava în
veci. Amin.

5. *R spuns al acelua mare B trîn c tre Ava⁵ care
se întristase c Ava Ioan a întîrziat s vin i deaceea
socotea c nu mai vine.*

Nu te descuraja, fiule, nici nu te întrista din
pricina fratelui nostru. Pentru c de i lipse te cu trupul,
este cu noi totdeauna. C ci e de un suflet cu noi i nimic
nu-l desparte de iubirea noastr de acum i pîn în veac.

6. *Scrisoarea acelua mare B trîn scris c tre Ava Ioan,
care se ocupa în ara lui cu unele lucruri de trebuin
pentru mîn stire i era tulburat de un r zboi al trupului⁶.*

Scrie fratelui: Tu e ti înc în afar , ostenindu-te dup
puterea ta pentru Dumnezeu i pentru sufletele fra ilor,
mai bine zis pentru odihna i lini tea noastr i a ta. C ci
dac fra ii no tri se odihnesc i sînt ocroti i prin noi,

⁵ Sau c tre egumenul mîn stirii, Serid.

⁶ R spunsul acesta îl trimite Ava Varsanufie c tre Ava Ioan dela
Ber eba. Nu e vorba de Ava Ioan, numit Proorocul, care se afl tot în
mîn stirea lui Serid. Ava Ioan dela Ber eba venise în mîn stirea lui
Serid, dar se dusese în ara lui pentru a procura unele lucruri
mîn stirii lui Serid.

afl m i noi prin ei odihna des vîr it ⁷ ; i se împline te cu noi cuvîntul scris: "Un frate ajutat de alt frate este ca o cetate înt rit i înconjurat de ziduri" (Prov. 18, 19).

Taie toate leg turile i p rutele pricini pe care le ai pîn e ti afar i s nu la i nici-o pricin n scocit i nici-o leg tur cu cineva care te atrage la cele dinapoi. C ci de nu faci a a, nu te lini te ti într-o lini te des vîr it . C a a am f cut i noi. F cînd deci aceasta, n d jduesc c te vei lini ti cu des vîr ire i cu ajutorul lui Dumnezeu, sor ul i partea ta va fi cu noi în veac. Deocamdat s nu afle nimeni cele scrise ie împlinind a adar osteneala ta, de- i va înainta lucrul bine, mul ume te lui Dumnezeu i te roag Lui. C ci aceasta înseamn : "În toate mul umi i" (I Tes. 5, 18). S nu nesocotim datoria de a mul umi lui Dumnezeu. S facem ca acela despre care ai spus odat pilda : A plecat s se roage în biseric s i se rînduiasc s afle ceva de mîncare i l-a întîlnit pe careva care i-a spus: m nînc azi cu mine i apoi du-te i te roag i i-a r spus acela: nu vin, c ci am plecat s cer aceasta de la Dumnezeu. A adar i noi, fie c vom afla, fie c nu vom afla, s d m lui Dumnezeu rug ciune i mul umire. Ia seama s por i în trupul t u pururea crucea lui Hristos⁸ .

7. R spusul aceluia mare B trîn c tre acela , care se gîndea s mearg cu fra ii s culeag cele de trebuin pentru lucrul de mîn i se temea de pustietatea

⁷ Ajutînd noi pe fra ii no tri s cî tige odihna i lini tea din partea r zboiului trupului, odihna i lini tea lor se întoarce spre noi, cî tigînd i noi mai mult odihn i lini te.

⁸ De aci se vede c r zboiul trupului pe care-l suferea adresatul, era din partea foamei. Varsanufie îi spune c e bine s poarte i această cruce în trup, c ci ea îl fere te i de alte pofte. Odat cu aceasta s se roage lui Dumnezeu. C ci El îi va procura, cînd va socoti de bine, mîncarea de trebuin .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*locurilor*⁹. *Îi aduce aminte s ia seama la r zboiul trupului care tulbur i-i, f g due te ajutorul lui Dumnezeu în această plecare pe care o ia asupra sa pentru ei.*

Spune celui ce a fost chemat printr-o încuviin are de sus s locuiasc lîng noi nu numai în veacul de acum ci i în cel viitor, fratelui i celui de un suflet cu noi Ioan: Zis-a St pînul nostru Hristos ucenicilor S i: "Oare nu se vînd dou vr bii pe un b nu i nici una din ele nu va c dea pe p mînt f r voia Tat lui Meu cel din ceruri. Vou îns i perii capului v sînt num ra i. A adar nu v teme i Voi sînte i mai de pre decît un num r mare de vr bii. Tot cel ce va m rturisi pentru Mine înaintea oamenilor voi m rturisi i eu pentru el înaintea Tat lui Meu cel din ceruri" (Mt. 10,29-32). Ia seama deci la tine s pui cu trezvie pe Dumnezeu pururea înaintea ta, ca s se îplineasc i cu privire la tine cuvîntul proorocesc: "V zut-am pe Domnul înaintea mea pururea, c la dreapta mea este, ca s nu m clatin" (Ps. 15,8). Îtinde, a adar, mîinile tale din tot sufletul t u spre cele ce le ai de împlinit i cuget la ele pururea ca s auzi glasul lui Dumnezeu spunîndu- i: "Iat trimit pe îngerul Meu înaintea fe ii tale, care va preg ti calea ta înaintea ta" (Mt. 11,10;Mt. 3,1).

8. *Ostenindu-se acela mult i neaflînd cele pentru lucrul de mîn , s-a întristat i s-a mirat cum n-a fost trimis îngerul înaintea fe ii lui, dup cuvîntul B trînelui. El nu tia c acesta i-a spus-o B trînel spre u urarea plec rii lui. Deaceea îi scrie lui B trînel acestea:*

⁹ S culeag material pentru co uri, probabil.

Scrie fratelui c atîta vreme cît este corabia pe mare, se a teapt la primejdii i la bîntuielile vînturilor. Dar cînd ajunge la limanul lini tei i al p cii nu se mai teme de primejdii, de necazuri i de b taia vînturilor, ci se va afla în lini te. A a i iubirea ta, cît vreme e ti cu oamenii, a teapt -te la necazuri i la primejdii i la atacurile vînturilor nemateriale; dar cînd vei ajunge la cele g tite ie atunci vei fi f r fric . Iar în privin a a ceea ce am spus înainte, c St pînul nostru a zis : "Iat voi trimite pe îngerul Meu înainte a fe ii tale", el a fost de fapt trimis. Iar despre faptul de a nu fi aflat cel pentru lucrul de mîn , Dumnezeu a zis în cartea lui Moise : "Pentru aceea te-a ocolit i te-a pedepsit i te-a sleit de foame în pustiul acela însp imînt tor, ca s cuno ti cele din inima ta" (A doua lege 8, 2-3). În elege, iubite frate, cele spuse ie de mine i ine-te tare i f r ov ial în osteneala ta.

9. Scrisoarea aceuia i mare B trîn c tre acela care plecase pentru trebuin ele mîn stirii i se descurajase pentru multele necazuri în care a ajuns.

Scrie, fiule, fratelui nostru Ioan, c -l îmbr i m în Domnul, eu i tu i fratele nostru Ioan. i spune-i: nu te descuraja în necazurile i greut ile trupei ti ce le rabzi i în care te ostene ti pentru noi i pentru ob tea noastr . C ci i prin aceasta î i pui sufletul t u pentru fra i i n d jduesc c mult î i va fi r splata pentru osteneala aceasta. i precum l-a pus Dumnezeu pe Iosif s hr neasc pe fra ii s i în timpul foametei în Egipt, a a te-a pus i pe tine s aju i mîn stirii împreun cu fiul meu Serid. Iar eu î i spun cuvîntul Apostolului cel c tre Timotei : "Tu deci, fiule, înt re te-te în harul Duhului Sfînt" (II Tim. 2, 1). C ci v d cum va veni lini tea ta i m bucur împreun cu tine întru Domnul. Pentru c atîta

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vreme cât petreci afar , vei afla necaz i osteneal trupeasc . Dar când vei ajunge la limanul lini tei, vei afla odihn i pace. C ci nemincinos este St pînul nostru care zice: "Le voi da lor în veacul de acum însutit i în cel viitor via ve nic " (Mc. 10, 30). Ostene te-te, a adar, frate, din toat inima, ca s afli mai mult dragoste i odihn . C ci înainte de a ajunge corabia în port e lovit i fr mîntata de valuri i de vîrtejuri. Dar când ajunge în port afl însfîr it mult lini te. În elege cele spuse i le p ze te. "C ci Domnul î i va da în elegere în toate" (II Tim. 2, 7).

10. *R spunsul aceluia mare mare B trîn c tre acela , când a c zut pe piciorul lui o piatr i i-a pricinuit mult durere i descurajare.*

Iubitului frate în Domnul, Ioan, bucurie. Potrivit ostenelei trupului t u pentru noi i zdrobirii piciorului t u pentru noi, s umple St pînul Dumnezeu, sufletul t u, iubitul meu, însutit de bun t ile cere ti. În elege, frate, cele scrise de mine i le ascunde în tine, pentru c te vor face s sim i o bucurie cereasc , st pînitoare, dumnezeesc . C ci în numele Sfintei Treimi, descop r c e ti împreun mo tenitor al harismelor mele, date mie de Dumnezeu. i m-a tept s ajungi de grab la el înaintînd pas cu pas. C ci vei ajunge prin ostenele pentru Dumnezeu la odihna Lui, a a cum altul ajunge la ea pentru smerenie. Iar eu n d jduesc c tu le vei avea pe amîndou când va muri întristarea din inima ta, în bu indu-se iu imea din tine. Atunci se v-a împlini în tine cuvîntul : "Vezi smerenia mea i osteneala mea i iart toate p catele mele;" (Ps. 24, 18). i când i-am spus c vei ajunge înaintînd pas cu pas, gînde te-te la Evanghelii, cum i de cîte ori a dat Hristos ucenicilor harismele vindec rilor i ale scoaterii dracilor, ca i

harisma des vîrități a iertării păcatelor, zicîndu-le: "Cărorle veți ierta păcatele, iertate vor fi" (Ioan 20, 23). Deci cînd pentru osteneala ta cea pentru Dumnezeu va ierta păcatele tale, ai ajuns la măsura la care voesc să ajungi.

Iar dacă îți găsești în scrisoarea mea cuvinte greu de înțeles, întreabă pe Serid, cel de un suflet cu tine, pe fiul meu cel iubit, și prin harul lui Dumnezeu el îți va explica cele greu de înțeles. Căci m-am rugat lui Dumnezeu pentru el și în privința aceasta.

Tu, deci, omule al lui Dumnezeu, aléargă pe drumul gătit ție ca să ajungi cu bucurie la limanul lui Hristos, la care am ajuns noi, și să auzi glasul bucuriei împlinite, al vieții, al luminii și al veseliei, spunîndu-și-se: "Bine, slugă bun și credincios, peste puțin ai fost credincios, peste multe te voi pune, într-o bucurie în bucuria Domnului tău" (Mt. 25, 21). Bucur-te în Domnul, bucur-te în Domnul, bucur-te în Domnul! Domnul să păzească sufletul și trupul tău de tot răul și de toată împotrivirea diavolească și de toată nălcirea pricinuitoare de tulburare. Domnul va fi lumina ta, acoperă mîntul tău, calea ta, țara ta, cununa ta, veselia ta și sprijinitorul tău veșnic. Ia aminte la tine Căci s-a scris: "Nu nesocoti cuvintele ție din buzele Mele" (Ps. 88, 35).

7. Răspunsul aceleia mare Bătăriei către acela, îndemnîndu-l să-și aducă aminte de cele scrise lui, spre folosul lui și spre sprijinirea inimii lui.

Zis-a Solomon despre părinții lui: "Cei ce mă învățau îmi spuneau: să se scriească cuvîntul nostru în inima ta" (Prov. 4, 4). Așa îți spun și eu, frate: să se scriească cuvintele mele în inima ta și cuget totdeauna la toate cele scrise de mine, precum a zis Dumnezeu prin gura lui

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Moise: "Lipe te-le de mîna ta cea dreapt i vor fi pururea neclintite înaintea ochilor t i i cuget la ele cînd te culci, cînd te scoli, cînd umbli pe drum i te culci în cas " (A doua lege, 6, 6-8). Arat -le, a adar, pe acestea întru des vîr irea faptelor i Dumnezeul meu va fi cu tine în veac. Amin.

12. Acela i a poruncit fratelui un lucru i pentru c acela nu l-a împlinit repede, l-a certat pe el. Iar fratele întristîndu-se, B trînul i-a poruncit s nu mai spun aceasta vreunuia dintre fra i. În acest scop i-a spus B trînul aceasta:

Spune fratelui Ioan: Vremea noastr este slab . i cu mult osteneal afli în vremea de acum un om cu inima tare^{9b}. Dar ine cuvîntul sfîntului Apostol care zice : "Mustr , ceart , îndeamn cu îndelung r bdare i înv tur " (II Tim. 4, 2).

13. Ridicîndu-se o cl dire în mîn stire, acela (Ava Ioan) ca un om priceput a desenat m surile lucr rii. Dar unii fra i, f r s ti el, socotind c fac un lucru bun, au ad ugat ceva la acele m suri i au schimbat pu în planul. i tulburîndu-se acela i descurajîndu-se din pricina lor, a ar tat aceasta B trînului. B trînul a r spus:

Spune fratelui nostru Ioan, care cuget acelea i cu noi: Multe sînt cele scrise ie de mine prin mîna iubitului i sincerului nostru fiu, care ne iube te din tot sufletul lui

^{9b} E o vreme moale, adic o vreme lipsit de oameni viguro i. Se întristeaz de orice lucru neînsemnat, le e fric de orice fapt care cere osteneal i curaj.

deopotriv pe noi cei trei¹⁰ cu iubire des vîr it i toate acestea nu i le scriu din voia proprie ci din porunca Sf. Duh spre îndreptarea i folosul sufletului i a con tiin ei omului din untru, pentru necazuri i asuprirea trupului i pentru zdrobirea inimii. Întîi fere te-te de duhul descuraj rii. C ci na te tot r ul i necazuri felurite. Dac i-a scrie ispitele ce le-am suferit eu, î i spun c nu le-ar putea purta urechile tale; ba poate nici ale altuia în timpul de fa . Dar n d jduesc c vei ajunge la ele, ba chiar le vei vedea cu ochii t i i te vei izb vi de ele cu harul lui Hristos prin credin a ta. Pentru ce sl be te inima ta i se descurajeaz , din pricina oilor lui Hristos ? Sau nu tii ce dureri de cap sufer înv torul cel bun din partea copiilor pîn ce se cumin esc ? Doar ai auzit de la mine cuvîntul Apostolului: "Mustr , ceart , îndeamn cu toat îndelunga r bdare i înv tur " (II Tim. 4, 2). Ascult i ia aminte la cele ce i le spun. Îndelunga r bdare este n sc toarea tuturor bun t ilor. Gînde te-te la Moise, care i-a ales mai bine "s p timeasc împreun cu poporul decît s aib dulcea a trec toare a p catului" (Evr. 11, 25). Deci cînd te tulbur gîndul de la demoni împotriva vreunui om, spune gîndului cu îndelung r bdare: m-am supus oare pe mine lui Dumnezeu ca s lovesc pe al ii ?¹¹. i va pleca de la tine. Alearg cu b rb ie i cu t rie, aducîndu- i aminte de cuvintele mele, mai bine zis de ale Domnului, ca s ne în elegi pe noi în Hristos Iisus, Domnul nostru. Fie ! Amin.

¹⁰ Ava Ioan venit în m n stare iubea pe marele B trîn Varsanufie, pe Ioan zis Proorocul i pe Ava Serid. Acest fiu este Serid, care slujea i ca scriitor i transmi tor al scrisorilor lui Varsanufie i Ioan.

¹¹ M-am supus lui Dumnezeu împlinind slujiri mai mari, ca s m sup r cînd al ii nu m ascult în împlinirea acestor slujiri ? Trebuie s fie ei robii poruncilor mele ?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

14. *R spunsul aceleuia mare B trîn c tre acela ,
pentru c r bdase cu greu s aud c oarecare dintre
fra i spusese ca s -l umileasc : Cine mai este i acesta ?
Sau pentru ce se sup r ?*

Spune fratelui: Precum se judec Mihail pentru trupul
lui Moise (Iuda 9), a a m lupt i eu pentru tine, pîn ce
nu te vei izb vi de omul cel vechi. Dar i iudeii
murmurau împotriva Mîntuitorului, zicînd : „Nu este
Acesta fiul lui Iosif ? Nu cunoa tem pe mama i pe fra ii
Lui ? (Ioan 6, 42; Mt. 13, 55). Gînde te-te la acestea i
rabd pîn la sfîr it. (Mt. 10, 22)¹²

15. *R spunsul aceleuia mare B trîn c tre acela ,
care nu se izb vise înc de descurajarea lui:*

Spune fratelui: Mi-am adus aminte de proorocia lui
Jeremia proorocul care zice: „Cine va da capului meu ap
i ochilor mei izvor de lacrimi ca s plîng pe acest popor
ziua i noaptea ?" (Ier. 9, 1). M a teptam ca s te hr -
neasc hrana vîrtoas i te v d iar i avînd nevoie de
lapte (Evr. 5, 12). Vezi ce s-a scris: „ i de cele ascunse
ale mele cur e te-m " (Ps. 18, 13). Vezi s nu te fure
balauri r i i s verse în tine veninul lor. C e pricinuitor
de moarte. C ci nimenea nu îndrepteaz vreodat binele
cu r ul, pentru c e biruit de r u. Ci îndrepteaz r ul prin
bine (Rom. 12, 21). Iat tu stai în stadion: e ti dator s te
lup i cu fiarele, ca Apostolul (I Cor. 15, 32). C ci el se

¹² Mihail se lupta cu diavolul pentru trupul lui Moise, pe care acesta
îl revendica prin cine tie ce bîrfeal . Marele B trîn se lupt pentru
Ava Ioan s nu se lase prad sup r rii pentru bîrfeala unora. Cine e
sc pat de bîrfeal ? Nici Iisus n-a fost scutit de bîrfeala iudeilor. Dar
bîrfeala nu trebuie s devin pentru noi o ispit s ne sup r m pe cei
ce o scornesc.

Îl uda, pentru că biruise fiarele. Ai fost aruncat în furtuna mării ca să rabzi multe primejdii și să te lupi cu furia valurilor. Și biruind cu ajutorul lui Dumnezeu vei veni cu noi la limanul liniștii, în Hristos Iisus, Domnul nostru, că ruia fie slava în vecii vecilor. Amin.

15. *Răspunsul aceleia mare Bătrînca treacela, care începuse să se supere pe frați pentru stricarea unor cărămizi din pricina ploii. Când o puneă aceasta pe seama negrijii lor. Fiind de mai înainte că aceasta îl va face să gândească rău și de Ava, îl trezește și îl întreprinde de mai înainte împotriva acestor gânduri, aducându-i aminte și de dragostea adevărată pe care o are Ava față de el, ca prin această aducere aminte să lăpede gândul potrivnic lui.*

Foarte de iubire, fiul meu, și gândește-te să aduci hârtie și cerneală și lasă răspunsul pentru care ai venit și scrie fratelui Ioan mai întâi o salutare din partea mea. Când e pe cale să se supere pe alții și să fie supărat de alții. Și spune-i: Bucură-te în Domnul, fratele meu. Dacă sînt multe valurile mării, nu este oare cineva care să trezească pe Iisus și să certe vînturile și să se facă liniște pentru a cunoaște pe Iisus și a se închina? (Mt. 8, 22). Dacă toate sînt de artă și trecătoare, pentru ce e împins inima noastră de ele, ca să uite de cuvîntul evanghelic: "Ce va folosi omului de va dobîndi lumea toată, iar sufletul său și-l va pierde" (Mt. 16, 26). Află, fratele meu, că dacă supără cineva pe altul fie cu fapta, fie cu vorba, va avea după aceea el o supărare înșutită. Și s-au scris din partea mea de multe ori cuvintele Domnului din Scriptură, să ai îndelung răbdare în toate și să iei aminte

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i s nu fie voia ta amestecat ¹³. Ci cînd îmi trimi i vre-o întrebare cu iubitul meu fiu, Serid, care mereu nec jit c te vede nec jit, sile te-te s ii sub paz gîndurile tale, ca s nu arunce vre-un venin pricinuitor de moarte în inima ta i s te am geasc s iei în arul drept c mil i bobul de nisip drept o pia . C ci a a se va afla omul care avînd o bîrn ia seama la firul de pai (Mt. 7, 3-5).

i-am scris acestea ca sufletului meu. C ci tiu c inima ta se va bucura de acestea. Fiindc se spune : "Mustr pe în elept" i celelalte (Prov. 9, 8). i, tii, frate, cît de mult te am pe tine în dragostea lui Hristos.

N d jduesc c e ti, în sfîr it, aproape de a nu te mai îngriji de lucrurile p mînte ti i de a te afla în lucrarea duhovniceasc a P rin ilor. C ci nu m va ru ina Domnul meu Hristos pe mine care m rog Lui ziua i noaptea pentru tine ¹⁴.

17. *Întrebarea aceluia c tre acela mare B trîn. tiu, P rinte, c acesta mi se împl mie pentru p catele mele; i c sînt f r de mînte i pricina relelor. Iar cel ce m duce în astfel de necaz este Ava, pentru c nu are grije i trece cu vederea lucrurile. i acestea se pierd din pricina lui, iar eu nu pot r bda aceasta. i ce*

¹³ S nu ne fie voia noastr împ r it între cele bune i cele rele, sau s nu se uneasc ea cu vre-un gînd r u, sau cu vre-o fapt nepl cut lui Dumnezeu.

¹⁴ A nu se face pricin de sup rare mare din orice cuvînt sau gest neînsemnat al cuiva. Via a curat i rug ciunea neîncetat , neîmpr tiat , d sfîntului nusiguran amîndr , lipsit de vibra ie, c cererea lui va fi împlinit , dar o n dejde puternic , nu goal de tensiunea continu a cererii în n dejdea c va fi ascultat. E în rug ciune o lupt continu plin de n dejde. Nu lipse te nici n dejdea, nici lupta.

s fac dac eu vreau s adun gândurile ¹⁵, dar nu am putere ? Iart -m , c "Am spus-o odat ; a doua oar nu voi mai ad uga (s o spun) " (Iov. 39, 35). i m mir c s-a r cit c ldura dragostei pe care o aveam fa de fra i. Roag -te pentru mine, pentru Domnul.

R spus: Frate, adu-i aminte c Domnul a spus ucenicilor S i: "Acum i voi sînte i nepricepu i ?" (Mt. 15, 16). i-am scris s -i p ze ti gândurile tale. Dac te-ai fi ostenit s le p ze ti, ai fi aflat c puterea de care mi-ai scris de curînd, eu i-am ar tat-o într-o scrisoare de mai înainte i nu era nevoie s -mi scrii iar i. Totu i voi ad uga alt r spus la întrebarea ta.

Mai întîi te mustru. Te-ai numit pe tine p c tos, dar în faptele tale nu te socote ti a a. C ci cel ce se socote te p c tos i pricin a relelor, nu se împotriva te cuiva, nu se r zboie te, nu se mînie împotriva cuiva, ci îi socote te pe to i mai buni. i dac gândurile te fac s spui, f r s glume ti, c e ti p c tos, cum î i mi c inima împotriva celor mai buni ? Ia seama, frate, c nu acesta este adev rul. Deci înc n-am ajuns s ne socotim pe noi în ine p c to i ¹⁶. Deaceea cînd iube te cineva pe cel ce-l

15 A r spunde gândurilor ispititoare prin refuz de a le asculta.
16 E o stare de suflet complicat : po i s spui c e ti p c tos în glum , sau dintr-o fals smerenie. Aceasta nu înseamn c nu trebuie s spunem c sîntem p c to i. Dar declara iei tale c e ti p c tos trebuie s -i corespund o recunoa tere în tine însu i c e ti p c tos. Sau aceast declara ie trebuie s te îndemne în mod real s dep e ti p catul. Deci cînd spui c e ti p c tos, dar te por i cu mîndrie, cu invidie fa de al ii, aceste purt ri contrazic declara ia ta c e ti p c -tos, pentru c ar i c de fapt nu te socote ti p c tos. Con tiin a real c e ti p c tos trebuie s te ajute s lup i mereu cu gândurile rele. E o stare foarte complex . Cel ce se socote te de fapt p c tos lupt mereu împotriva a tot ce e nedes vîr it în el, dar pe de alt parte nici-un om nu ajunge des vîr it. Un semn c nu te lauzi numai cu o fals

Sfin ii Varsanufie i Ioan

muștr pe el, este în elept. Dar dac spune c îl iube te i nu face cele ce aude de la el, mai mult îl ur te. Dac e ti p c tos, pentru ce îl oc r ti i îl învinue ti c prin el i-a venit necazul ? Nu tii c fiecare se ispite te de pofta sa? (Iacob 1, 14) i aceasta-i na te lui necazul ? Aceasta este ceea ce i-am scris despre fra i, s nu te fac s iei în arul drept c mil .a.m.d. Roag -te mai degrab s -i fie p rta i în frica de Dumnezeu. i când spui de tine c e ti nepriceput, nu o spune în glum , ci cerceteaz -te i vei afla c nu te crezi a a. C ci dac ai fi a a, n-ar trebui s te mîinii, pentru c n-ai putea deosebi dac lucrul s-a f cut bine sau r u¹⁷. Dar cel nepriceput e prost. i cel nepriceput i prost e neîn elept în judec ile lui. i cum ar putea îndrepta i în elep i cel neîn elept pe al ii ? Vezi, frate, c vorbim în glum i numai cu gura i aceasta o arat faptele noastre. De aceea când r spundem gîndurilor, nu avem putere, pentru c mai întîi primim s osîndim pe aproapele i puterea duhului nostru sl be te¹⁸ i învinov im pe fratele nostru, vinova i fiind noi în ine¹⁹. Dac socote ti c totul este al lui Dumnezeu care milue te i nu al celui ce voe te, nici al celui ce alearg (Rom. 9, 16), pentru ce nu în elegi i nu iube ti pe fratele

smerenie când zici c e ti p c tos, e c nu te superi când cel c ruia îi spui c e ti p c tos, aprob această spus a ta.

17. Spui c e ti nepriceput, dar o spui în glum . C ci dac te socote ti cu adev rat nepriceput, n-ar trebui s te mîinii pe vre-un frate c a f cut vre-un lucru r u, pentru c fiind tu nepriceput, nu po i stabili dac lucrul s-a f cut bine sau r u.

18.L. Regnault i Philippe Lemaire traduc gre it cuvîntul grecesc cu "enerveaz ".

19. Nu putem birui gîndurile noastre rele, odat ce osîndim pe fra ii no tri. Ci tocmai prin aceasta le înt rim.

t u cu o iubire des vîr it ?²⁰. C ci cî i nu voiau s ne
ajung pe noi, b trîinii, i alergau în acest scop ? Totu i
nu li s-a dat lor s ne ajung . De aceea nereu ind el, ne-a
trimis Dumnezeu pe noi la el i l-a f cut pe el fiul nostru
sincer. C ci Dumnezeu iube te voin a cea din untru.

Cît prive te cuvîntul: „Am spus odat " .a.m.d., dac
lup i pentru a ajunge acolo, e ti fericit. Dar nu s-a dat
aceasta tuturor.

Iar despre celelalte gînduri, pune în seama lui Dum-
nezeu tot gîndul, zicînd: „Dumnezeu tie ce e de folos".
i te vei odihni. i pe încetul î i va veni puterea s rabzi.
Nu înceta s spui. Iar de spui nu e ti auzit, i nici nu afli
har (ascultare) în cuvîntul t u, s nu te întristezi. C ci te
vei folosi i mai mult.

Iar privitor la cele ce te mir , iubirea des vîr it nu
cade i cel ce a dobîndit-o pe ea, r mîne în c ldur , fiind
închis în iubirea fat de Dumnezeu i de aproapele.

Cît despre rug ciunea de care ai scris la sfîr it, s - i
ajung cuvîntul ce i l-am scris, c m rog pentru tine lui
Dumnezeu f r încetare, noaptea i ziua. Ai cerut-o deci
i aceasta de prisos. Ai a adar de la mine hrana cea dup
Dumnezeu pentru mult vreme. St rue i a teapt pe
Domnul, în Hristos Iisus Domnul nostru, C ruia se
cuvine slava în veci. Amin.

18. *R spunsul aceluia B trîn c tre acela , care
l-a întrebat de unde este c ldura i r ceala i
învîrto area inimii; i despre r zboiul trupesc.*

20 Dac totul este al lui Dumnezeu, de ce s ne l ud m pe noi în ine
i s def im m pe altul care socotim c ne-a împiedicat în fapta
noastr ?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Despre c ldu r i r ceal , e tiut c Domnul s-a numit foc ce înc lze te i aprinde inima i r runchii (Ps. 7, 9; 35, 2). Dac e a a, diavolul este r ceal i de la el este toat r ceala. C ci de n-ar fi a a, cum s-ar fi spus c "atunci se va r ci dragostea multora"? (Mt. 24, 12). Iar "atunci" ce înseamn dac nu în timpurile vr jma ului. Cînd sim im deci r ceala, s chem m pe Dumnezeu, care venind va înc lzi inima noastr spre dragostea des vîr it a Lui, ba nu numai a Lui, ci i a aproapelui. i venind de fa c ldu ra Lui, se alung r ceala urîtorului de bine. Iar cînd acesta a uscat izvorul lacrimilor din inima ta, l-a umplut pe cel de sub pîntecele tale. Dar prime te pe Domnul în casa ta i El va usca izvorul din urm i va cur i izvorul lacrimilor ca s curg din el apa duhovniceasc ²¹. Cel ce voe te s vin la frica lui Dumnezeu, vine prin a teptare st ruitoare²². C ci zice : "A teptînd, am a teptat pe Domnul i a c utat spre mine i a ascultat cererea mea" (Ps. 39, 2) i ce a ad ugat? " i m-a scos pe mine din groapa tic lo iei i din tina noroiului" (Ps. 39, 3). Iar prin groapa aceasta în elegem i învîrto area inimii. Dobînde ti deci ceea ce dore ti i te vei mîntui în Domnul.

19. *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care l-a întrebat despre îndelunga r bdare.*

21 Trupul prinde putere cînd se împu inez via a duhovniceasc a c rei esen o constitue iubirea de Hristos ce se na te din sim irea prezen ei Lui i a comuniunii cu El. Iar trupul plin de vigoare se face izvorul altor curgeri. Lacrimile inimii sînt semnul c omul nu e singur, ci c -L simte pe Domnul Hristos în sine.

22 Cel ce nu a teapt cu r bdare pe Domnul, e agitat. El uit de frica Domnului.

Spune fratelui : i-am scris despre îndelunga rbdare. i acum î i spun: Zis-a St pînul nostru Dumnezeu ucenicilor S i: "Iat v-am dat vou putere s c lca i peste erpi i scorpîi i peste toat puterea vr jma ului. i nimic nu v va v t ma" (Lc. 10, 19). F -te dar ca Iov "bînd batjocura ca ap " (Iov. 34, 7). F acestea i cuget totdeauna la ele.

20. *R spunsul aceleia mare B trîn c tre acela , care l-a întrebat: Dac i-a dat lui Dumnezeu putere s calce peste erpi i scorpîi, de ce se mai tulbur ?*²³ .

Cel ce a primit putere s calce peste erpi i scorpîi, nu mai este v t mat sau biruit de ei. Cerceteaz deci inima ta în fa a oric rui lucru i dac el poate tulbura inima ta, m car cît de pu in, afl c e ti înc departe de a fi primit putere asupra acelora i s nu fii f r grij de tine, ca nu cumva s i se fure vre-o clip²⁴ Ci orice lucru ai vedea c se întîmpl - i nu spun numai despre cele din lume, care sînt trec toare, ci fie în cer, fie pe p mînt - pune pe Dumnezeu i judecata Lui înaintea ochilor t i. i gînde te-te c pu in vreme avem s petrecem în lume. i a a f s se s l luiasc blînde ea în inima ta, aducîndu-i aminte de Hristos, Oaia i Mielul cel f r de r utate; de cîte a r bdat, nevinovat fiind: oc ri, b t i i celelalte. Iar noi, m car c sîntem vinova i de ce ne pornim împotriva aproapelui, cînd n-am p timit nimic din partea lui? Adu-i aminte c dragostea nu se trufe te, ci e cu îndelung

23 De ce nu st ruie în starea de neispitire? De ce se mi c împotriva altuia?

24 În textul grec: "Ca nu cumva s i-o ia timpul înainte", adic s nu i scape vreo clip de sub st pînire; s nu i se întîmple în vreo clip ceva ce n-a fost sub aten ia ta. S nu- i r peasc diavolul vremea din clipele date ie spre cre terea ta.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

r bdare i celelalte (I Cor. 13, 4). i roag -te s ajungi la cele dinaintea ta, ca s nu- i fie osteneala în de ert. Lipe te-te f r ov ire de Hristos, care ne-a iubit pe noi. Lui fie slava în veci. Amin.

21. *R spunsul aceluia B trîn c tre acela , punându-i în minte s nu porunceasc nim nui ceva, ci s - i hot rasc drept regul limpede s se îngrijeasc numai de sine.*

Frate, cu cât î i scriu mai multe, cu atîta sile te-te mai mult s în elegi cele scrise de mine i s nu le nesocote ti. C ci se spun spre cuno tin a i spre buna a ezare a sufletului.

S tii, frate, c dac cineva nu sufer oc rile, nu va vedea slava i dac cineva nu leap d am r ciunea mîniei, nu gust dulcea a. Ai fost l sat în mijlocul fra ilor i a lucrurilor ca s arzi i s fi cercat. C ci aurul trebuie probat prin foc (I Petru 1, 7). Nu- i ine nimic pentru tine, c ci prin aceasta vii la r zboi i la griji. Ci judec cele ale timpului potrivit cu frica de Dumnezeu i nimic în duh de ceart (Filip 2, 3). F tot ce po i sa te înstr inezi de mînie i fii pild de folos tuturor, nejudecînd pe cineva, nici osîndindu-l, ci sf tuindu-i ca pe ni te fra i adev ra i. Iube te mai ales pe cei ce te ispitesc. C ci i eu am iubit pe cei ce m ispiteau. Pentru c de gîndim bine ei, ace tia ne ajut s înainte m. Nu- i impune nici-o regul ²⁵. Fii ascult tor i smerit i cere- i socoteal de ce-ai f cut în fiecare zi c ci proorocul explicînd cuvîntul "în fiecare zi", zice: „ i am zis: acum am început" (Ps. 76, 10)²⁶. Iar

25 Nu spune: voi ierta atîta. M voi supune pîn la marginea cutare.

26 Poetul Charles Pegui vorbea de „l'eternel commencement". De fiecare dat cînd fac acela drum, gîndesc altceva. Nici-un moment nu e ca altul. Kirkegaard vorbea i el de noutatea fiec rui moment

Moise zice: „, i acum Israile" (A doua lege, 4, 1). ine deci i tu pe acum"²⁷.

i de i se impune trebuin a s porunce ti cuiva, probeaz gîndul t u, dac nu cumva va mi ca vre-o tulburare. i dac nu i se pare folositor, ascunde-l sub limb , aducîndu- i îndat aminte de Cel ce a zis : "Ce va folosi omul de va dobîndi lumea toat iar sufletul i-l va pierde ?" (Mt. 16, 26). Înva , frate, aceasta, c tot gîndul care nu are în sine renun area la smerenie, nu e dup Dumnezeu, ci este în chip v dit din cele de-a sînga. C ci Domnul nostru vine cu senin tate, iar toate cele ale vr jma ului, cu tulburare i mi care necurat . i chiar dac par îmbr ca i în haina oilor, se descopere din tulburarea ce o pricinuesc c "sînt lupi r pitori" (Mt. 7, 15). C ci zice: "Din roadele lor îi ve i cunoa te pe ei" (Mt. 7, 16). S ne dea Dumnezeu tuturor pricepere ca s nu ne l s m am gi i de drept ile lor. C ci "toate îi sînt Lui goale i descoperite" (Evr. 4, 13).

Tu deci, iubite, f s izbuteasc totul în mîinile tale, punînd înaintea ochilor t i frica lui Dumnezeu. i

(„der Augenblick"). Se poate generaliza: omul e mereu nou, c ci spiritul personal e mereu nou. Dar e cu adev rat mereu nou, cînd nu se b l ce te în patimile sale.

27 Nu l sa nici-un „acum" s treac nefolosit. Kirkegaard cerea s nu amîn m împlinirea a ceace ni se cere în acest moment, c ci prin aceasta ne obi nuim s tot amîn m. F fapta bun pe care i-o cere momentul chiar în acel moment. Împac -te cu fratele t u pîn e ti cu el pe cale. Tot timpul i spa iul sînt imprimare pentru un imperativ moral. Faptul c fiecare moment al timpului i al persoanei î i are unicitatea lui, sau se cere umplut de ceace e de trebuin în acel moment, arat c nici momentele timpului, nici împlinirile persoanei nu sînt destinate s se topeasc într-o esen indistinct , ci- i au ecoul lor prelungit i unic ca mul umire sau osînd în eternitatea persoanei. Dar trebuie s vedem i ceace nu e potrivit s facem în aceast clip , ca s a tept m o alta. La aceasta ne ajut discern mîntul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

mul ume te-i Lui. C a Lui este slava i cinstea în veci.
Amin.

*22. R spunsul aceleuia mare B trîn c tre acela ,
plin de mîngîiere i de îndemn ca s se întoarc la veselia
duhovniceasc din descurajarea pricinuit lui de diferite
întîmpl ri.*

Scrie fratelui Ioan un îndemn duhovnicesc care s veseleasc inima lui în Hristos Iisus, Domnul nostru. i spune-i lui: fiindc ne dore ti, „precum se dore te cerbul dup izvoarele apelor" (Ps. 41, 1), - dar nu a a de mult ca noi pe tine - nemaiputînd r bda, cum zice prea dumnezeescul Apostol Pavel (I Tes. 3, 5), am scris iubirii tale aceste spuse de noi, mai bine zis de Dumnezeu. Rodeasc - i via a ta struguri, care, c lca i în picioare, s - i produc vin duhovnicesc, ca s veseleasc sufletul t u nec jît. Cîmpul t u s rodeasc îmbel ugat s mîn a cea bun care sem nat pe p mîntul cel bun s produc una o sut , alta ase zeci i iar i alta trei zeci (Mt. 4, 8). i s se înc lzeasc inima ta pentru totdeauna de focul de care a spus St pînul nostru Iisus Hristos: „Foc am venit s arunc pe p mînt" (Lc. 12, 49). S se înst pîneasc în inima ta pacea Domnului, dup cuvîntul Apostolului (Col. 3, 15). i s se înal e finicul t u cu ramurile lui, potrivit lui David care zice: "Dreptul ca finicul va înflori" (Ps. 91, 13). S te cur e ti de mînie i de iu imea patimilor ca sfin ii cei des vîr i i, în care nu se arat nicidecum mi carea acestora, ba nici m car vre-o înclinare de-o clip spre ele. i s învredniceasc Domnul sufletul t u ca s se s l luiasc în nevinov ie i în blînde e, ca s fii o hran a lui Hristos, un miel nevinovat. S calci pe urmele noastre ca un urma cuminte i s te ridici la canonul nostru ca un bun

mo tenitor al harismelor mele. S vad ochii t i pe Dumnezeu, ca unul ce-ai ajuns curat cu inima (Mt. 5, 8). S fii îndelung r bd tor în necazurile tale, ca unul ce ai cunoscut f g duala St pînului care zice: „În lume necazuri ve i avea, dar îndr zni i, Eu am biruit lumea" (Ioan 16, 33). S ajungi la dragostea de nebiruit care introduce pe cei ce au dobîndit-o în cur ile împ r te ti i- i face fra i ai lui Hristos²⁸ . P time te împreun cu Hristos, ca s te sl ve ti împreun cu El (Rom. 8, 17) i dac mori împreun cu El, ca s te scoli împreun cu El. F cînd a a, nu nesocote ti comoara ce st în fa a ta²⁹ . Dar pîn acum n-ai cunoscut în elesul ei, sau ce este ea. Cînd

(n.ed. În text nu exist nota 27b, poate va apare în edi ia ulterioar a Filocaliei) Frumoas aplicare a ideii de mîncare de c tre noi a Mielului Hristos. Fiecare om blînd e o adev rat hran plin de dulcea pentru semenii s i. Dar numai unit cu Hristos în jertfa de sine, poate fi i omul un astfel de miel blînd, dulce la mîncare i îndulcind via a celui ce-l m nînc

28. Isus s-a f cut Fratele nostru prin dragostea care L-a îndemnat s se fac om i s primeasc moartea pentru a ne ridica la comuniunea ve nic i fericit cu Sine în Împ r ia unde vom fi fii ai Tat lui ceresc i fra i ai lui. Iar Tat l cel ve nic ne-a creat i L-a f cut pe Fiul S u om, ca s - i extind dragostea Sa de Tat i la al i fii. Noi tr im fr ia cu Hristos i calitatea de fii ai Tat lui ceresc, r spunzînd acestei iubiri a Lor i iubind i noi pe oameni cu iubirea Lor. În Împ r ia lui Dumnezeu, Acesta nu e St pîn al nostru ci Tat i Frate. Acolo domne te dragostea între Dumnezeu i noi i între noi to i fra i ai lui Hristos i fii ai Tat lui ceresc.

29 Comoara ce ne st în fa este dragostea lui Hristos i toate bun t ile Lui pe care ni le d i nou . Pe ea nu o vom putea cunoa te decît cînd vom ajunge la lini tirea des vîr it din partea grijilor pentru lucrurile trec toare i înguste ale lumii acesteia. C ci în aceast stare nu ne vom mai agita pentru cele netrec toare. La dragostea aceasta vom ajunge dup ce vom fi fost în stare s murim i noi lumii ce ne îngusteaz pentru Hristos, cum a murit El pentru noi.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Îns vei ajunge la lini tea des vâr it , atunci o vei cunoa te pe ea³⁰ i te vei minuna de darul lui Hristos. Dar cât de nep trunse sînt c ile Lui ! (Rom. 11, 33). Pîn ce e ti cu oamenii, nu po i s le în elegi. Dar cînd te vei afla f r grijii ca noi, atunci vei în elege cele spuse. De aceea m rog lui Dumnezeu noaptea i ziua (II Tim. 1, 3) ca s fii i tu acolo unde sîntem noi, s fii i tu într-o sim ire cu noi, în bucuria negr it a sfin ilor i în lumina ve nic , ca s afli i tu partea ta în ceea ce s-a f g duit sfin ilor, „în cele ce ochiul nu le-a v zut, nici urechea nu le-a auzit, nici la inima omului nu s-au suit, pe care le-a g tit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El". Înt re te-te în Domnul; bucur -te. Amin.

23. *Întrebarea aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog, P rinte i În v torule, s nu te superi pe mine pentru cele ce le gre esc i s -mi dai un canon (un îndreptar) cum trebuie s m folosesc de psalmodiere, de post i de rug ciune. i dac trebuie s fac o deosebire între zile.*

R spuns : Frate, dac ai fi luat aminte la cuvintele cererilor tale, ai fi avut puterea s le în elegi. Dac m socote ti P rinte i În v tor, cum crezi c m pot sup ra ? C ci P rintele este îndur tor i nu se las nicidecum st pînit de sup rare i În v torul e îndelung r bd tor i str in de orice sup rare.

Iar în privin a dreptarului de care m-ai întrebat, multe sînt c ile pe care se poate intra prin poarta strîmt la via a ve nic . Iat , Domnul Hristos î i spune pe scurt cum

30 Numai murind egoismului p c tos, omul trece în via a infinit de larg a dragostei, în via a cea adev rat . i sim ind c are totul, nu e agitat, ci lini tit.

trebuie să intri. Las regulile oamenilor și ascult pe Cel ce zice: "Cel ce rabdă pînă la sfîrșit, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22). Dacă deci nu are omul răbdare, nu va intra în viață. A adăru cerere o poruncă, pentru că nu vreau să fii sub lege, ci sub har³¹. Căci s-a zis: "Pentru cel drept nu este lege" (I Tim. 1, 9). Iar noi vrem ca tu să fii cu cei drepți. În dreapta socoteală, cîrmuind ca un bun cîrmaci vasul printre vînturi. Cînd ești bolnav, înerte-te de cele ce ți-am scris, potrivit stării tale. Iar cînd ești sănătos, împlinete-le iarși după starea ta. Căci cînd se îmbolnăvește trupul, nu cerere hrană după obișnuința lui. Deci nici în privința aceasta nu se lucrează după vre-o regulă.

Iar cît despre zilele sale ai pe toate deopotrivă, sfinte, bune. Fă adăru toate cu încredințare și vei ajunge la viața cea în Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

24. N scîndu-se o deosebire de păreri între Ava și el despre un loc din Scriptură și fiecare din ei luptîndu-se pentru îndelungă răbdare, le-a trimis B. trînul și spusul acesta ar tîndu-le că îndelungă răbdare e lipsit de tulburare. Aceasta pentru că s-a înălțat totdeauna netulburarea în chip desvîrșit.

Iubiți fiule, să nu socotești că ai în ei prin voi în acest capitol de ieri din Epistola Apostolului Pavel către Tesaloniceni. De aceea eu, cunoscînd slăbiciunea răbdării voastre, sau că este amestecat cu supărare, m-am rugat

31 Cine crede în Hristos, primește harul ca putere a iubirii Lui care-i dă și lui puterea iubirii neîngustată de lege. Cine iubește te, este liber și în viața înaintare. Împlinete tot binele din dragoste pentru Hristos, pentru că îi place Lui. Și El îți dă aripi în larg.

Sfin ii Varsanufie si Ioan

lui Dumnezeu pentru voi ca s'îi aleg'ie acest capitol. În aceasta st' tot în elesul scrisorilor mele scrise prin tine fratelui Ioan.

Pe lîng' aceasta lua i' aminte i' la capitolele ce urmeaz' s' le citi i' ast' zi din Apostolul Pavel i' din Sfînta Evanghelie, pentru c' au acela i' în eles. Citi i-le de trei ori, cercetînd în elesul cuvintelor pentru folosul sufletesc. C'ci v' port foarte mult în suflet i' m' îngrijesc de voi, dup' voia lui Dumnezeu. Nevoi i-v', a adar, împreun' cu mine i' lupta i-v' împreun' s' t'ia i' de la voi sup' rarea i' mînia. C'ci e nevoie pentru aceasta de lupta dus' cu ajutorul lui Dumnezeu.

Iat' capitolele acestea:

Din cea dintîi c' tre Tesaloniceni, de la: "V' rug' m', fra' ilor, s' recunoa' te i' pe cei ce se ostensc între voi i' pe cei ce v' cîrmuesc în Domnul" (I Tes. 5, 13), pîn' la sfîr'itul epistolei.

Din cea dintîi c' tre Corinteni, de la:

„Iar cît prive' te darurile duhovnice' ti, nu vreau, fra' ilor, s' fi i' în necuno' tin' : ti i' c' pe cînd era i' p' gîni" (I Cor. 12, 1-2) pîn' la: "Dar în biseric' voesc s' gr'esc cinci cuvinte cu mintea mea, ca s' înv' i' pe alii, decît zeci de mii de cuvinte cu limba" (I Cor. 14, 19).

Din Evanghelia dup' Matei, de la : "Ie ind' Iisus a v' zut popor mult' i' I' s-a f'cut mil' de ei i' a t' m' duit pe bolnavii lor" (Mt. 14, 14) pîn' la: "Iar cei ce se aflau în corabie s-au închinat Lui, zicînd : "Cu adev' rat Fiul lui Dumnezeu e' ti" (Mt. 14, 33).

25. *R' spunsul' aceluia c' tre acela i' c' tre Ava care voia dintr-odat' s' fac' mai strîns' regula fra' ilor.*

Îi spun' i' ie, fiule, si fratelui, c' v-am scris mai înainte despre îndelunga r'bdare. V' spun' i' acum: "Strînge

laptele și va fi unt; dar dacă strângi sînul în mînă va ieși și sînge" (Prov. 30, 33). Iar Sf. Pavel zice: "M-am făcut Iudeilor Iudeu ca să câștig pe Iudei" (I Cor. 9, 20) .a.m.d. Apoi zice: "Tuturor toate m-am făcut, ca în orice chip să măntuiesc pe vreunii" (I Cor. 9, 22). Dacă vrea cineva să înconvoae un pom, sau o vișă, îl înconvoae treptat și nu se frînge. Dar dacă-l trage dintr-o dată lemnul se frînge îndată. În elege. Ce-și spun³²

26. *Răspunsul aceleia mare B trînc tre acela, care descoperise unele lucruri despre care B trînul îi poruncise să nu le spun nimănui și de aceea cîzuse în ispit. Și despre desvîrșita îndelungă răbdare.*

Spune fratelui: E scris: "Dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui" (Rom. 8, 9). Ia seama de unde și-au venit aceste gânduri de îndoială, care te supără neîncetat. Oare nu din cauza poruncii mele, care îți sa făcut obișnuință? Căci și-am poruncit adeseori să nu spui nimănui taina și tu ai vestit-o multora. Sînt eu oare

Hristos, care cînd porunceam să nu se spună vre-o faptă a Lui nimănui, atunci se vestea cuvîntul despre ea noroadelor și tuturor (Mt. 7, 36)? Totuși voia lui Hristos este să nu fie izbit aproapele, căci El a venit să măntuiască pe oameni cu multă blîndețe și dulcea. Căci dacă omul nu se face ca frățior, nu poate locui cu oamenii³³. Vezi ce spune Hristos ucenicilor Săi: „Nu voi Mă și ales pe Mine, că Eu v-am ales pe voi" (Io. 15, 16).

32 Se recomandă să nu se pună începuturile în viața duhovnicească o regulă prea aspră.

33 Hristos ni s-a făcut pildă de delicatețe. Și sfinții se aseamănă cel mai mult cu El. Aceasta este puterea pozitivă a smereniei. Ea dă altora toată încrederea, în manifestarea lor. Sfinții se consideră frățiori între alții.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dac deci chemarea ce ne-o faci cu iubire e de la Dumnezeu i nu de la oameni, nevoe te-te s dobînde ti îndelung r bdare³⁴. C ci i s-au scris ie de mine cele scrise odinioar : „întru r bdarea voastr ve i cî tîga sufletele noastre" (Lc. 21, 19). Pune deci iar i început în p strarea i p zirea celor spuse ie de mine³⁵. C ci nu e înc vremea de a le descoperi acum³⁶. Fii cu curaj în Domnul !

34. Dac Hristos ne-a ales pe noi, cînd cineva ne alege s -l ajut m cu sfatul i cu fapta, Dumnezeu ne alege prin acela. Dar despre aceasta trebuie s -i dea seama i acela i s ne asculte în ceea ce-i spunem, c ci sîntem ale i prin el de Dumnezeu însu i pe seama lui. În aceasta e întemeiat delicate ea raporturilor dintre oameni i responsabilitatea reciproc între ei. Dumnezeu nu ne-a ales numai s fim, ci s fim unii pentru al ii. Eu te respect, pentru c prin tine apeleaz la mine Hristos; i tu m respec i , pentru c eu sunt ales de Hristos pe seama ta. Eu trebuie s am r bdare în a i asculta i împlini cu responsabilitate cererea de sfaturi; tu trebuie s ai r bdare în a-mi asculta i împlini cu responsabilitate sfaturile.

35 R bdarea înseamn a socoti c fiecare clip ne e dat pentru un nou început ca i cînd n-am fi f cut nimic pîn acum. Astfel putem s fim mereu noi în luarea în seam a ceea ce ni se cere în fiecare clip i s nu ne îngreun m niciodat în ascultarea i împlinirea poruncii în fiecare clip . Sîntem într-o ve nic noutate, care e totodat o necontenit cre tere, pe care îns nu trebuie s o prezent m cu mîndrie altora. Dar ceea ce trebuie s împlinim în fiecare clip afl m i din sfatul p rin ilor duhovnice ti.

36 .Dac spui altora înainte de vreme cele recomandate ie ri ti s le banalizezi; ri ti ca ele nefiind în elese de al ii, ca unele ce nu sînt date pentru ei în starea lor de acum, s le bagatelizeze i s te fac i pe tine s le mic orezi importan a. Le vei putea descoperi cu folos pentru al ii dup ce ai crescut tu prin împlinirea lor, ca s iradieze din tine for a des vîr irii tale, la care ai fost ridicat din practicarea celor poruncite ie. Dar i dup ce au crescut ei la putin a de-a le împlini. De aceea Hristos putea spune lucruri tari altora, dar le interzicea s le comunice mai departe înainte de a se fi ridicat ei în i i la puterea de a le exemplifica prin via a lor.

27. *R spunsul aceleia mare B trînc tre acela i, care se întristase c a întârziat s -i scrie i de aceea crezuse c l-a scos din amintirea lui.*

Scrie îndat fratelui, ar tîndu-i întîi bucuria, veselia i îmbr i area mea în Domnul. i spune-i: S nu socote ti, iubitul meu, c am predat uit rii pomenirea ta în inima mea, fiindc am întârziat s -i scriu. Ci luînd aminte la purtarea ta, mi-am prelungit r bdarea pîn acum. Fii încredin at c precum nu uit Dumnezeuul nostru s milu-iasc lumea, nici eu nu uit de iubirea ta, ci m rog lui Dumnezeu noaptea i ziua pentru mîntuirea sufletului t u, ca s ajungi la m surile ce i le-am ar tat prin scri-sorile dinainte.

i mai afl i aceasta, c atunci cînd pleci spre slujirea mîn stirii, merge totdeauna cu tine i inima mea cu bun -voirea lui Dumnezeu. Drept aceea s nu te descurajezi, fratele meu. C ci n d jduesc c vei ajunge s te bucuri de toate cîte i le-am scris. Pentru c nu minte Dumnezeu care a spus: "Cel ce rabd pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22). Cuget la cele ce i le-am spus i la ce e pus în sarcina ta. „C ci prin multe necazuri trebuie s intr m noi în Împ r ia cerurilor" (Fapte 14, 23). Bucur -te, a adar, întru Domnul; i iar i î i zic: bucur -te (Filip, 4, 4). Nimenea s nu afle deci taina. C ci s-a scris: " i cuvintele acestea le-au p rut lor ca o aiureal "

Sfin ii Varsanufie i Ioan

(Lc. 24, 11)³⁷ . C de nu are cineva inima tare nu le poate suporta³⁸ .

28. I-a venit gândul s - i pun ca regul s nu ias nic eri în zilele de post. Dar B trînul l-a oprit de la aceasta ca nu cumva cerînd vre-o trebuin voit de Dumnezeu, s ias i s se întristeze ca unul ce a c lcat regula.

Spune fratelui: N-ai auzit de la mine c oriunde vei pleca i orice ai face pentru Dumnezeu, inima mea merge cu tine ? Nici acum, frate, precum ai auzit mai înainte, s nu- i pui nici-o regul . i de ie i cînd se ive te trebuin a, s nu te întristezi în gândul t u. Pricepe în elesul celor scrise ie de mine. i lucreaz a a i vei avea odihn . Pace ie de la mine, mai bine zis de la Dumnezeu³⁹ .

29. R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela i, prin care înt re te credin a lui în cele f g duite lui i îl ridic prin aceast încredin are la o i mai mare rîvn

Odihna i tot darul cel bun i toat harisma dumnezeasc vine omului prin credin . Nu fii deci nesim itor

37 S nu afle cei nepreg ti i taina c la fericirea ve nic se ajunge prin necazuri, sau taina de via aduc toare a crucii. "C ci cuvîntul crucii celor pieritori nebunie este" (1. Cor. 1, 18). Taina suferin ei care înnobileaz nu o pot în elege decît cei sub ia i prin experien e duhovnice ti.

38. Inima tare st în a suporta necazurile, în a r mîne cu iubire fa de cei ce te def imeaz ; inima tare st în st ruirea de a fi dulce pentru cei ce te adap cu paharul am r ciunii.

39. Varsanufie cere mereu adresantului s nu se robeasc unei legi pe care i-o d o dat pentru totdeauna. Ci s lucreze de fiecare dat a a cum împrejurarea îi spune c e de folos. Libertatea în bine, aceasta e recomandarea. S nu se îngr deasc omul printr-o lege a repeti iei formale.

la puterea ce- i vine în fiecare zi de la Dumnezeu prin smerenia mea ⁴⁰. i afl c nu pu in ne-a f cut s ne minun m venirea ta la noi ⁴¹. Alearg deci spre cele dinaintea ta „ca s le iei" (I Cor. 9, 24). i adu- i aminte pururea de unde te- a scos Dumnezeu. i d -I Lui mul umit în toate, rugându-te s plineasc cu tine mila Sa în veci. Amin

30. *R spunsul aceleuia i mare B trîn c tre acela i, care l-a, întrebata dac e dator s plece pe vapor cu unii fra i pentru a g si ceva pentru lucrul de mân în Egipt. C ci ov ia pentru c i el i fra ii erau necunosc tori ai m rii i ai locurilor.*

Spune fratelui: „Cît timp e ti afar , trebuie s te ostene ti pentru Dumnezeu împreun cu fra ii. Pune deci în fa a ochilor t i necazurile Apostolului. C ci „cel ce va r bda pîn la sfîr it se va mîntui" (Mt. 10. 22), în Hristos Iisus, Domnul nostru, c ruia se cuvine slava în veci. Amin.

31. *Umblînd ei mult în Egipt înainte de a afla ceva pentru lucru de mân i suferînd multe i felurite greut i i necazuri, Ava Ioan s-a descurajat din pricina aceasta.*

40 Tot darul vine de la Dumnezeu prin credin . Dar aceasta înseamn în acela timp s crezi celui ce te asigur de darul ce- i va veni dela Dumnezeu. Credin a în Dumnezeu nu exclude ci implic încrederea în omul care te îndeamn la credin , mai ales cînd acoper spusele lui cu via a lui. În acela e prezent Dumnezeu în lucrare. Se cere o mare încredere în p rin ii duhovnice ti.

41 Adresatul ceruse la începutul scrisorilor s -i se dea voie sa vin s vie uiasc în mân stire. Aceasta se f cuse cu voia lui Dumnezeu. El slujea acum mân stirii, plecînd cu diferite misiuni în diferite locuri.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*B trînul v zîndu-le acestea de mai înainte cu duhul, i-a
preg tit de mai înainte un r spus cu urm torul cuprins:*

Scrie, fiule, cele spuse de mine, mai bine zis de Dum-
nezeu, i le preg te te s le trimi i fratelui Ioan ⁴²: Întîi
salutarea mea în Domnul. Dup aceea spune-i : Te descu-
rajezi în necazuri ca un om trupesc, ca i cînd n-ai auzit
c te a teapt necazuri cum a spus i Duhul lui Pavel
(Fapte 20, 23), care mîngîia pe cei ce erau cu el în
corabie, îndemnîndu-i s fie cu voie bun (Fapte 27, 22).
„Nu tii c multe sînt necazurile drep ilor" ? (Ps. 33, 19) ;
i c în ele se probeaz omul ca aurul în foc? Deci dac
sîntem drep i, s primim s fim cerca i în necazuri. Iar de
sîntem p c to i, s le r bd m ca unii ce sîntem vrednici
de ele. C ci încercarea lucreaz (produce) r bdare (Rom.
5, 4). S ne gîndim la to i sfin ii de la început i s vedem
cîte au r bdat. C ci f cînd binele i gr ind binele i
st ruind în adev r, au fost urî i i nec ji i de oameni pîn
la moartea lor, iar ei se rugau pentru du manii i pentru
prigonitorii lor, potrivit cuvîntului Mîntuitorului (Mt. 5,
44). Oare ai fost i tu vîndut ca nevinovatul Iosif ? Oare
au robit mîinile tale la co uri (Ps. 80, 6) ? Ai coborît oare
de dou ori în groap (Facere 37, 24; 40, 15) ? Sau ai
fost asuprit ca Moise din copil rie pîn la b trîne e (Evr.
11, 25) ? Ce-ai îndurat, lene ule ? Sau ai fost prigonit ca
David de c tre Saul i de c tre propriul s u fiu, plîngînd
totu i pentru ei cînd au murit (2 Împ. 1, 11-27; 18, 33)?

42 E vorba de acela Ava Ioan, care venise în mîn stire i mergea în
diferite locuri pentru trebuin ele mîn stirii. Era ca un fel de iconom
al mîn stirii, care cînd îngrijea de anumite lucr ri în ea, cînd se
ducea s procure cele de trebuin în afara mîn stirii. El se afl sub
Ava Serid, egumenul mîn stirii. Dar e deosebit de Ioan Proorocul,
cel lalt B trîn, care vie uia i el închis în chilie. Pe acest Ava Ioan,
marele B trîn îl nume te "frate", iar pe Serid "fiu".

Sau ai fost aruncat în mare ca Iona (Iona 1, 15) ? Uitucule i iubitele, pentru ce sl be te cugetul t u? Nu te teme i nu tremura ca un lipsit de b rb ie, ca s nu te lipse ti de f g duiala lui Dumnezeu. Nu te speria ca un necredincios, ci încurajeaz gândurile tale pu in credincioase. Iube te necazurile în toate, ca s te faci fiu cercat al sfin ilor. Adu- i aminte de r bdarea lui Iov i a celor ce i-a urmat i rîvne te s mergi pe urmele lor. Adu- i aminte de primejdiile, de necazurile, de lan urile, de foamea i de mul imea altor rele pe care le- a r bdat Pavel (II Cor. 11, 24-27) i zi fricii tale: sînt str in de tine ! Adu- i aminte de cel ce i-a scris: Fie c izbînde ti în lucrul ce- i st în fa , fie c nu, mul ume te lui Dumnezeu. Gînde te- te c lucrurile sînt stric cioase i trec toare. Iar r bdarea cea dup Dumnezeu mîntuie te pe cel ce a cî tigat-o pe ea.

Iat , te str duie ti s aduci ceva pentru lucrul de mîn i s lucrezi. Ca s - i ar t c , dup cuvîntul Apostolului, reu ita nu afîrn "nici de cel ce voie te nici de cel ce alearg ci de Dumnezeu care milue te" (Rom. 9, 16), iat c Dumnezeu ne trimite oameni care au cele de trebuin ale lumii ⁴³. Primindu-i, nu spune i c eu am gr it despre ei ceva ca s nu cad în slava de art ⁴⁴. Iubi i- i ca pe ni te fra i adev ra i i face i ca gîndul vostru s odihneasc gîndurile lor ⁴⁵. C ci ei dispre uiesc lumea, ca

43 Nu noi îi g sim pe cei ce se întorc la Dumnezeu, ci El ni- i trimite. i prin Dumnezeu se întorc.

44 S nu spun adresatul, acestor oameni, care vin la el, c B trînul i- a spus ceva despre ei, ca s nu- i închipuie c sînt foarte importan i i de aceea i- a vorbit B trînul despre ei. E bine ca cel atras la credin s tie c Dumnezeu a f cut aceasta, dar s nu cad prin aceasta în închipuirea c e mai important pentru Dumnezeu decît al ii. Via a duhovniceasc e continu balansare între cele contrare.

45 Ne putem odihni unii pe al ii în gînduri, cum ne putem i tulbura. Mai bine zis afît odihna cît i tulburarea vine unora totdeauna prin

Sfin ii Varsanufie i Ioan

s - i mîntuiasc sufletele lor. i Dumnezeu îi aduce prin mine - c ci scriu cu înainte tiin -, pe ei aci la voi ca s afla i c au dispre uit-o foarte mult. Tu deci, frate, fiind inut de mîna mea umbl pe calea cea strîmt i plin de necazuri care duce la via a ve nic în Hristos Iisus Domnul nostru, c ruia fie slava în veci. Amin.

32. *R spunsul aceluia i mare B trîn c tre acela i, care l-a întrebat dac trebuie s m nînce deosebit i s nu ias Miercurea i Vinerea la Sfînta Împ rt anie; i dac trebuie s se opreasc de la grija lucrului; i de trebuie s se foloseasc de vre-un mijloc de t m duire dac i s-ar întîmpla s se îmboln veasc în nevoia lini tirii lui; i deci s i se dea porunci în vederea mîntuirii.*

Nu vreau s nu tie iubirea ta despre binefacerea venit ie de la iubitorul de oameni Dumnezeu. C ci iat te-au ajuns durerile (na terii) ⁴⁶. Fiindc a început Iisus s lucreze cu tine i s te aduc pe tine, dup rînduial la lini tea binecuvîntat a Lui, la r bdarea care nu se ru ineaz (care nu e f cut de ru ine) ⁴⁷. i chiar dac îi va veni vre-o sl biciune sau vre-o boal , îndreapt toat

al ii. Deci e o datorie a noastr s odihnim pe al ii i sîntem datori cu recuno tin fa de cei din preajma noastr cînd sîntem odihni i de ei, precum trebuie s ne sim im vinova i cînd aceia nu sînt odihni i.

46 Semnul binefacerii ce-i vine dela Dumnezeu omului pornit pe calea înduhovnicirii, este c au început pentru el necazurile. Însemneaz c Dumnezeu are încredere în puterea lui de a le suporta.

47 Lini tea pe care o dobînde te omul duhovnicesc din partea grijilor lumii e lucrarea lui Hristos, sau în Hristos în care avem totul. i la ea îl duce pe acel om Hristos, s l luindu-se în el, dar nu f r ca el s treac prin eroismul r bd tor al crucii, care este implicit i în lini tea lui Hristos. Asceza este hristocentric .

n dejdea ta spre Dumnezeu i te vei odihni. C ci n d jduesc în Dumnezeul meu c nu e ti departe de calea lui Dumnezeu.

Cît prive te mîncarea deosebit în chilia ta, ea î i e de folos i de ajutor. Dar dac se ive te un motiv s m nînci cu fra ii, nu ov i, nici nu te îngreuna, ci îngusteaz - i dorin a treptat.

Iar de la împr t anie nu te opri cît timp intri i ie i, c ci altfel pricinue ti sminteal altora.

i ia seama ca s - i faci ederea ta cu smerenie i cu fric de Dumnezeu i cu iubire nef rit . Zide te- i casa ta pe piatra tare i neclintit : „Iar piatra este Hristos" (I Cor. 10, 4).

Iar alte porunci nu sînt de trebuin acum. i-ajung cele ce i s-au scris din partea mea. Sînt destule pentru a te duce de la omul vechi la cel des vîr it. Cuget la ele i adu- i aminte de ele i nu le uita. C ci cuprind toat Scriptura. Înt re te-te în Domnul, p strînd totdeauna smerita cugetare în cuvinte, în fapte i în mi c ri.

33. *R spunsul aceluia i mare B trîn c tre acela i, pentru c fratele lui dup trup, gîndindu-se s se retrag în via a c lug reasc , îl întrebase prin el pe B trînul despre aceasta.*

Zis-a Domnul nostru Iisus Hristos: "Nimenea nu vine la Mine de nu-l va trage pe el Tat l cel ceresc". i: "Eu îl voi învia pe el în ziua cea de apoi". i: "Eu m voi ar ta lui" (Ioan 6, 44; 14, 21). i "Privi i c holdele sînt albe pentru seceri i cel ce secer prime te plat i adun rod spre via a ve nic , ca s se bucure împreun cu cel ce secer i cu cel ce seam n ". C ci în aceasta se adevere te cuvîntul c altul este cel ce seam n i altul cel ce secer " (Ioan 4, 35-37).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Frate, nimenea voind s intre în cetate nu doarme; i nimenea vrînd s lucreze, nu se leneve te v zînd soarele; i nimenea vrînd s - i lucreze arina nu st nep s tor. Ci cel ce voe te s între în cetate î i iu e te pasul, în loc s -l fac mai z bavnic; i cel ce vede soarele începe repede s lucreze de fric s nu fie curînd împiedicat; i cel ce voe te s - i lucreze arina, se gr be te ca s nu fie v t mat de neghin . Cel ce are urechi, s aud ⁴⁸.

34. Venind iar i a doua oar fratele la el, acesta era îngrijorat de mîntuirea lui i îi aduse aminte de f g duiala lui de mai înainte. Iar acela îi ceru s i se dea un semn de c tre B trîn, despre aceasta. i B trînul, îi spuse acestea:

Înprivin a fratelui de care mi-ai vorbit, el e r zboit de necredin . i aceasta este eresul fariseic. Despre ace tia Domnul a spus: „Neamul acesta cere semn i semn nu i se va da" (Lc. 11, 29). Acestuia nu am nimic s -i spun decît ceea ce a spus Apostolul: „Cele Vechi au trecut, iat toate s-au f cut noi" (II Cor. 5, 17). i: „Acum Izraile" (A doua lege, 4, 1). i: "S nu ispite ti pe

48 Cine se obi nuie te cu amînarea, greu mai scap de acest obi nuin . Cine se opre te din urcu , a c zut în aceia clip mai jos de unde este. Nu st decît cel ce urc neîncetat. E o idee pe care a dezvoltat-osfîntul Grigorie de Nisa. Opreie aprin lenevie produce o anumit paralizie în puterile sufletului. Cel ce cedeaz lenei, devine robul ei, î i sl be te libertatea, sau st pînirea sa asupra lui însu i. E ti tu însu i cînd e ti st pîn pe tine. De aceea în grece te libertatea se nume te i st pînire de sine (). N-am ajutat pe om în clipa în care a trebuit l-am putut pierde. Fiecare clip impune o datorie unic pentru veci, pe care n-o mai po i îndeplini în alt clip . Fiecare clip ni s-a dat cu rostul ei unic dela Dumnezeu. Fiecare clip are o însemn tate pentru ve nicie.

Domnul Dumnezeu t u" (A doua lege 6, 16). i iar i:
 "Ast zi de auzi i glasul Lui, nu învîrto a i inima voastr "
 (Ps. 94, 8). Cel ce are urechi de auzit, s aud ⁴⁹

35. *R spunsul aceleuia i mare B trîn c tre cel ce
 L-a întrebat despre fra ii neputincio i cu trupul. i
 despre al ii neputincio i cu cugetul, de trebue s -i ia la
 sine. Si de trebue s -i spun Avei ⁵⁰ s u ureze pu în pe
 încep tori de la priveghere ? i despre t cerea lui
 îndelungat .*

Frate, r spunsul la cele trei gînduri este unul: s nu
 sile ti voin a cuiva, ci seam n cu n dejde. C ci Domnul
 nostru n-a silit pe nimeni, ci a binevestit. i dac cineva a
 voit, a ascultat. tiu c tii c nu nesocotesc, nici nu dis-
 pre uesc dragostea ta. Dar r bdarea este spre mare folos.
 C ci cînd ne rug m i Dumnezeu întîrzie s ne asculte, o
 face spre folosul nostru ca s ne deprindem cu îndelunga
 r bdare. Deci s nu ne descuraj m, zicînd c ne-am rugat
 i nu ne-a auzit. C ci Dumnezeu tie ce e de folos
 omului. Bucur -te în Domnul, fratele meu, i fii f r grije

49 E aceia idee ca în r spunsul dinainte. Cine urc o face pentru c
 aude glasul Domnului care-l cheam . Cel ce se obi nuie te s nu dea
 toat aten ia poruncii Domnului îndat ce o aude, i a teapt s i se
 spun a doua oar , s i se dea un nou semn mai accentuat, pierde
 sensibilitatea receptiv a inimii. Începe s se toceasc , s se
 sclerozeze spiritual. Începe s nu mai fie viu, începe s moar . Cade
 din sim irea planului dumnezeiesc care-l face liber, din planul vibrant
 al Duhului, în cel al automatismului naturii, încetînd s mai fie el
 însu i. Se afirm iar i importan a lui „acum” i a lui „ast zi”,
 importan a de a împlini în aceast clip ceea ce cere Dumnezeu în
 ea. Fiecare clip ne e dat pentru a o umplea cu împlinirea datoriei
 noastre legat de ea, pentru a imprima în noi ceea ce ne cere i
 Dumnezeu însu i ne spune în ea, ce datorie avem de împlinit în ea.

50 Stare ului Serid.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

în orice lucru. i roag -te pentru mine, tu cel iubit de mine i de un suflet cu mine⁵¹.

36. R spunsul aceluia i mare B trîn c tre acela i, prin care îi îng duie aceluia s înceap lini tirea slobozit de orice grij ; precum i r spunsul la gândul ce i-a venit aceluia c e ceasul din urm ; ca i la întrebarea de a f cut bine c a r mas mult la unul dintre P rin i stînd de vorb cu el.

Frate, ascult de mine care te iubesc în Hristos Iisus. Despre chilie a spus Domnul nostru Iisus Hristos: "Vine ceasul i acum este, cînd mor ii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu i cei ce vor auzi vor învia. C precum Tat l are via întru Sine, a a a dat i Fiului s aib via întru Sine" (Ioan 5, 25-26).

i eu îi spun ie c timpul într rii tale, cu ajutorul lui Dumnezeu, e de fa întocme te- i noua chilie. Într avînd pe Dumnezeu drept c l uz i tu te vei s l lui în ea, s nu mai por i grije de nimic. C ci trebuin a lucrurilor i ispita se sus in una pe alta. Iar gândul sem nat în tine e f r folos, ba aduce cu el i slava de art c ci cine nu tie c sîntem în ceasul din urm⁵²?

51 A persista în urcu ul spre Dumnezeu nu înseamn a for a în orice clip împlinirea unei fapte pentru cineva, sau a a tepta totdeauna rezultatul unei rug ciuni pentru acela. Dumnezeu vrea s ne obi nuiasc i cu r bdarea. Continuitatea urcu ului st uneori în continuitatea rug ciunii pentru alii i în nesl birea a tept rii rezultatului. Rug ciunea i r bdarea pot sus ine împreun urcu ul continuu i o neîncetat tensiune, ca o c l dur care dac se r ce te, greu mai poate fi reaprins .

52Orice clip poate fi cea din urm . În alt sens, s cuget m c orice ceas poate fi ceasul din urm al vie ii noastre moarte i deci ceasul

Cît despre convorbiri cînd te vezi pe tine pornit de a vorbi despre Dumnezeu, află cît cerea e mai minunat și mai slăvit decît convorbirea⁵³. Deci n-a mai rămas nimic de care ai nevoie să-ți scriu. Căci i-am scris de la alfa pînă la omega cum o ție iubirea ta. Te las cu Dumnezeu. Că al Lui este ajutorul și a Lui mila. Amin.

37. Un mirean oarecare, iubitor de Hristos, a trimis vorba sa se întrebe Ava Ioan despre un lucru și i-a dat lui răspuns. Dar pe rîndu-i pe urmă ru a descoperit aceasta marelui Bătrîn, zicînd: "Iartă-mă că sînt beat și nu ție ce fac".

Și-o spun de multe ori: "Lasă pe morți să-ți îngroape pe morții lor" (Lc. 9, 60). Oare nu e ție încă desgustat de răul lor miros? Ia seama ce zici. Căci nu ții ce zici. Că cel beat e luat în batjocur de oameni, e lovit, e dispăruit. El nu se cinste te pe sine însuși, nu-și dă vre-o părere, nu învață pe alții, nu dă un sfat despre ceva, nu deosebește lucrul acesta ca bun de altul căruia. Dacă spui una cu gura și alta oară cu fapta, vorbe ție într-un necunoscut. Nu te lăsa prins de somn, ca nu cumva să

trezirii noastre din moarte la viață, dacă auzim glasul celui în stare să ne trezească la existența noastră responsabilă, să ne facă treji, ca să ne dăm seama că existăm. Iar dacă nu ne deschidem urechea sufletului la acest glas acum, ne obișnuim să nu-l mai auzim niciodată. Și deci rămînem în moarte definitiv, fiind cînd din această clipă în sens contrar clipa noastră din urmă. Cine intră "în chilie" sau în intimitatea sensibilă cu Dumnezeu, pe rînd alipirea la lucrurile moarte, a trecut în momentul acela și treie te tot timpul cît rămîne în această stare, ceasul din urmă în sens bun.

53 Dumnezeu e mai presus de cuvînt. Principal e să simi prezența Lui ca o putere mai presus de cuvînt. Și o simi puternic prin responsabilitatea ce a trezit-o și o susține în tine.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vin deodat la urechile tale strigarea: "Iat Mirele vine, ie i i întru întîmpinarea Lui" (Mt. 25, 6). Tu vei zice atunci: „Sînt ocupat". Te-a f cut f r griji, i tu nu o voe ti aceasta. i-a luat fr mînt rile, i tu te încurci în ele. Te-a odihnit i tu voe ti s te obose ti. E vremea din urm s jele ti i s plîngi pentru p catele tale. Adu-i aminte c i-a spus despre poart c se va închide (Mt. 25, 10). Gr be te-te, ca s nu r mîi afar cu fecioarele nebune. Str mut -te cu gîndul de la lumea aceasta de art la alt veac. Las cele p mînte ti i caut cele cere ti. P r se te cele stric cioase i vei afla pe cele nestric cioase. Fugi cu cugetul de la cele vremelnice i le vei întîlni pe cele ve nice. Mori în chip des vîr it, ca s vie ue ti în chip des vîr it în Hristos Iisus Domnul nostru⁵⁴, C ruia îi este slava în vecii vecilor. Amin.

38. *R spusul aceluia i B trîn c tre acela , care dorea s primeasc de la el des un r spus spre ajutor i spre mîntuirea sufletului i c uta s afle de trebue s se între în cu vreunul dintre fra i, sau s se lase întrebat de ei în privin a vreunii gînd.*

Fiindc tiu Cui te-am încredin at i ce hran i-am predat, dac iei seama la acestea, nu trebue s -i scriu des. C ci Cel C ruia te-am încredin at tie de ce ai

54 Numai cine moare în chip des vîr it omului vechi, omului mort spiritual, legat de lucrurile trec toare, supus îngustimii lor, i ca urmare la tot felul de piedici în rela iile cu semenii s i, poate intra într-o via neîngustat , neîntunecat , neîmpiedicat , liber i deplin comunicativ , bun i generoas , în rela iile cu ceilal i, înt rite de rela ia neîngustat cu Subiectul de extrem libertate i infinit bun tate. Celui r mas adormit în lan urile preocup rilor înguste i trec toare, îi r mîne închis poarta intr rii la via a ce se hr ne te din hrana d t toare de via netrec toare.

trebuin înc înainte de a cere tu. Deci fii f r grijе în privin a celor ce ai auzit. Lipsa de orice grijе te face s te apropii de cetate⁵⁵. i faptul de a nu fi luat în seam de oameni te face s locuie ti în cetate⁵⁶. Sau faptul de a muri fa de orice om, te face s mo tene ti cetatea i comorile ei⁵⁷.

i fiindc voe ti mereu s auzi acela cuvînt despre vre-o convorbire sau despre vre-un gînd al fra ilor, cînd va fi de trebuin îi voi spune ce e de f cut. Deci nu te îngriji de nimic decît de a-i duce pîn la cap t c l toria. Îi îmbr i ez dragostea neîncetat. Iar cum s stingi din tine pu in cîte pu in mi carea mîniei celei prea aprinse, po i s înve i de la tine însu i. Pace ie frate i iubite Ioane.

39. *R spunsul aceleia mare B trîn c tre acela , care voia s taie convorbirile chiar i cu slujitorul s u, pentru c îi spusese B trînul c "lipsa de griji te face s te apropii de cetate"; i pentru c venise la gîndul s cerceteze pricinile feluritelor ispite ce se ridicau în el.*

55 Nota în ed. greac : Cetate pare s numeasc aci des vîr ita lini te. Vezi i r spunsul 159.

56 Un alt sens al cet ii poate fi comunicarea cu al ii. Cel ce umbl prea mult dup interesele sale egoiste, e ocolit de ceilal i, e în afara cet ii. Cel bun, cel ce nu caut s trag spre sine, nu mai e temut de al ii ci îi atrage cu blînde ea i bun tatea sa: „Ferici i cei blînzi ca aceia vor mo teni p mîntul”. Cînd oamenii te iau cu zgomot în seam , te iau de fric sau de interes, deci nu te iau în seam din inim , ci în mod viclean. Interior sînt desp r i i de tine. Dimpotriv cel ce nu e "luat în seam " în sensul acesta, atrage pe ceilal i la sine.

57 E vorba de moartea care te opre te s cau i pe oameni pentru interesele tale, pentru a-i exploata într-un sens sau altul, într-o total nesim ire. Abea cînd mori acestui interes pentru ei, le cî tigi interesul, atunci te caut sincer, g sind mîngiere în tine. Atunci ai devenit viu pentru ei. Ai intrat în „cetate”.

Spune fratelui: A teapt înc pu in, c ci n-a venit timpul. i m îngrijesc eu de tine mai mult decât tu însu i. Mai bine zis Dumnezeu. Frate Ioane nu te teme de ispitele ce se ivesc spre probarea ta. C ci nu te va preda Dumnezeu. Când î i vine deci ceva de felul acesta, nu te osteni c ufnd pricinile, ci cheam numele lui Iisus, zicând : "Iisuse ajut -mi". i te va asculta, c ci este aproape de cei ce-L cheam . Nu te descuraja, ci alearg i vei lua în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia fie slava în veci. Amin.

40. *R spunsul aceleuia c tre marele B trîn: De trebue s înve e pe slujitorul s u lucrul împletitului. i despre un frate, care-l întrebasese despre gândurile sale, dar nu în chip l murit ci prin ghicituri; A f cut el bine (c l-a sf tuit) ?*

Înv tura cea prea luminoas a Mîntuitorului nostru este aceasta: „Fac -se voia Ta". Dacă deci spune cineva rug ciunea aceasta din inim p r se te voia sa i le atîrn toate de voia lui Dumnezeu. A adar, a înv a pe fratele e de folos, îns aceasta poate fi i pricina de pism . Dar lucrul poate fi f cut rar, din cînd în cînd, i în felul acesta e acoperit pentru con tiin a fratelui⁵⁸.

Cît despre întrebarea prin ghicituri, ea î i are pricina într-o cru are de sine, lipsit de drept socoteal , i acest frate are deci nevoie de multe rug ciuni. C ci "semnele

58 Chiar lucrarea înv rii altcuiva poate stîrni pisma altora, putînd p rea contrar smereniei, cum poate i fi. Pentru ocolirea ispitei proprii i a altora trebuie s faci acest lucru cît mai rar i cît se poate de acoperit.

nu sînt pentru credincioi, ci pentru cei necredincioi" (I Cor. 4, 22)⁵⁹.

41. *R spunsul aceleia mare B trîn, c tre acela, care c zuse la multe rînduri i griji cu privire la viitorul mîn stirii.*

Multe sînt cele ce izvor sc din inima ta. C ci zice: *Îi voi num ra pe ei i mai mult decît nisipul se vor înmul i" (Ps. 138, 18). Frate, nimeni nu tie, unde va ajunge locul acesta, decît singur „cunosc torul de inimi Dumnezeu" (Fapte 15, 8). Dar mi-a f cut cunoscut i mie. Afl deci c nu-l va p r si Domnul, i-l va p zi i-l va sl vi spre slava numelui slavei Sale. Lui fie slava în vecii vecilor. Amin.*

42. *R spunsul aceleia mare B trîn, c tre acela, care a întrebat despre neputin a ce i-a venit, de unde este; i dac trebue s spun fra ilor care plecau în Egipt cum trebue s aib grij de ei, ca nu cumva s aib neazuri din pricina necunoa terii obiceiurilor de acolo.*

Spune fratelui: Egiptenii i Ierusalimitenii sînt amesteca i pentru tine. Dar nu te îngriji. C ci Dumnezeu va avea grij de tine. Cît despre gîndul t u lucreaz cu frica lui Dumnezeu i nu te nec ji pentru fra i. Ci roag -te numai i Domnul îi va c l uzi pe ei dup voia Lui în tot

59 Cine nu- i m rturise te l murit p catele i sc derile, ci prin pilde i ghicituri, nu a învins înc cu totul mîndria, cru area sa. El vrea înc s se ascund în ceeace are r u. De aceea are nevoie de multe rug ciuni pentru a fi sc pat de mîndrie. Vorbirea în ghicituri are rostul de a acoperi fa de cei necredincioi gîndurile p c toase, nu pentru cei credincioi. Duhovnicului trebue s i se spun l murit p catele.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lucrul. C ci nimic nu se face în afar de Dumnezeu mai ales în locul acela dac se face cu frica lui Dumnezeu spre odihna i folosul sufletelor.

43. *R spusul acelaia mare B trîn c tre acela , ca s închine lui Dumnezeu toate cele privitoare la el.*

De bea cineva din apa ce i-am trimis-o prin scrisori, nu va înseta în veac (Ioan 4, 14). Iar tu trebuie s a tep i i s n d jduie ti odihna prin credin a în Hristos. Ia pîinea aceasta din hrana mea i fii f r grij . Nu te teme de nimic, ci ia i n dejdile prin Sfîntul Duh. Crede c mîna lui Dumnezeu este cu tine.

44. *Din binecuvîntarea trimis lui a dat slujitorului s u⁶⁰ dar nu din mîna sa c ci nu era cleric, ci a pus-o în fa a lui i acela a luat-o. i primind a doua i a treia oar binecuvîntarea, a f cut acela lucru. i f cînd aceasta f r încuviin are nu i-a dat seama de gre al ⁶¹.*

60 Se pare c e vorba de Sf. Împ rt anie. C ci ea e pîinea binecuvîntat . A a cum se nume te Euharistie, pentru c s-a s vîr it la Cina cea de Tain prin rug ciunea de mul umire a Domnului, tot a a se numea, în primele secole cre tine, i „Evloghia=Binecuvîntare”, pentru c s-a s vîr it i prin "binecuvîntarea" Domnului (a se vedea la I Cor. 9, 16, unde sîngele Domnului e numit "paharul binecuvînt rii"). Iar de fapt, ea ne i aduce o mare binecuvîntare a lui Dumnezeu.

61 Cel ce a luat Sf. Împ rt anie cu sine, n-a p it nimic folosindu-se de ea, c ci o primise din mîna preotului. Dar cel ce a luat-o el însu i, s-a îmboln vit pentru c n-a luat-o din mîna preotului. Preotul d Sf. Împ rt anie, pentru c el este chipul v zut al lui Hristos, care a dat Sf. Împ rt anie la Cina cea de tain . Credinciosul trebuie s aib con tiin ac Sf.Împ rt anie uedela el, sauc nu iacusila trupul lui Hristos, ci îl prime te de la Hristos, ca Dumnezeu i om deosebit de el i într-un fel din planul dumnezeiesc iar în altul din

Dar cînd s-a văzut pe sine u urat de patimi prin rugăciunile B trînelui a spus: s-au slăbit patimile în mine. Ii după aceea a trimis s-l întrebe despre gîndurile de hul și nu a primit răspuns. Ii mirîndu-se de pricină, deodată, prin îngăduința lui Dumnezeu, spre îndreptare, i s-a arătat lui o năluca înfricoșătoare o dată și de două ori, care s-a mistuit îndată și umplîndu-se de mult tulburare, i-a adus aminte numai de greșala sa vîrșită cu pîinea. Căci uitase ceea ce spusese despre slăbirea patimilor. Ii punîndu-i cuționul trimis lui odată de B trîn, căzu de multe ori la pămînt și se rugă și se învrednicească de milă.

i-i scrisese lui B trînul despre cele două greșeli⁶². Dar i despre gîndul de hul. Apoi i-a spus că punînd Binecuvîntările la îndemîna slujitorului, pentru a le lua el însuși, nu a făcut o faptă de smerenie, ci mai degrabă o faptă de mîndrie și de cugetare copilărească.

Cînd cineva tie că a călcat o poruncă dovedită cu o cunoaștere. Ii cel ce o cunoaște: înseamnă că se îndreptează. Dar să vorbim simplu: te-am predat în mîna lui Dumnezeu și te abai de la ea? Dar Scriptura zice că

planul omenesc: dela un mijlocitor între Dumnezeu și om. Iar această mijlocire umană din trimitere dumnezeiască o reprezintă preotul. Prin investire de sus devine și preotul oarecum un bun conducător de energie dumnezeiască. Împărtășindu-se slujitorul fără mijlocirea preotului, s-a umplut de patimi. Apoi cînd, prin rugăciunile B trînelui a scăpat de ele, s-a lăudat că aceasta i s-a întîmplat datorită lui. Drept urmare s-a văzut prădarea unor gînduri de hul. Nu e clar dacă aceste patimi și gînduri de hul i-au venit celui ce a lăsat pe slujitor să se împărtășească, fără de preot, sau slujitorului. Se pare că amîndurora.

62 Despre împărtășirea fără mijlocirea preotului și despre gîndurile de hul ce i-au venit pentru că s-a lăudat că a scăpat prin sine de patimi.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

din gura lui Dumnezeu c „drep ii nu se abat" (Prov. 24, 7). S - i spun ce gînde ti? i iar i zice: „S nu ias cuvinte l ud roase din gura voastr " (I Împ. 2, 3). Iar tu ai cutezat s - i deschizi gura înaintea lui Dumnezeu i s spui c : „Au sl bit patimile în mine", i nu mai degrab c toate zac în mine ca într-o magazie? De aceea ai fost p r sit pentru pu in timp i i s-a ar tat toat gre ala ta. i dac n-ar fi fost acoper mîntul pe care i l-ai ales, ai fi fost sleit. „Dar credincios, zice, este Dumnezeu, care nu ne va l sa pe noi s fim ispiti i peste puterile noastre, ci va aduce odat cu ispita i sc parea din ea, ca s o putem r bda" (I Cor. 10, 13). Cît despre lucrul s vîr it f r cuvin , din voin a de a te mîndri, de a fi dat, neavînd hirotonia de la al ii, binecuvîntarea altora ca un arhiepiscop, nu tiu cum s vorbesc despre el. Nu puteam eu s trimit binecuvîntare tuturor, în loc s i le trimit ie?

Iat deci cum ai fost pedepsit pentru lucruri mari i multe. Vegheaz a adar ca s nimice ti cu t r ie cele opt soiuri ⁶³ i s nu te afli atras de lucruri copil re ti; i s cî tigi i b rb ie, nu numai naivitate. C ci ai auzit de multe ori: „S faci toate cu sfat" (Prov. 24, 72).

i pentru toat patima i hula roag -te lui Dumnezeu i - i va ajuta pu in cîte pu in.

Vegheaz de aci înainte i p ze te-le acestea în inima ta. (Lc. 2, 51). i nu e de trebuin ca s tie cineva, ci ce s-a petrecut, s-a petrecut. Fie deci Iisus cu tine. Iart -mi cele trecute i voi îndrepta pe cele viitoare. În veci. Amin.

43. *R spunsul marelui B trîn c tre acela i cînd, c zînd în grea fierbin eal multe zile, nemîncînd i*

63 Cele opt feluri de patimi.

nedormind, a strigat împotriva Avei ⁶⁴ *i a fra ilor ce-l slujeau, mi cat de lucrarea diavolului.*

Frate, de ce s-a ascuțit inima ta, ca să lași pe Cel iubit și să alergi după vrjoma? Ai lăsat glasul pe storului Hristos și ai urmat lupului diavol. Ce ai pețit? Ce i-a venit? Ce sînt strigările acestea, pe care Apostolul le-a înțeles irat cu numele cele mai urâte cînd a zis: "Orice strigare și hul și mînie să piară de la voi împreună cu toată răutatea" (Ef. 4, 31). N-ai pețit nimic peste putere. Căci zice Apostolul: "Credincios este Dumnezeu care nu ne va lăsa să fim ispășiți peste puterea noastră" (I Cor. 10, 13). Treze-te-te din tulburarea acestor gânduri rele. Ia toiagul crucii cu care vei alunga pe lupi, adică pe diavoli ⁶⁵ și adu-ți aminte să zici: "Pentru ce ești întristat sufletul meu, pentru ce mă tulburi? Nădejdu-te în Dumnezeu, că mă voi mărturisii Lui, mîntuirea feței mele, Dumnezeul meu" (Ps. 41, 6-7). Veghează de aici înainte și nu te aprinde ca un copil fără de minte și fără simțire, cînd ești dator să urci cu Hristos pe cruce și să fii pironit cu cuie și să fii strigat cu suliță. Pentru ce suferi, nenorocitul, să strigi împotriva puterii lui Hristos ⁶⁶ și să înjuri pe frații tăi? Unde lăsați mîndemnul: "În cinste da-ți-vă unii altora înțîietate" (Rom. 12, 10). Ajunge aceasta. Căci zice: "Dă-te în eleptului prilej și va fi și mai în elept" (Prov. 9, 9). Îndură-te și rămași liniștiți și mulțumite în toate.

64 Sau a egumenului Serid, cum spune nota din textul grec.

65 Toiagul crucii e toiagul răbdării biruitoare. Căci cu acest toiag a biruit și Iisus. Nu te lăsa biruit de mînie, de hul, cînd îți vine suferință. Păstrează seninătatea, bunătațea. Fă-te și mai tare în acestea prin faptul că le menții în boală, în greutate, în necazuri aduse asupra tăi de alții. Numai a răbăduieți pe vrjoma.

66 Cine strigă la necaz împotriva altora, strigă împotriva puterii arătate de Hristos pe cruce. Căci Hristos și-a arătat puterea răbdînd și neocărînd pe nimeni.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

C ci zice: "Mul umi i în toate" (I Tes. 5, 18). E v dit c i "În strîmtori, în necazuri, în boli i în clipe de u urare" (II Cor. 6, 4). ine deci pe Dumnezeu i va r mînea cu tine. C Lui se cuvine slava în veci. Amin.

46. Dup ce s-a u urat de boala i a trecut peste ispite, vr jma ul i-a ar tat ni te visuri rele ca s -l tulbure iar i. Dar neisbutind cu acestea, i-a ar tat iar i ca o mîn stare i o biseric i pe muli alergînd acolo ca s afle, chipurile, ajutor. Înt rindu-l, B trînul i-a scris acestea:

„Slav întru cei de sus, lui Dumnezeu" (Lc. 2, 14) frate, vr jma ul nostru, diavolul a pornit "r gnind ca un leu" (I Petru 5, 14) s te înghit . Dar nu l-a l sat mîna cea pururea ocrotitoare a lui Dumnezeu. Cînd deci a v zut c nu e l sat s fac ce voe te, a pornit s -i tulbure mintea i i-a pus înainte unele lucruri prin ni te visuri spurcate. i, plin de r utate în viclenia lui, lui a v zut c nu te las Domnul s fii ispitit pîn la cap t, nici mai presus de puterea ta, te-a f cut s vezi o biseric i o mîn stare spre ajutor, chipurile. Pune-i deci inima în siguran pece-tluind-o întru netulburare în numele Tat lui i al Fiului i al Sfîntului Duh ⁶⁷. i cred c ne va ajuta s c lc m în

67 Pecetea aceasta este, f r îndoial , semnul crucii. C ci acest semn îl întip rim în noi în numele Tat lui i al Fiului i al Sfîntului Duh. Noi ar t m astfel ai cui sîntem prin pecetea ce o purt m întip rit în noi. i vr jma ul nu mai are curaj s se apropie de noi i s încerce s ne fure St pînului nostru, Atotputernicului Dumnezeu. În cruce ca pecete sînt imprimare numele Persoanelor Sfintei Treimi. Aceasta trebuie s o facem de cîte ori sim im pe ispititorul dîndu-ne tîrcoale. Sîntem ai lui Dumnezeu cel în Treime, care a primit ca Unul din Ea s sufere cu r bdare biruitoare crucea pentru noi, înt rind umanitatea asumat în libertatea des vîr it fat de toate durerile i pl cerile, de toate neputin ele intrate în firea noastr prin p cat.

picioare capul vrjma ului (Fac. 3, 15). Dobînde te, a adar, o inim smerit i d slav Celui ce te-a mîntuit de cursa diavolului. C ci din negrije ai p timit acestea.

47. *R spusul aceluia mare B trîn c tre acela , care c zuse în r zboiul foarte greu i pentru mul i neîn eles din partea feluritelor gînduri.*

Spune fratelui Ioan: M mir, iubitul meu, c nu pricepi lucrurile. C ci eu v zînd necazurile tale cele multe, i-am trimis de multe ori binecuvînt ri ca s iei prin ele putere de la Dumnezeu. Dar trebuie s cuge i totdeauna la Ps. 107, în care se spune: "A zis i s-a ivit un suflu de vifor i s-au ridicat valurile lui; se suie pîn la cer i se pogoar pîn în adîncuri". i iar i: "Sufletul lor întru r ut i se tope te" (Ps. 106, 25-26). Acestea au venit peste noi i trebuie s îndur m astfel de primejdii, pîn vom ajunge „la limanul voii Lui" (Ps. 106, 30), precum i-am scris înainte. C ci odat ce Dumnezeu nu te-a predat în mîinile vrjma ilor t i, nu te preda nici tu în mîinile lor. i dac faci aceasta nu te pred nici Dumnezeu⁶⁸.

68 „În limanul voii Lui." E starea în care nu vom voi s se fac nimic dup voia noastr , ci totul dup voia lui Dumnezeu. E starea cînd vom voi ce voe te Dumnezeu, în elegînd c a a e bine pentru noi; cînd nu vom mai fi robii „voii" noastre. Aceasta va fi deplina noastr libertate. C ci în fond voia lui Dumnezeu e ceea ce corespunde firii noastre adev rate Voia contrar voii lui Dumnezeu e cea prin care voim ceea ce nu e spre adev rata noastr libertate. Prin ea nu voim în mod cu adev rat liber. Ea nu e de fapt voia noastr , ci voia unor for e contrare care ne robesc. Dar cînd tim care e voia lui Dumnezeu i lucr m conform ei, sîntem lini ti i ca într-un post i vom fi i dup aceea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar de vrei s te izb ve ti de necazuri i s nu fii doborât de ele, a teapt -te la altele mai rele i te vei odihni ⁶⁹. Adu-i aminte de Iov i de sfin ii de dup aceea, cîte necazuri au suferit, i dobînde te r bdarea lor i duhul t u va fi mîngîiat. Îmb rb teaz -te i fii tare i roag -te pentru mine, aducîndu- i aminte de cuvintele mele i sufletul t u (în grece te: sufletul meu) se va înnoi.

48. Ava ⁷⁰ folosindu-se de un motiv oarecare a întîrziat s -i duc aceluia r spunsul ar tat înainte. Aceasta i-a adus din partea aceluia o aspr mustrare, ceea ce i-a pricinuit mare întristare. i unii fra i care-i slujeau din pricina neputin ei, spunîndu-i despre unele lucruri ce se s vîr eau în mîn stire f r rost i f r folos, acesta în loc s -i mustre i s -i îndrepteze pentru astfel de bîrfire, spuse c nici lui nu-i plac acestea. i Ava spunîndu-i dup aceea c a f cut acestea dup sfatul B trînelui, acela îi r spuse: "B trînel te-a l sat s lucrezi dup voia ta". B trînel îi trimite la toate acestea r spunsul ce urmeaz , ar tîndu-i prin el c cele ce ni se par c nu s-au s vîr it bine s-au s vîr it bine, s-au s vîr it dintr-o iconomie mai presus de în elegerea noastr .

Iat c dup un timp dragostea ne sîrne te s lovim iar i cu toiagul lui Hristos, cel spre certare i îndreptare

69 A teptînd necazuri i mai grele decît cele de fa le vei sim i pe acestea u oare i prin aceasta te vei sim i deasupra lor, deci i odihnit. Libertatea i odihna sînt nedesp r ite. Dar, la aceast stare nu se ajunge c utînd comoditatea. C ci i aceasta ne robe te leneviei, f cîndu-ne totdat insensibili în sens egoist. Nu evitînd necazurile ne umaniz m, ci r bdîndu-le. Aceasta este în acela timp adev rata mîngîiere a Duhului Sfînt, care va mîngîia duhul nostru. Aceasta este adev rataodihn .

70 Trad. francez pun în parantez : Serid.

ca s se împlineasc i cu noi cuvîntul scris, care zice: „Mai vrednice de crez mînt sînt ranele prietenului” i celelalte (Prov. 27, 6). Deci, de te cert m nu te descuraja, aducîndu- i aminte de: proverbul care zice: „Fiule, nu te descuraja de certarea Domnului, nici nu sl bi fiind mustrat de El. C pe care-l iube te Domnul, îl ceart i bate pe tot fiul pe care-l prime te” (Evr. 12, 5; Prov. 3, 11-12). Tu chiar dac te cert, tii ce spune Apostolul : "Mustr , ceart , mîngîie" (II Tim. 4, 2).

Unde este mintea ta, f arnice? Sau unde petrece gîndul t u, lene ule? De ce st pînii min ii tale se împrivesc în tine ucenicilor St pînului, ca s nu o ia pe ea, ca s urce St pînul pe ea spre a intra în Ierusalim (Lc. 19, 33-35) i ca s scoat din templul lui Dumnezeu pe vînz tori i cump r tori i s ru ineze pe c rturari i farisei?⁷¹ Pentru ce trebuind s locue ti în Ierusalim, te trag ei pe tine în Babilon? Pentru ce, p r sind apa Siloamului (Is. 8, 6) voe ti s bei din apele tulburi ale Egiptenilor? Pentru ce te aba i de la calea smereniei, care zice: „Cine sînt eu? P mînt i cenu e" (Fac. 18, 27) i voe ti s umbli pe calea sucit i plin de neazuri i de primejdii? Unde ai aruncat cuvintele mele spuse c tre tine noaptea i ziua? Unde este inta la care î i spun ie ca i mie, s ajungi i unde te vezi pe tine ajuns ? Unde voie ti s fii tu i unde e ti, din pricin c ai o limb nest pînit i o slobozi

71 Ucenicii Domnului vreau s fac din orice minte (în grece te de genul masculin=vou un asin blînd, ca s urce Domnul pe ea i s intre purtat de ea în Ierusalimul de sus împ rt indu-se de slava lui. Domnul nu vrea s intre f r noi ca om în Ierusalimul ceresc. El pentru aceasta s-a întrupat, ca s se întoarc în cer ca om împreun cu noi, l sîndu-ne condu i de El, dar slujindu-I i noi Lui. Mintea noastr nu mai trebuie s r mîn nim nui ca un asin f r st pîn.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

repede ^{72?} i dac dai dreptate aproapelui, de ce nu te sile ti s în elegi c trebuie s d m dreptate mai ales celui ce dup Dumnezeu ne acopere i- i pune grumazul lui pentru noi ⁷³. Acestuia trebuie s-i mul umim i pentru el trebuie s ne rug m s fie p zit de tot r ul spre folosul nostru al celor mul i, înv înd de la Apostol? C ci acesta mul umind unora, zicea: "Care pentru mine i-au pus grumazul lor (Rom. 16, 14).

Nu- i aminte ti de toate acestea? De lipsa de griji ce i-a dat Dumnezeu prin el? De scaunul de care te împ rt e ti în lini te ca un împ rat? Nu este el cel ce poart greutatea celor ce vin i pleac de la noi, l sîndu-ne netulbura i? C ci dac vin pentru noi, ar trebui s purt m noi grija lor i nu el. A adar deci multe mul umiri sîntem datori s aducem lui Dumnezeu care ne-a dat un fiu adev rat dup sufletul nostru, precum a voit. i în loc de acestea, i-ai spus lui proste te: "Îmi sp l mîinile în privin a ta. i aceasta nu o dat , ci de multe ori, scufundîdu-i sufletul în mult mîhnire. i nu i-ai adus aminte de Apostolul care zice: "Ca s nu fie cople it unul ca acesta de prea mult întristare" (II Cor. 2, 7). C ci de n-ar fi fost mîna lui Dumnezeu i rug ciunea P rin ilor lui s-ar fi sfî iat inima în el.

Unde sînt poruncile mele cele c tre tine, prin care i-am spus: Plînge, jele te, nu c uta s fii luat în seam i nu te pre ui în nici-o privin . i-am atras iubirea pe vre-o alt cale? Str mut -te de aci înainte din lume. Urc pe cruce

72 Nota la textml grec: F r paz , f r aten ie, gr ind f r s gînde ti i cu grab .

73 Bîrfitorii î i d deau unii altora dreptate i nu conduc torului ob tei, care purta povara grijilor pentru ei. A- i pune grumazul pentru cineva poate însemna atît a lua orice povar a altora, cît i a fi gata cineva s - i dea via a pentru via a altora.

⁷⁴. Desprinde-te de p mînt. Scutur praful de pe picioarele tale ⁷⁵. Dispre uie te ru inea ⁷⁶. S nu te la i aprins în cuptorul Chaldeenilor, ca s nu fii ars cu ei de mînia lui Dumnezeu. Socote te pe orice om mai presus de tine ⁷⁷. Plînge pe mortul t u (Iisus Sirah 8, 10) ⁷⁸. Scoate bîrna ta (Mt. 7, 5). Zide te casa ta d rîmat. Strig: "Milue te-m, Fiule a lui David, ca s v d" (Lc. 18, 38-41). Înva c "toat gura se va închide" (Rom. 3, 19) i nu vorbi cu trufie ⁷⁹. „Închide u a ta" (Is. 26, 20) vr jma ului. ine în jug cuvintele tale i pune lac t la u a ta.

Tu tii cum î i vorbesc. Gînde te la cele spuse. Sile te s le în elegi i vei afla roadele vrednice de Dumnezeu cuprinse în ele. i s nu ru inezi c runte ea mea, a celui ce m rog pentru tine ziua i noaptea. Dumnezeu s - i dea s le în elegi i s le în elegi în frica Lui. Amin.

i pentru c ai zis c tre el: "B trînul te-a l sat s umbli dup voia ta", spre mine însumi se îndreapt judecata pe

74 .Cine se urc pe cruce, s-a eliberat de lume. A devenit cu adev rat liber; a intrat în alt plan al existen ei în cel al libert ii, al Duhului, al dragostei de Dumnezeu i de oameni, ie it din lumea egoismelor.

75 .Scutur praful care te lipe te de p mînt i te împiedic s zbori în v zduhul libert ii, al lui Dumnezeu cel nerobit de nimic, al dragostei dezinteresate.

76. Dispre uie teceace socotesc oamenii, printr-o judecat contrar adev rului, ca ru ine.

77.Socotind pe oricine superior ie, ai cî tigat adev rata superioritate. Nu mai e ti st pînit de dorin a de a fi superior, de a c uta s fii recunosut ca atare. Aceasta e în l imea chenozei lui Hristos i a smereniei noastre. „Cine se smere te, se va în l a".

78.Plînge pe mortul din apropierea ta, gînde te-te c i tu vei muri. Dar plînge-te, i pe tine de este mort, ca s învii.

79.Toat gura va r mîne închis cînd fiecare va fi dat pe fa ca vinovat. L ud rosul, sau cel ce se socote e ca bun; vorbe te cel mai mult.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

care a spus-o Domnul prin prooroc: "Amin zic iei, c de vei vedea pe fratele tu umblînd pe o cale care nu e bun i nu-i vei ar ta c aceast cale nu e bun , din mîna ta va cere sîngele lui" (Ez. 3, 18). Nu rîde de aceasta, ci crede Apostolului, c vom da socoteal despre el. Dar voi nu în elege i cele ce se întîmpl .

49. Mul umind B trînelui pentru îndrumare, i-a cerut s -i scrie de multe ori despre mîntuirea sufletului. Deasemenea i despre gîndul pe care a voit s i-l spun Avei, s-a rugat de B trîn s i-l spun el aceluia.

Frate Ioane: nu tiu ce este aceasta. i-am scris de la alfa pîn la omega, de la starea încep torului pîn la a celui des vîr it, de la începutul drumului pîn la sfîr itul lui, de la dezbr carea de omul vechi împreun cu poftele lui, pîn la îngroparea celui nou, zidit dup Dumnezeu, de la înstr inarea de p mîntul sim urilor pîn la starea de cet ean al cerului i de mo tenitor al p mîntului gîndit al Evangheliilor. Rumeg Epistolele i te vei mîntui. C ci ai în ele, dac le în elegi, Vechiul i Noul Testament, i în elegîndu-le, nu ai nevoie de alt carte. Scutur uitarea i dep rteaz -te de întunerice, ca s se s l luiasc pacea în inima ta i în sim urile tale; i toate acestea î i vor veni iei. S se risipeasc fumul jertfelor idole ti dela a ta Niniv gîndit i se va r spîndi în pie ele ei mirosul t mîiei poc in ei duhovnice ti care va opri mînia ce o amenin cu nimicirea. De ce dormi ? Pentru ce ai pus sub cap r spusurile cele nu numai spre mîntuirea ta, ci i a celor ce se apleac asupra lor cu credin ? Înceteaz acum cu visurile. Treze te-te din somnul cel prea greu. Iube te picioarele. Intr în Segor ca s nu te apuce nimicirea celor cinc cet i. Nu te întoarce la cele dinapoi,

ca s nu te faci stîlp de sare (Fac. 19, 22-26)⁸⁰. F -te în elept ca arpele, ca s nu te am geasc vr jma ii t i, i nevinovat ca porumbeii, ca s nu te r zboiasc duhul r zbun rii (Mt. 10, 16). F -te slujitor adev rat al

St pînului c ci altfel vei avea s fii robit de mul i⁸¹. S nu te despar i de El c ci numai cel nevrednic a luat o astfel de hot rîre (I Cor. 7, 15). Vezi cum ezi i spune-i: pentru ce ed a a, ce cî tig din această edere. i iubitorul de oameni Dumnezeu va lumina inima ta ca s în elegi. Iat c Dumnezeu te-a f cut slobod de toat grija p mînteasc . Ia seama la tine unde e ti i ce voe ti, i Dumnezeu î i va ajuta în toate, fratele meu.

Cît despre gîndul ce ceri s -l spun fiului meu, a putea s i-l spun eu însumi, dar dac nu i-l spui cu gura ta, te înstr inez pe tine de dragostea des vîr it i adev rat fa a de el⁸². Dac sufletul este, unul i inima una, dup Scriptur (Fapte 4, 32), nimenea nu ascunde de la inima

80 Stîlp de sare nemi cat i neroditor se face cel ce nu se mi c mereu înainte, ci r mîne fixat privind la cele dinapoi, spre acelea i p cate monotone. Ele îl vr jesc, îl cheam mereu spre ele. Nu se poate desp r i de ele. Acela r mîne un monumentjalnic al mor ii spirituale.

81 Cine se face rob al lui Dumnezeu, a sc pat de orice alt robie. Dumnezeu ne face liberi de toate puterile mai prejos de duhul nostru, ce ne robesc duhul, care cînd e suveran ne face pe noi în ine suverani. Am sc pat de robia patimilor care sunt st pînite ele înse i de for ele naturii înse i dec zute automate. Dar numai Dumnezeu, care e i el Duh des vîr it liber, înt re te i duhul nostru, deci i libertatea noastr (II Cor. 3, 17). Dumnezeu ne ine

alipi i de El numai prin iubirea ce I-o acord m cu bucurie, pentru c ne mîngîie cu iubirea Lui.

82 Se pare c e vorba de acela Ioan care l-a rugat pe B trîn s spun Avei Serid un gînd al s u.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lui nimic ⁸³. Cumin e te-te, tu cel ce e ti greoi la inim .
Domnul s te ierte !

*50. Al aceluia mare B trîn c tre cel ce l-a întrebat
dac trebuie s nu se mai întâlneasc cu nimeni începînd
din S pt mîna mare.*

Dup s rb toare, lini te te-te (stai retras) cinci zile din
s pt mîn i dou zile întâlne te-te cu fra ii dac se ive te
trebuin . i-i spun mai departe ce s faci. Pune i toat
puterea ca s nu ai grij de nimic. C ci Dumnezeu se
îngrije te de fiecare om potrivit folosului lui, fie c se
poc e te cu inima, fie c o ine treaz prin altceva spre
folosul lui.

*51. Dup s rb toare venind un episcop c uta s se
întâlneasc cu el i ni te al i fra i voiau s -l întrebe
despre gîndurile lor. De aceea trimise s întrebe, despre
aceasta pe acela mare B trîn.*

tii c n-am pus niciodat vre-o leg tur asupra cuiva,
nici asupra noastr . i fiindc i-am spus: lini te te-te
cinci zile din s pt mîn i dou zile întâlne te-te cu fra ii,
fii f r grij i în privin a aceasta. i cînd î i spun:
întâlne te-te, cînd te întâlne ti, nu te îngrije de ce ai s spui
i ce ai s vorbe ti. C ci Hristos a spus: „Duhul, Tat lui
vostru este cel ce gr e te întru voi" (Mt. 10, 20). Iar

⁸³ Inima celor ce iubesc e una i sufletul unul în sensul c trebuie s
fie amîndoi de o inim i de un suflet, cum zise Varsanufie adeseori.
Sufletul lor i inima lor sînt una, pentru c simt de bine
(μ). Iar cînd se iubesc, sim irea le este comun , de i e
tr it de doi.

despre fra ii de care ai spus, nu-i respinge cînd trebuin a o cere, i Dumnezeu te va ajuta. Amin.

43. *R spusul aceluia B trîn c tre acela , care întreba despre neorînduiala din lume.*

Frate, cît avem vreme s lu m aminte la noi în ine, c toate s-au tulburat. i s ne deprindem s t cem. i dac voe ti s te odihne ti f -te mort fa de tot omul i te vei odihni. În elege c -i spun s te lini te ti în pace în privin a gîndurilor i a tot lucrul i fapta i grija.

53. *Dup acest r spus c uta s taie cu des vîr ire toate convorbirile. i un frate era foarte mîhnit pentru aceasta. i îl ruga s stea de vorb cu el de se va ivi trebuin . i f cîndu-i-se mil , i-a f g duit. i l-a întrebat despre aceasta i despre mantia trimis lui de un frate oarecare, de trebue s o primeasc .*

Frate, i-am trimis cuvînt: Fii f r grije, ce mai dore ti? Ia aminte la tine însu i. "Seceri ul este mult" (Mt. 9, 37). Nu-l l sa ca s aduni boabele de grîu înd r tul secer -torului. Las toate i ocup -te cu seceri ul i cu culesul, ca s ai roadele grîului i viei, ca s se înt reasc i s se veseleasc inima ta în Domnul. Cerceteaz scrisorile ce i le-am scris c nu sînt f r folos. Iar despre mantie, de vrea fratele s i-o dea ie din toat inima lui, prime te-o, socotindu-te îns pe tine ca nevrednic.

54. *Un frate avînd un r zboi foarte greu i fiindu-i ru ine s -l dest inue Avei, a trimis vorb la acela Av Ioan s -l primeasc pe el f r tirea Avei lui i s -i asculte gîndul s u. Acesta îns se chinuia pentru dou motive: nu voia nici s -l primeasc f r îng duin , dar*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nici s -l întristeze pe acela. i ne tiind ce s fac , l-a întrebat în duh pe acela mare B trîn dac trebuie s -i închid u a.

Spune fratelui: Cine e atât de lipsit de minte s - i aleag sie i lucrul cel mai p gubitor i care-i pricinue te lui necaz mai mare i nu pe cel mai u or de suportat, cu smerenie i cu rug ciune? Nu închide u a. C ci nu în închiderea u ii st omorîrea, ci în închiderea gurii. Te îmbr i ez cu s rutare sfînt .

55. Un oarecare b trîn egiptean venind s locuiasc în mîn stirea unde erau P rin ii, a scris în limba egiptean marelui B trîn - c ci era i el egiptean - cerîndu-i rug - ciune i cuvînt pentru mîntuirea sufletului; i de e cu putin s se învredniceasc de o convorbire cu el. Dar acesta i-a scris în grece te urm torul r spus:

Fiindc m-am hot rît s nu scriu eu însumi cuiva, ci s trimit r spusul prin Ava, de aceea nu i-am scris în egiptean , ci mi-am impus c -i spun s -i scrie în grece te. C ci nu tie egipteana. Dac în scrisoarea ta m socote ti P rintele t u prea iubit în Domnul, care cunosc nevoile i strîmtor rile i primejdiile sufletului, dac sînt P rintele t u, cum scrii, î i poruncesc s nu m mai tulburi cu cererea unei convorbiri. C nu fac deosebire între oameni atîta timp cît tr iesc. De aceea de -i deschid ie, trebuie s deschid tuturor. Iar de nu -i deschid ie, nu deschid nici altcuiva.

i-am scris aceasta, pentru c mi-ai scris zicînd: "F - m vrednic de blînde ea ta i f mil cu sufletul meu nec jit". i fiindc mai spui în epistola ta: "P catul meu m-a desp r it de tine, st pînul meu", eu î i spun c prin harul lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, nu m-am desp r it

de tine, ci sînt pururea cu iubirea ta în duh. Iar fiindc
dupa aceea îmi scrii în aceia i epistol : "Roag -te pentru
p catele mele", î i spun i eu acela lucru: "Roag -te
pentru p catele mele". C ci zice Domnul: "Precum voi i
s v fac vou oamenii, a a s face i i voi lor" (Mt. 7,
12). i eu, m car c sînt un tic los i cel mai dintre dintre
to i oamenii fac tot ce pot pentru cel ce a spus: "Ruga i-
v unii pentru al ii ca s v vindeca i" (Iac. 5, 16) .⁸⁴

Frate, sîntem str ini, s ne facem str ini i s nu ne
pre uim pe noi în ine în vre-o privin ; i a a nimeni nu
ne va lua în seam i ne vom odihni ⁸⁵. Iar dac ai intrat
la noi lupt -te s rabzi. C ci zice: "Cel ce va r bda pîn la
sfîr it, se va mîntui" (Mt. 10, 22) ⁸⁶. În toate, lupt -te s
mori fa de tot omul i te vei mîntui ⁸⁷. i spune
gîndului: „Am murit i zac în mormînt".

Crede mie, frate, c silit de iubirea lui Dumnezeu am
trecut m surile mele spunînd acestea c tre iubirea ta.

84 Fiecare se vindec de p catul pismeii, rugîndu-se pentru altul, dar îl
vindec prin aceasta i pe altul, c ci simte în el pe cel ce se roag
pentru sine i- i birue te patima sa.

85 Sîntem str ini de lume prin duhul nostru iar prin n zuin a de a ne
desp r i de lume ne facem str ini de ea prin voin a noastr . Dac nu
te ia nimeni în seam , nu te tulbura. i a a telini te tî în duh. S ne
facem str ini i de cei ce ne ispitesc ca s c ut m pre uirea i
în elegerea altora. C ci abia aceasta ne va da odihna de setea de a
c uta pre uirea altora.

86 Cel ce a r bdat pîn la sfîr it, arat c nu s-a l sat cople it de nici o
greutate, de nici o ispit de a sc pa de ea. Acela a cî tîgat deplin
lupta pentru libertate, în care s-a unit cu Duhul Sfînt, Duhul libert ii.

87 Lupt -te s mori mor ii, s mori fa de ce te face mort, adic fa
de tot ce te robe te; lupt -te s te deschizi vie ii generoase, s te ridici
în l rgimea liber a adev ratei vie i.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

C ci cine sînt eu cel preamic ?⁸⁸ De aceea cerînd iertare zic : iart -m pe mine, flecarul, pentru Domnul. i roag -te pentru mine, robule al lui Dumnezeu Avraam.

56. *Al aceleuia mare B trîn c tre Ava Pavel, b trînul, care, vie uia. în lini te i voia s ia la el un, frate orb i s -i slujeasc .*

Frata Pavel, este un proverb care zice : „Cînd vezi un tîn r alergînd afl c e un b trîn care-l sîrne te". Pentru noi, b trînul care ne sîrne te este satana. Din pism el vrea s ne împing în zile rele cu p rerea c lucr m pentru dreptate. i nu ne gîndim c mul i voind s scoat pe unii din rîu s-au înecat împreun cu aceia. Vezi de cînd voe te s te prind în curs . i cînd întrebi i prime ti un r spus, folose te o alt curs (o alt am gire) mai viclean , peste puterea ta⁸⁹.Nu-ti cere

88 Mi-am întrecut m sura, dîndu- i sfat ie, s faci ceea ce eu însumi nu am ajuns s fac. F cînd aceasta am gre it i de aceea i i cer iertare. C ci tu c ruia i-am dat acest sfat, e ti mai bun decît mine. Dar am f cut-o din iubire pentru tine. Ins iubirea nu e a mea ci a lui Dumnezeu. Avem aci o împletire de paradoxuri care exprim cu mare delicate e o mare grij de cel ce cere sfat.

89 Adeseori satana îndeamn pe cineva sa fac un lucru, am gindu-i c în felul acesta lucreaz pentru a spori în dreptate, adic în des vîr ire. Dup ce Ava Pavel a sc pat de multe am giri ale satanei, întrebînd i primind r spunsuri dela Marele B trîn, ce s fac în aceste situa ii, vr jma ul a venit acum cu o curs i mai viclean : cu îndemnul s primeasc i s ajute un orb, de i era i el b trîn.

89 b B trînul î i d seama de greutatea de a da în aceast chestiune un sfat potrivit. N-ar vrea nici s -l împiedice pe Ava Pavel de a face o fapt bun , dar îi arat i povara greu de suportat ce vrea s-o ia asupra lui în starea lui de om bolnav. Ultima hot rîre trebuie s-o ia Ava Pavel dup puterea ce tie c o are de a suporta greu ile ce vor veni de pe urma hot rîrii lui de a lua pe orb la sine, cuno tin care în fond e una cu credin a ce o are în ajutorul ce i-l va da Dumnezeu. Dar dac va lua pe orb, va trebui s dea grij altora s -l slujeasc nu

Dumnezeu să faci bine aproapelui peste puterea ta. Căci zice: „Nu înceta de a face bine aproapelui după puterea ta” (Prov. 3, 27). A venit orbul. Dar ești tu foarte bolnav. Cine te va sluji și pe tine și pe el? Iar cel ce-ți pune în fața acestor chipuri ale dreptății, îți va spune pururea: Iată ai adus o povară în mână stîrse. Și omul este, precum tu, o ființă care nu suportă durerea, cum zice Scriptura: "Cine va suporta un om, mai ales un bătrîn descurajat?" (Prov. 18, 14).

Dar dacă trebuie să mergi tu însuși în zile rele, fă cum dorești. Dacă n-ai fost întrebat, n-ai trebuit să vorbești. Iar cele ce le-am spus, le-am spus pentru iubirea lui Hristos, ca să nu se amărească frațele meu. Dar dacă compătimești cu el pentru Dumnezeu și crezi că puternic este Dumnezeu ca să-ți ajute, roagă-te Lui și va face cu el cum va voi. Nu te-am legat, frate, nici nu ți-am dat o poruncă. Fă deci cum vrei tu. Și iartă-mă pentru Domnul și roagă-te pentru mine cel prea mic.

57. Răspunsul aceleia mare Bătrîn către acela, care mi-a scris un cuvînt către cineva despre credință și nu fusese în stare de această dispută și de aceea se tulburase din pricina împotrivirii.

Dumnezeescul Apostol, mi-a scris că de Duhul Sfînt, a spus "Credincios este Dumnezeu care nu va lăsa să fi ispitit și peste ceea ce puteți și va face împreună cu ispita și sfîrșitul ei, ca să puteți îndura" (I Cor. 10, 13). Frațele meu, cel de un suflet cu mine și mie cu adevărat iubit și fii îndredinată în Domnul căvînd supărărea și tulburarea pricinuită de ispita ce ți-a venit, am simțit o

numai pe el, căci și pe orb. Și va auzi mereu în cuget mustrarea: "Iată ai adus o povară în plus în mână stîrse".

Sfin ii Varsanufie i Ioan

durere mare ca niciodat . i aceasta mi-a adus aminte de Apostolul care zice : "Cine e slab i eu s nu fiu slab ? Cine se sminte te i eu s nu ard?" (II Cor. 11, 29). i iar i "Dac un m dular sufer , toate m dularele sufer împreun cu el" (I Cor. 12, 26). C de i nu fac lucrurile Apostolului totu i l-am auzit spunînd c plînge cu cei ce plîng i se bucur cu cei ce se bucur (Rom. 12, 15).

Dar slav lui Dumnezeu, Celui prea înalt, care n-a f g duit vr jma ului urîtor de bine s împlineasc cu tine toat r utatea i toat voia lui. C ci el vrea s înghit pe to i oamenii vii, cum m rturise te corifeul Apostolilor Petru zicînd c "r gne te ca un leu c utînd pe cine s înghit " (I Petru 5, 8).

St pîne al meu, f s nu primim totdeauna în grab tulburarea gândurilor rele ca s ne pornim cu tulburare împotriva aproapelui nostru. C ci aceasta este din lucrarea diavolului i nimic altceva. i unde am l sat cuvîntul: "Fericit cel ce rabd ispita, c se face încercat" i cele urm toare (Iac. 1, 12) ?

Dar acestea le-am scris iubirii tale nu ca unuia ce ai nevoie de înv tur . C ci de cercetezi Scripturile, vedea i te vei în elep i mai mult ca mine. C eu sînt un pr p dit i un neputincios i n-am decît un nume gol. Dar i-am scris din durerea inimii i dintr-o iubire prisositoare fa de Dumnezeu "cu multe lacrimi" (II Cor. 2,4). S - i sprijine deci inima în frica Lui, Cel ce a înt rit cerul i l-a a ezat pe el" (Is. 42, 5). i s - i întemeieze f ptura pe piatra cea tare (Mt. 7, 24), "Cel ce a întemeiat p mîntul pe ape" (Ps. 136, 6). i s certe pe ispititorii (pira ii) t i, Cel ce a certat vînturile i marea (Mt. 8, 26). S dep rteze de la tine uitarea poruncilor, Cel ce a dep rtat r s riturile de la apusuri (Ps. 102, 12). S se miluiasc de sufletul t u "precum se milue te un tat de fii" (Ps. 102, 13). i s - i lumineze inima Cel ce a luminat cele ce erau mai înainte

întunecate. i s - i dea r bdare s locue ti cu mine cel iubit de tine în pace pîn la ultima r suflare, precum ne-a ar tat de mai înainte prin harul S u, Cel ce a zis : „cel ce va r bda pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22)⁹⁰. i s v dea pacea întreolalt , pacea pe care a dat-o ucenicilor S i (Ioan 14, 27). i s v dea s ajunge i la iubirea Lui des vîr it , Cel ce a zis: "Dac M iubi i veti p zi poruncile Mele" (Ioan 14, 15); sau a zis iar i: "Întru aceasta vor cunoa te to i c sînte i ucenicii Mei de ve i avea dragoste între voi (Ioan 13, 35). Dac am avea aceast dragoste, nimic nu ne-ar desp r i pe unii de al ii pîn la moarte.

C ci a scris: „ i acum Israile" (A doua lege 4, 1). i iar i: "De se va ridica duhul celui ce st pîne te asupra ta, s nu- i p r se ti locul t u" (Ecl. 10, 4)^{90b}. Eu î i spun ie cuvîntul de la Ruth: "S nu-mi fie s m despart

90 C ci acela va cî tîga biruin a ultim , î i va afirma libertatea în clipa ultim a vie ii supuse ispitelor i încerc rilor, r mînînd liber pentru veci, deci unit cu Dumnezeu.

90b Numai satana vrea s fie st pînitor, în sensul c vrea s domneasc asupra omului, robindu-l. Dumnezeu e Domn i Împ rat prin iubire, f cînd pe om liber i dîndu-i puterea s -L iubeasc , liber de orice patim . Prin aceasta îi d omului puterea s biruiasc pe "st pînitorul lumii", f cîndu-se el st pîn. Dumnezeu nu e un despot nici chiar fa de lume. Pentru omul liber de satana, lumea devine ambian a libert ii lui Dumnezeu i a libert ii omului. Omul trebuie s se elibereze de robia lumii (a satanei prin lume), dar nu s o dispre uiasc . Ea-l poate face s vad prin ea pe Dumnezeu i s se întîlneasc cu El. Numai satana face lumea s -l st pîneasc pe om. Sau numai el st pîne te prin lume peste om. Dumnezeu îl arat pe om superior lumii st pîn al lumii. Lumea îi devine omului str vezie pentru Dumnezeu, cînd acesta tr ie te rela ia nemijlocit cu Dumnezeu prin ea. În sensul acesta satana coboar lumea, o face instrumentul lui de st pînire a omului. El e în ultim analiz st pînitorul lumii pentru omul supus lui prin p cat.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de tine. Doar moartea se va a eza între mine i tine" (Ruth 1, 16-17).

Iar dac tu te la i cl tinat de acestea, iar eu sînt cu totul nevinovat, tu vei vedea i tu vei avea s r spunzi în ziua înfrico toare. C ci eu îmi dau cu bucurie sufletul meu mor ii pentru tine, fratele meu. F r s fie o porunc , î i spun: Vie uie te în lini te cu convingere, minunîndu-te de Dumnezeu care te-a izb vit de mari primejdii i necazuri i ispite de multe feluri; i sl vindu-L. Lui fie slava. Amin. Iart -m c am flec rit prea mult. C ci am lungit cuvîntul din mult întristare i mare bucurie.

58. Primind acela acest r spus, i-a întors acest cuvînt: St pîne, Doamne iart -m pentru Domnul i roag -te pentru mine întristarea i tulburarea mea tiu c sînt de la diavol. Dar tu tii, St pîne, deasemenea c eu de copil am primit credin a celor 318 purt tori de Dumnezeu P rin i. i c niciodat n-am primit alt înv tur decît aceasta. Îns sunt tulburat. Deci dac tii, P rinte, c sînt tulburat d -mi o asigurare c Domnul meu va pune cuvînt pentru mine la Dumnezeu i c nu voi suferi nici-o p gubire. De vei face a a, va înceta întristarea i tulburarea mea. C ci sînt cumplit de chinuit de acestea. Fiindc sînt prost i plin de nebunie i chinuit pentru multele p cate. Deci nu fii împotriva mea St pîne. Ci scrie-mi iertarea. i ajut -m în privin a acestora în rug ciunile tale cele bine primite. i cred în Dumnezeu c vei cî tiga nenorocitul meu suflet.

R s p u n s : (V. 59) Dac ai cugetat la cele scrise ie de mine, ai putut afla c i le-am scris de la mine însumi. C ci spusa mea c îmi pun sufletul meu pentru tine, se tâlcue te: pun cuvînt de ap rare pentru iubirea ta. C ci nu m ru inez s -i spun, fratele meu, c nu po i p trunde

cele ale credin ei. Deci neputînd-o aceasta, nu le cerceta. Pentru c altfel î i atragi mîhnire i tulburare. Dar cel credincios chiar dac gr e te c tre eretici sau necredincio i, sau se împotrivesc lor, nu se tulbur în veac. C ci are în untru pe Hristos, C petenia p cii i a lini tii (Is. 9,6). Ba unul ca acesta împotriviudu-se în chip pa nic, cu iubire, poate aduce la cuno tin a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos mul i eretici i necredincio i.

Deci tu, frate, fiindc întreci puterea ta cercetarea acestor lucruri, ine calea împ r teasc , adic credin a celor 318 P rin i ⁹¹, întru care ai fost botezat. C ci ea le are pe toate întocmai pentru cei ce în eleg ceea ce e de - vîr it. Vie ue te deci în lini te luînd aminte la p catele tale i la felul cum vei avea s r spunzi lui Dumnezeu. i dac ii astfel porunca, mea, mai bine zis a lui Dumnezeu, m rturisesc c voi pune cuvînt de ap rare pentru tine: "în ziua aceea, în care va judeca Dumnezeu cele ascunse ale oamenilor" (Rom. 2, 16) ⁹². Nu sta deci la îndoial ca s nu te duci pe tine la alte lucruri i mai rele. C ci cele dulci le întoarce spre am r ciune vr jma ul pe care-l va r pune întîi Domnul Iisus ⁹³. Nu te mai îngriji de aci înainte de alte lucruri. C ci Domnul a ridicat grija de la tine ⁹⁴. Dar demonul cel r u v zînd c ai fost izb vit prin rug ciunile sfin ilor, a c utat s lase cu tine o parte din fumul acestor ispite.

91 Credin a P rin ilor de la Niceea.

92 Cei ce i-au dat pe fa cele ascunse în fa a duhovnicului i au fost ierta i de acesta în numele lui Dumnezeu, nu se vor mai ru ina de ele la judecata din urm . C ci nu vor mai fi scoase pentru prima dat la iveal , i ele au fost desprinse de ei prin m rturisirea lor.

93 Sf. Maxim M rturisorul va zice c cele dulci se prefac în amare, în dureri. Aci se pune aceasta în seama diavolului.

94 Odat ce ne-a asigurat via a ve nic , la ce s mai purt m atîta grije de cele trec toare, tiînd mai ales c ele (în text ea n.ed.) ne împiedic dela dobîndirea acelei vie i.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Roag -te pentru mine, frate, ca s nu-mi spun i mie: "Tu cel ce înve i pe altul, pe tine nu te înve i?" (Rom. 2, 21). Nu te împiedica deci iar i în aceste lucruri c ci m vei întrista pe mine, cel iubit de tine. Domnul s ne acopere sub aripile Sale. Amin.

59 (V. 151) *Un b trîn oarecare, Ava Eftimie, care vie uia în lini te, a trimis rug ciunea aceasta c tre marele B trîn ca s -i r spund Dumnezeu prin el la întreb rile din rug ciune: D t torule de via , calea celor din întunerec, lumineaz -ne pe noi cei din cea , c ci Tu ai spus Sfinte: "Cere i i ve i lua (Ioan 16, 24), bate i i vi se va deschide" (Mt. 7, 7). i fiindc voe ti s ne deschizi i nou u a, gr be te-Te. C ci ai început. Pentru c de n-ai fi voit s ne mîntue ti, nu ne-ai fi ar tat cele la noi cu neputin , iar la Tine, Dumnezeule cu putin (Mt. 19, 26; Lc. 18, 27). Ne-ai cerut nou Sfinte: "Cur e te-te dac voe ti s vîn". i eu am spus Sfinte: "Noroiul nu se poate cur i pe sine însu i". i iar i ne-ai spus nou Sfinte: "Cel ce voe te s se învredniceasc de daruri, s vad urmele Mele în toate". Dar cum poate s vad cel orb din na tere (Io. 9, 1) de nu i se vor deschide lui ochii ? Orbul caut o c l uz ca s - i afle mica lui slujire. Vartimeu, fiul lui Timeu, edea lâng cale, cerînd mil i cînd a auzit c lumina drept ii trece pe calea aceea, a strigat zicînd: "Fiule al Lui David, milue te-m ". i cînd s-a milostivit bun tatea Ta i L-a chemat pe el i l-ai întrebat: "Ce voe ti s - i fac", iar el a zis: "Înv torule, s v d", îndat bun tatea Ta ai zis: "Vezi". i a v zut urmele Tale i i-a urmat (Mc. 10, 46, 52; Lc. 18, 35-43).*

i eu voesc s strig. Dar m ceart cel ce voe te pururea s întunece ochii celor ce v d. Dac voe te bun tatea ta s m cheme i s -mi zic : „Ce voe ti s - i

fac ? " voi striga i eu ca acela: „Doamne, s se deschid ochii mei".

Dar i leprosul, dac ar fi putut s se cur easc el însu i pe sine, n-ar fi strigat: "Doamne, de voe ti, po i s m cur e ti" (Mt. 8, 2) ci s-ar fi cur at el însu i. Deci i eu strig ca el. D -mi i mie acest r spus sfînt: "Voesc, cur e te-te" i îndat va pleca de la mine lepra. Iar cur at fiind i v zînd, voi vedea urmele Tale ^{94b}, ca s pot p i pe urmele Tale. C Tu e ti calea celor r t ci i".

Dar te rog i pe tine, P rinte: Da, P rinte, roag -te St pînului nostru Hristos, ca s deschid ochii mei, c pe tine te am c l uza care m duce la St pînul Iisus. C a Lui este slava împreun cu Tat l i cu Sf. Duh, în veci. Amin.

R spusul lui Varsanufie (V. 152) "Acum e timpul bine primit" (II Cor. 6, 2) pentru a în elega cuvîntul Evangheliei: "Nu au nevoie cei s n to i de doctor, ci cei bolnavi" (Lc. 5, 31). Dar cînd cel bolnav vine la doctor, trebuie s p zeasc cele poruncite de doctor potri vit celui ce a spus: "Cel ce se apropie de Dumnezeu trebuie s cread c El este i c se face r spl titor celor ce-L caut " (Evr. 11, 6). C ci credincios este Cel ce a zis: "Le voi da lor în veacul acesta însutit i în cel viitor via ve nic " (Mc. 10, 30). Cei ce se apropie, a adar, de Dof torul nostru cel mare sînt lumina i de El i El îi vindec de toate boalele suflute ti. S nu ne l ud m deci zicînd c

^{94b} Nu poate merge cineva pe urmele Domnului dac nu-L vede. Nu se poate în l a la un alt plan de via dac nu tie de el i e înfundat cu totul în cel al Patimilor ce-l leag de cele materiale. La vederea acelui plan nu ajunge omul de la sine. Ci trebuie s cear puterea de a-l vedea dela Dumnezeu, Izvorîtorul luminii, D t torul vederii acelui plan, prin îns i ar tarea Lui. Deci dac nu cere lui Dumnezeu aceast vedere, arat c nu e dispus s primeasc acel plan, c nu vrea s se despart de planul întunecat în care se afl .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sîntem credincio i. C ci în acest caz vom fi judeca i ca oameni f arnici i necredincio i. Din cele din afar se arat credin a cea near tat , care locue te în cele ascunse ale inimii. De credem Mîntuitorului Hristos care zice: "Fie ie; dup credin a Ta" (Mt. 9, 29), va spune i acum sufletului nostru ce locue te în trup: "Îndr zne te fiic , credin a ta te-a mîntuit" (Mt. 9, 22).

Deci credin a noastr nu st în a o rosti i a o vesti cu gura, ci credin a des vîr it se arat dup vindecare⁹⁵.

Dac deci ai crezut i te-ai vindecat, umbl i nu te poticni. Te-ai vindecat, nu chiop ta. Arat c i s-a oprit curgerea sîngelui. i de-ai ajuns, omule, la acestea, te-ai apropiat de starea cînd auzi pe Mîntuitorul care zice c tre sufletul deplin cur it i înfrumuse at: "Întreag e ti frumoas apropiata mea i pat nu este întru tine" (Cînt 4, 7), i cînd auzi pe Apostolul care zice: "Neavînd nici zbîrcitur , nici altceva din acestea"^{95b} (Ef. 5, 27).

Ni s-a deschis deci u a i s-a a ternut calea ce duce la via , dar afl m totodat c "prin multe necazuri trebue s într m în Împ r ia cerurilor (Fapte 14, 22). S st ruim în osteneala faptelor noastre. C ci cu adev rat „nu sînt; vrednice p timirile vremii de acum de slava ce ni se va descoperi" (Rom. 8, 18); i „nu e nedrept Dumnezeu ca s uite" (Evr. 6, 10) asemenea osteneii, de vom ine pîn la sfîr it ascultarea. C ci zice: „Cel ce a r bdat pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22), în Hristos Iisus. Amin.

95 To i sîntem slabi sau bolnavi în privin a credin ei putînd-o afirma cel mult prin cuvînt. Numai cel ce s-a vindecat de boal , f r mijloace materiale, arat c a crezut cu putere.

95b Sufletul în grece te e feminin (). De aceea i se zice "fiic ", sau "frumoas e ti".

60 (V. 153) Întrebare c tre acela mare b trîn în chip de rug ciune despre gândurile întinate i despre înviere:

Tu care e ti via a i învierea (Io. 11, 29), cerceteaz -ne pe noi c f ptura Ta sîntem, i ne cur e te pe noi, Sfînte, de legiunea r ului c ci Te-ai milostivit i odinioar de f ptura Ta i ai scos legiunea, cînd cereau dracii s între în porci (Mc. 5, 9-12). Oare au intrat în porcii necuvânt tori sau în mine cel cuvînt tor ? C i-am primit pe ei i m-am aruncat de pe vîrfuri în mare ⁹⁶. i m poart valurile f r s tiu de mine. Dar acum cineva m împinge din untru ca s trezesc pe cîrmaci, ca s -mi dea mîna i s m scoat din adînc cum a f cut cu Petru i s -mi spun : "Pentru ce te-ai îndoit, pu în credinciosule ?" (Mc. 4, 38; Mt. 14, 31). i, fiindc ne-ai dat de tire prin r spusurile slujitorului T u Varsanufie c ne vei pune într-un singur mormînt, oare vom i învia împreun ? C ci m tem de Cel ce a spus: „Vor fi doi în arin ; unul se va lua i unul se va l sa. Vor fi dou la moar ; una se va lua i una se va l sa" (Mt. 24, 40-41).

Deci fiindc de la zidirea lumii oamenii dorm i trupurile sfin ilor i ale p c to ilor se afl adeseori împreun în acela mormînt, oare vor i învia împreun ? Cînd vor veni îngerii T i cei ale i ca s învie pe drep i, îi va învia pe to i, sau vor învia numai cei ale i ? De aceea temîndu-m Te, rog prin slujitorul T u ca precum ne-a ar tat c vom dormi în acela mormînt, a a s ar i c ne vei i învia împreun . i rog pe P rintele meu Varsanufie ca dup ce am luat i eu i el holde de secerat (Io. 4, 35) iar

96 E de remarcat exegeza existen ial a Scripturii, aplicat persoanei proprii. Tot ce s-a spus în Scriptur are valoare în orice timp. Este exegeza proprie tuturor P rin ilor. Totdeauna oamenii sînt la fel în ultimele lor str funduri i Dumnezeu le gr e te totdeauna.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

eu m-am îboln vit i nu pot secera, s se str duiasc el, ca unul ce are putere s - i aduc ie, St pîne, i pentru mine snopul drept ii. C ci vedem la P rin ii vechi o astfel de pild c au ie it trei s secere i unul a sl bit ca i mine i s-a întors în chilia lui, iar ceilal i au adunat cu b rb ie seceri ul. i când au ispr vit seceri ul i au venit în casele lor, l-au silit pe el s - i ia plata: „Ce plat , dac nu m-am ostenit ? Numai voi v-a i ostenit”. i în sfada cu el, ca s ia plata, P rin ii îi d deau cinstea c o ia el înfii ⁹⁷. i judecata lor a fost socotit fericit . Deci Tu, St pîne Hristoase Dumnezeule, înt re te cererea mea, c a Ta e slava în veci. Amin.

R s p u n s : (V. 154) Un st pîn dintre oameni î i alege lui ni te iconomi credincio i, dându-le în seam cheile i bunurile sale i cele ale casei. i atîrn de iconomul credincios cum s doarm , cum s se hr neasc , cum s fie cinstit de st pîn i cu cine s se împrieteneasc : cu be ivii sau cu cei ce vie uesc în mod cuviincios. Iar pe cel dintîi îl va a tepta certarea i pe cel de al doilea fericirea.

A a i Dumnezeul nostru i-a ales pe oamenii credincio i ca iconomi. Le-a dat lor cheile Sale ca s închid i s deschid , adic st pînirea de sine (libertatea). Ei sînt credincio i pentru c s-au botezat to i ca cre tini. i sînt buni iconomi când chivernisesc bine cele încredin ate lor, adic bunurile primite la Botez pentru mîntuirea lor. Dar dac se abate careva de la

97 Dac s-ar fi socotit pe ei îndrept i i la întîietate, n-ar fi avut smerenie. Smerenia d totdeauna altuia întîietate. Cel mai bun îl socote te pe altul mai bun. Prin aceasta î i men ine cel smerit întîietatea. C cicel laltnuvaprimuminiciels primeasc întîietatea. Deci îl cî tig i pe acela la mai mult sim ire. E un alt paradox care folose te i unuia i altuia. Iar în aceast delicate uman pozitiv ce simte apropierea lui Dumnezeu. Cel smerit s-a sub iat i s-a f cut str veziu ca o pînz de p ianjen, l sînd s se vad Dumnezeu prin el.

această cale, partea lui va fi cu cei beivi, cu cei ce beau vinul nelegiurii. Unul ca acesta este porc cuvânt tori ti i ce p e te când vine St pînul (Mt. 24, 44-51). Iar dac chivernise te bine cele predate lui, cunosc to i fericirea ce-i vine dela St pîn. C ci zice: "În tot p mîntul s-a auzit glasul lor i la marginile lumii cuvintele lor" (Ps. 18, 5).

Cît despre înviere, altul este veacul de acum, când sînt la un loc neghina i grîul (Mt. 3, 12, 13, 30). Dar când vine învierea, glasul evanghelic înva c se vor scula amesteca i. C ci zice: " i-i va desp r i pe ei pe unii de al ii, precum desparte p storul oile de capre" (Mt. 25, 32).

Iar cele privitoare la cele dou femei i doi b rba i le-a spus despre sfîr itul lumii i despre credin i necredin . Atunci una se va lua i omul r mîne într-una. În ce prive te seceri ul fra ilor, binele e f cut de doi ⁹⁸. Cel ce s-a îmboln vit a avut voin a s lucreze, dar l-a împiedicat boala. Dar ei au socotit c Domnul i-a înt rit prin rug ciunile fratelui care s-a îmboln vit i pe amîndoi i-a ajutat harul Sfîntului Duh. Deci precum a spus Domnul c tre Apostoli, "nu v bucura i c vi se supun demonii, ci bucura i-v c numele voastre sînt scrise în ceruri" (Lc. 10, 20). A a i noi, s nu întreb m dac to i ne vom scula, ci dac vom auzi: "Veni i binecuvînta ii P rintelui Meu de mo teni i Împ r ia ce este g tit vou de la întemeierea lumii" (Mt. 25, 34) i vom fi împreun cu

98 Nici-un bine nu e f cut de unul singur sau în izolare. Binele e un produs al comuniunii, sau st în c utarea i realizarea comuniunii. Aceasta ca s nu se laude nimenea în mod egoist. De fapt îns i existen a ne vine dela al ii, ne vine i e sus inut de to i i de cosmosul întreg, iar acesta vine i e sus inut de Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iisus întru Tat 1, precum a spus El (Io. 14, 20)⁹⁹. Lui fie slava în veci. Amin.

61 (V. 155) Întrebare a aceleia c tre acela
mare B trîn:

*Doamne Iisuse Hristoase, Doctorul sufletelor r nite, ie
Î i aducem rug ciuni din sfintele Tale cuvinte. Prime te-
le prin slujitorul T u. C ci Tu însu i ai spus, Sfinte: "Nu
au trebuin de doctori cei s n to i ci cei bolnavi" (Lc. 5,
31). Despre aceasta a spus i slujitorul T u Pavel: "Cel
ce este chiop s nu se abat , ci mai virtos s se vindece "
(Evr. 12, 13). Ai spus, Sfinte, într-unul din r spusurile
Tale: "Dac e ti s n tos, de ce chiop tezi ? Cel s n tos
nu chiop teaz , ci umbl drept". Dar eu, fiindc sînt
chiop i r nit, strig ca s m îngrije ti si pe mine cum
ai îngrijit pe cel ce se cobora spre Ierihon i a c zut între
fîlhari (Lc. 10, 30-34). C ci i eu am c zut între aceia i
fîlhari si am fost r nit, ca s legi i ranele mele i s m
sui pe sfîntul T u asin, adic pe credin a cea bun i s
m duci în sfînta Ta cas de oaspe i, ca s m
îngrijeasc acolo unde sînt îngrijii i to i cei ce sufer .*

*St pîne, femeia ce suferea de curgerea sîngelui a venit
înapoia Ta i s-a atins de ve mintele Tale. Iar eu iau
t m duirea în fiecare zi din sfintele Tale m dulare, adic
din trupul i sîngele T u, i din apa ce iese din sfînta Ta
coast . i patima mea puroiaz înc . Pentru c ai spus,
Sfinte, c cel ce vine la doctor i vrea s se vindece s
fac cele poruncite de doctor, trimite-mi, St pîne, toate
leacurile care vrei, cauteriz ri, cataplasme, numai
opre te-mi curgerea, adic gîndul necurat. i, fiindc ai*

99 Tat 1 a creat lumea i în ea pe oameni pentru a întinde dragostea
Sa de Tat 1 i la al ii fii, sau la oameni, cu care se face Frate, Fiul
S u. Ca fii vom fi i mo tenitori ai Împ r iei Tat lui, nu supu ii ei.

spus, Doamne, c u a s-a deschis dar cîinii, stau la pînd din toate p r ile i num las s m apropii de u e, bunul St pîn al casei v zînd de departe pe s racul ce se apropie, dar e împiedicat de cîini, trimite pe portar ca s alunge cîinii i astfel s racul s se poat apropia i s primeasc mila bun t ii Lui.

P rinte, ce înseamn ceeace mi-ai scris c cel ce a tr it o s pt mîn de ani va vedea lucruri ce nu s-au f cut de la întemeierea lumii ? i ce s facem noi cei mai tineri ? Cum ne vom mîntui ? Roag -te Domnului, ca s ne arate nou care sînt mun ii aceia sfin i, unde a spus s fugim ca s ne mîntuim (Mt. 24, 16). Sînt mun i spirituali sau v zu i ? Vrem s tim i noi aceasta, ca atunci cînd va veni ceasul, s fugim acolo i s ne mîntuim. În numele Tat lui i al Fiului i al Sf. Duh. În veci. Amin.

R spunsul lui Varsanufie: (V.156) Frate, s ne gîndim la ce spunem i s vedem c din cuvintele noastre vom avea muștrarea noastr . C ci cel ce vine la doftor de nu se pune în rînduial dup porunca doftorului, nu se poate izb vi de boal . i fiindc spui c trebuie primite i alte leacuri i mijloace de vindecare, m mir de iubirea ta c nu cuno ti în elepciunea a toate tiutoare a marelui nostru Doftor, care a t iat orice motiv al omului care caut o dezvinov ire. C ci îmbiind c r ile doftorice ti ale Lui fiec rui om care vrea s se uite în ele i s se mîntuiasc , i-a ar tat lipsi i de ap rare. Pentru c dac femeile cînt totdeauna: "Sînt vierme i nu om, ocară oamenilor i partea dispre uit a poporului" (Ps. 21, 6), ce ar trebui s fac b rba ii? Nu se spune aceasta din dispre fa de femei. S nu fie ! C ci nu ni s-a poruncit s facem aceasta. Ci pentru c ele s-au f cut de la început pricinile c derii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dar Dumnezeu nu le-a dep rtat de la înv tura dum-
nezeasc ¹⁰⁰.

Dac deci ne place acest leac, pentru ce-l respingem ?
Chiar dac , am gi i, spunem c nu-l respingem, ci-l folo-
sim, totu i o spunem aceasta de form : nu cu fapta. i
acesta este adev rul. C ci dac cercet m pe omul nostru
din untru, afl m cu adev rat c nu r bd m nici-o
mustrare, nici o def imare, nici o dispre uire i ocar .

i din gîndul ce-l ai azi, cu care ai fost ispitit i alt -
dat , ai putut cunoa te - de i ai spus c n-ai cunoscut c
am f cut cele ce tii ca s pun la prob iubirea ta. C ci
am aflat, locuind înc în untrul t u pe omul cel vechi.
Totu i socotesc c nu pu in s-a folosit iubirea ta din
acesta.

Domnul nostru este des vîr it i voe te ca s fie i to i
ai Lui des vîr i i. C ci zice: "Fi i des vîr i i precum
Tat l vostru cel din ceruri des vîr it este" (Mt. 5, 48).

Deci cel ce rabd aceste arderi cu fierul înro it se va
mîntui. C ci cel ce are în n ri r ul miros al s u, nu simte
alt miros, chiar dac ar sta deasupra tuturor mort ciunilor
^{101b}. i cel jefuit de tîlhari nu are ce da altora. Ia seama
iubitule cei to i c i sîntem st pîni i de lene nu putem s
fim cu totul f r griji, sau s ne socotim drept ceace
sîntem: p mînt i cenu e. i am îmb trînit hr nind slava
de art . C ci a socoti c , lucrul nostru place lui Dumnezeu
i ederea nostr în chilie zide te pe to i i c am fost

100 Femeile î i recunosc prin aceste cuvinte smerenia. Cu cît mai mult
n-ar trebui s i-o recunoasc b rba ii, care fac mai multe rele? Dar nu
o fac. Aceasta se arat ceva mai jos. S primeasc i ei def im rile,
S spun i ei singuri despre ei: Sînt vierme i nu om .

101b Nota din textul grec: Aceasta a spus-o Sf. Singlitica, adic cel ce-
i simte p catele sale nu le mai simte pe ale altora.

izb vi i de a judeca i a fi judeca i, e cea mai mare slav de art i nimic altceva¹⁰¹.

Dac deci marele i cerescul nostru Doftor ne-a dat leacurile i cataplasmele, de unde vine pricina pierz rii, dac nu din sl biciunea voin ei noastre? ¹⁰²Înainte de toate ne-a dat smerenia, care alung din noi toat mîndria i „toat în l area ce se ridic împotriva cuno tin ei slavei Fiului S u" (II Cor. 10, 5) ; apoi ne-a dat ascultarea, care stinge s ge ile aprinse ale vr jma ului" (Ef. 6, 16); apoi t ierea în toate a voii noastre fa de aproapele¹⁰³ ; iar aceasta na te netulburarea în inim i ar tarea a tot str lucitoare i prea bucuroas a fe ii i st pînirea privirii Lui^{103b}. Iar ca cea mai mare cataplasma

101 Cei ce stau lene i in chilie, f r poc in , f r rug ciune, sînt supu i ispitei de a se socoti c chiar prin aceasta fac un lucru mare, deci se umplu de slava de art . Ei socotesc c nu vor mai fi judeca i pentru nimic, c ci ei neie ind din chilie au sc pat de prilejul de a judeca pe al ii.

102 A voi ce vrea i Dumnezeu nu înseamn a avea o voin slab , ci dimpotriv , a avea o voin slab înseamn a voi ceea ce voe te vr jma ul, care ne ispite te la rele. Primind ispita renun m la efortul voii noastre pentru a face cu u urin ceea ce îi place lui. Acest om nu mai are voin a tare, de i se obi nuie te a se spune c omul devine liber cînd iese din ascultarea lui Dumnezeu.

103 T ria voin ei se arat în acela timp în "t ierea voii fa de aproapele" desigur nu pentru a împlini capriciile i îndemnurile lui la r u, ci pentru a nu-l domina, ci a-l ajuta, renun înd la voia de a face ceea ce ne place nou , pentru a face ce e de folos aproapelui. Cel mai greu lucru e s fii st pîn pe voia ta.

103b Cînd i-ai t iat voia, ai cî tigat netulburarea, c ci nu mai voie ti nimic pentru tine. O tai în folosul aproapelui, ascultînd de Dumnezeu. Aceasta îi face str vezie prezen a fe ei bucuroase a Domnului. Pe El îl vezi de cite ori î i tai voia, de cite ori te-ai dep it prin aceasta. Vezi privirea Lui în acela timp iubitoare i st pînitoare, o vezi st pînindu-te prin iubire. Cînd sim i c nu mai e ti prin voia ta, sim i c e ti prin Dumnezeu, te sim i asigurat în El. Toate aceste virtu i sînt moduri ale comuniunii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

care strînge toate m dularele i "t m due te toat boala i toat neputin a" (Mt. 4, 23) ne-a dat iubirea asemenea celei a Lui. C ci El s-a f cut pilda noastr , dup spusa: "Ascult tor f cîndu-se pîn la moarte" (Filip. 2, 8). i punîndu- i sufletul S u pentru noi, ne-a înv at zicînd: "S v iubi i unii pe al ii, precum Eu v-am iubit pe voi" (Io. 13, 34) i: "Întru aceasta vor cunoa te to i c sînte i ucenicii Mei, cînd ve i avea dragoste între voi" (Io. 13, 35).

De voe ti, a adar, s nu chiop tezi, ia toiagul crucii i- i sprijine te mîinile pe el i a a vei muri i nu vei mai chiop ta. Pentru c cel mort nu chioap t niciodat ¹⁰⁴. i dac ai acest toiag, nu mai e nevoie de portar. Prin acest toiag alungi nu numai cîinii, ci i pe mai marele fiarelor, pe leul ce r gne te (I Petru 5, 8). De aceea i Iacob a zis: "Cu toiagul meu am trecut rîul" (Fac. 32, 10); i iar i: "S-a închinat pe vîrful toiagului s u" (Fac. 47, 31). Iar Moise a f cut cu toiagul semne (Ie . 4, 17). i cel pironit pe el se izb ve te f r îndoial de umezeala curg toare. C ci cel ce moare, moare p catului^{104b}. i ce n dejde ne a teapt dup acestea, dac nu învierea cea de a treia zi ? C ci ajunge celui r stignit s se scoale împreun cu Iisus.

104 Crucea e toiagul pe care se sprijine te omul în mersul lui spiritual drept. De aceea, a se prinde cu mîinile de toiagul acesta, înseamn a se l sa b tut în cuie pe el, deci a se r stigni pe el, a se face nedesp r it de el. Aceasta îl face pe om i tare în mersul cel drept, i mort fa de cele rele ale egoismului. Prin amîndou aceste slujiri crucea alung cîinii spirituali de la om. Ea ine prin aceasta i locul portarului la u a fiin ei noastre. Cu aceste gînduri ne punem pe partea din afar a fiin ei noastre semnul crucii, închizîndu-ne ispitelor.

104b De fapt cel ce moare, moare de tot egoismului. Dar cel ce moare pentru Dumnezeu, nu din scîrb pentru via a sa, deci jertfindu-se ca om desp r it de Dumnezeu, pentru a tr i în Dumnezeu i semenilor, ca fii ai Lui.

Iar prin ceea ce am spus despre s pt mîni, am ar tat c vor fi felurite necazuri i schimb ri. Iar prin mun ii de care ai întrebat, s în elegem pe Sfînta Maria, N sc toare de Dumnezeu i pe sfin ii de dup aceea care se vor afla în timpurile acelea, avînd f r îndoial pecetea Fiului¹⁰⁵. C ci El mîntue te pentru ei pe mul i^{105b}. Lui fie slava în veci. Amin.

62 (V. 157) *Întrebare a aceluia c tre acela*
B trîn: Treime nedesp r it nu te desp r i de noi ! "Din gura pruncilor i a celor ce sug i-ai preg tit laud " (Ps. 8, 3).

P rinte, e ti un ucenic cu adev rat bun al Doftorului adev rat. Ne-ai dat leacuri i mijloace de vindecare. Iar primul mijloc de ardere a str puns inima mea i nu pot îndura durerile. C ci ne-ai scris s cînt m: „Sînt vierme i nu om" (Ps. 21, 7). Voi cînta cu adev rat i m voi închina i voi pream ri pe Domnul i-L voi preaîn la în veci. Dar oare îndr znesc s spun c sînt vierme i nu om. C ci sînt om ros de viermele stric ciunii. Dar oare este acesta i în elesul viermelui cel nestric cios ? Acesta e viermele care a venit pentru mine, ca s m scape de acest vierme al stric ciunii, care a stricat (a corupt) neamul omenesc. C ci fiindc acest vierme stric cios care stric i se stric p trundea în r ni i pricinua

105 Pecetea Fiului e crucea, c ci aceasta s-a imprimat în fiin a lor r stignind în ei pe omul vechi, al p catului, desp r it de Dumnezeu i întip rind în el calitatea de fii ai Tat lui, care nu mai tr iesc decît pentru a face voia Lui i a-L iubi pe El asemenea Fiului dumnezeesc i împreun cu El.

105b Cine aleg r la rug ciunile Maicii Domnului i ale sfin ilor ca la ni te mun i, aleg r de fapt la credin a în Hristos. Cine nu crede c Hristos s-a n scut din Fecioar , nu crede c El e Dumnezeu f cut om. Cine crede în rug ciunile sfin ilor c tre Hristos, crede în credin a lor în Acela ca Dumnezeu, care deci ne poate mîntui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

putrezire i împu iciune, a venit viermele nestic cios despre care s-a spus: "Sînt vierme i nu om". i precum viermele stric cios p trundea în r ni, a a i viermele nestic cios p trunde "în cele mai, de jos ale p mîntului." (Ef. 4, 9) i acolo, precum, ai spus, a stricat toat necur ia vechiului vierme. i a a, cur ind pe to i, i-a ridicat dar El a r mas nestic cios. Acesta e viermele care a cur it pe Iov de viermele cel vechi, spunîndu-i: "Scoal -te i încinge ca un b rbat mijlocul t u" (Iov 38,3 i 40, 2). Acest vierme a tras i pe balaur cu undi a (Iov 40, 19-20), atîrnîndu-l pe cruce. Acestui vierme toate i sa au supus, "afar de Cel ce I-a supus Lui toate". C ci toate le-a supus sub picioarele Lui (I Cor. 15, 27).

Viermele stric cios toate le stric i nu e pe p mînt nici lemne, nici mînc ri, nici p mînt, nici trup pe care s nu le mistuiasc , afar de sare i de untdelemn. Dar ce este sarea i untdelemnul, decît Tat l care I-a supus Lui toate ¹⁰⁵, care a s rat i zidirea cu mila Sa, care le-a dat i Apostolilor sare, ca s s reze lumea, ferind-o de împu iciunea idolilor i s vin la buna mireasm a adev ratului Dumnezeu. Amin.

Dar ce înseamn gr untele de mu tar i de ce a asem nat Împ r ia cerurilor cu el i nu cu m slinul sau

¹⁰⁵ Una din ideile din aceste rînduri este c r ul tr ie te din coruperea celor ce sînt. El nu are o existen în sine. „C nici n-a fost nimicul vreodat nici întrebarea n-a putut s fie... Ci iat , nefiîn a fiîn a- i are din Este, fiindc poate s se adape", spune poeta Lidia St niloae în volumul "Locul unde a tep i" (în poezia Munchausen). A doua idee: Sarea i untdelemnul sînt considerate simbolul Tat lui ceresc, care, ca origine a existen ei nu poate fi corupt de r u, i care prin Fiul S u f cut om conserv pentru veci i crea iunea. S-ar putea spune c Tat l e sarea care elibereaz toate de corupere, iar Duhul Sfînt e untdelemnul care d fluiditatea sau tinere ea vie ii neîmb trînite tuturor.

cu finicul sau cu altul din pomii mari ci cu cel a a de m runt (Mt. 13, 31) ? Pentru c este cel mai acru i pi c inimile noastre. Da, p rinte, roag -te Domnului ca s ne arate nou taina acestui vierme i a gr untelui de mu tar, ca s pream rim i noi pe Tat l i pe Fiul împreun cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

P rinte, mi-ai adus aminte de cele str vechi, pe care nu le-am uitat nici eu, ci, îmi amintesc de cele ce mi le-a f cut vr jma ul. C ci acesta s-a înfuriat cînd a v zut fructul ce a rodit în locul acesta. Dar r bdarea ta i iubirea de oameni a lui Dumnezeu n-a l sat s se împlinesc voia lui cea tic loas . Ci ne afl m pîn acum sl vind pe Dumnezeu. i fiindc ne-ai spus c te poc e ti dup ce s vîr e ti ce nu se cuvîne, eu zic: de m a poc i i eu m car dup aceea, ca s nu r mîn cu totul nepoc it.

i fiindc ai spus c cel ce a c zut între tîlhari i a fost jefuit nu mai ce s dea altora, te rog, ca un înfometat ce sînt, s -mi aruncif r miturile ce-i r mîn, ca s primesc i eu hrana ca un cîine de sub masa ta, din cele ce le ai. i fiindc ai mai spus c a îmb trînit în mine mîndria i pornirea de a rîde de al ii, roag -te pentru mine, ca s plece acestea de la mine.

R spunsul lui Varsanufie: (V. 158) A gr it mai înainte David, zicînd: "Împu itu-s-au i au putrezit ranele mele din pricina nebuniei mele (Ps. 37, 5). A adar nebunia e un izvor al tuturor relelor. C ci nebunia a n scut neascultarea, iar neascultarea, rana. i dup ran , aceea i nebunie a n scut nep sarea, iar nep sarea a produs putreziciunea i împu iciunea. i nenorocitul trup s-a umplut de viermi i s-a stricat. i stricîndu-se a fost aruncat în mare i s-a f cut mîncare pe telui cel mare. i s-a s l luit în m runtaiele lui pîn ce a venit viermele ceresc, care

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pironit de undi a crucii, s-a coborît în m runtaiele pe telui celui mare i a scos prin gura lui mâncarea ce o înghi ise împreun cu m runtaele lui. i luînd trupul l-a uns cu untdelemn, l-a înmuiat în ap i la copt în foc. C ci zice: "El v va boteza în Duhul Sfînt i în foc" (Mt. 3, 11). Apoi l-a hr nit cu pâine, l-a veselit cu vin, l-a pres rat cu sare i l-a sc pat de stric ciune. Pe lîng aceasta l-a îmbibat cu mu tar, dep rînd toat stric ciunea. Apoi a uscat n rile balaurului ca s nu mai poat mirosi, i-a înce o at ochii ca s nu mai vad des vîr irea smereniei Lui.

Cunoscînd deci toate acestea, s nu trecem cu vederea îndemnul Lui, ca s nu se împlineasc i cu noi cuvîntul: "Dac sarea se va strica cu ce se va mai s ra?" (Mt. 5, 13).

i ce este lipsa acestora decît ceea ce s-a spus: "Zis-a cel nebun în inima sa: nu este Dumnezeu" (Ps. 13, 11). Dac n-ai uitat deci ceva din cele vechi i cuno ti pe cele din urm , ascult pe cel ce spune: "Cel ce cunoa te voia St pînului i nu o face, se va bate mult" (Lc. 12, 47). Dac deci cunoscîndu-le le spunem, dar în acela timp le nesocotim, nu va fi departe de noi acel "vai" rostit împotriva celor ce p c tuiesc cu cuno tin . Dar dac ne socotim p mînt i cenu e, ca Avraam i Iov (Fac. 18, 27 ; Iov. 42 6), nu vom fi în veac jefui i, ci vom avea pururea ce s d m i altora: nu aur, nu argint, ci chip de smerenie, de r bdare i de iubire c tre Dumnezeu¹⁰⁷ . Lui i se cuvine slava în veci. Amin.

63. (V. 159) *Acela , hr nindu-se cu pu in pâine, l-a întrebat pe acela mare B trîn despre diet .*

¹⁰⁷ Se aminte te de întemeierea mîn stirii unde se aflau amîndoi, pe care n-a f cut-o vr jma ul, dar el voia s-o distrug , v zînd fructul adev ratei vie i ce cre tea în ea.

R spuns : Frate, bucur -te în Domnul. Roag pe Dumnezeu s -mi dea r bdare des vâr it . Fiindc încep un lucru i nu-l duc la sfâr it, i îndat m clatin în lucrarea mea. Doresc s pun început i s ajung la sfâr it. C ci aud pe Apostol care zice despre început i sfâr it: "Cel ce începe în noi tot lucrul cel bun îl va duce la cap t pîn în ziua Domnului nostru Iisus Hristos" (Filip 1, 6).

Dar chiar dac eu, nevoia ul, nu fac nimic care s plac lui Dumnezeu, la cererea ta îi dau o p rere ca unui frate: ia, de po i, patru pâini oare¹⁰⁸ pe s pt mân , iar Duminica pentru neputin a trupului ia fie o sup , fie o mîncare de legume fierte. Precum socotesc, e bine s le ieii acestea. Iar de vorbesc proste te, nu tiu. Cel ce nu se cîrmue te pe sine, cum poate s cîrmuiasc pe al ii? Iart -m , frate, c ar fi trebuit s te rog eu s m îndrumezi, dar înc nu m-a p r sit mîndria, care e r d cina tuturor relelor. Roag -te, frate, s trecem peste partea de drum ce ne st înaintea. C ci e plin de vârtejuri i de primejdii i cît de proste te rîd eu i r mân nep s tor. Dar nu-mi tai n dejdea. C ci îl am pe St pînul milostiv i iubitor. D -mi mîna ta, cu iubire i trage-m spre El, ca s m mîntuiasc pe mine, nenorocitul. Lui i se cuvina slava în veci. Amin.

107 b Cînd te socote ti c e ti nimic, e ti mai mult de cît cel ce n-are con tin . C ci acela fiind nimic, nu are nici m car con tiin a c e nimic. El e nimic în grad sporit. A avea con tiin a c e ti nimic înseamn a avea o con tiin . i prin aceast con tiin , cuno ti nu numai nimicul t u, ci i m re ia lui Dumnezeu. i într-un fel omul prin con tiin particip mai mult la cel dela care este. Fiindc tie de m re ia creatorului s u. El poate da prin smerenie în veci ceva i altora.

108 In textul grec: , care în not se explic cu (pit) .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

64. (V. 160) *Acela , ne inînd dieta dat lui de B trîn, a întreat pe acesta a doua oar acela lucru. Iar acela a r spus a a:*

Frate, supunîndu-m iubirii tale, i-am dat un sfat. Tu g se ti cuvintele mele f r putere. i aceasta nu din pricina ta, ci a mea. Fiindc cuvintele mele sînt neroditoare. Nu au putere, fiindc nu sînt din fapte împlinite cu sudoare. Dar cel ce întreat i nu ascult , mînie pe Dumnezeu c ci dup întrebare urmeaz i pisma vr ij-ma ilor. Înc nu cunoa tem nici pîn azi me te ugurile dracilor. O spune aceasta neîncetat Apostolul, zicînd: "Nu cunoa tem gîndurile lui" (II Cor. 2, 11). Îndr zne te fratele meu, c dac nu te-a fi socotit de un suflet cu mine pentru dragostea lui Hristos, nu i-a fi dat un r spus. C ci, precum am spus i înainte, nu sînt vrednic de a a ceva. Dar fiindc Dumnezeu m-a lipit de iubirea ta, i-o spun iar i în prostie: folose te patru pîini oare pe s pt mîn , cum i-am spus, iar Duminica fie o sup , fie legume fierte. Nu socoti îns în inima ta c i-am dat o porunc . C ci nu e porunc , ci o p rere de frate. S-a deschis stadionul; s alerg m ca s lu m cununa (I Cor. 9, 24). C ci sîntem oameni supu i stric ciunii i de scurt d inuire pe p mînt. S alerg m ca s afl m mila în ceasul acela înfrico tor i însp imînt tor, în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

65. (V. 161) *R spusul aceluia mare B trîn c tre acela despre în elesul r spusului dat.*

Frate, ce pot s spun la aceasta, eu care n-am f cut chiar nimic ? De i tu spui c am f cut i fac; eu nu-mi aduc aminte de nimic, decît, c am sup rat totdeauna pe Dumnezeu prin faptele mele. De aceea nu a tept nimic

pentru fapte, ci n d jduiesc c m va mîntui Dumnezeu pentru iubirea Lui de oameni. C ci a murit ca s mîntuiasc pe cei p c to i (ITim. 1,15). M bizui deci pe numele Lui, pîn ce va veni El însu i i m va întreba: „Ce voe ti s - i fac ?”, ca s r spund i eu cu orbul acela: "S v d Doamne" (Mt. 10, 46-52). C ci dac a avea fapte, temîndu-m de osînda fariseului (Lc. 18, 10-14), n-a îndr zni s o spun. De aceea î i spun ie, frate, c toat via a i n dejdea mea atîrn de El i m rog ziua i noaptea s fiu cur it de patimile mele ar tate i ascunse. Deci ce pot s - i spun despre fapte, cînd aud c "toat gura se va închide" (Rom. 3, 19) i c : "cel ce se laud , s laude întru Domnul" (I Col. 1, 31) ? Dar fericit este ce a fost cur it de mînie i de celelalte patimi i a p zit toate poruncile i totu i zice: „Slug netrebnic sînt" (Lc. 17, 10). C ci dac s vîr im o fapt bun i o pierdem prin mîndrie, cu ce ne-am folosit, c în fiecare zi zidim i d rîm m? Cel ce dispre ue te îns slava i necinstirea acela poate s se mîntuiasc , în Hristos Iisus, Domnul nostru. Lui fie slava. Amin.

Pred -te Domnului i du cu convingere o via în lini te, rugîndu-te pentru mine, nevrednicul i smeritul.

66. (V. 162) *Întrebare a aceluia c tre acela : Frate, roag -te pentru mine c obolesc. Înainte de a fi luat sfat de la tine, orice socoteam c e bine s fac, f ceam dup p rerea mea, f r oboseal . Dar de cînd îmi, dai sfaturi obolesc pîn a m îmboln vi. i-am scris i înainte aceasta despre acest lucru i m-ai socotit îngîmfat i mi-ai trimis un cuvînt despre fariseu. Dar eu nu i-am scris P rinte, trufîndu-m , ci de nevoie. Î i cer, P rinte, s rogi, ca s -mi descopere Domnul ce e cu mine ?*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul aceluia mare B trîn: Frate, Sfînta
Scriptur zice: "F -le toate cu sfat i f r sfat s nu
faci nimic" (Prov. 24, 72). Cînd nu lucrezi cu sfat, ci din voia
ta, spui c nu oboseai cu mintea. Îns nu e nimeni care s
aib nevoie de sfat, decît singur Dumnezeu care a f cut
în elepciunea (Prov. 3, 22). Dar cînd ai c utat, dup voia
lui Dumnezeu, s tai voia ta i s dobînde ti smerenia,
luînd ca sf tuitor pe fratele cel prea mic, ai înfuriat pe
demonul urîtor al binelui, care e pururea plin de pizm
fa de to i. Vezi viclenia diavolului? Nu i-am rînduit de
la mine nimic, ci mi-ai cerut i te-am sf tuit ca pe un
frate. i auzind sfatul l-ai nesocotit i ai împlinit mai
multe. Iar eu i-am spus cele ale fariseului. C ci i acela a
spus cele ce a spus, l udîndu-se. i nu tu ai cerut o
asigurare (aprobare) pe baza lor. Dar aceasta nu e altceva
decît un semn de mîndrie. Ia aminte i prive te cu aten ie
cum, cînd pui un început, îndat î i aduce (demonul) un
motiv, i-l p r se ti. i iar i pui un alt început i îndat
îl p r se ti i pe acela i nu- i aduci aminte c "cel ce
rabd pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt, 10, 22) i c
"Cel ce începe în voi tot lucrul bun, Acela îl va i duce la
cap t pîn în ziua Domnului nostru Iisus Hristos (Filip. 1,
6)¹⁰⁹ Dac g se ti mul umire în a face de la tine precum

¹⁰⁹ Aci r bdarea are în eles de st ruin în lucrul cel bun pe care l-ai
început în poc in , în post, în rug ciune, în grija de cineva. Cine n-
are o st ruin nu înf ptuie te nimic i nu se realizeaz prin sine.
Dimpotriv produce în sine o neorînduial . i un astfel de om nu va
putea s stea lîng Dumnezeu, sau nu-L va putea sim i, c ci el este
izvorul rînduiei stornice i subiectul des vîr itei st pîniri de Sine.
Dac e a a El ne e prezent cu ajutorul Lui acolo unde se s vîr e te
acest drum al împlinirilor ce cresc una din alta; i unde nu se
s vîr e te acest drum, nu e de fa Dumnezeu, ci duhul neorînduiei,
care toate le destram care face ca i omul s nu se împlineasc i în
toate s se întind haosul, c ci dac la nimic nu poate duce diavolul
lumea creat i nici aceasta îns i nu se poate duce pe ea îns i la
nimic odat ce exist prin voia lui Dumnezeu, diavolul caut s o

ai făcut pînă acum, nu mă supăr, Căci nu voesc să fiu Avă cuiva și nici învîtor. Căci am ca muștrător pe Apostolul care zice: "Cel ce învețe pe altul, pe tine nu te învețe?" (Rom. 2, 21).

Frate, înedecă se mîntuiesc „și subieze sufletul ca un pîianjen" (Ps. 38, 15). Drept aceea e nevoie de mult răbdare pînă cînd prin multe neazuri vom intra în Împărăția lui Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru. Amin. Iartă-mă, frate, și roagă-te pentru mine.

67. (V. 163) *Întrebare a aceluia care treacă la mare Bătrîn: Tu care ai căutat oia cea răstăcită (Mt. 18,12) a lui Iisus, învașă-ne și pe noi cum și căutăm Păstorul. Părinte, vreau să te întreb un cuvînt: S-a scris „Căutăți pe Domnul și vă înțăriți. Căutăți fața Lui pururea" (Ps. 104, 4). Dar cum poate omul păcătos să caute pururea pe Domnul. Învașă-ne pe noi acest lucru prin cel ce te-a înălțat pe tine, că și noi și căutăm pururea fața Domnului. Că Lui și se cuvine slava în veci. Amin.*

Răspunsul lui Varsanufie: Frate Eftimie, mă rog iubirii tale ostene-te-te împreună cu mine în rugăciunea care iubitorul de oameni Dumnezeu. Iubirea ta mi-a cerut și scriu cum și căutăm pe Păstor. Din prima zi pînă azi mă rog lui Dumnezeu pentru cererea ta și El îmi spune: "Curtește-ți inima de gândurile omului vechi și-i voi împlini cererile tale"¹¹⁰. Căci darurile Mele iau loc în

duc cel puțin în la o neorînduială, prin care nu poate împlini nimic cu adevărat.

¹¹⁰ Hristos se simte cînd se scoate din inimă tulburarea, îngustarea grijilor și patimilor egoiste. În această stare se simte lărgimea generozității, calmul suveranei stăpîniri de sine a Subiectului suprem și atotîubitor care dă și omului liniște.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cei cura i i lor li se d ruiesc i cît timp inima ta e mi cat de mînie de pomenirea r ului i de patimile asem n toate ale omului vechi, nu va veni în ea în elepciunea. Dac dore ti darurile Mele, scoate din tine vasele celui str in ¹¹¹ i vor veni la tine ale Mele dela ele îns i. Oare n-ai auzit cuvîntul: „Nu poate sluji cineva la doi domni" (Mt. 6, 24)? Dac -Mi sluje te Mie, nu sluje te diavolului. Dac sluje te diavolului, nu-mi sluje te Mie. De vrea deci cineva s se învredniceasc de darurile Mele, s ia seama la urmele Mele. C ci ca o oaie nevinovat am primit toate p timirile, neîmpotrivindu-m întru ceva ¹¹². V-am spus i vou s ave i nevinov ia porumbelului (Mr. 10, 16) i în loc de aceasta ave i s lb ticia patimilor. Vede i c nu spun: "Umbla i în lumina focului vostru" (Is. 50, 11) ¹¹³.

Auzind acestea, m aflu în jale i în gemete, pîn nu se va milostivi i de mine bun tatea Lui i m va izb vi de patimile cumplite ale omului vechi, ca s p esc pe urmele omului nou i s primesc toate ce vin asupra mea cu r bdare mult . C ci tii ce lucreaz r bdarea. A

111 Sînt vasele înguste, agitate i murdare ale sim urilor p tima e, în care nu încape l rgimea generozit ii i lini tei suverana a lui Dumnezeu.

112 Neînregistrarea egoist , l rgimea generoas i de sine st pînitoare a lui Dumnezeu a luat în Fiul lui Dumnezeu cel întrupat forma îndur rii p timirilor pîn la moarte. Departe de a ocoli p timirea pentru noi i de a fi contrar ei, nep timirea lui Dumnezeu e premisa ei, fundamentul ei. Acest lucru ar trebui s -l aprofundeze teologia occidental mai nou , care socote te c trebuie s p r sim ideea Dumnezeului nep timitor, înlocuind-o cu ideea unui Dumnezeu capabil de p timire.

113 Cei p tima i aprind foc în ei i între ei, un foc al r ut ii, al du m niei. Ei vor arde ve nic în acest foc i vor suferi de chinul produs de el. Unde nu e calmul st pînirii de sine, nu se simte prezen a lui Dumnezeu Cel atotst pînitor, care toate le împac prin iubirea Lui.

amintit i Apostolul despre, aceasta (Rom. 15, 4). Roag - te, fratele meu, s mi se d ruiasc i mie. i mustr -m , din iubire, dac gre esc în ceva, ca s m îndreptez. C ci sînt f r minte, dar iubesc pe cei ce m înva i m mustr , cunoscînd c înv tura lor îmi va fi spre mîntuirea sufletului. Mai roag -te i ca s scap de c derea din ceea ce e drept, pentru necazurile ce le am din toate. i m iart mai ales c te arunc totdeauna în oboseal . C ci aceasta î i va aduce mult r splat în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

68. (V. 164) *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: P rinte, oboselile mele, de care i-am vorbit, le-ai luat asupra ta. Aceasta o fac cei în elep i nu numai pentru a purta povara unuia singur care-i este apropiat, ci pentru mul i i pentru folosul sufletelor noastre. Ba mai mult, ca un adev rat p rinte, ne îndemni s te întreb m despre calea vie ii. Deci te rog odat ce Domnul te-a trimis mie ca un liman i ca un loc de sc pare, ai mil i roag pe st pînul, ca s - i, fac mil de mine i s -mi arate pu în lumin , pentru c adeseori cad din ne tiin ; i înva -m cum m-ai înv at înfîia oar , ca s m poc esc. i dup aceea arat -mi calea, ca s tiu cum s umblu.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, î i vorbesc ca sufletului meu. C ci Domnul a legat sufletul t u cu al meu spunîndu-mi: „Nu te desp r i de el”. De aceea nu mi-a fost mie s te înv pe tine ci s înv eu de la tine. C ci m tem de cel ce a zis: „Cel ce înve i pe altul, pe tine nu te înve i ?” (Rom. 2, 21). Dar fiindc spui c de i s-a zis c „Ajunge în eleptului un semn” (Prov. 9,9) „tocmai de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

aceea nu-mi ajunge" ¹¹⁴, ci voe ti s auzi lucrul în mod mai limpede, am primit s - i r spund. Totu i tiu c dac gre e te în cuvânt un om lipsit de minte, are iertare de la to i. C ci este f r minte i nu tie ce spune. Dar dac gre e te un în elept, nu are iertare. Fiindc este în elept i a gre it întru cuno tin . Astfel dac gre e te în cuvânt vreunul din fra ii din afar ¹¹⁵, are iertare c ci e ca to i. Dar dac gre im noi cei socoti i de c tre oameni, retra i i vie uitori în lini te i buni, ce iertare vor avea? Deci dac voe ti s cuno ti deschis lucrul de, care întrebi, î i spun: ezi în untru ca un mort lumii. C ci când mergi la o întâlnire din iubire i cu bucurie, dar te întorci cu mânie i st pînit de amintirea r ului i-l def imezi pe altul i nu pe tine i nu zici: „Sînt nevrednic",

ci te respec i pe tine, i când se ive te vre-un prilej, tu zici: "Spune c eu am zis i te vor asculta cu pl cere", ce te socote ti pe tine, de zici c vor primi cu pl cere cuvîntul t u? Te socote ti asemenea proorocului Ilie? Def imeaz -te deci pe tine i toate cele întîmpl ate în acest caz. S tii c nu i se întîmpl nimic f r voia lui Dumnezeu, fie odihn , fie mul umire, fie necaz spre r bdare. ine seama de cuvântul scris: „Trebue s r bda i i pe cel ce v love te peste obraz" .a.m.d. (II Cor. 11, 20). Cît de departe sîntem de Dumnezeu ! De voe ti s afli calea, aceasta este: S socote ti pe cel ce te love te ca pe cel ce te mîngîie. i pe cel ce te necinste te ca pe cel ce te sl ve te; i pe cel ce te oc re te ca pe cel ce te cinste te; i pe cel ce te nec je te ca pe cel ce te odihne te.

i dac din uitare, sau cu voia unii nu- i dau aten ia obi nuit , s nu te superi, ci mai vîrtos zi c dac ar fi fost voia lui Dumnezeu, mi s-ar fi dat. i când vin unii ca

114 „Pentru c eu nu sînt în elept".

115 Din afar de mîn stare.

ace tia la tine, prime te-i cu bucurie, spunînd c nevrednic fiind m-a miluit pe mine Domnul ca pe Daniil, care cînd l-a cercetat Domnul spunea numai aceasta: " i-a adus Dumnezeu aminte de mine (Dan. 12, 37), socotindu-se pe sine nevrednic. Nu socoti c e drept ca atunci cînd ai spus ceva s zici: „Bine am spus": i cînd ai gîndit ceva s zici: „Bine am gîndit, bine, bine". Unde e binele ? Pentru ce nu-l vedem în a nu sup ra pe cineva nici cu cuvîntul, nici cu fapta, ca s fie Dumnezeu împreun cu noi în toate?¹¹⁶ Te-ai luptat s ar i fra ilor gîndul t u i s împline ti voia ta, zicînd: "Dac nu se face; azi lucrul acesta . . ." i ai r nit gîndul celor mai tineri, care zic: "Ce mare lucru mai sînt dou zile? Pentru ce nu are B trînul r bdare s mai a tepte?" Spune-mi, s-a f cut un lucru bun cu adev rat? i te-ai suit la cer¹¹⁷. Ai fost pur i simplu lovit de diavol cum nu se cuvenea, fratele meu. S l s m de acum pe, mor i s - i îngroape pe mor ii lor¹¹⁸. i s binevestim Împ r ia lui Dumnezeu, în

116 Aceast delicate face fiin a noastr transparent pentru Dumnezeu, Ea vibreaz atunci de prezen a lui Dumnezeu ca de o adiere a dragostei, întocmai cum vibreaz foaia unei flori de adierea vîntului. Dar îi face i pe semenii no tri, sensibiliza i de delicate ea noastr , str vezii pentru Dumnezeu. De unde ar veni acest for a noble ei dac nu dela Dumnezeu Cel ce are suprema calitate a existen ei, ar tat într-o negrit noble e ? Dimpotriv , prin afirmarea drept ii tale, separîndu-te de to i i punîndu-te pe tine i pe to i în tulburarea vrajbei nesim itoare, te-ai închis fa de Dumnezeu. C ci nu te mai vezi decît pe tine, propriu zis nu te vezi nici pe tine cu adev rat. Dumnezeu nu încape în aceast îngustime, nici în tulburarea opac , incapabil de vedere clar .

117 Te-ai suit la cer, gr bindu-te s faci un lucru imediat dup voia ta? N-a fost în aceasta o tulburare i o mîndrie, care te-a închis în tine, ba te-a închis i ie însu i, separîndu-te de Dumnezeu ca izvor al neîngustatei ambian e de în elegere i de iubire, al c rei subiect e ti chemat i tu s devii.

118 Sf. Grigorie de Nisa îndeamn pe c lug ri s nu se lase lua i în st pînire de slav de art ca ni te mor i suflete ti, îngropa i prin

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

69. (V. 165) *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn în chip de rug ciune: „Tu cel ce e ti via a celor dezn d jdui i, nu m trece cu vederea ! C ci zac în dezn dejde”. „Ar tarea cuvintelor Tale lumineaz i în elep e te pe prunci” (Ps. 118, 130). Mi-ai spus, Sfinte, c trebuie s m cur esc i s scot din mine pe omul cel vechi. Dar se poate cur i tina pe ea îns i ? Sau se poate împodobi casa pe ea îns i, de nu o va împodobi cel ce a zidit-o ? Sau se poate arde vasul de lut alc tuit de olar pe sine însu i, de nu-l va pune la foc cel ce l-a alc tuit i nu-l va proba acela dac a ajuns bun de folosit ? Deci i Tu, Sfinte, de voe ti s mîntue ti f ptura Ta, trimite dumnezeescul T u foc, ca s ard vasul de lut pl smuit de Tine, ca s primeasc untdelemnul de la Tine i i nu se desfac . C a Ta este slava în veci. Amin.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, nu m sili s vorbesc, pe mine care voesc s îmbr i ez lini tea i t cerea. Sprijine te deci inima ta i st rue te întru necl tinare. C ci cel ce a pismuit pe Adam de la început i l-a scos din rai pismue te unirea noastr în cuget. Dar Cel ce a spus: "Am v zut pe satana c zînd ca un fulger din cer" (Lc. 10, 18), îl va face neputincios i va rupe mreaja lui. De aceea nu te l sa am git de el în vre-o privin , ca s te clatini din locul t u. El a am git i pe Malchus. C ci e cumplit înfuriat împotriva noastr . Dar cînd ne smerim, Domnul îi z d rnicc te lucrarea. Deci s ne def im m totdeauna pe noi în ine. C ci în aceasta st biruin a. Cît despre gîndul de a pleca în pustie, p rin ii au

laude i în laude de al i mor i (Despre rînduiala vie ii cre tine ti în: P rin i i scriitori biserice ti, vol. 29, p.483).

spus c sînt trei lucruri de pre i dac cineva le p ze te pe ele poate vie ui i în mijlocul oamenilor i în pustie i oriunde s-ar întîmpla: S se def imeze pe sine însu i, s i arunce voîn a sa la spate i s se a tearn sub picioarele a toat f ptura. S mai tie iubirea ta c toat lupta diavolului este s ne despart pe unii de al ii. C ci vede împlinit cu adev rat la noi Scriptura: „Fratele ajutat de frate e ca o cetate înt rit i înconjurat de ziduri" (Prov. 18, 19). S nu-i dea Dumnezeu s i împlineasc voia lui cu noi, ci dup cuvîntul Apostolului: "S -l zdrobeasc repede sub picioarele noastre" (Rom. 16, 20). Tu, deci, nu te îndoii. C ci n d jduesc c vom fi arunca i amîndoi împreun în aceea i groap , precum i-am spus mai înainte. Iar Dumnezeu de aceea ne-a adunat ca s ne folosim unul pe altul. Chiar i aceste ispite sînt mijloace spre folosul i înt rirea noastr .

Vie ue te deci în lini te, fratele meu, i te roag , ca s trecem peste aceast parte a drumului, ca s nu cheltuim în zadar zilele noastre. C ci s-a apropiat vremea i vr jma ul e furios ¹¹⁹. Dumnezeu nu las de art osteneala ta. S nu fie ! Ci ca Cel ce „voe te ca to i oamenii s se mîntuiasc i la cuno tin a adev rului s vin " (I Tim. 2, 11), vrea s intri la des vîr ire. Dar a zis Apostolilor s i: "Zice i atunci c slugi nevrednice sîntem" (Lc. 17, 20). De aceea s ne st pînim. i El va face mila Sa cu noi pentru numele S u cel chemat peste noi (Ier. 14,9) C Lui se cuvine slava în veci. Amin.

119 Timpul nu trebuie cheltuit nici în p cate, nici în de ert, ci pentru a face bine i pentru a înainta în des vîr ire, în apropierea de Dumnezeu, i între olalt în eliberarea de robia patimilor desp r itoare, f r rost i f r orizont. Timpul trebuie folosit cu atît mai serios cu cît ni s-a apropiat de sfîr it, iar vr jma ul e furios pe cei ce vede c -i vor sc pa, fiindc au pornit pe calea care-i duce la vie uirea armonioas i ve nic în Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

70. (V. 166) *Diavolul sem nînd, din pism , în gîndul B trînului ce întreba pe marele B trîn, îndoial cu privire la folosul r spusurilor lui, acesta, cunoscînd cele din inima lui, îi scrise acestea:*

Mai întîi i întîi de toate pream resc pe Sfînta i pe cea de o fiin Treime, zicînd: Slav Tat lui i Fiului i Sfîntului Duh, acum i pururea i în vecii vecilor. Amin. Nu f r rost am început această doxologie, ci ca s dovedesc demonului urîtor al binelui c în n lucirile ar tate de el nu se vede nimic dintr-o astfel de doxologie, ci numai tulburare, triste e i spaim . S d m, deci, frate, mul umire lui Dumnezeu pentru izb virea de ispita ce ne-a venit ca unor lipsi i de minte. C ci nu ne-a l sat iubirea Lui de oameni s ne pierdem pîn la sfîr it. C ci pururea este adev rat cuvîntul care zice: "Viu sînt Eu", zice: Domnul, c nu voesc moartea p c tosului, ci s se întoarc i s fie viu" (Ez. 18, 23). S d m, deci, totdeauna mul umire Celui ce ne-a mîntuit i ne mîntue te pururea pe noi: Celui ce-I mul umesc îngerii, Puterile mai presus de lume, o tirile cere ti, Heruvimii i Serafimii, neîncetat i neîntrerupt, cu glasuri înalte, strigînd i glas în l înd i zicînd ¹²⁰: "Sfînt, Sfînt, Sfînt e Domnul Savaot" (Is. 6, 3). Gîndind la aceasta, s -I mul umim deci i noi Celui c ruia "cerul îi este scaun i p mîntul a ternut picioarelor" (Is. 66, 1), C ruia toat zidirea îi sluje te (Iudit. 16, 14).

Pornind de la această pild a Scripturii, s -I mul umim ci noi Tat lui c a miluit lumea i nu L-a cru at nici pe Fiul S u Unul N scut, ci L-a trimis ca Mîntuitor i Izb -vitor al sufletelor noastre. S -I mul umim Fiului, care s-a smerit pe Sine, f cîndu-se ascult tor pîn la moartea pe

¹²⁰ Cuvinte din Sf. Liturghie.

cruce (Filip. 2, 8) pentru noi oamenii. S -I mul umim Sfântului Duh, de via f c torului, care a gr it în legi i în prooroci i în înv tori, Care a f cut pe Petru s se poc iasc i i-a poruncit s mearg la Corneliu (Fapte 10, 19-20), l-a sl vit i i-a dat putere s scoale mor i ca pe Tavita (Fapte 9, 40); care pururea o ia înainte i zdrobe te cursele vr jma ului dela cei ce-L cheam pe El, zicând dup proorocia lui David: "Cursa a fost zdrobit i noi ne-am izb vit; ajutorul nostru în numele Domnului care a f cut cerul i p mîntul" (Ps. 123, 7-8).

Iat deci c ne-a miluit pe noi i ne-a vindecat de o a a de mare boal . S -L auzim zicând: "Iat te-ai f cut s n tos, de acum s nu mai p c tue ti, ca s nu p e ti i mai r u" (Io. 5, 14). S venim în toate la smerenie.

C ci cel smerit zace jos; i cel ce zace jos unde mai poate c dea? Dar e v dit c cel dela în l ime cade u or¹²¹.

Dac deci ne-am întors i ne-am îndreptat aceasta nu e dela noi. "Al lui Dumnezeu este darul" (Efes. 2, 8). C ci „Domnul, zice, îndrepteaz pe cei sf rîma i i în elep e te pe orbi" (Ps. 145, 8). Iar cuvîntul scris: "Cine ne va desp r i pe noi de dragostea lui Hristos ?" (Rom. 8, 35), se cuprinde un gând de mare des vâr ire. Dar noi am t iat funia iubirii, murind i desp r indu-ne de corabia lui Hristos.

Îns e bine s nu rup pecetea lui Hristos i s flec resc prea mult. C ci m îndeamn cel ce zice: "Unde sînt cei în elep i, nu face pe în eleptul" (Sirah 7, 5). Voi opri deci cuvîntul. Ti-am scris ca unui frate cu adev rat iubit.

121 Dac te socote ti cel mai de jos, nu mai po i c dea în mîndrie. Dac te socote ti cel mai de jos, nu- i mai place s te înal i în mîndrie. Nu te mai ispite te mîndria i nu mai po i socoti pe altul mai jos decît tine; nu mai vrei s te afirmi. Nu te mai temi c p rerea cuiva te poate coborî i mai jos.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

F cînd acestea, vei ajunge la calea care duce la via a ve nic , în Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia I se cuvine slava, cinstea i st pînirea, împreun cu Tat l i cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

71. (V. 167) *Primindu-le acestea B trînul s-a predat pe sine plînsului i lacrimilor. Ca s -L mîngîie, marele B trîn i-a scris acestea:*

Frate, cîte au trecut s le arunc m la spate, dup cuvîntul Apostolului, care zice: „Cele vechi au trecut, iat toate nou s-au f cut" (II Cor. 5, 17). S ne unim împreun sub jugul cel blînd al lui Hristos i s ne înt rim pe noi în dragostea lui Hristos. C ci s-a spus, c "Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8). Dac deci spune cineva c are dragoste, s nu aib nimic urît de la Hristos

¹²². S ne str duim s cur im inima noastr de omul cel vechi al patimilor, pe care le ur te Dumnezeu. C ci "sîntem loca uri (biserici) ale Lui" (II Cor. 6, 16) i în loca ul umplut de r ul miros al patimilor nu locue te Dumnezeu.

S intr m deci în ea si s ne lini tim în micul nostru loca ,^{122b} c ci a fost f cut cît ne trebuie; i s ne rug m ca via a noastr lini tit s fie dup voia Lui, sl vind Sfînta i neprih nita Treime. Intr , a adar i m pred i pe

¹²² Cel ce crede în Hristos, s nu mai arate în sine nimic urît, c ci în cazul acesta va fi socotit dela Hristos ceea ce e urît în el.

^{122b} E o practic ce se dezvolt în rug ciunea f cut în inim de isiha tii din sec. XIV. Te lini te ti in inim , c ci în ea întîlne ti pe Dumnezeu, retr gîndu-te din toate grijile legate de lume. Inima noastr e micul templu în care locue te Dumnezeu, care noi îl întîlnim lini tindu-ne. Dar a fost f cut destul de mare ca s încap pe Dumnezeu. E mic, dar se deschide spre infinit.

mine lui Dumnezeu și nu te mai tulbura de acum și mă întrebi sau și-mi scrii. Căci ei sunt și eu ocupat acum.

Îți trimit analavul ce mi l-ai cerut, fiind că nu sunt nimic decât "pământ și cenușă" (Fac. 18, 27). Nu și l-am trimis ca unul ce sunt vrednic, căci sunt necurat și dator în toate, căci ca și eu nesocotesc porunca ce zice: "Tot celui ce cere, dă-i" (Mt. 5, 12). Și-l trimit pentru dragostea cea întru Hristos. Primindu-l, roagă-te pentru mine. Și roagă-te „ca și eu să fie de artă osteneala noastră" (1 Tes. 3, 5), căci (rodnic) în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

72. (V. 168) *Un oarecare bătrân bolnav, cu numele Andrei, care se liniștea în mânăstirea de obște, i-a destăinuit aceluia mare Bătrân unele din cele ascunse ale lui, mulțumindu-i totodată că a fost învrednicit să locuiască aproape de el; deasemenea despre boala lui..*

Răspunsul lui Varsanufie: De crezi cu adevărat că Dumnezeu este cel ce te-a adus aici aproape încredințată -I Lui grija de tine, aruncând asupra lui toată grija ta (Ps. 54, 25; I Petru 5, 7). Și El va răzbind precum voe-te cele ale tale. Iar dacă te îndoiști despre vre-un lucru, sau despre boala trupească, sau despre născăi patimi sufletești, trebuie să te îngrijești singur, precum îți. Căci îndoiala ce apare în cel ce a lăsat toate în grija lui Dumnezeu în cazul unei mici suferințe, îl face să spună totdeauna: "Dacă mă-a fi îngrijit de trup, nu a fi avut suferință astfel"¹²³. Dar cel ce se dă pe sine lui Dumnezeu

¹²³ În mânăstirea în care crezi mai puțin că se îngrijește Dumnezeu de ale tale, te îngrijești tu însuși mai mult pentru tine. Aceasta pentru că nu cumva, venindu-ți totuși vre-o suferință de pe urma lucrărilor tale în grija lui Dumnezeu, să te cuprindă vre-o îndoială că n-ai făcut bine lăsându-te cu totul în grija lui Dumnezeu. De altfel când nu crezi

Sfin ii Varsanufie i Ioan

din toat inima, trebuie s se predea pe sine Lui pîn la moarte. C ci El tie mai mult decît noi ceeace e de folos sufletului i trupului nostru. i cu cît îl las s fie mai chinuit în trup, cu atît îi aduce mai mult u urare de p catele s vîr ite¹²⁴. C ci nimic nu cere Dumnezeu de la tine decît mul umire i r bdare i rug ciune de iertare a p catelor.

Dar ia seama cît de mîndru sînt, c fiind b taia de joc a dracilor i socotind c am dragostea cea dup Dumnezeu, sînt biruit: ca s - i spun. „Port jum tate din povara ta i în ce prive te viitorul, Dumnezeu are s ne ajute”¹²⁵. Am vorbit ca un lipsit de minte, spunînd acestea. C ci m tiu pe mine slab i neputincios i gol de tot lucrul bun. Dar neru inarea nu m las s dezn d jduiesc. C ci am pe St pînul plin de duio ie, de mil i de iubirea de oameni

deplin c Dumnezeu se va îngriji de tine, apare în mod necesar grija de a te îngriji tu însu i. Pe de alt parte o credin slab mic oreaz i în mod obiectiv lucrarea lui Dumnezeu asupra ta, pentru c nu te-ai deschis deplin ei. Credin a e u a de intrare a lucr rii lui Dumnezeu în fiin a ta i în lucr rile tale.

124 Cel ce se las , din credin tare, în grija lui Dumnezeu, s-o fac cu gîndul de a suporta chiar i moartea prin îngrijirea sa de sine c ci abia în aceasta arat deplina lui credin în Dumnezeu i prin aceasta credin a c Dumnezeu îl va sc pa cînd i se va p rea c nu mai e sc pare pentru el. Aceasta dac vrea Dumnezeu s -l scape.

125 Ii e team s nu fie o mîndrie neru inat în afirmarea unei credin e atît de tari, încît s nu mai fie în stare s dezn d jduiasc , cu toat nevrednicia sa, sau cu toat mîndria ce s-ar putea ascunde în preten ia unei atît de mari credin e. Uimitoare analize suflete ti! Uimitoare i subtile complexit i suflete ti Delicate ea sfîntului ia i aci forma paradoxului: nu pot s nu te asigur de participarea mea la povara necazurilor tale i de ajutorul ce i-l va da Dumnezeu, dar pe de alt parte m tem c aceasta sun a mîndrie îns cu riscul de a p rea, sau de a fi ispitit de mîndrie, nu pot s nu te încurajez. Aceasta nu-l las totu i s spun Fratelui c e toat povara lui.

care întinde mîna p c tosului pîn la ultima r suflare. Lipe te-te de El i El va împlini tot lucrul care cerem sau îl gîndim. Lui se cuvine slava în veci. Amin. Iart -m , frate i roag -te pentru mine.

73. (V. 169) *Auzind de la marele B trîn: „Port jum - tate din povara ta” i întristîndu-se c nu i-a f g duit iertarea deplin , b trînul Andrei l-a rugat a doua oar , cerîndu-i s -i fie îndur tor i s -i dea iertarea des vîr it prin Hristos.*

R s p u n s u l lui Varsanufie: M mir de iubirea ta, frate, c nu pricepi lucrurile iubirii celei dup Dumnezeu. În primul rînd, Dumnezeu tie c m socotesc pe mine „p mînt i cenu ” (Iov. 42, 6) i ca nefiind peste tot - nimic. Dac totu i spun cuiva ceva peste m surile mele, sau peste puterea mea, o fac mi cat de dragostea lui Hristos, tiind c am spus c prin mine nu sînt nimic, i o „slug netrebnic ” (Lc. 17, 10). Fiindc n-ai în eles deci ce i-am spus, c port jum tate din p catele tale, afl c prin aceasta te-am f cut împreun p rta cu mine. i nu i-am spus c port o treime, ca s nu te las s por i mai mult ca mine i s fii mai îngreunat. Pe de alt parte, i-am spus aceasta, ca s scot din mine mîndria. De aceea nu i-am spus c port dou p r i, ca s m ar t mai puternic ca tine. C ci aceasta ar fi fost chip al slavei de arte. Nu i-am spus nici c î i port întreaga povar . C ci aceasta este propriu celor des vîr i i, care au ajuns fra i ai lui Hristos, Cel ce i-a pus sufletul S u pentru noi i care voe te ca cei ce iubesc s fac aceasta cu o iubire des vîr it .

i iar i, pe de alt parte, dac nu i-a fi spus a a, te-a fi l sat în afara lucr rii duhovnice ti. Deci nu caut slava de art luînd asupra mea totul. Nici nu te pismuesc,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

odat ce te socotesc împreun p rta al buneii întoarceri^{125b}. Dac sîntem fra i, s împ r im în mod egal mo tenirea P rintelui nostru, ca s nu se afle între noi vre-o nedreptate. Iar dac voe ti s iau totul asupra mea, o primesc i aceasta, din ascultare. Iart -m c multa iubire m duce la vorb rie. Dar s fie i aceasta spre bucuria ta în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

74. (V. 170) *Cererea aceluia mare c tre acela mare B trîn s se roage pentru el i pentru boala ce-i venise.*

R spunsul marelui B trîn Varsanufie: Scriptura zice: „Am trecut prin foc i ap i ne-ai scos pe noi ca s r sufl m" (Ps. 65, 11). Cei ce voesc s plac lui Dumnezeu trebuie s treac prin unele neazuri. Cum putem s fericim pe sfin ii mucenici pentru p timirile ce le-au îndurat pentru Dumnezeu, dac nu putem îndura o fierbin eal ? Spune sufletului t u nec jit: Nu- i este mai de folos fierbin eala decît gheena? S nu ne descuraj m în boal , c ci Apostolul a zis: „Cînd sînt slab, atunci sînt tare" (II Cor. 13, 10). Gîndi i- v c „Dumnezeu cerceteaz inimile i runchii" (Ps. 7, 10). S r bd m, s îndur m, s ne facem mucenici ai Apostolului, care zice: "În suferin fi i r bd tori" (Rom. 12, 12), mul umi i lui Dumnezeu pentru toate (1 Tes. 5, 18) ca s nu se întîmple i cu noi ceea ce s-a spus: „M rturisi-se-va ie, cînd îi vei face lui bine." (Ps. 48, 19). i dac ai avut s n tate trupeasc , dar spre încercare i-a venit i o mic suferin , pentru ce nu- i aduci aminte de Iov, care zice: "Dac am

^{125b} Dac ar fi spus c poart toat povara fratelui, pe de o parte ar fi riscat s arate o mîndrie vizibil , pe de alta s pismuiasc pe frate c nu mai poart nici o povar a gre alelor sale.

primit din mîna lui Dumnezeu Cele bune, nu vom rîdi de cele rele?" (Iov 2, 10). Gînde-te-te că cei ce voesc odihna în toate, vor avea să audă: "A luați cele bune ale voastre în viața voastră" (Lc. 16, 25). Să nu ne descurajăm. Avem un Dumnezeu milostiv care cunoaște mai mult ca noi neputința noastră; și dacă pentru a ne încerca aduce asupra noastră cîte, o boală, avem pe Apostolul care ne îmbie mîngîierea, zicînd: „Credincios este Dumnezeu, care nu va lăsa să fiți încercați peste ceea ce puteți, ci va aduce odată cu încercarea și sfîrșitul ei, ca să puteți rădi" (I Cor. 10, 13). Domnul te va întări și pe tine pe cel bolnav și pe cel care te slujește și vor fi faptele voastre spre slava lui Dumnezeu. Păstrați răbdarea pînă la capăt. Nu vă descurajați. Nu deznădăjduiți. Căci aproape este Dumnezeu care zice: "Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi" (Evr. 13, 5).

Credeți-mă, fraților, că am fost stăpînit de slava de artă, cînd fiind bolnav niciodată nu m-am întins și nici nu mi-am lăsat lucrul meu de mînă, măcar că mi-au venit mari neputințe. Dar și acum îmi întinde cursa slava de artă. Căci de cînd am intrat în chilie n-a lăsat boala să mă încerce. Și mă întristez, căci voesc să rabd. Dar nu aflu că să rabd. Nu-mi vine vre-o suferință și mă topesc cînd aud: "Cel ce rabdă pînă la sfîrșit acela se va mîntui" (Mt. 10, 22)¹²⁶. Dar rugați-vă să stăruieți în nădejdea mîn-

¹²⁶ Un alt joc sprinten de paradoxe. Marele Bîrban se plînge că dînd prin răbdarea ce a arătat-o în boala de mai înainte o pildă altora, s-a lăsat stăpînit de slava de artă. Dar nu poate să nu întrească pe adresat prin pilda răbdării sale. Însă se plînge și acum că de cînd s-a închis în chilie sa n-a mai fost încercat de boală și deci nu și s-a mai dat prilej de răbdare. Și fără răbdare, cum se poate mîntui? Ii este teamă însuși pe de o parte să dorească să-și vie boala, afirmînd prin aceasta că ar putea-o rădi și prin aceasta să se arate că urmînd slava de artă. Pe de altă parte îi este teamă că vieuirea lui înalt ar

Sfin ii Varsanufie i Ioan

tuirii mele celei în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

75. (V. 171) *Acela b trîn, înc bolnav, a rugat pe marele B trîn s se roage pentru el, ca s se învredniceasc de ajutorul lui Dumnezeu.*

R spunsul lui Varsanufie. Odat ce ai pe Dumnezeu, nu te teme, ci arunc toat grija ta asupra Lui i El va purta grije de tine. (Ps. 54, 23; I Petru 5, 7). „Nu tii c de se va desface aceast cas p mînteasc a cortului nostru, vom avea zidire de la Dumnezeu, cas nef cut , de mîn , ve nic în ceruri ?" (II Cor. 5, 1). Crede f r s te îndoe ti i Dumnezeu te va ajuta. C ci e milostiv. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

76. (V. 172) *Acela B trîn, locuind cu un frate oarecare, bolnav i el, i-a cerut celuilalt B trîn s se roage pentru el.*

R spunsul lui Ioan: Domnul a spus: "Întru r bdarea voastr ve i cî tiga sufletele voastre (Lc. 29, 19). Iar Apostolul urmînd Lui a spus: „Ave i nevoie de r bdare" (Evr. 10, 36). i prorocul a zis: "A teptînd, am a teptat pe Domnul i a c utat spre mine" (Ps. 39, 1). Dulcele nostru St pîn a spus: „Cel ce va r bda pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22). St rui i amîndoi în r bdare, mul umind i privind la sfînta putere a lui Dumnezeu, care vine de sus. C ci spre cercarea voastr sînt toate acestea. Priveghea i în cele spuse de noi: "Ispi-

putea s opreasc boala dela el. De aceea nume te chilia în care s-a închis, „chilia ei," adic a slavei de arte.

te te-m , Doamne, i m ceart " (Ps. 25, 2). V cer s v ruga i pentru mine, pentru dragostea cea dup Dumnezeu.

77. (V. 173) *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Fiindc îmi spune gândul c nu m pot mîntui, roag -te pentru mine, milostive P rinte, i spune-mi ce s fac, c sînt împiedicat s postesc.*

R spunsul lui Varsanufie: Dumnezeu cerului i al p mîntului s - i dea ie i mie, nevrednicului, s afl m mil în ceasul acela i s st m cu îndr zneal înaintea înfrico torului i sl vitului scaun de judecat al Lui. Iubite frate, avînd un astfel de Dumnezeu milostiv nu te arunca în desn dejde. C ci aceasta este marea bucurie a diavolului. Fii cu încredere în Domnul. C ci nimenea nu va fi scos din turma oilor lui Hristos, a Dumnezeului nostru, dac rabd pîn la sfîr it în locul acesta. Fiindc sînt unii în el care au mult îndr zneal la Dumnezeu i st ruesc în rug ciunea c tre El ca s nu fie desp r i i de ei cei ce sînt uni i cu ei în acest loc binecuvîntat; ci ca precum r mîn împreun în locul pe care i l-a ales Dumnezeu ca s fie chemat în el numele Lui, a a s r mîn împreun i în viitor ¹²⁷.

127 Cei mai slabi duhovnice te, dac r mîn uni i cu cei mai tari - fapt care depinde de petrecerea în acela loc - se vor bucura i ei în via a viitoare de bun t ile - de care se vor bucura aceia. Iubindu-i pe aceia, cinstindu-i pe aceia, primesc în ei ceva ce au aceia. Se produce o comunicare a st rii de suflet dela cei mai înainta i la cei mai pu în înainta i. Ei nu vor putea fi desp r i i de aceia nici cînd în aceia se va rev rsa toat cuno tin a i toat des vîr irea comuniunii depline cu Dumnezeu. Exist o sobornicitate interioar între cei de pe trepte duhovnice ti mai înalte i mai coborîte. Aceasta implic o mare r spundere a celor mai tari pentru cei mai slabi; ei trebuie s se fac iubi i de cei mai slabi prin felul lor de a se purta cu ace tia. De altfel aceasta e i o urmare inevitabil a calit ii mai înalte a st rii lor duhovnice ti. Daraceastanu-iscute tenicipeceimaislabidea- i

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Deci nu te teme prea cinstite c ci dac eu cel neputincios i prea mic am primit încredin area c vei fi num rat i înscris împreun cu turma binecuvântat a lui Hristos, cu cât mai mult sfin ii p rin i ai lui Dumnezeu i vrednici de El n-au fost încredin a i despre aceasta? A teapt deci pe Domnul i n d jdue te în El. Iar despre postul trupesc nu te întrista, c ci el, nu e nimic f r cel duhovnicesc. Pentru c „nu cele ce intr (f r pl cere) în om îl spurc , ci cele ce ies din el" (Mc. 7, 15). Pe de alt parte Dumnezeu a dat monahului drept cîrmaci dreapta socoteal (puterea deosebirii). Deosebe te deci, iubitele, dela cine cere Dumnezeu milostenie, dela s rac sau dela bogat? C ci zice: "S nu încetezi s faci bine celui lipsit, precum ai la îndemîn " (Prov. 3, 27). Deci nu cere Dumnezeu dela cei bolnavi cu trupul înfrînarea, ci dela cei puternici i s n to i cu trupul. Coboar , fii îng duitor deci pu în cu trupul. C ci nu va fi un p cat. Nu cere Dumnezeu dela tine aceasta (înfrînare), pentru c tie neputin a ce i-a trimis-o.

Mul ume te-i deci, în toate Lui (I Tes. 5, 18). C ci mul umirea înal rug ciunea pentru neputin a ta la Dumnezeu. Dezbrac , a adar, pe omul cel vechi, care se stric împreun cu poftetele am girii i îmbrac pe cel nou zidit dup Dumnezeu (Ef. 4, 22-24). i bucur -te în Domnul, veselindu-te împreun cu sfin ii Lui ce se veselesc pururea. Cine în elege? Cine poate b nui bucuria cea negrit a sfin ilor? Veselia lor de nedescris? Lumina de neînchi-puit? Cine le descoper , atîta timp cât sînt aici, tainele Lui minunate, sl vite, slava i odihna ce a teapt i chipul în

deschide sufletul cu în elegere pentru cei mai buni. Astfel dac exist într-un anumit loc cî iva foarte tari duhovnice te, se pot mîntui to i. Dar dac nu exist cî iva din ace tia, vie uirea la un loc prin pildele rele ce i le dau unii altora, poate înmul i r ul tot mai mult în to i.

care le înstrinează mintea de lumea aceasta ca să se vadă totdeauna pe ei în cer împreună cu Hristos și cu îngerii ? Nu-i sufer pe ei foamea, nici setea, nici altceva pe mîntesc. Căci s-au eliberat de toate poverile și patimile și pe căte. Sau după cuvîntul Scripturii: „Unde e comoara lor, acolo e și mintea lor” (Mt. 6. 21). Cel ce a ajuns la aceasta, te ce aude. Dar ce am de făcut eu care n-am făcut nimic ? Dar nu desădădădesc. Căci puternic e Dumnezeu ca să ne auză printre cei ce vor afla mil în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin. Domnul să aud pe slugile Sale adevărate și să vă trimită vouă degrab marea lui mil, iar mie să-mi dea știu, să vin la cunoștința adevărului” (I Tim. 2, 4). Roagă-te pentru mine și îmbrățișează pe fratele tău împreună slujitor, rugîndu-l să fac același lucru pentru puțin tateea mea.

78. (V. 174) *Întrebare* *către acela mare B trîn:*
Sufer cumplit de reumatism la picioare și la mîini și fiindcă m tem de nu cumva sînt dela demoni, spune-mi P rinte de este așa. și ce trebuie să fac, că tare m sufer pentru că nu pot postă și sînt silă de multe ori și m nînc. Ce este apoi că văd în vis, pe zid, ni te fiare și lbatică ? Te rog, St pîne, pentru Domnul, să -mi trimiți o mic binecuvîntare din sfînta mîncare și ap a ta, ca să iau mîngîiere prin ele.

Nu fi trist, iubitul meu. Nu e delă demoni cum socotești, ci e un reumatism îngăduit de voia a pedagogic a lui Dumnezeu spre îmbunătățirea noastră, dacă îl primim cu mulumire. N-a fost Iov un prieten adevărat al lui Dumnezeu? și sfîrșitul răbdării l-a dus la o slavă de neînchipuit

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Rabd deci i tu pu in i vei vedea slava lui Dumnezeu.

Cît despre post nu te întrista. C ci precum i-am spus înc înainte nu cere Dumnezeu ceva peste putere. Doar ce este postul altceva decît o pedagogie a trupului, spre supunerea trupului s n tos i spre sl birea pornirii lui spre patimi. C ci zice: „Cînd, sînt slab, atunci sînt tare” (II Cor. 12, 10). Iar boala e mai presus de certarea pedagogic i celui ce o suport cu r bdare si mul ume te lui Dumnezeu i se socote te în loc de nevoin (ascez), sau chiar mai mult i culege din r bdarea acesteia rodul mîntuirii. Deci nu trebuie s sl be ti trupul prin post cînd el e slab prin el însu i. Mul ume te lui Dumnezeu c ai fost izb vit de osteneala înfrîn rii. De zece ori î i spun: nu te întrista. De m nînci, nu vei fi osîndit. C ci aceasta nu ne vine din lucrarea demonilor, nici din mole eala gîndului, ci spre cercarea a noastr i spre folosul sufletului.

Iar visurile cu fiarele s lbatice, sînt n lucriri ale dracilor care voesc s te am geasc prin ele s crezi c boala ta este dela ei. Dar Domnul îi va goli de putere cu cuvîntul gurii Sale (II Tim. 2, 8) prin rug ciunile sfin ilor ¹²⁸. Amin.

S nu te întristezi. C ci „pe care îl iube te Domnul îl ceart i bate cu biciul pe tot cel ce-l prime te” (Prov. 3, 12). Cred c Dumnezeu va face mil i cu boala aceasta trupeasc a ta, a a cum voe te. Domnul s - i dea putere i t rie ca s supor i. Amin. Î i trimit pu in ap din ulciorul fericitului nostru P rinte Eftimie. Î i trimit i pu in

128 Numele Domnului nostru Iisus Hristos este înfrico tor dracilor i celor ce se las st pîni i de patimile inspirate de aceia. Dar e înfrico tor prin blînde ea i cur ia umanit ii Sale, care înseamn totodat o libertate de tot ce e r u, o putere absolut fa de r u. în El existen a uman nu e supus nici unei înrobiri. [n.ed.: în carte nu este pus nota în dreptul vreunui cuvânt din textul filocalic ci numai la subsol; am pus-o unde am considerat mai potrivit].

binecuvântare din hrana mea, ca să binecuvântezi tu această hrană. Roagă-te pentru mine, prea dorite frate.

79. (V. 174) *Cererea aceluia către alt Bătrân: Roagă-te Părinte pentru boala mea cea grea și spune-mi despre dietă.*

Oare nu e spre sminteală cât mă nînc repede și des? Iar despre psalmodie, în ce mă sur pot să trec peste ea? Căci nu pot să cânt. Să de te-mă, Stăpîne, și mă ud. (I Cor. 3, 6-8) Explică-mi ceea ce a spus sfîntul nostru Părinte că "Domnul va face mila Sa cu tine"; dacă mi-a spus-o despre moarte.

Răspunsul lui Ioan: Dacă am tăcut, am făcut-o pentru că n-am știut ce să-ți spun, nu pentru că am ascuns ceva ce era de bine. De ce ceri pâine de la cel ce mă nîncă roșcove? Iar acum îmi scriu, pentru că chiar dacă nu sînt nimic, mă bucur împreună cu tine de cele ce îmi-ai scris binecuvîntatul nostru Părinte. Căci te hrănește cu hrana tare a pâinii duhovnicești. De ce mai ai nevoie de laptele meu apos care pricinuește scîrbă? Nici Scriptura, nici Părinții n-au împiedicat coborîrea la trup, făcându-nă din plămînt, ci cu drept socoteală (cu discernămint). Cînd deci, precum îmi-ai spus înainte, nu mă nîncă și nu bei cu risipă, nici din plămînt, acestea nu-ți aduc osîndă, nici nu sînt spre sminteală. Despre ele a spus Domnul că nu spurcă pe om (Mc. 7, 15).

Cît despre psalmodie sau liturghie, nu te necăji. Căci nu îți le cere Domnul odată ce ești bolnav. Cel ce ia aminte la sine, îmi pricinuește el însuși suferină a nevoii ei (ascezei) pentru Domnul și pentru mîntuirea sa... Dar tu ai suferină a boalei în locul suferină ei nevoii ei. În privința boalei nu te descuraja, căci nu te va părăsi Domnul, ci o

Sfin ii Varsanufie i Ioan

va folosi cum singur El tie spre folosul t u, ca s nu suferi peste putere.

Iar despre moarte n-a vorbit B trînul, ci numai despre mila ce-o va face Dumnezeu cu iubirea ta. Te rog deci s o supor i cum i-a spus i vei vedea cu adev rat slava lui Dumnezeu.

Cît despre s dire, dac cel ce s de te i ud e nimic, iar tu le pui pe seama mea, s ai în locul meu, care nu sînt nimic, pe Dumnezeu, care d cre terea i acoper i face cu tine potrivit cu mila Lui. Bucur -te deci de bun tatea Lui, îmbr rb teaz -te i fii tare în El. i roag -te pentru mine, ca s se fac i cu mine mila Lui.

80. (V. 176). *Acela b trîn chinuit de boal i-a cerut iar i acelua B trîn s se roage pentru el.*

R spunsul lui Ioan: Boala ta î i este spre cercare. Rabd mul umind i vei fi miluit degrab de Dumnezeu. V îmbr i ez în Domnul i v cer s v ruga i pentru mine.

81. (V. 177). *Acela i-a cerut marelui B trîn acela lucru.*

R spunsul lui Varsanufie: Iat c i fratele Ioan i-a spus c Dumnezeu îl va milui în grab . Deci eu cel prea mic, ce pot s -i spun ? M bucur înc , ast zi. C ci cred c Dumnezeu îi va trimite lui ast zi u urarea prin rug -ciunile sfin ilor Lui. Ruga i-v , iubi ilor, pentru mine.

82. (V. 178) Dup acest r spuns, îndat s-a f cut s n -tos înc în aceia i zi i i-a trimis mul umiri B trînului, vestindu-i mila ce-a f cut-o Dumnezeu cu el.

R spunsul lui Varsanufie: Domnul nostru Iisus Hristos a spus ucenicilor și apostolilor Să, fiindu-le bucurie: „Nu vă bucurați că dracii se vor supune vouă întru numele Meu, ci că numele voastre sînt scrise în ceruri” (Lc. 10, 20). Așa și noi, dacă să lătm strigînd pentru ajutorul venit trupului întru numele lui Dumnezeu și al Ocrotitorului sufletelor noastre Iisus Hristos, ce vom spune despre curăirea desvîrită de toate patimile care se va da sufletului nostru întru numele înfricoșător și slavitor al lui? Cîte glasuri, limbi, și gînduri, inimi îi vor putea da Lui cuvenita doxologie ¹²⁹? Dar socotesc că nu se află nici în ființele netrupești ¹³⁰. Pentru că dumnezeirea este necuprinsă. Lui se cuvine slava, stăpînirea și puterea în veci. Amin.

83. (V. 179) Acestui bătrîn îi spuse un frate oarecare: "Iată că prin rugăciunile sfinților te-ai reînnoit, bătrîne. Acesta, răspunzîndu-i, îi spuse: "De cîte ori mi-ai spus cuvîntul acesta, chiar dacă acum e a patra oară, am băgat de seamă că dracii îmi zdrobesc trupul" și fu întrebat celălalt Bătrîn despre aceasta.

R spunsul lui Ioan. Lucrul acesta vine din pismă și necredință. Din pismă, pentru că dracii nu se bucură de

¹²⁹ Ei vor înălța doxologia pentru nenumăratele binefaceri și cîte diferitelor fapte, care cu ființa lor întregă îl vor preamări. Dar îl vor preamări plini de uimire mai ales pentru suprema realizare a umanului pe care o vor vedea în El, care se va revela ca un dar și în ele. Căci ele vor fi ridicate cu vederea și cu existența la un plan pe care nici nu-l putem bănuși.

¹³⁰ Faptele vor slăvi dumnezeirea. Dar aceasta nu înseamnă că Ea se va afla întregă în ele și în eleas deplin în ele. Slava Ei va iradia în ele, puterea Ei va lucra în ele. Dar Ea va rămîne în același timp veșnic mai presus de ele.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

binele ce se face omului. Din necredin , pentru c
v zînd boala s se îndoiasc cu inima. ^{130b}

84. (V. 180) *Întrebare* a aceluia c tre acela
B trîn: Spune-mi, P rinte, avem necredin a în noi, sau
dracii ne aduc la necredin ?

R spunsul lui Ioan: Dracii ne aduc necredin a din
pism . Dar dac o primim, ne facem slujitori i p rta i ai
lui.

85. (V. 181) *Întrebare* a aceluia c tre marele B -
trîn: Cînd m u urez de boal , cum trebui s -mi petrec
ziua ?

R spuns : Bucur -te în Domnul ! Iar i zic bucur -
te (Fil. 4, 4). M-ai veselit acum cu întrebarea ta, sau mai
vîrtos pe Dumnezeu i pe îngerii Lui.

Cît despre cele ce m-ai întrebat, zis-a Domnul; „Pe
acestea trebuia s le face i i pe acelea s nu le l sa i”
(Mt. 23, 7, 3). Trebuie s cîn i pu in i s spui pu ine pe
dinafar , s cercetezi i s p ze ti pu in gîndurile. C ci
cel ce are multe feluri de mîncare la masa sa, are pl cere
s m nînce din multe. Iar cel ce m nînc un singur fel de
mîncare în fiecare zi, nu numai c n-are pl cere de ea, ci
poate cu vremea se i scîrbe te de ea. A a e i în aceast
privin . St în puterea celor des vîr i i s se obi nuiasc
s se împ rt easc în fiecare zi din acela fel de mîncare

^{130b} Fratele îi spunea des: „Iat te-ai f cut s n tos”, i-o spunea de
pisma sem nat de diavolul în el. Dar i-o spunea i cu o anumit
îndoial , n scînd aceast îndoial i în b trînul ce se f cuse s n tos.
Iar îndoiala aceasta, ca sl bire a credin ei, îl f cea s se simt din nou
bolnav. Îndoiala produce i ea boal . Cînd zici: „Nu cred c sunt
s n tos” simicua dev ratunînceputdeîmboln vire.

fr a se scîrbi. Cît despre cîntare i despre rostirea pe dinafar s nu te legi pe tine, ci f dup puterea ce i-o d Domnul. Iar de citit i de rug ciune s nu te lipse ti. F pu in din aceasta, pu in din aceea. i a a vei cheltui ziua pl cînd lui Dumnezeu. P rin ii des vîr i i ai no tri n-au avut o regul . Pentru c toat ziua le era o pravil : s cînte pu in, s rosteasc pu ine pe dinafar , s - i cercezeze pu in gîndurile, s se ocupe pu in cu mîncarea. Iar acestea toate cu frica lui Dumnezeu. C ci s-a spus: "Toate cîte le face i s le face i spre slava lui Dumnezeu" (I Cor. 10, 31). Domnul Iisus s ne p zeasc pe noi de tot r ul. Amin.

86. (*Lipse te în V*) *Întrebare* a aceluia c tre acela B trîn: Cum trebuie cercetate gîndurile ? i cum trebuie s ne p zim de robia patimilor ?¹³¹

R spuns: A cerceta gîndurile înseamn c atunci cînd vine gîndul s se ia seama la ce na te el. I i dau o pild : presupune c cineva te-a oc rît. i c tu e ti fr mîntat de gîndul s -i r spunzi. Spune atunci gîndului: "Dac r spund îl voi tulbura i el se va sup ra împotriva mea. Deci e mai bine s îndur pu in i îmi va trece". Dac se ive te nu un gînd împotriva cuiva, ci un gînd în el

131 Lupta omului împotriva patimilor e lupta pentru libertate, împotriva robiei. Cel mai greu este s te eliberezi de ceea ce te robe te din tine, mai bine zis de for ele nev zute care stîrnesc aceste patimi prin trezirea pornirilor inferioare din tine. E bine s ajungi s faci ce voie ti, f r s te sim i silit de aceasta; s fii st pîn pe tot ce e în tine; s fii liber de tine. E ti tu însu i, cînd e ti liber i de tine. Sînt liber cînd fac ce vreau, f r nici o sil din partea a ceva ce este în mine. Dar aceasta înseamn a face binele i a te men ine în starea de a-l face f r greutate. E cea mai mare putere a ta în aceasta. Numai r ul robe te sub aparen a libert ii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Însu i, trebuie s cercetezi acest gând i s - i spui: "Unde va sfîr i acest gând r u?" "El va sfîr i în gheen ". i gândul te va l sa lini tit. i pentru toate gândurile f la fel: îndat ce apare un gând, cerceteaz -l i taie-l. Cît despre robie, trebuie mult veghe c , precum zic P rin ii, dac un gând trage mintea ta spre desfrînare, s -l îndrep i spre cur ie; dac spre l comia pîntecelui, s -l conduci spre cump tare; dac spre ur , s -l c l uze ti spre iubire i la fel cu alte patimi. Nu te întrista, c ci vei afla mil dup f g duin ele ce le-ai primit. Drept aceea "de tr im, s tr im pentru Domnul i de murim, s murim pentru Domnul" (Rom. 14, 8).

87. (V. 182) *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Spune-mi, P rinte, de ce treapt de des vîr ire ine a te ruga neîncetat ? (I Tes. 5, 17) i duc trebuie s în un canon (o regul , o pravil) ?*

R spunsul lui Varsanufie: Bucur -te, frate, în Domnul; bucur -te, iubitul meu, în Domnul; bucur -te în Domnul, împreun mo tenitorule ¹³². *Rug ciunea neîncetat ine de m sura nep timirii* ¹³³. *Dar atunci se ia*

¹³² E ti împreun mo tenitor cu mine al Împ r iei Sf. Treimi, în calitate de fiu al Tat lui, al Împ ratului suprem, nesupus nici unei sile. Bucur -te de libertatea la care e ti chemat în calitatea aceasta de mo tenitor i împreun st pînitor în Împ r ia Lui în care nu e nici o sil . Libertatea aceasta este una cu nep timirea. De aceea este anun at aceasta în propozi ia urm toare. Sîntem împreun mo tenitori ai Împ r iei cerurilor al c rei Împ rat e Tat l nostru.

¹³³ Nu te po i ruga neîncetat cît timp nu te-ai eliberat total de patimi. C ci orice ivire a patimii întrerupe rug ciunea, te ia în robie, rupîndu-te de Dumnezeu, în care e libertatea. Numai în rug ciune, ca act de iubire a lui Dumnezeu, care nu te supune ca o patim , se manifest libertatea deplin de noi în ine. Stare ul Gheorghe de la Cernica

cuno tin de venirea Duhului, care înva pe om toate (Io. 14, 26), deci i cele ale rug ciunii ¹³⁴. C ci Apostolul zice: "Iar s ne rug m cum trebuie nu tiu, dar Duhul se roag pentru noi cu suspine negr ite" (Rom. 8, 27). La ce i-a vorbi deci acum despre cl dirile Romei, când înc n-ai fost acolo?

Omul care vie ue te întru lini te, mai ales pe pat, nu are canon. Ci fii ca un om care m nînc i bea dup trebuin . Iar când î i vine s cite ti i vezi în inima ta c in , cite te cît po i. La fel în ce prive te cîntarea. Dar mul umirea i pe "Doamne milue te" ine-le dup puterea ta i nu te teme. "C ci darurile lui Dumnezeu nu se iau înapoi" (Rom. 11, 29).

88. (V. 183). Acela dup ce s-a îns n to it, fiind apucat de o neputin la stomac, a trimis o rug minte c tre marele B trîn s se roage pentru el, zicînd: „De pe la miezul nop ii mi se usuc gura i pleoapele i mi se sl besc mîinile i picioarele. i când m trezesc îmi tremur un ceas întreg tot trupul începînd de la stomac. Apoi m mole esc i m fac ca lutul. i vreau s spun un psalm i nu-l pot rosti cu gura. Iar dac vreau s -l spun cu inima, m cuprinde somnul. i nu mai tiu ce s fac, c ci îmi v d amenin at mînuirea. Fii bun, P rinte, pentru

spunea i el: rug ciunea neîncetat ine de nep timire.

134 Libertatea nu poate fi decît în Duhul Sfînt. C ci Duhul Sfînt, Duhul suprem, liber de orice sil , nu e supus nici unei patimi, nici unei legi ce nu i-o d El. i El poate infuza libertatea Sa i a omului dotat cu duh. „Unde este Duhul Domnului acolo e libertatea" (I Cor. 3,17). De aceea unde este Duhul, este i putin a rug ciunii neîncetate, a convorbirii iubitoare cu Dumnezeu. El ne insufl duh de fii iubitori i iubi i ai Tat lui, duh de libertate i duh de iubire fa de Tat l nostru i de Hristos Fratele nostru. De aceea când ne rug m, Duhul se roag în noi (Rom. 8, 26).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Domnul, roag -te pentru mine i explic -mi ce se întâmpl cu mine ?

R spunsul lui Varsanufie: Starea aceasta e o mic neputin a stomacului. Dar e i o greutate pricinuit de lucrarea demonilor. Nu lua în seam pe nici una. C ci zice: „Iar cei ce sînt ai lui Hristos i-au r stignit trupul împreun cu patimile: i poftele lui" (Gal. 5, 24). Iat c se roag B trînul pentru iubirea ta. Plînge i tu pu in în rug ciunea ta, mul umind lui Dumnezeu i rugîndu-te s fii miluit si te va milui. C ci avem un St pîn foarte milostiv i un P rinte îndur tor. i nimenea nu e în stare nici dintre Puterile de sus, nici dintre slugile adev rate de jos s descrie dup vrednicie, bun tatea Lui i cît dore te s miluiasc neamul omenesc ¹³⁵. De aceea are îndelung r bdare cu noi, ca s sporeasc r bdarea noastr în vederea mîntuirii ¹³⁶. C ci a a ne-a înv at, zicînd: „Intru r bdarea voastr ve i cî tîga sufletele voastre" (Lc. 21, 19). Deci s nu te descurajezi, frate. C ci Iisus a început

¹³⁵ Nu se poate descrie mila dumnezeiasc i nici cît de mult dore te Dumnezeu s ne miluiasc . Mila noastr e numai un chip ters al milei Lui. C ci ea e legat de libertate. i nu ne poate ridica în libertate, dac nu ne silim i noi s ne cî tig m libertatea. Nu-i pot da cuiva libertatea de el însu i. Ea ni se poate înt ri prin iubirea lui Dumnezeu fa de noi i a noastr fa de El. Dar iubirea nu se impune cu sila, ci se prime te de bun voie.

¹³⁶ R bdarea noastr se alimenteaz din r bdarea lui Dumnezeu, care e i puterea nesfir it a statorniciei în bine. Dac El are r bdare, de ce nu am avea i noi dac El ne-o d i nou ? Depinde numai de noi s r mînem în leg tur cu El. In t ria r bd rii se afirm i spore te libertatea, nec derea la ceea ce ne-ar presa, mai ales cînd tim c greutatea ce ne vine e încuviinat de Dumnezeu. Iar mîntuirea const în libertatea des vîr it i definitiv tr it în comuniunea iubitoare de Dumnezeu.

s - i fac mila Sa cu tine. Lui i se cuvine slava, în veci. Amin. Roag -te pentru mine.

89. (184). *Întrebarea aceluia c tre cel lalt B trîn: Oare de ce a spus P rintele nostru: „Iisus a început s - ifac mila Sa cu tine ” ?*

R spunsul lui Ioan: A spus-o pentru prop irea i pentru marele folos ce-l are sufletul t u s te afli într-o împreun vie uire cu astfel de oameni, cu care vei avea s înviezi în ziua aceea întru mare bucurie, de vei inea pîn la sfîr it r bdarea i mul umirea.

90. (V. 185). Cererea aceluia c tre marele B trîn: Eu cred c toate cîte ve i lega pe p mînt vor fi legate i în cer, i cîte ve i deslega vor fi deslegate (Mt. 18, 18). Te rog, P rinte, pentru îndur rile lui Dumnezeu, ajut neputin ei mele, c ci chiop tez cu sufletul i cu trupul i nec jesc pe fra ii cu care locuiesc. Cere lui Dumnezeu s - mi împlinesc prin mine însumi trebuin ele mele, ca s nu mi poarte fra ii poverile mele. C ci cred c toate cîte le ceri lui Dumnezeu, i le d . P time te, P rinte, împreun cu neputin a mea si m iart .

R spunsul lui Varsanufie: Frate, mica ta cheie deschide u a mea¹³⁷. C ci sînt f r de minte i nu pot s suport s ascund minunile lui Dumnezeu. Dac deci aude cineva cuvintele mele plin de uimire nu zice altceva decît c : „ i-a ie it dîn min i". Eu socotesc c nu tie c „toate sînt cu putin lui Dumnezeu i nimic cu neputin " (Iov. 42, 2). De aceea precum a lucrat prin primii S i ucenici, sculînd pe paralic (Fapte 9, 33-34) i înviind pe Tavita care murise (Fapte 9, 40), a a poate lucra i prin cei de

137 în Pateric, la Ava Petru.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

acum. Gr esc înaintea Lui i nu mint, c ci tiu pe un rob al lui Dumnezeu între oamenii de acum, în această vreme i în acest loc binecuvântat, care poate scula mor i întru numele St pînului nostru Iisus Hristos, i poate alunga draci i vindeca boli de nevindecat i s vîr i alte puteri nu mai pu in decît Apostolii, cum m rturise te Cel ce i-a dat lui harisma (darul), mai bine zis harismele (darurile).

i ce sînt aceste lucruri care se s vîr esc azi întru numele lui Iisus. Sînt lucruri pentru care nu se poate ajuta de puterea sa proprie¹³⁸. Fiindc poate opri i r zboaie, poate închide i deschide cerul ca Ilie. C ci totdeauna are Domnul slugi adev rate, pe care nu-i nume te slugi, ci fii (Gal. 4, 7). i chiar dac sînt pismui i de vr jma ul, cu harul lui Dumnezeu nu-i poate v t ma. C ci corabia a trecut peste furtun . Osta ul peste r zboae, cîrmaciul peste vîrtejuri, plugarul peste vremea rea, negustorul peste ho i i monahul s-a des vîr it în singur tate¹³⁹.

Dar cine nu va spune auzind aceste lucruri mai mult decît uria e c mi-am ie it din min i. i cu adev rat mi-am ie it din min i. Dar eu nu m rturisesc despre mine, ci despre altul. i dac vrea cineva s spun c mi-am ie it din min i, cum am spus, n-are decît s o spun^{139b}. Dac rîvne te deci cineva s ajung la această m sur , s nu ov ie. Le-am spus acestea iubirii tale, încredin îndu-te c e cu putin s ajungi la ceea ce voe ti. C ci dac am cerut pentru tine i Dumnezeu i-a d ruit bun t ile

138 Se pare c Varsanufie face aluzie la sine însu i. El nu poate ascunde minunile lui Dumnezeu, dar prin aceasta se socote te c se face un om f r de minte. Hristos însu i m rturise te lui aceasta.

139 Aci se d i condi ia ca cineva s ajung la o astfel de harism : odihna total de patimi.

139b Nota de la edi ia greac : „Socotesc c sfîntul le zice acestea de la sine, dar nu o spune în mod deschis, din smerenie, de aceea zice c spune acestea despre altul”.

cere ti cele negrite și ve nice „pe care ochiul nu le-avuzit și urechea nu le-avuzit și la inima omului nu s-avuzit, pe care le-avregtit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El" (I Cor. 2, 9), și dac ele vor fi ale tale care ai puzit predaniile, cu cît mai mult nu e nici-o greutate s cerem lui Dumnezeu și s primim harul s nu mai fii bolnav și în suferină nici m car o singur zi ^{139c}.

Dar Iisus tie mai mult decît noi ce e de trebuință și de folos fiec rui om: unuia s ia plata rbdrii, ca Iov; altora, s ia plata slujirii, ca Evloghie cel dintre avocași (Hist. Lausiac 21, 3-14.). Deci s nu ceri nimic de la Dumnezeu prin slujitorii Lui decît ajutor și ascultare. „Cci cel ce va rbdapîn la sfîrit, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22) în Hristos Iisus, Domnul nostru. Cci El va avea grije de noi în veci. Amin. Nu tii ce a spus Domnul Sfîntului Pavel care-i ceruse s se ia de la el suferin a ? : „Ii ajunge ie harul Meu" (II Cor. 12, 9). Oare din lipsa de iubire i-a spus lui aceasta ? Sau pentru c tia ce-i este de folos? Adu-i aminte c „nu sînt vrednice p timirile vremii de acum de slava ce se va descoperi nou " (Rom. 8, 18). Ierta i-m și ruga i-v pentru mine tic losul, ca s in și eu m surile acestea pîn la sfîrit. Cci cel ce le ine pe acestea s-a fcut de pe acum frate al lui Iisus. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

91. (V. 186). *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn despre aflarea milei în ziua aceea.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate iubite în Hristos, Andrei ! M mir de iubirea ta, mai bine zis de simplitatea ta, care se îndoe te în f g duin e. Zis-a Domnul lui

^{139c} Dac Dumnezeu ne d bun t ile ve nice negrit de mari, nu ne poate da El bunul cu mult mai mic al s n t ii ?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Filip: „Toat vremea am fost cu voi si nu m-ai cunoscut, Filipe?” (Io. 14, 9) Crede, frate, c tot ce ni s-a f g duit vom avea. i dac vre i, chiar mai mult. C ci se poate dobânda pu in mil . Dar se poate dobânda i mult mil . Iar David a ales-o pe cea mare (Ps. 50, 30). Deci acel ce o vrea pe cea mare, o va afla prin smerenie i blânde e i r bdare i prin alte daruri asem n toare¹⁴⁰. De afli mil , o afli prin rug ciunile sfin ilor. Dar mila mic sau mare atîrn de tine. Alege-o pe care vrei¹⁴¹. Locue te cu cel lalt în pace si sfin e tete, r bdînd în smerenie pe aproapele ca un monah, f cîndu-te pild ca un monah i ca un înaintat ce e ti. S ai pe fratele t u lîng tine ca pe un fiu i slujitor, iar de gre e te sau pierde ceva, sf tue te-l i arat -i gre ala, ca s se îndrepte. i roag -te pentru mine.

140 De ai mil pentru al ii o ai pentru tine, c ci mila pentru al ii se mi c în fiin a ta, te îndulce te pe tine însu i. Iube ti pe al ii, ai tu însu i bucuria dulce ii acestei iubiri. A cere mil mare dela Dumnezeu înseamn a nu te sim i capabil s ajungi prin tine la aceast stare înalt . Înseamn a cere o dulcea care te ferice te în primul rînd pe tine însu i. Înseamn smerenie, dar i dragoste de al ii (contrar lui Nitsche, care dispre uia pe cre tini c cer mila lui Dumnezeu).

141 Chiar în rug ciunile sfin ilor pentru tine e prezent mila lor generoas i ei au, prin apropierea lor de Cel ce este izvorul milei, aceast generozitate comun cu a Lui. Cel ce cere mila lui Dumnezeu devine capabil s se d ruiasc pîn la moarte, cî tig o t rie suprem , nu o stare de rob fricos, cum spunea Nitsche. Iar mila cînd e statornic se întinde între persoane ca o sim ire molipsitoare. F r s vrei te molipse ti de mila altuia fa de tine. Dar po i s -i pui i o frîn , primind i dînd mai pu in din ea. Îns o po i i l sa s se l rgeasc atît cît tinde ea, sau fiin a ta, în care e trezit mila de mila altuia. În cererea milei dela Dumnezeu cust ruin se arat i o putere de dragoste nepotolit a omului fa de semeni.

92. (V. 187). *Acela c tre acela mare B trîn P rinte, d -mi, un canon, (o pravil) ca unui încep tor, care n-a primit înc schima i roag te pentru mine, c fratele care m sluje te pe mine m nec je te, iar pe cel lalt îl odihne te.*

R spunsul lui Varsanufie: Prea iubite frate, mi-ai scris un lucru peste puterea mea: s - i poruncesc un lucru pe care nici eu însumi nu-l pot purta. Mi-ai cerut s - i dau un canon ca unui încep tor care nu a luat înc schima iar rînduiala încep torului este aceasta: s petreac în mult smerenie, s nu se pre uiasc pe sine în vreo privin oarecare, s nu zic ce-i aceasta?", sau: „ Pentru ce-i aceasta ?". Ci întru mult ascultare i supunere, s nu se socoteasc de-o potriv cu cineva. S nu spun „I se d cinstescut ruia, de ce nu mi se d i mie? E u urat acela în toate, de ce nu sînt u urat i eu ?" Chiar dac b gat în seam în toate, s nu se împotrivesc . Acestea sînt faptele adev ratului încep tor, care vrea cu adev rat s se mîntuiasc . Dar acestea î i sînt acum greu de purtat atît pentru neputin a trupului, cît i din pricina b trîne ii. Deci tu mi-ai cerut s por i ceace e greu, iar eu î i dau ceace e mai u or, nu silindu-te, ci sf tuindu-te. i-am spus s ai pe fratele ca pe un fiu, cum îl i ai, chiar dac pentru încercarea ta odihne te pe cineva mai mult ca pe tine. C ci dac Dumnezeu voe te ca pe acela s -l odihneasc , iar pe tine s te nec jeasc i i-a dat s simt c a a trebuie s fac , rabd i nu te nec ji. C ci prin r bdarea necazurilor vom cî tiga sufletele noastre (Lc. 21, 19). i nu ne putem face p rta i ai patimilor lui Hristos decît prin r bdarea necazurilor ¹⁴². ine

¹⁴² R bdarea necazurilor ne face p rta i la patimile lui Hristos. Iar aceasta ne pune în comuniune cu El însu i. Prin aceasta ne împ rt im ideputerea Lui de a neridica mai presus de noi în ine,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

mul umirea în toate (I Tes. 5, 18). C aceasta mijloce te pentru neputin a noastr înaintea lui Dumnezeu¹⁴³.

Canonul t u s fie s ezi luînd aminte la gîndurile tale i s ai frica lui Dumnezeu, spunîndu-i: „Cum am petrecut timpul trecut? M voi poc i m car acum, c ci s-a apropiat ie irea mea; i voi r bda pe aproapele meu i sup r rile i încerc rile de la el, pîn ce va face Domnul mila Lui cu mine i m va duce la starea nemînierii i va scoate de la mine pisma, puiul diavolului". Petrece pu inele zile ce i-au r mas cercetîndu-i gîndurile i împotrivîndu-te celor ce-i aduc tulburare i sf tuind pe fiul t u în frica lui Dumnezeu i aducîndu-i aminte gre alele lui, tiind c i el este om supus ispitelor. Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, s ne dea nou stare de pace i de împreun locuire în frica lui Dumnezeu. M mir c citi i Scriptura care zice: „Fra ilor,

mai presus nu numai de pl cerile, ci i de suferin ele care pot s aib o mare putere asupra noastr . Mila de al ii ne elibereaz i de unele i de altele. Concep ia aceasta este cu totul deosebit de cea protestant , dup care Hristos a f cut totul pentru noi i noi nu mai avem s facem nimic. In înv tura Noului Testament i a Sfin ilor P rin i Hristos a p timit pentru noi, dar nu ca s ne scuteasc pe noi de a mai face ceva, ci ca s ne înnobileze firea noastr . Punînd în firea Lui omeneasc puterea biruitoare de patimi, aceast putere ne-o comunic i nou . Altfel Hristos nu s-ar fi f cut încep torul unei vie i noi a umanit ii. Omenirea occidental a renun at la orice efort de îmbun t ire din puterea lui Hristos. Aceasta a dus-o la o mare sl b nogeal , sau la un mare indiferentism i libertinaj etic.

143 Mul umirea ne ajut s ne mîntuim chiar cînd nu putem face ceva pozitiv pentru Dumnezeu. C ci pre cum cînd lauzi pe Dumnezeu pentru cele bune folose ti puterile ce i le-a dat, a a le folose ti i cînd îl lauzi pentru t ria dat în boal i neputin a ce i-a l sat s vin asupra ta. Vezi i în acestea în elepciunea i grija lui Dumnezeu fa de tine. Te po i mîntui astfel i prin ele. Se arat o t rie i o înt rire a noastr dat nou de Dumnezeu i în mul umirea pentru suferin e, neputin e i greut i. Se arat o t rie i o înt rire mai mare decît în simpla r bdate a lor.

bucura i-v cînd c de i în felurite ispite" (Iacob 1, 2) i totu i v tulbur lucrurile cele mai de nimic. Cunoa te i cel pu in unde sînte i i ce puteri ave i i grumazul de fier se va smeri i pacea Domnului va fi cu voi. Ierta i-m i v ruga i pentru mine, ca s nu aud cuvîntul: „Tu care înve i pe altul, pe tine nu te înve i?" (Rom. 2, 21). i ce voi r spunde iubirii ?" Dar mila pentru oricine este la St pînul nostru Dumnezeu (Din Pateric Sentin a 318).

93. (V. 193). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Îmi spune gîndul: „Ai spus fratelui o dat i de zece ori. Las -l de aci înainte s fac ce vrea. i nu-i mai avea grije, cum au spus P rin ii".*

R spunsul lui Varsanufie: Prea iubite frate de un suflet cu mine, fie cu tine pacea pe care a dat-o Domnul Sfin ilor S i. C ci întîi le-a dat pacea, sco înd de la ei toate gîndurile trupe ti i tot cugetul diavolesc, ca s fie inimile lor curate i s primeasc cu cur ie înv turile i poruncile St pînului lor.

A a i tu, iubitule, primind această pace înfrico toare¹⁴⁴, nu de la mine, ci de la Mîntuitorul Iisus Hristos preg te te-te pe tine cu cumin enie i f r tulburare s auzi i s faci (ceeace auzi). C ci tii c eu vreau s te iau i s te înaripez spre cer. Dar diavolul te împresoar din toate p r ile prin pism i mînie¹⁴⁵. Iar dac nu afl loc

144 Pacea lui Hristos este o pace înfrico toare pentru c se dobînde te cu aspre eforturi i înfrico eaz pe cel ce se gînde te s porneasc la dobîndirea ei prin asemenea eforturi i suport ri de încerc ri i greu i. E înfrico toare deci pentru cei împ timi i i pentru demonii care-i sus in în împ timirea lor i se bucur de r zboiul i de du m nia dintre oameni.

145 Cel ce începe s înainteze în bine e împresurat de pisma i de mînia diavolului, dar i a multor semeni între care el lucreaz .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Îi bate joc de tine prin lucruri de nimic i te r zboe te prin ele i tulbur prin tine i pe fratele t u. i aceasta pentru c i-am scris în scrisorile de mai înainte s spui fratelui gre alele lui i s -l sf tue ti; mai bine zis pentru c nu i-am spus-o bine i tu l-ai dispre uit, sau i-am spus-o bine, dar ai fost biruit în r zboi. i de aceea se bucur diavolul i vine, avînd amarele drepturi asupra ta i-i zice: „I-ai spus o dat i de zece ori; las -l de acum s fac cum vrea i nu-i mai avea grija, cum au spus P rin ii". i-i rîde de tine i prin aceasta¹⁴⁶. C ci e ti departe de m sura lor, cum e departe cerul de p mînt. Vrei s tii de ce a spus Domnul despre pomi c i cei r i produc road (Mt. 7, 17-20)? Ca s afli ce i-a produs t cerea de la diavol: tulbur ri, mîinii. De cîte ori te porne ti de la tine la un lucru f r întrebare, e ti prins repede în curs . A a p esc cei simpli ca ni te neînv a i. I i voi ar ta limpede în acest caz c îndelunga ta r bdare nu e dup Dumnezeu¹⁴⁷. Pentru c înger m dind multe zile (sup rarea) într-o singur zi de er i butoiul care se gole te. R bdarea dup Dumnezeu îns tace pîn la sfîr it. Dar tu, frate, te por i asemenea st pînului cu sluga lui: în loc s -i dai în fiecare zi o palm , spunîndu-i gre alele lui i a a aducînd pacea, rabzi îndelung multe

¹⁴⁶ Adresatul se sile te s înainteze în îndeletnicirile sale duhovnice ti, dar vr jma ulîltulbur prinnemul umirim runte, pe care i le pricinue te prin slujitorul lui. Exist o t cere dela Dumnezeu, cînd nu r spunzi celui ce te oc r te. Dar exist i o t cere dela diavol în dou cazuri: cînd nu mai vrei s -i spui un cuvînt binevoitor, sau un sfat bun celui ce te-a sup rat; si cînd porne ti s faci un lucru f r s întrebi pe duhovnicul t u, sau pe cel sub a c rui ascultare e ti. Ambele aceste t ceri produc tulbur ri i mîinii.

¹⁴⁷ Cînd la i pe cel care depinde de sfatul t u s se îndrepte, f r acest sfat, din sil de a-i mai spune un cuvînt, r bdarea ta nu e dela Dumnezeu.

zile ci apoi îi dai una în spate (o lovitură aduc toare de moarte) și îi iei sufletul.

94. (V. 189). *Acela a întrebat pe cel lalt B trîn acela lucru; i dac nu trebuie să se mute din chilie, c ci astfel poate ar înceta r zboiul (din sufletul lui).*

R spunsul lui Ioan: Dac ai fi luat în seamă r s-punsul B trînului și i-ai fi dat ascultare când i-a spus să nu te preueți pe tine într-o ceva și să nu cauți să fii de-o potrivă cu altul, i-ai fi găsit odihna și n-ai fi ajuns la tulburare; și în acest caz n-ai fi avut nevoie de mine nici de altcineva. Ia seama, frate, că îmi bat joc demonii de tine. Spui că greșelile fratelui sînt adevărate. Dar spunemi: tii tu sigur că sînt adevărate? Căci vorbind de greșelile cuiva din bunăoară, uneori ele se dovedesc a nu fi greșeli adevărate. Apoi despre ce fel de greșeli a vorbit Domnul oamenilor când a zis: „Amin zic vou, de nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru cel ceresc nu va ierta vou greșelile voastre” (Mt. 6, 15)? Despre care greșeli a vorbit El? Despre cele adevărate sau despre cele din bunăoară? Fără îndoială, despre cele adevărate. Și iarăși: cum judeci și osîndeți pe fratele tău pentru greșelile lui de trei săptămîni încoace și nu tii să te arunci pe tine însuși în mare osînd? Căci dac ceri fratelui socoteală pentru acestea, Dumnezeu îți va cere ie socoteală pentru cele din tinere și pînă acum. Și unde lași pe Cel ce a zis: „Soarele să nu apună peste mînia voastră” (Ef. 4, 26)? Unde lași cuvîntul „purta-i-v sarcinile unii altora!” (Gal. 6. 2)? Unde lași scrisoarea B trînului care i-a dat o pravilă de viață? În loc de mulțumire, îi răspunzi cu acestea? Nu tii ce s-a spus: „În loc de bunăoară, Mi-au răsplătit Mîie cu rele” (Ps. 34, 12)? Și pentru ce vă slujește vou fratele? Nu pentru

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu i pentru iubirea Lui ? i pentru ce r ni i cugetul lui ? Ia seama c ie irea ta este aproape, precum ai auzit i m rturise ti tu însu i. i nu te las dracii s nu te pre ue ti pe tine i s te odihne ti ¹⁴⁸. Lupt -te cu gândurile care- i aduc tulburare. C ci precum i-a ar tat i bunul B trîn, f cînd aceasta vei afla ajutor¹⁴⁹. Dar de vei c uta s te aju i cu fel de fel de me te uguri, de vei face orice, de te vei muta ori de cîte ori î i vine un r zboi i o ispit , nu va pleca de la tine, decît dac te vei lupta cu gândurile. C ci trebue s une ti pu inele tale osteneli cu rug ciunile Sfin ilor¹⁵⁰. Pentru c "mult poate ea cînd se lucreaz " (Iacob 5, 16). Spune gândului: Ast zi voi muri. ine smerenia i te vei odihni. Domnul s -i dea pacea Lui. Amin.

95. (V. 190). *Întrebare a aceluia c tre acela : P rinte am voit s îndrept pe fratele cu dragostea lui Dumnezeu i nu a primit îndreptarea. i m-am tulburat. Ce s fac deci ? i dac stau de vorb cum a i poruncit spune-mi dac din aceasta nu se va da de gândit cuiva ?*

R spunsul lui Ioan: Fiindc nu în elegem ce spunem, tot sfatul de îndreptare care las s între tulburarea în inima omului nu e sfat dup Dumnezeu, ci din lucrarea diavolului care vrea s-i lase p rerea c e îndreptat. C ci dac l-ai fi sf tuit pe aproapele dup Dumnezeu, cum te-ai fi tulburat? C ci întristarea dup Dumnezeu nu las pe cineva s se tulbure. Ci doar dac pleac cel sf tuit spre îndreptare i va bîrfi pe cel ce l-a sf tuit, acesta nu se va tulbura, ci va purta sarcinile

148 Grijă de a te pre ui, de a te socoti c e ti cineva nu- i d odihn , nu te las s fii liber, sau st pîn pe tine însu i, te tulbur mereu.

149 Cine lupt , se înt re te, c ci prime te ajutor de deasupra lui

150 Mult poate face rug ciunea împreunat cu lucrarea, cu osteneala.

aceluia. Ni s-a ar tat i nou c lucrul acesta era o ispit . Dar Dumnezeu a golit-o de putere i o gole te. Domnul s v dea s n tatea sufletului i a trupului ca s în ege i me te ugirile celui r u i s sc pa i ele. Ruga i-v pentru mine. Cît prive te, convorbirea cu fra ii, de care ai spus, cînd ea se face în dragostea lui Dumnezeu, nu aduce sminteal , ci zidire.

96. (V. 191). *Întrebare* a aceluia c tre acela : Ava, tare m nec je te, fratele. i dac e cu putin l-a schimba bucuos. C ci îmi spune gîndul c dac a i fi sigur, n-ar mai fi prilej s fiu nec jit, ci mai degrab s m mîntuiesc. Spune-mi deci dac -mi este de folos aceasta.

R spunsul lui Ioan: Frate, nu te nec ji cu p rerea c ai dreptate s zici „Dac a fi singur, n-ar mai fi prilej s fiu nec jit, ci mai degrab s m mîntuiesc.” C ci nesocote ti Scriptura, care zice: „Multe sunt necazurile drep ilor” (Ps. 33, 20); i iar i: „Multe biciuirile p c tosului” (Ps.31, 10). Deci fie c e ti drept, fie p c tos, trebue s rabzi necazul. C ci nu putem fi f r necaz. El ne înva r bdarea. Avem în privin a aceasta ca cel mai bun dasc l pe Apostol care spune: „R bdînd întru necaz (Rom.12, 12). Necazul îi a teapt pe cei ce se vor mîntui. C ci Domnul însu i a spus: „În lume necazuri ve i avea” (Io. 16, 33); i iar i: „Prin multe necazuri trebue s intra i în Împ r ia cerurilor” (Io. 14, 22) ¹⁵¹.

¹⁵¹ R bdarea necazurilor e un ajutor de înt rire a subiectului uman. Cine rabd st ruie sub greu t i, nu fuge de sub ele. Nu d loc sl biciunii, dezn dejdii. Cel ce rabd se înva s se fac st pîn pe sine. Cel ce st ruie r bdînd atinge treapta suprem a umanului de a fi subiect i nu obiect purtat încoace i încolo, f r voia lui. Iar

Împ r ia cerurilor este o comuniune a subiectelor libere, nesupuse f r voie r ului i ner bd rii chinuitoare, a subiectelor ce se bucur deplin de comuniunea cu tat l, ca ni te fii ai Tat lui suprem.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Vezi, fratele meu, c vrînd s te mîntue ti te-a l sat s fii pu in nec jit Cel ce a spus: „Întristat este sufletul meu pîn la moarte" (Mt. 26, 38). A f cut-o aceasta ca s afli mila Lui în schimbul r bd rii, în ceasul acela înfrico tor. C ci de voim în toate odihna, vom avea s auzim : „A i luat cele bune ale voastre în via a voastr " (Lc. 16, 25) ¹⁵² St pînul nostru a r bdat pentru noi toate p timirile. Deci nu vom r bda i noi, amintindu-ne de ele, ca s fim p rta i împreun cu El ? Ia seama c am primit porunca s mul umim în toate (I Tes. 5, 18). S nu ne atrag pe noi urîtorul binelui la nemul umire, ca s pierdem toate ¹⁵³.

Subiect liber, devenind i ei st pîni pe ei în i i asemenea supremului St pîn, nesupus nici unei fore superioare Lui. In această împ r ie nu pot intra deci decît cei ce i-au înt rit libertatea prin r bdarea cu putere a necazurilor, a sup r rilor inevitabile ce le vin dela natura schimb cioas a lumii i dela starea înc nedes vîr it a semenilor. Pild ne-a dat în aceasta însu i Hristos. Dar nu numi pild ci i putere, punînd în firea Lui omeneasc toat puterea st pînirii nep timitoare de sine prin suportarea r bd toare a p timirilor i a mor ii. Deci a a cum a întemeiat El Împ r ia cerurilor pentru oameni sau Împ r ia subiectelor umane ridicate peste robia de sub st pînirea patimilor interioare i a st pînirilor lume ti exterioare.

S not m c terea voii i ascultarea fa de cei ce le cer în numele lui Dumnezeu i a c ror important este atît de subliniat de Varsanufie i Ioan nu sînt o robie, ci fapte de voin a omului eliberat de sine i de patimile egoismului s u îngustat i tr irea în l rgimea libert ii iubitoare a lui Dumnezeu.

152 Falsa odihn în care au vie uit i de care s-au l sat am gi i este de fapt o robie sub pl ceri i ea îi va duce la treapta suprem a acestei robii, care- i va dezv lui toat puterea ei în „neodihna etern ".

153 Varsanufie i Ioan unesc r bdarea necazurilor cu mul umirea. Prin ultima se înt re te i mai mult r bdarea i se arat ca fiind pentru Dumnezeu. C ci ea d slav lui Dumnezeu nu numai pentru cele pl cute, ci i pentru cele nepl cute, v zînd i în cele din urm în elepciunea i iubireapedagogic alui Dumnezeufa denoi.

Cît prive te luarea unui alt frate, nu e greu Avei s - i dea pe un altul ¹⁵⁴. C ci pentru el e acela lucru s - i dea pe unul sau pe altul. Dar dac vei lua pe un altul, îns i acela te va nec ji în vre-o privin , ce vei mai face? Chiar dac fratele de acum nu e deosebit de de tept, are vino- v ie pu in . Nu i-o spun aceasta ca s te împiedic s - i ieî un altul, ci te sf tuiesc s le cump ne ti toate i s alegi ceea ce e bine. C ci precum altul î i sluje te pentru Dumnezeu, e ti dator i tu s por i sarcinile lui ca s împline ti i tu, la rîndul t u, legea lui Hristos (Gal. 6, 2). Oare nu voesc s te odihnesc ? Dumnezeu tie c dac a putea, a vrea s te slujesc în toate zilele mele. i ce s fac dac sînt cu totul nefolositor ? S urâm odihna trupului, c ci lui Dumnezeu îi este scîrb de ea, fiindc ne înstr ineaz de El. Acestea i le-am scris ca unuia de un suflet cu mine. Pentru c vreau s fim nec ji i pu in. C ci f r necaz nu este înaintare în frica lui Dumnezeu. Iart -m , frate, i m rabd . Roag -te pentru mine ca s pun început. C ci sînt aproape de zilele mele din urm .

97. (V. 192). *R spunsul* marelui B trîn c tre acela : Bucur -te, frate, i fii cu curaj ! S nu te tulbure diavolul pentru lucruri nefolositoare. Socote te iubirea ta c e ispitit i nec jit cineva f r îng duin a lui Dumnezeu ? Nu. Dumnezeu îng due s ni se întîmple acestea spre folosul sufletului. Dar diavolul v zînd aceasta a întors lucrurile contra noastr ca i la început, sco îndu-ne din sfînta pace a raiului. C ci ce ne-a mutat din cele ale noastre? În locul sfîntei p ci a aruncat în noi furioasa mînie. În loc de ura cea de la Dumnezeu, prin care se ur sc cele rele, a aruncat în noi ura rea, prin care urîm cele bune i pe Dumnezeu însu i. Dar noi nu în elegem i nu tim c pentru a t ia de la noi toat amintirea

154 E vorba de Ava Serid, stare ul mîn stirii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ru inoas i tot gîndul r u i de suflet stric tor ne-a spus Dumnezeu s ne rug m pentru du manii no tri i s binecuvînt m pe cei ce ne blestem i ne-a poruncit s iubim pe du manii no tri (Mt. 5, 44). i dac ni s-a poruncit s iubim pe du manii no tri, care nu ne-au slujit nici cu lenevie nici cu sîrguin , ce scuz vom avea de nu vom iubi pe cei ce ne-au f cut bine i ne-au slujit, chiar dac dracii ni-i prezint ca pe unii ce ne-au slujit cu lenevie ? De vrei s te mîntuie ti i i-ai încredînt at sufletul lui Dumnezeu i nou , s nu crezi gîndului t u. C ci dracii seam n ca o s mîn rea, cele rele în locul celor bune. Opre te-te deci de a le urma i vei afla calea lui Dumnezeu. C ci El însu i a spus: „De voi i i de M ve i asculta, ve i mînc a cele bune ale p mîntului" (Is. 1, 19). Deci atîrn de noi s mînc m sau s nu mînc m (cele bune). i pentru ce def im m pe aproapele? Nu c uta pricin cuiva pentru nimicuri, ci f -te lui pl cut în toate. i s nu gînde ti de cineva r u, ca s nu te faci tu însu i r u" ¹⁵⁵. C ci cel r u gînde te cele rele i cel bun, cele bune. Iar a gîndi despre unii: „Iat vorbesc împotriva mea", e un r zboi propriu încep torilor. De aci vine c dac se roag doi într-o chilie, sau se îndrumeaz unul la altul, un oarecare poate spune despre ei lucruri contrare. i dac gînde te a a, nu se afl prin aceasta în adev r i în nebunia lui unul ca acesta î i pricinue te sie- i pier-zanie. Nu r mînea în acestea. C ci fratele gînde te c prin voi afl multe, chiar dac v nec ji i pu in din pricina lui ca s cî tîga i r bdarea. Bucura i-v i v veseli i c mare este plata r bd rii ! (Mt. 5, 12). C ci înc înainte de aceasta ai aflat de la fratele Ioan c nu sîntem l sa i în necazuri f r voia lui Dumnezeu, iar aceasta se

155 Gîndind r u despre altul, te-ai f cut tu însu i r u, c ci gîndul este al t u, se imprim în tine i te învenineaz pe tine.

face spre folosul nostru. Să nu crezi deci în ceva dracilor, împotriva fratelui tău. Căci nu e așa (cum îți optesc ei). Ci ei sînt cei ce vor să te tulbure. Dar Domnul îți va face neputințioși.

Iar gîndul prin care spui: "M-am hotărît să mă fac rob oamenilor", nu e gînd de smerenie. Fără îndoială, Apostolul se lăuda că s-a făcut robul tuturor. Vrei să spui și tu aceasta? Dar cînd vei ajunge tu la măsura aceasta a smereniei? Nu îți ce ai spus, frate.

Scolie: Prive-te în elepciunea Bîrînului. Fiindcă lăvăzută pe acela numindu-se și socotindu-se pe sine rob, ca unul ce gîndea, că e ceva mare și a făcut vreo mare ispravă, rîde de el și-l dovede te nevrednic de acest titlu, împingîndu-l prin toate spre smerenia cu fapta. Căci cea cu cuvîntul e rodul mîndriei și e nestatornic, nescînd slava de artă, ca maica ei.

98. (V. 193). *Răspunsul aceleuia mare Bîrîn
către acela.*

Mă mir de unii care, după ce au petrecut mulți ani în colii, se ocupă tot cu alfabetul și silabisesc, cînd trebuiau să fie acum dascăli desvîrșiți. Dar tot mă mir și de cei ce după ce au purtat multă vreme schima și ar trebui să deosebească și alte gînduri mai adînci sînt încercați încercările zvoale începătorilor. Voi ar trebui să căluziți pe cei amgii spre calea cea dreaptă, ca niște desvîrșiți. Dar în loc să purtați sarcinile celor neputințioși, mai vîrtoși îi îngreunați prin supărarea ce le-o pricinuiți pînă la a se scufunda. Ia aminte, frate, la tine însuși. Oare nu se pîgubește sufletul prin aceea că necajit gîndul aproapelui? Căci după ce el a împlinit osteneala ta pentru Dumnezeu, îți pricinuești gîndul că a lucrat cum a

Sfin ii Varsanufie i Ioan

voit. O spune aceasta un om des vâr it unui încep tor ? Nu trebuie s -i vorbe ti a a, ci s -l sf tue ti, s -l cârmue ti, temîndu-te de Cel ce zice: „Nu da fratelui prilej de poticnire sau de sminteal ” (Rom. 14, 13). Ce nevoie e s spui aproapelui cuvînt de întristare ? Dar de ce î i spun acestea eu care sînt a a cum sînt ? C ci nebunia mea nu m-a l sat s port în mine un cuvînt pîn nu l-am scos i n-am tulburat sufletul fratelui meu. Cînd diavolul seam n în tine gînduri rele - c ci acesta e lucrul lui s semene unele în locul altora i nu-l las pe om s - i aduc aminte de moarte pentru ce v tulbura i pentru nimicuri ca ni te încep tori i nepricepu i ? De ce ui i cuvîntul: „lipsi i, strîmtora i, r u chinui i ? (Evr. 11, 37). P rin ii no tri i-au ales lor necazurile i noi nu ne ru in m s c ut m orice fel de odihn . S tim, noi tic lo ii, c toate acestea s-au scris în c r ile de sus i ni se va cere socoteal cu deam nuntul de ele. Vi le scriu acestea voind s scot orice putregai de la voi¹⁵⁶. Iar dac v nec jesc, ierta i-m . C ci nu voi mai ad oga s v nec jesc. Ruga i-v pentru mine ca s ajung la cuno tin a vie ii ¹⁵⁷. Cît despre moartea ta, i-am spus adeseori i i-o spun: nu vei z bovi timp lung în trup.

99. (V. 194). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: tii, P rinte, c nu îndr znesc s m împotrivesc vreunei porunci a tale în nici-o privin . C ci tot ce spui este via pentru mine. Dar roag -te pentru mine c tare mult m nec je te fratele.*

¹⁵⁶ Pl cerile, comodit ile, urile ne descompun fiin a ca un putregai, c ci devenim robii lor neputincio i. Noi nu mai sîntem noi, nu mai sîntem st pînii no tri care ne sus inem cu t rie.

¹⁵⁷ E vorba de cuno tin a vie ii adev rate, care e cea a libert ii de robia patimilor.

R spunsul lui Varsanufie: Bucur -te, iubitul meu, bucur -te în Domnul ! tiu i sînt convins în Domnul c dac i-a spune s locue ti un an de zile în închisoare, nu te-ai împotrivi. C ci tiu cum vorbesc i cui vorbesc: unui împreun slujitor i de un suflet cu mine. Dar nu tii ce zice Iov: „Oare nu-i o ispit locuin a omului pe p mînt?” (Iov 7, 1). Fii deci totdeauna preg tit pentru ispite i necazuri. i uit toate cele dinapoi, cum zice Apostolul, întinzîndu-te spre cele dinainte (Filip 3, 13), ca s nu mai vorbe ti împotriva fratelui i s ii minte r ul. Domnul va zdrobi degrab pe satana sub picioarele Lui (Rom. 16, 20). Harul lui Dumnezeu i pacea i iubirea Lui s fie cu voi pîn la sfîr it. Amin. i s v dea vou bucurie, veselie i dragostea care „niciodat nu cade” (I Cor. 13, 8), ca s v r bda i unii pe al ii în frica lui Dumnezeu. C ci moartea nu va z bovi.

100. (V. 195). *Întrebare a aceiua c tre acela mare B trîn: Spune-mi, P rinte, ce este smerenia ? i roag -te s -mi fie drumul mor ii în pace.*

R spunsul lui Varsanufie: Smerenia este a te socoti pe tine „p mînt i cenu e” (Iov 42, 6) în fapte i cuvinte; nu numai în cuvinte. Adic s zici: "Cine sînt eu ? (2 Regi 7, 18). Cine m pre ue te ? Nu însemnez pentru nimeni nimic". Cît prive te moartea, a teapt înc pu in vreme pe Domnul i-i va sl vi ie irea întru mult bucurie. Roag -te pentru mine, fratele meu. Te îmbr i ez în Domnul.

101. (V. 196). *Întrebare a aceiua c tre acela mare B trîn: Ava, fratele meu mi se împotrive te îndat i nu-mi arat nici-o comp timire. Ce porunce ti s fac ?*

R spunsul lui Varsanufie: M mir de simplitatea ta. Tu crezi a a de simplu c diavolul st lini tit, f r s ispiteasc pe nimeni? Nu putem învinov i pe cei r sturna i în spume de diavolul. Deasemenea nu-i putem învinov i nici pe cei împin i de diavol la împotrivire i necomp timire. Aci lucreaz patima. Ia aminte cu în elegere la cele spuse. C ci i tu te afli sub lucrarea diavolului. i nu vezi ale tale, ci le vezi cu ascu ime pe cele ale aproapelui. Iat ai spus cele ale fratelui i n-ai spus ale tale. Sînt pu ine zile de cînd ai întrebat despre smerenie i ai auzit c ea st în a te socoti pe tine „p mînt i cenu e” i a nu te pre ui cîtu i de pu in. Dar p mîntul i cenu a i nepre uirea de sine a teapt oare simpatia (comp timirea) cuiva? Mai ales a omului st pînit de urîtorul binelui? i aceasta pentru c e ti mai înainte ca el i în vîrst i în schim i în preo ie ? Dar cel mai înainte e dator el însu i s poarte pe cel mai mic i s zic : „Eu sînt nevrednic”. Iar de o spui dar nu rabzi, în zadar o spui. i cine e ti tu care ai ochi care v d patimile str ine? Un om c ruia s-au binevestit lucruri peste orice m sur ^{157b}. Dac te-ai gîndi la ele, ai uita s m nînci pîinea ta ^{157c}. Dar tu nu le-ai gustat înc i nu i s-au f cut

^{157b} i s-au preg tit bun t ile nem surate ale vie ii viitoare.

^{157c} Cel smerit nu vede patimile altuia, sau grijile m runte ale lui, pentru c se socote te pe sine mai mic decît to i, ca nimic prin sine. Dar în acela timp cel smerit vede m re ia cople itoare a lui Dumnezeu ca nimeni altul i de aceea nu mai d importan m runtelor b ici de s pun ale grijilor omene ti, nu se mai alarmeaz de ele. Are cel mult mil de purt torii lor. Pe de alt parte cînd te vezi ca nimic prin tine însu i, ai ajuns la suprema con tiin a ceea ce e ti, care e con tiin a c atîrni cu totul de Dumnezeu. Con tiin a i Dumnezeu sînt cele dou realit i nedesp rite care se reveleaz la maximum. Dar prin aceasta te i deschizi total pentru Dumnezeu, te vezi plin de El.

înc dorite precum se cuvine. Adu-i aminte de Laz r, cît vreme a r bdat mul umind lui Dumnezeu i nu uita nici de ceea ce i-am spus de multe ori c e aci o pism diavoleasc . Tu tii ce te a teapt . Iar eu cred în Dumnezeu c aceea nu va izbuti întru nimic.

102. (V. 197). *Acela cere rug ciunea aceluia mare B trîn: Roag -te pentru mine, P rinte, c am c zut în n luciri.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate Andrei, s strig m împreun cu Sfântul Pavel: „O, adâncul bog iei i al în elepciunii i al cuno tin ei lui Dumnezeu ! Cît de necercetate sunt judec ile Lui i de neaflate c ile Lui !" (Rom. 11, 33). Cum ne opre te i pe noi de a ne l uda cu arcul nostru i de a nu gândi c sabia noastr ne izb ve te pe noi (Ps. 43, 4) ? Cu harul bun t ii Lui. C ci zice: „Prin har sînte i mîntui i" (Ef. 2, 5). El ne las s c dem în n luciri i în alte patimi ca s cunoa tem neputin a noastr i unde sîntem înc . Din bun tatea lui ne las pe noi spre folosul nostru, ca încrederea noastr s se întemeieze pe Dumnezeu i nu pe noi. Dar ia seama s nu socote ti c e voia lui Dumnezeu ca noi s c dem în n luciri i alte patimi, ci El ne las s p timim acestea din negrija noastr ; îns din iubirea de oameni se folose te de aceste rele pentru a face s se nasc în noi smerenia în vederea mîntuirii ¹⁵⁸. Dar cum ? Vom pune pe seama patimilor mîntuirea noastr ? Nicidecum. Ci pe

158 Nu din voia lui Dumnezeu se ivesc patimile cele rele în noi. Dar Dumnezeu îng due s se iveasc , respectînd libertatea noastr r u în eleas de noi, sau mai bine zis o voin sl vit din negrija noastr .
Ins se folose te i de ele pentru a ne face s ajungem la smerenie dîndu-ne seama de robia în care c dem prin patimi, sau prin voin a de a vie ui prin noi în ine i s ne fac s dorim ridicarea noastr spre El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

seama iubirii i a în elepciunii Lui neîngustate în priceperea de a folosi tot felul de mijloace. Gînde te-te cum treze te mintea noastr în tot felul ca s zic : „De nu mi-ar fi ajutat Domnul, sufletul meu s-ar fi s l luit îndat în iad" (Ps. 93, 17).

tiind deci c din neputin a i negrija noastr p timim acestea, s facem tot ce putem ca s nu c dem în ele. Dar atîrn de mila Lui ca s ne izb veasc de ele. El a f cut aceasta cu Petru i cu Pavel, retr gîndu- i pu in puterea Sa de la ei ca s vad c sînt oameni. i cel dintîi a c zut în t g duire (Mt. 26, 69-75). Cel lalt a fost coborît într-un co (II Cor. 11, 33). Aceasta ca s tie amîndoi s nu se încread în ei, ci în St pînul tuturor.

Deci înva i tu cine e ti i unde te afli ¹⁵⁹. i f -te iert tor celor împreun robi cu tine i osînde te-te pe tine. Smere te-te cu adev rat nu numai înaintea lui Dumnezeu, ci i a oamenilor ¹⁶⁰. i „arunc toat grija ta asupra Lui" (Ps. 54; 23; 1 Petru 5, 7), „care poate face cu prisosin mai mult decît cerem sau cuget m" (Ef. 3, 20). i El va împlini toate cele f g duite. C ci nu va respinge pe cei ce îl roag din toat inima; pe robii S i proprii i cinsti i; pe cei ce s-au eliberat prin El i în El de întreg omul vechi i au auzit de la El cu bucurie negrit : „Toate cîte ve i lega pe p mînt vor fi legate în ceruri" .a.m.d. (Mt. 18, 18); pe

¹⁵⁹ Inva s tii în ce treapt duhovniceasc te afli. Ca s - i cuno ti „puterea" sau neputin a.

¹⁶⁰ Cine nu se smere te i înaintea oamenilor, p streaz în fiin a sa mîndria i iese mereu în fruntea oamenilor, în fa a lui Dumnezeu. Crede c pe el l-a f cut Dumnezeu mai bun, luînd ca motiv ceva din el însu i, sau el însu i s-a f cut mai bun prin eforturile sale. Aceasta nu mai e nici sentiment de fr ietate. i dac fiecare face a a, se între ine o lupt între oameni. Desigur alta e smerenia înaintea lui Dumnezeu i alta înaintea oamenilor. Pe Dumnezeu îl socote ti totul, pe oameni fra i ai t i mai buni ca tine prin eforturile împlinirii voii lui Dumnezeu de c tre ei.

cei c rora le-a dat toat puterea în cer i pe p mînt ¹⁶¹
 "Sluje te deci Domnului cu fric i te vesele te de El cu
 cutremur" (Ps. 2, 11). i mul ume te-i cu o gur neoprit ,
 c s-a milostivit de tine i de alti mul i prin robii Lui. Lui
 fie slava în veci. Amin.

103. (V. 198). *R spunsul aceluia mare B trîn
 c tre acela , care-i ceruse s se roage pentru el.*

Dumnezeu cel îndur tor, Cel prea înalt i milostiv s v
 dea puterea cea de sus ca s pute i cugeta totdeauna la
 cuvintele scrise vou i ca s împlini i lucrul cu adev rat
 duhovnicesc, adic s v lupta i cu gândurile ce v
 tulbur ; deasemenea, ca s v afla i împreun cu cei ce au
 primit talan ii i i-au îndoit (Mt. 25, 16-17) i s auzi i
 cele ce le-au auzit ei; i ca s v str dui i s v r bda i
 unii pe al ii i s fac p mîntul vostru roade bune lui
 Dumnezeu i la bun vreme, fie o sut , fie asezeci, fie
 treizeci (Mc. 4, 8). Aceasta este rug ciunea mea, ca
 p zind voi acestea s v v d pe voi în Împ r ia lui
 Dumnezeu ca prieteni buni, veselindu-v în Domnul.

104. (V. 199). *Întrebare a aceluia c tre acela
 mare B trîn: Spune-mi, P rinte, de unde ne-a r s rit
 ispita ce ne-a venit ? i pentru ce se arat ? i cum poate
 fi golit de putere ? i roag -te s m izb vesc de ea.*

¹⁶¹ Le-a dat toat puterea s lege i s deslege pentru c sînt uni i cu
 Dumnezeu prin rug ciune i prin dragostea fa de oameni. Ei tiu c
 nu din puterea lor leag i desleag , ci în numele Domnului i din
 puterea Lui. Dar ei fac totul ca s apropie pe oameni de Dumnezeu,
 ar tîndu-ne prin credin a i prin dragostea lor dragostea lui
 Dumnezeu fa de noi.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Varsanufie: Diavolul, urîtorul bine-lui, cunoscînd c e de folos sufletului nostru i c nu e alt mijloc de cî tigare a mîntuirii decît a ne purta sarcinile unii altora (Gal. 6, 2), ne pismue te i se str due te s semene ale lui în noi. De aci r sare ispita, pe care Domnul o va goli de putere. i ispita e golit de putere prin aceea c ne purt m sarcinile unii altora i ne rug m pentru omul prin care vine ispita ¹⁶² Dar f r lupta cu ra ionamentul (pus în slujba ispitei) nu vine sfîr itul ispitei ¹⁶³. C ci sem narea e u urat de cedare ¹⁶⁴ i aceasta este i ea o ispit din pisma aceluia, sus inut de o p rut îndrept ire, ca s te rup de iubirea sfin ilor ce se roag pentru tine i s te lipseasc de ajutorul lor. Iat i-am ar tat atît obîr ia cît i sfîr itul ispitei. Rabd pu în i vei lua u urarea de acestea în Hristos Iisus, Domnul nostru.

¹⁶² Ne rug m i pentru cel prin care ne vine ispita diavolului, pentru c eslab ideaceea aprimits se fac unealta aceluia. Rug ciunea noastr îl va înt ri, c ci va sim i prin noi iubirea lui Dumnezeu fa de el. Pentru c iubirea lui Dumnezeu ar tat prin noi ne face s ne comport m cu iubire fa de el, s vorbim bine de el altora i el va lua cuno tint de aceasta.

¹⁶³ A r spunde r ului cu r u, a c uta satisfacerea pl cerii, d impresia c înt re te fiin a noastr . Pe aceasta se întemeiaz argumentarea p rut ra ional a ispitei. Trebuie s demasc m falsitatea acestei argument ri, ar tînd c înt rind prea mult trupul, înt rim pentru un timp ceea ce e pieritor i sl bim sufletul cel nemuritor, sl bind puterea i libertatea noastr ca subiect. Peste tot Varsanufie i Ioan v d mîntuirea omului prin înt rirea a ceea ce e netrec tor în fiin a lui. Cel bun e tare. S vîr irea binelui e o înt rirea existen ei. Ontologicul deplin implic eticul. Hristos înt re te pe om pe cruce i comunicîndu-ne t ria Lui de a suporta i noi greut ile, ispitele, ne face i fiin a noastr tare, pentru c o face bun .

¹⁶⁴ Ispita ca o s mîn a r ului e primit de om prin cedarea lui, prin faptul c nu lupt ca s nu se samene ea în el; e primit printr-un act de prim sl biciune. E o cedare în fa a falsei argument ri.

105. (V. 200). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care se descurajase de ispitele ce-l împresurau.*

Frate Andrei, cel de un suflet cu mine, nu te descuraja. C ci nu te-a p r sit Dumnezeu, nici nu te va p r si. Dar vestirea St pînului f cut lui Adam, p rintele nostru comun, nu va trece. Iar ea sun : „În sudoarea fe ei tale vei mânca pînă ta" (Fac. 3, 19). i precum a poruncit omului din afar , a a a poruncit i celui din untru s conlucreze prin nevoia (prin ascez), cu rug ciunile sfin ilor care mult ajut ca omul s nu r mîn f r rod. C ci precum aurul ars în cuptor, în vreme ce e inut cu cle tele i lovit cu ciocanul, se face bun i potrivit pentru diadema împ r teasc , a a i omul sus inut de rug ciunile sfin ilor¹⁶⁵ care multe pot i împlinesc, când e ars de necazuri i b tut de ispite, dac rabd mul umind se face fiu al împ ratului¹⁶⁶. Drept aceea, toate i se fac spre folos, ca s prime ti i tu îndr znirea de la sfin i i din ostenele tale, a c ror pîrg nu te ru ina s o ar i¹⁶⁷.

¹⁶⁵ Din rug ciunile sfin ilor se revars în noi o putere care ne sus ine, a a cum în cuvîntul de încurajare al prietenilor sim im prezent inima lor, care ne d putere în dureri i greu i. In puterea venit nou prin rug ciunile sfin ilor i care ne sus ine r bdarea se întîlne te puterea lor cu puterea noastr trezit de puterea lor i cu puterea lui Dumnezeu din care sfin ii se înt resc în rug ciunile lor i pe care ne-o comunic . E o comunicare între trei: între mine, între sînt i între Dumnezeu, care e prezent între mine i sînt unindu-ne. „Unde sînt doi sau trei aduna i (suflete te) în numele Meu, acolo sînt i eu în mijlocul lor."

¹⁶⁶ Acest om ajunge st pîn pe sine, liber, împreun împ rat cu Dumnezeu peste toate, nesubordonat nici unei for e inferioare, ci fiu al împ ratului i frate al Fiului Lui cel Unul N scut.

¹⁶⁷ Nu te ru ina s ar i c ai cî tigat pîrga îndr znelii împotriva patimilor, a ispitelor, a deplinei libert i fa de ele, a st pînirii de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Deci nu-i pricinui întristare în loc de bucurie duhovniceasc . i crede în Cel ce i-a f g duit-o. Fii tare, iubitele, în Domnul !

106. (V. 201). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , c zut în mare descurajare.*

S nu lase iubitorul de oameni Dumnezeu pe urîtorul de bine vr jma s samene întru tine întristare: i descurajare, ca s nu te duc la desn dejde în privin a celor f g - duite ie, iubitele, de binecuvîntatul Dumnezeu prin Duhul Sfînt. Ci s -i deschid inima ca s în elegi Scripturile, precum a deschis inima lui Cleopa i a înso itorului lui (Lc. 24, 32). Pentru ce Dumnezeu dup f g duin ele f cute, sfîntului patriarh Avraam, l-a ispitit iar i pe el ? C ci s-a scris c dup cuvintele acestea - în eleg ale f g duin elor - l-a l sat pe prietenul lui, care-i adusese o a a de mare jertf i care nu se cuvenea s p timeasc nimic, c ruia i s-a socotit credin a spre dreptate s cad iar i în ispit (Fac. 22, 1; 15, 6), spre probarea lui i spre a face f r ap rare puterile întunericului. Aceasta spre a fi pild celor credincio i, care, prin multe necazuri vor avea s între în Împ r ia lui Dumnezeu" (Fapte 14, 22) i care „prin r bdarea lor cî tig sufletele lor" (Lc. 21, 19), „în toate mul umind" (I Tes. 5, 18).

Ia împreun cu ace tia în mintea ta i pe cel dintre sfin i Iov. C ci pe acest „prieten sincer al lui Dumnezeu, pe

ele. Nu e ru ine a ar ta c nimic nu te st pîne te, ci tu însu i e ti st pîn peste toate. St pîn peste sine e cel ce nu e st pînit de nimic. De i nu trebuie s te lauzi c ai st pînirea de sine totu i trebuie s ar i în fapte aceast st pînire i îndr zneal fa de patimi. S nu te ru inezi s ar i cu fapta c e ti mai tare ca ispitele, c le rezi ti, c nu te la i robit de ele. Iar îndr znirea aceasta d i o bucurie, cum se va ar ta în continuare.

dreptul adevărat și frapat, pe evlaviosul și înstrănatul de tot lucrul rău", care nu se cuvenea să se ptimească vreun rău, l-a predat ca să fie ispitit spre probarea lui, pînă ce a arătat pe vrăjmașii și pînă la ruina și înfrățire, fiind dați pe față de el.

Ia în sprijinul credinței în pe Iisus, pe Căpetenia și pe Desvîrșitorul mîntuirii noastre, (Evr. 2, 10) pe Cel ce ne-a răscumpărat pe noi din blestemul în care am căzut (Fac. 3, 13). Prive-te cum ajuns la ceasul crucii, ne-a arătat nouă calea răbdării dreptă calea mîntuirii¹⁶⁸, zicînd: „Părinte, de este cu puțin să treacă acest pahar de la Mine, dar nu cum voesc Eu, ci precum Tu voiești” (Mt. 26, 39). Iar aceasta a făcut-o pentru noi Cel ce-l certase pe Petru, care-i spusese: „Milostiv fii îe, Doamne, să nu-ți fie îe aceasta” (Mt. 16, 22) ca unul ce era gata și hotărât să se ptimească. Pentru noi s-a rugat să treacă paharul, ca rugîndu-ne și noi să nu ne descurajăm, chiar dac în clipa de față rugăciunea nu ne este ascultată¹⁶⁹. Să ne gîndim deci la patimile Mîntuitorului nostru făcut om și răbdăm împreună cu El osîndirile, cuiele, nesocotirea, disprețuirea, scuipările, hlamida batjocoritoare, podoaba cununii de spini, oțetul cu acreală lui, străpungerea sulii ei, apa și sîngele; și ia din toate

¹⁶⁸ Calea mîntuirii este calea răbdării, ca mijloc al înțiririi adevărate față de tot ce-l robește pe om din slăbiciune.

¹⁶⁹ Nu s-a rugat Iisus pentru Sine să treacă paharul dela El, ci pentru ca să ne învețe și pe noi să ne rugăm cînd ne aflăm în mare strîmțorare, și rugîndu-ne să luăm putere să răbdăm. Astfel nici El n-a primit și nici noi nu primim prin rugăciune departarea pămîntirii, a necazului, ci puterea de a o răbda. Căci aceasta ne este de folos pentru a ajunge la țiră și pînirii peste toate cele ce caută să ne robească, nu se pareă de durere. Deci nici Iisus n-a obinut ceea ce cerut, nici noi. Dar obinăm altceva cu mult mai de folos. Rugăciunea nu-i ascultată totdeauna în ceea ce cerem, dar este ascultată totdeauna prin faptul că ni se dă putere să răbdăm ceea ce ni se lasă suportăm.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

alinarea durerilor tale. Caci nu va lsa osteneala ta s fie zadarnic (I Cor. 15, 58). Dar ca nu cumva privind pe sfin ii ce i-au purtat în timpul lor roadele rbdrii necazurilor i au fost luda i pentru aceasta, tu s r mîi nep rta de ele, te-a l sat i pe tine s rabzi pu in osteneal , ca s te faci împreun p rta cu ei i cu Iisus cî tigînd îndr znire înaintea Lui împreun cu sfin ii. Deci nu te întrista, caci nu te-a uitat Dumnezeu, ci se îngrije te de tine ca de un fiu adev rat i nu nelegitim. i te vei inea bine de vei lua aminte în chip neclintit la tine însu i, ca s nu cazi din frica lui Dumnezeu i din mul umirea adus Lui. Dar vei fi fericit, dac te vei face cu adev rat str in i s rac. Caci ace tia sînt mo tenitorii Împ r iei lui Dumnezeu¹⁷⁰. Îmb rb teaz -te i fii tare în Domnul. Nu preget s -i amintesc de acelea i bun t i, pe care i le va d rui Domnul. Roag -te pentru mine.

107. (V. 202). *Rug mintea aceluia c tre acela mare B trîn pentru sprijinirea inimii sale i pentru iertarea p catelor sale începînd de la na terea sa.*

R spunsul lui Varsanufie: Domnul Iisus Hristos s -i fie t m duire i sprijin sufletului i trupului i s -i sus in inima ca s nu pun st pînire pe tine diavolul, urîtorul de bine i de oameni. Cît despre iertarea p catelor tale de la na tere i pîn acum, aceasta i-o va h r zi ie Dumnezeu dup patruzeci de zile dac vei fi p rta la rug ciunile mele pentru acest dar, prin scurta ta

¹⁷⁰ Cel str in i s rac de toate de bun voie e cu adev rat tare, s-a ridicat deasupra tuturor, putînd vie ui i f r ele. i-a descoperit subiectul s u nesfîrit mai de pre decît toate, El e cu adev rat liber i puternic fiind unit cu Tat l cel atotputernic i supremul subiect nesupus de nimic. El e fiu dup har al Împ ratului suprem.

r bdare. Îmb rb teaz -te deci i fii tare în Domnul.
Domnul, marele

Doctor al sufletelor i trupurilor, s fie cu tine. Pace Fie
în Domnul, frate !

108. (V. 203). *R spunsul lui Ioan, al celuilalt
B trîn, c tre acela .*

Dac oamenii fericesc pe cel bogat în cele lume ti, cu
mult mai mult fericesc eu iubirea ta care s-a îmbog it cu
cele dumnezeie ti prin rug ciunile binecuvîntatului nostru
P rinte. F r îndoial , dac rug ciunea lui n-ar fi apucat
s spun înainte: „Împuternice te-te i îmb rb teaz -te i
fii tare", ai fi fost în primejdie s te îmboln ve ti din
pricina micei tale negriji i a pu inului curaj de a st rui în
r bdare i în îndelung r bdare fa de gîndurile tale i
fa de cei ce te slujesc. A a îns i-ai adus aminte de
Apostolul care zice: "Purta i-v sarcinile unii altora i a a
ve i împlini legea lui Hristos" (Ef. 6, 2). C ci pentru c te
iube te, te-a încercat Domnul cu mil , datorit rug ciunii
robului. Sau, ca i prin această mic încercare s
conlucrezi cu rug ciunea lui. Iar aceasta i s-a socotit
drept lucrarea ta, ca s închid gura vr jma ului spre a nu
zice: „Dac ar fi fost ispitit spre îndreptare s-ar fi pr -
bu it" ¹⁷¹. Deci nu te întrista. C ci i se întîmpl a a cum
ai auzit de la B trîn. Îmb rb teaz -te i fii tare, dup
cuvîntul lui.

¹⁷¹ Ai conlucrat prin r bdarea ispitei adus asupra ta cu rug ciunea
lui Varsanufie pentru tine. Rug ciunea lui nu te-a scutit de ispit , ca
s po i ar ta i tu prin r bdarea ei, o împreun lucrare cu rug ciunea
lui. Dar i rug ciunea lui te-a ajutat s aduci această r bdare. Prin
aceasta s-a închis gura vr jma ului care ar fi putut spune c dac ai fi
fost supus la o astfel de prob , te-ai fi clintit din statornicia ta în
credin i în r bdare.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

109. (V. 204). *Acela B trîn sc pat de ispitate prin rug - ciunile sfîntului B trîn i prin înv tura lui duhovniceasc , i-a trimis acestuia mul umiri.*

R spunsul lui Varsanufie: Înal toat doxologia Dumnezeului slavei. Pe El s -L l ud m în veci. Amin. C ci nu nou ni se cuvine slava, ci numai Lui i Fiului S u i Duhului S u cel Sfînt. Dumnezeu a adus iubirea ta la neputin a noastr ca s primim ajutorul Lui unul prin altul¹⁷². A vrut s împlineasc cu noi Scriptura care zice: "Fratele ajutat de frate este ca o cetate înt rit i împrejmuit de ziduri" (Prov. 18, 19).

Dar fie ca noi to i s fim ajuta i de Fratele nostru cel Mare, în eleg de Iisus. C ci El a binevoit s ne fac pe noi fra i ai S i¹⁷³. i a a sîntem ferici i de îngerii. Avem

¹⁷² Dumnezeu ar putea s dea ajutorul S u i omului în izolarea lui. Dar el face clar lucrarea Lui cînd o d fiec ruia prin cel lalt: El leag pe fiecare nu numai de Sine, ci i de cel lalt. Prin aceasta impune fiec ruia o r spundere pentru cel lalt i sus ine iubirea între ei. Îl fere te pe fiecare de mîndria de a socoti c n-are nevoie decît de ajutorul lui Dumnezeu, deci de a dispre ui pe ceilal i. Cît de mult îmi înc lze te via a interesul celui lalt pentru mine! E i cel lalt capabil s m înt reasc , cum sînt i eu capabil s -l ajut. Omul nu e anulat. Dar iubirea reciproc ce-i înobileaz îi face mai capabili s se înal e la sim irea lui Dumnezeu. Ins nu numai aceast noble e produs în ei de iubire îi ridic la sim irea lui Dumnezeu, ci i experien a pe care o fac despre limita puterii lor de a se ajuta în unele cazuri, f r un ajutor ce le vine amîndurora de mai sus de ei, de la Dumnezeu, ultimul izvor al puterii.

¹⁷³ Fiul lui Dumnezeu, f cîndu-se Fratele nostru cel Mare, a confirmat voin a lui Dumnezeu de a fi ajutat fiecare din noi printr-un alt om, printr-un frate al nostru întru umanitate. A ar tat prin aceasta marea importan a fratelui în existen a noastr i importan a mea ca frate în existen a altora. Iar prin aceasta r spunderea noastr a unuia fa de altul, ca fra i. Cînd ne-a f cut Dumnezeu a a, a pus o temelie voin ei de a face pe Fiul S u Frate al nostru, sau crearea noastr ca fiin e ce î i au temelia în voin a lui Dumnezeu de a face pe Fiul S u

un astfel de Frate puternic, ca să ne facă și pe noi puternici; tare, ca să împartă cu noi pr. zile luate de la vr. jma. i; arhistrateg (suprem conducător de o. ti), ca să zdrobească în război pe vr. jma. ii care poartă război împotriva noastră; Doctor, ca să împăce pe omul nostru cel din untru cu cel din afară ce se supune lui; hr. nitor, care nu hr. ne te cu

hr. duhovnicească; viu, ca să ne facă vii; milostiv, ca să ne miluiască; îndurător, ca să se îndure de noi; Împ. rat, ca să ne facă împ. ra. i; Dumnezeu, ca să ne facă dumnezei. Cunoscând deci că toate sînt în El, rugați-vă Lui. Căci cunoaște cele de care aveți trebuință mai înainte de a le cere de la El (Mt. 6, 8). Și împlinește cererile inimii tale (Ps. 36, 4), dacă nu-L împiedici. Deci Lui înălț-I doxologia ta. Căci Lui se cuvine slava în veci. Amin. Roagă-te pentru mine, frate, ca să cunosc neputința mea și să mă smeresc.

Fratele nostru, prin care ne mîntuim sau ne asigurăm viața de veci. Iisus a ales în Sine ca Frate al nostru toate posibilitățile comunicării de putere de la un frate la altul, nesfîrșitele resurse de mil. El a trăit în mod culminant responsabilitatea fratelui pentru frați, valoarea ce o au frații și omeneții pentru El, conștientul emoțional ce-l dă vieții proprii interesul meu pentru frate, interesul fratelui pentru mine, căldura și sensul ce le dă vieții omenești relația între frate și frate. În Iisus însă responsabilitatea nelimitată pentru frate nu este împreună cu durerea de a nu-i putea asigura viața veșnică, așa cum o voiesc dar n-o pot da, de-a asigura de fapt valoarea eternă a fratelui simțit de mine. Căci în El această responsabilitate de frate poate să se realizeze pe seama fraților ceace doră de el: eternizarea lor. Coborînd Fiul lui Dumnezeu din cer ca să se facă Frate al nostru, a coborît suprema noblesă care-i poate înnobila pe oameni prin iubirea reciprocă reală.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

110. (V. 205). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn despre secet i despre îndelungata lui t cere.*

R spunsul lui Varsanufie: Toate le face Dumnezeu la vremea lor. i toate spre folosul oamenilor. Dac a împiedicat ploaia, a f cut-o spre certarea îndrept toare a lor. Dar iar i se milostive te de ei i le-o trimite. La fel a fost oprit o vreme cuvîntul, ca s simt unii, m car c ei totu i n-au sim it. Dar Dumnezeu se întoarce iar i i cuvîntul se gr e te din nou dup trebuin spre folos.

111. (V. 206). *Rug mîntea aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog, cuvioase P rinte, împline te pentru mine sfintele tale f g duin e despre iertarea p catelor.*

R spunsul lui Varsanufie: "Binecuvîntat este Dumnezeu i Tat l Domnului nostru Iisus Hristos, care ne-a binecuvîntat pe noi cu toat binecuvîntarea duhovniceasc întru cele cere ti" (Ef. 1, 3). C ci dac te preg te ti spre primirea celor cerute de tine, le vei lua prin multa ta osteneal i prin neputin a noastr . C ci eu socotesc cî tigurile i foloasele fiec rui om i ale fiec rui suflet ca ale mele"¹⁷⁴. Deaceea cu bucurie i arzînd m cheltuiesc pentru sufletele voastre, cum bine tie

¹⁷⁴ Dac socotesc ca ale mele toate cele primite de cineva dela Dumnezeu, m i rog ca el s le primeasc , socotind c , le primesc eu însumi. Nu se poate sim i cineva fericit cînd e bogat dac ceilal i sînt s raci. Numai în ambian a bog iei generale sînt i eu bogat. Eu m îmbog esc primind dela al ii i m bucur de cele ce le au al ii. M bucur de ceea ce am eu cînd v d aceasta folosind pe al ii, rodind în al ii, f cînd bucurie altora. Aceast se refer mai ales la bunurile spirituale.

Dumnezeu, singurul cunoscător al inimilor noastre. Și tu și sînt încredințat că nu vom pierde în zadar osteneala noastră. Să ai deci încredere că vei lua cele cerute. Dar luîndu-le, porzește-te-le, ca să rămîn harul la tine. Căci mulți au luat, dar după ce au luat au căzut, pentru că n-au porzit cu frică ceea ce au luat. Fii deci doritor al celor bune, dar și porștor al lor; slujitor bineplăcut al Stăpînului tău; ucenic smerit al Celui ce s-a smerit pentru tine, ascultător de Cel ascultător¹⁷⁵, neînător de minte al răului din puterea Celui neînător de minte al răului; îndelung răbdător din puterea Celui îndelung răbdător; milostiv din puterea Celui milostiv; purtînd sarcinile aproapei, precum și El poartă sarcinile tale; iubind pe toți cu sinceritate, precum și El ne iubete pe noi; urmînd Lui în toate pînă ce te va primi în marea Lui odihnă, pe care "ochiul n-avuzut-o și urechea n-avuzit-o și la inima omului nu s-a suit, la cele pe care Dumnezeu le-a pregătit celor ce-l iubesc pe El" (I Cor. 2, 9). Lui I se cuvîne slava în veci. Amin. Roagă-te pentru mine, monahule!

112. (V. 207). *Acela i-a cerut marelui B trîn acelea i lucruri.*

R spuns: Frate Andrei, să-și dea ie Domnul cele ce le-a spus Iisus: "Cere și i ve și lua" (Io. 16, 24). Să se

¹⁷⁵ Așa se împacă faptul de a nu avea nimic ce te robește, de a avea chiar pe Dumnezeu nu ca Stăpîn, ci ca Tatăl și Frate, cu faptul că totuși îi ești ascultător și plin de smerenie. Ascultătorii tu de Hristos, dar ascultătorii El nu numai de Tatăl, ci și la trebuințele tale; te smerește tu tu fa de El, dar s-a smerit și se smerește și El pentru tine și fa de tine, mai mult decît te smerește tu, pentru că se coboară dela dumnezeirea Sa infinit sau cu ea pînă la starea de Frate al tău. E o întrecere în smerenie și în reciproca preuire, în deplina libertate.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

împlinesc toate cererile tale. Dar preg te te- i casa întru toat cur ia ca s prime ti cele d ruite. C ci ele se a eaz în casa curat ca într-o visterie. i î i r spîndesc buna mireasm acolo unde nu e gunoi. Iar cel ce gust din ele se înstr ineaz de omul vechi, r stignindu-se lumii i lumea lui (Gal. 7, 14) i vie uind totdeauna Domnului. Vasul acestuia nu va fi spart oricît ar bate în el valurile vr jma ului. El s-a f cut de acum înainte înfrico tor celor potrivnici, c ci ei v d în el sînta pecete. i pe cît de vr jma este acelora, pe atîta de prieten este marelui împ rat. Drept aceea ur te, frate, în chip des vîr it, ca s iube ti în chip des vîr it. Dep rteaz -te cu des vîr ire ca s te apropii cu des vîr ire ¹⁷⁶. Scîrbe te-te de o înfiere, ca s o iei pe alta ¹⁷⁷. Înceteaz s împline ti voile (tale sau ale celui r u) ca s împline ti voia ^{177b}. Taie-te pe tine i leag -te pe tine

176 Numai cel ce ur te des vîr it, iube te des vîr it binele. Dar ura des vîr it a r ului înseamn totala absen a urii. Nu te po i apropia cu des vîr ire de cineva în iubire, dac nu te-ai dep rtat cu des vîr ire de egoismul t u care te desparte de el, dac n-ai înl turat poarta care te închide în tine. Intre cei r i, între demoni nu este apropiere real , pentru c nu este iubire, pentru c nici nu s-au g sit pe ei în i i. Ei sunt lega i f r voia lor, prin blestemul r ului, al urii.

177 Pîn e ti fiul diavolului, nu po i deveni fiul lui Dumnezeu. Pîn mai e ti legat de cineva care e r u, care te îndeamn la r u i egoism, nu po i deveni intim celui bun, în comunicare cu el. C ci exist i o leg tur a celor robi i de r u. E leg tura robiei, nevrut de ei. E legat fiecare în zaua proprie a unui lan care-i leag pe to i. Se detest , dar nu se pot desprinde unul de altul.

177b Voile tale desp r ite de voia lui Dumnezeu nu sunt voi deplin libere. Ele nu sunt voia ta adev rat . C ci aceasta este robit de mîndrie, sau de o patim sau alta. Ea e multipl , c ci tu însu i e ti sfi iat, supunîndu-te cînd unui st pîn, cînd altuia. Nu po i avea nici-o consecven . Voia ta adev rat se afirm cînd afirm voia lui Dumnezeu. Atunci e ti cu adev rat liber i unitar, sau tu însu i, c ci faci permanent ceace corespunde subiectului t u ca fundament ve nic al existen ei tale fericite în fundamentul ultim al lui.

¹⁷⁸. Omoar -te pe tine i f -te viu ¹⁷⁹. Uit -te pe tine ca s te cuno ti pe tine ¹⁸⁰. i iat ai faptele monahului.

113. (V. 208). *Acela i-a cerut marelui B trîn acelea i lucruri.*

R s p u n s : Frate i prea iubite sufletului meu, Andrei! Dac ai cunoa te cum trebuie darul lui Dumnezeu, chiar dac to i perii capului t u i-ar fi tot atâtea guri, n-ai putea s -L pream re ti pe El, sau s -I mul ume ti dup vrednicie. Dar cred c tu î i dai seama de aceasta. Dumnezeu tie c nu e b taia ochiului meu, sau clip în care s nu te am în minte i în rug ciune. Dar dac eu te iubesc a a, cu mult mai mult te iube te Dumnezeu care te-a pl smuit. Iar eu m rog Lui s te c l uzeasc i s te cîrmuiasc dup voia Lui. i El te cîrmue te pe tine spre folosul sufletului t u. Iar dac are îndelung r bdare cu tine, aceasta este spre folosul spirit al sufletului t u. R mîi deci a a, mul umindu-I pentru toate i socotindu-te ca nimic în toate, crezînd c toate cele spuse ie se vor împlini în Hristos Iisus Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

114. (V. 209). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care-i ceruse acelea i lucruri i în elegere de la Dumnezeu.*

¹⁷⁸Taie-te de cel r u i leag -te de Dumnezeu, c ci prin amîndou acestea te eliberezi.

¹⁷⁹Omoar -te pentru tine, ca s fii cu adev rat comuniune cu Dumnezeu i cu ceilal i. Omoar individul egoist care te ine mort, ca s fii viu ca subiect comunitar...

¹⁸⁰Uit grija de tine, ca s cuno ti ce e ti cu adev rat, prin trezirea con tiin ei de eul t u r spunz tor, îmbog it i aprofundat prin leg turile fundamentale ce i le descopere cu Dumnezeu i cu semenii.

Frate Andrei, zis-a Domnul c tre Marta: "De crezi, vei vedea slava lui Dumnezeu" (Io. 11, 40). Crede deci i tu i vei vedea pe Laz r înviat din mor i i sfînd la mas cu Iisus (Io. 12, 2). i vei vedea pe Maria ezînd lîng sfintele Lui picioare, izb vit de grijile Martei. Crede c i se vor da toate cîte au fost cerute prin mine, nevrednicul, de la Dumnezeu, ca s le dea iubirii tale. Nimic nu cere Dumnezeu de la tine decît r bdare i mul umire, ca s - i deschid visteriile în elepciunii i în elegerii aflate în El. Te îmbr i ez în Domnul, întru care fii s n tos cu sufletul i cu trupul i roag -te pentru mine.

115. (V. 210). *R spunsul aceluia c tre B trîn c tre acela .*

Frate i iubite Andrei, ascult ! Cei ce primesc de la împ ratul pre ioasele monezi, de le p zesc cu sîrguin i grije, ele r mîn str lucitoare i curate. Dar dac n-au grije de ele, nu numai c se ruginesc, ci se i pierd. Deaceea a spus un oarecare în elept: "Leag argintul t u" (Sirah 28, 29). Iar eu î i spun nu numai s -l legi cu credin a neîndoelnic , ci s -l i pecetluie ti cu smerenia i cu înde-luga r bdare a ascult rii, prin care se mîntue te cel ce rabd (Mt. 10, 22). Î i spun, cu îng duin a lui Dumnezeu, un lucru îndr zne : Prin mine, cel prea mic, î i spune ie Marele Mijlocitor Iisus, Fiul P rintelui celui binecuvîntat, d ruitorul Sfîntului Duh: "Iertate- i sînt p catele tale cele multe" (Lc. 7, 47-48), de la na tere i pîn acum. Primind deci aceast mare i negr it bucurie, iube te-L pe El cu toat puterea, ar tînd road vrednic de poc in (Mt. 3, 8) i strigînd cu Sf. Pavel acele cuvinte ca o cîntare: "Cine ne va desp ri pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strîmtorarea, sau

foamea, sau prigoana, sau lipsa de împrăc minte, sau primejdia, sau frica, sau sabia?"; i zicînd cu El: "Sîntem omorîi în fiecare zi, sîntem socoti i ca ni te oi spre junghiere. Dar în toate acestea sîntem mai mult decît biruitori prin Cel ce ne-a iubit pe noi. C ci sînt încredin at c nici moartea, nici via a, nici îngerii, nici încep toriile, nici st pîniile, nici cele de fa , nici cele viitoare, nici puterile, nici în l imea, nici adîncul, nici vre-o alt zidire nu ne va putea desp ri pe noi de dragostea lui Dumnezeu în Hristos Iisus, Domnul nostru" (Rom. 8, 35-39). Arat -te gîndind la acestea nu cu gura ci i prin fapte. C ci zice: "Întru r bdarea voastr ve i cî tiga sufletele voastre" (Lc. 21, 19). Te-ai f cut p rta de o mare vrednicie, arat mari i vrednice fapte de r bdare i de vrednicie. C ci prin ele se a teapt des vîr irea de care fie s ne facem vrednici în numele Tat lui i al Fiului i al Sfîntului Duh. Amin. Macin -le acestea neîncetat i prin lucrare. i gust dulcea a lor ca s -i înmiresmeze sufletul t u i al celor cu care te întîlne ti. Îmb rb teaz -te i fii tare, prea bine credinciosule !

116. (V. 211). *R spusul aceluia mare B trîn c tre acela .*

Frate Andrei, Domnul a spus c Ilie a i venit (M. 17, 12). i eu îi spun c Laz r al t u cel spiritual a i înviat i a fost deslegat de leg turi (Io. 11, 44) i pentru el s-a împlinit cuvîntul: "Tu ai rupt leg turile mele" (Ps. 115, 7)¹⁸¹. Deci i tu e ti dator s aduci "jertfa laudei" Celui ce te-a deslegat, ca s nu cazi iar i din negrije în leg turile

181 Mortul sufletesc e legat de patimi, nu se mi c liber, nu e st pîn pe sine. In fiecare se poate scula din mormînt, deslega din leg turi, omul s u interior, în rela ie de prietenie cu Hristos, ca un alt Laz r.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de mai înainte"¹⁸², dup cuvântul Mîntuitorului: „Iat te-ai f cut s n tos, de acum s nu mai p c tue ti" (Io. 5, 14). Mul ume te lui Dumnezeu. C ci El se îngrije te de tine, te c l uze te în toate, dac i tu st rui în a voi. Fii s n tos cu sufletul i cu trupul. i roag -te pentru mine.

117. (V. 212). *Acela primind un a a de mare dar, a mai cerut s fie înf i at el i cei împreun cu el (lui Dumnezeu).*

R spuns: Slujitorule al lui Dumnezeu Cel Prea înalt i împreun slujitorule cu mine, Andrei. Pace ie i celorlal i împreun slujitori ai no tri dela Dumnezeu Tat l i dela Domnul nostru Iisus Hristos. V fac vou cunoscut c înc înainte de cererea voastr v-am înf i at Sfintei, închinătei, celei de o fiin de via f c toare i neînceputei Treimi, într-o înf i are care s v p zeasc de tot r ul. Dar nu voesc s nu îi i aceea, c este i o alt înf i are mai plin de fric , mai de neocolit i de dorit întru toat frica i mult iubit , mai plin de cinste i mai sl vit . Care este ea asculta i: Cînd va fi f cut, de ru ine urîtorul de bine vr jma , auzind glasul acela fericit i de via f c tor al Mîntuitorului nostru c tre noi, glas plin de bucurie i de veselie, luminat de o str lucire negrit i gr ind: "Veni i binecuvînta ii P rintelui Meu de mo teni i Împ r ia cea g tit vou dela întemeierea lumii (Mt. 25, 34). Atunci va avea loc marea înf i are înaintea Lui, cînd „Se va preda Împ r ia lui Dumnezeu i Tat l (I Cor. 15, 24). Aceasta este i afar de ea nu este

182 Aducînd jertfa de laud lui Dumnezeu, ie i din robia egoismului sau a patimilor tale. Predîndu-te, cu sim ire de laud , lui Dumnezeu, te-ai eliberat de tine, ai intrat în orizontul larg al vie ii în Dumnezeu cel a toate iubitor.

alta. i cum se va face, ascult : Fiecare dintre sfini înf i înd pe fiii si mîntui i lui Dumnezeu, va zice cu glas str lucitor, cu mult i mare îndr zneal , spre uimirea îngerilor i a tuturor puterilor cere ti: "Iat eu i copiii pe care mi i-a dat Dumnezeu" (Evr. 2, 13; Is. 8, 18)¹⁸³. i nu numai pe ei, ci i pe sine ce va preda lui Dumnezeu¹⁸⁴. i atunci va fi Dumnezeu toate în to i (I Cor. 15, 28). Ruga i-v s ajungem acolo. Fericit cel ce a teapt i ajunge acolo. Ruga i-v pentru mine, iubi ilor.

118. (V. 213). Acela , sup rat de n luciri i de ispitele ce veneau dela draci, i mirîndu-se c dup o atît de mare iubire de oameni a lui Dumnezeu i dup f g duin a bun t ilor viitoare, se mai ivesc acelea, a întrebat pe acela mare B trîn despre ele: i dac mai stau în el pece ile f g duin elor¹⁸⁵.

183 Cei mîntui i prin cineva sînt fiii lui duhovnice ti. Ei s-au mîntuit prin el întrucît Hristos, pe care el li l-a f cut cunoscut, a lucrat prin el asupra lor. Dar i el s-a f cut organ capabil al voii lui Hristos: prin credin a lui tare prin via a lui potrivit voii lui Hristos, prin îndrumarea dreapt dat lor. Ei vor fi scrisoarea lui de recomandare în ziua judec ii. Vor ar ta cum i-a împlinit r spunderea lui. In el însu i se vor ar ta i ei, sau ce a f cut el pentru ei (II Cor. 3,2). Intre cei ce lucreaz pentru alii i între cei din urm se produce o interioritate reciproc . Ei nu mai pot fi desp r i i unii de al ii. Inima p rin ilor nu mai poate fi golit de copii i nici a copiilor de p rin i.

184 Dar cei ce se vor preda lui Dumnezeu împreun cu cei care i-au adus la mîntuire, vor fi preda i i ei de Hristos, care a lucrat prin rîvna lor de cî tigare a altora. Ei vor fi preda i întrucît Hristos însu i predîndu-se Tat lui îi va avea înscri i pe to i în Sine. Hristos va preda toate Tat lui, avîndu-le pe toate adunate în Sine, care se vor preda Lui. E marea concentrare a tuturor în Hristos în Marele Frate i odat cu El în Tat l, ca to i s fie în Hristos la sînul Tat lui.

185 F g duin ele se întip resc ca o arvun în cei ce cred în ele. Cel ce va fi plin de iubire în Împ r ia lui Dumnezeu, are de pe acum în sine iubirea în desvoltare.

R spunsul lui Varsanufie: „Pace mult este celor ce iubesc pe Domnul i nu va fi lor sminteal ” (Ps. 118, 165). Pace mult va fi ie în Dumnezeu, prea cinstite frate Andrei cel de un cuget cu mine. S nu te mole easc pe tine mul imea patimilor i n lucirilor dr ce ti, ci crede c nu vor izbuti nimic tulbur rile i ispitele lor ci mai vârtoș i i vor spori virtutea, dac vom lua aminte cu grije s st ruim în r bdare. C ci s-a zis despre dreptul care se mîntue te prin credin : „De se va feri, nu va binevoi sufletul Meu întru el” (Avac. 2, 4). S nu sl bim deci coarda, ca s nu pierdem cele date nou de iubitorul de oameni i milostivul Dumnezeu. C ci e propriu Lui s ne dea i nou s fim p zi i.

i s nu te miri c dup sfintele f g duin e i dup darurile de care nu-I pare r u lui Dumnezeu, se mi c iar i spre tine patimile necinstite ale acelora, urm rind s jefuiasc comoara nesfîr it , ci adu- i aminte de neru- inarea lor de dup m rturia St pînului nostru Dumnezeu despre cel întru sfin i i sl vitul Iov ¹⁸⁶. Adu- i aminte cîte ispite i uneltiri a pus în mi care ca s doboare turnul i n-au putut, nici n-au izbutit s jefuiasc comoara str - lucitei lui credin e i mul umiri. C ci a a cum întîlnirea cu focul face aurul mai str lucitor, la fel îl face mul imea încerc rilor pe cel drept. C ci Dumnezeu a îng duit ca i dup m rturisirea Sa despre drept, s fie încercat robul S u spre i mai marea laud i slav a St pînului ¹⁸⁷ i

¹⁸⁶ De i Dumnezeu însu i a dat m rturie despre fidelitatea lui Iov, dracii au avut neru inarea s pun la îndoial asigurarea dat lor de Dumnezeu despre aceast fidelitate.

¹⁸⁷ Dumnezeu a primit mai mare slav prin r bdarea de c tre Iov a încerc rilor venite asupra lui, atît pentru c m rturia lui Dumnezeu pentru el s-a dovedit prin ea adev rat , cît i pentru c s-a ar tat cît de tari sînt cei ce se încred în El.

spre ruinare a vrăjmașilor. Deci să nu te descurajezi. Căci pecețile fâgduinelor stau neclintite. Căci așteaptă cu răbdare pe Domnul. Căci „cel ce răbdă până la sfârșit, acela se va mântui” (Mt. 10, 22), în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia fie slava în veci. Amin.

119. (V. 214). *Răspunsul marelui Bătrân către acela, în care se semnalează gândul că înfrînarea de la mîncări îl va împiedica să ajungă la cele făcute de el.*

Nu din nesocotirea înfrînării și a nevoii ei spun mereu iubirii tale să împlinești trebuința trupului precum e nevoie. Doamne fere-te! Căci pentru că dacă lucrarea lui untră nu ajută, după Dumnezeu, omului, în zadar se ostenește în cea din afară. De aceea a spus Domnul că „nu cele ce intră spurcă pe om, ci cele ce ies din gură” (Mt. 15, 18). De fapt lucrarea din untru făcută cu durerea inimii aduce liniște adevărată a inimii, iar liniștea aceasta aduce smerenia; și smerenia face pe om loca al lui Dumnezeu¹⁸⁸. Iar sălăuirea Lui scoate afară pe drăcii și pe căpeteniile lor, diavolul, împreună cu patimile lor necinstite. Și astfel omul se face biserică sfântă, luminată și curată a lui Dumnezeu, plină de toată buna mireasmă, de bună tate și veselie. Omul se face atunci purtător de Dumnezeu, mai bine zis Dumnezeu, precum s-a spus: "Eu am zis: dumnezeii sîntei și fiii ai Celui Prea Înalt" (Ps. 81, 6).

¹⁸⁸ Smerenia deschide pe om cu totul lui Dumnezeu. Căci el nu mai are la nimic care ar fi al său, ci așteaptă totul de la Dumnezeu. Dar smerenia este adusă în inimă de liniștea care înseamnă nefrîntarea omului de nici-o grijă pentru ceva, deslipirea completă de toate. Prin liniștea se ajunge la smerenie, la conștiința adevărată că nu este și nu are nimic prin tine. Smerenia te face că te socotești atîrnat total de Dumnezeu, fiindu-ți deplin evident pe El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Deci s nu te tulbure gîndul, mai bine zis vicleanul, c mînc rile trupe ti te împiedic s ajungi la f g duin . C ci ele sînt sfinte¹⁸⁹ i din ceace e bun nu poate ie i ceva r u. Ci cele ce ies prin gur , trimise de inim , opresc i împiedic pe om s ajung în mod sigur la f g duin ele puse în fa a lui. Împlinind deci trebuin a trupului, s nu faci deosebiri, ci f puterea omului din untru s se osteneasc i s smereasc gîndurile lui.

i atunci Dumnezeu deschide ochii inimii tale ca s vad¹⁹⁰ „lumina cea adev rat " (Io. 1, 9) i s spun cu în elegere „prin har sînt mîntuit" (Ef 2, 5) în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

120. (V. 215). *Întrebare a aceluia c tre acela c tre B trîn: Fiîndc precum tii, St pîne, sînt slab cu sufletul i cu trupul, î i cer s rogi pe Dumnezeu s -mi dea putere de r bdare ca s port cele ce vin asupra mea.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate Andrei, voesc s afle iubirea ta c toate darurile (harismele) se dau prin

189 Dac trupul e prin smerenie templu sfin it al lui Dumnezeu i dac nu te legi prin pl cere de mînc rile ce le consumi, ci gîndul întreg î i este la Dumnezeu, mînc rile se sfin esc i ele, gîndind în vreme ce le consumi la Dumnezeu.

190 A primi în trup mînc rile cu gîndul c Dumnezeu e totul i cu nimic prin mine însumi, îmi deschide ochii s -L v d pe Dumnezeu i prin aceast trebuin a mînc rii i chiar toate mînc rile ca l sate de Dumnezeu spre a corespunde trebuin ei între inerii trupului i a vie ii mele de pe p mînt. E iluminarea prin care vedem pe Dumnezeu prin crea iune, sau ca creator al tuturor. Dac eu prin mine sînt nimic i dac toate prin ele sînt nimic, atunci trebuie s fie cineva care îmi d putin a s exist i d i tuturor aceast putin , odat cu rostul lor pentru mine.

venirea Sfântului Duh de multe ori i în multe feluri. Odat a dat Dumnezeu Apostolilor Duhul s scoat draci; alt dat s s vîr ease vindec ri; alt dat s prevad ; i alt dat s învie mor i. Dar Duhul des vîr it st în a ierta p catele i în a elibera sufletele de întuneric i în a le duce la lumin . Deci îl rog pe Dumnezeu ca dup eliberarea sufletului t u de întuneric, s -i dea Duhul Sfînt spre r bdare i mul umire; i „ca s se ru ineze vr jma ul, neavînd de zis nimic r u împotriva noastr " (Tit. 2, 8). Conlucreaz i tu pu in, luptînd s -l dobînde ti i i-L va da „Dumnezeu cel bogat în mil " (Ef. 2, 4). Roag -te pentru mine, frate.

121. (V. 216). *Întrebare a aceluia c tre marele B trîn: Te rog, st pîne, pomene te-m totdeauna i arat -mi cum trebuie s vie uesc cu fratele care locue te aproape de mine.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, st scris: „De te voi uita Ierusalime, uitat s fie dreapta mea" (Ps. 136,5)

Aceasta despre pomenire. Cît despre cum trebuie s vie ue ti cu cel apropiat, cel ce voe te s plac lui Dumnezeu s - i taie voia sa de dragul aproapelui, silindu-se pe sine. C ci zice: „Împ r ia lui Dumnezeu este a celor ce o silesc i cei ce o silesc, o r pesc pe ea" (Mt. 11, 12). Afl deci cum se odihne te fratele i f a a i vei afla odihn de la Dumnezeu¹⁹¹ în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

191 A sili Împ r ia înseamn a te sili pe tine. C ci prin această silire a ta, sau prin luarea ta în st pînire de c tre tine cu putere, aflî în sinea ta cea adev rat , sau prin ea, Împ r ia care este a celor st pîni pe ei, a celor ce au reu it s pun cu sila st pînire pe ei. C ci în această putere a ta de a te st pîni se arat puterea lui Dumnezeu, care te-a eliberat de toate. Dar st pînindu-te pe tine nu mai superi pe fratele i te vei întîlni cu el în dragoste sau în Împ r ia ve nic . A a ve i fi

122. (V. 217). *Acest frate, care locuia aproape de b trînul bolnav comp timind cu neputin a lui, i-a cerut tare mult marelui B trîn s se roage pentru el.*

R spunsul *lui Varsanufie:* Frate, nu-mi dai pace. „Dac ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu" (Io. 4, 19), ai fi sl vit pe Dumnezeu, pentru c din vreme în vreme dojene te pe robul S u Andrei ca un P rinte milostiv, ca s închid gura spurcat a demonului, pentru ca acesta s nu dea motiv împotriva lui în ziua judec ii, c s-a odihnit în marile f g duin e, vestite lui de Dumnezeu, prin mine, prea neînsemnatul i netrebnicul rob¹⁹². Dar ce socote ti? C nu p timesc i eu împreun cu el, mai mult ca orice om? Suf r i eu cu el. C ci altfel cum s-ar mai adeveri cuvîntul c „de sufer un m dular, toate m dularele sufer împreun cu el" (I Cor. 11, 26).

Dac ai cunoa te cu adev rat str lucirea celor ce-l a teapt , ai fi cîntat împreun cu Pavel, mul umind, vese-lindu-te i zicînd c „nu sînt vrednice p timirile vremii de acum de m rirea celor ce se vor descoperi" (Rom. 8, 18). Dumnezeu s -l înt reasc i s -i trimit lui marea mil . V îmbr i ez pe voi în Duhul Sfînt, privind cu Dumnezeu la înaintarea voastr cea întru Hristos, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

123. (V. 218). *Acela frate dorea s slujeasc b trînului dup putere împreun cu slujitorul lui.*

amîndoi mîngîia i i odihni i de Dumnezeu, a c rui dragoste a i aflat-o, ca pe cea care v une te.

¹⁹² Dac n-ar veni asupra celui drept necazuri, diavolul (i nu numai el, ci i invidioasele slugi ale lui), ar putea spune în ziua judec ii c tre Dumnezeu: i-a fost u or s nu se clatine în via a p mînteasc , odat ce a cunoscut f g duin a marilor bun t i ce-l a teapt i de a c rorarvun s-abucuratînc pep mînt,nefiindsup ratdenecazuri.

B trînul, din dreapta socoteal nu voia s fie slujit de acela pentru cuvîntul Lui Ava Teodor din Ferme, care nu suferea s porunceasc ucenicului s u (Pateric, la Isaac 2). De aceea a întrebat pe cel lalt B trîn despre aceasta.

R spunsul lui Ioan: Dumnezeu cerului i al p - mîntului s sporeasc credin a ta, o, prea cinstite i prea iubite frate; i s înt reasc iubirea ta întru frica Lui ca s împlineasc hot rîrea ta cea bun în privin a aproapelui. C ci dac te ostene ti pu in dup putere, nu te va lipsi Dumnezeu de plata osteneii tale. Deci odihne te pe b trîn atîta cît po i. C ci aceasta place lui Dumnezeu mai mult decît sfînta slujb i decît jertfa. Iar cele ce nu le po i, s le fac fratele. i b trînul nu trebuie s se fereasc , din dreapta socoteal , de a fi slujit de c tre voi, odat ce e bolnav, ci s mul umeasc lui Dumnezeu i s se roage pentru voi. C ci fiind bolnav nu e dator s in cuvîntul lui Ava Teodor, care a spus despre frate: „Nu sînt conduc torul chinoviei, ca s -i poruncesc. Dac vrea s fac ceva, s fac ceea ce vede pe mine c fac". Ava Teodor le-a spus aceasta pentru c putea s împlineasc trebuin a lui i s slujeasc altora. Dar acesta este bolnav. i fiecare trebuie s - i duc via a în frica lui Dumnezeu pe m sura i starea lui, mul umind Lui totdeauna. C ci prin el i i iau plata lor i al ii¹⁹³. Deci s

¹⁹³ Prin cel bolnav, slujit de al ii, ace tia i i iau plata lor dela Dumnezeu. De aceea nu trebuie ca cineva fiind bolnav, s opreasc pe al ii de a-l sluji. C ci aceasta i-ar lipsi pe aceia de plata lor. Dar nici el nu trebuie s - i piard plata sa, l sîndu-se slujit din comoditate, sau din mîndria ce i-o produce superioritatea în vîrst , înv tur sau în pozi ia ierarhic (social).

^{193b} (neprecizat în text n.ed.) Cu mare delicate e socote te B trînul Ioan c cel ce opre te pe cineva s -l slujeasc , îl pismue te pentru r splata ce o va primi de la Dumnezeu. Se socote te supus ispitei p catului dac nu se las slujit. Prin aceasta îl împiedic pe acela de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu pismuiasc pe cel ce vrea s asculte pe Cel ce zice: „Bolnav am fost i mi-a i slujit" (Mt. 25, 36). C ci Dumnezeu nu cere, precum am auzit adeseori, de la cel bolnav decît mul umire i r bdare. Pentru c acestea mijlocesc pentru neputin a noastr înaintea lui Dumnezeu¹⁹⁴. Deci potrivit dreptei socoteli s nu se fereasc s fie slujit de oricare frate care voe te s se osteneasc dup Dumnezeu. i s nu spun : îl împov rez, sau îl nec jesc. Ci s spun : „Cel ce sluje te poate fi egal cu cei chinui i de boal dac Dumnezeu l-a încredin at c -l va r spl ti pentru mine. Domnul s -l mîntuiasc i pe mine s nu m osîndeasc ".

S se p zeasc acestea i locui i în pace, prin harul lui Hristos; al Dumnezeului nostru. „Înainte de toate purta i- v sarcinile unii altora i a a ve i împlini legea lui Hristos" (Gal. 6, 2). i pe lîng acestea, s ne aducem aminte c moartea nu întîrzie s se apropie. Sluji i Domnului i aproapelui cu fric ca s mo teni i prin El via a nemuritoare, în Hristos Iisus, Domnul nostru, întru care avînd n dejdea, nu v îngrijora i de ziua de mîine (Mt. 6, 34). C ci se îngrije te El de noi. i dac arunc m grija noastr asupra Lui (I Petru 5, 7), se va îngriji El însu i de noi precum voe te. Lui se cuvine slava. Amin. V îmbr - i ez în Domnul, cerîndu- v s v ruga i pentru mine, din dragoste,

la înaintarea în des vîr ire. Las -te deci servit cînd ai trebuin , nu atît pentru tine cît pentru cel ce vrea s o fac aceasta. Dar smere te- te, primind aceast slujire, socotind c iei asupra ta riscul p catului. Numai smerenia tope te p catul ce se poate lega atît de primirea slujirii cît i de refuzul ei.

194 R bdarea i mul umirea aduse lui Dumnezeu îl ap r pe bolnav pentru ceea ce n-a putut face pozitiv (post, nevoie) pentru Dumnezeu din cauza neputin ei lui.

124. (V. 60). *Întrebare a monahului Teodor c tre marele B trîn: Cum pot s cunosc gândul care vine dela Dumnezeu i cel care e dela fire i cel care e dela draci ?*

R spunsul lui Varsanufie: Fiule Teodor, cerînd, în elege ce ceri i preg te te-te de lucrare. C ci s-a scris: „Nu cugeta i cele înalte, ci l sa i-v du i de cele smerite” (Rom. 12, 16). Cererea ta ine de o m sur mare. Dac ochiul t u cel din untru n-a fost cur it prin multe leacuri, nu se poate desp ri de spini i m r cini, ca s poat prinde strugurele care înt re te inima i o vesele te. Dac nu ajunge omul la aceast m sur , nu poate deosebi lucrurile, ca s - i dea seama de nu cumva î i bat dracii joc de el i nu e am git încrezîndu-se în ei. C ci aceia schimb chipul lucrurilor precum voesc, mai ales pentru cei ce nu cunosc me te ugrile lor.

Iubitule, n d jdue te în Domnul i- i „va împlini cere-rile inimii tale” (Ps. 36, 3-4). i spune-I Lui în toate: „Fie, Doamne, nu cum voesc eu, ci cum Tu voe ti” (Mt. 26, 39). i va face cu tine dup voia Lui.

Ascult fiule deosebirea gândurilor ce ai cerut-o. Când gândul te îndeamn s faci ceva dup voia lui Dumnezeu, si ai bucurie în a face aceea i o întristare care i se împo-trive te, afl c e a lui Dumnezeu. Deci lupt -te s rabzi dup cuvîntul Apostolului: „Îmi duc trupul robit i-l asupresc, ca nu cumva altora binevestind eu s m fac neîncuviin at” (I Cor. 9, 27). i îpline te voia lui Dum-nezeu.

Iar dac î i vine un gând ce ine de fire, ia aminte cu grije i vei putea s -l deosebe ti. C ci zice dumnezeiasca Scriptur : „Pentru aceasta va l sa omul pe tat l s u i pe mama sa i se va lipi de femeia sa i vor fi amîndoi un trup” (Fac. 2, 24). Dar Apostolul cunoscînd c voia lui

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu este s p r sim nu numai cele ale dracilor, ci i cele ale firii, c „trupul la nimic nu folose te” (Io. 7, 33), a zis: "Cel ce se alipe te de femeie este trup, dar cel ce se alipe te de Domnul, este duh" (I Cor. 6, 16-18). Deci cei ce voesc s fie duhovnice ti, trebuie s resping trupul. C ci ceea ce nu e de folos, e i p gubitor. Iar ceea ce p gube te trebuie lep dat. Dar celor ce voesc s vie uiasc în lume în chip evlavios le-a spus c „nunta e cinstit ” .a.m.d. (Mt. 13, 4).

Iar gândurile dela draci sînt tulburate i pline de întristare i atrag pe ascuns i în chip sub ire la cele dinapoi. Ele se îmbrac în piei de oaie, adic iau înf i area unor gânduri ale drept ii, „dar pe din untru sînt lupi r pitori" (Mt. 7, 15), adic prin cele de la ar tare folositoare, dar de fapt prin ele îns i nefolositoare r pesc i „am gesc inimile celor simpli" (Rom. 16, 18). Fiindc s-a spus de arpe c este foarte viclean (Fac. 3, 15), p ze te totdeauna capul lui ca nu cumva s afle în tine cuib i prin el locuin i s lucreze în tine pustiirea.

De dore ti deci i tu s te faci duhovnicesc, respinge cele ale trupului. C ci cele ce le t g due te cineva, pe acelea le i leap d . Ascult pe Domnul însu i zicînd: „De voe te cineva s vin dup Mine, s se lepede de sine i s -Mi urmeze Mie" (Mt. 16, 21). Dar cum se leap d omul de sine, dac nu p r sind voile firii sale i urmînd Lui ¹⁹⁵.

195 Avem aci o explicare a lep d rii de sine, a t g duirii sale: înseamn nu o nimicire total a fiin ei proprii, ci o neîmplinire a trebuin elor vie ii sale naturale, sau a voilor acestei vie i, împlinind omul însu i voile lui Dumnezeu cu sine. Aceasta arat c el continu s existe ca subiect care împline te voia lui Dumnezeu cu privire la el, voie care nu vrea ca omul s nu mai existe peste tot, ci s existe pe un plan superior, umplîndu-se de voia dumnezeiasc . Aceasta e ridicarea fiin ei sale din planul în care vrea s tr iasc prin puterile ei în marginile trebuin elor ei p mînte ti, în planul existen ei unit cu

De aceea vorbe te în mod deosebit despre cele ale firii i nu de cele contrare firii. C ci dac p r se te cineva cele contrare firii, n-a p r sit nimic din cele ale lui pentru Dumnezeu. Pentru c ele nici nu sînt ale lui¹⁹⁶. Dar cel ce a l sat cele naturale ale lui, strig pururea cu Sf. Apostol Petru: „Iat noi am l sat toate i am urmat ie. Ce oare va fi nou ?" (Mt. 19, 27). i aude cuvîntul acela fericit i este asigurat de f g duin a vie ii viitoare. Ce a l sat deci Petru, ca s se laude, tiut fiind c nu era bogat? Nimic altceva decît voile sale naturale. C ci dac nu moare omul cu trupul, vie uind cu duhul, nu poate

Dumnezeu, într-o deschidere pentru puterile ce-i vin din Dumnezeu. Propriu zis, într-un plan pur natural omul nu poate tr i. Cînd vrea s r mîn închis în acest plan, el se mîndre te, deci se face robul unei patimi venit de la tat l trufiei, care este diavolul, i caut s dezvolte firea sa prin porniri exagerate care sînt tot atîtea patimi. Aci înv tura Sf. P rin i e cu totul opus înv turii catolice despre putin a de existen a unei „naturi pure" a omului. Dar patimile ce se mi c în orizontul lumii acesteia în care toate sînt pieritoare, în realitate îl „pustiesc" pe om de via . Numeroasele satisfac ii ce i le procur aceste patimi sînt urmate de o pustiire general ; o pustiire anticipat de o pustiire par ial ce urmeaz dup satisfacerea fiec rei patimi în parte.

Despre necesitatea de a p r si chiar cele ale firii, ca neputînd mîntui pe om, vorbe te Varsanufie în rîndurile ce urmeaz . Dar p r sirea lor e un act de mai

mare curaj, de mai mare iubire a lui Dumnezeu, decît p r sirea celor contrare firii. Desigur pîn la un loc unele din cele ale firii trebuie p strate i satisf cute. Dar unii p streaz mai pu ine din ele decît al ii. Ace tia sînt monahii. E necesar îns ca i unii i al ii s nu men in ale firii desp r ite de cele dumnezeie ti.

¹⁹⁶ Cele contrare firii sînt patimile p c toase. F r ele poate omul tr i, c ci nu fac parte din fire. Deci p r sindu-le pe ele pentru Dumnezeu, nu d ceva din ceea ce este necesar. Dar cel ce d ale firii sale aduce o jertf lui Dumnezeu. Ins prin aceasta se ridic pe un nou plan de existen , mai presus de fire. Iar jertfa e sfin it de Dumnezeu cînd e primit .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

în via. i precum cele ale firii nu r mîn cu cel mort cîtu i de pu in, tot a a nici cu cel mort duhovnice te cu trupul¹⁹⁷. Dac deci ai murit pentru trup, cum tr iesc în tine cele naturale?

Iar dac nu ai ajuns la m sura duhovniceasc , ci e ti înc prunc cu mintea, smere te-te în fa a înv torului t u, ca s te dojeneasc spre îndreptare: „Nu f nimic f r s ceri sfat” (Sir. 35, 29.), chiar dac ceeace se ive te ti se pare bun la ar tare. C ci lumina dracilor se dovede te pe urm întunerec.

Deci tot ce auzi, sau gînde ti, sau vezi, de- i tulbur inima fie m car cît de pu in, este de la draci. Prime te cele scrise pe scurt, crezînd c dac ai asuda în acestea, Dumnezeu care toate le d ruie te, i-ar h r zi s înaintezi ca s fii în toate pururea cu sfin ii spre a liturghisi i a te bucura cu ei i a mo teni împreun cu ei bun t ile Lui, în Hristos Iisus Domnul nostru. C ruia fie slava în veci. Amin.

125. (V. 61). *Deoarece B trînul ne se între inea cu nimeni decît cu slujitorul s u, Ava (Serid), acela frate ceru prin scrisoare o convorbire cu el, zicînd c i Ava Moise (Pateric, la Arsenie 38) i ceilal i p rin i se între inea cu cei ce cereau. B trînul r spunse prin scrisoare, cu prevestirea unor lucruri a c ror împlinire noi am cunoscut-o prin ceeace ni s-a întîmplat chiar nou . C ci a spus c se va ar ta lui. i anume în cefel i pentru cine: pentru „necredincio ii din Iudeia” (Rom. 15,*

¹⁹⁷ Aceasta nu e moartea duhului, ci o moarte a trupului pentru cugetare, pentru duh; adic nu e o moarte fizic a trupului, ci în spirit, sau pentru spirit. Trebuie s mori în spiritul t u, ca s treci la înviere, la o alt via , a a cum trebuie s moar trupul fizic pentru a ajunge la învierea în astfel de trup. Numai cei care au biruit prin duh cele ale trupului vor învia întru fericire.

31). *i de fapt, dup o vreme, fratele c zînd în ispita de a nu crede c B trînul e în chilie i de a zice c Ava d dea închipuire prezen ei lui, chemînd B trînul pe frate i pe cei ce se aflau în acel loc, le ar t tuturor picioarele. i eu însumi, p c tosul, m-am învrednicit de sp lare¹⁹⁸. i a a c indu-se fratele i aducîndu- i aminte de r spunsul B trînului, ne-a m rturisit necredin a lui i prevestirea B trînului. i to i am pream rit pe Dumnezeu.*

Iat R spunsul lui Varsanufie: Frate „nimeni nu cunoa te cele ale celuilalt, decît duhul omului cel din el” (I Cor. 2, 11). Fiecare tie ce are în cas i ce a cî tîgat în punga lui. i potrivit cu aceasta cheltue te i pentru între inerea altora. Apoi avem porunca St pînului s nu zidim turn înainte de a fi calculat cheltuelile (Lc. 14, 28). Num r -mi pe sfin ii care s-au îmbog it (sau: care te îmbog esc) în duh. i m vesele ti cu cuno tin a ta, dar i mai mult cu faptele tale. Dar eu îi cercetez pe ei i pe cît îi aflu de prisoselnici în faptele lor cele bune, pe atîta m aflu pe mine de prisoselnic în faptele mele cele rele. i aceia au lucrat cu îndr zneal , iar eu f r s fac nimic, tremur, cunoscînd cele f cute de mine, pentru Cel ce a zis: „Tu cel ce înve i pe altul, pe tine nu te înve i?” (Rom. 2, 21). i m str duiesc s nu-L mai aud cum m osînde te i-mi zice: „F arnice, scoate mai întîi bîrna din ochiul t u” .a.m.d. (Mt. 7, 5). Dar m silesc s o scot i nu izbutesc. Totu i nu desn d jduesc, ci n d jduesc s izbutesc. Dar spune-mi frate: dac zice cineva unui s rac: „Unii oameni au dat ajutoare, d i tu chiar dac n-ai nimic”, o poate acela face ? i ce urmeaz de aci? C mul i înseta i aflînd cu bucurie apa, nu caut s afle

198 Nota în textul grec: Poate acesta era Serid, egumenul mîn stirii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

izvorul ei, sau al ploii, sau al râului de unde vine^{198b}. i mul i bucurându-se de str lucirea soarelui, nu iscodesc de e mare sau mic, v zut sau nev zut. i în privin a altor stihii la fel. Tot a a P rin ii întreba i au spus despre Dumnezeu: „Nu c uta pe Domnul i nu întreba unde locue te" (Pateric, Sisoe 40).

Ce-i voi spune deci ie, care ai p r sit str duin a de a cerceta p catele i dore ti s m vezi pe mine, vierme împu it, „p mînt i cenu e" (Iov 42,6) ? Dar i eu, ca un nebun, bucurându-m de întrebare, i-am trimis un r spus, am gindu-m i socotind c sînt ceva i dînd uit rii ceeace s-a scris c „cel ce socote te c este ceva, nefiind nimic, se am ge te pe sine" (Gal. 6,3). Da, m-am am git în aceasta i am vorbit f r s fiu vrednic. Tu îns , lucreaz ca un bun i ascult tor lucr tor i nu cere aceasta dela mine. Totu i eu doresc s te v d i s te îmbr i ez pe tine i pe toi, mînat fiind de iubirea cea dela Dumnezeu. Dar în momentul cînd m va în tiin a Dumnezeu. Atunci m voi arunca, prin mine însumi, la picioarele voastre i v voi s ruta, rugîndu-v s fiu izb vit de cei necredincio i din Iudeia. i s nu ne cheltuim, frate, zilele noastre în împr tiere, ci s cî tig m plînsul plin de lacrimi, ca s dobîndim fericirea. i s petrecem cu cei s raci i blînzi, ca s ne facem împreun mo tenitori cu ei¹⁹⁹. i s urm m pacea cu toi, ca s ne afl m împreun cu fiii lui Dumnezeu. S îndur m osîndirea i def imarea, ca s se îmul easc plata nostr în ceruri. S ne sîrguim s ne ar t m Lui

198b S nu c ut m s tim teoretic prea multe despre Dumnezeu, izvorul puterii noastre, ci s ne folosim de ea. Nu cere unui s rac ca mine, spune Varsanufie, s - i dau cuno tin a tainelor lui Dumnezeu, pe care nu o am.

199 Petrecînd cu cei s raci i blînzi, ne vom face ca ei i vom mo teni împreun cu ei Împ r ia cerurilor.

prin fapte bune, „ca v zînd oamenii faptele noastre cele bune s pream reasc pe Tat l nostru Cel din ceruri" (Mt. 5, 3-16). Nu învîrtindu-te pe tine i-am scris acestea. C ci m v d pe mine ap sat de multe datorii. De aceea cad neîncetat, rugîndu-m lui Dumnezeu ca s -mi d ruiasc mie i ie iertarea p catelor prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

126. (V. 62). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care-l fericise pe el pentru virtutea lui i-i spusese cuvinte din Scriptur i-l întrebese dac trebuie s resping fructele i s se poarte cu credincio ie i cu ascultare ca P rin ii; i despre rug ciune i cu rug mîntea de a i se lumina ochii lui bolnavi.*

Frate, s-a împlinit cu mine prin tine Scriptura care zice: „Poporul Meu, cei ce v fericesc pe voi, v am gesc" (Is, 9, 16). O astfel de fericire (laud) nu ne las s vedem ru inea faptelor noastre. Ea vat m , precum socotesc, chiar pe cei ajun i la m sur i-i desparte de credin a în Dumnezeu. C ci zice Domnul: „Cum pute i crede în Mine, primind lauda unii de la al ii?" (Io 5, 44). Cel ce în elege smerenia Apostolului va alege mai ales nebunia, ca s se fac mai tîrziu în elept. (I Cor. 3, 18)²⁰⁰. C ci cel ce voe te s se arate pe sine tiutor (gnostic) i nu mai degrab duhovnicesc (pnevmtic), m voi mira de va sc pa de osînda ce i se rîndue te prin firea²⁰¹ îns i. Iar

²⁰⁰ Cine s vîr e te fapta pentru a fi l udat de al ii i se bucur de laudele ce i se aduc de aceia, se va dovedi pîn la urm neîn elept. Dimpotriv , cel ce nu urm re te asemenea laude i nu d pe ele nimic, f r a face totu i r ul, se va dovedi pîn la urm în elept, c ci nu s-a sl b nogit în c utarea slavei de arte.

²⁰¹ Firea îns se sl be te în cei ce caut laudele dela al ii, sau se dovede te slab . Ce va face cînd nu va mai fi l udat ? i cu siguran

Sfin ii Varsanufie i Ioan

despre cei smeri i scrie c vor lua har (Prov. 3, 34). Oricine laud dulcea a cuvintelor lui Dumnezeu, dar nu se hr ne te din ea, o face s apar amar . Oare e amar cuvîntul: „De voe te cineva s vin dup Mine, s se lepede de sine i s - i ia crucea sa i s urmeze Mie" (Mt. 16, 24)? Iar de e dulce, pentru ce, vrînd s împlinim voia proprie, îl respingem ? Cel ce se arat pe sine cunoscînd calea care duce la cetate, întreab de ea fie din dispre , fie ca s ispiteasc pe cel întreat i s rîd de el. Iar de cunoa te calea i nu merge pe ea, e judecat ca unul ce o nesocote te. A avut i Ava Arsenie, cuno tin a, dar nu a ar tat-o (Pateric, Arsenie 5), zicînd: Voesc s m mîntuiesc dar nu tiu cum" (Pateric, Antonie i Arsenie 1). Dac deci cineva arat , fratelui s u calea, dar nu are grij s mearg el însu i pe ea, e socotit vinovat. Iar cale este aceasta: ca cele trecute i aruncate de noi la spate s nu ne atrag la cele dinapoi. C ci altfel ne-am afla iar i la locul de unde am ie it i deci vrednici de dispre uit ca unii ce ne-am ostenit în zadar. Pentru c cel ce voe te s cunoasc drumul, dac nu merge pe el împreun cu cel ce-l cunoa te în chip des vîr it, nu ajunge niciodat la

laudele ce i se aduc, pentru c e v zut c le dore te i are s le impun , nu sînt sincere i nu vor ine mult. Nu vor ine dup ce nu va mai avea puterea s le impun . Chiar cei ce-l laud pe cineva, de voie, de nevoie îl osîndesc în sinea lor în vreme ce la ar tare îl laud ; iar cînd nu vor mai avea interesul s -l laude, îl vor osîndi pe fa . Iar laudele le caut cel ce se arat tiutor al poruncilor, dar nu împlinitor al lor, ca omul duhovnicesc. Cel ce împline te porunca se va face tuturor slujitor, deci se va smeri. Prin aceasta el este duhovnicesc i nu caut lauda. El nici nu vrea s - i spun c tie aceste porunc . Cine voe te s arate c o tie, de fapt nu o face, ci vrea s se laude cu tiin a sa. Cuno tin a lui r mîne la suprafa a lucrurilor. Aplicarea cuno tin ei se imprim în fiin a proprie. Acela veste te împlinirea poruncilor în via a sa.

cetate. Arunc voia ta înapoia ta i smere te-te în toat via a ta i te vei mîntui.

Iar despre foame, s nu le ceri din propria voin . Dar dac i le vor da, ia i m nînc , suspinînd pentru osînda ce i-o aduce pl cerea aceasta²⁰². Iar pentru c vorbe ti de sfin i, urmeaz -le ascultarea i credin a ar tat în fapte. C ci f r fapte s-a dovedit c o moart (Iac. 2, 26). i fiindc vorbe ti de ascultare, s tii c nu e una mai bun decît cea ar tat în supunere. C ci în aceasta st ascultarea. i a zis careva: „Fiul ascult tor va tr i”.

Iar despre ochi, puternic este Cel ce i-a pl smuit s -i i lumineze împreun cu ochii din untru, cu care dac am vedea, dup cuvîntul Mîntuitorului, n-am avea nevoie de cei dinafar , care v d de ert ciunea lumii.

Puternic e deci Dumnezeu s fac s ne afl m cu cei ce se mîntuesc, spre slava prea sfîntului S u nume. Amin.

127. (V. 63). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care-l întrebese împreun cu al ii: Cine a dat diavolului puterea i st pînirea ?*

Dac voi i s cunoa te i ceeace nu v este de trebuin : cine a dat diavolului puterea i st pînirea, s o cunoa te i din aceasta i s nu face i, din pricina ne tiin ei voastre, pe Dumnezeu cauza relelor. Lua i o pild dela voi. Dac cineva dintre voi înclin cu propria voin spre r u -i-l face, e judecat de Dumnezeu ca unul ce a f cut r ul din propria voin . Dar întrebi: Cine i-a dat voin a? Dac Dumnezeu, pentru ce îl judeci pe el? V spun: Nu înf i- a i pe Dumnezeu, din pricina strîmb rii aduse ei de diavol, ca voitor al r ului. Nu este aceasta, s nu fie ! Chiar dac au spus-o aceasta unii dintre sfin i, în elesul în

²⁰² Deci m nînc , t ind pe cît po i pl cerea dela fapta aceasta, sau a teptînd osînda pentru ea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

care au spus-o v este cu totul nepriceput. Ei au spus c Dumnezeu i-a dat aceluia putere i st pînire, întrucît nu-l opre te i nu-l împiedic dela s vîr irea r ului. A a s în elege i cuvîntul: „Eu am învîrto at inima lui Faraon" (Ie . 10, 1). Întrebi: Dac este a a pentru ce îl învinuie ti ²⁰³? El o spune aceasta pentru c nu l-a pedepsit de mai înainte. Aceasta o poate cunoa te cineva i din cartea lui Iov. C ci se spune în ea c diavolul a pierdut averile i pe fiii lui. Dar auzi-l pe Iov zicînd: „Domnul a dat, Domnul a luat, cum a socotit Domnul a a a f cut. Fie numele Domnului binecuvîntat în veci" (Iov. 1, 21).

Pentru ce, deci, nu nume te pe pierz tor, ci pe Cel îndelung r bd tor i în stare s împiedice i s opreasc r ul ? Dar ia seama c pentru nimic altceva nu i-a spus

²⁰³ Aceasta este problema teodiceii, care caut s scoat pe Dumnezeu de sub vina existen ei r ului în lume. Liebnitz a r spus c lumea aceasta este cea mai bun posibil . În orice caz ea poate ajunge la o în l ime decît care nu exist alta mai sus. E un lucru pe care necredin a nu-l cunoa te. Pentru ea lumea r mîne total în ceea ce este. Ea nu poate deci g si o explicare a r ului. Dup înv tura cre tin lumea se poate îndumnezei prin har. Oamenii (toate fiin ele con tiente) au în ei i în lume i în ajutorul lui Dumnezeu toate condi iile pentru aceasta. Îngerii, la fel pot ajunge acolo. Chiar pe p mînt oamenii ar putea tr i în bun în elegere. R ul e produs de libertatea r u folosit de o parte din îngeri i de oamenii care se las ispiti i de ei i de trup prin reaua folosire a libert ii. Îngerii r i pot face r u oamenilor i prin distrugerile produse în natur . Exist o putin de lucrare tainic a spiritului asupra naturii. Dar o lume f r libertate ar fi o închisoare insuportabil pentru fiin ele con tiente. Lipsa de libertate nu se poate împ ca decît cu absen a con tiin ei. Dar aceasta este o lume cu totul inferioar , nedemn de puterea lui Dumnezeu. Dumnezeu las fiin ele con tiente libere s fac i r ul, pentru c le respect con tiin a i libertatea. Dar El face i din r bdarea Lui i din lupta acelor fiin e cu ispitele posibil o înt rire spiritual a fiin elor umane. C ci omul trebuie s creasc cu colaborarea sa spre m rirea sa de fiu al lui Dumnezeu prin har.

aceluia: „Iată-l dau pe el în mâinile tale” (Iov. 1, 12), ci ca să-l arate pe Dumnezeu cauza mârțurisirii dreptului Iov că dela El are toate binefacerile. Deci Dumnezeu este înfiat ca Cel ce i-a dat aceluia putere și stăpânire, pentru că nu l-a împiedicat (de a face răul). Căci Dumnezeu i-a încredințat la început o stăpânire bună și dându-i-o, nu i-a luat-o înapoi; dar acela primind-o, s-a făcut neascultător și în locul ei s-a îmbrăcat cu facerea celor rele. Deci Dumnezeu S-a arătat că neîmpiedicându-l, pentru că e Cel ce i-a dat puterea. Nu scrie: N-a primit binecuvântarea și Dumnezeu a departat-o de la el; ci „și se va departa de la el” (Ps. 108, 17)²⁰⁴

A adărsănu socoti pe Dumnezeu cauza relelor, căci aceasta va aduce osînd. Ci acela însuși (diavolul) i-a ales și puterea de a face răul și Dumnezeu nu l-a împiedicat. Căci zice: „și a iubit blestemul și i-a venit lui” (Ps. 108, 17); nu zice că Domnul i l-a dat lui. Drept aceea stă și neclinti întru Domnul, în credința că este Căpetenia vieții noastre și a tuturor bunătăților. Și mișertă și căm-am lăsatătras în întrebări copilărești, prind grija desvîrării. Copii, binecuvîntează și sporească Domnul rodirile voastre în numele Tatălui împreună cu Sfîntul Duh.

*Scolie:*²⁰⁵ În acestea purtătorul de Dumnezeu pînă te arată limpede că cel ce se străduiește pentru mîntuire nu trebuie să caute darul tăii ei. Căci tăia îngîmfează, cum zice Apostolul. Se cuvine să întrebi despre patimi și cum să-ți conduci viața. Căci aceasta e de trebuință și

²⁰⁴ Scriptura nu spune că Dumnezeu i-a luat diavolului și oricărui faptă al răului puterea, pentru că nu o folosește spre bine și deci spre binecuvîntarea lui; ci că nu va ajunge la binecuvîntare, pentru că a folosit rău puterea dată lui.

²⁰⁵ Scolia aceasta se cuprinde în ed. Volos, în text.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

duce la smerenie. Iar smerenia e mîntuirea prescurtat : „M-am smerit i m-a mîntuit Domnul", spune oarecare dintre sfin ii. „Monahul smerit nu va iscodi cele negrite, iar cel mîndru va iscodi judec ile²⁰⁶. Unui doctor care întreb dac trebuie s se ocupe mai mult cu c r ile de medicin , decît cu patimile, pentru c a a ajungem la des vîr ire, izb vindu-ne de robia patimilor, sfîntul i-a spus c e bine s se ocupe cu amîndou în chip convenit i cu drept socoteal . Iar spunînd: „Ierta i-m c m-am l sat atras de întreb ri copil re ti", d de în eles, sau mai vîrtos arat deschis c astfel de întreb ri sînt pline de cuget copil resc i de mult ne tiin . Ba pe lîng aceea, i de o cumplit mîndrie.

128 (V. 64). *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn: Ce s fac, p rinte, c m chinuie te gîndul c mi-am p r sit copiii i so ia si au r mas f r ocrotire ?*

R spunsul lui Ioan: S-a scris în Pateric despre un oarecare c fiind nedrept it de cineva s-a dus la un b trîn i i-a spus: „Am fost nedrept it de cineva i vreau s m r zbun". i i-a r spuns b trînul: „Nu fiule, ci s l s m lui Dumnezeu cele ale r zbun rii". Dar fiindc nu l-a convins, a zis: „S facem o rug ciune". Pornind rug ciunea, b trînul a început s zic la auzul fratelui: „Doamne Dumnezeule nu mai avem trebuin de tine ca s îngrije ti de noi, c ci noi ne facem singuri dreptate". Acela, str puns de cuvînt, a zis: „Iart -m , Ava nu m voi mai r zbuna". (Sisoe I).

Deci iat ce- i spun, frate: dac ne îngrijim noi în ine de so ie i de copii, nu se mai îngrije te Dumnezeu de ei; dar dac -i l s m, Dumnezeu se va îngriji de ei i de noi. Nu socoti deci c trebuie s te îngrije ti de ei, sau s te

²⁰⁶ Aceasta o spune Ioan Sc rarul.

rogi pentru ei, ca s nu-i ai în amintirea ta i s nu se iveasc o patim în sufletul t u.

129. (V. 65) *Întrebare a aceuia c tre acela*
B trîn: Ce s fac c , st ruie în mine cu putere întristarea pentru desp r irea de so ie ?

R spunsul lui Ioan: S-a scris despre b rbat i femeie c „vor fi amîndoi un trup” (Fac. 2, 24). Precum deci dac se taie din trup o parte oarecare, trupul r mas sufer pîn se t m due te rana, apoi durerea înceteaz , la fel i în cazul t u e de trebuin s suferi de pe urma t ierii trupului.

130. (V. 66) *R spunsul marelui B trîn c tre acela la aceia întrebare.*

"Dac celui ce crede toate îi sînt cu puțin " (Mc. 9,1 23), unde este credin a ta ? ²⁰⁷ Sau dac i-ai ales starea unui mort, întreb pe mort dac o dore te pe so ia sa, sau dac nu va fi osîndit pentru c venind ea, a curvit? Dac ai l sat pe mor i s - i îngroape mor ii lor, pentru ce nu bineveste ti Împ r ia lui Dumnezeu (Lc. 9, 60) ? Pîn cînd vei dormi ? Vegheaz i strig cu David: „S nu apleci inima mea c tre cuvinte viclene, ca s caut desvi- nov iri în p cate" (Ps. 140, 4). Dac ai în eles mai mult decît to i cei te înva (Ps. 118, 99), viclenii demoni care împresoar inima ta sporesc, cu i mai mult t rie r zboiul gîndului la femeie²⁰⁸. Dar unde s-a ascuns de tine

²⁰⁷ De ce te vai i c nu po i birui această întristare cînd tii c „ celui ce crede toate îi sînt cu puțin " ? Unde este credin a ta, dac socote ti c nu po i birui întristarea desp r irii de so ie ?

²⁰⁸ Dac ai în eles i ai respins alte ispite mai mult decît to i, demonii aduc r zboiul mai puternic al gîndului la femeie. Sau: precum tii mai mult decît al ii, care n-au fost c s tori i, demonii aduc în tine cu mai mult t rie r zboiul gîndului la femeie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cuvântul Scripturii: „Credincios este Dumnezeu, care nu ne va lsa pe noi s fim ispiti i" (I Cor. 10, 13)? Iar dac le p timim acestea din neputin a noastr , s nu învinov easc soarele c nu-l lumineaz sau nu-l ajut . i de crezi c s-a sub iat ca un p ianjen sufletul omului pedepsit pentru f r delegea lui (Ps. 38, 15), pentru ce se mole esc mâinile tale înainte de a începe r zboiul? Dac e puternic Cel ce zdrobe te pe to i vr jma ii împreun cu noi pentru noi, pentru ce-L, bîrfim c st departe de noi din pricina necredin ei i lenii noastre? Dac nimenea nu e mai tare ca el i te lauzi zicînd: „Tu cu mine e ti" (Ps. 22, 4), de ce te temi i tremuri, avîndu-l pe El cu tine? Arat iubirea i vei lua pu in din focul ceresc, pe care a venit s -l arunce pe p mînt St pînul tuturor (Lc. 12, 43). „Ca atunci cînd se va sem na de vr jma neghina (Mt. 13, 25), s o ard focul i s o consume. T mîiaz deci din acest foc, ca Dumnezeu s primeasc buna mireasm a t mîii tale i s o duc în fa a P rintelui S u împreun cu Duhul de via d t tor i s - i fac s la la tine, în biserica ta, în care te înf i ezi Lui ca jertf vie, sfînt , bine pl cut Lui²⁰⁹. i atunci, înc lzit de acest foc, vei

209 T mîia reprezint jertfa fiin ei noastre. Dar ea trebuie s se aprind de c ldura dragostei, ca s urce la Dumnezeu. În stare de jertf fiin a noastr r spînde te o sim ire eliberat de egoism, care place lui Dumnezeu ca o bun mireasm . Dar fiin a noastr se aprinde de focul dragostei i de pornirea de a se d rui ca jertf Tat lui, numai întrucît acest foc îi vine din Hristos ca jertf suprem plin de dragoste. Prin aceasta ne unim în starea de jertf cu Hristos în stare de jertf , sau Hristos în stare de jertf ia în Sine i în mireasma Sa ca jertf d ruit Tat lui i mireasma jertfei noastre. Atras de această stare a noastr , în care sîntem total pu i la dispozi ie i deschii Tat lui i Fiului i Sf. Duh, Sfînta Treime se s l uie te în noi ca într-un templu, în care i se ofer jertfa fiin ei noastre. Fiin a noastr e i templu i jertf lui Dumnezeu, plin de c ldura jertfei lui Hristos i de bun mireasm a pred rii totale lui Dumnezeu. Venit în noi i unit cu noi cei afla i în această stare de jertf . Pasagiul se resimte de

dori pururea s fii împreun c l tor, împreun cet ean i împreun mo tenitor cu sfin ii, care au izbândit în acestea ajungând la acelea „pe care ochiul nu le-a v zut, urechea nu le-a auzit i la inima omului nu s-au suit, pe care le-a preg tit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El (I Cor. 2, 9)", în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

131 (V. 67). *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn: Ce s fac, P rinte, c mi-efric noaptea ?*

R spunsul lui Ioan: Locuitorii cet ii se tem de barbari pîn ce nu au ajutorul împ ratului. Dar când afl c a sosit în cetate ducele, sau generalul, nu se mai tem, tiind c aceia se îngrijesc de ei. Chiar dac aud c se apropie barbarii, nu mai sînt îngrijora i, avînd pe cel ce lupt pentru ei. Deci i noi dac credem în Dumnezeu, nu ne temem de draci. C ci ne trimite ajutorul Lui.

132. (V. 219). *Un frate oarecare avînd trei gînduri i voind s întrebe despre ele pe marele B trîn, îi f cu întrebarea nu în mod deschis ci prin ghicituri, voind s le ascund Avei. El scrise deci cîteva litere i gîndindu-se la cele ce voia s -l întrebe, î i întip ri în minte literele cugetate ca legate cu acele puncte. Iar literele erau acestea: înfîi i, în leg tur cu care î i întip ri în minte întrebare despre lini tea deplin i despre t cere des vîr it f r nici-o între inere cu cineva; a doua k, despre hran , ca semn pentru întrebarea dac trebuie s m nînce mîncare uscat i f r vin i de trebuie s se între in numai, cu slujitorul s u; a treia l, prin care*

scrierea „Închinare în duh i adev r" a Sf. Ciril din Alexandria (P.G. 68).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

întreba dac trebuie s se întîlneasc cu cineva i dac poate face vreun pogor mînt în hrana trupului.

La acestea b trînul îi r spuse: „S nu te aba i nici la dreapta, nici la stînga" (Prov. 4, 27), pîn ce nu se vor face amîndou cu dreapta socoteal ²¹⁰.

133 (V. 220). *Acela frate i-a f cut aceleia mare B trîn o alt întrebare, pe care nu i-a pus-o nici în mod deschis, nici prin ghicituri legate de litere, ca prima dat, ci gîndind-o numai cu mintea. Era o întrebare despre povara somnului i sl biciunea sufletului i o cerere de ajutor i de rug ciune pentru mîntuirea sa, i ce înseamn spusa din r spunsul dinainte: pîn ce se vor face amîndou cu drept socoteal. La aceasta B trînul a r spuns:*

Primul lucru este p gubitor, al doilea folositor. i cu cît e mai p gubitor primul, cu atît e mai folositor al doilea.

134. (V. 221). *Acestea l sîndu-l iar i nedumerit, fratele se rug s afle cum este primul lucru p gubitor i ce trebuie s fac pentru a sc pa de el. i ce înseamn ceea ce s-a spus în r spuns despre cele dou ?*

i el a r spuns: Toate sînt drepte celor ce le în eleg. Îns i firea ne înva . Iar cu privire la ce sînt cele dou , aceasta am spus-o despre voi, despre cel ce întreb i despre cel ce sluje te pentru a se primi r spunsul. Cît prive te somnul, e vorba de suflet i de trup. C ci de nu e robit trupul duhului, nu pot fi sl bite patimile de c tre trup. De aceea am apropiat gîndurile între ele.

210 Explicarea e dat în scrisoarea 137.

135. (V. 222). *Fratele r mînd iar i nedumerit de spuse despre apropierea gîndurilor întreolalt , a întrebat: Ce înseamn aceasta ?*

Iar B trînul i-a r spus: Ierta i-m pentru Domnul, Vorbesc în prostie. Domnul a spus Ucenicilor S i: „Acum nici voi nu în elege i ?” (Mt. 15, 16).

Punctul întîi i punctul doi sînt unul i acela .

136. (V. 223). *Auzind acestea fratele, i-a spus B trînului: P rinte îmi încredin ez sufletul milelor lui Dumnezeu i mîinilor tale. Roag -te pentru mîntuirea smeritului meu suflet.*

R spunsul prin scrisoare: Frate, s lu m seama la noi în ine cu mult luare amînte. C ci nu e cu putin s lu m amînte repede la lucruri. Dac Apostolul care luase (r splata), spune de sine c n-a luat-o (Filip 3, 12), cu cît mai mult nu trebuie s ne smerim noi care sîntem o nimica? Am socotit s primim gînduri în ghicituri i s d m deasemenea r spunsuri în ghicituri. C ci acestea nasc în sufletul cugetelor, mai ales al celor în eleg tori o rumegare duhovniceasc . Pentru c cercetînd ghiciturile afl m r s rind din ele mult folos. Dar Apostolul ne îndeamn , zicînd: „Nu cugeta i la cele înalte, ci l sa i-v du i spre cele smerite” (Rom. 12, 16). De aceea nu mai spune totdeauna gîndurile tale în ghicituri. C ci r spunsurile mele f r în eles te vor face s nu le pricepi i ne va duce pe amîndoi într-o necontenit încurc tur . Cu adev rat, nu ne este de nici-un folos s ne gr im sau s ne scriem unii altora totdeauna prin ghicituri, chiar dac vedem c am primit acest dar, ci numai cînd se

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ive te trebuin a²¹¹. Odat ce sîntem m dulare unii altora i mai tim c „fratele ajutat de frate este o cetate înt rit ” (Prov. 18, 19), spune gîndurile tale sau scrie-le în chip deschis prin fratele i a a vei avea r spusul la fel²¹². C ci aceasta este un semn al smereniei pentru amîndoi. Spune-mi ce nevoe este s gr im în chipuri înalte, cînd putem s r mînem în smerenie ? F -o i aceasta, dar rar. C ci e de folos inimii zdrobirea care înso este gîndurile. Lucrul acesta te-a f cut s zici: „Îmi încredin ez sufletul i trupul”. Iar dac cineva gînde te s se supun fratelui s u pentru Dumnezeu, e de în eles c se supune lui Dumnezeu²¹³. Deci numai El ne poate trezi din somnul be iei gîndite (spirituale)²¹⁴. Iar

211 Ceea se spune aci se potrive te i gr irii în limbi (Glosolania)

212 Vorbirea e pentru a între ine i înc lzi fr ia între noi, care ni se împline te acolo unde nu ne în elegem unul pe altul prin cuvinte. Rostul acesta al vorbirii e cuprins în termenul românesc „cuvîntul” =conventus, venire la un loc în în elegere. Nu ne e dat cuvîntul ca s ne mîndrim unul fa de altul. Aceasta ne desparte. Ca s venim la buna în elegere, trebue s ne vorbim unul altuia f r mîndrie, cu smerenie, cu aten ie unul la altul. De cuvînt ine smerenia i respectul reciproc. Poporul nostru e „cuvincios” în vorbire, adic voe te ca prin cuvînt s înf ptuiasc „venirea la olalt ” (convenientia). Fiul lui Dumnezeu însu i ni s-a f cut pild de smerenie, însu indu- i cuvîntul omenesc. Dar aceasta pentru c El însu i este sînul poten ial al cuvintelor. De El atîrn m ca cuvinte întrupate, în El sîntem chema i s ne unim prin cuvinte. El ne cere s ne vorbim i s ne r spundem unii altora pentru a ne uni cu El.

213 A te supune cuiva pentru Dumnezeu înseamn a te supune lui Dumnezeu care o cere aceasta. Dumnezeu de fapt ne cere s ne supunem unul altuia. Aceasta e contrariul mîndriei care desparte. A asculta fiecare cuvîntul celuiilalt înseamn a se supune fiecare celuiilalt i prin el lui Dumnezeu. Înseamn a se supune amîndoi lui Dumnezeu, care a dat fiec ruia cuvîntul pentru cel lalt i e ascultat de cel lalt.

214 Dumnezeu cerîndu-mi prin cel lalt s in seama de acela i de El, m treze te la realitate din somnul mîndriei care m face s m

precum mi-ai cerut s m rog pentru tine, te rog i eu acela lucru. E un cuvânt din Scriptur . Dar tot acolo se spune c acesta e i un cuvânt t m duior (Iacob 5, 16).

Fiindc deci cele dou puncte v-au fost greu de în eles, iat le spun deschis: în prima scrisoare era vorba îndeosebi de tine i de fiul meu Serid: al doilea punct era despre suflet i trup, care are acela în eles cu trupescul i duhovnicescul. C ci se spune: „Dac doi dintre voi se vor învoi orice vor cere, rugându-se, vor lua" (Mt. 18, 19). Dar aceasta se în elege i despre noi to i. C ci de nu ne vom învoi, nu se va ar ta niciodat la noi o vie uire curat .

Roag -te deci, frate, ca s ie im cu pace din pu inele noastre zile. C ci nimic nu vine la împlire. „Cel ce se lipe te de Domnul este un Duh cu El" (I Cor. 6 ,17). S ne dea Domnul s ispr vim trecerea m rii acesteia nev t ma i, întru numele Lui. C Lui se cuvine slava în veci. Amin. Dobînde te smerenie, r bdare, n dejde i dragostea cea de Dumnezeu care e mai mare ca toate.

137. (V. 68). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn, trimis prin scrisoare: Iart -m P rinte. „Certam -va dreptul cu mil i m va mostra", zice dumnezeasca Scriptur (Ps. 140, 6). A a cum doftorul arzînd sau t ind, tie c bolnavul va culege rodul t m duirii, la fel cel ce bole te tie cînd e t iat c -l doare, dar a teapt vindecarea pentru c Scriptura zice: „Pe spusa a doi, sau trei martori e înt rit tot*

socotesc singur existent i st pîn peste tot i toate, întins cu s r cia mea într-un p cat infinit, asemenea celui beat care nu mai tie de nimeni i de nimic, ba nici chiar pe sine. Prin cuvintele altuia sînt trezit la realitatea de netrecut, dar i bucuroas a datoriiilor mele, a grani ei mele, dar i a unei realit i cu adev rat infinit mai bogate decît a mea i a lui, de care prin împlinirea datoriiilor mele i prin iubire m pot împ rt i.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cuvîntul" (A doua lege 19, 15). Ceeace am mai spus, o spun i acum. Iat m predau lui Dumnezeu i Cuvio iei tale. C ci îmi dau seama c n-am venit aici dela mine însumi. Drept aceea cunoscînd cele ale mele, înva -m . C ci inima mea e st pînit de multa z p ceal a patimilor i gîndurilor. Sînt gata s primesc, cu voia lui Dumnezeu, din toat inima i cu bucurie cele de la tine, cu ajutorul rug ciunilor tale celor pentru mine. i-i voi scrie i vorbi precum a poruncit Ava.

R spunsul aceluia c tre acela prin scrisoare:

Frate, iat îi trimit, cu îng duin a lui Dumnezeu, aceasta a doua scrisoare prin care rog iubirea ta în Dumnezeu, s treze ti ochiul t u cel gîndit (spiritual), care st a ipit din lîncezeal , ca s nu adoarm în moarte (Ps. 12, 4). Vegheaz ca mîntea ta s priceap „s str bat p mîntul cel bun" (Iosua 18, 8), ca nu cumva acesta s odr sleasc spini care s în bu e semn tura, dup cum s-a spus: „Împrejur necredincio ii umbl " (Ps. 11, 8). Dar tare este cel ce poate s zdrobeasc jugul i cornul lor de grab . Amin.

137 bis. *Cugetare despre litera e(eta)*²¹⁵. *Unul din p rin i care avea trei gînduri a întrebat pe marele B trîn despre ele, dar nu în chip limpede, ci prin ghicituri, vrînd s le ascund de Ava Serid care slujea ca secretar pentru r spuns. Scriind deci cele trei litere din*

215 Paragrafele de aici i pîn la cealalt linie orizontal , cu excep ia ultimului paragraf (V. 837), le d numai traducerea francez dup trei codici (Vatoped 2, Sinai 410 i Pantelimon 192), Ele sînt un fel de cugetare asupra literei eta (e) i sînt adresate aceluia frate care întrebese prin ghicituri despre cele trei gînduri. Ele încep cu o reamintire a celor trei epistole (132-136). Aceast scriere a lui Varsanufie nu s-a p strat.

alfabet, le-a trimis B trînelui, întip rind în mîntea sa întrebarea legat de fiecare liter . B trînel îi r spunse, deasemenea, prin ghicituri, deslegînd temeinic fiecare întrebare. Dar îl opri s mai întrebe în viitor prin ghicituri, spunîndu-i c aceasta nu se potrive te cu smerenia i aduce tulburare i în unul i în cel lalt, adic i celui ce întreab i celui ce r spunde. C ci atît întrebarea cît i r spunsul sînt la fel de neîn elese i întunecoase. i isc nedumerire în to i.

Acela B trîn scrise îns acelaia i cîtorva al i b trîni care-l întrebar , anumite gînduri i înv turi teologice în ordinea alfabetic , punînd în leg tur fiecare liter cu Dumnezeu. El a adunat la un loc sub litera explicat cuvinte care încep cu aceea liter , apoi a desvoltat pe larg în cuget ri diferite o explicare am nun it afiec rui cuvînt. Alegînd în aceast expunere o parte din gîndurile despre litera e (eta), le-am înf i at aci ca pild a îlcuirii minunate pe care B trînel, întrebatfiînd, a dat-o întregului alfabet.

a) (eta) înseamn c l uz . C l uz e cel ce conduce. El te conduce la lumin , nu caut întunericul. El te conduce pe calea dreapt , nu caut minciun . El te conduce la adev r, nu te duce în am gire. El te conduce la pace, nu caut r zboiul. El te conduce la bucurie, nu alearg spre întristare. El te conduce la smerenie, nu merge spre mîndrie. El te conduce la dreptate, nu caut nedreptate. El te conduce la r bdarea oc rilor i batjocurilor ce i se aduc, nu caut lauda i slava de art . El te conduce la moartea (omului vechi), nu caut vie uirea pl cut . El te conduce la dreapta, nu te a eaz printre cei de a stînga (Mt. 25, 33). El te conduce la via a ve nic , nu la osînda ve nic , în gheena focului nestins (Mt. 9, 43). Semnul c se respinge ceea ce trebuie respins

Sfin ii Varsanufie i Ioan

este alegerea celor bune i nep r sirea nici uneia din rug ciunile de zi i de noapte. S se bucure în Domnul cel ce a ajuns la aceasta, cel ce ajunge i cel ce are n dejdea.

b) e (eta) înseamn dreapta Tat lui. Dac e ti la dreapta, nu fugi la stînga, ca s nu pierzi puterea care este împrejurul t u. C ci „dreapta Domnului m-a ridicat, dreapta Domnului a desf urat t ria ei” (Ps. 117, 16). Domnul este t ria celor ce lupt i mai ales a celor care r mîn sub ocrotirea dreptei Sale. i sînt unii care sînt treji i se supravegheaz totdeauna cu grije, pentru a nu pierde o astfel de ocrotire prin l comia pîntecelui, prin desfrînare, prin zgîrcenie, prin triste e, prin mole al , prin mînie, prin iu ime, prin vorbire du m noas , prin ur , prin slav de art , prin mîndrie, sau simplu prin aruncarea oric rei semin e a lui Amalic în ara gîndit a f g duin elor. Semnul c omul este mîntuit e cur ia de toate acestea i faptul de a cînta ca îngerii lui Dumnezeu. S se bucure în Domnul cel ce a ajuns acolo, cel ce va ajunge i cel ce are n dejde.

c) e (eta) înseamn jertfa nemuritoare care a fost adus pentru via a lumii i oricine m nînc din ea este adus i el cu adev rat, i nu mai e supus stric ciunii gîndite (spirituale) ²¹⁶. C ci în el sînt desfiinate toate lucrurile diavolului, patimile i gîndurile sale, care se ascund în om ca viermii ²¹⁷. C ci zice despre aceasta „în el î i fac

216 Se resimte i aci înv tura Sf. Chiril din Alexandria c nu putem intra la Tat l decît în stare de jertf curat , iar în această stare nu putem fi decît în Hristos. Sim irea de predare total , deci curat de orice egoism, n-o putem avea decît în Hristos sau în unirea cu El.

217 Acela e ros de patimi ca de viermi. E sfî iat de ele tr indu- i starea de descompunere netrec toare prin ele. E închis de ele în temni a egoismului s u întunecat. Sub masca satisfacerilor de scurt durat , ca ni te spasme, se ascunde o mare nefericire.

vulpile vizuini", adică dracii, și „pășările cerului cuiburi", adică puterile din văzduh, „iar Fiul Omului nu are unde să-și plece capul" (Mt. 8, 20). Cel care cuget că a fost adus ca jertfă și se cercetează deci ca să vadă dacă această viermorie mai este ascunsă în el și dacă nu mai găsește nimic, este vădit că a murit cu Iisus și viețuiește înădă cu El în slavă²¹⁸. Încredințarea că adă cu Iisus o are în cuvântul Mântuitorului care se roagă ca cei care cred în El să fie una (cu El), precum El însuși este în Tatăl (Io. 17, 20-21). Credințioșii care au fost curiași de patimi se află deci în Fiul și în Tatăl Lui, în unitate. Să se bucure în Domnul cel care a ajuns acolo. Cel care va ajunge și cel care are deja de să ajungă.

d) este (eta) înseamnă bucuria Tatălui. Și bucuria Tatălui este Fiul; în El se bucură corurile îngerilor. Cu încredere în El luptășfinții. Prin El a fost ridicat blestemul de pe pământ. Prin „El" a fost ters pe cruce zapisul care era asupra noastră (Col. 2, 14) și noi nu mai sîntem robi vrăjmașului. Scopă și deci de robia aceluia, ne aflăm în slujba „Celui care ne-a chemat cu chemare sfântă" (II Tim. 1, 9), „în noutatea Duhului și nu în vechimea literei" (Rom. 7, 6). Aceasta ne face sfinți, căci El însuși spune: „Fiți sfinți precum sfânt sînt Eu" (Lc. 19, 2)²¹⁹. Eliberă și

218 Cel care s-a adus jertfă, s-a eliberat de patimile egoiste, viețuiește în liniște și libertatea de fiu al lui Dumnezeu după har, asemenea lui Hristos după înviere. Nimic nu-l înspăimîntă, nimic nu-l îngrijorează, e mai presus de toate, se simte unit cu Tatăl și cu Fiul și cu Duhul Sfânt în iubirea fericită. Se simte în planul Treimii absolutei iubiri și libertăți. Liber de egoism, el zboară în lumina comuniunii cu toți. Lui și se deschid frontierele tuturor, dar mai ales ale Persoanelor Sfintei Treimi.

219 Dacă sîntem sensibili la cuvîntul despre Hristos, în care lucrează Hristos însuși, simțim în conștiință chemarea sau revendicarea Lui și trebuie să dea-I răspunde afirmativ. Simțim în această chemare atractivă lucrarea Duhului lui Hristos cel viu și nu o poruncă cunoscută din litera Scripturii, privită ca exterioră lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de blestem, s nu ne mai facem iar i robi, ci s r mînem în libertate²²⁰. C ci vi se spune; „Iat v-a i vindecat, s nu mai p c tui i, ca s nu vi se întîmple ceva i mai r u:" (Io. 5, 14). i semnul de a fi ajuns la aceast treapt de des vîr ire este p zirea libert ii primite pîn la ultima suflare. S se bucure în Domnul cel ce a ajuns acolo, cel ce va ajunge i cel ce are n dejdea s ajung .

e) e (eta) înseamn El. i El este Dumnezeu²²¹. C ci proorocul Isaia a zis: „Emanuel" (Is. 4, 7) i dumnezeescul Matei, sfîntul Evanghelist al bucuriei negr ite, l-a explicat a a: Eman = cu noi; El = Dumnezeu" (Mt. 1, 23). S ne cercet m deci ca s vedem dac în adev r Dumnezeu este cu noi. Dac ne-am îndep rtat de rele i ne-am înstr inat de me te ugarul lor, diavolul, cu adev rat cu noi este Dumnezeu. Dac ni s-a f cut amar pl cerea de rele i ni s-a îndulcit dorin a de faptele bune i avem totdeauna vie uirea în ceruri (Filip 3, 20), cu adev rat cu noi este Dumnezeu. Dac vedem pe to i oamenii ca unul i toate zilele deopotriv , cu adev rat cu noi este Dumnezeu²²². Dac iubim pe cei ce

Sim im pe Hristos însu i prin Duhul S u în aceast revendicare dulce i necondi ionat ; sim im o via nou p truns în noi. Aceast via ne face sfin i. C ci în ea ne sim im uni i cu Hristos, izvorul sfin eniei umane.

²²⁰ Dumnezeu este izvorul libert ii, c ci e deasupra patimilor ce robesc. În Dumnezeu devenim i noi liberi de orice patimi, st pîni pe noi în ine. Numai via a de unul singur, sau în leg tur cu cineva p tima care vrea s te robeasc , te face rob. Comuniunea cu cel ce te iube te, care nu vrea s te fac rob, te face i pe tine liber. C ci cel iubit vrea i poate s r spund liber iubirii lui.

²²¹ În limba ebraic *El* înseamn Dumnezeu.

²²² A vedea pe to i oamenii ca unul, înseamn a nu socoti pe unii buni i pe al ii r i, a nu vedea pe niciunul ca r u, a-i vedea pe to i ca buni, a-i privi cu aceea i dragoste. Dac sîntem st pîni i de dragoste, e semn c Dumnezeu este cu noi. Iar dac sîntem a a, nu ne

ne osîndesc, ne oc resc i ne dispre uiesc, ne p gubesc i ne nec jesc, ca pe cei ce ne iubesc i ne laud , ne sînt de folos i ne odihnesc, cu adev rat, cu noi este Dumnezeu. Iar semnul de a fi ajuns cineva la m sura aceasta este c are totdeauna cu sine pe Dumnezeu. C ci de fapt Dumnezeu este totdeauna cu el. Iar cel ce nu este a a i nu are pe Dumnezeu cu sine, le va avea numaidecît pe ale celui contrar. i urmarea o tiu cei ce au minte.

138. (V . 69). *R spunsul aceleuia mare B trîn c tre unul ce se lini tea, care-l întrebese despre slujitorul lui; i despre primirea gândurilor; i despre rudeniile cele dup trup.*

Frate, î i vorbesc ca sufletului meu. S-a scris: „Cuno tin a voastr s nu fie sminteal fra ilor mai slabi" (I Cor. 8, 9). Fratele t u care te sluje te e simplu. Nu c uta s -l înve i s fie în elept. C ci vei stîrni mînia lui. i îndestuleaz -te cu împlinirea de c tre el a trebuinelor tale. E bine s nu-i treze ti vre-un gând despre în elepciune, ca s nu-i tulburi inima.

E propriu celor des vîr i i s lase gândul s intre în inima lor i apoi s -l scoat . Tu nu l sa focul s intre în p dure, ca s nu o ard . Nu l sa s i se ia hainele, ca s nu trebuiasc s le iei înapoi cu lupt . Nu te juca cu tulburarea, c ci nu vei r mînea neclintit în această ispit . Deci ia aminte la tine i roag -te pentru mine.

Cît despre rudeniile dup trup, odat ce Domnul a spus: „Cine este mama mea i cine sînt fra ii mei ? (Mt. 12, 48), nu po i c lca porunca lui Dumnezeu, ca s r mîi în leg tur cu fra ii dup trup. Iar de gînde ti c au nevoie

mai schimb m dela o zi la alta, ci în toate zilele fiin a noastr e plin de dragoste, sau de Dumnezeu. Atunci sîntem liberi, c ci nu ne mai st pînesc patimile.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de haine, de ce nu te gînde ti la s raci ? „Gol am fost i m-a i îmbr cat" (Mt. 25, 36)²²³. Dar ajuns juc ria dracilor, î i aduci aminte iar i de cei pe care i-ai l sat pentru Dumnezeu c lcînd f g duin a dat . Vai nou , fra ilor cum fac aceia ce vreau cu noi ! Vrei s ai fa de ei iubirea pe care e ti dator s o ai fa de to i oamenii ? Roag -te pentru ei ca s se mîntuiasc i ei prin harul lui Hristos. Ia aminte a adar la tine s nu fii b taia de joc (a dracilor). C ci l sînd silabele, ne-am întors la alfabet ²²⁴. Lupt -te s mori, dac vrei s te mîntue ti ²²⁵. Caut nepre uirea i alearg spre ceea ce ne st în fa . S nu- i s deasc diavolul vre-o grije f r folos sub masca vreunui lucru drept. Nu te îngriji de nici-un lucru²²⁶. Fie c mor, fie c tr iesc, nu trimite nimic la ei. Adu- i aminte de Domnul care zice: "Las pe mor i s - i îngroape mor ii lor" (Lc. 9, 60). Ia aminte la tine. C ci nu aceia te vor izb vi pe tine în ziua cea înfrico toare. i-am spus-o adeseori: treze te-te din somnul cel prea greoi; c ci nu tii ceasul în care vine Domnul, ca s te afle preg tit (Mt. 24, 42)²²⁷

223 Avem i aci o aplicare a sfatului de a socoti pe to i oamenii ca unul, sau potrivit trebuin elor lor. Dac cineva e mai lipsit de hain decît fratele dup trup, trebuie dat haina acestuia, nu fratelui.

224 Un monah intrat în mîn stare de curînd n-a ajuns la cine tie ce treapt înalt . Dar tot e pe o treapt mai sus decît cea a vie uirii în lume. E o „întoarcere" la starea dinainte de c derea în p cat prin Adam. Dela această treapt trebuie s urce la alte mai înalte; la cuvinte, la cuvîntare, nu s se întoarc la silabe.

225 Lupt -te s mori dup omul cel vechi, s mori vie ii „moarte", ca s intri în via a adev rat nemuritoare, pe care o cî tig m din Dumnezeu, izvorul vie ii cînd ne unim cu el.

226 i în aceasta se arat libertatea noastr de robi ai lucrurilor, ai oamenilor, sîntem u ori ca în Împ r ia lui Dumnezeu.

227 De aceea nu ne descopere Domnul ceasul venirii Lui (i al mor ii noastre), ca s ne înt rim continuu prin trezvie necurmat , ca s sporim mereu f cînd binele i respingînd gîndurile rele împotriva

Cît despre întin ri, ele aduc sufletului c dere. Iube te pe Iisus din toat inima ta i nu vei c dea în veci. Pace ie în dragostea Domnului²²⁸. Pace ie în sfînta s rutare.

139. (V. 70). *Un oarecare dintre p rin i, care se lini tea (vie uia în retragere), i-a cerut aceluia mare B trîn s se roage pentru el.*

R spunsul lui Varsanufie: Cînd cineva trimite un avocat s -l apere în fa a împ ratului, se roag mereu pentru el s fie ascultat. C ci nu e ascultat avocatul, ci cererea ce a trimis-o el la împ rat. Tot a a ruga i-v i voi ca s fiu ascultat (de Dumnezeu). C ci ar tîndu-v ascultare, m rog împreun cu voi pentru s n tatea trupului i sufletului vostru. Iar de voi fi ascultat (i Dumnezeu ascult pe to i), aceasta voi pune-o pe seama rug ciunilor voastre²²⁹. C ci eu nu sînt nici m car un

altora. Precum nu cre te omul trupe te f cînd pauze în cre terea lui sau amînînd-o mereu pe aceasta, tot a a nici duhovnice te.

²²⁸ Numai în iubirea noastr de c tre altul avem pace. Numai în dragostea lui Dumnezeu cel personal vom avea odihn , care nu-i o simpl nelucrare, ci o bucurie de care nu ne vom plictisi, sau nu ne vom s tura niciodat (în sensul origenist).

²²⁹ În rela ia dintre cel ce se roag i cel pentru care acela se roag , nu e activ numai cel ce se roag , ci i cel pentru care acela face rug ciune. Cel pentru care se face rug ciunea se roag i el pentru cel ce se roag pentru el, ca acela s fie ascultat. Desigur, el se roag în interesul s u. Dar întrucît rug ciunea sa contribuie la ascultarea de c tre Dumnezeu a celui ce se roag pentru el, rug ciunea lui îl folose te i pe cel ce se roag pentru el, f cîndu-l ascultat la Dumnezeu, atr gînd aten ia lui Dumnezeu asupra lui. Amîndoi se folosesc din aceast rug ciune reciproc . E o rela ie care înt re te dragostea fiec ruia c tre cel lalt. E un curent care porne te dela fiecare i se îndreapt spre cel lalt. Rug ciunea lor se îndreapt spre Dumnezeu, dar în folosul fiec rui adintreei. Amîndoi se întîlnesc în Dumnezeu. Acesta e sensul cel mai deplin al sobornicit ii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

avocat vrednic de a te ap ra, ci m socotesc o slug trimis . Deci Domnul s asculte rug ciunile noastre. Ruga i-v pentru tic lo ia mea.

140. (V. 71). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Cum trebuie s m rog ? Trebuie s spun "Tat l nostru", cum ne-a înv at Domnul (Mt. 6, 9-13) ? Sau cum a spus Ava Macarie din Schit: "Doamne milue te-m precum voe ti", iar când se ive te r zboiul: "Doamne, dac voe ti, ajut -m " ? Nu cumva s-a cerut numai celor des vâr i i „Tat l nostru" ?*

„Tat l nostru" s-a poruncit i celor des vâr i i i celor p c to i. Aceasta, ca cei des vâr i i cunoscând c au ajuns fii ai lui Dumnezeu, s se str duiasc s nu cad , iar cei p c to i, chemându-L cu ru ine Tat pe Cel de multe ori înjurat de ei, s se întoarc cu fric i s vin la poc in . Ba socotesc c mai mult li se potrive te celor p c to i. Pentru c ine de cei p c to i s zic : " i ne iart nou datoriile noastre". C ci ce datorii mai au cei des vâr i i odat ajun i fiii Tat lui celui din ceruri? Iar cuvântul: " i nu ne duce pe noi în ispit , ci ne izb ve te de cel viclean" are acela în eles cu cuvintele lui Ava Macarie, care a spus: "Milue te-m i m ajut ".

141. (V. 72). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela , care-i ceruse o binecuvântare i întrebare despre nep timire.*

Frate, Dumnezeu cunoa te ce ne este de folos. Ai cerut o pâine dela neputin a mea i n-a intrat în cimitirul meu mai mult de cele trei pâini rînduite pentru o s pt mân . Dar iat c acum prin iconomia lui Dumnezeu, fiul dure-rilor mele, cel mai dulce ca mierea, care n-a f cut

niciodată nimic de la sine și care îi are pe toți ca de un suflet cu sine și socotește cele de folos ale lor ca cele de folos ale sale, a venit aducând o pâine și n-am putut să o resping. Căci a zis: „E de folos să vă țiați și în această via proprie”. Deci am frânt-o și i-am trimis în iubirii tale, osîndindu-mă pe mine ca nevrednic pentru ce am făcut. Căci Domnul i-a făcut ie după credința ta. Iar pe mine să mă osîndească²³⁰. Dar dacă a ajuns cuvîntul despre aceasta pînă la tine și pînă la cei doi frați care intră la tine, și se îngăduiesc să le spuie aceasta.

Cît despre nepăsătoare, ea este un dar al lui Dumnezeu și El o dăruiește celui ce vrea. Dumnezeu să-ți dea mîna care să poată atinge cele spre care te întinzi pe tine cu frică și după voia Lui. Amin. Roagă-te pentru mine, frate.

142. (V. 73). *Întrebare a aceluia care trece celălalt Bătănie: Părinte, pentru ce a numit bunul Bătănie chilia lui, cimitir ?*

Răspunsul lui Ioan: Pentru că l-a odihnit de toate patimile. Căci a murit cu desvîrire păcatului. Și pentru că chilia lui, în care s-a îngropat de viu, ca într-un mormînt, pentru numele lui Iisus, este loc de odihnă, unde nu calcă demonul nici căpetenia lui diavolul. Căci s-a făcut un loc sfînt, pentru că este locul lui Dumnezeu. Săslăvim deci toți pe Dumnezeu ca o inimă, în toate.

²³⁰ Varsanufie socotește că pâinea care i s-a dat peste raia lui, i-a venit pentru credința celui care avea să i-o ceară. El a fost o nealță nevrednică a acestei fapte a lui Dumnezeu, împlinită prin el pentru credința aceluia. Iar întrucît nu i-a trimis-o întreg, se roagă să nu fie osîndit pentru aceasta. Căci era dreptul aceluia ca el să i-o trimită întreg.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

143. (V. 74). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: fiindc s-a scris în „Vie ile B trînilor” (Hist. Laus. 20, 3), c unul f cea o sut de rug ciuni, altul aîtea, sîntem datori i noi, cînd ne rug m, s avem o m sur , sau nu ? i cum trebuie, f cute rug ciunile: prelungite ? Sau s spunem Tat l nostru” i s ne a ez m la lucrul de mîn ? i cînd lucr m ce trebuie s facem ? Deasemenea ce trebuie s fac cel ce vie ue te de unul singur în privin a vecerniilor i slujbelor de noapte ? i dac trebuie s spun cînt rile i imnele ?*

R spunsul lui Ioan. Ceasurile i cînt rile sînt predanii biserice ti i bune pentru congl suirea întregului popor: la fel în mîn stiri pentru congl suirea mul imii ²³¹.

Dar cei din Schit²³² nu au nici ceasurile²³³ i nu cînt nici imne. Ci s vîr esc lucrul de mîn i mediteaz i fac cîte pu in rug ciune de unul singur. Iar stînd la rug ciune trebuie s te rogi s te eliberezi de omul cel vechi, sau s zici "Tat l nostru", sau s le faci amîndou i apoi s ezi la lucrul de mîn . Cît prive te prelungirea rug ciunii, cînd stai în picioare, dac te rogi neîncetat, potrivit Apostolului (I Tes. 5, 17), nu trebuie s o reiei de cîte ori te ridici. C ci mintea ta e toat ziua în rug ciune. Dar cînd te a ezi la lucrul de mîn , trebuie s spui din inim sau s roste ti psalmi. Iar la sfîr itul fiec rui psalm s te rogi e zînd: „Dumnezeule, miluie te-m pe mine tic losul”. i de e ti h r uit de gînduri adaug : „Dumnezeule, tu vezi necazul meu, ajut -m ". Cînd deci ai f cut trei rînduri în plas , scoal -te la rug ciune. i

231 Cîntînd to i împreun , se produce o unitate de cuvînt, de gîndire i de sim ire a întregului popor din biseric , o simfonie.

232 E vorba de pustia Schitului din Egipt, plin de pustnici.

233 Ceasuri de slujbe comune.

plecînd genunchiul și sculîndu-te, spune la fel rug ciunea amintit .

Iar la vecernii, cei din Schit spun doisprezece psalmi și la sfîrșitul fiecăruia în locul doxologiei (Mărire Tatălui etc.) spun: Aliluia și fac o rug ciune. La fel și noaptea spun doisprezece psalmi și după psalmi se așază la lucrul de mînă . și precum voe te, unul spune psalmi din inimă , altul îi cercetează gîndurile sale, sau "Viețile Prinților". Acesta citind cinci sau opt foi, trece apoi la lucrul de mînă . Iar cel ce cîntă sau rostește psalmii din inimă , trebuie să-i rostească cu buzele dacă nu-i aproape de el un altul și dacă nu vrea ca nimenea să nu afle ce face.

144. (Numai în Cod. Coislin 124 și în versiunea georgiană a Scrisorilor lui Varsanufie și Ioan, aflat în manuscrisele georgiene de la Sinai nr. 34 și 35. După traducerea franceză din limba greacă a lui L. Regnault și Ph. Lemaire și din georgiană a lui B. Outtier): *Acela , chinuit de plictiseală , i-a cerut marelui Bătrîn cu stăruință să se roage pentru el.*

R spunsul lui Varsanufie: *tiu că nu sînt nimic.*

și dacă nu am grijă de mine, nu am grijă nici de tine. Fiindcă mai tiu că după Scriptură : "Noi sîntem mîndra unii altora" (Ef. 4, 25). și dacă am grijă de mine din frică de Dumnezeu, am grijă și de tine²³⁴. Căci s-a spus: "S

²³⁴ E o mîndra care-l face pe cîte unul să nu aibă grijă nici de el, nici de altul. Căci nici prin egoism omul nu se îngrijește cu adevărat de viața sa adevărată . și în acest caz se îngrijește și mai puțin de altul. Grijă de sine adevărată nu trebuie să o aibă omul numai pentru că așa îi place, ci și din frică de Dumnezeu. El nu trebuie să ruineze ființa sa care i-a fost dată în grijă de Dumnezeu. El trebuie să -și înalțe ființa, făcînd-o un factor folositor altora, dar fără să se mîndrească . Sîntem împlețiți în mod de nedescăput unul cu altul. Cînd m

Sfin ii Varsanufie i Ioan

iube ti pe aproapele t u ca pe tine însu i" (Lev. 19, 18). F i tu la fel. C ci s-a spus iar i: „Un frate ajutat de fratele s u e ca o cetate înt rit , înconjurat de ziduri" (Prov. 18, 19). Înainte ca iubirea ta s -mi fi zis: "Roag -te pentru mine", aveam porunca Celui care zice: "Ruga i -v unii pentru al ii, ca s v vindeca i" (Iac. 5, 16)²³⁵. F i tu a a. Dac suferi de plictiseal , adu -i aminte de ap -sarea ce a suferit-o Ava Eftimie i a mers cu slav la Domnul²³⁶. A teapt ziua ie irii i te vei u ura de plictiseal . El a fost so ul nostru de drum i ne-a luat-o înainte. Ce bucurie l-a primit ! S -l pismuim²³⁷. S alerg m ca s lu m cununa (I Cor. 9, 24). S-a scris: "Cu m sura cu care vei m sura, cu aceia i se va m sura" (Lc. 6, 38)²³⁸. Iar P rin ii zic: "Ascultare pentru ascultare" (Mois I). De aceea î i spun i eu: D mîna fratelui care este aproape de tine în tulburare i vei afla i tu pe cineva care î i va întinde mîna în clipa încerc rii²³⁹. i „muștr ,

îngrijesc de sinea mea adev rat îngrijesc de sinea mea care te ajut pe tine, care se desvolt din grija ei fa de tine. Cel ce se ur te pe sine, ur te i pe al ii i viceversa. Prin aceasta se usuc fiin a sa ca factor de comuniune. Numai în comuniunea adev rat e prezent apa din care se adap r d cinile propriei fiin e. F r grija de altul, în ura fa de altul, fiin a ta îns i se gole te de sens.

235 V vindeca i amîndoi de egoism prin comuniunea dintre voi. Prin aceasta v umple i amîndoi de s n tate i de via adev rat .

236 Dezgustul, plictiseala te apas cînd nu -i g se ti rostul avînd grija de altul, dar nu numai grija pentru via a lui trec toare, ci mai ales pentru cea ve nic . Aceasta înseamn s -i vezi rostul lucrînd pentru venicia ta i a altora în Dumnezeu. C ci f r Dumnezeu nu i se deschide vederea spre venicie i grija pentru o via trec toare sfîr e te în plictiseala de moarte.

237 S -l pismuim numai ca s facem i noi binele la fel.

238 Dai pu in, i se va da pu in; dai mult, i se va da mult.

239 E cu neputin s nu te fi v zut vreunii cînd ai ajutat pe al ii. i aceasta va face i pe vreunul din ei s -i ajute la nevoie. Dar prin acela te ajut Dumnezeu.

ceart , îndeamn " (II Tim. 4, 2). C ci i acestea dau roduri duhovnice ti.

145. (Numai în Cod. Coislin. 124). *Cererea aceluia c tre cel lalt B trîn: Te rog, Ava, roag -te pentru mine care sînt slab cu sufletul i cu trupul, ca s -mi dea Dumnezeu r bdare des vîr it în acest loc sfînt. Vr jma ul i patimile tulbur rînd pe rînd inima mea ca s m trag înapoi. i nu pentru c am f cut vre-un bine aici, dar vr jma ul m vede ocrotit de rug ciunile B trînilor. Ai mil de mine, prin Iisus, i roag -te f r încetare pentru mine, p c tosul.*

R spunsul lui Ioan. Dumnezeu s primeasc cererea ta ca un miros cu bun mireasm . C ci tu ai bucurat sufletul meu prin smerenia ta cea dup Dumnezeu, care nu mic oreaz nici micimea mea, nici dragostea ta. Fiîndc ea e calea lui Dumnezeu i dac noi o p zim, sîntem mîntui i în numele Dumnezeului nostru. Aceasta, mai ales cînd cunoa tem t ria cea mai mare a puterii care vine s se uneasc cu noi, a puterii St pînului nostru Iisus Hristos, care ne-a dat „puterea s , c lc m în picioare erpi, scorpioni i toat puterea vr jma ului" (Lc. 10, 19).

Cînd un protivnic porne te s h r uiasc pe cineva, îl împinge s se adreseze unui judec tor pentru a i se face dreptate. Tot a a ne face cel ce ur te, pe oameni dela început, s alerg m la C petenia i Împ ratul nostru Hristos. Astfel lupta lui ne este mai mult de folos decît spre pagub . Acolo unde e de fa Hristos, lupta vr jma ului nu are nici-o putere.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

146. (V. 75). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn despre somn: Cît timp trebuie s doarm i cît s privegheze; cu cîte haine trebuie s se îndestuleze.*

R spunsul lui Ioan: În privin a somnului de noapte, roag -te dou ore seara, socotindu-le dela apusul soarelui. Si vindu-L astfel pe Dumnezeu, dormi apoi ase ore i scoal -te la priveghere. i petrece a a celelalte patru ore. Vara f la fel, dar scurtînd timpul i spunînd mai pu ini psalmi pentru scurtimea nop ilor.

În privin a hainelor, cel slab trebuie s aib pentru neputin a lui haine de iarn i de var . Iar cel ce a ajuns s suporte, cum zice Apostolul, foamea i setea i gol tatea (II Cor. 11, 2), poate petrece timpul cu o singur hain . Dar s nu ne în l m, frate, în cuget, ci s ne l s m du i spre cele smerite (Rom. 12, 16). i s nu murmur m avînd dou sau trei ve minte.

147. (V. 76). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Fiîndc ai spus P rinte, s priveghez ase ore, cum pot cunoa te c am privegheat ase ore ?*

R spunsul lui Ioan: Dac vrei s afli întocmai orele, culcîndu-te într-o zi ca s nu fi biruit de oboseala trupului, i priveghind o noapte de seara pîn diminea a, ia seama cîte stihuri ai spus. Împ r indu-se stihurile pe ore, afli întocmai orele. Vara f la fel. i i se vor face cunocute orele.

148. (V. 77). *Întrebare a aceluia c tre marele B trîn: P rinte, roag -te pentru mine c sînt bolnav; i ca s pot purta cu bucurie boala. i spune-mi cum s -mi sp l petele.*

R spunsul lui Varsanufie: Prea iubite frate, m bucur de cuvintele tale, c înc înainte de mine, chiar nepricepînd cele spuse de mine te-ai numit pe tine p c tos în întreb rile tale. i p c tosul este, cu adev rat, o slug rea. Iar acum ai spus c e ti bolnav. Dar boala este în chip recunoscut o certare spre îndreptare. Deci boala i s-a trimis ca unei slugi rele. Dac îns îi este greu s prime ti certarea, înceteaz s fii r u. Iar dac e ti r u, prime te certarea. Dar dac te bucuri de certare, nu e ti r u. Iar cel ce nu e r u, este iubit. i „Domnul îl ceart pe cel pe care-l iube te” (Prov. 3, 12; Evr. 12, 6). Ia seama deci cu adev rat cum e ti i alege- i ie una din cele spuse²⁴⁰. Dar Dumnezeu tie c eu, nepurtînd grije de mîntuirea mea, g sesc putere s v ajut vou , întrucît m tem de porunc .

Cît prive te întin ciunile, de voe ti s i le speli, spal - le cu lacrimi. C ci ele spal în chip curat toat întin ciunea. Strig c tre Iisus pîn î i r gu e te gîtlejul: „St pîne, mîntuie te-ne c pierim” (Lc. 8, 24). Înl tur cenu a de pe inima ta aprinde focul pe care a venit Domnul s -l arunce pe p mînt (Lc. 12, 49). i va arde toate petele i va ar ta aurul bine întip rit în tine i probat ca într-un cuptor²⁴¹. E trebuin de mult trezvie. Iart - m .

240 Bucur -te de boal , fie c e spre îndreptarea ta, fie ca e dovada iubirii lui Dumnezeu, vrînd s te fac i mai bun. Numai bucurîndu-te de ea, îi e de folos: în primul caz eliberîndu-te de p cat prin poc in , în al doilea sporind prin ea. Dar e mai bine s nu te socote ti f r p cat.

241 Focul dragostei de Dumnezeu se une te cu inima, pref cînd-o într-un cuptor care scoate la iveal curat aurul credin ei i bun t ii ei. În foc este îns i o suferin . E suferin a poc in ii de p cat i arderii obiceiurilor rele, care deveniser pl cute omului, dar îl murd reau. Inima prin sim irea ei capabil s între in focul, e ca o

Sfin ii Varsanufie i Ioan

149. (V. 78). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog f -mi s aflu de unde vine mole ala trupului i topirea inimii ? i pentru ce nu pot st rui în aceea diet .*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, sînt uimit i m minunez cînd cei din lume, dorind s cî tige i s se r zboiasc , dispre uiesc fiarele s lbaticice, cursele tîlharilor, primejdiile m rii i îns i moartea i nu se descurajeaz cu sufletul, datorit bog iei dorite, chiar atunci cînd nu sînt siguri c o vor cî tiga. Iar noi, tic lo ii i mole i ii, care am primit putere s c lc m peste erpi i scorpionii i peste toat puterea vr jma ului (Lc. 10, 19), care am auzit: „Eu sînt, nu v teme i” (Io. 6, 20), care tim limpede c nu ne lupt m din puterea noastr , ci din puterea lui Dumnezeu, care ne înt re te i ne înarmeaz , sîntem lipsi i de curaj i ne mole im. De unde vine aceasta? De acolo c trupurile noastre; n-au fost str punse de frica Lui (Ps. 118, 120), c glasul suspinului nostru nu ne-a f cut niciodat s uit m s mînc m pîinea noastr (Ps. 101, 5-6). De aceea trecem dela un regim de hran la altul, pentru c n-am luat deplin focul pe care Domnul a venit s -l arunce pe p mînt (Lc. 12, 49), care ar fi ars i mistuit m r cinii arinii noastre celei gîndite (spirituale). Mole eala, nep sarea i iubirea de trup nu ne las s r sufl m.

Dar martor îmi este Domnul c tiu un om i anune în mîn stirea aceasta binecuvîntat - dar s nu spun cineva c vorbesc despre mine i s nu m socoteasc a fi ceva cînd nu sînt nimic - care poate r mînea cum este,

vatr . Prin ea toat fiin a omului e ca un cuptor care se cur e te prin foc.

nemîncînd nimic, nebînd nimic, neîmbr cînd nici-o hain pîn în ziua cînd îl va cerceta Domnul, neavînd trebuin a de aceasta în veac. C ci hrana i b utura i ve mîntul lui este Duhul Sfînt ²⁴². Deci dac vrei s fii rîvnitor, ostene te-te sile te-te, teme-te de Dumnezeu i El va face voia ta. C ci a spus c „va face voia celor ce se tem de El” (Ps. 144,19). i eu, chiar dac nu sînt nimic pun în lucrare puterea mea²⁴³. C ci e propriu lui Dumnezeu s sprijineasc , s înt reasc i s conduc la tot lucrul bun i s p zeasc de tot r ul i s ne, mîntuiasc în Împ r ia Lui. Lui fie slava în veci. Amin. Roag -te pentru mine i roag pe B trîn s se uneasc cu tine în rug ciune.

150. (V. 79). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog P rinte spune-mi cum se cî tig smerita cugetare, sau rug ciunea des vîr it ? Sau ce trebuie s fac cineva ca s nu par c hoin re te cu gîndurile ? i dac trebuie s citeasc ?*

Despre felul cum se cî tig smerita cugetare, des vîr it ne-a înv at Domnul, zicînd: „Înv a i dela Mine c sînt blînd i smerit cu inima i ve i afla odihna sufletelor voastre” (Mt. 11, 29)²⁴⁴. De voe ti deci s

²⁴² La nota în ed. Volos: „Socotesc c aceasta le spune Sfîntul despre sine, chiar dac zice, din smerenie, c le spune despre altul”.

²⁴³ Se exprim aci taina unirii voii noastre cu voia lui Dumnezeu. Lucrînd El în noi ca Persoan liber i iubitoare nu în bu e voia noastr , ci se a az pe linia ei, deci o ajut i pe ea s se împlineasc . Numai for ele impersonale, sau numai cel ce vrea s te domine, î i stinghere te voin a. Cel ce te iube te î i promoveaz libertatea, te încurajeaz , te ajut s lucrezi tu însu i. C ci se bucur s -i r spunzi cu iubirea ta liber , lucrînd cu voia ta cele bune, care corespund i voii lui. Iar binele este iubirea între olalt sau este produsul ei.

²⁴⁴ Cel smerit cu inima are i odihn în sufletul s u, nec utînd sa se impun altora prin tot felul de mijloace, ca s -i men in o p rut

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cî tigi des vîr ita odihn afl ce a r bdat El i rabd i tu, taie voia ta în toate. C ci i El a spus c nu s-a coborît din cer ca s fac voia Sa, „ci voia Tat lui Meu care este în ceruri”, (Io. 6, 38). În aceasta st smerita cugetare: în a purta oc ri i osîndiri i cîte le-a p timit înv torul nostru Iisus.

Iar rug ciunea des vîr it st în a gr i lui Dumnezeu nehoîn rind (cu gîndul), în a- i aduna toate gîndurile în chip neîmpr tiat împreun cu sim urile. La acesta îl conduce pe el voin a de a muri oric rui semen i lumii i tuturor celor din ea ²⁴⁵. i nimic nu trebuie s spui lui Dumnezeu decît aceasta: „Izb ve te-m de cel viclean” (Mt. 6, 10) i „Fac -se voia Ta” întru mine (Mt. 6, 10). Trebuie s ai mintea sînd în fa a lui Dumnezeu i gr ind Lui. Iar rug ciunea adev rat se cunoa te cînd cel ce o face s-a eliberat de hoîn real i vede c mintea lui se vesele te, fiind luminat în Domnul. i semnul c s-a ajuns la ea este c omul nu se mai tulbur chiar dac l-ar ispiti lumea întreg . Des vîr it se roag cel ce s-a f cut mort lumii i odihnii ce i-o îmbie ea. Iar a face lucrul t u cu grij pentru Domnul, nu e împ rt ire, ci rîvn pentru Dumnezeu.

superioritate. El nu e chinuit de teama de a nu fi b gat în seam de ceilal i.

245 E de trebuin moarte fa de oameni i fa de lucrurile trec toare, în sensul de moarte a voin ei de a te folosi de ei i de ele în chip egoist i pentru pl ceri trupe ti, în sensul de-a refuza s fii oamenilor de ajutor i de a te folosi de lucruri pentru a ajuta prin ele pe oameni mai ales de a cunoa te prin ele pe Dumnezeu. Adic gîndurile la oameni i la lucruri trebuie adunate în gîndul la Dumnezeu i spre slujirea Lui i spre mîntuirea oamenilor prin aducerea lor la El. În Dumnezeu trebuie adunate toate, pentru c toate sînt din El i toate se des vîr esc în El. Gîndindu-le în leg tur cu Dumnezeu, ele sînt cur ite de orice atrac ie egoist i p tima e, se sfin esc.

Cît despre citire, e de folos a citi „Vie ile P rin ilor”
c ci a a lumineaz mintea în Domnul.

151. (Numai în C o i s l i n . 1 2 4 i Coislin 281). Întrebarea
aceluia c tre cel Ialt B trîn: Marele B trîn a
spus: „Rug ciunea des vîr it se aprinde murind
oamenilor, lumii i pl cerilor trupe ti”. Ce s fac ca s
ajung acolo odat ce tr esc printre oameni ? C ci trebie
s dau porunci fratelui care m sluje te. De alt parte,
fiind bolnav, nu pot lua decît legume verzi. Dar aceasta
m face s poftesc i alte lucruri. Mai mult, dac
legumele nu sînt bine preg tite, gîndul meu se tulbur pe
motiv de boal . Pentru c de multe ori aceasta îmi d o
noapte grea. Aflîndu-m deci în aceste împrejur ri, cum
pot s mor oamenilor ?.Pe de alt parte, dac hrana este
bun i preg tit potrivit bolii, se na te în mine pl cerea.
Cum pot s mor atunci pl cerii trupului i lumii. i cum
trebie s petrec S pt mîna Sfînt ? Te rog s m înve i
despre acestea i roag -te pentru mine.

R spunsul lui Ioan: O, tu care e ti printre oameni
i voe ti s le mori lor, nu judeca i nu dispre ui pe
nimeni i nu r mînea lipit voii tale. Aceasta este a muri
oamenilor aflîndu-te printre ei²⁴⁶. Dac se întîmpl c în

246 E un paradox. E ti alipit de oameni i de lume, cînd e ti alipit voii
tale, cînd e ti egoist. i se pare c prin aceasta e ti st pîn pe ceilal i
i pe lucruri i de fapt e ti robul lor. Numai prin lep darea generoas
de egoism, care te deschide oamenilor i tainelor lumii, ai murit
oamenilor i lumii. Slujind intereselor adev rate i eterne ale
oamenilor, ai murit lor, pentru c ai murit voin ei de a te folosi de ei
în mod egoist. D rue te-te oamenilor ca s mori lor, mai bine zis ca
s mori pornirii de a profita de ei. Ai murit în acest caz oamenilor i
lumii în ceace au superficial dar i-ai descoperit i fi aju i pe oameni
în adîncul lor netrec tor. i tot în acest adînc i s-au luminat
lucrurile. Le-ai descoperit o valoare neasem nat mai mare în

Sfin ii Varsanufie i Ioan

leg turile trebuitoare cineva te sup r , poart -te cu dulcea fa de aproapele care-i este dator cu ceva, spunându-i: „Dumnezeu tie ceea ce este de folos. Poate El l-a voit a a ca s nu aflu vre-o pl cere pentru trup, ci mai degrab o suferin ". Nu te mai tulbura pentru lipsirea de un fel de mîncare, c ci se poate întîmpla aceasta s vin dela lucrarea dracilor ca s te tulbure. i dac tu folose ti un altfel de hran din pricina bolii, mul ume te lui Dumnezeu, socotindu-te nevrednic de aceasta i aceasta îi va fi de folos. Adu-i aminte totdeauna de sfatul: „În toate mul umi i" (I Tes. 5. 18) i vei avea odihn ²⁴⁷. C ci f cînd a a, nu mai e ti robul sup r rii pentru lipsa unor feluri de mîncare sau a gustului lor pl cut, ci e ti ocrotit de Dumnezeu prin mijlocirea mul umirii ce I-o aduci. Cît prive te S pt mîna Sfînt , m nînc , din pricina neputin elor tale, în fiecare zi la ora 11 pu ine legume i dac nu po i r mînea f r vin, ia atîta cît i se pare de trebuin , de pild dou pahare. S nu fii nelini tit pentru aceasta dar f totul spre slava lui Dumnezeu, cum zice Apostolul (I Cor. 10, 34). Roag -te pentru mine i iart -m cu dragostea ta.

152. (V. 96). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Cum se face c vrînd s st pînesc pîntecel meu i s ajung la mai pu în hran , nu pot ? i dac iau o*

Dumnezeu. Te une ti cu ei i cu toate în mod real în Dumnezeu. Ai înviat pentru to i i toate în Dumnezeu.

²⁴⁷ Nemul umirea îi men ine sufletul într-o continu neodihn , tulburare, agita ie, care nu te las s te gînde ti la Dumnezeu i s te întîlne ti cu El i s socote ti c în El ai totul, în fiecare împrejurare, în fiecare dar i necaz. Nemul umirea tatedesparte de Cel ce le chivernise te i le umple pe toate. Nemul umirea nu te las s te bucuri nici de ceea ce ai. Cu dreptate zice poporul "nemul umitului îi ia Dumnezeu darul".

*vreme hrană mai puțin , după puțin timp vin iar și la
măsură mea dinții. La fel cu bătătură.*

Răspunsul lui Ioan: Fratele meu s-a amintească iubirea ta că mi-ai spus toate patimile câte le am și eu. Căci pe timpuri și eu de aceleași. Și nimenea nu se izbăvește de ele decât cel care a ajuns la măsură celui care a zis: „Am uitat să mănânc pâinea mea; de glasul suspinării mele osul meu s-a lipit de carnea mea” (Ps. 101, 6). Unul care acesta vine degrabă la puțin tate hranei și a bătăturii. Căci lacrimile și se fac lui pâine. Și așa ajunge să se hrănească cu Duhul Sfânt. Crede-mă, frate, că știu pe un om, pe care-l cunoaște numai Domnul, ajuns la o astfel de măsură: odată sau de două ori sau și de mai multe ori pe săptămână este cucerit de hrana duhovnicească și dulcea a ei îl face să uite de hrana simțită. Și când vine la împărțirea de ea, nu voiește să se împărțască, simțindu-se satul și scârbit de ea. Iar împărțindu-se, se osîndește pe sine, zicând: pentru ce nu sînt totdeauna așa? și dorește să mai primească din aceea²⁴⁸. Unde sîntem

248 În ed. Volos la notă: „Socotesc că acestea le spune Sfântul despre sine, deși zice că despre altul. O spune aceasta din smerenie”. Se afirmă că taina necunoscută a întimei legături între suflet și trup. La urma urmelor trupul este o raționalitate plasticizată și sensibilizată, plin de lucrarea spiritului uman și în ultimă instanță de Duhul dumnezeesc. De ce n-ar susține atunci Duhul dumnezeesc acest suport al vieții spirituale, printr-o lucrare intensă a lui în sufletul omenesc și deci și în trup, fără să recurgă la noi adaosuri de materie, pe care El și-o prefacă în materia vieții însuflețită a trupului? În afară de aceasta, materia este în ultimă analiză energie concentrată. Poate că noi prin puterea spiritului nostru nu actualizăm toată energia concentrată în trupul nostru. O lucrare mai intensă a Duhului dumnezeesc poate actualiza lucrând direct asupra trupului, sau prin spiritul nostru, mai multe din aceste energii de energie condensate în trupul nostru. Mai condensate sînt aceste energii în oasele trupului. Alipirea lor de carne poate avea ca urmare o umplere a cavității de mai

Sfin ii Varsanufie i Ioan

frate? Nu vom pleca de aici, nu vom muri ? Iart -m , c
neafliînd ale mele cu care sa m f lesc, m f lesc cu
ostenelile str ine. i aceasta spre osînda mea.

153. (V. 97). *Întrebare a aceluia c tre acela*
B trîn: Te rog, P rinte, s -mi l mure ti în elesul acestui
lucru: Cum ajunge cineva la cele ce le-ai spus ? C ci eu
nu tiu. Pentru c eu de cîte ori am încercat s -mi
împu inez hrana, mole eala i neputin a nu m-au l sat
pîn ce n-am venit la m sura mea de mai înainte. i cum
po i s spui c cel ce ajunge la m sura celui ce a zis:
„Lipitu-s-a osul meu de carnea mea" (Ps. 101, 6), ajunge
s se mul umeasc cu pu in ? i cum înainte de
împu inarea hranei „se lipe te osul de carne" ?

R spunsul lui Ioan: Frate, m silesc s spun cele
peste m sura mea i m tem s nu fiu osîndit descriînd
ispr vi str ine. S-a scris: „Lipitu-s-a osul meu de carnea
mea" (Ps. 101, 6). Aceasta înseamn c toate oasele
omului se fac unul; sau toate gândurile omului se fac unul
dup Dumnezeu. C ci alipindu-se de carne aceasta se
înduhovnice te, urmînd gândului celui dup Dumnezeu.
i dac se na te în inima lui bucuria Duhului acesta
hr ne te sufletul i îngra trupul i le înt re te pe
amîndou , încît nu se mai mole esc i nu mai sl besc în
putere. C ci Iisus se face de acum Mijlocitor i aduce pe
om aproape de por ile locului „de unde a fugit durerea,
întristarea si suspinul" (Is. 51, 11). i se împline te cu

multe energii, încît aceasta poate tr i o vreme mai îndelungat f r
hran nou . Acesta pare s o spun în continuare Ava Ioan. Dar
aceasta poate fi i urmarea concentr rii tuturor gândurilor în singurul
gînd îndreptat spre Dumnezeu, ceea ce atrage în gîndul astfel
concentrat, dar i în oasele unificate i lipite de trup, puterea Duhului
Sfînt, care actualizeaz mai multe energii concentrate în ele.

acest om cuvîntul care s-a scris: „Unde e comoara ta, acolo e și inima ta” (Mt. 6, 21). Dar cea care duce pe om la m sura lui este smerenia des vîr it întru Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

154. (V. 98). *Întrebare a aceluia c tre Marele B trîn: Te rog, spune-mi, cum ajunge cineva la înfrînare ? și cum se cunoa te boala natural și cea dela draci ? și cît trebuie s se m nînțe ?*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, tu n zue ti pu in cîte pu in ca s descoperi lucruri ascunse. Iar eu, nebun cum sînt înc socotesc c ceea ce ceri dela mine nu poate deosebi limpede decît cel ce a ajuns la m sura aceasta. De fapt, omul viu are sim irea r coarei și a c ldurii celor ce vin în atingere cu el. Dar mortul nu le simte acestea, c ci a pierdut sim irea. și precum nu ajunge la m sura cunoa terii lucrurilor decît cel ce s-a apropiat de ele și le tie deosebi, iar cel ce nu s-a apropiat de ele și nu a ajuns în atingere cu ele, de-ar întreba și ar auzi de zeci de mii de ori ce sînt, nu poate înc prinde în elesul lor, a a este și cu aceasta: oricît ai vorbi cuiva, are nevoie de cercare (de experien). În privin a boalei, dac trupul prime te hran în fiecare zi și totu și sl be te, e dela draci. Dac nu, e boal . Iar a se înfrîna st în a se scula cineva dela mas cu pu in înainte de a se s tura, cum au orînduit P rin ii celor încep tori (Ava Isaia, Recueil, 4, 44; Abbaye de Bellefontaine, 1970, p. 61). Dar cînd ajunge omul la m sura celui ce a zis „Nu ne sînt necunoscute gîndurile lui” (II Cor. 2, 11), nu poate uita cît trebuie s m nînțe, c ci s-a deprins în aceasta.

Iat sînt silit s spun lucruri mai presus de mine f r s fie nevoie. Ba poate nici nu se g se te de aceea cineva care s le poat primi și în elege decît foarte rar.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeul p rin ilor no tri s te duc pe tine la bucuria aceasta. C ci este în ea lumin negrit . Pentru c str luce te departe i e dulce. Acela nu- i aduce aminte de hran ,ci caut cele de sus,cuget la cele de sus,st ruie în gândirea celor de sus, acolo unde ade Hristos de-a dreapta Tat lui. Lui fie slava în veci. Amin.

155. (V. 81). *Întrebare a aceleuia c tre cel lalt B trîn, ca s -l l mureasc despre m sura înfrîn rii.*

R spunsul lui Ioan: P rin ii spun despre m sura înfrîn rii c ea st în a te opri pu in înainte de s turare, fie dela mîncare, fie dela b utur , adic înainte de a avea stomacul plin. i în a te folosi de mîncare i vin cu socoteal . Iarna nu se bea mult²⁴⁹. Deasemenea trebuie s se m nînce mai pu in. Dar nu numai în acestea st m sura înfrîn rii, ci i în a vorbi i a dormi i în îmbr c minte i în înfrînarea sim urilor. În toate acestea se arat m sura înfrîn rii.

156. (V. 82). *Întrebare a aceleuia c tre acela : Spune-mi, P rinte, în ce const acest „mai pu in” în mîncare, în b utur , în legume i fructe ?*

R spunsul lui Ioan: Din toat greutatea pînii, bucatelor, legumelor i a fructelor mic oreaz pîn la o uncie (a dou sprezecea parte). Iar din vin i ap , din fiecare cîte o jum tate de pahar. i dac te ii tare i nu obose ti, e bine s bei o dat pe zi. Iar de nu po i, de dou ori, dar de fiecare dat mai pu in. Iar în vremea mi c rilor i r zboaielor gândurilor, trebuie s mai tai

249 În ed. Volos: „Poate prepozi a nu e temporal , nu negativ . Adic în timpul iernii, cînd se bea mult vin, cel ce se înfrîneaz trebuie s bea mai pu in decît îi este m sura obi nuit ”.

pu în din m sura obi nuit , cu o uncie din mîncare i o jum tate de pahar din b utur , încît mîncarea s fie mic orat cu dou uncii, iar b utura cu un pahar. Roag - te, frate, pentru mine.

157. (V. 83). *Întrebare a aceluia c tre acela : Cum poate cunoa te cineva cît trebuie s m nînce i s bea ?*

R spunsul lui Ioan: Se poate afla din proba f cut în toate zilele cît îi trebuie trupului din cantitatea de pîine, de mînc ri, de legume i de fructe, sau cît mîncare i b utur . De pild unul bea trei pahare pe zi i m nînc o litr de pîine (1/4 kg.). Dacă vede c trupul cere mai mult de trei pahare f r motiv, sau f r o osteneal mai mare, sau pentru c a mîncat mînc ri s rate, trebuie s lupte s se înfrîneze. Dar dac e un motiv, aceasta nu e o ispit . Iar din trei pahare, dac poate, s împu ineze un pahar la jum tate. Iar dintr-o litr de mîncare, o uncie.

158. (V. 84). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Te rug m s ne spui ce cere Dumnezeu potrivit puterii omului, ca acesta s nu amestece din mole eal ceva dela el i s cread c face tot ce poate. Cum s în elegem deci ceeace putem ?*

R spunsul lui Varsanufie: Dumnezeu a dat omului pricepere ca s deosebeasc lucrurile. Dacă cineva, obosit de c l torie, sau de alte lucr ri foarte grele, nu poate p zi aceea m sur ca în celelalte zile, ci face pu în pogor mînt pentru trup, adic la jum tatea de litr de pîine mîncat pe zi, adaug , pentru osteneal , înc o uncie, a f cut aceasta din puterea lui, mîncînd ceva mai mult. Sau dac sculîndu-se în fiecare zi la miezul nop ii

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pentru priveghere, se odihne te din oboseal înc o jum tate de or , face iar i dup puterea lui. Deci oboseala este un semn c se mai poate odihni pu in. Dar apoi s se scoale iar i la privegherea obi nuit . Deci a face ceeace îi este în putere, înseamn a mic ora pu in fie din hran , fie din somn. Pentru somn P rin ii au rînduit o jum tate de noapte. Iar din mîncare au rînduit s se opreasc cineva de cîte ori se vede pe sine mai dorind pu in.

159. (V. 85 a). *Întrebare a aceluia c tre cel lalt*
B trîn: Ce m sur de vin i de mîncare preg tit e bine s p zeasc înfiecare zi cel ce vie uie te de unul singur ? i cum au inut P rin ii un regim foarte aspru ?

R spunsul lui Ioan: În privin a vinului, celui ce e s n tos i voe te s se înfrîneze, îi ajunge un pahar pe zi i nimic mai mult. Iar de-i vin dese neputin e, s ia dou întregi. Iar din mîncarea preg tit , trebuie s ia o farfurie i s nu se mai îngrijeasc de ea. Iar la întrebarea cum au inut p rin ii un regim a a de aspru, trebuie tiut c ei au avut trupurile lor foarte ascult toare. Deci cei ce se cîrmuesc pe ei în i i bine i cu drept socoteal , in seama de trup i de înclinarea lui. Roag -te pentru mine.

160. (V. 85 b). *Întrebare a aceluia c tre acela*
B trîn: Canonul înfrîn rii pe care l-ai spus trebuie p zit de to i, sau e dup starea celui ce a întrebat ?

R spunsul lui Ioan: Frate, cele ce le-am spus iubirii tale despre înfrînare, le-am spus celor ca noi i dup m sura noastr . Dac înf ptuim cele dela mijloc, ajungem prin înfrînare la cele mai înalte. Dar punînd piciorul pe prima treapt a sc rii, s nu voim s urc m

îndat la cea mai de sus. Căci cei ajunși la mîsură pot să fie, cum zice Apostolul, și „să tuiși și fîmînzi pentru că s-au învîtat în toate” (Filip. 4, 12)²⁵⁰. Iar tu, frate, cunoașteți mîsurile tale. Cînd se ivește în tine război, mai scoate o uncie. Și din bucurie la fel²⁵¹.

161. (V. 86). *Acela frate a întrebat pe acela Bîrîn: Ce înseamnă a mîncă după poftă sau după înclinare.*

Răspunsul lui Ioan: A mîncă după poftă înseamnă a pofti și mînci nu pentru trebuința trupului, ci din plăcerea pîntecelui. Iar cînd vezi că cineva din înclinare dorește mai multe legume verzi decît uscate, dar nu din poftă, ci pentru că îi este mai ușor, aceasta e ceva deosebit. Există înclinări care primesc mai bucuros bucatele dulci, altele, și rate și iar și altele acre. Iar aceasta nu e patimă, nici poftă, nici plăcere. Dar a pofti și a dori mîncarea este poftă. Și ea e slujitoarea plăcerii pîntecelui. Cînd deci lucrezi împotriva ei și te folosești de mîncare din trebuință, nu o faci din plăcerea pîntecelui.

162. (V. 87). *Întrebare a aceluia către acela: Ce să fac, Părinte, cînd patima nu se ivește înainte, dar se strecoară în vremea mîncării? Să mă opresc de la mîncare?*

Răspunsul lui Ioan: Nu te opri, ci luptă împotriva gândului, aducîndu-ți aminte că mîncarea se va preface în ceva rău mirositor și că vom fi judecați ca unii care am mîncat, în vreme ce alții s-au înfrînat cu desăvîrșire. Și

²⁵⁰ Răspunsul mîncării pînă pe ei înșiși cînd sînt și tuiși și cînd sînt fîmînzi, pentru că s-au deprins să se săpînească în amîndouă cazurile.

²⁵¹ Cînd te războiește plăcerea, sau cînd trupul începe să aibă și alte pofte, pentru că e prea hrănit, mai taie o uncie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

dac pofta a încetat, m nînc , dar osînde te-te tu însu i. Iar de st rue, chiam numele lui Dumnezeu în ajutor i te va odihni (de ispit). Iar de pune st pînire pe tine încît nu mai po i mînca cu bun rînduial , opre te mîncarea. i de sînt unii care ed cu tine la mas , ca s nu bage de seam , ia cîte pu in²⁵². i dac i-e foame, împline te- i trebuin a cu pîne sau cu alt mîncare dela care nu ai r zboi (ispit).

163. (V. 88). *Întrebare a aceluia c tre acela :
L mure te-m care este semnul l comiei pîntecelui.*

R spunsul lui Ioan: Cînd vezi gîndul t u îndulcindu-se de o mîncare i urm re ti s o ai înaintea tuturor, sau s o ai înaintea ta, s tii c te st pîne te l comia pîntecelui. Ia aminte deci la tine însu i i f tot ce po i ca s te sile ti s nu iei cu grab din ea, ci cu bun rînduial . i împinge mai vîrtos mîncarea aceasta înaintea altora ce ed la mas împreun cu tine²⁵³. Dar cum am spus, nu trebuie s încetezi îndat de a mînca pe motiv de l comia pîntecelui, ci p ze te-te s nu te repezi la mîncare f r rînduial . Vorbind de l comia pîntecelui, P rin ii cer s nu întinzi mîna la mas înaintea altuia (Isaia, Recueil, 3, 11, p. 50) c ci acesta e un lucru necuviincios i str in de bun rînduial . Iar cînd mîncarea pus înainte este de a a fel c nu se vede care e partea fiec ruia, ci au s o m nînce to i în comun, nu e

252 A se observa smerenia i delicate ea ce trebuie s înso easc nevoin a. Cel ce o practic nu trebuie s se mîndreasc cu ea, f cînd o ar tat , nici s mustre cu pilda ei pe al ii. S se înfrîneze pentru Dumnezeu, nu pentru oameni, deci cît se poate de discret.

253 Minunate reguli de bun cuviin , care s-au întip rit în via a poporului nostru. Ele stau pe o temelie l untric i nu sînt asociate cu vreo fanfaronad ca cele din codul manierelor elegante occidentale, care stau la baza unei polite e ce face caz de ea.

necuve nit de a lua cineva din ea împreun cu to i. Dar trebuie s se fac aceasta cu bun rînduial , i s nu se cad în l comia pîntecelui i în osînd . Un alt semn al l comiei pîntecelui este de a voi s m nînci înainte de ora rînduit , lucru care nu trebuie f cut decît dac este vre-o pricin binecuvîntat . Dar în toate trebuie cerut ajutorul lui Dumnezeu i El ne va ajuta.

164. (V. 89). *Întrebare a aceluia c tre acela : De unde vine pornirea trupului ?*

R spunsul lui Ioan: Pornirea trupului vine din negrije. C ci negrija te mîn , f r s - i dai seama, s judeci i s osînde ti. i astfel te tr deaz . Cînd Israil slujea cu adev rat lui Dumnezeu, Acesta îl p zea pe el de du manii lui. Dar cînd nu se îngrijea s -I slujeasc cu adev rat, Dumnezeu l sa pe du manii lui s -l calce.

165. (V. 90). *Întrebare a aceluia c tre acela : Trebuie s fie întreba i b trîinii despre toate gîndurile ce r sar în inim ? i cel ce se roag i psalmodiaz trebuie s o fac cu glas ? Trebuie s - i aminteasc cineva de toate cele ce le-af cut, le-a auzit i le-a gr it ? i trebuie s se ia la întrecere cu P rin ii ?*

R spunsul lui Ioan: Frate, nu trebuie s se întrebe despre toate gîndurile ce se ivesc. C ci unele sînt trec toare. Ci numai despre cele ce st rue i r zboesc pe om. C ci precum un om oc rît de mul i dispree te oc rile i nu le are grij , dar dac cineva se porne te împotriva lui i începe s se lupte cu el, se plînge judec torului, a a e i cu lucrul acesta. Iar rug ciunea i psalmodierea trebuie f cute nu numai cu mintea, ci i cu buzele. C ci proorocul David zice: "Doamne, buzele

Sfin ii Varsanufie i Ioan

mele vei deschide i gura mea va vesti lauda Ta". (Ps. 50, 17). i Apostolul ar tînd c se cere i lucrarea buzelor vorbe te de "rodul buzelor" (Evr. 13, 15). Cît despre cele ce le-ai v zut, le-ai auzit, le-ai f cut i le gînde ti, nimic nu le taie pe acestea decît rug ciunea f cut cu smerenie, cu osteneal i cu lacrimi, în care nu mai e voia omului. Iar P rin ii care au biruit, n-au biruit f r osteneli i f r lacrimi i f r t erea voii.

Iar a se lua la întrecere înseamn a se pre ui pe sine i a se socoti de-o potriv . Dar cel ce întreab i se încrede în r spunsuri, arat smerenie i sporire în Domnul. Roag -te pentru mine, frate.

166. (V. 91). *Un altul dintre p rin i a întrebat pe acela B trîn: Cum î i p ze te cineva inima sa ? i cum începe r zboiul vr jma ului ? i dac trebuie cineva s se împotriveasc celui ce-l r zboe te. i despre gîndul curviei. Dac trebuie s i se închid intrarea. Iar dac intr , ce trebuie f cut ? Iar în privin a mînc rii, trebuie s stabileasc cineva uncia folosindu-se de cîntar, ca s - i dea cu socoteala i s fie cu paz ?*

R spunsul lui Ioan: A- i p zi cineva inima înseamn a avea mintea treaz i curat cînd e r zboit. C ci cel dintîi lunec în nep sare gîndul lui. i cînd vr jma ul vede nep sarea, se str due te s aduc în el r zboiul. i dac vrei s afli de este du man, sau prieten, las rug ciunea i întreab -l: e ti al nostru sau al du manilor ? i- i va spune adev rul. Predarea vine deci din negrije²⁵⁴. Dar s nu i te împotrive ti. C ci aceasta o

254 S-ar putea spune c inima este sim irea adîncului pe care îl are omul în sine. Ca atare ea e pe de o parte sim ire, pe de alta o sesizare a adîncului care nu se sfîr e te în om, ci trece i dincolo de el, în infinit. Prin inim omul se leag nu prin cunoa tere teoretic , ci real,

doresc ei și nu vor înceta (să te războiască). Ci alergă la Dumnezeu împotriva lor, aruncând înaintea Lui neputința. El va putea nu numai să-i depășească, ci chiar să le ia puterea de a lucra²⁵⁵.

atît simitor cît și reflexiv de Dumnezeu, așa cum se leagă prin simurile trupești de lumea din afară, sau trîie te prin simurile trupului său.

Iar adîncul pe care-l sesizează și simte inima nu e în infinit impersonal, ci o Persoană, pentru că altfel inima nu s-ar simți iubind acest adînc, fericită de sesizarea și simirea Lui. Adîncul care trezește iubirea persoanei umane care-l simte în inimă e și el Persoană. Prin inimă omul simte și indefinitul semenului cu iubire, sau cu duminie, ar tîndu-se și în această indefinită omenescă simitorie simitorie persoană. Mîntea cînd e strîns unită cu inima (ca în "rugăciunea inimii") subliniază pe plan de cunoaștere sesizarea lui Dumnezeu prin inimă. Drept urmare în

expresia ce-i ordă prin cuvinte se cuprinde nu numai sensul adîncului dumnezeesc, ci și indefinitul Lui propriu persoanei într-un simitorie. Pe mîsură înșă ce mîntea ca funcție de cunoaștere se desparte de inimă, sesizează mai puțin prin simitorie indefinitul personal al lui Dumnezeu și funcția ei de cunoaștere este preluată de rațiunea care prin cunoașterea ei definită e destinat mai mult lucrurilor finite. Cunoașterea această rațională sesizînd aspecte marginite, opuse, îi face pe cei ce o au să se opună unii altora, adeseori cu fanatism. Numai în cunoașterea simitoare prin inimă și prin mîntea unită cu inima, oamenii se pot uni, pentru că sesizează tot și totul în infinit, personal și iubitor.

La rîndul ei o inimă lăsată de ea înșă și pierde funcția de cunoaștere a simitoriei adîncului indefinit și urmarea este că se fanatizează printr-o pură simitorie de iubire și de ură pentru lucruri marginite. Fiind acoperită ca funcție de sesizare a unui infinit personal care aprinde iubirea, se poate împietri pentru ceea ce e mare și bun, și atocuprinzător, cînd în fanatisme trecătoare, înguste, pentru lucruri finite. La această stare duce inima "gîndul" pasionat de lucruri finite, care promite oarecare plăceri superficiale, trecătoare. Rugăciunea pune înșă inima din nou în legătură cu Dumnezeu, în adevărata ei funcție, iar în Dumnezeu găsește iubirea generoasă pentru toate.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

În privin a dracului curviei, e foarte bine s -i închizi intrarea. Dar dac te r pe te i într , lupt cu el, aruncând neputin a ta înaintea lui Dumnezeu i cerînd ajutor. i El îl va scoate dela tine.

Cît despre mîncare, rîndue te- i ceea ce î i între ine via a, cu cump na socotelii i cu paz . i roag -te pentru mine cu dragoste.

167. (V. 92). *Întrebare a aceluia c tre acela :*
De unde îmi vine îngreunarea inimii i un somn f r m sur ? i c nu e în mine nici-o poc in ?

R spunsul lui Ioan: Acestea îi vin mereu celui ce se lini te te (sihastrului retras) ca descurajîndu-se s fug de stadion (din locul de lupt) i s desnd jduiasc . Dar noi s arunc m neputin a noastr înaintea Celui ce poate s fac cu mult mai mult decît cele ce le cerem, sau le gîndim noi (Ef. 3, 20) pîn ce va zdrobi taberele Amoreilor înaintea noastr . C ci El nu va l sa pe Madiam i pe Amalic i pe fiii r s riturilor s nimiceasc rodurile noastre (Jud. 6, 3-4). S a tept m ajutorul

255 Supunîndu-te ispitei lor, r mîi în planul gîndurilor finite, al aprinderii pentru ele. Dar alergînd la Dumnezeu, ridici inima din planul lor, o pui în comuniune cu adîncul infinit i iubitor al lui Dumnezeu. Numai venind îns i Dumnezeu în întîmpinarea ta, cu infinitatea lui, te ajut s te desprinzi de planul celor finite care î i promit satisfac iile în cele finite ale unui egoism desp ritor. Dumnezeu va putea astfel s te dep rteze de cele finite, de finitul desp ritor al demonilor i al gîndurilor p tima e aduse de ei în con tiin i s le ia puterea asupra ta. Chiar con tiin a trezit a neputin eitale, te deschide infinit ii Lui, c ci pui în compara ie neputin a ta cu puterea infinit a Lui, ba chiar tr ie ti acest deosebire între ele, le tr e ti simultan pe amîndou f r s le despart , ci de con tiin a ta umilindu-se de elanul iubirii cuprinz toare a Lui.

St pînului nostru Dumnezeu, C ci e mai puternic decît ei. i ne vom mîntui.

168. (V . 93). *Întrebare a aceluia c tre acela : Cum se face c noaptea îmi n lucesc anumite fe e, iar ziua m lupt cu altele ? Dar se întîmpl aceasta i f r fe e. i se mai întîmpl c aceste n luciri apar fie înso ite de dulcea , fie f r dulcea .*

R spunsul lui Ioan: Cei ce ne atac ziua, ne atac i noaptea, ar tînd c ne au înc în mîinile lor i se prefac în alte i alte fe e. Iar faptul c aceasta se întîmpl cînd cu dulcea , cînd f r dulcea , vine, precum am spus, din prefacerea lor, ca s -l arunce pe om în îndoial i tulburare. Iar r zboiul de noapte e îndoit. Uneori e p timit din pl ceri, alteori din ispita diavolului, ca s -l duc pe cineva la desn dejde, încît sa cread c nu mai are puțin de mîntuire. Cînd deci î i vine ispita acestui r zboi, f de apte ori apte îngenuncheri, adic patruzeci i nou , zicînd la fiecare: „Doamne, iart -m pentru numele T u cel sînt". Iar de este bolnav, sau de este Duminic , cînd nu este îng duit s se fac îngenuncheri (metanii), zi cuvîntul acesta în locul celor patruzeci i nou de îngenuncheri. Iar deosebirea ispitelor este aceasta: unele sînt dela diavolul i ele vin din mîndrie; altele dela pl ceri i ele vin din l comia pîntecelui²⁵⁶.

²⁵⁶ Cînd ne închipuim persoane cu care ne cert m, avem de a face cu ispita desp r itoare dela diavol, din pricina mîndriei, sau a ambi iilor noastre, din pricin c ne amintim de niscai jigniri ce ni s-au adus. Cînd ne închipuim persoane care stîrnesc în noi pofta de desfrîu, care în be ia ei uit de toate, avem de a face cu mi c ri iscate în noi de îmbuibare st pînit i ea de egoismul lor. Ispitele de pl cere ne vin noaptea, cele de mînie ziua.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

169. (V. 95). *Întrebare a aceluia c tre acela : Mi-ai spus, P rinte, în r spusul t u, c dintre cele ce i se întîmpl omului noaptea, unele sînt din mîndrie prin ispita diavolului, iar altele din pl ceri, datorit l comiei pîntecelui. Oare poate diavolul sîrni aceste ispite în om i numai din pism f r mîndria sau iubirea lui de pl ceri ? i cum poate cineva cunoa te cînd o asemenea mi care se sîrne te noaptea prin fire ? i dac aceast mi care natural o sufer i cei des vîr i i ? i dac trebuie s se îngenunche între Pa ti i Rusalii, sau nu ?*

R spusul lui Ioan: Diavolul o poate sîrni din pism . Dar neexistînd mîndria sau pofta de pl cere, nu poate. Precum cînd cineva voind s zideasc o cas , dac nu afl materialele care s -i slujeasc în zadar se ostene te, la fel i diavolul. Iar semnul mi c rii naturale îl cunoa te cineva cînd vede c ea nu se sîrne te în el nici din mîndrie, nici din pl cere, nici din pisma diavolului. În deosebi cînd nu e din pisma diavolului, ci din fire, cunoa te cineva cînd, culcîndu-se în pace i dup multe rug ciuni i pecetluindu-se cu numele Sfintei i Celei de o fiin Treimi²⁵⁷, o p time te aceasta. Dar cei des vîr i i nu o p timesc nici pe aceasta, c ci au stins i aprinderea firii, f cîndu-se în chip duhovnicesc eunuci pentru Împ r ia cerurilor (Mt. 19, 12), adic au omorît (au mortificat) m dularele lor (Col. 3, 5). Iar despre plecarea

²⁵⁷ Ne pecetluim f cînd semnul crucii i pomenind numele Sfintei Treimi. Prin aceasta întip rim i în trup i în suflet gîndul la crucea lui Hristos, care a primit acum iubirea pentru toi, r stignirea, respingînd ispita de a- i cru a trupul în mod egoist i dîndu-ne i nou acest putere generoas , i gîndul la Sf. Treime, de la care ne vine iubirea atotcuprinz toare afl toare în Ea i ajutorul de-a birui ispitele i de-a r bda greut ile care ne îndeamn la sc para egoist de ele.

genunchilor între Pa ti i Rusalii, s-a spus i alt dat s nu le pleci în chilie²⁵⁸. Roag -te pentru mine, frate.

170. (V. 94). *Întrebare a aceuia c tre acela :
Dac mi se întîmpl vre-o n lucire în timpul nop ii i a
doua zi am s iau Sfînta Împ rt anie, ce trebuie s fac?*

*R spunsul lui Ioan: S ne apropiem ca ni ter ni i,
nu ca ni te biruitori; ca unii ce au mai degrab trebuin
de doctor. i Cel ce a vindecat pe cea care suferea de
curgerea sîngelui (Mt. 9, 22), ne va vindeca. S iubim
mult, ca s ni se spun i nou : "Vi se vor ierta multe
p cate, pentru c a i iubit mult" (Lc. 7, 47). De cîte ori
voe ti s te împ rt e ti, zi: „S nu-mi fie mie, St pîne,
aceste sfinte Taine spre judecat , sau spre osînd , ci spre
sfin irea sufletului i a trupului". Apoi apropie-te cu fric
i iubitorul de oameni St pîn al nostru va face cu voi mila
Sa. Amin.*

171. (V. 99). *Întrebare a aceuia c tre acela
B trîn: Ava, oare e bine s m rturisesc vreunui din fra i
n lucirile ce le am i s -i pun metanie cerîndu-i s se
roage pentru mine ?*

258 În ed. Volos la not : „A se vedea tîlcuirea can. 20 al primului Sinod ecumenic în care Sf. Sinod i to i tîlcuitorii (dar i Vasile cel Mare în can. 51) opresc îngenuncherile de la Pa ti la Rusalii. De aceea i îng duin a aceasta par ial a sfântului acesta vrea s fie de acord cu oprirea general din canonul Sinodului ecumenic i a Bisericii. Împ cîndu-le pe amîndou , dac vreunii sînt sup ra i de r zboiul trupului, sau au vreun canon i voesc s - i asupreasc i domoleasc trupul, s fac mai multe închin ciuni (plec ri), ca prin ele s le împlineasc osteneala îngenuncherilor i a m t niilor cu alipirea la p mînt."

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: E bine s i se spun celui ce poate s aud (s în eleag) despre n lucirile din vremea nop ii, dar nu celor mai tineri. i la fel s i se pun meta-nie i s i se cear s se roage pentru noi. C ci e un cuvânt al Scripturii: „M rturisi i-v unii altora p catele i ruga i-v unii pentru al ii, ca s v vindeca i" (Iacob 5, 16).

Scolie: Spunînd P rintele c e bine s se spun celui ce poate s aud , a ar tat c nu e de folos s se spun acestea tuturor, la întîmplare.

172. (V. 100). *Un altul dintre p rin i care se lini tea (vie uia retras în chilie), l-a întrebat pe acela B trîn: Cum trebuie s se ad în chilie ?*

R spunsul lui Ioan: A edea în chilie înseamn a- i pomeni p catele tale i a plînge i a te tîngui pentru ele; a veghea s nu i se robeasc mintea; iar de e rob it , a o aduce iar i la locul ei ²⁵⁹.

173. (V. 124). *Întrebare a ace luia c tre acela B trîn: Cum cunosc, P rinte, cînd sînt închis în chilie, dac îmi tai voia mea ? La fel cînd sînt cu oamenii ? i ce este voia trupeasc ; i voia dracilor acoperit sub masca binelui; i voia lui Dumnezeu ?*

²⁵⁹ Se cere a nu- i l sa mintea s fie luat de sub st pînirea ta de niscai gînduri. C ci atunci nu mai e ti nici tu liber în întregime, odat ce o parte din tine i anume mintea ta e scoas de sub voia ta. A aduce mintea la locul ei, e a aduce la locul ei de straj în fa a lui Dumnezeu, ca pe un osta care st de straj în fa a Împ ratului. Atunci e ti st pîn pe ea i peste tine. Atunci se revars în tine darurile Lui, via a Lui, iubirea Lui generoas , opus egoismului p tima .

R spunsul lui Ioan: A- it ia voia cînd ezi în chilie înseamn a dispre ui pl cerea trupeasc în toate. Iar voia trupului st în a-l mul umi pe el în orice lucru; ca s nu-l mul ume ti deci pe el, taie voia ta cînd ezi în chilia ta.

Iar a- i t ia voia cînd e ti cu oamenii st în a muri fa de ei i a fi cu ei ca i cînd n-ai fi²⁶⁰.

Voia cea dup Dumnezeu st , dup Apostolul, în a- i t ia voia trupului (Ef. 2, 3). Iar voia cea dela draci este pornirea de a- i ap ra dreptatea ta i de a te încrede în tine²⁶¹. Atunci e ti prins în curs . Roag -te pentru mine, fratele meu, i iart -m .

174. (V. 125). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Ce hran trebuie s -mi rînduiesc pentru fiecare zi?*

R spunsul lui Ioan: A- i stabili hrana pentru fiecare zi în chilie, precum ai întreat, înseamn a te l sa prins de o grije i de o nevoie. Las -te c l uzit de îndrumarea lui Dumnezeu. „Cel ce umbl drept, umbl cu încredere" (Prov. 10, 10).

175. (V. 126). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Oare e bine a st rui în rug ciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, milue te-m " ? Sau e mai bine a citi din Sfînta Scriptur i a rosti stihuri din psalmi ?*

²⁶⁰ S nu pui pasiune în a fi cu ei. S nu cau i o pl cere în a fi cu ei, în a a fel ca s suferi dac nu e ti cu ei, sau i se ia prilejul de a fi cu ei. A voi s fii prea exclusiv cu unul sau cu unii e tot un egoism.

²⁶¹ Voin a ce- i vine de la draci, sau pe care ei te fac s i-o socote ti drept voin a ta, este voin a de a te justifica în tot ce faci i a socoti c tu nu po i gre i. E lauda cu p catele proprii. i-ai închiriat eul demonului. E dovada mîndriei egoiste ce- i ap r egoismul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: Trebuie f c ute amîndou , pu in din una i pu in din alta. C ci s-a scris: "Aceasta s o face i i aceea s n-o l sa i" (Mt. 23, 23).

176. (V. 127). *Întrebare a aceuia c tre acela :* Cînd psalmodiez trebuie s spun dup fiecare psalm sau s spun o singur data „Tat l nostru” i s petrec cel lalt timp în cereri ?

R spunsul lui Ioan: A spune odat „Tat l nostru” i odat a rosti cereri este acela lucru.

177 (V. 101). *Întrebare a aceuia c tre acela :* Îmi vine gîndul c cugetarea (medita ia) face rug ciunea curat . Oare a a este ?

R spunsul lui Ioan: Frate, nu tel sa batjocorit de draci ca s spui c cugetarea face rug ciunea curat . C ci cum mai r mîn patimile în omul care are o astfel de rug ciune curat ?²⁶²

178. (V. 128). *Întrebare a aceuia c tre acela :* Trebuie s se pomeneasc la sfîr itul doxologiei de sear sau de noapte sfîntele Biserici. Împ ratul, conduc torii, poporul, s racii, v duvele i cele asemenea ? i cel c ruia i se cere de c tre cineva s se roage pentru el, trebuie s ofac chiar dac e st pînit de patimi ?

R spunsul lui Ioan: E bine s cerem în rug ciune pacea sfintelor Biserici i s pomenim cele ce urmeaz . Dar s o facem ca ni te nevrednici, care nu avem putere

²⁶² Aceasta nu e o rug ciune curat . C ci mai r mîn patimile în cel ce o face. Mai r mîi în parte închis în egoism.

spre aceasta. Căci e o poruncă apostolică (I Tim. 2, 1-2).
 Și e bine să ne rugăm pentru cel ce ne-o cere. Căci e un
 cuvânt al Evangheliei și al Apostolului: "Oricât ruia cere,
 dă-i" (Mt. 5, 42); și: „Ruga-i-vă unii pentru alții, ca să vă
 vindecați" (Iacob 5, 16). Și iarăși: „Precum voi și să vă
 faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea" (Mt. 7, 12;
 Lc. 6, 31). Ba unii se rugau și pentru Apostoli (Fapte 12,
 5). Deci cel ce nesocotește porunca, se osîndește pe sine
 însuși. Iată pentru ce, putînd sau neputînd, eu mă sîlesc
 spre aceasta din pricina poruncii.

179. (V. 102). *Întrebare a aceluia cîntre acela :*
 Cum ajunge gîndul pradă fiarei ?

Răspunsul lui Ioan: Gîndul ajunge pradă fiarei
 dacă omul nu i-o ia înainte și nu se dispune te pe sine
 însuși. Atunci suferă mîlcătura din ilor ei și este sîfîiat de
 dinții ei²⁶³. Pe urmă e nevoie de un plasture, adică de
 pocînță.

180. (V. 103). *Întrebare a aceluia cîntre acela :*
 Oare trebuie să se închidă ochii în fața uneltirilor
 vrăjmașului ? și cînd trupul se răzvrătește, ce trebuie să
 facă ?

Răspunsul lui Ioan: Diavolul arată omului felurite
 lucruri fie prin simțuri, fie în afară de ele. Cel ce e slab
 închide ochii ca să nu le vadă. Iar cel tare chiar dacă le
 vede, le dispune te. Căci „dreptul îndrăznește ca un leu"
 (Prov. 28, 1). Cîntre privește răzvrătirea trupului, alergă în
 acel moment repede la Iisus, prin rugăciune, și te vei
 odihni.

²⁶³ Se dezvoltă tema lui Marcu Ascetul din scrierea „Despre Botez”,
 Filocal. Rom. Vol. I, p. 282.

181. (V. 104). *Întrebare a aceluia c tre acela : De ce mi se întâmpl s osîndesc pe al ii chiar dup ce am întrebat ?*

R spunsul lui Ioan: Ai de îndurat ispita de a osîndi pe al ii chiar dup întrebare, pentru c n-a murit în tine ispita de a te socoti drept (de a te justifica). i nu- i iei osteneala de a te feri de această patim . Osînde te-te pe tine i osîndirea altora va pleca dela tine.

182. (V. 105). *Acela fiind sup rat de tâlhari i înfricoându-se tare, dar prin harul lui Dumnezeu fiind ap rat de v t marea lor, a dest inuit aceluia B trîn frica sa, cerînd totodat rug ciunea lui ca s fie ocrotit de mai înainte.*

R spunsul lui Ioan: Dumnezeu nu p r se te pe nimeni, c ci a zis: „Nu te voi l sa, nici nu te voi p r si (Evr. 13, 5). Dar ne pred necredin ei noastre. Îns cu îng duin a lui Dumnezeu vin i ispitele credin ei celor ce au des vîr it încredere în Dumnezeu. Dar sînt oare mai mul i tâlhari care vin decît carele i puterile lui Faraon? i se tie c printr-un singur cuvînt i la un singur semn al Domnului au fost înecate toate de odat (Ie . 14, 26-28). Nu- i aduci aminte cum a orbit pe cei ce veneau asupra lui Elisei? Cine i-a orbit i pentru ce (4 Împ. 6, 18)? Cel ce tie s izb veasc de ispite pe cei bine credincio i. Acela le-a f cut i le face toate. Cum vom uita de Scriptura care zice: "Domnul te va p zi pe tine de tot r ul; p zi-va Domnul sufletul t u" (Ps. 120, 7) ? i cum vom da uit rii cuvîntul: „Vou i perii capului v sînt num ra i", sau cuvîntul: "Nici-o vrabie nu va c dea în plas f r tirea Tat lui vostru. Nu e cu mult mai de pre

omul decît o vrabie" (Mt. 10, 29-31) ? O, fric , fiica necredin ei, pîn unde ne-ai coborît ! E însp imînt toare. Orbe te mintea. Mole e te inima. Desparte pe oameni de Dumnezeu. E sora lipsei de n dejde. Îi mîn pe oameni de la frica de Dumnezeu în ara pierzaniei. Frate, s fugim de ea i s -L de tept m pe el din somn, zicînd: "St pîne, mîntue te-ne c pierim" (Lc. 8, 24; Mt. 8, 25).

i El sculîndu-se, va certa n vala vîntului i o va potoli. Iar nou ne va zice: „Eu sînt, nu v teme i" (Mt. 14, 29). S p r sim toiagul de trestie i s lu m toiagul crucii, în care se sprijinesc cei ce chiop teaz , prin care se scoal mor ii, întru care se laud Apostolul (Gal. 7, 19), întru care am fost izb vi i de predare de noi în ine, a ezîndu-ne lîng Cel ce s-a r stignit pentru noi. C ci prin el ne p store te pe noi, oile sale, i prin el alung dela noi lupii pofitori de sînge²⁶⁴. Lui fie slava în veci. Amin.

264 Crucea e puterea noastr de-a ne dep i, ea e puterea preg tit pe seama noastr de Hristos. El a r bdat-o ca om, pentru a înt ri firea omeneasc din El împotriva cru rii egoiste i pentru a ne comunica aceast putere i nou . Pomenirea ei legat de semnul ei îl aduce pe Hristos însu i în noi, pe Hristos care a înt rit firea sa omeneasc r bdînd crucea i care în urma acestei înt riri a biruit moartea. Nu putea învia Dumnezeu o fire omeneasc mole it îmbr cînd-o în via a larg netrec toare, care reprezint o suprem t rie, ca pe un obiect. Ea îns i trebuia s vin în întîmpinarea învierii sale, ca act al acestei t rii spirituale, prin r bdarea durerilor opuse egoismului. Crucea e i dovada milei lui Hristos pentru noi, dar i mijlocul pe care ni l-a d ruit pentru a ne înt ri i a cre te spre t ria vie ii generoase nespus mor ii îngust rii egoiste. În cruce Îl avem pe Hristos cu puterea Lui atotiubitoare, dar ca s ne însu im i noi aceast putere. De aceea crucea e toiagul nostru cel tare, e lauda noastr , e n dejdea noastr . Prin ea alung m pe diavolii care ne supun cînd sîntem frico i din egoism, prin ea sîntem p zi i în p uea întins a hranei nemuritoare adus nou de Hristos. Diavolul vrea s ne fac frico i, ca s ne pred m i s devenim robii lui; Hristos vrea s devenim puternici, liberi, fra i ai Lui i a tuturor, p rta i la puterea generozit ii i la slava Lui. Dracii ne robesc pentru

183. (V. 106). *Întrebat despre acela lucru, marele B trîn a r spuns: Frate adormit, cerceteaz inima ta mole it , de care eu m mir c se teme de robii ce stau afar i nu prive te la st pînii lor afl tori în untru. Tîlharii cunoscu i cu sim urile sînt slugile tîlharilor cunoscu i cu mintea, adic ai dracilor, lucr tori în aceea. E ti dator s mul ume ti tîlharilor ce vin asupra ta, c venind ei au trezit pe st pînii lor, pe tîlharii ce dormeau în tine. La ce dep rtare s-a dus Iisus, ca s mergi la El i s -L rogi s - i vin într-ajutor? Nu aude oare urechea ta ceea ce psalmodiaz gura ta?²⁶⁵ „Aproape este Domnul de to i cei ce îl cheam întru adev r. El va face voia celor ce se tem de El, i cererile lor le va asculta i-i va mîntui pe ei" (Ps. 144, 18). Lipe te-te de El i El va alunga dela tine i pe st pînii din untru i pe robii lor din afar . Lui fie slava în veci. Amin.*

184. (V. 107). *Acela a întrebat pe cel lalt B trîn: Dou gînduri m sup r în leg tur cu tîlharii. Unul m osînde te, zicînd: „Cele ce ai sînt ale mîn stirii i vei avea p cat de vei l sa s le ia; de aceea trebue s ba i i s strigi". Cel lalt gînd m osînde te, zicînd: "Domnul a zis: Celui ce voe te s - i ia haina, las -i i c ma a". Ce porunce ti, deci st pîne, s fac ? Fiîndc stau la îndoial . i iart -m c l sînd pe tîlharii cunoscu i cu*

c nici ei în i i nu sînt liberi, fiînd robii slabi ai patimilor mîndriei lor i lucrînd sub st pînirea ei. În sensul acesta de absolut liber de orice patim i lege mai presus de el care L-ar putea îngusta trebue s în elegem afirmarea P rin ilor c Dumnezeu este nep timitor (aroxirjs).

²⁶⁵ Urechea lui Iisus e a a de aproape de gura ta ce se roag ca i urechea ta.

mintea s între i s ias i s jefuiasc inima mea întreb despre cei cunoscu i cu sim urile. Roag -te deci s -i alunge mai întâi Domnul pe ace tia.

R spunsul lui Ioan: Dac nu ai nimic alt u, nu dispre ui cele ce ai primit din dragoste dela mân stire. Altfel vei avea osînd . C ci omul aflat sub st pînire nu e sub porunc (de-a l sa s se ia ceva). De aceea bate²⁶⁶ f r grije²⁶⁷. i strig , zicînd: „Binecuvînteaz cel ce e ti înc ²⁶⁸, i m ajut ". i te va ocroti Dumnezeu. Domnul va alunga atît pe tîlharii v zu i cu sim urile, cît i pe cei cunoscu i cu mintea. Îmb rb teaz -te i fii tare. i te roag pentru mine.

185. (V. 108). *Acela a citit în Gherontic (Les sentences des Peres du desert. Solesmes, 1966, nr. 325, p. 332) c cel ce voe te cu adev rat s se mîntuiasc trebue s rabde mai întâi dela oameni oc ri, necinstiri, p gubiri, v t m ri, s - i elibereze sim urile²⁶⁹, apoi poate s urce la lini tea des vîr it ²⁷⁰, precum a f cut i*

²⁶⁶ Ed. Volos la not : "A bate nu înseamn a-i bate pe tîlhari, ci a cioc ni cu ceva i a face zgomot, pentru a-i înfrica".

²⁶⁷ Nu e ti aci sub porunca de a p stra lini tea, c ci lucrurile ce le ai nefiind ale tale trebue s le aperi.

²⁶⁸ În ed. Volos la not : „Înc " cred c înseamn pe so ul care e cu el. E ca i cînd ar zice: „Binecuvînteaz i vino i tu, frate, care mai e ti cu mine i m ajut ", ca auzind tîlharii c mai este unul cu el, s se team i s fug ".

²⁶⁹ Sim urile sînt furate f r voie de lucrurile pl cute. Prin aceasta e robit i îngustat însu i subiectul lor. Ele trebue eliberate, ca s devin omul însu i liber. Iar aceasta cere mult t rie. i o nepre uire a lucrurilor.

²⁷⁰ Lini tea este astfel una cu libertatea, cu st pînirea de sine. Acest om î i poate aduna mintea în întregime i continuu în gîndul la Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Domnul nostru Iisus Hristos, C ci El r bdînd toate acestea, a venit apoi la sfînta cruce, care e una cu omorîrea trupului i a patimilor i cu odihna sfînt i des vîr it ²⁷¹. (Abee Isaie, Recueil cit. 8, 68, p. 104.; 13, 2-3, p. 115-119). i el i-a zis sie- i: Eu, tic losul, n-am f cut nici una din acestea, ci smintind cu neputin a mea pe to i, am plecat dintre oameni. Oare nu trebuie s vin iar i între oameni i cu ajutorul lui Dumnezeu s fac ceea ce au spus P rin ii i a a s intru la lini te (la retragere), ca s nu fie zadarnic osteneala mea ? i a dest inuit acestea aceluia B trîn.

R spunsul lui Ioan: Bine au spus P rin ii; i altfel nu s-ar putea. Dar pentru c sînt multe motive pentru care omul crede c face bine. Dar pentru alte motive el se p gube te f cînd aceea, trebuie s se încredin eze înfii c ceea, ce face e bine. Tu ai trecut la vie uirea retras , dar cînd mergi între oameni se na te în tine slava de art . Dar poate c nici gîndul ce i-a venit acum de a vie ui între oameni nu va st rui în tine. i a a se vor na te dou rele. În s dac te osînde ti pe tine ca unul ce n-ai f cut ce trebuie ca s urci la cruce, zicînd: m-am retras din ne tiin , osîndirea aceasta aducîndu- i ocar i necinstire, te poate duce cu adev rat la m sura crucii, în Hristos Iisus Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

186. (V. 109). *Cererea aceluia c tre marele B trîn: Roag -te pentru mine, P rinte, c sînt tare nec jît.*

271 Avem aci în elegerea crucii ca odihn . Deplina biruire a patimilor i a grijii de sine aduce des vîr ita odihn . Dar biruirea patimilor se face prin p timirea

R spunsul lui Varsanufie: Dumnezeu cerului i al p mîntului s v împlinesc , prin rug ciunile sfin ilor S i, cererile pe care m rog din inim s vi le împlinesc ²⁷². Dar fiindc voi i s asculta i, i s v bucura i, voi sînte i cei ce m sili i sa gr esc, ca s împlinesc cu mine cuvîntul: „M-am f cut f r de minte, voi m-a i silit" (II Cor. 12, 11). Îns eu i înainte de a-mi cere voi, sim eam în mine arzînd ca flac ra unui

desp ririi de ele i de egoismul lor. La Iisus nu e o biruire a patimilor, ci a afectelor a sl biciunilor intrate în firea noastr odat cu p catul. El a luat afectele noastre, dar nu patimile ce se desvolt prin satisfacerea afectelor, care au în ele pornirea de a se satisface în mod exagerat, sau de a ap ra cu orice pre via a p mînteasc a omului. Astfel Hristos-omul ajunge la deplina odihn , la cap tul p timirii, a a cum noi ajungem la nep timire, p timind desfacerea de patimi. Stare ul Vasile Kondikakis dela Atos spune c cel ce st întins pe cruce din iubire pentru al ii, se odihne te (Eisodicon, Sf. Munte, 1974). Se odihne te prin mul umirea de a fi f cut aceasta pentru al ii, dar i prin faptul c s-a eliberat de agita ia ce o între ineau în el patimile. În el n-a r mas decît iubirea curat fa de al ii dus pîn la cap t, biruind orice egoism. De observat c în scrierea aceasta lini tea e socotit egal cu închiderea în chilie, care e unit cu renun area la toate pl cerile.

272 Cererile marelui B trîn c tre Dumnezeu, puse în mi care de cererea celui ce-l roag s le fac , se adreseaz în acela timp sfin ilor ca s - i adauge rug ciunea lor la rug ciunea lui i a celui ce a pus în mi care rug ciunea lui. Toate se împletesc. Cele mai de jos se întemeiaz pe cele mai de sus i acestea sînt puse în mi care de cele mai de jos. E o întîlnire de întregire, o sobornicitate a complet rii în rug ciunea tuturor într-un fel în jurul celui mai de jos, de i acesta i-a adresat cererea celui mai de sus. Este în ea o urcare dela cei mai de jos la cei mai de sus i o coborîre a acestora la cei mai de jos. Dar to i urc prin acest rug ciune întregitoare spre Dumnezeu, sau Dumnezeu îi face s se uneasc în acest sobornicitate a rug ciunii în El. Nimenea nu urc spre Dumnezeu i în Dumnezeu singur. Ci to i împreun . Aceasta e Biserica.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

foc puternic, dragostea lui Hristos care a zis: „Iube te pe aproapele t u ca pe tine însu i" (Lev. 19, 18). i arderea i fierberea aceasta cu duhul m face s nu încetez s m rog ziua i noaptea lui Dumnezeu ca s v fac pe voi purt tori de Dumnezeu i s locuiasc în voi i s umble în voi (II Cor. 6, 16) i s v trimit vou Duhul S u cel Sfânt, "Duhul adev rului", ca s vin i s v înve e toate i s v conduc la tot adev rul (Io. 16, 13; 17, 26) spre a v face mo tenitori ai bun t ilor cere ti „pe care ochiul nu le-a v zut i urechea nu le-a auzit i la inima omului nu s-au suit" (I Cor. 2, 9). i m-am f cut pentru voi ca un p rinte care se str due te s - i înve e copiii: s slujeasc Împ ratului în o tirea Lui str lucitoare, neavând nici-o grije de ei în i i. S v dea Dumnezeu arderea unei astfel de iubiri. C ci Domnul v va încredin a c ridic la al aptelea cer pe oamenii care au aceast iubire ²⁷³, precum au urcat unii cu îndr zneal i sânt binecuvânta i ²⁷⁴, „fie în trup, nu tiu, fie afar de trup, nu tiu, Dumnezeu tie" (II Cor. 12, 2).

i ca s afla i începutul c ii acestei bucurii, asculta i. Întîi îi vine omului Duhul cel Sfânt, care-l înva toate i cum trebuie s se smereasc în cugetare. Apoi, c l uzit de acea prim ardere, urc la primul cer i dup aceea la al doilea i treptat pîn la al aptelea. i acolo poate auzi lucruri negr ite i înfrico toare, pe care nimenea nu le

²⁷³ Iubirea des vîr it elibereaz de griji. Aceasta cu atît mai mult cu cît cel ce iube te tie c iube te pe Cel atotputernic, r spunzînd iubirii Lui, care va purta grije de toate ale sale.

²⁷⁴ Cel binecuvîntat de Dumnezeu este totodat d ruit de El cu ceea ce spune în binecuvîntare. În ed. Volos la nota se spune: „Cred c sfîntul spune acestea despre sine. C ci cel ce c l uze te pe al ii pe calea aceasta negr ite i necuprins a r pirii la Dumnezeu, e v dit c a p it primul pe aceast cale prin puterea tainic a Duhului".

poate auzi decît cei ce au urcat la m sura aceasta, de care fie s v învredniceasc Domnul i pe voi. Acolo pot ajunge cei ce au murit cu des vîr ire lumii prin r bdare i multe necazuri.

O, iubite frate, Domnul a r bdat crucea i tu nu te bucuri de necazurile a c ror r bdare duce în Împ r ia cerurilor? Drept ai spus c e ti nec jit. Dar nu tii c atunci cînd cineva cere P rin ilor s se roage pentru el lui Dumnezeu s -i dea ajutorul S u, i se înmul esc necazurile i cercet rile spre probarea lui ? Nu cere deci odihn trupeasc dac Domnul nu i-o d .C ci Domnul rîvne te cu scîrb la odihna trupului. i tot El a spus: „În lume necazuri ve i avea" (Io. 16 33). Domnul s te ajute în toate. Iart -m pentru cele ce i-am spus. C ci am vorbit ca unul care cere multe f r s le aib el însu i. Dar am spus cele ce le tiu despre al ii, despre sfîn i. Roag -te pentru mine.

187. (V. 110). *Acela socotind c moartea marelui B trîn este aproape i întristîndu-se în privin a mîntuirii sale i întregii ob ti din mîn stire, i-a f cut acest lucru cunoscut marelui B trîn, care i-a r spuns acestea:*

Prea iubite frate, mi cat de dragostea dumnezeesc , ai gr it cuvinte de smerenie, trezind i comp timirea unor oameni nemilo i fa de un om p c tos i prea neînsemnat. i ce pot s -i spun eu care sînt un om lipsit de comp timire i de iubire ? Sînt cople it de cuvintele tale i nu am ce s -i dau în schimb. Dac a avea ceva, i-a spune. Nu v las în ace ti ani ai vie ii mele i nici în ziua din urm orfani. Ci voi r mîne cu voi din porunca lui Dumnezeu care toate le face spre mîntuirea sufletelor noastre, a robilor S i. i nu voi r mîne pentru mine, ci pentru voi, care o cere i aceasta, ca s rodi i în Dumnezeu

Sfin ii Varsanufie i Ioan

prin mine, aducându-I drept road mîntuirea voastr . Roag -te deci ca s pot s -I spun: „Iat eu i copiii pe care mi i-ai dat (Is. 8, 18 ; Evr. 2, 19); p ze te-i întru numele T u (Io. 17, 11); acopere-i cu dreapta Ta, c l uze te-i la limanul vie ii Tale i scrie numele lor în cartea Ta (Apoc. 21, 27) ²⁷⁵. D -le lor arvuna vie ii, bucurîndu-i i zicîndu-le: "Nu te teme turm mic , c ci binevoit-a Tat l vostru s v dea Împ r ia" (Lc. 12, 32).

i mai roag -te s -mi dea mie s -I spun: „P rinte, d -mi mie ca unde sînt eu, s fie i copiii mei" (Io. 17, 24), în via a negr it . Crede, frate, c duhul meu rîvne te s spun St pînului meu, care se bucur de cererea robilor S i: „St pîne, sau du împreun cu mine i pe copiii mei în Împ r ia Ta, sau terge-m i pe mine din cartea Ta" (Ie . 32, 32) ²⁷⁶. Dar sl biciunea i nep sarea mea m împiedic s am o astfel de îndr zneal . Totu i mila Lui e mare.

²⁷⁵ „La limanul voit de tine", unde sînt sc pa i de agita ia grijilor i patimilor; în Împ r ia odihnei celei întru Tine, unde au toate împreun cu Tine via a f r de sfîr it.

²⁷⁶ Cine poate renun a la fericirea ve nic din iubire pentru al ii, nu o poate pierde, c ci ea se afl chiar în aceast iubire pentru al ii dus pîn la cap t. Deci cei ce nu ajung la aceast iubire nu put gusta toat fericirea Împ r iei ve nice. Pe de alt parte nu se poate ca cei iubi i a a de mult de cel ce poate renun a pentru ei la fericirea ve nic , s nu se fi molipsit i ei de un anumit grad de iubire. „În casa Tat lui Meu sînt multe loca uri" (Io.14, 2) poate indica treptele de iubire în care se vor afla diferitele persoane. i cum nu exist doi oameni care s aib acela grad de iubire, fiecare se poate spune c are în iubirea sa i în în elegerea sa corespunz toare cu ea, un alt loca . Dar aceasta nu împiedic comunicarea între ei, care sînt în aceea i „cas ". Dimpotriv ,deabiaîn acest caz se bucur de comunicarea între ei, pentru c fiecare are de spus ceva propriu altuia, sau de auzit dela, altul. i prin aceasta to i urc în veci ca îngerii. Dar fiecare se afl pe alt treapt , comunicîndu- i i primind unul dela altul cele ale lor i prin aceasta promovîndu-se i ei unul pe altul în aceast urcare.

Avînd deci un astfel de St pîn, s ne mîngîem, crezînd în chip neîndoelnic c va face mila Lui cu noi. Nu va trece Dumnezeu cu vederea osteneala nevoii ei P rin ilor no tri celor adormi i i celor înc vii, ci va zice: "Cru a-voi locul acesta pentru Mine i pentru cei ce Mi-au slujit Mie din inim în el". C ci eu cred f r s m îndoesc c sînt unii în acest loc care pot s cî tige îndurarea lui Dumnezeu pentru zecile de mii de oameni i nu sînt respin i. Domnul va face voia lor care cer ca ochii Lui s fie peste locul acesta (III Imp. 8, 29). C ci rug ciunile lor se suie la El ca ni te fulgere ce lumineaz asemenea razelor soarelui i de ele se vesele te Tat l i se bucur Fiul i are pl cere Duhul Sfînt²⁷⁷

S lu m aminte deci, frate, numai la noi în ine, pentru c Dumnezeu are grije de locul acesta. C ci s-a f cut loc de odihn pentru slujitorii S i i în el se împline te cuvîntul: „Glas de veselie i de mîntuire în corturile drep ilor” (Ps. 117, 15). Drept aceea e propriu dreptei Domnului s lucreze cu putere, s ne dea nou t rie, s ne h r zeasc s p im pe urmele P rin ilor no tri „în înv tur , în vie uire, în îndelung r bdare, în dragoste, în r bdare, în prigoniri, în p timiri” (II Tim. 3, 10-11), în cîte le-au venit lor dela vr jma ul în chip sim it i gîndit.

C ci de nu vom cî tiga ceva propriu vie ii lor, cum vom fi copiii lor ? Fiindc Însu i Domnul zice: „Dac a i fi copiii lui Avraam, a i face lucrurile lui Avraam” (Io. 8, 39). Dac nu p timim împreun cu ei, dup puterea neputin ei noastre, cum ne vom sl vi împreun cu ei în ceasul

²⁷⁷ În ed. Volos la not : „Dac acestea le m rturise te sfîntul despre al ii, cu atît mai mult le m rturise te poate despre sine. C ci el îi cople ea pe to i prin virturile i harismele (darurile) sale.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

acela ²⁷⁸? Dac nu murim împreun cu ei, t ind voia noastr ²⁷⁹, cum ne vom scula împreun cu ei, a teptînd s auzim: "Veni i, binecuvînta ii P rintelui meu de mo teni i Împ r ia preg tit vou " (Mt. 25, 34). Frate, dac

278 Nu putem ajunge tari i liberi, deci la slava oamenilor adev ra i, împreun cu Hristos ca om, dac n-am biruit toate cele ce ne robesc i ne arat ca oameni slabi, dac nu ne-am înt rit prin r bdarea necazurilor, cum a înt rit Hristos umanitatea Sa prin r bdarea patimilor.

279 Dac nu vom muri vie ii spre moarte, vie ii slabe prin patimile egoiste ce o st pînesc, t ind voia noastr , care nu e a noastr , care mai mult ne robe te, nu ne vom „ridica" sus la via a puternic , nemuritoare, pentru c e cu adev rat liber , în comunicarea iubitoare cu Hristos Dumnezeu a c rui umanitate s-a ridicat cea dintîi la via a nemuritoare i ve nic prin cruce i înviere. Datorit ipostasului dumnezeesc cu care era unit .

La aceast libertate i nemurire cu trupul nu poate ajunge firea omeneasc prin ea îns i; aceasta ar însemna o identitate a ei cu Dumnezeirea în sens panteist. Dumnezeu este îns transcendent lumii i omului. Faptul c lucrurile lumii sînt supuse prin ele unor Legi, iar omul în plus unor ispite, arat c nu sînt suprema realitate, absolut liber . Îns trebuie s existe i o astfel de realitate nesupus niciunei legi i ispite înrobitoare, ca realitate suprem . Iar ea trebuie s fie Persoan , c ci numai Persoana poate fi absolut liber . Legea nu e nici ea liber oricît de suprem ar fi. Iar întrucît libertatea absolut nu se poate manifesta decît în iubire, într-o iubire f r nici-o sc dere, realitatea suprem trebuie s fie o comuniune des vîr it între persoane, deci o realitate pluripersonal i totu i des vîr it una. Numai în comuniune cu Ea poate primi i omul libertatea des vîr it i deplin iubitoare prin care s cople easc tot ce îl poate robi din partea lumii, a trupului, care îl face s - i afirme o autonomie, pe care nu o are de fapt. Aceast în l ime a fost comunicat de o Persoan dumnezeesc unei umanit i pe care i-a f cut-o proprie, ca prin ea s o comunice tuturor oamenilor care o voesc, unei umanit i de care nu se mai desparte în veci. Ace tia nu pot deveni îns liberi, st pîni pe toate ce-i pot robi, dac nu vreau i ei s fie liberi murind tuturor, de i numai prin ei nu pot s fie liberi. În Hristos libertatea absolut i nemurirea, de izvor scindumnezeireatranscendent , i-aug sit un inel prin care se comunic comunit ii umane.

Dumnezeu ne împline te cererile pentru c avem pe P rin ii no tri drept c l uze, s lu m aminte ca nu cumva lenea i mole eala sau nep sarea, sau necredin a noastr s ne despart de ei. C ci zice: „Iar dac cel necredincios vrea s se despart , s se despart " (I Cor. 7, 15). S ne aducem aminte de Cel ce a zis c "cel ce va r bda pîn la sfîr it se va mîntui" (Mt. 5, 18). S ne rug m lui Dumnezeu neîncetat (I Tes. 5, 18), ca s nu ne despart de P rin ii no tri nici în veacul acesta, nici în cel viitor. Unde am putea merge, p r sindu-I ? Ce-am putea g si mai bun ? S nu p r sim lumina i s c ut m întunerecul. S nu l s m dulcea a mierii i s lu m am r ciunea arpelui. S nu ne pizmuim pe noi în ine i s nu urîm boala i s iubim moartea. S nu primim în loc de binecuvînt ri, blestemele. S nu mîniem pe Hristos, slujind pe vr jma . S st m treji, s veghem, s p im sprinteni, s fim totdeauna gata, s ne trezim din somnul cel prea adînc. S în elegem ce ne-a d ruit Dumnezeu: nu de a fi sub picioarele sfin ilor, ci fiii lor i împreun mo tenitori cu ei. Fericit este sufletul care a gustat din acestea. Fericit este sufletul care a fost luminat ca s în eleag acestea. Fericit este sufletul care a fost r nit de o astfel de dragoste. Fericit este sufletul care a fost cucerit de acestea. Fericit este sufletul care cuget la acestea. Fericit este sufletul care s-a lipit de acestea. Fericit este sufletul vrednic de acestea. Fericit este sufletul care- i pune credin a în ele. Fericit este sufletul des vîr it în acestea. C ci îl a teapt bucuria i veselia i r splata în Împ r ia cerurilor, în lumina ve nic , unde stau de fa îngerii, arhanghelii i toate puterile cere ti spre slava Tat lui i a Fiului i a Sfîntului Duh. Amin. Roag -te pentru mine, frate.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

188. (V. 129). *R spunsul aceleuia mare B trîn c tre acela i c tre fra ii ce vie uiau împreun cu acela, care ceruser , ajutorul rug ciunii lui împotriva vr jma ilor i ca s le spun lor via a celuilalt B trîn, Ava Ioan.*

Bucura i-v în Domnul prea scumpii i prea iubi ii mei copii. Domnul s împlineasc cererile voastre cu multe bun t i i s sl beasc în voi s geata celor puternici i voi s v încinge i cu putere (I Imp. 2, 4). M uimesc c voi i folosul sufletelor voastre cum îl voesc i eu i rog pe Dumnezeu noaptea i ziua pentru mîntuirea sufletelor voastre. Nu spun c voi n-o voi i, ci c n-o cunoa te i. C ci de aici încep s se fac v zute cetele i treptele i m surile; i care va fi mo tenirea. i precum un om str lucit în lume i încercat în lucrurile vie ii acesteia i cunosc tor al m ririlor, al gradelor, al cinstirilor osta ilor, se str due te s -i fac pe fiii lui s lupte cu putere, iar ace tia ca ni te neexperimenta i nu au nici-o grije i nu tiu de cinstirile marilor osta i, dar doresc s fie me teri în mînuirea armelor, a a fac i eu cu voi. Dar ierta i-m c am gr it ca un lipsit de minte. C ci venindu-mi în sinea mea, mi-am adus aminte c sînt "p mînt i cenu e" (Fac. 18, 27), un sac umplut de toate r ut ile. i am început s m tînguesc. Ce am vorbit i am spus ? Pentru ce s-a l udat p mîntul i cenu a ? Totu i, fiindc am ajuns s spun c doresc mîntuirea voastr i voesc s m fac pricinuitorul a tot binele vostru, fac, dac pot, tot ce pot ²⁸⁰.

²⁸⁰ Paradoxuri de ale smereniei i dragostei: suf r c socotesc c m , laud cînd v spun c doresc mîntuirea voastr i c lucrez pentru ea, dar m bucur totodat lucrînd pentru aceasta. Pe de alt parte ave i nevoie s v asigur de acestea. i eu însumi m simt mînat s v dau acest semn de dragoste. Nu pot face mare lucru pentru mîntuirea

Iar despre vieuirea fiului meu de un suflet cu mine, despre binecuvântatul și smeritul ascultător, care și-a dat viața în toate voiele sale până la moarte, ce pot să spun? Domnul a zis: „Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl” (Io. 14, 9). Iar despre ucenic a spus că poate „ca și înviitorul său” (Lc. 10, 40): „Cel ce are urechi de auzit, să aud” (Mt. 11, 15). Ierta-mă și ruga-mă pentru mine.

189. (V. 130). *Întrebare a aceluia care trece la mare: Bătrân, despre sănătatea Avei, care era bolnav de mult timp; și despre patimile sufletești. Și dacă trebuie să cerceteze pe Bătrânul care locuiește în vecinătatea ta. Și de unde vine că trupul se simte rău.*

Răspunsul lui Varsanufie: Bucură-te, frate, în Domnul. În privința sănătății fiului meu, ar fi putut unii din sfinții de aici să se roage pentru el, cum l-am încredințat pe el, ca să-l fac să nu mai fie bolnav nici-o zi.

voastră; dar face tot ce poate; iar acesta este un mare lucru. Omul este mângâiat mai mult de gândul că cineva face tot ce poate pentru el decât de gândul că face tot ce poate pentru el decât de gândul că face el însuși pentru sine totul. Este cel mai mare lucru să-și slăbească și până la moarte o viață neputincioasă pentru alții, decât să-ți dai mult ajutor dintr-un surplus uriaș, fără a simți că și-ai împușcat prin această putere ce o ai. Hristos a lucrat pentru noi, neridicându-se spiritual prin porunca dumnezeiească atotputernică, ci coborând la slaba stare de om, capabil să moară pentru noi. Forma aceasta de lucrare a avut un efect neașteptat mai mare decât dacă ar fi folosit lucrarea prin poruncă. Aceasta este slava și bucuria care dă totul din iubire. „Slava pleacă cu inima Tale, Hristoase”, cântăm la Prohodul Domnului. Slaba putere a trupului luat de El se slăbește pentru noi. Dar în fapta predării trupului se arată iubirea cu mult mai mare a spiritului, care vrea să meargă la infinit și în eternitate, acceptând înșiși moartea pentru viața pe mântuire.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i ar fi fost a a. Dar n-a avut roadele r bd rii. Nu tie el ce am r bdat eu ? Îmboln viri, friguri, necazuri, pîn ce am venit la limanul acesta al lini tii. Mult l-ar fi folosit pe el boala prin r bdare i mul umire.

Cît despre patimi, omul trebuie s - i conduc trupul ca pe un rob în lipsuri i necazuri dup puțin .

Iar a-l cerceta pe frate bine este, dar a flec ri e un lucru murdar. Fapta aceasta te pune la prob . Cerceteaz pe frate, dar p ze te-te de vorb rie, ci ca în întîlnirile sfin ilor P rin i zi de pild : „Cum te afli, Ava ?”. Apoi: „Spune nou un cuvînt al vie ii. Cum afl m calea lui Dumnezeu. Roag -te pentru mine, c multe p cate am”, i cele asemenea acestora. În sfîr it o rug ciune i plecarea dela el cu pace.

Povara trupului t u vine din amestecul r u al mole irii i al greut ii dela draci. Domnul s te înt reasc spre a lupta cu ei dup lege i a te încununa (II Tim. 2, 5) în Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia se cuvine slava i st pînirea în vecii vecilor. Amin. Roag -te pentru mine, frate.

190. (V. 131). *Un r spus al marelui B trîn c tre acela* : Frate, ai spus: „Sînt bolnav cu sufletul i cu trupul”. Pentru ce nu te m rturise ti ca s te faci s n tos în voia ta? Nu tii ce este de folos sufletului i trupului. Dar ce este de folos voii tale zeci de mii de speciali ti nu tiu ca tine. Nu vezi c eu te mu c mereu una dup alta ? De po i r bda, rabd . C ci eu vorbesc ca un lipsit de minte: Iar fiindc vorbesc ca un lipsit de minte, vorbe ti i tu la fel. Iar vorbindu- i, ar t c nu tiu ce-mi este de folos²⁸¹. Domnul s ne dea în elegere în toate. Iart -m i te roag pentru mine.

281 Cea mai bun metod de a vindeca voin a egoist e r bdarea, în care e o alt voin . E o experien pe care nu o poate tr i nimenea

191. (V. 132). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn odat cu cererea rug ciunii: Te rog, cinstite P rinte, s -mi spui ce este voia cea bun i cea rea ? Ca s nu trec la întîmplare peste sfintele tale cuvinte. i iart -m i te roag pentru mine, ca s m izb vesc de diavol i de tulburarea dela el.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, „toat odihna trupului este un lucru de scîrb Dumnezeuului nostru” (Pateric, Pimen 38). C ci a zis El însu i: „Îngust i plin de necazuri este calea ce duce la via ” (Mt. 7, 18). Deci în alegerea ei st voia cea bun . i cel ce o ine pe ea î i alege sie- i în tot lucrul un necaz de bun voie dup pute-rea lui. Nu tii ce zice Apostolul: „Îmi chinuesc trupul meu i îl port robit” (I Cor. 9, 27) ? Vezi c chiar f r s vrea trupul, dumnezeescul Apostol îl duce robit cu voia

a a de mult ca cel ce practic r bdarea. Numai el tr e te acest efort. Varsanufie socote te îndemnurile ce le d prin scrisorile lui ca tot atîtea mu c turi ale celui ce primindu-le cu r bdare, î i vindec voina de a r spunde cum nu se cuvine. Voina care nu prime te sfatul e o voin slab , care nu lucreaz spre înt rirea omului i spre pace între oameni. Dar sfîntul ia asupra sa vina fratelui care nu prime te cu r bdare, sfaturile ce i le d . Pentru c el îl provoac pe acela prin voina sa de a-l înv a, s reac ioneze în ap rarea voii sale. Sînt impasurile ce apar adeseori în raporturile dintre oameni. Vreau s -l înv pe altul s renun e la voia sa spre binele lui. Dar poate c el vede în aceasta, nu f r dreptate, pornirea mea de a-i impune voia mea. Cel ce d altuia sfat numai dac ajunge la o smerenie care face cu totul evident faptul c nu d sfat decît cînd e cerut cu st ruin i numai spre binele celui ce-l cere, poate s evite efectul r u i pentru acela i pentru sine. Dar ca s cear cineva cu st ruin un sfat i s -l urmeze, i se cere i lui s fi ajuns la o culme a smereniei. E un drum ce trebuie s -l fac amîndoi pentru a se putea folosi f r nici o primejdie unul pe altul, ca s se evite fric iunile între oameni în practica sf tuirii unuia prin altul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sa ? Cel ce are această voină bună a mîntuirii, în orice lucru din cele trebuitoare lui amestecă puţin în necaz. De pildă : am prilejul să dorm pe saltea de lînă , dar mă chinuesc puţin , dacă acesta e chin , şi dorm pe una din paie , deci mai puţin în moale ; şi aceasta numai pentru neputinţa trupului , ruşinându-mă că alţii dorm pe jos , pe scînduri , iar alţii îşi pun sub cap o pernă de ogrinji , ca cel întru sfinii Arsenie (Pateric, Arsene 36) şi alţii mulţi . Alţii şi-au pus sub capul lor mătăci , alegîndu-şi chinul . Am aproape apă folositoare la bucurie ? Trebuie să aleg , ca un iubitor de osteneală , o apă mai departată ca să ostenesc trupul cu puţin în necaz . Pot să mă nîncă pîine bună şi curată ? Trebuie să aleg pe cea de mîna a doua , ca să mă chinuesc puţin , aducîndu-mi aminte de cei ce n-au gustat nimic copt , mai ales de Stăpînul nostru Iisus , care a gustat fierea şi oetul pentru mine . Aceasta este voia cea după Dumnezeu . Iar cea după trup , caută odihnă în toate cele dimpotrivă . Nu în elegi ce spunem ? Iată îţi zic : „Închide repede uşa , să nu mă ia curenţii şi răcesc” . Sau : „Vezi frate că ai afumat mîncarea şi nu pot să mă nîncă” şi celelalte . Aceasta e voia cea rea . Tai-o pe aceasta şi te vei mîntui . Iar de eşti biruit de ea , învinovăţete-te pe tine şi dă dreptate aproapelui ²⁸² .

Frater trîndăv , fii încredinţat în Domnul , că „s-a subiat ca un pîianjen sufletul meu” (Ps. 38, 15) . Mîntuirea se câştigă cu osteneală . Şi cum se învâlă cineva crezînd că se mîntuieşte , odihnindu-se în toate ! Dacă te osteneşti puţin împreună cu mine , mă rog lui Dumnezeu să-ţi împlinească cererea ta . Şi cînd Îl pomeneşti pe El şi pe sfinţii Lui , se departează diavolul şi tulburarea lui delă

²⁸² Dacă eşti biruit de voia cea rea , de poftă , de dorinţa de comoditate , nu te poți elibera de ele , fără să te recunoşti pe tine vinovat şi fără să dai dreptate celui alt , deci invers de cum o faci cînd împlinim tîrziu aceluia , cuprereacofaci peata .

tine. Dacă ai spune că nu mă rog ca să vă întreb pe voi Domnul și să vă dea putere spre tot lucrul bun, ai minți. Dar „Împărăția lui Dumnezeu este a celor ce se silesc” (Mt. 11, 12). Dacă nu ne silim puțin pe noi înșine, cum ne vom mântui? ²⁸³. Sau cum ar putea rugăciunea sfinților să dobândească multe, dacă n-ar fi lucrătoare (Iacob 5, 16)? Roagă-te pentru mine, frate.

192. (V. 133). *R spunsul celuilalt B trîn c tre acela i c tre cei ce locuiau împreun cu el.*

Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeuul nostru, să vă binecuvânteze pe voi „cu toată binecuvântarea duhovnicească” (Ef. 1, 3) și cu harul dreptății ²⁸⁴. El însuși îmi este mustrare că doresc odihna a tot omul, dar mai ales a voastră. Vă rog ca unora de-un suflet cu mine ^{284b}, celor ce voi să umblați de bunăvoie pe calea pe care am umblat noi, lipsiți și necăjiți pentru numele Lui. Frate, nu-mi amintesc să fi luat această cale pentru că am găsit pe ea odihna desvârșită, ci totdeauna amestecăm în ea puțîn strâmtorare și necaz de orice fel, temându-ne de Cel ce zice: „Ai luat cele bune ale tale în viaa ta” (Lc.

²⁸³ Împărăția lui Dumnezeu este a celor puternici în bună-tate, în blândețe, în smerenia, în generozitatea lor desvârșită, a celor puternici în voia lor de a nu căuta satisfacerea mândriei și a tuturor patimilor lor, a celor care au fost fcuți împărați, dar au contribuit și ei ca să devină împărați peste ei înșiși. Mereu se vorbește de „întărirea” de „puterea” ce le-o dă Dumnezeu aceluia. Ei să vărșesc un act de putere, de „sil” asupra lor, ca să scape de starea de cârpe, de robii ai poftelor, ai mâniei, ai lăcomiei, de calitatea de jucării a tot felul de forțe contrare, a demonilor, cu amărăciune și fac voia lor, că au putere.

²⁸⁴ Cu tot Harul care vă face drepti, care vă umple de toate virtuțile.

^{284b} Trad. franceză redă expresia greacă „μῆτις” prin „ca mie însumi”. Ea înseamnă: vă simt, vă trăiesc ca pe mine însumi.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

16, 25) i „prin multe necazuri trebuie s intr m noi în Împ r ialui Dumnezeu (Fapte 14, 22). i aceasta chiar dac au venit în mîna noastr mul i bani. El însu i tie cum am tr it în s r cie pentru Cel ce s-a f cut s rac pentru noi (II Cor. 4, 9). Nu e bine s ne odihnim întru nimic. Cel ce voe te aceasta î i tr e te lui i nu lui Dumnezeu. C ci unul ca acesta nu- i poate t ia voia lui. Ruga i-v pentru mine, fra ilor.

193. (V. 134-135). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Spune-mi Av al meu, de diminea a pîn aproape la ora dou suf r de gînduri i nu tiu de unde vine aceasta. Mai, spune-mi i aceasta: Cum poate dracul s zugr veasc în cugetarea mea chipul unei femei sau al altcuiva ? C ci chiar în gînd este i chipul i nu vin desp r ite chipul i gîndul, ci deodat . i ce s fac ca s m eliberez ?*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, cînd st cineva f r lucru, se ocup cu gîndurile ce vin la el. Iar cînd lucreaz nu g se te timp s le primeasc pe acestea. Scoal -te deci de diminea i ia în st pînire moara ta i macin în ea grîu t u pentru pîinea hranei tale^{284c}. C ci dac vr jma ul i-o ia înainte, vei m cina în ea neghin în loc de grîu²⁸⁵.

^{284c}Ined.Voloslanot :.,Moaraestemintea.Cîndomulareînminteaagînduri bune i folositoare,nu se poate ocupa cu gînduri rele

²⁸⁵Mintea macin continuu i se hr ne te cu ce macin .Dac macin gînduri rele, se otr ve te cu ele. Gîndurile legate de lucruri sînt pe lîng aceea, monotone. Nu ridic pe om în zone mereu noi. Gîndurile prin care pl nuie te aranjamente lume ti, îl ajut s le realizeze tot mai bine, dar r mîne în orizontul lor închis.

Cît despre a doua întrebare, frate, la zugravi chipurile se ivesc odat cu culorile. i dac scîndura a fost zugr vit cele de pe ea s-au f cut una, încît nu mai primesc nici chip nici culoare. A te elibera înseamn a o lua înainte în zugr virea scîndurei tale. S lupt m s facem ceeace ne st în putere i Dumnezeu va veni în ajutorul nostru. Roag -te pentru mine i iart -m pentru Domnul.

194. (V. 80). *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn de a se ruga pentru el i pentru cei împreun cu el.*

R spunsul lui Varsanufie: Copii iubi i, v îmbr i ez în Domnul, rugîndu-L s v p zeasc de tot r ul, s v dea r bdare ca lui Iov i har ca lui Iosif, blînde e ca lui Moise i b rb ie în r zboaie ca lui Iisus Navi (Sirah 46, 1), st pînirea gîndurilor ca Judec torilor i puterea de supunere a vr jma ilor ca lui David i Solomon, st pînirea p mîntului ca Israeli ilor, care au adus pace în el; s vi se dea iertarea p catelor împreun cu s n tatea trupului ca sl b nogului (Mt. 9, 2-6) i s v scape de furtun ca pe Petru (Mt. 14, 31); s v izb veasc de necazuri ca pe Pavel (II Tim. 3, 11) i pe ceilal i Apostoli; s v ocroteasc de tot r ul ca pe fiii lui adev ra i i s v împlineasc cererile inimii voastre spre folosul sufletului i al trupului în numele Lui. Amin. Ruga i-v pentru mine.

195. (V. 136). *Cererea i rug mintea aceluia c tre acela mare B trîn s se roage s i se dea bun t ile potrivite sufletului.*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Varsanufie: M bucur în Domnul i Domnul se bucur în mine când mi se fac cereri bune de c tre copiii mei. Adic pentru mîntuirea sufletului i via a ve nic . Bucur -se deci i duhul t u, frate, c te-am f cut osta într-o oaste de frunte, ca s fii neîncetat în visteria bun t ilor negr ite. i tu e ti de pe acum în aceasta. Drept aceea ia seama s cî tigi ve minte str lucitoare, potrivite cu cinstea oastei, ca s nu fii scos din ea; o smerit inim în eleapt i o fa bine a ezat , str in de orice mi care mînioas i tulbure. C ci de acestea au nevoie în acel loc slujitorii; s fie înstr ina i de patimi i îmbr ca i în haine de nunt , ca s nu fie sco i afar dela locul acela cu ru ine mare.

Iat deci c ai intrat în oaste. S nu te lepezi de ea. Aceasta atîrn de tine. Te-am adus în ea, s nu ie i. Te-am desp rit de cei de-a sînga, nu te amesteca cu ei. Te-am binecuvîntat, nu c uta blestemul. i-am cerut s sluje ti ca osta în înalte visterii negr ite, neprih nite i curate, dar Duhul mi-a spus c înc nu era timpul. Dar când cineva se str due te s fac sînga ca dreapta i pe omul vechi om nou, spre primirea sfîntului i închinatului Duh, îl ia Duhul si-l înva toate i-l c l uze te i-l duce în astfel de corturi în care pu ini intr , pentru înalta lui ascultare, blînde e i r bdare²⁸⁶. S nu te leneve ti deci,

286 Virtu ile sînt un tot (dar un tot potrivit cu fiecare om). E omul întreg ridicat mereu pe alt treapt de cunoa tere a sa i a realit ii, în zone mereu mai înalte, mai luminoase. În ele nu e activ numai omul, ci i Duhul Sfînt. C ci în nimic ce face omul nu e singur. În cele rele e cu cei r i, v zu i i nev zu i, sub influen a lor, sau întip rit de influen elelor.

În cele bune e cu cei buni, v zu i i nev zu i , cu oamenii buni de pe p mînt i cu sfin ii muta i trupe te dela noi, dar mai ales cu Duhul Sfînt, ca Persoan dumnezeiasc p truns în mod activ în cea mai adînc i într-un fel nedeplin con tient intimitate a noastr . Iar el pe

ci lucreaz . i nu preg ti hrana care putreze te, ci pe cea care r mîne în via a ve nic i o hr ne te pe aceasta în Hristos Iisus. Domnul nostru, întru Care înt re te-te pururea, binecuvîntate frate.

196. (V. 137). *Acela i-a cerut acelaia mare B trîn s se roage pentru el i s -i arate cum se învrednice te cineva de via a curat i duhovniceasc .*

R spunsul lui Varsanufie: Prea iubite frate în Domnul, Dumnezeu ne-a dat s umbl m f r greutate pe calea voilor Lui care duce la via a ve nic . i-i spun ce este aceasta i cum o putem câ tîga, ca s dobîndim astfel toate bun t ile ve nice. Domnul nostru Iisus Hristos a spus: „Cere i i vi se va da, c uta i i ve i afla, bate i i vi se va deschide" (Mt. 7, 7). Drept aceea roag -te Bunului Dumnezeu ca s ne trimit nou pe Duhul S u cel Sfînt, pe Mîngîietorul, i Acesta ne va înv a pe noi despre toate. i ne va descoperi toate tainele. Cere i s fi i c l uzi i de El. i El nu va l sa în inima voastr nici-o r t cire sau tulburare; nu va l sa în cugetarea voastr nici-o întristare sau suspinare. Va lumina ochii vo tri, va sprijini inima voastr , va în l a mintea voastr . Lipe te-te de El. Crede Lui. Iube te-L pe El. C ci El în elep e te pe cei f r de minte, îndulce te în elegerea, d putere, înva i d rue te cuvîntul, d bucurie i dreptate, îndelung r bdare i blînde e, dragoste i pace. Ai deci Piatra cea tare, nu te descuraja. C ci vînturile, ploile i rîurile nu vor izbuti s surpe casa zidit pe Ea. Ai pe marele Cîrmaci, care ceart vînturile i marea i le potole te. i corabia e p zit ca s nu se

m sur ce ne ridic la noi ale binelui, ne deschide alte orizonturi ale binelui infinit cuprinse în el.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

scufunde. Ai pe Învătorul cel bun, care- i porunce te s
ui i cele dind r t i s te întinzi spre cele dinainte. Iat
comoara nejefuit , iat turnul de nesurpat. Pentru ce m
lauzi pe mine ? C ci eu nu pot ajunge la acestea dac nu
biruesc mînia i nu în bu iu imea i nu cî tig starea de
senin tate în care se odihne te Dumnezeu. S p r sim
deci viclenia i s ne însu im nevinov ia. S s p m
adînc i s s dim în p mîntul nostru via aduc toare de
rod, ca s culegem i s preg tim vinul veseliei, pentru ca
îmb tîndu-ne, s uit m necazurile i durerile ce vor s ne
st pîneasc spre pieirea sufletului ²⁸⁷.

Frate, voia St pînului nostru este s ne mîntuim. Pentru
ce noi nu voim ? Roag -te totdeauna prelungit ca s ne
vin nou harul Duhului. Umplu i de bucuria Lui, P rin ii
s-au lipit de El, strigînd cu dragoste des vîr it : „Cine ne
va desp r i pe noi de dragostea lui Hristos?" (Rom. 8,
35). i am r spus: „Nimic". S iubim deci, ca s fim
iubi i; s ne apropiem, ca s fim primi i; s ne smerim
foarte, ca s ne în l m (Mt. 23, 12) ; s plîngem, ca s
rîdem (Lc. 6, 21) ; s ne întrist m, ca s ne bucur m ; s
ne tînguim, ca s ne mîngîem (Mt. 5, 5). S rug m pe
Duhul s vin la noi, ca s ne c l uzeasc la tot adev rul
(Io. 16, 13). C ci nu minte Cel ce spune: "Cere i i ve i
lua" (Io. 16, 24). Domnul s ne ajute în toate cu mila Lui,
ca s afl m cine sîntem i de ce avem nevoie i ce s
voim ²⁸⁸. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

²⁸⁷ E be ia adus de Duhul Sfînt peste Apostoli la Rusalii. Ea e în
acela i timp entuziasmul pentru starea de fericire cu totul nou
n scut din tr irea în elegerii unor realit i înalte i din uitarea
realit ii cenu ii care ni se prezint de obicei ca o îngustime de
nebiruit.

²⁸⁸ Nu te po i cunoa te cu adev rat dac nu cuno ti pe Dumnezeu. Î i
trebuie lumina nesfîr it a Lui, ca s vezi unde e ti, ca s vezi spre ce
înt trebuie s înaintezi i pe ce cale. Dac nu- i cuno ti rostul, nu te
cuno ti. Dac nu- i cuno ti r spunderea fa de forul suprem, nu te

197. (V. 111). *Cererea aceleia c tre acela mare B trîn ca s se roage lui Dumnezeu s -i doreasc sporire.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, roag bun tatea Celui ce „voe te ca to i oamenii s se mîntuiasc i la cuno tin a adev rului s vin " (I Tim. 2, 4), s -i dea ie vegherea duhovniceasc ce aprinde focul duhovnicesc, pe care a venit s -l arunce pe p mînt (Lc. 12, 49), St pînul cerului i al p mîntului. i împreun cu tine m rog i eu dup puterea mea ca s -i h r zeasc Dumnezeu, Cel ce d tuturor celor ce cer cu osteneal i mult dorire, acest har. i venind el, te va c l uzi întru adev r. C ci el lumineaz ochii, îndrepteaz mintea, alung somnul mole elii i al negrijei, face s scînteeze armele lor acoperite de rugina otr vitoare a trînd viei, le face str lucitoare ve mintele murd rite în robia barbarilor; îi face s se scîrbeasc de urîciunea aduc toare de moarte i s doreasc s turarea de jertfa duhovniceasc adus de Marele nostru Arhieru, despre care proorocul a auzit c cur e te p catele i terge f r delegile (Ps. 50, 3). Celor ce plîng le h r ze te i celor smeri i le d rue te cele dorite; pe cei vrednici îi a teapt s li le d ruiasc , spre a mo teni prin El via a ve nic în numele Tat lui i al Fiului i al Sfîntului Duh. Amin. Roag -te pentru mine, frate.

198. (V. 112). *Acela i-a cerut aceleia mare B trîn s se roage pentru el ca s se învredniceasc „s poarte în sine omorîrea lui Hristos". (II Cor. 4, 10).*

cuno ti. Dac nu se proiecteaz lumina unui orizont atotcuprinz tor asupra ta, nu te în elegi.

R spunsul lui Varsanufie: M rog lui Dumnezeu cu bucurie s v împlineasc toat cererea cea bun . i cred c o va împlini. C ci nu minte Cel ce a zis; „Cere i i vi se va da" (Mt. 7, 7). S v împlineasc , a adar, Dumnezeu cererile voastre. Amin. Dar îngrije te-te s te ostene ti i tu pu in. C ci precum cei ce voesc s dobîndeasc dreg torii dela împ ratul, chiar dac au mul i sus in tori la el, rabd i ei necazuri i primejdii i osteneli, pîn reu esc, a a pune i tu pu in osteneal , ca s afli marea mil . C ci „mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iacob 5, 14). Spune fratelui care este cu tine, iubitului meu în Domnul: rabd pu in, c ci Domnul pururea te ceart i prin aceasta î i d rue te mare mil . Nu înceta s cer i. „C ci pe care-l iube te Domnul, îl ceart " (Prov. 3, 12; Evr. 12, 6-7). V îmbr i ez pe to i în Domnul i v cer s v ruga i pentru mine din dragoste.

199. (V. 113). *Acela i-a cerut marelui B trân s se roage pentru el s ias din omul cel vechi.*

R spunsul lui Varsanufie: Ascult , iubite frate, i f inima ta s p zeasc cuvintele dumnezeie ti gr ite ie nu dela om, ci dela Duhul Sfînt. Iisus este Doctorul sufletelor i al trupurilor. De ai vre-o ran , te duc la El i m rog Lui s te vindece, dac voe ti i tu²⁸⁹. C El este

²⁸⁹ Vindecarea o d Dumnezeu, nu i-o d omul, dar nu împotriva voii omului. Propriu zis nu ajunge ca omul s nu se împotriveasc lucr rii lui Dumnezeu, ci trebuie s o i primeasc , s se bucure de ea. C ci puterea lui Dumnezeu nu nesocote te voia omului, pentru c Dumnezeu vrea ca i omul s creasc duhovnice te; i puterea lui Dumnezeu e d ruit prin voia Lui personal , nu se revars ca o for a naturii peste om. Bucuria omului de lucrarea lui Dumnezeu se resimte de aceast lucrare. Dar totu i omul poate s i se i opun , s

D t torul tuturor darurilor celor bune. i-i împline te nu numai cererile tale, ci cu mult mai multe decât cele ce le ceri. C ci Iisus este Fiul lui Dumnezeu i lumina i puterea care s-a întrupat din Sfînta Fecioar Maria, care s-a ar tat pe p mînt i cu oamenii a petrecut i „s-a adus pe Sine jertfa vie i binepl cut lui Dumnezeu" (Rom. 12, 2) i Tat lui nostru, „ca s ne fac pe noi Sie- i popor ales, rîvnitor de fapte bune," (Tit. 2, 14), „preo ime împ r teasc , neam sfînt" (I Petru 2, 9). Cel ce a r bdat acestea pentru noi, ne-a l sat nou pild de r bdare i se bucur cînd îi cerem Lui (s -I urm m)²⁹⁰. Îl rog deci s - i lumineze inima. Dar ostene te-te i tu i asud i tu. C ci zice Fiul lui Dumnezeu: „Veni i la Mine to i cei osteni i i împov ra i i v voi odihni pe voi" (Mt. 11, 28)^{290b}, M apropiu de El pentru tine cu îndr zneal mult . Dar dac nu te apropii i tu, voi p i ru ine mare²⁹¹. Iisus

nu ajung în situa ia s se bucure de ea. Nu se poate separa partea omului de partea lui Dumnezeu. Ele formeaz un tot. Dar în acest tot al lucr rii mîntuitoare din om trebuie s fie i partea omului.

²⁹⁰ Cum s-ar bucura Iisus cînd îi cerem s ne ajute s -I urm m pilda ca s ne asem n m cu El ? Prin aceasta ne facem fra i cu El i mo tenim cu El ai împ r iei Tat lui. De aceea s-a f cut om i s-a adus jertf Tat lui ca om, predîndu-se cu des vîr ire Tat lui, ca i noi s ne facem, din puterea Lui, asemenea Lui, renun înd la egoismul nostru, predîndu-ne Tat lui i unii altora. Toate sfaturile lui Varsanufie sînt hristocentrice. Chipul lui Hristos este inta spre care înainte m în eforturile noastre de des vîr ire i din El lu m puterea lor. Mai ales din puterea Lui, care a culminat în r bdarea crucii, lu m i noi putere de a r bda.

^{290b} Ni se cere aci poate o p rt ie la osteneala celui ce se roag pentru noi, dar poate i la osteneala lui Hristos, precum se poate deduce din cele spuse mai departe. Iisus se roag i acum Tat lui pentru noi, prezentînd ca temei jertfa Sa, precum se vede din Ep. c. Evrei (7, 24-25).

²⁹¹ Cel ce se roag pentru cineva care nu face i el ceva pentru a dobîndi ceea ce cere acela pentru el dela Hristos, se va întoarce cu

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu respinge pe nimeni. A r spl tit i pe lucr torii veni i în vie în ceasul al unsprezecelea (Mt. 20, 6). Lipe te-te de El i f i tu pu in osteneal ca s iei plata, poate egal cu to i. S-a f cut Fiul lui Dumnezeu om pentru tine, f -te i tu dumnezeu pentru El ²⁹². C ci El voe te aceasta, dar trebuie s voe ti i tu. M rog i eu pentru tine ca s te eliberezi de omul cel vechi. Dar f i tu ceva pentru aceasta. Dumnezeu i-a dat minte, d -i-o i tu Lui ca s o

mîna goal i e ru inat dela Hristos. Pentru c acela nu se deschide pentru a- i însu i cele cerute pentru el. Deci chiar i din grija de a nu vedea ru inat pe fratele t u, c ruia i-ai cerut s se roage pentru tine, f i tu ceva ca s nu fie ru inat. Nu po i sta în crî m chefuind cînd un prieten intervine la cineva s te angajeze în slujba lui, luîndu-te oarecum pe garan ie. Dac Dumnezeu va vedea cînd altul cere ceva pentru tine c nu e ti vrednic s - i dea, nu- i va da.

²⁹² S-a coborît la ceeace e ti tu nu ca s te lase unde e ti, ci ca s te urce pentru veci unde este El. Dar aceasta nu o face f r voia ta. F i tu ceva ca s te poat urca la starea Lui, c ci i-a dat putere s faci i tu ceva în scopul acesta. A venit Fiul Împ ratului ceresc la tine s te ridice la demnitatea de fiu al Împ ratului egal cu Sine. Prime te ceeace i se d ie. Prime te puterea dela El i folose te-o ca s devii i tu puternic. Î i ofer mare cinste, nu o refuza. Aceasta ca s nu-I faci coborîrea, osteneala, jertfa zadarnice, rizînd de ele. Cît delicate e nu se arat în acest raport de dragoste pe care l-a întemeiat Fiul lui Dumnezeu cu noi f cîndu-se om ! Ne d ruie te fericirea pentru a ne bucura de ea. Dar ne arat c prin aceasta îi facem bucurie i Lui, c ne face ferici i nu numai de dragul nostru, ci i pentru bucuria Lui. Din El curge fericirea, nu din noi. Aceasta înseamn c firea Lui omeneasc e purtat de un ipostas dumnezeesc. Dar î i leag bucuria Lui ca om de primirea fericirii ce ne-o aduce. În general, fericirea noastr n-ar fi complet , dac nu s-ar bucura i altul pentru ea i dac n-am c uta s producem bucurie prin ea i altora. Hristos se bucura de fericirea noastr ca s sporeasc fericirea. O gustare a fericirii în mod egoist nu e fericire. Fericitul invidiat de alii, i fericitul ce nu- i comunic fericirea i altora nu e deplin fericit. Hristos apare ca s des vîr ease modul fericirii noastre dup modelul fericirii Sfintei Treimi.

urce cu Sine în cer, ca să caute cele de sus, să cugete cele de sus, unde se află El. Căci acolo mă rog și eu să ajungă împreună cu toți „cei ce iubesc numele Lui” (Ps. 68, 37). În acest chip se eliberează cineva de omul cel vechi.

Iisus a spus Apostolilor „Voi sînteți sarea pămîntului” (Mt. 5, 13). A numit pămînt trupul. Căci se spune: Pămînt este tu și în pămînt te vei întoarce” (Fac. 3, 19). Fără să sarea ie înșiși, sîrînd și secînd putreziciunea și omorînd viermii, adică gîndurile rele din tine. Și dacă faci aceasta mă ostenesc și eu împreună cu tine și-l să rez împreună cu tine, ca să nu răspîndească răul lor miros, sporindu-i-l unele prin altele. Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, vrea să ca noi să ne mîntuim. Dar e datoria noastră să strigăm neîncetat: „Mîntue-te-mă Doamne”!²⁹³ și te va mîntui. Căci au strigat unii și au intrat „în limanul voii Lui” (Ps. 106, 30)^{293b}. Nădăduiesc să intri și tu în el, dacă îmi dai mîna după puterea ta²⁹⁴. Gînde-te-te la acestea și urmează-le. Căci fiind așa, vei ajunge acolo, potrivit celui ce a spus: „Așa să alergați, ca să apucați” (I Cor. 9, 24). Roagă-te pentru mine, ca să nu fiu osîndit ca unul ce vorbesc și nu fac.

²⁹³ În conștiința noastră neaputăm să fim și de a ne mîntui prin puterea noastră și conștiința că Dumnezeu este Cel ce ne-a creat, ne susține și ne mîntuește. Prin aceasta ne deschidem puterii Lui. În smerenția noastră stă puțină deschiderea noastră lui Dumnezeu ca să ne umple de putere.

^{293b} Cine intră în untrul voii lui Dumnezeu, sau a celor voite de El, a intrat în liniște, căci a intrat în zona vieții neamenințate de moarte.

²⁹⁴ Eu te prind de mîna, dar trebuie să vrei să rămîi și tu în mîna mea, sau să te iei și tu atîta cît poți de mîna mea. Aceasta se potrivește și cu unirea dintre puterea ce ne-o dă Dumnezeu și puterea produsă în noi de ea. Ea ne prinde, dar numai dacă vrem să fim prinși și dacă ne încredem în noi de ea. Trebuie să punem toată puterea ce-o avem, sau pe care o trezește El în noi, nu pentru a ne mîntui noi înșine, ci în așa o dorim și a ne deschide ei.

200. (V. 114). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn, despre diferite gânduri i despre calea adev rat c tre Dumnezeu.*

R spunsul lui Varsanufie: Toate cîte mi le-ai scris cerîndu-le lui Dumnezeu prin pu în tatea mea, frate nelucrator, se adun într-una: s te sloboze ti de omul cel vechi i s ajungi la sfin enia sufletului i a trupului i s te mîntue ti împreun cu toi sfin ii întru Împ r ia lui Dumnezeu. Aceasta este, de fapt, m sura pe care i-am ar tat-o: s te izb ve ti i s te cur e ti de omul cel vechi. Iar eu, st pînit de dragoste, voi ruga pe Dumnezeu s - i dea ie cu mult mai multe decît cele ce le ceri (Ef. 3, 20). i dac nu-l vei împiedica prin mole eala i negrija ta ²⁹⁵, te vei minuna i vei pream ri pe Dumnezeu de felul cum te va str muta dela nefiin la fiin ²⁹⁶.

²⁹⁵ Pe Dumnezeu Îl împiedic m în lucrarea Lui de cur ire a noastr i de înzestrare cu darurile Lui nu numai împotrivindu-I-ne în mod direct cu voia noastr , ci i r mînînd mole i i i nep s tori, în a nu voi s devenim i noi puternici. Fiindc Dumnezeu vrea s devenim i noi subiecte pline de putere, folosindu-ne de puterea Lui. În a nu face aceasta e o alt înc p înare ce I se opune. Dumnezeu se las împiedicat de mole eala noastr pentru c nu vrea s ne coboare la nivelul coborît al unor obiecte „mîntuite” cu sila. Dac nu vrem i noi s fim tari, f cînd eforturi în acest scop, nu ne poate face Dumnezeu tari f r noi. Lene ul nu se opune, dar nici nu conlucr . Se cade sub nivelul omului i prin lene.

²⁹⁶ A fi mole it, a nu voi s spore ti cum i-o cere îns i firea, înseamn a te l sa st pînit i purtat ca un obiect. Dar fiind om nu po i fi redus prin trînd vie totu i la starea total de obiect, ci devii robul patimilor. A fi mole it înseamn a te l sa închis în închisoarea neputin ei i monotonei plictisitoare, înseamn a c dea din plin tatea fiin ei într-o existen p rut , într-un co mar, în care nu faci i nu mai po i face nici-un gest de eliberare, ci cu tine se fac, de i i se pare c faci tu însu i lucruri care nu le faci de fapt tu.

Dumnezeu s te ierte pentru p catele ce le-ai f cut i s -
i preg teasc iertare pentru cele de dup acestea.

În privin a n lucirilor de noapte, ele sînt dela diavolul care te ispite te din pizm . El vrea s - i bat joc de tine, pentru c te poc e ti lui Dumnezeu. Vrea s - i arate c poc in a n-are nici-o putere. Dar tu s nu te încovoi. C ci ai mare ajutor în rug ciunile sfin ilor. Cînd e ti r pit prin cuvînt sau prin fapt ca s gre e ti cuiva, sile te-te s mergi s -i pui metanie i Dumnezeu v zînd aceasta te va acoperi fa de vr jma ii t i.

Cît prive te mînc rile, s nu ne îngrijim prea mult de trup. C ci se întîmpl ca aceasta s fie uneori un r zboi din partea dracilor, ca s ne arunce în griji i, st ruind în ele, s p r sim bun t ile ce ne sînt puse înainte.

Iar despre calea adev rat spre Dumnezeu nu trebuie s - i vorbesc de pe acum, ca s nu te duc la desn dejde. Ci crede c Dumnezeu te va mîntui în dar prin rug ciunile sfin ilor. C ci ele îl pot face îndur tor. Roag -te pentru mine, frate.

201. (V . 115). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn despre lîncezeal i despre alte gînduri.*

R spunsul lui Varsanufie: Dumnezeu cel singur f r p cat, „Care mîntuie te pe cei ce n d jduiesc în El” (Dan. 13, 60), s înt reasc iubirea ta ca s -I sluje ti Lui cu sfin enie i dreptate în toate zilele vie ii tale (Lc. 1, 75), în altarul omului din untru, unde se aduc lui Dumnezeu jertfe gîndite, aur, t mîie i smirn , unde se jertfe te vi elul îngr at i se strope te cu cinstitul sînge al Mielului neprih nit, unde se aud glasurile pline de

Aceasta e moartea sufleteasc de pe p mînt i apoi, ca culminare a ei, cea ve nic .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

armonie ale sfin ilor îngerii ²⁹⁷. „Atunci vor pune pe altarul T u vi eii" (Ps. 50, 21). „Atunci", cînd ? Cînd vine Domnul nostru, Marele Arhiereu, care aduce jertfa cea f r de sînge i o prime te ²⁹⁸, cînd în numele Lui se face auzit în urechile sl b nogului ce st la poarta cea frumoas a templului glasul de bucurie: „Scoal -te i umbl " (Fapte 3, 6) ²⁹⁹. Atunci "El va intra în templu, umblînd i s ltînd i l udînd pe Dumnezeu" (Fapte 3, 8). Atunci înceteaz somnul lîncezelii i al ne tiin ei. Atunci se dep rteaz dela gene somnolen a mole elii. Atunci cele cinci fecioare în elepte î i aprind candelile lor i într cîntînd împreun cu Mirele în sfînta c mar de nunt (Mt. 25, 6 i 10). Atunci se îndeamn unele pe altele cîntînd f r tulburare „Gusta i i vede i c e bun

²⁹⁷ Altarul acesta din untrul omului, de care vorbe te i Marcu Ascetul (Despre Botez, Filoc. Rom. I, p. 282) i Calist Patriarhul (Capete despre rug ciune, Filoc. Rom. VIII, p. 328), nu e desp r it de altarul ceresc. Mîntea deschis lui Dumnezeu comunic cu cerul unde este Hristos ca Arhiereu suprem ce aduce jertfa suprem Tat lui, pe altarul inimii omene ti, unde Hristos st în des vîr ita iubire de Sine ca om al Tat lui pentru noi; e jertfa sl vit pentru negr ita iubire ce se manifest în ea pentru noi, de toate cetele îngere ti. Omul care în unirea cu Hristos simte aceasta e p truns el însu i de starea Mielului ce se jertfe te, devenit i el mai blînd în aceast stare de jertf . „Împ r ia cerului este înl untrul vostru". Odat cu Hristos, Mielul, i cu Sine însu i ca miel, omul aduce jertf lui Dumnezeu, pe altarul inimii sale, i toate gîndurile i toate sim irile sale ca ni te vi ei. El e unit în acea în l ime spiritual a sa cu Tat l, dar i cu sfin ii i cu to i oamenii care fac la fel. Cel dintîi îl îmbr i eaz , pe cei din urm Îi îmbr i eaz El spiritual cu iubire.

²⁹⁸ Hristos se aduce jertf ca om i se prime te ca Dumnezeu.

²⁹⁹ Sl b nogul în cazul de fa e cel ce se afl lîng cel a c rui cas a devenit templu în care a venit Domnul i aduce jertf . El a ridicat din paralizia care-l inea neputincios în robia patimilor. El se umple acum de putere, se face s n tos, putînd folosi resursele firii sale. El poate umbla în gînduri i fapte bune, unit cu cel în care se afl Hristos.

Domnul. Fericit b rbatul care n d jdue te întru El" (Ps. 33, 9)³⁰⁰. Atunci înceteaz r zboaele i întin ciunile i pornirile (p tima e) i se face st pîn sfînta pace a Sfintei Treimi³⁰¹. i comoara³⁰² se pecetlue te i r mîne nejfuit . Roag -te ca s o în elegi, s-o ajungi i s te bucuri de ea în Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

202. (V. 116). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn despre ispita ascuns i despre înaintare.*

R spunsul lui Varsanufie: M mir de iubirea ta, frate, c nu cuno ti uneltirile dracilor. A a cum a m rturisit Dumnezeu lui Iov, ei s-au înfuriat împotriva lui. i când au aflat c copilul era aproape de a se cur i, l-au zguduit pe el (Mc. 9, 26). Tot a a i când v d pe cineva înaintînd, îl ispitesc din pizm . Nu-l ispitesc îns pe cel ce înainteaz prin fapte, c ci acesta i-a biruit. Ci îl ispitesc, cu îng duin a lui Dumnezeu, pe cel ce a început s înainteze prin harul rug ciunii sfîn ilor, ca s - i

³⁰⁰ Toat Liturghia este o cîntare de bucurie ce o înal credincio ii lui Dumnezeu, în comuniunea unii cu al ii, pentru c se împ rt esc de Cel prea bun i sau pentru c s-au împ rt it de El. Fecioarele în elepte sînt în cursul vie ii p mînte ti sufletele care se las înrîurite de Hristos, care r spînde te lumina din cel în care se afl El ca într-un templu.

³⁰¹ În Sfînta Treime e suprema pace, pentru c e suprema unitate în iubire între Persoanele Ei, pentru c în aceast iubire au totul. Cel ce prin lupta sa împotriva r zboaielor care-l ispitesc din partea gîndurilor i grijilor legate de lume înainteaz în lini te, înainteaz în pacea Sfintei Treimi.

³⁰² Comoara bun t ilor i a darurilor Sfintei Treimi, care se dau omului ridicat la lini te prin biruirea ispitelor prin înfrînare, r bdare, smerenie i iubire. Comoara acestor bunuri a devenit în el statornic . E pecetluit în el prin îndelungata lupt pentru ea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cunoasc sl biciunea lui i s nu se mîndreasc pentru acest dar. Precum sînt multe o tiri rînduite unele deasupra altora, a a sînt multe loca uri la Tat l luminilor a ezate unele deasupra altora. C ci dac n-ar fi a a, pentru ce ar fi multe? ³⁰³ Dumnezeu s te înt reasc în frica lui. Roag -te pentru mine.

203. (V. 117). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn despre înaintarea sufletului i despre sf tuirea de c tre el a unui frate i despre încrederea în el, P rintele comun.*

R spunsul lui Varsanufie: Crede mie, prea iubite, c datorit lui Dumnezeu nu stai în afara por ilor Împ r iei cerurilor. Dar ia aminte la tine cu grije, ca s nu fi scos de acolo. C ci e propriu lui Dumnezeu s -l duc pe om în untru prin sfin ii ce se roag Lui, îns atîrn de om s r mîn sau s fie scos. ^{303b} i cu voia lui Dumnezeu eu te conduc treptat spre culmi. Deci fii cu curaj în Domnul i p e te cu rîvn pe calea Lui i vei lua dela El ajutor în numele Lui.

Cît despre frate, poart -te cu el cu inima smerit i vorbe te-i dac Dumnezeu trimite ceva în inima ta ca s -i spui. Gînde te-te c , fiind c era nevoie, El a deschis i gura asinei (Numeri 22, 28). Iar dac totul este dela El, pune în socoteala Lui folosul ce-i vine fratelui prin tine.

³⁰³ Frica de Dumnezeu înt re te pe om, nu-l anuleaz . C ci îl face s lupte împotriva a tot ce-l robe te, pentru a fi liber din Dumnezeu i pentru Dumnezeu, pentru a putea primi în el înaltele bog ii ale lui Dumnezeu. Lui Dumnezeu îi place s primeasc iubirea omului tare în libertatea lui, nu a robului.

^{303b} Rug ciunile altora pentru noi ne duc în Împ r ia lui Dumnezeu, dar numai faptele proprii ne stabilizeaz acolo, dînd stabilitate în bine persoanei noastre.

i dac va vedea Dumnezeu smerenia ta, va pune în socoteala ta plata sf tuirii, m car c El e cel ce a dat în gura ta cuvântul ^{303c}. Astfel se împline te cu tine ceea ce s-a scris: „Un frate ajutat de un frate e ca o cetate înt rit i împrejmuit de ziduri" (Prov. 18, 19). Domnul Iisus Hristos ne va ajuta nou în tot lucrul bun. Cît prive te pe cel mai mic dintre slujitori, dac Dumnezeu i-a d ruit ie încrederea în acela El este cel ce d cre terea i paza ^{303d}. C ci nu poate cel prea mic s descopere oamenilor taine, ci „Dumnezeu se face toate în to i" (I Cor. 15, 28). Iart - m , frate, i roag -te pentru mine.

204. (V. 118). *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn: Ce s fac cel ce voe te s se lini teasc în retragere pentru numele dat lui. C ci se teme ca nu cumva acest nume mai presus de el s -lp gubeasc cum au spus P rin ii: „Vai omului acela, al c rui nume e mai presus de lucrul lui" (Pateric, Silvan 10). i dac trebuie s stea de vorb cu vreunii sau nicidecum cu niciunul ?*

R spunsul lui Ioan: Numele sau slava mai presus de lucrare ce le are cineva nu-l p gubesc pe cel ce nu se îndulce te de cele spuse i nu le încuviin eaz , cum nici pe cel c ruia i se pune în seam un omor, dac n-a s vîr it a a ceva. Unul ca acesta trebuie s gîndeasc : „Ei

^{303c} Dumnezeu i omul îi i atribue reciproc sf tuirea cea bun . Numai smerenia omului, care pune tot ce a primit în seama lui Dumnezeu, poate da sfaturi cu adev rat. Dumnezeu pune la rîndul S u în seama smereniei omului slujirea adus de el lui Dumnezeu ca unealt smerit a sfaturilor date de Dumnezeu însu i.

^{303d} Acest prea mic slujitor este Varsanufie însu i. Cu modestie vorbe te despre sine la persoana treia. La afirmarea fratelui c se încrede în el, fir spundec această încrederetrebues I-odealui Dumnezeu care i-a dat putere.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

au despre mine această p rere, pentru c nu tiu cine sînt".

Iar a sta de vorb cu unii i cu al ii nu, sau a respinge pe unii i pe al ii a-i primi, îl face pe acela s deosebeasc între oameni. Dar cel ce poate s lapede grija aceasta - vorbesc dup prostia mea - bine face, cunoscîndu- i neputin a sa³⁰⁴

205. (V. 119). *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog, cinstite P rinte, coboar la neputin a mea i dac vreunul din p rin i vrea s vin în chilia mea s -mi fac o rug ciune îng due-mi s -l primesc. C ci m v d îngreunat de lîncezeal . Îng due-mi aceasta pîn ce Dumnezeu va înt ri sufletul meu prin rug ciunile voastre.*

R spunsul lui Ioan: Rog iubirea ta, fratele meu, s nu m arunci sus, c ci sînt f r minte i m mîndresc. i trebue s -mi dau seama c sînt jos. Spunînd tu „coboar ", înseamn c ed sus întru în l ime. Dar nu tí c mi se cere (de Dumnezeu), s fiu mai jos de orice om ? Cel ce e dedesupt nu are unde s coboare.

Ai sfatul sfîntului Apostol: „Cercetînd toate, ine i binele" (I Tes. 5,21). Tot ce face un om din frica lui Dumnezeu folose te sufletului s u. Dac deci îi folose te întîlnirea cu altul, nu te împiedic dela acest folos. Dar între cei ce vin la tine s se roage pentru tine i s te foloseasc , eu m socotesc de prisos. De altfel fie c te întîlne tí cu al ii, fie c nu, Domnul s înt reasc iubirea ta adev rat . De ce sînt socotit printre oamenii de folos pentru al ii, cînd eu o caut aceasta pentru mine?

304 Cine ocole te convorbirea cu to i nu mai are grija de a alege pe unii de al ii.

Bucuria mea e cî tîgul t u ^{304b}. Deci întîlnindu-te i folosindu-te de sfin ii care vin la tine, cere-le s se roage ei pentru mine, din dragoste. De aceea socotesc c întîlnirea pentru Dumnezeu este un lucru bun, dar i neîntîlnirea pentru Dumnezeu este la fel un lucru bun ³⁰⁵.
S fii s n tos.

206. (V. 138). *Acela , dup ce a t iat întîlnirea cu mul i, a c utat s se întîlneasc cu un oarecare. Deci a întrebat pe acela B trîn: Deoarece am o sim ire iubitoare fa de cineva i acela voe te s se întîlneasc cu mine, s m întîlnesc cu el, sau nu ?*

R spunsul lui Ioan: Dac ai o sim ire iubitoare fa de un oarecare, ce ai împotriva altora? De ce s nu te întîlne ti i cu ei ? Este vre-un motiv ? Ia seama în ce stare de suflet e ti i dac voe ti, întîlne te-te cu acela, dar oc rîndu-te pe tine însu i. Roag -te pentru mine.

207. (V. 120). *A aceluia c tre acela mare B trîn: Cerere de a se ruga pentru el i întrebare despre lini tea (retragerea) des vîr it .*

^{304b} Nu numai pentru folosul t u m rog - spune Ioan - ci i pentru mine. C ci folosindu-te pe tine prin rug ciunile mele cî tig i eu din iubirea cu care le fac. i astfel ceea ce-i este ie spre cî tig m folose te i de mine i deci trebuie s m bucore i pe mine, mai ales datorit constat rii c rug ciunea mea a fost ascultat . Dar precum se vede din propozi ia ce urmeaz , autorul scrisorii, socote te c are un cî tig i din folosul ce i-l aduc adresatului cei ce merg la el, pentru c îi va ruga pe aceia s se roage i pentru sine. În această împlertire a tuturor în rug ciune st folosul tuturor.

³⁰⁵ Cînd te întîlne ti cu al ii ca s le ceri s se roage pentru tine i pentru cei absen i, sau ca s te rogi împreun cu ei, e un lucru bun. Dar dac nu te întîlne ti cu ei, i astfel te po i ruga în lini te lui Dumnezeu, este de asemenea lucru bun.

R spunsul lui Varsanufie: Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul binecuvântatului i preaînaltului Dumnezeu, s v dea putere i s v înt reasc spre primirea Sfîntului S u Duh, ca prin buna Lui s l luire s v înve e pe voi despre toate i s lumineze inimile voastre i s v c l uzeasc întru adev r (Io. 16, 13) ca s v v d înflorind ca finicii în raiul lui Dumnezeu i s v afla i ca ni te m slini plini de rod (Ps. 51, 10) în mijlocul sfin ilor i „ca o vie roditoare întreg adev rat " (Erem. 2, 21) în locul dumnezeesc. S v învredniceasc Domnul s be i "din izvorul în elepciunii" (Prov. 18, 4). C ci cî i au b ut din el au uitat de ei în i i, ie ind întregi din omul cel vechi ³⁰⁶. i dela izvorul în elepciunii au fost c l uzi i la alt izvor, la cel al iubirii, care niciodat nu cade (I Cor. 13, 8) ^{306b}. i ridica i la treapta aceasta au dobîndit m sura ner t cit i neîmpr tiat , ajun i întregi minte, întregi ochi, întregi vii, întregi lumino i, întregi des vîr i i, întregi dumnezei ³⁰⁷. S-au ostenit (sfin ii)? Acum s-au pream rit, s-au sl vit, s-au umplut de str lucire. Au ajuns la via pentru c au murit. Sînt

³⁰⁶ Omul cel vechi, al p catelor, se gînde te prea mult la el însusi în în eles egoist. Cel ce bea din izvorul dumnezeesc al în elepciunii adev rate, uit de a se mai gîndi la sine în acest în eles egoist, dar î i descoper sinea cea adev rat i atîrnarea ei de Dumnezeu, punînd accentul direct nu pe eul s u, ci pe Dumnezeu i pe to i pe care-i iube te El. În sensul acesta e ie it din sine.

^{306b}

³⁰⁷ Toat fiin a lor e în elegere, toat vede dincolo de cele v zute cu sim urile, sauprinele; toat fiin alorevie, generoas bucuoroas , neavînd nimic mort în ea; toat e luminat i r spînde te lumina bucuriei, pentru c toat e ridicat la treapta îndumnezeirii dup har.

Au înl turat prin moarte zidurile ce-i desp r eau de via a adev rat în largă comuniune cu Dumnezeu i cu semenii. Au omorît via a moart din ei, ca s se umple de via a adev rat . Cuvîntul din text e luat din Pateric (Ava Visarion 11).

veseli i i veselesc ³⁰⁸. Sînt veseli i în Treimea nedesp r it i veselesc puterile de sus ³⁰⁹. Dori i-v dup treapta lor, urca i împreun cu ei, rîvni i credin a lor, cî tîga i smerenia lor, dobîndi i r bdarea lor în toate ca s primi i mo tenirea lor. ine i iubirea lor nec zut , ca s v afla i în bun t ile negr ite, "cele ce ochiul nu le-a v zut i urechea nu le-a auzit" . u. (I Cor. 2, 9).

Cît despre lini te (retragere), nevoe te-te înc pu in i Dumnezeu va face mila Sa cu tine.

Dumnezeu s lumineze inima voastr ca s în elege i toate aceste cuvinte. C ci ele sînt greu de în eles de cei ce n-au ajuns la în l imea lor. Ierta i-m i ruga i-v pentru mine c s nu r mîn mai prejos de această în l ime, ca un nevrednic ce sînt.

208. (V. 121). *Întrebare c tre acela mare B trîn, dac îi îng due des vîr ita lini tire (retragere).*

³⁰⁸ Sînt veseli i de Hristos i veselesc pe Hristos, c au ajuns prin El la veselie. Sînt veseli i de Hristos i veselesc pe al ii. Din cel vesel se r spînde te veselie. i cei nepisma i, cei ridica i i ei în iubire, se bucur de veselia acelora, ceea ce înseamn c veselia acelora trece i la ei. Trebuie s mori total ie, ca s tr e ti cu adev rat din via a lui Dumnezeu i a celoralal i care i se comunic , cînd ai surpat zidurile egoismului. Moartea din generozitate înseamn ie irea din închisoarea egoismului. Moartea de pe urma p catului înseamn a te s r ci i sufoca în strîmtoarea egoismului t u. Noi purt m în noi moartea din egoism chiar din s mîn a p rin ilor din care ne na tem. Dar o putem preface în moarte din generozitate. i aceasta ne trece la via . Ne na tem în orice caz ca s murim: s murim de moartea de bun voie a iubirii fa de al ii, sau de moartea din egoism.

³⁰⁹ Puterile de sus nu sînt invidioase pe veselia la care au ajuns cei sfin i dintre oameni. Dimpotriv se bucur i ei de veselia acestora, c ci au so i noi în cunoa terea negr itei iubiri a lui Dumnezeu i i-o sporesc prin comunicare. Cîntarea vesel a fiec ruia se înt re te din corul de ob te.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Varsanufie: Am spus iubirii tale, iubite frate, despre lini tirea (în retragere), s mai a tep i deocamdat , nu pentru c n-a voi s intri la starea acestei m suri. S nu fie ! Ci voind i rugându-m ca Dumnezeu s i-o d ruiasc cu o mare îmbel ugare. C ci bucuria mea cea mare este sporirea voastr a tuturor. Iar darurile (harismele) duhovnice ti se dau de Dumnezeu la timpuri potrivite i El ne cheam , ne ajut i ne p ze te. C ci s-a zis: Nu cel ce se laud pe sine este i probat, ci cel pe care-l laud Domnul" (II Cor. 10, 12). De vrei deci s -i zide ti casa ta, preg te te mai întii materialul i toate cele de trebuin . Numai dup aceea poate s vin me terul i s o zideasc . Iar cele de trebuin pentru astfel de zidire sînt: credin a tare spre cl direa zidurilor, ferestre luminoase în stare s lase lumina soarelui s p trund pentru a lumina casa, ca s nu se afle nici-un col întunecat în ea. Iar ferestrele sînt cele cinci sim uri sus inute de cinstita cruce de lemn a lui Hristos, care aduc lumina soarelui gîndit (spiritual) al drept ii i nu las s se arate în cas nici-un întuneric al vr jma ului urîtor de bine. Vei mai avea nevoie apoi de un acoperi care s acopere casa, „ca ziua s nu te ard soarele, nici noaptea, luna" (Ps. 120, 6). Iar acoperi ul este iubirea fa de Dumnezeu, care „niciodat nu cade" (I Cor. 13, 8), care acopere casa i nu las „soarele s apun peste mînia noastr " (Ef. 4, 26), ca s nu ne învinov easc în ziua judec ii i s ne ard în focul gheenei; nici luna s dea m rturie despre mole eala i nep sarea noastr din vremea nop ii. În sfîr it, casa trebuie s aib u e care las pe om s intre i-l p ze te pe cel ce vie ue te în untru. Iar cînd zic u e, în elege frate, u a spiritual , sau pe Fiul lui Dumnezeu care a zis: „Eu sînt u a" (Io. 10, 9). Dup ce i-ai preg tit astfel casa, ca s nu fie în ea nimic ce nu-I place, Fiul va veni cu binecuvîntatul S u P rinte i cu

Duhul cel Sfânt i- i va face s la la tine (Io. 14, 13) i te vor înv a ce este lini tirea în retragere i va lumina inima ta într u bucurie negr it . Amin.

209. (V. 122). *Cererea rug ciunii i înv turii de c tre acela dela acela mare B trîn.*

R spusul lui Varsanufie: Dumnezeu nostru Iisus Hristos s lumineze ochii inimii tale, fiule iubit i prea dorit, ca s str luceasc în ei lumina Sfintei, singurei St pînitoare, Celei de o fiin i fie închinat e Treimi, spre a fi c l uzit s în elegi sfintele Lui taine i s te bucuri ve nic; ca s ie i din Egipt, s despar i marea cu toiagul, s scapi din mînile barbarului Faraon i s serbezi, jertfind lui Dumnezeu ³¹⁰; ca s m nînci Pa tele într u sfin enie ³¹¹, s - i înfloreasc buzele ca un finic prin sfîntul i cinstitul ei sînge ³¹²; ca încingîndu- i mijlocul i înînd toiagul în mîini curate, i purtînd înc l minte în

310 S rb toarea în orice religie e unit cu jertfa. Dar în cre tinism se aduce jertfa cea mai înalt : jertfa de bun voie a Fiului lui Dumnezeu ca om i unit cu El, jertfa propriei noastre fiin e, ca semn al supunerii i dragostei des vîr ite fa de Dumnezeu. Aceasta e s rb toarea laudei lui Dumnezeu pentru c ne- a d ruit toate i mai presus de toate existen a noastr ; i e s rb toarea ridic rii noastre din moartea între inut de egoism în via a des vîr it ce ne vine din uni- rea neîmpiedicat de egoismul nostru, cu Dumnezeu în iubire.

311 Pa tele nostru, sau Mielul nostru pascal, Mielul prin care trecem dela moarte la via , dela p mînt la cer, este Hristos. Mîncîndu- L pe El, devine i fiin a noastr o fiin care înf ptuie te această trecere, sau Pa tele, acesta întrucît prin jertf ne sfin im, ie ind din egoismul p catelor. Aceasta e trecerea sau Pa tele nostru.

312 Dup ce mînc m pe Hristos, Pa tele nostru, buzele ni se înfloreasc ca ni te finici, ca semn c am trecut din moarte la via . Am c p tat sîngele unei vie i noi, netrec toare. Faptul a fost închipuit de Israeli i, care dup ce amîncat mielul lor pascal i autrecut la via a lor liber prin marea despicat de Moise, au ajuns la o oaz cu finici.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

picioare, s înaintezi neîmpiedicat, s te hr ne ti cu mana din cer mijlocit de norii împreun slujitori cu tine ^{312b}; ca s nu se mai învecheasc haina ta (A doua lege 8, 4), nici s - i mai creasc p rul capului ³¹³; ca s i se cur ease inima spre primirea legii Domnului ei s sf rîmi vi elul turnat din mijlocul poporului t u i s înghit p mîntul pe vr jma ii t i care i se împotrivesc; ca s birue ti pe împ ra ii Amoreilor i s mistuiasc Dumnezeu cele apte popoare dela fa a ta; ca s mo tene ti p mîntul lor în veci ³¹⁴; i s treci Iordanul cu puterea dumnezeie tii faceri de minuni (A doua lege 11, 31); apoi s cucere ti cetatea finicilor (A doua lege, 34, 3) ³¹⁵; i s mîntue ti pe Raav, desfrînata care a crezut în Dumnezeu (Iosua 6, 23-25); i s sameni i s s de ti i s m nînci i s te saturi i s sl ve ti pe Dumnezeu care i-a dat ie p mîntul acesta; i s nu se mai g seasc la tine alt dumnezeu. În sfîr it s fii sfînt lui Dumnezeu i s nu mai pustiasc ara ta alte neamuri, c ci vei fi înfrico tor pentru ele. i s omori pe Goliat, ca s împ r e ti împreun cu David i s ie i din cele vechi, aflînd via a nou . i s crezi lui Hristos, ca s te r stighe ti împreun cu El i s mori împreun cu El, s te îngropi împreun cu El, ca s te scoli plin de str lucire împreun cu El, s te înal i împreun cu El i s vie ue ti

312b Norii sînt cei ce mijlocesc lumina lui Hristos.

313 Ve mintele cur iei nu se învechesc i nu te duc la moarte, ca ve mintele p catului. Perii nu cresc continuu, trebuind s fie t ia i. Totul e semn de tinere e netrec toare. Via a lui Dumnezeu i a omului în Dumnezeu nu îmb trîne te, pentru c nu se apropie de moarte, ci e ve nic tîn r , neîncetat în plin tatea vigoarei.

314 P mîntul sau Împ r ia cerurilor, destinat tuturor îngerilor, a fost trecut de Dumnezeu dela îngerii c zu i în mo tenirea oamenilor care trec dela via a moart la adev rata via în Dumnezeu.

315 Cetatea Finicilor e chipul cet ii în care nu va fi îmb trînire i moarte.

ve nic împreun cu El (Rom. 6, 6-8; Colos. 2, 12) ^{315b}. Înmoaie deci ceara i se va face mai pl cut la pip it. C ci când o vei înmuia, vei afla în ea în elesurile vie ii ve nice, în Hristos Iisus, Domnul nostru. Amin.

Cît despre fratele cel împreun cu tine, suport -l dup puterea ta. C ci cel s n tos trebuie s suporte pe cel bolnav, pîn ce va face Dumnezeu ceea ce este de folos. "Bucura i-v în Domnul" (Filip. 3, 1).

210. (V. 123). *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn: Sfinte P rinte, binecuvînteaz -m cu o biuecuvîntare duhovniceasc i sfin e te culionul i analavul trimise ie, ca s le am ca acoper mînt de tot r ul în Hristos Iisus Domnul nostru.*

R spunsul lui Varsanufie: Iubite frate, dac St - pînul Hristos, Cel ce toate le poate, Domnul cerului i al p mîntului, a spus celui ce s-a apropiat de el: „Fie ie dup credin a ta" (Mt. 9, 29), ce s - i spun eu, cel s rac i lipsit de toate? Dumnezeu binecuvînt rilor s te binecuvînteze cu toat binecuvîntarea duhovniceasc , cu tot harul drept ii; s te fac pe tine împreun p rta la str lucirea sfin ilor, mo tenitor al Împ r iei, eliberat de patimile de necinste ³¹⁶ prin rug ciunile i mijlocirile sfin ilor. Amin. Cît despre cele ce le ceri, fiindc ai încredere în mine, le voi purta trei zile i i le voi trimite înapoi, când vor fi sfin ite în întîlnirea mea cu Dumnezeu,

315b Lucrarea mîntuitoare a lui Hristos, e primit prin credin , e puterea prin care ne în l m i noi cu El, purtînd crucea i înviind cu El Mîntuirea noastr nu e un fapt exterior, ci o cre tere interioar . Des vîr irea noastr este hristologic .

316 Imp ratul e St pîn, nu e rob. Robul patimilor nu poate fi mo tenitor al Împ r iei supreme. Iar libertatea de patimi d o str lucire, pe când egoismul te face întunecat.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

prin rug ciunile sfin ilor. Î i cer s te rogi i tu pentru mine, cînd voi fi într-o astfel de întîlnire.^{316b}

211. (V. 139). *Un oarecare presbiter dintre P rin i, ostenind mult timp în pustiuri, voind dup aceea s se lini teasc retras în mîn stire a întrebat odat pe cel lalt B trîn, cum trebuie s înceap lini tirea ?*

R spunsul lui Ioan: Ioan Botez torul a zis St - pînului nostru Iisus Hristos: „Eu am trebuin s fiu botezat de Tine i Tu vii la mine ?” (Mt. 3, 14). Totu i, bine a f cut iubirea ta, c ne-a înv at pe noi prin smerenie, s ne ru in m i s ne dest inuim patimile. C ci „f r îndoial cel mai mic ia binecuvîntare dela cel mai mare” (Evr. 7, 7). Deci tu trebuie s m vindeci pe mine. C ci tu e ti presbiter, preot duhovnicesc al lui Dumnezeu, care e chemat s ung cu untdelemn pe cei bolnavi i s -i t m duiasc pe ei de boala trupeasc , unind cu ungerea iertarea p catelor (Iacob 5, 14-15). Deci cum pot s sf tuiesc pe cel mai mare eu care n-am fost chemat la preo ie din pricina nevredniciei mele, eu a c rui floare a p rului alb nu a oprit sim urile mele din tinere e ? Dac omul care m-ar fi întrebat, ar fi fost ca mine, pornirea mea spre vorb rie nu m-ar fi l sat s stau lini tit i s nu-i r spund. C ci am o limb nest pînit . i i-a i fi spus c un copil înainteaz dela înv turile mici la altele mai mari. i n-ar fi trebuit s r spund . „Da, a a este” ? i tot ce a i fi socotit c am s -i spun lui, i-a i fi spus. Deci i tu stai retras (lini te te-te) cinci zile i întîlne te-te cu al ii, dou . i dac ederea ta (retragere),

316b Subtil i delicat joc de nuan e: se vor sfin i în întîlnirea lor cu Dumnezeu, dar aceasta va avea loc prin rug ciunile sfin ilor. Dar i celui ce-i cere binecuvîntarea, i se cere rug ciunea.

va fi dup Dumnezeu, adic dac vei ajunge s cuno ti ceeace urm re ti prin ederea aceasta, nu vei c dea în mînile dracului slavei de arte. C ci cel ce cunoa te ce a voit s fac venind în cetate, aceea o voe te i inima lui nu se abate la altele. Pentru c altfel cade dela ceeace caut . Iart -m , Ava, c nu am s -i spun altceva. i roag -te pentru mine pentru Domnul. C ci nu am nici fapte, nici cuvînt.

212. (V. 140). *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Cînd îi dau trupului mai mult decît are nevoe, nu se simte bine în slujirea lui. Dar iar i dac îi dau mai pu in, m tem s nu oboseasc repede. Ce trebuie s fac în privin a aceasta ? Iar în ce prive te sfînta împ rt anie, deoarece vreau s m împ rt esc în fiecare zi, dac -mi este spre povar s fac s urce la mine, p c tosul, sfînta împ rt anie, nu trebuie s cobor eu ca s m împ rt esc ? Dar atunci cum nu se pierde lini tirea sau starea de retragere ?³¹⁷*

R spunsul lui Ioan: i-am spus mai înainte, Ava, cuvintele lui Ioan c tre Mîntuitorul. i iar i ai adaus a-mi scrie mie prostului i lipsitului de minte. Dar dac Ioan pîn la urm nu s-a împotrivit, cine sînt eu care m socotesc un nimica, s resping cererea ta ? Deci î i spun adev rul c nu sînt nimic i nu tiu nimic, dar, din ascu-

317 Cel ce întreba se îndoia de e bine s cear s i se aduc Sf. împ rt anie în chilie. I se p rea c a cere s fie urcat la el (sau poate chilia lui era pe un deal ?) se socote te mai sus decît ea. De aceea întreab dac nu trebuie s ias din chilie, coborînd el la Sf. împ rt anie, mai bine zis urcînd el la ea, întreprind retragerea (lini tirea).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

tare, î i spun ceeace am în inima mea. Nu te asigur c e numai decît a a, dar spun ceeace pot ³¹⁸.

Nu cere Dumnezeu dela cel bolnav o slujire trupeasc , ci una duhovniceasc , adic rug ciunea. C ci zice; „Ruga i-v neîncetat" (I Tes. 5, 17).

Cît despre dieta trupului, dac atunci cînd ia hran mai mult nu poate sluji, iar cînd nu ia, te temi de neputin , ine mijlocul: nici în sus, nici în jos. i a a se împline te Scriptura care zice: „Nu te abate nici la dreapta, nici la sînga" (Numeri 20, 18). Dar d trupului ceva mai pu in decît e de trebuin , Aceasta este calea P rinilor: s nu fi nici încrcat, nici sl bit în vie uire.

Iar despre aducerea la tine a sfînteii împ rt anii, cînd aceasta nu e din dispre uire, ci din boal , nu este spre osînd . C ci C petenia doctorilor vine El însu i la cei foarte obosi i i bolnavi, precum a venit Domnul nostru Iisus Hristos mai înainte la noi care eram p c to i i ne sim eam r u. Iart -m , P rinte, c supunîndu-m , am vorbit eu, nevrednicul.

213. (V. 141). *Întrebare a aceluia c tre acela : Fiindc o v duv nedrept it mi-a trimis rug mintea s scriu dreg torului, am în privin a aceasta dou gînduri: unul zice c am venit aici pentru a muri lumii i dac scriu calc obliga ia luat de a muri lumii; dar de nu-i scriu, calc porunca ce spune s ajut m celor ce au nevoe. F iubire, P rinte, i spune-mi ce s fac ?*

318 Un alt paradox: dac r spund cererii tale de a-i da un sfat, e primejdie s m mîndresc. Pe de alt parte, n-am dreptul s nu-i fac ascultare. Prin aceasta iar i risc s m mîndresc. Dar prefer riscul s fiu ispitit de mîndrie împlinind cererea ta, decît s o resping. i voi lupta, împlinind-o, s nu fiu totu i biruit de mîndrie. De aceea iat î i spun dela început, înainte de a-i da sfatul cerut, c nu sînt nimic i nu tiu nimic. Deci nu te asigur c ceeace î i spun e bun. Dar spun ceeace am în minte.

R spunsul lui Ioan: Dac erai mort iar fi venit o v duv nedrept it puteai s-o aju i ^{319?} Iar dac ai ajutat-o pe aceea i vine o alta, dac o treci cu vederea pe a doua, calci porunca. Mortul nu se îngrije te de a a ceva. Chiar dac vor bomb ni împotriva ta, aceasta s nu-i aduc nici-o tulburare.

214. (V. 142). *Un frate care locuia în mân stare i slujea pe un b trîn bolnav, a întrebat pe marele B trîn despre gândurile sale.*

R spunsul lui Varsanufie: E ti lipsit de minte, de aceea te st pînesc gândurile i mai ales pornirea de a te îndrept i. Domnul vrea s ai pe tot omul mai presus de tine. Deci arat -i Lui ascultare în toate i f orice i-ar spune, fie în privin a mînc rii, sau a b uturii, sau a ori-c rui lucru. Supune-te lui. Iar dac e un lucru greu, cere sfatul Avei i orice i-ar spune, f ^{319b}. În privin a psalmodierii i privegherii f ceeace î i spune i î i va fi spre mîntuirea sufletului. i dac te va bîrîi, bucur -te. C ci î i este de mare folos. i dac te nec je te, rabd . C ci „cel ce rabd pîn la sfîr it, se va mîntui" (Mt. 10, 22). în toate mul ume te lui Dumnezeu. C ci „mul umirea mijloce te la Dumnezeu pentru neputin " ^{319c}. (Les sentences

319 Ioan pare c tia c cel ce i-a trimis aceast întrebare ajutate mai înainte o alt v duv . De ce n-ar ajuta acum i pe ceea de care întreab .

319b E vorba de sfatul lui Serid, al stare ului; sau poate de al B trînului pe care-l slujea.

319c Mul umirea c tre Dumnezeu te justific pentru neputin a de a face fapte mai însemnate cerute de Dumnezeu. R mîi legat de Dumnezeu m car prin mul umirea ce I-o aduci.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

des Peres au desert, Nouvel Recueil, Solesmes, 1970, p. 151). În toate osînde te-te pe tine ca cel ce ai p c tuit i ai gre it i nu te va judeca Dumnezeu. Smere te-te în toate i vei afla har la Dumnezeu. De le înve i acestea, î i ajut Dumnezeu s aflî putere. C ci aceasta este voia lui Dumnezeu, ca „tot omul s se mîntuiasc i la cuno tin a adev rului s vin " (I Tim. 2, 4).

215. (V. 143). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela* : Frate, nu te repezi în fapta deosebirii gîndurilor ce- i vin, c ci aceasta nu ine de m sura ta. De aceea te vor tulbura cum vor ca pe unul ce nu cunoa te me te ugirile lor. i cînd te tulbur , zi-le lor: „Nu tiu cine sînte i, Dumnezeu care v tie nu v va l sa s m am gi i" i arunc neputin a ta înaintea lui Dumnezeu, zicînd: „Doamne, sînt în mîinile Tale, ajut -m i m scoate din mîinile lor". Iar gîndul care z bove te în tine i te r zboe te, spune-l lui Ava al t u. i acela te va lecui pe tine prin Dumnezeu.

În privin a lucrului de mîn , f ce i se spune i te vei mîntui în numele lui Dumnezeu.

Cît prive te psalmii, nu l sa înv area lor. C ci aceasta î i este în putere. i lupt -te s -i roste ti. Pentru c mult folosesc. Iar ceeace întrece puterea, nu c uta s auzi. C ci deocamdat ai înv turi care te folosesc, pe m sura ta.

216 (V. 144 a). *R spunsul aceluia mare B trîn c tre acela* : Nu te l sa batjocorit ca un lipsit de minte. Nu te încrede în vr jma ii t i. C ci dac stai f r grije i cu nep sare, vin iar i. Osta ul în vreme de pace cuget la cele ale r zboiului. Ia seama c Domnul a zis arpelui: „El va p zi capul t u i tu vei p zi c lciul lui" (Fac. 3 15). Omul s nu stea f r grije pîn la cea din urm r suflare. P ze te-te, frate, de mînie, de slava de art , de

somn i de celelalte patimi, cunoscînd c vr jma ul nu doarme, nici nu se leneve te.

217. (V. 144 b). *R spunsul aceluia c tre acela :* Frate, de vrei s te mîntue ti agonise te- i smerenie ascultare i supunere de bun voie. Cînd auzi ceva dela, b trîn, orice ar fi, spune-i cu smerenie: roag -te pentru mine, P rinte, ca s -mi dea Dumnezeu pricepere i veghe ca s nu te nec jesc. P ze te acestea i te vei mîntui.

218. (V. 145). *Acela , frate, c zînd la boal i b nuind c va muri, i-a cerut cu smerenie aceluia mare B trîn s se roage pentru iertarea p catelor lui i ca s aib r bdare în boal pîn la sfîr it.*

i B trînul i-a r spuns a a: Nu te întrista, frate. C ci moartea f r p cate nu e moarte, ci mutare dela necaz la odihn , dela întuneric la lumin negr it i la via a ve nic . i Dumnezeu, Marele împ rat, î i spune ie: „Iertate- i sînt toate p catele tale" (Lc. 7, 47-48), în primul rînd prin rug ciunile i cererile sfin ilor i pentru credin a ta in El. i s - i dea ie r bdare pîn la sfîr it.

219. (V. 146). *Acela c tre acela mare B trîn: St pîne i P rinte al meu, sînt în mîinile lui Dumnezeu i ale tale. F - i mil cu mine pîn la sfîr it i gr be te-te de m desleag , înf i îndu-m St pînului meu Hristos, conducîndu-m cu rug ciunile tale i înso indu-m prin v zduh i pe calea aceea pe care n-o cunosc.*

R spunsul lui Varsanufie: Te înf i ez pe tine, frate, lui Dumnezeu care ne-a învrednicit s moar pentru noi, St pînului cerului i al p mîntului i a tot ce r sufl , ca s potoleasc frica ta de moarte i s - i fac

Sfin ii Varsanufie i Ioan

neîmpiedicat suirea sufletului t u i s te închini cu
în dr zneal Sfintei Treimi, adic eliberat, dar cu fric i
cu cutremur ca sfin ii îngerii ³²⁰; i s te odihneasc cu
sfin ii Lui ³²¹. Du-te deci i te roag pentru mine ³²².

220. (V. 147). *Un altfrate îboln vindu-se de oftic i
aflîndu-se foarte primejduit l-a rugat pe acela mare
B trîn s se roage pentru el i s -i cear iertarea
p catelor* ³²³.

³²⁰ E ti eliberat de pornirile inferioare din tine i de ispitele duhurilor
rele, dar e ti tem tor i cutremurat de marea slav a Sf. Treimi. De
fapt acestea dou sînt una. Numai cutremurat de slava iubirii
nesfîr ite a Sf. Treimi fa a de tine, po i fi liber i în putere s -I
r spunzi cu iubirea ta. Iubirea nem rginit ce i-o arat te cutremur ,
dar te face totodat liber i î i d puterea s o iube ti la rîndul t u.
Frica aceasta nu mai e frica de moarte. In iubirea ce i-o arat e ti
liber i cutremurat; ea te umple de î ndr zneal , dar te face în acela
timp s i te închini cu fric i cu cutremur. Iubirea ta adev rat n-o
po i ar ta chiar fa de alt om decît în libertate i în iubirea altuia nu
sim i nici-o sil exercitat asupra ta. Dar ea te cople e te în acela
timp.

Iar cel ce e unit cu Dumnezeu într-o astfel de iubire, îns în acela
timp i cu tine, te duce prin iubirea lui pîn la Dumnezeu. Are
aceast for . El nu te p r se te, pentru c nu p r se te nici pe
Dumnezeu care-i d aceast putere. Aceasta se arat în rug ciunea
lui care e c tre Dumnezeu, dar e pentru tine. E cu tine în fa a lui
Dumnezeu. Te prezint , te recomand pe tine lui Dumnezeu.

³²¹ Te odihne ti în iubirea lui Dumnezeu de toate tulbur rile i grijile
de tine. Dar te odihne te i iubirea sfin ilor uni i cu Dumnezeu, dar i
cu tine. Se ajunge în sobornicitatea deplin a iubirii i a odihnei
produs de ea. In Dumnezeu nu te mai în eap invidia nim nui, nu te
mai sup r voia a nim nui de a te st pîni, de a i-o lua înainte.

³²² Varsanufie îl prezint în sine, ca în cel rug tor lui Dumnezeu, pe
cel pentru care se roag , dar acesta, adus în fa a lui Dumnezeu, e
rugat i el s recomande lui Dumnezeu pe Varsanufie, ca pe cel care
i-a f cut un a a de mare bine de l-a adus în fa a lui Dumnezeu. El nu
vrea s se socoteasc mai presus de cel pentru care se roag .

³²³

R spunsul marelui B trîn: Nu te teme, frate, ci mai degrabă să se bucure sufletul tău și să se veselească în Domnul. Îți crede mie cu adevărat, că iată Dumnezeu a iertat toate păcatele tale, așa cum ai cerut, din copilărie și până acum. Bindecuvântat este Dumnezeu cel ce a voit să îți ierte pe toate. Deci nu fi trist. Căci nu ai nici-un păcat în tine. Ai încă o durere, care va înceta.

221. (V. 148). *Acela fiind și mai îngreunat de boală, câtiva frații l-au rugat pe cel lalt B trîn să le explice răspunsul de mai înainte: de a vorbit B trînul despre via sau despre moarte.*

R spunsul lui Ioan: E vorba de moarte. Dar B trînul poate să ceară pentru el via, dacă îi se dă de țire de către Dumnezeu.

222. (V. 149). *Auzind aceasta, frații au rugat pe marele B trîn să ceară pentru acela via.*

R spunsul lui Varsanufie: Dumnezeu meu cel bun și milostiv să vă umple pe voi iar și iar și de bucuria Sf. Duh. Amin. Cât despre frate, îți ajunge lui ceea ce s-a învrednicit să primească. Căci s-a făcut dintr-o dată din sărac bogat și din rob liber. Bindecuvântat este Dumnezeu care a binevoit să primească cererea. Dar nu spune nimic fratelui, ca să nu se întristeze, ci pe străși taina. Căci ceea ce îți vine nu este moarte, ci mutare dela moarte la via veșnică și dela chin la odihnă.

223. (V. 150). *Fiindu-i acelui frate și mai greu și suferind de mari dureri, aceia i-au cerut marelui B trîn*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*s roage pe Dumnezeu s - i fac mai repede mil cu fratele.*³²³

*R spunsul marelui B trîn: El ar mas în durere, ca rug ciunea f cut pentru el s nu r mîn singur de sine*³²⁴. Dumnezeu a f cut i va face ceea ce-i este de folos prin rug ciunile sfin ilor³²⁵. Amin. i dup r spunsul acesta, fratele s-a s vîr it în pace.

224. Cineva a întreat pe Ava Ioan despre un lucru. i luînd r spuns, a trimis s întrebe despre acela lucru pe Ava Varsanufie, nespunînd c a întreat mai înainte despre acel lucru pe cel lalt B trîn.

323 In ed. Volos la not : „Acesta pare s fie acel frate simplu i prea încercat lucr tor al ascult rii, numit Dosoftei, despre care scrie Ava Dorotei în primul lui Cuvînt. C ci Dorotei îl avea pe acela ajut tor în bolni a mîn stirii, în care se afla i marele Varsanufie, fiind atunci doctor al bolni ei. C ci Dosoftei s-a îmboln vit acolo de oftic , precum scrie Dorotei”. Despre Dosoftei e vorba i în urm toarele trei scrisori i dou note.

324 Nu trebuie s r mîn singur rug ciunea cuiva pentru altul. Focul se face puternic cînd e între inut de mul i c rbuni. Rug ciunea e mai tare cînd e a mai multora. Sobornicitatea sau comuniunea d putere rug ciunii. Rug ciunea comun înt re te sobornicitatea sau comuniunea. Cel ce se roag spore te în sine cînd tie c rug ciunea lui e înso it de a altora. Zborul spre Dumnezeu e mai avîntat cînd se face de mai mul i, a a cum p s rile se înal în zbor cu mai mult, cînd zboar în stol. In c ldura ce i-o comunic cei ce se roag împreun e sim it mai puternic prezen a lui Dumnezeu. Grani ele lor se înl tur , dar c ldura comuniunii nu-i desfiin eaz ca persoan , ci fiecare se umple de c ldura comun . Cu cît e cineva mai mult în durere, se roag mai mult pentru el.

325 In ed. Volos nota: "Ava Dorotei în primul s u Cuvînt adaug , c marele Varsanufie a mai spus c tre fratele Dosoftei i acesta: „Du-te copile în pace. Inf i eaz -te Sfintei Treimi i mijloce te pentru noi".

i a r spuns B trînul: „F cum i-a spus fratele Ioan".
 i iar i dup un timp oarecare s-a întîmplat c acela frate s întrebe ceva pe Ava Ioan i primind r spunsul, a trimis s întrebe acelea i lucruri pe Ava Varsanufie. Iar B trînul i-a spus: „Îi ajunge acum. Dumnezeu lui Varsanufie i al lui Ioan este unul". i n-a mai ad ugat acela s întrebe pe amîndoi despre acela lucru, mul umindu-se cu r spunsul unuia³²⁶.

225. Un frate a întrebat pe marele B trîn: Spune-mi P rinte, ce s fac în tulburarea ce o suf r dela gîndurile inimii mele ? i dac trebuie s tai cu des vîr ire vinul ? i dac trebuie s -l ar t ezînd ? i roag -te pentru boala ochiului meu. i dac trebuie s -l ar t doctorului ? i te rog s ceri lui Dumnezeu s -mi dea pu in sporire. i s nu m mai despart de sfîntele voastre urme.

R spuns: Frate, tu ceri dela pu in tatea mea s auzi cele privitoare la gîndurile tale. Oare nu te-au mul umit cele ce le-ai auzit dela fratele Ioan ? Tu suferi aceste tulbur ri, pentru c ai o inim u uratic . Iar dup cuvîntul Domnului „toate sînt cu putin celui ce crede" (Mc. 9, 23). Deci unde este credin a ta ? Cît prive te vinul, nu trebuie s -l tai cu des vîr ire, ci întrebui eaz pu in. Iar ederea la somn te va duce pe urm la smerenie. Îns pred -te lui Dumnezeu, în frica Lui. În privin a ochiului, nu- i fie fric . C ci ai pe Dumnezeu care te lumineaz . Dar dac se nimere te s întîlne ti pe cineva priceput i-l ar i lui, nu p c tue ti. Pentru c i aceasta este smerenie.

Acestea i-au fost dictate de mine, dar au fost scrise de fiul meu Serid. Iar de nu te lup i s faci de arte aceste

³²⁶ Varsanufie nu neag c în primul r spuns era i sfatul lui Ava Ioan. Acesta pentru c fratele însu i ceruse sfatul dela amîndoi.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cuvinte ale mele, gr ite prin Dumnezeu, m rog lui Dumnezeu s te duc la o sporire mai mare i s nu te despart de noi nici în veacul acesta, nici în cel viitor. În elep e te te în privin a dracilor care te înva lucruri de sminteal i vei atrage întotdeauna sufletul t u i gândurile tale spre bine. Nu încheia învoial cu ei, c ci sînt însp imînt tori i de neam str în. i vei mo teni p mîntul Israeli ilor în Domnul Iisus Hristos, Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

226. *Întrebare a aceluia c tre acela : Te rog, P rinte, spune-mi dac primul r spuns e dela tine. C ci gândul îmi spune c poate e dela Ava numele t u. i spune-mi cum se pot t m dui patimile ? i d -mi o porunc spre mîntuirea sufletului meu. i cere pentru mine iertarea p catelor. i dac e bine, cum îmi spune gândul, s primesc pentru totdeauna buc t ria.*

R spunsul lui Varsanufie: Ascult fiule ! Pentru toat patima exist un leac i pentru tot p catul o poc in . Dac e ti cu totul necredincios, cum ai spus, i voe ti s te vindeci de necredin , leac este credin a. S crezi f r s te îndoe ti în Cel bun³²⁷. Iar dac st rui s r mîi în necredin , ia seama s nu cazi din fericirea aceea de care s-a spus: „Ferici i cei ce n-au v zut i au

327 „ „ poate fi tradus cu: în Cel bun, sau în bine. De altfel binele nu e în afara persoanei. Numai persoana poate fi bun . Iar binele prin excelen nu poate fi decît Persoan suprem sau Dumnezeu. Cine crede în bine, crede într-o Persoan suprem ca suport activ al binelui. i cine crede în bine, se sile te s sporeasc în bine. Iar aceasta înseamn a face bucurie altor Persoane. In binele des vîr it în care voim s înaint m, s credem c e implicat ve nica noastr existen pentru c înaint m în Dumnezeu.

crezut" (Io 20, 29). C ci s-a scris: "Crede i în lumină ca s fi i fii ai luminii" (Io. 12, 36).

Iată i-am trimis un al doilea r spus ie care n-ai crezut în cel dintâi. Dacă ai fi primit un prooroc în nume de prooroc (ca prooroc) ai fi luat plat de prooroc (Mt. 20, 41), adică dac , chiar dac primul r spus n-ar fi fost dela mine, l-ai fi primit ca dela mine, l-ai fi luat dup credin a ta. C ci credincios este cel ce zice: „S - i dea tie dup inima ta" (Ps. 19, 5). Spusa ta: „Vreau s m înt resc dela tine i dela Ava" i-a adus primul r spus³²⁸ Pentru ce te-ai apropiat atunci de cei ce L-au ispitit pe Domnul, zicând: „Arat -ne nou un semn" i pe care Domnul i-a respins ca pe ni te ispititori, zicând: „Semn nu li se va da lor" (Mt. 12, 38-39)? i pentru ce nu te-ai apropiat mai vîrtos de Ahaz, care dup ce i s-a poruncit s cear semn, n-a voit, ci a zis: „Nu voi cere, nici nu voi ispiti pe Domnul" (Is. 7, 12) ?

Dacă auzind, ai fi crezut simplu, te-ai fi ales cu mult folos. Dar pentru c din nou n-ai luptat împotriva necredin ei³²⁹ a cerut Avei s stea la u a ta i s ceteasc strigîndu-le cu glas tare cuvintele scrise ie de mine spre ru inarea diavolului. C ci de le va citi acestea strigînd cum te mai poate r zboi diavolul ca s zici: „Nu aud" ? Iar dac le auzi i altul i le-a scris precum a voit, cum nu l-a da pe fa pe acela³³⁰? Dacă m-ai fi socotit sr v -

328 Aci se pare c Varsanufie întristat c fratele n-a fost mul umit cu r spusul ce i l-a dat Ava Ioan, îi spune: „Crede Avei Ioan, care este bun" deci „crede omul bun". Omul bun nu vrea s te am geasc , ci te duce pe calea bun t ii lui, spre Dumnezeu, Cel atotbun.

329 N-a luptat împotriva necredin ei, cînd la început a voit s -i întrebe pe amîndoi, nemul umindu-se cu r spusul unuia.

330 Deoarece fratele se îndoia c cuvintele din prima scrisoare i le-a trimis Varsanufie, acesta pune pe Ava Serid, c ruia i le dictase pentru acel frate, s le citeasc cu glas tare la u a chiliei lui, ca acesta auzindu-le, în caz c nu le recunoa te c sînt ale lui Varsanufie, s o

Sfin ii Varsanufie i Ioan

z tor i cunosc tor al celor ce se fac potrivit voii lui Dumnezeu, ar fi trebuit s socote ti c nimenea n-a îndr znit s schimbe cuvântul meu, f r ca eu s tiu. Dar i pe mine m-a mic orat vr jma ul în chip ascuns în fa a ta, înf i îndu-m în ochii t i ca necunoscînd nimic de mai înainte.

Drept aceia de voe ti dela mine vre-o porunc spre mîntuirea i via a ta, agonise te- i smerenie des vîr it i ascultare în toate. C ci acestea sînt cele ce desr d cineaz toate patimile i s desc toate bun t ile (virtu ile). i s nu- i fie greu s ascul i înv turile Avei. C ci aceasta este s mîn a vr jma ului. Iar dac pui toat puterea ta în a le primi i p zi, n d jduesc prin Hristos care s-a întrupat i s-a r stignit ca s mîntuiasc pe cei p c to i, c nu vei întîrzia s aduci rod frumos i bun.

Cît despre p catele ce zici c le-ai s vîr it, de vei p zi porunca mea în Hristos Iisus, crede neîndoelnic c Domnul i le-a iertat i c e ti ca un nou n scut din Dumnezeu, prin poc in .

Iar despre patimi, nu e nevoie s - i scriu despre fiecare din ele. C ci printr-un singur cuvînt i-am ar tat leacul lor. Fiindc zice Domnul: „Voi locui în cei smeri i" (II Cor. 6, 16). Oare socote ti c poate locui peste tot ceva din r utatea vr jma ului, acolo unde îl vede locuind pe Domnul ? În elege c nu se poate ar ta r uf c torul în palatele dreg torilor.

Cît despre buc t rie, s nu ii s o p strezi pîn la sfîr it. C ci aceasta va trezi tot mai mult pism . Dar cînd i se porunce te, nu te codi i nu te împotrivi, ci f ce i se cere cu toat inima. C ci din aceasta cî tigi har.

spun aceasta; iar în caz c nu spune nimic, s recunoasc în mod public c sînt ale lui i s nu mai fie r zboit de draci, s se îndoiasc c nu sînt ale lui Varsanufie.

Iar despre cele două patimi, despre uitare și negrijă, întrebă cu răvnă, frate, și lucrează cu mai mult sânge și nu face ca cu întrebările de mai înainte, pe care le-ai dat uitării și surorii ei negrijă, ci înnoiește te întrebările tale duhovnicești prin harul Sfintei Treimi³³¹. Și încalzește-te în inima în frica lui Dumnezeu³³², trezind-o din somnul spiritual al celor două cumplite patimi pomenite. Căci încalzește-te, va prinde dorința bună a tălărilor viitoare. În jurul acestora să se miște cugetarea ta. Și grija aceasta va alunga de la tine și somnul trupesc. Atunci vei spune ca David: „În cugetarea mea se va aprinde foc” (Ps. 38, 4)³³³. Ai întrebat deci despre două patimi și ai auzit pe scurt despre toate. Ele sînt ca niște surcele care sînt arse de focul duhovnicesc. Căci ca să vorbesc despre vieuirea duhovnicească, dacă nu e în lucrare privegherea minții conducătoare, în zădăricuget omul. Fii iubitor de osteneală și de cugetare la acestea și vei afla calea împărătească și vei umbla fără teamă în Domnul.

Și le-am cerut acestea și crede-mă cînd îți spun că de voi vedea sânge la ta în Dumnezeu, mă voi ruga pentru tine neîncetat către Domnul ca să te mîntuiască de moarte

331 Întrebările arată și ele o nemulțumire a omului cu starea în care se află, deci o voință de trecere peste ea, de ieșire din ea. E o frumîntare spre viață, nu o împăcare cu nesimțirea pe care toată.

332 Frica de Dumnezeu produce căldura răvinei spre a împlini voia Lui, spre a nu se mai lăsa stăpînit de obișnuințele pe timpurile. Deci ea aduce o tîrîie.

333 Cugetarea prin care omul se preocupă de îndreptarea sa nu-i o cugetare rece. E o cugetare în care pune grija de sine, grija de a nu pierde, că de altfel și-așigura viața veșnică. De altfel nici o cugetare preocupată de a câștiga și menține atenția altuia face de tine nu-i o cugetare rece. Cugetarea rece e numai aceea care se ocupă cu lucruri care nu ating viața persoanei proprii. Orice altă cugetare este o cugetare existențială.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

spre via a ve nic , în Hristos Iisus, Domnul nostru,
C ruia fie slava în veci. Amin.

227. *Întrebarea aceluia c tre acela mare
B trîn: Ava, m îns p imînt gîndul, zicîndu-mi: „Întrebi
i nu faci. Nu te va blestema B trînul ?” Deci, roag -te
pentru mine ca s d ruiasc Dumnezeu s în eleg cele
scrise mie i, s le fac.*

*R spunsul lui Varsanufie: Fiule, dac ascult
cineva i face, lui î i face i pe sine se folose te. Dar
fiindc ai zis c te îns p imînt gîndul ca nu cumva s te
blestem, te întreb: cum poate cel ce se teme de
Dumnezeu s blesteme pe cineva cînd Domnul zice:
„Binecuvînta i i nu blestema i” (Rom. 12, 14). Dar ia
aminte, frate, c demonii voesc s -i atrag grija la cele
ce nu sînt de mare folos: s dormi ezînd, sau s nu- i pui
o pern la c p tîi, care sînt m rarul i izma i chimenul
(Mt. 23, 23); i s la i cele însemnate ale legii care stau
în a stinge mînia, în a usca iu imea i în a te supune în
toate. Iar acestea le seam n în tine vr ma ul, ca s -i
sl beasc trupul i s ajungi la patim i s vrei saltele
moi i multe feluri de mînc ri. Dar îndestuleaz -te cu o
singur pern i întinde-te în pat cu frica lui
Dumnezeu³³⁴. Iar ca s în elegi cele spuse ie de mine,
roag -te lui Dumnezeu i- i va da în elegere. C ci El este
D t torul a tot darul cel bun. Ai încredere c de vei pune
toat puterea în a face cele ce ai auzit, voi înmul i pentru
tine puterea mea, ca s prime ti ajutor dela Dumnezeu.*

334 Varsanufie este pentru o ascez trupeasc moderat . Pentru el
important este cur irea de patimile suflète ti i dobîndirea virtu ilor:
smerenia, bun tatea, r bdarea oc rilor rug ciunea.

Umple deci oala ta cu mînc ri spirituale³³⁵, care sînt credin a, n dejdea, iubirea. C ci cel ce le are pe acestea se osp teaz cu Împ r ia. A Lui este slava în veci. Amin.

228. *Întrebare a aceluia c tre acela : Te rog, P rinte, fiindc citesc grece te i nu în eleg ce zic, roag pe Dumnezeu s -mi dea în elegere la citire. i spune-mi dac trebue s înv psalmii în grece te*³³⁶.

R spunsul lui Varsanufie: În ce prive te citirea în grece te, dac noi c ut m cu ajutorul lui Dumnezeu i în smerenie cele ce ne sînt spre folos sufletului, Dumnezeu ne va da în elegere. i dac acesta e un dar al lui Dumnezeu, e v dit c e spre mîntuirea sufletului. C ci cele mai multe din c r i sînt scrise în limba greac . Iar dac te ostene ti s înve i psalmii în limba greac , aceasta î i va fi spre ajutor la citirile lor în acest limb . Dar fie c cite ti, fie c înve i psalmii, adu-i aminte neîncetat de Dumnezeu care zice: „Înv a i dela Mine c sînt blînd i smerit cu inima i ve i avea odihna sufletelor voastre" (Mt. 11, 29). În elege ce spun i dac te ostene ti, osteneala ta va afla har spre via a ve nic , în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia fie slava în veci. Amin.

229. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog, P rinte, iart -m pentru Domnul, c*

335 In ed. Volos la not : „Vezi în elepciunea sîntului: fiindc fratele acesta era buc tar al mîn stirii îi d o pild din cele ale buc t riei".

336 Se vede c în Gaza P rin ii foloseau Scriptura Vechiului Testament în traducerea greac a Septuagintei, ca în tot imperiul bizantin.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

gîndul hulei a pus st pînire pe mine. i roag -te pentru mine s m îndrept.

R spunsul lui Varsanufie: Dac a fi putut s acop r cu lacrimi aceast scrisoare i s i-o trimit ie care te chinue ti pe tine însu i, i-ar fi fost de folos. Dar ce s fac omului care nu i-a preg tit p mîntul inimii lui ca s primeasc cuvintele sem nate de mine prin r spunsuri scrise, spre readucerea sufletului din starea învechit la înnoirea vie ii ve nice? C ci dac ai fi primit cu hot rîre cuvintele mele, ai fi gustat prin ele dulcea a care îndulce te sufletul i alung cumplita am r ciune sem nat de draci în tine³³⁷. Dar de vreme îndelungat se r zboe te împotriva ta dracul def im rii, care pierde sufletele care-l primesc. Cerceteaz i vei afla c f r s fi g sit nici m car vre-un motiv vrednic de luat în seam , te-a prins în cursa duc toare la moarte³³⁸. Dar s nu-i dea Dumnezeuul meu putin a s împlineasc voia lui cu tine.

³³⁷ Ispitele sem nate de draci îndeamn la p cate care la început par dulci, dar pe urm las o am r ciune care devine de nesuportat prin dezvoltarea lor înpatimi. Omul are o dulcea în sine i o r spînde te i în afar . Dimpotriv , în omul p tima se a eaz o drojdie de am r ciune, care prin fa a lui întunecat se r spînde te i în afar . Omul bun îi îndulce te pe to i pe m sura bun t ii lui. De aceea sfin ii comunic o dulcea sufleteasc . Omul r u îi am r te i îi agit pe to i. Atît bun tatea cît i r utatea au o for iradiant . De aici se vede c atunci cînd cineva devine r u, f r s fi suferit vre-o influen v zut pe m sura r ut ii lui, trebuie s fi primit aceast influen dela fiin e rele nev zute.

³³⁸ Cineva poate fi v zut def imînd f r nici-un motiv cele ce i se spun despre Dumnezeu. E demonul care face aceasta prin el, pentru c nu i se împotrive te. Eul aceluia s-a predat demonului. Defaim demonul, dar e vinovat cel prin care o face, pentru c i-a predat eul s u aceluia. Sau eul aceluia s-a umplut de eul demonului, l sîndu-i impresia c lucreaz eul s u, de i nici eul s u nu a r mas nep rta la acest lucrare s vîr it prin el.

Căci dacă nu ne pierdem neajdă, Dumnezeu ne stă totdeauna aproape ca să primească pocăința noastră. Dar dacă ne pierdem neajdă în noi înșine³³⁹, ne vom afla osândiți pe noi înșine, având sângele asupra capului nostru³⁴⁰.

Drept aceea treze-te-te din rătăcirile care te roabă și pune din nou stăpânire pe simțurile ce ți le-a robit vrăjmașul³⁴¹, trăgându-le de la învățăturile date ție de Hristos prin mine, care ți-am poruncit mai înainte să stingi mânia ție din inima ta, cunoscând că ele duc pe om spre pierzanie prin defăimare. Agonizează apoi smerenia, în care se ard dracii; ascultarea, care aduce pe Fiul lui Dumnezeu să locuiască în om³⁴²; credința care mântuiește te pe om;

339 Dacă nu ne pierdem neajdă nu că ne putem scăpa singuri din cursa dracilor, dar că putem voi serios să fim scăpați, Dumnezeu ne ajută. Numai când ne resemnăm în gândul că nu mai putem voi serios aceasta, nu ne mai poate ajuta nici Dumnezeu.

340 Aluzie la Mt. 27,25: „Sângele Lui asupra noastră. Cei ce defăimează pe Hristos, îl răstignesc din nou. Dar prin aceasta se predau pe ei înșiși și mor în veșnicie.

341 Precum s-a făcut stăpân pe voia ta, așa s-a făcut stăpân și pe simțurile tale. Nu le mai folosește eul tău, ci eul lui a ezat în eul tău, de împărțit eul tău la lucrarea eului lui prin simțurile tale. E o parțială înlocuire de euri, care e în același timp o însoțire între ele, de câteodată îți dai seama că alt eul lucrează în tine. E o anumită schizofrenie.

342 Fiul lui Dumnezeu s-a făcut om ca să se facă Frate cu noi și deci să ne facă și pe noi împreună fiii cu Sine ai Tatălui ceresc. Dar această înfiere nu e simplu fapt juridic. Ca să devenim împreună fiii cu Fiul ai Tatălui ceresc, trebuie să ne însușim iubirea Lui ascultătoare de Fiul față de Tatăl ceresc. Iar această simțire o dobândim numai slăbindu-se El cu simțirea Lui de Fiul în noi. E și aceasta o înlocuire, sau mai bine zis o interiorizare reciprocă de euri. Dacă cel în care se salvează te demonul și însuși e te hula aceluia împotriva lui Dumnezeu, prin îndrăcirile, cel în care se slăvește Fiul Tatălui și însuși e te simțirea firească. Simțirea Fiului ne-o însușim prin ascultare iubitoare, hula demonului prin răzvrătirea prin de ur sau de dispreț.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

n dejdea care nu ru ineaz ; dragostea care nu las pe om s cad dela Dumnezeu. C ci tu în loc s te îngrije ti de acestea i-ai ales mai vîrtos cele protivnice: mînia i iu imea i pieirea des vîr it care este hula. Îns dac auzind acestea dela mine, vei face tot ce po i ca s te despar i de aceste patimi i s cî tigi acele bun t i (virtu i), voi face i eu înzecit decît pot pentru tine i nu vei mai ru ina c runte ea mea. Drept aceea, de dragul bun t ii lui Dumnezeu, ca s afli cît de bun este El, ostene te-te s te îndrep i. i fiindc avem porunc s iert m (Lc. 6, 31, 37)³⁴³, iertate s -i fie p catele trecute. Iar de acum s te îndrep i. Poc ie te-te patruzeci de zile pentru p catele trecute³⁴⁴, f cînd trei metanii (în fiecare zi) i zicînd: „Iart -m pe mine care am hulit împotriva Ta, Dumnezeuul meu", i te m rturise te Lui în trupul hulitor de trei ori pe zi, zicînd: „Slava ie, Dumnezeuul meu, binecuvîntat e ti în veci. Amin". i nu mai c dea iar i în aceasta „ca s nu i se întîmple ceva i mai r u" (Io. 5, 19). C ci din învîrto area inimii ai venit la mine i dela mînie la re inerea dela Sfînta Împ rt anie. i odat ce ai

343 Cine nu iart , p streaz în sine o mîndrie care împietre te. Nu se umanizeaz , nu realizeaz comunicarea dela sine la cel ce trebuie iertat, i în afar de ea omul pierde condi ia de om. Deci cel ce nu iart nu poate intra în Împ r ia iubirii a umanit ii sc pat de rigiditate. De aceea se cere în aceast scriere atît de mult s iert m i autorul se roag la sfîr itul fiec rei „Scrisori" de cei adresa i s -l ierte. Cînd te rogi de cineva s te ierte, îl înmoi tot a a de mult pe el ca i pe tine atunci cînd ier i tu. Il aju i pe acela s ias din rigiditatea lui, cum ie i i tu. Il aju i s urce cu tine în Împ r ia Lui Dumnezeu. C ci unde se reîntîlnesc oamenii prin iertare e i Dumnezeu, izvorul iert rii, pentru c e izvorul iubirii care vrea s -i cuprind pe to i în ea, al puterii noastre de a ne umaniza. Acolo îl sim i i pe El ca iert tor. Aceasta e adev rat atotputernicie a lui Dumnezeu.

344 Acest num r reprezint st ruin a f r sfîr it în a te face mai bun, reprezint puterea creerii obi nuin ei tale în bine.

fost luat cu des vîr ire în st pînire de pornirea aceasta, ai c zut în pr pastia hulii³⁴⁵. i dac n-ar fi luat-o înainte mîna iubitorului de oameni Dumnezeu i rug ciunile sfin ilor, sufletul t u ar fi fost aruncat în pierzania dezn dejdii. Acum, Dumnezeu î i spune prin mine cel prea mic: „Ai p c tuit, s nu mai faci" (Sirah, 21, 1). Dar roag -te i pentru p catele de mai înainte, c ci milostiv este Dumnezeu i dac vrem noi ne va ierta p catele³⁴⁶. În acestea adu- i aminte c „mult poate rug ciunea lucr -toare a dreptului" (Iacob 5, 16). Dac - i place (ceea ce î i spun), împline te. Dac nu, iart -m pentru toate ³⁴⁷.

230. *Acela frate, cerînd iertare, marele B trîn i-a r spuns îndat :*

345 E o înf i are exact a treptelor c derii din credin i implicit din omenescul autentic, recunosc tor al micimii sale, dar i doritor s stea în comuniune cu Dumnezeu ca izvorul puterii iubitoare nesfir ite: a) învîrto area, sau un fel de obi nuin cu nep sarea, cu nesim irea, care înc nu e o pornire de împotrivre; b) mînia fa de ceea ce i se cere în rela ie cu ceilal i; c) re inerea voit dela Sf. Împ rt anie i deci dela comuniunea cu ceilal i în credin ; d) justificarea atitudinii tale p c toase prin hula exprimat împotriva lui Dumnezeu, i a credin ei în El.

346 Dac voim noi, deci dac -i cerem lui Dumnezeu s ne ierte, ne va ierta. A cere iertare înseamn a te smeri, a- i înmuia inima, Nu-i o vrere poruncitoare care men ine învîrto area, ci o vrere rug toare care ne înmoaie prin smerenie i ne face în stare de comuniune i deci de p r sire a egoismului manifestat în mîndrie.

347 Este o ultim încercare de a înmuia sufletul adresatului în cazul c , n-ar vrea s împlineasc ceea ce i se cere, deci ar r mîne învîrto at. Dar cerîndu-i sfîntul i pentru acest caz iertare, mai încearc o dat s -l înmoaie. i din scrisoarea ce urmeaz vedem c a reu it, f cîndu-l i pe acela s cear iertare. C ci chiar dac nu i-a gre it aceluia cu nimic, îi d o pild de smerenie, care poate s înmoaie mîndria lui. Iar rugîndu-se celui ce eventual se înc p îneaz în mîndrie, spore te el însu i în smerenie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Moartea i via a noastr sînt în mîinile noastre. Dac nu mai s vîr im p catele de mai înainte, e semn c de acum iertarea lor dela Dumnezeu, dat fiind c nu ne mai cl tin m³⁴⁸. Deci stai neclintit, fratele meu, ca s nu se împlinesc i în privin a ta cuvîntul: „Iat te-ai f cut s n tos, de acum s nu mai p c tue ti, ca s nu i se întîmple ceva i mai r u" (Io. 5, 14). Fugi de neascultare, dep rteaz necredin a dela tine, înstr inez -te de desn dejde i te alipe te de Dumnezeu, iubind, crezînd, n d jduind. i vei avea în El via ve nic . Amin.

231. *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn: P rinte roag -te pentru mine ca s fiu ap rat de n lucirile de noapte. i de este cu putin , învrednice te-m s vin s v fac închin ciune i s v ascult glasul sfînt. C ci cred c dac mi se va îng dui aceasta mult acoper mînt a avea din ea.*

R spuns: Spune Scriptura c „cel credincios în pu in, e credincios i în mult" (Lc. 16, 10). Dac ai fi crezut cuvîntul meu, m-ai crede i cînd a i fi de fa^{348b}. De aceea a fericit Domnul pe cei ce n-au v zut i au crezut. (Io. 20, 29). i i-am scris de multe ori despre neascultare i mînie i învîrto are. Dar v d c n-ai pus nici-un pre pe cuvintele mele. Îns fiindc sînt dator s - i

348 Iertarea lui Dumnezeu vine ca o putere care ne ajut s nu mai p c tuim. Dar ne mai p c tuind ar t m c am dep it starea de p c to enie. P catul odr sle te din p cat, binele din bine. Cînd nu mai lucr m contrar lui Dumnezeu înseamn , c ne-am unit într-un anumit fel cu Dumnezeu, c sim im dulcea a comuniunii cu El, c dulcea a aceasta ne-a scos din ov ial în ce prive te împlinirea voii Lui.

348b Adic dac nu crezi cuvintelor ce i le scriu, nu vei crede nici dac m vei vedea fa c tre fa .

dau tot ce am, dup Scriptura care zice: „Tot celui ce cere, d -i" (Mt. 5, 42), î i spun i eu: agonise te smerenie, ascultare, n dejde i te voi ap ra la Dumnezeu pentru toate p catele tale. Dar afl i aceea, c de nu te smere ti, nu ascul i; i dac nu ascul i, nu iube ti. i dac nu iube ti, nu crezi i nu n d jdue ti ³⁴⁹. Dac deci te ostene ti s le ai acestea, voi socoti ca ale mele toate p catele tale. i dac te socote ti pe tine lepros, cred c auzi i tu dela Mîntuitorul cuvîntul: „Voesc, cur e te-te" (Mt. 8, 3). i dac te socote ti p c tos, auzi: „Iertate î i sînt p catele tale cele multe" (Lc. 7, 47-48). i dac te socote ti orb, vei afla vederea dup credin a ta (Mt. 9.29). Acestea i le-am scris ie i mai înainte. Dar ai dormit. P ze te- i gura s nu cazi iar i în hula însp imînt toare. C ci cînd i-a ajuns sufletul pîn la ea, am asudat s - i fac pe Dumnezeu îndur tor, ca s scapi de ea. i de vei lua aminte s p ze ti cele spuse din tot sufletul t u, ele te vor p zi nu numai de n lucirile de noapte, ci i de toate

349 Ordinea virtu ilor poate începe dela un cap t, dar i dela cel lalt: întîi credin a, apoi n dejdea i apoi dragostea, dar i invers întîi iubirea, apoi credin a i n dejdea. De fapt în fiecare virtute sînt prezente i celelalte. Nu po i crede în Dumnezeu l cre tin f r s -L iube ti. C ci crezi dup ce ai aflat faptele Lui de iubire pentru tine. Dar aceasta treze te i iubirea ta. Iar odat iubindu-L, crezi c - i va da toate cîte le-a f g duit i a dat dovada c vrea s le fac pentru noi. Mai ales pe treptele mai înalte ale cunoa terii lui Dumnezeu este pe primul plan iubirea. i nu e ti convins sau crezi c din iubirea lui Dumnezeu î i vor veni toate bun t ile negrite. Ins odat cu iubirea, este smerenia i ascultarea. Iube ti pentru c ascul i i crezi, dar i ascul i i crezi pentru c iube ti. între ascultare i iubire nu e o împotrivre în cazul rela iei cu Dumnezeu cel iubitor. Pe cel ce te iube te i-l iube ti, îl ascul i i-l crezi cu bucurie. E ti fericit c -l ascul i. Nu e o ascultare de fric , ci o ascultare plin de iubire. E o pornire interioar , liber , avîntat , de ascultare i de credin .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

uneltirile vr jma ului prin Hristos care te ajut pe tine.
Amin.

232. *A ace luia c tre acela : F mil cu mine, St pîne, i spune-mi cum pot s m mîntuesc în vremea aceasta, c gîndulfricii³⁵⁰ s-a suit în inima mea. Ce porunce ti s fac ?*

R spuns: Omul se poate mîntui în orice vreme cu harul lui Dumnezeu, dac poate s - i taie vrerea lui în toate i s aib o inim smerit i dac are pururea moartea în fa a ochilor. În acest caz, ori unde ar fi, nu va pune frica st pînire pe el. C ci unul ca acesta le-a uitat pe cele dind r t i se întinde spre cele dinainte (Filip 3, 13)³⁵¹. F aceasta i fii f r grij ; c ci te vei mîntui.

233. *Un frate mai tîn r, avînd credin în acela frate, îl cerceta pe motiv de folos sufletesc. Si treptat începu s - i împlineasc trebuin ele lui ca un slujitor. i fratele nepricepînd ce se petrece, nu L-a întrebat pe B trîn despre aceasta. Dar B trînul cunoscînd, cu darul lui Dumnezeu, ca un str v z tor, ceeace se petrecea, îi scrise lui acestea.*

350 „Gîndul” (μ), în toate scrierile duhovnice ti ale P rin ilor, ca i în Sf. Scriptur , nu are un sens teoretic, ci e un gînd plin de sim ire, un gînd existen ial. în planul rela iei cu Dumnezeu, dar i al rela iei concrete cu oamenii, nu se mi c în noi nici sensuri pur teoretice, nici sim iri lipsite de sensuri. Frica e i un sentiment, dar i un gînd.

351 Acela nu mai e st pînit de fric , pentru c nu se mai gînde te la trecutul s u p c tos. Nu mai e st pîn nici chiar de frica noastr , de i se gînde te le ea. El e preocupat mereu de binele pe care vrea s -l fac în i mai mare m sur i care-i st în fa .

Îndemnul lui Varsanufie: Frate, Dumnezeu, prin mijlocirea sfinților al lui Avă al t u, i-a iertat cele dinții p cate s vîr ite cu îng duin a lui Dumnezeu (Rom. 3, 26) spre ar tarea roadelor drept ii, ca s se împlinesc cu tine Scriptura care zice: „Unde s-a înmul it p catul a prisosit cu îmbel ugare harul (Rom. 5, 20) ³⁵².

Pentru ce deci îndemni iar i focul s vin în p durea ta? Pentru c dracii nu te las s vezi aceasta pîn ce nu te iau în mîinile lor i nu- i împlinesc voia lor cu tine. Dar ca s vezi c acest lucru nu- i este spre folos, ci spre primejdie, ia aminte c prin aceasta te fac cu dreptate, s în elegi pova a Apostolului care zice: „Cel ce înve i pe altul, nu te înve i pe tine?" (Rom. 2, 21)³⁵³

Ascult frate ! Ai ajuns sl b nog de vrei s fii slujit de altul ? Nu- i dai seama c aceasta este spre osînd mai ales pentru un tîn r care poate s slujeasc el altuia ? Crede-m c eu pîn ce n-am primit în tiin are dela Dumnezeu s m lini tesc în retragere, m slujeam singur pe mine însumi chiar în vreme de boal , preg tindu-mi pu in mîncare i aprinzînd focul. Nu face ceeace faci, c de nu, vei muri în chip p c tos. Ci de ai vre-o nevoie, nu vorbi de ea mai mult decît e de trebuin . C ci cel ce nu i-a zidit chilia sa, cum o va zidi pe a altuia? Nu tii c Domnul a zis: „Fiul omului n-a venit s I se slujeasc , ci s slujeasc " (Mt. 20, 28) ? Nu te l sa ab tut dela acestea

352 Scopul demonilor e ca prin ispite i p cate s te piard . Dar Dumnezeu aduce lucrarea Lui, prin care te duce în inta bun urm rit de El, covîr ind lucrarea rea a acelora.

353 Dumnezeu îng duie ca credincio ii s fie ispiti i de demoni nu numai pentru libertatea lor, ci i pentru c f cînd ei încercarea amar a pustiirii ce le vine din via a lor egoist i izolat , s se întoarc la Dumnezeu, iar El, iertîndu-i i umplîndu-i de bun tatea Lui, s se arate cît de superioar este via a în El fa de golul tr it de pe urma întrist rii de El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

c de nu „sîngele t u va fi asupra ta" (III Împ. 2, 38)³⁵⁴. Spune cu smerenie care este adev rul celor ce te întreab ceva: „Ierta i-m c r t cesc". Am întrebat i am auzit c un tîn r nu folose te pe un tîn r, chiar dac l-ar ad pa cu cunoa terea întregii Scripturi. De vei pune deci în lucrare toat puterea ta, voi pune i eu cuvînt pentru tine înaintea lui Dumnezeu, pentru c nu vei fi ters din inima mea. Dar puterea mea o folosesc rugîndu-m lui Dumnezeu ca s te scoat pe tine din însp imînt torul întuneric la lumina cea negr it dela r t cirea dracilor la cuno tin a lui Hristos, dela moartea cea de a doua a p catului³⁵⁵ la via a ve nic . Dac voe ti s te mîntue ti, nu dispre ui cele spuse. Fie s te v d rodind în via St pînului nostru Iisus Hristos: cîte treizeci, cîte aizeci, cîte o sut , spre slava Tat lui i a Fiului i a Sf. Duh. Amin.

234. *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn: Iart - m , P rinte, pentru Domnul, c ci f r s tiu am fost luat în b tae de joc. i roag -te pentru mine ca s pun început.*

R spunsul lui Varsanufie: tim frate, c atunci cînd unii se apropiu de St pînul Hristos în poc in ade-

354 Tu însu i vei fi vinovat de moartea ta. Evreii spunînd lui Pilat „sîngele Lui asupra noastr ", i-au luat vina pentru moartea lui Iisus asupra lor. E cerut socoteal pentru moartea cuiva dela acela asupra c ruia se va vedea sîngele aceluia. Sîngele v rsat al aceluia îl împov reaz pe el. Moartea aceluia se proiecteaz ca o umbr peste acela, pentru c e prezent ca o mustrare în con tiin a lor. Dar tot a a e vinovat omul de moartea ce i-a pricinuit-o sie- i.

355 Moartea cea dintîi de pe urma p catului a fost cea dinainte de Botez sau de cunoa terea lui Hristos; moartea cea de a doua e cea de pe urma p catelor de dup Botez.

v rat , primeau iertarea p catelor. A a a spus acelei p c toase: „Iart - i-se ie p catele" (Lc. 7, 47-48). Deci î i spun i eu c de vei face dup puterea ta cele spuse de mine, te va milui i pe tine Cel ce a miluit pe David i l-a iertat pe el i pe p c toasa. Iar spunînd: „Voesc s pun început", m-ai bucurat i pe mine. Dar începutul este smerenia i frica de Dumnezeu. C ci „frica de Dumnezeu este începutul în elepciunii" (Ps. 110, 10). Dar ce este începutul în elepciunii, dac nu oprirea dela toate cele urîte lui Dumnezeu. i cum se opre te cineva dela acestea, dac nu ne mai f cînd ceva f r întrebare i sfat, sau ne mai gr ind ceva din cele ce nu se cuvin ? i apoi a se socoti pe sine nebun i prost i ea nefiind nimic. Nu- i spun, frate, ca unul care a i fi drept, ceeace î i spun. O tie aceasta Dumnezeu. Dar de vei crede, Domnul va face cu tine dup credin a ta. C ci s-a scris: „Mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iacob 5, 16). F deci dup puterea ta ca s pui în punga ta cei o sut de dinari i eu voi pune în ea cei zece mii de talan i ai mei. (Mt. 18, 24-28) ^{355b} i s nu nesocote ti acestea, c ci altfel mare jale î i va veni. Cî gînde te-te totdeauna la ele i le p ze te. i cred c nu î i va fi osteneala în de ert (I Tes. 3, 5). De vei p zi m rg ritarul, te vei îmbog i prin el în

^{355b} Varsanufie îi spune adresatului: Pl te te-mi cei o sut de dinari cu care-mi e ti dator, sau împline te pu inele sfaturi ce i le dau i eu voi pl ti Domnului cei zece mii de dinari cu care sînt dator pentru tine. Cu cît e cineva mai con tient, cu atît e mai responsabil pentru al ii. C ci cel ce datora în Evanghelie St pînului zece mii de dinari, îi datora ca unul ce era r spunz tor de munca celor subordona i lui. E o înalt în elegere a responsabilit ii. Nu se anuleaz simplist diferen ele între oameni. Dar Dumnezeu care a dat onora talente mai mari, le-a dat i responsabilit i mai mari pentru al ii, deci o con tiin mai acut . Nu le-a dat talentele mai mari ca s exploateze prin destoinicia lor mai mare pe cei mai pu ini înzestra i. Talentele nu trebuie folosite în scop egoist. C ci sînt dela Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

235. *A aceleuia c tre acela mare B trîn: M nec jesc pe Ava pentru c arat mai mult cinste unor fra i i m smintesc din această pricin a a de mult c sînt r zboit de ispita de a-l urî. Roag -te pentru mine i arat -mi, ce s fac.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, te ispite ti pe tine însu i. Nu tii c "fiecare e ispitit de pofta sa ca de o vraje" (Iacob, 1, 14) ?³⁵⁶. Ia aminte la tine c diavolul se gr be te s cear s te clatine din sfatul dat ie. S nu-i dea Dumnezeu loc. C ci a zis Domnul c tre Petru: „Iat v-a cerut diavolul s v cearn ca pe grîu. i eu m-am rugat Tat lui Meu, ca s nu cad credin a ta" (Lc. 21, 31).

Frate, nu c uta la altul, ci la tine. Nu iscodi cele ale lui, c ci nu- i va folosi la nimic. i nimic nu tulbur a a de mult inima ta ca aceasta³⁵⁷. Ia seama s nu faci de art astfel rug ciunea mea c tre Dumnezeu pentru tine³⁵⁸. i

356 Pofta de a fi mai mult îi zugr ve te cuiva un chip m re al s u care-l st pîne te ca o vraj i-l face s se minie cînd nu i se arat o cinstepem suraacestuichip. Vrajaîlfaces seînchipuemaipresus de realitatea sa.

357 Nu cerceta plin de curiozitate umbrele din via a altuia, ci cerceteaz -le pe ale tale. C ci f cînd primul lucru vei fi tulburat continuu de ispita de a-l osîndi, iar de p catele tale vei uita. i prin aceasta vei spori p catele tale.

358 Rug ciunea în izolare nu are efectul deplin. Dac m rog singur pentru, mine i nu vreau s cer i rug ciunea altora pentru mine, dau dovad de mîndrie i Dumnezeu celor mîndri le st împotriv . Iar dac nu m rog i pentru al ii, dau iar i dovad de egoism. Dar dac rug ciunea pentru altul nu e înso it de rug ciunea aceleuia, iar i r mîne f r rezultat. Aceasta în cazul cînd acela mi-a cerut s m rog pentru el, dar el nu înso e te rug ciunea mea cu a lui. Cînd îns

s tii c chiar dac n-ai fi venit acum cu cererea ta, i-a fi ar tat acestea. Ai p c tuit ? Lini te te-te (din tulburarea p catului). i nu lua în socoteal cele rele, ci cele bune. C ci cel bun ia în socoteal cele bune, iar cel r u cele rele (Mt. 12, 35). Domnul s te ierte. Ridic -te iar i sus inut de mîna lui Dumnezeu i s nu crezi gîndurilor tale. C ci dracii i-arat lucrurile a a cum voesc ei. Asigur -te împotriva lor. C ci sînt cumpli i i plini de furie împotriva ta. Domnul s -i alunge pe ei în grab dela tine frate.

236. Acela frate, chinuit înc de acelea i gînduri, a trimis iar i marelui B trîn, rug mintea s -i trimit lui cuvânt de via . Iar acela i-a trimis în scris acestea:

Frate, r u te mai tulbur gîndurile i dracii cu uneltirea lor în privin a Avei al t u, ca s -l ur ti pe el care te iube te i s -l nec je ti pe el, care vrea s te acopere dup sufletul lui, ca s împlineasc cu tine ceea ce s-a scris: „În loc de a m iubi pe mine, m cleveteau i mi-au r spl tit cu rele cele bune i cu ur iubirea" (Ps. 108, 3-4). C ci de multe ori te încredin eaz c te iube te i totu i nu crezi, ci pisma diavolului orbe te inima ta ca s cuge i cele rele în locul celor bune i cele amare în locul celor dulci i a a s ai parte de osînd împreun cu „cel ce zice binelui r u i dulcelui amar, i cu cel ce socote te lumina

eu m rog pentru altul care e înc în valurile necredin ei, poate s aib efect asupra lui. Dar cumva el trebuie s afle c m rog pentru el i s fie cît de cît transpus într-o sensibilitate de dragostea mea pentru el. Numai înso it de iubirea a doi sau mai multor in i, rug ciunea are efect. Rug ciunea are i un rost de unificare a persoanelor, un rost de extensiune i de sus inere a Bisericii ca comuniune de dragoste în Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

întunerec i întunerecul lumin " (Is. 5, 20)³⁵⁹. Te fur , lipsitul de minte si z bavnicule cu inima, i nu în elegi c voe te s te duc la pieirea sufletului, f cîndu-te s ascunzi în tine i s treci cu vederea cuvintele mele i s te sf rîmi³⁶⁰. Nu- i folosesc acestea, nu- i folosesc. Dac inima ta nu- i d tirea c este a a, nu e ti om, ci diavol³⁶¹. C ci te-ai împlîntat în necredin i în neascultare. i cei neascultori se fac diavoli ca el. Nu în elegi ce faci, fratele meu, aducîndu-l pe Ava al t u la sup rare i f cîndu-l s suporte greutatea ce i-o pricinue ti ? C ci el te îndeamn ca pe un fiu adev rat i iubit, cum te socote te cu adev rat, i pentru o clip , se înmoae inima ta, dar apoi iar i te clinte ti din bine i te schimbi ca luna (Sirah 27, 12). Am încredin area dela St pînul meu Dumnezeu c nu- i gr esc ie nimic f r Dumnezeu, spre mîntuirea sufletului t u. i de multe ori

359 Aceasta e minciuna. i ea nu împiedic numai cunoa terea realit ii ci i conduce via a celui ce o sus ine i a celor am gi i de el, pe un drum fals, pe drumul nerealiz rii lor, al strîmb rii fiin ei lor, al sl birii ei, al unirii ei cu nefiin a. Luînd întunericul drept lumin , toat fiin a lor se scufund în întuneric; ne mai v zînd nici un sens al existen ei; toat se scufund pentru ei în nonsens.

360 inîndu-le desp r ite de tine; de con tiin a ta r sucind cuvintele mele i g sind în ele tot felul de contraziceri neadev rate, prin aceasta nu atingi decît suprafa a lor, nu sensurile lor adînci, care- i r mîn, cu voia ta pervers , ascunse.

361 Dac nu i se face cunoscut , sim it , inima, dac nu- i d de tire c exi ti în plin tatea ta, dac nu te încredin eaz c e mul umit , nu e ti om, ci diavol. C ci diavolul nu caut nici-o mul umire în a face bine altora i a tr i din sim irea iubitoare a lor. Inima e organul spiritual de leg tur între om i om. Dar aceasta nu e real cu adev rat decît avînd ca temelie leg tura între om Dumnezeu. Diavolul lucreaz la ruptura individualist , la izolarea cît mai total între oameni. Dar cum nici-o f ptur nu poate fi nepreocupat de al ii, odat ce a fost creat în leg tur cu al ii, diavolul se preocup de al ii, dar pentru a le face r u pentru a promova f rîmi area individualist a crea iunii.

caut să -i trimit ie cuvînt despre mi c rile i gîndurile tale i am avut îndelung r bdare pîn azi, a teptînd s pricepi ceea ce î i este de folos. Da, fiule, rabd -m pe mine cel prea mic, i dep rteaz -te de gîndurile tale cele rele i ia-le pe cele bune: nevinov ia, iubirea, îndelunga r bdare, smerenia care gole te toat traista cu s ge i a diavolului i înal capul celor ce o dobîndesc pe ea i atrage la harul lui Dumnezeu³⁶². Treze te-te, vegheaz , fii cu curaj, mîngîie-te în acestea i dore te-te dup mîntuire. Ur te pisma³⁶³, ciuda, cearta, clevetirea si cele asemenea acestora. i fii oaie nevinovat în turma lui Hristos, m dular cinstit al ob tii din mîn stare, vas sfin it, fiu al împ r iei, mo tenitor al slavei; ca vie uind potrivit poruncilor lui Hristos s te învrednice ti de via a ve nic i de sl vita înviere. C ci martor îmi este Dumnezeu c m rog pentru mîntuirea sufletului t u. Deie-mi mie s te mîntuie ti i la cuno tin a adev rului s vii (I Tim. 2, 4)³⁶⁴, Dac ai fi cugetat neîncetat la cuvintele mele, n-ai fi gre it, nici n-ai fi r t cit, ci ai fi umblat pe calea cea plin de necazuri voit de Dumnezeu (Mt. 7, 14), care duce la via a ve nic cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru. Dumnezeu s te în elep easc , frate, în cele ale voii Lui.

³⁶² Smerenia, iubirea i celelalte virtu i sînt nu numai sim iri, ci i gînduri statornice i leg turi reale între oameni. Smerenia îl face pe diavol s - i întrebui eze una dup alta s ge ile lui ispititoare asupra ei, dar f r efect.

³⁶³ A urî pisma a urî ura, a r mînea netulburat, senin i tare fa de ispita de a urî i deci de a pismui.

³⁶⁴ Varsanufie l-a asigurat adeseori pe adresat c voe te mîntuirea lui. Dar a a cum dore te s sporeasc acela continuu în cele bune, a a îi dore te s sporeasc i în dorirea mîntuirii altora. Înaintarea continuu în Dumnezeu e nedesp r it de înaintarea continuu în iubirea altora i în toate virtu ile care îl fac pe om tot mai asemenea cu Dumnezeu i prin aceasta tot mai iubitor de oameni.

237. *Întrebare a aceluia c tre acela : Iart -m , Avo, pentru Domnul. Îmi aduc aminte c P rin ii spun s într m în chilie i s ne amintim de p catele noastre (Pateric, Pimen 162). Dar cînd mi le amintesc, nu suf r durere pentru ele. De multe ori doresc s m poc esc. Dar nu izbutesc. Spune-mi ce împiedic poc in a de nu vine ?*

R spuns: Frate, glume ti cînd spui c voe ti, c ci nu voe ti cu adev rat. Fiindc a intra în chilie, înseamn a intra în suflet i a-l cerceta pe el i a aduna gîndul nostru dela orice om. i atunci ne îndurer m i ne poc im^{364b}. Deci ceeace împiedic poc in a s vin la noi este voia noastr . De nu- i taie omul voia sa, inima lui nu se îndurereaz . Dar ceeace opre te pe om s - i taie voia sa este necredin a. Iar necredin a se na te din voin a omului de a se bucura de slava dela oameni^{364c}. Domnul a zis: „Cum pute i crede, cînd primi i slava dela oameni i nu c uta i slava cea dela unicul Dumnezeu (Is. 5, 44) ?

^{364b} Gîndul la alt om, te face s ui i de tine. Nu te mai gînde ti la tine în mod egoist, ci la el. Te gînde ti la tine numai ca s te faci mai iubitor al altora, în elegînd c de aceasta depinde mîntuirea ta. în sensul acesta te gînde ti la p catele tale i le descoperi tot mai mult. Iar aceasta îi produce durere i str pungere, sau poc in . Dar p catele sînt tot atîtea sl biri ale iubirii de Dumnezeu i de aproapele. Deci poc indu-te de ele, înt re te iubirea de Dumnezeu i de aproapele. Gîndul la alt om nu r mîne în planul teoretic, ci e unit cu o judecat în general favorabil lui, unit cu sl birea egoismului t u. Astfel gîndul la tine nu r mîne nici el în planul teoretic, ci e un gînd descoperitor al p catelor tale, unit cu o nemul umire, cu o stare emo ional .

^{364c} Cînd importan a slavei dela oameni începe s ia pentru cineva propor ii mari, el nu mai vede importan a lui Dumnezeu în via a lui. Ea poate sc dea a a de mult, încît îns i existen a lui Dumnezeu nu mai conteaz pentru el.

De multe ori împiedici apa s coboare prin gura ta în stomacul t u, c ci tu o sorbi prin n ri. Iar la aceasta te mîn cumplita sete de a pune în vedere dreptatea ta. Ea coboar pe om la iad³⁶⁵. De aceea î i bat joc demonii de tine i i le fac pe cele u oare grele³⁶⁶. Deci dac m întrebi, sau opre te voia ta i dorin a ta de a- i pune în vedere dreptatea ta i de a pl cea oamenilor; sau încetez eu (s - i r spund). C ci dac nu te ostene ti cu durere s - i tai voia ta, chiar dac inima ta nu o vrea³⁶⁷, ce folos vei avea din întrebarea ta ? i-am spus: d tu cei o sut de dinari i iat i s-au iertat p catele tale cele vechi; dar tu te str due ti prin poarta din dos a punerii în vedere a drept ii tale, s cazi la ceva i mai r u. Înceteaz , frate, c ci nu e bun calea aceasta. C ci a spus Ama (maica, în limbile semite) Sara: „Dac vreau s plac tuturor oamenilor, va trebui s m poc esc la poarta tuturor” (Pateric, Sara 5)³⁶⁸. Iar Apostolul zice: „Dac a i pl cea oamenilor, n-a i fi robul lui Hristos: (Gal. 1, 10). Dac vrei s plîngi cu adev rat p catele tale, ia aminte la tine însu i i fii mort fa de orice om³⁶⁹. C ci cu mare osteneal se s vîr e te, frate, mîntuirea omului. Taie

³⁶⁵ Uneori ocole ti prilejurile de a- i astîmp ra setea de laud în mod direct. Dar cau i s le pui în ar tare m car prin calea ocolit , a justific rii p catelor tale, sau a laudei faptelor tale bune.

³⁶⁶ Faptele din mîn stare care- i pot face u oar mîntuirea i-o fac grea, cînd cau i s le pui la ar tare în v zul altora.

³⁶⁷ Inima e luat aci în sens r u. Chiar dac pornirea inimii tale nu vrea s - i tai voia ta, tai-o totu i. Sînt mai multe voi în om. Trebuie s o tai pe cea care te duce la r u, prin cea superioar care alege binele t u cel adev rat i te duce la realizarea adev ratei tale fiin e. Dar aceasta înseamn a înt ri dragostea ta de Dumnezeu i de oameni.

³⁶⁸ Trebuie s le ar t tuturor, dar aceasta din credin a în Dumnezeu, c nu sînt nimic. Dar prin aceasta ar t i lui Dumnezeu c am gre it c utînd laudele lor.

³⁶⁹ S nu te mi te nimic ce- i vine dela oameni, decît îndemnul la credin a i pilda bun .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

acestea trei: voia, dorin a de a- i ar ta dreptatea, dorin a de a pl cea oamenilor. i atunci î i va veni cu adev rat poc in a³⁷⁰. i te va acoperi Dumnezeu fa de orice r u. Frate, î i dau m rturie: ia aminte la tine, bucur -te când e ti lovit, oc rît, înjurat, certat, dep rteaz dela tine viclenia arpelui, nu în elepciunea³⁷¹. Agonise te- i nevinov ia porumbelului (Mt. 10, 16) unit cu în elepciunea. i Domnul î i va ajuta ie. Iat calea mîntuirii. De- i place, p ze te-o i Dumnezeu î i va da mîna. Iar de nu voe ti, tu vei vedea. C ci tot cel ce voe te vrea s aib st pînirea de sine. Dar dac o predai pe aceasta altuia, e ti f r grije, c ci altul va purta grija de tine. Alege ceeace voe ti.

370 Taie voin a prin care vrei s te afirmi fa de al ii, sau s - i satisfaci pl cerile prin ei, sau setea de a ar ta c ai avut sau ai dreptate în ceeace ai f cut sau vrei s faci, sau voin a de a pl cea oamenilor, ca s ob ii lauda lor. Uneori o iei înainte de fapt cu afirmarea ta, alteori te lauzi dup ce ai f cut-o de e bun iar de vezi c e criticat o aperi, i iar i alteori ii s dai impresia c nu vrei s te afirmi pe tine, ci s sluje ti altora, dar cu scopul final de a te afirma pe aceast cale ocolit . In toate te mul ume ti cu tine, cu oamenii i în parte i cu lucrurile, deci nu ai trebuin de Dumnezeu. F când a a nu te po i poc i. Poc in a ca nemul umire de sine e contrar mul umirii de sine. Pîn i se pare c - i stîmperi setea cu apa st tut a b ltoacei din tine, sau din oameni, nu cau i izvorul pururea curg tor i curat care e Dumnezeu. Pîn e ti închis în preocuparea de tine i de p rerea oamenilor despre tine i i-a devenit transparent Dumnezeu.

371 S alung m viclenia diavolului, dar nu în elepciunea; s nu confund m viclenia cu în elepciunea. Leac împotriva mîndriei care se ine ca o umbr de orice bine pe care-l facem e s spunem cum ne- a sf tuit Iisus: „Cînd a i f cut toate acestea, spune i: slugi nevrednice sîntem, am f cut ceeace eram datori s facem" (Lc. 17, 10).

238. *Întrebare a aceleia c tre acela : Ce este viclenia i în elepciunea? i nevinov ia unit cu în elepciunea ?*

R spuns: i-am vorbit de viclenia arpelui, respectînd în elepciunea ta. C ci viclenia diavolului aduce în om toate gîndurile lui cele rele. i dac r mîne omul în ele, întinde împotriva lui Dumnezeu viclenia lui. i toate cele ce in de viclenie sînt spre pieirea sufletului. „C ci tot pomul r u aduce roade rele" (Mt. 7, 17; 12, 33). Iar în elepciunea duce pe om la dreapta socoteal (la deosebirea gîndurilor). i-am spus, frate, ine nevinov ia porumbelului unit cu în elepciunea. Pentru c gîndurile ei sînt bune i folositoare. „C ci tot pomul bun face roade bune" (Mt. 7, 17). Iar nevinov ia unit cu în elepciunea duce pe om la odihna gîndurilor, la lini tea sufletului i a trupului i la via a ve nic³⁷². Str due te-te s agonise ti acestea i te va ajuta Domnul. C ci aceasta este voia Lui: mîntuirea a tot omul.

239. *Întrebare a aceleia c tre acela B trîn: Te rog, st pîne, gîndul îmi spune c f r lini tire (retragere) nu te po i poc i. Deci de e cu putin îng due-mi cîteva zile de lini tire (de retragere). i roag -te ca s op zesc.*

R spuns: Frate, am primit planul t u, mai bine zis l-a primit i Dumnezeu, care poate lucra împreun cu tine la ceea ce e bun spre folosul t u dup voia Lui i nu dup voia ta. A a ne-a înv at însu i Domnul nostru Iisus Hristos s facem nu voia noastr , ci pe a Lui, precum i

372 Odihna din Împ r ia cerurilor este o odihn , o pace a sufletului. Ea trebuie s înceap înc de aici.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

El a f cut-o pe a Tat lui^{372b} (Io, 6, 38). Dup El am întins i eu peste tine aripile mele pîn azi³⁷³. i port poverile, gre alele i dispre uirile cuvintelor mele de c tre tine i nep s rile tale. i privindu-le, le-am acoperit, cum prive te i acopere p catele noastre Dumnezeu, a teptînd poc in a ta³⁷⁴. Iar tu te-ai f cut ca un om care edea sub un pom ce-l umbrea i a ie it de sub el la soare, prin ceeace a fost ars i dus la pierzare. Dar cu toate acestea nu te-am p r sit. C ci viu este Domnul i s nu te mire. Pentru c „juratu-s-a Domnul pe Sine c nu voe te moartea p c tosului, ci s se întoarc i s fie viu" (Ie . 18, 23). Dar dac nu se întoarce, r mîne în stare de piere.

372 b Cînd face cineva voia lui Dumnezeu, î i face proprie voia lui Dumnezeu. Dar i-o face cu voia sa, sau î i pune voia sa la dispozi ia lui Dumnezeu. C ci f cînd omul voia lui Dumnezeu, e activ i voia lui Dumnezeu în voia omului. Cele dou voi se unesc în om dar i în Dumnezeu. Dar nu voia lui Dumnezeu se pune la dispozi ia omului, ci a omului la dispozi ia lui Dumnezeu. Cele dou voi ajung la o unitate, dar f r confuzie.

373 Dup Hristos, sau datorit Lui, a putut întinde i Varsanufie aripile sale ocrotitoare peste fiii s i duhovnice ti. C ci f r puterea i dragostea lui Hristos primit de el, n-ar fi putut-o face aceasta. Dar nici el n-ar fi ajuns f r aceasta, la iubirea deplin de oameni voit de Hristos.

374 Poart i acoper i Varsanufie gre alele fiilor s i duhovnice ti, cum le poart i acoper Hristos. Dar numai pentru c e unit cu Hristos le poart i le acoper i el, adic numai pentru c puterea lui Hristos se afl i în el, nu pentru c o face aceasta din puterea proprie. Poart acele gre eli chiar dac ele înseamn i un dispre al sfaturilor date de el, care ar putea fi luat ca o jignire personal . C ci iubirea învinge pornirea de a se sim i jignit. Hristos prezent în omul credincios i înaintat duhovnice te este prezent ca Cel ce p time te în continuare pentru cei p c to i. Deci cel înaintat duhovnice te e unitcu Hristos ideaceeasufer cuelpentruceip c to i, însu indu- i putereadragosteiLui ilucrîndspreîntoarcerealorlapoc in .

Uneori ace tia se înc p îneaz , s vîr ind i mai mari p cate. Ins nici atunci nu sînt p r si i de Hristos i de P rin ii lor duhovnice ti.

Dar tu, fiule, mi-ai cerut lucruri acre și dulci; prin cel acru în eleg voia ta și prin cel dulce ca mierea, poc în a ta. Spunînd: „Îng due te-mi pu ine zile de lini tire în retragere, ca unul ce cunosc ce este în deob te de folos”, ai dovedit mîndrie. Trebuia să zici: „c l uze te-m pe calea, lui Dumnezeu”. Dumnezeu să lumineze ochii inimii tale ca să cunoști cît m ostenesc pentru tine, cru îndu-te ca să nu te pierzi. Dar e de trebuin pu în împreun lucrare a ta, în numele lui Dumnezeu. Iat î i dau o porunc spre mîntuire, pe care dac o p ze ti, iau asupra mea zapisul cel împotriva ta (Col. 2, 14)³⁷⁵. și nu te voi l sa nici în veacul acesta, nici în cel viitor, cu harul lui Hristos.

Nu te l sa am git prin s turarea pîntecelui. Nici nu te îndulci prin împ rt irea de mîncare și b utur peste trebuin a trupului. și p ze te-te s nu judeci pe cineva. Fii ascult tor și vei ajunge la smerenie; și se vor arde toate patimile din tine. Nu cîrți, socotind c porunca e grea. C ci nu e cu puțin s se mîntuiasc cineva f r

375 A a cum a luat Hristos asupra Sa zapisul existent împotriva noastră și l-a golit de putere pe cruce, suferind în trupul S u pentru p catele pentru care trebuie să p timim noi și biruind moartea pentru ele prin cur ia cu care a primit-o, a a ia și Varsanufie în unire cu Hristos zapisul fiilor și duhovnice ti, hot rît s suferi și el pentru ei. Cine se une te cu Hristos prin dep irea oric rui egoism, se une te împreun cu Hristos și cu cei ce se afl sub vina p catelor. Dar e necesar ca și ace tia să doboare grani a egoismului lor, pentru ca vina p catului lor să treac de fapt asupra lui Hristos și asupra celor ce-i iubesc și să-și piard puterea asupra lor, împreun cu moartea ca pedeaps a acestei vini. Aceast trecere a vinei p catelor ce le-au s vîr it la P rin îi lor duhovnice ti e întemeiat pe unirea strîns în sim ire a celor din urm cu cei dintîi. Cei din urm golesc în ei vina luat dela cei dintîi, prin sim irea lor datorit cur iei lor, mai bine zis datorit cur iei lor unit cu cea a lui Hristos. Hristos ca unirea Lui cu noi să se realizeze și să se arate și în unirea noastră între olalt .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

osteneal i f r p zirea poruncii. Iat am luat dela tine greutatea i povara i datoria i te-ai f cut tîn r, neap sat de r spundere (nevinovat), curat. R mîi de aici înainte în cur ie³⁷⁶. Auzi-L pe Mîntuitorul zicînd: „Iat te-ai f cut s n tos, s nu mai p c tue ti, ca s nu i se întîmple ceva i mai r u" (Io. 5, 14). Dar s nu socote ti c te po i mîntui f r osteneal , c ci e trebuin de lacrimi i oste-neal i silire. S nu te mole e ti cu trupul, c ci te va doborî³⁷⁷. Fiindc în chip sigur sînt doborî i chiar i cei mari dac nu iau aminte. Îmb rb teaz -te deci, fratele meu, i p ze te poruncile mele, mai bine zis pe cele ale lui Dumnezeu, i te vei bucura. i Domnul te va p zi de cel viclean i te va bucura în Împ r ia Lui. Cuget pururea la aceasta. Dore te s te mîntue ti i te va mîntui Domnul c ruia se cuvine slava în veci. Amin.

240. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Iart -m , st pîne Av , pentru Domnul. Sfin ia ta mi-ai spus: „Iat i s-au iertat p catele tale". Dar Ava Isaia spune c „pîn ce omul are pl cerea de ele, înc n-au fost iertate" (Recueil ascétique de l'Abbe Isaie, Abbaye de Bellefontaine 1790, p. 100). Îns iat c eu*

³⁷⁶ P catele fiului duhovnicesc au fost luate de P rintele duhovnicesc. Acela nu mai are de r spuns pentru ele, e curat de ele, e întinerit, e ca un om care n-a apucat s p c tuiasc . Dar trebuie s r mînaa a.Seune teînelnevinov ia irecuno tin apentruceicel-au despov ratdep catecuexperien aamar ap catelor,voindde acum s se fereasc de ele. Îmbinarea lor îl poate ajuta s nu mai p c tuiasc .

³⁷⁷ Mole ala trupului e mole eala sufletului. Trupul trîndav i preten ios a sc pat de sub puterea sufletului. Sau sufletul nu mai are puterea asupra lui. Nu e vorba de trupul bolnav, care n-are atîtea datorii. Ci de un trup care cedezeaz u or la orice ispit , care nu vrea i de aceea nu mai e în stare s se încordeze f r greutate într-un efort, într-o rezisten .

am pl cerea de ele³⁷⁸. L mure te-m , pentru Domnul, c m chinue te gîndul, spunîndu-mi: „Fiind a a, nu trebuia s prime ti hirotonia. C ci lucrul acesta e împreunat cu slava de art i cu greutate". De aceea m îndoesc în diaconia mea. Te rog totodat s -mi spui ce e cu gîndul care-mi spune c am fost p r sit de Dumnezeu. Pentru c am fost foarte sup rat s pt mîna trecut de gîndul curviei.

R spuns: O, voin a dracilor vicleni ! O, în el - torie a c peteniei lor, a diavolului urîtor de bine i de oameni dela început i pîn la sfîr it ! C ci precum s-a desp r it el de Dumnezeu, voe te s piard pe to i oamenii³⁷⁹. Frate, i-am spus c i s-au iertat p catele tale de mai înainte, dar n-au încetat i r zboaele lor. C ci omul se afl mai departe în lupt . Chiar dac n-ai mai fi f cut p cate, i-ar fi adus pl cerea lor. Dar pentru c ai mai

378 Ed. Volos la nota 1: „Adic am momeala i amintirea pl cerii, adus de diavol în imagina ia mea". în traducerea francez scrisorile de sub nr. 226-250. sînt date ca adresate unui diacon.

379 Diavolul urm re te dezorganizarea întregii crea ii a lui Dumnezeu, vrea s fac de rîs această oper a lui Dumnezeu în întregimea ei încît oamenii în i i s o critice i s batjocoreasc pe Autorul ei. Dar i oamenii în i i ajung prin aceasta de rîsul demonilor. Am gi i cu p ruta lor independen de Dumnezeu, se declar produsul unei naturi incon tiente i se dispre uiesc chiar uniideal ii,omorîndu-se iexploatîndu-se imin indu-sef r niciun scrupul.Crezîndc batjocorescpeDumnezeu,sebatjocorescpe ei în i i, pierd orice respect între olalt i- i tocesc capacitatea de a sesiza taina de negrit a fiin ei umane. To i lucreaz pentru a sfî ia unitatea umanit ii i a crea iei. Sînt purta i parc de o sete nesfîr it de a le nimici. De fapt nu le pot nimici. Pentru c taina lui „este" e mai presus de puterea lor. Dar î i fac existen a lor din ce în ce mai chinuitoare,serod,darnupotducelanefiin existen alor.Folosesc existen a lor spre ur i du m nie, o reduc la o în elegere superficial , o fac prilej de triste e i pierd orice sens al ei, printr-un refuz înc p înat al valorilor evidente i eterne.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

f cut p cate, cu atît mai mult î i aduc pl cerea lor. Iar ceeace spune Ava Isaia prive te modul pl cerilor pe care le au cei ce se predau lor. De fapt altceva este a- i aduce cineva aminte de dulcea a mierei i altceva a primi odat cu amintirea i gustarea ei³⁸⁰. Cel ce i-aduce aminte de pl cerea p catelor, dar nu s vîr e te cele ale pl cerii, ci i se împotrive te i lupt , acestuia i s-au iertat p catele de mai înainte.

Dar acestea sînt me te ugurile vr jma ului i potrivnicului nostru, care pururea voe te s înghit de vii pe oameni ca s -i duc la descurajare în privin a mîntuirii i la desn dejde în ce prive te via a de veci pe cei ce nu se sprijin pe piatra tare a credin ei, din care fiecare prime te t rie pe m sura lui. P ze te-te deci de acestea ca s nu cazi cu des vîr ire în mîinile diavolului i se va milostivi de tine Domnul, Cel ce e viu în veci.

Iar în privin a hirotoniei, cine îndr zne te s spun despre sine c e vrednic, decît cel cu adev rat nebun i care i-a uitat cu totul de sine ? Deci liturghise te lui Dumnezeu în treapta dat ie, osîndindu-te pe tine i a teptînd mila i ajutorul i puterea Lui. Iar în timpul Liturghiei adu- i aminte i zi: „Sluji i Domnului cu fric i v veseli i de El cu cutremur" (Ps. 2, 11); i: „Cel ce face îngerii S i duhuri i pe slujitorii (liturghisitorii) Lui fl c ri de foc" (Ps. 103, 4). Nu te teme, n-ai fost p r sit de Dumnezeu. C ci dac nu-l p r sim noi pe El, nici El

380 In ed. Volos la nota: „Prin gustare, sfîntul în elege aci, precum socotesc, înso irea sau consim irea cu pl cerea p catului s vîr ît înainte de om. Deci acestui om care se înso e te prin voin i înclin i consimte cu pl cerea p catelor s vîr ite mai înainte, prin ceeace a luat obi nuin a i deprinderea p catului, nu i s-au iertat p catele, dup sfîntul acesta. Dar celui ce nu se înso e te i nu consimte cu pl cerea p catelor de mai înainte, ci se împotrive te i lupt cu ea, pentru ura pe care i-a însu it-o fa de p cat, i s-au iertat p catele."

nu ne p r se te pe noi³⁷⁸. C ci e voia Lui s ne întoarcem
i s ne mîntuim.

Iar sup rarea ta din partea curviei vine dela gîndurile tale împotriva aproapelui i dela judecarea lui. Dar i dela familiaritatea îndr znea cu cei cu care i-am spus s nu ai această îndr zneal . Iar dac cei ce voesc s se îmbog easc lume te, se primejduesc de multe ori pe mare i în c l torii i rabd , cu cît mai mult nu trebuie s facem aceasta noi care a teptam Împ r ia cerurilor i voim s fim numi i fii ai lui Dumnezeu ? Noi, cei ce auzim c nu este lupta noastr împotriva sîngelui i a trupului, ci împotriva încep toriilor i st pîniilor (Ef. 6, 12) ? Te-ai împotrivit tu pîn la sînge p catului i ai fost istovit de duhul triste ii i al lîncezelii ? Ce-ai r bdat ? Ce-ai suportat ? Ce ispite de multe feluri ai îndurat, bucurîndu-te ? O, monah adormit. Arat diavolului c vie ue ti lui Dumnezeu, alearg la El. Pred -I mîinile i picioarele cînd îno i prin valurile gîndite ce te împresoar i te urc pîn la cer i te coboar pîn în pr p stiile f r fund (Ps, 106. 26). Î i dau m rturie înaintea lui Dumnezeu, c inima mea s-a întins cu tine cum tie Dumnezeu Cel ce-a zidit-o i a pus în ea leg mîntul sfințelor porunci p zite de ea, ca s te scoat din întunec, cu puterea lui Dumnezeu, la lumina cea adev rat i dela osînda mor ii la via a drept ii³⁸². Ia aminte la tine, frate. C ci f r osteneal i smerenie e cu neputin s te mîntue ti.

381 Dac nu ne închidem Lui, p trunde în noi.

382 Inima P rintelui duhovnicesc se întinde prin toate valurile ispitelor i greut ilor cu care lupt fiul duhovnicesc, ca s -i dea putere s le înving i s -l scoat din întunec la lumin . Iubirea îl face s înving spa iul ca s fie cu el pretutinden i, a a cum e i inima mamei cu fiul ei, participînd la bucuriile i necazurile lui i comunicîndu-i în orice situa ie o putere corespunz toare cu starea în care se afla acela.

241. *Întrebare a aceleia c tre acela mare B trîn: Fiindc Sfin ia ta mi-ai poruncit s liturghisesc, arat -mi, te rog, ce trebuie s gîndesc sau s cuget sfînd lîng altar cu preotul i împ rind sfînta Pîine i dînd sf. Potir spre b utur , sau ducînd sf. Împ rt anie la cineva ?^{328b}. i dac trebuie s îmbrac un ve mînt rînduit anume pentru slujba Liturghiei, sau s -mi acop r trupul cu o hain pîn la c lcîie ?*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, toate cele ce se fac simbolic au în elesuri duhovnice ti i tu le cugeti trupe te. Cel ce sluje te ca diacon trebuie s fie ca heruvimii întreg ochiu, întreg minte, cugetînd i privind la cele de sus, sl vindu-le cu fric i cutremur. C ci poart trupul i sîngele nemuritorului împ rat. El ia i chipul serafimilor prin cîntarea doxologiei i prin leg narea sfintelor lor aripi deasupra Tainelor ascunse, ar tînd prin aripi u urarea de cele p mînte ti i materiale i strigînd neîncetat cu mintea, în biserica omului l untric, cîntarea de biruin închinat slavei de mare cuviin a Dumnezeului nostru: „Sfînt, sfînt, sfînt e Domnul Savaot. Plin este cerul i p mîntul de m rirea Lui". De rostirea înfrico toare a acestei vestiri fuge diavolul tremurînd dela sufletul robit i sînt alunga i demonii, l sîndu-l liber de robia lor. Acesta vede acum c i-a r s rit lumina cea

^{328b} In ed. Volos la not : Se vede aci i mai clar c cel ce scrie B trînului era diacon. Se spune c diaconul „împ r ea" (μ) Sf. Pîine, nu o desf cea în patru (μ), c ci aceasta o f cea atunci preotul ca i azi. Diaconul îns o împ r ea ca s o dea celor care se împ rt eau, precum d dea i potirul. La fel ducea Sf. Împ rt aniecelor ced în binecuvîntate pricini nuputeau venila biserice .

adev rat ³⁸³ i luînd aminte vede m rea a frumuse e a Mielului nemuritor i dore te s se sature de trupul i de sîngele Lui. i atunci aude pe David strigînd i gr ind cu glas mare: „Gusta i i vede i c e bun Domnul” (Ps. 33, 9) ³⁸⁴. i sufletul apropiindu-se cu frica, se face p rta al trupului ^{384 cont} i al sîngelui Lui i gustul lor se face ne ters în el, p zindu-l de toat patima ³⁸⁵.

Acestea cuget -le, fie c stai în fa a Sfințelor, fie c le împar i i le dai de b ut, fie ca duci sf. Împ rt anie la cineva, fie ca aduni Sfintele, fie c împline ti simplu toat slujirea la altar.

Cît despre ve mînt, agonise te- i hlamida duhovniceasc , care face pl cere lui Dumnezeu. Iar haina

383 Ceeace se petrece în planul nev zut, se prelungte i în sim irea sufletului. Acest om nu se mai simte st pînit de nici-o patim , ci e cu totul liber i u or zburînd ca un serafim în v zduhul spiritual din preajma împ ratului atotiubitor al tuturor, care e totodat lumina care le umple pe toate de sens: sensul iubirii eterne între toate, din izvorul iubirii supreme a Sfintei Treimi.

384 Lumina tuturor sensurilor aflate în iubirea etern dintre toate, sufletul vede concretizate în Mielul în stare netrec toare de jertf gata s - i dea oamenilor spre mîncare i b utur trupul i sîngele Lui ca pline i ca simple d t toare de via a nemuritoare. Ca s ne poat da toat bog ia darurilor sale dumnezeie ti a luat trup omenesc accesibil nou , l-a pus în stare de jertf generoas pentru noi, ca expresie a iubirii pîn la ultimul cap t pentru noi i ne d rue te prin aceast mijlocire toat comoarabun t ilor Sale, Domnule bun, edulce i ne face i pe noi buni i dulci unii altora.

384 cont A ne întîlni în Hristos unii cu alii e în a ne înlîni în delicate e, în bun tate, în plin tatea vie ii f r sfîr it, în în elegerea valorii reciproce eterne, în r d cinat în Dumnezeu. Ce ocean de sensuri ni se descopere în Hristos, Lumina Tat lui etern care s-a apropiat de noi pentru veci prin trup !

385 Umplu i i îmbiba i adînc i pentru totdeauna de dulcea a blînd i iubitoare a Mielului jertfit pentru noi, nu ne mai poate atrage din ea nici-o patim grosolan i de moment. C ci orice patim apare celui ce se afl la acest nivel ca o aspr ijalnic trivializare.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pîn la c lciie înseamn omorîrea m dularelor. C ci spune-mi, frate, dac omul poart o porfir întreag de m tase i e desfrînat, îl cur e te ve mîntul de curvie sau de alte patimi ? Deci ce vor face cei vrednici de Sfintele Taine dar lipsi i de ve minte ? O singur hain ne-a poruncit Domnul s purt m: pe cea a virtu ilor. Fie ca Domnul s ne învredniceasc de aceasta pe noi to i în veci. Amin.

242. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn. Iart -m , st pîne, i te roag pentru, mine prin Domnul, ca s se sfin easc sim urile mele. C ci Sfîn ia ta ai spus despre diacon c trebuie s fie ca heruvimii i serafimii. Dar eu m întinez prin ele. Ce s fac ca s numi fie diaconia spre judecat ? C sînt un netrebnic i nu pot s m înfrînez. Ajut -m pentru Dumnezeu, ca s nu pierd de tot sufletul meu.*

R spuns: Sile te-te, diaconia ta, ca s ai totdeauna în minte cum trebuie s fie diaconul i cum e ti. Gînde te-te la moarte i cum vei avea sa r spunzi lui Dumnezeu i, osîndindu-te neîncetat, inima i se va str punge ca s primeasc poc in a. Cel ce zice prin proorocul: „Spune tu întîi p catele tale ca s te îndreptezi" (Is. 43, 26), te va face drept i te va sc pa de toat osteneala. C ci zice: „Dumnezeu e Cel ce îndrept e te, cine ne va osîndi ?" (Rom. 8, 33). Precum i-am ar tat în felurite rînduri, agonise te smerenie, ascultare i supunere i te vei mîntui. i s nu spui, împotrivindu-te: „Pentru ce aceasta i pentru ce aceea?" Ci f -te ascult tor mai ales fa de Ava al t u, cel ce dup Dumnezeu se îngrije te de tine i c ruia i s-a încredin at sufletul t u³⁸⁶. i dac te vei sili s p ze ti

³⁸⁶ Smerenia i ascultarea au o importan hot ritoare în mîntuire, pentru c ele înseamn omorîrea oric rui egoism, care desparte nu

acestea, eu voi face mai mult decât prisositoare puterea mea. Domnul s te p zeasc i s te acopere de cel viclean. Amin.

243. *A aceluia c tre acela : Spune-mi, P rinte, ce m sf tue ti s fac în mica slujire liturgic pe care o am ? C chiar dac nu sînt batjocorit de draci, ca în cea mai mare parte din timp, fie pîn i pentru o hain , nu mi-e u or s m înfrînez. Voi face de aci înainte tot ce porunce ti ca s fîu miluit. C ci Dumnezeu tie în ce neorînduial i în ce patimi m aflu. Roag -te pentru mine prin Domnul, ca s nu fîu desp r it de sînul vostru m car în veacul acesta. C ci m ru inez s o cer pentru veacul viitor, din pricina patimilor mele.*

R spuns: Frate, „silirea în toate” (Pateric, ed. franc.: Les sentences des Peres du desert, Solesmes, 1966, p. 362, nr. 16) i smerenia îl duc pe om la sporire. C ci zice Apostolul: „Întru toate necaz p timind, dar nu strîmtora i” (II Cor. 4, 8). Aruncînd toate cele materiale ale noastre asupra Avei i ne inînd nimic în mîinile noastre, Dumnezeu tie i ne este martor c nu socotim c el trebue s ne mul umeasc , ci c noi trebue s -I mul umim c a luat povara noastr i ne-a eliberat de griji. C ci i Apostolul Petru zice: „Supune i-v fiec rei f pturi omene ti pentru Domnul” (I Petru 2, 13). Iar Iacob azisc „oricine p ze te toat legea, dar p c tue te

numai pe om de om, ci i pe om de Dumnezeu, ca un zid desp r itor (Ef. 2. 14). Unde sînt acestea, simte intrînd Dumnezeu neîmpiedicat. C ci sim i o autoritate suprem în fa c reia te smere ti i pe care o ascu i. In smerenie i ascultare liber i bucuoas î i tr e ti sc parea de toate silniciile, i rela ia liber cu Dumnezeu cel absolut liber, care te, bucur de recunoa terea lui liber i iubitoare din partea ta.

In smerenie î i vezi i î i accep i liber infinita ta micime i implicit sus inerea prin infinita putere i d rnicie iubitoare a lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

fa de un punct al ei, s-a f cut vinovat fa de toate" (Iacob 2, 10). De aceea se cere s nu fac cineva voia sa, ci s se oc rasc în toate i a a va afla mila lui Dumnezeu. Dar dac î i va bate diavolul joc de el, f cîndu-l s cugete ceva mare despre sine, sau c a lucrat bine, pierde toate cele ce a f cut. Deci f cînd ceeace faci, smere te-te, zicînd: „Iart -m , Doamne, ca am îngreunat pe Ava, aruncînd asupra lui sarcina mea". Domnul Iisus Hristos s v mîntuiasc pe voi. Amin.

244. Altfrate diacon n-a mai voit s slujeasc la altar, gîndindu-se la p catele sale de mai înainte. i a întrebat pe acela mare B trîn despre boala sa trupeasc . i i se r spunse acestea:

Frate, Scriptura ne-a înv at ca „cei ce voesc s vieuisc cu dreapta credin dup Hristos, vor fi prigoni i" (II Cor. 3, 12). Cum putem fi prigoni i în vremea de acum ? Prin demonii care ne gonesc dela frica de Dumnezeu i dela slujirea Lui. Iar poc in a pentru p cat st în a nu-l mai face; i izb virea de rele st în oprirea dela ele. S nu te întristeze cele dinainte i nu te opri dela slujirea de diacon, dar închin-o lui Dumnezeu cu fric i cu cutremur. i ia aminte c ea aduce sfin ire sufletului t u³⁸⁷. i dac crezi a a, vei tremura pururea ca s nu p c tue ti i s nu cazi din sfin enie. Poart p timirile i necazurile, c ci ele sînt o certare îndrept toare a lui

³⁸⁷ Refuzul de a sluji la altar pentru p cate trecute înseamn a te las gonit de demoni dela aceast slujb . Varsanufie repet c îns i re inerea dela p cate înseamn izb virea de ele. C ci aceasta aduce, în t ria manifestat de ea, i o transformare în fiin a ta, dat fiind c re inerea înseamn o fric continu de Dumnezeu, un fel de tr ire a puterii Lui în tine. Aceasta e una cu o sfin ire care e potrivit cu slujirea plin de cutremur la altar, care ea îns i spore te aceast sfin ire.

Dumnezeu. i El te va milui i- i vor fi spre mîntuirea sufletului t u³⁸⁸.

245. *Alt frate a întreat pe acela mare B trîn: Spune-mi, P rinte, dac este o iu ime dela fire i alta contrar firii ? Si care e deosebirea între ele ?*

R spus: Frate, este o iu ime dela fire i una contrar firii. Cea dela fire se lupt ca s nu se împlinesc voile poftei. Aceasta nu are nevoe de leacuri c ci este o iu ime t m duitoare. Cea contrar firii se lupt cînd sînt împiedicate voile poftei s se îndeplineasc . Aceasta are nevoe de leacuri mai multe pe seama poftei. C ci mai mare decît osta ul este cel ce-i d putere. i dac acesta este sl bit, osta ul nu mai are putere ³⁸⁹.

246. *Întrebarea aceleuia c tre acela B trîn: De unde au venit în om patimile ?*

R spus: Dumnezeu a creat atît sufletul cît i trupul f r patimi. Dar a c zut în patimi prin neascultare.

247. *Alt frate a întreat pe acela mare B trîn: Sînt tulburat de patimile sufletului meu. Spune-mi, pentru Dumnezeu ce s fac ca s m eliberez de ele ? i roag - te pentru mine.*

³⁸⁸ R bdarea boalei i a necazurilor cu sentimentul ca sînt o certare a lui Dumnezeu spre îndreptare, produce i ea o muta ie treptat în fiin a ta, împreunat cu sc parea de p cate prin re inerea dela ele. P catul i virtutea sînt st ri totale ale fiin ei umane, care se modific prin libertatea omului. Acolo unde se neag p catul i virtutea se neag libertatea i putin a de schimbare în bine sau în r u a firii omene ti prin libertate, omul fiind considerat ca o bucat a naturii, în care se împlinesc legile firii f r voia lui.

³⁸⁹ Pofta e cea care d putere iu imii, ca unui osta al ei..

R spuns: Frate, cel ce voe te s se mîntuiasc i dore te s fie copilul lui Dumnezeu, s agoniseasc smerenie, supunere i ascultare; i neîndr zneal^{389b}. Ia seama c ai spus: „Ce s fac?” i iat i-am spus. i-i dau chez ie c nu vei fi st pînit nici de vr jma ul, nici de patimi. C ci se ard de smerenie ca de foc i inima ta se însenineaz luminat de Hristos³⁹⁰. Lui fie slava în veci. Amin.

248. *Acela frate, primind dela Ava porunca s locuiasc cu un bâtrîn i s -i slujeasc acelua, a întreat pe cel lalt B trîn: Cum pot s cunosc, P rinte, de e dup Dumnezeu s ed (în chilie), sau c nu m p gubesc nefiind cu fra ii în mîn stare, ci de unul singur, stare în care m nec jesc patimile ? În privin a patimilor, ce porunce ti s fac ? Lafel i despre somn ? C ci m tem de st pînirea lui. Tot a a despre uitare. i fiindc sînt foarte sup rat de patima cea urît , care este semnul învoirii mele cu ea ?*

R spunsul lui Ioan: De voe ti s ti dac te vat m sau î i este de folos s ezi (în chilie), ai acest semn: Dac ezi din ascultare, afl c te folose ti; c ci zice:

^{389b} E o îndr zneal bun i una rea. Cea bun e cea care are încredere în mila lui Dumnezeu. Cea rea e obr znicia de a sfida poruncile lui Dumnezeu, de a nu se smeri, de a nu face ascultare de cei rîndui i cu treburile de ob te, de a trece peste regulile bunei cuvinte între oameni. Ea e unit cu neru inarea. Ea pare un act de libertate dar nu e a a. Adev rata libertate e în smerenie, c ci ea se hr ne te din iubirea lui Dumnezeu i fa de Dumnezeu, între cel smerit i Dumnezeu e o rela ie intim de iubire în libertate. Obraznicul, neru inatul e dimpotriv împins la îndr zneala sa de o patim minat de desfrîu, sau de mîndrie.

„Ascultarea e mai presus de jertfa" (I Împ. 15, 22). Dar dac te împotrivesc ti în cuvânt, te vatem. Cci aceasta este dintr-o voie rea. Apoi, nu te despr i de fra i. Sa nu fie ! i Dumnezeu a rînduit a a, ca, dat fiind sl biciunea trupului t u, s ai o u urare prin b trîn.

Cît prive te patimile, ele nu pot s nu fie mi cate împotriva omului spre probarea lui. Cci „b rbatul neispitit e neprobat" (Agrapha, nr. 90). i fiindc ai spus: „, ed de unul singur", nu cugeta a a, c ci aceasta te-ar v t ma.

Pentru c nu e ti singur, dac crezi, ci ai pe Dumnezeu ³⁹⁰ ³⁹⁰ b, C ruia te-a predat marele B trîn, precum ai i rug ciunea care conlucreaz cu tine. Numai s nu vrei s ar i altceva decît ascultare i atunci te vei mîntui ³⁹¹. Deci nu te teme, c ci nu te vei v t ma.

Iar despre psalmi, f i tu cum fac fra ii, cîntînd trei psalmi i f cînd îngenuncheri. Nu te va birui somnul. Trebuie sa faci a a în timpul nop ii, afar de caz de boal . Uitarea este pieirea sufletului. Ea vine din dispre uire i negrije³⁹².

³⁹⁰ Poate acesta e unul din sensurile lumii în care e v zul Hristos umplînd inima isihai tilor ce practicau, începînd din sec. XIII—XIV rug ciunea neîncetat . Smerenia i ascultarea aduce lini te pentru c omul s-a reg sit pe sine însu i, la largul s u, în iubirea lui Dumnezeu în Hristos.

³⁹⁰ b Cine crede în Dumnezeu, îl are pe Dumnezeu lîng el i în el. Credin a i rug ciunea sînt semnul lucr rii lui Dumnezeu în om. Cînd gînde ti la cineva, e ti într-o comunicare cu el. Cu atît mai mult e ti în comunicare cu Dumnezeu cînd gînde ti la Dumnezeu cu încredere în El i cînd îi adresezi cererile tale de ajutor.

³⁹¹ In ascultarea ne ov elnic te-ai eliberat de tine i te-ai predat lui Dumnezeu în mod deplin. Cci în numele Lui ascult i pe cel care îi este dat ca s -l ascult i.

³⁹² Uitarea e neglijen . Ea are tendin a de a se repeta, devenind obi nuin . Prin ea ui i întîi de datoriile tale i apoi chiar de tine însu i. Dar prin aceasta ui i i de Dumnezeu. Ca atare ea e moartea sufletului, c ci e moartea sensibilit ii tale fa de realitatea lui

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar patima ru inoas i urît are nevoe de osteneala inimii i a trupului, ca s se desr d cineze: a inimii prin rug ciunea neîncetat c tre Dumnezeu, a trupului prin asuprire i supunere cu toat puterea.

Iar semnul învoirii st în a pl cea lucrul acesta omului i a se îndulci în inima lui i a cugeta la el cu pl cere. Iar când cineva se împotrive te gândului i lupt s nu-l primeasc , arat c nu prime te învoirea, ci r zboiul. i aceasta pricinue te omului probare i sporire. Domnul Iisus Hristos s te cur easc pe tine de p catele tale i s te înt reasc cu bun tatea Lui în sl biciunea ta. Amin.

249. *Întrebarea aceluia c tre acela : Ce este ascultarea ? i ce trebuie s cer în rug ciune ? i dac îmi spune cineva: „Roag -te pentru mine”, ce trebuie s fac ? Oare trebuie s -lpomenesc totdeauna ?*

R spuns: Ascultarea taie voia. Dar f r silin nimenea nu poate dobîndi ascultarea³⁹³. Iar dac ezi (în chilie)

Dumnezeu, fa de adîncul netrec tor al vie ii tale, rămînînd cu privirea numai la planul biologic al existen ei tale.

³⁹³ Ascultarea e o t iere a voii tale de suprafa , printr-o alt voie mai adînc . E t ierea voii pl cut e egoismului, prin voia de a- i st pîni egoismul pl cerilor, care te ine în îngustimea orizontului biologic i individualist, i de a te ridica în largul orizontului dumnezeesc i altruist. E mai mult încordare a voii în a asculta decît a nu asculta. Voia egoist e un capriciu u uratec, e un r sf . De aceea se poate spune c nu se poate t ia voia neascult toare f r o osteneal a inimii i a trupului. Se nume te voia ce se cuvine t iat , „voia proprie”, pentru c prin ea omul se sluje te numai pe sine în mod egoist, sau în primul rînd pe sine. Dar i voia prin care taie cineva această „voie proprie” e voie care-l are pe om ca subiect, dar ca subiect care- i pune voia în slujba lui Dumnezeu i a semenilor. i prin aceasta în slujba eului s u destinat la o via înalt i netrec toare. El face oarecum voia altora, dar în voia egoist a lui, ci voia care sluje te binele lor, identic cu binele propriu. In acela timp face voia lui

pentru ascultare și nu pentru odihna trupului, prin aceasta nu împlinești voia ta, nici nu ezi din patim, ci mai virtuos ca să plăci lui Dumnezeu. Dar dacă ezi îndulcindu-te de odihnă, nu plăci lui Dumnezeu.

Cât privește te rugăciunea, zici: „Doamne, izbăvește-mă pe mine de păcatele mele și de patimile de ocară”. Și dacă cineva îți spune: „Roagă-te pentru mine”, zici în inima ta: „Dumnezeu să ne miluiască pe noi” și ajunge. Iar a-l pomeni totdeauna nu ți-e dat ție, ci celor desvârșiți și ție, care se pot ruga neîncetat unii pentru alții ³⁹⁴.

250. *Întrebarea aceluia care trece de la Dumnezeu la Dumnezeu: Te rog, Dumnezeu, să-mi spui cum pot să cunosc că sînt într-o supunere și am părțile voia mea? și ce trebuie să fac ca să fiu de-o potrivă cu frații? Căci aud de la Dumnezeu că cel ce se află*

Dumnezeu care urmărește binele și al semenilor săi. Căci cum spune Sf. Maxim Marturisitorul (Opuscula theologica et polemica), Dumnezeu vrea să promoveze firea adevărată a omului, deci ceea ce este conform cu voia adevărată a omului. În felul acesta în adînc voia lui Dumnezeu și voia omului (sau a tuturor oamenilor) coincid, deși subiectele sînt diferite. Totuși întrucît voia lui Dumnezeu stă la baza ființei și voinței omului, deși cea din urmă nu este de la sine, se poate vorbi de două voințe. Așa se poate vorbi și de două voințe în Hristos, dar și de o unitate desvârșită între ele, mai ales că în El este și un unic subiect al lor. În Împărăția lui Dumnezeu va fi o unire deplină între voia tuturor oamenilor și voia lui Dumnezeu, după pilda unirii celor două voințe în Hristos.

³⁹⁴ Cine se roagă pentru altul, căci ține la el înșuși. Căci săvârșește nu act de iubire și sporește în ea, ridicîndu-se la o stare superioară. Apoi se roagă și pentru sine. Căci prin înșuși faptul că se roagă, se pune în legătură cu Dumnezeu, de la care vine bunătațe și putere. Deci rugîndu-te pentru altul continuu, te rogi și pentru tine continuu. Și căci o poți face aceasta? Apoi cine poate să aibă mereu în minte pe toți în mod continuu? Dar cel desvârșit îi poate avea virtual în gînd. În orice caz rugăciunea cuiva pentru altul îl unește cu acela în cugetul lui. Astfel rugăciunea este un mijloc de unire între oameni pentru că este un mijloc de unire între ei.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Întru supunere i nu- i face voia sa, ci e de-o potriv cu fra ii în toate, înainteaz repede. i îmi cercetez inima ca s aflu dac duc via de mân stare ca fra ii i nu primesc asigurare, deoarece desleg (postul) înaintea lor i m împ rt esc mai repede de mâncare i m nînc de unul singur. A i vrea s m probez dac pot mânca mai tîrziu, dar m tem din pricina bolii.

R spuns: Po i s afli dac duci via de mân stare din aceea c nu faci vre-un lucru din voia ta, nici nu m nînci de unul singur, nici cu fra ii, ci c faci cele poruncite ie, f r discu ie. Te socote ti pe tine ca unul din bolnavi. Dar bolnavii sînt în afar de mân stare, pentru ca m nînc singuri ? S nu fie ! Ci o fac aceasta pentru boala lor, la porunca Avei. A a i-a dat i ie Dumnezeu ca motiv slujirea b trînelui, ca s nu se sminteasc cei nedepri i v zîndu-te pe tine mîncînd mai repede. Deci nu atîrn de tine s m nînci mai tîrziu cu cei ce nu sînt bolnavi. Iar dac e ti bolnav, iar i trebuie s te îngrije ti, ceace na te în tine întristare. Deci odat ce i s-a dat motiv s nu pricinue ti cuiva gînd de sminteal , nu fi chinuit c m nînci de unul singur. Astfel via a de mân stare i egalitatea fra ilor din mân stare st în a face orice lucru la porunca Avei i nu dup voia proprie. Nu- i aduci aminte c ai luptat cu Ava i n-ai voit s împline ti porunca lor? Cam ai cutezat s murmuri în prostia ta ? Te luptai ca s nu m nînci? Nu te luptai pentru voia ta ? Dac voe ti s te folose ti i s r mîi în via a de mân stare, taie voia ta în toate i supune-te de-o potriv cu fra ii i iat e ti împreun vie uitor cu ei în ob tea m n stirii spre folosul sufletului t u³⁹⁵, c l uzit de P rin ii t i, de marele B trîn

395 Nu în uniformitatea lucrului de împlinit st unitatea vie ii în mân stare, ci în uniformitatea ascult rii de P rin ii din mân stare, care dau fiec rui monah s împlineasc un lucru potrivit cu ceea ce este

i de ceilalți. Urmează sfârșitul lor cu harul lui Hristos. Căci ei cunosc, frate, mai bine ca tine ceea ce e de folos sufletului tău.

251. *Întrebarea celui care trece la mare B trînz:* Cerîndu-i-se de ce trece bînzul slujit de el, care era cleric, în vreme ce el însuși nu era cleric, să facă rugăciunea și să binecuvînteze mîncarea, sau fiind înscrinat cu altele de felul acesta, a întrebă dacă trebuie să-l asculte în privința aceasta.

Răspunsul lui Varsanufie: Fere-te-te de a te bucura pentru cîntea ce îți se dă, dar arată ascultarea care alungă împotrivirea urîtă de Dumnezeu și de cei ce-L iubesc pe El. Înne ascultarea care înalță la cer și face pe cei ce o au asemenea Fiului lui Dumnezeu³⁹⁶. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

252. *Alt frate (Ed. franc. — Dorotei) a întrebă pe cel lalt B trînz:* Deoarece am niște bani (niște bunuri) și voesc ca o parte să o dau mînz stîrzi iar alta să racilor,

de folos lui. Totuși trebuie să se supună în mod absolut ca lui Dumnezeu, dar pentru a fi condus fiecare spre desvînzire pe linia potrivit lui, conform talanilor proprii care trebuie dezvoltate, dar și a slăbiciunilor lui, de care trebuie să se seama. Apostolul Petru merge pe linia lui, Ioan pe a lui, dar fiecare în aceia totală dăruire lui Dumnezeu. Dumnezeu n-a făcut pe oameni uniformi și nici nu vrea să-i uniformizeze.

³⁹⁶ Supunerea fiind una cu smerenia urcă pe cel ce o are la cer, după cuvîntul Mîntuitorului: „Cel ce se smerește, se va înălța” (Mt. 23, 12; Petru 5, 6). Căci prin smerenie s-a urcat și Fiul lui Dumnezeu ca om la cer în smerenia și ascultarea totală, prin care omul s-a ridicat dincolo de sine, dăruindu-se lui Dumnezeu, se deschide total lui Dumnezeu. Pînă e preocupat de sine în sens egoist, nu poate experia pe Dumnezeu și nu-L poate primi. În smerenie se poate uni omul cu Dumnezeu și cu toți, poate cuprinde pe Dumnezeu și pe toți.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*spune-mi P rinte, trebuie s -i împart ace tia prin Ava?*³⁹⁷

R spunsul lui Ioan: Frate, cele dintîi r spunsuri i le-am gr it ca unui om care are înc trebuin de lapte (Evr. 5,12). Acum îns cînd vorbe ti de supunerea des vîr it , f i tu ceeace s-a scris: „Deschide gura ta i o voi umplea" (Ps. 80,11). Frate, nu trebuie s înve i dela mine cel mai mic ce s faci, ci ascult ceea ce s-a scris în Faptele Apostolilor despre cei ce-i vindeau ale lor i puneau pre ul lor la picioarele Apostolilor, deci c „împ r eau fiec ruia dup trebuin a ce o avea" (Fapte 4, 35), nu prin ei, ci prin Apostoli. i a a ei sau izb vit de grija banilor i de slava de art . De dore ti deci s ajungi la aceast m sur i s te bucuri de negrije i s te ocupi de grija de Dumnezeu³⁹⁸, f i tu a a. Frate, foarte pu ine sunt cele de fa de cele ce s-au dat de c tre unii lui Ava Isaia. C ci „îi d deau lui mii de monezi, zicînd: „Folose te-le cînd tii". Nu-i spuneau unde sau cum. Ace tia au f cut un lucru des vîr it i s-au eliberat de griji. Iar tu odat ce a fost voia lui Dumnezeu s vii la bucuria aceasta e ti dator s ai mul umire i s ar i mul umirea ta celui ce poart povara ta. Nu cumva

³⁹⁷ Trad. franc. d scrisorile dela nr. 259 pîn la 338 ca adresate lui Dorotei, ale c rui „înv turi" le-am dat în traducerea româneasc din vol. 9 din Filocalia, p. 463—645.

³⁹⁸ E grije i grije. E grija de noi în ine i deci de ale lumii, prin care satisfacem trebuin ele noastre, i grija de Dumnezeu, care nu mai e în slujba egoismului. Prin cea din urm aruc m asupra lui Dumnezeu grija de noi i El poart grija de noi (I Cor. 5, 7) . A c e a s t a e propriu zis grija de a nu avea grija de noi, de a fi liberi de noi pentru Dumnezeu în care e toat via a noastr de acum i din veci, toat respira ia spiritual , toat siguran a de noi în ine. A avea grije de Dumnezeu e a gîndi mereu la El i la împlinirea poruncilor Lui, prin care înainte m în vie uirea cu El i în grija de semenii, iar prin aceasta împlinind adev rata grij de noi.

sem n torul celor rele s samene în tine gîndul c cel ce a primit banii t i trebuie s -i mul umeasc ³⁹⁹ . Dumnezeu s fac cu tine ceea ce este de folos mîntuirii sufletului t u.

253. *Acela a întrebat pe marele B trîn de trebuie s împart banii (bunurile) prin Ava i cum s -i împart i cui ?*

R spuns: Domnul s te binecuvînteze, fiule. Vrei s fii f r grije i nu vrei, fiind împiedicat de voia ta. Spune numai ce voie ti s se lase ob tei i pe seama celor lipsi i i fii f r grije. Aceasta este ascultarea, s nu ai st pînire peste tine⁴⁰⁰. Ce e mai de pre decît sufletul t u, de care Domnul a spus c e mai de pre decît lumea întreag (Mt. 16, 26) ? i dac l-ai predat pe el lui Dumnezeu i

³⁹⁹ Dac adresatul ar socoti pe conduc torul ob tei dator s -i mul umeasc pentru banii da i, i-ar socoti pe ace tia mai departe ca ai s i i s-ar mîndri pentru fapta ce-a f cut-o. El s-ar fi uitat propriu zis pe sine, ci ar fi dat eului s u o fa mai pioas , mai în el toare, superioar celor ajuta i. i într-un fel i-ar jigni pe cei pe care i-a ajutat. De aceea s nu ne mire cînd cei c rora le-am f cut ceva se arat „nerecun sc tori”, sau cînd arat o recuno tin de sil , fals , pentru c mai au nevoie de noi. Desigur au i aceia o vin . Dar nu contribuim oare i noi la vina lor ?

⁴⁰⁰ S nu fii st pînit de nimic f r voia ta e o treapt . Dar s nu te la i st pînit în numele Domnului sub pretext c vrei s dispui tu de tine însu i, poate s însemne c e ti st pînit de toate capriciile. Sf. Ap. Petru ne spune: „Tr i i ca oameni liberi, dar nu ca i cum a i avea libertatea drept acoper mînt r ut ii, ci ca robi ai lui Dumnezeu” (I Petru 2,16). Numai în Dumnezeu po i fi liber de tine, deci de toate cele inferioare. Numai în ascultare de Dumnezeu sim i cu t r iem rirea Lui i iubirea Lui care te face liber de toate cele m rginite i te duce la via a adev rat neîngustat . Pe de alt parte a asculta de Dumnezeu înseamn a-L l sa pe El s fie St pîn cu iubirea Lui asupra ta i a nu voi s fii tu însu i st pîn asupra ta închis fa de iubirea Lui. C ci aceasta este o alt robie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Prin ilor t i duhovnice ti, de ce mai ov e ti s le încredin ezi lor cele mai neînsemnate ? Vezi cum te r zboesc f r s - i dai seama slava de art i necredina ? i dac e ti a a, nu le-ai încredin at cu adev rat lor nici sufletul t u i atunci cum a tep i s fii miluit prin ei ? Elibereaz -te de griji, de voe ti s te ocupi cu Dumnezeu eliberat de toate. i eu voi purta grija de a împlini ceea ce ai hot rît. Ocup -te numai f r grije de Dumnezeu. i iart -m pe mine de dragul iubirii⁴⁰¹.

254. *Întrebarea aceluia c tre acela mare B trîn: Spune-mi p rinte, cum ajunge cineva s - i poat t ia voia sa i la starea în care s poat spune: „Iat am l sat toate i am urmat ie" (Mt. 19,27) ? Pentru c am inut pentru mine un mic loc or (o bucat de pâmbânt) pentru între inerea mea fiindc sînt bolnav.*

R spunsul lui Varsanufie: P r sirea voii proprii e una cu v rsarea sîngelui, adic cu a ajunge cineva în lupta de

⁴⁰¹ De ce î i încheie toate scrisorile, cerînd iertare adresatului, de i nu-i gre e te cu nimic ? El n-ar putea fi fericit în Dumnezeu, dac ar ti c cineva a r mas în afar , fiind tulburat de ceva împotriva lui. El trebuie s lupte continuu ca s însenineze sufletul oric rui om cu care a avut o leg tur pe p mînt. De aceea cine nu iart sau nu cere iertare nu poate intra în Împ r ia iubirii. Apoi cine poate spune c a f cut totul pentru altul. Poate c cineva s fie tulburat. Chiar de o gelozie pe cei foarte credincio i i buni i s nu se simt bine v zîndu-i. De aceea cei buni au trebuin a s se smereasc la culme pentru a nu le da acelora sentimentul c se socotesc superiori. Dac totu i nu-i pot face s accepte societatea lor în Împ r ia cerurilor, r mîn pe de o parte cu o comp timire pentru ei, dar pe de alta n-au ce s le fac . Intr-un fel aceia se simt „mai bine" în afara societ ii lor. E mai suportabil pentru ei chinul ce le vine din dispre ul bucuriei de bine a celor buni, decît tr irea de sil în societatea lor.

a- i t ia voia sa pîn la moarte^{401 b}. Iar cuvîntul: „Iat am l sat toate i am urmat ie", vorbe te despre des vîr ire i nu despre mici loc oare i pu ini bani. El mai vorbe te i despre gînduri i vreri. Dar tu n-ai ajuns înc la aceast des vîr ire. Cînd te vei apropia, vei auzi ce trebue s faci. Deocamdat ine-te numai de aceasta; fii f r grijii fa de toate lucrurile i grijile. Iar loc orul ine-l deocamdat spre între inerea ta. Domnul Iisus Hristos s te duc la bucuria aceea negrit . C ci El este lumina ve nic ⁴⁰². Amin.

255. *Întrebarea aceluia c tre acela mare B trîn; Roag -te Domnului pentru mine i spune-mi ce s fac c sînt foarte r zboit de curvie i m aflu în primejdia de a ajunge la desn dejde i nu m pot nici înfrîna (dela mîncare) din pricina sl biciunii trupului.*

R spuns: Frate, diavolul, pismuindu-te, a pornit r zboi împotriva ta. P ze te- i deci ochii i s nu m nînci pe s turate. Iar de vin împ rt e te-te pu în pentru sl biciunea de care vorbe ti. Agonise te- i îns smerenia, c prin ea se rup toate cursele vr jma ului (Pateric sf. Antonie 7). Iar eu, cel prea mic, voi pune toat puterea mea s m rog lui Dumnezeu ca s te apere de toat ispita i s te p zeasc de tot r ul. Nu te încovoia, frate, nici nu te preda desn dejdii, c ci aceasta este marea bucurie a diavolului. Ci rugîndu-te neîncetat, zi: „Doamne, Iisuse Hristoase, mîntuie te-m de patimile de ocar ". i vei

401b Adic pîn la moartea ce i se cere i pe care se simte mînat s o suporte pentru binele altuia sau pentru sc paraa lui.

402 Hristos este bucuria negrit , pentru c are în Sine, dragostea negrit fa de noi. Dar aceast bucurie sau dragoste cuprinde în ea i sensul suprem, sau toate sensurile existen ei. Cei r i sînt întuneca i i se afl în întuneric, pentru c n-au nici bucurie deplin i durabil , nici o în elegere adev rat a sensului existen ei.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

afla mila lui Dumnezeu. i a a vei primi putere prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

256. *Acela frate, r zboit prin aceea patim a curviei, l-a rugat pe acela mare B trîn s se roage pentru el i s -i spun cum poate ti cineva dac se ispite te de pofta lui sau dela vr jma ul ?*

R spuns: Frate, f r osteneal i zdrobirea inimii nimenea nu se poate mîntui de patimi i pl cea lui Dumnezeu. Cînd deci cineva este ispitit de pofta sa e semn c n-a avut grij de sine i i-a l sat inima la cele s vîr ite de el înainte. i a a î i aduce prin sine asupra sa mînia din pofta proprie. Iar mintea, orbindu-se treptat, ajunge din ne tiin s ia aminte la cel pe care-l pofte te i s gr iasc cu el; i n scoce te motive ca s -i gr iasc i s ad împreun cu el i vine pe toate c ile la împlinirea poftei sale. Astfel a l sa gîndul în acestea, înseamn a m ri r zboiul care duce la c dere, dac nu cu trupul m car cu duhul prin învoiri (consim iri). i a a ajunge omul s aprind el însu i focul în sine ca într-o materie. Dimpotriv , omul treaz i în elept care voe te s se mîntuiasc , v zînd de unde-i vine v t marea, se p ze te pe sine cu toat grija de orice amintire rea, ca sa nu z boveasc cu gîndul la patimi, cum se p ze te de priviri i de întîlniri i de orice motiv n scocit, temîndu-se s nu- i aprind sie- i el însu i focul. Iat r zboiul pricinuit de poft , sau de voin a proprie. Iar ispita venit dela diavolul este aceasta: Inima celui ce voe te s se mîntuiasc se teme s primeasc s mîn a⁴⁰³ i prin aceasta se p ze te cu trezvie pe sine de amintirea cea rea i de ocuparea gîndirii cu patimile, ca i de priviri i de

403 î n . . Volos la not : „Sau atacul sau momeala vr jma ului”.

întîlniri. Iar dac nevoia de vre-un lucru îi cere s se
 întîlneasc cu cineva, mai bine se lipse te de acel lucru
 decît s - i piard sufletul. Vegheaz , frate, c ci e ti muri-
 tor i vremelnic. Nu te învoi s - i pierzi via a ve nic
 pentru pl cerea de scurt durat . Ce alt folos î i aduce
 împu iciunea i necur ia p catului decît ru ine i osînd
 i sminteal ? Iar înfrînarea aduce biruin a, cununa i
 lauda. Strînge calul t u în frîul cuno tin ei, ca nu cumva
 privind ici si colo s înnebuneasc dup femei, mai bine
 zis dup b rba i, i s te arunce pe tine, c l re ul lui ⁴⁰⁴.
 Roag -te lui Dumnezeu ca „s întoarc ochii t i ca s nu
 vad stric ciunea" (Ps. 118, 37). Iar de vei dobîndi o
 inim b rbat vor fugi dela tine r zboaele. F -te ustur tor
 ca vinul pentru ran i nu vei l sa s se adune
 împu iciunea i necur ia. Dobînde te plînsul, ca s te
 înstr ineze pe tine de îndr zneala ce destram sufletele
 celor ce au cî tigat-o pe aceasta⁴⁰⁵. Nu arunca pe jos
 unealta f r de care nu se lucreaz p mîntul roditor. Iar
 unealta aceasta este smerenia f urit de marele
 Dumnezeu, prin care se desr d cineaz toate buruenile
 din ogorul Domnului i se pricinue te har celor ce-l

⁴⁰⁴ Calul e altceva decît c l re ul. Pofa trupului i vrerea p catului
 stîrnit pe acest pof t sînt altceva decît voia subiectului, adev ratul
 st pîn peste toate cele din care se constituie omul, de i voia
 subiectului poate ceda i se poate pune într-o anumit m sur în
 slujba poftei i a p catului. Subiectul e tîrît oarecum f r voia lui, sau
 cu o jum tate de voie, în cele pe care pe de alt parte, le simte
 contrare lui, putînd fi dus prin repeti ie pîn la moartea lui sufle-
 teasc , încît omul s devin aproape un fel de automat, sau de obiect
 purtat de impulsuri refulate încoace i încolo.

⁴⁰⁵ E îndr zneala obraznic i nesim it care face sufletul tocit i în
 stare s rîd de toate sentimentele delicate, de tot respectul pentru
 valorile superioare.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lucreaz prin ea⁴⁰⁶. Smerenia nu cade, ci ridic din c dere pe cei ce o au.

Îmbr i eaz cu toat inima plînsul, c ci el este so ul bunei lucr ri. Sile te-te s tai voia ta în toate. C ci aceasta se socote te drept jertf a omului. Aceasta este de care s-a spus: „C pentru tine ne d m la moarte toat ziua; socotitu-ne-am ca ni te oi spre junghiere”⁴⁰⁷ (Ps. 43,24). S nu te mole e ti pe tine în întâlniri i convorbiri, c ci acestea nu te vor l sa s înaintezi dup Dumnezeu. Chinue te- i mult sim urile tale: vederea, auzul, gustul, mirosul, pip itul i vei înainta prin harul lui Hristos. C ci nu ajunge cineva martir (martor) f r chinuri. C ci i Domnul a spus: „întru r bdarea voastr ve i cî tiga sufletele voastre” (Lc. 21, 19). Iar Apostolul zice: „întru r bdare mult , în necazuri” etc. (II Cor. 6, 4). Ia seama s nu ar i Chaldeilor comorile casei tale, c ci în acest caz te vor lua prizonier pentru Nabucodonosor, împ ratul Babilonienilor (4 Împ. 25). Calc în picioare patimile, gîndindu-te totdeauna la r spunsul acesta, ca s nu fii c leat în picioare i s fii chinuit de ele cu

⁴⁰⁶ Smerenia sus ine o sensibilitate delicat în om chiar fa de fiin a lui proprie, chiar fa de trup, tiind c chiar acesta e un organ plin da taine dat omului de Dumnezeu pentru a-i fi un mediu de manifestare a sentimentelor curate i faptelor bune ale sufletului. C ci smerenia e opusul obr zniciei grosolane, care pe toate le murd re te, care n-are respect de nimic, pentruc nu în elege nimic din realitate, pentru c nu vede în nimic prezen a lui Dumnezeu.

⁴⁰⁷ A- i t iat voia înseamn a înceta s tr e ti pentru tine, înseamn s te jertfe ti. Dar eul prin care tr e ti patimile egoiste, este un eu de suprafa , un eu prin care nu te tr ie ti în adîncul, în plin tatea i autenticitatea ta. Acest eu de suprafa trebue omorît, pentru ca s ias la suprafa adev ratul t u subiect în comuniune cu Dumnezeu i cu semenii.

putere⁴⁰⁸. Fugi de ele ca un cerb de plase, ca s nu te sfi ie ca pe un miel. Nu te teme de ei, c ci nu au putere. Domnul nostru Iisus Hristos i-a sl bit⁴⁰⁹ i i-a f cut f r putere. Dar nu dormi. C ci de i sînt pe jum tate mor i, ei nu dorm. i nu te lenevi, c ci nici ei nu se lenevesc. D pu in mîna ta P rin ilor t i, care voesc s te smulg din noroiul r u mirositor⁴¹⁰. Adu-i aminte c „mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului (Iacob 5, 16).

S nu judeci pe cineva (Mt. 7, 1); s nu dispre ue ti, sau s sminte ti pe cineva. Nu gîndi despre cineva cele ce nu le-ai v zut la el. C ci acestea sînt spre pieirea sufletului. Ia aminte la tine i a teapt moartea care vine. Spune- i ie cuvîntul fericitului Arsenie: „Arsenie, pentru ce ai ie it (din lume)? (Pateric, Arsenie 40). Înva ce-ai venit sa cau i aci ? Alearg spre Iisus, ca s -L apuci. De vrei s te mîntue ti, iu e te- i pasul, ca s te afli în această bun împreun vestire cu sfin ii B trîni. De vrei s înaintezi,

408 Sau e ti c lcat în picioare de patimi, sau stai în picioare înînd patimile sub c lciul t u i pîn la urm desfiin îndu-le. Omul nep tima e ochiul liber, omul tare, omul neîncovoiat, omul care se mi c dup voia sa cea adev rat . El st în picioare chiar în fa a lui Dumnezeu, c ci Dmnezeu nu-l robe te, ci îl iube te. Dac I se închin , I se închin din iubire i recuno tin pentru tot ce i-a dat i- i d . Dac e rob lui Dumnezeu, nu e rob de fric , ci în acela timp fiu care-L iube te din libertate. E robia fiului d ruit total Tat lui iubitor din iubire.

409 Domnul Iisus Hristos i-a sl bit pe demoni, înt rind firea omeneasc din El i comunicîndu-ne, în temeiul comunit ii de fire i al iubirii Lui fa de noi, i nou această t rie.

410 Omul are mîn . nu e ca animalul s u ca obiectul care e luat i mînat f r s - i dea mîna. Prin mîn se arat voin a lui de a primi ajutor, de a r spunde iubirii ajut toare. Prin mîn arat voin a lui de conlucrare cu cel ce vrea s -l ajute, s -l ridice la starea lui din starea mai joas în care se afl . Omul nu se ridic singur din starea inferioar în care se afl dar nici nu poate fi ridicat real f r voia lui. Aceasta n-ar fi i o ridicare sufleteasc a lui. Viitorul so „cere mîna" viitoareii so ii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lucreaz . Rîvne te s fii cu sfin ii, sl vit în slava cea
negr it i nu cu dracii în pedeapsa cea negr it . Dore te
s fii în Împ r ia cerurilor i nu în gheena focului.
Dore te s auzi: „Veni i binecuvînta ii P rintelui Meu”
(Mt. 25, 35) i: „Bine, slug bun i credincioas ” (Mt.
25, 31) i s nu auzi: „Du-te dela Mine slug blestemat
i lene ” (Mt. 25, 26 i 41). A Domnului e slava în veci.
Amin.

*257. Întrebarea aceluia c tre acela mare B trîn:
Avînd multe p cate, voesc s m poc esc. Dar din
pricina sl biciunii trupului nu-mi pot însu i nevoie a
P rin ilor. Te rog s -mi spui cum pot pune început ?
Porunce te i l mure te-m ce înseamn ce ai spus în alt
r spus: „S nu ar i Babilonienilor comorile casei tale,
pentru c în acest caz vei fi dus în prinsoare în Babilon”.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, sînt unii s raci pe care
Domnul i-a fericit (Mt. 5, 3). Sînt cei care au lep dat
avu iile lor, adic toate patimile, i s-au golit pe ei de ele
pentru numele Domnului. Ace tia sînt adev ra ii s raci i
ei au fericirea. i sînt al i s raci care n-au dobîndit nici-un
bine. Pe ace tia i-a amenin at, zicînd: „Duce i-v dela
mine, blestema ior” (Mt. 25,41). Cel ce are astfel de
avu ii i e îngreunat de ele, s se lapede de ele i va sc pa
de griji. Deci de voe ti s pui început, poc e te-te. Afl
ce a f cut desfrînata, care a sp lat cu lacrimi picioarele
St pînului (Lc. 7, 38). Plînsul spal pe om de p catele
lui⁴¹¹. Dar el nu-i vine decît cu osteneal , prin mult

411 Cel ce plînge din durere pentru p catele sale, î i înmoaie fiina,
intr om adev rat în comunicare cu Dumnezeu i cu semenii, a ie it
din starea rigid i egoist a p catului, e ca un om nou. S-a sp lat, a
înl turat de pe el rugina care-l învîrto a i-i acoperirea fa a adev rat ,

ocupare cu Dumnezeu, prin rbdare i prin gîndirea la înfrico toarea judecat i la ru inea ve nic ⁴¹²; i prin lep dare de sine. C ci însu i Domnul a zis: „Cel ce voe te s vin dup Mine, s se lapede de sine i s - i ia crucea i s -Mi urmeze Mie" (Mt. 16, 24). Iar a se lep da cineva de sine i a- i lua crucea înseamn a- i t ia în toate voia sa i a primi nesocotirea din partea altora.

i pentru c ai spus c suferi de sl biciunea trupului i c nu po i face nimic, f dup puterea ta ca s tai pu în din pîne i din b utur . C ci Dumnezeu a primit cei doi b nu i ai v duvei i s-a bucurat de ei mai mult decît de toate darurile (Mt. 12, 4). Deprinde neînдр znierea i te vei mîntui. P ze te r spunsurile de mai înainte i pe acesta ca pe lumina ochiului, iar prin cuvîntul: „Nu ar ta comorile tale Babilonienilor", am numit pe demoni, cît vreme tu ai socotit c în r spunsul meu e vorba de oameni. C ci dracii v d i se înfurie împotriva ta i te r zboesc pe tine prin slava de art , iar pe cei mai simpli prin sminteal . Iar tu vei purta r spunderea pentru amîndou . Dar celor ce pot s aud i s p zeasc aceste r spunsuri, ele le sînt spre bucurie i folos, îns tot lucrul bun pe care-l faci, sile te-te s -l ascunzi. C ci atunci î i va fi de folos⁴¹³. Domnul s te în elep easc prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

de om adev rat, comunicativ. S-a f cut om sim itor, care nu mai poate continua via a nesim it în p cat.

412 Cel trimis de judecata din urm la iad, e descoperit cu toate faptele lui de ru ine în fa a tuturor, fapte pe care nici un ra ionament sofisticat nu le mai poate acoperi pentru vreunii naivi. Iadul va fi i locul celor cincii, care- i recunosc f r ru ine caracterul urît al faptelor lor. E resemnarea într-o stare de scîrb pe care i-o recunosc to i în mod reciproc.

413 Dac tii s ar i faptele tale bune, îi umile ti pe alii i nu dovede ti c Cel ce i-a dat puterea s le faci e Dumnezeu. De aceea

258. *Întrebarea aceleuia c tre acela mare B trîn: Roag -te pentru mine P rinte, c tare m chinue gîndul curviei, alfricii i al mole elii (al plictiselii). Cînd v dpe fratele fa de care sînt r zboit, gîndul îmi spune s stau de vorb cu el, ca nu cumva, nestînd de vorb , s intre prin aceasta la b nuial . i simt c dracii m tulbur i m tem foarte de aceasta.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, dracii î i pricinuesc gînduri de fric , de mole eal i de curvie, pentru c nu e ti deprins cu r zboaele vr jma ului. Stai tare cu inima în fa a lor. C ci atle ii nu se încununeaz dac nu lupt ; dac nu se dovedesc proba i în r zboaele pentru împ rat, nu se pream resc, cum s-a întâmplat cu David. Oare nu psalmodiezi: „Cerceteaz -m , Doamne, i m încearc . Aprinde r runchii mei i inima mea" (Ps. 25, 2). i nu zici iar i: „De s-ar rîndui împotriva mea tabere, nu se va teme inima mea. De s-ar porni împotriva mea r zboi, eu i atunci n d jduesc" (Ps. 26, 5—6) ? Iar despre fric zice: „Chiar de voi umbla în mijlocul umbrei mor ii, nu m voi teme de rele, ca Tu cu mine e ti" (Ps. 22, 4). i despre mole eal zice: „De se va sui peste tine duhul celui ce st pâne te, s nu la i locul t u" (Ecl. 10, 4)^{413 b}. Nu voe ti s te faci probat ? „C ci b rbatul

a spus Mîntuitorul: „Cînd ve i fi f cut toate acestea spune i: Slugi nevrednice sîntem, ceea ce eram datori s facem am f cut. "

413 b Diavolul caut s spun st pînire peste om prin toate p catele i patimile. Omul e chemat s lupte pentru a sc pa de orice form de stîpînire a lui, pentru ca înl turînd orice acoperi al celor relative, care îl pot st pîni, s afle în comuniune nemijlocit cu Dumnezeu cel absolut, nespun planului celor relative, libertatea iubirii depline, C ci Dumnezeu fiind iubire, nu face pe om rob, nu-l stîpîne te propriu zis, cînd omul ajunge sub vreo st pînire, s-a desp r it de Dumnezeu,

nedeprins (neispitit) e neprobat" (Agrapha nr. 90). R zboaele fac pe om probat⁴¹⁴.

Aceasta e lucrarea monachului: s rabde r zboaele i s se împotrivesc cu b rb ia inimii⁴¹⁵. C ci fiindc nu cuno ti uneltirile lor, î i pricinuesc gînduri de fric i-i mole esc inima⁴¹⁶. Dar trebuie s tii c Dumnezeu nu îng due r zboiul i ispita venite asupra ta mai mult decît le po i r bda. Aceasta te învã Apostolul, zicînd: „Cre-dincios este Dumnezeu care nu va va l sa sa fi i ispiti peste puterea voastr " (I Cor. 10, 13). De multe ori am fost i eu cumplit ispitit, frate, în tinere ea mea de c tre dracul curviei. Dar m-am ostenit, luptînd cu gîndurile i împotrivindu-m lor i neînvoindu-m cu ele; c ci puneam înaintea ochilor mei chinurile ve nice. i f cînd eu aceasta în fiecare zi vreme de apte ani m-a u urat Dumnezeu de ele. Acestei ispите îi pune cap t rug ciunea

s-a l sat supus domniei for elor inferioare care îtrerup leg tura lui cu Dumnmezeu.

414 Omul probat e om tare. El devine tare dac rezist ispitelor. Acesta e sensul prob rii. Împ r ia cerurilor e a oamenilor tari, proba i, care au ajuns de necl tinat de ispitele de pl cere i de durere; care nu se las lua i în st pînire de nimic, ci st rue în comuniunea liberei iubiri cu Dumnezeu.

415 Omul progresat duhovnice te este, în acela timp puternic i sim itor; are o inim plin de b rb ie, dar i de delicate e. E puternic sau ferm în delicate ea, în bun starea, în cur ia lui. N-are în el nimic grosolan, trivial. i e statornic în această stare în această st puterea i delicate ea lui, sensibilitatea lui ferm pentru tot ce e bun i contrar pentru tot ce e r u. „Dragostea niciodat nu cade" cu toat delicate ea ei sau pe m sura delicate ei ei. Dar paradoxul mai are i alt sens: omul progresat duhovnice te e aspru cu sine i delicat cu al ii.

416 Aceasta poate avea dou în elesuri: demonii î i aduc gînduri ispititoare pentru c nu le cuno ti rafinatele uneltiri; sau Dumnezeu îi las s fac aceasta pentru a spori i tu în cunoa terea subtilit ilor binelui ce se pot opune subtilit ilor mincinoase ale r ului. Dar aceste dou cauze se pot afla împreun la Iov.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

neîncetat , înso ita de plîns. Iar tulburarea i-o pricinuesc dracii din pism . i dac le-ar sta în putin te-ar alunga i din chilia ta. Dar Dumnezeu nu le îng due s pun st pînire pe tine. De aceea nici nu au putere. Dumnezeu te-ar putea u ura degrab , dar în acest caz n-ai putea s te împotrive ti nici altei patimi. Deci nu te l sa sl bit de demoni ca s prive ti la acea fa de care e ti ispitit sau s intri în vorb cu acela, ci chiar daca ai ajunge f r voia ta s te întîlne ti cu el, trage- i privirea dela el cu fric i cu hot rîre i s nu- i predai auzul glasului lui. i dac acel frate ar intra în vorb cu tine dela sine, sau s-ar a eza lîng tine, f r s tie (c te ispite te), dep rteaz -te de el cu iscusin , în chip cuviincios, f r grab . i spune gîndului t u: adu- i aminte de judecata cea înfrico toare a lui Dumnezeu i de ru inea ce-o vor suferi cei ce fac cele urîte. i lupt împotriva gîndului t u. i vei afla ajutor în rug ciunile sfin ilor i Dumnezeu te va milui. Nu fi copil cu mintea, ci „fi copil în r utate, iar la minte fi des vîr it" (I Cor. 14, 20). Ia aminte, frate, la tine însu i, cum vei r spunde lui Dumnezeu,

259. *Acela l-a rugat pe acela mare B trîn, zicînd:*

Roag -te pentru mine, P rinte, c sînt am rît în toate i am mult nevoie de bun voin . C ci se seam n în mine gînduri care-mi zic: „Du-te într-un loc str in i acolo te vei mîntui. Dumnezeu, prin rug ciunile voastre, s nu le lase s pun st pînire pe mine.

R spus: Frate, blestemat este cel ce a sem nat în inima ta astfel de gînduri, ca s calci poruncile, p r sind locul acesta. Acesta este diavolul. C ci o face aceasta îndemnîndu-te s ar i c ai dreptate. Iar prin aceasta rîde de tine, fîcîndu-te sminteal multora. De aceea suport judecata acestora. Iar acestea le p time ti din lenevie i

slav de art . C ci spui: plec în loc str in, suport ocara. Dar cum se face c auzind doar c un singur frate a spus contra ta un singur cuvânt, inima i se tulbur i nu vrei ca cineva s afle c ai gre it ? Dracii fac s se nasc în tine împreun cu lenevia i slava de art , ca s - i piard sufletul. Fii încredin at în Domnul c dac n-ar fi fost mîna lui Dumnezeu i rug ciunile robilor adev ra i ai lui Dumnezeu de aici, n-ai fi putut s r mîi în mîn stirea aceasta un an întreg. Dar tu ca un orb, nu vezi. Nu vezi binefacerea pe care Dumnezeu a f cut-o cu tine i o face prin rug ciunile sfin ilor i a fericitului Avraam care i-a spus ie i fratelui t u: „De ve i st rui în locul acesta, m ve i avea pe mine ca rug tor pentru voi". Fiule, ia aminte la tine cu toat grija i lupt cu gîndurile ca s nu te leneve ti, nici s cazi în slav de art , nici s se înc p îneze voia ta în ceva. i nu primi gîndurile sem nate în tine odat cu îndemnul de a te îndrept i, c ci prin aceasta vei c dea cu c dere mare. Fii încredin at c oriunde ai pleca dela o margine a p mîntului la alta, nu te vei folosi a a ca aici. C ci rug ciunea P rin ilor de aici î i este asemenea ancorei unui vapor. Agonise te t rie i alung dela tine îndr zneala care aduce toate relele în om; i las grija oric rui lucru. i atunci vei fi liber pentru Dumnezeu. i mori fa de orice om. Aceasta este înstr inarea⁴¹⁷. inel nesocotirea ta de c tre al ii i

417 A prefera un loc altuia, sau un om altui om, înseamn a ine la cele din lumea aceasta, a socoti c mîntuirea depinde de un loc sau de un om din lume. Dumnezeu e pretutendeni. Cel preocupat intens de Dumnezeu n-are nevoie s schimbe locurile, sau oamenii, nu pune pasiune în aceasta. i cere s mori fa de oameni în ceasul de a nu- i face dependent fericirea i mîntuirea de aci, nici de a c uta la p catele lor, la pl cerile ce i le pot produce, la ceeace se poate exploata din ei. Dar aceasta înseamn totodat a nu- i sminti, ci a le face bine cînd e cazul, sau a te interesa de mîntuirea lor; a nu fi interesat lume te de tine.

vei avea gândul t u netulburat⁴¹⁸. S nu te socote ti pe tine c ai f cut vre-un bine i plata ta va fi p zit neatins⁴¹⁹.

i peste toate acestea, adu- i aminte c nu vei întîrzia mult timp în trup. Sile te-te s po i spune în ceasul acela: „Sînt gata i nu sînt tulburat" (Ps. 118, 60). Frate, f r osteneal nu e cu putin a ajunge la via . i f r lupt nimenea nu se încununeaz . Bat -te, luptînd s te mîntue ti i te va ajuta Dumnezeu, care voe te „ca tot omul s se mîntuiasc i la cuno tin a adev rului sa vin " (I Tim. 2, 4). El s te miluiasc , fiule, ca s te predai cu rîvn lucr rii Lui. C a Lui este mila, puterea i slava în veci. Amin.

260. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: P rinte, ce este ceeace ai spus, c n-a fi putut r mîne nici m car un an în mîn stire ? i roag -te pentru mine Domnului. C ci îndat ce m culc, vine asupra mea demonul, în bu indu-m . Am nevoie de iubirea ta de oameni.*

R spunsul lui Varsanufie: Ceeace i-am spus, c de nu erau rug ciunile P rin ilor, nu ai fi r mas în mîn stire nici m car un an, i-am spus-o în de ob te despre monachi. C ci nu to i care sînt în mîn stire sînt monachi, ci cel ce face lucrul monachului. Pentru c s-a spus: „Nu tot cel ce-Mi zice Doamne, Doamne, va intra

418 Nu te va sup ra gândul c nu e ti luat în seam . Vei r mîne calm i vei putea cugeta la Dumnezeu în loc s te agi i pentru tine. Te-ai ridicat, mai presus de tine cel de la suprafata , g sindu-te pe tine cel adev rat.

419 Nu c uta plata dela oameni i vei avea plat , adic nu c uta plat în mod egoist i vei avea plat în bucuria altruismului t u, a d ruirii tale lui Dumnezeu, din care- i vine toat puterea altruismului; în bucuria de a te afla în comuniune cu oceanul bun t ii dumnezeu ti ce se revars în to i cei deschi i lui Dumnezeu.

în Împ r ia cerurilor, ci cel ce face voia Tat lui Meu care este în ceruri" (Mt. 7, 21). De ce î i rîzi de tine, frate nenorocit ? C ci întrebi i nu st rui. Ci întrebînd iar i, le spui altora, c utînd slava de art , c utînd s plăci oamenilor. i prin aceasta e ti împiedicat îndat dela înaintare. Pentru aceasta culcîndu-te e ti ispitit i vine asupra ta demonul care te în bu e. i pentru aceasta îng due Dumnezeu s fii pedepsit prin îndep rtare, ca s te oc re ti pe tine însu i ca un monach. Dar tu nu în elegi, frate. Acesta e timpul ce ni s-a dat de a cerceta patimile noastre i de a ne tîngui. Cînd ezi în chilia ta i e ti supus ispitelor oc r te-te pe tine în toate i arunc neputin a ta înaintea lui Dumnezeu. i El te va ajuta i-i va da putere ca s spore ti întru El.

261. *Întrebare a aceluia i cererea rug ciunii c tre cel lalt B trîn: Pentru numele Domnului, roag -te pentru mine, ca s m izb vesc de patimile de ocar i de slava de art , c m întineaz în orice lucru pe care socotesc c -l fac bine. i te rog s -mi spui: cu ce scop trebuie s fac cineva pomenirea sfin ilor ? i cum poate scoate cineva r ul ce-l are în sine ?*

R spunsul lui Ioan: De voe tis te izb ve tide patimile de ocar , taie dela tine îndr zneala fa de orice om; i mai ales fa de cei spre care vezi c înclin inima ta prin patima poftiei. Prin aceasta te eliberezi i de slava de art . C ci slava de art e soa a dorin ei de a pl cea oamenilor. i dorin a de a pl cea oamenilor e soa a îndr znelii. Iar îndr zneala este pecetea tuturor patimilor⁴²⁰. Iar cel ce face pomenirea sfin ilor f r slava

⁴²⁰ Îndr zneala e contrar sfielii i respectului fa de taina omului. Ea trece peste om în mod grosolan ca peste un obiect. Ea ispite te pe cel slab, se joac cu el f r nici-o sfial , îl am ge te, îl exploateaz .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de art , socotind c o face aceasta din îndemnul lui Dumnezeu, i nu dela sine însu i, se face împreun p rta cu ace tia i ia plata dela St pînul lor⁴²¹.

Iar ceeace îl ajut pe cineva s scoat din sine r ul ce-l are în sine este grija de mîntuirea sufletului i iubirea fa de Dumnezeu i poc in a sincer .

Ascult , fiule, i din cele ar tate în elege cele near tate. Cînd ai vre-o suferin în trup, te înfrînezi dela lucrurile care te vat m ; dar atunci de ce nu lup i s te înfrînezi i cînd sufer sufletul ? E nevoe i atunci de mult silin i durere, cum zice Apostolul: „Îmi asupresc trupul si-l duc ca pe un rob" (I Cor. 9, 27). Folose te puterea ta i Dumnezeu te va ajuta prin rug ciunile sfin ilor^{421 b}. C ci înseteaz s vaz mîntuirea noastr Cel ce s-a jurat pe Sine c „nu voe te moartea p c tosului, ci ca s se întoarc i s fie viu" (Ez. 18, 23).

Mult putere urc din locul acesta dela rug ciunile slujitorilor adev ra i ai lui Dumnezeu pentru noi to i; c ci sînt încredin at c nu-i ru ineaz Domnul. Adaug i tu cei doi b nu i ai t i i-L vei bucura pe El ca i v duva aceea. i leag barca ta de corabia P rin ilor t i i te vor

Ea aprinde i sus ine patimile în cel ce îndr zne te i îl trage i pe cel lalt la suprafa a fiin ei lui. Îndr zneala e superficialitate i trivalitate. Ea deschide u a tuturor p catelor i patimilor, ne inînd seama c prin aceasta le d drumul s n v leasc în sanctuarul fiin ei omene ti. Ea nu se teme nici de Dumnezeu. Îndr zneala e dovada înso irii superficialit ii i grosol niei cu suprapre uirea eului propriu.

421 Ia plata dela Domnul sfin ilor pentru c pomene te pe cei iubi i de El. C ci prin aceasta intr i cel ce face aceasta în comuniune cu ei, în unire cu ei, împ rt indu-se i ei de iubirea ce o are Dumnezeu fa de ei. Dac Dumnezeu iube te pe oameni pîn ce sînt înc p c to i i de aceea vrea s -i mîntuiasc , cu atît mai mult îi iube te pe cei ce fac voia Lui din ascultare i iubire fa de El.

421 b Concur în mod activ silin a omului, Dumnezeu i rug ciunile sfin ilor. Toate se adun spre mîntuirea fiec ruia.

cîrmui spre Iisus⁴²², care poate să-ți hrzească smerenie, putere,^{422 b} în alegere, cunună, veselie. Amin.

262. *Întrebare a aceluia care trece acela mare*
B trînz: Fiindcă sînt mai tînz rînz minte și mi s-a
încredințat o slujire, te rog, P rinte, să ceri pe seama
mea mai întîi în alegere, ca să pot face lucrul acesta cum
trebuie și să spun un cuvînt și să tac la vreme potrivită și
ca în cele ce am îndoială să chem pe Dumnezeu și
rugăciunile tale ca să mă ajute și să nu rînzesc.

R spunsul lui Varsanufie: E mare bucurie să cear
cineva un lucru cu frica lui Dumnezeu. Acesta va îndrîzni
(să creadă) cererea lui se va împlini⁴²³. Dar

422 Într-o mînz stare urc, împletite în mod continuu, rugăciunile vie uitorilor spre Dumnezeu. Aceasta îl face pe fiecare prezent în ea în mod deosebit. Rugăciunea aceasta a tuturor îi unește pe toți întreolaltă cu Dumnezeu. Acisobornicitatea Bisericii este înfrîntă într-un mod deosebit de accentuat. În ea are loc numai o unire a vie uitorilor din ea, cîși a lor cu sfinții și cu toți cei vii din lume, pomeniți în rugăciunile lor. Un loc asemnător este și locul oricărui bisericii, unde, se face des rugăciuni în comun și se pomenește sfinții, morții și rudeniile și cunoscuții celor din biserică. Rugăciunea ta, intrînd în acest puternic curent suitor al rugăciunii comune, este dusă și ea la Dumnezeu de către el.

422 b Puterea dată nou de Hristos devine puterea noastră, care este și efortul nostru. Nu se poate despărți între puterea lui Hristos și efortul nostru și între darurile lui Hristos și virtuțile noastre.

423 Acest îndrîzneală către Dumnezeu este altceva decît îndrîzneala față de oameni. Ea nu înseamnă conștiința superiorității și superficialitate, cîși cine se poate socoti, dacă cugetă serios la sine, superior lui Dumnezeu și cine poate rămînea în astfel de superficialitate? Ea este încrederea copilului în iubirea tatălui său; încrederea omului duhovnicesc către Dumnezeu îl va scpa din necazul ce-l împresoară. Ea este îndrîzneala însoțită cu frica, sau cu recunoașterea nesfârșitei puteri și iubiri a lui Dumnezeu, care nu trebuie disprețuit.

ascult frate!Dac ceri s mîn pentru ogorul t u,cultiv -l pe acesta ca s -l preg te ti pentru primirea semin ei. C ci despre p mîntul cel prea bun i cultivat se spune c a dat cîte „o sut " de roade pentru una (Mc. 4, 8). Cît despre datoria de a nu împiedica puterea mea s fac cît pot, nu o voi împiedica pentru porunca lui Dumnezeu, dar m rturisesc sl biciunea mea de a nu putea s d ruesc cît cere ea. De aceea sînt un nevrednic. Dar dac crezi, vei lua prin credin a ta nu numai atîta cît î i pot d rui pe m sura mea, ci cît ai nevoie⁴²⁴. C ci cunoa te Dumnezeu cele de care ai nevoie înainte de a cere tu (Mt. 6, 8)⁴²⁵. Nu te îndoii deci i cred c Dumnezeu î i va da nu pentru mine, ci pentru credin a ta. Înainte de toate smere te-te înaintea lui Dumnezeu. „C ci celor smeri i le d har" (Prov. 3, 34) în Hristos Iisus. Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

263. Acela a întreat pe cel lalt B trîn: Cum s m folosesc de în elesul acestui r spuns al B trînului ?

⁴²⁴ Dumnezeu ne cere nou numai cît putem. Dar noi nu d m nici cît putem, datorit mole elii noastre, pricinuit de voia noastr . De fapt nu vrem s d m cît putem. Chiar dac a da cît pot, aceasta ar fi i ea cu mult sub ceea ce e necesar pentru cur irea mea de p cate, pentru mîntuirea mea. Dar mila lui Dumnezeu împline te nu numai ce nu pot de fapt s dau ci i ceea ce lipse te din ceea ce pot s dau. Se cere numai s crezi în d rnicia Lui. Aceasta este îndr zneala credin ei. i

Dumnezeu va da, datorit credin ei, nu numai pe m sura credin ei noastre, ci cît ne e de nevoie.

⁴²⁵ Dumnezeu ne d chiar mai mult decît cerem noi, c ci noi nu cunoa tem nici m car cele ce ne sînt de trebuin . Tat l d copilului mai mult decît b inue te el în cererea lui nepriceput . C ci tie mai mult decît copilul ceea ce îi trebuie. Dumnezeu se, mul ume te s manifest m con tiin a c toate ne vin dela El.

De vrei să afli cum să te folosești de înelesul acestui r spuns al B trînelui, el este așa: Când voești să vorbești sau să faci un lucru, adu-ți aminte de numele B trînelui și Dumnezeu va semna în inima ta ce trebuie să faci sau să grăiești. Dar cu smerenie, ca să nu pierzi darul acesta⁴²⁶.

264. *Întrebare a aceluia care trece la mare B trînelui: i-aiaf cutmil, P rinte, cu slăbiciunea mea și mi-a dat sfatul ca în toate cele ce voi zice sau voi face să chem numele lui Dumnezeu și rugăciunile tale. Urmînd acestui sfat iată că umblu bine și mă silesc să lucrez sau să vorbesc după voia Lui. Dar mi se întîmplă că din lenevie să uit uneori aceasta. De aceea te rog să-mi ceri de la Dumnezeu trezvie și să nu mă lăse să rătăcesc după voia mea. Te mai rog ca dacă, chemînd pentru un lucru numele lui Dumnezeu și cerînd rugăciunile tale, rămîn în îndoială cum să lucrez sau să nu lucrez, să-mi spui ce trebuie să fac pînă la urmă? Și iarăși dacă se întîmplă să fiu întrebător despre un lucru înainte de a chema pe Dumnezeu, sau de a mă gîndi ce să spun, și dacă cel ce întrebă voește să îndeplinească un r spuns, luat astfel pe scurt, ce să fac? și-ți mai cer să te rogi să-mi poți deschide ochii, că hoinăresc de multe ori.*

R spuns: Dacă primești cineva o poruncă sau o porocire sau un r spuns de la P rinte despre vre-un lucru și din uitare sau lene nu-l îndeplinești, cunoscînd că a greșit, să se pocăiască și-l va ierta pe el Dumnezeu. Dar de ce ai scris, frate, numai despre trezvie? Eu mă rog pentru tot darul cel bun, ca să și-l hărăzească Dumnezeu și ca să rămîn cu tine în veac. Iar de îmi se întîmplă să trebuiască

426 Gînde-te-te la B trînelui și te va face să-ți dai seama cum ar lucra sau cum ar gîndi el și să te silești, din puterea lui Dumnezeu, să faci la fel.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

s faci un lucru dup ce ai chemat pe Dumnezeu i ai cerut rug ciunile sfin ilor i ai r mas totu i în îndoial , f -l, c ci aceasta e voia lui Dumnezeu i eu îl voi ruga pe El pentru acel lucru. Iar dac , întrebat fiind, i se cere s r spunzi îndat , dat fiindc nimic nu se mi c mai repede ca mintea, trimite-o la Dumnezeu i El î i va da ce s r spunzi f r grij ⁴²⁷.

Ceeace p ze te ochii de hoin real i omul întreg de orice r u este smerenia. Ea este unul din marile daruri de care i-am spus c le cer pentru tine, dac adaugi i tu puterea ta. Ia aminte la tine i însu i Dumnezeu î i va da mâna i va face mila Lui cu tine^{427b}.

265. Cererea aceluia c tre acela mare B trîn: Te rog, prea milostive P rinte, ia seama la orbirea sufletului meu. i te rog iar i s ceri pentru mine lumina în inima mea, ca s pot deosebi judecata dreapt de cea întru ascuns sucit ; pentru c m tem s -i cred ei ⁴²⁸. C ci îmi dau seama c de multe ori nu v d c înf i ez cuiva un lucru cu patim . i mi-am cercetat gândul s

⁴²⁷ Dumnezeu, cu care mintea ta se poate pune îndat în leg tur ., te va face s r spunzi în mod cump nit i plin de r spundere întreb rii ce i se pune.

^{427 b} Dac nu iei aminte la tine, dac e ti împr tiat în tot felul de lucruri, nutepo iîntîlnicu Dumnezeu inupo iprinde ajutorul ce i-l d , spre sporirea ta duhovniceasc . Un astfel de om nu are smerenie, c ci nu se întîlne te cu m rimea puterii lui Dumnezeu în taina fiin ei sale.

⁴²⁸ Termenul grec μ are i în elesul de gând, dar i de judecat . Amîndou implic i o preferin pentru bine sau pentru r u. De aceea poate exista i o judecat sucit , erpuit în ascuns, dar dîndu- i la suprafa o aparen de dreptate, de logic . Chiar cel ce o formuleaz î i d în parte seama c judecata lui, la aparen dreapt , e în ascuns viclean , în el toare, sucit . P rin ii duhovnice ti ai R s ritului au fost foarte preocupati de mijloacele prin care pot fi deosebite aceste judec i sucite de cele drepte.

v d dac îi place s se înf i eze un lucru înfelul acesta, prin altul, f r s recunosc c i eu l-am înf i at altuia a a i c aceasta nu i-a pl cut. Se mai întîmpl iar i c nu mi se pare c încep s fac sau s spun un lucru cu patim , dar între timp, în vreme ce-l fac sau îl spun, gîndul meu se îndulce te de el. Ce voi face, deci, tic losul de mine ? Dar i în alt chip m sup r lucrarea patimei acesteia, mai bine zis inima mea iubitoare de slav . C ci se întîmpl c îmi vorbesc unii despre un lucru i înainte de a-l face al ii, se une te cu ei i se îndulce te, ca pricepîndu-l cu gîndul meu⁴²⁹. Te rog, P rinte, roag -te s mi se dea putere s tac. C ci m mir cum tie inima mea c toate acestea sînt nimic, ba îl i golesc pe om de tot binele, pentru c se îndulce te de ele.

R spunsul lui Varsanufie: F r osteneala inimii nu ajunge cineva s deosebeasc gîndurile⁴³⁰. Deci eu m rog lui Dumnezeu s -i dea ie aceasta. S se oboseasc inima ta pu în i Dumnezeu î i va da ceea ce ceri. i în toate acestea e la fel. Cînd î i va h r zi Dumnezeu darul acesta, vei deosebi prin Duhul Lui, cu rug ciunile sfin ilor i cu osteneala dureroas a inimii, gîndurile

⁴²⁹ E vorba în aceste propozi ii de patima slavei de arte. Cel ce se roag de sfat arat cum atunci cînd spune sau face ceva simte c leag de împlinirea sau spusa acelui lucru mîndria c -l face sau îl spune el. Apoi arat cum observ c altul spune sau face un lucru amestecînd în aceasta mîndria, dar nu recunoa te c i el lucreaz la fel. În sfîr it observ cum, ar tînd c pricepe ceea ce îi spune altul, manifest i în aceasta mîndria.

⁴³⁰ Odat ce o judecat strîmb sau un gînd strîmb nu poate fi deosebit de o judecat dreapt , sau de un gînd drept, ci prin temeieri teoretice i prin iubirea de r u, legat în ascuns de judecata strîmb sau de gîndul strîmb, Domnul le poate socoti pe acestea drepte, numai prin lupta de a deslipi inima de leg tura ei ascuns cu r ul, se poate da pe fa judecata strîmb sau gîndul strîmb.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

unele de altele. Iar cînd vezi un lucru care-i aduce un gînd, taci, cum ai auzit dela fiul meu adev rat dup Dumnezeu⁴²¹, de care trebuie s asculti i în privin a oric rui gînd. C ci nu-i gr e te dela sine, ci ceeace îi d rue te lui Dumnezeu spre folosul fiec ruia. Dumnezeu s te acopere i s -i dea putere s taci în toate i har ca s cuno ti cînd trebuie s vorbe ti f r patim . C ci inima ta nu tie în chip des vîr it c ele întineaz pe om. Pentru c altfel nu te-ar l sa s te îndulce ti cu ele.

266. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Marea mil pe care o ai fa de mine p c tosul m face iar s îndr znesc s te tulbur. Lumineaz -m cum trebuie s se osteneasc inima mea ca s vin în ea darul deosebirii. L mure te-m , P rinte, i în privin a pomenirii neîncetate a lui Dumnezeu, dac m socote ti vrednic; i d -mi putere pentru ea. C ci gîndul meu îmi priciune te fric , pentru c nu pot s o in. Pentru aceea te rog, St pîne, arat -mi, dac acest lucru îmi este spre folos. C ci cred c îndat ce iese cuvîntul din gura ta, na te în inim putere.*

R spunsul lui Varsanufie: A-i osteni inima ta înseamn a te ruga pururea lui Dumnezeu s nu te lase s r t ce ti, sau s umbli dup voile tale. Prin aceasta vii la deosebirea gîndurilor (la dreapta socoteal). Cît despre pomenirea neîncetat a lui Dumnezeu, sau despre ocu- parea cu El, pune numai începutul i nu te teme c ci te va înt ri i î i va da putere Dumnezeu. Seam n numai cu n dejde, ca s seceri iar s sl be ti. Bine cuvîntat este Dumnezeu care te binecuvinteaz s pui începutul i-i va da putere s st rui dup m sura ta.

421 De la Ava Serid.

267. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn: Deoarece mi-a venit i alte da i de multe ori pu in c ldur în câteva zile i apoi a încetat i amintirea ei o p strez i acum de o or cu pl cere i de o or cu sila, m înfrico eaz gândul ca nu cumva, precum înainte, tot a a i acum s m p r seasc iar i aceea pu in c ldur i s -mi pierd sufletul cu des vîr ire, te rog, bunule P rinte, nu m p r si i iart -mi ce este ceeace alung amintirea aceasta i c ldura. Cere pentru mine i paza sim urilor, pentru c de multe ori sînt robit prin ele i mai ales cînd inima caut un prilej pentru aceasta. C ci aceasta dela sine, dus de un anumit scop, izvor te din ea amintiri p tima e sau nebune, sau gânduri nepotrivite cu vremea. De aceea te rog, puternice P rinte în Domnul, d rue te-mi mie, slugii tale, trezvie, ca s în eleg gândurile ce-mi intr în inim i ca s tiu ce trebuie s fac cu ele, ca s nu m despart de binecuvîntarea ta. Mai l mure te-m i în aceasta: dac fac sau spun vre-un lucru în care sînt, precum mi se pare, ferit de p cat de c tre Dumnezeu, trebuie oare, dup ce am ispr vit, s mul umesc lui Dumnezeu ? i aceasta duce la iubirea lui Dumnezeu ? Sau nu trebuie s primesc nicidecum gândul c am ocolit p catul, ci mai degrab s -mi caut gre eala în ceeace am f cut sau am spus, i ca urmare s cer iertare pentru aceasta ?*

R spunsul lui Varsanufie: Ostene te-te întru dure-rea inimii s le agonise ti pe acestea i Dumnezeu i le va da în chip neîncetat, în eleg c ldura i rug ciunea. C ci ceeace le alung este uitarea. Iar aceasta se na te din negrij . Cît prive te paza sim urilor, s tii c tot darul se d prin oboseala inimii. Iar darul trezviei nu las gândurile s intre. i chiar dac intr , nu le las s ne

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vateme. Dumnezeu s - i dea trezvia si veghea ⁴³². C ci e o porunc care spune: „întru toate mul umi i" (I Tes. 5, 18); dar mai ales în ceeace mi-ai ar tat mie. Dar e de folos i a- i cerceta gre alele i a cere iertare.

268. *Cererea aceleia c tre acela mare B trîn: M rog ie, P rinte sfînte, cere pentru mine putere dela Dumnezeu, c ceeace îmi poruncesc mie cînd sînt singur, întîlnindu-m cu fra ii, lap d i m tem ca nu cumva obi nuindu-m s p c tuesc i, r mînînd numai la p rerea de r u, f r s m îndrept, s st rui în p catele mele i s mor. tiu c îmi sînt de folos necazurile împreunate cu patimile, pentru c zdrobesc învîrto eala sufletului meu; i s nu-mi fie mie, lipsitului de minte, s doresc u urare de ele. Dar te rog, P rinte, s -mi aju i prin rug ciunile tale, ca, dac îmi este de folos, s nu fiu biruit neîncetat⁴³³ i s nu aib necaz înima mea pentru aceasta.*

432 Trezvia i veghea e aten ia neîncetat la tine ca s nu intre nici un gînd îndoelnic în privin a calit ii lui. Dar e i o con tiin continu a prezen ei lui Dumnezeu, unit cu rug ciunea. C ci numai din puterea sa omul nu poate r mîne în aceast trezvie în mod neîncetat. Trezvia nu e numai o aten ie cu scop negativ: de neprimire a gîndurilor necuvenite, ci mai ales o lucrare pozitiv : o atîrnare necontentit a gîndului de Dumnezeu. Iar aceasta nu se sus ine nici ea cu puterea noastr , ci are la baza ei un sentiment de r spundere, pe care nu ni-l impunem numai noi, ci e sus inut în noi mai ales de Dumnezeu. Iar în sentimentul responsabilit ii tr im rela ia just între noi i Dumnezeu, tr im pozi ia noastr adev rata, sau sîntem con tien i de ceeace sîntem de fapt noi. Nu te po i cunoa te dac nu te situezi exact unde e ti, cum e cazul cu cei ce nu tiu de Dumnezeu. C ci a ti ce e ti înseamn a cunoa te rela ia ta cu supremul izvor al existen ei tale.

433 Întreb torul î i d seama c ispitirea prin patimi i chinul luptei împotriva lor înseamn o continu amenin are; totu i se roag s nu-i înceteze lupta i s fie biruit de patimi prin ispitele ce le trezesc, ca s nu cad în învîrto area produs de ele. Mai bine s r mîn în

R spuns: Nimenea s nu spun cuiva: „Fii f r grije, c - i port eu grija ta". C ci î i va c lca f g duiala. Ci trebuie s adauge pu in str duin i cel legat cu sarcina i s fac i el tot ce poate pentru a p zi cu trezvie poruncile P rin ilor lui. i de cade odat , s se ridice iar i. i m încred în Dumnezeu c chiar dac ar fi r pit odat , de se va str dui iar i nu va c dea în obi nuin , nici în nep sare. Ci Dumnezeu îl va duce iar i în ceata celor ce se ostenesc i nu-i va l sa sufletul pîn ce nu-l va ridica la m sura înalt , la b rbatul des vâr it (Ef. 4, 13). Deci s nu te mole e ti, ci lucreaz cât se întinde timpul înaintea ta. Fii ascult tor, supune-te i- i va veni într-ajutor **Dumnezeu, Cel care „celor smeri i le d har, iar celor mândri le st împotriv "** (Prov. 3, 20). Zi neîncetat: „Iisuse ajut -mi", i- i va ajuta. Dumnezeu s - i slobozeasc sufletul de patimile de ocar , fiule.

269. *Întrebare a aceuia c tre acela mare B trîn: M închin ie, milostive P rinte i doctor al sufletului meu bolnav. Vai mie, ce mi-ai ar tat i spre ce int m atragi; i unde sînt legat, prin reaua obi nuin . C ci chiar dac sînt deslegat pu in, iar i m întorc*

chinul luptei. Omul poate avea sufletul s u mereu con tient de amenin area în care se afl , cînd lupt cu patimile, sau ajuns pentru totdeauna deasupra lor. Dar la această stare nu ajung decît cei des vâr i i printr-o lupt îndelungat . Ceilal i e bine s r mîn în această lupt . Cei p tima i în mod continuu sînt învîrto a i continuu. Nu poart nici o lupt . Nici-o lumin nu str bate la sinea lor, sau nu face ar tat sinea lor. Sînt îngropa i cu totul. Cei ce nu sînt îngropa i cu totul în patimi, ci lupt de cîte ori sînt ispiti i de ele ca s nu cad sub puterea lor, î i ap r sinea lor de îngroparea total sau cî tig puterea de a i-o ine descoperit , prin lupta continu cu ispitele patimilor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

înapoi spre a r spîndi i a prim⁴³⁴. i dac nu m-a ru ina de bun tatea lui Dumnezeu i de mila ta, tiind prin cîte osteneli m-ai adus la picioarele tale, a fi ajuns la desn dejde. C ci cînd sînt acoperit prin rug ciunile tale umblu cu pace. Dar cînd m desvelesc pu in ⁴³⁵, ca s se arate voin a mea, îndat sînt biruit. Cînd ed de diminea în chilie îmi vine gîndul s duc cuiva un r spuns i ies. i dup ce am împlinit aceasta, nu mai am poft s m întorc, ci mi se în ir motive dup motive care s-ar putea deslega i f r mine, pîn ce m r nesc. i a a vin de-abia pe sear în chilia mea cu mult scîrb i întunecare i nemul umire sufleteasc , ne tiind ce s fac. De aceea iart -m , P rinte sfinte, înaintea inimii tale, care vede toate. Fii cu mine dup mila ta, a a precum vrei i precum tii. C ci eu nu tiu ce s - i spun, decît iart -m pentru Dumnezeu.

R spuns: Frate, nu se cuvine s - i pierzi n dejdea din pricina acestora precum nici cîrmaciul cor biei izbite de valuri nu- i pierde n dejdea sc p rii lui, ci mai degrab cîrmue te corabia pîn ce o duce la liman. A a i tu, aflîndu-te robit i tulburat de vre-un lucru, gînde te-te la începutul drumului, zicînd cu proorocul: „ i am zis, acum încep" (Ps. 76, 11). Cearc lucrurile de pot fi f cute prin fra i sau prin tine ⁴³⁶. i iat -te din nou pe cale. C ci grija de tine cu gîndul la Dumnezeu e o lucrare duhovniceasc , s vîr it pe potriva mîntuirii sufletului. i lucreaz dup puterea ta, ca nu cumva ni te lucruri mici

434 A r spîndit r ul la alii i a-l primi dela alii i dela demoni înseamn a nu fi eliberat de el, sau a fi eliberat cîte pu in din cînd în cînd.

435 E bine s nu m desvelesc de grija de mine a unui p rinte duhovnicesc i de ajutorul lui Dumnezeu.

436 Cearc de vezi dac ai trebuin i de ajutorul fra ilor ca s scapi de ispite.

s te scoat la timp nepotrivit din chilia ta. C ci aceasta este o uneltire dr ceasc . Ia aminte la tine cu în elepciune i Dumnezeu î i va ajuta prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

270. *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn s poarte p catele lui.*

R spus: Frate, m car c nu ceri un lucru peste puterile mele, dar î i ar t m surile iubirii care se for eaz pe ea s se ridice la cele mai presus de m surile ei⁴³⁷.

Sînt uimit de persoana ta (de cererea ta) i primesc s o port⁴³⁸. Dar cu condi ia ca s por i i s p ze ti i tu cuvintele i poruncile mele. C ci sînt mîntuitoare i zindu-le, vei tr i neacoperit de ru ine⁴³⁹ |

271. *Întrebare a aceluia c tre acela mare B trîn despre poruncile de care i-a spus; i cererea s fie împuternicit s lep zeasc pe ele⁴⁴⁰.*

437 Iubirea omului are pe de o parte o m sur , dar pe de alta n zue te s se ridice peste m sura ei, sorbind din iubirea nem surat a lui Dumnezeu.

438 Persoana omului care- i are în fa expresia concentrat , este o tain care cu toat tocirea ei uime te pe cel ridicat din starea tocit a omului p tima . De aceea, cu toate p catele ei, ea îl îndeamn pe acesta s o ia asupra sa, s lupte pentru ea, s sufere pentru ea, ca s o scoat i pe ea din tocirea pierz toare în care se afl .

439 Omul duhovnicesc îl ia asupra sa pe cel înc slab, dar nu-l ia i nu-l poate duce ca pe un obiect la mîntuire, la starea eliberat de patimi, de persoan deplin realizat . Ci ajutat de cel ce-l poart , acesta trebuie s fac i el tot ce poate pentru a se eliber de robia patimilor, pentru a ajunge la starea de om adev rat, de persoan realizat , liber .

440 E un schimb continuu de cereri. Nici unul nu se socote te în stare s împlinesc ceva singur f r cel lalt i f r Dumnezeu, ultimul izvor al puterii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Cel ce a împuternicit pe P rin ii no tri, s împuterniceasc , frate, i iubirea ta, i s - i dea în elegere duhovniceasc ca s în elegi toate lucrurile tale. Dar tu p ze te- i limba de gr irea de art i pîntecele de pl cere i pe aproapele p ze te-l de mînia ta. Agonise te neîndr znirea, nepre uirea de sine, dragostea fa de tot i inerea lui Dumnezeu totdeauna în minte, gîndindu-te c odat te vei ar ta în fa a lui Dumnezeu. S le ai pe acestea în tine i p mîntul t u va aduce cîte o sut de roade lui Dumnezeu. C ruia fie slava în veci. Amin.

272. *Întrebare:* Ce înseamn ,P rinte, nepre uirea de sine ?

Frata, nepre uirea de sine înseamn a nu se socoti pe sine de-o potriv cu cineva i a nu spune despre un lucru bun: „eu l-am f cut”⁴⁴¹.

273. *Cererea aceluia c tre acela mare Bâtrîn de a-l ajuta în poc in pentru c lcare poruncilor ce i s-au dat. i întrebare, cum trebuie s se poc iasc ? i dac în caz de c lcare, se desfîn eaz testamentul ?*

R spuns: În numele lui Dumnezeu, în privin a cererii tale s - i fie precum ai cerut. P ze te-te de aci înainte s nu cugeti despre tine lucruri mari ca sa nu

441 Nepre uirea de sine este o deta are de sine, o nepreocupare de valoarea sa i o împ care cu această atitudine fa de tine i din partea altora. Ea nu are sens decît în con tiin a acut a rela iei tale cu Dumnezeu. C ci numai în rela ie cu El socote ti c tot ce e ti i faci datorezi lui Dumnezeu i c Dumnezeu tie ce face El pentru tine i cît silin ai pus tu ca s înmul e ti darul ce i l-a dat. Aceasta î i d o lini te continu , o netulburare de pe urma faptului c nu e ti recunoscut de al ii în valoarea ta. E ti liber i de tine i de p rerea celorlal i. Îl socote ti numai pe Dumnezeu ca judec tor drept.

pierzi toate ⁴⁴². i cînd calci vre-o porunc , alearg la poc in . i s nu o dispre ue ti ca unul ce ai avea un platore pentru ran , ca s nu ajungi la st ri si mai rele ^{442b}. Unindu- i mîna ta cu a mea, testamentul meu pe seama ta va r mîne asigurat. Dac nu, cum te va milui Dumnezeu ca s ascul i si s p ze ti sfaturile mele în Hristos ? Amin.

274. *Acela c tre acela mare B trîn: Cererea rug ciunii ca s nu se despart de ocrotirea lui nici chiar în veacul viitor.*

R spuns: Dac ai fi în eles, fiule, spusesele mele, ai fi putut afla c i-am dat o arvun a mîntuirii sufletului t u. Nu socoti deci c m în el, nici c vreau s te despart de fiii mei adev ra i care se mîntuesc i de Dumnezeu. Dar str due te-te i tu s nu te despar i de o astfel de via . C ci nici Apostolul n-a desp r it pe cineva, ci a zis: „Iar dac necredinciosul se desparte, s se despart ” (I Cor. 7, 15). Dar s nu se împlinesc i cu tine aceasta, îns i s-a spus spre asigurare s iei aminte la tine însu i, ca s te str due ti s nu cazi din a teptarea acesteia i din n dejde, înt re te-te deci în Domnul care a spus ucenicilor S i s ia putere de sus (Lc. 24, 40).

275. *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn: Cînd cineva se socote te pe sine mai prejos de toat zidirea, dar vie uirea nu-i congl sue te cu aceasta, ce se poate spune ?*

442 Cînd te închipui lucru mare, nu mai vezi realitatea cu adev rat mare, cea mai mare i mai bogat care este Dumnezeu i nu mai e ti în comunicare cu ea. Te-ai îngustat limitele tale.

442 b Ie i din pierderea de tine, din superficialitatea ta prin poc in , ca s nu te scufunzi i mai mult în gol.

R spuns: Când vieuirea cuiva nu e deopotrivă cu socotină a lui despre sine, nici aceasta nu-i adevărat, ci e o amgire pricinuită de draci.

276. *A aceluia c tre acela : P rinte, când nu numai m socotesc mai prejos de toată zidirea, ci când, cercetându-mi conștiința, m aflu obligat i de ea s m socotesc mai prejos de toată zidirea, î i bat i atunci dracii joc de mine.*

R spuns: Acum, frate, ai început să pești o leac drept. Căci în conștiința aceasta stă adevărul. Dar Dumnezeu să te ducă la măsura desvârșită de a te socoti de fapt mai prejos de toată zidirea⁴⁴³. Fii tare în Domnul !

277. *Întrebare a aceluia c tre acela : Care cale mîntuie te: cea prin osteneală, sau cea prin smerenie ? i despre uitare.*

R spunsul lui Ioan: Frate, osteneala adevărată nu este fără smerenie. Căci osteneala în sine este de artă⁴⁴⁴.

443 Nu e vorba ca omul să se socotească de mai puțin valoare decât creațiunile minerală, vegetală sau animală, ci decât omenirea întreagă la un loc. Este mai prejos de puterea care a creat și susține lumea. Dar este și în lume o putere și o rînduială care întrece nemăsurat puterea mea de a o fi produs.

444 O osteneală fără smerenie îl face pe om să-și atribuie lui, ca ultim izvor, puterea de a fi împlinit faptele lui, deci de a nega proveniența puterii lui de la Dumnezeu. În smerenie este conștiința omului de a avea totul, deci și puterea arată în osteneală, de la Dumnezeu. Dacă n-ar fi această conștiință, n-ar fi nici smerenia, sau smerenia ar fi fără rost. Pentru ce să smeresc în fața unei lumi cu care sînt una în sens panteist ? Nu mă pot smeri decât în fața unei conștiințe înzestrată cu puterea de a fi creat toate, deci și pe mine, și de care

C ci zice: „Vezi smerenia mea i osteneala mea i iart toate p catele mele" (Ps. 24. 18). Cel ce le are deci pe amîndou acestea, ajunge repede. Iar cel ce are smerenia unit cu nepreuirea de sine, dobînde te acela rezultat. C ci nepreuirea de sine ine locul ostenelei. Dar cel ce are numai smerenia în sine, intr i el, dar mai cu întîrziere. Deci cel ce voe te s în smerenia adev rat s nu se pre uiasc în ceva. Aceasta este adev rata smerenie.

Cel ce prime te focul, pe care a venit Domnul s -l arunce pe p mînt, nu tie de uitare i de luarea în robie, avînd totdeauna sim irea focului ⁴⁴⁵. Ia pild dela focul material. Dac omul trage s moar i se aduce focul aproape de el, îndat simte durerea. i în orice lucru, dac omul uit de sine dar e atins cu un c rbune aprins, nu mai r mîne nici-o clip în uitarea de sine. Focul, frate, nu se stinge, c ci în acest caz n-ar fi foc. Deci dac vrei s te izb ve ti de uitare i de luarea în robie, nu po i altfel decît cî tigînd focul duhovnicesc. Acesta le tope te pe acele. Iar focul acesta îl cî tig cineva prin dorul de Dumnezeu. Frate, dac inima ta nu se ostene te cu durere s caute pe Domnul, nu po i spori. Dar dac te îndeletnice ti cu acestea, ajungi acolo. C ci zice:

tiu c depînd întru toate. Unde e delicate ea smereniei, e con tiin a de Dumnezeu. Altfel e justificat orice arogan grosolan , cu toate conflictele produse de ea.

445 Uitarea e ca o luare în prinsoare de patimile sau de duhurile nev zute care le aprind. C ci cel ce uit de sine e dus de patimi unde nu voe te. Libertatea adev rat e strîns unit cu con tiin a de sine i aceasta e una cu con tiin a dependen ei absolute a omului de Dumnezeu cel personal i deci cu smerenia, cu con tiin a pozi iei sale adev rate în cadrul realit ii. Iar con tiin a dependen ei de Dumnezeu e ca un foc continu, care-l ine pe om treaz, e ca o ardere spiritual continu .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

„îndeletnici i-v i cunoa te i" (Ps. 45, 10). Domnul s - i
dea s în elegi acestea i s te ostene ti cu ele.

278. *Întrebare a aceluia c tre acela : P rinte,
ce este smerenia ? i ce este nepre uirea de sine ? i ce
este zdrobirea inimii ? Cî tig cineva smerenia
dispre uindu-se el însu i pe sine în inim ? Sau e nevoie
i de osîndirile din afar , de c tre oameni ? i oare
trebuie cel smerit în cuget s - i gr iasc cu smerenie i
s fac lucruri smerite ?*

*R spuns: Smerenia este nepre uirea de sine în toat
fapta i t ierea voii proprii în toate. Dar i primirea
netulburat a celor ce vin din afar ⁴⁴⁶. Aceasta este sme-
renia adev rat , în care nu- i g se te loc slava de art .
Dar nu trebuie s caute cel smerit în cuget o gr ire
smerit . Ci ajunge s zic : „Iart -m , sau roag -te pentru
mine" ⁴⁴⁷ Nici nu trebuie s alerge dela sine dup fapte
smerite. C ci amîndou pricinuesc slav de art i
nu-l las pe cineva s sporeasc ⁴⁴⁸. Ci sporirea st în a primi
s i se porunceasc f r s te împotriva ti. Iar
dispre uirile sînt de dou feluri: una din inima ta, alta
dela osîndirile ce i se aduc din afar . Dar e mai mare cea*

446 Toate zvîcnirile egoiste, toate pornirile inferioare, toate încerc rile din afar care vreau s te domine, sînt biruite de smerenie. Ea e libertatea des vîr it prin comuniunea cu Dumnezeu. Cel smerit nu tie decît de Dumnezeu, dar simte intens pe Dumnezeu ca partener de comuniune în libertate.

447 Cînd spui altuia: „Iart -m ", nu te mai poate domina. C ci sau r spunde iertîndu-te, deci ne mai socotindu-te dator lui, sau refuz s te ierte i în acest caz e un p tîma care- i r mîne inferior ca un rob patimii. Dar în acest caz nu-l dispre uie ti, ci îl comp time ti. Ins nu din superioritate, ci din durere pentru suferin a lui. La fel se întîmpl cînd îi spui: „Roag -te pentru mine".

448 A umbla dup o gr ire de art , înseamn a risca s fii admirat de al ii pentru aceast gr ire. La fel a alerga la lucruri sau fapte smerite.

care- i vine din afar . C ci cea din inima ta nu cere atîta osteneal pentru a o suporta, ca cea dela oameni, care pricinue te o mai mare durere în inim . Iar zdrobirea inimii st în p zirea inimii tale⁴⁴⁹ .

279. *Întrebare a aceluia c tre acela : De e l udat cineva de altul, e bine s nu r spund ca s - i arate modestia ?*

R spuns: Mai mult folose tet cerea. C ci dac r spunde se afl pe sine primind laud . Iar aceasta e slav de art . Asemenea i ceceace se arat ca modestie în r spuns este slav de art⁴⁵⁰ . C ci cele pe care le spune el în acest caz despre tine, dac le-ar spune altul nu le-ar putea suporta^{450 b} .

280. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dar se poate întâmpla ca acela s - i închipuie din t cerea mea c am primit lauda i s se sminteasc . Ce trebue s fac deci ?*

449 P zirea inimii dela toate sim irile i gândirile superficial-pl cute, care stau gata s o fure în fiecare clip , e o durere continu ce i-o impui. Dar în suportarea ei e totodat o bucurie mai înalt .

450 R spunzînd cu modestie voe ti sau ri ti, deasemenea, s - i atragi admira ia pentru modestia ce o afi ezi.

450 b Cînd r spunzînd la o laud cu cuvintele: „Nu sînt chiar a a", sau: „N-am f cut cine tie ce lucru mare", dac ai auzi c le spune altul despre tine nu le-ai putea suporta, dar spunîndu-le tu, le po i suporta, înseamn c nu le spui crezîndu-le cu adev rat, ci le spui ca s auzi desmin irea lor. Numai atunci refuzi cu modestie real laudele, cînd e ti în stare s nu te superi nici dac ai auzi pe altul spunînd despre tine lucruri contrare. Adic atunci cînd i-ar fi egal c vorbe te altul despre tine bine sau r u. In acest caz ai fi într-o perfect obiectivitate fa de tine. Dar v zîndu-te cum te vede altul e mai u or s fi obiectiv cu tine decît cu altul. i numai obiectivitatea cu tine te-ar ar ta perfect liber chiar fa de tine.

R spunsul lui Ioan: Cel ce se nevoe te trebuie s -L lase pe Dumnezeu s -i fac cunoscute cele near tate celui ce aude. C ci de unde tie c acela nu se zide te mai degrab prin t cerea sa ca a unuia care nu prime te lauda, ci c se sminte te ? Iar dac î l mure te pe acela el însu i în privin a aceasta, s o fac cu smerit cugetare, zicînd: „Iart -m , frate, c nu v d la mine nici-un bine i de aceea nu am g sit ce s -i r spund. Dar roag -te pentru mine, pentru Domnul".

281. *A aceluia c tre acela : Dar se întîmpl ca cineva fiind p c tos de fapt s spun adev rul din smerit cugetare i nu din slav de art . Oare nici acesta nu trebuie s r spund ?*

R spunsul lui Ioan: Nici acesta nu trebuie s r spund , chiar dac pentru un moment ar face-o din smerita cugetare. C ci cel ce-l aude poate s -l socoteasc smerit i aceasta îi va fi spre povar . C ci Domnul spunînd: „Vai, vou , cînd oamenii vor gr i bine despre voi" (Lc. 6, 26). El zice aceasta despre p c to ii l uda i, care nu au f cut fapta pentru care sînt l uda i ⁴⁵¹.

282. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dar cum se face c afl m pe unii dintre sfin i c atunci cînd sînt l uda i r spund cu modestie ?*

⁴⁵¹ Nici chiar un p c tos care n-a f cut lucrul sau n-are calitatea pentru care e l udat, nu trebuie s r spund , refuzînd o laud nedreapt , chiar dac ar face-o aceasta din smerita cugetare. C ci ar putea s fie admirat pentru smerenia lui i aceasta s fie pentru el o nou ispit , f cîndu-l s se socoteasc smerit în general. C ci chiar dac ar fi fost în acel moment smerit, nu trebuie s se socoteasc avînd smerenia ca o calitate permanent .

R spuns: P rin ii au ajuns la m sura de care Domnul a spus: „Cînd ve i fi f cut toate acestea, spune i c robi netrebnici sîntem" (Lc. 17, 10). i socotindu-se pe ei cu adev rat a a, r spund cum se socotesc de fapt. C ci chiar dac aud acestea dela altul, nu se sup r , ci îl binecuvinteaz pe acela ca spunînd adev rul⁴⁵².

283. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac cineva împ rt ind de niscai binefaceri pe altul, acela îi mul ume te pentru binefacerile ce i le-a f cut, nici în acest caz el nu trebuie s r spund ?*

R spuns: T cerea e bun în toate. Dar ca s nu par c respinge mul umirea, trebuie s spun cu smerenie: „Iart -m Ava i roag -te pentru mine Domnului, cugetînd în inima lui c el n-a f cut nimic. C ci cel ce face orice bine tuturor este Domnul. i s se roage lui Dumnezeu s nu fie osîndit pentru cele spuse.

284. *A aceluia c tre acela : Roag -te pentru mine P rinte, ca s m izb vesc de limb , de îndr zneal i de pîn-tece.*

R spuns: În privin a limbii, a pîn-tecelui i a îndr znelii, precum mi-ai cerut mie s m rog, f i tu tot ce po i ca s te înfrînezi. C ci f r osteneal , trezvia i plînsul din inim , nu pot fi inute. Adu-i aminte c „mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5, 16). Dar toate patimile sînt st pîn-ite prin smerenie. Iar aceasta se agonise te prin osteneal . Dumnezeu s -i dea, frate, putere unit cu darul deosebirii i cu frica de Dumnezeu.

⁴⁵² M sura smereniei adev rate e s fi ajuns la acea obiectivitate fa de tine însu i, încît s te vezi pe tine cum te v d al ii, care nu te v d bine, sau s nu- i iei nici m car în ascuns ap rarea.

285. *Întrebarea aceluia c tre acela : Dac acestea se dobîndesc, cum ai spus, prin plîns, cum pot eu p zi plînsul, ie ind i mergînd între oameni i îngrijindu-m de împlinirea unor ascult ri i slujind ? i exist plîns f r lacrimi ?*

R spunsul lui Ioan: Nu plînsul vine prin lacrimi, ci lacrimile prin plîns ⁴⁵³. Iar plînsul îl dobînde te i cel ce vie ue te printre oameni, dac - i taie voia sa i nu ia aminte la gre alele altuia. C ci prin acesta î i adun gîndurile lui. i acestea adunîndu-se, nasc întristarea dup Dumnezeu i întristarea, lacrimile ⁴⁵⁴.

286. *Întrebare a aceluia c tre acela : Cînd descop r gîndul meu Avei, simt pe unii c se sup r pentru aceasta. Ce s fac ? Nu m v it m, ezînd (în untru) i nu- i rîde de mine gîndul care m îndeamn la aceasta în scopul ca s iau aminte la mine însumi ? Apoi, chiar dac prin acoperirea voastr , urm resc acest*

⁴⁵³ Lacrimile sînt exteriorizarea întrist rii, sau a durerii l untrice. Pot fi îns i lacrimi f r prea mare durere, cum poate fi i o mare durere, interioar , f r lacrimi. Nu lacrimile schimba pe om, ci durerea pentru gre alele dinainte. In lacrimi îns începe s se simt , i mila lui Dumnezeu. Ele arat i o înduio are pentru mila lui Dumnezeu. De aceea ele aduc i o u urare, sînt ca ploaia în care se descarc norul întunecat împr tiindu- i întunerecul. De aceea ochii care plîng se fac senini, cura i, în vreme ce ochii celui concentrat în durerea l untric reflect „întunecimea" durerii, sau poate a întors turii în r u. Dar cine nu trece prin prima stare, nu poate ajunge la a doua. Ins trebuie s se vin la starea a doua.

⁴⁵⁴ Adunarea gîndurilor înseamn îndreptarea cuget rii spre sinea proprie, ie irea ei din împr tierea spre cele din afar . Prin adunarea gîndurilor spre sine, omul se descopere pe sine, î i descopere gre alele s vîr ite, î i vede con tiin a împov rat de ele. De aci începe întristarea i plînsul interior.

scop f r patim , oare pot duce acest lucru pîn la cap t în chip nev t mat, odat ce, slab fiind, nu ur sc patimile mele ? Pentru aceasta, te rog, dac g se ti de bine, s nu m amesteci în lucruri din afara bolni ei ⁴⁵⁵, ca nu cumva din pricina aceasta s se ajung la pism i aceasta s m clatine. Dar dac sînt folosit prin aceasta, sufletul meu este în mîinile tale. Arat -mi, P rinte, ce porunce ti

R spus: Dac gr e ti din inim curat i pentru folos i f r patim i slav de art , nu lua seama la cuvintele oamenilor. Lupt -te cu ajutorul rug ciunilor sfin ilor pîn ajungi s înf ptue ti tot lucrul f r v t mare. Iar a te amesteca în cele ale oamenilor f r patim , e bine. C ci nu tuturor li s-a dat s gr iasc Avei, nici nu este de folos. Deci de gr e ti din Dumnezeu, nu gr e ti dela tine. Ci Dumnezeu este în toate i binele lui Dumnezeu nu na te pism , ci chiar dac aceasta se ive te pentru scurt timp, se stinge repede. Sufletele noastre ale tuturor sînt în mîinile lui Dumnezeu. i El este Cel ce ne acopere pe noi i ne înt re te s facem ceea ce ne este de folos.

287. A aceleia c tre acela : Dac socotesc deci c e de folosul vreunora, trebuie s gr esc chiar dac nu sînt întrebat ? i dac e vorba de vreunul mai mare sau de vreun cleric, s spun Avei, sau s tac ? Iar dac sînt întrebat, ce s spun ? i dac este de folos s gr esc i

455 Dorotei care pune întrebarea era încredin at cu conducerea bolni ei din m n stare. (Vezi Filoc. rom. vol. 9, Introducere la „înv turile" lui Ava Dorotei).

456 B trînul e întrebat de Dorotei dac trebuie s vorbeasc Avei (stare ului Serid) despre pricinile altor vie uitori din mîn stare; dac nu cumva aceasta poate s trezeasc pisma altora. E bine s se amestece în lucrurile altora, pentru trecerea ce-o are la Ava?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

eu, cum s gr esc, ca s m aflu la înf i are gr ind cu smerenie i nu ca unul ce învă cu autoritate ?

R spuns: P rin ii au spus c „bine este a gr i pentru Dumnezeu i bine este a t cea pentru Dumnezeu" (Pateric, Pimen 147). Iar cuvîntul P rin ilor înseamn : Cel ce gr e te, cum am spus, f r patim , bine face, pentru c gr e te pentru Dumnezeu; i cel ce vede c va gr i cu patim i de aceea tace, bine face, pentru c a t cut pentru Dumnezeu. Dac trebuie s gr ie ti pentru Dumnezeu, nu te îngriji ce vei gr i, c ci f cînd aceasta, vei c lca porunca (Mt. 10, 19). Ci las lucrul în seama lui Dumnezeu i El va pune în gura ta ce sa gr e ti cu folos. C ci Dumnezeu tie s ne încing cu putere pe noi cei slabi i El te va înt ri pe tine, frate.

288. *Întrebare a aceluia c tre acela : Oare trebuie t iat voia din porunca Avei i în cele bune i în cele de mijloc, ca i în cele prin care pare s se calce porunca lui Dumnezeu ? i dac mi se d o porunc peste puterea mea, trebuie oare s cer s fiu scutit, ca s nu m întristeze i s nu-mi pricinuiasc tulburare. Apoi: dac cineva avînd nevoie de ceva dela Ava îmi cere s -l ajut în acest lucru i primesc, nu-mi aduce aceasta o cinste care m face s m socotesc luat în seam ?*

R spuns: Frate, cel ce voe te s fie monach nu trebuie s aibe în nici-un fel voia sa în vre-un lucru. Aceasta ne-a înv at Domnul, zicînd: „Am venit în lume nu ca s fac voia Mea" (Io. 6, 38). C ci cel ce voe te ca aceasta s-o fac , iar aceea s n-o fac , sau se arat pe sine în stare de mai mult deosebire a lucrurilor (de mai mult dreapt socoteal) decît cel ce porunce te, e batjocorit de draci. Deci trebuie s ascul i în toate, chiar dac i se pare

c lucrul poruncit e un p cat. C ci Ava care- i porunce te e cel ce va lua asupra lui judecata ta, ca unul c ruia i se va cere socoteal pentru tine. Iar dac i se pare greu ceea ce i se cere, întreab -l i las lucrul pe scama dreptei socoteli a lui⁴⁵⁷. Iar dac cei ce i-au poruncit sînt fra i i bagi de seam c lucrul poruncit este v t m tor sau peste puterea ta, întreab iar i pe Ava i f ceea ce- i va spune el. C ci dac vrei s faci tu deosebirea între lucruri, î i atragi necazuri. Las -le toate pe seama Avei i f dup socoteala (dup discern mîntul) lui. C ci el tie ce trebuie s fac i cum s grijeasc de sufletul t u. i odihne te- te, crezînd c orice i-ar spune e dup Dumnezeu i ceea ce e dup har nu aduce întristare. „C ci tot pomul bun face roade bune" (Mt. 7, 17). Iar cererea altora de a

457 Exist oameni care au primit dela Dumnezeu o r spundere pentru al ii ca pentru ei în i i. E stare ul unei mîn stiri, sînt p rin ii, e duhovnicul, e preotul. Dar aceasta înseamn c ei trebuie s se i preg teasc pentru a conduce pe calea dreapt pe cei încredin a i conducerii lor. Dac dau sfaturi rele, vor suferi pentru gre alele acelora, ca pentru ale lor. Cel încredin at de Dumnezeu unui îndrum tor sufletesc trebuie s - i fac îns i el din voia aceluia voia sa. Prin el se împline te atunci voia aceluia. Dar în acest caz acela va pl ti pentru gre alele f cute prin împlinirea voii lui. P rintele, duhovnicul nu se poate dezinteresa de via a celui încredin at lui cu scuza libert ii ce o are acela. Omul mai trebuie i înv at s tie ce s fac cu libertatea. i unii sînt mai înainta i în aceast cuno tin decît al ii. R spunderea unora pentru al ii îplete te destinele noastre pîn a ne bucura i suferi împreun de urm rile unei vie uiri, care nu se împline te numai prin unul. Nu ne mîntuim singuri în mod egoist i ambi ios; i nu ne pierdem singuri. Ci ne mîntuim cu cei pentru care am avut o r spundere i cu cei pe care i-am ascultat; i ne pierdem cu cei fa de care nu ne-am exercitat r spunderea. Nici un om nu- i poart sau nu trebuie s - i poarte numai sarcina sa, ci i pe a altora. Dar s nu le d m altora sfaturi din mîndrie, ca s -i smintim i mai mult, ci ca s -i slujim cu smerenie. Deci sfatul trebuie s fie unit cu pilda vie ii, ca s nu- i pierdem prin sf tuire nici pe ei i s nu ne pierdem nici pe noi.

mijloci pentru ei la Ava, dac e de trebuin , împline te-o, pentru a împlini o porunc pe care ai auzit-o. C ci dac te-a a ezat Ava la poart , spunându- i: veste te-mi pe tot omul care vine, vei hot rî tu însu i ce s faci, în loc s împline ti porunca celui ce i-a poruncit ? Dac Ava i-a poruncit s -i spui i nu s nu-i spui, lucrul nu mai atîrn de tine.

289. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac un frate m întreb despre un cuvînt sau lucru oarecare i eu nu-l cunosc, s -i r spund, sau nu ? Iar de nu sînt întreat, dar v d un lucru care nu se face bine, voi atrage luarea aminte a celui ce-lface, sau nu ?*

Toate cuvintele acestei întreb ri cer un singur r spus: P ze te-te s nu gr e ti dîn slav de art , ci cu smerenie i frica de Dumnezeu. i despre toate cele ce m-ai întreat, gr e te cît e de trebuin i atrage luarea aminte.

Dar în ob teata i nu în alt loc, ca s nu te afli ca un înv tor. C ci cei dîn mîn stire sînt ca un trup⁴⁵⁸. Iar dac te afli în alt parte, s nu gr e ti nimic pornind dela tine. Dar, dac e ti întreat, gr e te cu smerenie. Dumnezeu s te cumin easc , frate.

290. *A aceluia c tre acela : Mi-ai spus c dac sînt întreat despre un lucru, sau v d (c nu se face bine), s gr esc cu smerenie. Dar ce înseamn : cu smerenie ? i dac v d inima mea îndulcindu-se de slava de art în vreme ce gr esc, sau chiar dac nu m îndulcesc atunci, prev d c aceasta mi se va întîmpl mai tîrziu, s tac sau nu ?*

458 A a cum într-un trup tot ce se întîmpl cu un m dular face s sufere tot trupul i toate m dularele ca un tot, a a într-o mîn stire to i sînt r spunz tori pentru fiecare.

R spuns: A spune ceva cu smerenie înseamnă a spune ca unul care nu învață, ci ca unul care l-a auzit de la Ava sau de la Părinți. Iar dacă e de folos a spune despre acel lucru fratelui, dar slava de artă te războiește, îndulcindu-te, ia seama la tine ca aceasta să nu împiedice pe frațele să se folosească. Ceartă slava de artă și disprețue-te-o. Și după ce ai grăit, pocăiește-te înaintea lui Dumnezeu și zici: „Iartă-mă că am vorbit din slava de artă. Și la fel de-o vei simți pe acesta mai târziu”⁴⁵⁹.

291. *A aceluia care treacă acela: Părinte, cum mi-ai poruncit să grăiesc chiar înainte de a fi întrebat când văd un lucru (care nu e bun), cât vreme Părinții spun să nu răspundem înainte de a fi întrebați (Pateric, Euprepie, 9, Pimen 45), iar Ava Nistero uimea pe toți când aflându-se în mână stire zicea: „Eu și marea gară sîntem una” (Pateric, Nistero 2). Și spune-mi, Părinte, ce înseamnă a lua aminte la gânduri? și dacă trebuie să se facă aceasta la un timp rînduit și în ce chip?*

⁴⁵⁹ Mereu trebuie să mulțumim bucuria care sare lângă spicul griului, ca să nu-l înbușe pe acesta. Cel care ajunge la binele curat în sine, să se depite complet și nu să se depite complet oprindu-se nici la ceilalți, ca și cum ei se depitează când se realizează cu adevărat, ne mai avînd în ei decît binele. Acela trebuie să se întâlnească cu Dumnezeu cel transcendent, cel dincolo de toată lumea aceasta și de existența noastră în care binele și răul sînt, amestecate, în care momentele de libertate se alternează cu cele de robie. Aceasta e nu calea argumentării prin existența binelui a lui Dumnezeu cel a tot bun, sau calea speculativă, ci calea întâlnirii cu Dumnezeu. Așa trebuie să se depite complet smerit legătura cu Dumnezeu, ca unul care se depitează cu totul pe sine în legătura cu Cel de care depinde în mod absolut. Trăindu-se ca cel care nu-și datorează existența întru nimic și, dar ca existînd totuși, el își trăiește înșiși faptul existenței ca datorîndu-se total lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: Frate, B trîinii gr esc dup m sura oamenilor. Deci este o vreme cînd omul poate sluji i atunci el trebuie s arate fapte de slujire. i va fi o vreme cînd acela , va ajunge la starea s fie slujit, cînd m surile lui vor fi altele. Cele des vîr ite s-au spus celor des vîr i i, iar celelalte celor ce sînt înc sub lege. C ci ace tia sînt c l uzi i înc de pedagog (Gal. 3, 23 - 24). Cînd ai murit lumii, ca Ava Nistero, po i spune: „Sînt m gar”. Nu te în l a în cuget, c ci aceasta te va v t ma. P rin ii au rînduit timpuri pentru luarea aminte la gînduri.

A a trebuie s ne spunem diminea a: „D - i seama cum i-ai petrecut noaptea”; i seara: „Cum i-ai petrecut ziua” (Nistero,5).Dar ia aminte i în timpul dintre ele,cînd gîndul se îngreuneaz ⁴⁶⁰

Scolia ed. Volos: Prin acestea purt torul de Dumnezeu P rinte arat c nu întîmpl tor zice cineva: "sînt m gar", ca s se smereasc i mic oreze. Ci c nu este un lucru de necinste a spune: „sînt m gar", ci cea mai mare cinste. Deaceea spune P rintele: „Nu te în l a în cuget". C ci cînd ajunge cineva la m surile m garului, l sîndu-se lovit ca acela, oc rit, împov rat, purtat, legat i r bdînd orice, cum obi nue te s rabde acela i nu numai f r împotrivire i f r pomenirea r ului i f r nici-o mi care contrar în inim ca acela, ci ca unul ce nici nu le simte, ceeace înseamn îndoita omorîre cerut , sau chiar cea întreit , atunci va îndr zni poate s -i spun : "sînt m gar". i aceasta cu mult sfial , cunoscînd în l imea trepteii. Dar socotesc c nici atunci. Ci mai degrab v zîndu-se i atunci pe sine cu mult mai prejos de acest

460 Gîndul are aci în elesul de con tiin , întreab - i diminea a con tiin a: cum ai petrecut noaptea, i seara, cum ai petrecut ziua. Dar adeseori con tiin a se îngreuneaz , c nu mai e atent la ea îns i.

stare, va socoti ca o îndr zneal numai s spun : „sînt m gar", ci chiar s cugete aceasta, tiind c aceasta este în l are cu cugetul, care este una cu c derea sufletului i cu adev rat o pieire total .

292. *A aceluia c tre acela : Dac vreunul dintre B trîinii cei mai presus de mine m întreab despre vre-un lucru, trebuie s -i spun ceeace socotesc c e de folos ?*

R spunsul lui Ioan: Tu n-ai nimic ce s spui. C ci nu cuno ti voia lui Dumnezeu, ca s tii ce folose te. Deci dac te întreab cineva dintre ei, spune-i cu smerenie: „Iart -m , nu tiu".

293. *A aceluia c tre acela : Dac un frate face un lucru de mijloc (nici bun, nici r u), iar eu, pentru voia mea m sup r de el, ce s fac ? S tac i s nu-mi lini tesc inima, sau s -i spun cu iubire i s nu r mîn tulburat ? Iar dac lucrul acesta îi tulbur pe al ii i nu pe mine, s -i spun pentru al ii ? Sau nu este aceasta o fapt de art ?*

R spunsul lui Ioan: Dac un lucru nu este un p cat, ci nici bun, nici r u, i tu totu i îi gr e ti ca s -i lini te ti inima, faci o gre al . Pentru c nu po i s -l rabzi, din sl biciune. De aceea oc r te-te pe tine i taci. Dar dac îi sup r pe al ii, spune lui Ava al t u. i el fie c va spune aceluia, fie c -i va spune ie ce ai de f cut, i vei sc pa de grije.

294. *Întrebare a aceluia : Dac o spun Avei pentru al ii, dar presupun c aceasta va tulbura pe fratele ce s fac ? Iar dac sup r i pe al ii si pe mine, o*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

voi spune Avei pentru al ii, sau voi t cea ca s nu-mi pricinuiesc mul umire mie ? Iar dac presupun c fratele nu se va întrista, o voi spune pentru mine, sau m voi sili s tac.

R spunsul lui Ioan: Nu- i face grije s vorbe ti Avei pentru tulburarea fratelui. Dar cînd e nevoie s spui Avei pentru al ii i- i faci grije din aceasta, spune-o pentru ei. Dac e vorba îns s -i spui numai pentru tine, sile te-te s nu-i spui.

295. *Întrebare a aceluia :* *Dar gîndul îmi spune c dac se va tulbura fratele împotriva mea, mi se va face du man, socotind c am vorbit Avei împotriva lui.*

R spunsul lui Ioan: Acesta e un gînd viclean care vrea s te împiedice de la îndreptarea fratelui⁴⁶¹. Deci nu te opri a spune. Dar f r îndoial dup Dumnezeu. Desigur bolnavii strig împotriva doctorilor cînd sînt îngrijii i de ei. Dar doctorilor nu le pas tiind c pe urm aceia le vor mul umi.

296. *Întrebare a aceluia :* *Cînd gîndul îmi zice c nu pentru folosul fratelui vreau s spun, ci cu scopul ca s -l bîrfesc, s spun sau s tac ?*

R spunsul lui Ioan: Îndeamn gîndul s vorbeasc dup Dumnezeu, nu cu patim . Dar dac e biruit prin dorin a de bîrfire, spune i atunci, dar m rturise te Avei gîndul t u de bîrfire, ca s v t m dui i amîndoi: acela de gre al , iar tu de bîrfire.

⁴⁶¹ E vorba de un frate care a s vîr it un lucru indiferent. El nu se poate sup ra dac s-a spus despre el Avei. C ci Ava nu va condamna acest lucru indiferent.

297. *Întrebare a aceluia : Dac gândul nu m las s m rturisesc Avei c vorbesc cu scopul de a bîrîi pe fratele, ce s fac ? S -i vorbesc, sau nu ?*

R spuns: Nu-i spune nimic i Domnul va avea grije. C ci nu e nevoie s -i spui Avei cu pre ul v t m rii sufletului. i Dumnezeu se va îngriji cum tie El de îndreptarea fratelui.

298. *Întrebare a aceluia c tre acela : Se întîmpl s fac un lucru, dup cum socotesc, cu judecat . Dar cineva îl îndrepteaz . Iar eu toate cîte le spun, ap rîndu-m , le spun din slava de art . Ce trebuie s fac?*

R spuns: Dac nu e nevoie de ap rare, taci. Dar dac este în folosul fratelui, t m due te-l, dar împotriva te slavei de arte⁴⁶².

299. *Întrebare a aceluia c tre acela : Cînd fac un lucru nici bun, nici r u i tiu c dac m-ar vedea vre-un frate f cîndu-l, s-ar sminti de mine, sînt ispitit de slava de art s -l ascund. C ci m ru inez s -l vad . Deci trebuie oare s nu-l ascund ca s nu cad în slava de art , sau s -l ascund, ca s nu-l smintesc pe fratele ? C ci de i nu tiu sigur c se va sminti, dar presupun. Ce s fac ?*

⁴⁶² Poate un frate se sminte te auzind c ai f cut un lucru care nu se a tepta dela tine. In acest caz arat -i c nu l-ai f cut, pentru a nu se sminti; dar fere te-te de a o face aceasta din slava de art , ca s nu-l sminte ti cu pilda altei patimi. Dar s nu cazi nici tu în ea. Ne ferim de patim nu numai pentru noi, ci i pentru al ii. Patimile sînt boli molipsitoare. Trebuie f ne ferim de ele i din r spunderea pentru al ii.

R spunsul lui Ioan: Dac inimata tie c fratele t u se va sminti, acoper -l i nu-i da asemenea gînd. Dar dac nu tii sigur, ci presupui, nu te îngriji de aceasta.

300. *Cererea aceluia c tre acela :* Dac spun cuiva un cuvînt care-l împunge i el nu în elege cuvîntul, oare trebuie s -i cer iertare, sau s tac i s nu-i dau motiv de tulburare ?

R spunsul lui Ioan: Dac nu în elege fratele c l-ai împuns, taci i nu-l tulbura. Dar sile te-te i te poc e te pentru aceasta în fa a lui Dumnezeu.

301. *Întrebare a aceluia c tre acela :* Dac cineva vede pe fratele s u c a gre it i spune Avei, ce trebuie s simt cel împotriva c ruia s-a gr itfa de cel ce a gr it împotriva lui ?

R spunsul lui Ioan: Dac e credincios i vie ue te dup Dumnezeu, chiar dac cel ce a gr it împotriva lui a gr it-o din du m nie, trebuie s cugete: „Fratele a spus acestea vrînd s m foloseasc ". i se împline te cu el spusa: „Omul bun din visteria cea bun a lui scoate cele bune" (Lc. 6, 45). i gîndind astfel se folose te mai mult iubindu-l pe acela, decît urîndu-l. i purtîndu-se astfel în acestea, spore te în Dumnezeu.

302. *Întrebare a aceluia c tre acela :* Deoarece simt din slava de art , c atunci cînd pun metanie în fa a unora ro esc pu in, oare trebuie s caut anume s pun

*metanie în fața unora, sau să o fac numai când se ivește
trebuința?*⁴⁶³

R spunsul lui Ioan: Nu trebuie să cauți și poți
metanie unora anume, ci f-o când se ivește trebuința.

303. *Oare trebuie să pun metanie în unora mai mici ca
mine? Sau să-i mângâi în pe ei cu un cuvânt, ca să nu se
ivească în mine, din fapta contrară, slava de art?*

R spunsul lui Ioan: Precum se găsesc oameni
mari și de cinste care sînt datori celor neînsemnați și prea
mici și sînt obligați să-și plătească datoria, lî sînd la o
parte slava de art, odată ce sînt datori, la fel și tu, de ești
dator unuia mai mic, pune-i metanie, lî sînd slava de art,
odată ce tu ești dator.

304. *Întrebare a aceluia care trece acela: De intr
în inima mea un gând pătimaș, prin ce mijloc trebuie să-l
resping? Oare prin împotrivire în cuvânt, sau prin
certare, mîniindu-mă împotriva lui? Sau alergînd la
Dumnezeu și aruncînd înaintea Lui neputința mea?*

R spunsul lui Ioan: Frate, patimile sînt necazuri
și Domnul nu ne-a ferit de ele, ci a zis: „în ziua necazului
chiamă-Mă pe Mine și te voi izbăvi și Mă vei slăvi” (Ps.
90, 15). Deci în orice patimă nimic nu e mai de folos
decît să cheme numele lui Dumnezeu. Cît despre
împotrivirea în cuvânt ea nu e cu puțin oricui om, ci
numai celor puternici, că rora dracii li se supun. Căci dac
vreunul din cei neputincioși vrea să li se împotrivescă,

⁴⁶³ Adică trebuie să cauți anume prilejul să-ți înfrîng iubirea de slavă
de art, punînd metanie în cazul în care nu e cazul, sau să-ți faci aceasta numai
cînd trebuie?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

dracii î i rîd de el ca de unul ce vrea s li se împotrivesc aflîndu-se sub puterea lor ⁴⁶⁴. La fel certarea lor e cu putin numai celor mari, care au putere. Pe care dintre sfin i îl aflî certînd pe diavol ca sfîntul Mihail i aceasta pentru c avea putere ? (Iuda 9-10). Nou celor slabi nu ne este dat decît s alerg m la numele lui Iisus. C ci patimile sînt draci dup Scriptur , i ace tia ies în numele lui Iisus (Fapte 8, 7, 16, 18). i ce voe ti mai mult decît aceasta ? Dumnezeu s te înt reasc i s - i dea putere în frica Lui ⁴⁶⁵.

305. *Cererea aceluia c tre acela : î i cer, P rinte, s - mi dai cuvîntul c te rogî pentru mine, precum mi l-a dat i sfîntul B trîn. C ci îndat ce sînt biruit într-un lucru, gîndul îmi spune: „Fiîndc ai mîndrie, Dumnezeu nu-i ajut s - i st pîne ti patimile, ca s nu cazi în slava de art prin st pînirea lor; sau i se întîmpl aceasta fiîndc , primind u or ajutorul, îl pierzi u or, sau pentru ca, dorind s prime ti ajutorul, s alergi des la Dumnezeu; sau pentru altceva". Sau mai degrab mi se întîmpl aceasta din mole al . Ce trebue deci s fac ?*

⁴⁶⁴ Numai dup ce patima e sl bit prin mult rug ciune, mi carea ei poate fi înfrînat de omul însu i.

⁴⁶⁵ Frica de Dumnezeu d putere. Ea nu sl b nogo te. Cu cît e mai mare frica de Dumnezeu în cineva, cu atît e mai prezent El în acela cu puterea Lui, care se r spînde te din El. De aceea cel plin de frica lui Dumnezeu e plin de puterea Lui. C ci în frica aceasta este tr irea prezen ei covîr itoare a lui Dumnezeu. Frica de Dumnezeu î i d putere s n-ai fric de altceva. Te ajut împotriva patimilor, î i mobilizeaz i înt re te toate resursele de lupt , în fric . Dumnezeu e tr itic ca cel ce nu poate fi definit: mysterium tremendum. Existen ial i apofatic. E o frica ce- i deschide orizontul de dincolo de lume, care în acela timp te atrage, care te face s te poc e ti de p cate i s urm re ti binele, sim indu-L pe Dumnezeu ca sus in torul binelui.

R spunsul lui Ioan: Dac to i sîntem una, cum îndr znesc s spun, deci i B trînul în Dumnezeu i eu cu el, dac el i-a dat cuvîntul, i-l dau i eu prin el. tiu c sînt slab i prea neînsemnat. Dar nu pot s m despart de B trîn. C ci î i face mil cu mine ca s fim amîndoi una⁴⁶⁶. Dar ia seama la tine, frate. Str due te-te s te ostene ti s p ze ti poruncile. i chiar dac e ti biruit, nu te mole i, nici nu desn d jdui, ci ridic -te iar i i Dumnezeu î i va ajuta. C ci se poate s p time ti pentru cele dintîi care le-ai spus. i pentru c din pricina aceasta nu- i st pîne ti patima. Dar se poate s p time ti aceasta i din pricina mole elii. Te po i îns elibera de amîndou , aruncîndu-te plîngînd înaintea bun t ii lui Dumnezeu, ca s te elibereze de ele i de alte patimi prin rug ciunile sfin ilor⁴⁶⁷. Amin.

⁴⁶⁶ Se vorbe te de, „interioritatea reciproc ” pe care dragostea o produce între dou persoane. Eu sînt în cel lalt i cel lalt în mine, f r s ne confund m. Lucrînd eu într-un fel, îmi ar t subiectul meu i cel lalt la fel i-l manifest pe al lui. Dar nu putem fi cu adev rat unul în altul, decît aflîndu-ne amîndoi într-un subiect care ne este suport comun. A a sînt copiii în mama lor. Dar în mod culminant noi sîntem unul în altul pentru c ne afl m amîndoi într-un subiect mult superior în puterea Lui cuprinz toare i în iubirea Lui, care ne une te pe amîndoi. Iubirea Lui ne une te pe amîndoi o sim im într-un mod mai accentuat sau mai pu in accentuat.

⁴⁶⁷ Rug ciunile unora pentru al ii r sar din unitatea între cei ce se simt uni i în Dumnezeu, cum s-a spus la nota anterioar . Dac -l simt pe cel lalt în interiorul meu, nu se poate s nu simt i strîmtorile i necazurile de care sufer el i aceasta s nu m împing la rug ciunea c tre Dumnezeu pentru el, odat ce ne sim im cuprin i în dragostea Lui. Dar interioritatea aceasta reciproc o tr im i cu cei pleca i din via a aceasta. Deci nu putem s nu ne rug m i pentru cei pe care-i tim c au plecat ap sa i de sl biciuni i nu putem s nu gîndim c i cei pleca i cu mare putere i dragoste duhovniceasc fa de noi se roag pentru noi, mai ales c au cu mult mai sim it în ei prezen a plin de dragoste a lui Dumnezeu. Apoi n-ar putea fi uni i cei ce cred cu adev rat în Biserica dac nu s-ar ruga unii pentru al ii.

306. *Aceluia c tre acela : Cerere de ajutor pentru cele ce le-a poruncit marele B trîn.*

R spunsul lui Ioan: Frate, n-a l sat B trînul nimic f r r spus în „R spunsurile lui” c tre tine. C ci dup ce i-a spus: P ze te cuvintele mele i va fi p zit testamentul ce i l-am dat, ce mai voe ti ? F tot ce po i ca s se p zeasc pe seama ta testamentul lui. C ci în aceasta const mo tenirea Împ r iei cu raiul desf t rii ei; adic : „Cele ce ochiul nu le-a v zut i urechea nu le-a auzit i la inima omului nu s-au suit, pe care le-a g tit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El” (I Cor. 2, 9). Trebue s adaugi i tu îns puterea i str duin a ta. Iar mila i h r zirea puterii sînt ale lui Dumnezeu. Lui I se cuvine slava în veci. Amin.

307. *Întrebare a aceluia : Ce s fac, c m tem de ru ine i de dispre . C ci cînd cad în vre-o convorbire cu vreunii, sînt tare atras i robît de ea încît uit de mine. i dac mi-aduc aminte de mine, mi-e ru ine c -i p r sesc pe cei cu care vorbesc i s plec.*

R spunsul lui Ioan: Cas nu cad cel slab în acestea i în iubirea de slav , trebue s fug îndat de vorba mult i s taie convorbirea, dînd ca motiv c Ava i-a poruncit ceva i c se gr be te. Iar nesuportarea dispre uirii vine din necredin . Iisus s-a f cut om i a fost dispre uit, frate. Oare e ti tu mai presus de Iisus ? Aceasta înseamn necredin i am girea dracilor. Cel ce voe te smerenia poate s tot zic : „O vreau”; dac nu sufer necinstiri, nu poate s o dobîndeasc . S nu

nesocote ti ceea ce ai auzit, ci altfel vei fi disprețuit prin înșelăciune în fața ta⁴⁶⁸.

308. *Întrebare a aceluia: Când vin unii în mînă stire, fie mireni, fie prinși, gîndul îmi spune să-i întreb ceva privitor la folosul sufletului, sau la vre-un alt lucru. Ce socotești?*

Răspunsul lui Ioan: Frate, cel ce e cu adevărat ucenicul lui Hristos, nu are nici cea mai mică libertate ca să fac ceva de la sine^{468 b}. Chiar dacă îți se pare că se folosește din convorbirea cu cei ce vin, el se abate de la porunca ce zice: „Toate să le faci cu sfat” (Prov. 24, 32). Ce vrei să auzi mai mult decît ceea ce au spus Prinșii: „De sînt vreunii de față și gîdesc cuvîntul lui Dumnezeu, întreb pe Avă alături cu smerenie: Avă, vreau să rîmînă să ascult, sau să plec?” (Abbe Isaia, Recueil, 3, 33, p. 51 - 52). Dacă îți va spune, aceea să faci în liniște. Dacă din vre-o trebuință vreau să întreb pe cineva, fie monah, fie mirean, spune-i Avei. Dacă de va socoti de bine, el însuși te va întreba ce vreau. Iar de-ți va spune: „întreb”, atunci întreb^{468 c}.

309. *Întrebare: Dar dacă nu vreau să întreb eu însumi, dar mi se întîmplă să mă înfîlțesc cu vreunul din ei, sau mă întreb el despre vre-un lucru ce poruncești să fac?*

⁴⁶⁸ Monahul care disprețuiește sfatul de a nu se lungi la vorbă, pentru a nu fi disprețuit de ceilalți, îi va atrage disprețul chiar prin întîrzierea la taifasuri.

^{468 b} Aceasta nu e libertate, ci robie sub slava de artă. Omul adevărat liber de patimi trăiește liber în Hristos.

^{468 c} Așa se eliberează omul de voia sa, mai bine zis de robia slavei de arte.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: Când te întâlnești cu cineva, cuvântul tău se oprește la binele, încolo spune: „Roagă-te pentru mine, merg să împlinesc o datorie”. Și pleacă. Iar de te întreabă el despre vre-un lucru, de tii, spune-i și treci mai departe; iar de nu tii, spune-i: „Nu tii” și treci mai departe.

310. *Întrebare:* Dar dacă mă află ezând sau îmi lucrând și se așază lângă mine, sau vede că sunt în vorbă cu mine, ce să fac?

R spunsul lui Ioan: De te află ezând undeva și se apropie, primește binecuvântarea de la el și fuge la fel. Și spune-i: „Roagă-te pentru mine”. Și dacă te vede aproape de mâinile, spune-i: „Iartă-mă, am poruncă să nu vorbesc cu cineva fără voia Avei. Îi voi spune lui și ce-mi va spune, aceea voi face”. Iar dacă vine cineva și se așază lângă tine în vreme ce lucrezi, din cauza motivului că ai o poruncă, și te ridică.

311. *Întrebare a aceluia:* Și ce înseamnă ce zice Ava Isaia: „După ce ai dat binele și l-am întrebat: „Cum te află”, și sedem lângă el în tăcere. Dar aceasta s-a spus unui Bătrân înainte de a fi cu vârsta și cu măsura. Ucenicul serios și dornic să se facă monah se puzăște în sine pe sine de astfel de întâlniri. Căci din ele se nasc disprețuri, moleșală, nesupunere și cumplită îndrăzneală. De aceea se spune despre Ioan undeva că nu pierde timp cu astfel

de întâlnire (Pateric, Ioan Colovos 30). Aceasta înseamnă a fi f r grije fa de orice om.

312. *Întrebare a aceluia : Imi spune gândul: Taie dintrodât convorbirile i te vei izb vi. Dar iar i îmi zice: Taie-le pe încetul, ca s nu se mire cei ce te cunosc. Spune-mi deci care din aceste dou feluri de a m purta e mai bun ?*

R spunsul lui Ioan: Cât prive tet ierea dintrodât sau pe încetul, ca s nu se uimeasc cei ce te cunosc, dac le tai dintr-o dat , vei sc pa de grije. Altfel le dai motiv i gânduri. Motiv ca s spun : „Findc mi-a vorbit primul, îi voi vorbi i eu". Gânduri: „Oare are ceva fratele acesta împotriva mea, fiindc mi-a vorbit i acum nu-mi mai vorbe te?" Trebuie s voe ti îns lucrul acesta i Dumnezeu te va ajuta s izbute ti.

313. *Întrebare a aceluia : Dar se întâmpl c uneori vin unii bolnavi în mân stare, cerându-mi ceva dela bolni i Ava mi-a poruncit s le dau. Aceasta m sile te s vorbesc cu ei. M întreb dac nu cumva ofac aceasta i ca s împlinesc voia mea ? Spune-mi, P rinte, i roag -te pentru mine ca s aflu lini te în aceast privin .*

R spunsul lui Ioan: În privin a bolnavilor ce vin i cer ceva dela bolni , dac le dai tuturor în chip egal, s nu ai grije. C ci i s-a poruncit aceasta. Dar trebuie s fii cu mult luare aminte, ca nu cumva pe motivul acesta s te întinzi cu cineva la vorb , sau s te l rge ti în convorbire peste trebuin , dac nu e nevoie s -l întrebi despre vre-un lucru sau despre ceva trebuitor de aflat. Dar chiar în acestea, p ze te-te numai la cât e nevoie,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

luînd seama ca voia cea rea s nu afle vre-un motiv de lungire a vorbei. P ze te-le acestea i vei afla odihn .

314. *Întrebare:* *Gîndul îmi spune c lini tea e mai de trebuin decît toate i c îmi este de folos. Oare zice bine ?*

R spunsul lui Ioan: Ce este lini tea? Ea const în a- i aduna cineva inima în ea îns i, oprind-o de la a da i a lua i de la dorin a de a pl cea oamenilor i de la celelalte lucruri. Cînd Domnul a ru inat pe c rturar cu pilda celui c zut între tîlhari i l-a întreat: „Cine a fost aproapele?”, acela a r spuns: „Cel ce a f cut mil cu el” (Lc. 10, 37). Dar i Domnul însu i a zis: „Mil voesc i nu jertf ” (Mt. 9, 13). Dac deci tii c mila este mai mare decît jertfa, apleac - i inima ta spre mil . C ci sub masca lini tii se poate ajunge la mîndrie pîn ce omul nu s-a cî tigat pe sine însu i, adic pîn ce n-a ajuns f r prihan ⁴⁶⁹ C ci abia atunci se na te în om lini tea: cînd a purtat crucea. Cînd deci p time ti împreun cu altul,

⁴⁶⁹ Se face deosebirea între lini tea care se desintereseaz , prin retragere de al ii i lini tea care e plin de mila pentru al ii, mergînd pîn la cruce pentru ei, care nu are nevoe de retragere. O lini te nep s toare la durerea altora e o închidere în mîndrie. Dar nu poate fi plin de mil fa de al ii i în acela timp lini tit cel ce n-a ajuns la starea în care nu mai e ispitit de p cate în rela iile cu al ii. A uni lini tea cu mila fa de al ii este propriu celor ajun i la o stare de neprih nire. Acela i-a descoperit inima curat , sau l untrul lui. Dar în inima lui g se te mila fa de al ii. Sau cu cît are mai „mult inim ”, cu atît e mai unit cu al ii în durere. Inima e nedesp r it de al ii. Oamenii se întîlnesc prin inim . Ea e la mijloc între unul i altul. Interiorul e unit nemijlocit cu cei din afar . Sau cei din afar i-au devenit parte l untric . Varsanufie i Ioan se recomand o sih strie individualist , ci o preocupare de al ii. Dar nu în interesul propriu, ci al altora. Retragerea din rela iile cu al ii se recomand numai celui nesporit duhovnice te, pe care aceste rela ii îl ispitesc.

află ajutor. Dar când te socotești, pe tine ca unul care ai întrecut, chipurile, mura, află că și ceea ce aveai, ai pierdut. Deci nu umbla nici în untru, nici în afară, ci începe de la mijloc, în alegând care este voia Domnului, „c zilele sînt rele” (Gal. 5, 16)^{469b}.

315. *Întrebare a aceluia : Stăpîne, cum nici în untru, nici în afară, ci în cele de la mijloc ? Lămurire : oare nu trebuie rînduite zile deosebite pentru liniște și zile deosebite pentru grijă ?*

Răspunsul lui Ioan: A nu te încrede nici în liniște și a nu arăta dispreț nici față de ocupații, ci a fi smerit și mîndru în liniște și trează în ocupații, e calea de mijloc, care nu cade niciodată⁴⁷⁰. Iar în lucrarea de adunare a gîndului nu-i o graniță care să deosebească ceasuri; cu atît mai puțin zile⁴⁷¹. Cîm omul trebuie să rabde cum umire cele ce vin asupra lui. și trebuie să pătimească împreună cu toți cei din obște. Prin aceasta împlinește porunca Apostolului (II Cor. 12, 26), adică, cînd un

^{469b} Omul trebuie să lupte și să se cîștige pe sine însuși, și să se cunoască și să se aibă continuu pe sine cel adevărat. Dar te cîștigi pe tine cînd te jertfești pentru altul.

⁴⁷⁰ O altă unire nemijlocită între cele din afară și cele din lăuntru, sau mijlocia între ele, este unirea paradoxală între liniște și stare lăuntrică și mila față de cei din afară, sau între privirea la cei din afară și atenția la sine. Această unire umanizează orientarea spre interior și îndăcură orientarea spre cele din afară, umanizînd-o și pe aceasta. Mila nu e nici închidere în sine, nici împrietenie în afară, ci le unește pe amîndouă. Umanizezi interiorul compătimit cu alții. Varsanufie și Ioan nu caută o mîntuire de unul singur, ci mai presus de toate grija de mîntuirea altora. Pentru acest echilibru se cere smerenie și liniște și trezvie în ocupații.

⁴⁷¹ Deoarece în orice timp trebuie unită luarea aminte la sine cu mila de alții, nu pot fi zile închinatăe total atenției la sine și zile total ocupate cu diferite lucruri din afară.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

m dular sufer , s suferе toate împreun cu el, ca s -l
înt reasc i s -l mîngîe. Aceasta este comp timirea. i a
p timi împreun cu cei bolnavi i a ajuta la vindecarea
lor este bine. C ci dac doctorul care îngrije te pe bolnav
î i are plata lui, cu cît mai mult nu i-o are cel ce
p time te în toate cu aproapele, dup puterea lui ? Pentru
c dac nu p time te cineva cu altul în toate, arat chiar
i înceacep time te împreun cu acela c - împline te voia sa⁴⁷².

316. *Întrebare a aceluia : Mi-ai poruncit s
st rui la mijloc. Dar se întîmpl c atunci cînd nu sînt
ocupat i aflu prilej s edpu în în chilia mea, s fiu mult
stingherit de prieteni, monachi sau mireni ce vin din
obicei. i dac m ar t lor m tulbur; iar dac nu voesc
s m ar t, trebuie s r mîn i nu se împlinesc cele
trebuitoare bolni ei. Nu-mi porunce ti s spun vreunuia
din fra ii ce sînt cu mine, ca atunci cînd nu pot eu, s
mearg el i s se îngrijeasc ? Sau s m duc
numaidecît eu ? Acestea le gîndesc ca un om. Dar dac
în acest gînd e vre-o voin de a m îndrept i (de a m
justifica), s se împlineasc voia lui Dumnezeu i nu a
mea. C ci voia mea nu r mîne pururea, ci sfâr e te,
pierind.*

472 Cine n-a lep dat în toate egoismul, acesta e prezent într-o anumit
m sur în toate; chiar i în ceea ce pare c a lep dat egoismul. Cine
tie ce interes îl face s suferе cu altul într-un anumit caz, sau
moment ? Poate se gînde te c va suferi i el de ceea ce, sufer acela.
în mila suferitoare pentru altul e o dep ire palpitant de sine. Se
trece iar i de grani a proprie, de grani a în care sîntem închi i, în
Dumnezeu cel transcendent care nu e închis în Sine, ci e plin de o
iubire des vîr it pentru creaturile Sale. Acela nu mai e re inut de
nici-un egoism, de nici-o limit .

R spunsul lui Ioan: Cînd omul coboară în smerenie, sporește. Rîmînerea în chilia ta te face nelucru, pentru că ești ferit de neazuri. Iar aflîndu-te fără griji înainte de vreme, vrîjmașul îți pregătește mai mult tulburare decît odihnă, ca să te aducă la starea sa spui: „Mai bine nu m-a fi nescut”. Cît despre stingherirea de către oameni, Părinții au spus: „Se află vre-un om gemînd pe moarte care să ia aminte la prietenii lumii acesteia” (Pateric, Pimen, 123) ? Deci nici tu nu le da și nici nu primi nimic de la ei și așa se vor înstrîna de tine. Iar în privința slujirii tale de către frațe, de-ți faci ceea ce îți trebuie prin tine însuși, te ajută pe tine. Dar dacă îți faci aceasta prin altul, ceea ce prisosește te osteneala și rugăciunea ta, ia acela⁴⁷³. Mi-am vorbit mai înainte despre împreună pătimire cu altul. Luptă-te pentru aceasta, dacă crezi Apostolului care zice: „Cine e bolnav și eu și nu fiu bolnav ? Cine se smintește și eu și nu ard ?” (II Cor. 11, 29). „Îndură-ți relele cu cei ce îndură relele, ca unii ce și voi sînteți în trup” (Evr. 13, 3).

317. *Întrebare:* Cum pot, Părinte, să dau cuiva cu veselie un lucru ce mi-l cere, cînd mă îndoiesc că mi-l cere din trebuință ? Cum să dîndu-l de sil, sufletul îmi rămîne aspru și neapropiat.

R spunsul lui Ioan: De a fi cu cel ce cere, cere din trebuință, dă-i cu bucurie, ca dîndu-i din ale lui Dumnezeu. Aceasta este veselia. Dar de a fi cu cel ce nu are trebuință, nu-i da, ci spune-i: „Am poruncă de la Avă să nu dau celui ce n-are trebuință”. Iar aceasta nu este asprime. Domnul să te cumină ească, frate.

473 Cît și s-a adăugat la ceea ce ai prin osteneala altuia, deci nu prin osteneala ta, se va da aceluia.

318. *Întrebare:* Am citit în „Regulile ascetice” ale Sf. Vasile i am aflat c tot cel ce are ceva i-l da cuiva, î i d mai vîrtos sie- i decît altuia, dup porunca Domnului (Fapte, 20, 35). Cum se poate p zi aceasta ?

R spuns: Acest lucru s-a spus celui ce vie ue te de unul singur i se poate chivernisi cu drept socoteal . Dar cel ce tr e te în mîn stare i st sub un P rinte, nu are o astfel de porunc ⁴⁷⁴ i nu are nici libertatea s - i împlineasc voia sa.

319. *Întrebare:* Am mai aflat i aceasta în „Regulile ascetice” ale Sf. Vasile: c nu poate ajunge ucenic al Domnului cel ce e împ timit de ceva din cele de acum, sau se alipe te de ceva din cele ce-l atrag, fie m car cît de pu in dela porunca lui Dumnezeu (Regulile morale 2, 3; Pg. 31, 705 B). Dar rudele îmi datoreaz o mic parte de avu ie i a i voi s-o dau s racilor, îns ei nu prea voesc s mi-o dea. Ce s fac ? ⁴⁷⁵

R spunsul lui Ioan: Dac nu- i tai cugetul trupesc i nu dobînde ti pu în nep sare dup Dumnezeu, cazi în dorin a de a pl cea oamenilor. Dumnezeu s - i dea putere s faci voia Lui în toate. Amin.

320. *Întrebare* a aceluia : Ce înseamn net cerea de care vorbesc P rin ii ? i cum s-o împlinesc ?

474 Nu se poate împlini o porunc în mod independent.

475 Dorotei se simte legat de mica avu ie ce i-o datoreaz rudele. Dar pentru a o da s racilor. El întreab : e p cat s se simt alipit de aceea avu ie ?

R spus: Precum socotesc, trebuie s nu t cem despre gîndurile noastre. C ci cel ce nu- i spune gîndurile sale, r mîne nevindecat. ^{475b} Dar pentru net cerea despre ele trebuie s întreb m pe P rin ii duhovnice ti. Am spus fratelui meu ce gîndesc. Dar dac tu în elegi mai bine, Domnul s ne dea în elepciunea cea dela El, atît ie cît i mie, robului prea mic al t u.

321. *Întrebare:* *Ce înseamn ce mi-ai spus, P rinte, c pe cel ce vegheaz nu-l v t ma somnul ?*

R spunsul lui Ioan: De cel ce- i p ze te turma lui ca Iacob, somnul st departe. i cînd îl r pe te pu in, somnul lui e ca veghea altuia. C ci focul care îi arde inima nu-l las s se scufunde în somn. El psalmodiaz cu David: „Lumineaz -mi ochii mei ca s nu adorm spre moarte" (Ps. 12, 4). Cel ce a atins m sura aceasta i a gustat din dulcea a ei ^{475c} în elege cele spuse. C ci acesta

^{475b} E necesar o comunicare de gînduri pentru s n tatea sufleteasc a omului. Omul nu e s n tos cînd se închide, în sine. Aceasta arat caracterul interpersonal al omului. Dar e necesar ca gîndurile mele s fie comune nu pentru a le sus ine, ci pentru a le lep da. Adic trebuie lep date gîndurile care sus in egoismul i nu se pot lep da decît comunicîndu-le altuia cu scopul lep d rii. Trebuie s le dezaprobi în fa a altuia. Cel c ruia le comunic trebuie s - i devin un so de comuniune. Nu m pot desc rca de egoism neintrînd în comuniune cu altul. Numai o alt con tiin m poate desc rca, ar tîndu-i c p r sesc egoismul.

^{475c} Orice în l ime spiritual ar atinge omul, el r mîne tot om i m surile lui se în ir pe linia umanit ii. El nu iese dincolo de orice m sur , ca Dumnezeu, i nici nu trece în irul m surilor îngere ti. i cu cît o m sur atins e mai înalt , cu atît omul se îndulce te de o cunoa tere i comuniune mai bogat , mai pl cut .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu se îmbat cu somnul trupesc, ci are nevoie pentru aceasta de somnul firii ⁴⁷⁶.

322. *Întrebare a aceluia : Dac îmi cere cineva s intru în chilia lui ca s facem o rug ciune, sau dac eu îi cer s intre în chilia mea, sau voesc s dau cuiva o mîn de ajutor la vre-un lucru, pîn unde trebuie s merg, în a respinge cererea lui, sau în st ruirea mea în ea ? F r îndoial e vorba de cazul cînd nu se calc vre-o porunc .*

R spuns: Dac intri în chilia unui frate, sau el intr în chilia ta i-i spune „Roag -te”, r spunde-i pîn la a treia oar : „Iart -m ”. i dac st rue i dup a treia oar , atunci f -o cu smerenie. Iar tu la fel, cere-i de trei ori. i dac nu voe te, las -l. C ci cearta nu e bun . i pentru orice lucru, fie c e vorba s supor i ceva dela cineva, fie s -i întinzi mîna, roag -te pîn la a treia oar . i dac nu vrea, înceteaz cu pace i nu-l nec ji. Aceasta este calea adev rat a lui Dumnezeu, în care ia aminte la tine ca s lucrezi f r f rie, cu inima curat . C ci în acest caz Dumnezeu î i d mîna i te ajut prin harul Lui. Amin.

323. *Întrebare a aceluia : Dac s-a preg tit o agap i-mi dau partea mea i n-am nevoie s-o iau, îmi porunce ti s o primesc ca s nu par c nu o primesc din*

⁴⁷⁶ Somnul trupesc are i el dulcea a lui. C ci e i un somn al firii integrale a omului, în care se odihne te i sufletul, nu numai trupul. Atunci e r pit în planul dumnezeesc, odihnindu-se în el, plan superior celui sufletesc, care r mîne activ cînd trupul doarme. Abia somnul acesta îmbat pe om, ar tîndu-i-se în vremea lui „cele ce ochiul nu le-a v zut” etc. (I Cor, 2, 9). Atunci se opresc i mi c rile sufletului de percepere, de sim ire, de imagina ie, dar îi r mîne puterea de receptare.

*înfrînare i ca s-o împart celor ce au nevoie în bolni ?
Sau nu ?*

*R spunsul lui Ioan: De ai nevoie de ceva din
agap , ia-o, frate, iar de nu, nu o lua. C ci altfel se na te
în tine slava de art .*

*324. Întrebare a aceleuia : Când mi se întâmpl s
preg tesc fra ilor o agap i din aceasta îmi vine o slav ,
oare e r u s o fac aceasta mai bine pe ascuns prin Ava
decît prin mine însumi ? C ci în felul acesta m lupt cu
ea. Dar cum se poate elibera cineva de slava aceasta ?
C ci ea se seam n în om i prin cele de-a dreapta i
prin cele de-a stînga.*

R spuns: Trebuie s iei seama la amîndou felurile.

*C ci amîndou pot fi prilej de slav de art ⁴⁷⁷. Dar e mai
mic acest prilej cînd faci agapa prin Ava, c ci inima are
atunci numai în ea îns i motiv de slav . Iar f cînd-o prin
tine, ai un r zboi îndoit, adic nu numai dela inima, ci i
dela oameni. Dar la slobozirea de iubirea de slav i de
slava de art ajung numai cei ce au ie it din omul cel
vechi. Domnul s - i d ruiasc acest libertate în Hristos
Iisus ⁴⁷⁸. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.*

⁴⁷⁷ Se poate sim i satisf cut i cînd preg te te agapa în ascuns, prin
Ava, v zînd c s-a învins pe sine i a preg tit masa în ascuns.

⁴⁷⁸ Numai sim irea prezen ei Celui liber de orice lan al vreunei
patimi, Celui atotliber ne poale d rui i nou puterea i fericirea
acestei libert i. Atunci ne-am ridicat din es tura celor relative în
ambian a spiritual a Celui mai presus de orice relativitate, de orice
dependen , în această stare a Lui st adev rata slav care nu domin
pe cel ce o are.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

325. *Întrebare: Cînd închid ochii la slujbe, se adun gîndurile. Oare e bine ? Nu par fra ilor din jur c faci ceva necuvenit i se smintesc ?*

R spunsul lui Ioan: Dac de cîte ori închizi ochii la slujbe, i se adun gîndurile pentru Dumnezeu, nu lua seama la al ii, chiar dac pari fra ilor din jur, cum ai spus, c faci ceva necuvenit.

326. *Întrebare a aceluia : Am c r i proprii i gîndul îmi spune s le dau mîn stirii ca sa scap de grija lor, odat ce cele de ob te ale mîn stirii se dau fiec ruia ca s le citeasc . La fel gîndesc despre haine. Spune-mi, P rinte, dac trebuie s fac la fel ? i ce haine trebuie s in pentru sl biciunea trupului meu ?*

R spunsul lui Ioan: Dac voe ti s scapi de ele, bine e s faci a a cum ai spus i s le dai mîn stirii. C ci toate cele ale mîn stirii sînt ale lui Dumnezeu. Cît prive te hainele de care ai nevoie, ine pentru iarn dou mantale f r mîneci groase i o bluz , iar pentru var dou mantale u oare i o bluz . i pentru iarn mai ine un cojoc pentru piept, pentru timpul cît e tare frig. Iar pentru timpul cît nu e frig, culionul i dou haine lungi cu mîneci, una pentru iarn i alta pentru var . i deasemenea dou acoper minte, unul gros i unul u or. S ai i salteaua i o pern . C ci ai nevoie de ele. Cît despre mantaua de lîn , ine-o i pe ea dac ai nevoie. i dac prime ti o hain i ai nevoie de ea, ine-o i pe ea i d -o în schimb pe cea veche Avei. Iar dac n-ai nevoie de cea care-i vine, d -o i pe ea Avei. Domnul s -i dea putere ca s asculte i s împline ti acestea. Aceasta este înaintarea i îndreptarea cea dup Dumnezeu.

327. *Întrebare a aceluia c tre marele B trîn: Fiindc a i rînduit s fiu în slujba acestei bolni e, arat -mi, P rinte, dac trebuia medicin i s m folosesc de ele, sau s nu am grija lor ca de unele ce împr tie mintea i s m feresc de ele, ca nu cumva s se nasc în mine, din neb gare de seam , slava de art ? S m folosesc de cele ce le tiu, îndestulându-m cu untdelemnul, cu cauteriz rile, cu alifile i simplu cu toate cele de care se folosesc i cei ce nu citesc c ri ? ⁴⁷⁹ Ce s fac deci? C ci inima mea tremur în slujba aceasta, ca nu cumva s gre esc în ea i s adaug la patimi i alte p cate.*

R spunsul marelui B trîn: Deoarece n-am ajuns înc la des vâr ire ca s ne izb vim cu totul de robia patimilor, ne e de ajutor mai degrab s ne folosim de scrierile de medicin decât s ne l s m în seama patimilor ⁴⁸⁰. Dar nu trebuie s ne punem în ele n dejdea, ci în Dumnezeu care d moartea i via a, dup spusa: „Eu

479 În vremea aceea tiin a medical nu era prea ridicat fa a de tratamentele empirice, mo tenite dintr-o îndelungat tradi ie.

480 C ci dac ne-am încrede în priceperea noastr , am face-o cu mîndrie i am gre i.

481 Dumnezeu aduce i moartea în sensul c - i retrace puterea sus in toare de via a oamenilor dup ce i-a l sat o vreme s creasc spiritual, în urma p catului str mo esc. Dar i-o retrace în concret dela fiecare atunci cînd socote te de bine. Pentru c celor ce au folosit bine timpul l sat lor le va da o via superioar dup moarte, iar celor ce nu l-au folosit, bine i nu-l vor folosi bine nici în viitor, socote te c nu mai are rost s le lase comunicarea vie ii dela Sine. Deci moartea i-au preg tit-o i ei, fiindc au rupt leg tura cu Dumnezeu.

Dar moartea are de multe ori un sens pozitiv. Omul în general primind existen a, prime te i o r spundere pentru a- i înt ri fiin a pentru via a etern . R spunderea aceasta are multiple ocazii i feluri de a se manifesta. De r spunderea aceasta ine i dezvoltarea

Sfin ii Varsanufie i Ioan

bat i eu vindec" (A doua lege 32, 39). Citind deci aceste c r i sau i întrebînd pe vreunii despre ele, nu uita c nu se vindec cineva f r Dumnezeu. Deci cel ce se folose te de ele trebuie s se foloseasc în numele lui Dumnezeu i El îi va ajuta. Me te ugal doftoricesc nu împiedic pe cineva dela evlavie, ci s-o ai pe ea ca pe lucrul de mîn al fra ilor. F ceea ce faci cu frica lui Dumnezeu i vei fi p zit cu rug ciunile sfin ilor. Amin.

328. *Întrebare a aceluia c tre acela : Mi-ai spus alt dat , c cineva î i taie voia lui i prin aceea c nu st rue s - i impun voia lui. Dar se întâmpl , P rinte, c impun unui bolnav un lucru cafolositor i de multe ori îl vat m i m nec jesc, pentru c mi-am impus în aceasta voia mea. i mai v d c toat ziua m aflu împr tiat i aproape nu reu esc s pomenesc pe Dumnezeu. Apoi sînt sup rat de l comia pîntecelui. Spune-mi deci ce s fac c ci cred c din ceea ce îmi vei spune îmi vine mîntuirea.*

R spunsul lui Varsanufie: Dac i-ai impus p re-rea ta din socotin a c acest lucru ajut bolnavilor, iar din aceasta s-a ivit o v t mare, Dumnezeu care ia aminte la inima ta, nu te osînde te. C ci tie c l-ai v t mat, voind

existen ei sale în demnitate, în cinste, în curaj pentru cauza mare a binelui legat de Dumnezeu. Uneori această demnitate trebuie pl tit cu moartea. Deci omul trebuie s fie gata s primeasc i moartea, trebuie s se preg teasc via a etern prin acest fel de moarte. Astfel de i ea e împreunat cu suferin a i e un fapt pasiv, fiind primit cu demnitate suprem dup o preg tire în acest sens contribuie i ea la prelungirea vie ii omului în planul unei vie i eterne corespunz toare. Această moarte i o astfel de preg tire o prefer i Dumnezeu în locul unei vie i de la itate, de minciun , de dec dere. Astfel se poate spune în multe feluri c Dumnezeu d i moartea. O d prin desp rirea de cel p c tos i o accept dela cel ce o prime te, cu demnitate, pentru a-l trece la via a superioar ca r splat a vie ii lui curate, dar trec toare.

s -l folose ti. Dar dac - i vorbe te un om încercat i tu îl dispre ue ti, î i impui voia ta din mândrie.

Mul i aud mereu despre o cetate i apoi li se întîmpl s între în ea f r s tie c aceasta este cetatea de care au auzit. Frate, toat ziua te gînde ti la Dumnezeu i nu tii ? C ci a ti de o porunc a lui Dumnezeu i a se ocupa de împlinirea ei înseamn a te supune lui Dumnezeu i a te gîndi la El⁴⁸². i bine i-a spus fratele Ioan: „D întîi frunzele i la porunca lui Dumnezeu, vei da i roadele". Necunoscînd deci ceceace e de folos, urmeaz celor ce cunosc, în aceasta st smerenia i prin ea vei afla harul lui Dumnezeu.

i ceceace ai spus c „din aceasta îmi vine mîntuirea", bine ai spus. C ci f r Dumnezeu n-ar fi fost venirea ta, ci Dumnezeu te-a c l uzit. Înt re te-te în Domnul, c ci nu pu in folos rode ti din împr tierea de care vorbe ti. Iar cu l comia pîntecelui, lupt -te cît po i i Domnul î i va ajuta s pricepi i s împline ti ceceace î i este de folos, îmb rb teaz -te i fii tare în Domnul (A doua lege, 31, 6)
483

329. *Întrebare a aceiua c tre acela : Fiîndc ai spus c supunerea i pomenirea, lui Dumnezeu st în a*

482 Chiar dac nu pomene ti de Dumnezeu cu numele, împlinind o porunca de care tii c e dat de El, de, fapt Îl pomene ti. Cine lucreaz în curtea unui st pîn, chiar dac nu se gînde te mereu direct la el, îl are în slujirea sa pe el.

483 Nu poate fi omul tare decît în Dumnezeu. Cînd e singur, e slab. În omul credincios nu se mai poate deosebi ce este al lui, de ce este al lui Dumnezeu. Lui i se pare c tot ce face, Dumnezeu face. Dar pune atîta rîvn , ca i cînd totul ar depinde de el. F r rîvna lui n-ar lucra Dumnezeu. Dar rîvna lui î i are c ldura dela Dumnezeu. Va fi tras la r spundere dac n-a lucrat cum voe te Dumnezeu, sau va fi r spl tit dac lucreaz a a. Dar n-ar fi putut lucra cum vrea Dumnezeu dac nu ar fi avut înt rirea lui Dumnezeu. i e osîndit cînd n-a lucrat a a, pentru ca n-a primit ajutorul lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

avea o porunc i a o împlini, te rog, f -m s cunosc, dac e cu putin într-o astfel de împr tiere a sluji dup Dumnezeu i între oameni i s am această pomenire neîncetat . i dac e cu putin , cere pentru mine, P rinte, ceeace îmi este de folos. C ci toate sînt cu putin ie i lui Dumnezeu (Mc. 10, 27; 14, 36) ⁴⁸⁴.

R spunsul lui Varsanufie: În privin a pomenirii neîncetate a lui Dumnezeu, fiecare o poate dup m sura sa. Dar smere te-te numai. C ci eu tiu mai mult decît tine ce- i este de folos i aceea o cer dela Dumnezeu pentru tine. C toate îi sînt Lui cu putin ⁴⁸⁵.

330. *Întrebare a aceluia c tre acela : Iar i cad înaintea ta, milostive P rinte, i nu încetez s te tulbur pîn ce nu m vei înt ri. C ci cînd Dumnezeu îmi d , prin rug ciunile tale pu în întristare pentru gre alele mele, pe încetul, prin împr tierea de afar , o pierd. Te rog, P rinte, s m înt re ti, iar înt rirea s -mi fie întreag din mila lui Dumnezeu i a voastr i nimic dela mine. C ci nimic nu pot dac nu primesc putere prin rug ciunile voastre. Cît despre conducerea bolni ei m tem, P rinte, c trebuind s ar t autoritatea în ea nu cumva aceasta s m duc la slava de art i la îndr zneal . i umblînd des cu mînc ri s nu m împov rez cu l comia pîntecului. Dac deci socote ti de*

⁴⁸⁴ Toate cîte ceri le îpline te Dumnezeu. Iar lui Dumnezeu îi este cu putin s le îplineasc toate. Dar omul duhovnicesc tie ce s cear . El cere cele ce-i sînt de folos lui sau altora, sau cere ceeace corespunde m surii lor, capacit ii lor de în elegere, de primire i de folosire.

⁴⁸⁵ Sînt diferite feluri de pomeniri neîncetate ale lui Dumnezeu: mai de suprafa i mai adînci; prin împlinirea uneia sau mai multor porunci ale Lui; prin punerea oric rui lucru v zut sau f cut în leg tur cu Dumnezeu.

bine, a dori s înaitez printr-o slujire mai smerit i dac m voi u ura pu in, voi lua iar i asupra mea slujirea de acum. tii, P rinte, c dac cer aceasta nu din sil de aceast slujire. C ci cum a face aceasta, nevoia ul de mine. Dar m tem, P rinte, ca nu cumva ezînd în untru, s se înfurie patimile amintite, fie dela mine, fie prin lucrarea demonilor, precum socotesc. Nu tiu. Dar tu, P rinte, arat -mi voia lui Dumnezeu i scoate-m din gîndurile ce m tulbur prin rug ciunile tale i m înt re te s fac ceace zici i iart -m .

R spunsul lui Varsanufie: Ascult ,frate, i fii încredin at în Domnul, c de cînd i-am poruncit s iei slujirea aceasta, mîna i inima noastr sînt cu tine. Dar mai e cu tine mîna lui Dumnezeu, rugat de noi prin rug -ciunea pentru mîntuirea sufletului t u i pentru înt rirea ta spre aceast slujire i pentru buna cînstire i acoperire a ta în ea. i tu nu te po i mîntui altfel decît a a. Drept aceea nu te scîrbi de ea i c zînd, ridic -te; gre ind, oc r te-te, pîn ce Domnul va face cu tine mila Sa pe care o dore ti. Numai s nu te leneve ti în ea. Îndr zne te, c ci însu i Domnul care te-a a ezat în slujba aceasta, te va ajuta. Iar noi purt m grija împreun cu tine s nu te am geasc diavolul cu dorin a de a te sc pa de ea. C ci s-a zis: „Prin vorbele lor frumoase i m guloare, în eal inimile celor f r r utate" (Rom. 16, 18). Cel ce te-a a ezat pe tine la lucrul acesta, El este cel ce a zis ucenicilor S i: „Iat Eu v trimite pe voi" (Mt. 10, 16). i iar i: „Iat Eu cu voi sînt" (Mt. 28, 20). Nu te teme i nu cugeta c cele ale bolni ei atîrn de tine. Nu te l sa ap sat de grija sl biciunii. De în elegi cele scrise de mine, ie, nu- i va fi greu. Trebuie s iei numai aminte la tine dup puterea ta i Dumnezeu te va ajuta. Fii tare în Domnul, împuternicit întru El.

331. *Întrebare a aceleia c tre cel lalt B trîn: De gre esc fra ii cei împreun cu mine, cum s -i îndrept f r tulburare ?*

R spunsul lui Ioan: De vei întip ri mai întîi în chip pilduitor voia lui Dumnezeu în inima ta, nu te vei tulbura⁴⁸⁶, ci te vei obi nui s lucrezi ca P rin ii. Iar de nu iei aminte la tine ie ti r pit⁴⁸⁷, spune lui Dumnezeu poc in a ta: „Iart -m , St pîne, i m milue te". Dar spune i celor împreun cu tine: „Vede i, fra ilor, c din pricina aceasta sîntem osîndi i i pierdem sufletele noastre"⁴⁸⁸. Nu striga foarte tare, dar destul ca s te aud .

⁴⁸⁶ E mare lucru s tie cineva ce-i este de folos: i s-o cear aceea. E în aceasta nu numai sim irea tuturor celor ce sînt cu putin lui Dumnezeu, ci i a ceea ce e de folos unui om sau altul. E o mare p trundere în oceanul puterilor i bog iilor lui Dumnezeu i în m surile felurite ale oamenilor, care pot primi din acele bog ii ceea ce le este de folos în acel moment. Dar în smerenie se primesc cele mai mari bun t i. C ci nici un zid al mîndriei nu le opre te. Dumnezeu „celor smeri i le d dar". În smerenie e libertatea de sine, e deschiderea deplin pentru Dumnezeu, care nu- i arat ceea ce este mai propriu Lui în puterea ce zdrobe te, ci în bun tatea liber de orice patim care îngusteaz .

⁴⁸⁷ Este o r pire bun , în extaz, cînd ui i de grija de tine: i este o r pire rea, cînd e ti dus de o patim i ui i de adev rata sine a ta. Atunci nu mai faci voia ta, ci împline ti o pornire p tima e. Conduc torul ob tei spune atunci, din mînia care l-a furat, cuvinte grele fra ilor i acestea îi tulbur .

⁴⁸⁸ În cazul mustr rii p tima e se pierde i conduc torul i se pierd i fra ii. C ci se înfurie i ei. Pîrjolul se întinde. P catul, pe care oamenii din timpurile mai noi îl iau în rîs, ca pe o afacere de strict scrupulozitate particular , are o dimensiune social , ca i virtutea. Efectul nu se închide în fiin a individual a celui ce-l s vîr e te, ci are repercusiuni sociale. M rul stricat, stric i pe cele din jur. R spunderea omului pentru sine e în acela timp r spunderea pentru al ii. Dar r spunderea întreg e nu numai o leg tur între oameni, ci i a lor cu Dumnezeu. Cei ce nu se simt responsabili în fa a lui

i dac te frîngi în acestea, î i va veni lini tea cea dup
Dumnezeu.^(cont)

332. *Întrebare a aceleuia : Te rog, P rinte, spune-mi cum trebuie s fie chipul îndrept rii ? i cînd trebuie s fac pe prostul i s trec cu vederea ceea ce se petrece ? i dac nu reu esc, trebuie s -mi rînduesc o pedeaps ?*

R spunsul lui Ioan: Lucreaz totdeauna potrivit cu oamenii. Dac vezi c unul e în eleg tor i prime te sfatul, spune-i: „Frate, dac facem cu lenevie lucrul lui Dumnezeu (Jeremia 31, 10), aceasta ne va fi spre pieirea sufletului. Oare a fost bine ceea ce ai f cut ? Fii cu rîvn

Dumnezeu, nu se simt nici între ei. De unde for a absolut a responsabilit ii, dac nu e un for superior care a s dit-o în noi ? i de ce a fi atît de r spunz tor pentru fiin a semenului meu, dac ea ar fi o fiin trec toare ? În aceast for necondi ionat a responsabilit ii pentru semenul meu e implicat valoarea lui etern . Eu am fost f cut ca s r spund în mod necondi ionat pentru al ii (i prin aceasta i pentru mine). Cine m-a f cut a a ? Cine m-a pus în aceast dependen absolut , dar în care pot manifesta totodat libertatea mea ? Cine m-a f cut s fac dependen de mine însumi soarta mea i a altora ? Un for superior m-a f cut dependent de El, dar în libertate, c ci pot r spunde într-un fel sau altul r spunderii ce a s dit-o în mine fa de, El, desigur cu riscuri grave cînd nu r spund, sau nu r spund cum trebuie. M-a f cut

(cont) ca pe o fiin de care depinde soarta mea i a altora. R spunderea e un mod prin care Dumnezeu ne leag între noi, dar în El i în libertate. Pe de alt parte aceast dependen reciproc între noi trebuie s-o exercit m în mare delicate , respectîndu-ne libertatea în mod reciproc i promovînd cre terea sensibilit ii i delicate ii în reciprocitate.

O natur etern , lipsit de con tiin i delicate , pe lîng faptul c e mai inexplicabil în existen a ei decît un suprem for personal, n-ar putea explica libertatea i responsabilitatea uman , singura noble e a omului. Pe lîng aceea de ce s-ar mai vorbi i ce rost ar mai avea o libertate a lor ? Cum ar mai fi omul responsabil de libertatea lui ? i la ce l-ar mai preocupa grija de libertatea lui ?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de aci înainte". Dac e mai nepriceput, spune-i: „Frate, ai nevoe s fii îndreptat, pentru c te leneve ti ? Dac îi spun Avei te va mustra cum se cuvine". Iar de e s faci pe prostul, f -l potrivit gre elii. De e mic , f -l pe prostul. De e mare, nu face pe prostul. i s nu- i dai pedeapsa dac nu reu e ti, dar nici n-o nesocoti. Când ajungi la aceasta, roag pe Dumnezeu s te ierte. Altfel se va na te nep sarea.

333. *Întrebare a aceluia : Dac gre ind careva dintre fra i, sau chiar dintre bolnavi i voind s -l îndrept, îi spun vre-un cuvânt cu sup rare, trebuie s -i pun metanie ? Iar dac mâniindu-se pleac din bolni , ce s pun metanie ? C ci mândria i voina de a m îndrept i (justifica) întunec mintea. Iar dac pun metanie iar i se ive te slava de art .*

R spunsul lui Ioan: Dup sup rare, s nu mai zici nimic. C ci r ul nu na te binele. Ci prelunge te r bdarea pîn ce înceteaz gîndul care a pricinuit sup rarea. i atunci vei vorbi cu pace. i dac se va convinge, iat c e bine. Iar dac nu, spune-i: „Dac voe ti îi spun Avei i orice va hot rî el, s facem". i a a te vei lini ti. Iar dac mâniinîndu-se, va pleca, spune-i Avei i-l va certa. Dar nu- i pune metanie, c ci prin aceasta îi dai de b nuit c ai gre it cu adev rat i te va r zboi i mai mult. Fa de al i oameni îns , poart -te cu aten ie potrivit cu gre ala pe care o recuno ti. Dac gre ala e mare, pune metanie, dac e mic arat cu gura p rerea de r u a inimii, spunîndu-i: „Iart -m , frate". Dar fere te-te de mîndrie i de voina de a te îndrept i (de a te justifica). C ci acestea împiedic poc in a. Se întîmpl s se pun metanie i din slava de art . Dispre ue te-le pe acestea trei. Pune deci metanie unde trebuie cu smerenie, cu frica lui Dumnezeu i cu

dreapta socoteal (cu discern mînt) ^{488b}. Iar în aceasta pune toat hot rîrea. i Dumnezeu te va ajuta cu rug ciunile sfin ilor.

334. *Întrebare:* *Dac în vremea slujirii bolnavilor vine ceasul citirii psalmilor sau al citirii sfintei Proscomidii, sau alt trebuin i fra ii cei împreun cu mine tiu ce trebuie dat fiec reia, porunce ti s plec sau aceasta îmi e chiar o datorie ? Iar de voesc s ed în chilia cînd nu e trebuin de mine în bolni , mi-o îng dui aceasta, P rinte ?*

R spunsul lui Ioan: *Dac fra ii tiu, nu-i o datorie s pleci, nici s ezi în chilia ta, ci cerceteaz numai pe bolnavi.*

335. *Întrebare:* *Dac dînd cuiva vreodat ceva dup trebuin a lui, bag de seam c zgîrcenia m opre te, încît nu-i dau atîta, s -i d ruesc mai mult decît trebuie, sau s m silesc numai s nu-i dau mai pu în*

^{488b} Smerenia e sus inut de frica de Dumnezeu. Ea se opune mîndriei, slavei de arte i voin ei omului de a se justifica, care toate tocesc sensibilitatea lui. Cel ce se justific nu recunoa te c a p c tuit. El nu vrea s se poc iasc , deci nu folose te puțin a de a se îndrepta, de a- i schimba în bine cursul vie ii. Aceasta e o alta form de mîndrie. Sau e un mod de a se manifesta al mîndriei i al tocirii responsabilit ii. Aceasta îl închid pe om în îngustimea sa, din care nu se vede lumina mai presus de sine i de toate a lui Dumnezeu. Plecarea în fa a altuia cu recunoa terea gre elii s vîr ite trebuie s se fac nu numai cu smerenia sus inut de frica de Dumnezeu, ci i cu discern mînt sau cu dreapta socoteal , ca nu cumva s -l fac pe cel c ruia i se adreseaz s cread c cel ce i-o face a gre it f r s fie adev rat. Aceast plecare în fa a altuia e ie irea din sinea sa superficial , e situarea în taina recunoscut i respectat a altuia, dar i în taina deschis în indefinit a lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

decît îi trebuie? ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ *Iar dac din ru inea ce-mi vine din dorin a de a pl cea oamenilor, sau din slava de art , gîndul m îndeamn s -i dau mai mult, oare s -i dau mai pu în, ca s resping aceast patim , sau s -i dau numai cît trebuie pentru porunc ?*

R spunsul lui Ioan: Dac zgîrcenia te opre te s -i dai aproapelui dup trebuin a lui, f dup caz. De ai mult, d -i pu in mai mult decît îi trebuie. De ai pu in, d -i întocmai cît îi trebuie. Dac , din slav de art , sau din dorin a de a pl cea oamenilor vrei s -i dai mai mult, nu-i da mai mult, ci, deasemenea, întocmai dup trebuin a lui. Dumnezeu s - i în elep easc inima, frate.

336. *Întrebare:* *Dac îmi vine un lucru i am trebuin de el în bolni , dar v d c m alipesc de el, oare voin a de a-l inea pentru mine nu e patim ?*

R spunsul lui Ioan: Dac ai nevoe de un lucru i te r zboe te gîndul de a-l avea, spune gîndului: „Am nevoe de el, de ce s -l iau cu poft ?” i dac înceteaz patima, ia-l. Iar dac nu înceteaz , de e cu putin , împline te- i trebuin a cu alt lucru i birue te patima. i dac nu po i, ia lucrul acela, oc rîndu-te pe tine i zicînd: „Nu l-a lua dac n-a avea nevoe de el, pentru c sînt biruit de poft ”.

337. *Întrebare:* *Cineva mi-a d ruit o hain i eu am primit-o cu bucurie, neîmpotrivindu-m . Dar*

489 [Num r neidentificat în text] Citirea psalmilor e ceea ce s-a dezvoltat, înutrenie. Precum se vede a premerge sau înso ea i atunci proscomidia. Deci exista i aceasta la începutul sec. VI.

490 Ajunge ca în cel mai bun caz s nu i se dea altuia mai pu in decît trebuie ?

cercețin-du-m , am aflat c nu am primit-o avînd nevoie de ea, ci mai degrab din l comie. Deci îmi spune gîndul: „întoarce-o" Ce poruncesc s fac ?

R spuns: S l ud m pe cel ce a d ruit-o din inim i s ne oc rîm pentru c am primit-o din suflet i s-o purt m cu smerenie, osîndindu-ne. Iar dup aceea s ne p zim de l comie.

338. *Întrebare a aceluia : Dac se întîmpl c cineva voe te s -mi d ruiasc un lucru i am nevoie de el, dar îmi v d inima c vrea s -l primeasc din patim , ce s fac:s -l iau din pricina trebuin ei, sau s -l resping din pricina patimei ?*

R spunsul lui Ioan: Se întîmpl cu aceasta ca i cu hrana. Tu tii c avem nevoie de hran în fiecare zi, dar n-avem dreptul s-o lu m cu pl cere. Dar dac o lu m, mul umind lui Dumnezeu care o d i oc rîndu-ne ca nevrednici de a o primi. Dumnezeu face din ea un lucru sînt i o binecuvîntare. Tot a a deci cînd ai nevoie de un lucru i el î i este dat, mul ume te lui Dumnezeu care i l-a dat, socotindu-te nevrednic. i Dumnezeu va alunga patima dela tine ⁴⁹¹. C ci „la Dumnezeu toate sînt cu

⁴⁹¹ Lucrurile ne sînt date i ele pentru ca în realia iile cu ele s cre tem duhovnice te. Folosindu-le, trebuie s ne aducem aminte cu mul umire de Dumnezeu care ni le-a dat pentru nevoile noastre i prin aceasta ele ne pun în leg tur cu Dumnezeu care se gînde te la noi. Dar ele ne pot fi i spre ispitire i spre robirea noastr de c tre ele, cînd nu le folosim cu înfrînare. Iar folosindu-le cu înfrînare, ne înt rim fa de ele i d m posibilitatea i altora s le foloseasc . Deci pozi ia noastr fa de ele nu se poate reduce simplist la pozi ia unor st pînitari, a unor consumatori nep s tori i lacomi. Prin aceasta devenim mai degrab robii lor. Deci depinde de noi ca s ne sfin im prin ele, sau s sporim prin ele în patimi. Depinde de noi s

Sfin ii Varsanufie i Ioan

putin i nimic cu neputin " (Iov. 42, 2). C a Lui este slava în veci. Amin.

339. Un alt frate a întrebat pe acela B trîn: E o porunc a lui Domnul s iubesc pe aproapele ca pe mine însumi (Lev. 18, 19), s m bucur i s m întristez împreun cu el, ca cu m dularul meu (I Cor, 12, 26). Deci dac -l v d în s r cie i-l trec cu vederea, nesocotesc iubirea chiar dac eu însumi n-am decît cele de trebuin i nu-mi ajunge s -i dau i lui cele de

actualiz m calitatea lor de mijloace ale sfin irii noastre, de semne ale binecuvînt rii lui Dumnezeu, sau s le murd rim prin murd rie din noi. Depinde de noi s le vedem ca transparente ale Duhului dumnezeesc sfin itor, sau ca ultima realitate opac , menite s satisfac numai l comia trupului. Dumnezeu ne arat prin lucrurile ce ni le-a dat în dou feluri iubirea Lui: dîndu-ne ce ne trebuie pentru via a p mînteasc , i conducîndu-ne spre des vîr ire. Sînt cuvinte cu îndoit sau întreit rost, exprimînd ceva din bog ia de gînduri a lui Dumnezeu. Ele ne pot pune în leg tura cu Dumnezeu, sau ne închid în opacitatea lor.

Ne sfin im prin ele cînd le vedem i le facem medii ale energiilor lui Dumnezeu i ne exercit m în st pînirea poftelor nem surate fa de ele, cînd ne men inem con tiin a c sînt daruri ale lui Dumnezeu pentru to i, cînd o ar t m aceasta în dedicarea unora din ele lui Dumnezeu, cînd punem semnul lui Dumnezeu pe ele (ca biserici, ca obiecte întip rite cu semnul crucii, ca ofrande sfin ite în biseric). Cînd facem semnul crucii peste ele înainte de a le folosi, ne amintim de Dumnezeu în Treime, care ni le-a dat s le folosim cu înfrînare. Dar cînd le consum m f r s ne în l m cugetul la Dumnezeu i f r semnul crucii, le privim ca independente de Dumnezeu i nu ne impunem nici-o frîn în adunarea i folosirea lor. În acest caz sîntem mai r i ca animalele, care nu adun mai mult decît le astîmp r foamea pentru moment. Cînd le vedem ca daruri ale lui Dumnezeu pentru to i, le l s m i altora, sau îi ajut m i pe al ii s se foloseasc de ele sau chiar le prelucr m prin munca noastră i pentru al ii mai slabi, sau le folosim în comun cînd nu le putem tia în p r i distincte pentru fiecare (aerul, apa etc.) Ele se folosesc atunci i pentru desvoltarea prieteniei i recuno tin ei reciproce.

trebuin . Spune-mi deci, P rinte, cum îmi ar t în acest caz iubirea ?

R spunsul lui Ioan: Dragostea fa de aproapele se arat în multe feluri, nu numai în a-i da. De pild : cînd mergi vreodat cu aproapele t u undeva i afli în tine gîndul de a te bucura de mai mult cinste decît el, i nu vrei mai degrab s se bucure i el de aceea i cinste cu tine, nu-l socote ti ca pe tine însu i. C ci Apostolul a zis: „în cinste unii altora dîndu-v înfîetate" (Rom. 12, 10). De ai ceva de mîncare i vezi gîndul t u îndemnîndu-te s m nînci singur i dup pofta ta, contrar trebuin ei, nu-l socote ti ca pe tine însu i. Sau dac avînd numai cît î i este pentru tine, nu dai i altuia, nu-l iube ti ca pe tine însu i ⁴⁹². Dar dac voim s împlinim numai în acest fel

492 A iubi pe altul ca pe tine însu i, înseamn a te plasa într-o pozi ie de deplin obiectivitate fa de tine, socotindu-l pe cel lalt egal cu tine. Numai Dumnezeu este în aceast pozi ie de obiectivitate fa de to i i numai înaintînd spre aceast pozi ie a Lui, înainte m spre treapta suprem a aspira ieii noastre spre obiectivitate. Dar aceast obiectivitate a lui Dumnezeu nu e una de indiferen i nici a noastr nu trebuie s fie a a. Pozi ia lui Dumnezeu e una de profund iubire egal fa de to i. Deci i a noastr s ajung la fel: una de deplin iubire fa de to i, dar i fa de propria persoan . S ne iubim unii pe al ii i pe noi în ine a a cum ne iube te Dumnezeu, vrînd s ajungem a a cum ne vrea El. În iubirea aceasta a tuturor fa de to i, în aceast universal obiectivitate iubitoare, ne unim cu Dumnezeu. Se cade s m iubesc pe mine cum iubesc pe al ii i cum ne iube te pe to i Dumnezeu ca taine minunate. Pentru precizare se cuvine s r spundem i la întrebarea urm toare: Iubirea deplin nu-l face pe cineva s se uite pe sine i s - i dea via a pentru cel iubit ? Mama, a c rei iubire este de model, nu- i d via a pentru copil ? Cum se împac aceasta cu porunca: s iube ti pe cel lalt ca pe tine însu i (deci numai ca pe tine) ? R spunsul care împac aceste dou cerin e pare a fi acesta: Cine e în stare s - i dea via a pentru altul, a ajuns la treapta realiz rii sale depline, la treapta care-i asigur cet enia în ve nica împ r ie a iubirii des vîr ite. El trebuie s aibe acum grije de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cuvîntul Scripturii, el nu ne susine în aceasta. Căci nu ni s-a spus numai pentru un om, ci tot omul înfățișat prin el ca aproapele nostru. Dar cum poți să împlinești cu toți oamenii aceasta, neavînd ce să le dai tuturor ?

Dar a iubi pe aproapele ca pe tine însuși mai înseamnă și aceasta: Dacă vine vre-o nenorocire de obște și vezi gîndul tău bucurîndu-se că cel lalt s-a prăgubit mai mult, arăți și în aceasta că nu-l socotești ca pe tine însuși. Și iarăși, dacă vezi pe altul lăudat și nu te bucuri împreună cu el, din motivul că nu ți lăudat și tu împreună cu el, și nu spui „lauda fratelui se întinde și la mine, căci e mîdularul meu”, nici în acest caz nu-l iubești pe el ca pe tine însuși⁴⁹³. Și așa în toate cazurile asemenea toare.

altul, ca să ajungă și acela la această treaptă. Deci îți poate da viața sa pentru acela, pentru că de fapt nu o pierde prin aceasta, ci o va avea la un plan superior și-l ajută pe cel lalt să o aibă. Sau chiar trebuie să o dea, ca să arate că a ajuns la deplină realizare a sa și că să-l facă și pe cel lalt să se ridice la această treaptă prin pilda pe dragoste supremă care i-o arată. Capacitatea cuiva de a se dăruia pentru altul arată că există undeva acest plan de existență în care pot fi realizați oamenii în acest grad suprem, un plan de existență spre care aspiră cea mai autentică esență noastră.

⁴⁹³ Iubirea altuia egal cu iubirea propriei persoane are la bază faptul că în fond nu sîntem desprășiți de tot ceea ce înbogaște te pe unul și se comunică și mie și tot ceea ce-l prăgubește pe el, mă prăgubește și pe mine. Dar unitatea aceasta se actualizează pe de altă parte deplin numai în iubire. Unde nu e iubire, ea se sfîșie. Astfel îl iubesc pe altul pentru că sunt unit cu el, dar nu pot actualiza această unitate și nu o pot trăi dacă nu mă folosesc de iubire. Deci trebuie să am curajul iubirii altuia cu convingerea că în fond sîntem uniți, chiar dacă nu simt încă aceasta și cu încrederea că prin iubire o voi actualiza și descoperi deplin. Unitatea între noi nu e numai un dat (Gabe) ci și o datorie (Aufgabe). În iubire se presimte unitatea, dar tot prin iubire se înfăptuiește, desigur întrucît există ca un germene care trebuie dezvoltat. Ontologicul în planul nostru creat nu se împlinește deplin decît prin etic. Dumnezeu a dat semințele, dar ne-a lăsat nouă să le facem să crească prin osteneala noastră. Dumnezeu

A iubi pe fratele ca pe tine însuși mai înseamnă și aceasta: Dacă ai aflat de la Prințul calea lui Dumnezeu și te întreabă fratele, să nu-l lipsești cu pismă de folosul ei, ci ca unul ce îți este fratele tău, spune-i și lui ceea ce ai aflat cu frica lui Dumnezeu; dar să nu te socotești pe tine ca învingător. Căci aceasta nu-ți este de folos.

340. *Întrebare a aceluia : E bine să ai prietenie cu careva de aceeași vârstă ?*

Răspuns: E bine să nu ai prea mare prietenie cu careva de aceeași vârstă. Căci această stare de suflet nu te lasă să ajungi la plîns. Dar să nu ai prietenie nici cu altcineva care te lipsește de plîns⁴⁹⁴. Aceasta nu te folosește, ci mai vîrtoasă te păgubește. Căci nimenea nu poate agonisi vre-un bine decît cu mult osteneală, înfrînează și deci ochii să nu ia aminte la cineva și nu vei umplea inima ta de cumplită îndrăzneală care duce la pierzare toate rodirile monachului.

341. *Întrebare a aceluia : De aud despre cineva care e în mare război sau în boală și mă temesc împreună cu el, spune-mi mai înainte de nu cumva această compătimire e dela draci care voesc să mă facă să uit de păcatele mele ? Apoi dacă e de folos să-l pomenesc în rugăciuni ? și cum îl pot ajuta cînd eu mă aflu într-o primejdie mai grea și în păcate mai mari ? Dar ce să fac dacă și fratele mi-o cere aceasta ? Sau dacă îmi cere să-i spun și vreunui din Prinți ? Sau poate că rugăciunea pentru*

ne-a chemat să fim colaboratorii Lui: „Fiți (deveniți) ceea ce v-am dat puțin a să fiți (să deveniți)”.
 494 Prietenia înveselește, susține în om o bună dispoziție, îl face să afle în om o mulțime de viață. Dar monachul trebuie să-și plîngă mai ales păcatele.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*aproapele îl deprinde i pe cel p tima s iubeasc ?
Cum socote ti P rinte ?*

R spunsul lui Ioan: P rin ii au spus celor mai tineri c nimenea nu trebuie s lase mortul propriu i s mearg s plîng pe altul (Pateric, Moise 18). C ci se cuvine celor des vîr i i s suferi împreun cu aproapele. Dar comp timirea altuia de c tre unul tîn r e o b taie de joc a dracilor. C ci îl judec pe acela proste te, ca pe unul ce s-ar afla în stare rea i în primejdie, socotindu-se pe sine ca lucrînd bine. De aceea este mai de folos s nu se îngrijeasc de acela. i dac îi vine în inim amintirea aceluia, sau aude dela altul despre el, s zic : „Dumnezeu s m miluiasc pe mine st pe el”⁴⁹⁵.

i s nu spui dela tine însu i vreunui B trîn s se roage pentru cineva, c ci aceasta înseamn c lucrul porne de dela tine⁴⁹⁶. De voe ti s fugi de aceasta, aminte te-i numai c cutare sufer . i B trînul auzind se va ruga f r îndoial pentru cel bolnav cu duhul. Iar de- i cere cineva s spui B trînului, împline te aceast cerere pentru c i s-a poruncit, spunîndu-i: „Roag -te, P rinte, pentru cutare”. i de- i spune acela: „Roag -te pentru mine”, la fel spune i tu, c împlinind o porunc : „Doamne iart -ne”, sau: „Dumnezeu s ne ajute”, sau: „Acopere-ne pe

⁴⁹⁵ Nu po i vindeca pe altul de r utatea patimilor, dac nu te vindeci pe tine. În zadar îl comp time ti pe altul, dac în aceasta dai de în eles superioritatea ta. Deci nu se recomand indiferen a, ci calea adev ratei ajutor ri a altuia. Stinge focul în tine ca s nu fie între inut de el i în altul.

⁴⁹⁶ S nu te prezin i B trînului ca avînd tu însu i ini iativa în sc parea altuia. Smere te-te, l sîndu-i lui ini iativa sau impresia. Altfel ai da impresia c tu e ti mai bun decît cel ce sufer de vre-o patim , sau de vre-o boala i ajutorul lui porne te dela tine. i-n acest caz e problematic ajutorul t u. Poate nu va fi primit.

noi Doamne, în lucrul acesta" ⁴⁹⁷. și nu socoti că o faci aceasta pornind dela tine, căci și s-a cerut să o spui și ai ascultat. Dar comp timind cu cineva din iubire, înc nu dovedeți că ai ajuns la m sura aceasta de des vâr ire. Iar dac gândul acesta te tulbur, întreab și vei auzi ce trebuie să faci. Dumnezeu să te miluiască, frate!

342. *Întrebare a aceluia: Spune-mi, P rinte, pîn unde trebuie să merg dragostea unui frate față de altfrate?*

R spunsul lui Ioan: Frate, alta este dragostea părinților față de copii și alta dragostea fraților față de frați. M sura iubirii P rinților duhovniceți față de fiii lor nu are ceva v t m tor, nici ceva trupesc în ea. Căci sînt asigurați prin cugetul duhovnicesc. și fie în cuvinte, fie în fapte, ei se silesc totdeauna să folosească pe cei mai tineri în toate. și astfel iubindu-i nu trec sub t cere gre elile lor, căci adeseori îi muștră și îi ceartă pe fiii lor. Căci lor li s-a spus: „Muștră, ceartă, îndeamn” (II Tim. 4, 2). Aceasta o face cu tine și Ava al t u și tu nu te sminteți în cele ce te muștră, te ceartă și te îndeamn. și în faptul că din iubire nu trece cu vederea gre alele tale, se arată că dragostea lui față de tine este duhovnicească.

Fiecare iubește te, pe aproapele lui după m sura sa. Iar m sura dragostei des vâr ite este că după iubirea pe care o are față de Dumnezeu, să iubească și pe aproapele și tu ca pe sine însuși (Lev. 19, 18). Dar tinere ea trebuie să se p zească în toate. Căci diavolul îi doboară repede pe tineri. Mai întîi încep să vorbească cînd se întîlnesc ca

⁴⁹⁷ Nu te ruga numai pentru cel lalt, căci cînd ai fi într-o poziție superioară ca și cînd n-ai avea și tu nevoie de rugăciune, căci roagă-te și pentru el și pentru tine socotindu-te împreună p c tos cu el. Aceasta nu e o grijă egoistă de tine, ci o eliberare de slavă de art.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pentru folosul sufletului. Ba poate chiar f r acest motiv. Dup aceea trec la alte sim iri: la poft , la îndr zneal , la rîs, la clevetire i la alte multe rele. A a se împline te cu ei spusa: „începînd dela duh, acum sfîr i i în trup. Toate acestea le-a i p timit în zadar" (Gal. 3, 3). C ci a a ajuns tinerii la c dere: de la a începe s se iubeasc unii pe al ii f r judecat i de a edea împreun . M sura iubirii lor între olalt treime s fie aceasta: s nu se cleveteasc unii pe al ii, s nu se urasc , s nu se dispre uiasc , s nu caute ale lor, s nu se iubeasc pentru frumuse ea trupului, nici pentru vre-o lucrare trupeasc oarecare, s nu ad unii cu al ii f r mare trebuin , ca s nu cad în îndr zneala ⁴⁹⁸ care nimice te roadele monachului (Pateric, Agaton I) i-l las ca pe un pom uscat. Pîn aci e m sura iubirii celor tineri între olalt . Dac se cru pe ei, înfrînînd îndr zneala i vorbirea de art , cru i pe fra ii lor, ferindu-se s ad împreun f r trebuin , ca s nu se prind în cursele acestea i s nu prind în curs nici pe fra ii lor, temîndu-se de cel ce zice: „Vai celui ce adap pe aproapele cu b utur turbure" (Avac. 2, 15); i iar i: „Vorbirile rele stric obiceiurile bune" (I Cor. 15, 33). Ia aminte la tine, frate !

343. *Întrebare a aceluia : Ce s fac c sînt tulburat de gînduri murdare i dac simt c i al ii au asemenea gînduri, zic totdeauna: „Iat c i al ii gîndesc cele rele ca mine ". Apoi nu-mi vine plînsul, nici poc in a i gîndul îmi spune c atîta vreme cît sînt între oameni,*

⁴⁹⁸ Îndr zneala doboar grani a între persoan i persoan , prin faptul c unul nu mai vede taina celuilalt, ci numai suprafa a lui trupeasc . Ea nu înseamn o comunicare a adîncurilor lor în Dumnezeu, în care fiecare p streaz con tiin a de sine, ci con tiin a lor dispare înecat [not personal sau înecat ?] de pofta trupeasc care-i confund superficial.

nu le pot agonisi pe acestea. F - i mil cu neputin a mea i spune-mi, P rinte, cum s m mîntuesc de acestea ?

R spunsul lui Ioan : De ai gînduri murdare i auzi sau sim i c mai e cineva în această stare, i zici: „Iat c i al ii cuget cele rele ca mine”, d anatemei gîndurile tale rele i despre fratele t u spune: „E mai bun decît mine”. i va înceta gîndul acesta. Cît despre plîns, dac nu lup i fa de oamenii între care te afli i nu te str due ti s nu ajungi la îndr zneal cu vreunul, nu vine plînsul sau poc in a⁴⁹⁹. i dac dorin a de a te îndrepta te face s fugi de fra ii t i, ia seama c prin aceasta fugi de lupta i de stadion. Deci lupt -te,ca, aflîndu-te între oameni, s biruie ti îndr zneala (familiaritatea) fa de ei⁵⁰⁰. C ci zice Apostolul: „De lupt cineva, nu se încu-

⁴⁹⁹ E o lupt fa de oameni nu din ur , ci cu scopul de a nu ajunge la o familiaritate p c toas . C ci aceasta te face s bagatelizezi gîndul la p catele tale, întristarea i plînsul pentru ele. Societatea între ine o superficialitate acel „Man” al lui Heidegger, prin care-i însu e ti felul de a vorbi general i superficial, în societate se vorbe te chiar de moarte rîzînd: „vom muri”, dar nici unul nu se gînde te serios la sine spunînd aceasta. Numai cînd e ti singur dai sens serios cuvintelor i-i vezi cu adev rat p catele. Sau cînd chiar fiind cu al ii i i îndrep i gîndul spre tine. Numai atunci tr e ti „existent ial”.

⁵⁰⁰ Monachul nu trebuie s fug de mîn stare deci de oamenii din ea pe motiv c pilda i sfatul celorlal i l-ar ispitii la justific ri. Dar nu trebuie s renun e la poc in a pentru p catele sale. Deci trebuie s le îmbine pe amîndou : s înve e de la oameni cele bune, dar s nu se lase în taifasuri superficiale cu ei. Nici s nu cad în fapte de îndr zneal cu ceilal i. Pe de o parte el poate cî tîga dela semenii s i, înv înd din sfaturile, din pilda lor, pe de alta poate fi ispitit la r u sau la laude proprii. Dar în sentimentul de r spundere se une te datorita de a fi cu ceilal i cu putin a de a spori în cele bune. R spunderea e un mijloc de purificare a rela iilor cu semenii i de cre tere duhovniceasc l untric . Pe de alt parte trebuie s cuget m c exist un Subiect care tr ie te de bun voie r spunderea pentru to i la modul culminant spre care noi trebuie s tindem f r s -l

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nuneaz de nu se lupt dup lege (II Tim. 2, 5). Pune în lucrare puterea ta, frate, i te va ajuta Dumnezeu în toate. Nu uita s p ze ti smerenia, ascultarea i supunerea. i te vei mîntui ⁵⁰¹, în Hristos Iisus Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

344. *Altfrate a întrebat: Ava , voesc s m mîntuesc i nu cunosc calea mîntuirii. Un gînd îmi zice: „Ce ezi aci în mîn stire nef cînd nimic. Pleac în alt parte ! ” Ce trebue s fac deci ?*

R spunsul lui Ioan: Frate, Dumnezeu ne-a ar tat prin dumnezeele Scripturi calea mîntuirii. Dar i P rin ii ne-au sf tuit, zicînd: „întreab pe P rintele t u i te va înv a; pe B trîinii t i i i-o vor spune” (A doua lege 32, 7; Pateric, Antonie 37). Deci dac nu voe ti s te am ge ti, plecînd, ine smerenia din care ai folos, nef cînd nimic f r s întrebi pe P rin ii duhovnice ti. i cu harul lui Dumnezeu nu vei r t ci. C ci „Dumnezeu vrea ca to i oamenii s se mîntuiasc i la cuno tin a adev rului s vin ” (I, Tim. 2, 4).

345. *Întrebare a aceluia : Gîndul îmi spune c dac plec undeva i vie uiesc în retragere, ajung la lini te des vîr it . C ci ap sat de datorია multor p cate, vreau s m eliberez de ele. Ce s fac, P rinte ?*

atingem, în Hristos r spunderea dumnezeeeasc ni s-a f cut cunoscut concret. El a mers pîn la moarte pentru noi. Dar î i continu lucrarea mîntuitoare din r spundere i dup înviere. Din ea sorbim i noi t rie în sentimentul unei r spunderi necondi ionate.

⁵⁰¹ Cînd ajungi s sim i c prin tine e ti nimic, i totu i e ti, sim i c e ti prin Dumnezeu, Cel care singur nu poate s simt c e nimic. i sim ind c e ti ceea ce e ti prin Dumnezeu, tr e ti din plin puterea Lui. i aceasta î i face cu putin mîntuirea.

R spunsul lui Ioan: Frate, omul dator, pînă nu-ți plătești datoria, ori unde ar merge, fie la ora, fie la sat, ori unde s-ar așeza, rămîne dator și nu are libertatea să se adăpostească în liniște. Dar dacă silit să te rușinezi de ocară oamenilor și îți plătești datoria și se eliberează de ea, poate să se arate în lume și să se adăpostească unde vrea cu curaj și cu mult îndrăzneală. Deci dacă omul răbdă cu toată puterea ocările și osîndirile, necinstirile și pânguririle pentru păcatele și vîrșite de el, se deprinde cu smerenia și cu osteneala și apoi se iartă păcatele lui, după cum s-a scris: „Vezi smerenia mea și osteneala mea și iartă-mi toate păcatele” (Ps. 24, 18). Gînde-te-te cîte ocări și osîndiri a răbdat St. pînul nostru Hristos înainte de cruce și cum numai după ele a venit la cruce (Abbe Isaia, Recueil, 8.68; p. 104; 13, 23; p. 115, 117). Astfel nimenea nu poate ajunge cu rod la desvîrșire și sfînta odihnă a desvîrșirii, dacă nu pe timpuri mai întîi împreună cu Hristos și nu răbdă toate pătimirile Lui, aducîndu-și aminte de cuvîntul Apostolului: „Depătimim împreună, ne vom și răbda împreună” (Rom.8,17)⁵⁰².

Nu te amăgi deci, căci altă cale în afară de aceasta nu există. Domnul să-ți vină în ajutor după voia Lui, ca, precum zice în Evanghelie, să întemeiezi cu dreapta pe piatra cea tare, care este El însuși (Mt. 7, 2; I Cor. 10, 14).

346. *Un frate a rugat pe marele B. trîn, zicînd: Roagă-te pentru mine ca să mă miluiască Dumnezeu, că sînt un nenorocit.*

⁵⁰² Nu se poate scoate rădăcina din fire fără încordarea ei. Păcatul, patima reprezintă o slăbire a firii. Nu suferința pur și simplu o întărește și o izbăvește de rău, ci răbdarea ei, care reprezintă o încordare, o folosire a tuturor rezervelor de putere, însoțită de cererea cu încredere a ajutorului lui Dumnezeu, care și ea reprezintă

R spunsul lui Varsanufie: Cel ce voe te s fie miluit, s p zeasc porunca de a nu mânca din pom i nu va c dea în neascultare. i cel ce nu cade în neascultare e miluit i mîntuit prin harul lui Hristos, Dumnezeuul nostru. C ci acesta va zice gîndului s u: „Eu i Dumnezeuu sîntem singuri pe lume" (Pateric, Aloniu, 1) i dac nu voi face voia Lui nu voi fi aflat ca al Lui, ci ca al celui str in ⁵⁰³

o încordare a puterii. Iar înfrînarea dela pl cerile ce ispitesc este i ea o încordare, o r bdare, a ispitei f r încovoierea care cedeaz . Dar numele de r bdare, se folose te mai propriu împotriva ispitei de a fugi de durere, tendin ei de a ie i de sub ea. Slava firii e starea în care nu mai simte nici atrac ia superficial spre pl cere, nici durerea trupului, cînd duhul a cople it via a trupului. Dar de duh ine i voinea. F r a se exercita în efortul voinei duhul nu poate deveni puternic, ca s cople ease pl cerea i durerea trupului. Acesta a fost rostul r bdrii lui Hristos i al crucii suportate de El. Firea Lui omeneasc trebuia s mearg pîn la supremul grad al r bdrii, care e r bdarea mor ii, pentru a se înt ri deplin. O cedare în ultimul moment ar fi fost o lunecare din tot ce a dobîndit prin r bd rile anterioare. Trebuie s - i dai îns i voia, ca s o dobînde ti, prin suprema t rie a ei, pe planul superior oric rei sl biciuni. Aceasta nu exclude faptul c Hristos a suferit i din comp timire pentru noi, sau i ca s ne arate iubirea Sa. Propriu zis acestea au stat la baza r bdrii Lui prin care a învins sl biciunea din firea noastr de pe urma p catului, sl biciune care mergea prin cedarea sub pl cere i durere, pîn labiruirea ei prin moarte. Trebuia s se întimple acest înt rire i eliberare în pîrga firii noastre asumate de El, pentru ca s treac i la noi puterea biruirii pl cerii i durerii legate de patimi. Deci nu e vorba de a fi pl tit Hristos pentru noi o jignire a onoarei lui Dumnezeu, c ci în acest caz n-ar mai trebui s „p timim" i noi cu Hristos. Ci e vorba s ne înt rim i noi în ine prin r bdarea durerii. Hristos a p timit pentru noi în sensul c numai El a putut, înt ri Cel dintîi în mod real firea noastr prin crucea Lui i din comunicarea cu El primim i noi puterea de a înt ri firea noastr , liberînd-o de sl biciune. R bdarea Lui e izvorul r bdrii noastre, care ne înt re te i pe noi.

Cel ce spune a a, va a tepta în fiecare zi sfârșitul s u i
întâlnirea cu Dumnezeu⁵⁰⁴ i îndat va porni pe calea
mântuirii.

347. *Un frate, c zînd într-o ispit , a cerut rug ciunea
aceluia mare B trîn i u urîndu-se de această ispit i-a
vestit aceasta, mul umindu-i. În acela timp i-a cerut s
se roage i pentru durerea de cap ce i-a venit i ca s i se
lumineze inima.*

*R spunsul lui Varsanufie: Frate, s lu m aminte
la noi în ine cu frica lui Dumnezeu. Iar dac Dumnezeu
cu iubirea Lui de oameni va dep rta r zboiul dela noi,
nici atunci s nu ne facem nep s tori. C ci mul i
u urîndu-se nu s-au mai îngrijit de ei si au c zut peste
cap. Ci u urîndu-ne s mul umim lui Dumnezeu c ne-a
izb vit i s r mînem rugîndu-ne s nu c dem în acelea i
patimi sau în altele. Dac m nînc cineva vre-o mîncare
i se v t ma la stomac sau la splin sau la ficat i prin
îngrijirea i me te ugul doctorului se vindec , nu mai e
cu negrij la sine, ca s -l ajung ceva i mai r u, ci- i
aduce mereu aminte de primejdia dinainte, cum a spus i
Domnul celui vindecat de El: „Vezi, te-ai f cut s n tos,
de acum s nu mai p c tue ti, ca s nu p e ti ceva i mai
r u" (Io. 5, 15).*

503 Trebuie s m port a a, ca i cum n-ar fi altul pe lume afar de
mine i de Dumnezeu. De aceea nu pot face decît sau voia mea, sau a
lui Dumnezeu. Dar dac o fac pe a mea, nu voi fi socotit ca al lui
Dumnezeu, ci ca al meu, ca str in de Dumnezeu, sau ca al celuiilalt a
c rui voie o fac. C ci f cînd voia mea, m dovedesc robul mîndriei
sau al celui ce mi-a insuflat mîndria.

504 Cel ce caut voia lui nu se teme de moarte, nu se am ge te c
poate nu va muri curînd, deci c mai are vreme s - i fac poftele
sale.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Frate, osta ii buni se deprind i în timp de pace, totdeauna, în me te ugul r zboiului. C ci nu se cuvine ostaului s iscodeasc la rezeal cele ale r zboiului în vremea r zboiului. C ci s-a spus: „M-am preg tit i nu m-am tulburat" (Ps. 118, 60). Nu fi nep s tor fa de patima de care ai fost ispitit, nici fa de alta. C ci P rin ii spuneau de acest nep sare c pierde roadele monachului (Pateric, Agaton 1). Omul trebuie s fie cu grije în privin a r zboiului pîn la cea din urm r suflare, ca s nu cad în cursa întins de prea vicleanul vr jma , pe care fie s -l alunge Domnul dela noi cu Duhul gurii Lui. Adu- i aminte c un B trîn a spus: „Dac ar face omul cer nou si p mînt nou, tot n-ar putea fi f r grije" (Pateric, Pimen 48)⁵⁰⁵.

Cît despre durerile de cap, omul trebuie s lupte ca s nu se mole easc i va fi ajutat. C ci aflînd Domnul pe ucenicii S i mole i i, le-a zis: „Priveghea i i v ruga i, ca s nu intra i în ispit " (Mt. 26, 41).

Fiule, cel ce a luminat ochii orbului s - i lumineze ochii inimii ca s cuno ti ceace e bun i de folos. i Dumnezeuul puterilor care a spus: „Celui ce crede toate îi sînt cu putin , (Mt. 9, 22), s -i dea putere i s te sprijineasc în credin a des vîr it . i s te v d pe tine în laturea celor mîntui i, prin harul Conduc torului

⁵⁰⁵ Dac ar face fiin a sa „cer nou i p mînt nou", adic minte nou unit cu cerul i p mîntul nou peste care lumineaz i pe care le str bate i le cople e te mintea lui nou , plin de mintea lui Hristos, tot nu poate fi deplin f r grije pîn ce este în via a aceasta dinainte de înviere. C ci afectele legate de fiin a lui pot fi inute în frîu, dar pot s i scape din frîu i s lungece în p cat, dac omul nu e cu grije. Aceasta confirm spuse la Heidegger c omul se caracterizeaz prin grije. Dar grija de mîntuire este mult mai profund decît grijile lume ti i ea îl concentreaz pe om în sine însu i. Dimpotriv grijile lume ti sînt superficiale i îl fac pe om s nu reflecteze serios asupra lui însu i, ci numai asupra lucrurilor trebuincioase trupului.

sufletelor noastre Iisus Hristos, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

347 bis. (Ed. francez : numai în manuscrisele Vatoped 2, Sinai 410, Cromwell 18 și în G.) *Un frate care î i închisese u a pentru un timp, era chinuit de gânduri i de visuri ascunse. Pe de alt parte voia s se opreasc dela vin. El s-a deschis marelui B trîn.*

R spuns: Frate, dac voe ti cu adev rats te mîntue ti i s scapi de duhul mîndriei, rabd pu in smerenie, c ci aceasta este pentru el o palm . i nu c uta s te slujeasc cineva, ci sluje te-te singur. C ci Iisus care a zis despre Sine c e „blînd i smerit cu inima" (Mt. 11, 29), a spus: „Fiul omului n-a venit s I se slujeasc , ci s slujeasc " (Mt. 20, 28). Nu închide deci o u de lemn, ci pe cea a limbii (Pateric, Pimen 58). i nu dela vin trebuie s te opre ti cu des vîr ire, ci dela mîndrie care îmbat pe omul f r minte. i nu te f asemenea mie, care i le spun acestea, c ci de mult vreme tu m vezi slujit de altul i te sminte ti. Dar mul i sînt cei ce înva i nu fac. Ace tia sînt cei despre care Domnul a zis: „Asculta i i face i ceeace v spun, dar nu urma i faptelor lor" (Mt. 23, 3). Ie i deci totdeauna pentru trebuin ele tale cele de neînlocuit, dar cînd nu e nevoie, nu trece u a. Vie uie te cu rînduial , nu cu nep sare. P ze te-te de sup rarea împotriva celui ce te oc re te. Ba mai degrab bucur -te. Cît despre visuri, nu lua seama la ele, c ci sînt dr ce ti i mincinoase. i f cînd acestea nu crede c faci vre-o minune. C ci dup ce ai împlinit poruncile, ni s-a spus s zicem: „Slugi netrebnice sîntem" (Lc. 17,10). Totu i noi vom secera ceeace am sem nat în ogorul t u i atunci

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vom negu tori gr̃ul pentru tine ⁵⁰⁶. Fac -ne Domnul bucuria s̃ afl m̃ ogorul t u rodind pentru o s̃ m̃n , o sut , pentru alta asezeci si pentru alta treizeci (Mt. 13, 8; Mc. 8, 8) întru slava Tat lui, a Fiului i a Sf. Duh.

348. *Un frate mirean al aceluia mare B tr̃n, fiind b tr̃n i el, i-a trimis cererea c vrea s stea de vorb cu el. Iar B tr̃nul i-a spus acestea: „Eu am frate pe Iisus. Dac dispreuie ti lumea i te faci monach, vei fi fratele meu”. Auzindu-le acela acestea, a plecat cu mult întristare. Dar dup o vreme s-a lep dat de lume, venind acolo, îns c z̃nd la boal i suferind de hidropic , a trimis B tr̃nului veste despre boala lui.*

B tr̃nul îi r spusne acestea: Boala aceasta nu i-a venit decît ca s̃ nu pleci la Dumnezeu f r rod. Dac deci rabzi i mul ume ti, i se va socoti în loc de nevoin , pentru c n-ai vie uit mult timp în schima c lug reasc . i în parte acest necaz i-a venit pentru c m-ai pre uit pe mine care nu s̃nt nimic, i pe tine. Pe mine ca pe cineva mare, iar pe tine ca pe fratele unui astfel de om ⁵⁰⁷. i ai

⁵⁰⁶ Nu socoti c ai f cut mare lucru împlinind poruncile. C ci drumul des ṽr irii e nesf̃r it i tot ce faci, faci cu ajutorul lui Dumnezeu. Dar p rintele duhovnicesc poate pre ui sporirea ta. Insul nu trebuie s - i pre uiasc singur izbînzile sale. C ci aceasta e ispita spre mîndrie. Dar altul poate s̃ i le pre uiasc , mai ales cel ce l-a c l uzit în cele bune. i acesta va secera i el rodul osteneii lui de a fi sem nat, ar tat în rezultatul osteneii aceluia de a fi rodit. i el va putea s̃ i laude acest rod dat de acela, dar în fa a lui Dumnezeu. Deci va putea s̃ st ruie pentru o cît mai bun r spl tire sau pre uire a aceluia. C ci nu risc prin aceasta s cad în lauda de sine. Pentru c chiar dac se vede în rodul aceluia i s m̃n a pus de el, el laud propriu zis osteneala aceluia de a o fi rodit, nu munca sa de a o fi sem nat.

⁵⁰⁷ Omul se poate, mîndri nu numai pentru ceea ce este el însu i, ci i pentru ceea ce e tat l lui, sau fratele lui, pentru c vrea s atrag asupra sa ceva din cinstirea de care se bucur aceia. Nu mai vorbim

uitat c sîntem fiii „neascult rii lui Adam" (Rom. 5, 14).
 C ci sîntem „p mînt i cenu e" (Fac. 18, 27).
 Mul ume te deci lui Dumnezeu care te-a adus în această
 stare. Dacă am avea smerenia lui Iisus Hristos, am spune:
 „Cine este maica Mea i cine sînt fra ii Mei?" i cele
 urm toare (Mt. 12, 48)⁵⁰⁸.

349. *Un frate auzind dela un alt frate despre r zboiul
 ce-l suferă, i-a dat cum a putut sfaturile de folos, f r s
 fi ajuns el însu i la o astfel de m sur . i îndat s-a
 pornit r zboiul asupra lui. i cînd s-a v zut pe sine
 îngreunat i a cunoscut c are de îndurat aceasta pentru
 c n-a m rturisit fratelui propria sa sl biciune i c
 trebuia s întrebe mai de grab pe P rin i, a vestit acest
 lucru celuilalt B trîn.*

*R spunsul lui Ioan: Frate, nu este alt cale decît
 s se dispere uiasc omul pe sine pentru cele ce le-a spus.
 i Dumnezeu îl va ierta. i îndat s-a u uratfratele i a
 mul umit lui Dumnezeu.*

de profitul ce vor s -l trag din leg tura ce o are cu aceia, intervenind
 în favoarea unuia sau altuia (practica „pilelor"). De aceea cel l udat
 trebuie s resping nu numai lauda ce i se aduce lui, ci i lauda ce li
 se aduce rudelor din pricina lui, pe de o parte, pentru a nu se bucura
 de o cinstire sporit prin extinderea ei i la rudele lui, pe de alta
 parte, pentru a nu se face vinovat de întinderea corup iei din pricina
 ei.

⁵⁰⁸ E de remarcat explicarea acestui cuvînt al lui Iisus din smerenia
 Lui. Iisus nu zice: „Face i loc c vine Maica Mea, c vin fra ii Mei.
 C doar ti i cine sînt Eu". Ci spune: „A a cum nu cer cinstire
 deosebit pentru Mine, nu cer nici pentru ei. A a cum vreau s
 slujesc Eu altora, la fel vreau sa slujeasc i ei altora".

Sfin ii Varsanufie i Ioan

350. *Întrebare a aceluia i: Dac se ivesc dou lucruri p gubitoare sufletului i e numaidecît nevoe s se aleag unul, ce trebue f cut ?*

R spunsul lui Ioan: Cump nind cele dou lucruri p gubitoare, trebue ales cel mai pu în p gubitor. C ci s-a scris în P rin i c a venit cineva s împrumute un ban dela altul i acela nu i-a dat, spunându-i: „Nu am s - i dau". i întrebat fiind aceia dup aceea pentru ce nu i-a dat, a zis: „Dac i-a i fi dat, i-ar fi fost spre paguba sufletului. De aceea am ales s calc o porunc , ca s nu-i pierd cu des vîr ire sufletul" (Pateric, Ioan Persul 2).

351. *Un frate care sporea în virtutea dup Dumnezeu l-a întrebat pe marele B trîn, zicînd: Spune-mi, Ava, un cuvînt, c sînt întristat.*

R spunsul lui Varsanufie: Sf. Apostol Pavel, care a primit puterea r bd rii, a scris, zicînd: „Ave i nevoe de r bdare, ca f cînd voia lui Dumnezeu s dobîndi i f g - duin ele" (Evr. 10, 36). Deci cel ce voe te s urce pe cruce împreun cu Hristos, trebue s se fac p rta de p timirile Lui i s aib pururea pacea⁵⁰⁹ Iar eu îi spun: „Lupt -te s cî tigi mul umirea în toate⁵¹⁰. i puterea

⁵⁰⁹ Despre rostul împreunei noastre p timiri cu Hristos a se vedea mai pe larg la nota 502. Dar pacea care e legat de ea nu vine numai în urma r bd rii, ci chiar în timpul r bd rii. Stare ul Vasile dela Sf. Munte spune: „Cel ce st întins pe lemnul crucii din iubire pentru altul, se odihne te" (Eisodicon). Odihna aceasta nu vine numai din faptul c faci totul pentru altul i nu-l la i în suferin a de acum i în cea ve nic , ci i din faptul c birue ti pornirile egoiste p tima e, care dup scurte satisfaceri te vor chinui în veci.

⁵¹⁰ Mul umirea îns i e produc toare de veselie. De legi deci de durere în mod paradoxal mul umirea, vei îndura cu u urin durerea. Dealtfel mul umirea se na te cînd suferi, pentru c ai descoperit în ea

Celui Prea înalt te va umbri" (Lc. 1, 11). i atunci vei afla odihna.

352. *Întrebare a aceluia i c tre acela mare B trîn: Ce s fac cu mocirla ce o am, cu pornirea de a m îndrept i i cu uitarea ce m chinuesc cumplit ?*

R spunsul lui Varsanufie: Cel ce are mocirla în sine, se elibereaz de ea pe bun dreptate, când voe te. Dar cel înfundat în mocirl , cu mult osteneal se poate smulge din ea. Deci e mai r u s fii înfundat în ea decât s o ai în tine. Cît despre pornirea de a te îndrept i (de a te justifica), r ul nu poate desfiin a niciodat r ul ⁵¹¹.

Gînde te-te decic voin a de a se îndrept i nu îndep rteaz pe om i nu-l odihne te⁵¹². Iar în privin a uit rii, ia seama c sînt doua uit ri i una se opune celeilalte⁵¹³. Cel ce ajunge s uite s m nînce pîinea sa, din geam tul suspinului s u, nu e luat în st pînire de uitarea pricinuit de vr jma ul.

un sens pozitiv al suferin ei tale. Vezi c i s-a dat pentru ca r bdînd- o s - i ridici firea din sl biciunea care na te p catul. Dar dac se ive te această putere uimitoare a r bd rii în tine, în vremea durerii, trebuie s se afle în lucrare în tine i puterea mai presus de toate a lui Dumnezeu.

511 Cînd vrei s ar i ca r ul ce l-ai f cut nu e r u, prin aceasta n-ai desfiinat r ul ce l-ai f cut, sau nu te faci din r u bun, ci adaugi la r ul ce l-ai f cut alt r u, sau te-ai f cut i mai r u, ad ugînd la r u minciuna i mîndria prin care vrei s -l acoperi, sau înt rindu-l i mai mult prin ap rarea lui.

512 Justficînd r ul ce l-ai f cut nu- i lini te ti con tiin a i nici nu încetezi de a face r ul. Iar această între ine în tine mai departe tulburarea i o spore te sau te învrto eaz i mai mult în nesim ire.

513 E uitarea de interesele tale i uitarea de datoriile tale. Prima e cea bun , a doua cea rea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

353. *Cererea aceluia i c tre acela mare B trîn: Aduag mil i scoate-m din pînțele leului, c m-a înghi it. i îndur -te de sufletul meu ca Dumnezeu cel de sus. C ci ai primit putere spre aceasta. Pentru c „orice ve i deslega pe p mînt va fi deslegat i în cer” (Mt. 18, 48). i s nu la i sufletul meu în gheen ca s nu moar în p cat. i spune-mi un cuvînt dup în elegerea mea (dup puterea mea), ca s m fac p rta ostenelei tale.*

R spunsul lui Varsanufie: „Însu i Dumnezeuul p cii s v sfin easc pe voi des vîr it i duhul i sufletul i trupul vostru s fie p zite în întregime, f r prihan , întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos” (I Tes. 5, 23). Ce cuvînt mai mîngîietor pot s -i trimit decît cuvîntul acesta al Apostolului ? Sile te-te s dobînde ti cele ce i-au fost scrise de mine. C ci eu m ostenesc mai mult ca tine, rugînd pe Dumnezeu noaptea i ziua (II Tim. 1, 3), pîn ce vei ajunge la ele. Afl , frate, aceasta: c , precum tii, îmi pun sufletul cu bucurie pentru tine i rug ciunea mea pentru tine e neîncetat (I Tes. 5, 17)⁵¹⁴.

514 Îndemnul Sf. Ap. Pavel: „Ruga i-v neîncetat” (I Tes. 5, 17) e dat dup îndemnul „Totdeauna s urma i cele bune unul fa de altul i fa de to i” (I Tes. 5, 15). Deci i rug ciunea neîncetat trebuie s includ aten ia fa de al ii. Nu te po i desp r i în rug ciune, în mod egoist, de grija altora, cum toate virtu ile ne leag de al ii, iar în alt fel i p catele, de care trebuie s lupt m s ne dezlipim, sporind iubirea fa de al ii. Chiar cînd zic: „Doamne milue te” la singular, m gîndesc la p catele mele, care nu sau s vîr it într-o izolare individualist , ci fa de al ii, influen îndu-i i pe ei la p cat, s-au într-o leg tur cu al ii. Deci m rog mai mult sau mai pu în implicit i pentru ei, cînd m rog pentru iertarea mea. Dumnezeu nu m prime te la El lipsit de iubirea fa de ceilal i, deci nerugîndu-m i pentru al ii. Rug ciunea pentru altul e una din formele în care se manifest r spunderea unuia pentru altul i acest sens îl poate avea i cuvîntul B trînului: „îmi pun sufletul cu bucurie pentru tine”. Dar cuvîntul poate însemna i: „Voi garanta pentru tine în fa a lui

354. *Întrebare a altuia. Un frate trimis undeva cu o sarcin pentru mân stare, a întrebat pe cel lalt B trîn dac , poftit de niscai prieteni, poate sta la mas cu femeii.*

B trînul i-a r spuns s nu stea la mas nicidecum cu femeii. Fratele l-a întrebat atunci: Dar de unde s tiu c atunci când sînt poftit de cineva va veni i vre-o femeie s m nînce cu noi, ca s nu m duc ?

B trînul Ioan i-a r spuns: Întreab pe cel ce te pofte te, de este acolo vre-o femeie. i dac î i spune c da, refuz , zicînd: „Iart -m , c am porunc s nu stau la mas cu vre-o femeie”.

354 bis. *i a zis fratele: Dac se întîmpl s merg, uitînd s întreb (sau sînt luat cu sila i merg înainte de a întreba), i v d c vine o femeie la mas , ce trebuie s fac?*

A r spuns B trînul: Ia de o parte pe cel ce te-a poftit i spune-i: „Iart -m , c am uitat s - i spun c am porunc s nu m nînc împreun cu o femeie. Deci îng duie te-mi s plec. i dac acela dep rteaz femeia, r mîi. Iar de nu, retrace-te i nu c lca porunca, ca s nu- i vin moartea din neascultare. i nu te teme. Aceasta nu- i va fi spre ru inare, ci spre zidire.

Dumnezeu". El poate da această garan ie în n dejdea c rug ciunea lui pentru acela va g si ascultare la Dumnezeu, dar i în n dejdea c buna lui înfrîurire se va exercita i asupra aceluia pentru care se roag Dumnezeu ca izvor de iubire pentru to i se bucur atunci cînd vede c din iubirea Lui ne unim i noi în iubire, ajutorîndu-ne.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

355. *Întrebare a aceluia i: De sînt trimis cu vre-o îns rcinare, neavînd slobozenie pentru mîncare, i-mi cere cineva s m nînc cu el, iar eu îi spun c nu pot, pentru c n-am porunc de la Ava, îns el st rue i m sile te, ce s fac ?*

R spunsul lui Ioan: Pentru c zarva nu na te nimic bun, dac socote ti c lucrul acesta nu- i aduce vre-o v t mare sufletului, prime te; i întorcîndu-te, în tiineaz pe Ava, cerînd iertare pentru gre al . Dar de socote ti c e împreunat cu vre-o v t mare, chiar dac ar st rui acela de zeci de mii de ori, nu primi. C ci este în chip v dit un lucru al diavolului.

356. *Întrebare a aceluia i: Am fost trimis cu o îns rcinare în sfînta cetate (Ierusalim) i am coborît la Iordan ca s m rog, f r s fi cerut dela Ava deslegare pentru aceasta. Oare am f cut bine sau r u ?*

R spunsul lui Ioan: Nu trebuie s mergi vreodat undeva f r o învoire. C ci cele ce se fac dintr-un gînd propriu, chiar de-ar p rea bune, nu plac lui Dumnezeu. Iar p zirea poruncii Avei care te-a trimis este o rug ciune i o slujire a lui Dumnezeu, care a zis: „N-am venit s fac voia mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine”⁵¹⁵.

357. *Întrebare a aceluia i: Dac plecînd departe, uit s întreb pe Ava despre toate cele ce trebuie s le fac, ce s fac ?*

R spunsul lui Ioan: Trebuie s iei aminte la lucrurile ce i se ivesc i s -L faci pe fiecare dup folosul

515 Cînd faci voia lui Dumnezeu, Dumnezeu î i face voia Lui prin tine, sau El lucreaz prin tine.

sufletului. Dar a a ca i cînd ai c lca porunca lui, nu ca i cînd ai lucra bine, pentru c îndr zne ti s faci un lucru f r s fi primit porunc . i în tiin îndu-l pe Ava de aceasta, te va ierta ⁵¹⁶.

358. *Întrebare a aceluia : Dac -mi porunce te Ava în chip deosebit s fac un anumit lucru i, biruit de sl biciune, calc porunca, ce trebuie def cut ?*

R spunsul lui Ioan: Poc e te-te înaintea lui Dumnezeu i a Avei i sile te-te de aci înainte s te îndreptezi. i Dumnezeu î i va ierta gre ala.

359. *Întrebare: Unfrate, c ruia i se încredin ase poarta mîn stirii, obosind pentru c era singur, a întrebat pe marele B trîn dac trebuie s ia i pe un alt frate cu el, sau nu ?*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, de vrea cineva s între la Iisus i s umble pe calea mîntuirii, trebuie s a tepte ispite i necazuri în fiecare ceas. C ci zice: „Fiule, de vii s sluje ti Domnului, preg te te- i sufletul de ispite" (Sirah, 2, 1). i Domnul a spus: „Cel ce vine la Mine s se lapede de sine i s - i ia crucea sa (în fiecare zi) i s -mi urmeze Mie" (Lc. 9, 23). Cel ce voe te s se fac ucenicul Lui, trebuie s fac ascultare pîn la moarte

516 Predînd fiin a ta ca pe o unealt activ voii celui ce- i cere cele ce ai s le împline ti, care e rînduit spre aceasta de Dumnezeu, tr e ti predarea ta absolut lui Dumnezeu cel absolut. C ci Dumnezeu nu e o natur oarb , ci o voie absolut , care- i cere ceea ce e spre binele t u. Prin alt voie concret . Prin aceasta î i ar i încrederea absolut în El. Voia ta nu se mai interpune între tine i El. Cînd voia ta nu mai închide intrarea spre interiorul fiin ei tale, atunci il sim i pe Dumnezeu în suveranitatea Lui, de care atîrni în mod absolut, recunoscînd aceast atîrnare.

(Filip. 2, 9)⁵¹⁷. A fi singur i a te osteni pu in e mai de folos decît a avea i pe un altul⁵¹⁸. Dac se va ivi vre-o trebuin , te va ajuta oricînd un altul. i de te va ajuta astfel, nu va spori îndr zneala (familiaritatea), cum va spori de ve i fi totdeauna împreun⁵¹⁹. Iar de nu te vei scârbi de osteneal , vei ajunge la smerenie⁵²⁰. i de vei

517 „Pîn la moarte” nu în sens temporal, ci în sensul de a primi din ascultarea pentru Dumnezeu chiar i moartea. Aceasta înseamn predarea total lui Dumnezeu, sau aducerea ta ca jertf lui Dumnezeu. Cel ce tr e te cu această dispozi ie, e tot timpul o „jertf vie” lui Dumnezeu, capabil de a deveni o jertf i prin moarte. Dar cel ce se pred lui Dumnezeu total, primindu-L în sine, se sfin e te.

C cinu mai face nimic contrar lui Dumnezeu, sau separat de El, ci numai ceea ce place lui Dumnezeu i din puterea lui Dumnezeu (Rom. 12, 1). În aceasta credinciosul urmeaz lui Hristos ca om. C ci Hristos a unit umanitatea cu Dumnezeu i prin această ascultare. El a asumat i voia omeneasc , dar o voie care a primit s împlineasc ea îns i voia dumnezeesc . El n-a fost ca om o marionet în mîna lui Dumnezeu. Dar f cînd cu voia proprie voia dumnezeesc , a unit cele dou voi f r s le confrunte. Prin aceasta Hristos s-a deschis ca om total lui Dumnezeu. Smerenia Lui nu e numai o aplecare la om, ci i o total deschidere lui Dumnezeu ca om, o total unire, prin voia Sa omeneasc , cu Dumnezeu. Uniunea ipostatic e temelia pentru această unire total în Hristos a voilor într-o singur Persoan . Numai cerîndu-se omului ascultarea de Dumnezeu cu voia lui d valoare persoanei omului i o înt re te. Dac omul ar fi supus pur i simplu legilor naturii, nu s-ar putea cere nimic, omul n-ar avea nici-o demnitate, nici-o valoare. Dumnezeu ine la ascultarea omului, pentru c pre ue te iubirea lui total i pentru c omul e în stare s-o dea, pentru c i-a dat valoarea unei persoane libere.

518 Cum î i ar i b rb ia cînd e ti în stare s te ostene ti singur pentru slujba ta ? Cine i-a încredin at o slujb s o faci singur, i-a pus încrederea în tine, în b rb ia ta.

519 Cînd e ti mereu cu cineva, ajungi cu el la o familiaritate îndr znea care te lipse te de seriozitate.

520 Osteneala care te face s - i cuno ti marginile înguste ale puterii, te smere te. Dar cu condi ia ca osteneala s nu te fac totu i s te

ajunge la smerenie, vei primi iertarea p catelor ⁵²¹. C ci zice: „Vezi smerenia mea i osteneala mea i iart toate p catele mele" (Ps. 24, 18). De te vei smeri, vei primi harul i de vei primi harul, acesta te va ajuta. C ci Sf. Pavel ostenindu-se mai mult ca to i Apostolii, a spus: „Nu eu, ci harul care este întru mine" (I Cor. 15, 10). De crezi f r s te îndoe ti, vei lua putere ca s împline ti nu numai slujba portarului, ci i alte slujbe. Ia aminte deci cu n dejde, la lucrul lui Dumnezeu i Dumnezeu va rîndui lucrul cum nici nu tii tu. Domnul s fie cu tine!

360. *A aceluia : Cere-mi P rinte, putere i în elegere dela Dumnezeu, c sînt prost i neputincios. i cînd se întîmpl s ies ca s aduc ceva dela buc t rie, sau dela c mar i întîlnesc pe vre-unul dintre P rin i sau niscai oameni de vaz , ce s fac ? i mai roag -te s m izb vesc de întin ciunile ce mi se întîmpl .*

R spunsul lui Varsanufie: De crezi c din pietre neroditoare „Dumnezeu poate ridica copii lui Avram" (Mt. 3, 9) i c cel ce a deschis gura asinei (Num. 22, 28) poate s o deschid i pe a ta i s te în elep easc , s te cumin easc i s -i dea putere, toate i le va da, frate, Dumnezeu, precum nu tii. Poarta mîn stirii este poarta lui Dumnezeu. i Dumnezeu tie c portarul, robul Lui, are nevoe de în elepciune, de în elegere, de cuno tin i de putere, de ajutor i de dreapt socoteal . „C ci tie Dumnezeu de ceeace ave i trebuin înainte de a-I cere" (Mt. 6, 8). Iar de st rui i rabzi, fericit va fi sufletul t u.

mole e ti, sau s te scîrbe ti de ea, ci s o por i cu o continu încordare .

⁵²¹ Prin smerenie dobînde ti iertarea p catelor, pentru c ea te elibereaz de mîndrie, care te opre te s sim i trebuin a iert rii i s-o ceri cu toat st ruin a.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar cînd se întîmpl c mergînd i aducînd ceva, s te întîlne ti cu vreunii dintre cei mari, pune f r tulburare ceeace por i, jos, i întîmpin -i cu smerenie i cu frica lui Dumnezeu i Dumnezeu va face s fie întîlnirea ta cu ei spre slava numelui Lui i spre zidirea tuturor⁵²¹, cu rug ciunile sfin ilor Amin. Cît despre întin ciuni, dac inima ta se va smeri i te vei socoti „p mînt i cenu e” (Iov. 42, 6), smerenia te va ap ra de ele.

361. Un frate a întrebat pe cel lalt B trîn: Spune-mi, P rinte, pe cine s întreb despre gînduri ? i dac trebuie întrebat i altcineva despre ele ?

R spunsul lui Ioan: Trebuie s întrebi pe acela în care ai încredere i ai aflat c poate purta gîndurile^{521b}. i încrede-te în el ca în Dumnezeu. Dar a întreba pe altul despre acela gînd, este un semn de neîncredere i de ispitire. Dac crezi c Dumnezeu a vorbit sfîntului Lui, ce nevoe ai de o alt dovad , sau ce trebuin ai s ispiti ti pe Dumnezeu, întrebînd pe altul despre acela lucru?

362. Întrebare a aceluia : i dac gîndul st rue s nec jeasc pe cineva dup r spunsul P rin ilor, ce s fac ?

521

521b De i e ti om simplu, de-i vei întîmpina pe ei cu smerenie i cu frica de Dumnezeu, îi vei face s simt pornind din tine razele prezen ei lui Dumnezeu i vor l uda pe Dumnezeu pentru ceeace au v zut latine. Dar Varsanufienui-ospuneaceasta, cas nu-lfac s - i piard smerenia. Smerenianu i-ovede celce-oare, cial ii. Fac Domnul ca mul i oameni s se întîlneasc de multe ori spre slava lui Dumnezeu prin smerenia, pacea i iubirea ce i-o comunic , din smerenia, pacea i iubirea lui Hristos.

R spunsul lui Ioan: Acela ar mas f r folos, pentru c auzind sfatul ce i s-a dat, nu l-a împlinit cu cur ie i cu grije. El trebuie s repare gre ala i s împlineasc cu cur ie ceea ce a auzit. C ci dac Dumnezeu este Cel ce gr e te în sfin i, el nu gr e te ^{521c}.

363. *Întrebare a aceluia :* Oare trebuie întreat acela a doua oar despre acela lucru, sau nu ? tiu, P rinte, c uneori mi s-a spus s nu fac un lucru i am întreat pe acela despre acela lucru i mi-a spus s fac acel lucru. Pentru ce ?

R spunsul lui Ioan: Frate, „judec ile lui Dumnezeu sînt adînc mare" (Ps. 35, 6). Dumnezeu pune în gura celui ce gr e te cuvînt potrivit cu inima celui ce întreat , fie spre probare, fie pentru c inima lui s-a schimbat i-l învrednice te s aud altceva, fie pentru c al ii, avînd de a face cu acela lucru, se schimb i Dumnezeu vorbe te pentru el prin sfîntul Lui altfel. A a a vorbit prin Isaia c tre regele Ezechia. Dup ce i-a spus lui: „Rîndue te ale tale, c ci vei muri", inima regelui s-a schimbat i s-a întristat. i pentru aceasta i-a spus iar i, tot prin Isaia: „Iat , Dumnezeu a adus la via a ta al i cincisprezece ani" (Is. 38, 1-5). Dac i-ar fi spus prin altul, lucrul acesta I-ar fi fost spre sminteal , v zînd c sfin ii vorbesc în chip felurit. La fel a gr it c tre inima Ninivitenilor prin Iona, c ci I-a spus: „Dup trei zile voi nimici cetatea" (Iona. 3,

521c E greu s ii în tine i s nu dai mai departe gîndurile urîte comunicate ie de cineva. Se cere un dar deosebit pentru aceasta i o con tiin accentuat c Dumnezeu te opre te dela aceasta. De aceea primesc spovedania preo ii în temeiul unui dar deosebit primit de la Dumnezeu. Pe de alta în purtarea p catelor altuia ca ale tale st i iertarea lor de Dumnezeu.

521d Nu po i sc pa de un gînd urît dac nu lup i contra lui potrivit sfatului unui p rinte duhovnicesc. E aci temeiul spovedaniei.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

4). Iar cînd inima lor s-a schimbat spre poc in , Dumnezeu i-a ar tat marea Lui îndelung r bdare i a l sat cetatea, pentru c s-a schimbat spre bine. De aceea nu trebuie cineva s schimbe pe sfîntul întrebat, ci s -l întrebe iar i pe el, ca ivindu-se trebuin a ca Dumnezeu s - ischimber spunsul, s o fac prin acela , spre a nu se na tesminteal ⁵²².

522 Se adînce te aci afirma ia unor teologi c nu Dumnezeu se schimb cînd revine asupra osîndirii, sau iert rii unui om, ci acesta se schimb , a a cum nu soarele se schimb cînd omul simte neputin a s -l priveasc , ci ochiul lui care s-a îmboln vit. Era un r spus care nesocotea caracterul personal al lui Dumnezeu, pref cîndu-L într-o natur impersonal . De fapt caracterul personal al lui Dumnezeu i raportul Lui cu omul ca persoan ascunde o tain adînc i nesfîr it de complex . Dumnezeu are tot felul de posibilit i de a r spunde omului i de a alege dintre ele în mod Liber pe una sau alta, inînd seama de multiplele situa ii i de multiplele moduri schimb toare ale omului. i Dumnezeu nu rîndue te cu dela Sine putere aceste schimb ri, sau nu vrea s le piard . C ci aceasta ar anula pe om ca persoan liber i nu l-ar mai lua în serios. Dumnezeu vrea ca omul s -L iubeasc liber, l sîndu-i i putin a de a nu-L iubi. Dumnezeu î i las latitudinea s spere ca omul îl va iubi, dar nu-l sile te la iubire. Altfel totul ar fi rigid în rela iile dintre om i Dumnezeu. Nici Dumnezeu, nici omul n-ar fi persoane adev rate. Dumnezeu accept aceast chenoz (smerire) a putin ei de a spera i a tepta iubirea omului, dar de a nu o sili printr-o prevedere necondi ionat , în acest caz n-ar mai fi creat oameni pre ui i de El ca persoane reale, de a c ror iubire liber se bucur cu adev rat. Dumnezeu poate s - i permit s renun e cu voia la o prevedere care ar sili iubirea oamenilor fa de El, ca s nu r mîn f r bucuria ce I-o dau printr-o iubire nesilit de o astfel de prevedere. Aceast nesilire a iubirii din partea oamenilor nu-I tulbur ordinea i plin tatea vie ii Lui interne. Ba nici ne iubirea ce I-o pot ar ta unii oameni nu-I tulbur fericirea ce o are în El însu i din iubirea des vîr it între Persoanele treimice. Aceast nesilire a libert ii omului de c tre Dumnezeu printr-o prevedere necondi ionat a faptelor lui e afirmat de Sf. Ioan Damaschin. Ea ascunde o dependen voit a pre tiin ei lui Dumnezeu de libertatea omului, o dependen tainic , greu de în eles, c ci e dependen a unei tiin e

364. *Întrebare a aceluia : St pâine, aveam un lucru cu cineva i era nevoie s merg cu el la judec tor. i am luat p rerea P rin ilor cu privire la acest lucru. Iar ei mi-au spus ce trebuie s fac plecând la acela. i dup socotin a mea, am f cut totul dup puterea mea, ca s nu ies din cele spuse mie de ei. Dar lucrul neie indu-mi dup r spunsul lor, am fost chinuit foarte i nu tiam ce s fac. S trec peste sfatul lor ? Dar m temeam, de neascultare. S st rui în ei ? Dar nu g seam o deslegare, urmîndu-i lui. Ce trebuia s fac sau s gîndesc ajungînd la o astfel de r sruce sau nevoie ? Oare nu cumva gre eala a fost a meaf r s -mi dau seama ?*

R spunsul lui Ioan: R spunsul de fa se apropie de cel dintîi. Cum? Ascult . Ai primit un r spuns într-un lucru ca s -l faci a a i ai g sit împotrivire la împlinirea lui. Mai întîi trebuie s te învinue ti pe tine c poate inima ta s-a îndulcit cu acel lucru i de aceea n-ai l sat totul în seama lui Dumnezeu. Dar tot deaceea Dumnezeu n-a l sat s se îplineasc lucrul dup sfatul P rin ilor. Deci dela tine a venit pricina, iar tu g se ti vina în sfatul lor. Elisei a trimis pe ucenicul s u s învie un mort i mortul n-a înviat (IV Imp. 4, 28—32). Vina n-a fost a celui ce a trimis, ci a celui trimis. Altfel cum l-ar fi înviat el însu i dup aceea ? Deci e ti dator s faci tot ce po i ca lucrul s se îplineasc dup r spunsul ce i s-a dat. Iar dac nu se întîmpl s se îplineasc potrivit lui, afl c s-a ivit o schimbare într-una din p ri i de aceea Dumnezeu

anterioare de fapte posterioare. Poate c Dumnezeu prive te la faptele omului dintr-un plan care dep e te succesiunea temporal , dar f r s o desfiin eze, în orice caz raportul între prestiin a lui Dumnezeu i libertatea omului nu poate i nu va putea fi eventual clarificat niciodat de gîndirea omeneasc .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

schimb cele cuprinse în r spunsul dat. De pild , cineva îi datoreaz zece monezi i nu are s i le dea pe toate. i ai întrebat pe B trîn: „Ce-i voi cere aceluia ?” i i-a spus: „A a cum e drept: zece”. B trînul a fost în tiin at s spun aceasta, adic s nu-i ier i nimic, pentru c acela era împietrit la inim . Dar acela auzind c -i vei cere tot, s-a c it i s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: „St pîne, nu am putere s-i întorc cele zece, deci insufl -i judec torului s nu m sileasc s-i întorc suma întreg i m voi str dui s - i fiu pe plac tot restul vie ii mele”.

i milostivul Dumnezeu va schimba judecata. Dar tu nu tii. Deci, fiindc nu este aproape de tine cu trupul cel întrebat de tine, roag -te lui Dumnezeu, pomenind cu numele pe acela B trîn, zicînd: „Dumnezeule, al cut ruia, nu m l sa s m abat dela voia Ta, nici dela r spunsul robului T u, i în tiin eaz -m ce s fac”. i f ce te va în tiin a, crezînd c Dumnezeu i-a gr it de fapt prin sfîntul Lui, dar tot El te c l uze te acum pe tine, f cîndu-te s - i dai seama c s-a ivit o schimbare i de aceea Dumnezeu a schimbat cuprinsul r spunsului.

365. *Întrebare: St pîne, de cîte ori trebuie s m rog, ca gîndul s -mi fie în tiin at despre aceasta.*

R spuns: Cînd nu po i întreba pe B trîn, trebuie s te rogi de trei ori pentru orice lucru. i dup aceasta ia seama spre ce înclin inima ta m car cît un fir de p r. i f aceasta. C ci e v dit în tiin area i ea se arat neîndoelnic inimii.

366. *Întrebare a aceluia i. Cum trebuie s m rog de trei ori: în diferite timpuri, sau în acela ceas ? Fiindc se întîmpl uneori c lucrul nu sufer amînare.*

R spunsul lui Ioan: Dac timpul î i îng due, roag -te de trei ori în trei zile. Iar de te zore te, ca în ceasul prinderii Mîntuitorului, i e greu de îndurat, ia-L pe El ca pild . C ci desp rindu-se de trei ori a spus, rugîndu-se, acela cuvînt (Mt. 26, 44). i de i El la vedere n-a fost ascultat, fiindc trebuia s se împlineasc iconomia (mîntuirii), totu i ne înva prin aceasta s nu ne întrist m cînd ne rug m i cînd nu sîntem în momentul de fa asculta i. C ci El tie mai bine decît noi ce ne este folos .Iar mul umireas nu op r sim⁵²³ .

367. *Întrebare a aceluia :* Dac în tiin area întîrzie s ne vin dup rug ciune, ce trebuie s fac ? i dac aceasta e din vina mea, dar ea îmi este ascuns , cum s -mi dau seama de ea ?

R spuns : Dac dup a treia rug ciune nu- i vine în tiin area, cunoa te c e din vina ta. i dac nu i se face ar tat gre ala, oc ra te-te petine i Dumnezeu se va milostivi de tine⁵²⁴ .

368. *Întrebare a aceluia :* Cu ce gînd trebuie s întrebe cineva pe P rin i ? Oare e dator s împlineasc numaidecît r spunsurile lor la întreb rile lui ?

523 Rug ciunea întreit arat str duin .De aceea zicem la Liturghie, în ecteni est ruitoare, de trei ori: „Doamne milue te”. Dare ane face totodat s ne d m seama c Dumnezeu este întreit în Persoane, deci des vîr it iubitor. i chiar dac la aparen nu ni se împline te nici a a cererea, s mul umim lui Dumnezeu, c ci El o împline te a a cum e bine pentru noi.

524 Cînd sim im c Dumnezeu nu ne împline te în nici-un fel cererea, nicim caraltfel decum vrem noi, s tîme edin vînaoastr c n-amintr prin rug ciunela Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: Nu pe toate, ci pe cele date lui ca porunc . C ci altceva este sfatul simplu dup Dumnezeu i altceva porunca dup Dumnezeu. Sfatul este o îndrumare care nu oblig , ar fiind omului calea cea dreapt . Porunca îns e un jug de nelep dat.

369. *Întrebare a aceluia :* Mi-ai ar tat, P rinte, deosebirea între porunc i sfatul dup Dumnezeu. Spune-mi i semnele deosebitoare ale fiec ruia. i cum se cunosc ? i care este folosul fiec reia ?

R spunsul lui Ioan: Dac vii dela tine la un P rinte duhovnicesc ca s -l întrebi despre un lucru, nu ca unul ce voe ti s prime ti o porunc , ci pentru a auzi un r spuns dup Dumnezeu, i i se spune ce trebuie s faci, e ti dator s p ze ti i în acest caz ce i se spune. i chiar dac e ti încercat prin aceasta de vre-un necaz, nu te tulbura. C ci aceasta e spre folosul t u. Iar dac nu voe ti s -l împline ti, s nu socote ti c ai c lcat o porunc , pentru c nu l-ai primit ca pe o porunc , ci s socote ti c ai trecut cu vederea ceva ce î i era spre folos i s te oc r ti în privin a aceasta. C ci trebuie s socotim c toate cele ce ies din gura sfin ilor sînt spre folosul celor ce le aud. Tot a a trebuie s socote ti i cînd, neîntrebînd tu, î i spune ceva un P rinte dela sine, mi cat de un gînd dup Dumnezeu, cum s-a întîmplat i în trecut uneori. C ci un oarecare dintre B trîni voia s între într-o cetate i un alt B trîn îi spuse dela sine: „De vei intra, vei c dea în curvie". Iar acela neascultînd a intrat i a c zut (Les sentences des Peres du desert, Solesmes, 1960, p. 80, nr. 35).

Iar de întrebi în chip deosebit despre un lucru, cu voin a ca s prime ti o porunc , trebuie s pui metanie i s rogi s i se dea o porunc . i dup ce i se d , iar i trebuie s

pui metanie ca s te binecuvînteze cel ce i-a dat-o. Deci spune-i: binecuvinteaz -m , P rinte, pentru porunca ce mi-ai dat-o i roag -te ca s-o p zesc. C ci afl , frate, c cel ce i-a dat o porunc nu i-a dat-o golit de putere, ci î i va ajuta prin cererea ta i prin rug ciunile lui ca s o po i p zi ⁵²⁵. Iar dac printr-o r pire ⁵²⁶, nu-i pui metanie, ca s iei binecuvîntare, s nu socote ti c porunca e golit de putere, c ci a fost înt rit i prin ea îns i ^{526^b}, dar ai

525 E o sub ire deosebire între sfaturi i porunci care nuan eaz rela iile dintre oameni, dar cu rost mîntuitor între fiii i p rin ii duhovnice ti. Nu e vorba numai de „sfaturile evanghelice”, care se refer la via a monachilor. Sfatul nu îi cere omului o predare necondi ionat a voii, ca porunca. Dar dac nu-l ascult i, se întîmpl adeseori s cazi în gre eli, ale c ror urm ri le vei suferi nu pentru c n-ai ascultat de un sfat sau altul, ci pentru r ul adus în via a ta de acele gre eli. Dar c lcarea poruncii e osîndit în ea îns i ca neascultare. Chiar dac împlinirea ei nu te-a dus la un rezultat bun, faptul de a fi împlinit o porunc va întoarce nereu ita spre bine. Porunca te leag de persoana p rintelui duhovnicesc. Ar i un respect fa de el. Sfatul te las mai mult în cadrul voii tale. De aceea înporunc e iopoterece-ivinedelaDumnezeuprincelece i-adat-o, prin faptele el r spundecufric icucutremurpentruporunca ce i-o d , în fa a lui Dumnezeu. De aceea cel ce cere cuiva o porunc , îi cere i rug ciunea c tre Dumnezeu pentru împlinirea ei. Cel ce-i cere s - i pui voia la dispozi ia lui, i-o cere cu con tiin a c o pui prin el la dispozi ia lui Dumnezeu. Prin aceasta se angajeaz cu cutremur s r spund pentru tine în fa a lui Dumnezeu, dar numai dac îpline ti porunca. De aceea se roag lui Dumnezeu ca s-o po i împlini, con tient c de aceasta depinde mîntuirea ta. Sau se simte împuternicit s - i dea i t rie ca s o po i împlini. Iar prin aceasta î i vine puterea atît dela Dumnezeu cît i dela cel ce i-a dat porunca printr-o tainic întîlnire între Dumnezeu, între acela i tine. C ci te predai lui Dumnezeu împreun cu el i Dumnezeu î i d putere i ie direct i prin el.

526 E o uitare produs de cel r u prin ispitirea cu alt gînd în acel moment.

526 b Con tiin a celui ce d o porunc c o d în numele lui Dumnezeu, î i aduce puterea lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

primit-o ca atare f r împlinirea formei s vîr ite în mod strict. i dac po i s te ostene ti, nu te îngreuna s te întorci ca s pui metania i s ceri binecuvîntarea. Iar de nu po i face aceasta, socote te-te pe tine ca pe unul ce ai primit porunca cu o lips .

370. *Întrebare:* *Dac eu întreb ca s primesc o porunc , dar B trînul nu are scopul s mi-o dea, sau dac , dimpotriv , eu nu cer, dar el îmi d o porunc , o voi socoti ca porunc i trebuie numaidecît s o p zesc ?*

R spunsul lui Ioan: Dac întrebat, nu a avut scopul s - i dea o porunc , nu i se va socoti ca porunc chiar dac tu ai cerut-o ca porunc . Iar dac el a socotit s - i dea o porunc , chiar dac tu nu ai cerut-o ca atare, ea este porunc i trebuie s o p ze ti. Dar trebuie socotit ca porunc i ceea ce hot r sc canoanele dogmatice⁵²⁷ , sau r spunsul P rin ilor dat în chip de hot rîre. Dar pentru acestea d o asigurare gîndului t u, întrebînd pe P rin i. C ci nu e ti sigur totdeauna c ai în elegerea dreapt a cuvintelor. Deci încrede-te mai degrab în r spunsul lor i împline te-l f r abatere, cu ajutorul iubitorului de oameni Dumnezeu i cu rug ciunile sfin ilor. Amin.

371. *Întrebare a aceluia :* *Ce s fac dac , ispitit, voi c lca porunca ?*

R spunsul lui Ioan: Dac primind o porunc dela sfin i o vei c lca, nu te tulbura, nici nu te desn d jdui ca s nu mai ii seama de ea. Ci adu- i aminte de cel ce a zis despre drept, c „de apte ori cade într-o zi i se ridic ”

⁵²⁷ Ed. Volos crede c e vorba nu de dogme, ci de canoanele Sinoadelor, sau ale P rin ilor.

(Prov. 24, 16) i de Domnul care cere lui Petru: „De aptezeci de ori cîte apte s ier i fratelui t u" (Mt. 18, 22). Dac deci oamenilor li s-a poruncit s ierte astfel, cu cît mai mult nu va ierta El, Cel bogat în mil , care suprabirue te toate prin îndur ri ?⁵²⁸. Cel ce strig în fiecare zi prin proorocul: „întoarce i-v spre Mine i M voi întoarce spre voi. C ci sînt milostiv" (Ioil, 2,13; Zah. 1,3) i: „ i acum Israil" (A doua lege 10,12). Dar ia seama, ca nu cumva, auzind c nu se desfiin eaz porunca, s te trînd ve ti i s ajungi la nep sare. C ci lucrul acesta i-ar fi spre povar . Ba nici în lucrurile p rute mici s nu dispre ue ti porunca. Ci chiar dac i s-ar împli vre-o nesocotire a acestora, sîrgue te-te s te îndreptezi. C ci dintr-o astfel de nep sare, ajunge cineva la gre eli mai mari.

372. *Întrebare a aceluia : Îmi opte te gîndul s nu întreb pe sfin i ca nu cumva primind un r spuns i nesocotindu-l pentru sl biciunea mea, s gre esc.*

R spunsul lui Ioan: Acest gînd este însp imînt tor. S nu-l suferi. De fapt de p c tue te cineva cu tiîn , se osînde te pe sine însu i. Iar de gre e te din ne tiîn , nu se osînde te niciodat . Dar

⁵²⁸ Noi sîntem strîmtora i de mîndria noastr , îngusta i în mila noastr de a ierta la nesfîr it. Dumnezeu nu sufer aceast îngustare. Omul simte nevoia s se afirme c utînd o superioritate. i o face adeseori socotindu-l pe altul în inferioritate prin cugetarea la sl biciunea lui, la gre elile lui. Dumnezeu îi poate da omului îns o alt superioritate: e cea fa de inferioritatea proprie în care-l ine con tiîn a p catului în fa a lui Dumnezeu. El îi poate, face prin iertare pe to i s se bucure de l rgimea generozit ii Lui, de libertatea de strîmtor rile p catelor lor. El îi poate face biruitori pe oameni asupra acestor îngust ri, din puterea libert ii depline i din bog ia nelimitat a generozit ii Sale.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

patimile lui r mîn nevindecate. De aceea insuflă cuiva diavolul acest gînd, ca patimile lui s r mîn nevindecate⁵²⁹

Cînd deci gîndul î i opte te c nu po i împlini r spunsul din sl biciune, întrebă a a: „Spune-mi, P rinte, ce-mi este de folos ? C ci tiu c dac -mi spui, nu pot s p zesc ceeace-mi spui. Dar voesc s întreb chiar i numai pentru c s m dispre uiesc pe mine c am trecut cu vederea ceeace îmi este de folos". Iar prin aceasta cî tigi m car smerenia⁵³⁰. Domnul s p zeasc inima ta prin rugăciunile sfin ilor. Amin.

373. *Întrebare a altuia: Un altfrate a întrebat pe acela B trîn, zicînd: Ce este „tiin a cu nume mincinos” (I Tim. 6,20) ?*

R spunsul lui Ioan: „, tiin a cu nume mincinos" st în a te încrede în gîndul t u, c a a e un lucru. i dac cineva vrea s se izb veasc de ea, s nu se încread în gîndul s u, ci s întrebe pe un B trîn. Iar dac B trînul va r spunde i r spunsul lui va fi cum a cugetat fratele nici atunci nu trebuie s se încread în gîndul s u, ci s , zic : „Dracii i-au b tut joc de mine, ca s m încred în gîndul meu c am cuno tin a adev rat i ca crezînd eu aceasta,

⁵²⁹ Sub ne tiin a voit se ascunde o mare viclenie. Nu întreb ce sînt dator s ocolesc i s împlinesc, pentru c tiu c de voi p c tui cunoscînd ce trebuie s ocolesc sau s împlinesc, nu voi fi pedepsit. Iar lucrînd a a, pe de o parte nu sînt chinuit de con tiin a p catelor mele, dar pe de alta prin aceasta ele devin patimi greu de lecut.

⁵³⁰ E mai bine s afl i ce e ti dator s faci, chiar dac tii c nu vei putea face. Dar s - i fie neîmplinirea poruncii nu din dispre uirea ei, ci din reala ta neputin . C ci însu i chinul de a ti ce trebuie sa faci, dar nu po i face, e o continu smerire i între ine în tine o lupt continu de a te ridica încet-încet peste neputin a ta. E mai bun chinul mustr rii de sine pentru ce nu po i face decît nep sarea insensibil . E i acesta un mijloc ele sensibilizare i umanizare.

s m duc i la alte c deri. Iar B trînul a spus adev rul, c ci el gr e te dela Dumnezeu i el nu e juc ria dracilor"⁵³¹.

Eu am spus fratelui meu cum am gîndit. Dar nu tiu dac este a a⁵³². Roag -te pentru mine.

374. *Întrebare a altuia: Un alt frate a spus aceluia B trîn: Cînd sînt îngreunat de gînduri i rog pe B trîni s se roage pentru mine i aud cele spuse de ei, îndat se odihne te sufletul meu. Cum s o în eleg aceasta ?*

R spunsul lui Ioan: Cînd corabia ajunge juc ria valurilor, dac are cîrmaci, acesta prin în elepciunea dat lui de Dumnezeu, o scap i c l torul se vesele te de sc para ei. La fel pe bolnav nu pu în îl vesele te amintirea doctorului, mai ales a priceperii lui. Iar pe cel primejduit în c l toria lui de fîlharii care s-au n pustit asupr -i, nu-l înt re te oare glasul paznicilor i mai ales ar tarea lor ? i dac acestea sînt a a, cu cît mai mult bucurie nu trebuie s -i prilejuiasc r spunsul P rin ilor tot

531 Chiar dac B trînul confirm ce am sim it eu, eu n-am avut dreptate cînd am socotit c acest gînd a fost n scut în el de mine. În acesta am c zut sub batjocura dracilor. C ci dac în confirmarea B trînului a vedea o înt rire a p rerii c acest gînd e dela mine, a r mînea în am gire. Eu nu trebuie s r mîn nici în acest caz rob mîndriei. B trînul are dreptate cînd se prezint ca vorbind în numele lui Dumnezeu.

532 Aceasta este pozi ia dreapt : cînd spui unui frate p rerea ta, s nu o dai ca exprimînd în mod sigur un adev r, mai ales dac dai p rerea ca a ta. C ci adev rul nu-l cunoa te decît Dumnezeu. Ideea c -l cunoa tem noi în ine dela noi, ne a eaz în locul lui Dumnezeu, ca izvoare ale adev rului. Numai Dumnezeu e izvorul adev rului, pentru c El este temeliea întregii realit i, sau în El se cuprinde întreaga realitate. Noi numai prin împ rt ire dela El cunoa tem adev rul. A ne pune în locul lui Dumnezeu în privin a aceasta înseamn a nu-L mai recunoa te pe El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

celui ce-l aude ? Aceasta mai ales cînd e amestecat cu rug ciunea st ruitoare c tre Dumnezeu, care a zis: „Ruga i-v unii pentru al ii ca s v vindeca i". (Iacob 5, 16). i cînd însu indu- i ei boala m dularului lor, strig c tre Iisus, St pînul lor, zicînd cu lacrimi prea dulci: „St pîne, milue te-ne c pierim" (Lc. 8,24; Mt. 8,25), cum n-ar aduce aceasta bucurie celui ce aude c „mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5, 16) ? S nu ne îngreun m deci s -i chem m pe ei s se roage pentru noi. C ci chiar dac am fi nevrednici, El ia fa a robilor S i cum a i f cut-o⁵³³. „ i va face voia tuturor celor ce se tem de El". (Ps. 144, 19)⁵³⁴.

De multe ori, frate, cînd tîlharii aud r spunsurile i glasul celor mai tari, fug. La fel cînd aud tîlharii spirituali r spunsurile i glasul celor mai puternici, a celor care aud dela St pînul i C petenia lor Iisus: „îndr zni i, c Eu am

533 Sf. Chiril din Alexandria spune adeseori în „închinare în duh i adev r", c Tat I vede în fa a Fiului S u fa a noastr cînd ne unim cu El. Aci se spune c chiar nevrednici fiind Fiul lui Dumnezeu ia fe ele noastre. De aceea El nu s-a unit cu o persoan omeneasc anumit , ci a luat firea noastr omeneasc în general, care e firea noastr a tuturor, c reia îi sîntem to i purt tori împreun cu El. A luat firea noastr în care poate sim i ceeace sim im to i i anume fiecare în parte. De aceea El se poate ruga pentru noi to i, a putut sim i p catele noastre ale tuturor i a putut suferi pe cruce pentru fiecare în parte. El ne poate sp la pe to i dac vrem, luînd p catele noastre dela noi i comunicîndu-ne tuturor cur ia omeneasc în f ptuit de El, mai ales prin Sf. Împ rt anie.

534 Noi facem voia lui Hristos cînd ne alipim de El i El face voia noastr cea adev rat , cea nep c toas , cea prin care lupt m împotriva alter rii noastre prin p cat, cea prin care putem realiza firea noastr autentica. Sf. Maxim M rturitorul spune c Dumnezeu vrea ceeace e propriu voii noastre autentice, c ci ne-a f cut pe noi cu o voie prin care s ne asem n m cu El (Opuscula theologica et polemica; PG 91, 81). Deci noi f cînd voia Lui, facem ceeace vrea El conform voii noastre adev rate. Deaceea i pentru aceasta, Hristos a luat voia noastr a tuturor.

biruit lumea" (Io. 16, 33) i: „Iat v-am, dat vou puterea s c lca i peste erpi i scorpioni i peste toat puterea vr jma ului i nimic nu v va v t ma" (Lc. 10, 19), fug cu cutremur, ru inându-se. S le cerem deci, sfin ilor, s se roage pentru noi i ni-i vom face familiari. i nu pu in vom folosi dela ei. Roag -te, deci, i pentru mine, ca i eu s fac aceasta⁵³⁵, dac nu pune st pînire peste mine lucrarea celui de-a sfînga. Domnul cu tine. Amin.

375. *A aceluia : Fiindc mi-ai spus odat c i în întrebarea despre gînduri i în cea despre lucrurile îns i e bun libertatea, spune-mi în ce const libertatea întreb rii ?*

R spunsul lui Ioan: Libertatea în gînduri st în aceea ca cel ce întreab s - i dezv luie deplin gîndul celui întrebat i s nu ascund ceva din el, nici s -l acopere cu ceva din ru ine, nici s nu-l înf i eze ca pe al altuia, ci ca pe al s u propriu, a a cum este. C ci acoperirea mai degrab v t ma⁵³⁶.

376. *Întrebare a aceluia : Spune-mi, St pîne, care este libertatea în lucruri ? i cum trebuie sa ne folosim de ea ?*

⁵³⁵ B trînul c ruia i se cere rug ciunea, cere i el rug ciunea adresatului, ca s se poat ruga i el sfin ilor s se roage pentru el. E o împletire de rug ciuni dela adresant la adresat i invers i dela ei la sfin i. Iar prin rug ciuni se împletesc în aten ie, în eforturi, în comunicarea cu izvorul suprem al puterii, cu Dumnezeu. Biserica e o sobornicitate realizat practic i adînc a tuturor în rug ciune.

⁵³⁶ Libertatea adev rat e libertatea de tine însu i, libertatea de a te dezv lui întoat micimea inecur iata. C cinumaia aar ic te-ai descoperit ca un subiect de dincolo de acest est ri false, saupetine însu i, sau te-ai eliberat de ceeace te domin , de ceeace nu e ti tu. Acesta e curajul adev rat.

R spunsul lui Ioan: Libertatea în lucruri este adev rul spus pe fa . Cineva are poate nevoie de hran , de hain , sau în general de oarecare lucruri i trebuie s spun aceasta celui ce poate s i le dea. Dar această libertate trebuie folosit fa de o persoan care nu se sminte te de ea. C ci nu to i se zidesc prin ea. Cel ce are dreapt socoteal se zide te i se bucur . Dar cel ce nu e a a, se sminte te⁵³⁷. Iar cel ce se folose te de ea (de libertatea aceasta), trebuie s nu se foloseasc în chip p tima de ea, spre a- i mulumi o patim ce-l tulbur , ci spre împlinirea unei trebuin e. Când deci nici persoana c reia i se adreseaz cu libertate nu se sminte te i nici la temelia ei nu st o patim , libertatea e bun . Mai trebuie luat aminte ca cineva s nu se foloseasc de libertate nici fiind de fa o persoan care se sminte te cu u urin de ea. Deci pe cât e cu puțin s se vorbeasc despre lucrul cerut mai degrab luându-se de-o parte cel care poate s -l procure i poate s primeasc gîndul fratelui nev t mat. C ci uneori, poate, aflîndu-te sleit de oboseal , ai nevoie s m nînci mai repede i auzind cineva, se sminte te, sau ceri un lucru i fratele t u nu se zide te⁵³⁸. Deci precum

⁵³⁷ Libertatea în privin a lucrurilor (ca i a gîndurilor de altfel) e una cu nefer ia, cu sinceritatea, dar nu cu o sinceritate cinic , care nu e unit cu o cunoa tere a sinei adev rate, ci cu una smerit , prin care recuno ti smerit c ai anumite trebuin e elementare ca orice om. E tot o eliberare de mîndria care caut s - i procure cele necesare, sau cele dorite pe c i ocolite, impure. O astfel de libertate poate sminti pe cel care nu o întîmpin cu în elegere. C ci dac se adreseaz unuia lipsit i el de cur ie, acela poate s întîmpine cererea lui cu tot felul de presupuneri dezonorante. El se sminte te, pe cînd cel ce reu e te s se întîlneasc în sinceritate cu cel sincer, se zide te i se bucur de libertatea cu care i se adreseaz cel ce îi arat trebuin ele lui adev rate.

⁵³⁸ E bine s se destinue o trebuin numai celui care o poate satisface i are în elegere pentru ea; nu în fa a unui frate care poate e

s-a spus, bun este libertatea folosit în frica lui Dumnezeu. Căci dacă avînd nevoie de un lucru, nu o spui aceasta, ci a te-ți ca acela să-ți dea dela sine, se întîmpl uneori că acela nu te-ți are nevoie de el, sau, te-ți uitat, sau o face aceasta ca să te probeze dacă ai răbdare și prin aceasta te smintește de el și pe cît te-ți. Dar dacă îți spui pe față, nu se întîmplă nici una din acestea, înșurător te-ți gîndul de mai înainte, ca, dacă cerînd, nu primești ceea ce ceri, sau nu te necăjește, sau să te smintească, sau să murmure. Căci să spui gîndului: „Sau nu poate să-ți dea (ceea ce ceri), sau nu sînt eu vrednic să-ți dea aceea nu i-a îngăduit Dumnezeu să-ți dea”. Și ia seama că nu cumva, văzînd că nu i-a împlinit cererea, să-ți tai libertatea față de el, neîndrăznind să-ți mai ceri nici lucrul de care ai trebuință. Pe te-ți netulburat de această necărire. Iar dacă cineva te întreabă dela sine despre un lucru de care ai nevoie, spune-ți și atunci adevărul. Și chiar dacă răpit fiind (de vre-un gînd), îți spui: „Nu am nevoie”, revino-ți și spune-i: „Iartă-mă, că n-am voit să-ți spun aceasta. Căci am trebuință de el”.

377. *A aceluia : Ce să fac dacă mă bate gîndul că această libertate a mea pricinuește te cui va sminteală ?*

Răspunsul lui Ioan: Poți să încerci dacă se smintește te, sau nu. Dacă ai nevoie de mîncare, nu-ți spune: „dă-mi”, ci: „mă simt flămînd pentru cutare pricină”. Și auzînd acela, se va da pe față. Iar din această află pornirea lui de a se sminti sau nu.

378. *Întrebare: Marele Bătrîn întrebat de fratele Ioan dacă poate să rupă niște poame și să mînce, i-a*

prezent, dar nu e în stare să audă de această trebuință desvîluită, fără a fi bătut.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

îng duit s se împ rt easc de cele ce i se d deau, dar s nu cear . Oare nu pare s opreasc prin aceasta libertatea!

R spunsul lui Ioan: Gîndul îi optea fratelui Ioan s nu m nînce peste tot. Dar marele B trîn, întrebat, i-a spus c aceasta i s-a optit dela draci. i vrînd s -i ru ineze pe aceia, a zis: „Dela tine s nu ceri i vei în elege r utatea vr jma ului. C ci cel ce îi spune s nu m nînci peste tot, te va face s murmuri de- i va da pu ine din ele sau deloc". Pentru aceasta i-a r spuns, dîndu-i-aceast porunc : unde nu este porunc î ie de folos libertatea⁵³⁹ .

379. *Întrebare c tre marele B trîn: Un frate a întrebat pe marele B trîn, zicînd: Rogu-te, St pîne Ava, sufletul mi-e r nit i am voit mereu s întreb despre aceasta i m-am temut, zicînd: „Nu o voi face ca s nu ispitesc Duhul Domnului". Dar Ava mi-a spus c e mare c dere pentru suflet s nu întreb⁵⁴⁰. Deci te rog, pentru Domnul, roag -te pentru mine i arat -mi cum s m mîntuesc. i iart -m .*

⁵³⁹ Hot rîrea de a nu mînce deloc, s-a descoperit c e dela diavolul prin faptul c necerînd dela cel ce avea ce s -i dea de mîncare, a murmurat în sinea lui cînd acela i-a dat pu in sau nu i-a dat deloc. De aceea Varsanufie i-a l sat libertatea s m nînce cînd i se d , dar s nu cear . E o mîndrie i o nesinceritate s declare cine vac nu vrea s m nînce, dar s murmure cînd i se d pu in. Ma i bine s renun ela aceast mîndrie i nesinceritate, cerînd i primind ceea ce i se d , dar f r s murmure c i se d pu in, ci cu mul umire pentru cît i se d . Prin aceasta manifest sinceritatea i lipsa de mîndrie, silindu-se s uneasc cu ele mul umirea i nu cîrtirea. Prin aceasta i-a putut manifesta libertatea sau sinceritatea. Varsanufie vrea s elibereze sufletul adresatului de c r rile erpuitoare, f cîndu-l drept i cinstit.

⁵⁴⁰ Ava e aci se pare stare ul Serid.

R spunsul lui Varsanufie: Frate, te-ai trezit cam târziu, dup ce ranele tale s-au împu it i au putrezit. Dac vrei s te mîntue ti, poc e te-te i taie aceste r ni de moarte i spune cu David: „Acum încep" (Ps. 76, 11). Deci taie de acum toate voile tale i dorin ele de a te îndrept i, nesocotirea i nep sarea i în locul lor ine smerenia, ascultarea i supunerea⁵⁴¹. Socote te-te pe tine ca nimic în toate i te vei mîntui⁵⁴². De vei p zi acestea, vei fi p zit de tot r ul. Iar de nu, tu vei vedea. C ci vei avea s r spunzi în ziua judec ii. Pentru c nu e ti osîndit i tras la r spundere pentru toate acestea numai acum, cînd ai întrebat despre ele, ci i în viitor⁵⁴³. Drept

541 Voile proprii, dorin a de justificare, dispre ul îndatoririlor, nep sarea sînt forme ale închiderii eului în sine, smerenia, ascultarea, supunerea sînt semnele con tiin ei c te afli în dialog cu Dumnezeu ca partener de care atîrni în mod des vîr it, dar care nu te dispre uie te, ci te vrea con tient de El, deschis Lui, treaz în fa a Lui i prin aceasta primind putere din iubirea Lui.

542 Socote te-te ca nimic, dar nu ca un nimic în afara oric rei rela ii. Ci ca nimic în rela ie cu Cel ce e totul, prin compara ia ce o faci între tine i Cel dela care ai existen a i po i primi via a ve nic . Socote te-te ca nimic din con tiin a rela iei cu Cel nesfîr it i ve nic, dela care ai primit i prime ti totul. Cu cît î i sim i fiin a mai coborît în nimicnicie, cu cît cobori mai mult în sim irea nimicniciei tale, cu atît te miri mai mult în sim irea nimicniciei tale, cu atît mult te miri mai mult c exi ti totu i i- i dai seama de infinitatea i generozitatea puterii Celui ce te poate ine i te ine în existen , de i prin tine e ti nimic. Intensitatea tr irii lui Dumnezeu st în propor ie cu intensitatea sim irii nimicniciei tale. Infinitatea m ririi lui Dumnezeu o tr e ti pe m sura tr irii nimicniciei tale totale, pe m sura con tiin ei c po i înainta pîn la marginea existen ei în tr irea nimicniciei tale, f r s încetezi totu i de a fi, dar nu prin tine. Cine se simte în mod am gitor plin de sine, nu are con tiin a lui Dumnezeu. Termenul „r nit" din întrebare, poate fi tradus i prin „plin de el însu i" μ .

543 Am vorbit într-o not anterior despre calitatea omului de fiin r spunz toare. Sensibilitatea este una cu sentimentul r spunderii. Cine r spunde în via a de aci, va r spunde mai pu in în ziua cea mare

Sfin ii Varsanufie i Ioan

aceea ia aminte la tine însu i ca s nu pierzi r splata, mai bine zis timpul, neavînd grije de mîntuirea ta⁵⁴⁴, pe care o iube te Domnul.

380. *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn:
Ce înseamn a- i t ia voia ?*

R spunsul lui Ioan: Aceasta este o înaintare dup Dumnezeu. Iar a- i t ia voia înseamn s - i tai voia ta în cele bune i s o faci pe cea a sfin ilor; iar în cele rele, s arunci dela tine ceea ce nu se cuvine.

381. *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn:
Cînd întreb despre gînduri sub iri, gîndul meu se mîndre te, ca unul ce e în stare s urm reasc toate sub irimile lor.*

R spuns: De voe ti s întrebi despre gînduri sub iri pe vreunii dintre B trîni i s nu te mîndre ti, adu- i aminte c omului i se cere întîi îndreptarea în gîndurile groase, oprite de Apostol, ca în cel al curviei, al desfrîn rii, al pismei i al celor asem n toare. Apoi i se cere s nu dispree uiasc pe cele sub iri. C ci cel ce se ocup cu gîndurile sub iri, dar nu are grije de cele groase, e asemenea omului care, avînd o cas murdar i plin de toate lucrurile urîte, iar în mijlocul lor ni te paie sub iri, i vrînd s o

„a r spunsului”. Cine a r spuns aici, va putea da „r spuns bun” la „înfrico ata judecat ”. Cine nu, va r spunde f r voie de faptele lui i nu va fi achitat atunci.

544 „, ” nu e timpul care curge f r o calificare, ci un timp dat pentru un rost unic. Timpul „vie ii” noastre p mînte ti e timpul unic rînduit mîntuirii noastre.

cure e, începe să scoată din cas paiele și las bolovanii și celelalte lucruri în care se împiedică⁵⁴⁵. Dacă în tur paiele, casa nu și-a rămas frumoasă. Dar dacă ridic bolovanii și celelalte lucruri, nu mai poate să rămână nici paiele, căci ele strică frumusețea casei. De aceea Mântuitorul a osândit pe farisei și saducheii, zicându-le: „Vai vou, că dați zeciuială din izm, din măr și din chimen și ați lăsat cele mai grele ale legii. Pe acestea trebuia să le faceți și pe acelea să nu le lăsați” (Mt. 23, 23).

382. *Întrebare a celui care trece acolo: Dacă întreabă cineva pe acela B. Trîn despre un lucru și B. Trînul îi spune că acel lucru se va petrece aia, dar pe urmă, ivindu-se o greutate și o împotrivire în privința aceluiași lucru, cel care a întrebat într-adevărită, este el osândit că a lipsit de credință?*

Răspuns: Dacă cel care a întrebat este un om care se luptă, și își îndreaptă necredința crezând că nu minte Duhul Sfânt care grăiește prin gura sfinților, așa cum voia te. Căci se zice: „Dumnezeu a grăit în sfântul Său” (Ps. 59, 8; 107, 8). Deci dacă nu crede că Dumnezeu este cel care grăiește prin gura celui întrebat, este necredincios și se osândește de la început. Dar dacă crezând la început, într-adevărită, el se poate îndrepta auzind pe Eclesiastul care zice: „De apte ori cade dreptul într-o zi și se ridică” (Prov. 24, 16). Dar iarăși trebuie luat seama că de multe ori Dumnezeu a spus în dumnezeile Scripturi despre slujitorii Săi unele și la arătare li s-a întâmplat lor cele

⁵⁴⁵ Sînt vorbe prin care e întrebat duhovnicul cum să se curețe cel care întreabă de tot felul de gânduri, de slava de artă, de bucurii, de alții, etc., dar nu e întrebat cum să se lase de desfrâu, de înălțarea altora, de lăcomie, etc.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

contrare. Ca de pild , Dumnezeu a zis: „Voi sl vi pe cei ce m sl vesc" (I Imp. 2, 30). Dar afl m pe unii dintre sfin i vie uind pîn la moarte în oc rîri i în necazuri multe. Putem deci zice c Dumnezeu nu i-a sl vit? Dar i-a sl vit cu prisosin , îns cei ce nu v d cu ochii inimii, nu v d slava lor. A a prin r bdarea sa, Iov a fost mai mult decît sl vit, m car c în ochii omene ti ai prietinelor lui, el p rea c sufer toate cîte i-au venit cu dreptate, îns pe urm a auzit din gura lui Dumnezeu: „Socote ti c m port cu tine a a pentru altceva decît ca s te ar i drept ?" (Iov. 40, 3). Dar i s racul Laz r, care z cea la poarta bogatului în dispre uire mult i în durerea trupului, a sl vit foarte pe Dumnezeu prin r bdare.^{545 b} i fiindc am spus c Dumnezeu sl ve te pe cei ce-L sl vesc, cu Laz r p rea c se întîmpl dimpotriv , r mînînd pîn la moarte în multe necazuri. Dar pe urm s-a ar tat cum l-a sl vit pe el Dumnezeu, asezîndu-l în sînul lui Avram (Lc. 46,20-22).

Dar ce s spunem despre Sfîntul Pavel, cel învrednicit s -L vad pe Fiul lui Dumnezeu însu i i s aud glasul lui Dumnezeu (I Cor. 15, 8); despre care a dat m rturie Dumnezeu însu i c este „vas al alegerii" (Fapte 9, 15)

^{545 b} Despre Iov se zice c „a fost sl vit de Dumnezeu prin r bdare". Iar de Laz r ca „sl vea pe Dumnezeu prin r bdare". De fapt cel c ruia îi d Dumnezeu suferin e e sl vit de Dumnezeu, pentru c -l arat în stare s sl veasc pe Dumnezeu prin r bdarea suferin elor ce i le îng due. A fi sl vit de Dumnezeu i a sl vi pe Dumnezeu coincid în acest sens spune Dumnezeu: „Pe cei ce M sl vesc, îi sl vesc". Aceasta pentru a nu mai vorbi de sl virea ce le vine în via a viitoare celor ce au suferit aici cu r bdare. Chiar în r bdarea prezent a celor credincio i e un eroism al duhului, care le atrage slava din partea celor în eleg tori, un eroism prin care ei sl vesc totodat pe Dumnezeu. De fapt în r bdarea lor e prezent Dumnezeu cu puterea Lui, care mic oreaz suferin ele. i în ei e sim it aceast putere a lui Dumnezeu, care se face sl vit prin aceast putere de r bdare a suferin elor, sl vi i fiind i ei pentru c pot aceasta.

care a fost r pit la ceruri i a auzit glasul dumnezeesc i cuvinte negr ite pe care nimeni nu le-a auzit (II Cor. 12, 4) ? i totu i a fost coborît de dou ori într-un co (Fapte 9,25; II Cor. 11,33). Oare n-a fost aceasta celor necredincio i i lipsi i de drept socoteal de discern mînt un lucru în stare s -i sminteasc ? i totu i acela Pavel a fost învrednicit de harul dumnezeesc. Aceasta s-a f cut spre probarea multora, ca s se vad dac vor r mîne p strînd credin a în Apostol. A a se întîmpl i cu ceilal i sfin i spre folosul celor ce vin cu întreb ri la ei.

Dar de ce s vorbim, despre oameni, cînd însu i Mîntuitorul s-a rugat, zicînd: „P rinte, de este cu putin , treac dela Mine acest pahar" (Mt. 26, 39) ? Auzind aceasta Apostolii în i i s-au smintit, ne tiind c aceasta s-a f cut dup iconomie, spre folosul tuturor oamenilor.

Deci i cele ce se întîmpl acum astfel, nu se întîmpl din sl biciunea celui întreat, sau a celui ce se roag , ci spre probarea i înt rirea credin ei celor ce vin la el, ca s se vad dac r mîn pîn la urm tari în credin . C ci cei ce r mîn în ea pîn la cel din urm sfîr it al lucrurilor vor vedea slava lui Dumnezeu venind la ei. Dar unii care întreab cu n dejdea unei reu ite într-un lucru oarecare trupesc, nu pentru folosul sufletului, ajung repede la reu it . Dar de ce s nu privim mai vîrtos la Azaria i Anania, care avînd încredere în Dumnezeu c poate s -i scape din cuptor, ziceau împ ratului: „Avem în ceruri pe Dumnezeu, care poate s ne izb veasc din mîinile tale i din cuptorul cu foc. i chiar dac nu o va face, noi zeilor t i nu ne închin m" (Dan. 3, 16-17). i Dumnezeu nu i-a sl vit îndat , ci i-a l sat pîn ce i-au aruncat pe ei în cuptorul cu foc. Dar cînd s-a ar tat tuturor des vîr ita lor încredere în Dumnezeu, i-a izb vit i i-a sl vit pe ei, l sînd prin ei o pild celor mai z bavnici în a crede lui

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu, care zice: „Iar cel ce va r bda pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10,22).

L sînd deci totul în seama lui Dumnezeu care tie mai mult ca noi ce ne este de folos duhovnice te i trupe te, s nu ne ar t m f r credin în cele spuse de sfin ii P - rin i, ci s a tept m cu r bdare dela Dumnezeu sfîr itul cel bun i folositor sufletului, amintindu-ne de proorocul care zice: „Judec ile Lui adînc mare" (Ps. 35,7). C judec ile Lui sînt de nep truns se vede i din cele ce s-au petrecut cu Israeli ii. C ci auzind c vor intra într-un p mînt în care curge lapte i miere i cugetînd la lucrurile acestea trupe ti, au ispitit mult pe Dumnezeu prin ne-credin , c ci n-au ajuns la acestea. Ei n-au în eles c a numit lapte i miere viitoarele bun t i duhovnice ti, c rora legea le era numai umbr , cum ni le-a tîlcuit Apostolul (Col. 2,17).

Deci peste toate acestea, s credem iubitorului de oameni Dumnezeu i bunului nostru St pîn, care pururea poart grije de via a noastr , mai mult decît cuget m i în elegem noi. C Lui se cuvine slava, Tat lui i Fiului i Sfîntului Duh, acum pururea i în veci. Amin.

383. *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: P - rinte, te rog l mure te-mi întrebarea: Dac voi întreba pe P rin i despre roadele gr dinii mele de vor fi bune; sau de am un du man i întreb despre el, dac m poate v t ma; iar ei îmi spun despre roade c vor fi bune i despre du man c nu m va v t ma; dar roadele nu se fac, iar du manul caut s m vateme, ce trebuie s cred? i dac aflu gîndul meu sl bînd în credin pentru cele ce s-au ar tat contrar spusei lor, cum trebuie s -l înt resc i s -l sprijin? F - i, P rinte, i acum mil de mine i lumineaz -mi calea cea dreapt . Si roag -te pentru neputin a mea.*

R spunsul lui Ioan: Nu trebuie să socotim cu-vintele sfinților de putere. Ele sînt lucruri toare și grădite după Dumnezeu. Dar fiindcă noi sîntem prizonieri în cele trupe și în materiale, nu putem în elege cele grădite de sfinți. Căci precum lui Dumnezeu îi este grijă de mîntuirea sufletelor, așa și sfinților lui. Cînd deci ne grădesc sfinții, și în alegem înțîi că ne grădesc despre omul din untru și vom afla că necazul ce ne vine de la oameni, sau paguba în cele materiale, ne sînt spre folosul nostru. Astfel⁵⁴⁶ precizarea despre rodirea cea bună s-au împlinit, căci nedobîndirea roadelor din afară a adus un folos sufletului. Deci ea a fost bună pentru noi. Iar precizarea despre nevătămarea din partea vrăjmașului s-a împlinit și ea, căci dumnia lui se face o pricină de folosire sufletească a noastră, dacă o suportăm cu mulțumire, aducîndu-ne aminte de cel ce a spus: „în toate mulțumiri” (1 Tes. 5, 10) și: „Rugați-vă pentru dușmanii voștri și pentru cei ce vă necăjesc pe voi” (Lc. 6,28) și: „Fericiți veți fi cînd vă vor ocări pe voi și vă vor prigoni” (Mt. 5, 11). Căci de sîntem drepți, încercarea de la ei ni se face spre sporire, iar de sîntem păcătoși spre iertarea păcatelor și spre îndreptare, spre deprinderea și învățarea bună⁵⁴⁷

⁵⁴⁶Toate ale omului sau ale colectivităților umane au o istorie. Unele pot începe bine și pot trece prin etape mai grele, sau invers. Fazele grele nu trebuie să-i facă pe oamenii cu care se întîmplă, sau care privesc la ele, să se descurajeze, ci să creadă că Dumnezeu îi va scoate pe cei ce cred în El la un bine final. Făcînd așa, vor vedea apărîndu-le slava lui Dumnezeu. Istoria vieții personale și colective are pe lîngă altele și rostul de a întări pe oameni în credință, ca să nu se lase descurajați de greutățile și nereușitele ce apar pe parcurs. [nota nespecificat în carte]

⁵⁴⁷Cele ce ne sînt neplăcute pe planul vieții trupești, ne sînt spre folos pentru suflet. De aceea Biserica întrebă de roadele noastre

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar de se întîmpl s ne bucur m chiar în cele trupe ti, fie de cî tiguri, fie de pace, s în elegem c acestea sînt spre folosul omului din untru. C ci spre folosul lui a lucrat rug ciunea dreptului.

Acestea a a fiind, urîtorul binelui nu poate s ne strice credin a. C ci din amîndou se pot na te cele de folos omului nostru din untru. Pentru c i în pacea ce o dobînde te cineva afl împlinirea prezicerii sfin ilor, deoarece s-a prezis spre folos. Domnul s te în elep easc i s lumineze inima ta.

384. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac cer sfin ilor s se roage pentru o boal a sufletului i a trupului i cred c -mi va veni vindecarea îndat , oare a a vafi ? , chiar dac nu-mi este de folos s fiu vindecat îndat ?*

R spunsul lui Ioan: Nu e bine s te rogi, pornind dela tine, ca s fii vindecat de boal , ne tiind de- i este de folos. Ci trebuie l sat aceasta în seama Celui ce a zis: „ tie Tat l vostru cel ceresc cele de care ave i trebuin înainte de a-I cere" (Mt. 6, 8). Deci roag -te lui Dumnezeu, zicînd a a: „St pîne, sînt în mîinile Tale, milue te-m dup voia Ta i, dac îmi este spre folos, vindec -m în grab ". Acela lucru roag -i i pe sfin i s -I cear i crede, f r s te îndoe ti, c va face ceea ce î i este de folos. i mul ume te-I Lui în toate, aducîndu- i aminte de cuvîntul: „în toate mul umi i" (I Tes. 5, 18). i te vei folosi cu sufletul i cu trupul.

ale încerc rilor unora, a avut dreptate s spun c ele se vor ar ta, chiar dac nu s-au ar tat înc , pentru c de i nu s-au ar tat înc pe plan v zut, s-au produs pe plan nev zut. i despre v t marea dela vr jma a avut dreptate s spun c nu va avea loc, chiar dac s-a ivit o ispit dela el. C ci ispita aceasta i s-a f cut sufletului spre folos.

385. *Întrebare a aceluia c tre acela i: Ce cer P rin ii cînd li se cere s se roage pentru vre-o ispit ? Ca izb virea de boal , sau ceace e de folos ? i pentru ce Ava Sisoe a cerut lui Dumnezeu pentru ucenicul s u, asemenea altor P rin i, izb virea de patim (Pateric, Sisoe 12)? i cum s în elegem cuvîntul: „Celui ce crede toate îi sînt cu puțin ” (Mt. 9, 23) ? i iar i, c nimenea nu este ispitit mai mult decît poate? i dac încercarea este spre folos? i dac folosesc rug ciunile sfin ilor?*

R spunsul lui Ioan: Frate, pentru c ieu itu suntem sîntem ner bd tori, l s m patimile noastre i întreb m de alte lucruri în locul lor. Totu i despre cele ce ai întrebat, socotesc aceasta: P rin ii des vîr i i se roag ca Dumnezeu s fac ceace e de folos omului. Dac deci e de folos lui, Dumnezeu las boala asupra lui pentru r bdare. Iar dac e de folos s fie izb vit de ea, face s fie izb vit. i aceasta o punem pe seama pre tiin ei lui Dumnezeu. Deci Ava Sisoe s-a rugat pentru ucenicul lui, fiind în tiin at c trebue s se roage. La fel cel lalt B trîn, mai bine zis ceilal i s-au rugat în temeiu în tiin rii. Iar c trebue s socotim c cele ce se întîmpl omului sînt spre folosul lui, este v dit. C ci Apostolul zice: „în toate mul umi i" (I Tes. 5, 18). La fel celui ce crede, toate îi sînt cu puțin , fie s îndure cu n dejde necazul boalelor, fie s rabde, fie s aib îndelung r bdare, fie s poarte toate cu b rb ie ca Iov. i nu încearc Dumnezeu pe om peste puterea lui. Dar dac nu-i vin în ajutor rug ciunile sfin ilor, omul se face ner bd tor din pricina sl biciunii. Dumnezeu s - i ierte, frate, vorb ria.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

386. *Întrebare a aceluia c tre acela : Mi se întîmpl cînd sfin ii îmi sînt aproape s str bat un drum cu tîlhari fie din trebuin a proprie, fie pentru un lucru al credin ei, fie pentru a merge la niscai P rin i. Spune-mi, St pîne Ava, cum trebuie s -l str bat? Oare f r s m îngrijorez încrezîndu-m în puterea lor? Sau în ce fel? Iar dac ajung pe nea teptate între tîlhari, ce trebuie s gîndesc? Si anume nu numai despre mine, ci si despre cei împreun cu mine, ba i despre lucrurile ce le am cu mine? i dac se întîmpl s nu fie spus Avei despre tîlhari, oare trebuie s m întorc la el i s -i spun?*

R spunsul lui Ioan: Dac am ajuns s avem pe sfin i aproape, trebuie s avem încredere deplin c vom avea în toate ajutorul lui Dumnezeu. C ci dac în cele ale lumii, cînd cineva î i pred casa unuia din cei mari, nu pu in se îngrije te acela de ea pentru cîntea ce i-a dat-o predîndu-i casa în grije, cu cît mai mult nu e des vîr it de Dumnezeu ajutorul prin care sfin ii p zesc pe cel predat Lui de ei⁵⁴⁸. C ci se zice despre Dumnezeu c „Va face voia celor ce se tem de El; El va asculta rug ciunea lor i-i va mîntui pe ei" (Ps. 144, 19). Deci în tot felul trebuie s c ut m s avem apropierea des vîr it a sfin ilor de

548 Mare rol au, dup Varsanufie i Ioan, sfin ii în via a noastr . Ei ne stau al turea, ajutîndu-ne, rugîndu-se pentru noi. Fiind plini de puterea lui Dumnezeu, aceast putere iradiaz din ei i în noi. Ei ne fac s ne deschidem lui Dumnezeu. Ei ne „predau" lui Dumnezeu. i de aceea grija sfin ilor de a ne ajuta e înt rit i de puterea lui Dumnezeu afl toare în ei. Un sfînt nu st singur în fa a lui Dumnezeu. Iubirea lui fa de al ii nu-l las s nu se îngrijeasc i de ace tia. Iar iubirea înîndu-l legat de ace tia, împreun cu ei e i Dumnezeu din pricina iubirii lor fa de noi, f cînd i mai puternic ajutorul dat de sfin i. Biserica ortodox n-a c zut în individualismul protestant, rod al rena terii, al mîndriei individului promovat de acesta, individualism care a sl bit Biserica i a înl turat leg tura credincio ilor de pe p mînt întreolalt i cu sfin ii.

noi, spre ajutorul și mântuirea sufletului. Iar dacă având pe sfinți aproape, se ivesc și necazuri și greu și în lucrurile noastre, sau cădem pe cale, din încredințarea lui Dumnezeu, în încercări, să nu pierdem curajul și să nu socotim pe cei ce ne sînt aproape ca neputincioși și să ne smintim de ei, din faptul că după alăturarea lor ne-a venit și vre-o pierdere materială sau vre-o lovitură pentru trup. Ci să ne aducem aminte că și dumnezeescul Apostol, în care era puternic și desvîrșit și Sfînt, a căzut în toate acestea și se lăuda, zicînd: „Cîte primejdii am răbdat, dar din toate m-a izbăvit Domnul” (II Tim. 3, 11). Căci s-a zis că „multe sînt necazurile dreptilor și din toate izbăvește pe ei Domnul” (Ps. 33,20); și că „prin multe necazuri trebuie să intrăm noi în Împărăția cerurilor” (Fapte 14,22); și iarăși: „Un bărbat neispitit este neprobat și necercat” (Resch, Agrapha, nr. 90, p. 130, p. 130 —132). Să avem în minte că nici-un lucru bun nu se desfășoară fără necaz. Căci trezește pisma diavolului⁵⁴⁹. Iar dacă ni s-ar întîmpla să înaintăm în bine

⁵⁴⁹ Este o experiență curentă că de cîte ori face cineva un lucru bun, trezește o invidie, o bărfă, poate chiar o piedică. Cu atît mai mult faptele deosebite prin valoarea lor, sau oamenii care s-au dedicat mai deosebit binelui. Dar toate acestea aduc și laude. Și ciuda este stîrnită de aceste laude. Dar pricina mai sînt poate și în faptul că oamenii nu le place să fie lăsați în umbră, cît vreme alții strălucesc. De aceea au poate o vină și cei lăudați că nu dau destul atenție și celor mai puși în înzestrare. De aceea se cere smerenie din partea celor lăudați. Li se cere un fel de acoperire a faptelor bune, unită cu ocolirea slavei de arte, ceea ce este și spre folosul lor. Dar li se cere mai mult atenție și față de ceilalți. Aceasta ar dovedi o înaltă calitate a lor. La urma urmelor toți oamenii au o valoare. Toți sînt frați. Pisma este pusă în ea în slujba unui echilibru, cînd cei ce se deosebesc prin faptele lor nu se feresc de slava de artă. Aceasta nu înseamnă că nu există și cazuri de pismă ce nu se lasă vindecate nici chiar de smerenia sinceră a celor ce au făcut anumite fapte bune, sau că nu există subiecte rele nevăzute de care pisma s-a lipit pentru veci și în

Sfin ii Varsanufie i Ioan

f r necaz, s nu ne în l m, cugetînd c am fost izb vi i de necaz pentru vrednicia noastr , ci pentru c Dumnezeu, cunoscînd sl biciunea noastr , sau c nu avem puterea s îndur m necazul, ne-a acoperit prin apropierea (asisten a) sfin ilor. C ci s-a scris despre cei ce rabd în necazuri sau în încerc ri: „Fericit cel ce rabd ispita, c f cîndu-se încercat va lua cununa vie ii” (Iac. 1, 12)⁵⁵⁰. Ia aminte, ca nu cumva încrezîndu-te în faptul c ai pe sfin i aproape (luptînd pentru tine), s - i faci drumul cu nep sare. i de auzi ceva pe cale, fie despre tîlhari, fie despre alt lucru (primejdios), trebuie s te înt re ti i s faci tot ce- i st în putere ca s nu cazi în aceste lucruri, îns în acela timp rugîndu-te lui Dumnezeu i gîndindu-te la apropierea sfin ilor, ia seama ca s faci c l toria fie cu al ii, fie întrebînd în ce fel po i s faci în chip sigur fie pe drumul acesta, fie pe altul⁵⁵¹.

care ea nu are motiva ia de mai sus. Sînt fiin e care stîrnesc i ele pe oameni la pisma.

550 Cununa, slava, r splata, nu se adaug exterior omului ce s-a str duit, ci ea se r spînde te din t ria duhovniceasc pe care el a cî tigat-o, de i în aceast t rie e prezent i puterea lui Dumnezeu. Acesta e un om „încercat”, „probat” în t ria lui, de i încercarea nu e numai ceva ce exist în el i a ie it la iveal prin r bdarea încerc rilor, ci s-a i produs prin r bdare. Cei încununa i sînt osta i deveni i puternici în r zboaele spirituale, asem nîndu-se cu împ ratul cel tare prin voin a neclintit în bine.

551 Trebuie s punem în s vîr irea binelui, în respingerea p catului, toat putereanoastr în lucrare, ca i cînd reu ita ar depinde de ea; dar s cerem ajutorul lui Dumnezeu i al sfin ilor, ca i cînd ea ar depinde de acest ajutor. De fapt, avem nevoie atît de una, cît i de alta. Nu putem face nimic bun f r efortul nostru, dar nici f r ajutorul lui Dumnezeu. Aceasta e împreuna noastr lucrare cu Dumnezeu. Nici puterea noastr n-o putem pune în lucrare f r puterea lui Dumnezeu. Dar nici puterea lui Dumnezeu nu rode te f r s se prind în p mîntul fiin ei noastre. Chiar în efortul nostru e activ i puterea lui Dumnezeu.

Chiar dac voe ti s c l tore ti pe un drum avînd ca motiv o îndatorire bine credincioas sau vizitarea unor P rin i, dac auzi despre tîlhari sau despre alte primejdii, legate de acel drum, nu porni cu îndr zneal s c l tore ti spre aceia pe drumul acela, f r o asigurare, ca s scapi i prin aceasta de mîndrie i de primejdie. C ci nu trebuie s se arunce cineva cu voia în încercare, ci s o rabde cu mul umire pe cea care îi vine din îng duin a lui Dumnezeu⁵⁵². Pentru c afl m i pe unii dintre sfin i care, voind s mearg s cerceteze pe al i sfin i mai din untru (pustie) i auzind de tîlhari i de alte necazuri cu putin , au amînat plecarea. Aceasta e o pild de smerenie pentru noi. Deci de e ti sau de ai auzit despre drumul ce ai s -l faci, c e împreunat cu necazuri, sile te-te s întrebi pe Ava, zicînd: „Ce socote ti s fac?”. i f ce-i va spune el. Iar dac din uitare nu i-ai spus i ai luat o trimitere i pe drum î i aduci aminte c i-a venit o uitare i nu i-ai spus, nu e nevoie s te întorci. Ci roag -te lui Dumnezeu, zicînd: „St pîne, iart -m i iart -mi negrija. i prin ajutorul sfîntului i prin bun tatea milostivirii Tale, c l uze te-m dup voia Ta. i

552 Aruncarea cuiva în încerc ri cu încrederea c Dumnezeu îl va sus ine datorit credin ei sale, e i ea o mîndrie care nu place lui Dumnezeu i poate s -l piard pe acela. E ca i cum L-ar sili pe Dumnezeu s -l ajute, socotind c puterea sa e mai tare ca voia lui Dumnezeu. Numai cînd e absolut nevoie de a primi o încercare, ea trebuie primit cu smerenie i cu cererea ajutorului lui Dumnezeu; sau numai cînd ea îi vine f r s o fi c utat i f r s o po i ocoli în mod nepl cut lui Dumnezeu i nepotrivit cu cre terea ta duhovniceasc , ea trebuie primit . Smerenia i demnitatea, sau devotamentul fa de o valoare necesar vie ii adev rate, trebuie s mearg împreun . Atunci o prime ti mul umind lui Dumnezeu pentru încrederea ce i-o arat , îng duind s -i vin din tiin a c o vei birui. i aci, trebuie s -i fie Dumnezeu transparent, lumina Lui str pungînd prin zidul vreunui aspect al egoismului.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

mîntue te-m i m p ze te de tot lucrul r u i viclean.
C s-a sl vit numele T u în veci. Amin",

387. *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Oare poate credin a cuiva s foloseasc pe altul, care nu-i aduce i el credin a lui, cum a folosit pe sl b nog credin a celor ce l-au purtat (Mc. 2, 3 - 5) ?*

R spuns . Dac n-ar fi fost credincios i sl b nogul, nu i-ar fi l sat pe ei s -l poarte i s -l coboare. Deci credin a lui unit cu a celorlal i l-a mîntuit pe el. Prin urmare dac nu ad uga omul i credin a lui în Dumnezeu nu afl folos. Deci nu da ca motiv de a nu face nimic, c ai pus asupra altuia întreaga povar a ta. Ieremia crezînd c Dumnezeu va milui pe popor, s-a rugat pentru el. Dar fiindc acesta nu i-a ad ugat i credin a lui, el n-a fost ascultat (Ier. 11,14). N-avea Ieremia credin ? Ba da. Ea era ca cea a celor ce l-au purtat pe sl b nog. Deci vina a fost a poporului. A a e i în cazurile asem n toare. C ci nu degeaba s-a spus: „Mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5,16).

388. *Întrebare a aceluia c tre acela : Te rog, P - rinte, spune-mi în ce a constat împreun lucrarea fiicei Cananeencei (Mt. 15, 21—28), sau a slugii suta ului (Lc. 7,2), de s-au vindecat? Dar a sl b nogului, care cerînd vindecarea trupului, a primit mai întîi iertarea p catelor? In ce a constat aci împreuna lucrare? Pe de alt parte, Domnul zice Apostolilor: „Orice ve i dezlega pe p mînt va fi dezlegat i în ceruri" (Mt. 18,18); i: „C ruia îi ve i ierta p catele, iertate vor fi" (Io. 20,23). N-a spus: „De vor conclucra". Te rog l mure te-mi aceasta.*

R spuns : Frate, cei ce nu în eleg cum stau lucrurile sînt nedumeri i. Fiica Cananeencei i sluga suta ului pierduser con tiin a de sine, cea dintîi din pricina nebuniei dr ce ti, cel de al doilea, datorit neputin ei. Deci ei nu puteau s - i adauge împreuna lucrare la cea a celor ce se rugau pentru ei. Iar sl b nogul ad ugîndu- i credin a sa în vindecarea trupului, s-a învrednicit de mai mult prin iubirea de oameni a St pînului.

C ci Mîntuitorul, ca s cread oamenii c a venit, a f cut, semne dela început, f r vre-o împreun lucrare a lor, i a t m duit oamenii în dar (gratuit), ca s se împlineasc cuvîntul proorocesc: „Acesta sl biciunile noastre le-a luat i boalele noastre le-a purtat" (Is. 53, 4). Fiind ner spunz tori de p catele lor, oamenii se vindecau prin harul Lui, necerîndu-li-se împreun lucrare^{553b} ci numai p zirea de dup aceea (a cur iei primite), precum zice: „Iat te-ai f cut s n tos; de acum s nu mai p c tue ti, ca s nu p e ti ceva i mai r u" (Io. 5, 14). Dar i Ioan zice despre El: „Iat Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridic p - catele lumii" (Io. 1,29). Ia aminte la ce spune: „ale lumii întregi". Totu i cei ce nu L-au primit n-au dobîndit vindecare, ci cu ei s-a împlinit cuvîntul: „Iar dac necredinciosul se desparte, s se despart " (I Cor. 7,15). Iar c Apostolilor le-a dat putere s vindece i s ierte p catele celor ce conlucreaz prin rug ciunea lor⁵⁵⁴, s te

553bMo tenind p c to enia protop rin ilor, oamenii erau într-un anumit sens ner spunz tori () de p catele lor înainte de a fi primit harul lui Hristos prin Botez. De aceea nu li se cerea nici conlucrarea pentru iertarea p catelor, fiindc nu o puteau da. Desigur socotirea lor ca ner spunz tori nu echivala cu o primire a lor în

Împ r iacerurilor. Aceastaaveas vin abiaprinHristos.

554 Iisus nu vindeca rugîndu-se, c ci era Dumnezeu i cînd vindeca, lucra ca Dumnezeu. Cînd se ruga îns , o f cea aceasta ca om i deci nu atunci vindeca. Dar Apostolii i sfin ii vindecau rugîndu-se, pentru c lucrau în aceast vindecare ca oameni. i de aceea i cei ce

Sfin ii Varsanufie i Ioan

încredin eze însu i Iacob care a primit această putere. C ci el zice: „Mult poate rug ciunea dreptului f cut lucr toare" (Iac. 5, 16). C ci rug ciunea Apostolilor i a celorlal i sfin i e o rug ciune f cut lucr toare⁵⁵⁵. Dar cu a Mîntuitorului nu se întîmpl la fel. Ci cî i L-au primit pe El, s-au mîntuit i s-au vindecat. Iar cei ce nu L-au primit, s-au pierdut. S ne înt rim deci în credin i ne vom mîntui în numele lui Dumnezeu, c ruia se cuvine slava în veci. Amin.

389. *Întrebare a aceluia : Te rog, St pîne, înva -m care care a fost vina ucenicului sfîntului Elisei, c nu a înviat mortul? Si pentru ce tiind aceasta proorocul de mai înainte, l-a trimis totu i pe el, sau trimi îndu-l nu l-a îndreptat mai întîi?*

R spuns: Oare Elisei l-a trimis pe ucenic, dispre uindu-l? Desigur, nu. Ci, înv îndu-ne c e bine s nu dispre uim pe cineva cînd îl aducem la poc in , ca s

erau vindeca idee trebuia us conlucre cu cece vindecau, rugîndu-se. Oamenii ceitari iceislabi trebues se înf i ezeîmpleti ilui Dumnezeu, pentru ca puterea lui Dumnezeu care se revars în cei ce sînt mai deschi i ei, s treac i în cei cu care vreau s se uneasc din iubire i din înrudirea firii. Prin c rbunele mai aprins din focul dumnezeesc trece acest foc mai u or i în c rbunele mai pu in aprins unit cu el. Si b nogul sufletesc nu poate merge singur la Iisus, dar dore te s fie ajutat ca s ajung în fa a Lui. Cuvîntul de înt rire al celui mai tare în credin îi este de mare ajutor. El e ajutat în aceasta s simt puterea lui Hristos, sau e ridicat la starea în care simte pute-rea Lui.

555 Dup traduc torul francez această propozi ie are sensul c B trînul Ioan punînd mereu accentul, ca i Varsanufie, pe comuniunea dintre om i om, consider c rug ciunea dreptului e f cut lucr toare, sau e sus inut prin cel pentru care se face. Deci i ultimul trebuie s fie activ. Dar nu trebuie socotit nici faptul c în această comuniune rug ciunea e f cut lucr toare i de Dumnezeu.

cread i s învie pe al ii. Dar acela a r mas cum era. i din pricina necredinei n-a putut învia pe altul. i proorocul tia c nu-l va învia pe acela, dar l-a trimis ca s lipseasc de orice ap rare pe cel ce fusese f cut atent i nu pricepuse. E tot a a cum Domnul tia pe Iuda c va fi vînz tor i nu l-a dispre uit pîn la ultima r suflare, ci i-a atras luarea aminte i nu l-a dep rtat dela Sine, pîn ce acela nu s-a pierdut cu des vîr ire⁵⁵⁶. Pentru c oamenii sînt liberi. i pentru ca s se arate c nu Dumnezeu este cauza relelor, nici sfin ii, ci oamenii sînt cauzele relelor proprii, le-a l sat lor libertatea ca s fie f r ap rare în ziua judec ii, pîrîndu-se unii pe al ii^{556b}.

390. *Întrebare c tre marele B trîn: unii locuitori din mîn stire, izb vi i de multe ispîte prin rug ciunile*

556 Dac Iisus ar fi ar tat vre-o asprime fa de Iuda, aceasta ar fi putut fi mi cat la fapta lui rea i de vre-un cuvînt sau de vre-o fapt a lui Iisus, în care ar fi v zut vre-o r utate. S-ar fi putut spune atunci c i Dumnezeu e r u, sau e una din cauzele r ului. Dar Iuda n-a fost împins la r u de nimic r u din partea lui Iisus. In general omul nu e silit la r u de puterea lui Dumnezeu. Ci el se decide pentru r u în mod cu totul liber. Sau oamenii sînt mi ca i la r u unul prin altul, f r a fi sili i de o for care s le anuleze libertatea. De aceea nu pot pune vina la judecata din urm pe Dumnezeu pentru r ul s vîr it de ei. Vor fi r spunz tori exclusiv ei. Dar se vor acuza unii pe al ii, pentru c s-au împins unii pe al ii la r u, sau i-au dat pild de r u. Ins aceasta nu-l va despov ra pe niciunul de r ul acceptat dela ceilal i, de i unii vor fi ar ta i c au fost mai r i decît al ii. Cu cît este cineva mai bun, se dovede te mai puternic fa de ceea ce-l poate robi i deci mai aproape de Dumnezeu, sau mai plin de puterea Lui. Transcenden a lui Dumnezeu e una cu deplina lui bun tate i libertate. Iar cum bun tatea e întotdeauna a cuiva, Dumnezeu e Subiectul personal a c rui libertate nu poate c dea prad r ului sau a ceea ce nu e cu adev rat bun.

556 b Dac nu libertatea oamenilor ar fi cauza p catelor lor, n-ar fi drept s fie judeca i. Chiar în faptul c se pîr sc unii pe al ii se arat con tien i despre libertatea ce o are fiecare din cei ce se pîr sc.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sfin ilor P rin i, auzind de apropierea unor tîlhari, vroiau s plece din mîn stire i au întrebat despre aceasta pe marele B trîn.

R spunsul lui Varsanufie: Ne-am împ rt it de sim irea lucr rii St pînului i iubitorului de oameni Dumnezeu, care ne-a izb vit de toate necazurile i încerc rile. Drept aceea s nu ne îndoim nici acum c ne va izb vi i ap ra de orice r u. S arunc m deci asupra Lui toat grija noastr (I Petru 5, 7) i toat n dejdea. i oriunde v-a i afla, nu v fie team de nici-un r u, prin rug ciunile sfin ilor. Sta i tari în credin a lui Hristos, cîntînd cu proorocul David: „Domnul este ajutorul meu i nu m voi teme de ce-mi va face mie omul” (Ps. 17, 6); i: „Domnul s te p zeasc pe tine de tot r ul, s p zeasc Domnul sufletul t u: Domnul s p zeasc intrarea i ie irea ta de acum i pîn în veac” (Ps. 120, 7-8). Lua i seama s nu vad oamenii c , avînd pe Dumnezeu, v teme i de oameni. „Chiar de a umbla în mijlocul umbrei mor ii, nu nu m voi teme de rele, c Tu cu mine e ti” (Ps. 22, 4). Spune sufletului care se îndoe te s aib curaj. Domnul puterilor este cu noi, ajutorul nostru e Dumnezeul lui Iacob. V îmbr i m pe to i în Domnul, care zice: „Eu sînt, nu v teme i” (Mt. 14, 27).

391. *Întrebare c tre acela : Un frate oarecare auzind de r spunsul acesta, a spus aceluia B trîn: M rog ie avînd cineva încrederea aceasta trebuie s locuiasc f r fric chiar într-un loc bîntuit de tîlhari?*

R spunsul lui Varsanufie: Totdeauna trebuie s ne încredem în Iisus c nu ne las s fim încerca i peste puterea noastr (I Cor. 10, 13). Dar fiindc ne-am înv at zicînd: „Ruga i-v , s nu intra i în ispit ” (Mt. 26,41), nu

trebuie să ne aruncăm noi înșine în ea. Căci aceasta este o călcare a poruncii lui Dumnezeu, pentru că ne predăm noi înșine morții. Căci trebuie să ne păzim. Dar de locuim într-un loc până nici auzim despre o apropiere a tâlharilor nu trebuie să ne tulburăm, fiindcă avem pe Dumnezeu ca acoperământ. Căci Dumnezeu vede că nu ne-am aruncat noi înșine în încercare, nici n-am călcat porunca Lui, ci mai virtuos păzim pe aceasta, strigând noaptea și ziua: „și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean” (Mt. 6, 13). Dacă deci, rugându-ne noi astfel, ne vine o încercare, sau o năvală a tâlharilor, să nu ne pierdem curajul, căci aceasta se întâmplă din îngăduința lui Dumnezeu spre probarea și spre folosul nostru. Și dacă este cu îngăduința Lui, să ne încredem în cuvântul Apostolului care zice: „Credincios este Dumnezeu, care nu ne va lăsa pe noi să fim încercați peste ceea ce putem, ci odată cu ispita ne va aduce și scăparea, ca să putem răbda” (I Cor. 10. 13). De fapt, dacă din simpla auzire fugim dintr-un loc în altul, diavolul poate să ne lăseze să ne așezăm în nici-un loc. Dar când tim sigur despre un loc care este împreună cu primejdiilor, trebuie să ne păzim de mai înainte, însă când locul este până nici, dar pe neașteptate vine o încercare, Dumnezeu vede că pricina nu este de la noi și ne acoperă după voia Lui. Căci este ispită de la noi și este din îngăduința lui Dumnezeu. Cea de la noi este spre vătămarea sufletului. Despre ea a spus Apostolul Iacob: „Nimeni nu se ispitind pe sine, să nu spună că de la Dumnezeu mă ispitesc. Căci Dumnezeu nu poate să fie ispitit de rele” (Iac. 1, 13). Dar cel ispitit cu îngăduința lui Dumnezeu, este ispitit spre folosul sufletului⁵⁵⁷. Căci și se

⁵⁵⁷ Ca să ispitească cineva pe altul la un rău, trebuie să fie el însuși ispitit de rău. Căci el pledează pentru acel rău, sau se arată el însuși îndrăgitor de acel rău. Dumnezeu este însă mai presus de orice rău. Acesta este unul din aspectele transcendenței Lui: că nu poate simți în

Sfin ii Varsanufie i Ioan

întîmpl omului spre probarea lui i „probarea duce pe om la n dejde. Iar n dejdea nu ru ineaz ”, dup cum s-a scris (Rom. 5, 4)⁵⁵⁸. Iar cel care nu e l sat de ru ine, este mîntuit în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

392. *Întrebare a aceluia c tre acela i s-a spus: „Probeaz -m , Doamne, i m ispitate te” (Ps. 25,2); i iar i: „Bucura i-v cînd ajunge i în diferite ispitate” (Iac. 1,2). Dar alt dat s-a spus: „i nu ne duce pe noi în ispit ” (Mt. 6,13); i iar i: „Ruga i-v , ca s nu intra i în ispitate” (Mt. 26,41). Dar acestea sînt contrare unele altora. Te rog arat -mi deosebirea ispitelor.*

El ispita nici unui r u, adic nu poate sim i c ar putea c dea sub puterea inferioar a r ului, c ar putea luneca din puterea i libertatea Lui absolut . C ci r ul reprezint o dominare a cuiva de ceva care îi este inferior, cu luarea în st pînire a libert ii lui, deci o sl biciune. Dumnezeu îns îng due ca fiin ele create s se ispiteasc între ele, sau de lucruri, sau s - i lase libertatea luat în st pînire de for a inferioar a r ului. i el poate îng dui aceasta din pricina libert ii cu care a înzestrat aceste fiin e, a unei libert i care poate s i renun e la ea; dar i pentru c voe te ca libertatea lor s se înt reasc i prin ea îns i. C ci omul are o libertate care se poate l sa robit , care poate renun a mai mult sau mai pu in la ea. Dumnezeu a dat omului o libertate legat de fiin a lui, l sat s creasc i ea îns i ca i fiin a lui spre des vîr ire sau spre unirea cu Dumnezeu. El a l sat i omului demnitatea s se p streze în libertate, s se înt reasc în ea. Omul poate spune: „Eu sînt liber cînd vreau s fiu liber”. Dar poate fi liber prin voin a de a fi liber, pentru c are libertatea i ca dar legat de fiin a lui (ontologic). Libertatea este i un dar, dar i o oper a lui. De aceea oricînd în via a p mînteasc omul poate s - i piard i s - i recî tige libertatea, îns pentru c libertatea absolut nu o are decît Dumnezeu, fiin ele create nu, o pot avea, men ine i recî tiga decît în unire cu El.

558 Cine nu e înt rit în libertate prin probele la care e supus, nu poate avea n dejdea c va fi membru al Împ r iei fiilor lui Dumnezeu, cei liberi. Dar cine a ajuns prin probare la acest n dejde, ea nu-l va ru ina prin neîmplinirea ei.

R spunsul lui Varsanufie: Cuvîntul: „Probeaz -m , Doamne, i m ispita te" e al omului care se lupt i cere s fie probat prin ispita venit cu îng duin a lui Dumnezeu. Dar î l spune cu gîndul s rabde necazul încerc rii. C ci r bdarea, cum s-a spus, î l duce pe om la probare i la celelalte bun t i (Rom. 5,4). De aci r sare în chip sigur bucuria i sporirea. C ci voia celui ce se lupt nu conlucr (cu ispita), ci mai vîrtos se lupt împotriva ei i omul se pred ostenelii, ca s nu fie biruit de ispit .

Iar cuvîntul: „ i nu ne duce pe noi în ispit " înseamn : S nu ne la i s fim ispiti i de voia noastr i de pofta noastr . C ci din c derea într-o astfel de ispit se na te moartea. Despre aceasta zice Mîntuitorul: „Ruga i-v , ca s nu c de i în ispit " (Mt. 26, 13).

De aceea dreptul face amîndou cererile. Pe de o parte cere s fie ispitit cu îng duin a lui Dumnezeu spre probare în vederea mîntuirii; pe de alta cere s nu fie ispitit de voia i de pofta sa spre pieirea sufletului.

393. *Întrebare a aceluia : Cum pot s amfrica de Dumnezeu neclintit în inima mea învîrto at ? Apoi, cînd fac un lucru, înc înainte de a-l ispr vi, îmi mut mintea dela un lucru la altul, sub motivul, chipurile, al fricii de Dumnezeu. E bine oare aceasta, sau nu?*

R spuns: De voe te cinevas aib totdeauna neclintit frica lui Dumnezeu în inim , el poate s î nve e din pilda aceasta: Cînd voe te cineva s c l toreasc , î i ia în picioare înc l minte. C ci Scriptura zice c „înc l mintele sînt semnul preg tirii" (Ef. 6, 14). Pe lîng aceea s-a scris: „Gata am fost i nu m-am tulburat" (Ps. 118, 60). Cînd deci se tie cineva pe sine c are s fac un lucru, trebuie s î n eleag prin preg tirea

Sfin ii Varsanufie i Ioan

trupeasc pe cea duhovniceasc i s - i ia înc l mintele duhovnice ti, adic preg tirea prin frica de Dumnezeu i s cugete c toate trebuie s le fac cu frica lui Dumnezeu i s - i preg teasc inima s cheme pe Dumnezeu ca s - i d ruiasc frica Lui. C ci punându- i înaintea ochilor această fric în orice lucru ce are s -l fac , ea i se face neclintit ⁵⁵⁹

Dar trebuie s lu m aminte s nu ne mut m mintea dela lucrul ce ne st în fa la altul, luând ca motiv frica de Dumnezeu. C ci acesta nu e drumul cel drept al Lui, ci o împr tiere i o am gire a vr jma ului. i în tot lucrul însemnat trebuie s ne silim s avem în noi frica lui Dumnezeu.

Dar trebuie s ne lipim i de sfin ii P rin i i din vederile lor, din vorbirea lor, din suspinul lor i din via a lor frumoas s ne umplem de poc in a cea dup Dumnezeu. E ceva asem n tor cu oile lui Iacob, care privind la nuielile din ap , z misleau i n teau dup chipul lor pestri (Fac. 30, 37-40). Astfel dac întip rim în noi pildele lor, ca s ne folosim în acela fel de lucruri, nu vom întârzia s p im pe aceia i cale cu ei.

559 Frica de Dumnezeu e ca o înc l minte care-l ajut pe om s p easc mereu pe calea voit de El. Numai ajutat neîncetat de ea, p e te mereu pe această cale, f r s se abat , f r s se opreasc . Cel ce are neclintit în sine această fric nu trece dela un lucru la altul, nu iese din calea cea dreapt a lui Dumnezeu, nu cade prad împr tierii gândurilor. Frica de Dumnezeu s-a întip rit în el ca un far luminos ce nu se stinge niciodat i care nu e sus inut numai de om, ci în care omul se afl într-o înso ire continu cu Dumnezeu. Mai bine zis e ca un cui care st înfipt neîncetat în fiin a noastr , f r s produc o îmboln vire a ei, ci mai degrab o fixare în s n tate, unind fiin a noastr cu Dumnezeu i f când pe Dumnezeu sim it prin str pungerea necontenit aci de El. Poate de aceea se spune c ea are ca efect „str pungerea inimii” (Fapte 2, 37).

394. *Întrebare a aceluia c tre acela : îmi vine de multe ori amintirea fricei de Dumnezeu i îndat , gândindu-m la judecat , m simt cuprins de poc in . Cum trebuie s primesc această amintire?*

R spuns : Oricînd î i vine amintirea sau str pungerea inimii pentru cele ce ai gre it întru tiin sau ne tiin , ia seama s nu- i vin aceasta din lucrarea diavolului spre o osînd mai mare. i dac întrebi: cum s o cunosc pe cea adev rat i pe cea din lucrarea diavoleasc , ascult . Cînd î i vine o astfel de amintire i te sile ti s te îndrep i prin fapte, este cea adev rat i prin ea i se iart p catele. Dar cînd vezi c , str puns de amintire, cazi în acelea i p cate, sau în ispite i mai rele, cunoscute s -i fie c ea este o amintire adus de vr jma ul, care i-o arunc spre osîndirea sufletului ⁵⁶⁰ . Iat c i se fac v ditate amîndou c ile. De te temi de osînd , fugi de faptele ei.

395. *Întrebare a aceluia i: Cînd e timpul potrivit ca s -i aduci aminte de Dumnezeu i de frica Lui, ca ele s -i pricinuiasc str pungerea pentru p cate?*

R spuns : Focul are o fire fierbinte i cel ce voe te s se foloseasc de el, nu-l aprinde totdeauna. Ci voe te s -l in ascuns, ca s -l aprind i s se înc lzeasc cînd vrea. A a trebuie f cut i aci. Dar îndemnurile dela diavol într i se seam n cînd nu e vremea potrivit , luînd chipul fricii lui Dumnezeu, cu voin a de a arunca pe cineva în întristare sau de a-i tulbura mintea, ca s nu se

⁵⁶⁰ Cînd amintirea p catului te duce la poc in , ea e dela Dumnezeu. Cînd te duce la repetarea p catului, e dela diavolul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ocupe cu cercetarea gândului, pe motivul lucrării ce-i stă în fața. Căci acesta este războiul cel mai rău al celor ce jefuiesc casele oamenilor. Pentru că dacă nu-ți află ocupația cu altele, nu poți să-ți ia în stăpânire. Deci adu-ți aminte de Eclesiastul care zice: „Este o vreme pentru orice lucru” (Ecl. 3, 1). Și spune-ți: Voi face deocamdat ceea ce îmi stă în fața cu frica lui Dumnezeu și apoi mă voi ocupa de gândul ce mi-a venit, nu cu înțelepciunea mea, ci cu puterea lui Dumnezeu care cercetează inimile și răsună în noi.

Să-ți fie timpul potrivit acesta: cel de dimineață și de seară spre cercetarea gândurilor, privind cum a trecut noaptea și ziua. Și de vezi vre-o greșală, străduie-te-te și o îndreaptă cu ajutorul lui Hristos⁵⁶¹.

396. *Întrebare a aceluia : Adeseori uitarea ce-mi vine sărbătorile amintirea celor mai multe din greșelile mele. Ba uneori amintirea lor mi se terge cu desigur ire. Ce să fac ?*

Răspunsul lui Varsanufie: Sînt unii oameni neștiutori de carte care, în temeiul unei învoielii, au împrumutat lucruri de-ale lor unor oameni cinști. Aceștia însuși și de credință fac de învoială cu aceia, dacă aceia uită de vre-un lucru împrumutat lor, le spun: Voi vom

⁵⁶¹ Abia acum se dă răspuns întrebării dacă e bine ca cineva, sub pretextul fricii de Dumnezeu, să treacă de la un lucru la altul și să nu-l facă pe nici unul cum trebuie. De fapt celui ocupat să facă un lucru bun, dacă-i vine deodată amintirea unui păcat trecut însoțit de frică și de întristare, e ca și-l oprească de la împlinirea aceluia lucru. De aceea Varsanufie îi fixează adresatului timpuri anumite pentru amintirea cu întristare a păcatului său. Omul trebuie să fie stăpân pe gândurile sale, chiar când ele sînt bune, nu să se lase stăpânit de ele. El trebuie să reglementeze timpul când să le dea intrare în minte, nelăsându-le să intre când vreau ele.

întoarce tot ce ți i c v dator m. Po i tu afla vre-un debitor mai cinstit ca Dumnezeu, care s ție i cele ce nu I le-ai dat înc ? Incredin eaz -I deci Lui gre alele uitate i spune-I: „St pîne, pentru c i aceasta este o gre eal c am uitat gre alele mele i numai ie, cunosc torului de oameni, Ti-am gre it în toate, iart -mi-le toate, dup iubirea Ta de oameni ⁵⁶². C ci în aceasta se arat m rirea slavei Tale: în a nu le face celor p c to i dup p catele lor⁵⁶³. Iar Tu sl vit e ti în veci. Amin”.

⁵⁶² Toate p catele noastre le încredin m a a zicînd lui Dumnezeu. Dac le m rturisim, cerînd iertare pentru ele, nu le mai re ine Dumnezeu în amintirea Lui. Dar multe nu le mai inem minte i nu mai cerem s le scoat din amintirea Lui. Varsanufie îns spune c i pe acestea le scoate Dumnezeu din amintirea Lui, dac -I cerem o iertare general , f r s mai fim în stare s cerem iertarea lor specificat , întrucît le-am uitat. Dumnezeu i le aminte te îns , nu pentru ca s le p streze în amintirea Sa neiertate, ci pentru ca s le ierte în mod specificat. C ci ceea ce nu e iertat în mod specificat nu aduce din Dumnezeu o vindecare a urmei l sat în om de orice gre al . Iertarea lui Dumnezeu nu e o absolvire juridic , ci o vindecare. Dumnezeu le are în Sine numai pentru c prive te cu mil laurmelel sateînnoidep catelenaostre,seîn elegedeceledecarenuneaducemamintecas le m rturisim, de cele care r mîn în noi ca ni te rane ce supureaz . Dar aceea ne vindec de ele chiar i numai dac strig m c tre El ca s ne vindece în total de urmele l sate în noi de toate p catele. Dar vindecarea se face prin mila lui Dumnezeu care se revars în noi ca o miere, pentru c i noi prin strigarea noastr c tre El ar t m c nu mai suferim starea de împietrire egoist a noastr , ci apel m cu omenescul nostru dornic de ajutor la El.

Mai trebuie men ionat c vindecarea aceasta are loc cu deosebire, prin preot, pentru c prin responsabilitatea lui mereu actual fa de p stori i, între inut de con tiin a trimiterii lui de c tre Dumnezeu, con tiin între inut de har, poate s se comunice omului prin iertarea în eleg toare ce i-o d unit cu vindecarea, pentru c i credinciosul trezit prin responsabilitatea preotului la respon-sabilitatea sa în fa a lui Dumnezeu, î i treze te prin m rturisire

397. *Întrebare a aceluia : Cîte odat îmi smintesc de vre-un lucru i îndat mi se arat c mi-am smintit pe nedrept i aceasta m ru ineaz . Este oare aceasta dela Dumnezeu spre îndreptarea mea, sau dela cel r u spre osînd ?*

R spunsul lui Varsanufie: Dac lu m seamala în elesul r spunsului de mai înainte, vedem c i întrebarea aceasta î i g se te deslegarea în el. Precum s-a spus, dac nu dovedim prin fapte amintirea fricii lui Dumnezeu i str pungerea pricinuit de aceasta, ne osîndim, a a, dac ne îndrept m prin fapte, certarea ne este dela Dumnezeu spre mîntuirea noastr i nu prin lucrarea diavolului spre osîndirea noastr .

398. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac pierd un lucru i, temîndu-m de osîndire, nu osîndesc pe cineva c ar avea acel lucru, dar îl b nuesc, e nepotrivit s cercetez dac -l are cu adev rat? C ci nu suport s -l pierd.*

R spunsul lui Varsanufie: Nu e nepotrivit s cercetezi dac are acel lucru. Dar dac s-ar dovedi c -l are, s nu cau i s -l ru inezi. Ci mul ume te-te s recî tigi acel lucru.

omenescul s u dornic de a se elibera de învîrto area i nep sarea st rii sale p c toase.

563 Slava lui Dumnezeu se arat în mila Lui eficient . Cine e mare, e milos. Dar cu cît e cineva mai milos, cu atît poate schimba mai mult pe oameni. Mila e puterea eficient pe planul spiritual.

399. *Întrebare* i rug minte: *Un mirean iubitor de Hristos a destăinuit aceluia B trîn greșelile sale și s-a rugat pentru iertarea lor. Iar B trînul r spunzând, i-a spus:*

Cel ce-ți descopere pe catele sale, capătă iertarea de ele⁵⁶⁴, după Scriptura care zice: „Spune tu întâi pe catele tale, ca să te îndreptezi” (Is. 43,26); și iarăși: „Zis-am: mărțurisii-voi împotriva mea fără de legea mea Domnului și Tu ai iertat necredința inimii mele” (Ps. 31, 5). Să ne păzim, frațete, însuși de aici înainte. Căci cele de până acum ni le-a iertat Dumnezeu.

400. *Întrebare* a aceluia c tre acela B trîn: *Spune-mi P rinte, cum se face c sufletul meu nu plînge, m car c are multe r ni?*

R spunsul lui Varsanufie: Cel ce simte ce-a pierdut, vrea să plîngă ce a pierdut. Și cel ce dorește un lucru, ia asupra lui multe călătorii și necazuri, în stăruință de a dobândi lucrul dorit.

401. *Întrebare* a aceluia c tre acela B trîn: *De vrea cineva să facă un lucru bun pentru câștigul său din*

⁵⁶⁴ „Se îndreptează de ele”. Nu e numai o iertare a lor, ci și o îndreptare a omului ca să poată să nu le mai săvârșească. Mărțurisirea pe catelor e condiția fundamentală pentru îndreptarea omului de ele. Prin mărțurisirea lor și se sensibilizează inima din învîrtăria și superficialitatea care o face să se complacă în rău. Începe vindecarea omului datorită unei lucrări a lui Dumnezeu, care se produce prin cuvîntul ce și se spune de vre-un credincios, dar mai ales de preot, tritor continuu al responsabilității sale pentru oameni în fața lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

alt dorin a lui, i se socote te aceasta oare spre dreptate?

R spunsul lui Varsanufie. timc dac poste te cineva amestecînd în postirea lui ceva voit de el, sau c utînd slava omeneasc i vre-un cî tig din ea, postirea aceasta face scîrb lui Dumnezeu. C ci i Israeli ii posteau, dar pentru c s vîr eau nedreptatea în zilele de post i împlineau voile lor, Dumnezeu i-a osîndit prin proorocul Isaia, zicînd: „Nu acest post l-am ales Eu" (Is. 58, 5). A a i aci. Tot lucrul bun care nu e f cut din singura iubire a lui Dumnezeu, ci are amestecat în el voia proprie, e spurcat i respins de Dumnezeu⁵⁶⁵. Aceasta se poate cunoa te i din legea dumnezeesc . C ci zice: „S nu semeni în ogorul t u s mîn amestecat . Nici s - i faci haina din in i din lîn " (A doua lege 22, 9—11). i dac vrem s vedem c aceasta s-a spus despre fapte, Eclesiastul o tîlcue te aceasta, zicînd: „Hainele tale s fie pururea albe" (Ecl. 9, 8). Prin aceasta arat c fapta trebuie s fie totdeauna curat . Dac deci ceace se s vîr este are ceva din voia celui ce o s vîr e te, fapta s-a

⁵⁶⁵ Fapta bun f cut din vre-un interes personal, sau spre slava de art , e întinat de egoism i urm re te mai degrab în elarea oamenilor. De aceea e numai la aparen bun . La un moment dat, masca va fi dat jos i se va arata chipul hidos al celui fardat. Dumnezeu ne vrea renun înd total la noi în ine din dragostea adev rat fa de El i de semeni. Numai prin aceasta ne unim real cu El i cu semenii. Numai prin aceasta nu mai r mînem ascun i semenilor i nu mai reprezent m o primejdie pentru ei cu atît mai mare cu cît e mai mascat . Dar numai cel ce se d rue te astfel, se i realizeaz ca om adev rat. Numai omul deschis i lucr tor pentru altul i pentru Dumnezeu, în care se pot uni toi, ca în Iubitorul tuturor, e omul deplin i drept desvoltat, nestrîmbat, neînchis în neputin ele lui. Dumnezeu cel atotbun nu poate intra în omul mîndru, c ci aceasta ar însemna s -l fac i pe el bun i deschis. Dar acesta nu accept a a ceva. i cu sila nu poate fi f cut cineva bun.

întinat și nu este plăcut lui Dumnezeu. Dar și Domnul a spus despre fapte ucenicilor Săi: „Păziți-vă de proorocii mincinoși care vin la voi îmbrăcați în piei de oaie, dar pe din untru sînt lupi răpitori. Din roadele lor îi veți cunoaște pe ei” (Mt. 7, 15-16). Să ne este straniu deci să nu facem pentru nimic altceva lucrul lui Dumnezeu, decît numai pentru Dumnezeu ⁵⁶⁶. Dacă nu este făcut astfel, nu are Dumnezeu nevoie de noi, ca să fie făcut prin noi ⁵⁶⁷. Căci nu-I lipsește lui Dumnezeu altceva prin care să se săvîrșească în chip neîntinat lucrul Lui. Săvîrșim deci binele, să veghem ca nu cumva să ne facem nefolositoare osteneala din pricina cinem să ne facem voia noastră.

402. *Întrebare a aceluia care trece acela: Deși sînt mai târziu la învîtură, învîtotuși mai repede psalmii. Oare îmi vine aceasta dela draci?*

Răspunsul lui Varsanufie: Toate cîte și le îngăduie Dumnezeu să le înveți, învață-le cu smerenie. Căci învî-

⁵⁶⁶ Cînd facem un lucru pentru Dumnezeu, îl facem cu adevărat pentru alții. Căci Dumnezeu le îndreaptă pe toate spre oameni. Atunci slujim lucrării Lui pentru mîntuirea, pentru fericirea veșnică a oamenilor. Dacă facem ceva pentru oameni, cu excluderea lui Dumnezeu, nu-i ajutam să ajungă la fericirea adevărată, căci le închidem calea spre Dumnezeu.

⁵⁶⁷ Dacă Dumnezeu se folosește de noi pentru o faptă bună, este nu pentru că are nevoie de noi ca ea să se facă, ci pentru că vrea ca noi în sine să devenim buni prin lucrarea faptelor bune. Căci fapta nu este desprinsă de om. Ea se întipărește în primul rînd în cel care o face. Desigur prin aceasta se fac buni și cei cărora le facem faptele acestea. Nimenea nu se mîntuiește în izolare. Dar găsește Dumnezeu și pe alții prin care să se împlinească binele. În bine ne deschidem semenilor lui Dumnezeu, izvorul binelui și al iubirii fașă de toți oamenii, în bine ne transcendem împreună cu ceilalți spre Dumnezeu și ne întîlnim în El, eliberați de forțele care ne trag în jos, ne dezbină și ne robesc.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

area cu u urin a cuvintelor lui Dumnezeu nu vine dela diavol, ci e o s mîn a lui Dumnezeu. Dar dac cineva nu e cu gîndul la Dumnezeu, i i seam n i vr jma ul neghina lui (Mt. 13, 25). Iar de vrei s - i smere ti gîndul, spune-i pilda: „De prime te cineva dela St pînul un num r de argin i ca slugile acelea (Mt. 25, 14) i nu cî tig cu ei i nu-i înmul e te ce va p i ?" i-i va r spune: „Ca sluga aceea, care a îngropat argintul st pînului s u". Drept urmare, spune-i: „Deci nu te mîndri c ai umplut v zduhul cu vorbe neroditoare. C ci ele sînt spre osînda mea" ⁵⁶⁸ .

403. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac binele este dela Dumnezeu, dar s-a dat i p c to ilor, pentru ce s-a dat i acestora?*

R spunsul lui Varsanufie: Toat darea cea bun e v dit c e dela Dumnezeu (Iac. 1, 17). C ci El fiind bun, toate cele bune vin dela El celor drep i ca unora ce sînt vrednici, iar celor p c to i, ca f cîndu-li-se bine s vin la poc in . C ci spune dumnezeescul Pavel: „Eu sînt cel dintîi dintre p c to i, dar am fost miluit, ca Hristos s - i

⁵⁶⁸ Orice ar reu i s înf ptuiasc omul, s nu uite c o face pe temeul unui dar primit dela Dumnezeu. Deci s p zeasc smerenia. Pe de alt parte nici s nu îngroape darul primit, ci s -l înmul easc spre cre terea sa i a altora c tre Împ r ia lui Dumnezeu. S nu-l îngroape în p mînt sau, dac e vorba nu de bunuri materiale, ci de un dar al min ii, s nu-l risipeasc în vorbe neroditoare împr tiate în aer, f r nici-un folos nici pentru sine nici pentru al ii. S ia aminte i mai mult s nu risipeasc asemenea vorbe pentru v t marea altora. C ci orice dar implic i o r spundere pentru buna lui folosire i sporire. Cu cît mai mare e darul, cu atît mai mare e r spunderea. C ci poate face cu atît mai mult bine sau cu atît mai mult r u. In cazul din urm darul i i devine prilej de osînd .

arate întâi în mine toată îndelunga Lui răbdare" (I Tim. 1,15-16).

404. *Întrebare a aceluia care trece acela : Cum se poate mulțumi cu vrednicie lui Dumnezeu.*

Răspuns : Când oamenii, care nu sînt nimic, dau cuiva un lucru cît de mic, sau îl scapă pe el din niscai necazuri grele, acela le mulțumesc pentru că te mulțumesc și veste te tuturor binele ce ți s-a făcut. Cu cît mai mult și cu ce gură nu trebuie să-ți mulțumim noi lui Dumnezeu, care pururea ne umple de bunătate. Căci întâi ne-a creat, apoi ne dăruiește ajutorul Său împotriva vrăjmașilor, în elepciunea inimii, și ne dă tatea trupului, lumina ochilor, suflarea vieții și, ceea ce-ți mai mult decît toate, timp de puțin și puțin a de a primi Trupul și Sângele Lui spre iertarea păcatelor și înținerea inimii. Căci „pîinea înținere te inima omului" (Ps. 103, 17). Și dacă cineva a socotit că aceasta s-a zis despre pîinea materială, pentru ce zice iarși Duhul că „nu numai cu pîine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul ce iese din gura lui Dumnezeu" (A doua lege, 8, 3) ?

Dar dacă oamenii își răsplătesc și-ți mulțumesc pentru lucruri materiale și stricăcioase, ce putem da în schimb Celui ce s-a răstignit pentru noi, dacă vrem să-ți dăm și noi ceva în schimb? Trebuie să îndurăm pînă la moarte pentru El. Nu e greu deci să înțelegi mulțumirea datorată lui Dumnezeu de oameni, mai ales de cei păcătoși, odată ce El a murit pentru noi. Dacă vrei să-ți mulțumești unui om închis pentru tine, peste puterile tale nu trebuie cu cît mai mult să-ți mulțumești Celui ce a murit pentru tine ? S-o ții aceasta, că niciodată nu ajungem să-ți mulțumim după vrednicie. Totuși să-ți mulțumim după puterea noastră atît cu gura cît și cu mîinile. Și prin iubirea Lui de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

oameni ne va lua în seam i ne va num ra împreun cu v duva aceea pentru cei doi b nu i ai ei. (Mc. 12,42)⁵⁶⁹

Acestea s fie spuse despre p c to i. C ci drep ii chiar de sînt t ia i în buc i i omorî i aduc prisos de mul umire, dup Sf. Apostol care zice: „în toate mul umi i" (I Tes. 5, 18), se în elege lui Dumnezeu. C Lui se cuvine slava în veci. Amin.

405. *Întrebare a aceluia c tre acela B trîn: Oare e cu putin ca dracii s fac bine cuiva ? i cum se arat c binele acela e dr cesc ? i care e deosebirea între el i binele dumnezeesc?*

R spunsul lui Varsanufie: Se întîmpl s se cread c poate veni cuiva un bine dela cel r u spre am girea lui. Dar tot binele care vine dela diavol spre în elarea omului, cercetat cu deam nuntul, se dovede te un lucru pref cut. C ci este mincinos i adev r nu se afl

⁵⁶⁹ Mai presus de toate semnele de dragoste ale lui Dumnezeu fa de noi, Varsanufie vede faptul c El s-a f cut om ca s moar pentru noi. Dac nu tim cum s -i mul umim unui om care ar primi moartea pentru noi cu cîiva ani mai devreme, ca s ne lungeasc nou cu cîiva ani via a p mînteasc cu cît mai mult nu trebuie s -I mul umim Celui ce a primit s moar cînd putea s nu moar nici-decum, iar prin aceasta ne-a asigurat via a ve nic ? Ba mai mult, cînd prin mul umirea noastr , de i atît de neînsemnat , îl facem s ne iubeasc i mai mult, bucurîndu-se de neînsemnata noastr iubire ca de un mijloc princarenoi în inenedeschidemfericirii ce veas ne-odea?

Dac pornirea spre mul umire e s dit în noi ca un mijloc de unire între noi i de bucurie a unora de al ii, de ce ar fi greu s folosim această pornire s dit în noi de El, fa de El însu i, ca s ne înc lzim via a proprie i s -I facem bucurie i Lui ? i în aceasta se arat tr s tura existen ial , cald , vie i de via a f c toare a rela iei între noi i Dumnezeu, care umple atît de mult cultul public al Biseriii i rug ciunile noastre private.

în el, precum dovede te sfîr itul ultim la care ajunge. Cîci sfîr itul luminii lui este întunerecul⁵⁷⁰, după Apostolul care vorbe te despre îngerii diavolului care se prefac în slujitori ai drept ii, dar „al c ror sfîr it e dup faptele lor" (II Cor.11, 14-15); sau după Mîntuitorul care zice: „Din roadele lor îi ve i cunoa te pe ei" (Mt. 7, 16). Dacă cercetezi întru cuno tin i cu drept socoteal (cu discern mînt), vei afla, neîndoielnic, c în binele socotit dela diavolul, nu e nici-o urm de bine, ci sau slav de art , sau tulburare, sau altceva de felul acesta⁵⁷¹. Binele lui Dumnezeu spore te pururea lumina i smerenia inimii i duce pe om la lini te. Deci dacă din ne tiin c dem sub vre-o am gire a celui viclean, dar pe urm descoperim ispita, s ne întoarcem noi în ine i s alerg m la Cel ce poate s alunge ispita. Dar trebuie s tim c unii cunosc îndat , dela început, deosebirea, îns cei p c to i numai din sfîr itul la care se ajunge prin ispit , a a cum un aurar încercat, primind un giuvaer,

570 Cel r u ia masca binelui pentru a în ela pe cel c ruia vrea s -i fac r u, sau ca s -l atrag la r u, am gindu-l c -l atrage la bine. Dar dac scopul lui e r ul, dup ce a reu it s fac r u cuiva, sau l-a atras la r u, lap d masca binelui, iar cel care a fost am git de masca binelui, vede r ul ce i s-a f cut, sau la care a fost atras. i fie c se las de r ul la care a fost îndemnat, fie c r mâne în el, dac s-a îndulcit de el, î i d seama c e r u. Sînt unii necredincio i care pretind c fac bine, dar îl fac din mîndrie i ca s atrag i pe al ii la necredin . E un alt r u mascat în bine. Dar r ul î i lap d dup o vreme masca pentru c nu poate s se acopere mult vreme. Iar pentru cei ce au putere de discern mînt r ul nici nu se poate masca în mod des vârit.

571 In binele adev rat, izvorîtor din Dumnezeu, totul e clar, curat i sincer. i a a îl face i pe omul prin care se împline te i în care se imprim . Binele p rut, dimpotriv , îl face pe om întortochiat, tulburat, nelini tit, pref cut, c ut tor de c r ri strîmbe, de laturi întunecate. Prin el nu se realizeaz omul adev rat, drept, str veziu, luminos.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

poate spune înainte de a-l proba în foc c e aur, pe când cel neîncercat nu afl aceasta decît dup ce-l probeaz în foc.

406. *Întrebare:* *Cînd se d pe fat binele socotit c vine dela draci, spune-mi cum poate sc pa cineva de primejdia lui?*

R spuns: Trebuie s socotim totdeauna cele bune ca bune. Dar dac se dovede te c ceace pare bun, e r u, trebuie respins. Iat o pild : De vede cineva o mîncare i o socote te bun , dar gustînd-o, afl c e amar i o lap d îndat din gur i se îngre o eaz de ea din pricina am r ciunii, fie c e nuc , sau migdal , sau altceva, nu e vinovat pentru gustare. Dar dac descoperind am r ciunea, st rue a o mînca, umplîndu- i stomacul de am r ciunea ei, se face vinovat de fapta lui. A a i aci. Dac diavolul i-a b tut joc de om i acesta afl i spune: „St pîne, cel r u i-a b tut joc de mine, iart -m ", Domnul îl iart . C ci e milostiv. i s tii, iubitule, c Dumnezeu nu las pe cineva s fie ispitit peste puterea lui (I Cor. 10, 13). In toate s -I înf i m Lui cererea noastr , i El ne va ajuta s deosebim binele adev rat de ceace pare bine. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

407. *Întrebare:* *Dac un lucru îmi pare dup Dumnezeu, dar un gînd contrar se împotrive te, împiedicîndu-mâ s -l fac ca nefiind bun, cum pot cunoa te de e cu adev rat bun?*

R spuns: Dac lucrul i se pare c e dup Dumnezeu, dar i se împotrive te un gînd contrar, se poate cunoa te din aceasta dac este cu adev rat dup Dumnezeu dac rugîndu-ne, inima noastr se alipe te cu

trăiește de acest lucru și încrederea ei sporește în loc să scadă, atunci fie că gândul contrar stăruie și necăjească, fie că nu, știim că lucrul este după Dumnezeu. Căci împotrivirea face de acest bine necăjește din pisma diavolului. Dar binele se face și mai vdit prin rugăciune. Iar dacă binele acela e numai pentru și ni s-a strecurat de diavol, care se împotrivesc și face de el, atunci și ceea ce pare bine scade în așteptarea lui ca bine, dar scade și împotrivirea vrăjmașului face de el. Căci vrăjmașul produce pierderea care se opune chiar gândului strecurat de el, ca prin aceasta să ne amăgăsească și-l socotim drept bine⁵⁷².

408. *Întrebare a aceluia : Deci ce urmează ? Când binele se face fără necăz, nu este după Dumnezeu sau când mi s-a întâmplat să fac un mic bine fără să mă fi necăjit vre-un gând, oare l-am făcut la vremea nepotrivită și nu place lui Dumnezeu ceea ce s-a făcut? Luminează-mi, te rog, Părinte, inima !*

Răspuns: Dacă când cineva un bine, n-a avut vre-un gând care să-l necăjească, nu trebuie să creadă că va rămași vre-un necăz. Fiindcă tot binele se înfiră pe calea spre Dumnezeu și nu minte Cel ce zice: „Strămuți plini de necăzuri e calea ce duce la viață” (Mt. 7, 14)⁵⁷³. Căci chiar dacă nu se ivește vre-un necăz în vremea

⁵⁷² În ultima instanță rugăciunea făcută cu seriozitate ne dă puțin a să decidem dacă un lucru pe care vrem să-l facem e de la Dumnezeu și trebuie să-l facem sau nu. Ea ne scoate din îndoială dacă un gând e cu adevărat dela Dumnezeu, sau e numai la aparență dela El.

⁵⁷³ În două feluri se întărește omul care face binele: prin faptul că-l face și prin faptul că răbdă cu trăiește necăzul pentru că-l face. Căci atât dela diavol, cât și din slăbiciunea întipărită în noi și în alții se ivește împotrivirea face de binele ce vrem să-l facem sau l-am făcut (pentru a ne trage îndărăt).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

s vîr irii binelui, e de trebuin s fie nec jit omul dup aceea. Iar cînd face cineva binele cu rîvn , nu simte necazul, dar nici nu se poate zice c nu-l tr e te, pentru c necazul ia multe chipuri. C ci dac vrem s privim lucrul acesta mai am nun it, vedem necazul fie ascuns în slava de art - c ci i aceasta tine de necazuri - fie într-o persoan care ne împiedic s -l vedem (sau s facem acel bine) fie în faptul c dup aceea avem nevoie de lucrurile date de noi prin binefacerea s vîr it ⁵⁷⁴. Fiindc neavîndu-le la îndemîn , ne întoarcem spre p rerea de r u. i iat c nu lipse te gîndul care ne nec je te. Deci nu trebuie s avem siguran a înainte de vreme. Pentru c pe cei neîn elep i îi a teapt necazul i dup aceea. Deci fii totdeauna în elept i a teapt mereu necazul. C ci zice: „M-am preg tit i n-am fost tulburat" (Ps. 18, 60).

i fericit este cel ce are totdeauna înainte ochilor gîndul c „a lui Dumnezeu este p mîntul i plinirea lui" (Ps. 23, 1) i cuget c puternic este El ca s rînduiasc precum voe te cele ale robilor S i. Unuia ca acesta nu-i pare r u de cele d ruite. i dac ne vine necazul, tim c spre cercarea noastr îl îng due Dumnezeu. Pentru c niciodat nu trece cu vederea pe cei ce se tem de El; mai ales pe cei ce lucreaz pentru numele Lui.

409. *Întrebare: Oare gînde te omul la vre-un bine din propria sa voie?*

⁵⁷⁴ Necazul împreunat cu binele ce-l facem poate fi i el mascat în slava de art , sau în convorbirea l ud roas despre el cu vre-o persoan , etc. Sînt forme care nu ne nec jesc, dar nici nu ne las s înait m prin binele s vîr it. Numai dac ne-am încorda i în lupta de a dep rta aceste umbre p c toase dela bine, ne-am înt ri cu adev rat, sau am înainte în libertatea noastr adev rat de r u, în omul deplin autentic.

R spuns: Se întîmpl de multe ori ca cineva s gîndeasc la vre-un bine din mi carea gîndului s u natural. Dar i acesta trebuie pus în seama lui Dumnezeu. C ci firea e f ptura lui Dumnezeu. i trebuie s tim c nu ducem acest bine la sfîr it, decît prin porunca lui Dumnezeu. C ci cînd o punem pe aceasta înaintea ochilor, atunci se înt re te prinea inima noastr ca s împlineasc binele⁵⁷⁵.

410. *Întrebare:* Cînd fac vre-un bine, cum trebuie s -mi smeresc cugetul? i cum voi sus ine în mine dispre uirea mea odat ce am f cut binele ?

R spuns: Pentru a- i smeri cugetul, cînd ai f cut tot binele i ai p zit toate poruncile, adu- i aminte de Cel ce a spus: „Cînd ve i fi f cut toate acestea, spune i c slugi netrebnice sîntem, c ci ceea ce eram datori s facem am f cut" (Lc. 17, 10). Cu atît mai mult trebuie s -l smerim cînd înc n-am ajuns s împlinim nici m car o singur porunc . i trebuie s fim cu grije totdeauna la ceea ce n-am împlinit i pentru toat fapta bun s ne dispre uim, zicînd: „Nu tiu dac ea place lui Dumnezeu" (Pateric, Agaton, 29). De fapt, a face voia lui Dumnezeu într-o fapt e un lucru mare. Dar e cu mult mai mare a o împlini în teorie. C ci aceasta const în împlinirea tuturor poruncilor⁵⁷⁶. A face voia lui Dumnezeu într-o fapt este

⁵⁷⁵ Con tiin a de Dumnezeu i cuno tin a unor porunci date de El ne înt re te în a duce la împlinire o aspira ie spre bine s dit în firea noastr . C ci aceast împlinire cere un efort, pe care nu-l d u or firea noastr sl bit . Bunele inten ii sînt înc departe de împlinirea lor. Intre a dori s fii st pîn pe tine i a ajunge st pîn e o distan mare.

⁵⁷⁶ Ed. Volos comentînd cuvîntul de mai sus c „n-am ajuns s împlinim nici m car o singur porunc ", zice: „Poate c n-am ajuns s o împlinim dup toate împrejur rile ce in de persoan , de loc, de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

numai o parte i înc foarte mic din împlinirea ei. De aceea a spus Apostolul: „Cele dinapoi uitându-le i spre cele dinainte întinzându-m ” (Filip. 3,13). Deci cât vreme cineva se întinde, nu se opre te, ci totdeauna se vede pe sine neajuns la int i înaintînd spre ea. C ci el însu i a zis: „Cî i sîntem des vîr i i, aceasta s-o gîndim”(Filip.3,18): s înainte m⁵⁷⁷. Dar a mai spus i aceasta: „ i dac gîndi i i altceva, Dumnezeu v va descoperi i aceea” (Filip. 3, 15)⁵⁷⁸.

411. *Întrebare a aceluia i: Cînd p zesc o porunc , cum pot sc pa de mîndrie, ca s -mi dau seama c chiar dac am s vîr it un bine, sînt str in de el?*

R spuns: Frate, faptele bune trebuie s le socotim ca bune i s alerg m spre ele ca bune. Nu trebuie s inem binele ca r u decît cînd nu face cineva binele dup cum îi place lui Dumnezeu. i acesta se face r u din pricina lipsei de discern mînt (de dreapt socoteal) a celui ce-l face. Trebuie ca omul s se str duiasc s fac totdeauna binele i atunci celui lipsit de putere i se d prin harul lui Dumnezeu s -l fac cu frica lui Dumnezeu. Iar cînd se

timp, de cauz i în mod des vîr it i cu toat rîvna". Fiecare porunc a lui Dumnezeu exprim voia Lui întreg referitoare la toat crea iunea. Numai El o poate împlini pe aceasta întreg . O împlinire întreg a ei ar însemna o identificare deplin a noastr cu El. Dar noi înainte m continuu în a împlini tot mai deplin voia Lui.

⁵⁷⁷ A fi des vîr it, înseamn , dup Sf. Ap. Pavel, a tinde mereu mai sus. Aceasta e des vîr irea omului: tensiunea continu , neoprirea, nelunecarea în jos. E des vîr irea în mers, cu privirea continu la inta final . In aceasta avem experien a lui Dumnezeu Cel mereu transcendent, spre care ne transcendem neîncetat, dup Sf. Grigore de Nisa.

⁵⁷⁸ Chiar Sf. Pavel admitea c ar mai putea gîndi cineva i altceva i de aceea nu se încumeta s -l l mureasc în privin a aceea, ci n d jdue te c -l va lumina Dumnezeu.

face binele prin tine, mulume te D t torului celor bune, ca Celui al c ruia este binele. Iar pe tine dispreue te-te, zicînd: „Dac a fi ajutat i eu la împlinirea lucrului acesta, a fi fost i eu p rta la bine". i atunci te vei vedea rugîndu-te lui Dumnezeu cu str pungere a inimii ca s te învredniceasc de binele f cut prin tine⁵⁷⁹.

412. *Întrebare a aceluia c tre acela : Dac mi se întâmpl s dovedesc îndelung r bdare în vre-un lucru, m cuprinde gîndul mîndriei. Ce trebuie s cuget în acest caz ?*

R spus : i-am spus înainte c de i se întâmpl s faci vre-un bine, trebuie s tii c acesta este un dar al lui Dumnezeu din pricina bun t ii Lui. C ci El pe to i îi milue te. Dar ia seama la tine ca nu cumva pentru sl biciunea ta s pierzi mila f cut de El cu tine, care se face cuto i p c to ii. Dac deci El a dat în chip bun, s nu pierzi ceace i s-a dat în chip r u⁵⁸⁰. Iar chipul

579 Sînt date patru momente în împlinirea binelui: a) str due te-te s -l faci; b) cere lui Dumnezeu puterea s -l faci; c) cînd s-a f cut, mulume te lui Dumnezeu c s-a f cut i nu te socoti pe tine c l-ai f cut; d) f cînd a a, rug ciunea plin de smerenie i de c in a pentru gîndul de slav ce i-a venit te face i pe tine p rta la binele f cut prin tine. Prin str duin i cerere de ajutor ajungem la împlinirea binelui prin noi dar nu de c tre noi; prin rug ciunea cu mulumire, cu smerenie i cu c in pentru gîndul de slav ce ne-a venit, sîntem f cu i i noi p rta i la binele f cut prin noi. Str duin a i cererea de ajutor, atîta d m noi. Rug ciunea de mulumire cu smerenie i cu c in ne opre te s ne mîndrim ca i cînd noi am fi f cut binele. i deci numai prin aceasta ne facem i noi p rta i de binele f cut, sau ne facem i noi buni.

580 Se repet ce s-a spus în scrisoarea dinainte: Dumnezeu a putut face un bine prin tine, cum dealtfel poate face prin to i p c to ii. C ci orice bine ce se face vine dela El. Dar dac - i atribui binele f cut prin tine (ca printr-un agent fizic), ie, tu nu te faci p rta de el,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pierderii lucrului este acesta: a te luda pe tine c ai avut îndelung rbdare i în auita de Dumnezeu care a fcut binele. Prin aceasta nu numai c pierzi binele, ci-i pricinue te osînd , îndrznind s pui pe seama ta aceea pentru care trebuie s înal i mai degrab mul umit iubitorului de oameni Dumnezeu. C ci zice Apostolul: „Ce ai ce n-ai luat? Iar dac ai luat, ce te lauzi ca i cînd n-ai luat?" (I Cor. 4,7). Iar gîndului ce te laud pentru ori i ce fel de lucru, spune-i c cei ce plutesc pe mare, chiar dac li se întîmpl s se bucure de lini te, sînt înc pe mare i trebuie s se a tepte înc la furtun , la primejdie i la sf rîmarea cor biei. C ci scurta lini te nu-i asigura împotriva acestora. Numai atunci vor fi asigura i cînd vor intra în port. Ba mul i au v zut cor biile sf rîmate chiar la intrarea în port. A a i p c tosul, cît vreme este în lume, trebuie s tremure totdeauna de teama scufundrii. Nu te l sa niciodat am git, ca s crezi gîndului ce te laud pentru fapta bun . C ci binele este al lui Dumnezeu i nu trebuie s ne încredem c va r mînea cu noi, dat fiind negrija noastr . i atunci cum vom îndrzni s ne în l m în cuget ?

413. *Întrebare: Dac spun gîndului pentru a-l smeri, c îndelunga rbdare nu mi-a venit nici ea de la Dumnezeu, ci dela cel viclean, ca s m împing la*

ci îi r mîi exterior. Mîndria te înstrineaz de binele fcut prin tine. Numai prin contiin a întîlnirii tale cu Dumnezeu i pstrînd acest leg tur cu El, te une ti i tu ca subiect cu Dumnezeu, Subiectul suprem al binelui. Ruperea de Dumnezeu te face nep rta la bun tatea Lui, face binele neasimilat persoanei tale. Afirmarea individualist nu are în ea nimic bun, fiind rodul egoismului. Mîndria izoleaz i prin aceasta alung tot binele. C ci binele înf ptuie te comuniunea cu toi, sau bun tatea e una cu comuniunea cu toi în Dumnezeu.

mîndrie, nu mîniu prin aceasta pe Dumnezeu, dat fiind ca toate cele bune vin dela Dumnezeu?

R spuns: Nu e ruszic aceasta nu e dela Dumnezeu. Ci nu se mînie Dumnezeu de aceasta, pentru c o spui spre nimicirea gîndului r u. De fapt i oarecare dintre sfin i a spus unora care au venit la el s -l vad despre m garul lor mort pe cale (Pateric, Antonie, 12). Iar aceia minunîndu-se si întrebîndu-l de unde tie aceasta, el le-a r spus: „Dracii mi-au spus-o”, de i cuno tin a a ceea ce se întîmplase i-a venit dela Dumnezeu. Dar a spus-o aceasta spre folosul acelor⁵⁸¹.
i n-a mîniat pe Dumnezeu.

414. *Întrebare: Dac se întîmpl celui p c tos s aib vedenii nu trebuie s cread nicidecum c sînt dela Dumnezeu ?*

R spuns: Cînd se întîmpl aceasta unui p c tos, e v dit c e dela dracii cei vicleni, ca s am geasc nenorocitul suflet spre pieire. Deci nu trebuie s cread nici odat acestora, ci s - i cunoasc p catele sale i sl biciunea sa i s vie uiasc totdeauna în fric i cutremur.

415. *Întrebare: Oare i cînd se arat în chipul St pînului Hristos trebuie s ne întoarcem fa a dela ele ?*

R spuns: Cu atît mai mult trebuie s ne întoarcem atunci ochii dela viclenia i în el ciunea lor i s le d m

581 A spus-o aceasta ca s nu fie ispitit de mîndria c e în comunicare atît de strîns cu Dumnezeu încît El îi spune lucruri ce se petrec la distan . A spus „dela draci”, ca s arate c aceia î i pot adaug ispita lor la acest vestire.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

anatemii. S nu te la i, frate, niciodat am git de acest
lucrare dr ceasc . Sfin ii au parte de vederi dumnezeee ti,
dar totdeauna lor le premerge lini tea, pacea i o bucurie
în inimile lor. i totu i cunoscînd adev rul, se socotesc
pe ei nevrednici. Cu atît mai mult nu trebuie s cread
p c to ii niciodat acestora, cunoscîndu- i nevrednicia.

416. *Întrebare:* *Spune-mi, st pîne, cum
îndr zne te diavolul s arate pe St pînul Hristos sau
Sfînta împ rt anie, fie, în vedenie, fie în vre-o n lucire
a visurilor?*

R spuns: Nu-L poate ar tape însu i St pînul
Hristos, nici Sfînta împ rt anie, ci minte i se preface în
chipul vreunui om oarecare i al pînii simple. Dar în
mod sigur, sfînta cruce nu o poate ar ta. C ci nu afl un
alt chip prin care s o poat înlocui. Fiindc cunoa tem
semnul i chipul adev rat al ei i nu îndr zne te s se fo-
loseasc de ea. C ci înea s-a desfiin at toat puterea lui i prin
ea a primit lovitura de moarte⁵⁸². Pe St pînul

⁵⁸² Nu- i promite diavolul fericirea prin suferin a crucii. E drept c
sînt i oameni care primesc s moar pentru un alt ideal. Dar idealul
acela e p mîntesc. Nimenea nu prime te suferin a pentru des vîr irea
adev rat de ordin spiritual i nu renun a pentru totdeauna la via a
p mînteasc pentru via a fericit de dup moarte. Prin crucea lui
Hristos s-a ar tat c nici o ispit a diavolului nu duce la via a
adev rat . Toat puterea de ispitire a diavolului a fost nimicit prin
cruce. Acceptarea ei îneamn renun area omului chiar i la mîndria
ca mijloc atractiv prin care s-ar dobîndi fericirea. De aceea membrii
unor forme de cre tinism care resping crucea nu se pot lep da de
mîndria c se mîntuiesc prin ei în i i sau i prin ei. Prin cruce îns i
moartea sus inut de diavolul ca „via moart ” a fost omorît .

Pe de alt parte crucea e una în sensul i forma ei, încît nu poate fi
înlocuit printr-un chip pref cut al ei. Oamenii ca persoane sînt îns
mul i i fiecare fa de om reflect un alt con inut sufletesc mai ales
din punct de vedere al binelui i al r ului, avînd îns fiecare i

Hristos nu-l cunoa tem după trup și de aceea diavolul încercă să ne convingă prin minciună că El este, că crezând în el cu încredere că adevărul lui, să ne pierdem. Deci când vezi în vis semnul crucii, află că visul este adevărat și este de la Dumnezeu. Dar grăbește-te și primești asigurarea arătării ei adevărate de la sfinți și nu crede gândului tău⁵⁸³. Domnul lumineze gândurile în alegerile tale, frate, ca să scapi de toată încrederea vrăjmașului.

417. *Întrebare:* *Imi spune gândul: „Deși s-arată sfânta cruce, fiind nevrednic nu te mândri”. Aceasta îmi pricinuește teamă și frică.*

Răspuns: Nu fi îngrijorat de aceasta. Căci dacă îți se arată „peste tot, sfânta cruce, ea va alunga suflul mândriei”⁵⁸⁴. Pentru că unde este Dumnezeu acolo nu este rău⁵⁸⁵.

putin a unei imitari a altuia în privința aceasta, până la un loc. În aceasta e dat și puțin a amăgirii oamenilor de către semenii lor, care pot lua înfățișarea binelui când sînt răi. Și tot în aceasta e dat și puțin a diavolului de a lua un chip omenesc bun, sau chiar apropiat de al lui Hristos. Dar aceasta nu înseamnă că nu trebuie să zugrăvim icoana lui Hristos. Căci icoana nu pretinde a fi însăși persoana lui Hristos, cum se pretinde în lucrarea Lui. Icoana nu ne cere să o luăm drept realitatea Lui și să ne închinăm ca originalului, cum ne cere în lucrarea. Căci icoana ne invită la transcenderea ei, pentru a ne pune în legătură nevăzută cu originalul.

583 Ed. Volos: „Sfîntul asigură pe cititor. Căci zicînd că atunci cînd apare în vis semnul crucii, visul e adevărat, în continuare cere să nu se încreadă în ceva gândului său, ci să se asigure despre visul acela de la sfinți. Căci de multe ori crezînd unii că vîd în somn chipul crucii, îl vîd confuz și nedistinct, nu distinct și limpede; sau vîd împreună cu el și alte chipuri ciudate și necuvenite. Din aceasta se vede că și visul acela este din încrederea vrăjmașului. Rezultă deci că lucrul cel mai bun și mai sigur este să nu creadă în ceva nici-unui vis. Căci „pe mulți i-a pierdut visurile” zice Sirah.”.

584 Semnul crucii produce smerenie cînd se privește cu credință. Căci vedem că mîntuirea ne-a venit prin smerirea lui Hristos până la

418. *Întrebare:* *Am auzit c de se arat cuiva un vis de trei ori, e semn c el este adev rat. A a este, P rinte ?*

R spuns: Nu-i a a. Nu trebuie crezut nici-unui astfel de vis. C ci cecece s-a ar tat cuiva vreodat prin minciun , poate s fac aceasta i de trei ori i de multe ori. Nu te l sa deci batjocorit, ci ia seama la tine, frate.

419. *Întrebare:* *Uneori v d în inima mea cum gândurile viclene dau târcoale cuget rii mele ca fiarele, f r s -mi pricinuiasc vre-un r u. Ce este aceasta?*

R spuns: Aceasta este o am gire a vr jma ului, care are ascuns în sine mândria, ca s te încredin eze c gândurile rele nu te pot duce la nici-un r u i a a s se trufeasc inima ta. Dar nu te l sa am git. Ci adu- i aminte de sl biciunea ta i de p catele tale. i chiam numele lui Dumnezeu în ajutor împotriva vr jma ului ⁵⁸⁶.

moarte. Numai prin aceasta ne vine i nou . C ci nimic n-am f cut noi ca s ne mîntuim. i dac credem c ne mîntuim prin noi în ine, dac deci ne mîndrim, nu ne mîntuim, pentru c nu credem în cruce. Cine prive te deci crucea cu mîndrie sau cu dispre , arat c nu crede în ea i deci nesmerindu-se nu se mîntue te. Pentru c r mîne încrez tor în puterile sale, care pîn la urm î i dovedesc neputin a.

585 Unde e crucea e Dumnezeu. Unde e crucea e vestirea c nu ne mîntuim prin noi ic nici Dumnezeu însu in unemîntue te printr-unactst pînitor demîndrie, ci prin coborîresmerit lanoi, încaree adev rata iubire fa de noi. Ea ne arat astfel pe adev ratul Dumnezeu, care nu poate fi mîndru, dominator i r zbun tor, ci blînd, smerit i iubitor. Unde e crucea se vede Dumnezeul adev rat, în care nu poate fi nici-un r u.

586 Poate cîteodat te gînde ti la femeie, la bani, la b utur , la putin a de a face pe de teptul i nu te sim i ispitit s treci la faptele p c toase legate de acelea. Dar îns i încrederea c stai tare prin tine e un

420. *Întrebare: Poate spune cineva c Duhul Sfânt locue te într-un p c tos? i dac spune, P rinte, c nu locue te, cum sînt p zi i p c to ii?*

R spuns: Sfin ii se învrednicesc s aib pe Duhul Sfânt i se fac loca ul (templul) Lui. C ci zice: „Voi locui i voi umbla în ei” (Lev. 26, 12; II Cor 6, 16). Iar p c to ii sînt str ini de El⁵⁸⁷, dup spusa: „în sufletul viclean nu va intra în elepciune” (În elep. 6, 4). Dar sînt p zi i prin bun tatea Lui. În toate deci s -I în l m mul umire negr itei Lui bun t i i iubirii Lui de oameni. C Lui se cuvine slava în veci. Amin.

421. *Întrebare: Când m aflu în vre-un necaz i m rog i bun tatea negr it a lui Dumnezeu m ajut , gîndul meu se mîndre te pentru c am fost auzit. Ce s fac?*

p cat. E p catul mîndriei. Deci i atunci cheam numele lui Dumnezeu, ca s -i treze ti con tiin a c lini tea ta o datorezi Lui. C ci dela mîndrie foarte u or po i luneca la vre-un p cat din cele de care- i vorbesc gîndurile amintite. Numai dialogul cu Dumnezeu te ap r de mîndrie, ar tindu- i cît de mare este El i cît de mic e ti tu. Nu trebuie s ai niciodat con tiin a c e ti singur nici în cele bune, nici în cele rele. Sentimentul c e ti singur în cele bune se asociaz cu mîndria ; în cele rele, cu disperarea. Numai din comuniunea cu Dumnezeu ai smerenia i lini tea, n dejdea i încrederea. Iar cînd chemi numele lui Dumnezeu, însu i El vine de fa . Nu ne putem pune în leg tur cu cineva dela distan decît chemîndu-l pe nume, sau gîndind la numele lui.

587 Ed. Volos: „Poate se în elege c sînt str ini de lucrarea, dar nu i de puterea Lui. C ci cei odat boteza i, care au primit harul Duhului, chiar de p c tuesc dup aceia, au în inima lor harul Duhului, îns prin putere i ca o scînteie înecat în patimi, nu i ca lucrare, cum se afl în sfin i.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Cînd rugîndu-te, ai dobîndit ceea ce ai cerut i de aceea te-ai mîndrit, e v dit c nu te-ai rugat dup Dumnezeu, nici n-ai primit ajutorul dela Dumnezeu, ci ai fost sub lucrarea dracilor, ca sa i se mîndreasc inima. C ci cînd ajutorul vine dela Dumnezeu, sufletul nu se mîndre te, ci mai vîrtos se smere te i se minuneaz de marea mil a lui Dumnezeu, care binevoe te s miluiasc pe p c to i, m car c sînt nevrednici i se sup r totdeauna. Se minuneaz c nu ne d dup p catele noastre, ci în multa Lui r bdare trece cu vederea p catele noastre i ne rabd îndelung i ne milue te. i de aceea nu se mîndre te, ci tremur i-L sl ve te.

422. *Întrebare a aceluia i: Cînd te-am întrebat, P rinte, despre îndelunga r bdare, ai spus c afit aceasta cît i toat fapta bun este un dar al lui Dumnezeu. Iar acum ai spus despre rug ciunea i despre ajutorul de pe urma ei c nu sînt dela Dumnezeu. L mure te-mi, te rog, în elesul acestora.*

R spuns: Dac fapta cea bun sau rug ciunea au fost înso ite dela început de slava de art , a fost, f r îndoial , diavoleasc . Dar dac la început n-a avut în sine slava de art , dar pe urm ai primit-o, ai nimicit ceea ce se f cea bine, asemenea celui ce în l un zid i apoi îl d rîm . Dar dac slava de art te-a atacat i tu n-ai primit-o, nu te-a v t mat întru nimic.

423. *Întrebare: De multe ori cînd rostesc psalmii, m simt mîndrindu-m . Ce trebuie s spun acestui gînd?*

R spuns: Cînd se în l (se mîndre te) inima în vremea rostirii psalmilor, adu- i aminte c s-a scris: „Cei

ce se r zvr tesc s nu se înalte în ei în i i" (Ps. 65, 6). Iar a se r zvr ti înseamn a nu citi în chip în elept, cu frica lui Dumnezeu. Cerceteaz deci dac gândul nu- i umbl împr tiat în vreme ce roste ti psalmii. i vei afla, f r îndoial , c se împr tie i mînii pe Dumnezeu.

424. *Întrebare: Cînd m îngreunez în gânduri, fie rostind psalmii, fie f r aceasta, i chem numele lui Dumnezeu în ajutor, vr jma ul îmi opte te c e o mîndrie a socoti c fac bine pomenind neîncetat pe Dumnezeu. Ce s fac cînd mi se întâmpl aceasta ?*

R spuns: tim c cei bolnavi au nevoie totdeauna de doctor i de leacurile dela el; i cei prin i de furtun alearg în grab spre port, ca nu cumva s li se sf rîme corabia. De aceea i proorocul strig , zicînd: „Doamne, sc pare te-ai f cut nou în neam i în neam" (Ps. 81, 1); i iar i: „Dumnezeu este sc parea i puterea noastr , ajutor întru necazurile ce ne împresoar pe noi foarte" (Ps. 45, 1). Iar dac El e sc parea noastr , s ne aducem aminte c zice: „Cheam -M pe Mine în ziua necazului t u i te voi izb vi i M vei pream ri" (Ps. 119, 16). S tim deci c venind necazul, trebuie s chem m neîncetat pe milostivul Dumnezeu. Dar chemîndu-L s nu ne în l m în cuget. C ci dac nu e cineva nebun, nu se mîndre te cînd e amenin at de vr jma . Deci cei ce avem nevoie de Dumnezeu, s chem m numele Lui în ajutor împotriva vr jma ilor. i dac nu sîntem lipsi i de minte, s nu ne în l m cu cugetul. C ci îl chem m avînd nevoie i alerg m la El împresura i de necaz. Pe lîng acestea toate, tim c a chema neîncetat numele lui Dumnezeu e un leac care nimice te nu numai toate patimile, ci îns i lucrarea lor. C ci precum impune doctorul leacul, sau pune un plasture pe ran i prin aceasta lucreaz f r s

Sfin ii Varsanufie i Ioan

tie bolnavul cum, a a i numele lui Dumnezeu numit de noi înl tur , f r s tim noi cum, toate patimile ^{587b}.

425. *Întrebare: Când gândul ⁵⁸⁸ meu pare c e lini tit i netulburat, nu e bine s st ruim i atunci în*

^{587b} Cei doi B trîni socotesc c omul nu e niciodat singur. Când nu e în chip con tient cu Dumnezeu, este, f r s tie, cu cel r u. P reea cuiva de a fi singur, sau voin a de a fi singur, sub puterea patimilor sale, ascunde aflarea sa sub înrîurirea demonilor, starea sa de rob al lor. Din leg tura cu ei, de sub robia nev zut a lor i de sub robia v zut a patimilor, omul nu poate sc pa decît intrînd în rela ia de dialog direct cu Dumnezeu prin chemarea numelui Lui. Orice moment de întrerupere a acestei rela ii cu Dumnezeu înseamn o înlocuire a ei prin lucrarea celui r u. Numele lui Dumnezeu chemat te pune sub ocrotirea lui Dumnezeu, te opre te dela rele, te scoate din egoism, în care omul nu e propriu zis singur, ci sub robia celui r u, în care nu lucreaz singur pentru sine, ci lucreaz cel r u împotriva lui. Numai în Dumnezeu e ti liber, deci numai avînd pe Dumnezeu în rela ie cu tine, lucrezi prin tine. C ci faci binele care te înt re te cuadev ratpetine,darte ineînrela ieiubitoare iînt ritoare icuceilal i icu Dumnezeu. Numai în rela ia iubitoare e ti liber. Numele lui Dumnezeu chemat de noi aduce în noi lucrarea lui Dumnezeu, dar elibereaz i lucrarea noastr . C ci în chemarea numelui Lui ne ar t m iubirea fa de Dumnezeu, ne ar t m încrederea în El, iar aceasta este i o lucrare a noastr . i El r spunde iubirii noastre, încrederii noastre ce iradiaz din noi spre El cu iubirea Lui, deci cu ajutorul i cu lucrarea Lui. i ea ne vindec de bolile patimilor. Diavolul nu a teapt s fie chemat, ca s vin . Ii ajunge s ne vad neadresîndu-ne lui Dumnezeu, near tîndu-ne iubirea fa a de El nep s tori fa de El, ie i i din rela ia actual cu El prin iubire. C ci rela ia cu Dumnezeu nu poate avea loc decît în iubire, în încredere fa de El. Unde nu-i aceasta, unde nu e decît iubirea fa de noi, unde e nep sare fa de Dumnezeu i de alii, unde e acest usc ciune, e lucr tor diavolul. Pe diavol nu trebuie s -l iubim ca s lucreze în noi. Ajunge s ne iubim pe noi în ine în exclusivitate. C ci aceasta ne desparte de ceilal i i de Dumnezeu i aceasta o vrea diavolul. El se mul ume te s nu-l urîm. Iubirea nu-i convine. Lui îi place s urîm pe to i, sau s fim nep s tori fa de to i. Prin aceasta

chemarea numelui St pînului Hristos ? C ci mi se strecoar gîndul c atunci, odat ce sîntem în pace, nu mai e nevoie de aceasta

R spuns: Nu trebuie s ne încredem într-o astfel de pace, dac ne timp c to i⁵⁸⁹. C ci zice Domnul: „Nu este pace celor p c to i” (Is. 48, 22). Dac deci nu au pace cei p c to i, ce pace este aceasta? S ne temem de ea. C ci s-a scris: „Cînd zic pace i lini te, atunci f r de veste vine peste ei pieirea, ca i durerea celei ce are în pîntece, i nu vor sc pa” (I Tes. 5, 3). Se întîmpl uneori c i vr jma ii aduc din viclenie pu in lini te inimii, ca s cheme numele lui Dumnezeu. Dar tim c chemarea Lui neîncetat îl enerveaz i îi sl be te. tiind aceasta, s nu încet m a chema numele lui Dumnezeu în ajutor. C ci aceasta este o rug ciune⁵⁹⁰. i ni se spune: „Ruga i-

facem voia lui. P rem în acest caz c ne iubim pe noi. Dar pîn la urm ne scîrbim i de noi cei afla i în golul acestei singur t i. A a ajuns unii pîn la sinucidere.

588 Se folose te în aceste „Scrisori” aproape totdeauna termenul „gînd” pentru o stare con tiin , pentru o anumit stare existen ial a con tiin ei. Con tiin a e pe de o parte tirea despre sine pe de alta aceast tire despre sine se ascute, se determin , ia forma unei anumite dispozi ii existen iale. Ea nu r mîne rece, neutr , de i teoretic putem distinge între tirea general de sine i aceast calitate existen ial a ei, ca între mare i valul ei mereu schimbat.

589 Exist o pace de scurt durat a fiarei care s-a s turat i a omului care i-a satisf cut pentru un moment pl cerea. E pacea trupului obosit de spasmul din timpul pl cerii. Patima se va trezi curînd din nou.

590 Prin chemarea numelui lui Dumnezeu cu iubire, cu laud , cu mul umire pentru ajutorul dat, sufletul î i spune tot ce e Dumnezeu pentru el. i de fiecare data potrivit st rii i trebuin ei momentului. E a a cum o mam rostind numele copilului, î i aduce în suflet fiin a lui întreg cu tot ce-l caracterizeaz , dar a a cum îl vede în acel moment. Numele nu e numai o copie a întregului, ci întregul lui real,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

v neîncetat" (I Tes. 5, 17). Iar „neîncetat" e ceea ce nu are margine sau m sur .

426. *Întrebare:* Cînd m laud oamenii sau gîndul din inim ⁵⁹¹ i m v d îngreunat de el, ce trebuie s fac cu el?

R spuns: Cînd te laud gîndul i nu po i trece nev t mat peste el, sile te-te s chemi numele lui Dumnezeu i spune-i gîndului: scris este: „Poporul Meu cei ce v fericesc pe voi, v în eal i c rarea picioarelor voastre o strîmb " (Is. 3, 11). C lauda aceasta, frate, nu e nimic altceva decît în el ciune, o spune proorocul zicînd: „Tot omul este iarb i toata slava omului este ca floarea ierbii" (Is. 40, 6). Iar c cel ce prime te lauda oamenilor nu are nici-un folos dela ea, o spune St pînul însu i: „Cum pute i crede în Mine cînd primi i lauda dela oameni?" (Io. 5,44). Iar dac se face ceva dup Dumnezeu, trebuie s ne gîndim c „cel ce se laud , întru Domnul s se laude" (I Cor. 1, 31). Astfel Apostolul, ajuns la mari m suri, nu se l uda întru sine, ci zicea: „Cu harul lui Dumnezeu sînt ceea ce sînt" (I Cor. 15, 10)⁵⁹². Lui se cuvine cu adev rat slava i m rirea în veci. Amin.

care f r a înceta s fie i în afar , este i în untru celui ce-i roste te numele.

⁵⁹¹ Con tiin a din sim ire, con tiin a unit cu sim irea.

⁵⁹² Ispita de a ne l uda ne rupe din leg tura cu marea realitate care nu e dela noi. Singuri i f r cele puse la dispozi ia noastr prin oameni i de natura care nu e dela oameni, în care se include în parte i fiin a noastr , dar în care e lucr tor i Dumnezeu, n-am putea face nimic. Dar tot ce ni se pune la dispozi ie de Dumnezeu i de al ii, nu desfiin eaz grani a dintre ei i noi. Ei r mîn persoane pe care nu le putem asimila. Tot a a nici natura pus la dispozi ia noastr de o Persoan suprem nu ne poate desfunda, dar nici nu o putem asimila întreg . Cu atît mai mult Persoana suprem e ap rat de grani a Ei.

427. *Întrebare:* *Dac deci psalmodiez, sau m rog, sau citesc i-mi r sare un gând necuvenit, îl voi lua în seam i voi întrerupe psalmodierea, sau rug ciunea, sau citirea, ca prin alte gânduri s m împotrivesc lui ?*

R spuns: Dispre ue te-l pe acesta i ia aminte cu toat grija la psalmodie, la rug ciune i la citire ca s po i lua putere dela cele spuse. C ci dac primim s ne ocup m cu gândurile vr jma ului, niciodat nu vom putea face nimic. i aceasta o urm re te el. i când vezi st ruin a lor de a te împiedica dela psalmodie, sau rug ciune, sau citire, nici atunci s nu te lup i cu ele. C ci nu e în puterea ta. Ci sile te-te s chemi numele lui Dumnezeu i El va veni în ajutorul t u i va alunga uneltirile vr jma ilor⁵⁹³. C ci a Lui este puterea i slava în veci. Amin.

428. *Întrebare:* *Cum agonise te cineva poc in a (str pungerea inimii) prin rug ciune, citire i psalmodiere ?*

R spuns: Poc in a (str pungerea inimii) îi vine omului dela neîncetata amintire (a p catelor). Când deci se roag cineva, rugându-se, trebuie s - i aduc faptele lui trecute în amintire i s se gândeasc cum vor fi judeca i cei ce au s vîr it astfel de fapte. S se gândeasc la cuvîntul înfrico tor: „Duce i-v dela Mine,

oricît comunic m cu Ea, prin ceea ce ne d ; i nu ne desfiin eaz nici pe noi.

⁵⁹³ Numai con tiin a prezen ei lui Dumnezeu, trezit de chemarea numelui Lui, poate atrage sufletul dela un gând necuvenit. Numai ea m scoate din limita puterilor mele. Alte gânduri invocate de mine împotriva acelui gând nu m poate ajuta s -l biruiesc, pentru c sînt sus inute numai de slaba mea putere.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

blestema ilor, în focul cel ve nic" etc. (Mt. 25,4). Iar prin amintirea p catelor în eleg nu pe a fiec ruia în parte, ca nu cumva prin aducerea lui în gînd s pricinuiasc vr jma ul alt robie. Ci s ne aducem aminte numai c sîntem înfunda i în datoria p catelor⁵⁹⁴ i dup aceasta, dac continu învîrto area, s nu înceteze (amintirea). C ci de multe ori aceasta o îng due Dumnezeu spre a proba pe om, dac st rue (în rug ciunea înso it de amintirea p catelor sale)^{594b}.

Cît prive te citirea i psalmodierea, e de trebuin ca mintea s fie atent la cele spuse i sufletul s u s caute sa în eleag cele cuprinse în ele, c dac e vorba de bun t i s rîvneasc la ele; iar dac e vorba de r spl tirea relelor, s scape de amenin area ce-i a teapt pe cei ce le s vîr esc. S st rue în pomenirea lui Dumnezeu i în amintirea p catelor, chiar dac învîrto area continu . C ci milostiv i îndurat i îndelung r bd tor e Dumnezeu i prime te str duin a noastr . Aminte te- i pururea de cel ce zice: „A teptînd, am a teptat pe Domnul i a luat aminte la mine" (Ps. 39, 2). St ruind în acestea, n d jduie te c milele lui Dumnezeu se vor apleca la tine degrab .

429. *Întrebare: Cînd m silesc s iau aminte la în elesul cuvintelor psalmodiei, mi se întîmpl adeseori ca ele s -mi prilejuiasc gînduri urîte.*

⁵⁹⁴ Sînt p cate care trebuie pomenite i într-un mod specificat, îns altele nu trebuie pomenite astfel, ca s nu ispiteasc la repetarea lor. Primele le au mai mult mirenii: avorturi, neajutorarea cuiva, necercetarea unui bolnav, negrija de p rin i, etc. De aceea la monachi s-a n scut obi nuin a de a zice în rug ciune numai: „Doamne Iisuse Hristoase, milue te-m pe mine p c tosul".

^{594b} De aci s-a n scut rug ciunea concentrat amintit . Avem în acest r spus i în cel urm tor o analiz subtil a acestei teme.

R spuns: De vezi c vr jma ulunelte tes - i stârneasc r zboi chiar din cuvintele psalmodiei, nu trebuie s cau i în elesul întocmai al celor spuse ci spune-le cu trezvie if r împr tiere. C ci chiar dac le spui numai vr jma îi cunoscînd în elesul lor nu i se pot împotrivi. i psalmodierea îi ine loc de cerere c tre Dumnezeu spre nimicirea vr jma ilor.

430. *Întrebare:* *Dac în timpul psalmodierii, sau aflîndu-m între oameni sînt sup rat de gînduri i numesc pe Dumnezeu în inim , neputînd rosti numele Lui cu gura sau m gîndesc numai la El, oare îmi ajunge aceasta spre ajutor ?*

R spuns: Dac aflîndu-te în vremea psalmodierii, sau între oameni, îi vine s -L nume ti pe Dumnezeu, s nu crezi ca dac nu-I spui numele cu gura, nu-L nume ti. Ci gînde te-te c e cunosc tor al inimii i ia aminte la inim i nume te-L în inima ta. C ci aceasta este ceace spune Scriptura: „îchide u a ta i roag -te Tat lui t u întru ascuns" (Mt. 6, 6). Ea cere s îchidem gura i s ne rug m Tat lui în inim . Cel ce îchide deci gura i nume te pe Dumnezeu, sau se roag Lui în inima sa, împline te porunca amintit . Iar dac nu-L nume ti în inim , ci te gînde ti numai la El, ajungi i mai repede la înt decît prin numirea Lui ⁵⁹⁵. i aceasta îi ajunge spre a-I primi ajutorul.

⁵⁹⁵ Gîndind la Dumnezeu Te pune i mai repede sau mai direct în leg tur cu El decît pomenirea numelui Lui în inim , care i ea te pune mai repede în leg tur cu El decît rostirea numelui Lui cu gura. Nimic nu-i mai repede ca gîndul. Gîndul cuprinde direct indefinitul persoanei. Numele îl determin întrucîtva, sau te face s intri în nedeterminatul Persoanei printr-un cuvînt determinat. Dar trebuie s fi progresat mult în numirea deas a numelui lui Dumnezeu, ca s -L po i gîndi pe El cît mai des f r folosirea cuvîntului. Cuvîntul îi st

431. *Întrebare:* Oare e bine atunci s cugete cineva în inima sa pururea la Dumnezeu, sau s se roage pururea, f r s aib împreuna lucrare a limbii ? Când mi se întîmpl aceasta, gîndul mi se scufund i m simt îngreunat i mi se pare c v d un fel de lucruri i de n luciri i m aflu ca într-un vis.

R spuns: La treapta aceasta nu pot ajunge decît cei des vîr i i, care pot s - i cîrmuiasc mintea i o pot inea în frica de Dumnezeu, ca s nu porneasc în toate laturile i s se scufunde în cea mai adînc împr tiere i în tot felul de închipuiri ⁵⁹⁶. Dar cel ce nu poate s - i in gîndul pururea treaz la Dumnezeu, î i va prinde acest gînd i-l va lega cu limba. S d m o pild : Prive te la cei ce înoat în mare. Cei mai me teri dintre ei se arunc cu îndr zneal în ea, tiind c pe cei ce cunosc bine me te ugul, marea nu-i poate duce la fund. Dar cel încep tor în acest me te ug, cînd simte c se scufund în adîncul apelor, temîndu-se s nu se înece, se smulge pe

mai mult în putere decît gîndul. Cine ajunge s se gîndeasc des sau permanent la Dumnezeu i-a imprimat tot con inutul gîndirii sau sim irii suflute ti de gîndul la Dumnezeu.

⁵⁹⁶ Exist i o scufundare, mai bine zis o îfundare, într-o împr tiere i într-o imagina ie f r s fir it. Dela o idee treci la alta, care i se pare mai adînc decît prima, dela o închipuire la alta, care i se pare mai interesant decît cea dinainte; i a a mai departe. Te înfunzi ca într-un labirint. Pentru cel ce nu- i poate inea gîndul alipit la Dumnezeu, legarea lui de cuvînt, sau de numele lui Dumnezeu e un ajutor. Cel ce- i ine gîndul alipit de Dumnezeu, f r ajutorul cuvîntului, îl ine lipit de acela Dumnezeu personal de care-l ine alipit i prin nume, sau prin cuvintele rug ciunii. E un Dumnezeu personal, care are o voie personal , i care vrea s ne mîntuiasc , în calitatea lui de Persoan . Acela nu se scufund într-un panteism haotic, care î i justific cele mai n stru nice gînduri contradictorii, pe motiv c toate sînt implicate într-o esen considerat drept Dumnezeu.

sine din largul mării spre mal. Iar suflând puîn, se aruncă iar în larg și a se deprinde prin aceasta și învețe cu des-vîrîre meșteșugul, pînă va ajunge la măsura celor ce au învățat-o înaintea lui.

432. *Întrebare:* *Ce este ce spune un oarecare dintre Părinți că nu e de osîndit intrarea gândurilor, ci reaua lor folosire? Iar Ava Iosif a spus unuia dintre frații: „Taie repede gândurile”, iar altuia i-a spus: „Las-le să intre și stai de vorbă cu ele și vei ajunge un om încercat” (Pateric, Iosif de Panefo, 3).*

Răspuns: Intrarea gândurilor e una cu semănarea lor. Și nu e lucru de osîndit. Dar reaua lor folosire este învoirea cu ele. Acesta e un lucru de osîndit. Iar deosebirea între alți să gândurile și între iată este acesta: cel ce poate să li se împotrivescă și să lupte cu ele și să nu fie biruit, să le lase să intre; iar cel ce e slab și nu poate, ci trebuie să se învoi cu ele, să le taie, alergînd la Dumnezeu.

433. *Întrebare:* *Cînd mă aflu într-un loc unde sînt moaște ale sfinților mucenici, gîndul mă împinge să merg de multe ori și să mă închin lor. Și de cîte ori trec prin fața lor, mă îndeamnă să-mi plec capul. Oare trebuie să-o fac aceasta?*

Răspuns: Nu trebuie să-o faci aceasta. Dacă te închini o dată, îți ajunge. Deci nu asculta de acest gînd. Cînd nu e ti împins de el, închin-te din propria hotărîre de trei ori. Căci am auzit că cele ce se fac cu tulburare și întristare și toate cele prisositoare sînt ale dracilor (Pateric, Pimen, 129) La fel ajunge să-i pleci capul o

Sfin ii Varsanufie i Ioan

dat sau cel mult de trei ori. i aceasta f r vre-o sil
impus în gînd.

434. *Întrebare:* *Cîte odat sînt cuprins de o team
care îmi cere s intru s m rog.*

R spus: Nu intra pentru c i-e team ,ci intr la
vremea cuvenit mînat de voin a de a te ruga lui Dumne-
zeu i sfin ilor pentru mîntuirea ta.

435. *Întrebare:* *Mi-ai spus s nu intru pe motiv de
team . Dar cînd voesc s intru i s m rog pentru mîn-
tuirea mea, teama ce m cuprinde m îndeamn s -mi
opresc rug ciunea pentru porunca ce mi-ai dat-o s nu
intru pe motiv de team .*

R spus : S mi te opreasc frica⁵⁹⁷. Ci intr i te
roag . Nu da nici-o însemn tate fricii. Ea nici s nu te
mi te la rug ciune, nici s nu te opreasc dela ea. if -le toate
la vreme i cu frica lui Dumnezeu⁵⁹⁸.

⁵⁹⁷ Nu frica s te fac s intri în biseric s te rogi. Dar nici s nu te
opreasc frica.

⁵⁹⁸ Se face deosebire între team () i frica de Dumnezeu
(). Prima poate este temerea de ceva ce se poate întîmpla
omului în lume; a doua e frica de judecata lui Dumnezeu, de
pierderea vie ii ve nice. Ea poate e una cu deosebirea ce o face
Heidegger între Furcht i Angst. „Teama” ine pe om legat de lumea
aceasta i îl îndeamn s se roage pentru vre-un succes în lume sau
pentru ap rarea de vre-un insucces în lume. „Frica de Dumnezeu” îl
leag pe om de via a mai presus de cea din lume i-l îndeamn s se
roage pentru mîntuire, pentru a nu se pierde în lume.

436. *Întrebare: Sînt împins cu nelini te s m înseamn (s m pecetluesc) de multe ori, fie noaptea, fie ziua. Ce s fac ?*

R spuns: De o facem cu trezvie, ne ajunge spre paz i mîntuire s ne pecetluim i numai o singur dat , fie noaptea, fie ziua. C ci dac credem c r mîne ne tears întîia pecete, nu e nevoe de a doua. Pentru c a o voi pe a doua, înseamn c nu o socotim st ruind pe întîia ⁵⁹⁹. Aceasta se poate vedea i din ceeace se face în lume. Dac pecetlue te cineva o visterie i r mîne întîia pecete, nu e nevoe de alta. Dar aceasta o pricinuesc demonii ca s aduc la nep sare i neaten ie, spre a nu o mai face cu trezvie i curat, chiar dac o facem o singur dat . Deaceea mai bine e s o facem aceasta mai pu in, dar cu frica lui Dumnezeu. Aceasta ne va folosi mai mult decît a o face de multe ori cu tulburare din partea vr jma ilor. C ci zice: „Mai bun e pu inul dreptului" (Ps. 36, 16). O spun aceasta pentru cazul cînd se amestec tulburarea în trezvie, împingîndu-ne s facem ceva la vreme nepotrivit . C ci cînd vedem gîndul bucurîndu-se c ne pecetluim nu din temere, nici cu tulburare, ne folosim de aceasta ca de ceva ce se face cu frica lui Dumnezeu. Pentru c ceeace se face din propria voin place mai mult lui Dumnezeu.

437. *Întrebare: Cînd m pecetluesc cu mîna stîng , dac nu pot cu dreapta, nufac ceva necuvenit ?*

⁵⁹⁹ Se pare c e vorba de un obicei de atunci din mîn stiri de a se „pecetlui" monachii mai des în semnul crucii cu untdelemn sfin it. Se face întrebarea de e bine s se fac aceasta seara i diminea a, sau de mai multe ori ziua i noaptea ().

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Eu pîn acum cînd voesc s -mi pecetluesc dreapta, o fac aceasta cu sînga.

438. *Întrebare:* Cînd m rog pentru multe lucruri, oare trebuie s amintesc defiecare în rug ciune ?

R spuns: Dac vrei s te rogi pentru multe lucruri, odat ce Dumnezeu tie de care lucruri avem trebuin , roag -te, zicînd: „St pîne, Doamne Iisuse Hristoase, c l uze te-m dup voia Ta”⁶⁰⁰. Iar de vrei s te rogi împotriva patimilor, zi: „T m due te-m dup voia Ta”⁶⁰¹. Iar dac te rogi împotriva ispitelor, zi: „Tu tii ce-mi

⁶⁰⁰ În aceasta simte Hristos ca Persoan deosebit de mine, c in seama de voia Lui. În tr irea voii celui lalt îl simt pe acela ca persoan cu o grani peste care nu pot trece, ca o persoan cu care nu m pot confunda. Cînd vreau s trec peste cel lalt din mîndrie, de fapt ne mai tiind de o alt persoan , cu care r mîn în comuniune, pierd i experien a propriei persoane. Mîndria i panteismul sînt strîns unite. Acceptînd s se fac voia lui Hristos cu voia mea, nu m desfin ez nici pe mine ca persoan , ci m unesc cu El în comuniunea iubirii. tiu c El va face cu mine ceea ce m ferice te, ceea ce-mi d o con tiin accentuat a propriei persoane, în comuniune cu El. Propriu zis ceea ce m ferice te este comuniunea cu alt persoan i în mod des vîr it cu persoana lui Hristos. Cel lalt, are o grani . Dar mi-o deschide el însu i f r s o desfiin eze. i le simt pe amîndou atît c are o grani cît i c o deschide el însu i din iubire pentru mine. Nu trec eu însumi peste el f r voia lui. Are o fire ca a mea, într-un fel comun , prin care spore te firea din mine. Dar a pus pe ea pecetea lui i mi-o comunic cu voia lui. Aceasta îmi produce o dubl bucurie: c primesc ceva ce e înrudit cu mine i m spore te, dar primesc aeeasta cu voia lui, din iubirea lui. Aceasta e ceea ce m bucur propriu zis, îmi d via . Taina aceasta are gradul culminant în Sf. Treime i e sus inut între noi de Sf. Treime. Se poate vorbi în Sf. Treime chiar de o singur voie i totu i de trei voitori.

⁶⁰¹ Chiar numai cerînd lui Hristos s se fac voia Lui în tine, în privin a patimilor, te t madue ti de patimi, pentru c renun i la mîndria egoismului t u.

este de folos, ajut sl biciunii mele. i f sfîr it ispitelor dup voia Ta".

439. *Întrebare: Dac întîrzii mai mult în rug ciune, oare trebuie s st rui în rostirea acelora i cuvinte?*

R spuns: Nu numai decît. Dar st rue în în elegerea lor. Numai la aceasta trebuie s iei aminte: cererea s se fac dup voia lui Dumnezeu, care poate s dea toate; s se împlineasc scopul rug ciunii, care e s se împlineasc ceea ce cerem dup voia lui Dumnezeu ⁶⁰².

440. *Întrebare: Dac voe te cineva s chiverniseasc niscai lucruri în chip bine credincios, sau s le trimit cuiva dup buna pl cere a lui Dumnezeu, i nu tie cum s ofac i nu afl nici la P rin i c l uzire, ce trebuie s spun în rug ciune ?*

R spuns: S se roage a a: „Doamne, sînt în mîinile Tale. Tu tii ce-mi este de folos. C l uze te-m dup voia Ta i s nu m la i s r t cesc printr-o rea întrebuin are a acestor lucruri. C ci ale Tale sînt lucrurile i Tu st pîne ti asupra lor. Rîndue te, ca un St pîn, s le

⁶⁰² Aceasta e ceea ce trebuie s urm rim în mod principal prin rug ciune: s se uneasc voia noastr cu voia lui Dumnezeu, s ne deschidem iubirii Lui fa de noi, s se deschid grani a noastr fa de El i grani a Lui fa de noi; s ne comunice din iubire cît mai mult din Sine f r s ne desfiin eze, ci înt rindu-ne ca i noi s ne deschidem acestei iubiri a Lui. Îi spunem în rug ciune lui Dumnezeu ce sim im c ne trebuie, dar l s m s ne împlineasc aceea dup cum El tie i voe te ar tîndu-se i în aceasta unirea noastr cu El f r desfiin area noastr sau a Lui ca persoan , în rug ciune .Îi cerem propriu zis pe El s vin în noi, c ci prin El ne vine totul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

întrebuin ez întru frica Ta⁶⁰³. C a Ta este slava în veci. Amin".

441. *Întrebare: Când ed sau citesc, sau fac vre-un lucru de min i voesc s m rog, gândul îmi cere s caut spre r s rit. Ce trebuie s fac, P rinte ?*

R spuns: Fie c ezi, fie c te plimbi, fie c lucrezi, fie c m nînci, fie c faci altceva, fie c împline ti trebuin a trupului, roag -te f r s faci deosebire de se întîmpl s cau i spre r s rit sau spre apus. C ci ni s-a poruncit s ne rug m neîncetat (I Tes. 5, 17) i în tot locul (I Tim. 2, 8). i iar i s-a scris: „G ti i calea celui ce urc spre apus: Domnul este numele Lui" (Ps. 67, 4). Aceasta arat c Domnul este pretutindeni. i chiar cînd ai capul acoperit, nu te lipsi de rug ciune. Ia seama numai s nu te rogi cu nep sare⁶⁰⁴.

442. *Întrebare: Îmi spune gândul: „în toate p c tue ti i trebuie s spui în tot cuvîntul i fapta i*

⁶⁰³ Nu noi sîntem st pînii ultimi ai lucrurilor, ai naturii. Noi sîntem numai administratorii lor dup voia lui Dumnezeu, care tie cum trebuie s fie chivernisite spre folosul nostru al tuturor. De aceea nici indivizii nu trebuie s ne fac st pînii lor, certîndu-se i nedrept indu-se din cauza lor, nici institu iile generale în numele unor colectivit i. Numai întrucît ni s-au dat în administrare spre folosul nostru, se spune în Facere: „St pîni i p mîntul" (Fac. 1, 28). Dar nu trebuie s uit m c lucrurile trebuie s le folosim cu iubire între noi i cu recuno tin pentru Cel ce ni le-a dat, înînd seama de condi iile fundamentale în care ne pot fi de folos atît trupe te cît i spiritual; i de voia lui Dumnezeu care urm re te de fiecare dat s fie întrebuinate potrivit acestui folos. De aceea ne apuc m de orice fapt sau de folosirea oric rui lucru f cînd peste el semnul crucii.

⁶⁰⁴ Nota ed. Volos: Din. aceasta se vede c în starea de rug ciune propriu zis , cînd nu facem i altceva, b rba ii trebuie s se roage cu capul descoperit, cum spune i Apostolul Pavel (I Cor. 11,4).

gîndul: am p c tuit. C ci dac nu m rturise ti p catul, te socote ti pe tine ca unul ce n-ai p c tuit". i tare sînt chinuit de amîndou acestea: c nu pot spune aceasta în fiecare din cele amintite., iar de nu o spun, m socotesc c am p c tuit.

R spus: Trebues fimîntotdeauna încredin a i c p c tuim în toate: i în cuvînt, i în fapt, i în gînd. Dar s spunem în fiecare din acestea c am p c tuit, nu putem. De aceea întristarea pentru aceasta e o lucrare a dracilor, care voesc s ne arunce în descurajare. Dar i gîndul de a socoti c dac nu spunem în fiecare din cele amintite: „Am p c tuit”, n-am p c tuit, e necuvenit. Deci s ne aducem aminte de Eclesiastul care zice: „Vreme este a gr i i vreme este a nu gr i” (Ecl. 3, 7). S spunem diminea a pentru noaptea i seara pentru ziua în rug ciune, cu str pungerea inimii, St pînului Dumnezeu: „St pîne, iart mi-le toate pentru numele T u cel sfînt i vindec sufletul meu c am gre it ie”. i-i ajunge aceasta. Precum cînd cineva are pe un oarecare c ruia i-a împrumutat o sum i prime te dela el din ea pe rînd i nu poate încheia cu el vreodat toat socoteala, pl tind totul, a a e i aici⁶⁰⁵.

⁶⁰⁵ Îi d m lui Dumnezeu datoria noastr pe rînd. Iar aceasta ar trebui s ne in mereu treaz con tiin a c fi sîntem datori, cum ar trebui s -I spunem mereu: „Am p c tuit”. Dar nu o putem face aceasta mereu. Ba mai mult, dac am spune mereu: „Am p c tuit” ne-am obi nui s-o spunem f r aten ie. De aceea e o ispit a dracilor de a te socoti nemul umit c nu po i spune mereu: „Am p c tuit”. i din r spunsul acesta i cel privitor la „pecetluire” se poate deduce c autorii „Scrisorilor” ar fi spus acela lucru i despre o împ rt ire deas cu trupul i cu sîngele Domnului. C ci i aceasta poate duce la sl birea concentr rii în primirea lor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

443. *Întrebare:* *Mi se întâmpl când rostesc stihurile psalmilor și mă împrițuiesc cu mintea și s hoin resc. Ce să fac ?*

R spuns: De te-ai împrițit, reia psalmul ce-l rostești de la cuvintele ce îți amintești. Și dacă încercând o dată, de două, de trei ori, nu poți să îți amintești de acele cuvinte, sau amintindu-le nu poți înainta la cele de după ele, reia psalmul de la început. Căci scopul vrăjmașului este ca prin uitare să te împiedice de la slăvirea lui Dumnezeu. Iar să spună psalmul în continuare înseamnă să slăvești pe Dumnezeu. Dar neîmprițirea este proprie celor ce au simțurile curate⁶⁰⁶. Iar noi suntem slabi. Deci când ne dăm seama de împrițirea noastră, să ne trezim la înțelegerea celor spuse, ca aceasta să nu ni se facă pricină de osândă⁶⁰⁷.

444. *Întrebare:* *Când mă împrițuiesc cu gândul în rugăciune, ce să fac ?*

R spuns: Când te rogi lui Dumnezeu și te împrițiești, luptă-te până ce te rogi fără împrițirea noastră. Și supraveghează-ți mintea să nu se împriție. Iar dacă împrițirea stăruie, din pricina slăbiciunii noastre, până la sfârșitul rugăciunii, caută să ajungi la străpungerea inimii și zi plin de pocăință: „Doamne miluie-te-mă și-mi iartă-mă”.

⁶⁰⁶ Cine are simțurile curate, nu este atras prin ele de lucruri, de persoane, sau de amintirea lor. Acela rostind psalmii, cugetă la Dumnezeu. Și datorită acestui fapt nu se împrițiește de la înțelegerea stihurilor. Simțurile curate ne ajută la interiorizare și prin aceasta la străpungerea în înțelegerea cu Dumnezeu.

⁶⁰⁷ Disprețuind cele spuse nou de Dumnezeu prin psalmi, ne atragem osândă lui Dumnezeu, sau ne închidem viața noastră curată în fața lui Dumnezeu, rămânând în starea noastră morții sufletești.

toate gre alele mele". i vei lua iertare ele toate gre alele
i de împr tierea ce i s-a întîmplat în rug ciune ⁶⁰⁸.

445. *Întrebare: Când un frate roste te stihuri în
timpul psalmodierii, uneori gândul meu se umple de pace,
alteori se împr tie. Ce trebuie s fac ?*

*R spuns: Când gândul i se umple de pace i te
sim i str puns la inim de stihurile rostite de frate,
folose te-te de acest lucru. Iar de vezi c mintea î i este
robit de alte gânduri, adu-o la str pungere ca s ia
aminte de doxologia fratelui.*

446. *Întrebare: Dar mi se întîmpl c voidnd s
în eleg cele rostite de fratele s se nasc în mine o ispit
fa de el ⁶⁰⁹. Ce s fac ?*

608 Cererea milei lui Dumnezeu cu durerea inimii pîn la sfi iere ne
scap i de împr tiere. i de s-ar întîmpla aceasta m car pentru
cîteva clipe din cînd în cînd, descoperindu-ne omenescul actualizat
din întîlnirea cu Dumnezeu cel viu, produc tor de sim ire uman , ar
fi de mare ajutor pentru cre terea noastr duhovniceasc . F r un
Dumnezeu personal n-ar exista putin a unei continue sensibiliz ri a
omului, pentru c nu I-am cere mila cu sentimentul c ne-o poate da;
cu sentimentul c El însu i este plin de mil fa de noi, sau izvorul
milelor. Chiar oamenii care nu tiu de mil , nu sînt oameni adev ra i.
Iar organul sufletesc prin care sim im mila i devenim milo i e
inima. Ea e puntea sim itoare între persoan i persoan , prin ea d m
mila, dar i sim im mila lui Dumnezeu. Omul cu inima împietrit e
omul f r inim , omul în care nu mai func ioneaz acest organ. Când
el se învioreaz , se simte str puns în învîrto area lui, dar nu se poate
sim i deplin str puns decît în întîlnirea cu Dumnezeu cel milostiv. El
ne înmoaie inima prin mila Lui. Prin str pungere de aceast mil , ea
recî tîga sim irea lui Dumnezeu i simte îndemnul s -L
pream reasc pentru ea i s -I mul umeasc .

Iar aceast sim ire îl scap pe om de orice împr tiere a gândurilor
lucrurilor m rginite, impersonale, care îl coboar în planul închis,

R spuns: i aceasta este o robie ⁶¹⁰. C ci vr jma ul mut mintea dela un lucru la altul ⁶¹¹. Dar adu- i iar i inima la str pungere cînd vezi venind r zboiul ⁶¹². i zi- i ie cu certare: „Unde mergi nenorocitul? Gînde te-te la chinurile ce te a teapt . C ci acestea le vor suporta cei ce le fac sau le gîndesc acestea". Nu f r rost aducea Iov jertfe pentru fiii lui, zicînd „ca nu cumva s fi gîndit ei vre-un r u despre Dumnezeu în inimile lor" (Iov. 1, 5). i zicînd acestea, lipe te mintea ta de stihuri. Iar de o vezi c se dep rteaz iar i, ceart -te din nou i f aceasta pîn la a treia oar . Dac st rue, desparte-o de ceea ce gînde te i n-o l sa f r lucru, ci gînde te-te la judecata i la chinurile ve nice. i chiam numele cel sfînt al lui Dumnezeu, zicînd: „Doamne Iisuse Hristoase, milue te- m ".

447. *Întrebare:* *Dac st cineva la rostirea psalmilor cu fra ii, dar nu tie s spun psalmii cu ei, ce îi*

monoton al unor scurte pl ceri egoiste, sau al unor nemul umiri f r importan .

609 Se întîmpl c auzind pe cel lat rostind psalmi de con inut curat i înalt, s se trezeasc în cel ce-l aude, gînduri de critic la adresa lui; s - i aduc aminte de anumite fapte ale lui, care nu i-au pl cut.

610 Cuvîntul „robie", adic luarea mea în st pînire f r voia mea, e întrebuiat numai pentru ceea ce fac cu mine pornirile rele, care-mi subjug libertatea f r voia mea deplin . Dumnezeu nu m robe te, pentru c binele nu m robe te f r voie. Lui Dumnezeu m fac „rob" eu voia. Sînt „rob" liber, rob „puternic" în a face tot ce e bine i a m înt ri în bine. Aceasta nu e "robie" propriu zis .

611 Sînt purtat de la un „loc gîndit" la alt „loc gîndit", dela o tem la alta, f r voia, mea ca un rob legat.

612 Str pungerea e i o trezire la sim irea sinei adev rate, o trezire din tocirea incon tien ei p c toase. Ea te treze te i cînd e ti ameninat de robia unei fapte p c toase.

este mai de folos: s -i asculte, sau s -i spun pentru sine pe cei pe care îi tie?

R spuns: Dac nu tie psalmii pe care îi rostesc aceia, în loc s -i asculte e mai bine s -i spun pentru sine pe care-i tie. C ci ascultarea e împreunat cu într tierea.

448. *Întrebare:* Când îmi vine un gând viclean, inima mi se mi c i sare speriat îndat ce-mi dau seama de el. C ci îi e team , din pricina sl biciunii, s nu fie luat în st pînire de el. Dar f când aceasta, simt mult greutate i chin în suflet. Binevoe te, P rinte, i-mi spune ce trebuie s fac sub n vala acestui gând viclean ? Cum s -l alung ?

R spuns: Mi carea aceasta st în a nu te l sa convins de gândul viclean i în a nu te învoi cu el, ci în a alerga la Dumnezeu f r s te tulburi ⁶¹³. Deci s nu spui: „Mi-e team , ca s nu fiu prins de el”. Se în elege aceasta din pilda urm toare: Dac cineva îl duce pe oarecare la judec torie pentru vre-un lucru i cel pîrît tie c nu poate r spunde, suport urm rile. Dar dac are un ap r tor puternic, se duce cu îndr zneal , avînd încredere în el. i iar i dac se întîmpl cuiva vreodat s cad pe un drum

613 Cel ce se las st pînit de un gând r u i ajunge chiar la fapta p c toas , nu se mi c propriu zis, de i tulburarea din el d impresia c se mi c . El e mort duhovnice te. i mortul nu se mi c . Mi carea înseamn lupt pentru eliberare, sau lupt pentru p strarea libert ii i a cre terii în ea. Se simte aci opozi ia fa de teoria origenist c mi carea este produsul c derii sufletelor din pleroma divin i poart în ea pecetea r ului. Mi carea e alergare suitoare spre Dumnezeu, nu e dere dela Dumnezeu. Mi carea e în slujba binelui, nu e produsul r ului i înaintare în r u. Ideea o va desvolta Sf. Maxim M rturisorul în „Ambigua”.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

în mînile unui tîlhar, de i se poate împotrivi, luptîndu-se cu el, nu-l las s -i ia nimic i totul s-a sfîr it cu bine. Iar dac îi ia ceva, îi ajunge s cunoasc pe tîlhar i locul unde s-a întîmplat aceasta i alearg la judec tor i acesta îi face dreptate. C ci acesta nu-l ajut numai s - i recapete cele ce i s-au luat, ci îl i pedepse te pe tîlhar.

Deci dac intr gîndul, nu te tulbura, ci afl ce voe te s - i fac i lucreaz împotriva lui f r tulburare, chemîndu-L pe Domnul. C ci nu în intrarea tîlharului în cas st r ul, ci jefuirea celor din cas . Iar dac iese cu necinste, slava este a st pînului casei, iar necinstea a celui ce a ie it f r s ia nimic.

Cînd vine Domnul în p mîntul Iudeii, adic în inima omului, El scoate dracii. Strig prin urmare c tre El ca Macedonenii c tre Pavel: „Treci prin Macedonia, ajut - ne" (Fapte 16, 9); i ca ucenicii Lui: „St pîne, mîntue te ne c pierim" (Lc. 8, 24, Mt. 8, 25). i El se va scula i va certa vînturile cele gîndite i ele se vor lini ti. C a Lui este puterea i slava în veci. Amin.

449. *Întrebare: Fiindc ai spus c mi carea inimii st în a nu te l sa convins de gîndul celui viclean, ci a alerga la Dumnezeu f r tulburare, te rog mai l mure te-m înc despre în elesul acestei mi c ri.*

R spuns: Cînd cineva e dus de un altul la judec tor i însu i cel dus la judec tor merge la el, are loc mi carea de bun voie spre judec tor al celui dus cu pîr la el. C ci se spune c pentru c a fost pîrît la judec tor, s-a mi cat s mearg la el⁶¹⁴ i continuînd cearta între ei, cel ce s-a

614 Diavolul îl îndeamn pe om la r u, ca apoi tot el s -l pîrasc la Dumnezeu, pentru a-l l sa sub st pînirea lui. Dar cînd cel pîrît se mi c împotriva diavolului, i nu se las „c zut" sub st pînirea lui, însu i el alearg la Dumnezeu, ca s scape de pîra aceluia.

mi cat nu d socoteal celuilalt cât timp dureaz judecata. C ci tocmai judecata va l muri cearta dintre ei. Aceasta se spune prin cuvântul: „ i tu vei p zi c lciîul lui" (Fac. 3, 15). C lciîul înseamn sfîr itul⁶¹⁵. Înt reasc -se deci inima ta prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

450. *Întrebare: Un frate a întrebat pe marele B trîn, zicînd: F - i mil cu mine i spune-mi cum s m mîntuesc? C ci am poruncit gîndului meu s se supun scrisorii tale. Dar nu s-a supus întru totul.*

R spunsul lui Varsanufie: De voe ti s te mîntue ti cu adev rat, ascult cu fapta: ridic dela p mînt picioarele tale i înal - i mintea la cer i acolo s - i fie cugetarea noaptea i ziua. i dispre ue te-te, cu toat puterea cât o ai, noaptea i ziua, luptîndu-te s te vezi pe tine mai prejos de orice. Aceasta este calea cea adev rat . Afar de ea nu este alta pentru cel ce voe te s se mîntuiasc în Hristos, care-l înt re te pe el⁶¹⁶. Cel ce voe te s alerge ! Cel ce voe te s alerge ! Cel ce voe te s alerge ! S alerge ca sa ia (cununa) (I Cor. 9, 24)⁶¹⁷.

615 E o alt aplicare a locului din Facere, decît la lupta între Hristos i diavol. E o lupt între diavol i fiecare om în Hristos. Diavolul vrea s aib cî tigul final (c lciîul) în lupta cu fiecare om. Dar fiecare poate zdrobi în final (la judecata din urm) capul lui, dac a luptat toat via a împotriva lui din puterea lui Hristos.

616 Numai prin putere se ajunge la smerenie. C ci în l area lumeasc e proprie u ur t ii. Fiindc e în el toare. Cel smerit se înal în ceeace e consistent i dureaz , în adev r. Se înal în cunoa tere i putere de ajutorare i cî tigare a altora. Hristos smerindu-se, s-a putut jertfi pentru to i i a cî tîgat pentru veci pe mul i.

617 Din nou se afirm c binele îl cî tîgi mi cîndu-te. Numai cel ce r mîne lene la cele rele, nu se mi c , nu alearg . Iar mi carea e sus inut de voin . Cel ce „se las prad r ului", nu se mi c , pentru c nu se folose te de voin . Cel ce vrea s fac binele, s fie bun, voe te s fie mereu mai bun, s fac tot mai mult bine. În r u se

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Î i dau m rturie despre aceasta înaintea lui Dumnezeu cel viu, care voe te s d ruiasc via a ve nic tot celui ce voe te⁶¹⁸. De voe ti, lucreaz frate !

451. *Întrebare a aceluia c tre cel lalt B trîn: Pentru ce a întreit bunul B trîn îndemnul: „Cel ce voe te, s alerge !”?*

R spunsul lui Ioan: B trînul a voit s arate folosul acestui drum; i c nu este altul mai de trebuin . De aceea a spus cuvântul de trei ori. C ci i Domnul a spus în Evanghelia dup Matei cuvântul „Amin”, o dat ; dar în cea dup Ioan, de doua ori, zicînd: „Amin, Amin zic vou ”. Pentru c în aceasta le vorbea de lucruri de mai mare trebuin .

452. *Întrebare: Te rog s -mi spui pentru ce în r stimpul Cincizecimii mi se întîmpl în cea mai mare parte din vreme s suf r de lîncezeal i de ispita somnului?*

R spuns: Suferim aceasta pentru c sîntem balt i nu izvor, adic sîntem slabi i nu puternici ca s r mînem în aceia i stare. Apoi suferim aceasta i pentru c se schimb aerul i se l rgesc z rile. Dar P rin ii cei des vîr i i nu p timesc aceasta.

lunec tot mai jos aproape f r voie. Binele are o înt niciodat deplin ajuns . E Dumnezeu. R ul n-are nici-o înt . Sau vrea doar repetarea unei pl ceri de scurt durat .

618 Fericirea ve nic încununeaz o voin ce se înt re te continuu. Trînd via nu realizeaz pe om i de aceea nu se încununeaz cu fericirea plin t ii netrec toare a vie ii.

453. *Întrebare: De v dpe cinevaf cînd un lucru necuvenit, oare nu trebuie s -l judec ca necuvenit? i cum pot s m feresc de osîndirea aproapelui din pricina acestui lucru?*

R spuns: Nu putem s nu judec m ca necuvenit fapta îns i, care e necuvenit . C ci altfel cum putem sc pa de v t marea ce o aduce ea, dup cuvîntul Domnului, care spune: „P zi i-v de proorocii mincino i, care vin la voi în piei de oi, dar pe din untru sînt lupi r pitori. Dup roadele lor îi ve i cunoa te pe ei" (Mt. 7, 15-16).

Dar pe însu i cel ce o s vîr e te nu trebuie s -l osîndim, pentru cuvîntul: „Nu judeca i ca s nu fi i judeca i" (Mt. 7, 7). Dar i pentru c trebuie s v socoti i pe voi în iv mai p c to i decît to i. Apoi pentru, c trebuie s socoti i p catul fratelui ca al vostru⁶¹⁹ i s urî i pe diavolul care l-a am git. C ci precum dac cineva e împins de altul într-o capcan , îl oc rîm pe cel ce l-a împins, a a i aci. Se mai întîmpl c cineva s vîr e te o fapt care pare celor ce-o privesc necuvenit , dar cel ce a s vîr it-o a f cut-o cu un scop bun. A a s-a întîmplat odat unui sfînt B trîn, care trecînd pe lîng o întrecere între c l re i, a intrat ca s priveasc . i privind pe fiecare cum se silea

619 Am f cut totdeauna i noi ceva ca un om din apropierea noastr s s vîr ease un p cat. Cel pu in n-am f cut destul ca s -l facem mai bun. Chiar prin faptul de ajudeca pe aproapele nostru ca incapabil de bine, iradiaz din noi ceva ce-l îndeamn sau l-a îndemnat la p cat. Dar poc in a pentru contribu ia avut la p catul semenilor ne aduce iertarea pentru aceast contribu ie. Iar dac acela se c ie te i el, influen at de poc in a noastr , se d i lui iertarea pentru p catul lui. De aceea i cel ce a avut o contribu ie la p catul semenului este considerat prin poc in a aceluia influen at de a lui, mai pu in ap sat de contribu ia sa la p catul acestuia. Sîntem împleni i, dar i liberi în p c tuire i în sc parea de p cat prin poc in a în care ne influen m.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

s -l întrec pe altul i s -l biruiasc , i-a zis gîndului: „Vezi cu cît rîvn se lupt cei ai diavolului? N-ar trebui s lupt m cu atît mai mult noi, mo tenitorii Împ r iei cerurilor?” i a plecat dela aceast vedere cu i mai mult rîvn pe calea i în lupta sa duhovniceasc . i iar i, noi nu tim dac fratele care a p c tuit, nu s-a folosit apoi de poc în i nu s-a f cut bine pl cut lui Dumnezeu prin smerenie si m rturisire. Iar fariseul a plecat osîndit de mîndria lui. Deci, tiind aceasta, s urm m pilda vameului i s ne osîndim pe noi în ine i a a ne vom îndrepta. i s ne ferim de mîndria fariseului, ca s nu ne osîndim.

454. *Un mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn: Mi se întîmpl adeseori ca aflîndu-m cu al ii s m ru inez de ei în a a fel c m schimb la fa* ⁶²⁰ *i*

620 În textul grec e folosit cuvîntul nu $\mu \mu$, ca în Schimbarea la fa a Domnului pe Tabor. Schimbarea prin ru inare vine dintr-un sentiment c trupul mi-a sc pat de sub puterea persoanei. Ea nu-l transfigureaz , pe cînd în Schimbarea Domnului pe Tabor se tr e te în l area întregii persoane cu trup cu tot la un alt plan. Max Scheller a explicat, sentimentul de ru ine din faptul c omul nu e numai trup, ci i spirit. F r con tiin omul n-ar avea sentimentul de ru ine. Animalul n-are ru ine. Ru inea vine cînd omul tinde s se arate numai ca trup, dar spiritul protesteaz . Adam i Eva nu se ru inau înainte de p cat, pentru c nu scosesez trupul de sub puterea transfiguratoare a spiritului. E con tiin a de „alienare” cum zice termenul grec, de dec dere din omenesc. Olivier Clemant vede în faptul c omul se ru ineam pentru trupul lui în fa a semenului apartenen a trupului la persoan i în acela timp deosebirea lui de ea: „Eu m recunosc i în acela timp nu m recunosc în trupul meu. M recunosc în el, altfel n-a ro i sub privirea altuia; nu ro e ti de ceea ce i este str in” (Oliver Clement, *Le corps*, în rev. „Buletin du Centre Protestant d'Etudes”, Avril, 1982, p. 7). Acela consider „ru inea ca afirmarea persoanei” (p. 28). Sînt i trup, dar nu numai trup. Dovada e c „cu cît se d cel lalt mai mult, cu atît îi descop r l'au dela: secretul e în d ruirea îns i”

privesc în jos i nu mai pot privi la ei i vorbi cu ei. Ca urmare inima mi se simte la strâmtoare i nu mai tie ce s fac . i chiar dac spun ceva, cuvântul e plin de sîng cie, de neghiobie i de slav de art . i adeseori se amestec în cuvînt un rîs f r rost, n scut f r voia mea. i tare m nec jesc din pricina aceasta. i nu tiu ce s fac. De vorbesc, cad în acestea; de tac, mi se pare c m port f r cuviin , mai ales fa de cei ce îmi vorbesc. Ce e aceast stare, P rinte? Ajuta i-m cu sfințele voastre rug ciuni.

R spuns: Aceasta ni se întîmpl din pisma diavolului. C ci nevrînd el s ne folosim nici noi, nici cei cu care st m de vorb , ne aduce neghina aceasta. Pe lîng aceasta, mai vrea s i sminteasc , de e cu putin , pe cei cu care st m de vorb . Dar frica lui Dumnezeu e în afar de orice tulburare i neorînduiat i z p ceal . Drept aceea, de ne înarm m înainte de orice întîlnire cu frica lui Dumnezeu i lu m aminte la noi în ine cu mult trezvie, de ce ne vom mai tulbura i pentru ce vom mai rîde? C ci în frica de Dumnezeu nu este rîs. De aceea se spune de cei nebuni c „în rîs î i înal glasul lor" (Sir. 21, 23). i cuvîntul celor nebuni este f r rînduiat si f r har.⁶²¹ Iar despre cel drept se spune ca deabia zîmbe te (ir. 21, 23). Dac deci purt m în noi pomenirea lui Dumnezeu i gîndul c trebuie s p str m în întîlnirea cu fra ii no tri smerenia i cugetarea lini tit i ne place s st ruim în acestea i avem în fa a ochilor „înfrico toarea judecat "

(p. 30). Chiar în actul cununiei „eu fac înaintea lui Dumnezeu f g duin a de a tr i i de a muri pentru ca tu s exi ti i ca s exi ti pentru totdeauna" (p.31)

⁶²¹ F r în elepciunea ce produce pl cere interlocutorului, f r cuviin a atît de pre uit de poporul nostru, e neorînduiat .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

⁶²² a lui Dumnezeu, starea aceasta alung din inima noastr tot gîndul viclean. C ci unde e lini te, blînde e i smerenie, locue te Dumnezeu ⁶²³. Acestea s le p zim în întîlnirea cu al ii.

Iar dac vr jma ul st rue s ne r zboiasc în acestea, socotind s ne prind în cursa neru în rii lui i s ne r s-toarne, s nu ne l s m s ne r peasc . Ci dup întîiul atac, s lu m aminte la al doilea i a a în continuare. C ci s-a scris: „De apte ori într-o zi cade dreptul, i se ridic ” (Ps. 24, 16). Dar a se ridica, înseamn a lupta. Iar cel ce lupt cade i se ridic , pîn ce la sfîr it arat cine este ⁶²⁴. Dar în toate acestea s avem grije s chem m numele cel sfînt al lui Dumnezeu. C ci unde e Dumnezeu, acolo sînt toate cele bune ⁶²⁵. Dar atunci e adev rat c i acolo unde e diavolul, sînt toate relele ⁶²⁶. i e v dit c de vorbim

⁶²² Autorul scoate aci din gîndul la „înfrico ata judecat ” a lui Dumnezeu, amintit în Sf. Liturghie, un mijloc de men inere a în elepciunii i înfrîn rii în întîlnirile cu al ii. Deschiderea eshatologic a Liturghiei nu înseamn un desinteres pentru via a prezent , ci un mijloc de purificare a acesteia. Acela efect de cur ire general i de p zire în cur ie a vie ii noastre îl are i pomenirea deas a numelui lui Dumnezeu.

⁶²³ Sim irea prezen ei atotputernicului Dumnezeu d omului putere s - i st pîneasc agita ia, frica manifestat în violen i arogan a celui ce nu- i cunoa te modestele lui m suri.

⁶²⁴ Nu se ridic cel ce n-a c zut. Dar nici cel ce a c zut de tot. N-ar fi serioas lupta cuiva dac nu s-ar sim i gata, gata s fie biruit. Numai prin multe lupte de felul acesta se înt re te în a a fel ca ispita s nu mai aib prea mult putere asupra lui.

⁶²⁵ A chema numele lui Dumnezeu, înseamn a chema pe Dumnezeu însu i. i Dumnezeu vine cînd e chemat, c ci atunci i se deschide inima. Deci unde e chemat Dumnezeu, e de fa Dumnezeu însu i. În general cel ce cheam numele cuiva i cel ce este chemat, se afl într-o rela ie.

⁶²⁶ Cele bune i cele rele nu stau de sine, ci sînt ipostasiate, primele în Dumnezeu, ultimele în satana. i din ei se r spîndesc. Din ei se ipostasiaz , de cele mai, multe ori amestecat, i în persoanele umane.

pentru a pl cea oamenilor, sau cu tulburare în chip r u, toate acestea sînt dela diavolul. S ne amintim de Sf. Apostol Pavel care zice: „Cuvîntul vostru s fie totdeauna cu har, cu sare dres" (Col. 4, 6). i dac st ruim în acestea, Atot iitorul Dumnezeu ne va da, cu mila Lui, o stare des vîr it , prin frica Lui. Amin.

455. *Întrebare a aceluia : Un oarecare a poftit pe unul dintre P rin i s guste ceva la el. Dar acesta n-a primit spunînd c nu poate. Altul i-a cerut numai s fac o rug ciune în chilia lui. Si intrînd acesta, l-a silit s r mîn i s m nînce. i silit de multa st ruin , a r mas. Iar aflînd aceasta cel ce l-a poftit mai înainte, s-a întristat. Oare a fost dup Dumnezeu aceast întristare?*

R spus: Cînd cineva dintr-un motiv, chipurile binecuvîntat i de suflet folositor, se tulbur i se întrist-teaz i se sup r împotriva aproapelui, e v dit c aceasta nu e dup Dumnezeu. Fiindc toate cele ale lui Dumnezeu sînt pa nice i folositoare i duc pe om la smerenie i la osîndirea de sine. C ci se spune: „Dreptul dela întîiul s u cuvînt se face pîrî ul s u" (Prov. 18, 16). Cel ce pare s voiasc ceva dup Dumnezeu i e împiedicat de cineva, iar din aceast pricin osînde te pe cel ce l-a împiedicat i-l bîrfe te, arat prin aceasta c gîndul lui înc dela început nu era dup Dumnezeu. C ci s-a spus: „Din roadele lor îi ve i cunoa te pe ei" (Mt. 7, 16). Fiindc cel ce i-a pus în gînd ceva dup Dumnezeu i a fost împiedicat s -l împlineasc , mai degrab se smere te i se socote te pe sine nevrednic i îl socote te pe cel ce l-a împiedicat ca pe un prooroc. Dac deci chemi pe cineva din iubire s vin în chilia ta sau ceri dela cineva cu credin ⁶²⁷ s -i dea ceva i nu se las

627 Chiam -L cu credin a de a te folosi de aceea ce ceri.

Sfin ii Varsanufie i Ioan
înduplecat s - i dea, iar altul cerîndu-i, acela binevoeste s - i
dea, s - nu-l la i pe dracul mîniei s - i tulbure sufletul⁶²⁸.

C ci nici un lucru amestecat cu tulburare nu e dela
Dumnezeu. De aceea smerindu-te mai degrab , zi: „Am
fost aflat nevrednic i Dumnezeu a ar tat P rin ilor
p catele mele i nevrednicia mea". C ci Cel ce d har îl
d celor smeri i (Prov. 3, 34). Pentru c cel ce are
smerenia nu voe te niciodat cele mai presus de el, ci
alearg totdeauna spre smerenie.⁶²⁹ Gînde te-te la
suta ul, care venind la Iisus pentru sluga sa i auzind:
„Venind, îl voi t m dui pe el", a alergat la smerenie i a
spus: „Doamne, nu sînt vrednic s intri sub
acoper mîntul meu" (Mt. 8, 5-13). Cine nu s-ar fi l sat
furat de aceast cinste. Dar smerenia n-a c utat-o nici pe
aceasta, socotindu-se pe sine nevrednic . i cunosc torul
de oameni Dumnezeu, cel ce se bucur de voia cea bun
a oamenilor a l udat credin a lui, zicînd: „în tot Israilul
n-am aflat o astfel de credin "⁶³⁰. i astfel smerenia i-a
adus laud i i-a pricinuit vindecarea slugii sale. C ci
multe sînt darurile f cute smereniei⁶³¹. S alerg m la ea,

628 În rela iile dintre doi oameni, nu sînt numai ei, ci i Dumnezeu,
sau satana, dup inima unuia din ei, sau a amîndoura. Chiar cînd ceri
ceva cuiva cu bun credin i acela n-are nici-un gînd r u împotriva
ta, Dumnezeu îl poate îndemna pe acela s - nu- i împlineasc cererea,
poate spre cine tie ce folos al t u. În orice caz e datoria fiec ruia s -
nu lase pe diavol s - tulbure rela ia sa cu altul.

629 Cel ce are smerenie nu pune nici-un pre pe de ert ciunea slavei
lume ti, c ci are bog ia i adîncimea vie ii în Dumnezeu, ascuns în
vasul smerit al fiin ei sale, sau în leg tur cu sine.

630 Smerenia e unit cu credin a. Suta ul s-a socotit nevrednic s
primeasc pe Iisus în casa sa, pentru c credea în dumnezeirea Lui.
i în credin a sa, cunoscînd pe Iisus ca Dumnezeu, Îl avea mai
aproape ca cel ce L-ar fi primit exterior în casa lor, dar n-ar fi
cunoscut i sim it dumnezeirea Lui.

631 Adîncul însetat al smereniei atrage în sine multe daruri,
socotindu-le superioare celor ce i se par omului c le are prin sine.

ca s lu m harul ei i lauda dela Iisus Hristos, care s-a smerit pe Sine i s-a f cut ascult tor pîn la moarte. (Filip. 2, 8), dîndu-ni-se pild de smerenie ⁶²³. Lui I se cuvine slava în veci. Amin.

456. *Întrebare:* *P rinte, suta ul folosindu-se de smerenia covîr itoare, s-a socotit pe sine nevrednic de venirea St pînului în casa lui i credin a lui a fost l udat . Avraam îns l-a pofit s vin în cortul s u i i s-a închinat, în acela timp, pîn la p mînt, m car c L-a întîmpinat ca pe un om, ne tiind c e St pînul (Fac. 18,1). Oare n-a avut Avraam smerenia, ci e mai mare virtutea suta ului decît a lui Avraam? C ci smerenia, cum înv a i totdeauna, e cea dintîi dintre virtu i. Spune-mi, deci, în elesul i deosebirea virtu ii amîndurora. C ci unul n-a primit vizita i a fost l udat; iar cel lalt a cerut-o cu putere i a fost deasemenea l udat.*

R spus: Amîndoi au fost des vîr i i în credin a cea c tre Dumnezeu, dar s-au folosit de credin i de smerenie potrivit cu timpul. C ci i Patriarhul Avraam a spus: „Eu sînt p mînt i cenu e” (Fac. 18, 27). Iar socotindu-se pe sine astfel, arat c nu se socotea vrednic

⁶²³ Unul din sensurile crucii lui Hristos st în prelungirea coborîrii Lui la starea de om din ascultare fa de Tat l, pîn la moarte, ca s ni se fac pild i s ne dea putere de smerenie. E suprema stîrpire a orgoliului omenesc, care ne desparte de Dumnezeu i pe unii de al ii. Aceasta ne face interiori lui Dumnezeu i unii altora. Fiul lui Dumnezeu însu i i însu e te prin aceasta starea de smerenie i ascultare, f r s fie silit la aceasta de fiin a Lui etern , una cu a Tat lui. Dar în calitate de Fiu ce o are ca Persoan dumnezeiasc este dat i putin a ascult rii des vîr ite, realizat prin întrupare i cruce. Prin aceasta atrage la ascultarea afectuoas de Fiu etern al Tat lui i pe oameni. M rirea lui Dumnezeu nu st în a fi despot, ci în a fi Tat i Fiu în sine; i în a se putea face Tat i Frate al tuturor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de a primi oaspe i. i totu i, fiindc era des vîr it, primea pe orice om, nedeosebind pe p c to i de sfin i. C ci în leg tur cu el i cu Lot s-a spus: „Primirea de oaspe i s nu o nesocoti i. C ci prin aceasta, au g zduit unii, f r s tie, pe îngerii" (Evr. 13, 2). Deci dac ar fi tiut Avraam c e Domnul, s-ar fi folosit de cuvîntul suta ului. C ci nu e fapt mai smerit decît a se socoti cineva pe sine „p mînt i cenu e". Iar suta ul s-a folosit, potrivit cu timpul s u, de smerenie, cunoscînd c El este Mîntuitorul. Dar noi spunem c el s-ar fi putut folosi i de dorin a de a-L primi ca oaspete (Le. 7, 4-5). C ci credin a lui nu era lipsit de fapte. Nici n-a l udat Hristos o credin nelucr toare. Deci credin a lui avea si fapte. i la timpul potrivit pentru primirea de oaspe i s-ar fi folosit i el de rug mintea Patriarhului, c tre oricine. Deci pe amîndoi îi afl m des vîr i i.

457. *Întrebare: Fiindc eu, ca un p c tos ce sînt, n-am nici smerenia adev rat i sincer , pentru care a fost l udat suta ul, nici iubirea primitoare de oaspe i prin care Avraam s-a învrednicit s g zduiasc pe Dumnezeu, ce trebuie s fac? Oare, privind la nevrednicia mea, trebuie s renun la vizita celor sfin i i s m p gubesc de cî tigul ce-l pot avea din ea ? Sau, mai degrab s alerg la ei, nu cu dorin a de a-i g zdui, ci ca un bolnav cu sufletul i ca unul ce am nevoie de vindecare? C ci e propriu celor bolnavi s doreasc vindecarea i aceasta nu li se socote te ca primire de oaspe i; i dac nu-i cheam pe ace tia, nu se arat ca unii ce au cugetare smerit , ci mai degrab ca lipsi i de minte. Înva -m deci, P rinte, dac e bine s chem pe sfin i ca unul ce am nevoie de ei, sau s m feresc de venirea lor, ca nevrednic ?*

R spuns: Chiam -ica unul ce e ti bolnav i ai nevoe de doctor. Cuget la aceasta, c pruncul de curînd n scut nu ajunge îndat b rbat des vîr it, ci trece prin hrana moale i pe urm ajunge la hrana tare. C ci hrana tare e a celor des vîr i i. De aceea a spus i Apostolul: „Cu lapte v-am hr nit, nu cu mîncare tare" (I Cor. 3, 2). Primind deci oaspe i, s nu spunem c împlinim o porunc , ci o facem ca cei ce fiind bolnavi avem nevoe de doctor. i folose te-te de ei pîn ce te va duce Dumnezeu la cele des vîr ite ⁶³³.

458. *Întrebare:* *Ce este îndr zneala i rîsul necu-viincios ?*

R spuns: Este îndr zneal i îndr zneal .Este o îndr zneal (în cuvînt) din neru inare i aceasta este n sc toarea tuturor relelor (Pateric, Agaton 1). i este o îndr zneal din veselie i nici aceasta nu e prea de folos celui ce se folose te de ea. Iar fiindc e propriu celor tari i puternici s se fereasc de amîndou , dac , din sl biciunea noastr nu le putem ocoli pe amîndou , ci ne folosim de îndr zneala din veselie, s lu m aminte s nu d m prin aceasta prilej de sminteal fratelui. C ci cei ce se afl între oameni, dac nu sînt des vîr i i, nu pot sc pa de aceast a doua îndr zneal . Deci dac nu putem, s o folosim spre zidire i nu spre sminteal . i o facem aceasta mai ales cînd ne silim s scurt m i vorbirea

633 S nu ne l ud m niciodat cu nimic din ceea ce facem. Primind oaspe i s nu ne l ud m c facem prin aceasta bine acelora, ci s socotim c noi avem nevoe de ei, ca s ne ajute în lupta cu patimile noastre. i de fapt avem nevoe de sfatul acelora pîn ce sîntem nedes vîr i i. Dup aceea vin alte nevoin e prin care sus inem starea noastr înaintat : mai ales adîncirea în rug ciune.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

acesteia. C ci multa vorbire nu e de mult folos, chiar cînd pare c nu se ocup cu lucruri f r rost.

Cît despre rîs, el are acela în eles. C ci e rodul îndr znelii. Fiindc de are cineva îndr zneala vorbirii neru inate, are i rîsul neru inat. Iar de are îndr zneala veseliei, prin aceasta se na te în el rîsul vesel. i precum s-a spus de îndr zneal , c nu folose te pe cel ce se folose te de ea, a a nu trebuie s z boveasc sau s se reverse cineva nici în rîsul ei. Ci s - i strîng cugetarea ca s se rosteasc cu cuviin . C ci cei ce se revars în ea, s afle c to i vor c dea i în curvie.

459. *Întrebare: Te rog, P rinte, s -mi spui pîn unde poate merge veselia cuvenit ? i cum se poate folosi cel p c tos de ea pentru a nu trece peste m surile sale.*

R spuns: Cei des vîr i i iau aminte la ei în chip des vîr it asemenea me terului care- i cunoa te în chip des vîr it me te ugul lui. C ci de i se întîmpl s se între in cu unii în vreme ce lucreaz , convorbirea cu aceia nu-l împiedic s îplineasc cele cuvenite ale meseriei sale. i vorbind într-una cu cei de fa , întreaga minte a lui e atent la lucrul meseriei lui. A a i cel ce st de vorb cu vreunii trebuie s - i arate fa a i cuvîntul vesele; dar cugetarea din untru s suspine ⁶²⁴. C ci despre acesta s-a scris: „Suspînul inimii mele înaintea Ta este pururea" (Ps. 37, 10). Precum deci me te ugarul nepriceput dac st de vorb în vreme ce lucreaz , î i primejdue te lucrul meseriei, a a i cel ce se folose te de

⁶²⁴ Nu e vorba aci de o duplicitate. C ci cel ce zîmbe te altuia în vreme ce- i lucreaz meseria, face s luceasc pe fa a lui gîndul atent la lucrarea lui. Se vede c el nu e predat cu exteriorul lui în mod total între inerii cu al ii. Se vede în între inerea lui „spiritualitatea" lui.

veselie. El trebuie să se asigure cu grijă, luând aminte la cuvintele sale și la veselia privirii, ca nu cumva să se abată cu des vîr ire dela calea plînsului (I untric). Deci unul ca acesta, avînd să intre în vorbă cu cineva, trebuie să-i întrebe gîndul său ce trebuie să facă și a să se pregătească pe sine. Căci s-a scris: „M-am pregătit și n-am fost tulburat” (Ps. 118, 60). Iar a se pregăti pe sine înseamnă: a deosebi persoanele pentru a-ți din ce pricin voesc să stea de vorbă cu noi și a-ți pregăti gîndirea în frica lui Dumnezeu, potrivit cu scopul celui ce vine. Dacă vine cineva din prietenie, să se folosească cuvinte plăcute, potrivite cu ea; dacă e să primești Prinț, f-o cu bucurie ca Avraam, care a spălat picioarele Stăpînului și ale îngerilor și i-a primit cu cuvinte de bucurie. În fiecare din aceste cazuri împrejurarea ne va spune cum să ne arțăm veselie. Cînd poate vom pofti pe cei ce vin la noi să ia ceva, fie mîncare, fie butur, și-o facem cu veselie, dar înfînd-o pe aceasta sub pază, ca să nu ni se tulbure cugetarea.

460. *Întrebare* (Cod Vatoped 2, Sinai 430 și Cutlumu 3). *Un frate a întrebat pe acela Bîtrîn: Cine este pînîit de slavă de artă și cine de mîndrie? și cum ajunge cineva la mîndrie?*

Răspuns: Din voia de a plăcea oamenilor se ajunge la slava de artă; iar crescînd ia, se ajunge la mîndrie. Iartă, frate, și roagă-te pentru mine.⁶³⁵

⁶³⁵ Slava de artă a cuiva e încă dependentă de alii. Mîndria poate exista și fără lauda altora. Ea se hrănește și numai din închipuirea de sine a cuiva, deși e prezentă închipuirea și în bucuria cuiva de slava ce i-o acordă alii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

461. *Un frate a întrebat pe Marele B trîn (Vatoped 2, Sinai 410 i Cutlumu 3): întrebare: Spune-mi, P rinte, dac str pungerea (poc in a) ce o am este adev rat i dac trebuie s vie uiesc de unul singur? i roag -te pentru mine, c sînt h r uit de r zboiul trupului.*

R spus : Frate, plînsul i poc in a ce le ai acum nu sînt adev rate, ci se duc i vin. C ci plînsul adev rat, împreunat cu str pungerea inimii, e un slujitor al omului, supus lui i nedesp r it de el. i cel ce-l are nu e biruit de nici-un r zboi. El terge gre alele dela început i spal toate petele. El p ze te neîncetat cu numele lui Dumnezeu pe cel ce l-a dobîndit i alung rîsul i împr tierea i sus ine întristarea neconținut . C ci este o pav z care întoarce toate s ge ile diavolului. Cel ce-l are nu e atins de nici-o lovitur în r zboi, fie c e cu oameni, fie cu femei desfrîmate. C ci este cu noi i se lupt . Ti-am ar tat, deci, semnul sl biciunii i al vitejiei. Dar s nu socote ti c Dumnezeu n-ar putea s u ureze r zboiul t u. C ci ar putea, mai ales pentru sfin ii ce se roag pentru tine⁶³⁶. Dar iubindu-te, voe te s te înt reasc prin multe

⁶³⁶ Nu sîntem niciodat singuri cînd lupt m cu ispitele i cînd r bd m încerc rile. Iubirea lui Dumnezeu i a sfin ilor iradiaz spre noi i în noi, înt rindu-ne. Oare iubirea mamei nu- i trimite undele ei înt ritoare spre fiul aflat în necazuri, chiar dac el nu o simte? Cu cît e cineva mai des vîr it, cu atît e mai pu in egoist, mai sensibil la greut ile altuia, mai milos. Dar Dumnezeu e atotdes vîr it i sfin ii sînt p rta i la des vîr irea Lui. Iar Dumnezeu e i mai înduio at de greut ile noastre cînd vede dragostea sfin ilor pentru noi. Dragostea nu mai ine desp r i i pe cei ce se iubesc, nici între ei, nici fa de cel iubit de ei în comun. Aceasta î i are temeiul în Sf. Treime. Dac e iubire în lume, înseamn c sînt centre personale superioare de unde iradiaz , c ci iubirea nu poate sta de sine. Iar dac sîntem înseta i s ajungem la o iubire des vîr it , înseamn c e un Centru personal (mai bine zis tripersonal) din care curge la nesfîr it iubirea care ne atrage.

r zboaie i nevoine, ca s ajungi la m surile virtu ii bine încercate, îns nu vei ajunge la acestea dac nu vei p zi toate cele poruncite ie prin scrisorile mele, ale dasc lului t u iubitor de slav de art . Cît despre vie uirea de unul singur, aceasta înseamn putere. Când va veni timpul pentru ea, î i voi trimite vorb dela mine însumi. Lucreaz , deocamdat , fiule, precum i-am spus. i cred c vei înainta în Hristos. Nu te teme. Domnul s fie cu tine. Amin.

462. *A aceluia c tre cel lalt B trîn: Te rog, St pîne Av , s te rogi pentru mine, ca s -mi dea Domnul pu in smerenie. i fiindc P rin ii spun c de nu va scoate cineva din sine r d cina patimilor, cade iar i, din vre-un prilej oarecare, în ele, cum scoate cineva r d cina patimii l comiei pîntecelui i a iubirii de argin i ? i fiindc marele B trîn mi-a spus c plînsul meu de acum nu e adev rat, pentru c pleac si vine, din ce stare de suflet mi se întîmpl aceasta ? i oare trebuie s m silesc spre plînsul cel des vîr it, sau s las pîn vine adev rata str pungere (poc in) ?*

*R spunsul lui Ioan: Frate, Dumnezeu ne d smerenie, dar noi o respingem. i zicem iar i: roag -te s ne dea Dumnezeu smerenia. Smerenia st în a t ia în toate voia proprie i în a fi f r grije în toate, în ce prive te t ierea patimilor, t indu-ne voia i chinuindu-ne pe cît e cu putin i silindu-ne sim urile ca s p zim rînduiala lor, nefolosindu-ne de r u, t iem nu numai r d cina patimilor de care ai spus, ci i pe a celorlalte*⁶³⁷

⁶³⁷ Voia manifestat în patimi e o voie slab , o voie robit . Voia aceasta trebuie t iat de voia mai înalt , de voia adev rat , prin care devenim cu adev rat st pîni pe noi în ine. De aceea numai prin ea ne eliber m de robia patimilor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar venirea i plecarea plînsului de acum are ca pricin
r cirea i înc lizarea pe rînd a gîndului. Cînd c ldura va
st rui, se va face mare, i statornicia i poc in a (str pun-
gerea inimii), iar ei îi va urma i plînsul adev rat. Drept
aceea e ti dator s te îngrije ti de acesta, silindu-te ca s - i vin ⁶³⁸.

Frate, s nu dispre uie ti p zirea cuvintelor i porun-
cilor B trînelui, i te vei mîntui. Am flec rit i eu, frate,
dar nu din lucrarea ce o s vîr esc, nici dela Duhul, îns
cred c toate cîte i le-a spus i i le spune B trînel, i le
spune din f ptuirea de mai înainte i sînt dela Duhul Sfînt
⁶³⁹. Totu i con tiin a îmi d m rturie c nu voi s te
am gesc deloc în nici-o privin . De aceea cred c nici
cuvintele mele nu te vor v t ma i nici sfaturile mele. O tie
aceasta i Dumnezeu. i voesc s - i fiu de ajutor ie,

⁶³⁸ E demn de remarcat c plînsul vine dup ce ne-am eliberat de
patimi. Ele învîrto eaz sufletul. Dar pot produce i ele un plîns, cînd
nupotfisatisf cute. Pe de o parte trebuie s devenim tari, eliberîndu-ne
de robia patimilor. Pe de alta, această t riene aduce în muieria
inimii i plînsul. Cum se explic aceasta? T ria aceasta se na te nu
numai din biruin a voii noastre celei adev rate, ci i din dragostea lui
Dumnezeu i din p rerea de r u c L-am sup rat prin p catele
noastre. T ria i afec iunea fa de Dumnezeu merg mîn în mîn .
T ria mamei în a- i învinge egoismul i iubirea ei afectuoas gata de
orice jertf pentru fiul ei, ne dau o pild a unei astfel de uniri între
ele. Egoistul nu poate plînge pentru altul, ci numai pentru sine. Nu
poate plînge pentru altul pentru c e biruit de patimile sale. E i la el
uneori un plîns, dar unit cu s lb ticia rigid .

⁶³⁹ Nu vine Duhul peste cel ce nu s-a cur it prin osteneal de
patimile egoiste. Duhul s-a coborît la Cincizecime peste Apostolii ce
au fost preg ti i în curs de trei ani de Mîntuitorul s cread în El i
s -L iubeasc , într-o anumit m sur Duhul vine i la începutul vie ii
noi a cuiva pentru a-l ajuta pe cel ce porne te în ea ca s înainteze. El
a produs la Rusalii str pungerea inimii celor ce au crezut cuvîntului
Apostolilor. Cu acest scop se d Duhul i la Botez. Dar Duhul care
d putere cuvîntului, se d celor preg ti i mai ales prin f ptuirea
neegoist . Penticostalismul teatral nu e ceva serios.

celui ce întrebi i voe ti s te mîntue ti, dac Domnul m va înt ri. „Dumnezeu s - i dea ajutor din Sion, ca s vezi în toate zilele vie ii tale bun t ile Ierusalimului" (Ps. 127, 5). Roag -te pentru mine, frate.

463. *Întrebare:* *Un iubitor de Hristos l-a întrebat pe acela B trîn de trebue s discute mult despre Sfintele Taine? i dac apropiindu-se de ele cel p c tos, e osîndit ca nevrednic ?*

R spuns: Apropiindu-te de Sfintele Taine, ia aminte, primind trupul i sîngele lui Hristos, s le ii f r nici-o îndoial ca adev rate. Iar despre cum ei s vîr esc, nu te preocupa. Crede Celui ce a spus: „Lua i, mînca i, acesta este trupul Meu i sîngele Meu" i c acestea ni le-a dat spre iertarea p catelor. Cel ce crede astfel, n d jduim c nu se osînde te. Iar cel ce nu crede, a i fost osîndit (Io. 3, 18). Deci nu te împiedica dela apropiere, socotindu-te pe tine p c tos, ci crede c p c tosul ce se apropie de Mîntuitorul se învrednice te de iertarea p catelor, precum vedem din Scriptur c cei ce se apropiau de El cu credin , auzeau glasul lui Dumnezeu ce le spunea: „Iart - i-se ie p catele cele multe" (Lc. 7, 47-48). Cel ce ar fi fost vrednic s se apropie de El, n-ar fi avut p cat. Dar fiindc era p c tos i datornic, a primit iertarea datoriilor. Ascult îns i pe Domnul care zice: „N-am venit s mîntuesc pe cei drep i, ci pe cei p c to i" (Mt. 9, 13); i iar i: „Nu au trebuin cei s n to i de doctor, ci cei bolnavi" (Lc. 5, 31). Socote te-te deci pe tine p c tos i bolnav i apropie-te de Cel ce poate mîntui pe cel pierdut (Lc. 19, 10)⁶⁴⁰.

640 Cine ar spune c e f r de p cat, ar fi chiar prin aceasta p c tos. Omul trebue s aibe totdeauna con tiin a p c to eniei sale. Dar aceasta nu înseamn c nu trebue s se roage tuturor cunoscu ilor de

464. *A aceluia despre acela i: St pâne, cum a îng duit Mîntuitorul Hristos lui Iuda vînz torul s se împ rt easc de Cina cea de tain ? C ci Sf. Ioan Gur de Aur în tîlcuirea Evangheliei dela Matei zice: „Cel nevrednic trebuie oprit dela masa înfrico toare a Tainei” (P. G. 58,743). Iar Sf. Pavel declar pe unul ca acesta supus judec ii (I Cor. 11, 27—28). Prin acesta nu-l las pe cel con tient de p catele sale, s îndr zneasc s se apropie de înfrico toarea Tain i s se împ rt easc de via a izvorîtoare din ea. Deci ce trebuie s jac ? C ci mult m tulbur acest lucru pe mine p c tosul ?*

R s p u n s : Pentru a ar ta marea Lui iubire de oameni i c rabd pe om pîn la cea din urm r suflare a lui, ca s se poc iasc i s fie viu, Dumnezeu a sp lat i picioarele lui Iuda i l-a l sat s se împ rt easc de Tainele Sale, ca s -i ia orice ap rare ⁶⁴¹ lui i celor ce spun mereu c dac l-ar fi l sat s se bucure de acestea, nu s-ar fi pierdut. Deci s-a osîndit el însu i i s-a împlinit cuvîntul Apostolului: „Iar dac necredinciosul vrea s se

iertare, îns mai ales lui Dumnezeu prin preotul rînduit prin hirotonie spre a ierta p catele m rturisirite. i oare poate spune vreodat c e des vîr it curat de orice p cat? i cum ar putea îndr zni s o spun aceasta? Pot spune, dup iertarea prin preot, c am fost iertat, dar oare am reu it eu s fac o m rturisire complet i am înl turat din mine orice pornire spre alte p cate?

Cînd te apropii de Euharistie, principalul e s crezi în prezen a real a trupului i sîngelui Domnului în ea i c e ti p c tos, dar i s fi luptat în tot felul împotriva p catelor i pentru cur irea de ele. Adic s nu vii ca unul ce te împaci, cu nep sare, cu starea de p c tos.

641 La not se scrie în ed. Voios c unii P rin i spun c Iuda s-a împ rt it, al ii cu nu.

despart , s se despart " (I Cor. 7, 15), cuvânt care îi prive te i pe p c to i i pe cei ce nu se poc esc. Iar dac Sf. Ioan îi opre te, o face pentru înv tur i certare, punându-le în vedere judecata i chinul ve nic. C ci n-a spus c îi respinge cu for a, nici c -i taie dela Biserica . Pentru c nici Iisus n-a f cut aceasta cu Iuda. Iar dac ei r mân în p cate i se apropie cu neru inare, se osîndesc ei în i i, desp r indu-se de slava lui Dumnezeu.

Dar pe p c to ii ce se apropie de Sf. Taine ca r ni i i ca unii ce cer mil , pe ace tia îi t m due te Domnul i-i învrednice te de Tainele Lui. C ci a spus: „N-am venit s chem pe cei drep i, ci pe cei p c to i la poc in " (Lc. 5, 32). i iar i: „Nu au trebuin cei s n to i de doctor, ci cei bolnavi" (Lc. 5, 31). Dar spun iar i ceeace a spus Sf. Ioan c prin împiedicarea celor p c to i dela Sf. Taine, el le vestea lor osînda. C ci „cel ce m nînc i bea cu nevrednicie, judecat sie i m nînc i bea" (I Cor. 11, 29). i unul ca acesta este aruncat în afara Bisericii lui Dumnezeu ^{641 b}. C ci el n-a luat decît judecata. De aceea n-a spus s -i taie (dela Sf. Împ rt anie), ca s -i lase s - i dea ei în i i hot rîrea. Pe de alt parte, nimenea nu trebuie s spun c e vrednic de Sf. Împ rt anie, ci: „Sînt nevrednic i cred c m voi sfin i împ rt indu-m ". i va fi lui aceasta dup credin a lui prin Domnul nostru Iisus Hristos. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

465. *Întrebare: Cînd spune Iuda: „Am p c tuit, c ci am vîndut sînge nevinovat" i arunc argintii. (Mt. 27, 5), nu se arat c face poc in ? (în cod Vatoped 2, Sinai 410, Cutlumu 3 i Pantelimon 192 se adaug c*

641 b Deci mîntuirea se cap t prin voia omului i se respinge prin ea. Cel ce se apropie cu p rere de r u pentru p catele sale de sfîntul trup i sînge, se mîntue te, iar cel ce se apropie cu nep sare sau dispre , se osînde te.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

întrebarea era a Avei Elien, pe cînd ea era a unui iubitor de Hristos).

R spus: Ar fi fost poc in , dac ar fi mers s cear iertare dela Domnul. C ci s-a spus: „Mergi întîi i te împac cu fratele t u" (Mt. 5, 24); cu acela c ruia i-ai gre it i nu cu altul. Dar el a f cut ceva i mai r u ⁶⁴². C ci ducîndu-se, s-a omorît din desn dejde i de aceea n-a fost primit din nou.

466. *Întrebare: St pîne, spune-mi ce este voia lui Dumnezeu i îng duin a Lui ? i care este urmarea uneia i al celeilalte ?*

R spus: Cînd î i vine vre-o întîmplare care-i pricinue te necaz, cerceteaz dac gîndul te mustr pentru ceva din ceeace i se întîmpl . i dac nu te mustr , întîmplarea i-a venit spre cercare. i aceasta este voia lui Dumnezeu. Dar de afli c gîndul te mustr pentru ceva legat de întîmplare, necazul i-a venit prin îng duin a lui Dumnezeu spre îndreptare (prin mustrare). Dar amîndou sînt folositoare omului.

⁶⁴² A cere iertare chiar celui ce i-ai gre it e mai greu decît a-i spune p catul t u altuia. Dar iertarea ce i-o ceri i-i vine dela el, te pune din nou chiar cu el în comunicare afectuoas . C ci umilindu-te în fa a lui, el te vede ie ind din du m nia fa de el. Dar cît vreme cererea iert rii e semnul unei poc in e care- i înmoae inima ta i prin ea dai o dovad despre aceasta i celuilalt i crezi c se poate înmuia i el, disperarea ce duce la sinucidere e o învrto are definitiv , întrucît nu mai crezi c cel lalt i însu i Dumnezeu se poate înmuia la inim . Disperarea e o necredin a în iubirea lui Dumnezeu i în capacitatea de iubire a semenilor.

467. *E bine, cum m-a i înv at, s ne l s m în voia lui Dumnezeu. Aceasta îl p ze te pe om ne tulburat. Dar când vreunul slab ca mine vede un lucru pe cale de a nu reu i, el sau se tulbur sau dac arat r bdare, se c e te, gândind c acel lucru n-a reu it din pricina r bd rii lui. Care din cele dou este cea mai bun ? i cum poate s se îndrepte acela ? i cum trebuie socotit c poate cineva s scape de tulburare ?*

R spuns: Zis-a Domnul: „Bucura i-v când c de i în felurite ispite” (Iac. 1, 2). Între feluritele ispite de care trebuie s se bucure omul este i aceasta: De este slab i nu poate avea r bdare, ca s se bucure de nereu ita unui lucru, i s se lase în voia lui Dumnezeu, mai întâi trebuie s lupte împotriva tulbur rii, spunându- i: „Ia aminte i nu te tulbura”. Iar de va fi voia lui Dumnezeu ca acel lucru s reu easc , va reu i. Deci orice s-ar întâmpla, prime te cu mul umire. C ci nici un bine nu se împline te prin str duin a noastr , ci prin puterea i voia lui Dumnezeu. Totu i Dumnezeu cere str duin a noastr cea dup Dumnezeu, nu cea însufle it de vre-o viclenie sau minciun C ci acestea sînt ale celui r u.

468. *Întrebare: Când r sar în mine multe gânduri spurcate i m tem s m predau vreunuia din ele, ce s fac ?*

R spuns: Zi c tre Dumnezeu: „St pîne, iart -mi tot ce gîndesc împotriva voii Tale, fie cu tiin , fie cu ne tiin . C a Ta este mila în veci. Amin”.

469. *Întrebare: Oare e bine s povestim sau nu totdeauna frumosele istorisiri din Scriptur i din via a P rin ilor ?*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: C mierea e dulce, e tiut de to i. Dar nu e necunoscut nici un cuvînt din Proverbe: „De afli miere, m nînc cît e de trebuin , ca nu cumva s turîndu-te s o ver i (vomezi)" (Prov. 29, 16). i sînt saci i saci. Este sac care cuprinde 50 kg.; i altul care cuprinde de trei ori pe atîta. Dac deci vrea cineva s sileasc pe cel ce încap 50 kg. s încap de trei ori pe atîta, nu va izbuti. A a i aci. Nu putem face pe to i oamenii egali. C ci unul poate gr i f r s vateme, altul nu poate. Deci mai mult decît toate e bun i frumoas t cerea. i pe ea au cinstit-o i au îmbr i at-o P rin ii i prinea au cî tigat slava. C ci ar tînd frumuse ea ei i osînda ce vine din vorbire, Iov a zis: „Voi pune degetul meu pe gur " (Fac. 39, 34). Iar înainte ele el, Patriarhul Avraam, dup rostirea acelor frumoase rug min i, a spus: „Sînt p mînt i cenu e" i: „S nu-Mi fie ceva Doamne, de voi mai gr i odat " (Fac. 18, 27 i 32), ar tînd t cerea de dup aceea.

Dar fiindc , din pricina sl biciunii noastre, noi n-am ajuns s p im pe calea des vîr it a acelora, s gr im cele ce ne ajut la zidire din „Cuvintele P rin ilor" i s nu ne arunc m în istorisirea celor din Scripturi. C ci lucrul acesta e primejdios celui ne tiutor. Fiindc acelea s-au gr it în chip duhovnicesc. i cel trupesc nu poate deosebi cele duhovnice ti (I Cor. 2,15). i s-a spus: „Litera omoar , iar Duhul face viu" (II Cor. 3, 6). S alerg m deci la „Cuvintele P rin ilor" i vom afla folosul cuprins în ele. i acestea s le gr im în chip prescurtat, aducîndu-ne aminte de cel ce a spus: „Din multa vorbire nu lipse te p catul" (Prov. 10, 19). i chiar dac ne-ar spune gîndul c cuvintele sau istorisirile sînt frumoase, s ne aducem aminte c nu sîntem lucr tori a celor gr ite de noi i s socotim c chiar dac zidim pe al ii gr ind

acestea, ne osîndim î mai mult, nefiind lucr torii lor⁶⁴³. Dar aceasta s nu ne împiedice dela convorbirea despre cele dumnezeie ti. C ci e mai de folos s st m de vorb despre ele, decît despre cele f r rost. Îns ca s nu c dem în seme ie, sau în gîndul de a ne l uda, trebuie s ne socotim a a cum sîntem de fapt, ca neîmplinitorii ai celor gr ite, deci ca unii ce le gr im spre osînda noastr⁶⁴⁴. Dar atît despre aceste gre eli, cît i despre altele, s rug m pe Dumnezeu: „Nu m judeca pe mine care am gr it acestea”.

470. *Întrebare: Sînt unele lucruri indiferente, nici p c toase, nici folositoare, ca de pild neorînduiala din ora , sau pacea din el, sau buna lui prop ire, sau r zboaiele, sau alte de felul acesta. Oare e f r rost a vorbi despre acestea ?*

R spuns: Dac despre lucrurile bune e mai de folos t cerea, cu atît mai mult despre cele indiferente. Dar dac nu putem t cea, ci sîntem birui i de dorin a de a vorbi, s

⁶⁴³ Ne osîndim î mai mult cînd al ii devin împlinitorii celor spuse de noi, c ci dovede te prin aceasta c ele pot fi împlinite de oameni i c de i nou ne sînt mai cunoscute cele ce le gr im, nu le împlinim. R mînem exteriori celor gr ite de noi, iar prin aceasta mincino i. Ferice îns de cei ce nu se las influen a i de pilda de mincino i ce le-o d m, ci ap rînd puțin a de împlinire a cuvintelor chiar împotriva celor ce le rostesc ca mincino i, le împlinesc.

⁶⁴⁴ Cei ce gr esc cele bune f r s le împlinesc sînt de dou categorii: unii care de fapt nu se silesc s le împlinesc i prin aceasta î i atrag osînda; i al ii care chiar dac se silesc s le împlinesc , î i dau seama c nu le împlinesc în mod deplin i deci se socotesc osîndi i. Cel ce se socote te vrednic de osînd nu e atît de osîndit ca cel ce nu se socote te vrednic de ea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu z bovim în convorbirea despre ele, ca s nu c dem, din multa vorbire, în cursa du manului ⁶⁴⁵.

471. *Întrebare:* *Fiindc de multe ori lucrurile indifferente m duc la vorb rie, în care nu se poate ocoli p catul, ce s fac ?*

R spuns: S inem m sura în felul acesta: de tim c am vorbit odat , birui i de un gând, s ne oprim a doua oar pe cât e cu putin ; de sîntem birui i i a doua oar , s ne preg tim s ne oprim a treia oar . i a a s ne preg tim pentru oprirea dela toate convorbirile urm toare. C ci de va ajunge num rul lor pîn la zece, dac cineva a fost biruit în nou , dar s-a oprit dela una, a ajuns mai bun decît cel ce a fost atras în toate cele zece.

472. *Întrebare:* *De m aflu cu unii care vorbesc despre vre-un lucru trupesc sau duhovnicesc, ce s fac ? S vorbesc sau nu ?*

R spuns : De ai ajuns la o întîlnire cu unii care vorbesc despre vre-un lucru lumesc sau duhovnicesc, d -le p rereac zici itu ceva ce nu aduce nici-ov t mare sufletului. Dar p streaz grija de a te feri de laudele lor. Aceasta ca s nu fii socotit de ei t cut i s ai o greutate din aceasta ⁶⁴⁶. Dar f cînd aceasta, ia seama ca vorbind pu ine s nu osînde ti pe aceia, ca vorbind multe. C ci nu tii dac cuvîntul unic pe care l-ai spus, nu te

645 De cîte ori n-am experiat c convorbirile ne-au f cut robi numai demonilor în p catele ce le-am s vîr it în cursul lor, ci ne-au produs i du mani v zu i, pentru c am spus vreun lucru ce n-a pl cut celor de fa , sau celor absen i, c rora s-au comunicat?

646 Dac le dai impresia c taci cu voia, aceia te pot socoti mîndru i c -ijigne ti. De smerenie ine s - i faci chiar smerenia neobservat .

împov reaz pe tine mai mult decât pe aceia multele lor cuvinte.

473. *Întrebare:* De unde îmi vine faptul c vorbesc cu cineva despre un lucru cu tulburare i c , de i m c esc, cad iar i f r voie în aceia gre al ? M mai nec je te apoi lînchezala (acedia).

R spuns: Aceasta vine din a nu avea inima noastr în lucrare ⁶⁴⁷. De aceea c dem i în lînchezala i în alte multe rele.

474. *Întrebare:* Marele B trîn a spus c de simte cineva tulburare în gîndul s u, chiar pîn la a treia oar , aceasta vine dela cel r u. L mure te-mi aceasta.

R spuns: De gînde ti s faci ceva i vezi o tulburare în gînd i, chemînd numele lui Dumnezeu chiar de trei ori, ea st rue, în elege c lucrul ce vrei s -l faci e dela cel r u i s nu-l faci ⁶⁴⁸. Iar dac , deabea dup ce ai hot rît s -l faci se na te o tulburare i gîndul e biruit de ea, nu i-e egal sa faci nici atunci ceace ai hot rît ^{648b}. C ci nimic ce se face cu tulburare nu place lui Dumnezeu. Iar dac cineva se împotrive te tulbur rii ⁶⁴⁹,

⁶⁴⁷ Tulburarea pus în convorbire vine din a nu avea pomenirea lui Dumnezeu sau a lui Iisus în inim , din a nu fi concentrat în tine în vreme ce vorbe ti, sau în gîndul la p catele tale i la datoria de a te smeri. De aci vine pasiunea (tulburarea) pus în convorbire. Prea d m mult importan celor ce le spunem i nou ca i cînd de noi depinde ca s se cunoasc adev rul lor.

⁶⁴⁸ In elege c e un lucru ce sim i c -l faci cu pl cere, cu l comie, cu pasiune.

^{648b} In primul caz tulburarea apare chiar unit cu gîndul; în al doilea, ea apare, dup gînd.

⁶⁴⁹ Deci nu e luat cu totul în st pînire de ea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu trebuie s socoteasc lucrul numai decît v t m tor, ci s cerceteze de e bun sau r u. i de nu e bun, s renun e. Iar de vede c e bun, s -l fac , dispre uind tulburarea prin ajutorul lui Dumnezeu.

475. *Întrebare: Mi se întîmpl s intru în vorb cu cineva i dup ce am început convorbirea, se ive te, tulburarea. Ce s fac ? C ci m opresc ca s cercetez cuvîntul, s aflu, cum ai spus, de e bun sau r u, sînt dispre uit de cel ce m ascult , pentru c am t cut.*

R spuns: De nu- i este v dit c cuvîntule p c tos, trebuie s -l duci la cap t. Iar dup aceea s cercetezi de ai vorbit r u. i dac aflu c da, î i vei pedepsi gîndul de-a fi vorbit osîndindu-te ca unul ce ai gr it r u, ca s nu mai faci aceasta. C ci s-a scris: „Fiule ai p c tuit, s nu o mai faci" (Sir. 21, 1). i de acum ia seama s cuge i dac cele ce se gr esc, se gr esc spre folos; i numai dup aceea prime te convorbirea. Iar dac - i este v dit c cuvîntul este p c tos, atunci sile te-te s tai cuvîntul chiar dac nu se ive te vre-o tulburare, fie f cîndu-te c ai uitat, fie mutînd cuvîntul la alt con inut mai de folos, ca s nu cazi în osînda legat de el ⁶⁵⁰.

476. *Întrebare: Ai spus, P rinte, c înainte de a începe convorbirea trebuie s -mi cercetez gîndul. Dar ce s fac cînd trebuin a cere s spun cuvîntul, sau cînd m aflu într-o convorbire, ca s nu par c m-am închis în t cere, ci c vreau s spun i eu ceva despre cele ce se*

⁶⁵⁰ Tulburarea e pricinuit de slava de art sau de p catul asociat de cuvîntul ce-l spui, sau cu fapta pe care o faci. De aceea unde e tulburare nu e Dumnezeu, sau sim i c nu e ti în stare de pace cu Dumnezeu. C ci Dumnezeu e izvorul p cii, pentru c vrea s -i in pe to i în unirea condi ionat de smerenia tuturor.

gr esc, mai ales cînd nu observ un p cat v dit în cuvînt, ci mi se pare c e bun, sau nici bun, nici r u ? Ce porunce ti s fac, odat ce nu am vreme s deosebesc bine de este în el vre-un p cat ?

R spuns: Dac cuvîntul pare bun, sau m car nici bun, nici r u, i trebuin a cere s -l spui, spune-l, afar de cazul c vezi c din cuvînt î i va veni o slav de art , sau c cei ce te aud te vor l uda în oarecare fel. În acest caz trebuie s convingi gîndul s nu primeasc slava de art . Dar dac vezi c e ti biruit de ea, î i e de folos mai degrab s taci, decît s te vateme.

477. *Întrebare: Mi-ai ar tat, P rinte, cum cele f cute cu tulburare sau din slav de art sînt dela draci. i mul umesc Domnului care m-a luminat prin înv tura voastr duhovniceasc i ne-a h r zit nou , celor p c to i, s cunoa tem prin sfin i calea vie ii. Dar te rog s m înve i i aceasta: ce este îndrept irea de sine?*

R spuns: Îndrept irea de sine este fapta care nu e vrednic de laud , fiindc t g due te p catul, cum o vedem la Adam, la Eva, la Cain i la cei asemenea. C ci p c tuind i vrînd s se îndrept easc pe ei, au t g duit p catul.⁶⁵¹

⁶⁵¹ Îndrept irii de sine Sf. Ap. Pavel îi opune îndrept irea prin Dumnezeu, care vine din credin a în El i nu din sine însu i. Dar a a tepta îndrept irea dela Dumnezeu i nu dela sine implic smerenia. i odat cu aceasta gîndul de a nu se socoti cineva pe sine îndrept it prin credin a lui. Îndrept irea în acest sens este o n dejde, nu o siguran plin de mîndrie. Cineva e îndrept it cînd nu se socote te înc îndrept it, nici m car de Dumnezeu, cum e cazul în luteranism. C ci se simte mereu p c tos.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

478. *Întrebare:* *Se întâmpl uneori c un gând nu numai c îmi aduce o tulburare, dar m împinge i s fac un lucru, sau s spun un cuvânt. Dar se întâmpl i aceea ca, dimpotriv , m împiedic s ispr vesc cuvântul sau lucrul sau se opune când vreau s -l întrerup. Ce s fac atunci?*

R spus: Am spus înainte c în tot cuvântul i lucrul trebuie cercetat de e bun sau nu. Aceasta s ne fac s dispre uim toate celelalte. C ci de e bun, f -l. Iar de nu e bun, nu-l face. Dar ca ceace e bun s nu se fac cu tulburare, trebuie cercetat gândul ce te îndeamn , pentru care motiv vrea s faci aceasta. i dac vei cerceta cu frica lui Dumnezeu, nu te va l sa Dumnezeu s r t ce ti. C ci cum te-ar l sa când El însu i a jurat, zicând: „Viu sînt Eu, zice Domnul, nu voesc moartea p c tosului, ci ca s se întoarc si s fie viu" (Ez. 18, 23)? Nu te va l sa mai ales când te vede cercetînd gândul cu privire la mîntuirea sufletului i la întoarcerea spre el. Chiam deci în toate numele Lui.

479. *Întrebare:* *Se întâmpl c uneori chem numele lui Dumnezeu i totu i îmi r mîne în gând o greutate în privin a aceasta. De cîte ori trebuie deci s -L chem?*

R spus: Î i ajunge o dat sau de trei ori i mai mult nu. Iar dac greutatea r mîne, nesocote te-o. C ci e dela draci. Iar acesta o spun, când nimic nu te împiedic s gr e ti sau s faci lucrul, pentru c el e bun sau indiferent. Atunci ajunge s chemi numele lui Dumnezeu o dat sau cel mult de trei ori ⁶⁵².

⁶⁵² Numele lui Dumnezeu trebuie chemat neîncetat, dar ajunge i de trei ori pentru a gr i sau a face un anumit lucru bun sau indiferent.

480. *Întrebare:* Când voesc s spun un lucru bun sau s -l fac i, temându-m s nu se nasc în mine din pricina lui o tulburare ⁶⁵³ renun , oare fac bine, sau r u?

R spuns: Când avînd s faci sau s spui un lucru, te temi ca nu cumva s se mi te în tine din el o tulburare, i de aceea renun i, nu faci bine. C ci îi dai spatele vr j-ma ului (nu-l înfrun i) i nu scapi de tulburare. Fiîndc nu va înceta s -i nasc o tulburare din orice lucru i patima se va face i mai rea. Dar dac faci lucrul cu rug ciune i eu fric de Dumnezeu, ajutorul Lui va pune cap t tulbur rii ^{653b}.

481. *Întrebare* : Mi-ai spus, P rinte, c e bun t cerea. Pe de alt parte c dac m voi folosi de ea, voi p rea c fug i deci m vat m. Cum s în eleg acestea?

R spuns: Când îi t cerea din nevoie , atunci e bun . Când îns nu din pricina aceasta, ci temîndu-te de tulburare, e v t m toare ⁶⁵⁴

482. *Întrebare:* Fiîndc Dumnezeu l-af cut pe om liber i nu-l sile te s fac ce e drept, spune-mi, P rinte, cum îl ajut pe cel c ruia i se face nedreptate? i cum s-

653 Tulburarea de care zice c se poate na te de cîte ori e pe cale de a spune sau de a face un lucru bun, e slava de art .

653b Când nu vrei s spui sau s faci un lucru de frica ispitei, spune sau împline te mai bine acest lucru cu rug ciune i cu frica de Dumnezeu, decît s -l evi i din teama de slav de art .

654 Fiecare fapt poate fi bun sau rea. Depinde de împrejur ri, de motive etc. Hot rîrea de a o face sau nu trebuie luat cu dreapt socoteal . Când taci ca s faci un efort de cre tere spiritual , e bine. Dar cînd taci de teama slavei de arte, nefolosindu-l pe cineva, nu e bine.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

a zis: „Domnul risipe te gîndurile popoarelor i lap d sfaturile st pîntitorilor” (Ps. 32,10)? i roag -te pentru mine s m izb vesc de necredin a diavoleasc i s pre uiesc înv tura voastr duhovniceasc .

R spus: Dumnezeu nu sile te pe om s fac ceea ce e drept, din pricina libert ii. Dar dac cîndva e nedrept it i e vrednic s fie izb vit de nedreptate, Dumnezeu împiedic pe cel ce-i face nedreptate i nu-i socote te aceasta spre dreptate, pentru reaua lui hot rîre i pentru c a ales s fac nedreptate⁶⁵⁵. A a Chaldeii au nedrept it pe vei din jurul lui Azaria, aruncîndu-i în cuptorul de foc, dar fiindc ace tia erau vrednici s fie izb vi i, Dumnezeu i-a cru at i a împiedicat focul s -i nedrept easc , îns nu punem dreptatea ce li s-a f cut acestora pe seama Chaldeilor, odat ce voia lor era rea, ci pe seama lui Dumnezeu care a risipit sfaturile popoarelor, pentru cei ce se tem de El. C ci chiar dac se împiedic r ul pentru cei buni, dar cei nedrep i î i iau cu dreptate plata pentru r ut ile nedrept ilor. Ia seama s nu te

⁶⁵⁵ Dumnezeu nu sile te pe om s fac binele, pentru c îi respect libertatea ce i-a dat-o; pentru c nu l-a f cut ca pe un obiect. Dar îl pedepse te cînd folose te r u libertatea, sau îl face s suferi ca s se îndrepteze în folosirea bun a libert ii. De aceea îl las mult vreme s fac nedrept i, dar îi ajut într-un anumit fel pe cei nedrept i i de el, dîndu-le alte satisfac ii, sau izb vindu-i de nedreptate, dar numai dac sînt vrednici. i altfel cei ce-i nedrept esc slujesc ca unelte pentru pedepsire i deci, poate, i pentru îndreptarea lor. Oamenii î i fac astfel prin reaua folosire a libert ii i r u unii altora, dar se i ajut chiar prin aceasta s se îndrepteze dac vreau. C ci nu Dumnezeu însu i îi pedepse te i îi îndrepteaz prin pedepse, ci se folose te de ei însu i. Adic se folose te nu numai de libertatea lor bine folosit , ci i de cea r u folosit , într-un fel Dumnezeu limiteaz r ul prin el însu i, în iad îns nu va mai veni în nici unii nici-un bine, r ul va fi f r sfir it.

r t ce ti dela adev rul la care te conduce Dumnezeuul slavei prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

483. *Întrebare:* *Unfrate care lucra împreun cu altul a fost lovit de acela prin lucrarea diavolului. i tulburat din aceast pricin , voia s se despart de împreuna lucrare cu el i a întrebat pe marele B trîn despre aceasta.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, despre ceeace mai întrebat, î i spun s nu te tulburi ca s faci ceva cu tulburare, mai ales în privin a unui om tulburat el însu i de gânduri i de pisma diavolului, precum ai fost i tu ispitit i înfuriat în acele clipe, de gânduri. C ci dac î i aduci aminte cum ai p timit i tu atunci, nu vei dispre ui pe fratele t u pentru ispita suferit de el. C ci mul i îmboln vi i, prin îngr m direa sîngelui la creier, de o aprig fierbin eal , gîndesc i vorbesc orice f r s tie; ba i înjur persoane s n toase care le slujesc. C ci îi st pîne te boala, cum s-a întîmplat i acum. i dac îi spune cineva unui astfel de bolnav de doctor, nu prime te doctoria. C ci nu tie ce-i este de folos. El ia ca nebunie cele ce i se spun de c tre cineva i înjurînd i mîniindu-se i cerînd mînc ri v t m toare, sau folositoare, nu tie ce face. A a e cu cel ispitit. Chiar dac - i pierde sufletul, nu tie. Chiar dac înjur i dispre ue te pe sfin ii ce p timesc împreun cu el pentru sufletul lui, nu tie. C ci el s-a învîrto at în boala ce-i vine dela vr jma ul, care mereu îi întoarce lucrurile pe dos, pîn ce-l face s t g duiasc i pe Dumnezeu însu i. A a i în cazul acesta. Dar tiind aceasta, Dumnezeu nu ne las din iconomie, s fim ispiti i, ca s ne ar t m Lui proba i, purtînd pe aproapele în vremea neputin ei lui sim ite i spirituale. C ci s-a spus: „Purta i-v greut ile unii altora

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i a a ve i împlini legea lui Dumnezeu" (Gal. 6, 2). Deci dac vrea s ajute cineva pe un bolnav, aceasta nu const în a face voia lui i în a-i da cele ce-l vat m , ci în a purta înjur turile lui i în a avea grije s nu-i dea ceva v t m tor⁶⁵⁶. Deci a a trebuie f cut i acum. Nu în a face voia celui bolnav const grija de el, ci în a te ruga pentru el. i dac nu e ti în stare, roag pe cei ce pot, ca s cear lui Dumnezeu s -l izb veasc pe el de ispita ce-i vine dela vr jma ul. i f când a a, vei fi ca Marta i Maria, surorile lui Laz r, care L-au rugat pe Domnul s -l învie pe fratele lor. i de va face cineva aceasta, s nu cugete ceva mare despre sine. Pentru c el face pentru acela ceea ce fac al ii pentru el⁶⁵⁷. „C ci cu ce m sur va m sura cineva, cu aceea i se va m sura" (Lc. 6, 38)⁶⁵⁸. i

⁶⁵⁶ S prime ti batjocurile celui ce bolnav fiind î i cere lucruri care-l vat m i s nu-i r spunzi la fel, c ci aceasta îl înboln ve te i mai mult. S fii blînd cu el, dar s nu-i împline ti poftele necuvenite, f când voia lui cea rea.

⁶⁵⁷ To i avem nevoie s fim suporta i de al ii. De aceea nu e cazul s socotim c facem un lucru mare când îl suport m pe altul i ne rug m pentru el. Nu te mîndri când ai f cut bine altora, c ci i ie i-a f cut Dumnezeu bine prin al ii, iar tu tot prin Dumnezeu l-ai f cut acelora. Dar nu te mîndri nici când ai suferit ceva dela al ii, c ci i Domnul a suferit dela al ii i prin aceasta a voit s -i t m duiasc . Deci El este Cel ce sufer i în tine. Când suferi tu dela altul f r s r spunzi la fel, ca s -l vindece prin tine. Domnul se folose te de noi când ne facem bine i tot El sufer când suferim f r ripost unii dela al ii, ca s ne vindec m. Domnul cerului i al p mîntului suferind b t ile altora, f r s r spund la fel, a ar tat c adev rata m rire const în a suporta loviturile altora, ca aceia s fie vindeca i prin pilda acestei supreme iubiri. Noi de obicei facem altfel: cu cît sîntem mai mari, cu atît suferim loviturile altora mai pu in. Aceasta arat c ceea ce socotim noi ca m rire, nu e m rire adev rat , pentru c nu poate vindeca.

⁶⁵⁸ Când faci un bine altuia, nu faci decît s te achi i de binele ce i-au f cut al ii. Iar cel ce face bine prin oameni e Dumnezeu. El vrea s ne prind prin aceasta ca agen i activi în circuitul binelui dintre noi.

nu socoti c dac ai fost lovit de un altul, ai suferit mare lucru. C ci însu i Domnul cerului i al p mîntului a fost lovit. i toate cele urm toare. Nu te las clintit ca s te mu i din locul t u i s te despar i de fratele t u. C ci aceasta nu e dup Dumnezeu, ci plinirea voii diavolului. Iar dac faci aceasta, tot nu vei avea odihn , ci- i va fi i mai r u. C ci din r u nu iese nici-un bine. Iar aceasta este nesupunere i necumin enie. „C ci unde este ceart i zavistie, acolo e neorînduial i tot lucrul r u.” (Iac. 3, 16). Nimenea nu se t m due te prin acestea în veac. Ci numai cel ce- i taie voia sa i lupt s nu iscodeasc pe aproapele, nici s spun vreodat : „Ce este aceasta sau aceia?” Iar cel ce zice: „ i eu o vreau aceasta”, se face fiu al diavolului i str in de Dumnezeu. C ci e v dit c vrea s fac voia sa i nu pe a lui Dumnezeu ⁶⁵⁹. Îmb rb teaz -te, frate, i Dumnezeu te va acoperi. i roag -te din tot sufletul pentru fratele t u i iube te-l pe el în Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

484. *Cerere: Un frate a cerut aceleia mare B trîn s se roage pentru el, zicînd: iart -m c te stingheresc*

C ci numai angajîndu-ne i pe noi în binele ce voe te s se fac , ne facem i noi buni.

⁶⁵⁹ A- i face cineva voia sa e a face voia diavolului i a deveni fiul lui. C ci o voie proprie care nu e una cu voia lui Dumnezeu, e una cu voia diavolului. Propriu zis voia adev rat a omului coincide cu voia lui Dumnezeu. Prin voia aceasta omul d rîm zidul între sine i Dumnezeu. Voia sa dimpotriv îl dezbin de Dumnezeu i de ceilal i. Voia adev rat a omului este cea care-l une te cu Dumnezeu i cu semenii. C ci Dumnezeu i-a f cut pe to i pentru unirea cu Sine i în Sine. Aceasta e voia cea puternic a omului: a nu- i l sa voia tîrît de patimile egoiste, care-l desparte de Dumnezeu i-l închide în egoismul s u.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

atîta. Dar cred în Dumnezeu, c prin rug ciunile tale m voi înt ri i nu te voi mai stingheri atîta.

R spunsul lui Varsanufie: To i cî i sînt fii ai lui Dumnezeu, sînt, f r îndoial , i mo tenitori ai bun t ii, ai r bd rii, ai îndur rii, ai iubirii de oameni i ai iubirii Lui. C ci dac sînt fii ai lui Dumnezeu, sînt i dumnezei ^{659b}. i de e Dumnezeu lumin , sînt i ei lumin tori. Deci dac Dumnezeu e stingherit i îngreunat cînd e rugat, aceasta se întîmpl i cu ei. Iar dac nefiind rugat, Dumnezeu se întristeaz , iar fiind rugat se bucur , aceasta se întîmpl i cu ei ⁶⁶⁰. „Iube te pe aproapele t u

^{659b} Sînt st pîni pe ei în i i, nerobi i patimilor, sînt liberi, în aceasta se întîlnesc cu Dumnezeu într-o unic libertate a iubirii. Ei sînt atunci i buni, c ci numai cei slabi sînt tem tori de al ii, deci r i. Ei nu respir în l rgimea iubirii netem toare a lui Dumnezeu. Undeva trebuie s fie o astfel de în l ime ridicat peste toate cele supuse legilor i peste cei ce cad sub robia patimilor. Numai prin acea realitate personal , liber de toate servitu ile posibile, pot s se ridice i oamenii la libertate.

⁶⁶⁰ Des vîr irea lui Dumnezeu s-a ar tat în faptul de a- i fi dat pe Fiul S u întrupat la moarte pentru noi. Iar des vîr irea Fiului întrupat s-a ar tat în a- i fi dat via a Sa omeneasc pentru noi. Intr-un fel dac Dumnezeu continu s fie des vîr it, El trebuie s continue a suferi pentru noi, a fi în stare de jertf pentru noi. Iar noi, dac vrem s fim des vîr i i ca El, trebuie s facem la fel. Deaceea primim în noi starea de jertf . Prin jertf ie i din închisoarea proprie i deschizi poarta altora. Jertfa înseamn l rgirea în iubire, cucerirea adev rat a altora. Des vîr irea const în puterea de a cuceri pe to i, l sîndu-i liberi, f cîndu-i i pe ei posesorii tuturor bunurilor tale. Prin rug ciune îi ar t m la fel lui Dumnezeu c ne deschidem i noi Lui. Iar prin rug ciunile adresate sfin ilor le ar t m aceasta sfin ilor. Prin rug ciuni contribuim i noi la opera unific rii între noi voit de Dumnezeu.

i pentru Dumnezeu e o bucurie s -L rogi, c ci prin aceasta î i ar i încrederea i iubirea de fiu i Dumnezeu te prime te cu iubire. C ci este El însu i ca Treime iubire. i a a se ar at i în fapta crea iei i în grija Lui de crea ie.

ca pe tine însuși", zice Vechiul Testament (Lev. 19, 18). Iar cel Nou, arându-ne desvârșirea, zice „să ne punem sufletul unii pentru alii", așa cum Cel desvârșit este Fiul lui Dumnezeu – i-a dat viaa Sa pentru noi (Io. 3, 16).

Deci când sfinții sînt rugați, se bucură, ca unii ce sînt desvârșiți, precum și Tatăl lor desvârșit este⁶⁶¹. Cere-le deci lor și vor da frăguleț. Căci nu sînt moleși și trîndavi ca mine. Și rugați-vă și fiuți eu printre ei. Și voi ruga pe Dumnezeu să vă împlinească cererile voastre, mai întîi puterea de sus și iubirea faa de El; și să vă sprijinească în frica Lui⁶⁶² și în credința inimilor voastre. Rămîneți deci neîndoelnici, așteptînd mila Lui. Și El „va face mai mult decît prisositoare cele ce le cereți și le pricepem noi" (Ef. 3, 20). Căci a Lui este slava în veci. Amin.

485. *Întrebare* : *Un frate a întrebat pe Ava mînă stîrîi în care se aflau sfinții Bîrîni, și -i dea o chilie apropiat și Ava a binevoit și -i dea. Între timp a întîlnit un monach, care l-a rugat să locuiască într-o chilie lîngă el. Fratele a răspuns că nu poate face această frăvoia Bîrînilor și a Avei care a hotărîit și -i dea această chilie. Și venind l-a întrebat pe cel lalt Bîrîn, ce trebuie să fac ?*

Răspunsul lui Ioan: Frate, Domnul nostru ne-a poruncit să avem pe alii mai presus de noi (Filip. 2, 3)

⁶⁶¹ Iubirea nu obosește, ci crește practicîndu-se. Numai prin ea crește omul duhovnicește cu adevărat.

⁶⁶² Frica de Dumnezeu nu-i o slăbiciune, ca frica de oameni, ci tîrîie faa de oameni, capacitate de a-și dăruia pînă și viaa pentru Dumnezeu. Ea te sprijină prin siguranța vieții netrecătoare în Dumnezeu. Cel sprijinit în frica de Dumnezeu, nu tremură de oameni și de lume, căci nu se sprijină pe trestia unei vieți care vezi cum se clatină și înaintează în veștejire.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

⁶⁶³. Dac deci pentru dragostea ce-o avem dup Dumnezeu pentru tine, i-am spus locue ti lîng noi, i-am ar tat cu fapta c noi sîntem mai presus de fratele. Dar dac - i spunem din nou: „R mîi lîng acela" iubirea ta poate socote te c te respingem dela noi ca neavînd dragoste fa de tine. Dar tu judec vecin tatea locurilor i folosul sufletului t u din ele i ine seama de cuvîntul Apostolului: „Probîndu-le toate, ine i ce este bine" (I Tes. 5,21). Acestea le-am gr it din dragostea cea dup Dumnezeu. Iart -m , fratele meu, pentru Domnul.

486. *Întrebare c tre marele B trîn: Un monach oarecare ce locuia într-o chilie str in , i-a cl dit lui o chilie în apropiere. i venind la el un frate ce avea nevoie de o chilie, l-a îndemnat pe acela s locuiasc în chilia cl dit de el. Dar acela ceru s i se d ruiasc acea chilie cu contract. i s-a învoit s i-o d ruiasc dac vor îng dui B trînii aceasta. Dar cu condi ia c el s scoat , din fîntina de lîng ea în fiecare s pt mîn dou ulcioare de ap . i l-a întrebat pe, marele B trîn despre aceasta.*

R spunsul lui Varsanufie: Aceasta nu se potrive te c lug rilor. C ci de voi i s face i contract între voi, ve i ajunge poate i la judecat , ceeace nu e fapta iubirii. Deci fratele s locuiasc în chilie f r contract. Iar de va voi st pînul chiliei cîndva s -l scoat , acela s ias cu smerenie, f r împotrivire. Iar dac st pînul chiliei va veni s - i umple cele dou ulcioare cu ap i cel care locue te în chilie nu-i va îng dui, s nu se tulbure, ci s -i

⁶⁶³ De aci urmeaz c trebuie s avem grija de al ii mai mult decît de noi, s -i pre uim mai mult ca pe noi. Numai a a se poate explica porunca de a ne jertfi pentru al ii cum s-a jertfit i Hristos (I Io. 3,16).

fac metanie i s - i duc ulciorul gol, spunându-i: „Iart - m frate, pentru Domnul, c te-am sup rat, i roag -te pentru mine". i s ia seama s nu se tulbure dup aceea de mînie. i pentru smerenia lui, îl va ap ra Dumnezeu i pe fratele lui de du m nia dela diavolul i va fi împins s alerge dup el i s -i pun metanie i a a se va încovoia i-i va umplea ulciorul, sau îl va i purta împreun cu el. i a a dragostea lui Dumnezeu îi va acoperi pe amîndoi i-i va mîntui pe ei iubitorul de oameni Dumnezeu.

487. *Întrebare:* *Chilia are nevoie de repara ii. Oare trebuie s cheltuiasc pentru ele cel ce locuete în ea chiar dac nu este a lui, ci se a teapt s ias din ea dela o zi la alta ?*

R spuns: Dac cineva se gînde te, c toate cîte le are sînt ale lui Dumnezeu i comune tuturor celor credincio i, i c nimeni n-are ceva al s u, nu trebuie s cugete a a. C ci aceasta ine de un cuget trupesc. Pentru c chiar dac a apucat s cheltuiasc ceva i nu va r mînea acolo, alt frate avînd odihn din partea aceasta, va binecuvînta mereu pe cel ce a cheltuit i s-a ostenit în acest loc. C ci dac socotim cu adev rat cele spuse: „Cu m sura eu care m sori, i se va m sura" (Lc. 6, 38) i: „Va r spl ti fiec -ruia dup faptele lui" (Ps. 61, 31) i iar i: „S - i dea ie dup inima ta" (Ps. 19, 5), nu-l va l sa pe acela s se apropie în zadar, ci va striga mereu c tre el: „Nu te voi l sa, nici nu te voi trece cu vederea" (Iisus Navi 1,5).

488. *Întrebare :* *Un frate a întrebat pe acela mare B trîn: „Iart -m , st pîne P rinte, c îndr znesc s vorbesc: V d pe Domnul Ava c iube te pe unul mai mult decît pe mine i gîndul acesta m sup r ., optindu-mi c vrea s plac unor oameni. C ci orice cer unii, le*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

d , iar mie nu-mi d . Odat am cerut o fereastr i n-a f cut-o. i alt dat pu in var i nu mi-a dat. Iar altora le-a dat. Oare de ce face aceasta? Si ce s r spund gîndului?

R spunsul lui Varsanufie: Frate, e nevoe de r bdare. C ci a spus Domnul: „Întru r bdarea voastr ve i cî tiga sufletele voastre" (Lc. 21, 19); iar Apostolul: „Ave i nevoe de r bdare" (Evr. 10, 36). Dac Dumnezeu a voit s te încerce de po i r bda ceva, tu te ar i neavînd r bdare. Cî i ani ai vie uit astfel în chilie i n-ai spus nimic. Iar v zînd pe altul f cînd ceva, îndat te aprinzi ca de foc. Pentru ce n-ai spus gîndului: „Am stat a a tot timpul, nu voi mai r bda pu ine zile?". Dac - i spune gîndul: „ i de ce a f cut altora?", r spunde-i: „Acea sînt sfin i, iar eu sînt nevrednic i vrednic de tot necazul". Dac îl socote ti pe Ava al t u c utînd la fa , f r s fie a a, î i pierzi sufletul ^{663 b}. Iar de caut la fa , nu vei da tu r spuns pentru el, ci el va da pentru tine. Iar cel ce cere un lucru, trebuie s cerceteze vremea i împrejur rile i putin a de a se folosi de el. i atunci va afla de ce nu i se d ceea ce vrea. Iar de nu afl , nu trebuie s îvinov easc pe al ii, ci pe sine însu i, zicînd: „Eu sînt cel nevrednic." i vei afla ie ire din acel gînd, frate. Aceasta este calea celor ce voesc s se mîntuiasc i s vie uiasc dup Dumnezeu.

489. Un b trîn dintre p rin i locuia în mân stirea în care se aflau sfin ii B trîni. i întrebat fiind de slujitorul

^{663 b} „A- i pierde cineva sufletul" înseamn i a nu mai avea „suflet", a deveni om „f r suflet". Aceasta înseamn a deveni nesim it i s lbatic ca o fiar . Dar aceasta e un chin al omului i pentru el i pentru al ii. Acest om nu mai tie de sine, se înstr ineaz de sine, se alieneaz . A a se pierde sufletul în iad.

lui: „Ce voe ti s - i fac de mîncare?“, a r spuns cu mînie: „F ce vrei“. i s-a sup ratfratele, ne tiind ce s fac . i a întrebat pe marele B trîn: „Oare face bine zicînd a a, sau nu“

i a R spuns : Nu-mi este mie îng duit s osîndesc pe cineva. C ci fiecare î i poart povara lui. Dar precum mi se pare, un astfel de r spuns pricinue te sup rare aproapelui, chiar dac î l d pentru nevoîn . B trînul trebuia mai de grab s spun fratelui cu smerenie: „Acest lucru mi-ar pl cea azi“. i chiar dac fratele l-ar face f r gust i i l-ar servi r u, trebuie s -i mul umeasc . C ci fie c fratele face lucrul bine, fie r u, dac acela se sup r cu mînie, acesta e un lucru mai r u decît toate patimile. Fiindc el se mînie f r judecat i aceasta nu este din cuno tin a lui Dumnezeu, ci mai de grab din lucrare diavoleasc . Totu i cel ce sluje te, trebuie s fie cu îndelung r bdare. C ci tot cel ce poart pe fratele s u cu frica lui Dumnezeu, are pe Duhul lui Dumnezeu odihnind asupra lui⁶⁶⁴.

490. *Acela frate, fiind cinstit i mîngîiat dup frica lui Dumnezeu de Ava i de fr ia mîn stirii, nu s-a sim it t - m duit, ci nec jîndu-se mai mult i socotindu-se nemîngîiat dup cuviin , a plecat pe ascuns. Iar ei cunoscînd dup aceea unde vie ue te, au voit s mearg la el i s -l roage s se întoarc la ei, c ci au auzit c e nec jit. i l-au întrebat pe marele B trîn, spunînd i cele*

664 A suporta pe fratele care te nec je te e singurul mijloc de a-l potoli. A fi tare în acest sens e singurul mijloc de a-i comunica putere. Duhul care se odihne te asupra Fiului, se odihne te i asupra celor ce se alipesc de Fiul, dîndu-le odihna prin mîngîierea adus dela Tat l. i El se extinde cu odihna Lui, unit cu mîngîierea ce o produce în noi, i asupra fratelui agitat, c ci e Duhul care ne înfr e te cu Fiul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ale Apostolului: „Ca nu cumva din prea mare întristare s fie cople it acesta” (II Cor. 2, 7).

R spus: Apostolul a spus aceasta, pentru c l-a predat pe acela satanei (I Cor. 5, 5). i acela avea motiv sa se întristeze, fiind scos din comunitate. De aceea v zîndu-l poc indu-se, a spus „s se înt reasc fa de el dragostea” (II Cor. 2, 8). Deci dac ti i c voi l-a i alungat, trebuie s merge i s -i puneti metanie ca s vin înapoi. Dar dac a plecat din voia lui, chiar dac ve i merge la el, pentru Dumnezeu, voina de a se îndrept i pe sine va veni din nou asupra lui. C ci el va fi gata s se lase din nou prad sup r rii. i orice prilej i s-ari, va spune mereu: „Am fost afar i am fost silit s m întorc”. Deci l sa i-l s fie fr mîntat pu in de gînduri, ca s -i par r u c a plecat. C ci de va fi nec jit cu trupul, se va folosi cu duhul. Se va t ia astfel dela el mîndria i pornirea de a se îndrept i pe sine, v zîndu-se pe sine în neazuri multe. i atunci î i va aduce aminte de odihna din mîn stare. i se va întoarce cu smerenie i în loc de nemul umire, va ar ta mul umire.

491. *Întrebare:* Pentru ce, p rîndu-i r u, îi este ru ine s se întoarc ?

R spus : Dac el se c e te i prime te s se învinov easc , zicînd: „Eu sînt vinovat pentru toate”, Dumnezeu cel ce a zis prin proorocul: „Spune tu întîi f r delegile tale, ca s fii îndrept it” (Is. 43, 26)⁶⁶⁵, vede c inima lui s-a îmblînzit i îl va c l uzi în frica Sa spre

⁶⁶⁵ Dumnezeu îndrept e te pe cel ce se c e te, pentru c acesta nu se îndrept e te singur pe sine.

folosul lui ⁶⁶⁶. C ci zice: „Va c l uzi pe cei blînzi în judecat ⁶⁶⁷. Va înv a pe cei drep i c ile Lui" (Ps. 24, 9).

i dac se va folosi mai mult în locul unde a fost întîi, Domnul va îndemna inima lui s se întoarc acolo cu smerenie.

492. *Un frate care slujise ca osta în lume, a intrat în mîn stire i l-a întrebat pe acela mare B trîn dac se poate poc i.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, Dumnezeu nu lap d pe nimenea, ci pe to i îi cheam la poc in . Deci cel ce vine la El, trebuie s se apropie din toat inima i s samene cu n dejdea de a secera. i s se a tepte la ispite pîn la ultima r suflare.

493. *Întrebare : Dar acum îl ajut Dumnezeu?*

R spuns: Fiule, stadionul s-a deschis. i cel ce voe te s se mîntuiasc , aude pe Iisus zicînd c tre el: „Veni i la Mine to i cei osteni i i împov ra i i Eu va voi odihni pe voi. În v a i dela Mine c sînt blînd i smerit cu inima i ve i afla odihna sufletelor voastre. C ci jugul Meu este blînd i sarcina Mea u oar " (Mt. 11,28-30). Gînde te-te la ceea ce auzi: „Blînd i smerit", ca s în v -

⁶⁶⁶ Inima celui ce se c e te, se îmblînze te, se înmoae, î i pierde învîrto area care-l închide ca o crust în el însu i; el scap de închisoarea mîndriei, intr în comunicare cu Dumnezeu, izvorul vie ii i al bucuriei. Împ r ia lui Dumnezeu este împ r ia Celor ce comunic din iubire, de aceea este Împ r ia unit ii, a omenescului adev rat, restabilit în Treimea deplinei comuniuni între Persoanele supreme.

⁶⁶⁷ Cei blînzi sînt cei ce se folosesc de dreapta judecat . Ei cunosc sl biciunile oamenilor. Ei in o cump na în judecat , inînd seama de toate.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

m i noi acestea de la El. Cel ce vine la Dumnezeu nu trebuie s se descurajeze i s se team . Altfel nu va pune niciodat început c ii lui. C ci Dumnezeu ia aminte la inima lui i la inten ia voii lui. i cunoa te sl biciunea omului, c nu poate izbuti nimic dela sine. Ci El este totul i El d celui vrednic putere, s lucreze cu putere⁶⁶⁸. C ci dac Dumnezeu nu d putere celui tare, unde s-ar afla nenorocitul de om? Dac nu d în elepciune celui în elept i schimb inima lui, în elepciunea aceluia ar fi ca a unui prost i nebun. S ne apropiem deci cu încredere de El, cunoscînd c El este Cel ce ne d nou putere în lupt . Tu preg te te- i sufletul i nu numai spre a lupta, ci i spre a te încununa. Domnul s -i stea în ajutor cu voia Lui prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

494. *Cererea aceluia c tre acela B trîn: Gîndurile mele î i închipuesc lumea, a î îndu-m s m întorc la ea. F mil cu mine ca s fiu acoperit prin rug ciunile voastre. C ci aflîndu-m înc în acelea i p cate, m-am rugat lui Dumnezeu s m învredniceasc de acoper mîntul vostru* ⁶⁶⁹.

⁶⁶⁸ Puterea lui Dumnezeu devine puterea omului, dar r mîne i a lui Dumnezeu. Dumnezeu îl face pe om tare.

⁶⁶⁹ Cînd era în lume l-a rugat pe Dumnezeu s -l aduc sub acoper mîntul lui Varsanufie. Acum cere lui Varsanufie s se roage s fie acoperit de Dumnezeu. Ne rug m lui Dumnezeu s ne pun sub acoper mîntul rug ciunilor unui om duhovnicesc pe care Dumnezeu îl asculta. Iar aceluia îi cerem rug ciunile lui prin care Dumnezeu ne ia sub acoper mîntul Lui. Dumnezeu ne ajut s g sim pe omul care s ne ajute s dobîndim ajutorul Lui. Dumnezeu vrea s ne sus inem unii pe al ii în urcu ul spre El, s ne bucur m împreun de via a Lui rînduit tuturor. El vrea nu numai s fac fiecare i ceva personal spre a se înt ri, ci i ceva pentru al ii i anume unul s cear altuia rug ciunile pentru a cî tiga smerenie i altul s se roage pentru acela ca s înving i el însu i egoismul s u i s se înt reasc i acela prin aceasta.

R spunsul lui Varsanufie: Fiule prea iubit, îmb rb teaz -te în Domnul. Dumnezeu te-a chemat; nu te descuraja, ci îndr zne te, începutul lucr rii dup Dumnezeu cere r zboae. Dar Dumnezeu înfrînge pe du mani. Oastea lumii e întunericul; i mo tenirea ei, chinurile ve nice. Iar oastea lui Dumnezeu e lumina; i mo tenirea ei, via a ve nic . Pip e întîi cele dou p r i i apoi alege-o pe care o voe ti. i va veni la tine un glas puternic i va trezi inima ta înc rece. i inima te va face s alergi repede, precum trebuie. S nu te însp imîn i. C ci este cine s te c l uzeasc spre St pînul.

495. *Cererea aceluia c tre acela mare B trîn:*
Sup rarea r zboiului pornit acum asupra mea vine dela mine. Ai mil de mine, St pîne, ca rug ciunile tale s -i pun cap t. C ci am pierdut ceea ce aveam, înfîlnindu-m cu fra îi mei cei dup trup care au venit la mine. Fiindc p strez în închipuire înfîlnirea cu ei. i-mi pare c m aflu înc cu ei. Ajut neputin ei mele i fricii de a m ine pe calea mîntuirii. C ci nu tiu cum s m rog lui Dumnezeu care m-a chemat, dup ce am c utat s -L nesocotesc i am uitat într-un ceas toate binefacerile Lui. Pentru aceea te rog, ai mil de mine, c mult am p c tuit. i r zboaele n scute din sl biciunea i neputin a credin ei mele, nu se dep rteaz dela mine. i spune-mi dac e îng duit i de folos s -i opresc pe ai mei s vin la mine, ca s nu-mi aduc ispitele fermec toare ale lumii. C ci ti i c inima mea fiind înc rece, dac ei vin îmi aduc tulburare i m împing pe calea r zboiului. Ieri s-au dep rtat pu in gîndurile acestea dela mine, prin acoper mîntul vostru. Dar azi cînd am ezut pu in singur, ca s înv un psalm, s-au n pusit a a de tare asupra mea c am asudat de descurajare. De aceea te rog, nu m l sa pe seama vr jma ilor mei, ci sprijin cu

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*puterea ta neputin a mea i alung -i c destul s-au
înmul it asupra mea. i tu vezi inima mea, c nu port cu
pl cere r zboaale. Nu m l sa s fiu biruit pentru
sl biciunea mea i s cunosc r utatea lor i s cad iar i
în cursele lor, în care am fost prins înainte de a alerga la
voi. Iart -m i te roag pentru mine, P rinte sfinte !*

*R spunsul lui Varsanufie: Iubite frate, St pînul
nostru Dumnezeu are o carte în care se scriu cei ce vin
s -I slujeasc Lui cu sinceritate, în ea se scrie i zestrea
lor adunat de la ziua cea dintîi ⁶⁷⁰. L-am ruga pe „Cel ce
nu voe te moartea p c tosului, ci s se întoarc i s fie
viu" (Ez. 18, 23), s -i rînduiasc un loc între cei ce se
mîntuesc. i s-a miluit i te-a rînduit i pe tine împreun
cu mine „Cel ce voe te ca to i oamenii s se mîntuiasc i
la cuno tin a adev rului s vin " (I Tim. 2, 4). Deci ai
luat darul. Atîrn de tine s fii scris în această carte, sau
nu ⁶⁷¹. Dac tu voe ti, î i ajut Cel ce a zis: „De ve i voi
i m ve i asculta, ve i mînca bun t ile p mîntului" (Is.
1, 19). Iat i-am spus, ia seama s nu cazi dintr-o astfel de
oaste, ca nu cumva s te îmboln ve ti de o boal de
nevindecat. C ci c zînd în ea, nu te vei folosi nici în
lume. Domnul s te acopere fa de cel r u i s te mîn-*

⁶⁷⁰ Poetul Octavian Goga a redat această idee r mas în tradi ia
poporului român prin urm toarele cvinte: „Dragi copii din ara asta
/ V mira i voi cum se poate /, Mo Cr ciun din cer de-acolo / De le
tie toate, toate /. Iat cum, v spune mo ul /, Colo sus, în tind are /,
Pe genunchi o carte mare / Cu condei de-argint el scrie /, Ce copil i
ce purtare /, i de-acolo tie Mo ul /, C -i iret nevoie mare"

⁶⁷¹ Omul prime te darul sau puterea dela Dumnezeu de a se apropia
tot mai mult de el. Dar r mîne în seama libert ii lui s desvolte acest
dar, sau nu. Dumnezeu scrie pe tot cel ce se boteaz , în cartea
mîntuirii. Dar depinde de fiecare ca Dumnezeu s scrie îndreptul lui
faptele care-l fac vrednic s ajung la El, sau nu.

tuiasc în via a ve nic . Amin. Fiule „las pe mor i s - i îngroape mor ii lor" (Lc. 9, 60). i vei vedea cum se sl ve te Domnul în sfatul sfin ilor⁶⁷².

496. *Cererea aceluia i c tre acela mare B trîn: Ava, ai mil de mine pentru Domnul, c ci când m odihnesc de unul singur se ivesc n lucirile. Dar m tulbur i când vin vreunii la mine, încît chiar de m a ez s m culc sînt st pînît de ele i nu pot s m odihnesc. i fiind fricos din fire, r zboiul se sîrne te i mai mult i nu-mi îng duie s adorm decît pu în. i, cum am spus, tulburat i cu fric . Din pricina aceasta simt i o sl biciune în trup i aproape c nu m pot mi ca. Deci tu, st pîne, tii ce-mi este defolos. Ajut -m bunule P rinte. Iart -m pe mine, p c tosul i bolnavul.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, trebuie s sl vim pe Dumnezeu pentru c ne arat cum se adevere te Scriptura. C ci zice: „Credincios este Dumnezeu care nu v va l sa pe voi s fi i ispiti i peste putere" (I Cor. 10, 16). Deci te las s te nevoe ti dup puterea ta. Iar pe cei mari îi cearc dup puterea lor prin ispiti mari. i ei se bucur . C ci ispita duce pe om la sporire. Fiindc unde se ive te un bine, se ive te i r zboiul. Nu te teme deci de ispiti. Ci te bucur , c ci te duc spre sporire. Dispre uie te ispita i Dumnezeu te va ajuta i te va acoperi⁶⁷³ .

⁶⁷² C lug rul de se întoarce în lume nu mai e nici acolo omul potrivit. S stea între c lug ri i va vedea cum se pream re te Dumnezeu între ei prin vie uirea i rug ciunile lor.

⁶⁷³ Ispita e dat ca s lup i cu ea. i de lup i, î i înt re ti voin a în a rezista în bine i prin aceasta înaintezi în el. Dac nu ai prilejul s lup i cu ispitele, te mole e ti.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

497. *Cererea aceluia : P rinte sfinte, fiind slab i p c tos, nu am îndr zneal s cer ceva dela milostivul Dumnezeu, deaceea cad la tine s te rogi pentru mine, p c tosul, ca s m învredniceasc s -i slujesc Lui i s -mi d ruiasc putere i în elegere*⁶⁷⁴. *M rog ie pentru toate acestea, c ci tie i inima ta c nu sînt nimic. Dar cred, bunule P rinte, c rug ciunile tale sînt în stare s fac îndur tor pe Dumnezeu fa de p catele mele, ca s le treac cu vederea i s m fac vrednic s pornesc pe calea binecuvîntat ; pentru ca p ind pe ea întru cuno tin , c l uzit de mile ta, binecuvîntate, s mul umesc neîncetat iubitorului de oameni Dumnezeu care m sl ve te prin tine cu toate bun t ile. Iart -mi prostia i îndr zneala i roag -te pentru mine.*

R spunsul lui Varsanufie: Frate, mai bine zis

fiule, Dumnezeul cerului i al p mîntului s te înt reasc în sfînta chemare a Lui cu care te-a chemat pe tine i s te învredniceasc de cinstea înfierii, de care pu ini se învrednicesc. i s sprijineasc inima ta ca inima Anei, ca s aduci roduri binecuvîntate de Dumnezeu (I Imp. 1-2); i s -i cîn i cîntare nou lui Dumnezeu; i s spore ti în fapte bune pe calea ce- i st înainte; i s -I sluje ti Lui cu inima curat ca un osta încercat. Nu te încovoia deci, nu sl bi, ci alearg cu rîvn spre cetatea sfin ilor i a ale ilor, ca s mo tene ti credin a, s dobînde tin dejdea

⁶⁷⁴ E o vrednicie, o demnitate, a sluji lui Dumnezeu. Dar pentru aceasta se cere putere dela El. In felul acesta cel ce sluje te lui Dumnezeu cre te duhovnice te el însu i. Slujirea lui Dumnezeu nu e o robie, ci un mijloc de cre tere, de primire din puterile Lui. Ascultînd pe tat l p mîntesc i lucrînd lîng el, fiul prime te din înv tura i din destoinicia lui. Iar a-l ruga pe altul s se roage pentru tine înseamn a cultiva smerenia în tine, f r de care nu po i înainta. C ci cel plin de sine nu poate spori, crezînd c are totul.

i dragostea. i ele te vor duce la sfînta smerenie, maica tuturor virtu ilor. i te vei mîntui în vecii vecilor. Amin.

498. *Cererea aceluia : Fiind p c tos i neputincios cu trupul, nu sînt în stare s fac vre-un bine i vre-un lucru pl cut lui Dumnezeu. De aceea te rog, st pîne, roag -te tu pentru mine, care L-am mîntuit pe El i care, precum am spus, nu pot face nimic, fiind împiedicat de sl biciunea mea.*

R spunsul lui Varsanufie: Fericit e ti frate, dac sim i peste tot c ai p cate. C ci cel ce le simte, f r îndoial c se i scîrbe te de ele i se desparte de ele ⁶⁷⁵. i a le sim i i a cere ajutorul dela P rin i prin rug ciunile lor c tre Dumnezeu pentru a se izb vi de ele i de chinurile ve nice ce a teapt pe om pentru ele, e o parte a poc in ei. Noi ne vom ruga. Iar tu folose te puterea ta pentru a cî tîga smerenie, supunere i ne inere la voia ta în ceva. C ci din aceasta se na te mînia ⁶⁷⁶. i s nu judeci, nici s dispre ue ti pe cineva. C ci din aceasta vine tocirea inimii i orbirea min ii ⁶⁷⁷. Iar din acestea se

⁶⁷⁵ Cel ce nu simte tic lo iile sale ca p cate i se laud cu ele, e un, nesim it i-un cinic, care nu poate ie i din ele. Dar nici cel ce le recunoa te glumind, nu le simte cu adev rat ca atare i nu lupt s se despart de ele. Adev rata sim ire a lor e împreunat cu o adînc nemul umire i cu o mare suferin pentru ele. Aceasta e începutul îndrept rii, prin poc in i str pungerea inimii.

⁶⁷⁶ Voin a de a fi de sine e una cu mîndria. Iar cînd aceasta se vede amenin at sau jignit , na te mînia. Iar mînia nu mai e o adev rat voin , în ea omul nu e st pînit pe sine. i se vede amenin at i în st pînirea peste altele, sau peste al ii, în voin a adev rat omul e st pîn pe sine. El nu e robul mîniei, mîndriei i a celorlalte patimi. El e deasupra lor. Acesta e omul cu adev rat tare, dup asem narea cu Dumnezeu.

⁶⁷⁷ Tocirea, sau nesim irea inimii i orbirea min ii sînt unite între ele. Nesim irea inimii e legat de neîn elegerea valorii celorlal i oameni,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

na te nep sarea i învîrto area inimii. i vegheaz în toate, gîndind la legea dumnezeesc , din care se înc lze te inima de focul ceresc. i s nu te întristezi. C ci chemarea ta e dela Dumnezeu, frate. i s nu te mole e ti, nici s l be ti. C cinu- icere Dumnezeu ceeace este peste puterea ta, ci dup putere⁶⁷⁸. P ze te- i gura dela cuvîntul f r rost i dela vorbirea de art⁶⁷⁹. Nu cugeta în inima ta la cuvinte rele. i arunc puterea ta, prin rug ciunea sfin ilor înaintea lui Dumnezeu⁶⁸⁰, zicînd: „Milue te-m pe mine, p c tosul !”. i se va milostivi de tine i te va p zi i te va acoperi de tot r ul. i a a vei veni dela întunec la lumina adev rat , dela r t cire la adev r, dela moarte la via , în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

499. *Cererea aceluia c tre cel lalt B trîn: Iart -mi, Av , pentru Domnul îndr zneala i nebunia i ajut -mi în mul imea p catelor mele. C ci dac cel ce a s vîr it un singur p cat înaintea lui Dumnezeu are nevoie de mult poc in , ce voi face eu, care am crescut împreun cu p catul, care n-am încetat s mînii pe Dumnezeu dup puterea mea^{680b}? Deaceea am nevoie de rug ciunile*

a necuoa terii lui Dumnezeu i a sensului vie ii, pe care-l lumineaz cunoa terea Lui.

⁶⁷⁸ Puterea omului e ca un bob de praf, dar puterea lui Dumnezeu venit în el înconvoae legile universului, umple toate de lumin dumnezeesc , pornind dela omul însu i.

⁶⁷⁹ Cuvîntul de ert iese din omul de ert i între ine de ert ciunea în el. Iar omul de ert e cel ce i-a îngropat bog ia adîncurilor sale sau i-a uscat-o, r spîndind moartea de ert ciunii i înjurul s u.

⁶⁸⁰ „Arunc puterea ta înaintea lui Dumnezeu”; a terne-o ca pe un covor în calea luminii i a puterii ce iradiaz din Dumnezeu i se va umple de lumina i de puterea Lui mai presus de fire.

^{680b} Prea mica mea putere cînd o folosesc pentru a face bine e foarte neputincioas . Dar ea î i atrage uria a putere a lui Dumnezeu. Cînd îns vrea s fac r ul are efecte considerabile prin ea îns i. C ci

voastre ca s dep rteze dela mine p catul ⁶⁸¹. *i am nevoe neîncetat s fiu înv at s merg pe calea aceasta, fiind un om care am venit aci dela multe împotriviri i multe rele prin marea mil a lui Dumnezeu. Pentru aceasta te rog, cuvioase P rinte, f mil cu mine i c l uze te-m , precum g se ti de bine. i roag -te pentru mine ca sa p zesc sfintele tale porunci, precum încerc s fac.*

R spuns: Frate, fiindc ai venit la Cel ce s-a r stignit pentru noi, ia i tu crucea i urmeaz Lui (Mt. 16, 24), aruncînd toat grija ta asupra Lui. „Care a f cut cu mult mai mult decît cele ce le cerem sau pricepem” (Ef. 3, 20). „C ci El are grije de noi” (1 Petru 5, 7) ⁶⁸².

desparte pe om de Dumnezeu i pricinue te moartea sufleteasc . Iar aceasta îi produce mare durere lui Dumnezeu i în sensul acesta îl sup r , sau îl mînie.

⁶⁸¹ Ie irea din p cat e una cu ie irea din egoismul de un fel sau altul. Dar nu po i ie i din egoismul lipsei de comuniune cu al ii, dac nu i se deschide i vreunul din ei pentru vreo comunicare în bine, adic în Dumnezeu, dela care vine binele i spre care înainte m prin bine. E un alt sens al necesit ii rug ciunii altora pentru mine, ca s m ajute s ies din p cat, sau din necomuniune.

⁶⁸² Dumnezeu ia toate grijile noastre, dac avem încredere s I le încredin m Lui spre purtare. C ci virtual ni le-a luat: cînd s-a r stignit pentru noi. Acum ni se cere s ne ar t m încrederea în El, despov rîndu-ne i cu voia noastr de ele. Greut ile noastre le va rezolva El; durerile ne sînt u urate de comp timirea Lui; gre alele noastre ni le iart El, dac I-o cerem cu încredere; cu ispitele noastre lupt El în noi împreun cu noi. Tot ce ni se cere este încrederea în El. Propriu zis nou ni se cere numai s nu r mînem nep s tori, ci s lupt m i noi, dar s tim c luptînd, purt m o cruce sub care este i El cu o putere nesfîr it mai mare decît a noastr . Prin cruce comunic m cu El. El poart crucea mai departe pentru toate ale noastre. Dar acum ni se cere s ne a ez m i noi sub ea, lîng El, primind comunicarea oferit de el. Greutatea cea mare o poart El. Dar ne las i pe noi s-o purt m atît cît putem, înt rindu-ne cu

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Deci nu te speria i- i va ajuta Hristos. S ai numai, fiule, în mintea ta, cuvântul Sfintei Scripturi i preg tirea de care- i spune: „Fiule, de vii s sluje ti Domnului, preg te te sufletul t u pentru ispite" (Sirah 2, 1), pentru c „b rbatul neispitit, este necercat" (Resch., Agrapha nr. 90, p. 130-132). i iar i: „Fericit este omul care rabd ispita, c ci f cîndu-se cercat" etc. (Iac. 1, 12). Nu- i spun, frate, acestea ca s te însp imînt, ci ca s - i sprijinesc inima în frica lui Dumnezeu pe calea Lui. C ci a a au înaintat to i sfin ii, prin multe ispite i necazuri. i au binepl cut, ajuta i fiind de harul lui Dumnezeu. Nu te teme, nici nu sl bi. C ci credem c Dumnezeu este Cel ce te s de te, te ud i te cre te (I Cor. 3, 6) prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

500. *Întrebare:* *Ce s fac, P rinte, c sînt tulburat de gîndul desfrîn rii ?*

R spuns: Chinue te-te cît po i; aceasta î ist în putere. Dar nu te încrede în aceasta, ci în iubirea i acoper mîntul lui Dumnezeu. i nu lîncezi. C ci lîncezeala st la începutul oric rui r u (Pateric, Pimen 149).

501. *Întrebare:* *De gr esc fratelui meu, adeseori gr esc cuvîntul cu mînie. i de voesc s -l rostesc cu iubire, îndat încerc o dulcea spurcat i o mi care*

puterea Lui în purtarea ei. E i acesta un motiv pentru care ne împ rt im de El în Sf. Euharistie. Murim cu El, ca s înviem cu El. Murim cu El, egoismului nostru, primind prin aceasta dela El puterea s înviem cu El, în comuniunea cu El. Bucurîndu-ne de comp timirea Lui cu noi, ne bucur m i de puterea vie ii celei noi ce ne vine prin această iubitoare comuniune dela El.

*urît a trupului, încît nu pot privi la fa a fratelui f r
acestea. Ce s fac ?*

*R spuns : Amîndou înseamn moarte: atît a vorbi
cu mînie, cît i a se sîrni pentru frate în trup o mi care de
dragoste. L sîndu-le deci pe amîndou , vorbe te fratelui
cu st pînire de sine i- i va ajuta Dumnezeu. i pe lîng
toate acestea, p ze te- i ochii. i roag -te pentru mine!*

502. *Întrebare: Ce s fac ? C ci sînt tulburat de
r zboiul l comiei pîntecelui i al iubirii de arginti i al
altor patimi.*

*R spuns : Cînd ter zboe te patimal comiei pîn-
tecelui, lupt -te cu toat puterea ce o ai, dup Dumnezeu,
ca s nu dai trupului cît îi trebue. Fa de iubirea de
argin i, la fel, pîn ce te nec je te r zboiul, ca s nu ai
nimic de prisos peste hain . Lupt -te tot a a în privin a
vaselor i al celui mai mic lucru. Iar dup ce ai biruit
r zboiul, procur - i ceeace ai de trebuin dup
Dumnezeu.*

503. *Întrebare: Unfrate locuind cu un b trîn, l-a
întrebat pe acela B trîn Ioan despre diet i somn i
tulburarea ce o avea în privin a unor lucruri ce nu i se
p reau drepte la b trînul s u.*

*R spuns: B trînii spun c a odihni (osp ta) pe
aproapele e o mare virtute, mai ales cînd cineva nu face
lucrul acesta din sl biciune, sau cu risip . Tu d -i
trupului cît îi este de ajuns. i chiar dat m nînci de trei
ori, nu te vat mi. C ci ce folos are omul dac m nînc o
singur dat , dar f r m sur ? În elege deci cu libertate
gîndul b trînului. C ci odat ce vie ui i amîndoi dup*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu, trebuie s vorbeasc i el cu libertate. i orice zice c -l odihne te pe el, f , i aceasta este voia lui Dumnezeu.

Iar somnul e de dou feluri. Cîte odat îngreuneaz trupul din multa mîncare, cîteodat din neputin . C ci cînd cineva nu- i poate împlini slujirea, îi vine somnul. Iar multei mînc ri îi urmeaz r zboiul curviei. C ci îl îngreuneaz la somn, "spre a-i întina trupul. Cel ce poate deosebi afl cum i de unde îi vine lui aceasta. Ni se cere s facem ceace st în puterea noastr i nimic de prisos. C ci acoper mîntul i mila lui Dumnezeu va înt ri neputin a noastr . C Lui se cuvine slava în veci. Amin. Roag -te pentru mine, frate ! F iubire, gr ind aproape lui. Dar caut i observ de vorbe ti cu smerenie i cu dreapta socoteal în chip netulburat. Iar de e ceva care nu e astfel, sugrum -i gîndul contrar iru ineaz -l. i astfel va înceta⁶⁸³. is nu te tulburi de vre-un lucru f cut de b trîn. Ci zi: „Dumnezeu tie ce e de folos”. i

⁶⁸³ Cuvintele exprima gîndurile despre realit ile existente între oameni în planul vie ii p mînte ti. Uneori ele dep esc rela iile existente, voind s preg teasc rela ii mai bune pentru viitor. Dar de multe ori ele trec dîncolo de ceace e dat, sau ne poate realiza în via a p mînteasc , ar tînd prin ele c oamenii tind spre un plan de existen superior celui p mîntesc. Cînd cuvintele nu slujesc acestor scopuri, ele mai mult încurc via a oamenilor. i întrucît omul e r spunz tor pentru tot ce face i gînde te, va fi r spunz tor i pentru cuvintele care nu slujesc acestor scopuri, ci încurc (logosul) rela iilor dintre oameni, le umple de întunerecul neîncrederii, le arunca într-o n cl ial murdar , acoper totul în nonsens. Frumuse ea f r adîncime a cuvintelor, cu cît s-a rafinat mai mult, cu atît a devenit mai mult ispit spre r u. In aceast frumuse e luce te lauda patimilor, abjec ia infernului. Se ilustreaz aceasta în unele poezii moderne, în care auzim expresii ca acestea rostite comic i neru inat de o femeie: „Capul meu dulce / Blan de arpe / Numai în viper moare dorin a / Numai în carne se spal memoria c rni”: sau în imaginile laudelor nem rginite ale unor jalnice sl biciuni omene ti.

aceasta te va lini ti. Gînde te-te la el cu smerenie i las -l s fac ce vrea. Roag -te pentru mine, prea cinstita frate.

504. *Întrebare:* *Dac un frate vie ue te cu un b trîn i b trînul nu-i în stare s -i r spund cînd e întreat ceva, iar fratele e chinuit de gînduri, oare poate fratele s întrebe pe un alt b trîn, fie cu îng duin a aceluia, fie f r ea ? Sau trebuie s r mîn fr mîntat de gînduri ?*

R spuns: Dac tie c Ava voe te s foloseasc sufletul lui, trebuie s îndr zneasc s -i spun : „Am ni te gînduri, ce socote ti s fac?” i acesta, dela sine, ca un om ce are un fiu bolnav i-l duce cu grab la doctor, ba nu numai atît, ci i pl te te aceluia pentru el, la fel i el îl duce pe ucenicul s u cu bucurie la un om ce are darul acesta. Iar dac tie c b trînul nu poate r bda aceasta, s nu-i spun nimic. Ci de afl un prilej dat lui prin iconomia lui Dumnezeu, s întrebe pe alt b trîn duhovnicesc despre gîndurile sale, rugîndu-l s nu-i spun Avei lui. C ci altfel îl arunc pe acesta în patima pismei i va avea mare necaz c l-a întreat pe acela i nu pe el. Dar s nu se sminteasc de b trînul s u c n-are un astfel de dar. C ci el nu s-a dat tuturor. i de va cerceta bine, va afla c are, f r îndoial , i Ava lui un alt dar. C ci darurile Duhului sînt felurite i sînt împ r ite între oameni: unuia a a, altuia, altfel. Iar de nu afl un prilej s întrebe pe altul, s rabde, rugînd pe Dumnezeu s -i ajute.

505. *Întrebare:* *Un frate, stîrnit cu u urin la mînie, a întreat pe acela B trîn despre aceasta.*

R spunsul lui Ioan: Dac te-ai lupta s mori fa de orice om i s cî tigi pu in smerenie, te-ai odihni i

Sfin ii Varsanufie i Ioan

te-ai scoate din multe primejdii ⁶⁸⁴ S se smereasc
inima ta înaintea lui Dumnezeu i bun tatea Lui i va
veni în ajutor în toate ⁶⁸⁵.

506. *Un frate a întrebat pe marele B trîn: P rinte,
roag -te pentru mine, c sînt slab cu sufletul i cu trupul,
ca s m înt reasc Domnul ca s -l mul umesc. Dar i
pentru fratele care e cu mine, c ci i el are nevoie de
mil .*

*R spunsul lui Varsanufie: Domnul s te
înt reasc spre tot lucrul bun, precum ai cerut. Iat i
acesta este un lucru bun: s tr e ti, dup puțin , în pace
cu fratele care este cu tine. i Cel ce a spus: „Foc am
venit s arunc pe p mînt" (Lc. 12, 49), s -l arunce pe el
în inima ta i a mea i s te v d pe tine crescînd ca cedrii
Libanului i înflorind ca un finic (Ps. 91, 13) „în raiul
Dumnezeului meu" (Apoc. 2, 7). C ci împlinindu-se
aceasta, voi gusta i eu din bun t i i m voi veseli ⁶⁸⁶,*

⁶⁸⁴ S mori oric rui om nu prin indiferentism, ci prin a nu da
important cuvintelor i purt rilor lui care stîrnesc patimi în tine. S
fii insensibil fa de tot ce- i aduce gînduri de p cat. E o moarte care,
întrucît se împac cu smerenia, este una cu îng duin a, cu în elegerea
sl biciunilor omene ti, dar i cu p zirea ta curat de ceea ce îi poate
aduce p cat din ele.

⁶⁸⁵ Dac ceea ce te face neîng ditor e mîndria, ceea ce te face
îng ditor e smerenia. De aceea smerenia e deschis bun t ii care e
dela Dumnezeu, izvorul bun t ii. Dumnezeu e i El îng ditor,
pentru c e bun i cu adev rat puternic. De aceea în smerenia
îng duitoare, sim im în noi îng duin a lui Dumnezeu.

⁶⁸⁶ A a cum cel ce iube te sufer greut ile celui iubit, a a se
împ rt e te de bucuria rodurilor celor bune ale osteneilor lui. Mai
ales se întîmpl aceasta p rintelui sufletesc în rela ia lui cu fiul
duhovnicesc, precum, de altfel, se întîmpl i tat lui p mîntesc. Nu
poate fi vorba de invidie în acest caz. C ci bucuria nu r mîne numai

în Hristos Iisus, Domnul nostru, C ruia fie slava în veci.
Amin.

507. *Întrebare:* Roag -te, P rinte, pentru mine. i te rog s -mi ar i de unde-mi vine o atît de mare neputin în slujirea mea i în lucrul meu de mîn ? i cum se face c , din mole eal , gîndul mi se apleac spre mîncare i somn ?

R spuns: În privin a rug ciunii, dac am rug ciune, nu pots m rog pentru sufletul meu mai mult decît pentru alt u⁶⁸⁷. C ci tremur de Cel ce a zis: „Jube te pe aproapele t u ca pe tine însu i" (Lev. 19, 18). Eu îns fac cît îmi este puterea; dar mila este a lui Dumnezeu, care a f cut cu noi i pîn acum i va face i de aci înainte cu noi mare mil . Nu t g duesc c a f cut, c ci aceasta ar însemna nemul umire.

Iar despre neputin , o dat e a a, o dat altfel. A a e calea. Oricine face pu in calea neted i apoi d de pr - p stii i mun i. Apoi iar i întîlne te o cale dreapt . Dar zice: „în toate mul umi i" (I Tes. 5, 18). C ci în toate „sîntem datori" (Rom. 8, '12)⁶⁸⁸.

Cît despre mîncare, b utur i somn, tuturor s le premearg mul umirea. Cuget la cuvîntul Apostolului: „Fie c mînca i, fie c be i, fie c face i orice altceva" (I

în cel ce a cî tigat-o, ci e comun amîndorura, pentru c i r bdarea i osteneala au fost comune.

⁶⁸⁷ Dac cei ce se iubesc se întîlnesc în durerea unuia pentru altul i în bucurie, cu atît mai mult î are cel ce se roag pe cel iubit în rug ciune, în care se manifest grija pentru el în mod neîncetat. Iar cei ce se roag unul pentru altul se întîlnesc atît de mult, pentru c se întîlnesc în Dumnezeu.

⁶⁸⁸ Pentru toate trebuie s mul umim, c ci n-avem nimic dela noi, ci toate dela Dumnezeu spre folosul nostru. C ci i cele grele ne sînt de folos spre înt rirea noastr .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Cor. 10, 31). P ze te-o aceasta în toate i te va p zi
Dumnezeu, c ruia îi mul ume ti ⁶⁸⁹.

508. *R spusul aceluia i mare B trîn c tre
acela , care l-a întrebat de trebue s se foloseasc de
leacuri.*

Frate, cei ce se folosesc de doctori i cei ce nu se folo-
sesc, s se foloseasc cu n dejdea în Dumnezeu, zicînd:
„în numele Domnului ne încredem în doctori, c ne va
d rui vindecarea prin ei" ⁶⁹⁰. Iar cei ce nu se folosesc de
ei, s se foloseasc cu n dejdea în numele lui
Dumnezeu i El îi va t m dui pe ei. Dac deci te
folose ti, nu gre e ti, iar dac nu te folose ti, nu te
îngîmfa. Aceasta, ca s - i dai seama c dac te folose ti
de doctori împline ti voia lui Dumnezeu i nimic altceva.
Iar de voe ti s urmezi cuvîntul spus de Ilie: „Azi" (III

⁶⁸⁹ „Dumnezeul mul umirii" (text grec) e Dumnezeu cel sensibil la
mul umire; e Dumnezeu care ca Persoan se bucur de mul umire,
nefiind o lege oarb , incon tient , lipsita de afec iune; e Dumnezeu
care ne cinste te, primind s se bucure de o mul umire ce l-o aducem
noi, f pturi prea m runte i totu i minunate prin con tiin a ce-a pus-o
în noi.

⁶⁹⁰ Tot ce reu e te cercetarea s cunoasc treptat din natur ", sau din
trupul omenesc, se afl în ambia a larg a ceea ce nu se cunoa te i nu
se va cunoa te deplin niciodat , chiar dac i natura i trupul
omenesc sînt pe de alt parte finite. C ci chiar crea ia aceasta a lui
Dumnezeu e o ambian de tain pentru toate cele din ea, mai ales c
e înr d cinat în Dumnezeu cel infinit. De aceea bine e s ne folosim
de ceea ce tiu medicii, dar s -L rug m i pe Dumnezeu s fac spre
folosul nostru ceea ce ne recomand doctorii prin tiin a lor
m rginit . Cele tiute nu trebue rupte de totul indefinit dar bine
orînduit al crea iei. Omul tiutor i natura con tient au la origine
pe cineva cu mult mai puternic i mai tiutor.

Imp. 18, 15; cf. Via a sf. Antonie 7; PG 26, 853), vei fi eliberat de orice grije⁶⁹¹.

509. *Cerere: Roag -te pentru mine, P rinte, i spune-mi ce înseamn c noaptea când voesc s rostesc psalmi, simt în mine o trândavie. i mai ales când e frig. Apoi de multe ori rostesc psalmi i m rog ezînd. Fiîndc m tem c aceasta s nu-mi vin din negrije, te rog s m l mure ti. P rinte, i s te rogi s fac cecece mi se va spune.*

R spuns: Tuturor ni s-a poruncit s ne rug m unii pentru al ii (Iac. 5, 16). Cît despre cecece ai întreat, voînd s afl i ce înseamn , î i spun c în parte este un amestec al s mîn ei dracilor i o parte vine din sl biciunea trupului. De aceea a rosti psalmi i a te ruga ezînd, dar cu str pungerea inimii, nu e o piedic a pl cea lui Dumnezeu în slujirea ta. Precum a face cineva aceasta stînd în picioare, dar cu mintea împr tiat , osteneala aceasta i se socote te ca nimic. Domnul s - i ajute, frate. Amin.

510. *Întrebare: Rog pe Sfin ia ta, P rinte, s m aju i, c ci sînt slab cu sufletul i cu trupul. Am multe zile când sînt a a de sl bit cu trupul c trebuie s m nînc de diminea i apoi s zac întins pe pat. Dar mi se întîmpl uneori i aceea c sufletul mul ume te i zice c Dumnezeu mi-a trimis aceast neputin pentru multele*

691 La not în ed. "Volos se spune c cecece se declar despre Ilie se refer la pedeapsa cu moartea dat de Dumnezeu lui Ohozia, regele Samariei, pentru c n-a cerut dela Dumnezeu vindecarea, ci dela Belzebut (IV Imp. 4, 1). Dar se pare c textul se refer la cuvîntul lui Ilie: „Viu este Domnul puterilor, c ast zi m voi ar ta Lui" (III Imp. 18, 15). Se recomand celui bolnav s apeleze îndat la Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*mele p cate, îns din timp în timp m chinuesc, zicînd
descurajat, c nu sînt vrednic s m nînc pîinea ca to i, o
dat pe zi, în lini te. i iar i îmi spune gîndul c nu
trebuie s gr esc împotriva lui Dumnezeu. „Nu tie El
toate ? Se poate întîmpla ceva fr El ? Rabd cu
mul umire”. Te rog, P rinte, pentru îndur rile lui
Dumnezeu, roag -te pentru mine i arat -mi cum trebuie
s92 trec peste acestea ca s nu fiu cople it de întristare*

*R spuns: Sfin ia ta ai scris sfin iei mele s m rog
pentru tine, iubitorule de Dumnezeu. Iar eu, neîn eleptul
P rinte, î i cer ie, în eleptului fiu, s faci acela lucru i
s te rogi pentru mine, care îmi cheltuesc zilele în
de ert ciuni. Tu spui c mul ume ti m car o dat lui
Dumnezeu, dar eu n-o fac niciodat ⁶⁹³. Totu i, fiindc nu
pot t cea, î i vorbesc cum îmi vine în gînd. Dac cineva
m nînc , dar nu pentru pl cere, ci pentru sl biciunea
trupului, Dumnezeu nu-l osînde te. C ci mînc rile sînt
oprite din pricina s tur rii cu ele i a zburd rilor trupului.
Dar unde e neputin , acolo nu se pune în mi care
lucrarea lor. C ci unde e neputin , acolo se ive te*

⁶⁹² Intreb rile acestea ne desv lue mul imea nesfîr it de valuri care
agit oceanul sufletului omenesc. Via a sufletului nu e simpl ; sînt în
el resurse nesfîr ite care se actualizeaz în întreb ri, în îndoieli, în
r spunsuri alternative. E i prin aceasta mereu nou i arat o sete de o
via de un plan cu totul superior a ceea ce cunoa te i poate în
clipele ce se insinu . i prin acesta el se poate îmbog i mereu, poate
înainta mereu, se poate rafina mereu. De aceea toate acestea nu
trebuie s -l duc la disperare, ci s -i înt reasc convingerea în
destina ia lui etern .

⁶⁹³ In în elepciunea sa, B trînul Varsanufie, v zînd pe fiul s u
duhovnicesc amenin at de desn dejde, pentru neputin a lui de a se
ruga, de a se încrede în Dumnezeu, de a nu se îndoii, se înf i eaz pe
sine ca aflîndu-se în aceea i stare, ba chiar mai r u. Aceasta ca s -i
dea încredere în sine însu i, ca s nu- i închipue ca e mai r u ca to i.

trebuin a chem rii lui Dumnezeu. Socotesc deci c a da cele de trebuin trupului, e cu adev rat ceva trebuincios i cel ce g se te în boal u urarea prin mâncare, nu se osînde te. C ci nu cere Dumnezeu omului peste ceace poate. Precum am spus, nu zic c ceace am gr it e numaidecît adev rul. Ci am descoperit ceace aveam în inima mea. Deci judec i tu i vei afla ceace- i este de folos ⁶⁹⁴. i iart -m pe mine, care nu pot niciodat s tac.

511. *Acela , fiind sl bit i neputînd sta în picioare ca s - i fac slujirea (pravila), nici s m nînce o singur dat pe zi, l-a rugat pe acela mare B trîn s se roage pentru el i s -i spun ce trebuie s fac .*

R spus: Cînd Evreii aveau s fie elibera i din robia Egiptenilor, au avut de îndurat o mare strîmtorare i un mare necaz între mare i între barbari. i dup acele semne i minuni, pe care ochii lor le-au v zut f cîndu-se între Egipteni i în toat ara lor, au uitat de Dumnezeu, care le-a f cut pe acestea, i s-au apropiat de desn dejde, v zînd pe Faraon i toat puterea lui gata s cad asupra lor. Numai Moise a r mas cu încredere lîng atotputernicul Dumnezeu. i fiindc „aproape este Domnul de to i cei ce-L cheam pe El cu adev rat" (Ps. 144, 18), Cunosc torul de oameni i-a r spus lui Moise, care striga c tre El, acoperind cu u a t cerii buzele lui: „Ce strigi c tre Mine? Love te cu toiagul din mîna ta

⁶⁹⁴ A scoate din cuvinte ceace e de folos e o oper de colaborare între cel ce le spune i cel ce le aude. Cel ce aude cuvinte nu întru totul bune, poate s scoat din ele numai ceace e bun, precum poate scoate din cuvinte bune, concluzii rele. Cuvintele unuia pot provoca cuvinte contrarii în cel lalt. Dar cel lalt poate da i mai mult t rie i con inut cuvintelor bune sau rele ale celui ce le spune.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

marea i se va desp r i ; i poporul va trece prin ea i voi fi sl vit întru Faraon i întru toat puterea lui" (Ie . 14, 16 - 17).

A a i aci. Este o neputin i o piedic din partea dracilor. Apoi necaz i tulburare de gânduri. i trupul se mole e te de sl biciune i e ap sat de povara dracilor. Dar dac strig Moise, adic dac strig mintea veghind, fie c ezi, fie c e ti culcat, o aude Cel ce aude cele ascunse ale inimii i se împline te cuvântul: „Eu dorm i inima mea vegheaz " (Cînt. 5,2). i ceart marea, zicînd: „Deschide cale poporului Meu". i Faraon se îneac cu to i ai lui i poporul se lini te te i pr znue te i se bucur , s rb torind prezen a lui Dumnezeu ⁶⁹⁵. Deci fie c stai în picioare, fie c ezi, fie c te întinzi pe pat, inima s vegheze spre a s vîr i liturghia psalmilor t i, plecîndu-te la rug ciune i c zînd neîncetat înaintea Lui ⁶⁹⁶, fie noaptea, fie ziua. i atunci se dep rteaz ru ina i vr jma ii care- i r zboesc sufletul. Cît prive te o a doua mîncare, s - i fie dieta cuvincioas i cu frica lui Dumnezeu i fii încredin at c nu vei fi osîndit. Aceasta

695 Sufletul fr mîntat de tot felul de gânduri, de necazuri, de îndoeli, e ca un ocean din al c rui vifor nu se vede o ie ire. E un infinit finit în monotonia acelora i valuri, mereu variate în marginile acestei monotonii. Str fundul lui închis în el însu i e una cu moartea, care în via a viitoare va fi i mai mult un tumult f r sfîr it i totu i monoton. Dar sufletului care se lini te te de con tiin a prezen ei lui Dumnezeu, în care toate se lumineaz , e deschis mîngîierii i asigur rii bun t ilor infinite ale lui Dumnezeu. Lumina aceasta îi este o adev rat s rb toare. E singura cale pe care se poate înainta mereu în mod real, de i înaintarea aceasta este una cu lini tea. A a se spune la sfîr itul acestui „R spus". Acest suflet nu mai r mîne înv luit în acela tumult monoton, cu toat relativa deosebire a valurilor lui.

696 Te po i pleca în rug ciune i po i c dea la picioarele lui Dumnezeu, chiar ezînd sau r mînînd culcat. C ci te pleci cu mintea nev zut înaintea Celui nev zut i caz i cu ea în fa a Lui.

const în a nu lua nimic cu poft , ci orice ai afla, s prime ti cu st pînire de sine. i s r mîi fl mînd i nu s tul dup ce ai mîncat. i roag -te pentru mine ca s str bat cu voie bun i cu veselie calea ce se întinde înaintea mea lin i b t torit , plin de pace, de bucurie, de veselie i de lumin . C ci de acestea nu se poate s tura cineva vreodat , în afar de această cale nu este alta.

512. *Întrebare:* *Acela , u urat de sl biciune (de boal), l-a întrebat pe acela mare B trîn: P rinte, cînd m împ rt esc de hran , m îngreunez. Dar iar i, nu pot s postesc. C ci trupul îmi sl be te i m apuc sudorile. i învîrto area inimii i mîndria alung lacrimile dela mine. Ce s fac ?*

R spuns: Frate, te îmbr i ez în Domnul, rugîndu-L s înt reasc iubirea ta i s -i dea r bdare. Trebuie s tii c r zboiul acesta, care te îngreuneaz de mîncare, vine dela diavolul, cu scopul ca s te mole easc . C ci i pe mine m-a r zboit i m-a îngreunat tare, mult timp; i m f cea s vomez noapte dup noapte. Apoi am început s m nînc cîte pu in. i aceasta a schimbat r zboiul. C ci cînd începeam s m nînc, îndat ce luam o buc ic în gur , m f cea s vomez. Apoi începui s fac aceasta tot la dou zile, ca s -mi plac mîncarea. Dar se întîmpla acela lucru. Îns cu harul lui Hristos, prin r zboire i cu mul umire, acest lucru a încetat. Dar mi-a sl bit puterea mai mult decît se poate spune, îns nu m-am l sat i am luptat pîn ce m-a înt rit Domnul. Am f cut acestea, frate, pentru c eram bolnav. Ai grije i tu, frate, de tine i Dumnezeu te va ajuta. C ci nimenea nu te pismue te decît acel unul pe care-l va doborî Domnul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Cît despre post, pleac - i grumazul i adu- i aminte de vie ile P rin ilor i de privegherile lor i te smere te cu inima; i dac po i, ine-l pîn la ora nou (trei dup amiaz). Iar de nu po i, nu fii îngrijat. Ci str due te-te s p ze ti postul omului din untru. P ze te-te s nu m nînci din lemn ⁶⁹⁷ i din celelalte patimi. i acest post al omului l untric va fi primit de Dumnezeu i El te va acoperi pentru postul trupesc.

Cu privire la cele ce ai spus despre lacrimi, c învîrtoarea inimii i mîndria le alung dela tine, desfiin eaz -le pe acestea i atunci lacrimile vor veni, cu ajutorul sfin ilor. Sudoarea î i vine din r ceal , înc lze te-te pu in i Dumnezeu î i va ajuta i roag -te pentru mine, c mole ala m duce la multe rele ⁶⁹⁸. Totu i nu desn d jduesc, avînd pe Dumnezeu cel milostiv.

513. *Acela , c zînd într-o boal i neputînd r bda durerea, i-a cerut aceluia B trîn rug ciunea i ajutorul.*

R spus : Fratele meu i iubitul meu în Domnul !
Cu încredin area despre iubirea ce o am fa de tine în Hristos, î i descop r tainele lui Dumnezeu. C ci tii i e ti convins c m rog lui Dumnezeu noaptea i ziua, ca s ne mîntuiasc de cel viclean, ducîndu-ne în ve nica lui Împ r ie. Deci cînd m rugam odat ca de obicei, mi-a spus: „Las -M s -l încerc spre folosul sufletului lui i printr-o boal trupeasc , ca s cunoasc pîn unde merge

697 Ca i Adam i Eva.

698 Dup ce d multe sfaturi celor ce se plîng de sl birea cu duhul, Varsanufie le cere s se roage pentru el. E i acesta un mijloc de obi nuire a lor cu rug ciunea. C ci dragostea pentru altul te face s te rogi mai u or pentru el decît pentru tine. i în felul acesta te obi nue ti s te rogi i pentru tine.

rbdarea lui i ce va mo teni prin rug ciuni i dureri". Iar eu am zis: „Dar cearc -l, St pîne, cu mil , ca pe un fiu adev rat i nu ca pe un nelegitim". Nu era nevoe s i le ar t acestea. Dar i le-am descoperit ca s aflî bucuria ce i s-a rînduit. Nu te întrista deci, c ci Dumnezeu te va milui. Iar de stai la îndoial , pleac -i grumazul, tiind ce au r bdat sfin ii mucenici i unge cu pu in untdelemn amestecat cu ap sfin it locul ce te doare. i Dumnezeul nostru, cu voia Lui, va face mil cu tine, precum voe te. Nu-i o pl cere pentru mine s te v d c suferi, fie cu sufletul, fie cu trupul. Dumnezeu s te miluiasc . Roag -te pentru mine.

514. *A aceluia : Cerere de rug ciune i de ajutor pentru aceea boal c tre acela mare B trîn.*

R spuns: Frate mole it i cîrtitor, de ce te nec je ti, de ce strigi i de ce trimi i cereri departe, cînd ai pe Iisus stîndu-i aproape i dorind s fie chemat de tine în ajutorul t u ⁶⁹⁹? Strig c tre El: „St pîne!" i-i va r spunde. Atinge ciucurele hainei Lui (Mt. 9, 20) i-i va vindeca nu numai aceast boal , ci toate patimile. Dac mintea ta ar fi unde trebue, nici mu c turile erpilor veni- no i i ale scorpiilor n-ar putea ajunge la sim irea durerii trupului ⁷⁰⁰. „Am uitat, zice, s m nînc pînea mea de

⁶⁹⁹ Iisus e lîng noi. Vrea s ne ajute. Dar nu vrea s lucreze asupra noastr f r voia noastr , f r s sim im nevoia ajutorului Lui, ar tînd aceasta prin chemarea Lui. Nu vrea s m trateze ca pe un obiect i s n-am nici-un folos sufletesc din vindecarea trupeasc ce mi-o d rue te, socotind c aceasta nu s-a f cut prin El ca Dumnezeu, în acest caz m încred numai în legile naturii, m las numai în seama lor.

⁷⁰⁰ Mintea înaintat în dulcea a vie ii spirituale nesfîr ite, tr it în Dumnezeu, poate cople i sim irea de o t rie negr it mai mic a

Sfin ii Varsanufie i Ioan

glasul suspinului meu" (Ps. 101, 5-6). Nu te nec ji, Mila lui Dumnezeu i este aproape. Te îmbr i ez în Domnul. F -te s n tos, strigînd c tre El.

515. *Acela foarte îngreunat i cumplit chinuit, s-a rugat marelui B trîn iar i pentru vindecare.*

R spus: Dumnezeuul meu s - i trimit în grab t m duirea sufletului i a trupului. i cred c prin numele Lui cel sfînt te vei face bine. St rue cît po i în mul umirea fa de El, pentru c te-a iubit i te-a miluit prin sfînta lui pedagogie.

516. *Mul umire a aceluia i îndat ce a pornit dela sfîntul B trîn acest r spus, s-a i vindecat chiar în acel ceas i a trimis mul umire lui Dumnezeu i B trînului, cerînd totodat rug ciunea neîncetat a acestuia pentru sporirea i mîntuirea sa*^{700 b}.

R spus: Prea iubite frate, s -În l m St pînului nostru Dumnezeu, laud neîncetat , c ne d rue te cele de fa pentru o via lini tit . C ci înv îndu-ne prin greut i, ne cî tig i ispitindu-ne, ne d rue te sc parea i puterea spre r bdarea necazurilor (I Cor. 10, 13). i astfel pe to i „ne omoar i ne face vii" (I Imp. 2, 6), „f cîndu-ne priveli te lumii, îngerilor i oamenilor" (I Cor. 4, 9)⁷⁰¹. S -L bucur m decipe El prin smerenia

durerii trupe ti. Martirii arunca i la fiare nu sim eau, în dragostea lor înfocat pentru Hristos, mu c turile acelora.

700b Toate „Scrisorile" sînt pline de încrederea ce trebuie s o avem în rug ciunile altora. Chiar mîngîierea ce o aduce cuiva gîndul la altul, care se îngrije te de el prin rug ciune, îi aduce o înt rire.

701 „Ne omoar i ne face vii" adic ne duce la marginea vie ii, face ca via a noastr s nu mai atîrne decît de un pai. Dar tocmai prin aceasta primim o via cu totul nou fa de cea de pe p mînt, o via

noastr , prin r bdare, prin blînde e, prin îndelung r bdare, prin cuviin , prin pace, prin mul umire⁷⁰². Fie ie, prea dorite frate, toate cîte le-ai cerut în Hristos Iisus, întru care v îmbr i ez i m rog s v p zeasc pe voi întru numele Lui de tot r ul. Amin.

517. A aceluia despre un necaz al inimii. i de unde îi vine c e supus înc la o u oar boal ?

R spuns: Frate mole it, de ce nu la i „mor ii s - i îngroape mor ii" (Lc. 9, 14)? Dispre ue te trupul sortit s fie mîncare viermilor. C ci nu-l vei folosi cu nimic cînd va fi predat putrezirii. De aceea zice: „Nu v face i din grija trupului o poft " (Rom. 13, 14). Iat o tem de cugetat. Iar despre cele ce ai scris, o parte e r m i a veninului, iar o parte a dracilor, întoarce deci pu in gîndul t u spre tine însu i i dac , prin voia lui Dumnezeu, se va împu ina r m i a dela draci, cea a veninului nu te va v t ma. Eu m rog, dup puterea neputin ei mele, lui Dumnezeu s nu resping cererile tale, ci s i le împlineasc cu îmbel ugare i iubire de oameni. C ci e propriu

care vine exclusiv dela Dumnezeu, izvorul vie ii. Tocmai în starea aceasta de mor i vie ii p mînte ti sim im puterea lui Dumnezeu fa de neputin a lumii i a noastr . i din sim irea acestei puteri revenim la alt via care nu- i pune n dejdea în trup, ci în Dumnezeu i în Duh. Prin moarte trecem la adev rata via . Sim im puterea adev ratei vie i chiar în ajungerea la marginea a vie ii dup trup. De aceea pe m sur ce sl bim, ne sim im înt ri i de Dumnezeu, dac continu m s exist m i s lucr m pentru El. „Cînd sînt slab, atunci sînt tare" (II Cor. 12, 10). Pe m sur ce ne apropiem de marginea vie ii p mînte ti, ne sim im în tinda vie ii ve nice. Minunea aceasta ce se petrece cu noi, îi minuneaz i pe îngerii i pe oameni.

⁷⁰² Prin toate ne deschidem lui Dumnezeu, comunic m cu El, d rîmând zidul mîndriei, al egoismului nostru, sco înd din împietrire umanitatea noastr .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Lui s miluiasc . Dar ine de tine s te rogi, sau s nu te rogi. În elege cele ce-i spun i te roag pentru mine.

518. *Cererea aceluia c tre acela B trîn: Spune-mi, P rinte, de trebue ajutat trupul cînd are nevoe, cu mîncare potrivit cu boala, ori de trebue s m nînce mai curînd; sau de trebue p zit timpul obi nuit i de dispre uit toate acestea, chiar dac i-ar veni vre-o greutate din aceasta.*

R spunsul lui Ioan: Dumnezeu ne-a dat prin dumnezeu tile Scripturi cuno tin ca s ne conducem pe calea cea dreapt . Apostolul zice: „Încearca i toate, dar ine i binele" (I Tes. 5, 21). Nimic altceva nu-i trebue omului decît s nu ia i s nu fac vre-un lucru cu patim . Dac o face aceasta din sl biciune sau din trebuin , nu i se socote te nici ca p cat, nici ca nep sare. Dar dac , s n tos fiind, caut mul umirea trupului, aceasta i se face poft . Deci chivernisind trupul potrivit trebuin ei, ni-l facem slujitor al liturghiei noastre⁷⁰³. C ci dac ne îngrijim de animale pentru trebuin a noastr , cu cît mai mult nu trebue s ne îngrijim trupul, care e unealta sufletului? ⁷⁰⁴ i cînd se toce te unealta ⁷⁰⁵ împiedic pe

703 Slujitor al „Liturghiei" e în trad. francez . în ed. Volos este slujitor „al trebuin ei". Dar trebuin a c reia avem s -i slujim e „Liturghie" sau lauda lui Dumnezeu pe care n-o putem împlini f r trup cît sîntem pe p mînt. Prin trup gr im i facem cele bune; prin trup rostim rug ciunile i psalmii. Deci sîntem datori s hr nim trupul în vederea acestei slujiri a Lui dar nu pentru a-i împlini poftele care- i g sesc satisfac ia în îns i împlinirea lor.

704 Animalele, lucrurile, energiile naturii sînt uneltele indirecte ale sufletului. De toate ne folosim prin trup. Trupul este unealta direct prin care ne facem toate celelalte unelte indirecte. Tot cosmosul e un fel de trup l rgit al omului. Toate ale lumii sînt sim ite de suflet prin trup, devenind prin trup nu numai obiecte ale sufletului, ci i un larg cîmp sim it i mijloace de lucrare asupra lumii. Toate se adun în

me ter, chiar dac acesta e deosebit de iscusit i de priceput. Apostolul, inînd seama de sl biciunea i de stomacul lui Timotei, i-a poruncit s se foloseasc de pu in, vin (I Tim. 5, 23), fiindc îi spusese c obose te în împlinirea lucr rii de r spîndire a Evangheliei. Deci e nevoie de discern mînt (de dreapta socoteal) i cînd îl are pe acesta nu cade u or. Iart -m , frate, c nu tiu de am vorbit bine. Dar nu trebuie s ne împotrivism. Am gr it iubirii tale ceea ce am avut în inim . Dar tu f ceea ce socote ti de bine.

519. *Întrebare: Cum se face c simt o mare oboseal cînd m scol noaptea la citirea psalmilor ? Parc sînt bolnav. i orice a face, o fac cu greutate. Oare e din pricina boalei, sau e o lucrare dela draci?*

R spuns: Ceea ce e din boal , se cunoa te. Dac trupul nu prime te hrana obi nuit , e v dit c e bolnav. i trebuie u urat slujirea lui. Dar dac trupul se hr ne te dup obicei i nu se scoal la slujirea lui, e v dit c aceasta vine dela draci i trebuie s -l sile ti, f r îndoial dup putere, nu peste putere. Iar cînd inima vegheaz , somnul trupului n-are însemn tate chiar cînd e aproape

cunoa terea i sim irea sufletului prin trup. Cur im sim irile trupului, cur im sim irea tuturor. Trupul e i mijloc, dar i împreun subiect al sim irilor tuturor împreun cu sufletul. Cînd nu folosim trupul pentru lucrarea binelui prin el, ci numai pentru satisfacerea poftelor lui din folosirea lucrurilor, îl facem un slujitor egoist al r ului.

705 Trupul ca unealt a sufletului cî tig în lucr rile cu care se obi nue te o dexteritate uimitoare, care nu se poate explica f r lucrarea min ii prin el. To i mu chii palmei cap t o flexibilitate conform cu lucrul ce-l îndepline te. Ochiul prinde nuan e din formele v zute i din sentimentele spirituale ale persoanelor fa de ele. Trupul e ecranul tr itor al tuturor imaginilor unite cu revela iile spirituale ale sufletului.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de sforsial . Cci de aude de o intrare a hoilor, îi pune toat puterea ca s scape de ei. De gândim bine, a a sntem i noi⁷⁰⁶.

520. *Întrebare:* Spune-mi, P rinte, dac boala poate veni dela Dumnezeu i de unde se cunoate aceasta?

R spuns: Poate veni dela Dumnezeu. Când cineva simte boala, dar nu i tulburare a timirii, o astfel de boal e dela Dumnezeu i e arisipe ter zboiul⁷⁰⁷. În acest caz e de trebuin s se fac un mic pogor mnt pe seama trupului. Dar boala e lucr toare i printr-o tulburare a vreunei patimi. Atunci nu trebuie f cut nici-un pogor mnt. Cci patima e dela draci i pogor mntul o spore te. Deci e de folos ca unde e r zboi, trupul s fie asuprit chiar dac îi vine prin aceasta o boal , ca nu cumva fiind înt rit trupul s fie aruncat sufletul în boal . Dar iar i dac e v dit pricina boalei, în în elesul c trupul s-a îmboln vit dintr-o c l torie obositoare, sau din mnc ri grele, trebuie s se fac cu el pogor mnt. Dar precum se cuvine i nu peste trebuin . Cci altfel se amestec i dracii.

521. *Întrebare:* Înva -m , St pîne, dac bolile ce vin din negrij i din neorînduiala vie ii, snt dela fire? i din ce pricin snt trimise omului de Dumnezeu? i dac

⁷⁰⁶ Principalul e s ne inem cu sufletul treji, chiar dac trupul e din oboseal , într-o mole eal .

⁷⁰⁷ O boal e dela Dumnezeu când omul n-a ajuns în ea printr-o patim i nu între ine patima: de ex. de pe urma l comiei de mncare, a desfrîului, a be iei. O astfel de boal nu d loc r zboiului, nemul umirii, revoltei, sup r rii etc.

relele întâmplări ce vin peste cineva (accidentele), vin dintr-o îng duin premerg toare a lui Dumnezeu?

R spuns: Boalele din negrijă și din neorînduială vie îi sînt dela fire. Iar cele trimise omului spre îndreptare se trimit pentru neascultare. Deci atîrnă de tine și tu ești cu negrijă sau cu neorînduială și sînt cazuri în cele dintîi, pînă ce intri din nou în rînduială; și sînt scapi de boalele spre îndreptare prin pocînire. Cît despre relele întâmplări (accidente), și unele din ele sînt din negrijă și sînt spre folos pentru îndreptare, ca și ne pocînim. Dar e o însușire a omului duhovnicesc și le poate deosebi.

522. *Întrebare: Cînd boala e în chip amestecat și dela fire și dela draci, spune-mi, P rinte, ce trebuie să fac cineva? Dar înainte de toate, roagă-te pentru mine, întru Domnul.*

R spuns: Cel ce vrea să se biruiască, se silește să se silească pe sine fie la post, fie la priveghere, fie la orice alt lucru. De pildă, dacă e dator cineva să nu mînce, cum e obiceiul pînă la ora nouă (trei d.a.), dar slăbiciunea îi cere să mînce la ora trei (nouă a.m.), să se silească să nu mînce pînă la ora așe (la amiază), și cu privegherea la fel. Și în această se împotrivesc lucrurile dracilor⁷⁰⁸. Iar pogorîmintul e un ajutor dat trupului, în privința

⁷⁰⁸ Nevinovăția aceasta e un mijloc de întărire a voinței, sau a spiritului împotriva pornirilor inferioare care stîrnesc slăbiciunile trupului, dar uneori duc și la alte patimi care îl robesc pe om. Poftă e dintre primele, mînia dintre ultimele. Numai omul întărit prin nevoi, omul liniștit și generos se poate face loca al Duhului dumnezeesc. Numai el e liber pentru relația de iubire adevărată cu Dumnezeu și cu semenii. Numai acest om e tare și nu e preocupat din slăbiciune de sine. Demonii slăbesc pe om cu aparența că-l fac să se preocupe de sine, sau cu acest scop.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

celorlalte, s se fac la fel. S - i petreac omul zilele lui, f cînd acestea dou cu dreapt socoteal , în frica lui Dumnezeu. Domnul s ajute sl biciunii noastre în toate. Roag -te pentru mine.

523. *Întrebare: Dac se ded cineva greu cu mîncarea obi nuit , ce trebuie s fac ?*

R spuns: De se ded greu, î i poate sili uneori pu in gîndul. Iar de nu poate, s fac pu in pogor mînt. C ci i această neputin este o boal . Str due te-te, frate s nu dai acestea uit rii. i cred c prin sfintele rug ciuni vei fi ajutat de Dumnezeu i mîntuit.

524. *Întrebare: Iart -m , st pîne Av , P rin ii zic s dispre uim trupul, dar iar i zic s -l cîrmuim cu dreapt socoteal . Te rog, f -m s în eleg această deosebire de sfaturi.*

R spuns: Despre ceea ce ai întrebat, Apostolul arat deosebirea celor dou , spunînd: „Nu v face i din grija trupului o poft " (Rom. 13, 14). Dar iar i acela zice: „Nimeni nu i-a urît trupul s u, i-l hr ne te i-l îngrije te" (Ef. 5, 29). Cînd deci vezi în lucrare pl cerea, dispre ue te trupul. Dar cînd vezi trupul obosit i suferind, îngrije te-l i hr ne te-l cu frica lui Dumnezeu ca s - i slujeasc în liturghia duhovniceasc .

525. *Întrebare: Fiînd a i spus c trebuie s îngrijim trupul obosit printr-o diet deosebit , oare trebuie sau nu s -l oprim dela cele v t m toare?*

R spuns: Dac omul se obi nuie te s se înfrîneze dela mînc rile ce-l vat m , aceasta nu este un p cat. Iar

dacă ia tot ce-i vine, disprezându-l pentru Dumnezeu
 vânt marea trupului, mai mare decât aceasta este și nu se
 lase furat prin vânt, adică prin închipuirea de sine. Dar
 trebuie să se păzească și nu să le ia cu patimă. Căci aceasta
 înseamnă a fi biruit; deci aceasta mai mult îl vântă decât
 îl folosește. Dar și sînt tatele și boala sînt dela Dumnezeu
 care a zis: „Eu voi omorî și voi face viu, voi lovi și voi
 vindeca; și nu va fi nimeni care să scape din mîinile
 Mele” (A doua lege 32, 39). Dumnezeu cînd vrea
 dăruie-te și nădăruie-te prin doctor și cînd vrea, prin cuvînt⁷⁰⁹.
 Iar prelungirea boalei sau neprelungirea ei învine de
 prețierea lui Dumnezeu. Cei ce se lasă deci cu
 desvîrșire în seama lui Dumnezeu, sînt scpați de grije.
 și El face cum vrea și cum e de folos. Deci fiecare se
 va folosi (de mîncare) cum poate, mai bine zis după
 credința ce o are.

526. *Întrebare:* *Ce înseamnă „după credința pe
 care o are”? Lămurite-mi aceasta.*

Răspuns: Dacă Dumnezeu a sfîrșit toate și le-a
 curățit spre a se împărtăși cei ce cred de ele, omul trebuie
 să ia cu mulțumire din cele ce se găsesc, nefcînd nici-o
 deosebire. Fiindcă nu cele sfînte și curate vântă, ci
 numai conținea și bucuria omului, prin socotirea că
 vântă. Căci acela fiind o veltic în credința lui, face
 deosebire între ele și de aceea sporește în el boala. Dacă
 crede însă în Cel ce a venit și a vindecat toată boala și
 toată neputința în popor, crede că puternic este El și

⁷⁰⁹ În cuvîntul lui Dumnezeu, prin care au fost create toate, e dat și
 puterea de a face pe om și nădăruie-te. Căci mobilizează și forțele din el
 prin încrederea ce și-o stîrnește acest cuvînt. Așadar tat-o Hristos de
 multe ori. Cuvîntul produce înfățișarea în cel care-l primește. Iar
 credința e o mare putere întru ritoare și transformatoare în om.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vindece nu numai boalele trupe ti, ci i pe ale omului din untru. Dac deosebe te îns între ele, se fere te de cele v t m toare, neavînd încredere c le poate suporta. i a a a fost biruit cugetul lui i s-a dovedit ca neavînd credin tare. De aceea feri i-v s nului iceva cu patim . C ci ceastav m sufletul i trupul⁷¹⁰.

527. *Întrebare: De crede cineva c nu se vat m , dar simte durerea boalei, ce trebuie s cugete, ca s nu cad în necredin ?*

R spuns: De m nînc cu credin , dar st ruedurerea, s nu între la îndoial⁷¹¹. C ci Dumnezeu-l a

710 Con inutul acestei „Scrisori” e complex, greu de l murit, pentru c Varsanufie une te în ea tema boalei trupe ti cu a boalei sau patimei suflete ti i de aceea vorbe te de dou feluri de credin , folosindu-se de acela cuvînt. Unul prin credin face deosebire între mînc ri care-l pot v t ma trupe te i suflete te, dar prin aceasta dovede te c n-are credin a tare c Dumnezeu îl poate feri de ambele feluri de v t m ri ale lor, sau îl poate vindeca de toat boala trupeasc , fapt care-l fere te i de patima sufleteasc . Altul crezînd c toate sînt sfinte ca creaturi ale lui Dumnezeu i c Dumnezeu poate vindeca orice boal i-l poate feri de orice patim prin credin a lui ferm , are siguran a c Dumnezeu îl va vindeca de orice boal trupeasc i sufleteasc ; de aceea se i folose te de orice mîncare f r nici-o patim , împletirea aceasta între boala trupeasc

i patima sufleteasc i între puțin a de a sc pa prin credin a tare de amîndou e o realitate i Varsanufie e justificat s le prezinte în acest împletire. Toate lucrurile, întrucît s-au creat ca daruri ale lui Dumnezeu pentru noi, sînt prin aceasta sfinte i deci nev t m toare. Dar cei ce le deosebesc, unesc cu unele din ele o patim i prin aceasta le fac v t m toare. Sf. Maxim M rturitorul a spus în „Capete despre dragoste” c lucrurile au un sens pur care e dela Dumnezeu, dar noi leg m de unele sensuri o patim . Dac putem desprinde patima de ele, ele nu ne mai sînt v t m toare. Astfel în aur e un sens pur, dar noi leg m de acest sens l comia noastr . Deci în libertatea omului st puțin a folosirii curate sau întin rii lucrurilor. Trebuie s ne cur im noi în ine de patim , ca s putem vedea i

În sat în primirea aceasta fiind că durerea aceasta îl izbăvește pe el de multe patimi. El îți va aduce atunci aminte de cuvântul Apostolului care zice: „Când sînt slab, atunci sînt tare” (II Cor. 12, 10). Și nu credeți că aceasta îi vine din mîncările ce i se par că-l vătăm, ci din încredințarea lui Dumnezeu. Căci chiar dacă s-ar împotrivi de cele socotite bune și folositoare, ele nu-i pot folosi la nimic în voința lucrării lui Dumnezeu⁷¹².

528. *Întrebare: Dacă e nevoie de credință, de ce a spus Ava Isaia că „de e adus în trapez vrea-o mîncare ce te vătăm, și te-te și o mîncă” (Abbe Isaie, Recueil 5, 7; p. 27). Deci chiar fiind prezentă credința, mîncarea e vătămătoare*⁷¹³.

folosi lucrurile în curaj lor. Omul le murdărește pe toate pentru că le vede desprinite de Dumnezeu. Dacă ne refacem legătura noastră cu Dumnezeu, văzîndu-le și pe ele unite cu Dumnezeu, le readucem la sfințenia lor.

711 Și nu spun că a folosit o mîncare vătămătoare și nu una nevătămătoare.

712 Ceeace ținem încadrat în taina generală a întregii creații, iar prin aceasta la rînduiala lui Dumnezeu cel atotputernic și veșnic. Dacă nu se revărsă din această putere în împlinirea lucrării pariale recomandate de doctor, pe măsura cunoștinței lui care se mărginește la o sumă de lucrări pariale, nu sîntem vindecați prin ea. Iar puterile dela Dumnezeu se dau omului care e deschis lor prin credință. Asemenea revărsări de putere se fac prin și deci și din spiritul nostru. Dacă creșterea animale dăndu-le numai hrana ce conține vitaminele considerate necesare de țîn, dar nu le și mîngîim, nu le și iubim, vedem că nu le merge bine și slăbesc, ba chiar se îmbolnăvesc.

713 Omul cu învîturție și o mîncare e vătămătoare mai mult decît cei simpli. De aceea Ava Isaia mîncă din ea, de i ție că e vătămătoare, că și-a tăiat prin credință înclinarea de a nu mîncă din ea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Cei ce dispre uesc leacurile i mînc rile
au ajuns la m sura credin ei, dar nu a des vîr irii.

530. *Întrebare:* *Dac n-are cineva o astfel de cre-*
din , oare trebuie c utate mînc ri care folosesc la
boal ? Sau numai s se fereasc de cele ce-l vat m ?
Sau dac se nimere te ceva care nici nu vat m , nici nu
preafolose te, trebuie s m nîncef r team ?

R spuns: Trebuie s se fereasc numai de cele ce
vat m . Iar dac se nimere te ceva ce nici nu vat m ,
nici nu folose te, s nu m nînce pîn la s turare, ci pu in.
C ci cel ce m nînc pîn la s turare, chiar dac e ceva
din ceace folose te, se vat m .

531. *Întrebare:* *Dac se nimeresc dou feluri de*
mîncare, unul mai ieftin i altul mai scump, oare trebuie
s i-l aleg pe cel mai ieftin ? Iar dac cel mai ieftin e
mai pl cut, pe care trebuie s -l foloseasc ?

R spuns: De se nimeresc dou feluri de mîncare la
fel de costisitoare, ia din amîndou cîte pu in. Iar de nu
sînt deopotriv , s foloseasc pe cel mai ieftin. Iar dac
acesta e mai pl cut are la îndemîn i pe cel mai scump,
s ia din acesta. Iar dac felul mai ieftin nu este de fa i
cel scump e mai pl cut, s se foloseasc de el, dar
luptîndu-se s se fereasc de pl cerea ce i-o pricinue te,
luînd din el mai pu in. Pentru ce? Oare nu e de trebuin
la boal adeseori ceace e foarte nepl cut? i nu se
sile te omul s -l întrebun eze pentru a se face s n tos?
Tot a a dac lucrul e foarte pl cut, dar e de trebuin s
fie folosit, trebuie folosit. Dar omul trebuie s ia numai
seama, cum am spus, s nu se lase biruit de pl cere. i

chiar întâmplându-se aceasta, după ce a trecut peste fapt, și se ocărășe pe sine.

532. *Întrebare:* A i spus că nu e oprit de a se folosi cineva de doctor în numele lui Dumnezeu. Dar iarăși e mai bine să se lase totul cu credință și cu smerenie în seama lui Dumnezeu, înșă gândul îmi spune: „Dacă și se întâmplă vreo boală trupească, trebuie să o arzi doctorului. Căci nu ai ajuns la măsura de a te vindeca fără leacuri”. Dar, pe de altă parte, gândul îmi spune și nu mă folosesc de acestea, căci mai degrabă de sfințenia sfinților și mă mulțumesc numai cu ea. Spune-mi, milostive Părinte, pe care din acestea două să o folosesc? ⁷¹⁴

Răspuns: Frate, te vâd îngrijindu-te mult de teama dușmanilor trupului. Eu cred că Părinte nu-ți faci atâta grijă de acestea. De aceea socotesc că gândul al doilea e mai bun decât cel dintâi. Căci în el este și credința desvârșită în Dumnezeu. Iar celălalt are în el necredința. Cel de al doilea are în el răbdarea, care face pe om probat. Iar cel probat naște neajunsurile care nu rușinează. Iar în celălalt gând e lipsa de curaj, sora fricii, în care locuiește pășunea credinței, maica îndoielii, care înșurubinează de Dumnezeu și duce pe oameni la pieire. Aceasta face pe oameni prieteni ai lui Dumnezeu, celălalt dușman. Acesta ne duce în Împărăția cerurilor, celălalt în gheena. Acesta înalță capul și îndrăznește să tre

714 Întrebătorul se dovedește a fi un mare analist al micșorurilor celor mai subtile ale gândurilor contradictorii. Și nu se rușinează să îl lăude pe fațadă. Avem în întrebările lui un model de spovedanie al omului ajuns totodată la un înalt nivel al luptei pentru sfințenie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

St pînul nostru Dumnezeu ⁷¹⁵. Cel lalt face capul s se plece i face pe om f r îndr znire c tre Dumnezeu. Acesta adun mintea ca s arunce toat grija ei la Dumnezeu (I Petru 5, 7). Cel lalt arunc inima în robie i în alte îndeletniciri rele. Acesta folose te tot ce face spre zidire, cel lalt spre sl birea celor ce-l aleg. Acesta e plin de în elepciune, pentru c crede c Cel ce prive te patimile cele ascunse poate s vindece i patima sa; cel lalt se umple de nebunie, fie c se vindec , fie c nu. Acesta este într-o stare de pace i înva pe al ii s nu lîncezeasc . Cel lalt e tulburat. Unul împinge pe oameni s umble prin ri i cet i, al doilea îl izb ve te de toate. Unul arunc în inim întristarea, f cînd-o s se topeasc ; al doilea, mul umirea care-i mijloce te cu folos mîntuirea oamenilor la Marele Doctor, care poart p timirile noastre (Is. 53, 4) ⁷¹⁶.

Eu, prea iubite frate, în lîncezeala mea de odioar , nu m-am ar tat vreunui doctor, nici nu mi-am pus vre-un leac pe ran , nu din virtute, ci din lene, ferindu-m s umblu prin sate i ora e i s îngreunez pe cineva i s -l fac s se îngrijeasc de mine, nevrednicul, temîndu-m de r spusul ce voi avea s -l dau în ceasul pe care-l a tept m, vr jma ilor mei. Fericit este cel ce poate s rabde, c ci se face p rta r bd rii sfîntului Iov.

715 Exist o în l are a capului în semn de n dejde i de rug ciune, nu de mîndrie. E o îndr znire c tre Dumnezeu ca semn de încredere în El. Contrar acestei în l ri exist o plecare a capului în sensul plec rii fataliste sub legile naturii, ale patimilor, a supunerii sub oameni i a lipsei de n dejde.

716 Dac Hristos a suferit pe cruce, din iubire pentru noi, El care r mîne plin de aceia mil , nu poate s nu sufere în continuare pentru noi. E singurul mod prin care po i u ura durerile altora, cu deosebire pe acela care sînt unite cu voin a lor de a nu r mînea în patimile lor. De aceea Hristos este adev ratul Doctor al nostru.

M gîndesc c sînt i multe femei, care au st ruit r bînd durerile lor trupe ti, l sînd totul în seama lui Dumnezeu, încît m ru inez s -mi spun b rbat cu numele. Cea care sufer de curgerea sîngelui, p r sindu- i gîndirea ei dinainte, dup ce av zut c doctorii trupe ti nu i-au putut folosi nimic, m car c cheltuise cu ei tot ce avea, i-a însu it o alt gîndire, i a alergat la Marele i Duhovnicescul Doctor ceresc, care t m due te i sufletele i trupurile. i boala a fugit dela ea speriat de porunc (Mt. 9, 20-22). Iar Cananeeanca a l sat pe oamenii lumii, pe vr jitori, pe ghicitori, v zînd de ert ciunea me te ugului lor, i a venit la St pînul, strigînd: „Milue te-m , Fiul lui David" (Mt. 15, 21); i dela o margine a p mîntului la alta s-a vestit tuturor ceea ce i-a f cut ei Doctorul de oameni iubitor. Las pe celelalte i m opresc la acestea dou , gîndindu-m c doar, doar voi putea ajunge i eu cîndva la credin a lor, ca s m învrednicesc de fericire. C ci îmi ajung aceste dou femei ca s m dea de ru ine i nu e nevoe s mai aduc vorba de credin a i de smerenia suta ului, care nu numai c a l sat pe doctori i pe alii i a venit la St pînul, ci s-a i socotit pe sine nevrednic s -L duc pe El în casa sa, ci I-a spus cu credin : „Spune numai cu cuvîntul i se va t m dui sluga mea" (Mt. 8, 8). Marea lui credin a fost l udat chiar de Mîntuitorul. Iar acestea le spun ca s m ru inez pe mine însumi. C ci nu am dorin , nu rîvnesc, nu m str duesc, nu cad la picioarele Domnului i nu m gîndesc, netrebnicul de mine, la clipa cînd m va ajunge osînda, cînd f r de veste îmi va veni chemarea, cînd va veni îngerul înfrico tor ca s ia tic losul meu suflet, cînd se va închide u a i voi r mînea strigînd cu cele cincifecioare inimeneanum va auzi⁷¹⁷ (Mt. 25, 10-11). C acestea m musc înc de acum,

717 Dacă e o mare mîngîiere s te aud cineva c e ti în suferin i s

Sfin ii Varsanufie i Ioan

e v dit. i c sînt biruit de lîncezeal i de trînd vie, nu e un lucru ascuns. Decice voi face? Voi desn d jdui? S nu fie!⁷¹⁸ C ci aceasta e un p cat de moarte. Plînge-m , frate, i vars cu am r ciune lacrimi peste mine, ca peste un cadavru i ca peste un mormîntr u mirositor. C ci tiuc mult folosesc ele⁷¹⁹, cum ne-a înv atînv turaplînsului lui Petru⁷²⁰. i roag -te pentru mine, care ile spun acestea, dar nu fac nici-un bine. Ca s se milostiveasc i de mine Doctorul cel bun i s -mi vindece boalele sufletului i ale trupului. Lui fie slava în veci. Amin.

533. *Întrebare:* *Iat m predau lui Dumnezeu i în mîinile tale. Ai grije de mine, milostive P rinte, pentru Domnul.*

R spuns: Frate, de crezi a a, nu vei fi p r sit de Hristos, care a spus p c toasei: „Credin a ta te-a mîntuit” (Lc. 8, 48). Las deci totul în seama lui Dumnezeu. C El are grije de noi. Lui fie slava în veci. Amin.

comp timeasc cu tine, cea mai mare nefericire e s nu te aud , s nu vrea s te aud i s nu comp timeasc cu tine nimeni. Acesta e iadul f r nici-o lumin . I-ai dispre uit pe toi, e ti uitat de toi. Te-ai obi nuit s nu mai ai încredere în nimeni, i se închide poarta comuniunii de c tre toi, pentru c tu însu i i-ai închis-o pe a ta i nu mai e ti în stare s i-o deschizi. S-a în epenit în starea încuiat . Ai pierdut cheile.

718 Ce greu este s scapi de trînd via spiritual ! Cît efort statornic e necesar!

719 Impreun p timire a altuia cu mine, numai durerea altuia pentru mine m poate înviora, m poate readuce la via din moartea trînd viei i a nep s rii

720 Durerea altuia pentru mine m poate trezi i pe mine la durerea pentru tic lo ia mea, a a cum Petru a fost adus la plîns cînd a v zut c Hristos va primi moartea pentru el i pentru toi.

534. *Întrebare:* *Un frate a întrebat pe acela B trîn, zicînd: Dac sufer cineva de o boal care are nevoie de opera ie, trebuie s se lase operat? i trebuie s o fac aceasta cu sfatul P rin ilor?*

R spuns: Cel ce sufer de orice boal trebuie s întrebe despre ea pe vreunul dintre P rin i i s fac toate dup sfatul lui. C ci uneori se întîmpl ca un B trîn s aib o harism , care s -i aduc , f r s se bage de seam , t m duirea. i nu e nevoie totdeauna de doctori trupe ti.

535. *Întrebare :* *De mi se pare un lucru bun s m înfrînez, sau s m nevoesc întru lini tire, sau s fac un bine cuiva, oare trebuie s-o fac aceasta dela mine însumi, sau s-o fac cu sfatul P rin ilor?*

R spuns: A nu lua sfatul P rin ilor pentru o lucrare care pare bun , conduce cele dela sfîrit ale lui la r u. i prin aceasta se calc porunca ce zice: „Fiule, toate f -le cu sfat" (Prov. 24, 72) i: „întreab pe p rintele t u i te va înv a; pe b trînii t i i- i vor spune" (A doua lege 32, 7). Nic eri nu vei afla Scriptura poruncind cuiva s fac ceva dela sine. C ci a nu cere sfat, e mîndrie. i unul ca acesta este du man al lui Dumnezeu. Iar „Dumnezeu celor mîndri le st împotriv , iar celor smeri i le d har". (Prov. 3, 34) i cine altul e smerit decît cel ce- i pleac grumazul înaintea b trînilor i cere sfatul lor în frica lui Dumnezeu⁷²¹?

⁷²¹ E u or s spui c te pleci în fa a lui Dumnezeu, dar nu a oamenilor. Spunînd c faci ceea ce spune Dumnezeu, faci în fond ceea ce i se pare ie c - i spune Dumnezeu. Acesta e p catul protestantismului. Apoi de i credinciosul protestant spune ca se smere te, socotind c tot binele ce-l face omul vine exclusiv dela Dumnezeu, în aceasta e mai de grab un predestina ionism, în care nu se cere omului nimic, c ci se neag orice libertate a lui de a face

536. *Întrebare:* *Dac cineva e b nuit ca eretic, dar m rturise te dreapta credin , oare trebuie crezut, sau nu?*

R spuns: P rin ii n-au cerut decît dreapta m rturisir e a credin ei. Dac deci cineva se arat hulind cu adev rat pe Hristos cu gura lui, tr ind în afara Lui, acesta trebuie ocolit i nu trebuie s te apropii de el. Dar trebuie s privim i inima lui. C ci tot cel ce nu p ze te poruncile lui Hristos este eretic. i dac omul nu crede în inima lui, cuvintele nu-i folosesc la nimic⁷²².

537. *Întrebare:* *Dac un Av oarecare se afl sus inând o erezie, oare un frate trebuie s plece dela el⁷²³?*

r ul, cînd Dumnezeu l-a ales s fac binele prin el. Omul nu se poate nici m car smeri. Adev rata smerenie st în „a- i t ia voia”, pe care Dumnezeu i-o las . i în a i-o t ia nu cu p rerea c i-o tai în fa a lui Dumnezeu cel nev zut, f r s fii sigur de aceasta, ci în fa a celui ce- i d un sfat în numele Domnului. Numai atunci o tai în mod real. i o tai din con tiin a c o faci în fa a lui Dumnezeu, de a c rui prezen î i st m rturie i un altul, ajutîndu-te s ar i în mod obiectiv t ierea voii tale. Dumnezeu nu vrea s se lase evaporat prezen a Sa în subiectivitatea ta, ci vrea s - i fac sim it în mod obiectiv prezen a i voia Sa prin altul, care are con tiin a înt rit de comunitatea bisericeasca, început prin Apostoli, c - i vorbe te în numele Domnului.

⁷²² Cine are credin a în Hristos ca o teorie i nu trage din ea nici-o concluzie pentru via a lui, deci are o credin lipsit de spiritualitate de via duhovniceasca, are o credin lipsit de miezul ei viu, roditor, deci e tot un eretic dup Varsanufie, mai mult compromi înd credin a decît slujind-o i ap rînd-o.

⁷²³ E vorba de un b trîn c ruia îi sluje te un frate.

R spuns: Dac se dovede te sigur c sus in eo erezie, trebuie s plece dela el. Dac e numai o b nuial , nu trebuie s plece, nici s porneasc o cercetare în privin a lui. C ci cele ascunse sînt cunoscute numai lui Dumnezeu, iar rele ar tate, oamenilor.

538. *Întrebare:* *Dac Ava crede drept, dar se a teapt s se sîrneasc în locul acela vreo erezie i se na te frica s nu se calce dreapta credin iar Ava nu voe te s se mute i deaceea fratele, cunoscîndu-i sl biciunea sa, voe te s plece în alt loc, oare face bine sau r u ?*⁷²⁴

R spuns: Înainte de a se ar ta c erezia se impune cu sila, nu trebuie s plece cineva, ca nu cumva s se plineasc cu el cuvîntul: „Fuge necredinciosul, negonindu-l nimenea" (Prov. 28, 1). Iar de se va ar ta c se impune, trebuie s o fac aceasta cu sfatul P rin ilor duhovnice ti, în frica lui Dumnezeu.

539. *Întrebare:* *Ce e def cut cînd în acel loc nu sînt niscai b trîni în care fratele s se poat încrede c pot deosebi lucrurile ? Oare trebuie s plece pentru primejdia ereziei i s se duc în alt parte, unde se g sesc b trîni care s poat deosebi i acolo s -i întrebe pe ei despre aceasta ?*

R spuns: Da, trebuie s o fac aceasta i s împlineasc cele spuse de ei.

⁷²⁴ In mîn stirile din Palestina din acea vreme se iveau certuri origeniste i uneori în cîte o mîn stare origenismul cucerea majoritatea.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

540. *Întrebare:* De m înso e te vreunul dintre P rin i i se sf de te cu mine s poarte povara mea, ceeace nu se cuvine i nu zide te pe cei ce privesc, pentru c el e mai mare ca mine, ce s fac ?

R spuns: Pune-i metanie cu smerenie, cerîndu-i s o por i tu. Dac nu prime te, pune-i a doua oar metanie, zicînd: „Iart -m pentru Domnul, dar nu mai putem merge împreun . C ci se d sminteal celor ce privesc". i dac se sf de te i dup aceea, nu mai st rui, c ci e un joc al diavolului.

541. *Întrebare:* Oare nu e de folos s tai sfada i s -l las pe el s o poarte, chiar dac aceasta pricinue te sminteal privitorilor ? C ci se pare c aci sfada e mai rea decît a l sa s o poarte. i între dou rele, poate trebuie ales cel mai mic.

R spuns: Sfada ce continu dup metanie se arat c e dela diavolul. i nu trebuie s se urmeze cu ea. C ci P rin ii spun c cele de prisos sînt dela draci (Pateric, Pimen 129).

542. *Întrebare:* Un frate a întrebat pe marele B trîn, dac este de folos s -l înso easc (s vie uiasc în retragere) ?

R spuns: Cel ce voe te s p easc pe calea lui Dumnezeu, s nu- i cear lui cinste. C ci calea lui Dumnezeu ce este oare, dac nu s - i arunce în toate voia înapoia sa is se socoteasc pe sine ca cel din urm dintre to i i ca cel mai mic decît to i?⁷²⁵. Numai unul ca

⁷²⁵ Cel ce se socote te cel mai mic între cei ce se socotesc mari, e mare în comunicare cu fiin a nepieritoare i cu adev rat existent a

acesta poate p i pe calea aceasta. C ci cel ce nu- i taie voia sa i nu- i pune n dejdea sa în Domnul, nu poate. Cu acela se împlinesc cuvântul Evangheliei: „C uta i i ve i afla, bate i i vi se va deschide" (Mt. 7, 7). Acesta este via a i mîntuirea, pe care trebuie s rîvneasc s o dobîndeasc . C ci alt cale afar de aceasta nu este. Frate, nu te l sa batjocorit.

543. *Întrebare:* *Ce s fac, P rinte, c m nec jesc r zboaele i se strîng împotriva mea ? i spune-mi care e semnul c am n dejde în Dumnezeu i semnul iert rii p catelor ? i cum trebuie s se ad în chilie potrivit voii lui Dumnezeu ?*

R spuns: Frate, vremea r zboaelor e vreme de lucrare. Nu sl bi, ci lucreaz , lupt -te. Cînd te îngheșuie r zboiul, îngheșuie-l i tu, strigînd: „Doamne Iisuse Hristoase, vezi neputin a i necazul meu, ajut -m i m scap de cei ce m prigonesc, c la Tine am alergat !" i roag -te s iei putere s sluje ti lui Dumnezeu întru inim curat .

Semnul c are cineva n dejde în Dumnezeu este s se scuture de tot gîndul i grija trupului (II Cor. 7, 1) i s nu- i închipue c are peste tot ceva de al veacului acestuia, c ci altfel i-ar avea n dejdea în aceasta i nu în Dumnezeu ⁷²⁶. Iar semnul iert rii p catelor îl are cineva

lui Dumnezeu (). Cel ce nu caut b ica de s pun a cinstei trec toare, e îmbr cat în cinstea str lucirii dumnezeie ti netrec toare. Acela înainteaz pe calea spre Dumnezeu, singura subzisten adev rat . Acela î i taie voia robit de aparen a de realitate a unor fumuri.

⁷²⁶ I i pui n dejdea în ceea ce socote ti c vei avea pentru totdeauna. Dar în ce po i n d jdui pentru veci din lumea aceasta? C ci orice ai avea în lumea aceasta, are un sfîr it mai curînd sau mai tîrziu. Pe

Sfin ii Varsanufie i Ioan

în aceea c le ur te i nu le mai face. C ci cât vreme maicuget laele iinimaluiarepl cere deele, esemnc înc nuis-au iertat, cie inut înc în ele⁷²⁷.

Iar a edea în chilie potrivit cu voia lui Dumnezeu înseamn a se osîndi pe sine cât poate cu inima când vede ceva frumos în chilia lui, sau o pricin de odihn trupeasc , zicînd: „Vai mie, p c tosului, c v d în jurul meu u ur ri care m osîndesc, fiind nevrednic de ele, iar al ii care sînt vrednici, sînt nec ji i, c l torind i neaflînd odihn trupeasc⁷²⁸. Doamne Iisuse Hristoase, iart -m i pentru aceasta, pentru numele T u chemat peste noi". Domnul s te înt reasc pe tine i s -i dea putere, fiule, ca s înaintezi i s ajungi la m sura des vîr it .

544. *Un frate a întrebat pe cel lalt B trîn, Ioan: P rinte, roag -te pentru mine, pentru Domnul. i spune-mi dac e bine s cerem de multe ori P rin ilor s se*

nimeni ipenimicidinlumenutepo ir zimapentrutotdeauna.Citotuleînsurparecontinuu .

727 i s-au iertat p catele când ai cerut cu adev rat iertare pentru ele. i ai cerut iertare cu adev rat când nu- i mai place s tr e ti în ele i deci s le s vîr e ti în continuare. Dac -i place s le mai faci, înseamn c sînt înc întip rite în fiina ta, c n-au fost terse de acolo, pentru c n-ai voit cu putere s ceri s i se tearg cu adev rat. Nu i se iart un p cat de care continui s fii lipit. Omul nu e sp lat ca un obiect, ci ca un subiect, care se spal i el cu apa ce-i curge de sus, care vrea i el s i se înmoae inima ce se înmoae de mila ce i-o arat Dumnezeu.

728 Cel ce are o chilie lini tit i în ea odihna de grijile trupe ti trebuie s se osîndeasc dac nu se lini te te, întrucît de i are toate condi iile, nu le folose te pentru sporirea în unirea cu Dumnezeu prin rug ciune, dovedindu-se nevrednic de acele condi ii, în vreme ce al ii care le-ar folosi mai mult, fiind mai vrednici de ele, nu se bucur de ele. Aceasta înseamn a folosi odihna ederii în chilie potrivit cu voia lui Dumnezeu. S nu se mul umeasc cel din chilie numai cu odihna trupeasc .

roage pentru noi, chiar dac ne-au asigurat c o fac aceasta ? Oare nu p rem c -i ispitim prin aceasta ?

R spunsul lui Ioan: Frate, i-am scris de multe ori despre rug ciune, c în virtutea poruncii lui Dumnezeu sîntem datori s ne rug m unii pentru al ii. Mai ales cînd ni se cere aceasta, sîntem mai mult decît îndatora i s o facem. Deci nu putem s nu punem toat puterea noastr în aceasta⁷²⁹. Iar a cere rug ciunile P rin ilor no tri, e de mare folos. C ci zice: „Ruga i-v unii pentru al ii” (Iac. 5, 16). i iar i: „Nu au trebuin cei s n to i de doctor, ci cei bolnavi” (Lc. 5, 31). i nu trebuie s uit m s ne aducem aminte de îndr zneala v duvei fa de judec torul nedrept (Lc. 18, 1-8). i dac Tat l nostru cel ceresc cunoa te cele de care avem trebuin înainte de a le cere dela El, pentru ce n-a zis: „Nu le cere i, c ci tiu ce voi i înainte de a Mi le cere?” Ci El însu i a zis: „Cere i i ve i lua” (Io. 16, 24)⁷³⁰. Deci bine este s

⁷²⁹ Dumnezeu vrea s ne rugam unii pentru al ii. C ci prin aceasta nedispre uind pe Dumnezeu ca izvor a tot darul, ne ar t m totodat i iubirea unuia pentru altul, a a cum vrea Dumnezeu. C ci nu trebuie ca eu s rîmîn indiferent la mîntuirea celorlal i, interesîndu-m numai de a mea, a a cum nu trebuie s m îngrijesc numai de pîinea mea, iar mizeria celorlal i, s nu m intereseze. Dar cu mult mai mult trebuie s m intereseze via a lor ve nic decît cea trec toare. De aceea e de trebuin s i cerem rug ciunea altora, nu numai s le-o acord m pe a noastr . C ci prin aceasta ar t m i smerenia noastr i faptul c avem nevoie de iubirea lor. În aceasta ar t m i lui Dumnezeu c i noi avem nevoie de iubirea altora, precum i ei au nevoie de a noastr . A a ne-a f cut Dumnezeu: s ne iubim unii pe al ii, v zînd în noi nevoia s iubim i s fim iubi i. De aceea cu mult mai mult trebuie s ne rug m pentru al ii cînd aceia ne-o cer. Ne-am dovedi mai nesim itori cînd al ii ne cer iubirea, iar noi nu le-o d m, decît cînd, socotind c al ii n-au nevoie de iubirea noastr , ne-am putea justifica dac nu le-am ar ta-o.

⁷³⁰ Tat l ceresc cunoa te cele de care avem trebuin înainte de a le cere. Totu i voe te s le cerem i nu ni le d dac nu le cerem. Pentru

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cerem, ca s primim dup f g duin a Lui. Iar cerînd rug ciunea Avei, zi a a: „Ava, m simt r u, roag -te pentru mine, c ci tiu c am nevoe de ajutorul lui Dumnezeu". i Dumnezeu î i va face mil cu tine precum voe te. C ci a lui este iubirea de oameni i a Lui slava în veci. Amin. ^{730b}.

545. *Întrebare: Dac mîncînd cineva la mas , î i împline te mai repede trebuin a lui, e bine s cear Avei s se scoale, sau s r mîn pîn se scoal to i ? E bine s se împ rt easc din toate mînc rile, sau nu ? Cum e mai bine ?*

R spuns: Dac ezînd cineva la mas , simte c i-a împlinit trebuin a i nu poate s mai ad fr s m nînce, s cear s se scoale. Dar a edea i a nu mînce e mai bine. Iar a- i împ r i cineva pînea cu toate felurile, e mai bine decît a nu face a a.

546. *Întrebare: Doi fra i care voiau s se înfrînze, l-au întrebat pe Ava dac le îng due s se scoale înainte a fra ilor de la mas , c ci dac mai ed nu- i pot st pîni stomacul. i Ava îng duindu-le s se scoale, unii i-au judecat i i-au def imat, neîn elegînd*

c trebuie s venim i noi la con tiin a c avem trebuin de ele, i s ne d m seama c numai dela El le putem primi. El vrea o leg tur afectuoas cu noi în care trebuie s fim i noi parteneri activi, în zadar îmi îmbie cineva iubirea lui, dac nu simt i eu trebuin a ei i nu umblu dup ea. Numai prin aceasta nu vin la adev rata via .

^{730b} E bine s strîmtor m continuu pe al ii cu rug ciunea noastr . C ci în aceasta ar t m marea nevoe ce o avem de ei i înt rim mila lorfa denoi. Nestrîngem prin aceasta cu inimalîng ei, îi facem s osimt cas bat i inimalor pentru noi. Numai o inim sim itoare poate trezi sim irea altei inimi, sau poate atrage aten ia asupra ei.

folosul din această fapt . De aceea au trimis s -l întrebe pe acela i B trîn despre aceasta.

R spuns: Acei fra i, ca ni te lucr tori i îngrijitori ai sufletului lor, fac aceasta luptându-se pentru înfrînare, ca nu cumva ezînd, s mai jinduiasc a se împ rt i de mînc rile din fa a lor. C ci e propriu numai celor des vîr i i s mai r mîn la mas i s nu fie birui i de stomac. Voi îns sînte i de er i la minte, pentru c n-a i luat seama la cuvîntul P rin ilor, care spune: „S nu spui, pentru ce aceasta . Ci ia seama mai degrab la tine însu i". P rin ii ne îndeamn iar i s nu bîrfim pe cineva, ci s împlinim cuvîntul proorocesc: „S nu gr iasc gura mea despre faptele oamenilor" (Ps. 16, 4). Dar voi a i c zut sub osînda care zice: „Omul r u din visteria lui scoate cele rele" (Mt. 12, 35). Pentru ce nu v-a i gîndit mai degrab la cele bune ale acestor fra i, care sînt spre zidire, zicînd: „Noi sîntem nep s tori i ace ti fra i ai no tri se înfrîneaz ", a a cum ace ti fra i care s-au sculat au gîndit cele bune despre voi, zicînd: „Vai nou , c ne scul m din sl biciune, iar fra ii no tri, chiar dac m nînc mai mult decît noi, nu se vat m . C ci ei fac toate cu dreapt socoteal . Prin aceasta ei fug de amenin area osîndeii care zice: „Nu judeca i ca sa nu fi i judeca i" (Mt. 7 ,1). Iar voi c de i în ea, c ci judeca i pe fra ii vo tri care sînt mai presus de voi, c lcînd cuvîntul Apostolului care zice: „Cel ce m nînc s nu disp re uiasc pe cel ce nu m nînc " (Rom. 14, 3). Voi care mînc a i mai mult decît ei, f cîndu-v mai datornici decît ei, ar trebui pe de o parte s v întrista i mai mult ca unii ce sînte i birui i de stomac, pe de alta s mul umi i mai mult lui Dumnezeu pentru mîncare. i a a Dumnezeu v poate elibera prin mul umirea ce I-o aduce i de r zboiul pîntecelui i de osîndirea fra ilor. Iar

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de voi i s în elege i, lucrurile înse i conduc la dreapta socoteal , ajutînd s se deosebeasc binele de r u ⁷³¹, dup cuvîntul Apostolului care zice: „Toate cerca i-le, dar alege i binele” (I Tes. 5, 21). Dar cercarea avînd s o fac Ava, lucrul hot rît de el trebuie primit f r nici-o împotrivire.

547. *Un frate a întrebat pe marele B trîn zicînd: Am c r i dogmatice i citindu-le îmi simt mintea mutat dela gîndurile p tima e la gîndirea celor cuprinse în ele. Dar uneori gîndul m ceart ., zicînd: „Nu trebuie s cite ti astfel de c r i, c ci e ti nepriceput i lipsit de cur ie”*

*R spunsul lui Varsanufie: Nu am voit s m ocup cu acestea, pentru c ele ridic mintea la cele înalte, ci cu „Cuvintele B trînilor” (cu Patericul), pentru c ele smeresc mintea. Dar nu o spun aceasta pentru c nu le cinstesc, ci ca s te sf tuiesc. C ci este mîncare si este desf tare*⁷³².

548. *Un frate str în boln vindu-se, a venit s secaute de s n tate în mîn stire*⁷³³. *i dîndu-i-se s*

⁷³¹ Lucrurile înse i conduc la un fel de unire a oamenilor între ei i cu Dumnezeu, cum conduc prin aceasta i la deosebirea binelui de r u. A a cel ce m nînc mai mult, dac mul ume te lui Dumnezeu se r scump r de l comie i se face mai în eleg tor fa de cei ce s-au sculat mai repede dela mas , luînd în seam înfrînarea la care s-au supus. Dar aceasta se întîmpl numai dac oamenii sînt cu în elegere unii fa de al ii.

⁷³² Nu voesc s umblu cu mintea prin cele înalte. C ci nu m simt vrednic. Cî tig mai mult smerindu-rn . Citirea cuvintelor psalmilor e o hran mai necesar sufletului, ca s m cur de patimi. Citirea c r ilor dogmatice e o desf tare, îns nu o hran necesar .

⁷³³ Se vede c în mîn stire era o bolni , cum vedem i din „înv turile Avei Dorotei” (Filoc. rom. IX).

locuiesc în chilia unui frate, acesta nu s-a bucurat și -l primeasc . și aflînd B trînul, i-a spus lui acestea:

R spuns: Cerceteaz -i gîndul, frate, și d -i seama: Dacă ar fi fost fratele tău după trup, nu l-ai fi primit și îngrijit mai bine decît lumina ochiului? Deci vezi că ești st pînă de gînduri trupești. Doar și s-a dat și primești pe fratele tău duhovnicesc. Căci toți sîntem una în Hristos. Ia aminte deci la tine, frate, în frica lui Dumnezeu.

Auzind fratele acestea, s-a pocit foarte și folosindu-se de învățtură, i-a spus B trînului: „Iartă-mă, Avă, și te roag pentru mine. Îl primesc pe fratele meu cu mare bucurie.

549. Un frate, care fusese ucenic al aceluia B trîn înainte de a se fi retras acesta ca și se linițească în mîin stare, a plecat în străinătate. și întorcîndu-se, dispăruia pe un frate evlavios pentru simplitatea și neînsemnătatea lui. Dar stăruia și căer B trînului și -i fie că l uzitor ca mai înainte, zicînd: Dumnezeu m-a adus iar și la sfințenia ta.

R spunsul lui Varsanufie: Zice Apostolul: „Împărăția lui Dumnezeu nu stă în cuvînt” (I Cor. 4, 20). Iar Ava Macarie a spus: „Pe cel ce crede drept și lucrează bine credincios, Iisus nu-l pedă patimilor și în mîinile dracilor”. Iar Domnul a spus că „în zilele lui Ilie multe vă duce erau în Israhil și la niciuna n-a fost trimis decît la cea din Sarepta Sidonului” (care era păgînă). (Lc. 4, 25-26). și iar și a spus: „În zilele lui Elisei mulți leproși erau în Israhil și nici unul dintre ei n-a fost curățat decît Neeman Sirianul” (Lc. 4, 25 - 27), măcar că era de alt neam. Aceasta, pentru că a crezut. Am socotit că ducîndu-te în străinătate, ai părăsit obișnuința de a te

Sfin ii Varsanufie i Ioan

îndrept i (de a te justifica) i ai cî tigat smerenia ^{733 b}. Dar precum v d din gîndurile tale, e ti acela , ba i mai r u. Iar dac Dumnezeu a ales pe cele bune, pe cele slabe i pe cele neb gate în seam ale lumii, e v dit c a lep dat pe cele sl vite i l udate de oameni (I Cor. 1, 27-28). Deci nu cei ce plac oamenilor plac lui Dumnezeu, ci cei ce nu sînt cinsti i de oameni, pentru c îl caut pe Dumnezeu, au fericirea înaintea lui Dumnezeu. C ci s-a spus: „Ferici i ve i fi cînd v vor prigoni i v vor urî i v vor scoate nume r u pentru numele Meu. Bucura i-v i v veseli i, c a a au f cut proorocilor p rin ii vo tri" (Mt. 5, 10 -12).

Ai crescut pe lîng mine nu pu in vreme. Cerceteaz - i inima ! Ce cuvînt sau ce sfat ai primit dela noi, care te-a îndep rtat dela calea lui Dumnezeu? i acoper mîntul ce se afla asupra ta, de unde- i venea? Nu dela necazul ce-l purtai? C ci B trînul te-a ajutat pentru folosul t u ⁷³⁴. Spune-mi, frate, Dumnezeu se îngrije te de începutul omului sau de cele din urm ale ie irii lui din via ⁷³⁵? Tu vezi ce ai cî tigat în vremea petrecerii în str in tate ? i tii iar i c pe cînd locuiai cu mine odinioar , i-am spus c dac ascul i de mine într-un lucru i mi te

733 b Justificarea de sine este justificarea p catelor, deci contrarul recunoa terii sau m rturisirii lor i a poc in ei pentru ele. La baza acesteia st mîndria.

734 Cuvîntul grec are mai întii sensul de „te-a prigonit”, supunîndu-te la necazuri, urm rind folosul t u. Aceasta e una cu cre terea prin asprime pentru înt rirea fiului duhovnicesc. L sarea lui, cre terea în mole eal , în satisfacerea tuturor dorin elor lui, este spre sl birea lui.

735 Dumnezeu vrea s folosim via a noastr p mînteasc spre a înainta în bine, spre a ne des vîr i mereu prin silin ele noastre. Nu e mul umit c am fost buni la început i ne-am f cut mai pu in buni în cursul vie ii, ajungînd cu totul r i la sfîr itul ei. Pentru aceasta ni s-a dat timpul. Rostul pozitiv al mi c rii fiin ei noastre l-a l murit teologic Sf. Maxim M rturisorul în „Ambigua”.

împotriva ta în altul, chiar în cel ce m-ascultă și îți faci voia ta și nu poți să dai pentru tine nici judecată, nici apărare⁷³⁶.

Dacă Dumnezeu te-a adus aici, El te va și călăuzi. Iar dacă ai venit prin voia ta, scris este: „Le-am trimis lor după me te ugită inimilor lor” (Ps. 80, 10). Dar roagă-te pentru mine. Fiți fericiți din partea mea. Căci eu vreau să fiți fericiți și grijă în toate^{736b}.

550. Unii frați, ieind din mână stare, i-au cumpărat chilii în locurile care se aflau aproape de mână stare, făcând întrebarea Avei (Seridos). Ei s-au rându-se Avă pe ei, pentru că au călăuzit rânduiala, voia să-i alunge de acolo. Iar ei au încercat să se împotrivesc. Ei au fost întrebat acela Bătrân despre aceasta, dacă au făcut bine frații. Ei ce trebuie să se facă ?

Răspuns: Peste tot vedem că împotrivirea a pierdut mulți oameni. De pildă pe cei din jurul lui Datan și Aviron, care s-au răsculat împotriva lui Moise (Num. 16). Ei ce s-a întâmplat acum e un semn rău. Căci dacă nu s-au întors de la hotărârea lor la cererea Avei, cine îi va putea întoarce ? Iar acum se lăsa convingerea de cineva e semn de răscălnă a gândului. Iar răscălnă e din îndemnul

⁷³⁶ Făcând ucenicul odată voia pînă la duhovnicesc și alt dat nu arată că el a ales de fiecare dată voia aceluia pe care s-o împlinesc și cea pe care s-o nu o împlinesc. Deci și cînd a ales-o pe una s-o împlinesc și-a ascultat voia lui. El alegea pe cea care s-o face, după judecata sa. Iar despre cele făcute de ucenic potrivit voinței lui sau contrariul ei, pînă la nu-și va da la judecata din urmă nici-o părere bună, nici una rea, pentru că faptele acelea s-au făcut pe temeiul voinței ucenicului, nu pe temeiul voinței sale.

^{736b} Dacă nu s-ar ruga pînă la pentru el, ar avea de suportat grija că nu și-a făcut toată datoria. El scapă de această grijă, întrucît se roagă pentru cel dat în grijă lui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

diavolului. C ci diavolul s-a r zvr tit dela început i cei ce fac acela lucru, se fac fiii lui. i cei li se întâmpl acestora? Ace tia s-au scos pe ei din smerenie⁷³⁷, astupându- i urechile ca s nu aud pe Cel ce zice: „De v vor alunga pe voi din cetatea aceasta, pleca i în alta” (Mt. 10, 23); i: „Celui ce voe tes se judece cutine is - ii-ahaina, las -i ic ma a” (Mt. 5, 40)⁷³⁸.

Dar ace tia s-au supus r ului⁷³⁹. Iarr ul nu na tenici-un bine. C ci zice: „Nu poate pomul r us fac roade bune” (Mt. 7, 18). i au c lcat rînduiala P rin ilor în neascultarea lor. C ci P rin ii zic c de pleci s locue ti în oarecare loc, întreb întîi dac nu cumva se sup r cineva pentru aceasta împotriva ta. i dac P rin ii poruncesc aceasta cînd e vorba de sup rarea altora, cu cît mai mult cînd acest lucru pricinue te întristare

⁷³⁷ „S-au exilat din smerenie”. A r mîne în smerenie este a r mîne în acord cu voia lui Dumnezeu i deci în comunicare cu El. Opozi ia dintre voi întrerupe comunicarea. Dar voia noastr e f cut s r mîn în acord cu voia Celui ce ne-a creat; c ci nu noi L-am creat pe El. Iar Dumnezeu creîndu-ne, a voit ceea ce este bun pentru firea noastr , a voit ceea ce are s aleag i voia noastr cea adev rat . Acordul cu voia Lui ne ine în comunicare cu Cel din care ne-a venit i ni se sus ine via a.

Voia care sus ine via a noastr e cea care r mîne în acord cu voia lui Dumnezeu. Aceasta e voia conform fiin ei noastre. Voia contrar lui Dumnezeu e o voie contrar fiin ei noastre. Ea roade fiin a noastr , o ine într-o s r cie i într-un chin. Taina cea mare este c Dumnezeu ne las i puțin a unei voin e nefavorabile fiin ei noastre, pentru c nu vrea nici s ne nimiceasc , nici s ne reduc la starea unor obiecte. i a a las s coexiste voia noastr cu o fiin sl bit , strîmbat a noastr , dar existent totu i. E i acesta un mod prin care experiem nedeplin tatea existen ei noastre prin noi în ine. Inaceasta se arat relativitatea realit ii noastre i a întregii existen e create, puțin a înso irii între ea i o stare nedeplin , chinuit a ei.

⁷³⁸ Se dau aceste citate cu îndemnul de a ne feri de împotrivire.

⁷³⁹ Cine se împotrive te, se supune r ului. Acela a ie it din bine, din puțin a de comunicare, de acord.

egumenului. Acest lucru trebuie să se sfîrșească astfel, ca ei care au greșit să ia și pe alții ^{739b} și să roage pe Avă lor să-i ierte și nu să se răsplătească unul lor cu celălalt. Căci s-a scris că „noi cei tari trebuie să purtăm și biciunile celor neputincioși” (Rom. 15, 1). Dar și Domnul zice: „De nu veți ierta oamenilor greșalele lor, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu va ierta greșalele voastre” (Mt. 6, 15); și iar și „Fiți desvîrșiți precum Tatăl vostru cel din ceruri desvîrșit este” (Mt. 5, 48). Și așa se va și vădă Dumnezeu întrucît aceasta va fi spre zidirea multora.

551. Avă mîndrită în care se aflau sfinții B. trînișii o viață și fac un lucru oarecare. Iar unii dintre frații care voiau acel lucru, răbdau greu această oviață și cîrteau. Și aflînd această marele B. trîniș le-a dat și spusul acesta:

R. spus: Fraților, zis-a Domnul: „Oile Mele ascult glasul Meu și-Mi urmează” (Lc. 10, 27). De e deci cineva ucenic adevărat, ascultă în toate de Avă al său pînă la moarte. Și prin toate cîte face Avă se zidește și nu îndrăznește să facă deosebiri în cele spuse de el, nici să întrebe: „Pentru ce aceasta? Cu ce scop aceasta?” Căci de face așa nu mai e ucenic al Anei, ci judecător. Toate acestea nu vin decît din cea mai rea voie a omului ⁷⁴⁰

^{739b} I se recomandă și ia și pe alții care n-au greșit Anei, să se roage pentru ei. Avem aici un motiv pentru care cerem rugăciunile sfinților pentru noi. Dacă cel ce n-a greșit se roagă pentru cel ce a greșit, fapta lui de dragoste se unește cu una de smerenie, nesocotind pe fratele care a greșit ca nevrednic de iertare, ca nevrednic să se împărtășească de fericirea celorlalți. E o solidaritate între oameni care place lui Dumnezeu. Căci El vrea ca toată creațiunea să se reunească în fericirea din El și prin silința ei proprie.

⁷⁴⁰ Dacă prin desprinderea voii omului de voia lui Dumnezeu se iese din comunicarea cu Dumnezeu și din voia conform ființei ei proprii,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dac deci Ava cuiva spune s se fac un lucru, iar uce-
nicul se împotrive te, e v dit c acesta vrea s opreasc
lucrul i s goleasc de putere cuvântul Avei. Unul ca
acesta trebuie s gândeasc cine este Ava lui: acela al
c rui cuvânt a fost z d rnicit, sau acela al c rui cuvânt s-a
împlinit? Dac voe te deci s fac voia sa, este fiul
diavolului. Dar i oricine face voia unuia ca acesta, face voia diavolului⁷⁴¹.

Dar chiar dac - i împline te acesta voia sa, nu ajunge la
odihn nici a a. C ci ce se afl între ele decît neascultarea, care este pieirea sufletului⁷⁴².

De se vede deci cineva pe sine smintindu-se de Ava al
s u, trebuie s plece dela el i s nu- i piard sufletul i s

tot a a prin desp r irea voii c lug rului de voia stare ului, care-l
c l uze te în numele Domnului, el iese din comunicarea cu stare ul,
sau din unitatea cu el i cu ceilal i vie uitori în ob te. Prin aceasta se
destram chiar unitatea în mîn stire, pe care Cre tinismul a înfiin at-
o ca oaz progresat în unitatea spre care vrea Dumnezeu s conduc
pe oameni. Desbinarea între oameni e produs de voia cea rea a lor,
sus inut de mîndrie, sus inut de grija egoist a fiec ruia de sine.

741 E voia diavolului pentru c desparte pe om de om, scoate pe
oameni din unitate. Prin aceast voie mîndr se despart oamenii între
ei i se lupt între ei, pentru c nu se mai gîndesc la Dumnezeu, în
care trebuie s se uneasc .

742 Cel ce vrea s - i fac voia sa, contrar celei a Avei, nu are odihn
nici cînd începe s se împotriveasc , nici cînd î i vede împlinit voia
sa. C ci în cazul din urm a des vîr it dezbinarea între sine i Ava i
aceasta nu-i aduce lini tea. Dar i pîn la împlinirea voii sale e în
tensiunea agitat a neascult rii. E într-o tulburare care nu-i d
lini tea gîndirii la Dumnezeu, lini tea rug ciunii. Ca atare ea
înseamn pieirea sufletului, c ci sufletul f r comunicarea cu
Dumnezeu e mort. De aceea cel ce nu- i pune voia sa de acord cu
voia Avei, mai bine s plece decît s - i îplineasc voia sa, ducînd
pîn la cap t, deci pîn la pieire, împotrivirea sa i atr gînd i pe al ii
la r zvr tirea, deci la pieirea pentru care va avea s dea socotel la
judecata din urm . Nici s r mîn în mîn stire, împotrivindu-se
mereu i atr gînd pe al ii la împotrivire. C ci prin aceasta sus in o
desbinare care e dela diavolul.

poarte vina osîndirii celorlal i c rora le-a sucit mintea ne tiind de a f cut bine sau r u Ava, ci smintindu-se f r rost, de dragul voii sale. Iar dac a f cut voia sa, nu s-a f cut mai drept ca Ava. Iar de tie mai bine ce e de folos decît Ava al s u, pentru ce s mai r mîn ucenic la el ? S plece i s înve e pe al ii.

Nu v l sa i în ela i de diavolul, ca sa r mîne i p strînd voia voastr spre v t marea voastr ⁷⁴³. Dealtfel niciodat nu se va împlini voia voastr . C ci un r u nu desfiin eaz alt r u ⁷⁴⁴. R ul se desfiin eaz numai cînd preda i voia voastr lui Dumnezeu, ca s fac El ceace voe te.

Eu, fra ilor, v-am scris ca s v cru , lucru pe care-L tie Dumnezeu. Dac prime te cineva acestea, îi va fi spre mîntuire. Iar dac nu le prime te, s scuipe, dac vrea, pe cele scrise. Aceasta st în puterea Lui. E ceace au i f cut unii în inima lor. Iar al ii ne-au bîrfit i cu gura lor. Ierta i-m !

552. *R spunsul aceluia mare B trîn c tre careva dintre P rin i care a întrebat de trebue s - i certe tare spre îndreptare pe ucenicul s u, care i se împotrive te, prin cuvînt.*

Iubite frate, cunoa te c timpul e r u (Ef. 5, 16). De aceea sînt multe m rturii c certarea spre îndreptare este bun i minunat . C ci zice: „Pe care-l iube te Domnul, îl ceart " (Prov. 3,12; Evr. 12,6). i iar i: „Fericit este omul pe care-l ceart Domnul" (Iac. 5, 16). Fratele e

743

744 Nu se va împlini voia nici unuia din cei ce se împotrivesc, c ci în acest caz s-ar realiza o unitate. Dar r ul trebue s persiste. C ci o voie rea nu poate opri alte voi rele.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

r zboit de învîrto area inimii. Rabd -l i ostene te-te împreun cu el⁷⁴⁵. Dar totodat „mustr -l, ceart -l, îndeamn -l" (II Tim. 2, 4), dup cuvîntul Apostolului. i dac prime te această certare, e cî tigat din nou. Treze te-l din somnul adînc al învîrto rii inimii⁷⁴⁶. C ci de se îngroa e pielea lui de ghimpi, ea i se face lui însu i o durere mare de nesuferit⁷⁴⁷. Dar dac se ostene tes - i smulg ghimpii pîn sînt mai moi, se poate izb vi repede de această patim . Dac îns es tura de ghimpi se învîrto eaz , ei nu se smulg decît cu osteneal i durere. Spune-i deci s ia aminte la sine cu mult grije.

553. *R spunsul aceleuia mare B trîn c tre un frate care lucra ca dulgher în mîn stare i era r zboit de felurite gînduri i socotea c n-are nici-un folos din aceasta i n-are nici-un ajutor.*

Frate, noi în ine sîntem cei ce nu voim s ne izb vim de zilele rele i de sup r rile grele. C ci Dumnezeu a dat oamenilor dou daruri prin care se pot mîntui i izb vi de toate patimile omului vechi: smerenia i ascultarea. Dar nu ni le însu im, nici nu voim s vie uim în ele, nici s str batem prin ele ca s afl m ajutor i s sc p m de rele

⁷⁴⁵ In trad. francez : „Sufer împreun cu el". De fapt osteneala este o suferin . P rintele duhovnicesc se ostene te i sufer împreun cu fiul duhovnicesc, care lupt cu neputin a sa de a nu mai contrazice pe B trîn.

⁷⁴⁶ În vîrto area inimii e de fapt ca un somn foarte adînc. E o mare nesim ire. Jigne te pe altul f r s simt durerea ce i-o pricinue te.

⁷⁴⁷ În vîrto area inimii este ca o piele, sau ca o pîn z de ghimpi pus pe inim , f cînd-o pe de o parte nesim it , pe de alta în epînd cu ghimpii ei pe al ii, îns aceasta fi aduce i lui suferin . C ci i se r spunde i lui cu jigniri la jignirile ce le pricinue te. Dar mai ales acestea îl ajut pe de alt parte pe om s se elibereze de ea.

îi s ne alipim prin ele de Iisus ⁷⁴⁸, Doctorul cel mare, care vrea s ne vindece de fierbin eala patimilor. De ce îi îngr m de ti toate relele în visteria ta îi te tulburi îi te nelini te ti? Înceteaz de a fi furios, mânios îi pisma . Cunoa te c acestea nu se bucur de cinste, ci de necinste. Las toate vicle ugurile îi încovoae- i grumazul întru smerenie îi ascultare îi vei afla mil . De vei face cu smerenie îi cu ascultare ceeace auzi, Domnul va duce prin mâinile tale la bun sfîr it nu numai lucrul pe care-l faci acum, ci toate lucrurile tale. C ci El p ze te calea celor ce se tem de El îi acoper drumurile lor. Pentru ce te superi, pentru ce te îndoie ti? Mila lui Dumnezeu îi i va ajuta de vei st rui în a teptarea r bd toare a lui Dumnezeu. Mori, am rîtule, fa de orice om. Spune-i gîndului: „Cine sînt eu? P mînt îi cenu e", (Fac. 18, 27). „Sînt un cîine". Spune: „Nu am nici-un lucru pentru totdeauna". De ce îi prooroce ti pieirea îi te temi de Dumnezeu? Nu te ru inezi s spui: „N-am primit nici-un ajutor?" ⁷⁴⁹ Satana îi i orbe te inima, ducîndu-te la nemul umire, ca s spui c n-ai nici-un folos în locul acesta. Om neîn elept! Dac nu te-ar fi p zit mîna lui Dumnezeu îi rug ciunile sfin ilor de aci, unde aveai s fii? În „întunerecul cel mai dinafar " (Mt. 8, 20). Unde te po îi folosi astfel? Nic eri. Dar diavolul, voind s te scoat din iubirea sfin ilor, de sub acoper mîntul îi dela folosul lor, seam n în tine s mîn a mor ii spre pieire, ca s

748 Smerenia face str vezie m rirea lui Dumnezeu. Ascultarea necondi ionat treze te în inim sentimentul leg turii cu Dumnezeu.

749 Adeseori ne plîngem c Dumnezeu nu ne-a dat nici-un ajutor ca s izbutim s ne facem mai buni; c n-am sim it prezen a Lui, puterea Lui. îi aceasta ne arunc în mare întristare, uneori aproape în desn dejde. Dar chiar greut ile ce vin asupra noastr , sînt mijloace îng duite de Dumnezeu pentru a înainta în bine prin r bdare. De ce s învinov im pe Dumnezeu pentru faptul c nu deschidem ochii no tri s vedem prezen a Lui, ajutorul Lui?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ajungi cu des vîr ire în mîinile du manilor în i i ai adev rului i s -i sfî ie mielu eaua, adic sufletul. P ze te-te s nu dispre uie ti i batjocore ti pe cineva. C ci prin acestea te prind în cursele lor, tulburîndu-te; te vat m , te scot din lini te i pace, din buna rînduial i în elepciune i dintotbinele. Las -le acestea i urmeaz cuvintelormele i-i voi purta povara⁷⁵⁰. i vei afla ajutor i mil i mîntuire sufletului t u. Prin osteneal ne mîntuim, frate. P ze te-te cu t rie s nu spui: „Pentru ce aceasta? Pentru ce nu am acelea i lucruri ca aceia sau aceea?” F - i micul lucru de mîn cu sîrguin , cu fric de Dumnezeu. C ci nu pu în r splat vei avea pentru el. i s nu desn d jdue ti în privin a ta. Aceasta e bucuria diavolului, pe care fie s nu i-o dea Dumnezeu, ci mai degrab s se tînguiasc pentru mîntuirea ta⁷⁵¹, în Hristos Iisus, Domnul nostru. C ruia fie slava în veci. Amin.

554. *Acela frate a întrebat pe cel lalt B trîn: Gîndul îmi spune: „De vrei s te mîntue ti, ie i din mîn stîre i nevoe te-te în t cerea de care au vorbit P rin ii” (Pateric, Sentin a 274- Les sentences des Peres du desert, Solesmes, 1966, p. 180, nr. 47). C ci eu nu m folosesc aici în me te ugul acesta de dulgher. Pentru c mult tulburare i necaz îmi vine din el.*

750 B trînul îi poart povara, dar cu condi ia s -l aib lîng sine cu sufletul, deci f r s mai simt toat povara.

751 Diavolul e gelos de iubirea prin care se une te sufletul cu Hristos. E invidia celui ce nu-l poate avea pe acela apropiat, fiindc iube te pe Hristos. Diavolul neputînd iubi, nu poate avea bucuria s fie iubit de nimenea. Vrea s fac i pe oameni incapabili de iubire i chinui i de aceast stare. De aceea se tîngue te i cînd vede doi oameni c se iubesc în mod curat i statornic. i face tot ce poate s -i dezbine.

R spunsul lui Ioan: Frate, i s-a ar tat mai înainte c nu- i este de folos s ie i din mân stare. Acum î i spun c de vei ie i, vei ajunge la pieire. Deci tii ce ai s faci. De vrei s te mîntue ti cu adev rat, dobîndeste smerenie, ascultare i supunere, adic taie- i voia ta i „vei tr i în cer i pe p mînt" (Mt. 6, 19)⁷⁵².

Cît despre t cerea de care vorbesc P rin ii, nu tii ce este, cum nu tiu mul i. C ci t cerea aceasta nu înseamn a t cea cu gura. Pentru c exist cîte un om care gr e te zeci de mii de cuvinte folositoare i i se socote te ca t cere. i este un altul care gr e te un singur cuvînt de ert i i se socote te ca i cînd ar fic lcat în picioare toate înv turile Mîntuitorului⁷⁵³. C ci El însu i a zis: „Ve i da socoteal în ziua judec ii pentru tot cuvîntul de ert ie it din gura voastr (Mt. 12, 36). i fiindc ai zis: „Nu m folosesc în dulgheria mea", crede- m , frate, c tu nu tii de te folose ti sau nu, ci dracii î i bat joc de tine i arat gîndului t u ceea ce voesc, spre a- i face voia ta i a nu o asculta pe a P rin ilor t i. C ci cel ce voe te s stea într-adev r, întreab pe P rin i de se folose te sau nu i crede în ceea ce spun ei. i face astfel ceea ce îl folose te. Mul i au pl tit altora ca s fie înjura i, ca s înve e s rabde. i tu înve i r bdarea f r s pl te ti, pentru c Domnul î i spune: „întru r bdarea voastr ve i cî tîga sufletele voastre" (Lc. 21, 19). Trebuie s mul umim celui ce ne nec je te, c ci prin el cî tig m r bdarea. ezi aci

752 Aceasta e via a adev rat . Cînd la i s se fac în tine i cu tine voia lui Dumnezeu, vei fi în comunicare cu El i via a Lui se va revars în tine i vei tr i pe p mînt ca i în cer. Nu vei mai fi tulburat de nici-o mîndrie, de nici-o grij de tine.

753 Zeci de mii de cuvinte care pun în eviden slava i taina negrit a lui Dumnezeu se socotesc ca t cere, ca ie ind din t cerea contempla iei adînci a inimii. i un cuvînt superficial care ia în rîs înv aturile de tain ale lui Hristos, e contrar oric rei t ceri, oric rei vederi a orizonturilor spirituale descoperite t cerii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lini tit. S nu te ispiteasc diavolul. Domnul s - i ajute.
Amin.

535. *Un frate a întrebat pe acela B trîn, zicînd:
Fiîndc Ava vrea s m cru e, oare trebue s -l întreb eu:
„Porunce ti s fac acel lucru ?”*

R spuns : Ca s nu pui voin a ta în acel lucru, zi:
„Ce porunce ti s fac?” C ci cel ce voe te un lucru i în-
treab despre el chiar dac i se porunce te de altul s -l
fac , poart el însu i r spunderea pentru primejdie,
pentru c î i face voia proprie ⁷⁵⁴

556. *Întrebare: Dar în cazul c voesc un lucru i
nu-l întreb pe Ava despre el, îns îmi porunce te el dela
sine s -lfac, nu mi se socote te aceasta ca voie proprie ?*

R spuns: Spune-i: „Vreau s fac acel lucru. Ce
porunce ti?” i de- i va spune s -l faci, se împline te voia
ta. Dar de- i d s faci alt lucru, prime te aceasta cu bucurie ⁷⁵⁵.

⁷⁵⁴ Ucenicul simte c Ava ar vrea ca el s fac un lucru, dar din
delicate e nu vrea s i-l cear , voind s -l apere de primejdia sau
eventual de ispita legat de el. Ucenicul cere B trînului sfatul de-l
poate întreba pe Ava dela sine, dac -i porunce te s fac acel lucru.
B trînul îi spune sa întrebe numai în general ce porunce te s fac .
Pentru c dac întreab pe Ava de vrea ca el s fac un anumit lucru,
arat c e voia sa s -l fac i deci el va purta r spunderea pentru
urm ri, chiar dac a cerut porunca dela Ava s -l fac . Se recomanda
deci t ierea total a voii în privin a oric rui lucru ce-l are de f cut.

⁷⁵⁵ Aci nu mai e sim it în prealabil o dorin a Avei. Deci îi poate
ar ta ucenicul o dorin a lui. i de o aprob Ava, a devenit voia
Avei. Dac Ava porunce te altceva, atunci ucenicul va face acel alt
lucru.

557. *Întrebare:* Iar dac nu am voina s fac un lucru dar socotind c -l pot sluji pe Ava, îi vorbesc despre acest lucru, tiind c -i face pl cere s se împlineasc , oare nu m aflu în starea celui ce a primit porunca s -l fac ? Iar dac nef cîndu-l atunci, îmi vine mai tîrziu gîndul s -l fac, nu-l fac r s se cuvin ?

R spuns: Mai bine este s a tep is auzi dela el porunca. Iar de vezi c el st la gînduri cui s porunceasc i-i spui c vrei s -l sluje ti, nu e un lucru necuvenit. Dar dac primind o porunc s faci un lucru, nu l-ai împlinit, adu-i aminte c nu l-ai împlinit. i împlinindu-l, nu gîndi la el.

558. *Întrebare:* Scriptura zice: „De se va sui peste tine gîndul celui st pînitör, nu p r si locul t u" (Ecl. 10, 4). Ce înseamn aceasta ?

R spuns: S nu-i îng duis se suie asupra ta, nici s vorbe ti cu el, ci alearg la Dumnezeu. C ci dac voe ti s -i r spunzi, vei c dea în palavre i te va împiedica dela c ldura rug ciunii.

559. *Un frate a întreat pe acela B trîn: Dac aud c cineva vorbe te r u de mine, ce s fac ?*

R spuns: Ridic -te îndat if orug ciune, întfi pentru el, apoi pentru tine, zicînd: „Doamne Iisuse Hristoase milue te pe acest frate i pe mine, slug nevrednic . i ne acopere pe noi de cel r u, cu rug ciunile sfin ilor" ⁷⁵⁶. Amin.

⁷⁵⁶ Are nevoie de rug ciune întfi fratele care m vorbe te de r u. Dar am nevoie i eu, ca s nu fiu furat de sup rare împotriva lui i pentru c a g sit el ceva la mine care nu e bun. Dar intrucît amîndoi sîntem

Sfin ii Varsanufie i Ioan

560. *Întrebare* : *De începe careva s bîrfeasc pe un altul i observ, ce trebuie s fac ?*

R spuns: De începe cineva s bîrfeasc ,trebuie s tai repede, sau s mu i cuvîntul la o convorbire folositoare. Dar nici în ea s nu zbove ti, ca nu cumva din mult vorb rie s se cad în bîrfire.

561. *Întrebare:* *De bîrfe te cineva pe un altul i ascult cu pl cere bîrfirea, oare cad în osînd din pricina aceasta ?*

R spuns: Chiar a asculta cu pl cere bîrfirea este o bîrfire i se cade sub aceia osînd .

562. *Întrebare:* *De unde vine trînd via i ce trebuie f cut cînd se ive te ea ?*

R spuns: Este o trînd vie a firii din oboseal . i este una de la draci. De voe ti s le deosebe ti, cerceteaz a a: Cea dela draci se ive te în cineva înainte de timpul cînd are nevoie de odihn . C ci începînd s lucreze, înc înainte de a fi ispr vit o treime sau o p trime din lucrare, trînd via îl îndeamn s lase lucrul i s se scoale. Deci nu trebuie s primeasc îndemnul ei, ci s fac o rug ciune i s ad la lucrul lui i s rabde. C ci v zînd vr jma ul pe om f cînd rug ciune din pricina trînd viei, pentru c nu vrea s dea prilej de rug ciune, fugе. Iar cea a firii se ive te cînd omul obose te peste putere i se sile te s lucreze mai mult decît poate. Astfel trînd via

nevrednici, s -L rug m pe Domnul s ne ierte pentru rug ciunile sfin ilor, la a c ror dragoste între ei i fa de noi e bine s gîndesc ca la un model al dragostei ce trebuie s o avem i noi între olalt .

firii se na te din neputin a trupului. Deci în acest caz trebuie s - i încerce omul puterea i s - i odihneasc trupul în frica lui Dumnezeu.

563. *Întrebare:* *Locul însu i unde se ive te trînd via dela draci e foarte înc lzit i se adaug la el trînd via i îngreuneaz pe om încît nu poate s se împotriveasc amîndorura. Deci oare nu trebuie s plece de acolo în ceasul r zboiului ?*

R spuns: Bine este s lup i i s nu pleci din acel loc în timpul r zboiului. Dar de vezi c e ti biruit, fiind îngreunat de oboseal , pleac . i odat u urat de una din greut i, lupt -te cu trînd via îns i, chemînd numele lui Dumnezeu i vei primi ajutorul Lui. Dar plecarea din pricina ei, care nu e o greutate, din acel loc, aduce i mai mult greutate i spore te i mai mult r zboiul, aducînd sufletului v t mare. i punînd st pînire peste om, cu mare osteneal se va dep rta dela el, chiar dac se fac rug ciuni pentru el⁷⁵⁷.

564. *Întrebare:* *Dac din trînd vie se na te o a ipire care m împiedic de la lucrul pe care am s -l fac, oare trebuie s m scol sau s r mîn ezînd ?*

R spuns: S te scoli i s nu încetezi s te rogi lui Dumnezeu i va alunga Domnul a ipirea prin rug ciune.

⁷⁵⁷ Trînd via care nu e produs de o prea mare oboseal a trupului, are în ea ceva spiritual i ca atare arat înc o influen a celui r u. Simt o trînd vie pentru ceva i atunci cînd ceeace fac nu-mi produce o pl cere trupeasc . E un fel de autosugestie, care tot prin autosugestie se poate învinge. Ea se învinge cu voîn , dovedindu-se c vine i dintr-o voîn slab .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

565. *Întrebare* : *Cînd îmi vine un gînd r u, inima mi se mi c cu mînie împotriva lui, încît îmi vine s m folosesc de glas. Ba se întîmpl s-o fac aceasta i cînd sînt al ii de fa . Oare e bine sau nu ?*

R spuns: Nu e bine s faci aceasta, ca s nu i se fac obicei i s fie spre v t marea oamenilor i spre sminteala privitorilor, ci trebuie chemat f r tulburare numele lui Dumnezeu i va fi alungat acel gînd.

566. *Întrebare* : *Un frate care ie ise din mîn stare i se sl bise foarte cu sufletul, întreb pe acela B trîn zicînd: Am p c tuit f cîndu-m juc ria dracilor i a maicii mele. Am ie it de sub acoper mîntul vostru, al P rin ilor mei. V rog s m a eza i printre încep torii care n-au primit înc schima.*

R spuns: Nu i se cade ie s ceri s fii rînduit în locul din urm . Aceasta a fîrn de judecata Avei. Ceea ce ai tu de f cut este s te preg te ti de ascultare.

567. *Întrebare* : *Cererea unuia dintre P rin ii vie uitori în lini te (în retragere) c tre acela B trîn: Te rog, P rinte, roag -te pentru mine, în numele Domnului c tare mult sînt primejduit de nep sarea mea i de tulburarea vr jma ului. C ci de nu-mi va da Dumnezeu prin rug ciunile voastre i de nu-l va certa pe acela, nu tiu de va ajunge barca mea la liman. Dar precum Moise a cerut lui Dumnezeu s nu piard în mînia Lui atîta popor, a a i tu, cuvioase P rinte, roag -te pentru tic losul meu suflet. C ci Dumnezeu e bun idore te s ise cear de c tre sfin i mîntuirea sufletelor⁷⁵⁸. i o astfel*

758 Mai înainte s-a spus c Dumnezeu se bucur cînd ne rug m. Acum se spune c se bucur cînd sfin ii se roag pentru mîntuirea

de cerere vi se cuvine vou s oface i. Roag -l i pe Ava s nu întîrzie s vin s m vad , c tare mult îl iubesc. Dar am i nevoe de sprijinul lui.

R spuns : Dac iubirea ta a scris despre noi cei mai de pe urm dintre oameni, c nu voim s se piard cineva, ce trebuie s spui despre Cel ce s-a jurat pe Sine însu i: „Viu sînt Eu, zice Domnul, c nu voesc moartea p c tosului, ci s se întoarc i s fie viu?" (Ez. 18,23); despre care m rturise te i Apostolul zicînd: „Care voe te ca tot omul s se mîntuiasc i s vin la cuno tin a adev rului?" (I Tim. 2,4).

Frate, nu te îngreuna s vii la Iisus zicînd: „Mîntuie te ne pe noi, c pierim" (Lc. 8, 24; Mt. 8, 25). i vei vedea ce face El împotriva vr jma ilor. Vino la El i zi: „Doamne, Dumnezeuul meu, arat -mi cum îi pedepse ti pe ei, c la Tine am ridicat sufletul meu".

sufletelor. Dac Hristos se roag pentru noi i prezint tat lui neîncetat jertfa Lui pentru noi, cum nu s-ar bucura Tat l s -i vad pe sfin i în acord cu Fiul S u i cum nu s-ar bucura i Acesta însu i s -i vad ner mîinînd nep s tori la ceea ce face El ? Mîntuirea const în des vîr irea oamenilor i des vîr irea nu se poate cugeta f r iubirea între ei, f r înaintarea lor în unitate. În rug ciunea unora pentru al ii se arat acest interes al unora pentru al ii în ceea ce e mai de importan pentru ei. În rug ciune se unesc numai oamenii într-olalt ,ci i Dumnezeu. Numai în Dumnezeu se poate înf ptui unirea tuturor, pentru c numai iubirea Lui se întinde spre to i. Numai din dragostea lui Hristos i din jertfa Lui pentru to i se poate hr ni rug ciunea i jertfa noastr reciproc . i aceasta face bucurie lui Hristos. C ci se vede în eles i înso it în cele ce face El pentru noi. i vede realizîndu-se de fapt unirea între noi i între noi i Tat l ceresc, unire pentru care s-a întrupat, s-a jertfit i se roag El neîncetat. Dumnezeu ne mîntue te cerînd i colaborarea noastr , cinstindu-ne ca pe ni te subiecte, dup chipul Lui. i ce cinste ne d nou cînd face dependent mîntuirea noastr i a altora i de noi în ine ? Dar i cît r spundere a pus prin aceasta pe umerii no tri?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Cît despre necazurile i ispitele ce le ai de suportat, nu e nevoie s -mi scrii, c ci cuno ti ce zice Apostolul despre aceasta i care este sfîr itul r bd rii. S nu ne descuraj m frate. C ci mare este Domnul care se îngrije te de noi, ca s ne ajute. De aceea încurajîndu-ne ne-a spus. „Eu sînt nu v teme i" (Mt. 14, 27). i iar i: „îndr zni i Eu am biruit lumea" (Is. 16, 33). S nu ne lenevim s c dem la picioarele Lui i s cerem bun tatea Lui. C ci El ne va da mai mult decît prisositor cele ce le cerem i le gîndim. Gînde te-te c unde e osteneala, acolo e i r splata; i unde e încercarea ispitei, acolo e si cununa biruin ei; i unde e dragostea de Dumnezeu, acolo e i suirea cu El pe cruce; p timirea împreun cu el i sl virea împreun cu El; moartea împreun cu El i via a împreun cu El. Deci Cel ce s-a suit pe cruce, s-au urat de ale p mîntului, a murit lumii⁷⁵⁹. Trebuie s cugete de acum la cele de sus, unde se afl Hristos de-a dreapta Tat lui.

Cît despre Ava, roag -te s -l acopere pe el Domnul, c ci multe sînt tulbur rile lui. Dar credem c -l va acoperi

⁷⁵⁹ Hristos s-a suit pe cruce atît pentru eliberarea firii Sale omene ti de afectele ei de pe urma p catului lui Adam i pentru ridicarea ei la starea de înviere, cît i pentru a ne-o împ rt i i nou în această stare, deci pentru noi. Deci El s-a suit pe cruce pentru noi, pentru a ne ar ta prin această iubirea Lui, împreuna Lui p timire cu noi. N-a deslegat iubirea ce ne-a ar tat-o prin durerile crucii, de suportarea acestor dureri pentru a ridica firea noastr luat de El la starea de nestric ciune pentru a ne-o da i nou astfel. Pentru aceste dou lucruri ne suim i noi pe cruce împreun cu El: s înt rim firea noastr prin r bdarea durerilor i s ajut m i altora prin iradierea acestei puteri din firea noastr ajuns la des vîr ire. Deci nu desp r im nici noi des vîr irea noastr prin cruce, de iubirea ar tat altora prin ea. De aceea ne sl vim i noi în firea noastr înt rit împreun cu El i ne ridic m la via a curat i nestric cioas la care s-a ridicat El. Nu putem desp r i des vîr irea noastr de iubirea de oameni, de comp timirea cu ei. Pe amîndou le cî tig m pe crucea pe care ne suim împreun cu Domnul.

pe el i-i va ajuta lui Domnul. I-am spus c ai întârziat a te întri. i te-a ap rat, precum te-a încredinat i pe tine. Iar în ce prive te rug ciunea, tii c nu sînt nimic. Dar nici nu pot s m dezleg de iubirea fa de tine. Roag -te deci i tu pentru mine, în Domnul.

568. Cererea Avei m n stirii c tre acela B trîn. Fiîndc timpul e greu, roag -te P rinte ca Domnul s -l fac s treac i ca slujitorii t i s fie acoperi i de toat ispita p catelor noastre.

R spuns: Dac facem binele, Domnul va face s treac acest timp greu. Dar dac ad ug m alte rele, ne vom pricinui i mai mult pieirea înainte de vreme. Iar voi de r mîne i în bine, Dumnezeu va trimite pe îngerul S u i v va pecetlui pe voi, ca cel ce vine purtînd sabia s v cru e pe voi (Ez. 12, 53) prin rug ciunile Sfin ilor. Amin.

569. Cererea P rin ilor ce vie uiau lini tindu-se (în retragere) în mîn stire, c tre Marele B trîn, pentru lume. Fiîndc lumea e în primejdie, î i cerem P rinte to i, s rogi bun tatea lui Dumnezeu, ca s întoarc bra ul i s bage sabia în teac . Stai între cei ce au c zut i între vii cu sfînta ta t mîie i opre te pe Pierz tor. Ridic sfîntul jertfelnic în sfînta curte a cerului i va înceta mînia lui Dumnezeu ⁷⁶⁰. I i cerem i te rug m îndur -te de lumea care se pierde. Adu-i aminte c sîntem to i m dularele tale. Arat i în timpul de fa

⁷⁶⁰ Amîndou aceste cereri sînt inspirate de Apocalips . R zboaele aproape continu pornite de Per i între ineau o atmosfer de nesiguran . Numai rug ciunile i jertfele sfin ilor ridicate pe altarul ceresc lîng jertfa lui Hristos puteau sc pa lumea. Aceste cereri au fost o prevestire pentru pustiirea adus pe seama cre tinilor în Palestina i Egipt de mohamedani.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

mila i minunile lui Dumnezeu. C Lui se cuvine slava în veci. Amin.

R spuns: Fra ilor, plîng i m tînguesc pentru mînia ce ne amenin . C ci toate le facem împotriva a ceea ce trebuie. Fiindc s-a spus: „De nu va prisosi dreptatea voastr mai mult decît a c rturarilor i Fariseilor, nu ve i intra în Împ r ia cerurilor" (Mt. 5, 20). i f r delegile noastre au întrecut pe cele ale celorlalte neamuri. Sînt mul i care roag iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ca s opreasc mînia Lui pornit spre lume i nu e nimenea mai iubitor de oameni ca Dumnezeu. i totu i nu voe te s se miluiasc . C ci I se spune mul imea p catelor ce se fac în lume. Dar sînt trei b rba i des vîr i i înaintea lui Dumnezeu, care au întrecut m sura omeneasc i au primit puterea s dezlege i s lege, i s lase p catele i s le în (Mt. 18,18; Io. 20 ,23). Ei stau la mijloc ca s nu nimiceasc dintr-o dat lumea, ci prin rug ciunile lor s o certe cu mil . i li s-a spus lor c pentru pu in timp va mai dura mînia. Deci ruga i-v împreun cu ei. Iar rug ciunile acestor trei se întîlnesc la intrarea în jertfelnicul de sus al P rintelui luminilor. i se bucur împreun i se veselesc împreun în cele cere ti. Dar cînd privesc la p mînt plîng i se tînguesc i jelesc împreun pentru relele ce se fac i pun în mi care mînia lui Dumnezeu ⁷⁶¹. Ace tia sînt Ioan din Roma, Ilie din

⁷⁶¹ E un paradox în unirea bucuriei ce o au în cer i a durerii ce o simt pentru cele ce se întîmpl pe p mînt, asem n toare cu starea de slav i de jertfa a lui Hristos. A comp timi cu cei ce sufer e o odihn pentru cei ce îi iubesc pe ace tia (Vasile Gondikakis, Eioo8i-Kou Atos 1974). Dimpotriv nep sarea, învîrto area inimii fa de cei ce sufer va aduce chin.

Constantinopol i un altul în eparhia Ierusalimului ⁷⁶² i cred c vor dobîndi mai mare mil . Da, vor dobîndi. Amin. Dumnezeu s v înt reasc pe voi ca s auzi i i s suporta i acestea. C ci celor neîn eleg tori le r mîn necuprinse.

570. *Cerere* : *Unfrate a trimis s întrebe pe cel lalt B trîn, zicînd: „în numele Domnului, de ai trebuin de ceva, spune-mi ca s - i dau".*

R spuns: Frate, Dumnezeu s - id ruiasc buna r splat pentru inten ie. Dar niciodat trebuindu-mi vreun lucru, n-am spus cuiva: „D -mi. Ci de vede Dumnezeu c am trebuin de ceva îi sam n cuiva gîndul i-mi aduce. Iar eu primesc. C ci dac spun eu, nu e trebuin , ci poft " ^{762b}.

570 bis. *Ava (Serid) a spus de acela i B trîn (Ioan) c nu l-a v zut niciodat zîmbind, sau tulburîndu-se: nici primind Sfînta Împ rt anie f r lacrimi dup ce zicea: „Doamne nu spre judecat s -mi fie sfintele acestea".*

S-a împlînt o dat c B trînul acesta a spus ceva Avei, s fac . Dar plecînd Ava a uitat i venind iar i la ei, cînd era sa-i dea drumul s plece, îi spuse: „Dac - i aduci aminte, f ce i-am spus". i plecînd, iar i a uitat. i dup cîteva zile, a venit iar i i la fel cînd era s plece i-a amintit B trînul cu blînde e despre lucrul acela. i s-a întristat mult Ava. i B trînul i-a spus: „Nu te

⁷⁶² La nota în ed. Volos, p. 267, se spune c acesta era Varsanufie, care vie uia în mîn stirea din inutul Gazei, ce inea de eparhia Ierusalimului.

^{762b} Dumnezeu are grije de împlinirea trebuin elor oamenilor, nu de a poftelor. Trebuin ele sînt cele ce in de firea lor, dat de Dumnezeu. Poftele i le stîrnesc ei pentru cele peste cele de care au trebuin , sau sînt stîrnite de demoni.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nec ji, i cînd î i vei aduce aminte, f -l". i fiindc s-a întîmplat de multe ori aceasta, Ava i-a descoperit Marelui B trîn cerînd s -i arate ce înseamn aceasta ? i B trînul i-a spus: „Aceasta s-a întîmplat cu îng duin a lui Dumnezeu, ca s vezi r bdarea i îndelunga r bdare a B trînului i s te faci urm torul lui".

570 c. Istorisirea despre Ava Serid.

Despre Ava Serid pot s spun multe i minunate lucruri, vrednice de istorisit. Dar l sînd pe cele mai multe pentru scurtimea cuvîntului, voi aminti numai pu ine, destule pentru a înf i a virtutea b rbatului.

El a r mas din tinere ea sa cump tat i foarte înfrînat mai mult decît oricare altul. El î i chinuia trupul, încît i l-a r nit cumplit. Dar Sfîntul B trîn, rugîndu-se lui Dumnezeu, l-a vindecat dup aceea poruncindu-i s -i cîrmuiasc trupul în viitor cu dreapt socoteal , ca s -i slujeasc liturghiei lui duhovnice ti i s fac fa c l uzirii fra ilor. El dobîndi o mare ascultare, supunîndu-se în tot lucrul aceuia Mare B trîn pîn la moarte. C ci t indu- i voile sale, precum a m rturisit însu i B trînul despre el în „R spunsurile" scrise mai înainte, s-a f cut un des vîr it ascult tor. C ci p timind multe din partea lui i fiind chiar lovit i în multe feluri încercat i prin multe lucruri inut în foc ca aurul în cuptor, a ajuns un vas de cinste, de bunfolos St pînului. C ci nu r spunea împotriv în nici un lucru. Nici nu se socotea pe sine ca un Av , ci ca un ucenic al B trînului i ca unul ce-i datora des vîr it ascultare. Aceasta era i o dovad a celei mai depline smerite cuget ri. De aceea B trînul îl avea ca pe un fiu.

i el se ruga lui Dumnezeu s -i d ruiasc darul dreptei socoteli (al discern mîntului), pe care dobîndindu-l

putea cu ajutorul harului de sus, să cluzească sufletele la viață, să mângâie pe cei necăjiți, să folosească ca leac pentru duiitor cuvântul de la Duhul și să încununeze cu pace pe cei ce se luptau. Căci mai întâi umplându-se pe sine de pace, s-a făcut și altora pricină de pace. S-a împlinit astfel în el cuvântul: „Fericiți cei torii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Mt. 5, 9). El era îndelung răbdător și netulburat și binevoitor cu cei ce veneau la el. El cuvântul lui era plin de cuviință și „cu sare dres” (Col. 4, 6). Avea, cum cere Scriptura, „în elepciune și nevinovăție” (Mt. 10, 10). El era foarte iubit de frați, veselind sufletele lor cu cuvântul duhovnicesc al sfătuirii și îndemnându-i la virtute cu pilda bună a vieții și a faptuirii virtuozose, îi învăța acelea pe care le făcea el însuși și amesteca blândețea cu frica de Dumnezeu, „muștrând, certând, îndemnând”, după cuvântul Apostolului (II Tim. 4, 2). El cum ne povestea spre folosul nostru când i-a venit o grea boală, fiind cuprins de o febră mare și neîntrerupt, nu l-a rugat pe Dumnezeu să-l dea sănătate, ci să-l dăruiească răbdare și mulțumire.

El s-a întâmplat odată unui frate evlavios și folositor să fie tulburat de lucrarea diavolească și să vrea să plece. El pentru că sfătuiră-l mult, n-a izbutit să-l convingă să rămână, s-a ridicat la rugăciune și i-a pus metanie. El văzând aceasta fratele, s-a sculat și el și i-a pus metanie. Apoi sculându-se Avă i-a pecetluit inima cu semnul crucii și i-a spus: „Frate, ce voie îți acuma să faci?” și a răspuns acela într-o stare de pace: „Ceea ce voie îți”. El i-a spus lui: „Deci mergi și lucrează”. El ieșind după obicei, s-a dus la lucru și a viețuit în pace, supunându-se în frica lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Alt dat acela Ava avu nevoie de un loc apropiat de mîn stire pentru a zidi o biseric i o cas de oaspe i. i a rugat pe st pînul lui s -i vînd parte din el i acela nu voia. i h ruit de fra i i de mirenii iubitori de Hristos care veneau pe la el, s st ruie pentru cump rarea locului i nemaipufînd r bda h r uiala lor, i ne tiind ce s fac , i-a vestit lucrul acesta celuilalt B trîn. i B trînul i-a spus: „Locul trebuie s vie la noi în orice caz. Dar înc nu e timpul. Dar dac gîndul te nec je te spune-i: cuget c locul e rînduit pentru oastea împ r teasc i nu-l putem cump ra. i astfel va înceta". Deci de cîte ori era tulburat de acest gînd, îi r spunea aceasta i se lini tea. Dup o vreme, s-a convins st pînul locului s i-l dea. Dar în acel loc era un mic schit i în el locuia un frate. i luînd Ava pe acest frate de o parte l-a întrebat dac se sup r de cump rarea locului, c dac se sup r nu-l cump r . Iar acela învoindu-se cu bucurie, lucrul s-a s vîr it. Aflînd de aceasta un mirean iubitor de Hristos, iubitor al mîn stirii, i-a spus c nu s-a prea bucurat de ceea ce a f cut Ava mai înainte gîndind c a lucrat f r dreapt socoteal , voind la început s mul umeasc mai bine pe un om, decît pe atî ia fra i, care aveau nevoie de o biseric i erau foarte nec ji i c nu o aveau i decît pe oaspe îi ce veneau i nu puteau s se bucure de o mîngîiere, neavînd unde s fie primi i. i cerînd iertare, l-a întrebat pe Av în ce scop a f cut aceasta, m rturisindu-i i bîrfirea sa. Iar Ava zîmbind, i-a spus: „Fiule, n-am voit s nec jesc pe fratele acela, de aceea am aruncat toat grija asupra lui Dumnezeu" (I Petr. 5, 7), c utînd s cunosc prin el voia lui Dumnezeu. Am crezut c dac vrea Dumnezeu ca noi s lu m acel loc, El va convinge pe fratele s nu se supere. Iar de se va sup ra se va ar ta c Dumnezeu înc nu voe te ca noi s lu m acel loc. i iat c Dumnezeu l-a convins pe el i

s-a învoit cu bucurie i lucrul s-a împlinit, cu pace. i minunându-se acela de credin a Avei i de n dejdea neclintit în Dumnezeu i de iubirea lui fa de aproapele i de neîmp timirea fa de lucrurile lumii - c ci nu l-a biruit sila i ap sarea unei trebuin e i-a pus metanie, cerîndu-i iertare de gre eala lui. i folosindu-se foarte i sl vindpe Dumnezeu pentru virtutea P rin ilor, a plecat.

571. Întrebare : Un oarecare frate iubitor de Hristos ⁷⁶³, avînd mult credin în Sfin ii B trîni, Ava Varsanufie i Ava Ioan, i voind s fie c l uzit de ei în via , a trimis s întrebe pe Ava Ioan zicînd: „P rinte, doresc, prin mila lui Dumnezeu, s m retrag în via a c lug reasc . Dar stau la gînduri dac trebuie s m lap d de acum de toate i s plec, sau s pun mai întîi în rînduial lucrurile mele i apoi s plec ca s aflu în retragere lipsa de griji. Mai ales în privin a b trînei mele i a copiilor i a vînz rii locurilor din cîmp, gîndul îmi spune s o a ez lîng nepo ii ei i acestora s le dau ni te locuri apropiate care s le ajung spre hrana ei i a celor din cas . i apoi s mai r mîn ca s îngrijesc de vînzarea celorlalte locuri. Spune-mi cum e mai bine s m hot r sc i ce trebuie s fac, c vou Dumnezeu v descopere toate cele de folos.

R spunsul lui Ioan: Iart -m , domnule i frate. Eu sînt un om simplu, care nu deosebe te dreapta de sînga. Dar, Scriptura a spus: „Nimenea punînd mîna pe plug, s nu priveasc la cele dinapoi, ci s mearg drept înainte" (Lc. 9, 62). Apoi adu- i aminte de so ia lui Lot (Lc. 17, 32). i iar i c leul e re inut printr-un singur p r i vulturul de vîrfului ghiarei lui. A eaz deci pe b trînica

⁷⁶³ În trad, francez e pus în parantez : Elian, viitorul urma al Avei Serid.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lîng nepo i⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ i cî tig - i negrija. i pre ue te cheltuielile ei i ale copiilor i d -le lor locurile corespunz toare. Iar ei îi vor da ei cele de trebuin din acele locuri, avînd temeiu s spere c vor mo teni ceva din ele dup adormirea b trînei, în schimbul odihnei ce o afl ea de la ei. Roag -l pe sîntul B trîn de trebuie s mai r mîi apoi i s vinzi celelalte locuri i B trînul î i va

764 Ca s întrebi pe un p rinte duhovnicesc despre gîndurile tale, trebuie s tii s le expui. Dar cine le poate expune? To i tr esc o mare împletire de gînduri contradictorii, dar pu ini le pot exprima. Unii le exprim mai corespunz tor, al ii mai pu in corespunz tor, dar nici unul deplin corespunz tor. Oamenii vreau s pun o logic mai mult sau mai pu in schematic în exprimarea gîndurilor. Dar logica cea mai nuan at r mîne schematic , abstract fa de realitatea vie, indefinit în mi carea i varietatea ei. Noi zicem unu i cu unu fac doi. Dar orice unu unit cu alt unu dau un alt fel de pereche. Mai mult orice unu e altfel decît alt unu. Nu sînt în realitate doi unu la fel, nici între oameni, nici între animale, nici între pomi, nici chiar între pietre. Uniformitatea o pot construi doar oamenii, dar numai în planul tehnic. Tehnica poate t ia pietre la fel, construi case la fel, ma ini la fel. Dar acestea nu sînt o realitate vie. Nu sînt o realitate fecund nici în planul fizic, nici biologic, nici spiritual. Astfel exist în realitate o ra ionalitate, dar nu una abstract , uniform , ci unit cu via a indefinit variat . Realitatea e dup chipul Sfintei Treimi, în care cele trei Persoane nu sînt la fel, în care Logosul e unit cu Duhul i amîndou au un izvor comun, pe Tat l.

765 Omul poate fi un ocean de gînduri rele, dar i un ocean de mil , de iubire i de în elepciune. i nici-un om nu e uniform cu cel lalt, în acest caz n-ar avea nevoie unul de altul. Fiecare e indefinit. Fiecare are o sete f r sfîr it de cel lalt i poate d rui celuilalt la nesfîr it alte i alte gînduri i mîngîieri, dar i chinuri. i numai persoana poate da astfel de mîngîeri i chinuri altuia, nu obiectele. Lumea întreg e folosit de fiecare om spre alte i alte gînduri, cu care întreg te, mîngîe sau chinue via a sufleteasc a altora. În neuniformitatea persoanelor, în întregirea lor reciproc i în varietatea indefinit a întregii realit i a lumii, st puțin al rgirii continuu a orizonturilor spiritului uman, care tinde totodat spre o iubire absolut curat , pe care numai realitatea personal a lui Dumnezeu cel variat în Treimea Sa o poate avea. [Aceste note nu sunt puse în textul aceste edi ii]

spune. i vei fi f r de griji în Domnul. C ci nu e departe El de noi, ci prive te dac inima noastr este în bun rînduial ; i ne c l uze te în cele bune, dac voim i noi. Luînd deci porunca de la B trîn, p e te cu încredere i ne ov elnic spre cele spuse de el. i Domnul te va c l uzi potrivit credin ei tale.

572. *Întrebare a aceluia c tre Marele B trîn: tiu c am întrebat Sfin enia ta despre gânduri ce întrec m sura mea. Dar auzind glasul dumnezeiesc care spune c „nu au trebuin cei s n to i de doctor, ci cei bolnavi” (Lc. 5, 31) i v zîndu-m pe mine st pînit de mul imea faptelor i gândurilor mele rele, m-am aruncat în oceanul milelor tale pentru Cel ce a zis: „Viu sînt Eu, zice Domnul, i nu voesc moartea p c tosului, ci s se întoarc i s fie viu” (Ez. 18, 23)⁷⁶⁶. Aceasta pentru ca prin tine s aud i eu: „Fiule, iart -i-se ie p catele tale cele multe” (Lc. 7, 47-48)⁷⁶⁷. tiu i cred c Dumnezeu v-a d ruit s cunoa te i prin Sfîntul Lui Duh înainte de a v cere ceeace voesc i gândurile despre care v întreb⁷⁶⁸. Dar fiindc am auzit pe Proorocul care zice: „Spune*

⁷⁶⁶ Dumnezeu e viu, pentru c e Persoan , mai bine zis Treime de Persoane, infinit i etern iubitoare. Fiind viu, vrea ca i persoanele umane pe care le-a creat din iubire, pentru ca s le iubeasc i s -L iubeasc , s fie vii, adic neunitare, neuniformizate în repeti ia unei tehnici, ci întregindu-se în varietatea lor infinit în Dumnezeu.

⁷⁶⁷ Fiul duhovnicesc se arunc în oceanul milei lui Varsanufie c ci acest ocean de mil unit dar neconfundat cu oceanul de mil al lui Dumnezeu, se face vas comunicant al iert rii p catelor sale. Numai descoperindu-se în indefinitul iubirii i milei sale omul a intrat în comunicarea cu infinitul iubirii i milei lui Dumnezeu, sau Dumnezeu a intrat în comunicare cu el. i numai a a se face vas comunicant al iubirii i milei lui Dumnezeu.

⁷⁶⁸ Cine iube te se afl într-o leg tur familiar cu cel iubit, îi poate intui complexitatea gândurilor, înainte i mai mult decît poate s i le exprime fiul lui duhovnicesc mai pu in desvoltat spiritual. E Duhul

Sfin ii Varsanufie i Ioan

tu întâi p catele tale, ca s te îndreptezi" (Is. 43,26) îi însemnez i eu în scris cererea mea, rugându-te s nu treci cu vederea tic lo ia mea, ci s prime ti această cerere de la mine, p c tosul. C ci vi s-a dat putere de la Dumnezeu s m scoate i din întin ciune i din umbra mor îi i s m c l uzi i spre lumina cea adev rat , c sînte i bun. Ce-mi porunci i deci s fac ? S m lap d de toate dintr-odat f r s m îngrijesc de nimic, sau s pun mai întâi în rînduial totul, apoi s m retrag ca nu cumva s m aflu nec jit de griji în retragerea mea i aceste griji s -mi pricinuiasc tot felul de gînduri, care s -mi în bu e gîndurile duhovnice ti? i dac -mi porunci i s pun întâi rînduial în toate, ar ta i-mi dac trebue s m îngrijesc de vînzarea micilor mele locuri. i ruga i pe Dumnezeu s -mi ajute. C ci nu v întreb cugetînd cu îndr zneal c pot eu însumi s p zesc cele poruncite de voi, ci avînd n dejde în rug ciunile voastre, în sfatul i ajutorul vostru. Deci ruga i pe Dumnezeu pentru mine, ca Domnul s m c l uzeasc spre cele bune i folositoare i s -mi dea putere s p zesc îndrum rile voastre. i nu va nesocoti cererea voastr . C ci numai aceasta îmi d curaj în sl biciunea mea.

R spuns : Fiule, ev ditc timpul er u (Ef. 5, 16).

i cel ce poate s fug (din lume), se mîntue te ca Lot din Sodoma. „C ci lumea zace în r u", dup cum s-a scris (I Io. 5, 19) i cei din ea lucreaz f r îndoial , potrivit ei. Pentru c împleti i cu cele p mînte ti, se fac p mînte ti. Iar cei ce se lap d de acestea, se ridic de la p mînt.

Sfînt din care el p trunde mai mult decît ra iunile, sau sensurile prinse de logic . C ci Duhul p trunde duhul omului sau via a lui spiritual din care ies gîndurile necontenite f r s se epuizeze vreodat .

Deci e v dit c se fac cere ti. i nu în elegem, nenoroci ii de noi, c chiar dac nu voim s plec m din acestea, vom pleca f r voie în ceasul mor ii. Fiule, porunca lui Dumnezeu este ca omul s se rup îndat de toate. C ci celui care a venit la El, cerîndu-I i zicînd: „î i voi urma, Doamne, unde vei merge, dar îng duie-mi mai întîi s rînduiesc cele dîn casa mea", i-a spus: „Nimenea, punînd mîna pe plug i întorcîndu-se spre cele dinapoi, nu este potrivit pentru Împ r ia Cerurilor" (Lc. 9, 61 - 62). i iar i altuia i-a spus: „Las pe mor i s - i îngroape pe mor ii lor" (Lc. 9, 60). i iar i: „Cel ce- i iube te pe tat l i pe mama sa mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine". (Mt. 10, 37). i în ce în eles a spus c omul trebuie s - i urasc pîn i sufletul s u? (Lc. 14, 26). Cum î i poate urî cineva sufletul s u, decît t indu- i voia sa în toate pentru Domnul, zicînd: „Nu precum eu voiesc, ci precum Tu voie ti" (Mt. 26, 39)⁷⁶⁹ Dac zici din toat inima a a, ai ales voia Lui, care este s l s m toate i s urm m Lui. Deci ce vom face? Nu le vom l sa? Dar dac pentru neputin a noastr n-am ajuns la aceast treapt , s ne plec m grumazul, recunoscîndu-ne neputin a noastr i s r mînem s rînduim ale noastre. i în acest caz s nu ne în l i m cu cugetul ca unii ce facem bine, cît vreme înc lucr m cele ale bolnavilor. C cicei ce se leap d des vîr it de lume, se scutur dintrodât de ei în i⁷⁷⁰.

⁷⁶⁹ A- i urî cineva sufletul s u înseamn a- i urî voia sa, de care crede c depinde via a sa. Dar via a sus inut print-o voie proprie, contrar celei a lui Dumnezeu, e o via trec toare, muritoare, sortit nefericirii ve nice. O via în veci nenorocit . Via a aceasta trebuie urît , alegîndu-se via a adev rat , sus inut printr-o voie aflat în comuniune cu voia lui Dumnezeu i deci cu via a Lui.

⁷⁷⁰ Se scutur de falsul lor eu, de eul egoist închis în sine, monoton, s rac, rupt din comuniunea cu Dumnezeu, izvorul vie ii infinite i netrec toare; se scutur de eul bolnav, neputincios. Numai a a î i reg sesc eul lor adev rat, adînc, mereu nou în izvorîrea de gînduri

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Deci tu, fiule, ca un bolnav ce e ti, i nu deplin s n tos, rîndue te întîi nu ca s vinzi, ci ca s asigururi pe b trîna ta femeie. C ci altfel î i vei afla o curs în lucruri. Asigur-o pe ea potrivit r spusului fratelui Ioan. Cît despre vînzarea locurilor din cîmp se va îngriji Domnul i va cîrmui via a ta, dac î i arunci grija asupra Lui. Dar adu-i aminte s -I spui ziua i noaptea: „St pîne, îndrepteaz calea mea dup voia Ta, spre binele i folosul meu". C ci El tie mai bine decît orice om, cum s ne scoat pe noi, cu u urin ,din închisoarea întunericii,adic din îngustimea lucrurilor acestei lumi de arte⁷⁷¹.

573. Cererea aceluia c tre acela Mare B trîn: Cuvioase P rinte, mul umesc lui Dumnezeu, c nu i-ai întors mila ta de la mine. Des vîr e te mila ta fa de sluga ta i roag -te St pînului Dumnezeu pentru mîntuirea sufletului meu ca s m izb vesc de patima relei uit ri i s dobîndesc iertarea prin sfintele tale mîini i în veacul acesta i în cel viitor; i ca s petrec sub acoper mîntul t u pîn voi ie i din trup; i, simplu, ca s m fac robult u în veac, bucurîndu-m de harul i de ad postul sfintei tale vie uiri⁷⁷².

înalte, generoase, s n tos, puternic, tr it în comuniunea cu Dumnezeu i deschis vie ii f r de sfîr it care se revars în el din Dumnezeu; eul iubitor, comunicativ. Totu i experiem adeseori cît de tare i de bogat este eul nostru cînd iube te i se simte iubit, i cît de slab, de bolnav este cînd nu iube te i nu este iubit din pricina egoismului s u.

⁷⁷¹ Lumea lucrurilor materiale ne închide orice orizont de dincolo de ele. i cum ele sînt trec toare, trec tori sîntem i noi cînd r mînem alipi i numai la ele: trec toare e i via a lumii i a noastr , i de art , deci f r sens.

⁷⁷² A fi în unire cu un p rinte duhovnicesc înseamn a tr i sub ad postul (μ) lui, ca într-o cas ocrotitoare i familiar . Cei ce se iubesc se afla într-o interioritate reciproc " (Madinier); fiecare se afl în cel lalt ca în casa lui, ca „acas ". Cei ce se unesc prin cununie

R spunsul lui Varsanufie: Fiule, bine c ai scris despre uitare. C ci dac nu uitai cele scrise ie de mine, ai fi putut ti din ele c Milostivul nostru St pîn i înainte tiutorul Domn, mi-a cerut s te am cu adev rat fiu duhovnicesc. i-am încredin at taine pe care nu le-am încredin at multora, ca o dovad c te-am înfiat. C ci cui se descoper tat l a a de mult, dac nu fiului s u? Dar o face aceasta treptat, pe m sura cre terii lui, ca s le poat purta i p zi. i toat cererea mea c tre Dumnezeu pentru tine i rug ciunea mea e ca s te slobozeasc de toate patimile de necinste, între care se socote te i uitarea; i ca s -i trimit Duhul s u care s te înve e despre toate i s nu te despart de noi nici în veacul de acum, nici în cel viitor. C ci lui Dumnezeu îi este ar tat cât de mult s-a împlîntat pomenirea ta în inima mea⁷⁷³. i cred c ea nu se terge în veac. Crede-m c Dumnezeu mi-ad ruit de pe acum sufletul t uspre via ve nic⁷⁷⁴. Daria seama cu grij i nu uita nici tu s p strezi neîndoielnic

„se c s toresc”, alc luesc o cas . Dar orice prieten sincer î i este ca o cas . Îns casa care ne une te pe to i i în care ne sim im aduna i pentru totdeauna este Dumnezeu i în mod mai apropiat Hristos (Io. 11, 23). În via a viitoare, vom fi în mod des vîr it i ve nic fiecare în fiecare, ca într-o cas i to i împreun în casa comun , care este Hristos.

⁷⁷³ Se împlînt pomenirea celui iubit în inima celui ce-l iube te, unindu-se cu respira ia. Nu po i tr i f r s pomene ti pe Iisus i pe fiii pe care-i iube te. i pomenindu-i îi ai prezen i în tine, f r s te confunzi cu ei. Pomenirea lor face parte din via a ta.

⁷⁷⁴ Varsanufie s-a legat a a de mult prin iubire de fiul s u duhovnicesc, încît crede c -l va avea i în via a ve nic unit cu sine. C ci nu se va sim i întreg f r el. S-ar putea spune c toat cartea aceasta se concentreaz în ideea despre unirea celor ce se iubesc i cred împreun în Hristos. Acesta e duhul de comuniune al ortodoxiei. E o unire interioar dup chipul Sfintei Treimi i din prezen a Ei, sau în interiorul Ei.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

amintirea celor spuse i s nu le nesocote ti. C ci mul i, dup ce au cî tîgat i au pecetluit în ei aurul, s-au purtat f r grij i au pierdut ceea ce au dorit atît de mult. Fiindc de nu va cultiva omul p mîntul i nu-l va sem na înainte de venirea ploii, toate iroaiele de ap ce vor curge nu vor fi de folos spre rodire. Ia seama s nu fi nep s tor, privind cum altul poart povara ta, în vreme ce tu lînceze ti. C ci n-a spus: „Mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5, 16), ci „multe" adic poate purta multe din cele încredin ate. Folose te toat puterea ta, c ci mul i au fost cu Iisus i mul i s-au înstr inat de El. i Apostolul zice: „Iar dac necredinciosul se desparte, s se despart " (I Cor. 7, 15).

Dar s nu îng duie Dumnezeu s se împlineasc acestea cu tine, cis r mîi fiul meu adev rat i prea iubit, n scut de mine în durerile cele dup Hristos⁷⁷⁵, oaie a turmei lui Hristos, vas sfin it, mo tenitor al slavei; i ca un vie uitor dup poruncile lui Hristos, s dobînde ti via a ve nic . Nu-mi ru ina b trîne ele. C ci Dumnezeu tie cum îmi folosesc toat puterea pentru mîntuirea ta, rugîndu-l pe El, ca s te rînduiasc în veac împreun mo tenitor cu sfin ii Lui ai bun t ilor lor viitoare", pe care ochiul nu le-a v zut i urechea nu le-a auzit i la inima omului nu s-au suit, pe care le-a g tit lor Dumnezeu" (I Cor. 2, 9). De acestea fie s ai i tu parte i s fii i tu mo tenitor al lor în vecii vecilor. Amin. Fie s o spun aceasta i Puterile de sus i sfin ii care sînt înc

775 Un fiu duhovnicesc e n scut de p rintele lui în durerile grijii de el, al comp timirilor de tot soiul, al osteneilor de a-l sf tui i sus ine în greut ile lui, în silin ele de împlinire a sfaturilor date, în temerile de a nu fi biruit de ispitele ce-i vin etc.

jos în trup. Amin. Amin. Amin. Fie, fie. i s o
pecetluiasc aceasta Tat 1, Fiul i Sfântul Duh ⁷⁷⁶.

574. *Cererea aceleuia c tre cel lalt B trîn: Dup un timp avînd s ias din trup, Ava Serid, egumenul mîn stirii, a rînduit ca mo tenitori ai lui pe cei dinfii dintre fra i. Nu ca s conduc to i împreun , pentru c aceasta ar fi fost pricin de neorînduial , ci pe rînd, întfii primul, apoi dup moartea lui al doilea i a a ceial i unul dup altul. Ca pe cel din urm l-a rînduit pe un frate iubitor de atunci înc mirean, pe Ava Elian, ca s fie mo tenitor dup to i, dac se va face c lug r. Dar fratele acesta însu i nu o tia. Cînd deci dup aceast hot rîre Ava s-a mutat la Domnul, întfiiul dintre fra i, pe care ordinea îl chema la conducere, s-a dat la o parte din mult smerenie i modestie. Cei ce urmau la rînd au f cut la fel, urmînd pilda aceleuia. Între timp veni peste acest iubitor de Hristos, din partea diavolului, întristare mare gîndind la sfîr itul lumii i la necazurile ce vor avea s -l cuprind din pricina aceasta i la chinurile ve nice. i ap sarea acestor gînduri i în primejdie s cad în dezn dejde trimise întrebare despre acestea la Ava Ioan, cerîndu-i s se roage pentru el i s -i dea un cuvînt de mîngîiere. Iar acela îi trimise acest r spus care îi gr ia mai mult despre ascultare. C ci avea de gînd s -i porunceasc s ia conducerea mîn stirii, cum s-a v zut dup aceea.*

776 To i îngerii i to i sfin ii în cor se roag pentru a-l avea p rta la fericirea lor ve nic pe fiecare suflet. i Dumnezeu pecetlue te rug ciunea lor cu împlinirea ei, dac i acel suflet se sile te s înainteze spre acea fericire în comuniunea universal . C ci Dumnezeu nu lucreaz în izolare cu fiecare suflet. Ci to i lucreaz împreun cu El, pentru c a a îi place Lui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: Iubite frate, credin a în Dumnezeu cere c dac cineva se pred pe sine lui Dumnezeu, s nu se mai aib pe sine în st pînirea sa, ci s se supun Lui pîn la ultima r suflare. Deci orice vine peste el, s primeasc cu mul umire de la Dumnezeu i aceasta înseamn „a mul umi în toate” (I Tes. 5, 18). C ci dac omul nu prime te cele ce-i vin asupra, nu ascult de Dumnezeu, c utînd s - i impun voia sa. A a i Iudeii c utînd s - i impun voia lor n-au putut s se supun legii lui Dumnezeu (Rom. 10, 8). Deci credin a e una cu smerenia: „C ci pe care i-a chemat, pe aceia i-a i îndreptat i-i-asl vit” (Rom. 8, 29). Drept aceea arunc triste ea, care lucreaz moarte⁷⁷⁷. Dar „triste ea dup Dumnezeu lucreaz via a”(II Cor. 7, 10)⁷⁷⁸. Roag -te deci pentru mine inute descuraja. Pentru c altfel mîinii pe Dumnezeu, sus inîndu- i voia ta. Domnul nostru Iisus Hristos s - i dea putere s faci voia Lui i s afli mil înaintea Lui, c Lui se cuvine slava i st pînirea în veci. Amin.

575. Primind fratele r spunsul acesta, a fost eliberat îndat de gîndurile ce-l nec jeau. Dar n-a priceput în elesul celor scrise lui i s-a mirat c alte a întrebat i

⁷⁷⁷ Triste ea care vine din neîncrederea lui Dumnezeu d propor ii greu ilor venite sau a teptate i pricinue te nu numai o paralizie a puterilor suflete ti, ci chiar o neputin de a mai suporta via a. În ea e moarte. Cine crede în Dumnezeu relativizeaz greu ile vie ii. tie c ele sînt trec toare, c Dumnezeu va interveni la cererea lui i le va înl tura.

⁷⁷⁸ Dimpotriv , triste ea care se na te din con tiina de a nu fi împlinit voia lui Dumnezeu, deci din credin a c El intervine cînd omul Îl roag , lucreaz mîntuirea de moarte. Ea e o nemul umire pentru via a ce nu place lui Dumnezeu, pentru o via în care nu s-a f cut voia Lui. E o triste e care omoar triste ea, ducînd pe om la via a adev rat , la via a în Dumnezeu.

alte i-a r spus B trînul. B trînul i-a l murit apoi lucrul acesta în chip limpede, poruncindu-i s primeasc grija mîn stirii. Dar fratele s-a mirat c B trînul a gîndit aceasta despre el, c ci se socotea pe sine nevrednic. Îns neîndr znind s se împotrivesc poruncii lui, i-a scris spunînd acestea: „Ava, nu m cunosc mai bine ca Duhul lui Dumnezeu ce locuie te în voi. Dar sînt înfricat i tremur pentru primejdia sarcinii. De tii c pots aflu în aceasta mil ,avînd acoper mîntul vostru în Hristos⁷⁷⁹, nu m împotrivesc. C ci ave i st pînire asupra mea i sînt în mîinile lui Dumnezeu i ale voastre ”.

Deci B trînul îi scrie r spusul urm tor: Domnule i frate, Dumnezeu îmi este martor c iubesc cu adev rat pe fratele meu. i rug ciunea mea e ca s nu se vateme sufletul t u în vreo privin . Deci încrezîndu-m în ascultarea ta i îngrijindu-m de mîntuirea ta, am conlucrat cu tine în ceea ce e bun⁷⁸⁰. Cele ascunse oamenilor, sînt ar tate lui Dumnezeu. Tu vezi, fratele meu, c sînt lucruri multe i peste m sur de grele. Dar crede c tot ce este în mîn stare pîn i p mîntul e al lui Dumnezeu. i cel ce a unit cele p mînte ti cu cele cere ti pe toate le-a sfin it cu prezen a Lui⁷⁸¹. Deci afirm de tine

⁷⁷⁹ Acoper mîntul sfîntului e înt rit în untrul lui de acoper mîntul lui Hristos. Ajutorul ce-l d sfîntul î i soarbe puterea din ajutorul lui Hristos. Sfîntul e unit cu Hristos în tot binele ce-l face altora. De aceea îl poate face. Hristos nu r mîne desp rit de cei ce cred puternic în el. E prezent în ei i în puterile ce iradiaz din ei.

⁷⁸⁰ Împletirea activ între cei ce cred în Hristos î i g se te felurite forme i exprim ri: „m încred în ascultarea ta" e una din aceste forme. Nu m încred pur i simplu în tine, ci m încred în tine, care te încrezi în mine. M încred în tine ca ucenic, c m vei asculta ca p rinte duhovnicesc. Î i dau mîna, dar las - i mîna în mîna mea ; nu o retrage cu for a.

⁷⁸¹ Tat l le d fiin tuturor. Fiul le d sensurile. Duhul Sfînt le sfin e te, le d pornirea spre sfin ire. Dar unde e Fiul e i Tat l i

Sfin ii Varsanufie i Ioan

împreun lucrarea împreun p timireata, ca s te aflip rta al sufletelor ce se mîntuiesc⁷⁸². C ci a spus Apostolul: „Purta i-v sarcinile unii altora i a a ve i împlini legea lui Hristos" (Gal. 6, 2). i iar i a spus: „L sa i-v coborî i la cei smeri i" (Rom. 12, 16). Iar Domnul a spus: „Cel ce v ascult pe voi, pe Mine M ascult icel ce v nesocote te pe voi, pe Mine M nesocote te" (Lc. 10, 16)⁷⁸³. Fiindc orice lucru (bun, ce trebuie f cut) este al lui Dumnezeu, nu po is te retragi de la a-l face. De aceea dac e vreun lucru omenesc⁷⁸⁴ s tii c te îns rcin m cu grija lui pentru Dumnezeu, care nu are alt grij decît mîntuirea sufletului. C ci zice Scriptura: „Cel ce întoarce pe un p c tos de la calea

unde e Duhul e i Tat l i Fiul. Numai dela Dumnezeu le vine existen a, sensul imi careaspre des vîr iretuturor, mi careaspre o armonie unitar i sfin enia iubirii i d ruirii reciproce. Acest mi care spre sfin enie e semnul prezen ei active a lui Dumnezeu în continuare în cele create, semnul nedesp r irii Lui de ele.

⁷⁸² P rt ia sau comuniunea nu st într-o întrep trundere pasiv , ci într-o împreun lucrare a binelui i într-o împreun p timire a greut ilor. Ajut pe semenul meu, suf r cu el, particip la via a Lui, îndemnîndu-ne unul pe altul în înaintarea în cele bune. Pentru c a a face Hristos. i de aceea ni se d mereu în stare de jertf , pentru c comp time te cu noi i vrea s ne facem împreun p timitori cu El la p timirile altora. Hristos e inima central care bate pentru noi, comunicînd inimilor noastre b taia unora pentru altele. Aceasta e în acela timp deplina noastr t m duire de patimile egoismului nostru. A a ne mîntuim împreun , sc pînd de tristul egoism, întrucît într m i înaint m în l rgimea infinit a lui Dumnezeu i unii în al ii.

⁷⁸³ „Dac voi sînte i uni i cu Mine cînd vorbi i, cine v ascult pe voi, pe Mine m ascult " etc. Dar trebuie s vorbim ca unii care prin credin sîntem uni i cu Hristos, sim ind noi în ine c vorbim, din porunca Lui i din puterea Lui, care este în noi.

⁷⁸⁴ Dac e un lucru spre folosul omului, care ajut pe om s devin mai om i chiar pe tine te ajut la aceasta, adic v ajut s v mîntui i, el e o sarcina pentru fiecare. C ci mîntuirea este i unica grije a lui Dumnezeu pentru noi.

rt cit a lui, va mîntui un suflet de la moarte i va acoperi mul ime de p cate" (Iac. 4, 20). Îmb rb teaz -te în Domnul i crede lui Iisus i El te va p zi de cel r u. Aceasta a cerut-o i El de la Tat l pentru Apostolii S i. Nu ov i deci, ci vars -i inima ta în Dumnezeu i în Domnul Iisus Hristos i în Duhul adev rului⁷⁸⁵. i prin aceasta cred c vei afla mil de la scaunul lui Dumnezeu⁷⁸⁶. „Harul Domnului nostru Iisus Hristos i împ rt irea Sfîntului Duh s fie cu voi" (II Cor. 13, 13). Amin.

575 bis. *Auzind acestea fratele a f cut cunoscut B trînelui: „Iat robul t u, fie mie dup cuvîntul t u" (Lc. 1. 38). i din porunca P rin ilor s-a învrednicit de*

⁷⁸⁵ Î i po i v rsa inima în Dumnezeu, pentru c ea e f cut pentru a tr i în nesfîr irea iubirii i a vie ii Lui, de i aceasta nu înseamn pierderea con tiin ei tale unit cu con tiin a de Dumnezeu. Dar i Dumnezeu se poate rev rsa în ea, c ci e f cut spre a se l rgi mereu pentru a cuprinde tot mai mult din infinitatea iubirii i vie ii lui Dumnezeu, avîndu-L pe Dumnezeu în ea ca pe un alt subiect al ei împreun cu tine. C ci cei ce se vars unul în altul tiu c sînt dou persoane, care vreau s se d ruiasc una alteia împreun cu tot ce au, dar r mîn totodat ipostasuri distincte bucurîndu-se unul de altul, dar putîndu- i oricînd unul s - i retrag via a sa din a celuilalt. Inima omului iubitor de Dumnezeu se vars în Dumnezeul iubirii, care se vars i El în ea. C ci El tr e te în Sine însu i iubirea ca o ve nic rev rsare a fiec rei persoane în celelalte dou . Mai mult î i rever i inima în Dumnezeu în stare de rug ciune. În aceast stare i-o prime te Dumnezeu, c ci numai a a se înmoae ea, f cîndu-se capabil s se verse în Dumnezeu. Dac se învîrto eaz în mîndrie, nu poate ie i din sine i nu poate intra în altul, în ultima instan în Dumnezeu.

⁷⁸⁶ Cine- i ascunde gîndul, ocrote te i cloce te r ul i minciuna în sine. El se închide în sine, unelte te mai departe împotriva altora. El pierde comuniunea cu al ii, care d bucurie, care îi aduce încurajarea i via a. Închizîndu-te fa de al ii, nu te po i deschide nici lui Dumnezeu, precum nici invers. Spunînd gîndul t u r u duhovnicului t u, îl spu lui Dumnezeu i te deslipe ti de el. C ci lepezi egoismul i intri în comuniune cu Dumnezeu i cu semenii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

schima c lug reasc . i s-a f cut cerere din partea tuturor c tre episcop i a fost hirotonit presbiter i apoi a fost rînduit egumen al mîn stirii. i întîi de toate s-a învrednicit s vin la Ava Ioan i l-a primit pe el B trînul, ca pe preacinstitul s u Av . C ci mare era smerenia B trînului. i-i spuse lui: „Binecuvinteaz Av ”. i acela a înm rmurit, neîndr znind s binecuvînteze el. i cerîndu-i aceasta a doua oar , ca s nu se împotrivesc , a binecuvîntat. i fiind poftit, a ezut. i i-a spus B trînul:

„Frate mult timp înainte a prezis Sfîntul B trîn despre tine c vei fi c lug r i egumen al mîn stirii. i iat s-a împlinit aceasta cu bun voin a lui Dumnezeu. Ia seama la tine i s se înt reasc inima ta în Domnul, care te împuternice te pe tine. Amin.

570. Apoi acesta l-a întrebat pe B trîn zicînd: Iart -mi P rinte îndr zneala, c ci te rog s m l mure ti despre ce voiesc s te întreb: pentru ce înfîii fra i rîndui i s fie urma i an respins conducerea mîn stirii ? i pentru ce le-a i îng duit aceasta, cunoscînd virtutea i ascultarea lor i tiind c ordinea rîndului le d dea înfîietate; iar mie nevrednicului, care nu aveam nici o lucrare împlinit în via a c lug reasc , mi-a i poruncit s iau aceast conducere, care li se cuvenea mai degrab acelora.

R spus : Fra ii au respins din multa lor smerenie.

C ci avînd cu voia lui Dumnezeu împuternicirea s ia conducerea, potrivit rînduirii prin testament, nu s-au înghesuit la ea, ci au iubit mai mult ascultarea. i te-au ales din toat inima pe tine, spre mustrarea celor ce umbl dup mo teniri i daruri, celor ce au cugetul lumesc al iubirii de argin i i pre uiesc cele p mînte ti, mai mult decît Împ r ia cerurilor. Bucurîndu-ne de

smerenia lor, le-am iertat retragerea lor. Dar ie i-am poruncit s prime ti din pricina chem rii lui Dumnezeu, c ci toate le chivernise te spre folosul fiec ruia, dup cea de înainte cuno tin a lui. S nu socote ti deci c aceasta s-a f cut pentru neascultarea lor. C ci i Moise primind porunca de la Dumnezeu s conduc poporul, a spus: „Sînt slab la glas i z bavnic la limb " (Ies. 4, 10). i l-a iertat Dumnezeu pentru c n-a spus-o aceasta împotrivindu-se, ci din mult smerenie. Aceasta a f cut-o i Ieremia Proorocul, zicînd: „St pîne Doamne, iat nu tiu s vorbesc, c sînt tîn r" (Ier. 1,6). i nu i s-a socotit aceasta ca împotrivire. A a a f cut i suta ul, zicînd Mîntuitorului: „Nu sînt vrednic s intri sub acoperi ul meu" (Mt. 8, 8). i de credin a lui unit cu smerenia s-a minunat Domnul. Dar ca s nu spun de ce Iisus al lui Navi nu a respins conducerea (A doua lege 31, 7 - 8) i Apostolii prop v duirea? Oare eu n-am avut smerenie? Dar unde se afl o smerenie mai mare ca a lor? Dar i cei de au refuzat au avut ascultare, precum i cei ce au primit au avut smerenie. C ci nu se poate desp r i una de alta. Dar toate se fac, ca s se împlineasc judec ile lui Dumnezeu eu privire la noi i ca s se arate în multe feluri virtu ile sfin ilor. Crede deci c toate cele de la Dumnezeu se împlinesc cum se cuvine i nu iscodi mai departe. Domnul s te în elep easc i s - i lumineze ochii în elegerii prin rug ciunile sfin ilor. Amin.

577. *Întrebare* : *Auzindu-le acestea a l udat pe Dumnezeu i a spus B trînului: „P rinte, fiindc sînt încep tor i nu tiu nimic ce porunce ti s spun fra ilor*

R spuns : Spune-le acestea: „Domnul Iisus Hristos se îngrije te de noi". C ci a spus: „Nu v voi l sa orfani,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

voi veni la voi" (Io. 14, 18). De aceea lua i aminte la voi cu toat smerita cugetare i iubire fa de Dumnezeu. i El v va binecuvînta i va fi vou acoper mînt i c l uz ". Mai spune-le i aceasta: „S nu- i ascund cineva gîndul, c ci bucuria duhurilor aceasta este, s - i ascund cineva gîndurile, ca s le piard sufletele". i dac cineva îi spune gîndul lui, spune înl untrul t u: „Doamne, d -mi s -i spun tot ce socote ti c e spre mîntuirea sufletului lui; s -i spun cuvîntul t u i nu al meu. C cis-a scris: „De gre e te cineva, cuvintele lui s fie ca ale lui Dumnezeu". (IPetru 4, 11)⁷⁸⁷ .

578. *Întrebare* : *Cînd fra ii sînt binecuvînta i de mine, s le dau mîna sau nu ? Gîndul îmi spune s le mîngîi i capetele. E bine oare ?*

R spuns: Cînd îi binecuvîntezi, d -le mîna i spune-le: „Socoti i c Dumnezeu va face cu voi dup credin a voastr i nu dup ceea ce place omului. C ci însu i Domnul a zis: „Cel ce prime te proroc în nume de proroc, plat de proroc va lua; i cel ce prime te drept în nume de drept, plat de drept va lua" (Mt. 10, 41). Dac deci este cineva proroc i drept, cel ce nu-i prime te ca proroc sau ca drept, nu are plat . Dar dac nu e proroc sau drept i-i prime te ca proroc sau ca drept, plat de proroc sau de drept va lua⁷⁸⁸ . Dar capetele nu trebuie s

⁷⁸⁷ S vorbe ti cu con tiin a c împline ti o porunc a lui Dumnezeu. C ci aceasta te va face s sim i o r spundere în ceea ce spui. Vei vorbi în frica lui Dumnezeu, ca din partea Lui. i Dumnezeu nu te va l sa s spui decît ceea ce îi place Lui i e spre folosul celor c rora le gr ie ti.

⁷⁸⁸ Dup cînstea cu care prime ti pe cineva, în numele lui Dumnezeu, vei fi cînstit. Numai în numele lui Dumnezeu po i primi pe altul cu cînstire sincer .

le s ru i c ci fapta are în sine o f r ncie ce caut s plac oamenilor.

579. *Întrebare* : *Cum trebuie s m port cu fra ii?*

Socote te-te mai prejos de to i. Dar i ca cîrmuitorul tuturor, p zind orînduirea pe care ai primit-o de a fi cu mil fa de to i cum a zis Apostolul: „Purta i-v poverile unii altora" (Gal 6, 2) sau: „Dojeni i pe cei f r rînduial , îmb rb ta i pe cei slabi (I Tes. 5, 14). Iar dac cineva nu se supune, atrage-i luarea aminte. Acela i Apostol te va înv a din pu inele cuvinte ce i le-am spus.

580. *Întrebare* : *Cum trebuie s se poarte p zitorul rînduiei (canonarhul) i iconomul fa de fra i?*

R spuns : Cu îndelung r bdare, ca s poarte sl biciunile lor.

581. *Întrebare* : *Dac un frate gre e te, cum s -l mustru ? Îndeosebi, sau în fa a fra ilor ?*

R spuns : Dac gre eala e grea, mustr -l în fata fra ilor. Dar trebuie s i se spun de mai înainte: „Dac nu te vei îndrepta, voi spune i în fa a fra ilor c a a poruncit Domnul: „Mustr -l numai între tine i el i de se va întoarce, ai cî tigat pe fratele t u. Iar de nu, ia cu tine înc pe unul sau doi". (Mt. 18, 14-16). Iar dac gre eala e mic , mustr -l i pedepse te-l îndeosebi."

582. *Întrebare* : *Dac rabd cineva în m n stare, în ce chip se mîntuie te ? i ce are mai mult ce-l ce vie uie te într-un loc unde sînt sfîn ii P rin i ?*

R spuns : Cel ce moare în m n stare într-o smerenie i ascultare, se mîntuie te prin Hristos. C ci Domnul Iisus d cuvînt pentru el. Iar cel ce- i face voia lui, dîndu- i înf i area ascultării i smereniei, st sub judecata lui Dumnezeu. Iar cel ce se poart dup voia lui pentru odihna trupului i nu pentru folosul sufletului, trebuie muștră din cînd în cînd, pentru „Cel ce voie te ca tot omul s se mîntuiasc i la cunoștința adevărului s vin ” (I Tim. 2, 4). Iar de st ruie în aceasta rbdă i-l pîn ce se va schimba, sau pîn va pleca din voia proprie. Dar dac pricinaie te v t mare fra ilor, spune-i c dac st ruie în purtarea aceasta, nu mai poate sta aici cu fra ii. C ci nu poate fi suportat unul s - i fac pl cerea lui, v t mînd pe al ii.

Iar cel ce st ruie în credin a cea bun i dup Dumnezeu, în m n stare prime te acoper mîntul lui Dumnezeu i se zide te. i murind în această vieuire, afl odihna.

Iar mai multul pe care-l are cel ce locuie te în locul în care sunt Sfin ii P rin i este c are credin a unită cu f p-tuarea cea bun i crede în puterea P rin ilor. C ci, mult poate rugăciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5, 16). E ceea ce nu afl cineva oriunde. C ci a zis Domnul despre Apostoli: „Cînd eram cu ei, Eu îi p zeam pe ei. Dar acum vin la Tine. P ze te-i pe ei în numele T u" (Io. 17, 11 - 13). C a Ta este slava în veci. Amin.

583. *Cerere c tre acela i B trîn: Binevoie te de le spune fra ilor cîteva cuvinte despre rbdare i ascultare. C ci cuvîntul t u îl vor primi. i le-a spus B trînul acestea.*

R spuns: Fra ilor, n-a i venit la odihn , ci la necaz. C a a a poruncit Domnul Apostolilor: „Pe p mînt

necazuri și întristare veți avea, iar lumea se va bucura" (Io. 16, 33). De veți urma Domnului Iisus, și El va fi cu voi. Iar de veți lepăda de El, și El se va lepăda de voi. Deci cel ce voiește să afle binecuvântare de la Dumnezeu, să-L asculte pe El, care a zis: „Cel ce părăzește cuvântul Meu, nu va muri în veac" (Io. 8, 51). Deci cel ce caut via veșnică, caut să părăzească cuvântul. Lui părinț la vrsarea singelui înțiereea voii sale⁷⁸⁹. Iar cel ce caut voia sa, care nu place lui Dumnezeu, nu are parte cu Hristos. Luați aminte deci la voi în ivă întru frica lui Dumnezeu și vă va acoperi pe voi Domnul prin rugăciunile sfinților. Amin.

584. *Întrebare* : *Spune-mi, Părinte, cum trebuie să întâmpin pe vizitatori, mireni, Părinți, sau frați?*

Răspuns : Umblând întru înțelepciune, primește-i pe toți fără a-i sminti, după cuvântul Apostolului care se facea plăcut Iudeilor și Elinilor și Bisericii lui Dumnezeu (I Cor, 10, 32). Pentru dragostea lui Hristos, pomenește-l pe Domnul. Când timpul s-a aplecat spre plăcerile trupului și spre săturarea pântecului, care nasc toate patimile. Să te părăzești de cei ce vin din aceste motive, fie mireni, fie frați, fie Părinți. Dacă vin, nici nu-i lingui, nici nu-i respinge. De va fi vreun om care vine ca să piardă vremea, taie-i obiceiul. Doar cunoaște purtarea Avei (Serid) cu vizitatorii, și este mai de folos să-i auzi decât să-l zăgărci, decât să-l auzi decât să-l risipitor. Primește-i cu cuviință, căutând motive ca să rămasă turat. Iar de te simte cineva, spune-i ceea ce zice Apostolul: „Nu vă îmbătați de vin, care este desfrânare" (Ef. 5, 18). Părinții

⁷⁸⁹ Rânduiala se învârtă nu numai dându-se porunci, ci și împlinindu-se decătreceleda. Egumenul cerind fraților - ipoartearcineuniialtoră, trebuie lepoarteintăielînsu închippilduitor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

spun: „Îndeamn pe tot omul care voie te s se mîntuiasc , s dea poc in lui Dumnezeu, s se p zeasc pe sine de vinul mult care na te toate patimile" (Ava Isaia, Recueil, 16, 116, p. 137). P ze te-te de cei ce zic: „De nu bei, nu beau i de nu m nînci, nu m nînc" i îndeamn -i cu smerit cugetare, spunîndu-le ceea ce a spus Apostolul: „Cel ce m nînc s nu dispre uiasc pe cel ce nu m nînc i cel ce nu m nînc , s nu-l judece pe cel ce m nînc . C ci pentru Domnul m nînc i sl ve te pe Dumnezeu". (Rom. 14, 3-6) ^{789b}. Deci amîndoi sînt cinsti i la Dumnezeu. Pentru c amîndoi fac aceste lucruri sl vind pe Dumnezeu ⁷⁹⁰. Dar din dragostea lui

^{789b} Cel ce p ze te cuvîntul Domnului, se une te cu El prin voin . Iar unit cu El, va avea împreun cu El via a nemuritoare. Iar cuvîntul Domnului este ceea ce ine toate cele create în armonia unit ii. De aceea cere Domnul s p zim cuvîntul Lui, nu dintr-o simpl poft a Lui de a-L asculta. Prin p zirea cuvîntului Lui se promoveaz unirea între toate i a noastr cu toate. C ci nimenea nu are via adev rat în izolare. Nic eri nu este un unu singur. Iar cînd vrea s fie singur aduce neregul între ceilal i i celelalte i suferin a în sine. Aceasta se întîmpl cînd omul î i afirm voia sa. El lupt atunci s ias din realitate, care e o unitate a celor multe, des vîr it în Cel Unul din Treime. Orice porunc a lui Dumnezeu e dat spre unirea noastr cu to i i cu toate.

Dar unirea noastr în voin cu Hristos nu înseamn confundarea noastr cu El. Sf. Maxim M rturisitorul i Sinodul VI ecumenic au ap rat voin a omeneasc în Hristos în armonia ei cu voin a dumnezeesc . A nu afirma voia ta înseamn a voi ceea ce voe te i Dumnezeu, a voi împreun cu El. Întîlnim peste tot misterul variet ii în unitate. Ce bucurie ar avea Hristos sa se fac cu noi voia Lui f r s voim i noi aceasta? Cum L-am mai iubi? Cum L-am mai asculta în acest caz? Iar voind noi cu Dumnezeu, ne însu im tot ce atîrn de voia Lui. Colabor m cu El la cîrmuirea tuturor. Ne bucur m de toate cîte depind de El. Primim în noi toate cele ce le face El, pentru c le face spre binele nostru, al tuturor.

⁷⁹⁰ Pe Domnul îl sl ve te nu numai cel ce nu m nînc , înfrînîndu-se pentru El, ci i cel ce m nînc dac o face mul umind lui Dumnezeu

Dumnezeu, fiecare î i împline te trebuin a lui. Unul va spune: „Eu sînt slab i nu pot, ar ta i-mi dragostea voastr . C ci Apostolul a spus: „Împ r ia cerurilor nu este mîncare i b utur " (Rom. 14, 17), ci iubire i inim curat i cele ce urmeaz ."

Deci fii cu p trundere fa de vizitatori, ca s ai pri-ceperea i în elepciunea s vezi pentru ce a venit: pentru Dumnezeu, sau pentru mînc ri. i pe cît po i nu te coborî la cuvinte ale în elepciunii trupe ti cu cei ce vin, dac nu sînt de trebuin s asculte cuvîntul lui Dumnezeu. C ci Dumnezeu î i d în elepciune, ca s vorbe ti cu ei despre cele din „Via a P rin ilor", din Evanghelie, din Apostoli din Proroci. i nu le da prilej s spun vreun lucru lumesc, pentru c astfel i mîncarea i toate vor deveni trupe ti. Iar cele ce le-am spus, nu apar în în elepciunii trupe ti. Cele ce se gr iesc despre lucruri lume ti nu le gr i, c ci sînt în elepciune trupeasc . Ci spune: „Domnul a zis: Da i cele ale Cezarului, Cezarului i cele ce sînt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu" (Mt. 22, 21). Iar dac ai venit pentru Dumnezeu, putem s vorbim despre cele ale lui Dumnezeu. „Lumea iube te ce e al s u (Io. 15, 19). Dar lumea nu congl suie te cu armonia lui Dumnezeu. S lu m seama s nu fim pedepsi i vorbind împreun contrar vocii lui Dumnezeu. C ci Apostolul a zis: „Cugetul trupului este vr jma lui Dumnezeu c ci nu se supune vocii lui Dumnezeu, fiindc nici nu poate" (Rom. 8, 7)⁷⁹¹.

pentru cele ce i-a dat de mîncare. Desigur c aceasta va aduce i o anumit înfrînare.

⁷⁹¹ Nici mîncarea nu trebuie s r mîn o fapt pur trupeasc . F -o prilej de mul umire lui Dumnezeu i de alte gînduri i convorbiri ziditoare. Mîncarea e i un dar al lui Dumnezeu, i componentele ei sînt ra iuni plasticizate, ca s nu mai vorbim de trup, care e sus inut în via a lui de sufl et i e i el o ra iune plasticizat împletit cu multe ra iuni plasticizate i unit cu ra iunea sufl etului. Trupul nu e

585. *Întrebare* : *Spune-mi, P rinte, în ce const o întrebare trupeasc i cum trebuie s i se r spund ?*

R spuns : Presupunec au venit la noi unii întrebînd despre purtarea unui r zboi i le-am r spuns c lucrul acesta este o nedreptate, iar Dumnezeu nu ajut nedrept ii. Deci dac întreab cineva despre lucruri trupe ti, d -i un r spuns adev rat i nu unul ocolit, adic pe cel dup Dumnezeu i nu unul trupesc.

586. *Cerere* : *St pîne cer milei tale s te rogi cu sfîntul B trîn (Varsanufie) ca s m izb vesc de cugetarea semea i s dau fiec ruia r spunsul cu inima smerit i cu fric de Dumnezeu cum v-a i rugat i pentru cel întru sfin i P rintele meu (Serid^{791b}).*

R spuns: Binecuvîntat este Dumnezeu. Fie ie dup voia ta. i Dumnezeu Cel ce d ruie te toate cu îmbel ugare s -i d ruiasc prin rug ciunile Sfîntului B trîn, s gr ie ti întru Duhul Sfînt, cu fric lui i s d ruie ti fiec ruia cu smerit cugetare i cu nevrednicie r spunsul precum cere trebuin a. Oriunde ajungi cere în cugetult u Sfîntului B trîn: „Ava, ce s gr iesc?” is nute îngrije tice vei gr i⁷⁹², dup cuvîntul Domnului:

desp r it de suflet, mînc rile nu sînt preg tite f r ra iunea omeneasc i nepotrivite cu ra iunea plasticizat în trup. De aceea ele au rostul s între in trupul i prin el omul întreg.

791b „Cugetul trupului” pe de o parte nu vrea s se supun voii lui Dumnezeu, pe de alta nu poate, pentru c reprezint o sl biciune a omului, e o sl biciune care lui i se pare o putere. E „cugetul unui trup” care se vrea desp r it de suflet.

792 La not în ed. Volos se emite p rerea c prin p rintele cel întru sfin ie numit de Elian, predecesorul s u Serid, iar prin sfîntul B trîn, Varsanufie (p. 278).

„Nu v îngriji i ce ve i gr i, c ci nu voi sînte i cei ce gr i i, ci Duhul Tat lui vostru care este în ceruri este Cel ce gr ie te în voi" (Mt. 10, 20).

587. *Întrebare* : *Cum trebuie s practic m iubirea de oaspe i i iubirea fa de s raci ? i oare trebuie primi i to i vizitatorii îndat . i cînd ne îngreuneaz cerîndu-ne haine, chiar dac avem de prisos, trebuie s le d m? i cum?*

R spuns : Practica i iubirea de oaspe i i de s raci, pe m sura puterii voastre de r bdare. Chiar dac ave i mai multe în urma voastr face i-o cu m sur ca s nu v ia în st pînire obi nuin a nici s nu v cear la fel cînd nu mai ave i ce da. Cerceta i de ce vine vizitatorul. De va fi un fur, da i-i un mic ajutor i-l slobozi i. i întrucît sînt unii care vin aici ca s îngreuneze nu-i încuraja i. C ci vin din zgîrcenie, neavînd trebuin . Iar haine nu da i nim nui la întîmplare, numai celui tare tem tor de Dumnezeu i se ru ineaz s cear . C uta i de afla i ade- v rul i dac e cineva cu totul s rac i lipsit din voia lui Dumnezeu i nu din pricina risipei, ar ta i-i comp timire.

588. *Întrebare* : *Pentru ce nu trebuie primi i c lug rii vagabonzi în m n stare?*

R spuns : Fiindc intrînd în ea pricinuiesc ne- cazuri. De aceea da i-le un mic ajutor i-i slobozi i.

589. *Întrebare* : *Dar dac st ruie s intre? S -i primim sau nu?*

R spuns : Pe cel ce nu trebuie primit, nu-l primi chiar dac st ruie, cum au spus B trîinii. Dar dac e de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

trebuin , d -i ceva mai mult i-l sloboze te. C ci aceasta se cuvine.

590. *Întrebare* : *De nu cunoa tem pe cineva deloc i nu tim cine este, s -lprimim sau nu?*

R spuns : Pe cel necunoscut prime te-l prima dat i vezi cum este omul. Dar nu primi pe cineva dintr-o dat s doarm , ca s nu se iveasc din aceasta o încercare i s - i fac necaz, neputîndu-l suporta.

591. *Întrebare* : *Un oarecare monah preot care vine cîteodat în m n stare vat m pe fra i, gr ind i f cînd lucruri de sminteal . i voie te s locuisc în apropiere ca de dou mile de calea pe unde trec fra ii. Ce porunce ti ? S -i îng duim s intre în m n stare i s locuisc în apropiere, în locul amintit, sau nu?*

R spuns : Împiedic -l s intre în m n stare, spunîndu-i: „Domnule Av , ai smintit pe fra i i nu trebuie s mai intri aici, ca s nu le pricinuie ti iar i sminteal . S nu crezi c te respingem din ur : „C ci cel ce ur te pe fratele s u este uciga de oameni" (I Io. 3, 15). Ci pentru sminteal . Dar nu po i nici s locuie ti aproape din pricina v t m rii fra ilor." Spune-i-le acestea tu însu i îndat , ca s nu-l ru inezi prin altul. C ci este cleric.

592. *Întrebare* : *Un altul oarecare venind în m n stare a f cut un lucru viclean i necuvenit. C ci a luat ni te lucruri în numele fericitului Av (Serid) f r tirea lui. i aflînd Ava aceasta, ia poruncit s nu mai intre în m n stare. Auzind acestea, acela a intrat pe de l turi. i v zîndu-l portarul, l-a vestit pe Av . Iar acesta*

i-a spus: „Scoate-l afar și alung -l cu des vîr ire de aici." De va mai veni iar și, s -i îng duim și între, sau nu?

R spus : Nu trebuie să -l primești, căci nu te folosește. Ci spune-i prin altul cînd vine: „Nu poți intra aici". Căci nu e spre folosul sufletului.

593. *Întrebare : Alt frate locuind odinioară în mîna stîră și nefolosind pe frații, a ieșit. Și după o vreme a venit și revînt. Dar Ava nu l-a primit, spunîndu-i: „Chiar dacă eu aș vrea, nu pot să smintesc conștiința fraților. Căci se necajesc dacă te primesc și aceasta nu o pot face". Fiindcă deci a venit și voie te să fie primit, ce poruncești să faci ?*

R spus : Spune-i: „I-ai vorbit despre aceasta și odinioară lui Ava (Serid) și i-a spus că nu e cu puțin. Deci nu te aștepta nici acum, nici după o vreme să te așeze aici". Și sloboze-te-l. Iar de mai vine, primește-l cu simplitate ca pe un frate încă o dată. Iar dacă vine continuu, spune-i: „Nu te muștră conștiința?"

594. *Întrebare : De ne aduce cineva un lucru, cu nădejdea să dobîndească de la noi mai mult, ce să faci? Să -l primesc, sau nu? Căci se întîmpl uneori și am nevoie de acel lucru.*

R spus : De nu ai nevoie, nu-l lua. Dar de ai nevoie de el, spune-i: „Dacă -l iau, îți dau prețul lui." și să îți dai ceva egal.

595. *Întrebare: Se întîmpl uneori de vin la noi femei credincioase și mame ale unor frați de la noi. Și le*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

primim în chilia din afar , care are ferestre spre m n stare. Trebuie s vorbesc cu ele prin ferestre sau nu? i fiindc so ia mea n-a voit s r mîn la nepo i i mi-a d ruit toate ale ei, porunce ti ca atunci cînd vine o dat , s -i vorbesc i s -i dau cele de trebuin ? Sau ce s fac? Cum trebuie s se petreac lucrurile?

R spus: Dac se ive te prilejul s vin femeila voi pentru Dumnezeu, nu pentru a vedea locul, nici pentru a- i face voia lor, ci în chip deosebit pentru a auzi cuvîntul lui Dumnezeu, sau pentru a aduce ceva m n stirii, i trebuie s vorbe ti cu ele, vorbe te. Dar sile te-te s -i p ze ti ochii, pentru c „cel ce prive te la femeie spre a o pofti pe ea, a i curvit în inima lui" (Mt. 4, 28). i tot lucrul f cut pentru Dumnezeu e acoperit de Dumnezeu. Deci îndreapt -i gîndul spre Dumnezeu, ca s nu lucrezi pentru a pl cea oamenilor, nici c utînd laud , ci din inim curat . i de e mama vreunui frate i vine pentru vreo nevoie, vorbe te cu ea, dup porunca ce o ai. Iar dac nu e nevoie, nu trebuie s vorbe ti. C ci poate s o încredin eze fiul ei c o ajuta i cu cele de trebuin , nu cu risip , ci cu cele de nevoie. Iar so iei tale îi e ti dator tot timpul vie ii ei, s -i vorbe ti din timp în timp i s -i dai cele de trebuin , fie c vrea s tr iasc în ora , fie în satul ei. Iar copiilor s nu le îng dui s - i fac voile lor pîn ce îi vei fi pus pe drumul cel bun al vie ii, îndrumeaz -i în frica lui Dumnezeu, hr nindu-i i îmbr cîndu-i, ferindu-i atît de risip cît i de dispre uirea din partea altora, ca i de c utarea a ceea ce e de prisos, ci cercetînd cele de trebuin ale lor, mustrîndu-i i spunîndu-le: „Lua i seama la voi c nu sunte i robi, ci liberi. Nu sînte i voi f r griji i nu ave i odihn mai mult decît cei ce au bog ii?" Iar de va muri so ia, elibereaz -i i d -le cele spre între inere cu m sur , fie în

satul lor, fie unde voie ti. C ci nu e o lege în privin a aceasta. De-i dep rtezi, se vor înstr ina i nu se vor socoti printre ai t i.

596. *Întrebare* : *De mi se va p rea c trebuie s sar peste unele din poruncile ce mi le-a i dat, s o fac aceasta ? Sau nu ? Iar de nu trebuie, dar sunt biruit ca un om, ce s fac?*

R spuns : De va cere împrejurarea cu adev rat s sari peste vreunele porunci, s nu te împiedici. Iar de nu trebuie dar e ti biruit ca un om, îns vezi c era i pu în trebuin i gândul nu a putut-o înl tura cu totul, fii cu oarecare îng duin fa de el, i cere-i lui Dumnezeu iertare i va trece. Dar nu numai în aceasta, ci în tot lucrul, trebuie s supor i nemul umirea cu tine. „C ci chiar de vei face, cum s-a zis, un cer nou i un p mînt nou, nu po i fi f r grij " (Pateric, Ava Pimen p. 48).

597. *Întrebare* : *Dac îmi vine în gînd s schimb ceva din rînduiala hot rît de fericitul Av (Serid), sau s îndreptez ceva în m n stare, porunce ti s o fac, sau nu?*

R spuns : De i se pare c e de trebuin s schimbi ceva în frica lui Dumnezeu, nu ov i. i cele ce au nevoie de îndreptare, îndrepteaz -le. Dar f r s te întinzi prea mult, ci cît cere trebuin a. i chiar cu pu in îngustime, ca într-o cas str în .C ci cele ale veacului acesta sunt ca un cort⁷⁹³. Cînd i vezi gândul c utînd s schimbe un

792b (nu este pus în text) B trînul Ioan avea atîta respect de Marele B trîn Varsanufie, c recomanda stare ului Elian s -l întrebe i în gînd: „P rinte, ce sa gr esc?" Vedea stabilindu-se o leg tur între Elian i Varsanufie chiar i prin gîndirea lui la Varsanufie. Ii d dea

Sfin ii Varsanufie i Ioan

lucru, spune-i: „Pentru ce vrei aceasta?” i de e numai decît de trebuin acel lucru, s se fac . Iar de nu e nevoie, spune-i gîndului: „La ce folose te aceasta?” Iar de e un gînd trupesc, dispre uieste-l. i dac te h r uie te mult, nu-i r spunde, ci alearg la Dumnezeu.

598. *Cerere : Fiîndc ne-a i vestit, St pîne, de mai înainte sfîr itul vostru i de aceea sunt st pînit de fric i întristare, ca nu cumva pentru nevrednicia mea s fim p r si i de Dumnezeu, d -mi te rog o asigurare, c precum sîntem ajuta i în timpul vie ii voastre a a vom fi ajuta i i dup plecarea voastr la Dumnezeu; i ca s ne ajute Dumnezeu în toate cu mila Lui.*

R spuns : Dumnezeu a spus o dat pentru totdeauna: „Nu te voi l sa, nici nu te voi p r si” (Ios. Navi 1, 5). i credem în Dumnezeu c El o va face aceasta mai mult decît cînd eram cu voi. Fie c o ceri, fie c nu o ceri, El v va ajuta mai mult decît ceri, precum a spus Apostolul: „C nu tim s ne rug m cum trebuie” (Rom. 8, 26) ^{793b}. Domnul nostru Iisus Hristos care s-a coborît pentru mîntuirea noastr de pe tronul p rintesc⁷⁹⁴ , El însu i s v mîntuiasc i s v restabileasc i s v

acest sprijin lui Elian, pentru c tia c Varsanufie nu va mai comunica cu nimeni dup moartea sa.

⁷⁹³ Ca un cort înfipt într-un loc pentru pu in vreme.

^{793b} Nu tim s ne exprim m tot ce sim im nici în convorbirile dintre noi. Cu atît mai pu in cînd avem de exprimat gînduri i cereri cu mult mai adînci i mai sub iri în fa a lui Dumnezeu. Rug ciunea ar trebui s fie o suprem poezie, c ci numai a a se apropie de realitatea atît de complex pe care s-ar cuveni mai ales în acele clipe s o tr im.

⁷⁹⁴ Iisus care s-a coborît la noi, f cîndu-se om, r mîne mereu coborît prin umanitatea Sa, dar dup r stignire ea e o umanitate care a trecut prin p timirea cea mai grea a noastr , prin moarte, iar dup înviere, o umanitate care are i suprema t rie adunat în ea prin biruirea sl biciunilor i a mor ii noastre suportate de El.

p zeasc de cel r u, împreun lucrînd i noi ⁷⁹⁵ prin rug ciunile Sfin ilor ⁷⁹⁶. Amin.

599. *Întrebare* : Unii b trîni din m n stire au întrebat pe acela i B trîn: Te rug m s ne spui, St pîne, pentru ce dup ce ne-ai f g duit c vei îndupleca pe St pînul Dumnezeu s lase pe fericitul Ava (Serid) s plece dup voi, l-a luat înainte de vreme, El care miluie te totdeauna voia celor ce se tem de El? i mai înva -ne P rinte, de ce uneori Dumnezeu ascunde unele lucruri Sfin ilor, ca în cazul proorocului Eliseiu ? i pentru ce s-a îmboln vit Ava de umfl turi ro ii, cînd s se sfîr ease ?

R spuns : Cum s-a spus Avei Antonie: „Acestea sunt judec ile lui Dumnezeu i nu po i s le cuno ti (Pateric, Antonie 2). Cît prive te umfl turile ro ii i despre boal , ele i-au venit Avei pentru c a luat odat slav de la oameni peste m sur ; deci pentru ca s nu-l îndumnezeiasc oamenii. De fapt, el s-a f cut p rta cu adev rat de Sfîntul Duh i de des vîr ire. De aceea a acoperit Dumnezeu, prin aparen a aceasta, slava omului, ca s prisoseasc i mai mult în el slava lui Dumnezeu. C ci ajuns la o astfel de m sur , nu mai putea s se îngrijeasc de cele p mînte ti. i aflîndu-se între oameni,

⁷⁹⁵ Ne restabile te din r ul cu voia, sau din p catul în care am c zut. Se vede c nu e vorba de apocatastaza origenist .

⁷⁹⁶ E o împreun lucrare a noastr cu El, dar ajutat i de rug ciunile sfin ilor, care- i iradiaz sim irea de dragoste pentru noi nu numai c tre Domnul Iisus, ci i c tre noi, unit cu dragostea lui Hristos. Aceast putere a dragostei lui Hristos care e prezent în i stimuleaz rug ciunea sfin ilor, pune în mi care, încadrînd în ea i lucrarea noastr . Realitatea spiritual ca via e complex , e împletit din componente indefinite, ceeace ra iunea, care separ ca s în eleag , nu poate în elege.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu putea s se bucure de o des vîr it libertate i de aceea l-a luat Dumnezeu ^{796b}. Cît despre noi, a teptasem s se întîmple dup cum socoteam i s-a petrecut dup voia lui Dumnezeu care e mai presus de noi în grija de mîntuirea noastr . C ci nu este al omului s cerceteze cele necuprinse, ci trebuie s pun toat în elegerea i toat fapta cea bun pe seama Celui ce are putere, ca s se fac dup voia Lui. Domnul Iisus Hristos s v dea încrederea i s dep rteze de la voi toat îndoiala i r utatea vicleniei. M rogs fi i înt ri i în Domnul. Amin. Ruga i-v pentru mine, ca i eus aflumil is m mîntuiesc de cuno tin a mincinoas i de nebunie, în Hristos Iisus Domnul, c ruia se cuvine slava în veci, Amin.

599. bis. (V. 224). *Acela i Av Ioan locuia în chilia dintîi a Marelui B trîn, care fusese cl dit pentru acela în afara m n stirii. i a tr it 18 ani în retragere, pîn la moartea sa ce o prezisese în acestfel: „Voi muri la 7 zile dup Ava Serid”. i pentru c noi îl rugasem s nu ne lase orfani, el a zis: „Dac Ava Serid ar fi r mas înc cinci ani, a fi r mas i eu înc cinci ani, dar pentru c Dumnezeu l-a luat împotriva dorin ei mele, nu mai r mîn nici eu”. Atunci Ava Elian tuns de curînd i, la recomandarea lui, ajuns egumen al m n stirii, l-a tulburat înc o dat pe Ava Varsanufie cu multe rug min i i lacrimi ca s ni-l d ruiasc pe Ioan, întrucît el, Ava Varsanufie, nu mai trimitea scrisori. Cunoscînd aceasta în duh Ava Ioan a doua zi cînd am venit s -l*

^{796b} Cel ajuns la des vîr ire, a ajuns la capacitatea unei libert i, pe care nu o poate practica pîn mai este strîmtorat de trup. De aceea îi vine sfîr itul, ca s ias la des vîr it libertate (de afecte) i ca slava lui Dumnezeu s se arate cople ind slava omului. Chiar boala omului ajuns la sfin enie arat c slava ar tat în trupul muritor e nimic fa de slava lui Dumnezeu care i s-a f g duit prin slava ce i s-a ar tat pe p mînt.

rug m din nou, ne-a luat-o înainte, spunând Avei Elian: „De ce tulburi pe B trîn pentru mine ? Nu te mai fr mînta c eu nu mai r mîn". Atunci în vreme ce noi plini de lacrimi am c zut la picioarele lui, Ava Elian a luat cuvîntul i a zis: „Mai d ruie te-mi m car dou s pt mîni, ca s te întreb despre m n stire i conducerea ei". Iar B trînul milostivindu-se i mi cat de Sfîntul Duh care locuia în el zise: „Iat -m vei avea acele dou s pt mîni". Ava Elian nu înceta în acest timp s -l întrebe despre tot ce privea conducerea m n stirii. i împlinindu-se cele dou s pt mîni ne-a poruncit s nu descoperim adormirea lui pîn la venirea acelei zile. i chemînd pe to i fra ii i pe to i cei ce se aflau în m n s-tire, îmbr i pe fiecare i-i slobozi pe ei. Apoi i-a predat în pace duhul lui Dumnezeu.

600. Întrebare : Un frate a întrebat pe marele B trîn, pe Ava Varsanufie, zicînd: „Nu tiu cum am dat peste c r ile lui Origen i Didim i peste „Capetele Gnostice" ale lui Evagrie i ale ucenicilor lui. i spun ei c sufletele oamenilor nu au ap rut împreun cu trupurile, ci au existat înaintea lor, ca min i curate, adic nîntrupate. Lafel i îngerii au fost min i curate i dracii lafel. i oamenii gre înd, au fost osîndi i s vie uiasc în trupul acesta. Iar îngerii, p strîndu-se pe ei, au ajuns îngeri. i mai spun cîte altele de felul acesta. Mai spun c pedeapsa viitoare va lua un sfîr it i oamenii i îngerii i dracii vor reveni la starea de min i curate, cum au fost. Aceasta o numesc „restabilire" (apocatastas).

Fiîndc sufletul c zut în îndoial se chinue te, te rog St pîne, înva -m de sunt acestea adev rate, sau nu; înva -m adev rul, ca s -l in pe acesta i s nu m pierd. De fapt nimic din acestea nu se spune în dumnezeiasca Scriptur . Dar i Origen însu i spune în „Explicarea Epistolei c tre Tit", c nu e o predanie a

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Apostolilor, nici a Bisericii, c sufletul e mai b trîn ca alc tuirea trupului, numind eretic pe cel ce spune aceasta. Ba i Evagrie m rturise te în „Capetele Gnostice” ale lui, c nimenea n-a vestit aceasta i nici Duhul nu le-a expus. Iat ce zice în cap. 64 al celei de a doua sute a „Capetelor Gnostice”: „Iar despre cele dintîi nici unul n-a vestit. Despre cele de-al doilea a explicat cel din Horeb (Moise) ”⁷⁹⁷ Iar în cap. 69 a aceleia i sute, el spuse c „Duhul Sfînt” nu ne-a expus deosebirea prim a fiin elor spirituale, nici prima esen a trupurilor.” C nu e apocatastaz i c pedeapsa va fi f r sfâr it, a spus-o Domnul Iisus însu i în Evanghelie, zicînd: „Vor merge la osînd ve nic ” (Matei 27, 46); i: „Viermele lor nu moare, nici focul lor nu se stinge” (Mt. 9, 48). Cum deci au scos acestea, St pîne, cînd nici Apostolii nu le-au predat, nici Sfîntul Duh nu le-a explicat? Cum le-au m rturisit ei, protivnic Evangheliilor? F deci mil cu sl biciunea mea, P rinte, i-mi arat ce sînt înv turile acestea.

R spus: Frate, vai în ce nenorocire a c zut neamul nostru. Unde am ajuns i cu ce ne ocup m? Cu ce ne str duim i ce nesocotim? Am p r sit c ile drepte i voim s p im pe cele întortocheate. Se împline te cu noi cuvîntul Scripturii: „Vai celor ce p r sesc c ile drepte i umbl pe cele întortocheate” (Sir. 2, 16). Cu adev rat, frate, am l sat plînsul pentru mine i te plîng pe tine unde

⁷⁹⁷ Opera, aceasta a lui Evagrie a publicat-o în limba siriac cu o traducere a sa în limba greac W. Frankenberg, Evagrius Politicus, Berlin, 1912. El spune în „Prefa a”: „În gîndirea sa cu totul dependent de Origen i de coala lui, Evagrie d reflexiunilor dogmatice ale lui Origen o not de ascez practic i de mistic monachal , care pentru timpul urm tor a fost foarte important chiar i pentru Biserica greac , care a ters numele, dar nu i influen a lui Evagrie” (pg. 1). Textul

ai c zut. Am p r sit plînsul pentru p catele mele i te plîng pe tine, copilul meu. Tremur cerul v zînd iscodirile oamenilor. Se clatin p mîntul, v zînd cum voiesc oamenii s cerceteze cele de necuprins. Acestea sînt dogme ale Elinilor⁷⁹⁸. Acestea sînt flec reli de arte ale oamenilor, care î i închipuie c e ceva în ele. Acestea sunt cuvinte ale oamenilor lene i. Sînt n scociri ale r t cirii, c ci zice: „Spunînd c sînt în elep i au înnebunit" (Rom. 1, 22). i dac vrei s înve i ia aminte la ceea ce spune Domnul nostru Iisus Hristos, Lumina noastr , Împ ratul nostru⁷⁹⁹; „Din roadele lor îi ve i

lui Evagrie este înso it de comentariul lui Toma de Marga (Batai) din sec. IX, publicat de Frankenberg în siriac i în traducere german .

De fapt Evagrie spune în cap. 64 c în revela ia Duhului „nu se spune nimic despre modul venirii la existen a fiin elor ra ionale", deci se afirm existen a lor din eternitate. Iar în cap. 62 Evagrie spune: „Cînd min ile sfin ilor vor primi vederea (theoria) lor, atunci se va înl tura grosimea trupului" (dup Regnault, primul text e redat dup Patr. Orient, 28, p. 87, al doilea dup P.O. 28, p. 89). La Frankenberg e pu in deosebit atît cap. 64 cît i cap. 69.

⁷⁹⁸ Teoriile origeniste i evagriene sînt de fapt panteismul filosofiei eline îmbr cat, în cuvinte cre tine: Dumnezeu din care cad min ile (spiritele) pure nu-i un Dumnezeu infinit, odat ce se pot plictisi de contemplarea Lui; nu e personal, odat ce nu-l cred capabil de a fi un partener al unei iubiri nesfîr ite. El e o esen care nu e decît un obiect al unei contempl ri finite, deci el însu i finit ca atare. E o natur etern dar finit , emanînd din eternitate min i finite, avînd din eternitate în posibilit ile ei finite min i finite, care se plictisesc de contempla ia lor finit datorit obiectului contemplat i subiectelor care îl contempl . Deaceea el poate cuprinde contempla ia ca s ajung la marginile ei este finit. i un spirit Care nu e capabil decît de o contemplare finit , nu e subiect propriu zis. Esen a finit i spiritul care o contempl se afl amîndou supuse unei legi înguste a repeti iei. În acest, caz nici ceea ce se nume te Dumnezeu nu e subiect personal i liber, nici mintea care contempl . Ele sînt de aceea i esen închise în ni te legi ale repeti iei. Acele min i cad ca urmare în trupuri în care nu mai contempl esen a, dornice de ceva contrar contempla iei, dar pe urm le vine iar i dorin a contem-

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cunoa te pe ei" (Mt. 7, 16). Deci ce roade au ei? Îngîmfarea, dispre ul, g uno enia, nep sarea, sminteala, înstr inarea de lege, mai bine de D t torul legii, Dumnezeu⁸⁰⁰ ; sunt s la al dracilor i al st pînitorului lor, diavolul. Acestea nu duc spre lumin pe cel ce crede în ele, ci la întuneric. Acestea nu îndeamn la frica de Dumnezeu⁸⁰¹, ci mai degrab la sporirea cea potrivită diavolului. Acestea nu scot din mocirl , ci scufund în mocirl . Acestea sînt neghina pe care a sem nat-o vr jma ul în rîna St pînului. Acestea sînt spini r s ri i în p mîntul blestemat de St pînul Dumnezeu (dup c derea oamenilor). Toate sînt minciuni, toate întunerec, toate r t cire, toate înstr inare de Dumnezeu. Fugi de ele, frate, ca s nu se înt reasc cuvîntul lor în inimata. Ele usc lacrimile, orbesc inima, i, simplu, pierd pe oamenii ce le bag în seam⁸⁰². Nur mînea în ele, nu cugeta la ele, c ci sunt pline de am r ciune i fructul lor cel mai de pe urm este moartea. Iar în privin a cunoa terii celor

pla iei i repeti ia aceasta în relativ continu etern. Este eterna repeti ie monoton a naturii.

799 Iisus e lumina personal prin excelen , e izvorul etern al luminii. Ca atare nu poate fi epuizat de nici-o contempla ie. La fel ca împ rat prin excelen , e superior oric rei legi, nu e din acela plan cu noi, nu e o natur neliber .

800 Cei îngîmfai, g uno i, neputincio i, lene i, socotind c pot ajunge i cunoa te tot ce se poate cunoa te, dar f r fapte de iubire, r mîn de fapt într-o fatal i ve nic s r cie spiritual , nesilindu-se s se des vîr easc pe toate planurile, inclusiv al trupului.

801 Aceasta pentru c r mîn în finit, în lumea aceasta, ca ultima esen , pentru c nu se afl în leg tur cu Dumnezeu cel mai presus de orice lege, cu D t torul legilor.

802 Îngîmfarea, socotin a c tii prin contemplarea comod tot ce se poate ti, pentru c e ti de o esen cu totul, usuc lacrimile pentru vre-o gre al recunoscut fa de St pînul infinit în putere i iubire. N-ai cui plînge, n-ai fa de cine te sim i vinovat cînd e ti una cu toate.

viitoare, nu r t ci. Ceea ce sameni aici, vei secera acolo. Dup sfîr itul celor de aici nu mai poate înainta cineva⁸⁰³ i nu obose te Dumnezeu ca s creeze deodat pe om i sufletul lui⁸⁰⁴. Cît despre cetele cere ti dumnezeiasca Scriptur închide gura oric rui om, spunînd c : „A zis i s-au f cut, a poruncit i s-au zidit, le-a statornicit în veac i în veacul veacului" (Ps. 148, 5 - 6). i cele statornicite

803 Teoria origenist afirm c aici în trup nu po i realiza un adev rat progres în cunoa terea lui Dumnezeu. Acesta îl vei realiza numai cînd nu vei mai fi în trup. În v tura cre tin afirm îns c ce nu sameni aici nu po i avea în stare de seceri dincolo. Dac n-ai luptat pentru bine i pentru cunoa terea lui Dumnezeu, aici în trup, nu vei avea des vîr irea acolo. Via a de aici nu e zadarnic , nu e o simpl pedeaps . Prin trup putem s ne ostenim pentru bine i pentru cunoa terea rela iei noastre cu Dumnezeu. Prin el ne cunoa tem smerenia, valoarea r bd rii greut ilor, a crucii.

Dar în teoria origenist mintea nu poate progresa la nesfîr it nici dup ce s-a desp r it de trup, c ci ajunge iar i la o plictiseal de ceeace cunoa te i se dore te iar i plecat de acolo, coborînd într-o nou c dere.

804 Pentru Dumnezeu nu e prea obositor s creeze deodat pe omul întreg cu trup i suflet. Origenismul nu vedea o unitate necesar între suflet i trup. Înstr ina prea mult pe unul de altul. Omul nu era considerat ca un întreg. Sufletul lui n-avea destina ia de transfigurare a materiei prin trup. Sufletul neputînd transfigura trupul, îl l sa în mocirla patimilor; sau considera c -l poate sc pa din aceast mocirl nu prin transfigurare pozitiv , ci prin eliberarea violent de ceeace ce e propriu trupului (castrarea lui Origen). Iar un progres real al sufletului în cur ie, prin transfigurarea trupului, nu exist . Contemplarea origenist e o simpl teorie, cum e subtilitatea dracilor, priceput în exprimarea nuan at a complexit ii perverse, care nu str bate la orizonturile noi ale vie ii înduhovnicite, pentru c nu transfigureaz nimic. Desp r irea dualist a trupului de suflet s-a manifestat în tabloul apusean, sau în iconoclasmul origenist. Numai icoana ortodox d m rturie despre, „schimbarea la fa " a trupului. Asceza ortodox e altceva decît asceza distrug toare de trup a origenismului, fiind o ascez transfiguratoare a trupului.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de Dumnezeu, nu se schimb ⁸⁰⁵. Cci dup Scriptur nu
ela El schimbare (Mat. 3, 6) ⁸⁰⁶. Unde ai aflat c str duin a acestui înger, l-a dus pe el la un progres? ⁸⁰⁷.
Frate, de voie ti s te mîntuie ti, nu te arunca în acestea.
Altfel, î i m rturisesc înaintea lui Dumnezeu c vei c dea
în pr pastia diavolului ⁸⁰⁸ i în moartea cea mai din urm .
Desparte-te de acestea i p e te pe urmele P rin ilor.
Cî tig - i smerenia i ascultarea, plînsul, nevoia,
s r cia, neb garea în seam de c tre al ii i toate cîte sunt
i vei afla în „Cuvintele” i „Vie ile P rin ilor”. F roade
vrednice de poc in i nu te uita la mine care vorbesc i
nu fac. Ci roag -te ca s vin i eu cîndva la cuno tin a
adev rului, la slava Sfintei Treimi, acum i în veci.
Amin.

*601. Acela i frate a pus aceea i întrebare celuilalt
B trîn. Avei Ioan.*

⁸⁰⁵ Origenismul afirm c toate spiritele au fost egale i pe m sura
c derii au coborît pe diferite trepte: unele pe treapt îngereasc ,
altele pe cea omeneasc i iar i altele pe cea diavoleasc . Dar
Scriptura spune c îngerii au fost crea i ca îngeri i a a au r mas.
Dumnezeu a creat fiin e statornice, care nu se schimb .

⁸⁰⁶ Dac cele ce le-a f cut Dumnezeu se prefac El însu i se prefac.
Totul se prefac îns numai în natur . Ea e supus unei legi a
evoluiei. De aceea formele ap rute în ea se schimb i ele. Dar la
Dumnezeu nu este schimbare. Pentru c El nu poate înainta la o
des vîr ire mai înalt , nici nu poate sc dea din des vîr irea Lui.
Persoana, în general, poate progresa la infinit, f r s se prefac .

⁸⁰⁷ Se neag aci o schimbare, sau un progres, care ar schimba
oarecum gradul esen ei îngerilor, nu un progres în cunoa terea lui
Dumnezeu de c tre îngeri. Progresul acesta are loc i în om care se
reflect în „schimbarea la fa ” a trupului, nu în topirea, sau în
prefacerea lui.

⁸⁰⁸ Pr pastia diavolului e golul f r fund, nu adîncimea bog iei
spirituale nesfîr ite, prin înaintarea în Dumnezeu, via a f r de sfîr it.

trupeasc dr ceasc (Iac. 3, 16). Aceast înv tur e de la diavol. Ea duce pe cei ce in seama de ea, la chinurile ve nice. Cel ce z bove te în ea se face eretic. Cel ce crede ei, s-a ab tut de la adev r. Cel ce se alipe te de ea, este str in de Dumnezeu. Lucr torii lui Hristos nu au înv at acestea. Cei ce primesc cuvântul adev rului nu primesc acestea. Dep rteaz -te în grab de acestea, frate. Nu- i arde inima în focul diavolului. Nu sem na în p mînt în loc de grîu, m r cini, ca s nu iei în loc de via , moarte. i ce s mai lungesc vorba? Nu primi în locul lui Hristos pe diavol. Nu z bovi în ele i te vei mîntui ca Lot de Sodoma, prin rug ciunile Sfin ilor. Amin.

602. *Întrebare a aceluia i: Deci nu trebuie s citim Scrierile lui Evagrie?*

R spunsul lui Ioan: Nu primi înv turile de felul acesta. Cite te din ale lui, dac voie ti, cele spre folosul sufletului dup parabile din Evanghelie despre mreaja în care e scris c „cele bune le-a pus în vase, iar cele rele le-a aruncat afar " (Mt. 13, 48). F i tu a a.

603. *Acela frate dup ce le-a întrebat acestea, se fr mînta în sine însu i gîndind i zicînd: „ i cum unii din P rin i le primesc acestea s -i privim ca pe ni te c lug ri buni, care iau aminte la ei în i i ?" i dup mai multe zile s-a nimerit ca acela i frate s cear Marelui B trîn s se roage pentru el. i atunci i-a vorbit lui B trînul despre gîndul din inima lui, încît s-a mirat i s-a uimit fratele. Iar r spunsul a fost acesta:*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Pentru c -mi spui i ai gîndit: „Pentru ce unii din P rin i primesc capetele gnostice ale lui Evagrie? Ei bine, le primesc acestea socotindu-se gnostici (cunosctori) prin ei în i i i nu s-au rugat lui Dumnezeu s afle dac sînt adev rate. i Dumnezeu i-a p r sit pe ei întru cuno tin a lor în privin a acestora. Dar oricum ar fi, nu ne e îng duit nici nou , nici ie, s cercet m acestea. Ci timpul ce ni s-a dat nou e pentru a ne cerceta patimile noastre i a plînge i a ne tîngui.

604. *Întrebare a aceluia i i a altor fra i c tre acela i Mare B trîn: P rinte, cei ce cuget acestea despre preexistentia sufletelor nu se feresc s spun despre Sfîntul Grigorie Teologul, c i el vorbe te despre preexistent în scrierile lui, de pild în cele „Despre na terea Domnului” i în cea „Despre Ziua Pa tilor”. Ei ticluiesc unele spuse ale aceluia dup inima lor i trec peste cele spuse acolo în chip limpede despre facerea întîiului om, despre sufletul i trupul lui, potrivit tradi iei Bisericii. C ci iat ce zice el: „Aceasta voind Me terul, Cuvîntul s arate, crescînd pe om ca o vietate din dou p r i: din firea nev zut i v zut . i luînd trupul din materie întemeiat înainte a s dit în el suflarea de la sine, ceea ce Scriptura cunoa te ca suflet în eleg tor i ca chip al lui Dumnezeu” (Fac. 1, 27; P. G. 37, 632 B). i în cele urm toare va afla cineva multe spuse limpede i neîndoielnic de el despre om, alc tuit din materia mai înainte întemeiat i din sufletul dat de Dumnezeu. În acestea laud mult firea omului i nume te un dar vrednic de Dumnezeu mîntuirea sufletului i a trupului. El nu spune, cum zic ace tia, c sufletul a fost îmbr cat în trup prin osîndire, fiind pedepsit pentru p catele s vîr ite mai înainte. Dar i în alte diferite*

scrieri ale lui, ne arat acest scop al lui de a inea curat dogma.

Ei se flesc i cu Sfintul Grigorie, fratele marelui Vasile, c i el a vorbit despre preexistent , r st lm cind i unele spuse ale lui. Dar acela lupt limpede i cu t rie, în capitolul 300 al scrierii „Despre crea ia omului” împotriva acestei teorii a preexistentei i o r stoarn , ca i fericitul David i cei din jurul Sfintului Ioan i Atanasie i to i ceilal i lumin tori i dasc li ai Bisericii (P. G 44, 229 B).

Cît despre apocatastas e drept c despre aceasta vorbe te limpede acela i Sfint Grigorie de Nisa, dar nu cum zic ace tia c încetînd chinurile omul va fi restabilit în ceea ce era la început ca minte pur . Ci el zice numai simplu c chinurile vor înceta i vor avea un sfîr it⁸⁰⁹

Spune-mi deci, P rinte, pentru ce un astfel de om nu gr ie te drept, cum se cuvine unui b rbat sfînt, învrednicit s gr iasc din puterea Duhului Sfînt ? De fapt i despre noi nu congl suiesc unii dintre P rin i i dasc li, nenumindu-l pe acesta sensibil, ci gîndit (spiritual). i asupra altor lucruri din Scriptur se pot

809 L. Regnault pune în traducerea francez în parantez : P.G. 64, 110 E. Dar Sf. Grigorie de Nisa vorbe te de apocatastaz numai ca de o eventualitate. i numai în scrierile mai timpurii ale lui (Vezi trad. rom. a unor scrieri ale lui în colec ia „P rin i i scriitori biserice ti” nr. 29. Scrierile din acel volum au fost traduse de Pr. D. St niloae, afar de „Via a lui Moise”, rev zut dup o traducere de Pr. I. Buga). Termenul apocatastaz la Sf. Grigorie de Nisa poate s însemne îns i restabilirea firii omului în starea eliberat de urm rile p catului str mo esc: mortalitatea, foamea, setea, boala etc., cum a fost înainte de c derea lui Adam. Aceast stare e readus prin învierea cu trupul, de i învierea ridic pe om la o stare i mai înalt . În orice caz apocatastaza la Sf. Grigorie nu e readucerea omului ca suflet întrupat la starea unei min i pure, f r trup, cum spune Origen, dup care omul cu trup s-a constituit numai printr-o c dere a min ii pure de mai înainte.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

*afla uneori c nu congl suiesc între ei. Te rug m
St pîne, l mure te aceasta, ca lumina i de voi s sl vim
pe Dumnezeu i s nu ne îndoim în sfin ii no tri P rin i.*

*R spunsul lui Varsanufie: „Binecuvîntat este
Dumnezeul i Tat l Domnului nostru Iisus Hristos, care
ne-a binecuvîntat pe noi cu toat binecuvîntarea noastr
duhovniceasc întru cele cere ti în Hristos. Amin". (Ef.
1,3).*

Fra ilor, e timpul potrivit de a spune ca Apostolul: „M-
am f cut nebun, dar voi m-a i silit" (II Cor. 12,11). De
fapt m silesc pentru voi s cercetez i s gr iesc cele
peste m sura mea, care nu prea folosesc sufletului, ba
chiar îl vat m . Am p r sit pe Pavel Apostolul care zice:
„S se dep rteze de la voi toat mînia i iu imea i hula,
împreun cu toat r utatea" (Ef. 4,31). Iar eu adaug:
„Împreun cu l comia pîntecelui, cu desfrînarea, iubirea
de argin i i celelalte patimi, pentru care trebuie s ne
tînguim i s plîngem neîncetat, ca prin mul imea
lacrimilor s se spele toat întin ciunea lor; i s ne
putem face din întina i, cura i, din p c to i, drep i, din
mor i, vii; i s ne gîndim c chiar i pentru un singur
cuvînt vom avea s d m socoteal (Mt. 12,36). C ci s-a
spus: „Vei r spl ti fiec ruia dup faptele lui" (Ps. 61,13).

i iar i: „Va trebui s ne înf i m înaintea scaunului de
judecat al lui Hristos, aducînd fiecare cele f cute prin
trup, fie bune, fie rele" (II, Cor 2, 10). Cu acestea trebuie
s ne str duim, cu care s-au str duit i P rin ii no tri, cei
din jurul Avei Pimen i a celor de dup aceea. S ne
str duim pentru a nu fi b ga i în seam , a nu ne l uda pe noi în îne, a ne socoti p mînt icenu . Opus acestuia este str duim a de a ne socoti cunosc tori (gnostici⁸¹⁰), a

810 Toat scrierea amintit a lui Evagrie vede mîntuirea numai în
„cunoa tere" (gnoz), deoarece spiritul c zut în trup prin pedeaps ,

spori în mândrie, a ne preui pe noi în inele și a ne luda în orice lucru, a ne depărta de smerita cugetare. Ierta-mă. Oare nu pentru că sîntei nelucrători și ajuns la acestea? De e așa, coborîți în piață unde va veni Stîpînul și vă va lua la via lui. Dacă ar fi fost în inima voastră ghimpele cu privire la acela spus în frico at nu v-a fi găndit la acestea⁸¹¹. „Auitat proorocul sîm nînce pîinea lui” (Ps. 101,5), înotrîm fîr grijă și cu nepăsare și din acestea cîdem în altele. Nu ne va cere Dumnezeu acestea de la noi, ci sfinenia, curăția, tîcere și smerenia⁸¹².

Deci fiindcă n-am voit să vă las pe voi în asemenea gînduri iar pe de altă parte mi-era un chin să mă rog să mă lumineze în privința aceasta^{812b}, prins între acestea două trebuie să am ales mai bine acest chin ca să vă scap pe voi de chin, amintindu-mi de cel ce a zis: „Purtați sarcinile unii altora” (Gal. 6, 2). Deci ascultați în tîmna care mi s-a dat de la Dumnezeu înainte cu trei zile de a-mi fi scris voi întrebarea. Toți purtați, sfințiți și drepți și robii adevărați ai lui Dumnezeu, care au bineplăcut lui

nu are misiunea transfigurării trupului, sau a materiei. Chiar cînd vorbește de curăția de patimi și de iubire, le socotește pe acestea numai mijloace pentru a ajunge la cunoașterea directă a lui Dumnezeu, fără mijlocire a trupului.

811 Cînd se liniștește cu gîndul că chinurile pentru relele fapte de el pe pîmînt nu sînt eterne, nu va lupta împotriva acelor rele și a nepăsării sale.

812 Acestea sînt căile spre desvîrșirea fără sfîrșit în Dumnezeu, căci carenu pot fi practicate fără trup. Cele opuse acestora ne închid în monotonia finită, concepînd mîntuirea ca o simplă iertare exterioară. Totul devine în concepția origenist-evagriană o eternă superficialitate.

812b Varsanufie socotește că nu trebuie să se ocupe cu asemenea întrebări teoretice, ci să-și vadă de curăția lui de patimi. Chiar a cere lui Dumnezeu să-l lumineze în asemenea întrebări, socotește că e un chin pentru el, căci prin ele îl supără oarecum pe Dumnezeu, ar tîndu-se preocupat mai mult de teorie decît de curăția sa.

Dumnezeu, s se roage pentru mine ! Dar nu socoti i c , sfin i fiind, au putut cuprinde cu adev rat toate adâncurile lui Dumnezeu. C ci zice Apostolul: „Din parte cunoa tem i din parte proorocim" (I Cor. 13, 9), i iar i: „Unuia se d prin Duhul una, altuia alta i nu toate unui singur om, ci unuia acestea, altuia acelea, dar toate le lucreaz unul i acela i Duh" (I Cor. 12,4-11). i cunoscînd Apostolul c cele ale lui Dumnezeu sînt necuprinse, a strigat zicînd: „O, adîncul bog iei i în elepciunii i cuno tin ei lui Dumnezeu! Cît de necercetate sînt judec ile Lui i de neurmata c ile Lui ! C ci cine a cunoscut mintea Domnului? Sau cine s-a f cut sfetnicul Lui? "(Rom. 11,33-34). Str duindu-se deci el însu i s fie înv tori sau sili i de oameni s ajung la aceasta stare, au înaintat foarte mult, ridicîndu-se i peste înv torii lor i au alc tuit prin în tiin area de sus noi înv turi. Dar au r mas în acela i timp p strînd predaniile înv torilor lor, deci i înv turi care nu erau drepte. i dup aceea înaintînd i ajungînd înv tori duhovnice ti, nu L-au rugat pe Dumnezeu în privin a înv torilor lor, s le arate dac cele spuse de ei au fost gr ite prin Duhul Sfînt. Ci socotindu-i pe aceia în elep i i cunosc tori, n-au f cut deosebirea între cele sus inute de ei. i a a s-au amestecat înv turile înv torilor lor între înv turile proprii. i au gr it uneori din înv tura pe care au aflat-o de la aceia, iar alteori din în elegerea min ii lor. i a a s-au scris acele cuvinte în numele lor. C ci luînd unele de la al ii i înaintînd i îmbun t ind cele luate, ei au gr it de la Duhul Sfînt ceea ce au fost înv a i prin El. Dar au gr it i din înv turile primite de la înv torii lor dinainte de ei, nedeosebind cuvintele acelora de ale lor, sau negîndind ca trebuie s ia în tiin are de la Dumnezeu prin cerere i rug ciune, de sunt acelea adev rate sau nu, A a s-au amestecat

învăturile. Ei pentru că s-au grăit de către ei, s-au scris sub numele lor⁸¹³. Când deci auzi pe vreunul dintre ei că a auzit de la Duhul Sfânt ceea ce grăiește, această e o înștiințare pe care trebuie să o credem. Dar când grăiește acele cuvinte⁸¹⁴, nu-l auzi spunând aceasta. Căci nu e din înștiințarea de la Duhul, ci din învățătura dascălilor lui de mai înainte. Ei din respect pentru cunoștința ei în elepciunea lor, nu l-a întrebat pe Dumnezeu despre acestea de sunt adevărate.

Iată mi-a și auzit toată prostia. Linițiți-vă acum și ocupați-vă cu Dumnezeu și încetați grăirea de artă. Luați aminte la patimile voastre, de care vi se va cere socoteală în ziua judecării; în vremea ce despre acestea nu vi se va cere pentru că nu ați știut sau n-ați aflat de ele. Plîngeți deci și vă tîngușiți. Umblați pe urmele Prinților noștri, Pimen și cei de după el, și „alergați ca să apucați” (I Cor.

813 Așa încearcă să explice Varsanufie rîmăi a unora din teoriile lui Origen la Sf. Grigorie de Nisă și de Nazianz. Ei au respectat pe Origen ca pe un dascăl dela care au învățat multe. Datorită celor învățate dela acela, ei un putut înainta în cugetarea lor și astfel au putut îndrepta cele mai multe din acelea, fiind căluziți în aceasta mai ales de Duhul Sfânt. Dar au rămas la ei unele mici fărîme din mulțimea greșită a învățăturilor origeniste. Aceasta pentru că nu totdeauna au rugat pe Dumnezeu să le spună dacă și acele mici fărîme sînt adevărate sau nu. În esență, Varsanufie face o distincție între învățăturile proprii ale Sf. Grigorie de Nazianz și de Nisă și între unele cuvinte luate dela Origen, pe care le consideră însușiite de ei dela el. Căci de cele drepte spuse de ei declară că le au dela Duhul Sfânt. Dar de cele greșite rămase dela Origen, nu spune aceasta. În orice caz Varsanufie învață căl muritorii veșnicia chinurilor (R spuns 607).

Sf. Maxim Marturisorul va arăta în „Ambigua” că și în acele fărîme care par învățături origeniste la Sf. Grigorie de Nazianz, sînt mai mult influențe de limbă, inconsecvent menținate dela Origen, decît rîmăie de conținut.

814 Preexistența, apocatastaza.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

9, 34), în Hristos Iisus Domnul nostru C ruia se cuvine slava în veci. Amin.

605. *Întrebare* : *P rinte, sînte i cu adev rat c l uz a orbilor i lumin în Hristos a celor întuneca i. i prin voi ni s-a ar tat adev rul. De fapt, afl m i în „C r ile B trînilor” c era un oarecare Mare B trîn, care, în simplitatea lui, zicea c pîinea cu care ne împ rt im nu e trupul lui Hristos ci antitipul (chipul) Lui. i pîn nu s-au rugat înfii lui Dumnezeu n-a cunoscut adev rul (Pateric, Danii 7). Iar cel B trîn, mare i el, socotea c Hristos este Melchisedec; i cînd s-a rugat lui Dumnezeu, atunci i-a descoperit Dumnezeu adev rul (Danil 9).*

Dar iart -m P rinte, pentru Domnul, c îndr znesc s te rog cele mai presus de mine. Fiindc Dumnezeul nostru ne-a luminat, prin şfin enia ta, calea cea ner t cit a adev rului, te rog s ne luminezi deplin în privin a aceasta ca s se cur easc mintea i inima noastr slab de iscodirea acestora. Pentru ce a l sat Dumnezeu pe astfel de b rba i s r t ceasc , chiar dac nu s-au rugat ? Pentru ce nu li s-a dat adev rul în har, spre înl turarea v t m rii cititorilor de dup aceea ? C ci chiar dac ei nu s-au, împiedicat în dreapta credin i virtute, dar cei slabi i lene i ca mine primindu-i cele ale lor ca vrednice de credin , u or se vat m prin ele, ne tiînd ceea ce a i spus, c nici şfin ii nu au putut în elege toate tainele; i c nu s-au rugat lui Dumnezeu s -i în tiin eze ca aceasta sînt adev rate, sau nu. L mure te-mi, deci, milostive P rinte, i aceasta, coborînd la sl biciunea mea.

R spuns : Fiule, nu Dumnezeu a l sat pe ace ti b rba i s r t ceasc . C ci cel ce las pe cineva s r t -

ceasc este cel care întrebă despre calea drept , nu-i spune adev. Dar ei nu l-au întrebă pe Dumnezeu despre aceasta ca s primeasc de la El adev. Iar de întrebă, c de ce Dumnezeu nu i-a împiedicat pe aceia prin har (de la gre eal), pentru folosul celor ce le vor ceti acestea dup ei, aceasta o po i întrebă i despre orice p c tos: De ce, tiind Dumnezeu c de va p c tui se va face pilda multora, nu l-a împiedicat pe acela prin har, ca s nu se vatem prin el mul i ? Dar prin aceasta via a oamenilor ar fi supus unei sile. i ce l-ar împiedica pe Dumnezeu ca s mîntuie în acest fel pe tot omul ? Oare nu sînt i în Scriptur cuvinte care sînt sminteal pentru cei neînv a i i necunosc tori ai în elesului lor duhovnicesc ? Ne oblig aceasta s întreb m: Pentru ce n-a ar tat Dumnezeu în chip limpede în elesul duhovnicesc al Scripturii, ca s nu se vat me oamenii, ci le-a l sat sfin ilor din diferite timpuri osteneala s fîlcuiasc întreb rile ce se pun? De aceea exist dasc li i fîlcuitori (exege i), cum spune Apostolul (I Cor. 13, 28)

815 Observ m cît de mult face Varsanufie dependent aflarea adev rului în lucruri nesigure, de rug ciunea c tre Dumnezeu. Numai în responsabilitatea tr it în fa a lui Dumnezu prin rug ciune, în eles ca Persoan infinit , omul e ferit de îngîmfarea care-l face s afirme, sau s preia afirma ii gre ite. Chiar în rug ciune se manifest credin a în Dumnezeul cre tin i personal, iubitor de oameni. Chiar ea te fere te s cază în gre eli cu implica ii panteiste, cum au fost i cele origeniste, rezultate mai mult din preocup ri filozofic-teoretice, decît din grija mîntuirii. Filosofii panteiste sînt sisteme gre ite pentru c autorii lor nu le construiesc din responsabilitate în fa a lui Dumnezeu tr it în rug ciune. i de fapt, realitatea suprem , deci adev rat nu poate fi esen impersonal , manipulat de gîndirea omului, ci Dumnezeul cel personal, care în deplin tatea Lui personal trebuie s fie treimic i iubitor.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

⁸¹⁶. Nu r t ci deci în privin a b rba ilor despre care ai întreat. C ci dac le-ar fi cerut lui Dumnezeu, le-ar fi primit. C ci zice: „Tot cel ce cere, prime te, icel ce caut , afl (Mt. 7, 8)⁸¹⁷. Dumnezeu a descoperit calea vie ii prin prooroci i apostoli, dar în a a fel c fiecare a gr it despre ea în parte. De aceea nu s-a gr it despre ea numai printr-unul. i ceea ce a l sat unul (nespus), a gr it altul prin voia lui Dumnezeu.

A a a f cut Dumnezeu i cu sfin ii de dup aceea. i ceea ce spun unii f r destul limpezime, o spun cei de dup ei altfel, ca totdeauna s se sl veasc Dumnezeu prin sfin ii Lui. C ci acela i este i Dumnezeul celor dintîi i-al celor de dup ei. Lui se cuvine slava în veci. Amin.

606. Întrebare a aceluia i c tre acela i: Iart -m P rinte, iubitorule de oameni, pentru Domnul, c tare sînt chinuit. C ci am citit unele lucruri într-o carte

⁸¹⁶ Rug ciunea ca mijloc de aflare a adev rului nu exclude osteneala cercet rii. Iar osteneala aceasta aduce i o sporire a în elegerii duhovnice ti a omului, care îl îndeamn i ea pe om la rug ciune i îl deschide luminii iubitoare ce-i vine dela Dumnezeu prin ea. Deci descoperirea în elesurilor adev rate i mai adînci ale Scripturii depinde i de cre terea omului prin osteneala sa în timp, dar i de în iruirea de genera ii de cercet tori care au descoperit urma ilor întreb ri noi i puțin a de a g si sensuri noi i mai adev rate ale Scripturii, prin r spunsurile la ele. De aceea unele gre eli pe care le g sim la înv torii vechi, s-au datorat i faptului c s-au gr bit sa dea r spunsuri la întreb ri într-un timp necopt pentru r spunsurile adev rate.

⁸¹⁷ Aci cererea dela Dumnezeu i c utarea min ii sînt împreunate. C utarea este i ea, s-ar putea spune, o rug ciune, cînd e f cut din r spunderea în fa a lui Dumnezeu, i rug ciunea, o c utare. C ci prin amîndou omul se adînce te în taina izvorului tuturor, care este Dumnezeu. Dar e de trebuin ca omul s - i în eleag c utarea ca rug ciune i rug ciunea ca efort de apropiere prin în elegere de izvorul dumnezeesc i tainic al tuturor.

de Dogmatic i îmi v d inima tulburat . i m feresc s vorbesc despre acestea. Dar nici a t cea nu pot din pricina gândurilor. Ce-mi porunce ti s fac, Sfinte P rinte?

R spus : Fiindc diavolul vreas te arunce într-o ocupa ie nefolositoare, spune-mi ce voie ti. i Dumnezeu s nu-i dea loc.

607. Întrebare a aceluia i c tre acela i: Spune-mi despre învierea trupurilor sfin ilor de se scoal în acest timp în care sîntem acum care are vase i nervi, sau într-unul aerian i rotund⁸¹⁸. C ci spun unii c i trupul Domnului va fi a a la viitoarea înviere, negîndind c El a înviat din mor i în trupul nostru, pe care l-a luat din Sfînta N sc toare de Dumnezeu i Pururea Fecioara Maria pentru a noastr mîntuire. Ei spun c sus in ceea ce zice i Apostolul: „Care va preface trupul smereniei noastre ca s fie asemenea trupului slavei Lui” (Filip 3, 21). i iar i se întemeiaz pe Apostolul care a spus c „trup i sînge nu pot mo teni Împ r ia lui Dumnezeu” (I

818 Era i aceasta o înv tur influen at de Origen. Un trup aerian i rotund nu mai e un trup alc tuit din organe în care se prelungesc sim irile care- i au r d cina în suflet. E oarecum închis în el însu i. E aceea concep ie despre lipsa unei leg turi intime între suflet i trup, ca între dou p r i ale unei unit i. Origenismul se refer la starea de dup înviere, în care trupul nu î i p streaz organele lui pline de sim iri spirituale, care încep la unii s fie a a înc pe p mînt. El nu afirm lipsa trupului f r organe numai în starea provizorie dinainte de înviere, cînd de fapt sufletul nu mai are un trup, dar sim irile manifestate prin organele lui au r mas înr d cinate în suflet. Pentru origenism nu exist propriu zis o înviere a trupurilor ca o deplin reactivare în mod spiritualizat a sim irilor în trupul înviat. Sub ierea lor pîn a deveni o form aerian e conceput ca o transformare fizic , nu ca o cople ire a trupului prin sim iri spiritualizate care se arat în „schimbarea luminoas la fa ”.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Cor. 15, 50). Deci, zic ei, trupul acesta nu va intra în vecinicie, c ci el se sus ine prin hran i în veacul viitor nu poate mânca i bea. i iar i spun c Apostolul zice de Domnul nostru Iisus Hristos c „dup ce i se vorfi supus Lui toate, atunci i Fiul însu i se va supune celui ce l-a supus Lui toate, ca s fie Dumnezeu toate în toate" (I Cor. 15,28). i iar i aduc ceea ce se spune în Ecclesiast „c a fost în veacurile care au fost înainte noastr " (Ecl. 1, 10), ca s sus in pe temeiul acesta „preexistenta". La fel aducînd ceea ce se spune în Evanghelie, c „nu voi ie i de acolo pîn ce nu vei întoarce i ultimul b nu (Mt. 5, 26) sus in c vom avea un sfîr it al chinurilor. L mure te-mi deci acestea, St pîne, pentru Domnul, ca s nu m r t ceasc vr jma ul i s cad din ne tiin în cursele lui cele rele. C ci m clatin din toate p r ile, din pricina prostiei mele pentru c n-am p zit sfintele tale cuvinte ca s m re in de la început de la iscodirea acestor lucruri care cuprind o mare primejdie pentru suflet. i roag -te pentru mine, bunule P rinte, ca s veghez de aici înainte i s m îngrijesc de plînsul pentru p catele mele. i iart -m c am îndr znis te întreb despre acestea. Dar ca unii ce ti i toate, mi-a iîng duit s le spun⁸¹⁹.

819 Sînt expuse aci erorile origeniste principale. Logica origenista deducea din faptul c trupurile n-au fost unite dela început cu sufletele c nici nu vor r mînea unite în veci cu ele. Sufletele au fost din veci i vor dura în veci, dup aceast teorie. Deci particip la eternitatea divin . i ele nu vor suporta o pedeaps ve nic , deoarece pedeapsa e legat de trup. Sufletul ca minte pur nu simte durere, (grosolan în elegere a durerii!) Misiunea sufletului nu const în a cre te întru des vîr ire, care s se arate i în transfigurarea trupului, ci în a contempla în mod nemi cat pe Dumnezeu. Dar o contemplanemi cat e ceva aproape lipsit de via , e un fel de confundare în esen a fundamental . Dar atunci cum începe mi carea din acea stare de unitate cu esen a contemplat ? Aci trebuie sa se recurg la o lege interioar a esen ei, care se adun în sine i se desf oar la nesfîr it.

R spuns : Frate, i-am scris înainte c diavolul a sem nat în tine o îndeletnicire necerut de trup. C ci trupul ce-l ai îi cere sa plîngi i s te tînguie ti pentru p cate. Totu i, ca s nu te las în aceste gînduri, de voie ti s aflî despre înviere i dac crezi proorocilor, Dumnezeu ne-a ar tat cum va fi învierea, prin Iezechil Proorocul. S-a adunat os cu os, leg tur cu leg tur , vine cu piele i nervi i a a au înviat mor ii (Iez. 37, 7 - 8). Iar Apostolul, tiind c ne vom scula în trupuri, ne-a înv at zicînd: „C ci trebuie ca stric ciosul acesta s se îmbrace întru nestic ciune i muritorul acesta s se îmbrace întru nemurare" (I Cor. 15, 53). Nu te r t ci ! Trupurile vor învia cu oase i cu nervi i cu pori. i a a vor fi în veac.

Dar mai luminoase i mai sl vite, dup cuvîntul Domnului care zice: „Atunci (Mt. 13, 43)⁸²⁰ El va ad uga trupurilor slav . Depild , cînd osta ul de rînd ⁸²¹ ajunge lîng împ rat i acesta îl face general i îl umple de slav , oare nu e acela i? Oare s-a pref cut trupul? Sau a a cum un diacon hirotonit deodat episcop se afl îndat plin de slava, a a e i aci. Sau care nu sînt i acum oameni în trup, care ajung purt tori de Dumnezeu? C ci cum a v zut Moise pe Domnul? Sau înainte de el Avraam

Aceasta înseamn un panteism evolu ionist i involu ionist. Origen e un precursor al lui Hegel.

⁸²⁰ E lumina spiritual a sufletului plin de bun tatea lui Dumnezeu, reflectat în trupuri. E inundarea trupului de spiritualitatea vie i iubitoare dumnezeeeasc , a c rei lumin nu e, de caracter fizic, ci moral. Nu o materie redus fizic la aer ca forma cea mai pu in condensat a materiei (ca în origenism), ci o materie devenit str vezie prin prezen a sufletului cur it de patimi i unit cu Dumnezeu cel iubitor. Ra ionalitatea materiei face posibil aceast transparen a ei pentru sufletul des vîr it de a c rei ra iune în l at în Dumnezeu ine i bun tatea.

⁸²¹ , osta de rînd, cum e omul din sat. Sau poate e vorba de mercenarii recruta i în oastea bizantin din p gîni.

Sfinii Varsanufie și Ioan

și Iacob, iar apoi Ștefan în Faptele Apostolilor? Au fost ei fiii trupuri? Așa vor fi și la înviere aceleași trupuri, dar nestricțioase și nemuritoare și mai slăvite. De aceea zice Apostolul despre trupul omenească: „Seamănă-se într-o necinste, se scoală într-o slavă; se seamănă trup sufletească, se scoală trup duhovnicească” (I Cor. 15, 43). Le spune acestea, pentru că mulți dintre sfinți nu sînt artații oamenilor, ci mai degrabă sînt lipsiți de cinste în ochii lor. Și cînd vor primi acolo slava, ca pe o hirotonie, se arată tuturor că sînt duhovnicești⁸²². Pentru aceasta zice: „Se seamănă trup sufletească, se scoală trup duhovnicească”, slăvitii se vor minuna toți. Și cînd Apostolul zice: „Care va prefăce trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Lui”, în elegerile le face luminoase ca trupul Lui, cum a spus Apostolul Ioan: „Cînd se va arăta, asemenea Lui vom fi” (I Io. 3, 2). Căci Fiul lui Dumnezeu fiind lumina, aceștia fiind și ei „fiii lui Dumnezeu”, după drepții vor străluci ca soarele în Împărăția cerurilor” Apostolii vor fi și ei fiii ai luminii (E.5, 8; I. Io. 5, 5)⁸²³. În acest înțeles zice: „îi va prefăce”.

Cît privește spusă: „Cînd se vor fi supus Lui toate, atunci și însuși Fiul se va supune Celui ce l-a supus lui toate”, aflăm mai întîi cui i-a scris acestea? Corintenilor. Și la ei înflorea încă elinismul. Iar la unii dintre Elini, era obiceiul acesta: Cînd fiul unui rege al lor ajungea la

⁸²² Lumina fe ei, slava trupului, e starea duhovnicească reflectată pe fațetă, printr-un trup și arătată ca printr-un ecran.

⁸²³ Dumnezeu l-a făcut pe Fiul Său om, ca să ne facă și pe noi fiii ai Lui. Dar dacă Dumnezeu este lumină, devenind noi fiii ai lui Dumnezeu, devenim prin aceasta și fiii ai luminii. Dar aceasta se arată nu numai în sufletul, ci și în trupul nostru. Căci Fiul lui Dumnezeu intrupîndu-se, s-a făcut Fratele nostru nu numai după suflet, ci și după trup. Lumina dumnezeiască este spirituală, este în elegerile și bunătatea supremă. Aceasta se arată și în noi cînd devenim frații lui Hristos. Și se reflectă și în trup.

vârsta de majorat, se scula i omora pe tat l s u. i pentru
 canu cumva, primind predica Apostolului, s cugete
 acela i lucru i despre Fiul lui Dumnezeu, a alungat de la
 ei aceast împ rt ire de acest obicei, spunându-le:
 „Cum i se vor fi supus Lui toate, atunci i El se va supune celui ce l-a spus Lui toate”⁸²⁴. Deci, când
 vr jma ii Lui vor veni lega i la picioarele lui. Prin
 aceasta în elege pe diavolul i puterile lui i pe cei ce
 urmeaz voilor lui. De aceea a spus Apostolul: „înc nu
 le vedem pe toate supuse Lui” (Evr. 2,8). Pîn când? Pîn
 când îi vor aduce pe cei nesupu i înc îngerii lui
 Dumnezeu i Tat l care l-a spus Lui: „ezi de-a dreapta
 Mea pîn ce voi pune pe vr jma ii T i a ternut
 picioarelor Tale”. Pe ace tiv jma i îi va aduce Tat l prin îngerii la judecata Fiului⁸²⁵. C ci Domnul a spus: „Tat l nu judec pe nimeni, ci toat judecata a dat-o
 Fiului” (Io. 5, 22).

⁸²⁴ Varsanufie arat i prin aceasta dragostea care domne te între
 Persoanele Sf. Treimi, cum nu domne te totdeauna între oameni,
 chiar în familie. Dar prin aceast explica ie, Varsanufie înl tur o
 concluzie implicat în origenism: c nu numai persoanele umane, ci
 i cele dumnezeie ti se vor contopi, cum dumnezeu însu i se va
 contopi cu toate, punându-se cap t formelor individuale ap rute din
 esen , în realitate e vorba de o prezen a voii Tat lui în toate prin
 lucrarea Fiului, care a scos din oameni voia ce se opunea Tat lui.
 C ci Fiul s-a supus primul ca om în mod deplin Tat lui pe cruce. Dar
 dup aceea El va lucra ca s -i supun pe to i ca pe Sine însu i
 Tat lui, îns lucrarea aceasta porne te dela Tat l. De aceea nu numai
 Fiul supune, pe vr jma i Talului, ci i Tat l îi supune Fiului. Fiecare
 din ei îi umple pe cei ce cred de iubirea fa a de cel lalt. Dar diavolul
 i cei ce îi urmeaz lui vor fi supu i altfel: prin faptul c nu vor mai
 avea nici o putere asupra celor cî tiga i de Hristos pe seama Tat lui
 i de Tat l pe seama Fiului.

⁸²⁵ Textul grec despre aceast chestiune e foarte nel murit; probabil a
 fost mult alterat.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Iar ca s în elegi cum pred (Fiul) Împ r ia lui Dumnezeu i Tat l, ascult : Fiul lui Dumnezeu cel întrupat a venit ca s cheme i s sfin easc prin sfântul S u Sînge „un neam sfînt, un popor ales, rîvnitor de fapte bune, o preo ie împ r teasc " (I. Petru, 2, 9; Tit. 2, 14). Deci în elegi: „Dup ce se vor supune Lui vr jma ii Lui i-i va judeca pe ei, va supune la rîndul S u, ca pilda de supunere, Împ r ia pe care a cî tigat-o poporul cel sfînt, lui Dumnezeu i Tat l, zicînd: „Iat Eu i copiii pe care Mi I-ai dat" (Is. 8, 18; Evr. 2, 12). Observ egalitatea: Tat l a dat toat judecata Fiului i Fiul I-a dat pe care I-a chemat, Tat lui. i a a se împline te cuvîntul: „Cînd se vor fi supus Lui toate, atunci i Fiul se va supune Celui ce I-a dat Lui toate".

Cît despre veacurile de care vorbe te Ecclesiastul, cunoa te c timpul unui om este veacul lui. De aceea, n-a zis „c a fost în veacurile dinainte de lumea aceasta", ci „în veacurile dinainte de noi": (ale lumii acesteia). i dac vrei s vezi c cei neînv ai i neîntemeia i stric Scripturile i le r st lm cesc dup înv turile diavolului, Apostolul zice: „Bucatele sînt pentru pîn tece i pîn tecele pentru bucate; dar Dumnezeu le va desfiin a i pe acesta i pe acelea" (I Cor. 6, 13). El gr ie te despre l comia pîn tecelui, despre neînfricare i îmbuibare. În acest în eles a desfiin at mînc rile i pîn tecele pentru sfin i. Apostolul care a spus acestea tiind c a spus acestea pentru patimi i c pe acestea le-a desfiin at Domnul de la El i de la cei ca el, a mai spus: „Nici de vom mînca, nu ne vom osîndi, nici de nu vom mînca nu ne vom îndrept i" (I Cor. 8, 8). Acesta este în elesul cuvîntului. Iar despre veacul viitor, Dumnezeu a spus c oamenii vor fi deopotriv cu îngerii (Lc. 20, 36), nemîncînd nici bînd, nici poftind (Nr. 24, 30). C ci nimic nu-I este Lui cu neputin (Fac. 18, 14). El a dat dovada despre aceasta

prin Moise, care a petrecut a a patruzeci de zile i patruzeci de nop i. Cel ce a f cut aceasta (cu Moise), poate face pe om s petreac a a i în to i anii veacului s u ⁸²⁶. Iar dac aiureaz cineva i zice c pe urm a mîncat (Moise), ca dealfel chiar i Mîntuitorul dup înviere, aceasta af cut-o cas ne dea din parte dovada despre învierea la via a viitoare ⁸²⁷.

. De aceea au mîncat i cei în via i din mor i, ca dovad c au fost în via i. El ne-a ar tat i prin Apostoli c va fi înviere ⁸²⁸. Chiar dac dup aceea au murit, nu trebuie s respingem credin a în înviere. Pe lîng aceea zice: „Nu numai cu pîne va tr i omul, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu" (Mt. 4, 4). Ce-ai de spus fa de aceasta, dac nu vrei s r st lm ce ti i acest cuvînt, ca i celelalte Scripturi. Cît prive te cuvîntul: „trup i sînge nu vor mo teni Împ r ia lui Dumnezeu, nici stric ciunea netric ciunea" (I Cor. 15, 50), prin trup i sînge nume te aci necur ia i r utatea i voile proprii.

Dar voie ti s afli c chiar aflîndu-se în trup, oamenii ajung duhovnice ti? Ascult pe Domnul care spune lui Nicodim: „Trebuie s v na te i de sus", apoi adaog „din ap i din Duh" (Io. 3, 3-5). Iar cei n scu i din Duh, sînt duhovnice ti. i iar i zice: „Ei nu s-au n scut din

⁸²⁶ Dac Dumnezeu poate ajuta pe om s vie uiasc f r mîncare în tot timpul existen ei p mînte ti a lui, cu atît mai mult o poate face aceasta pentru via a viitoare. Nu e vorba de o putere exercitat de Dumnezeu asupra omului din afar , ci de Dumnezeu aflat în om. In m sura des vîr irii acestuia nu mai are nevoie de mîncare.

⁸²⁷ In ed. Volos, pag. cit. la not , se spune c obiec ia de fa se refer la Hristos care a mîncat i dup înviere. Dar Hristos a f cut aceasta ca s arate c trupul Lui este v zut i nu e un chip aparent. Dar nu mînca pentru c avea nevoie de mîncare. Chiar mîncînd ne-a dat în parte o dovad despre înviere, deci despre continuarea vie ii dup înviere, chiar dac aceasta era o dovad neadecvat .

⁸²⁸ Învierile s vîr ite prin Apostoli au fost i ele o dovad c va avea loc o înviere a trupurilor, i c aceasta e cu putin .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sânge, nici din voia b rbatului, nici din voia trupului, ci din Dumnezeu" (Io. 1, 13) i: „Duh este Dumnezeu" (Io. 4, 4). Dac deci fiind înc aici s-au f cut duhovnice ti, n scîndu-se din Dumnezeu, cum nu va putea Dumnezeu s -i fac i acolo duhovnice ti? Iar cuvîntul: „Nu va ie i de acolo, pîn ce nu va întoarce i cel din urm b nu " l-a spus ar tînd chinurile lor ve nice. C ci de unde vor putea s întoarc ? De va fi aruncat un datornic s rac în închi-soare i judec torul îi va spune c nu va ie i pîn ce nu va întoarce suma datorat , se mai poate spune c va ie i ? Nu se poate. Nu te r t ci ca un nebun. Nimeni nu înaintez acolo ⁸²⁹ i orice are cineva, are de aici, fie bun, fie r u, fie pl cut. Las deci flec relile acestea proste ti i nu merge pe urmele dracilor i înv tuiilor lor. C ci dintr-odat v prind i dintr-odat v arunc jos. Smere te-te înaintea lui Dumnezeu, plîngîndu- ip catele i tînguindu-te pentru patimi. Adu- i aminte de Scriptura care zice: „ i acum Israele" (a doua lege, 10, 12); i iar i: „ i acum am început" (Ps. 76, 11). Ia seama la tine. Dumnezeu s te ierte. Vezi spre ce înclin inima ta cu iscodirea.

⁸²⁹ Ar putea pl ti, dac în iad s-ar putea lucra pentru îndreptare. Dar aceasta înseamn s faci acolo ceva pentru al ii. Dar a lucra pentru cei din cer nu e de trebuin . Iar dac cei din iad ar putea lucra unii pentru al ii, iadul n-ar mai fi iad. Ba ar avea chiar pe Dumnezeu în ei, dat fiind c f r Dumnezeu nu se poate face bine. Sau dac cei de acolo ar fi într-o st ruitoare poc in , ar fi ca ni te c lug ri într-o mîn stare. De fapt, iadul este încremenirea într-o neputin de a mai fi buni, dup ce cineva s-a obi nuit toat via a de pe p mînt cu aceasta stare. De fapt cei de acolo nu mai pot lucra unii pentru al ii nici m car în starea provizorie dinainte de înviere. i aceasta nu pentru c nu mai au un trup, c ci r d cinile sim urilor i organelor active r mîn în ra iunile sufletului încît se pot manifesta într-un fel oarecare unii altora, ci pentru c s-au încremenit într-un egoism, într-o neputin spiritual de comunicare voit , sau mai bine zis iubitoare, c ci o comunicare de du m nie tot exist f r voia lor.

608. *Întrebare* : *Un altfrate a întrebat pe acela i Mare B trîn, zicînd: Spune-mi, P rinte, iat v d pe cineva f cînd un lucru i-l povestesc cuiva. i-mi spun c nu-l osîndesc, dar vorbim numai. Oare nu e bîrfire în gîndul meu ?"*

R spuns: De este în vorbire o mi care p tima , este bîrfire. Dar de e liber de patim , nu este bîrfire. Vorbe te numai pentru a nu cre te r ul.

609. *Întrebare* : *Ce înseamn : „Cu cel înd r tnic, te vei întoarce" (Ps. 17, 29)?*

R spuns: Domnul a zis: „De te va lovi cineva peste obrazul drept, întoarce i pe cel lalt" (Mt. 5,39). A a trebuie s te întorci cu cel înd r tnic.

610. *Întrebare* : *Ce înseamn : „Fi i în elep i ca erpii i nevinova i ca porumbelii" ? (Mt. 10, 16).*

R spuns: Cel ce are o în elepciune ca a arpelui în privin a r ului i o nevinov ie ca a porumbelului în privin a binelui, nu va l sa nici în elepciunea s se fac viclean , nici nevinov ia (simplitatea) s se fac f r minte.

611. *Întrebare* : *Cine sînt cei ce fac r ul cu voia i cine, f r voie ?*

R spuns: Cei ce fac r ul cu voia sînt aceia ce î i predau voia lor r ut ii i se îndulcesc, i se împrietenesc cu ea. Ace tia au pace cu satana i nu se r zboiesc cu el în gînduri. Iar cei ce fac r ul f r voie, sînt cei ce au în m dularele lor o putere ce lupt , dup Apostol, împotriva

Sfin ii Varsanufie i Ioan

min ii (Rom. 7, 23), ca o putere ce oas ca un val, dar în gîndurile lor nu congl suiesc, nici nu se îndulcesc cu ea, nici nu ascult de ea, ci se împotrivesc, lucreaz împotriv , îi r spund, contraatac , se mînie pe ei în i i. Ace tia sînt cu mult mai buni la Dumnezeu decît aceia care î i predau din liber alegere voia lor r ut ii i se îndulcesc de ea.

612. *Întrebare* : *Ce înseamn ceea ce a spus Domnul Samarincii: „Cinci b rba i ai avut i cel pe care-l ai acum nu- i este b rbat”?* (Io. 4,18).

R spuns : Cuvîntul e limpede. Dup o lege veche, toate femeile care r mîn desp r ite prin moarte de b rba ii lor, f r copii, puteau sa se m rite înc cu al i cinci b rba i. Dar dac vreuna se m rita dup al cincilea, i cu al aselea, acela nu-i era b rbat, ci tr ia cu el în curvie, unirea cu el fiind nelegitim . E ceea ce s-a întîmplat i cu femeia aceasta.

Iar de voie te cineva s dea o tîlcuire mai tainic , cei cinci b rba i legitimi, sînt sim urile naturale: vederea, mirosul, auzul, gustul, pip itul, prin care cunoa tem tot ce ne este aproape. Iar al aselea i nelegitim este necredin a, cu care s-a unit femeia din ne tiin i contrar firii. Deci i-a zis Hristos: „Adev rat ai spus, c cinci b rba i ai avut". C ci ai avut ca b rba i cele cinci sim uri, care te-au st pînit i te-au dus dup voia lor. Adic i-ai împlinit cu îndestulare poftele care intr prin cele cinci sim uri naturale. Pe acestea le-ai pierdut pentru neputin a trupului ce i-a venit din b trîne e. Iar pe cel care-l ai acum, adic necredin a, nu- i este b rbat, adic nu te st pîne te în chip natural, ci din afar .

613. *Un îndemn al sfântului i Marelui B trîn Varsanufie c tre un încep tor care se îmboln vise i nu putea suporta sup rarea pricinuit de boal .*

R spus : Frate, cînd lucr torii au cerut de la st pînul viei plat , nu s-au l udat decît cu un singur lucru, zicînd: „Am r bdat ar i a zilei i greutatea ei” (Mt. 20, 12). S r bd m deci, fiule, cu mul umire necazul ca s ne împ rt im cu îmbel ugare de mila lui Dumnezeu i s nu ne descuraj m i s c dem în robia trînd viei. C ci din aceasta vine începutul pierzaniei. Adu- i aminte, fiule, c „cel ce va r bda pîn la sfîr it, acela se va mîntui” (Mt. 10, 22). Fiule, exist i o boal spre ispit i ispita este spre cercare; c ci „b rbatul neispitit este necercat” (Reseh. Agrapha, nr. 90, p. 130-132). Iar cel ispitit în primejdii, este probat, ca i aurul în foc. i probarea duce pe om la n dejde, iar „n dejdea nu ru ineaz ” (Rom. 5, 4-5). S nu sl beasc deci vr jma ul hot rîrea ta cea dup Dumnezeu i s nu- i clatine credin a în Sfînta Treime. Spune-mi ce-ai p it, de te-ai mole ita a? Adu- i aminte ce zice Apostolul: „Înc nu v- a i împotrivit pîn la sînge luptînd cup catul i a i uitat îndemnul care va gr ie te ca unor fii: Fiule, nu te descuraja sub certarea Domnului, nici nu sl bi muștrat de El. C ci pe care- l iube te Domnul îl ceart i bate pe tot omul pe care- l prime te. De r bda i certarea, Dumnezeu va este aproape ca unor fii. C ci care e fiul pe care nu- l ceart tat l ? Iar de sînte i f r certarea de care s- au f cut p rta i to i, sînte i ma teri i nu fii” (Evr. 12, 4-8).

De rabzi necazul cu mul umire, ajungi fiu. Iar de ar i mole it, te faci ma ter⁸³⁰. M rog ie, fiule, eu B trînul;

830 Dumnezeu nu vrea s aib decît fii puternici, care se arat mai presus de greut ile ce le suport , mai tari decît ispitele. Dumnezeu

Sfin ii Varsanufie i Ioan

m rog ie celui tîn r; eu cel vechi în hain c lug reasc ,
chiar dac nu m-am folosit cu nimic, ie celui de curînd tuns⁸³¹. is nu fie aceasta în de ert, Doamne Iisuse
Hristoase ! Nici degeaba. Vegheaz , treze te-te din be ia

somnului prea greu⁸³². Ridic -te ca Petru i cu ceilal i
Apostoli, strigînd c tre Hristos Mîntuitorul tuturor, cu
glas r sun tor: „St pîne, miluie te-ne, pierim" (Lc. 8, 24;
Mt. 8, 25). i cu siguran va veni i la tine i va certa
vîntul i marea i va dep rta furtuna de la corabia ta;
adic viforul din sufletul t u i te va smulge de la leul
sîngeros; i porumbelul t u din pîntecele balaurului. Va
ap ra sem n tura ta de grindin i untdelemnul t u de
viermi i to i pomii t i de ghea , ca s - i dea roadele lor
la vreme. i s mîn a p mîntului t u va da rod copt dup
cuvîntul Domnului, una o sut , alta asezeci i alta
treizeci (Mc. 8, 8). Gînde te-te frate, c rabzi pentru
numele lui Dumnezeu. Apostolul a în irat aceste necazuri
dup ce a spus c „nimic nu ne va desp r i de dragostea
lui Hristos: nici necazul, nici strîmtorarea, nici foamea,

cel tare nu vrea s aib drept fii ni te cîrpe plîng re e. Dar ei sînt tari
în r bdarea i în bun tatea lor.

830 b [Nu exista în textul traducerii această not . Poate în edi ia
ulterioar vom vedea unde este amplasat în text această not .]
Dorin a de a-l vedea mîntuit, mila pentru pieirea ce-l a teapt pe
tîn rul s u fiu duhovnicesc, îl face pe B trîn s se foloseasc chiar de
rug ciune ca s - i dea t rie i curaj. A a se roag cel tare de cel slab.
A a se coboar la noi, plîngînd pentru noi, Fiul lui Dumnezeu. E o
coborîre continu prin jertfa ce o aduce pentru noi, prin starea de
jertfa în care ni se d rue te. Aceasta-i t ria celui cu adev rat tare:
t ria smereniei.

831 E propriu spiritului s fie treaz, s nu fie adormit, cu con tiin a
aproape pierdut , asem nîndu-se animalului.

832 A a cum împ ratul p mîntesc încununeaz pe osta ul viteaz care
rabd i lupt pentru el, a a încununeaz i împ ratul ceresc pe cel ce
face aceasta pentru El. C ci în această r bdare se arat credincio ia
lui, iubirea lui fa de împ ratul ceresc.

nici prigoana, nici lipsa de împr c minte, nici primejdia, nici sabia" (Rom, 8, 35). Iar o mic boal s ne clatine mintea de la Dumnezeu ? S nu fie ! Ci înt re te-te, fiule, i gînde te-te la ajutorul ce vine de la Dumnezeu. C ci aceasta este înfîia ispit . De o biruie ti pe aceasta cu Dumnezeu, ea nu te mai st pîne te. Dar dac te biruie ti acum, te va duce la robie. Stai deci tare i rabd . C ci de vei sta tare, vei vedea care va fi mila Domnului. i s fie încredin at iubirea ta c nu încetez noaptea i ziua s m rog lui Dumnezeu, ca s te mîntuiasc pe tine i s ne p zeasc pe noi to i de cel viclean. i str duin a mea este ca s mo teni i împreun cu sfin ii, ca ni te copii ai lor, „cele ce ochiul nu le-a v zut i urechea nu le-a auzit i la inima omului nu s-au suit, pe care Dumnezeu le-a g tit celor ce-L iubesc pe El" (I. Cor. 2. 9). Prime te-le acestea i vei fi fericit în Hristos.

614. *Un frate a gre it i auzind de la Ava de multe ori: „Zi numai Iart -m " învîrto îndu-se n-a zis. i numai dup ce Ava i s-a rugat, f cîndu-i trei îngenunchieri, l-a convins cu greu s zic „Iart -m ". i plecînd fratele spre chilia lui, Ava i-a spus „Frate, cerceteaz -i inima de unul singur în chilia ta i vei afla de unde i-a venit învîrto area inimii". F cînd aceasta, fratele, s-a întors i c zînd la p mînt s-a m rturisit Avei i l-a rugat s spun acest lucru Marelui B trîn Varsanufie i s -i cear s se roage pentru el. Iar Sfîntul i-a r spus acestea ⁸³³:*

R spusul lui Varsanufie: Frate, ia aminte la tine. Tu ai cerut s sameni ogorul t u. Nimenea nu te-a silit. Vezi s nu-l la i s se samene în grîul t u neghina diavolului, adic mîncarea focului, î i spun: Tu m-ai întrebat despre gîndurile tale. P rin ii zic: De întreab

833 Ava e aci P rintele slujit de frate. Dar fiecare î i avea chilia sa.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cineva, trebuie s p zeasc pîn la moarte (ceea ce i s-a spus). i dac nu p ze te, aceasta îi va fi spre pieire. Ai l sat s se cuib reasc în inima ta gînduri rele i cumplite. De ce socote ti drept gînduri aduc toare de moarte pe cele ce nu sînt, cînd cel ce îi face ie lumina întunerec i întunerecul lumin i-i arat cele amare ca dulci i cele dulci ca amare; în cel ce te face s vezi via a ca moarte i moartea ca via a e diavolul ^{833b}. C ci vr jma ulse învîrter cînd în jurul u, c utînd s te înghit de viu (IPetru, 5, 8) ⁸³⁴ i nu în elegic dac nu te-ar fi acoperit mîna lui Dumnezeu i rug ciunea sfin ilor ⁸³⁵, ai fi c zut în pieirea i r t cirea lui. Tu respingi cuvintele dumnezeie ti, gr ite ie de Ava t u, spre folosul i mîntuirea sufletului t u, ca s nu vii niciodat la cuno tin a vie ii. Cîte osteneli nu depune el pentru tine ca pentru sufletul s u propriu, cerînd sfin ilor s se roage la fel pentru tine ca s scapi din cursele diavolului i ale mor ii i s te mîntuie ti în cuibul Domnului. A a se ostene te el pentru tine. Iar tu nu te sim i dator s p ze ti cuvintele lui ca lumina ochilor i s -l socote ti pe el mai presus de sufletul t u? Te-ai f cut

^{833b} R ul const într-o r sturnare de valori, acoperit de minciun . Binele e prezentat ca r u, r ul e îmbr cat în mantaua str lucitoare a binelui, patimile care descompun via a, ca pricinuitoare de via , virtu ile care îmbog esc pe om ca s r cindu-l, t ria st pînirii de sine ca sl biciune, l sarea în seama mîniei, ca t rie. R ul nu poate cî tiga pe om decît mascîndu-se în bine. El tr ie te din minciun . De aceea via a ce o d e mincinoas , e un ir de spasme ale pl cerii continuitatea unui chin.

⁸³⁴ De i mort, sau într-un mare gol, te las viu în veci, ca s te chinuie ti. Aceasta e pl cerea satanei. Dealtfel el nu poate nimici total via a, pe care a dat-o Dumnezeu. De aceea se folose te de aparen a ei, ca ultimul rest de bine, pentru a te am gi.

⁸³⁵ In rug ciunea sfin ilor iradiaz puterea iubirii lor, înt rit de puterea iubirii lui Dumnezeu. Adev rata putere e iubirea. Dumnezeu nu poate fi decît iubire.

obraznic s turîndu-te de împreuna vie uire cu el, de care n-ar trebui s te saturi niciodat i ar trebui s te rogi ca s fii vrednic de ea i ca s nu-i fie spre judecat vie uirea neîncetat cu el i s împline ti ceea ce-i porunce te cu sîrguin i cu mare fric i cutremur, ca s vie asupra ta binecuvîntarea lui Dumnezeu i s te izb ve ti de în el ciunea vr jma ului. Ca s nu se împlineasc i cu tine cuvîntul: „A mîncat Iacob i s-a s turat i s-a s turat cel iubit" (a doua lege 32, 14); nici cuvîntul: „Vai ie Horazim, vai ie Betsaida, c dac s-ar fi f cut în Tir i Sidon puterile ce s-au f cut în tine, de mult timp s-ar fi poc it în sac i cenu " (Mt. 11, 31). i s nu auzi i tu: „Ai urît certarea i ai pus la spate cuvintele Mele" (Ps. 49, 17). Pentru ce te ispите ti de multe ori pe tine însu i, îndreptînd cuvinte rele c tre al ii i tu nu supor i ceea ce zice ei? Inima ta se orbe te de pizm i birfire i-i ipricuinie ti ie tulburare⁸³⁶. Adeseori i-ai t iat i i-ai frînt vederea i mintea ta de aram nu se ru ineaz i grumazul t u de fier nu se încovoiaie, precum i s-a spus i de fratele Ioan ^{836b}. Dar cine le-a primit acestea i s-a mîntuit? Cain le-a primit de la început i a primit blestemul din mîna Domnului (Fac. 4). i dup el uria ii, i au fost îneca i în apa potopului (Fac. 6-7); Ham i Esau, i au fost lipsi i de sfintele binecuvînt ri (Fac. 9 i 27). Faraon s-a învîrto at i l-a acoperit apa M rii Ro ii împreun cu ai lui (Ie . 14, 16-28). Cei din jurul lui Datan s-au r sculat împotriva lui Moise i i-a înghi it p mîntul pe ei i casele lor (Num. 16). i dac pe preotul ce s-a împotrivit îl înghite p mîntul, dup Scriptur , cum ai îndr znit s te împotrive ti celui ce i-a spus s zici: „Iart -ma" i n-ai zis? Prin aceasta te-ai înstr inat de

836 Pisma te face orb la p r ile i faptele bune ale altora ba chiar le ur ti. Ea produce întunec i tulburare în tine.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

smerenia cea de la Dumnezeu i de „Cuvintele P rin ilor”, care spun c „în tot lucrul avem nevoie de smerenie, ca s zicem în tot lucrul cuvîntul: Iart -m ” (Abbe Isaie, Recueil 3,1; p. 49). i ai auzit de atîtea ori i n-ai zis. Ba i cînd ai zis la sfîr it, n-ai zis cu adev rat. C ci a spus silit i nu cu poc in i cu str pungerea inimii. Pîn cînd r mîi cu grumazul învîrto at i net iat împrejur la inim ? Prive te, c nimenea nu e învîrto at. De ce-i dai diavolului mîna i puterea spre pieirea sufletului t u ?

Fii treaz, fratele meu, vegheaz , de teapt -te din somnul adînc i din be ia f r vin cete st pîne te⁸³⁷. Unde e smerenia ? Unde ascultarea ? Unde t ierea voiei în toate? C ci dac î i tai voia în una i în alta nu i-o tai, ev ditc i în ceea ce ait iat-o, ai ar tato alt voie⁸³⁸. Cel ce se supune, se supune în toate. i unul ca acesta nu mai are grij de mîntuirea lui, pentru c altul va r spunde pentru el: cel c ruia s-a supus is-a încredin at pe sine⁸³⁹. De voie ti decisi temîntuie ti is vie uie ti în cer i

837 Be ia incon tien ei. Credin a accentueaz tot mai mult con tiin a, însu irea care distinge pe om de animale i-l umple de tot mai mult lumin , f cîndu-l s se gîndeasc la sine însu i i la rela ia lui cu Dumnezeu i cu semenii. Deabia con tiin a acestei rela ii este adev rat con tiin , sau con tiin a creat .

838 Cînd odat î i tai voia, iar alt dat nu, ar i c tu însu i hot r ti cînd s i-o tai, cînd s nu i-o tai. Nu te la i condus cu adev rat de hot rîrea p rintelui duhovnicesc sau de voia lui. Ar i i cînd î i tai voia, c o faci pentru c tu vrei, pentru c î i afirmi asfel voia ta. Iar dac nu tai voia ta, nu realizezi comuniunea deplin cu altul, ci ii voia ta ca pe un zid între tine i aceia. i obi nuit s te ii închis prin acest zid fa de cel ce cere ascultarea în numele lui Dumnezeu, te ii închis i fa de Dumnezeu.

839 Te deslegi de r spunderea pentru tine i pentru al ii în toat via a ta p mînteasc , ceea ce înseamn c te deslegi i de actul supremului r spus dela ultima judecat , pentru care te preg te ti r spunzînd pe p mînt pentru tine i pentru al ii. Dar eroismul acestei renun ri la

pe p mînt, p ze te acestea. i voi r spunde, frate, pentru tine. Iar de le vei nesocoti, tu vei vedea⁸⁴⁰. Dar nu- i t ia n dejdea. C ci aceasta e bucuria diavolului.^{840b} L-am f cut pe Ava s te primeasc la sînul lui a a cum e ti. C ci s-a dep rtat de tine din pricina neascult rii i nesupunerii tale. L-am convins s te primeasc în frica lui Dumnezeu, ca pe un fiu adev rat i nu nelegitim. Dar încrede-te i tu în el, cu frica lui Dumnezeu, în toate. i martor îmi este Tat l i Fiul i Sfîntul Duh c port toat grija de tine înaintea lui Dumnezeu. i El îmi va cere sîngele t u, de nu vei nesocoti cuvintele mele⁸⁴¹. Pune deci de azi început, ajutat de mîna lui Dumnezeu^{841b}. Iat te-ai înnoit, p ze te-te i nu mai r mînea alipit

r spunderea de tine e compensat de eroismul pred rii sor ii tale nu numai celui pe care-l consideri ca mai capabil s r spund pentru tine decît tu însu i. i-ai ales i în aceast încredere total a ta în altul tu însu i calea ta, printr-un act de o total r spundere. Ai legat r spunderea pentru tine de r spunderea altuia pentru tine. Pui continuu r spunderea pentru tine în r spunderea lui.

840 A l sa mîntuirea ta în grija altuia prin t ierea voii tale, nu înseamn a te odihni în nep sare. Ci a face totdeauna cu r spundere cele ce i se spun de p rintele duhovnicesc, care nu sînt u oare. A purta grija acestora. Nu e ti mîntuit ca un bu tean, ci i se cere pentru aceasta i ie cea mai mare silin . i se cere r spunderea împlinirii celor poruncite, ca i cînd tu i le-ai ales.

840b Desn dejdea ta e bucuria diavolului, care te opre te dela orice silin de a mai face ceva pentru a te mîntui. Te paralizeaz . In aceast stare a fost Iuda. Nu mai crezi nici în tine, nici în ajutorul lui Dumnezeu.

841 Pentru cel ce se dezlipe te de p rintele duhovnicesc, neîmplinind poruncile lui, acesta nu va mai r spunde pentru el. C ci nu se va înf i a unit cu el la poarta vie ii ve nice. Acela i-a luat asupra sa r spunderea pentru sine. Sîngele aceluia de care nu va mai r spunde p rintele duhovnicesc e via a lui. C ci în acel sînge întip rite i prin el a luat putere de împlinire toate gîndurile i sim ite bune sau rele ale omului.

841b Adev rata via a omului începe din momentul pornirii lui la via a îndreptat , pornire în care e prezent Dumnezeu Însu i.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de flec reli nefolositoare. Domnul s - i dea în elegere i putere s ascultarea i s împline ti. i orice voie ti s întrebi din vreme în vreme, nu m voi îngreuna în a- i r spunde ceea ce va da Dumnezeu gurii mele, în tiin înd inima ta ce ai de gr it spre mîntuirea sufletului t u, în Hristos Iisus. Amin.

615. *Acela i frate, neascultînd pe Ava, l-a întrebat pe Marele B trîn dac e de folos s p zeasc unele lucruri spuse cu jur mînt într-o clip de mînie a lui; sau dac trebuie s se poc iasc i s nu împlineasc cele spuse cu jur mînt.*

B trînul i-a r spus acestea:

R spuns : Zis-a Domnul lui Moise: „Coboar repede. C ci a s vîr it f r delege poporul pe care l-ai scos din p mîntul Egiptului. S-au ab tut de la calea ce le-am poruncit-o lor. i iat i-au f urit un vi el i se închin idolului" (Ie . 32, 7-8).

Cum te-ai r t cit, nenorocitul, atît de repede de la ascultare? Diavolul care vrea s te înstr ineze a pornit cu furie asupra ta ? Nu e aceasta ceea ce i-am spus, c e ti f r de minte i net iat împrejur la inim ? Unde ai aruncat cuvintele mele ? De ce te gr be ti s cazii în groapa diavolului? Pentru ce te orbe te vr jma ul, de care ai auzit ? Nu i s-a poruncit s te predai în mîinile lui Dumnezeu i în mîinile lui Ava al t u ? N-ai auzit c el voie te mîntuirea sufletului t u, întocmai ca mîntuirea sufletului s u? Nu trebuia s calci ascultarea fa de el orice i-ar fi cerut pentru folosul fra ilor, pe care Satana te face s -l pierzi prin îndrept irea de sine, ca s nu te folose ti nici tu, nici altul prin tine. C ci f cînd a a, ar i c vrei s te ajung „Vai" al Fariseilor i sabia vestit de

Iezechil (Iez. 33, 1-6). Bine ! Tu nu poți folosi pe cineva. De ce spui celui celui ce poate ? De ce te-ai făcut „ca un câine care se întoarce la vrsura sa” (Ps. 26, 11; II Petr. 2, 22) și „ca un porc care se țevlețe în mocirlă, rânând neînduplecat în învîrtirea inimii lui”? (II Petr. 2, 22) și-a poruncit să spui toate cele ce i se împlinesc, chiar dacă ar fi din greșala lui, și-l mîni că poporul pe Moise. Ruinează-te de acum, leapdă obișnuita ta de pînă acum și te întoarce. și Domnul te va primi. Căci este milostiv. Nu căuta cele ce plac oamenilor. Căci altfel te vei pierde și nu vei fi robul lui Dumnezeu. Ia seama la tine, nenorocitul, și teme-te de Dumnezeu.

Iar cele spuse cu jurmînt în iuimeamîniei tale nu ieste de folos să le pzeți și să calci porunca lui Dumnezeu care zice: „Să nu ucizi !” (Ie . 20, 13). Căci mai bun lucru este să te pociești înaintea lui Dumnezeu pentru ceea ce ai spus cu jurmînt să faci, și să nu faci, decît că să nu cazi în osînda lui Irod, care pentru a-i înejur mîntul lui necredincios a iat capul lui Ioan Înainte-Mergător (Mt. 14, 7-10) și a cîzut de la via a venici și a fost predat chinurilor amarnice și frîșit. Mai de folos îți este să te pociești și să ceri iertare de la Dumnezeu care poate să o dea. Căci fericit ar fi fost și Irod, dacă ar fi făcut aceasta. Dar nefcînd-o, s-a făcut de trei ori nenorocit și blestemat în veac. Iar Petru, corifeul Apostolilor, dimpotrivă, după ce s-a jurat de trei ori și s-a dat anatemei că nu cunoaște pe Mîntuitorul, cîndu-se cu plînsul amar și cu pocinadevrat, și-a ters pcatul și a fost primit de iubitorul de oameni și Stpînul și Mîntuitorul Hristos. și nu numai că s-a învrednicit de bucuria de a auzi de cuvîntul spus de îngerii femeilor: „Spune și ucenicilor Lui și lui Petru” (Mc. 16, 7), ci și însuși Domnul în schimbul celor trei lepdări, l-a întrebat de trei ori, zicînd: „Mă iubești, Petre” (Io. 21, 15 - 17),

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ar tîndu-i c prin buna poc in a s-a vindecat de p catul întreitei t g duii. Deci s nu te mai juri i s calci porunca lui Dumnezeu. Iar de faci p catul acesta, nu-i fie greu s te poc ie ti. C ci i Petru de i-ar fi inut jur mîntul c nu cunoa te pe St pînul, ar fi r mas str in de El i de slava Lui.

616. *Întrebare* : *Un frate, în tiin at despre acestea, a întrebat pe acela i Mare B trîn: Iubirea ta a spus c p c toasa poate s se elibereze de p catele sale prin poc in . Dar nu are oare p catul trebuin i de rug ciunea sfin ilor, ci îi este destul ce face el ? Mai ales dac nu arat o poc in adev rat , iar sfin ii se roag pentru el, nu i se terg pentru ei p catele lui ?*

R spuns: Dac nu face omul tot ce poate i nu une te aceasta cu rug ciune sfin ilor, nu are nici un folos de rug ciunile sfin ilor pentru el. C ci dac ei se înfrîneaz i se roag pentru el, iar el se ded pl cerilor i leneviei, ce-i folose te rug ciunea lor pentru el ? Atunci se împline te ceea ce s-a spus: „Unul zide te i altul stric . Ce au mai mult decît ostenele?” (Sir. 34,28) C ci dac s-ar putea ca cel pentru care se roag sfin ii, s se mîntuiasc f r s dea i ea pu in luare aminte, n-ar fi nici o piedic pentru Dumnezeu ca ei s fac aceasta i pentru to i p c to ii lumii. Dar chiar dac se ostene te pu in i p c tosul, el are nevoie i de rug ciunea dreptului. C ci spune Apostolul: „Mult poate face rug ciunea lucr toare a dreptului” (Iac. 5, 16). A adar cînd se roag sfîntul i dreptul, trebuie s conlucreze i p c tosul, dup puterea lui, prin poc in a lui, cu rug ciunea sfin ilor, nefiind în stare s - i pl teasc singur datoriile. El aduce din partea sa pu in, iar rug ciunea sfin ilor mult. C ci precum avînd cineva de c rat zece

m suri de grâu, nu poate c ra nici dou , dar afl pe un om tem tor de Dumnezeu care poate c ra nou , l sîndu-i lui una i astfelse mîntuie te inuejefuitpedrum de filhari, lafele i aici⁸⁴². Semaiaseam n p c tosul cu omul ce datoreaz o sut de monezi (de aur), care, în tiin at de creditori c trebuie s - i pl teasc datoria, a plecat la alt om credincios i bogat i l-a rugat s -i dea din iubire cît poate, iar acela avînd iubire de oameni i v zînd necazul acestuia, milostivindu-se de el, îi spune: „Frate, tot ce am în mîinile mele dau pentru tine. Elibereaz -te de contract". Datornicul trebuie deci s se sileasc i s dea pu inul ce-l poate da, ca s se elibereze de multe. C ci dac acel om milostiv nu vede pe datornic c a adus cele zece monezi ce le are, va vedea c e zadarnic s dea i el cele nou zeci de monezi ale lui, tiind c astfel nu se vor completa cele o sut datorate.

617. *Întrebare* : *Un mirean iubitor de Hristos a întrebat pe cel lalt B trîn Ioan: Te rog, P rinte, s m l mure ti în lucrul acesta, ca s plec plin de bucurie. Fiindc îmi st ruie gîndul s fac bine din avu ia mea, cum e mai de folos: S dau cîte pu in, sau dintr-odat mult?*

R spuns : Frate, m carc nu sînt în stare s - i r spund cum trebuie, dar ai îndemnul Scripturii care zice: „Nu zice: Du-te i s te-ntorci i mîne î i voi da, putînd face bine, c ci nu tim ce va aduce ziua de mîne" (Prov, 3, 28). Din alt parte, sînt m suri i fiecare face dup m -

⁸⁴² Rug ciunea celui ce se clatin din pricina p catelor sale nu str bate cu putere la Dumnezeu, ci r mîne în ov ieli, contrar rug ciunii celui înt rit întru cur ie i iubire de Dumnezeu i de oameni. Acela se gînde te înc i mai mult la pl cerile p catelor sale, la egoismul s u. Nu comunic în întregime lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

sura sa. Este unul care poate da pu in din veniturile lui. i este altul ce d a zecea parte din produsele lui, altul a patra parte i altul jum tate. Fiecare dup m sura lui. Iar cel ce voie te s ajung lam surades vîr it , s num -ntrebe pe mine, cel de pe urm dintre oameni, ci pe înv torul i Doctorul sufletelor, pe Iisus Domnul, care a spus acelui bogat „De voie ti s fii des vîr it, vinde- i averile i le d s racilor i vei avea comoar în ceruri, i venind, urmeaz -Mi Mie" (Mt. 19, 21). Prezen a mor ii lîng noi s sprijineasc gîndul t u. C ci e ascuns de tot omul. S ne sîrguim deci s facem bine înainte de a fi lua i de aici. C ci nu tim în ce zi ni se va face chemarea. S nu cumva s ne afl m nepreg ti i i s ne g sim împreun cu cele cinci fecioare bune, care nu i-au luat ulei în candelile lor (Mt. 25, 1-12). S facem tot ce putem dup sl biciunea noastr i bun este St pînul tuturor s ne ia cu cele cinci fecioare în elepte în c mara Lui de nunt la bucuria cea negrit împreun cu Hristos. Amin.

618. *Întrebare* : *Un frate a întreat pe acela i B trîn de trebuie s primeasc de la unii i s dea s racilor, c ci sînt unii care-l roag .*

R spuns : Pentru c e vorba de milostenie, nu to i pot purta cele spuse, ci cei ce au ajuns la lini tire i i pot plînge p catele. C ci sînt unii care s-au predat pe ei acestei slujiri i Dumnezeu tie ce s fac cu ei în privin a aceasta. Iar cei ce plîng nu se opresc din aceasta. C ci cum vor c uta s chiverniseasc cele str ine, odat ce s-au lep dat de ale lor? Aceasta a f cut-o i cuviosul întru sfin i Ilarion. C ci rugat de unul s primeasc nu pu ini bani, a spus celui ce l-a rugat: „, ie i se cuvine s dai ale tale, pentru c str ba i cet ile i cuno ti satele. Iar eu

care am l sat ale mele, cum voi lua s dau cele str ine"? (Fer. Ieronim, Via a sf. Ilarie, 18; P.L. 21,36).

619. *Întrebare* : *Dar dac unul st ruie, zicînd: „Dac nu prime ti ca s împ r i, nu dau nimic” oare trebuie s las pe s rac chinuit de foame?*

R spuns : Cum i-am spus iubirii tale, sunt unii care s-au predat pe ei acestei slujiri. Dar dac voie ti s plîngi p catele tale, nu lua aminte la lucrul acesta, chiar dac ai vedea pe cineva murind în fa a chiliei tale. Nu te apuca de împ r irea bunurilor str ine i s te opre ti din plînsul t u. Iar st pînul bunurilor dac nu afl pe cineva care s -i fac slujba aceasta, o va face el însu i, pentru a nu z d rnici voia lui.

620. *Întrebare* : *Un mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela i B trîn: Dac cineva cere cuiva s -i d ruiasc ceva i acela nu are, oare trebuie s se împrumute ca s -i poat da ?*

R spuns : Dac se cere cuiva s dea ceea ce nu are, osînd nu are. C ci Apostolul Petru, rugat de unul s -i dea ceva de pomana , a zis: „Argint i aur nu am” (Fapte. 3, 6). i nu s-a împrumutat ca s -i dea. Iar dac cineva nu are decît ceea ce-i este de trebuin , nici atunci nu trebuie s cheltuiasc ceea ce are, la împlinire, ca s nu-i lipseasc lui i s se nec jeasc nesuportînd lipsa aceluia lucru. Iar dac cel c ruia i se cere, îi spune celui ce-i cere: „Iart -m , nu am ce s -i dau”, aceasta nu e o minciun , c ci cel ce nu are decît ceea ce-i este de trebuin , nu are ce s dea altuia. Dar s spun celui ce cere: „Iart -m , c nu am decît ceea ce îmi este de trebuin ”. Gînde te-te la cele cincisecizeci fecioare, care rugate

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de celelalte sa le dea un de lemn pentru candelele lor, le-au spus: „Nu cumva s nu ne ajung nou i vou " (Mt. 25, 9). Din partea sa, Apostolul Pavel spune Corintenilor: „S fie prisosul vostru spre împlinirea lipsei altora" (II, Cor. 8, 14), dar i: „Nu îns ca s fie altora u urare, iar vou necaz" (Ibid. 13).

621. *Întrebare* : *L mure te-mi, P rinte, ceea ce ai spus: „Dac are cineva numai ceea ce-i este de trebuin , nu trebuie s le dea la nimereal , ca s nu ajung la necaz". Cum poate ajunge s se nec jeasc pentru ceea ce af cut el însu i de bun voie ?*

R spuns : Toate trebuie f cute cu dreapt socoteal . Iar dreapta socoteal sta în a lucra cineva dup m sura sa. Aceasta d i asigurarea din partea gândului c nu-l va tulbura dup aceea. Dar a lucra peste puterea proprie înseamn lips de dreapt socoteala, fie în facerea de bine, fie în altceva. Iar aceasta aduce dup aceea pe cel ce a lucrat astfel, la tulburare i la sup rare. E bine i foarte bine a da ca v duva aceea celui ce are nevoie (III, Împ. 17, 10-12). Acest lucru nu e r u. Dar când omul face ceva peste puterea lui, nu poate suporta. Iar Dumnezeu nu cere cele ce sînt peste putere.

622. *Întrebare* : *Deci de e cineva bogat i are peste ceea ce-i trebuie, nu are nevoie de dreapt socoteal ? C ci i el lucreaz dup puterea lui.*

R spuns : Are i el nevoie de dreapta socoteal , ca s nu se afle f când ceva peste puterea gândului i s -i par r u pentru ceea ce a f cut. De aceea i Pavel a zis: „Nu cu întristare sau din sil , c ci Dumnezeu îl iube te pe cel ce d ruie te cu bucurie" (II Cor. 9,7). Cele

des vîr ite sînt ale celor des vîr i i, iar cele mici ale celor mici. Cel des vîr it suport i s r cia cu b rb ie i dispre uie te bog ia i toate le suport f r tulburare, dup Apostolul care zice: „Toate le pot în Cel ce m înt re te, Hristos" (Filip. 4, 13); i: „Lumea s-a r stignit mie" (Gal. 6, 14).

623. *Întrebare* : *Cel ce la început nu d cu pl cere, ce trebuie s fac , pentru a se obi nui s dea ?*

R spuns: Trebuie s - i aduc aminte der splata de la Dumnezeu a celor ce dau i s înceap de la lucrurile cele mai mici i s se gîndeasc mereu c cel ce d pu ine, pu ine va lua, iar cel ce d multe i el va lua multe, dup scris : „Cel ce sam n cu zgîrcenie, cu zgîrcenie va secera i cel ce sam n cu îmbel ugare, cu îmbel ugare va secera" (II Cor. 9, 6). i încetul cu încetul gîndul va dori r spl tirea multora i va înainta mereu spre des vîr ire. i a a poate ajunge la m suri des vîr ite i se poate lipsi de lucrurile p mînte ti i poate tr i în duh, cu cele cere ti.

624. *Întrebare* : *Dac cineva r pit de pornirea facerii de bine cheltuie te f r judecat cele de trebuin ale lui i pe urm îi pare r u, cum trebuie s se mîngîie, ca s nufie cople it de întristarea diavoleasc ?*

R spuns: Se va dispre ui pe sine mai întîi pentru lips de dreapta socoteal i apoi î i va ridica gîndul din întristare zîcînd: „Acum dup ce le-am cheltuit pentru o fapt , puternic este Dumnezeu cel de oameni iubitor ca s aib mil i grij de mine".

Sfin ii Varsanufie i Ioan

625. *Întrebare* : *De sînt doi s raci i nu am ce s le dau la amîndoi, pe care dintre doi îl voi alege ?*

R spuns : Trebuie ales cel mai neputincios.

626. *Întrebare* : *De voiesc s dau, dar gîndul m face s ov i, ce s fac ?*

R spuns : Cerceteaz i dac afl i c o face aceasta din zgîrcenie, mai d i ceva peste ceea ce e t idator s -i dai. De pild , omic sum în plus, i vei avea mil ⁸⁴³.

627. *Întrebare* : *Mai l mure te-mi i aceasta, St pîne Av . Cel ce nu are de unde s dea, cum se va face p rta de binecuvîntarea vestit de Mîntuitorul celor de-a dreapta: „Veni i, binecuvînta ii P rintelui meu, de mo teni i Împ r ia g tit vou de la întemeierea lumii. C am fl mînzit i Mi-a i dat s m nînc" s.a.m.d. (Mt. 25.34).*

R spuns : Frate, oare Apostolii, fiindc n-au avut bani nu sînt p rta ii acestei binecuvînt ri? Sînt cete (trepte) i cete. i Dumnezeu a gr it c tre fiecare potrivit cetei lui. C ci a ar tat prin „Fericiri" deosebirea celor ce se mîntuiesc. De la cele spuse sim urilor se pot în elege i cele duhovnice ti. Presupune c este un om care avînd legume proaspete le vinde pentru un dinar i un alt om care are alte lucruri i le vinde tot pentru un dinar. Iar între me te ugi la fel. Unul e lemnar i ia cinci dinari pe zi. Altul zidar i ia aceea i plat . Altul avînd alt me te ug, ia aceea i plat . Me te ugirile sînt diferite i

⁸⁴³ În toate aceste r spunsuri se descriu modurile în care omul se poate elibera de lan urile egoismului i în care poate intra în comuniune cu Dumnezeu i cu semenii.

produsele la fel. Dar cinstea și piața e aceeași. Aplică-le acestea la mântuirea sufletului celor ce au bani și împart și racilor fără a căuta slava de artă. Tuturor li se va spune: „Veni și, binecuvîntații Părintelui meu, de moțeniți Împără cerurilor cea gătită vouă de la întemeierea lumii” .a.m.d. Ia aminte însă și la celelalte „Fericiți” și vei afla în ele multa deosebire. Dar mântuirea sufletului și Împărăție este una. Căci a zis: „Fericiți cei săraci cu duhul, că acela este Împărăție cerurilor” (Mt. 5, 3). Și iarăși: „Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că acela este Împărăție cerurilor” (Mt. 5, 10). Și ceilalți fericiți, măcar că sînt deosebiți în fericire, nu sînt străini de Împărăție cerurilor. Dacă deci nu ai din ce să faci milostenie, fărâșă sărac cu duhul, ca să moțenești împreună cu sfinții Împărăție cerurilor⁸⁴⁴; plînge pentru catele tale din această lume ca să fii mîngîiat de cele spuse în Evanghelie; flămînză-te și însetează după dreptate, ca să te sature de ea; fii curat cu inima, ca să vezi pe Dumnezeu întru slava Lui; fărâșă fărâșă de pace în inima ta, ca să te numești fiu al lui Dumnezeu; pregătește-te prin fapte bune să fii alungat pentru dreptate din cetate în cetate, adică, din gîndul rău al diavolului în gîndul bun al lui Dumnezeu, ca să te veselești de moțenirea Împărăției cerurilor. Răbdă osînda prigonitorilor și defăimarea mincinoasă pentru Domnul, ca să te bucuri întru veselie, descoperind înaintea ta multă răsplăt în ceruri.

628. *Întrebare* a celuiia și cître același: Fiindcă fiecare „Fericită” cere o virtute, ajunge Părinte, o singură virtute celui ce o are, pentru mîntuire ?

Răspuns: Așa cum trupul este unul, dar are multe membre, și de-și lipsește unul din membre nu este cu

⁸⁴⁴ Ca să intri în Împărăție comuniunii desvîrșite.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

trup deplin, a a în elege c este i cu omul din untru. El are virtu ile ca multe m dulare i dac una-i lipse te, nu e un ajuns la des vâr ire. i precum me te ugarul cunoscându- i bine me te ugul lui, e deprins i în alte me te uguri prin talentul lui, dar nu se nume te decît dup me te ugul lui, la fel i aci omul avînd toate virtu ile nu se cunoa te i nu se nume te decît dup aceea în care str luce te mai mult harul Duhului în el^{844b} .

629. *Întrebare* : *Un alt mirean iubitor de Hristos a dat cuiva ni te bunuri s le împart s racilor, avînd încredere în el. i i-a spus: „Ia i vei da socoteal lui Dumnezeu”. Dar acela n-a în eles c a pus asupra lui o mare povar . i a socotit c chiar dac nu i-ar fi spus aceasta, odat ce a primit, va avea s dea socoteal lui Dumnezeu, întrebat fiind acela i B trîn despre aceasta, a r spus:*

R spus : Cel ce a primit s-a în elat, pentru c a îndr znit s cread c poate s dea socoteal lui Dumnezeu despre orice lucru. Dar cine va îndr zni s spun c are inima curat ? Aceasta e proprie P rin ilor des vâr i i. El trebuia s spun celui ce i-a dat: „Nu sînt vrednic s primesc aceasta pentru a da socoteal lui Dumnezeu. C ci sînt om p c tos. M voi sîrgui s conlucru cu toat puterea mea la aceast fapt , dar e propriu lui Dumnezeu s m ajute s conlucrez dup voia Lui”. i dac ar fi spus a a, i s-ar fi socotit ca smerenie i nu l-ar fi osîndit Dumnezeu pentru c s-a încrezut în puterea lui. Dar fiindc a primit cu încredere în sine acest cuvînt, i se va cere de la Dumnezeu s dea socoteal

^{844b} Din fiecare str luce te cu deosebire o anumit virtute. Dar, legat de ea sînt i toate celelalte. Un om blînd nu poate fi zgîrcit, de i el se caracterizeaz în moddeosebitprinblînde e.

întocmai ^{844c}. Dar nu trebuia nici cel ce a dat, s cear fratelui o astfel de socoteal . C ci prin aceasta, m car c p rea c are încredere în el, îl socotea, f r s - i dea seama, nevrednic de încredere. El trebuia ca odat ce se încredea în el, s lase lucrul în seama lui Dumnezeu i s nu se îndoiasc în om. C ci cel ce se îndoie te de cineva nu trebuie nici s se încread în el.

630. *Întrebare* : *Sînt unii care primesc s se împ rt easc în public de cele ce se împart. Dar al ii se ru ineaz s primeasc în public pentru rangul lor. Apoi al ii fiind bolnavi zac în casele lor. Oare trebuie s li se dea unora mila în chip deosebit, sau tuturor lafel ?*

R spuns : Pune-i pe to i cei ce primesc în chip deschis în aceea i ceat , afar de cel ce are vreo sl biciune sau boal . Acestuia trebuie s -i dai un mic adaos. Iar pe cel ce se ru ineaz s primeasc pe fa i în public i pe cei ce zac de boal , pune-i în alt ceat , dîndu-le un prisos dup trebuin ele lor i dup cum ai i -i place.

631. *Întrebare* : *Dac cel ce dînd cuiva bani s -i împart fie P rin ilor, fie s racilor, îi spune aceluia s -i împart în loc deschis, iar pe aproape se afl i al ii foarte lipsi i, nu e necuvenit a se da i lor ceva ?*

R spuns : Nu e necuvenit, dac au mare nevoie s li se dea i lor ceva. C ci se întîmpl ca ne tiind acela c i

844c De nu s-ar fi încrezut în sine c va putea da el însu i socoteal lui Dumnezeu, n-ar fi socotit cu smerenie c numai Dumnezeu îl va putea ajuta s dea o astfel de socoteal , în acest caz Dumnezeu nu i-ar fi cerut s dea o socoteal exact , ci ar fi pus în cump na favorabil omului i smerenia lui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

al ii au nevoie, nu a spus s li se dea i acelora. Dar dac i-a poruncit anume s nu dea i în alt loc, decât în acela singur, s nu calce porunca lui. Deci trebuie s întrebe de mai înainte i s fac precum zice. i se va afla f r grij .

632. *Întrebare* : *Dac lucrul acesta are nevoie i de împreun lucr tori, de iau pe unii pe care-i socotesc de încredere, le pot încredin a lucrul acesta f r ov ire?*

R spuns: De ai ajuns s -i socote ti de încredere, nu ov i s le încredin ezi un asemenea lucru. C ci lui Dumnezeu toate îi sunt descoperite. i El cunoa te cele din untru ale noastre, i d fiec ruia dup fapta lui (Ps. 16, 31). Iar de in ceva pentru ei, ei vor vedea.

633. *Întrebare* : *De aflu c vreunul dintre ei i-a inut ceva pentru el, ce trebuie s fac ? Îl voi mustra i voi lua aceea de la el ?*

R spuns: De afl i sigur c s-a atins de ceva, cerceteaz de prime te gândul lui s fie muștrat. i dac da, spune-i lui lucrul acesta cu blînde e i cu sf tuire, dup Dumnezeu. i ia-le de la el. Iar de nu prime te muștrarea, s nu-i vatem i con tiin a, ca nu cumva din ruine sa ajung la o stare i mai rea. i las -l s aib ceea ce a luat. C ci a luat lucrurile lui Dumnezeu. i Dumnezeu cunoa te mai bine dac a luat din nevoie i tie cum s judece fapta lui.

634. *Întrebare* : *Mai trebuie s încredin ez în viitor unuia ca acesta ceva ?*

R spuns : Dacă află că a făcut această dată în cel ce este un obicei al lui să se poarte așa, nu-i mai încredințat. Dar dacă fiind totdeauna bun a fost răpit acum de diavolul, sau a luat ceva având nevoie, nu e necuvenit să-i arăți iar încredere. Căci el se va îndrepta în chip sigur. Numai să nu-l sminteți.

635. *Întrebare* : *Ce trebuie să dau săracilor ce vin prin case ?*

R spuns : Ceea ce ai la îndemână, fie puț în mîncare sau bucurie, fie doi buci, fie unul. Dar dacă numai răsuprare, cu frica lui Dumnezeu, căci prin aceasta se slujește Dumnezeu⁸⁴⁵.

636. *Întrebare* : *Se împlinesc am un lucru de care am numai de câțiva nevoie în altul de mai puține nevoie în mai jos, fie vin, fie pâine. Mi zice gândul să dau săracilor din ceea ce am neapărat nevoie. Dar îmi e greu să fac așa, că să le dau lor din cele mai bune și să în pe cele de rîndul al doilea. Dar cînd vin la mine săracii, socotesc să-i cinstesc pe ei mai mult ca pe săracii și să-i ospitez pe cît pot mai bine. Oare judec bine sau nu ?*

R spuns : Cît privește pe săracii, întrucît n-am ajuns să-i socotim deopotrivă, nici să iubim pe aproapele ca pe noi înșine, fiind după puterea ta, cunoscîndu-și slăbiciunea. Dă-le lor cele de al doilea rînd. Cît privește

⁸⁴⁵ Orice fapt de milostenie trebuie socotit îndreptîndu-se spre Dumnezeu. Prin aceasta se pune în evidență valoarea omului care ruia în fața lui Dumnezeu, oricît de smerit ar fi el. Mila nu disprețuiește, ci pune în valoare pe sărac, văzîndu-l legat de Dumnezeu ca un transparent al lui Dumnezeu, prin care Dumnezeu pune la probă pe om.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pe P rin i, pe ei trebuie s -i cinste ti mai mult, c ci sînt slujitorii lui Dumnezeu. C ci s-a scris: „Celui cu cinstea, cinste” (Rom. 13, 7). Pentru c i Dumnezeu i-a cinstit mai mult.

637. *Întrebare* : *Un alt mirean, iubitor de Hristos, a întreat pe acela i B trîn Ioan dac va mai tr i sau va muri? i i-a r spuns a a:*

R spuns: Dac - i spun ca vei muri, î i vei lucra mîntuirea în chip silit. C ci v zîndu-te în gura mor ii, î i vei arunca lucrurile ca silit. Dar dac a tep i s mai tr ie ti mult timp i- i vine dorin a s te mîntuie ti, vei îndrepta gîndul t u spre bine nesilit. i atunci, chiar de vei muri curînd, î i vei lucra mîntuirea în chip liber i nu silit.

638. *Întrebare* : *Dar cum ? Dac face cineva un bine de frica mor ii, aceasta nu se socote te spre mîntuire ?*

R spuns: Nu e la fel mîntuirea lucrat de sil i cea lucrat din libertate. Dar i aceea e mai bun decît a nu face nimic. C ci e spre pierzanie sufletului a nu face nimic, cît timp sîntem st pîni pe noi în ine⁸⁴⁶. Cunoscînd

⁸⁴⁶ Chiar cînd lucr m de frica mor ii apropiate, ne ar t m capabili s ne eliber m de st pînirea patimilor din obi nuin .

În toate aceste întreb ri i r spunsuri se arat cum dezlipirea egoista de sine înseamn deslipirea de bunurile materiale, relativizarea lor, în compara ie cu valoarea neasem nat mai înalt ce se d sufletului. Egoistul nu se desparte de bunuri, ci le acapareaz . Dar prin aceasta uit de sine, de i pare c e interesat de sine. Dar nu e interesat de sinea sa adev rat , ci de cea legat de bunurile exterioare, trec toare. Numai cel ce se desparte bucuos de aceste bunuri într în

deci c sînt cu puțin amîndou , folose te-te de fapte ca un om cuminte i nu ca fecioarele nebune c rora li s-a închis c mara de nunt , pentru ca n-au avut rodul milosteniei i al facerii de bine.

639. *Întrebare : Dac cineva ine în sufletul s u gîndul la moarte i din aceast pricin face binele, nu- i preg te te o r splat de bun voie ?*

R spuns : Ap stra amintirea mor ii e bine. C ci prin aceasta se gînde te c e muritor i cel muritor nu e ve nic. Iar cel ce tie c nu e ve nic, p r se te de bun voie cele ale veacului acesta. Din gîndirea neîncetat la moarte înva deci s fac binele în chip liber. Dar cel ce vede moartea în fa a ochilor i face binele din pricina aceasta, nu e la fel în fapta lui. Binele aceluia s-a f cut pentru frica mor ii i deci de sila.

640. *Întrebare : Spune-mi P rinte, ce folos are sufletul din binele f cut de bun voie i ce folos din cel f r de voie ?*

R spuns : Cel de bun voie izb ve te sufletul în chip des vîr it de moarte, iar cel f r de voie aduce o mic orare a acestui har i se afl mai jos.

641. *Întrebare : Dac cineva a tr it în nep sare, dar v zîndu-se pe cale de a muri, f g duie te lui Dumnezeu c de va mai tr i se va str dui s -I plac Lui, oare i se va d rui o prelungire a vie ii ?*

comuniune cu Dumnezeu i cu semenii i prin aceasta î i descoper sinea sa adev rat .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Dumnezeu este Cel care cunoa te inima
i prive te la dreptatea inimii. De vede deci pe acela ca se
va poc i cu adev rat i din tot suflitul, fi d un adaos de
via . C ci zice: „S - i dea ie Domnul dup inima ta"(Ps. 19,5)⁸⁴⁷. Iar voia lui Dumnezeu este mîntuirea. C ci
El însu i a zis: „Viu sînt eu i nu voesc moartea p c -
tosului, ci ca s se întoarc i s fie viu" (Iez. 18, 23). „S
ne îndrept m deci inima spre El i s arunc m toat grija
noastr asupra Lui" (I Ptr. 5, 7). i el va conduce via a
noastr spre cele de folos mîntuirii noastre.

642. *Întrebare* : *Spune-mi, P rinte, de s-a stabilit
un termen pentru sfîr itul lumii ?*

R spuns : Este f r îndoial un sfîr it al lumii. Dar
Dumnezeu v zîndu-ne pe noi f cînd cele pl cute Lui,
prelungte timpul. C ci s-a zis: „Dreptatea adaug zile,
iar anii celor necredincio i se vor împu ina" (Prov. 10,
27). Fiindc porunca lui Dumnezeu e cea care stabile te
hotarul vie ii omene ti. C ci i la întrebarea Apostolilor,
Domnul a r spuns: „Nu este vou s cunoa te i timpurile
pe care le-a stabilit Dumnezeu cu puterea Sa" (Fapte 1, 7).

643. *Un alt mirean iubitor de Hristos, îmboln vindu-se
i fiind prins de fierbin eal , ceru Marelui B trîn s se
roage pentru el ca s i se u ureze durerea. Ba i-a trimis
i ap ca s o binecuvînteze i apoi s bea din ea. C ci
nu putea r bda fierbin eala. i rugîndu-se B trînul,
acela, a b ut i îndat s-a potolit fierbin eala i a încetat*

⁸⁴⁷ Dumnezeu vede dincolo de ceea ce f g duim la suprafa , dintr-un
sentiment trec tor de fric . i pe baza a ceea ce vede, tie de vom
împlini ceea ce f g duim, sau nu. Pe aceast cunoa tere a sinei
noastre adînci, se bazeaz pre tiin a Lui i hot rîrea de a împlini
ceea ce îi cerem sau nu.

durerea. i minunându-se fratele i sl vind pe Dumnezeu pentru acest lucru, a istorisit unora lucrarea s vâr it prin Sfântul B trîn. Dar pe urm i-a venit iar i cu putere fierbin eala. i a trimis la B trîn, rugînd s se miluiasc iar i de el. i i-a r spus B trînul:

R spus : Ai p it aceasta, ca s nu mai flec re ti.

i s-a u urat deplin acela prin rug ciunea B trînului. Dar de atunci el se temea s mai vesteasc cuiva nu numai despre acest lucru, ci i despre alte binefaceri pe care le-a primit de la Sfântul.

644. *Întrebare : Acela i frate, v zînd pe Ava istorisind fra ilor ce veneau minunile Sfîntului B trîn, l-a întrebat despre aceasta pe cel lalt B trîn Ioan. i înv at de acesta care era scopul Avei, n-a mai spus nimic. Dar acela i frate a întrebat iar i pe acela i B trîn: Cum se face, P rinte Ioan c ceasuri întregi v dpe Ava vorbind despre virtutele B trînului i m veselesc de cuvintele lui, ca fiind spre zidire. Alt dat îns mi se pare c acestea nu zidesc, ci smintesc, pentru c î i laud P rin ii lui i aceasta m sup r . P timesc aceasta i în leg tur cu al i P rin i din lume care mi se pare c vorbesc f r rost. Te rog, deci P rinte spune-mi ce este aceasta i roag -te ca s m izb vesc de acestea i de gîndul cel r u.*

R spusul lui Ioan: Frate, deie- i Dumnezeu s auzi si s în elegi i s treci în fapte cele gr ite ie. Ceea ce-mi spui este îndrept ire de sine i osîndire. E îndrept ire de sine, pentru ca te socote ti pe tine vrednic s istorise ti. Iar osîndire, pentru ca se zice: „ i pentru ce istorise ti acestea?" Oare nu- i aminte ti c „Duhul sufl unde voie te" (Io. 3, 8)? Po i s -mi spui pentru ce Domnul vindecînd pe unii le-a poruncit s nu spun

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nim nui ceea ce s-a întîmplat (Mc. 7, 6)? Iar altul i-a spus: „Mergi i te arat preotului i adu cele cuvenite pentru cur irea ta", ad ugînd: „spre m rturie lor" (Mt. 8,4; Lc. 5, 14); i: „Istorise te toate cîte i le-a f cut ie Dumnezeu" (Lc. 8, 39). Cele gr ite de Ava sînt deci spre folosul celor ce le ascult cu fric i spre osîndire celor ce nu le primesc cu credin . i pîn acum acestea nu sînt în elese de tine, pentru c pîn acum inima ta e în schimbare. C ci zice Apostolul: „Sîntem bun mireasm a lui Hristos la Dumnezeu celor ce se mîntuesc i pentru cei ce se pierd; pentru unii miros de moarte spre moarte, altora miros de via spre via . Dar cine e în stare de aceasta? C ci nu sîntem ca cei mul i care vînd cuvîntul lui Dumnezeu" (II Cor. 2, 15-17). Dac deci te îndoie ti de B trîn pentru c pe tine te-a certat pentru c ai gr it i pe Ava nu l-a certat, nu trebuie sa judeci, pentru c e ceva la mijloc. Ci smere te-te în inima ta, zicînd: Pe mine B trînul m-a certat ca pe un nevrednic, iar lui, ca unuia ce e vrednic, i-a îng duit s gr iasc pentru folosul ascult torilor. S în elegem cum B trînul ne duce în toate felurile spre smerenie pentru a ne mic ora pe noi în ine i a ne socoti ca nevrednici. Iar noi nu voim s plec m grumazul în jos. S venim deci la smerenie i Dumnezeu ne va descoperi tainele Sale, ca atunci cînd trebuie s gr im i cînd nu trebuie s t cem, ca amîndou s fie spre folosul nostru i al ascult torilor. S nu judec m deci i s nu dispre uim pe ascult tori, ca s nu fim noi în ine osîndi i, în loc s fim zidi i. C ci dac vom întreba gîndul nostru zicînd: „ tim cum gr ie te cel ce gr ie te? Oare o face prin lucrarea Duhului?", vom afla desigur, c nu tim. Deci s gîndim cele bune i nu cele rele. C ci cel r u gînde te cele rele, iar cel bun cele bune în Hristos Iisus Domnul nostru, C ruia i se cuvine slava în veci. Amin.

645. *Întrebare* : *Un alt mirean, iubitor de Hristos, avînd boală în trupul lui, a trimis să ceară aceluiași B. Trînzor Ioan să se roage pentru el, ca să dobîndească vindecarea. B. Trînzorul i-a spus: Domnul te va vindeca în grabă. Dar acela a întârziat să se vindece. Avînd în sine încredere în B. Trînzor, s-a mirat, zicînd: „Oare ce e la mijloc? Căci B. Trînzorul nu minte. Pentru că Dumnezeu vorbește în el și totuși eu nu m-am vindecat”. Și venind a întrebă despre aceasta pe Marele B. Trînzor.*

Răspunsul lui Varsanufie: Dacă credem că Dumnezeu nu minte (Tit. 1, 2) și că „celui ce crede, toate îi sînt cu puțin” (Mt. 9, 23), cum de n-ai dobîndit ceea ce ai dorit? Nu cumva pentru că s-ai lăsat în tine, fără să bagi de seamă, necredința? Eu cred cu adevărat, că tot ce i-a spus ție Dumnezeu prin fratele Ioan, vei avea. Dar rog iubirea ta de Hristos să nu mă mai atragă la cursele de cai, căci am îmbătrînit. Iar acestea îți le spun arătînd unitatea de suflet pe care ai spus că o ai cu noi. Căci nimenea nu-ți împarte sufletul lui în două, ca să lase o parte a lui într-o lucrare, iar altă parte în alta. Află totuși că nu încetez să mă rog lui Dumnezeu pînă ce nu te va aduce împreună la porțile lui într-o mîntuire și în curțile lui în cântări de laudă (Ps. 99,3-4)⁸⁴⁸.

⁸⁴⁸ Ca jumătate a sufletului celuilalt pînă rîntează sufletele se nelinițitează pentru el, dar pe de altă parte se roagă să fie adus și acela împreună cu sine la porțile Domnului unde să-și mîntuiască pînătele, la „ușile porții în ei” și apoi, în urma mîntuirii să fie deschise aceste porți ca să intre amîndoi în curțile Domnului, cîntînd împreună cu bucurie cântări de laudă lui Dumnezeu. B. Trînzorul vrea să-și însușească mîntuirea aceluia, ca și cînd ar fi pînătează împreună, ca să producă în el în același timp mîntuirea. Între sufletele ce se iubesc nu mai este o despărțire totală, așa cum nu mai este între Hristos și noi. De aceea Hristos rămîne pînă la sfîrșitul lumii în stare de jertfă, de

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Auzind aceste cuvinte, fratele s-a minunat cum i-a descoperit lui cursele de cai i a sl vit pe Dumnezeu. i de atunci s-a p zit de la acest joc r u.

646. *Întrebare a aceluia i c tre acela i Mare B trîn: Am avut un frate unit în suflet cu mine i am dus-o astfel ca fra îi, avînd toate în comun. Dar acum am ajuns s -mi iau so ie, îns am r mas mai departe la fel. i m r zboie te gîndul, nu cumva c s toria a pricinuit în inima lui vreo îndoial fa de mine i nu mai p streaz aceea i sim ire ?*

R spunsul lui Varsanufie: De voie ti s afli ce are în inima lui, afl-o în acest chip: Cerceteaz inima ta ca s vezi dac , dup ce i-ai luat so ie, p strezi fa de el aceea i sim ire. i dac afli c nu o p strezi tu, nu o p streaz nici el. Iar dac sim irea ta a r mas aceea i, s tii c dup inima ta se afl i a lui, cu ajutorul lui Dumnezeu ⁸⁴⁹.

647. *Cerere c tre acela i: Alt mirean iubitor de Hristos a trimis o cerere c tre acela i Mare B trîn s se roage pentru el, ca Domnul s -l pomeneasc întru Împ r ia Sa.*

R spuns: Iat c Domnul Iisus Hristos n-a ru inat fa a mea, ci mi-a d ruit mîntuirea sufletului t u i mi-a

suferin pentru noi. i de aceea ne împ rt im de jertfa Lui i noi „în comuniune” ca s intr m fiecare în comuniune nu numai între fiecare din noi i Hristos, ci i între noi în ine.

⁸⁴⁹ Sufletul unuia fiind ca o jum tate a sufletului celuilalt, sim irile unuia trec în cel lalt. E ca un vînt care cînd sufl într-o parte a omului, sufl i în cealalt .

dat harul s te pomeneasc întru Împ r ia Sa ⁸⁵⁰. Primind deci acest har (dar), s ne p str m plini de recuno tin i s nu ne facem ca porcii, care nu pot deosebi m rg ritarele pre ioase. S tii c dac cineva e cinstit de c tre un altul, trebuie s se cinsteasc i el pe sine. Fiind cinsti i deci de Dumnezeu, f r s fim vrednici, s ne facem noi în ine vrednici de El. i s -l cinstim pe El prin p zirea sfințelor lui porunci ^{850b}. C ci El însu i a zis: „Dac Eu sînt Tat , unde este cinstirea Mea? i dac sînt Domnul, unde este slava Mea?” (Mal. 1,6). Dar Dumnezeu Atot iitorul s -i ajute, fiule, s ascul i i s p ze ti cele de folos.

648. *Întrebare : O gr din apar inînd nepo ilor mei care vie uiesc departe a fost cerut de unii ca loc de rug ciune. Aceia m-au îns rcinat s stabilesc cu cei ce au cerut-o pre ul gr dinii. Acum sînt prins între dou gînduri: unul îmi spune c trebuie s ar t un pre mai redus, f cînd din ea i un dar pentru casa Domnului. Odat ce e cerut pentru un loc sfînt; cel lalt îmi spune s ar t credin celor ce mi-au poruncit s fac pre uirea. i nu tiu spre ce parte s m aplec. M tem i de*

⁸⁵⁰ B trînul se consider atît de unit cu fiul s u duhovnicesc încît socote te mîntuirea dat de Dumnezeu aceluia i pomenirea lui de c tre Dumnezeu ca un dar f cut de Dumnezeu lui însu i. Iat cu ce sentiment are s se roage preotul pe Dumnezeu la Liturghie ca s pomeneasc în Împ r ia Lui pe credincio ii care cer aceasta: ca rugîndu-se pentru el însu i.

^{850b} Dac Dumnezeu ne-a cinstit prin întruparea Fiului S u cu calitate de fii, trebue s ne facem i noi vrednici de vrednicia ce ne-a dat-o, d ruindu-ne aceast calitate prin Botez. Iar prin aceasta s -L cinstim i s -L iubim noi în ine pe Dumnezeu care ne-a cinstit i ne-a iubit pe noi. i-L cinstim, i-L iubim împlinind poruncile Lui cu sim irea i puterea filial ce ne-a dat-o în Botez. i tot prin aceasta actualiz m vrednicia ce ne-a dat-o El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu, dar socotesc ca e un pcat i s -i p gubesc pe aceia. Ce s fac? P rinte ?

R spuns: Arat -le lor pre ul adev rat, îndemnându-i i zicându-le: „, ti i, c to i sîntem datori st pînilor no tri, sfin ilor. Dac deci Domnul v va da de tire s le reduce i din pre , atîrn de voi s o face i". Scrie-le deci aceasta. i le va apar ine lor s o fac sau nu. i tu nu vei avea nici o mustrare de pe urma acestui lucru. Nu e o povar sau o gre eal s se cear ceea ce e drept, chiar dac e pentru casa Domnului. Dar e de folos ca cel ce e st pînul i proprietarul lucrului, dac nu se afl strîmtorat de lipsuri, s reduc pe cît poate pentru casa Domnului. C ci va avea un rod înmul it din aceasta. Dar de-i va fi cu neputin , Dumnezeu nu-i cere aceasta, îi cere numai bun voia.

Auzînd acestea, fratele a plecat bucurîndu-se i l udînd pe Dumnezeu.

649. *Întrebare : Fiîndc voiesc s -mi iau ni te oameni care s m slujeasc , dar stau la gînduri dac m voi folosi cu adev rat, spune-mi de trebuie s -i iau i ce s fac ?*

*R spuns: S tii c avem i noi un St pîn, i dac ne vom supune i noi St pînului nostru, va face i pe slujitorii no tri s ni se supun*⁸⁵¹*. Mergi i -ia în numele Domnului.*

650. *Întrebare : Dac legea lui Dumnezeu îmi porunce te ceva i legea lumii hot r te dimpotriv , ce*

⁸⁵¹ Cînd te vede slujitorul t u supunîndu-te Domnului, se va supune i el ie pentru Domnul, sau Domnului împreun cu tine.

trebuie să fac ? Căci viața societății se întemeiează pe principiile legilor lumii și cel care le calcă, lucrează nedrept.

Răspuns : Legea lui Dumnezeu este mai vrednică de ascultat. Căci vorbele despre mântuirea sufletelor. Iar legea lumii fiind trupească, vorbele te deosebesc de cele trupești.

651. *Ce înseamnă cuvintele: „Să nu miluiești pe sine și să nu judeceți” ? (Ier . 23, 3/*

Răspuns : Ceea ce spune este aceasta: Cel care judecă în nescăierări, și judecă drept și să nu calcă dreptatea, pe motiv că miluiești pe sine și să. Dar nu face o nedreptate dacă îndeamnă pe vrăjmașii să-și facă mila cu el.

652. *Întrebare : Dacă vreunul din sfinții părinți, în care am multă încredere, îmi spune să fac un lucru contrar cu ceea ce mi se pare că este drept, ce să fac ? Să calcă porunca spusă ?*

Răspuns : Părinții duhovnicești nu spun nimic în zădărie, ci toate spre mântuirea sufletului. Deci spune-i lui ce gândești și cum spune după aceea. Și nu vei călca porunca. Căci cele care plac lui Dumnezeu, sunt și drepte și folositoare.

653. *Un alt mirean iubitor de Hristos avea o slugă rea, care fugind, după o vreme a venit iarși la el. Și l-a întrebat pe Bătrânul Ioan dacă trebuie să-l ia în . Iar*

Bătrânul, spunându-i să-l slobozească, sluga a început să se poarte bine. Deci îi era greu să-l slobozească . Și a trimis iarși întrebarea dacă trebuie să-l slobozească .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spunsul lui Ioan: ine deocamdat pe sluga ta deprinzându-l pe el i pe tine prin el⁸⁵². i dac se îndreapt , e bine. Iar dac st ruie în acelea i purt ri i tu îl supor i pentru Domnul, tot bine este. C ci vei lua plata r bd rii. Dar de vei vedea ca nu-l po i suporta, i ajungi v t mare prin el, sloboze te-l s plece, aducându-i aminte de oare care dintre sfin i, care a spus: „De vezi pe vreunul înecându-se în râu, nu-i da mîna ca s nu te trag i pe tine, ci toiagul t u. i dac po i s -l scapi prin toiag, e bine. Iar de nu, las - i toiagul ca s nu te pierzi i tu" (Les Sentences des Peres du desert, Nouveau recueil, Solesnes, 1970, nr. 472, p. 74).

654. *Dup pu ine zile, sluga avea s -l încerce pe st pînul lui prin furtul unui lucru. i Domnul acoperindu-l pe st pîn prin rug ciunile sfin ilor⁸⁵³, acela fugi. i venind, st pînul lui mul umi B trînului pentru acoper mîntul primit, oc rîndu-se pe sine c a ov it s -l slobozeasc dup întîiul r spuns. i B trînul îi r spunse a a:*

Nu pentru a-l alunga pe el i-am spus, s -l sloboze ti, ci pentru sl biciunea gîndului t u, c nu puteai suporta s fii ispitit de el. C ci noi sîntem p c to i i nu ne este îng duit s alung m pe cineva. C de puteai s -i supor i lenea lui, ai fi luat plata pentru el. De fapt, unii din P rin i vorbeau lui Ava Pimen despre un b trîn oarecare, care suporta pe ucenicul lui lene . i a zis Ava Pimen: „În locul lui eu i-a fi pus sub cap o perni ". i i-au zis aceia: „, i ce-ai fi spus lui Dumnezeu?" El r spunse: „I-a

852 Deprinde-l pe el în cele bune, dar i pe tine în r bdare, prin aceasta.

853 L-a acoperit pe st pîn ca s nu tie de furt înainte de fuga slugii, ca s nu-l certe cu mînie.

fi spus lui Dumnezeu: Doamne, tu ai zis: „F arnice, scoate întâi bîrna din ochiul t u i apoi vei vedea s sco i paiul din ochiul fratelui t u" (Mt. 7, 5) (Pateric, Pimen, 131).

655. *Întrebare* : *A f cut deci bine b trînul c n-a mustrat pe fratele lui ?*

R spuns: Frate, nuf r rostl-al sat b trînul nemustrat. C ci de multe ori l-a mustrat, dar acela n-a primit mustrarea. i v zîndu-l c nu se îndreapt , a l sat lucrul la judecata lui Dumnezeu, zicînd: „Dumnezeu tie ce e de folos. C ci fratele meu e mai bun decît mine". Aceasta o f ceau cei des vîr i i, neîndr znind s judece pe cineva. F ceau a a spre ru inarea celor ce nu sînt nimic, dar judec pe to i.

656. *Întrebare* : *Cînd gre e te slujitorul meu i voiesc s -l mustru, în ce scop s-ofac ?*

R spuns: În scopul iubirii celei dup Dumnezeu, ca îndreptîndu-se prin mustrare s înceteze s p c tuiasc i aceasta s -i fie spre mîntuirea sufletului. De aceea nu trebuie f cut aceasta cu mînie. C ci nu se na te binele din r u. Ci de se tulbur gîndul t u, a teapt pîn ce se lini te te. i apoi mustr -l cu bun tate, întru frica lui Dumnezeu.

657. *Întrebare* : *Dar cînd voiesc s -l mustru, îmi spune gîndul: „Mai r u p c tuie ti. Cum îl mustrî pe el, neîndreptîndu-te pe tine ?" i aceasta îmi opre te mustrarea.*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Acest gînd e de la diavolul, ca acela s
r mîn neîndreptat i ca s dai socoteal pentru el. Deci
zi gîndului: „C mai mult gre esc, e v dit, i o recunosc.
Dar nu vreau s dau socoteal i pentru mine i pentru el.
C ci Dumnezeu îmi cere îndreptarea lui”⁸⁵⁴, i dup ce l-ai muștrătat cu cru are i cu frica lui Dumnezeu⁸⁵⁵ spune-
ie cuvîntul Apostolului: „Tu cel ce îneve i pe altul, pe tine
nu te îneve i?” (Rom. 2, 21). ia a te vei afla îndreptîndu-l pe acela cu smerit cugetare.

658. *Întrebare* : *Cînd v d pe cineva înjurînd
religia i hulind sfînta credin , m mîinii pe el, sub motiv
de rîvn . Ce este aceasta ?*

R spuns : Ai auzit c nu se face îndreptarea prin
r u, ci mai degrab prin bine. Deci gr ie te cu cel ce
înjur , muștrîndu-l cu blînde e i îndelung r bdare întru
frica lui Dumnezeu. Iar de te vezi pe tine tulburat, nu
trebuie s spui nimic.

659. *Întrebare* : *Se întîmpl c întîlnind pe
cineva, îl privesc cu patim i sînt r nit în suflet. i dac
se ive te trebuîn a s -l întîlnesc iar i, nu pot privi la el.
i prin aceasta îl fac b nuitor. i mi se întâmpl , s
ajung pîn acolo încît s închid ochii, neputîndu-i
suporta vederea. i m nec jesc ne tiind ce s fac. Deci*

⁸⁵⁴ De-l voi muștra, voi da socoteal numai pentru mine, dar nu i
pentru el. i mai bine s dau socoteal pentru gre ala mea, decît
pentru a altuia, s vîr it din pricin c n-am f cut totul s -l
îndreptez.

⁸⁵⁵ „Cu frica lui Dumnezeu” pentru p catul propriu; i ca s vad
acela c n-o fac din mîndrie; i ca s nu-l smintesc; i ca v zînd acela
c o fac „cu frica lui Dumnezeu”, s simt muștrarea mea ca f cut
din ascultarea mea de porunca lui Dumnezeu, i aceasta s aib efect
i asupra lui, sim ind i el fric de acest porunc .

*roag -te pentru mine, st pîne, i trimite un cuvînt al
vie ii i leacuri ale iubirii tale de oameni.*

R spuns: Iubirea ta m-a întrebat despre privirea p tima a la cineva care e de fa . Aceasta vine în chip recunoscut de r zboaiele diavolului. Dar tot de la el este i a gîndi la aceasta cu mintea. Trebuie s -i aduci deci aminte de stric ciunea i de împu iciunea firii noastre, cum sîntem pe cale de-a intra în morminte. Dar pentru ce s -i vorbesc de stric ciune? Nu e mai bine s -i pui înaintea ochilor înfrico toarea judecat a lui Dumnezeu care are s vin ? i care va fi mo tenirea celor ce fac acestea ? i cum vei putea s supori ru inea aceea mare a v dirii faptelor noastre în fa a îngerilor i arhanghelilor i a tuturor oamenilor, înaintea Dreptului Judec tor? i cum se închide gura lucr torilor acestor fapte ? (Ps. 62, 12). S ne temem deci de cel ce zice: „Nu v în ela i, nici curvarii, nici preacurvarii, nici malachi ii, nici sodomi ii nu vor mo teni Împ r ia lui Dumnezeu". (I Cor. 6,9-10); i „cel ce se uit la femeie, ca s o poftască etc." ; i „dac ochiul t u te sminte te, sooate-l" (Mt. 5, 28-29).

Acestea trebuie s i le aduci aminte i s nu te întîlne ti des cu oamenii fa de care te afli avînd r zboi. De alt parte, mi le ar ta pentru care pricin îi ocole ti, ca nu cumva s -i bagi i pe ei la gînduri. Iar dac e nevoie s vorbe ti cu ei, cheam numele lui Dumnezeu într-ajutor, zicînd: „Doamne Iisuse, acoper -m i ajutor sl biciunii mele". i îndr zne te, c va sf rîma s geata vr jma ilor. C ci numele Lui pricinuiete nelucrarea r ului. Celor multe ce i se spun, r spunde-le pu ine. i nu le da lor auzul t u i gîndurile tale, ci strînge-te în cuviin i netulburare, ca nimenea s nu cunoasc ce se petrece în tine. i chiar de iei putere de la acestea, nu te încrede cînd e vorba de vr jma ii t i. C ci sînt neru ina i

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i chiar de vor fi birui i de zeci de mii de ori, vor porni iar i r zboiul. Ci purt torul de biruin e Dumnezeu. El ajuta smereniei omului, pentru care a i voit s se întrupeze ⁸⁵⁶.

660. *Întrebare* : *Ce înseamn cuvântul: „Ia seama s nu te r peasc gândul curviei” ?*

R spus : Acest cuvânt se potrive te nu numai curviei, ci i altor p cate. Aceasta o p time te mintea de la împr tiere. Deci omul trebuie s se adune în sine, zicând: „Doamne, iart -m pentru numele T u cel sfânt, c din negrija mea mi s-a împlântat aceasta. i izb ve te-m de împr tiere idetoat cursa vr jma ului, c a Ta este slava în veci Amin”. i r pirea se arat a a: De vorbe te cineva i mintea lui este împr tiat , el vorbe te despre un lucru i mintea lui e r pit la alt lucru. Aceasta e r pirea. Iar dac cineva lucreaz ceva i mintea îl împr tie de la acel lucru la altul, el stric , din uitare, acel lucru, sau face mai mult decât trebuie. i aceasta este iar i r pire.

Tot a a se împlânt i cu gândul curviei. Se împlânt ca în vreme ce unul vorbe te cu cineva, vr jma ul îi atrage mintea de la gândul la Dumnezeu. Atunci el e atras datorit împr rt irii la pofta curviei. Aceasta e tot r pire. C ci nu din gândire la curvie i s-a împlântat aceasta, ci a fost r pit din uitare. Unul ca acesta e asemenea omului c l tor, care din neaten ie las calea cea dreapt i apuc pe alta. Dar el trebuie s - i revin prin trezire, precum s-a spus. i s alerge la mila lui Dumnezeu. C ci El este milostiv i-l prime te ca pe fiul acela risipitor. Doar tim

⁸⁵⁶ S-a întrupat în smerenia omeneasc , spre a fi aproape smereniei noastre. Atotputernicul Dumnezeu înt re te pe cel smerit, care nu se închide puterii Lui prin p ruta putere a sa.

cu cit bun voin ă fost primit acela (Lc. 15, 20-24). Iar cînd acest r zboi e sem nat în gînd nu prin împr tiere, trebuie sa st m treji i s nu ne îndulcim i s nu z bovim în el. Ci s alerg m repede la St pînul Dumnezeu.

661. *Întrebare* : *Dac e nevoie s vorbesc cu o femeie, ce s fac? Sau cum trebuie sa m port în convorbire? Spune-mi dac , sub motiv de credin sau de comp timire, m pot amesteca în treburile lor?*

R spuns : În tot felul socotim c convorbirea cu femeile v t ma pe cei ce nu în eleg lucrurile dumnezeu ti. Deci ocole te-o pe cît po i. i nu te l sa în convorbiri cu femeile. C ci nu- i folose te aceasta, chiar dac au purt ri bune. Aceasta pentru c nu ne-am izb vit înc de cele ale lumii. i dac nevoia ne mîn uneori la o astfel de convorbire pentru vreo tîrguial , sau pentru orice alt fel de lucru, s ne punem de mai înainte în minte asem narea aceasta: Precum un om, apropiindu-se de foc, pentru a- i împlini trebuin ele lui, ia aminte cu grij s nu fie ars de foc, a a s avem i noi grij cînd ne apropiem de ele pentru orice lucru, ca i cînd ne-am apropia de foc. i s ne asigur m pe noi în tot chipul întru frica lui Dumnezeu, ca nu cumva socotind noi c ne folosim prin ele, s ni se fac pagub mare p rutul folos. Iar dac voim s vie uim cu totul pentru Dumnezeu, s facem convorbirea prin mijlocirea vreunei alte persoane. S nu primim s le privim în fa , nici s ne arunc m privirea spre ele. Nici s nu z bovim în convorbirea cu ele. C ci din aceasta se na te focul poftii. Ci s ne silim s sc p m în grab de ele, rugînd pe Dumnezeu s ne mîntuiasc în ceasul acelei nevoi de cursa diavolului întins înaintea noastr . i s -L pomenim neîncetat pe El. C ci mare este puterea Lui ca s acopere sl biciunea noastr în Hristos Iisus Domnul nostru. C ruia fie slava în veci. Amin.

662. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe Marele B trîn de-i este de folos s se despart de femeia lui pentru a se c lug ri.*

R spunsul lui Varsanufie: Fiule, nu te desp r i de ea, c ci prin aceasta calci porunca Apostolului, care zice: „Te-ai legat cu femeia, nu c uta dezlegare" (I Cor., 7, 27). C ci altfel dac ea p c tuie te i se îndreapt spre r u, p catul cade asupra ta, afar de cazul cînd desp r irea s-a f cut cu buna învoire i prin împreuna sf tuire.

663. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela i Mare b trîn, zicînd: Ce s fac c sînt cuprins repede de patimi ?*

R spuns : Nu te învoi cu ele i întoarce- i ochii ca s nu vezi de ert ciune i mîinile de la l comie. i te va elibera Dumnezeu de ele. Deci vie uie te cu cuviin . i s nu iai mîncare nici b utur pes turate. ia avei umilipatimile i vei afla odihna⁸⁵⁷.

664. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos, profesor în tiin ele din afar , a întrebat pe Marele B trîn dac ar face bine s treac la o treapt mai str lucit .*

R spuns : „Nu te seme i" (ITim. 6,17) i vei afla har la Dumnezeu i mul umire de la oameni, Ci- i adun multe acolo unde e ti.

857 Unde sînt patimi e odihn : nu sînt ambi ii, griji, invidie, mînie, întristare, tulburare, agita ie.

665. *Întrebare* : *Acela i a întrebat pe cel lalt B trîn despre acela i lucru.*

R spunsul lui Ioan: Dumnezeu a ales cele smerite ale lumii. ine smerenia i te va ajuta Dumnezeu în grab .

666. *Întrebare* : *Acela i a cerut acelaia i B trîn Ioan s se roage pentru un îndr cit.*

R spuns : S se înfrîneze pe cît poate i vor fi auzi i cei ce se roag pentru el. C ci „mult poate rug ciunea lucr toare a dreptului" (Iac. 5, 16). Iar Domnul a spus: „Neamul acesta nu iese f r numai cu posturi i rug ciuni." (Mt. 17,21; Mc. 9,29)⁸⁵⁸.

667. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe Marele B trîn, zicînd: Au intrat ni te ho i în casa noastr pentru p catele noastre, dar n-au luat nimic din ea. S pun în mi care urm rirea lor, sau s fac pe ne tiutorul ?*

R spuns : Dac socotim c ho ii au intrat pentru p catele noastre, iar Dumnezeu, pentru iubirea lui de oameni, n-a îng duit s ni se fac vreun r u, de ce s voim s ne r zbun m i s nu l s m toate în seama lui Dumnezeu, care a zis: „A mea este r zbunarea, Eu voi r spl ti." (A doua lege, 32, 35; Rom. 12, 19) ? Dac ne temem de Dumnezeu cînd îi vedem pe ei p timind de ceva, trebuie s -i ajut m dup puterea noastr . Dar

⁸⁵⁸ Posturile i rug ciunile înt resc voia a i potolesc tulburarea omului, care merge pîn la îndr cire. Ele îndreapt pe om spre o dep ire a ceea ce-l tulbur , f cîndu-l con tient de rela ia cu Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

fiindc n-am ajuns la treapta aceasta, ca s nu c dem cu voia în slava de art , s nu le facem nici bine, nici r u^{858b}. Ci s mul umim celui ce nu ne-a f cut nou dup p catele noastre⁸⁵⁹.

668. *Întrebare* : *Dar dac , s-a întâmplat ca ei s fure ceva din ale noastre, ce trebuie s facem?*

R spuns : St în puterea celor des vâr i i s dispre uiasc toate. Iar cei din a doua treapt pot s - i ia înapoi cele ce le-au pierdut, sau s - i p gubeasc pu in, cugetînd la strîmtorarea acelora i la nevoia ce o au de cele pe care le cer. Aceasta îl poate face uneori pe vre-unul s se foloseasc i de legile pe care aceia le-au nesocotit. Dar s tim, c lucrul acesta este odrasla iubirii de argin i i pricinue te v t mare suflului nostru. i c lc m i porunca ce zice: „De voie te cineva s se judece cu tine i s - i ia mantaua, d - i i haina" (Mt. 5, 40).

669. *Întrebare* : *Deci cum P rinte? De vrea cineva s -mi ia haina, s i-o dau îndat ? Dar cî i oameni r i i vicleni nu voiesc s fac aceasta cu pl cere, încît, dac ar putea, ar l sa pe cineva i gol?*

R spuns : Nu o spune aceasta ca s-o dai celui ce voie te simplu s i-o ia. Ci celui ce voie te s se judece cu tine, ceea ce înseamn neîndurare i judeca i care aduc

^{858b} Dac le-am face bine ho ilor care au intrat în casa noastr , ne-am mîndri, deoarece n-am ajuns la treapta înalt a comp timirii lor pentru patima de care sufer . Dar nu trebuie s le facem nici r u ca s nu ad ug m noi p cate la cele pe care le avem.

⁸⁵⁹ S mul umim lui Dumnezeu care n-a l sat pe ho i s ne jefuiasc dup p catele noastre.

v t marea sufletului. În acest caz trebuie să dispărie uie ti cele trupe ti, pentru mîntuirea sufletului. C ci zice: „Ce va folosi omului, de va cî tîga lumea întreag , iar sufletul i-l va pierde?" (Mt. 10,26).

670. *Întrebare* : *Dar sînt unii încerca i în judec i i nu se vat m lafel cu cei neîncerca i în acestea. Oare nu e bine ca cei din urm s le încredin eze, acelora s se judece cu aceia ?*

R spuns : Chiar dac aceia sînt cerca i în ale judec ilor, dar noi sîntem pricina v t m rii lor suflete ti. Iar comparînd relele, acesta nu e mai mic. C ci dac ne judec m noi în ine, aceasta ne pricinuie te nou v t marea sufletului. Dar dac se v t ma i aceia la fel cu noi, ne facem noi în ine pricina v t m rii lor, iar v t marea lor se întoarce la noi i suferim aceea i v t mare. C ci s-a scris: „Trebuie să vin r ul, dar, vai de cel prin care vine." (Lc. 17, 1). Iar dac în loc de a se mulumi c s-a izb vit de astfel de necazuri cineva se sile te s -i fac pe du mani s suferi, acest lucru e mai r u ca toate i mînie pe Dumnezeu care ne-a cerut, s nu r spl tim r ul cu r u (Rom. 12, 17); i „Ierta i i vi se va ierta" (Mt. 6, 14; Lc. 6, 37).

671. *Întrebare* : *Cînd e nevoie s se dea m rturie despre un uciga adev rat, trebuie s se mint ca s scape acela de moarte?*

R spuns : Dac nu min i pentru nici un lucru, nu min i nici pentru acesta. C ci s-a scris: „S nu te miluie ti de s rac la judecat " (Ie . 23, 3). C ci de nu va fi voia lui Dumnezeu, nu va muri. Iar de minte cineva pentru altele i vrea s mint i pentru aceasta, s fac

Sfin ii Varsanufie i Ioan

cum îi este obiceiul. C ci s-a scris: „cel ce face p catul face i f r delege." (I Io. 3, 4). Eu nu vreau s hot r sc în acestea. Dar de nu e nevoie s dai m rturie, e de trebuin s nu spui nimic. Avem în aceasta privin zicala folositoare: „A spune nu tiu, nu arunc pe nimeni în închisoare".

672. (V. 672—673) *Întrebare* : *De are cineva datornici boga i, poate s cear dobânzi? Iar de sînt s raci, le poate cere suma împrumutat ?*

R spuns : S-a scris despre cel drept c „argintul lui nu l-a dat cu dobînd " (Ps. 14, 5). Iar aceasta înseamn c putem cere suma împrumutat . Dar dac unii nu pot întoarce suma, despre aceia s-a scris: „Dac fratele t u se afl în nevoie, nu-l ap sa cu cererile tale." (ir. 31, 31).

673. (V. 674) *Întrebare* : *Dar dac datornicul meu e s rac i eu la fel, nu p c tuiesc cerînd de la el suma, pentru nevoia mea ?*

R spuns : Nu p c tuie ti, dar pe cîte cu putin e bine s nu nec jeasc cineva pe fratele s u care nu e în stare s întoarc .

674. (V. 675). *Întrebare* : *Cînd suf r o pagub i inima mea nu se întristeaz , gîndul îmi spune: „Aceasta este împietrire; ar trebui s te întristezi întîi, apoi s mul ume ti." Îmi spune bine?*⁸⁶⁰

⁸⁶⁰ A nu te mai întrista pentru o pierdere înseamn a nu mai trebui s faci nici-un efort în a învinge o greutate produs de ea, a nu mai tr i sl biciunea omenescului. Oare e bun această stare? Aceasta e întrebarea ce i-o pune ucenicul.

R spuns: Nu trebuie s ne întrist m deloc pentru un lucru al lumii acesteia, ci numai pentru p cat⁸⁶¹.

675. (V. 676) *Întrebare* : *Ce înseamn* : „A te bucura cu cei ce se bucur i a plînge cu cei ce plîng” (Rom. 12,14)?

R spuns: A te bucura cu cei ce se bucur înseamn a te bucura împreun cu cei ce au dobîndit virtutea cea dup Dumnezeu i cu cei ce se veselesc de n dejdea bun t ilor viitoare. Iar a plînge cu cei ce plîng, înseamn a suferi împreun cu cei ce au p c tuit cînd se poc iesc pentru p cate.

676. (V. 677) *Întrebare* : *Dac un prieten al meu pierde un copil sau niscai bunuri i se întristeaz , oare trebuie s m întristez împreun cu el, ca un prieten?*

R spuns: Trebuie s te întristezi în acestea cu el, ca nu cumva st pînit fiind acela de mult întristare, s cugete ceva p gubitor sufletului s u, neputînd suporta cu mul umire aceast pierdere.

⁸⁶¹ B trînul r spunde ar tînd c capacitatea de întristare e bine s o p str m, dar numai pentru p cate. Po i fi astfel i tare, dar i uman. Hristos însu i s-a întristat. S-a întristat mai ales pentru moartea ce avea s-o sufere. Dar pentru o moarte pentru p catele noastre pe care i le însu ise, pentru faptul c trebuia s moar ca s ne scape pe noi de o fals via . În r spunsul la întrebarea urm toare, B trînul mai recunoa te i întristarea noastr pentru al ii. Dar aceasta este o altfel de întristare decît cea pentru p catele proprii. Iisus a avut mai mult întristarea aceasta. Sau fiindc a luat omenescul de bun voie, toat întristarea Lui a fost pentru noi, pentru al ii.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

677. (V. 678) *Întrebare* : *Fiindc s-a scris: „Ferici i f c torii de pace (Mt. 5, 9), oare e bine s ne str duim pentru pacea tuturor ?*

R spuns : E mai bine s d m pace inimii proprii⁸⁶². Aceasta se cuvine s o fac fiecare i fericit e cel ce o face aceasta. Iar a împ ca pe cei ce se lupt , nu st în puterea fiec ruia, ci a celor ce pot s fac acestea f r s se vat me. Dar cel slab trebuie s se bucure de pacea tuturor, îns nu trebuie s mijloceasc pentru pacea tuturor, ci numai pentru a celor iubi i de el dup Dumnezeu. i aceasta numai cînd nu-i vine din aceasta o v t mare pentru suflet.

678. (V. 679) *Întrebare* : *Cînd fac un lucru dup Dumnezeu i sînt dispre uit de oameni, m întristez la gîndul c i-am smintit.*

R spuns : De e ti dispre uit pe nedrept, nu te întrista. C ci diavolul pizmuie te binele i le mi c acestea pentru a-l împiedica. Dar pîn la urm va fi oprit i Dumnezeu va scoate la ar tare slava lucrului bun. Dar dac , din gre eala ta, e ti dispre uit pe drept, î i pricinuie ti tu însu i ru ine. Îns de te vei poc i, aceasta i se va întoarce spre bucurie.

679. (V. 680) *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos, suferind r u de la cineva, i-a spus B trînului despre aceasta.*

⁸⁶² Ai f cut pace în inima ta, cînd nu mai e ti muștrat de relele s vîr ite; i cînd cau i s fii împ cat cu Dumnezeu i cu semenii; cînd nu te sim i tulburat de nimeni i nu vrei s tulburi pe nimeni. Dar mai ales cînd nu te mai tulbur vreo patim sau alta.

R spuns : F -i lui bine.

680. (V. 681) *Întrebare* : *F cînd aceasta, iar i a suferit r u de la acela i a ar tat iar i B trînului, zicînd: Iat ûi fac bine i nu înceteaz s -mi fac r u.*

R spuns : Nu-i faci acela bine, ci ie. C ci a spus Domnul: „Face i bine du manilor vo tri i v ruga i pentru cei ce v nec jesc.” (Lc. 6, 27-28) Fiecare va lua dup fapta sa (Ps. 61, 13)⁸⁶³.

681. (V. 682) *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos, g zduind P rin i, a întrebat pe acela i B trîn: Ce s fac, c mereu m nec jesc. C ci vine vreunul dintre P rin i i nu aflu cele de trebuin pentru a-l ospe i?*

R spuns : Acesta e un gînd diavolesc. Le ajunge cele ce se afl , dup spusa: „Mul umindu-v cu cele ce sînt” (Evr. 13, 15). i Dumnezeu le va da mul umire prin în tiin are. C ci de se plînge cineva de lipsa acestor lucruri, nu poate g zdui, ci se roag s nu vin nimenea la el. Iar cînd avînd ceva ce-ai putea s le pui înaintea lor, nu o dai din zgîrcenie, chiar dac i-ai ospe i de zeci de mii de ori, inima lor r mîne, prin în tiin are nemul umit , o po i face aceasta numai în cazul c ai nevoie de acel lucru pentru o trebuin mai mare, sau pentru a-l da poate unor bolnavi, sau unor persoane mai de cinste. C ci toate trebuie f cute cu dreapt socoteal i cu fric de Dumnezeu. Iar de trebuie s mergi i tu undeva, nu a tepta s afli o mare odihn (ospe ie). i nu te tulbura de

⁸⁶³ Tu cre ti în binele ce-l faci cu atît mai mult cu cît nu prime ti mul umiri de la cel c ruia i-l faci. E ti de dou ori biruitor: f cînd un bine i r bînd chiar r ul pentru binele f cut.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nu o afli. C ci de a tep i i nu afli, vei bîrfi pe primitori i bîrfirea e moartea sufletului. Ci mul ume te pentru toate. C ci aceasta este hrana i ospe ia (odihna) duhovniceasc i de suflet folositoare⁸⁶⁴.

682. (V. 683) *Întrebare* : *Dar ce s fac dac nu m primesc deloc i sînt ostenit de c l torie i am nevoie de hran ?*

R spuns: Gînde te-te cine e Cel ce are grij de to i i îi hr ne te pe to i. E Dumnezeu. Dac deci Dumnezeu, ar fî voit s te hr neasc , i-ar fî îndemnat pe ei s te primeasc . Dar dac nu te-au primit, e v dit c Dumnezeu nu a voit i nu sînt ei de vin . C ci toate se fac spre cercarea i mîntuirea omului, ca s rabde i ca s se osîndeasc pe sine însu i în toate ca nevrednic.

683. (V. 684) *Întrebare* : *Un alt mirean iubitor de Hristos a întreat pe acela i B trîn Ioan: M umple de fric un gînd care-mi zice: Diavolul te face s p c tuie ti, chiar dac nu voie ti, c ci te-ai f cut datornic lui"*⁸⁶⁵.

R spuns: Nu socoti c diavolul are putere împotriva cuiva. În acest caz cauza p catului n-ar sta în voia noastr , ci în sila celui ce a primit aceast putere. Precum omul nu e dus cu sila la mîntuire, tot a a nu e dus cu sila nici la p cat. Oare a în elat pe Eva cu puterea, nu cu

⁸⁶⁴ Spre ce delicate raporturi i nu numai exterioare, duc aceste sfaturi!

⁸⁶⁵ A socoti c de ai primit ceva dela diavol. Deci trebuie s -i pl te ti printr-un nou p cat, chiar dac nu mai vrei s p c tue ti. E aci un fatalism descurajator.

sfatul? Nic ieri nu se arat puterea. În acest caz nimenea n-ar fi îndr znit s fug de cel ce are putere. Noi sîntem deci ca un om liber care s-a robit cuiva prin voia sa, dar la un moment dat î i revine în sine i se poc ie te. Dar dac nu alearg la cineva mai puternic ca acela, nu se poate elibera. Iar dac alearg , acela tiind c omul nu e cu adev rat robul lui, nu îndr zne te s -i mai fac vreun r u, pentru cel mai tare decît el. A a dar e v dit c nu are putere asupra omului. Deci spune i tu gîndului: „Da, de dator sînt dator, dar am alergat la Cel ce m poate elibera i care m-a chemat i mi-a zis: „Veni i la Mine to i cei osteni i i împov ra i i Eu v voi da odihna" (Mt. 11, 28). „ i trebuie s veghez pururea, ca s nu cad iar i în mîinile lui". Iar dac gîndul î i spune iar i: „Dac nu te poate sili s p c tuie ti, iat e ti de acum nesupus p catului" i teîmpov reaz spunîndu- ia a, tur spunde-i: „De-mi spuic de acum nu voi mai p c tui, nu te cred, pîn ce nu voi ajunge în cetate. C ci chiar de-ar fi f cut cineva tot drumul i mai are numai o mil i acolo cade, nimic nu i-a folosit. C ci e înc în afara cet ii." S arunc m deci înaintea lui Dumnezeu neputin a noastr i El va opri uneltirile împotriva ta, prin rug ciunile tuturor sfin ilor Lui. Amin.

684. (V. 685) *Întrebare* : *L custele îmi vat m arina. De le gonesc, vecinii se mînie pe mine. De le las, m p gubesc. Ce s fac?*

R spuns : Ia ap sfin it i strophe te cîmpul i de po i s le alungi sau s le nimice ti cu pace i f r ceart , nu e p cat. Iar dac na te cearta, las lucrul în seama lui Dumnezeu spre folosul sufletului t u. i orice s-ar întîmpla, se întîmpl cu voia lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

685. (V. 686) *Întrebare* : *Dar, St pâine, dac trebuie s alung m peste tot mînia lui Dumnezeu, nu mîniem prin aceasta pe Dumnezeu?*

R spuns: Ceides vîr i i nu o alung . C ci au toat n dejdea lor în Dumnezeu. Dar noi fiindc sîntem trupe ti i avem nevoie de cele p mînte ti, o alung m osîndindu-ne ca p c to i. i o facem de aceea cu rug ciune i cîntare de psalmi, rugîndu-ne lui Dumnezeu s ne ierte⁸⁶⁶ i str duindu-ne de aci înainte s -i mul umim. C ci nu se pot opri relele de la noi f r poc in i mil . C ci zice: „Ferici i cei milostivi c aceia se vor milui” (Mt. 5,7). i s nu spui: „Pentru ce Dumnezeu, care trimite mînia Sa spre îndreptarea noastr , îi rabd pe cei ce o alung f r s se poc iasc ?” C ci Dumnezeu trimite mînia Sa ca amenin are, ca s ne poc im. Dar ne rabd cînd o alung m, a teptînd cu îndelunga r bdare întoarcerea noastr c tre El. Îns dac st ruim întru aceea i idup ce am alungat-o, c demîn rele i mai mari⁸⁶⁷ . i a a se împline te cu noi cuvîntul prorocesc: „Am dof-

⁸⁶⁶ Dumnezeu las s vin asupra noastr greut ile, pentru c vrea s ne întoarc dela r u. Dac noi c ut m s sc p m de ele, o facem prin rug ciune i poc in . Iar aceasta ajut pornirea noastr spre îndreptare, spre întoarcerea c tre Dumnezeu. Propriu zis El însu i va abate atunci greut ile de la noi, mai tiind i aceea c din rodurile cîmpului nostru, ajutate de El, vom face i noi milostenii. Dac toate sînt ale Lui, ele nu sunt numai ale noastre, ci i ale altora. C ci El le d pentru to i. El nu se separ cu fiecare din noi. Dar în actul comunic rii de la unii la al ii, trebuie s se activeze dragostea i mila între noi, nu mîndria.

⁸⁶⁷ Înc p înarea în r u cu toate greut ile ce vin spore te r ul din noi, c ci învîrto eaz tot mai mult fiin a noastr . i acesta e r ul cel mai mare. Aceasta ne desobi nuie te de a ne poc i, de a ne înmuia, cu toate greut ile suferite. Aceasta ne face s în elegem iadul ve nic, cum se spune mai jos. La fel st ruin a în bine înseamn înaintarea în bine, sporirea în bun tate, într-o inim înmuiat , comunicativ .

torit Babilonul i nu s-a vindecat" (Ier. 28, 9). i nu se poate a tepta altceva decît „chinurile ve nice i întunericul cel mai din afar ⁸⁶⁸ i viermele î nitor de venin i scrî nirea din ilor. " (Mt. 8, 12; Mc. 9, 48).

686. (V. 687) *Întrebare* : *Un alt mirean iubitor de Hristos a întrebat: Voiesc s storc în teascul meu vinul unui iudeu. Oare nu e p cat?*

R spuns: Dac Dumnezeu plouînd peste arina ta, n-ar ploua i peste cea a iudeului, nici tu n-ar trebui s storci vinul lui. Dar dac iubirea Lui de oameni se întinde peste toi, i plou peste drepti i nedrepi, pentru ce tu voie ti s fii neomenos i nu mai degrab milostiv, precum El însu i zice: „Fi i milostivi precum Tat l vostru cel din ceruri milostive te" (Lc. 6, 36)?

687. (V. 688) *Întrebare* : *Dac cineva îmi încredin eaz un lucru, cerîndu-mi s nu spun nim nui i altul îmi cere cu jur mînt s i-l spun, ce s fac? De spun, sup r pe cel ce mi l-a încredin at. De nu i-l spun, sup r pe cel ce m întreab : i m tem de jur mîntul lui.*

R spuns: De i-o cere acesta cu jur mînt, el va purta p catul ⁸⁶⁹ Deci nu trebuie s descoperi taina fra--

⁸⁶⁸ „Chinul ve nic": te chinue ti în r utate, în mîndrie, f r s mai ai puterea s scapi de ele, prin poc în . „Întunericul cel mai din afar ": singularitatea extrem , în afara oric rei comunic ri cu via a ce-i vine din leg tura de iubire cu al ii i cu Dumnezeu, supremul izvor personal al iubirii. „Viermele care secreteaz venin": mîndria, care secreteaz veninul înc p în rii chinuitoare i te roade mereu. „Scrî nirea din ilor": de scîrb , dar i de gol, de plictiseal , de înc p înare.

⁸⁶⁹ Se vede c era obiceiul nu numai s se jure cineva el însu i, ci s -l jure pe altul: „Te jur s -mi spui". i cel ce a jurat se temea i de acest

Sfin ii Varsanufie i Ioan

telui, sub motiv de jur mînt. Spune-i acela: „Dac mi-ai fi încredin at tu un lucru, i-ar fi pl cuts -l-descop r
cuiva? Dac deci nu i-ar fi pl cut, nu m întreba nici tu
s - i spun cele ale fratelui. C ci s-a spus: „Ceea ce nu- i
place s i se fac ie, nu face nici tu aproapelui" (Tes. 4,
16); i iar i: „Ceea ce voi i s v fac vou oamenii,
face i i voi lor asemenea" (Mt. 7, 12; Lc. 6, 31)".

688. (V. 689) *Întrebare* : *Ce trebuie s gîndesc?*
*C tot omul e drept, sau c eu sînt mai p c tos decît to i? C ci îmi e greu gîndul s socotesc pe tot omul drept*⁸⁷⁰.

R spuns: Socote te-te cel mai p c tos, i mai ne-
însemnat decît to i i vei avea odihn .

689. (V. 690) *Întrebare* : *Cînd vorbesc cuiva*
despre „Viata P rin ilor" i despre „R spunsurile" lor
(Apoftegmele lor: Pateric.), inima mea cuget lucruri
mari. Spune-mi, cum s vorbesc cu smerit cugetare? i
cui trebuie s le spun acestea? i în ce scop ?

R spuns: Cînd vorbe ti despre „Via a P rin ilor"
i despre „R spunsurile" lor, trebuie s te osînde ti pe
tine zicînd: „Vai mie c vorbesc despre virtu ile P rin i-
lor i eu n-am cî tigat nimic din ele. N-am ajuns la vreo
sporire i ed în scaun vorbind altora ca s se foloseasc .

jur mînt. A nu-l admite înseamn s ascund ceva. A-l admite
însemna s se lase privit cu neîncredere. Numai cel ce i-a cî tigat un
nume sigur de om care nu minte, putea sc pa de aceast cerin din
partea altora.

⁸⁷⁰ E mai greu s socote ti pe fiecare om drept, decît s socote ti c
nu e om f r de p cat, dar tu e ti cel mai p c tos. B trînul aprob
gîndul din urm , cerîndu-i în acela i timp s nu se procupe de gîndul
dac to i oamenii sînt drep i, ca nici s nu-i judece în nici-un fel.

Oare nu se va împlini cu mine spusă Apostolului: „Tu cel ce înveți pe altul, pe tine nu te înveți”: (Rom. 2, 21). Și spunându-le acestea, îi arde inima și te afli vorbind cu smerenie. Dar trebuie, să iai aminte cui vorbești. Dacă tu și se va folosi, vorbește. De nu, nu e nevoie să vorbești. Căci s-a scris; „Fericit cel ce găsește te la urechile celor ce ascultă”. E bine să nu te afli dând cele sfinte căinților și aruncând mărghitare înaintea porcilor (Mt. 7, 6). Domnul să te înlepească, frate, să nu te rătești de la calea smereniei.

690. (V. 691) *Întrebare* : *Doi mireni iubitori de Hristos se iubesc cu adevărat unul pe altul în Domnul și erau cunoscuți în viața de Părinți. Unul din ei, într-o convorbire, a spus un cuvânt despre altcineva. Cel lalt, prin răpirea diavolului bănuind că a vorbit de el, s-a tulburat foarte. Cel dintâi, asigurându-l că n-a vorbit de el, acesta nu s-a lăsat convins. Și de aici ivindu-se între ei o mică sfadă, au venit amândoi la Părinți și i-au spus lucrul aceleuia și bătrân care le-a răspuns.*

nezeu ca unora ce sînt și de un suflet. Amîndoi sînt și datori să pună în metanie înaintea lui Dumnezeu⁸⁷¹. Dar nu cu nepăsare, ci din toată inima, ca să vă ierte pentru rugăciunile Părinților voștri. Tu, pentru că socotindu-te deformat, n-ai suportat deformatare, ca să zici: „Am greșit și sînt întreg pe cat, pentru că pentru mine s-a tulburat fratele meu”. Iar tu, cel lalt, pentru că înainte de a vorbi n-ai precizat, că nu despre el vorbești și că nu ai nimic de

⁸⁷¹ „Metanie” înseamnă în grecește și pocăință și plecarea omului înaintea lui Dumnezeu și a semenului. Între ele este o legătură. Te pleci înaintea altuia, cerîndu-i iertare pentru vreo greșală ce i-ai făcut-o.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

spus împotriva lui, pîn la moarte. Pe de alta, nici tu n-ai avut rbdare întru tine. Totu i, nu voi sînte i vinova i. Ci noi sîntem pricina relelor, c n-am f cutrug ciuni⁸⁷². C ci de le-am fi f cut, a i fi fost acoperi i fa de cel viclean care a sem nat între voi neghina, ca s v ispiteasc . Pentru c aceasta o cerem de obicei; ca s fi i acoperi i. Teme i-v de judecata lui Dumnezeu, ca s nu se sminteasc oamenii de voi, zicînd: „Iat c fiii P rin ilor nu au rbdare, ci se pornesc unii împotriva altora." Iar dac voi v ru ina i s v pune i unul altuia metanie din inim , iat c o punem noi pentru voi. C ci pe noi ne atinge aceast ru ine. Domnul s va ierte i s v p zeasc de cel ru. i s -l zdrobeasc degrab sub picioarele voastre. S fi i de un suflet i de o gîndire i de o credin în Domnul. Domnul s v sprijineasc s r mîne i necl tina i întru frica Lui. Amin.

691. (V. 692) *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos g zduind pe P rin i, a trimis s întrebe prin scri-soare pe acela i B trîn, de-i este de folos s se lepede cu des vîr ire de lume i s vîn la via a c lug reasc . i B trînul, scriindu-i c mai des vîr it e via a în retragere, socotind acela c aceasta este o porunc , s-a întristat foarte i a socotit s nu mai întrebe nimic pe P rin i. Cunoscînd aceasta B trînul în duh, a spus s i se scrie acestea:*

⁸⁷² Aceste adînci i subtile împletiri între oameni nu se descoper decît într-o accentuat via de spiritualitate. Ele ne arat c izvorul lor nu poate fi decît într-o suprem împletire de ordin interpersonal: în Sfînta Treime, în care cele trei Persoane nu se afl într-o uniformitate nemi cat , ci într-o vie, delicat i extrem de subtil i complex comunicare. Numai aceasta poate duce omenirea pe culmile celor mai delicate rela ii. „Eu sînt vinovat pentru voi, c nu m-am rugat pentru voi". Se merge pîn la o anumit substituie de euri, dar f r confundarea lor.

R spuns : Înainte de toate împr i m iubirea ta în Domnul. i te îndemn m s lapezi tot gândul de întristare i s cite ti i s în elegi cu bucurie întru frica lui Dumnezeu cele scrise ie în epistola de mai înainte. C ci nu v-am scris ceva ca porunc , cunoscînd cuvîntul Apostolului care zice: „Nu în eleg s v întind o curs ” (I Cor, 7, 25). Ci v-am ar tat ce folos deosebit are fiecare dintre lucrurile ce le facem. A a au în eles to i pe Domnul, c ci dup ce spune în Evanghelii ceea ce e scris în Lege: „S nu desfrînezi, s nu ucizi etc.” (Mt. 19, 18), iar cel ce l-a întreat i-a r spuns: „Toate acestea le-am, p zit, ce-mi mai trebuie te”, i-a vorbit despre des vîr ire: „De voie ti s fii des vîr it, vinde averile tale” i celelalte pe care le tii.

Dar urîtorul de bine umbl pururea s împiedice tot lucrul bun. C ci v zînd folosul celor despre care v-am scris, înc înainte de a cunoa te voi în elesul celor scrise, a tulburat pu în gîndul vostru. E de mirat cum acoper acela mîntea omului, r pînd gîndul lui, ca s nu se foloseasc deloc. i nu-l las s se întrebe pe sine pentru ce se tulbur i s - i spun : „Pentru ce e ti întristat suflete al meu? i pentru ce m tulburi? N d jduie te în Dumnezeu, c m voi m rturisi Lui” i celelalte (Ps. 43, 12). El face aceasta ca s dovedeasc omului, c dac cele scrise ar fi de la oameni sfin i, i-ar fi adus ajutor i nu tulburare i ispit . Dar cel treaz cu mîntea vede c i Apostolii s-au tulburat prin necredin , v zînd pe St pînul lor i Mîntuitorul Hristos. C ci Acesta le-a spus: „Pentru ce sînte i tulbura i? i pentru ce se urc îndoieli în inimile voastre?” (Lc. 24, 30). i îndat a urmat cuvîntelor Lui lini tea. A a i noi, dac am fi citit în lini tea inimii cele scrise, am fi aflat c nu sîntem obliga i s producem dup cum e scris, din unul o sut , sau asezeci, sau dac nici

Sfin ii Varsanufie i Ioan

atîta, m car treizeci, ca al treilea (Mt. 13, 8). Dar am fi aflat c cele scrise ne sînt în toate de folos. C ci neputînd s împlinim ceea ce-i des vîr it, ne chinuim în timpul de fa c nu împlinim decît fapta g zduirii, ca s nu ne în l m în cuget c facem vreun lucru mare, v zînd c n-am ajuns s facem ceea ce-i des vîr it. Dar nu ca s lep d m cele f cute de voi acum, v-am scris cele cuprinse în epistola dinainte, ci ca s veni i la ceea ce-i mai mare sau, r mînînd în ceea ce sînte i, s v fac s folosi i aceasta pentru smerirea în cuget. Nu v mira i îns nici de ispite. C ci ni s-a poruncit: „Bucura i-v cînd ajunge i în multe feluri de ispite" (Iac. 1, 2). Unul dintre sfin ii B trîni a fost întreat odat de un frate oarecare: „Ce este aceasta, Ava, c de cîte ori voiesc s m culc im ostenesc rugîndu-m , im pecetluiesc⁸⁷³, în acea noapte visez gînduri de desfrîinare. Iar de nu fac rug ciuni, nici nu m pecetluiesc, nu visez". i i-a r spus B trînul zicînd: „Aceasta o fac dracii din viclenie, ca s te la i de rug ciune i de pecete. C ci tiu c din acestea îi vine omului ajutor." A a i tu, de întrebi pe P rin i i pentru scurt timp te tulbur dracii pentru cuvintele lor, nu te feri niciodat s -i întrebi. Ei nu poruncesc nimic p gubitor sau greu. C ci sînt ucenicii Celui ce a spus: „Jugul meu este blînd i sarcina mea u oar " (Mt. 11, 30). i la urm vom afla rodul folosului lor. i atunci vom striga împreun cu psalmistul: „Întors-ai durerea mea întru bucurie" (Ps. 29, 12).

692. (V. 693) *Întrebare* : *Un alt mirean iubitor de Hristos a întreat pe acela i B trîn : Mi se întîmpl cînd vorbesc cu cineva s m împr tii dintr-o dat , încît s mi se par c sînt afar de mine i s uit de ce se*

873 Diavolul a voit s samene prin întristare îndoial i în sfin enia B trînului care i-a r spus la întrebare.

vorbe te; mintea nu e dus spre altceva, ci iese din ea îns i. Ce este aceasta, P rinte? C tare sînt nec jit.

R spus : Acesta e un r zboi diavolesc, care vrea s fac de ru ine pe un om înaintea celor de fa . Dar dac le descoperi cu libertate acest lucru, zicînd: „Ierta i-m , m-â împr tiat diavolul”, r zboiul înceteaz i ru inea se întoarce asupra diavolului însu i. i apoi vei vorbi cu trezvie. i se va socoti ceea ce s-a întîmplat ca nimic. Dar celui ce nu face a a, îi pricinuie te mult ru ine.^{873b} Îns pomenirea numelui lui Dumnezeu opre te toate relele i înt re te neputin a noastr . Amin⁸⁷⁴.

693. (V. 694) *Întrebare :* *Un mirean iubitor de Hristos, foarte înfrînat i cu grij la sufletul lui, a trimis s se întrebe acela i B trîn: E de folos oare cuiva s fac ceea ce i se pare lui c e bine, sau trebuie s întrebe pe P rin i ?*

R spus : De socote te cineva de la sine c un lucru e bun i nu prin întrebarea P rin ilor, e în afara legii i n-a lucrat potrivit legii. Iar de face ceva prin întrebare, împline te legea i proorocii. C ci a întreba e semnul smereniei. i unul ca acesta e urm tor lui Hristos, care s-a smerit pîn a se face rob (Filip. 2, 6). Iar omul f r sf tuitor î i este el însu i pricina de r zboi. C ci se zice: „F -le toate cu sfat” (Ps. 24, 72). Iar Ioan Colovos zice: „De vezi pe vreunul mai tîn r suindu-se la cer, prinde-l

873b [În text nu avem pozi ionat această not] Cu semnul crucii, zice la nota ed. Volos.

874 Deci po i vorbi cu alii i s gînde ti la Dumnezeu. Iar gîndul la El, te ine treaz i în cele ce le vorbe ti cu cineva. Aceasta se întîmpl cînd vorbe ti de lucruri serioase, plînder spundere în fa a lui Dumnezeu.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

de picioare i arunc -l jos" (Apophtegmes de la serie anonyme du manuserit Coislin 126, publicate în parte în: Revue d'Orient chretien, 1907-1913, p. 165, nr. 111). Deci e mai de folos s întrebe pe cineva cu smerenie decât s umble dup voia lui. C ci de fapt Dumnezeu e cel ce pune în gura celui întrebat ce s spun ,pentru smerenia inimii i pentru dreptatea celui ce întreab ⁸⁷⁵.

694. (V. 695) *Întrebare* : *De ed cu P rin ii i ace tia vorbesc despre credin împotrividu-se vreunuia din cei ce nu cuget drept, trebuie s m împotrivesc i eu, sau nu? C ci gândul îmi spune: „De taci, tr dezi credin a". Iar de are loc o simpl convorbire cu ei despre dogm , s spun cele ce le tiu sau s tac ? Iar de sînt chiar întrebat, ce s fac ?*

R spuns : Nu te l saniciodat în dispute despre credin . C ci nu- i cere ie Dumnezeu aceasta. Ci s crezi drept, precum ai primit de la Sfinta Biserica la Botez i s împline ti poruncile Lui. P ze te-le acestea i te vei mîntui. Nu trebuie s vorbe ti despre dogme. C ci acestea sînt mai presus de tine. Ci roag -te lui Dumnezeu pentru p catele tale. Cu acestea s se ocupe mintea ta. Dar ia seama s nu osînde ti în inima ta pe cei ce gr iesc despre acestea. C ci nu tii de vorbesc acestea drept, sau nu; i cum judec Dumnezeu acest lucru. Iar de e ti întrebat, spune: „Acestea întrec puterile mele. Ierta i-m , sfin i P rin i."

⁸⁷⁵ Îns i experien a ne adevere te c atunci cînd cineva se smere te cerîndu-ne un sfat, se treze te în noi r spunderea de a ne sili s cuget m la sfatul cel bun ce i-l putem da. Deschiderea inimii aceluia, ne face i pe noi s ne deschidem inima. Iar în această întîlnire real între cei doi prin deschiderea inimii se face sim it i transparent prezen a lui Dumnezeu. C ci ne-am dep it pe noi în ine i unul pe altul, în fa a unui for superior nou .

695. (V. 696) *Întrebare* : *Dar dac în disput , ereticul îl încercuie te pe dreptcredincios prin cuvânt, oare nu e bine s -i sar în ajutor acestuia, pe cât pot, ca nu cumva biruit, s se clatine în dreapta credin ?*

R spuns : Dac porne ti s vorbe ti înaintea lui Dumnezeu i a oamenilor, aceasta e ca o înv tur . Dar dac înva cineva neavând puterea, cuvântul lui nu e conving tor, ci neroditor. Deci dac nu aduci nici un folos, ce trebuin e s vorbe ti ⁸⁷⁶. Dar dac voie ti cu orice pre s dai un ajutor, gr ie te în inima ta lui Dumnezeu care cunoa te cele ascunse i care poate s fac mai mult decît ceea ce-i cerem i El va face voia Lui cu cei ce sînt în disput , iar tu vei afla smerenie în acest lucru. Presu-pune c cineva arunc pe un om oarecare cu puterea în închisoare pe nedrept, dar altul, v zînd ceea ce s-a petrecut i neputînd s se opun sau s schimbe ceea ce s-a f cut, se duce pe ascuns ca s spun unuia mai puternic, iar acela îl elibereaz pe cel închis cu puterea; cel ce l-a aruncat pe acel om în închisoare se tulbur , dar nu tie cine l-a vestit pe acela. A a e i aci. S alerg m la Dumnezeu întru credin i pentru fra ii no tri întru rug ciunea inimii. i Cel ce s-a jurat întru Sine însu i c „voie te ca to i oamenii sa se mîntuiasc i s vin la cuno tin a vie ii" (I Tim. 2. 4), va face cu ei dup voia Lui.

696. (V. 697) *Întrebare* : *Oare nu trebuie s cercetez m car cele stabilite ca s le cunosc cînd aud vreo împotrivire?*

⁸⁷⁶ Orice vorbire despre Dumnezeu c tre altul e ca o înv tur . Dar dac n-ai putere s înve i pe al ii, convingîndu-i, nu te b ga în vorb .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Nu studia nimic din cele ce nu le cere Dumnezeu de la tine. Nici nu rosti cuvinte primejdioase, ci mul ume te-te cu m rturisirea dreptei credin e i nu c uta nimic mai mult.

697. (V. 698) *Întrebare* : *Dac convorbirea se ocup cu texte din Scriptur , s tac, sau s vorbesc? Iar dac s-ar întâmpla ca ei s se afle în îndoial cu privire la ceva ce eu cunosc, oare e bine s vorbesc, sau nu?*

R spuns : T cerea e cea mai bun .Dar dac se afl în îndoial i cuno ti lucrul, ca s dezlegi îndoiala, spune cu smerenie ceea ce tii. Dar dac nu cuno ti lucrul, nu spune nimic din cugetarea ta. C ci aceasta e nebunie.

698. (V. 699) *Întrebare* : *Dac convorbirea se ocup cu lucruri care nu aduc v t mare sufletului, s tac, sau s vorbesc?*

R spuns : Nu e bine s vorbe ti înainte de a fi întrebat. Iar de e ti întrebat, spune ce tii, cu smerenie i fric de Dumnezeu, nemîndrindu-te de se prime te cuvîntul t u i neîntristîndu-te de nu se prime te. C ci aceasta este calea lui Dumnezeu. Iar ca s nu pari c e ti un t cut, spune de la tine ceea ce cuno ti în cuvinte pu ine i te vei izb vi de vorba mult i de slava necuvenit .

699. (V. 700) *Întrebare* : *De-mi va cere cineva s dau anatemei pe Nestorie i pe ereticii care-i urmeaz , s ofac sau nu?*

R spuns : E v dit c Nestorie i cei ce-l urmeaz sînt eretici i se afla sub anatema. Dar tu nu te gr bi s

dai pe cineva anatemei, oricine ar fi. Cci cel ce se socote te pe sine p c tos, trebuie s - i plîng p catele sale i nimic mai mult. Dar nici nu trebuie s judeci pe cei ce dau anatemei pe cineva. Cci fiecare trebuie s se cerceteze pe sine însu i (I Cor. 11, 28).

700. (V. 701) *Întrebare* : *Dar dac cineva socote te c i eu cuget ca el, ce s -i spun?*

R spuns : Spune-i: „De i ev dit c aceia sînt, vrednici de anatem , eu sînt mai p c tos decît orice om; i m tem ca nu cumva judecînd pe altul, s m osîndesc pe mine însumi. Cci chiar de voi da anatemei pe satana, întrucît fac faptele lui, m dau anatemei pe mine însumi. Fiindc a spus Domnul: „De m iubi i pe Mine, ve i p zi poruncile Mele" (Io. 14, 15). Iar Apostolul zice: „De nu iube te cineva pe Domnul, s fie anatema" (I Cor. 16, 22). Deci, cel ce nu împline te, poruncile Domnului, nu-Liube te pe El. i cel ce nu-Liube te, este sub anatem . Cum poate deci el s anatemizeze pe altul ?⁸⁷⁷.

Spune-i-le acestea i de va st rui în acelea i, d pentru con tiin a lui, anatemei pe eretic.

701. (V. 702) *Întrebare* : *Dar de nu tiu c este eretic, cel pe care îmi cere, s -l dau anatemei, ce s fac?*

⁸⁷⁷ E o cugetare strîns ; cine se socote te p c tos - i cine poate s nu se socoteasc - trebuie s se socoteasc sub anatem , sau desp r it de Dumnezeu. Dar cine socote te c e desp r it de Dumnezeu, cum va declara pe altul desp r it de Domnul i l-ar judeca pentru aceasta. Prin acestea se judec pe sine însu i. Sau el ar pretinde, f cînd acestea, c el e unit cu Domnul i acela nu e împreun cu sine. Dar întrucît el nu e de fapt unit cu Domnul, îl socote te pe acela mai r u i decît pe sine. i nu are acest drept. Dar episcopii în sinod pot da anatemei peeretici. Cci nu o fac ca persoane particulare, ci prin ei o face Biserica.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Spune-i: „Frate, eu nu tiu ce gînde te acela de care-mi vorbe ti. i a da anatemei pe unul pe care nu-l cunosc, mi se pare a m osîndi pe mine însumi. Îi spun îns aceasta: eu nu cunosc alt credin decît aceea a celor 318 Sfin i P rin i. i cel ce cuget o alta decît aceasta, s-a aruncat pe sine însu i sub anatem .”

702. (V. 703) *Întrebare* : *De se porne te o prigoan , ce s fac? S r mîn sau s plec?*

R spuns: Î n t r e a b peP rin ii duhovnice ti i f cum i-or spune. Nu urma judec ii tale, cas nute primejdue ti prin ne tiin .

703. (V. 704) *Întrebare* : *i de nu aflu în ceasul de trebuin P rin i în care am încredere ca s -i întreb despre aceasta, ce, s fac? S r mîn ca s nu par c tr dez credin a, sau s fug temîndu-m de înfrîngerea mea?*

R spuns: Stai la rug ciune i roag -te din toat inima Iubitorului de oameni Dumnezeu, zicînd: „St pîne, milue te-m pentru bun tatea Ta, i nu m l sa s m abat de la voia Ta, nici nu m preda încerc rii de fa spre pieire.” i f -o aceasta de trei ori, asemenea Mîntuitorului, în ceasul cînd a fost predat. i dup aceea, de te vei vedea plin de hot rîrea neclintit de a r mîne i de a îndura, înt rit de harul lui Dumnezeu, toate chinurile ce- i vor veni pîn i moartea îns i, r mîi. Iar de vei vedea frica în inima ta, pleac i s nu socote ti c prin aceasta vei tr da credin a. C ci nu cere Dumnezeu ceea ce întrece puterea cuiva. i de r mîi avînd întru tine frica, se poate întîmpla ca, nesuportînd necazurile i chinurile

ce vor veni, să tr dezi adev rul i s - i atragi pedeapsa ve nic .

704. (V. 705) *Întrebare* : *Iar de voi ajunge f r voie în încercare, ce s fac?*

R spuns: Arunc toat grijata asupra Iubitorului de oameni Dumnezeu (I Petru 5, 7) zicînd: „St pîne, nu ca unul ce are putere am primit s m aflu în această îm-prejurare, ci f r voia mea. De aceea pentru bun tatea Ta, i pentru rug ciunile tuturor sfin ilor T i, nu m l sa s tr dez sfînta credin .”

705. (V. 706) *Întrebare* : *Cum trebuie s -i rog pe P rin i pentru iertarea p catelor mele: „Iarta i-m !”, sau: „ Cere i iertare pentru mine !” ?*

R spuns : Cînd îi rug m pe cei ce au plecat la Domnul, trebuie sa zicem: „Iarta i-m !”. Iar cînd le cerem aceasta celor ce sînt printre noi, trebuie s zicem: „Ruga i-v ca s fimiarta i!”⁸⁷⁸.

706. (V. 706 b) *Întrebare* : *Iar cînd îl rog pe St pînul însu i, cum trebuie s zic?*

⁸⁷⁸ Sfin ii pleca i dela noi sînt mai sus. Ei au trecut peste putin a ispitei. Sînt înt ri i definitiv în bine. i prin aceasta fiind definitiv i în mod des vîr it lîng Domnul i uni i cu El, putem s -i rug m pe ei în i i s ne ierte. Dar cu con tiin a c Domnul însu i ne iart prin ei. Celor ce sînt înc printre noi, le cerem numai s se roage pentru noi, ca s se bucure Domnul pentru smerenia noastr i pentru dragostea lor care înt re te comuniunea între noi. Dar ne putem ruga lor i ca s ne ierte de ceea ce le-am gre it lor. Sfin ilor pleca i de la noi ne rug m îns pentru o iertare general .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spus : S zici: „Miluie te-m ,St pîne, pentru Sfin ii T i mucenici i pentru Sfin ii P rin i i-mi iart p catele pentru mijlocirile lor." C ci i Proorocul zicea: „Pentru Avraam, robul T u" (Dan. 3,35). Ba însu i Domnul a zis: „Voi ap ra cetatea aceasta pentru Mine i pentru David, robul Meu" (IV Împ. 19, 34; 20, 6)⁸⁷⁹

707. *Întrebare* : *De m aflu între oameni din lume i începe s se vorbeasc f r rost, s r mîn, sau s plec?*

R spus : Dac nu e nevoie s r mîi, pleac .Dac e nevoie, mut - i mintea la rug ciune, neosîndindu-i pe aceia, ci recunoscîndu- i sl biciunea ta.

708. *Întrebare:* *Iar de sînt prieteni ai mei, porunce ti s mut convorbirea aceasta la o alta mai folositoare?*

R spus : De tii c primesc cu pl cere cuvîntul lui Dumnezeu, vorbe te-le din „Vie ile P rin ilor" i îndreapt convorbirea spre mîntuirea sufletului.

⁸⁷⁹ Chiar cînd ne rug m lui Dumnezeu direct, se cuvine s pomenim i de rug ciunile sfin ilor pentru noi, deci s -i aducem i pe ei ca sus in tori ai no tri, pentru crearea unei atmosfere de iubire general , care place Domnului, ar tîndu-se c iubirea izvorîtoare din El e tr it în mod real de oameni. Domnul nu st izolat. i nici noi nu trebuie s ne izol m de ceilal i în rela ia noastr cu El. Aceasta e Biserica: comuniune permanent a noastr , care spore te pe m sura ce sporim fiecare ca persoan , care e în fond un focar de iubire. Aceasta o vrea Domnul: s -i adune pe to i în Sine prin iubirea tuturor între ei i între ei i El s -i predea odat cu sine prin aceea i iubire a Sa i a tuturor celor aduna i în El, pe to i Tat lui (Col. 1,20; Ef 1,22; I Cor. 15,28). De aceea i Sf. Ap. Pavel se roag pentru to i (Ef. 1,16). Oare a încetat el dup plecare la Domnul s se roage pentru noi ? Oare a încetat el s - i arate iubirea fa de noi prin rug ciunea pentru noi ?

709. *Întrebare* : *Oare e bine în vremea convorbirii s se cheme numele lui Dumnezeu?*

R spuns : Trebuie s se cheme numele lui Dumnezeu atît în vremea convorbirii, cît i înainte i dup ea, în tot timpul i în tot locul. C ci s-a scris: „Neîncetat v ruga i" (I Tes. 5, 17). A a se alung ispita.

710. *Întrebare* : *i cum se poate ruga cineva neîncetat ?*

R spuns : Cînd e cineva singur, trebuie s psalmodieze i cu gura⁸⁸⁰ i s se roage i în inim . Dar de e cineva în pia sau cu al ii, nu e nevoie s psalmodieze cu gura, ci numai cu cugetul. Dar trebuie s - ip zeasc ochii, cas nu hoin reasc is nu cad în cursele vr jma ului.

711. *Întrebare* : *Cînd m rog sau psalmodiez i nu simt puterea celor spuse, pentru învîrto area inimii mele, cu ce m folosesc?*

⁸⁸⁰ Psalmodierea nu înseamn numaidecît cîntare. Dar orice rug ciune rostit cap t un ritm, o armonie interioar , care e ca un fel de cîntare. Numai rug ciunea gr bit nu are aceast ordine, ci e unit cu o dezordine. Aceasta ridic cuvintele rug ciunii peste în elesul lor m rginit, produce sentimentul c Dumnezeu e un mister care le une te pe toate într-o rînduial . Produce sim irea fericit a prezen ei i ajutorul Lui. Numai adunat în Dumnezeu crea iunea scap de dezordine.

⁸⁸¹ „Puterea" (μ) cuvintelor înseamn în grece te i în elesul lor. Chiar sensul cucere te, are în ele o putere. Cuvintele au putere asupra celui ce le roste te sau le aude, cînd acela e con tient de sensul lor, sau p trunde la el.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Dac nu o sim i tu, o simt dracii i auzindu-te, tremur . Deci nu înceta s psalmodiezi i s te rogi. i, pe încetul, se va în muia prin Dumnezeu învîrto area.

712. *Întrebare :* Cînd sînt aproape de o biseric i se zice cîntarea întreit sfînt , iar eu ed cu p rin ii i cu mireni, s o spun i eu, în vreme ce ed cu aceia , sau nu?

R spuns : De sînt p rin i, f i tu ceea ce fac ei. Iar de sînt mireni i tii c se smintesc, bine este s cru i con tiin a lor i s faci ceea ce fac i ei. Dar o po i spune aceea i ezînd împreun cu ei. i dac te împiedic ceva, î i ajunge s te gînde ti la ea. Iar de nu sînt mai mari ca tine, ridic -te i spune-o. i nu e r u s -i îndemni i pe ei s se ridice. Iar ei vor face cum voiesc.

713. *Î n t r e b a r e :* De sînt singur i am ni te lucruri în mîini care m împiedic s m ridic, ce s fac?

R spuns : Dac nu po i, nu te nec ji de nu te ridici. C ci toate se fac cu judecat i cu drept socoteal .

714. *Întrebare :* Dac merg la niscai p rin i i ei st ruie s m re in , dar am o treab care m sile te, ce s fac ?

R spuns : De vor fi în stare s deosebeasc lucrurile a a cum vrea Dumnezeu, spune-le cu smerenie: „Ierta i-m , dar am o treab care m sile te". if cum i-or spune, f r s te îngreunezi cu sufletul, crezînd c a a î i e spre folos. Iar de nu vor fi a a i trebuin a te sile te, taie discu ia i f -le metanie ca s pleci. Iar de vor

continua să stea în ruine, spune-le: „Ierta-mă, dar nu-mi este cu puțin să se răde din nou”.

715. *Întrebare* : De stau la masă cu vreunii din parinți și unul din ei binecuvîntează mîncarea, oare vrînd să începă să mînce trebuie să-i spun: „Binecuvîntează!” și să aștept pînă binecuvîntează iarăși? Sau să mă mulțumesc cu prima binecuvîntare? Căci se întîmplă că abia mintea la altceva și întîrzie să răspundă, iar eu mă necajesc din pricina aceasta. Sau este bine oare, că atunci cînd întind mîna la mîncare, să fac peste ea semnul crucii?

Răspuns: Odată ce a binecuvîntat, este prisos să o faci iarăși. Cît despre semnul crucii, nu este nevoie nici de acesta. Căci în binecuvîntare a fost și semnul crucii. Și de ce să dai celui ce a binecuvîntat sau altuia gîndul că nu crezi în binecuvîntarea lui și prin aceasta prilej de sminteală?

716. *Întrebare* : De-mi cer parinții la care merg să binecuvîntez mîncarea pusă înainte, să primesc, sau nu?

Răspuns: Nu te învoi, ci spune: „Nu sînt nici preot și n-am nici schima de monach, ci sînt mirean și pe cîntos. Și acest lucru este peste puterea mea. Ierta-mă pentru Domnul.”

717. *Întrebare* : Dacă toți cei de la masă sîntem mireni, ce să facem, odată ce nu avem pe cineva care să binecuvînteze?

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Bine este ca i mirenii s binecuvînteze pe Dumnezeu cînd se împ rt esc de mîncare⁸⁸². C ci mîncarea se sfin e te prin pomenirea lui Dumnezeu. Dar această binecuvîntare nu este ca binecuvîntarea clericilor. Ci ea este o doxologie i o pomenire a lui Dumnezeu. i tuturor li se cuvine s pomeneasc pe Dumnezeu i s -l pream reasc . Deci bine e sa fac i mirenii aceasta, cînd nu au pe unul care s poat binecuvînta.

718. *Întrebare* : *Dac se îndoiesc cine e cel dintîi care s binecuvînteze, fiecare l sînd altuia s fac aceasta, ce trebuie f cut?*

R spuns: Cel ce i-a poftit pe ace tia la mas , trebuie s roage s binecuvînteze, pe cel ce voie te. Iar dac nu prime te nici unul, ca s nu se nasc disput , trebuie s se hot rasc el însu i s spun : „Pentru rug ciunile Sfin ilor P rin i, Domnul s fie cu noi. Amin”.

719. *Întrebare* : *A i spus c e bine ca i mirenii s pomeneasc pe Dumnezeu la mîncare, ca prin pomenirea Lui s se sfin easc mîncarea. Oare e bine s se spun stihul amintit mai înainte, pîn ce înc n-a fost pus pîinea pe mas ?*

R spuns: Se poate spune aceasta, Dar fiindc cineva spune în rug ciune: „Binecuvînteaz cele puse înainte !”, e bine i potrivit s se spun rug ciunea cînd pîinea e pus pe mas .

⁸⁸² La not în ed. Volos: Sau s spun „Tat l nostru” la amiezi, „Mînca-vor s racii”, seara, sau „Pentru rug ciunile sfin ilor P rin ilor no tri”.

720. *Întrebare* : *De-mi cer p rin ii s judec în niscai lucruri i nu m prea încred în mine, ce trebuie s fac? S resping, sau s primesc? i s spun ceea ce mi se pare potrivit, sau s întreb pe cei ce tiu mai bine i apoi s judec?*

R spuns : Pentru porunca P rin ilor prime te i spune celor ce se judec : „Eu am s judec potrivit cu ceea ce mi se pare drept." Iia seama s judeci drept is nu- i apleci inima c tre vreunul nici din patim ,nici din voia de a-i pl cea, ci spune ceea ce i se pare ie drept. C ci Dumnezeu, care singur tie adev rul, î i judec inten ia. Iar de po i s i întrebi pe unul care tie mai bine ca tine, nu e r u s o faci.

721. *Întrebare* : *Dac lucrul cere jur mînt, s li-l cer, sau nu?*

R spuns : S nu sile ti niciodat pe cine va s jure. C ci Dumnezeu a oprit jur mîntul. Dar spune: „Lucrul cere jur mînt. De voi i deci sa jura i, aceasta atîrn de voi." Îns de i s-a poruncit de c tre o st pînire s judeci, e ti silit s ceri jur mînt. C ci trebuie s stabile ti mai întîi cu grij împrejur rile i apoi s hot r ti, ne inînd seama de nimic, altceva.

722. *Întrebare* : *De m aflu lîng un om mai b trîn, sau lîng o persoan mai mare, care cite te, i gre e te un accent sau un cuvînt, iar eu tiu cum e mai corect, s -i spun sau nu?*

R spuns : De ti i c ascult cu pl cere, spune-i. Iar de nu, nu-i zice nimic. Ia seama la tine s nu te la i furat

Sfin ii Varsanufie i Ioan

în cuget de slava de art . C ci î i e mai de folos s taci,
decît s -i spui cu slav de art .

723. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a*
întrebat pe acela i B trîn: De-mi cere vreun monach s -lînso esc în vreun lucru care nu-mi pare sa fie dup voia
lui Dumnezeu, ce s fac?

R spuns : De nu este dup Dumnezeu, nu-lînso i,
ci ine-te la o parte de acel lucru, spunîndu-i adev rul:
„Dup cît îmi pare, nu mi se cere un lucru drept”. Iar de
este dup Dumnezeu i nu- i aduce vreo v t mare su-
fletului, înso e te-l dup putere, c ci vei avea plat . Dar
de- i este spre v t mare, nu te b ga în acel lucru. C ci
nu- i cere Dumnezeu s faci ceea ce e v t m tor
sufletului t u.

724. *Întrebare* : *Cînd v dpe cineva înjurînd sau*
nedrept ind pe un c lug r, m tulbur. Oare fac bine
sau nu?

R spuns : Nimic ce se face cu tulburare, nu e bun,
ci e din lucrarea diavolului, chiar de se motiveaz ca
drept. Deci de te tulburi, s nu spui nimic, c ci f cînd
aceasta îl tulburi i pe acela. C cir ul nu desfiin eaz r ul⁸⁸³. Iar de nu te tulburi, spune- i acela i cu blînde e:
„Nu te temi de p cat, înjurînd pe nedrept pe Ava (pe
c lug r)? Nu tii c schima (haina) ce o poart este a lui
Dumnezeu i c se mînie Dumnezeu?” i vorbind a a, te

⁸⁸³ Iritarea produs de o patim în suflet se întinde ca o flac r în
sufletul altuia. i r ul i binele au în ele o putere molipsitoare. Binele
are putere de a ne înt ri i face st pîni pe noi, r ul de a ne sl bi, de a
ne, dezorganiza. Nu trebuie s m las tulburat de r u, ca s nu- l
transmit altuia. Nu- l pot inea numai în mine.

vei afla vorbind după voia lui Dumnezeu. Și puternic este Dumnezeu ca să-l îmblânzească pe acela precum voie te.

725. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela în B. Trîn: Am cu cineva o judecată pentru un lucru. Ce porunceți să fac? Trebuie să-mi cer dreptatea deplin de la el, sau să nu caut această deplinătate, ci să mă izbăvesc cât mai repede?*

R. Spuns : Să-l te-ți pe cât poți și să te izbăvești cât mai repede. Căci este propriu bărbănilor desvârșiți să nu se tulbure când vin ispitele. Iar cel slab amânând împotriva carea, vine după aceea la pierrea de rău. Și trebuind să se învinovățească pe sine, pornește mai degrabă spre hulă lui Dumnezeu și-l pierde sufletul. Și se împlinește cu el cuvântul: „Ce va folosi omului, de va dobândi lumea toată, iar sufletul său și-l va pierde?” (Mt. 16,26).

726. *Întrebare* : *Cineva îmi este dator cu ceva și dacă nu ar putea în nepăsare, nu ajungem la pace. Ce porunceți să fac?*

R. Spuns : Cel ce caut pacea, nu va fi lipsit de pacea de la Dumnezeu⁸⁸⁴. Pentru că „cel credincios întru Dumnezeu, este credincios și întru mulți” (Lc. 6, 10): și „mila biruie te judecăta” (Iac. 2, 13), Deci dacă nu disprețuiești te omul trebuie a de cele din lume, nu ajunge la pacea lui Hristos⁸⁸⁵. Iar „Cel ce a început întru lucrul cel bun, El

⁸⁸⁴ De te să-l te să nu te lași tulburat în relațiile cu oamenii, vei avea și de la Dumnezeu o putere pentru a te menține în pace. De aceea în silința de a rămâne netulburat, te întorește gândul la Dumnezeu.

⁸⁸⁵ Cine dă prea mare preț lucrurilor lumii, cine socotește nevoia de el prea importantă, se tulbură și când pierde ceva din ele, sau nu-i adăugă încă ceva la ceea ce are. Deci în pacea pe care o dă Hristos, care nu a căutat cele trecătoare ale lumii. Mila de oameni pe

Sfin ii Varsanufie i Ioan

il va i des vîr i, pîn în ziua Domnului nostru Iisus Hristos" (Fil. 1,6)⁸⁸⁶. i rug ciunea noastr aceasta este:
S ne dea Dumnezeu pacea, ca s des vîr im lucrul lui Dumnezeu⁸⁸⁷ E ceea ce a m rturisit i osp tarul prea sînt al întregii Biserici⁸⁸⁸.

727. *Întrebare* : *Oare trebuie s primesc pe orice c lug r str in care vine la mine, necercetînd cele cu privire la el? Iar dac -l primesc, cum trebuie s -l slobozesc? i trebuie s -i dau ceva cînd pleac ? C ci sînt unii care o cer i aceasta.*

R spuns : S-a scris în Proverbe: „Nu b ga pe orice om în casa ta" (Sir. 11, 13). Cînd vine deci la tine un str în, roag -te mai întîi lui Dumnezeu i apoi cerceteaz cele cu privire la el; i de unde este i unde merge. i de-

care a avut-o Hristos i pe care o putem avea de la El i noi, ne face s dispre uim judec ile cu ei pentru lucrurile lumii, c ci ne descoper relativizarea lor în compara ie cu valoarea absolut a sufletului.

⁸⁸⁶ Hristos care ne-a ajutat, s nu d m prea mare însemn tate lucrurilor lumii, din mil pentru oameni, pentru a-i face buni prin bun tatea noastr , ne va aduce la des vîr ire pe linia aceasta. Facem binele atra i de perspectiva des vîr irii noastre eshatologice. Perspectiva eshatologic între ine în noi dinamismul binelui i-l face s sporeasc .

⁸⁸⁷ În grece te cuvîntul are atît în elesul de „rug ciune" cît i de „dorin ". Rug ciunea e i dorin . Ca atare e îndreptat spre viitor i în ultima analiz spre viitorul eshatologic, spre împlinirea des vîr it a omului. În esen cerem dela Dumnezeu mîntuire, iar mîntuirea e fericirea ve nic dup sfîr itul timpului.

⁸⁸⁸ Ed. Volos la not : „Poate prin osp tarul întregii Biserici, P rintele în elege fericitul Pavel. C ci el a spus: „Însu i Domnul p cii s v dea vou pace totdeauna" (II Tes. 3, 16). Pavel e un mare osp tar, pentru c Hristos i-a încredin at, grija de sufletele noastre, pe care o îpline te prin Epistolele sale pîn la sfîr itul lumii, cînd Domnul va veni a doua oar ."

i pare c trebuie s -l prime ti, prime te-l i sloboze te-l dup ce l-ai hr nit, nedîndu-i nimic. C ci de vrei s faci peste puterile tale, nu vei putea mult timp.

728. *Întrebare* : *Ce m sf tui i? Avînd încredere într-unul, l-am inut pentru cîteva zile. Dar voiesc s m duc undeva i m ru inez s -i spun s plece, ca s nu se sminteasc . Sau voiesc s -l slobozesc f r nici o pricin . Ce s fac ?*

R spuns: Spune-i cu senin tate: „Ava, te-ai hot rît acum s pleci undeva?” i de va zice: „Da ! ”, spune-i: „ i eu am o treab i vreau s plec pentru ea”. Iar de va spune: „Nu!”, spune-i: „ i ce m sf tuie ti? Ca trebuie s plec undeva. i nu e aci cineva care s te poat sluji.” i a a va pleca cu pace.

729. *Întrebare* : *Oare e bine s pui la locul lor lucrurile din chilie, ca s nu se piard vreunul, sau s las totul în grija lui Dumnezeu?*

R spuns: E bine s le pui la locul lor i nu numai pe cele trebuitoare oaspe ilor, ci i pe cele de care te sluje ti, dup ce te-ai folosit de ele. C ci nu trebuie dat prilej de ispit diavolului. Dar dac s-ar întîmpla ca din uitare sau din negrij s se piard vreunul, nu te nec ji, ci învinov e te-te pe tine pentru negrij i cere lui Dumnezeu iertare. i nu nesocoti lucrul cel bun al primirii de oaspe i, ci st ruie pe cît po i, dar nu peste putere, f cînd aceasta cu dreapta socoteal . i îngrije te-te de aci înainte s nu dai loc ispitei.

730. *Întrebare* : *Domnul a spus : „Ferici i cei ce plîng” (Mt. 5, 5). Iar Apostolul ne cere s fim bucuro i i*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

apropia i unii de al ii (Rom. 12, 8). Ce fapte s vîr ind cineva, trebuie s plîng ; i ce fapte trebuie s le fac cu bucurie ? i cum e cu putin s le aib cineva pe amîndou deodat : plînsul i bucuria?

R spuns : Plînsul este întristarea cea dup Dumnezeu, pe care o na te poc in a. Iar semnele poc in ei sînt: postul, psalmodierea, rug ciunea, gîndirea la cuvintele lui Dumnezeu. Iar bucuria este: veselia cea dup Dumnezeu, care se arat cu cuviin în cuvînt i fapta celor cu care ne întîlnim. S aib deci inima plînsul, iar fa a i cuvîntul veseliei cuviincioas . i a a se pot avea amîndou deodat ⁸⁸⁹

731. *Întrebare* : *Dac un prieten îmi cere, s m pun cheza pentru el, s ofac, sau nu?*

R spuns : *Chez ia aduce ispit . De voie ti deci s scapi de ispit , nu te pune cheza , ci spune-i cu îndr zneal , zicînd: „Tu cuno ti iubirea ce o am pentru tine, dar am porunc de la p rin i s nu m pun chez ie pentru cineva, cunoscînd ei sl biciunea mea i tiind de mai înainte mai bine ca mine cele ce se vor întîmpla. Deci m tem s calc porunca i s p c tuiesc împotriva lui Dumnezeu". Spune-i-le acestea i de se va întrista, nu te îngriji. Iar de po i s scapi prin vreun motiv oarecare, bine este. C ci se poate întîmpla ca acela s nu mai primeasc a te lua ca cheza , fie din cinstire pentru tine, fie pentru alt motiv. i în acest caz nu e ti tu pricina i nu va avea motiv sa se întristeze. Dar dac te pomene ti f r*

⁸⁸⁹ Ioan Sc rarul a vorbit de „plînsul de bucurie f c tor" (Scara, cap. VII). De fapt poc in a adev rat e unit cu bucuria deslipirii de p cat. Dar aceast dezlipire este iubire de oameni. i ea trebuie s se arate în bucuria de altul.

s - i dai seama c te-ai pus cheza , nu te l sa într-o i mai mare nep sare, ci spune gândului: „Ceea ce s-a f cut, s-a f cut, dar Domnul m va izb vi i m va acoperi de cele ce vor urma". i s nu încetezi s te rogi lui Dumnezeu pentru aceasta i puternic este El s lucreze dup mare mila Lui.

732. *Întrebare* : *Am un prieten care e în primejdie s - i piard mîntuirea sufletului, sau lucrurile. Porunce ti s -l ajut ?*

R spuns: De e prietenul t u dup Dumnezeu ie în primejdie s - i piard mîntuirea sufletului, sau lucrurile lui, sile te-te s -l aju i dup puterea ta, întrucît nu- i pricinuieste ti v t marea sufletului. Dar dac - i vine din aceasta vreo v t mare a sufletului, nu te b ga, ci las lucrul în grija lui Dumnezeu i roag -te Lui s -l ajute pe aproapele. i puternic este El ca s fac cu acela ceea ce- i este de folos, cum ar trebui s facem i noi ⁸⁹⁰.

733. *Întrebare* : *Am un prieten de care s-a aflat c este eretic, S -l îndemn s vin la dreapta credin a, sau nu?*

R spuns: Înva -l s cunoasc dreapta credin . Dar s nu i te împotrivi te, nici nu voi s afli ce gînde te, ca s nu intre în tine otrava lui. Iar de va voi peste tot s

⁸⁹⁰ A te a angaja pentru aproapele cu primejduirea vie ii tale, va avea ca efect nu numai pierderea lui, ci i a ta. Iubirea ta nu- i va fi în acest caz spre folos nici lui i te va pierde i pe tine în a a m sur c va sl bi i iubirea ta. E drept c Sfîntul Pavel a spus c e în stare s se fac el însu i anatema pentru cei din neamul s u (Rom. 9,3). Dar el n- ar fi ajuns la anatema, pentru c nu se primejduia s - i sl beasc dragostea de Hristos, fiind înt rit tocmai prin aceasta în ea în mod des vîr it.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

se foloseasc i s asculte adev rul credin ei lui Dumnezeu, du-l la Sfin ii P rin i care pot s -l foloseasc i a a te vei afla ajutându-l dup Dumnezeu, r mînd nev t mat. Dar dac a doua i a treia sf tuire nu prime te îndreptarea, ocole te-l, dup cuvîntul Apostolului (Tit. 3, 10). C ci nu voe te Dumnezeu s fac cineva ceea ce-i peste puterea lui, cum zic P rin ii: „De vezi pe careva încîndu-se în rîu, s nu-i dai mîna, ca s nu te trag i pe tine i s mori împreun cu el. Ci d -i toiagul t u i de po i s -l tragi, e bine, iar de nu po i, las -i toiagul i mîntuie te-te pe tine" (Les Sentences des Peres du desert. Nouvel recueil, Solesnes, 1976, nr. 472).

734. *Întrebare* : *Un oarecare dintre P rin i, care avea ni te prieteni în Domnul i era socotit ca drept credincios, s-a aflat ca fiind eretic în cugetare. Atunci prietenii s-au desp r it de el. Dup aceea, aflînd ei c acela voie te s se despart de Biseric , s-au gîndit s mearg la el i s -i pun metanie, ca nu cumva s ofac aceasta din întristare i s li se socoteasc lor aceast gre eal a lui. i venind l-au întrebat pe B trîn despre aceasta.*

R spuns : Patima e patima. Nu va ar ta ic o încuviin a i. Deci nu-i pune i metanie, ca unii ce a i fi gre it fa de el, ci ca s nu se despart de Biseric .

735. *Întrebare* : *Aceia i l-au întrebat iar i pe B trîn : De se, va desp r i de Biseric i ne vom întîlni apoi cu el, îl vom saluta, sau nu?*

R spuns : Purta i-v cu el cum v purta i cu to ide acela i fel, punîndu-l în rînd cu ei.

736. *Întrebare* : *De intr cineva în biseric în timpul liturghiei și iese înainte de apolis, oare e pcat ?*

R spuns : Lucrul des vîrit și plcut lui Dumnezeu este ca cel ce intr în biseric , să asculte Scripturile și să rîmîn la Liturghie pîn la apolisul de la sfîrit. Nu trebuie să plece, fîr un motiv binecuvîntat, înainte de apolis. Cîci aceasta înseamnă despre uirea Liturghiei. Dar cînd cineva e silit de o trebuință , are iertare. Dar nici atunci nu trebuie să se îndrepte eac singur pe sine. Cîci s cear iertare de la Dumnezeu, zicînd : „St pîne, iart -m c n-am putut p zi porunca”.

737. *Întrebare* : *Trebuie să vorbeasc cineva în biseric ?*

R spuns : Nu e numaidecît trebuință să vorbeasc cineva în casa lui Dumnezeu în timpul Sfintei Liturghii. Cîci să se predea rugăciunii și să asculte cu sîrguină dumnezeiețile Scripturi. Cîci ele vorbesc despre mîntuirea sufletelor noastre. Iar dac e nevoie să se vorbeasc , trebuie să se vorbeasc scurt pentru cinstirea și frica ce o cere timpul acesta. Cîci altfel se va socoti vorbirea ca o faptă de osîndit⁸⁹¹.

738. *Întrebare* : *Dac eu nu vreau să vorbesc, dar unii din pîrinii încep o convorbire cu mine, ce să fac ca să nu se sminteasc de t cerea mea, socotind că dispriesc acest lucru ?*

⁸⁹¹ A vorbi în timpul Liturghiei înseamnă a te împrîtia în rugăciuni. Iar prin rugăciune participanții la Liturghie trebuie să fie scufundați ca o comunitate de persoane neconfundate, în Domnul cel în Treime.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : De încep ace tia, r spunde scurt, ar tînd i prin aceasta lucrul ca vrednic de dispre .

739. *Întrebare* : *Gîndul îmi spune s nu ies des din cas . Dar uneori sînt multe Liturghii peste s pt mîn . Oare trebuie s merg la ele, sau e mai bine s m ocup în cas ?*

R spuns : Dac tii c ie irile te vat m prin întîlniri, e de folos s nu ie i des din cas nici pe motiv de a merge la Liturghie, ci numai din timp în timp. C ci lini tea (retragerea) izb ve te de multe rele.

740. *Întrebare* : *Dar dac sînt silit s ies pentru vre-o trebuin a mea sau a P rin ilor, nu p c tuesc greu dac nu merg la Liturghie?*

R spuns : De te sile te o trebuin sau o porunc a P rin ilor, sile te-te s faci lucrul acesta cu frica lui Dumnezeu i nu te n c ji dac lipse ti dela Liturghie. Ci du-te în cas i adu-i aminte de p catele tale. Dar de lipse ti din trînd vie sau nep sare, î i e mai de folos s mergi la Liturghie i s nu te împr tii i s fii cu luare aminte.

741. *Întrebare* : *Cum e mai bine: s cobor noaptea la biseric , sau s -mi fac privegherea în casa mea?*

R spuns : Bine este s priveghezi în casa ta. C ci în biseric se nasc de multe ori convorbiri.

742. *Întrebare* : *Dac vreau s intru într-un martiriu sau într-o biseric , ca s m închin la altar, sau*

sfintelor moa te, sau ca s m i împ rt esc, nu fac o gre eal ⁸⁹²?

R spuns : A intra i a te închina nu e o gre eal . Dar trebuie s te împ rt e ti cu tot poporul ^{892 b} . Îns p ze te-te s nu intri f r grije ca s te împ rt e ti în altar. Dar dac e ti chemat de preot, las -te chemat odat i de dou ori i dac st ruie, f ascultare. C ci tie el ce face i dac ar fi o gre eal , lui i s-ar socoti. Dar ia seama la tine, ca nu cumva s - i r sar de aci slava de art . Deci într , socotindu-te nevrednic. C ci a a e de fapt.

743. *Întrebare* : *Cineva voind s se înso easc cu un altul pentru un lucru oarecare, a întreat pe B trîn de e bine.*

R spuns : Acest lucru nu e de folos nici sufletului, nici trupului, ci va aduce mai de grab neazuri i greu i. i fiindc sînt f r de minte i nu tiu Scriptura, spun un proverb de-al lumii: „Ai un so , cînd îl ai pe Domnul". Deci f cum voe ti. C ci nu d m o porunc ca s nu nec jim pe cineva. Probeaz -te pe tine de rabzi cu pl cere neazul sau nu. Domnul cu voi. Amin.

⁸⁹² Nota ed. Volos: Canonul 69 al Sinodului VI ecumenic opre te pe mirean s între în sf. altar. Se pare c sfîntul admite aci mireanului s între în altar ca s se închine moa telor. Dar mai apoi p r i din moa te au fost a ezate în naos. Dar preotul care împ rt e te pe mirean în altar p c tue te. Numai episcopul i preotul care reprezint pe Arhiereul Hristos, care s vîr e te jertfa în altar, se pot împ rt i în altar.

^{892 b} Se afirm trebuin a comuniunii în Hristos cu to i credincio ii, Acesta e scopul jertfei lui Hristos: scoaterea noastr din egoism i realizarea comuniunii cît mai largi. Aceasta înl tur dezordinea din crea iune.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

744. *Întrebare* : *Gîndul îmi pune în fa pu in - tatea celor de trebuin i c nu m pot hr ni eu i casnicii mei cu ele. Iar de aci mi se na te o întristare. Ce înseamn aceasta ?*

R spuns : Întristarea aceasta este omeneasc . Dar dac am avea n dejde în Dumnezeu, s-ar îngriji El de noi, precum voe te. „Arunc asupra Domnului grija ta” (Ps. 54, 23) i puternic este El s îngrijeasc de tine i de t i, sc pîndu-te de întristare i de necaz. i spune-I: „Fac -se voia Ta” (Mt. 6, 10) i nu te va l sa s te întristezi sau s te nec je ti. Domnul s te miluiasc i s te, acopere dreapta Lui. Amin.

745. *Întrebare* : *Unui avocat iubitor de Hristos i prieten al mîn stirii P rin ilor i-a cerut Ava s se ocupe de un lucru însemnat i grabnic trebuitor. C ci avea obiceiul s împlineasc cererile lor cu toat rîvna, pentru Dumnezeu. Dar din lucrarea diavolului s-a întîmplat s nu se îngrijeasc de acest lucru. i nec jindu-se Ava a întrebat pe acela B trîn ce trebuie s -i scrie?*

R spuns : Scrie-i acestea: tim c - i pricinuim ne-caz i te stingherim cu acest lucru. Dar tu nu te-ai îngrijit de el i ne-ai nec jit, nef cînd nimic. Spune-ne deci cu toat libertatea dac te îngreun m i nu te vom mai îngreuna. Oare f r tine nu poate îndeplini Dumnezeu prin altul această trebuin a noastr ? Gr be te-te i ne spune i Dumnezeu se va îngriji de noi. i roag -te pentru noi.

Acela auzindu-le acestea, sim i în inima lui ca un foc. i puse toat rîvna sa pentru acel lucru pentru rug ciunile lor. i îndat purcese la treab . i se împlini

trebuin a lor. i venind, puse metanie i ceru iertare. Aceasta e t ria cuvîntului care porne te din puterea Sf. Duh. El le împline te toate în scurt timp. C ci iat c lucrul s-a f cut i sufletul lui s-a trezit din trînd vie, maica, relelor.

746. *Întrebare : Un frate a întrebat pe acela B trîn: C rei pedepse e supus cel ce dispre uind un lucru, îl stric sau îl pierde?*

R spuns : Unul ca acesta e asemenea celui ce a furat sau s-a folosit r u de un lucru împotriva voii lui Dumnezeu; i e supus aceleia i osînde.

747. *Întrebare : Dar cel ce din grab , nu din dispre pierde un lucruf r s vrea, e osîndit i el?*

R spuns : Trebuie s se oc rasc pesine i s cear iertare dela Dumnezeu, ca unul care a fost f r de grije ⁸⁹³.

748. *Întrebare : Cînd cineva e în disput cu altul despre un lucru al lui Dumnezeu i nu afl dezlegare, pîn cînd trebuie s st rue?*

R spuns : Dac sfada aduce v t mare sufletului, nu trebuie s st rue în ea. Dar de nu aduce v t mare, nu trebuie s se descurajeze, nici s se îngrijoreze. C ci în

⁸⁹³ În aceasta se arat c lucrurile nu sînt dela noi, ci daruri ale lui Dumnezeu i dispre uindu-le pe ele, dispre uim pe d ruitor. Dar multe din ele poart întip rite în ele i munca semenilor no tri. Deci îi dispre uim i pe ei i munca lor cînd ne purt m f r grije de ele. Ava Dorotei, ucenicul lui Varsanufie i Ioan, a vorbit i el de grija ce trebuie s-o avem fa de lucruri (Cuv. II Despre con tiin ; Filoc. Rom. IX, p. 511).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

acest caz e osîndit pentru nep sare. Pentru c s-a zis:
„Blestemat este cel ce face lucrurile Domnului f r grije”
(Ier. 31, 10). Dar trebuie s roage pe Dumnezeu s -l ajute
s se izb veasc de aceast sfad dup cum îi este de
folos.

749. *Întrebare* : *Cînd fac socoteala cu cineva, îmi
opte te gîndul s trag un mic prisos spre mine i s -l
ciupesc pe acela. Ce s fac ?*

R spuns : Sile te-te, dimpotriv , s -i dai aceluia un
mic prisos care nu te îngreuneaz : de pild un obol, ca s
scapi de urîta l comie. C ci cel ce se sile te s dea
celuilalt un mic prisos, se dep rteaz de voin a de a lua
cu viclenie, mai mult. i dela cele foarte mici omul înain-
teaz la cele mai mari, precum i din patimile mici se
nasc patimile mari. Domnul s te în elep easc întru frica
Lui.

750. *Întrebare* : *Dac dup ce am f cut socoteala,
aflu c f r voie l-am ciupit pu in pe cel lalt, ce s fac ?*

R spuns : Dac i-ai luat mult, d -i înapoi, dac ,
dimpotriv , pu in, cerceteaz -i gîndul ca s vezi de ai
voit s iei dela el. i dac afli c -i a a, d -i lui i aceasta.
Iar dac n-ai voit s -i iei, nu-i da⁸⁹⁴ Nu-i da, decît dac
e foarte s rac. C ci acest pu in îl face sim itor. i în acest
caz îi înapoiezi dup dreptate.

751. *Întrebare* : *Oare e p cat a lucra Duminica ?*

⁸⁹⁴ Dac i-ai ciupit acel pu in cu sila, d -l înapoi, ca s te vindeci de
remu carea con tiin ei. Dac ai f cut-o f r voie, po i s nu i-l
înapoiezi, ca s nu treze ti în el b nuiala cal-ai în elat cu voia i s -i
sl beasc încrederea în tine.

R spuns : Pentru cei ce lucreaz dup Dumnezeu, nu e p cat. C ci Apostolul a zis: „Lucrînd zi i noapte, ca s nu împov r m pe cineva" (I Tes. 2, 9). Dar pentru cei ce o fac din dispre i l comie i în dorin a de cî tig urît, e p cat. Totu i bine este ca în ziua învierii, în s rb torile domne ti (împ r te ti), i în cele de pomenire ale Apostolilor, s ne oprim dela lucru i sa mergem la biserici. C ci aceasta e o tradi ie dela Sfin ii Apostoli.

752. *Întrebare* : Oare e bine s se dea un dar binecuvîntat (evloghia) al P rin ilor vreunui om de alt credin , sau vreunui s rac? ⁸⁹⁵

R spuns : Nu ov i a da un dar binecuvîntat s racului. C ci e o fapt de milostenie. Nici celui de alt credin . C ci darul binecuvîntat nu se vat m de c tre cel de alt credin . Ci mai degrab îl binecuvînteaz pe acela. i se poate întîmpla ca prin binecuvîntarea ce are în sine puterea lui Dumnezeu s vin i acela la cuno tin a adev rului. C ci un oarecare Filimon, cînt re din flaut, voind s jertfeasc în locul Sfîntului mucenic Apoloniu i vrînd s nu fie cunoscut de privitori, s-a îmbr cat în haina lui i prin puterea aceluia s-a convertit i a devenit mucenic. (Historia monachorum XIX: Festuguiere, Les Moines d'Orient IV/I, pg. 106 - 108)^{895b}

⁸⁹⁵ În ed. Volos la not : EuAoyia P rin ilor se numea ceva primit dela vre-un P rinte spre binecuvîntare i sfin ire de pild : ceva de mîncare, sau de b ut, sau vreo hain .

^{895b} Acest Filimon a voit s -l scape pe Apoloniu, dîndu-se drept Apoloniu i jertfind idolilor în locul lui. Dar dragostea lui pentru Apoloniu i puterea hainei lui pe care a îmbr cat-o, l-a convertit la credin a cre tin .

Sfin ii Varsanufie i Ioan

753. *Întrebare* : *Vita mea este bolnav . E oprit oare a rosti ni te descîntece asupra ei ?*

R spuns : Descîntecule e oprit de Dumnezeu i nu trebuie folosit cu nici-un pre . C ci c lcareea poruncii lui Dumnezeu e spre pieirea sufletului. Folose te pentru vit mai de grab celelalte mijloace de vindecare ale doctorilor. C ci aceasta nu e p cat. Dar toarn peste ea i aghiasm ^{895c}.

754. *Întrebare* : *De merge sluga mea bolnav , f r voia mea, la un descînt tor, oare mi se socote te ca p cat ?*

R spuns : Nu i se socote te ie, ci lui. Dar de afli, ceart -l, îndemnîdu-l s nu mai fac iar i acest lucru.

755. *Întrebare* : *Dac mersul la un vr jitor e oprit de Dumnezeu, de v d pe cineva mergînd la el, sînt oare dator s -i spun s nu mearg ?*

R spuns : De este un prieten alt u în Hristos e ti dator s -i spui: „Frate, î i vat mi sufletul i mîinii pe Dumnezeu care opre te lucrul acesta”. i de nu va primi sfatul t u, el va vedea. Dar dac e altcineva, nu te prive te, afar de cazul c te întreab el despre aceasta. Atunci e ti dator s -i spui adev rul. C ci de nu i-l spui, te

^{895c} Descîntecul, vraja, fermec toria const în a vedea în puterile naturii sau ale omului puteri dumnezeie ti, sau mai degrab diavole ti. C ci invocarea lor e mai degrab porunc i sugestie decît rug ciune. Ele sînt o idolatrie practic . Ca atare sînt contrare credin ei în Dumnezeu, cel mai presus de natur . Dar a ne folosi de puterile naturii, ca puteri ale naturii, puse de Dumnezeu în ea, pe baza cunoa terii lor, cum fac medicii, nu e p cat. Dar e bine de chemat i ajutorul lui Dumnezeu, care se adaug la puterile naturii.

osînde ti. C ci Saul vrînd s mearg la un vorbitor din pîn-tece (ventriloc), l-a întreb- at pe Ionatan, fiul s u, i aresta nu i-a îng duit s mearg i a fost osîndit de el (I Imp. 28). Dac deci cineva e sub st pînirea ta, e ti dator s -l sf tue ti i s -l cer i cînd calc sfatul.

756. *Întrebare* : *De cump r sau vinde cineva vre-un lucru, nu e p cat s se învoiasc cu un pre prea mare sau prea mic ?*

R spuns : Cînd nu se întîmpl f r voie, ci cu voia, nu e p cat s se dea i s se ia un pre potrivit învoelii. Dar cînd cineva tie ca a luat mai mult, e dator s înapoeze dela sine. Prin aceasta face un lucru bun i o face spre mul umirea celuilalt. Dar cînd cineva se învoe te cu unu care e sub st pînirea lui, trebuie s se gîndeasc dac nu cumva acela se învoe te cu el pentru c se afl sub puterea lui. C ci altfel s vîr e te un p cat. El trebuie s -l asigure pe acela: „Frate, nu m sup r dac nu faci a a cum zic eu, dar nici nu- i dau mai mult. Deci f cum î i place i cum voe ti”.

757. *Întrebare* : *E bine cum înv a i, ca omul s se învinov easc în toate pe sine. Dar dac sînt învinov it de cineva ca unul ce a fî gre it împotriva lui, iar eu nu m tiu s fî gre it ce s fac ? C ci dac voesc s m osîndesc pe mine însumi m aflu înt rindu-l în sup rarea lui împotriva mea, ca i cînd arfî adev rat gre ala mea împotriva lui. Iar dac , dimpotriv , voesc s m ap r, spunîndu-ic lucrul nust a a, m aflu îndrept indu- m pe mine. iatunci cum mai iau asupra mea def imarea ? Lumineaz -m ,P rinte sfinte, ce trebuie s fac ?*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Întîi oc ra te-te pe tine în inima ta i pune-i metanie aceluia, zicînd: „Iart -m pentru Domnul !” Apoi cu smerenie, nu ca i cînd ai voi s te îndrept e ti, ci ca s -l t m duie ti pe acela i ca s dep rtezi dela el b nuiala asupra ta, spune-i: „P rinte, nu m tiu pe mine s fi voit s te sup r în ceva, sau s fi gre it împotriva ta. Deci nu mai fi sup rat pe mine”. Iar dac nu se încredin eaz nici a a spune-i: „Am gre it, iart -m !”⁸⁹⁶

758. *Întrebare* : *Dar de gre esc împotriva lui i el, auzînd, se sup r , oare e bine s ascund adev rul, ca s vindec sup rarea lui ? Sau s -i m rturisesc, gre ala i s i cer iertare ?*

R spuns : De afli în mod sigur i tii c lucrul va veni la cercetare i se va da pe fa , spune-i adev rul i cere-i iertare. C ci de min i mai departe, îl înfurii i mai tare. Dar de n-a aflat i nici nu se va cerceta acest lucru, nu e r u s taci i s nu dai loc sup r rii. C ci Samuil proorocul cînd a fost trimis s ung pe David ca rege, s-a preg tit prin jertf adus lui Dumnezeu, temîndu-se s nu afle Saul aceasta. i i-a spus Dumnezeu: „Ia cu tine o juninc i de te va întreba Saul: ce-ai venits faci?, spune-i: „Am venits jertfesc Domnului” (I Imp. 16, 2-3).

i a a ascunzînd regelui un lucru care l-ar fi dus la mînie, i l-a spus numai pe cel lalt. Deci ascunde i tu lucrul care sup r . i cu vremea va trece.

⁸⁹⁶ Mai u or înmoe inima cuiva fa de tine, recunoscîndu-te vinovat, chiar dac nu e ti. Iar tu vei spori f cînd aceasta f r s te tii vinovat. Apoi vei ad uga la aceasta bun con tiin i mul umirea de a-l vedea pe acela cu inima înmuat . Bun tatea biruie te pîn la urm r utatea, sau comuniunea, r ceala singur t ii egoiste.

759. *Întrebare* : *Dac e v dit c n-am gre it eu cuiva, dar mi s-a gre it de c tre el, cum pot s m învinov esc pe mine însumi ? De pild , c l torind undeva, m întîmpin cineva pe care nu l-am cunoscut niciodat , i f r s spun nimic, m p le te f r motiv. Cum pot s m învinov esc pe mine însumi de aceasta ?*

R spuns : *Po i s - i spui: „Am gre it pornind pe acest drum. C ci de n-a fi pornit pe el nu m-a fi întîlnit cu acest om i nu m-ar fi p lit". Vezi c po i s iei i în acest caz vina asupra ta?*

760. *Întrebare* : *Dac nu-mi v d limpede p catul i nu mi se pare drept s m învinov esc pe mine însumi, ce s fac ?*

R spuns : *Spune: „C amp c tuite neîndoielnic. Dar p catul meu s-a ascuns acum dela mine"⁸⁹⁷. Aceasta e înc o învinov ire de sine.*

Întrebare : *Un alt mirean iubitor de Hristos venea regulat în mîn stirea P rin ilor. Dar odat a întîrziat s vin . i Ava întrebîndu-l în glum : „Ai mai cunoscut drumul ?", el a r spuns: „Avo, dac v-a i fi rugat pentru mine, n-a fi întîrziat. Dar v rog spune i aceasta B trînelui". i auzînd B trînel, îi r spunse:*

R spuns : *Ne-ai v dit pe noi dormind i neputînd face nimic. Dar nici tu nu te-ai ar tat mai sîrguitor, ca s*

⁸⁹⁷ Memoria nu re ine toate faptele i gîndurile mele. Dar ele se întip resc în felul meu de a fi i de a m purta. i cîteodat revin în amintire dintr-un incon tient" pe care-l port cu mine.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vii i s ne treze ti din somn ^{897b}, m car c o puteai ti aceasta dela ucenicii Domnului. C ci cînd erau înv lui i de furtun , au venit la El i L-au trezit, zicînd: „Înv torule, mîntue te-ne c pierim (Lc. 8, 24; Mt. 8, 25). i trezit fiind, i-a mîntuit pe ei.

762. *Întrebare* : *Citindu-le acela acestea, i-a scris iar i acelea i i B trînul i-a r spus:*

R spus: Iart -m ,c ci în disput nu e smerenie⁸⁹⁸. i auzînd acela, a fost str puns de cuvînt i aplecat folosit.

763. *Întrebare* : *Un iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn: Dumnezeu af cut pe om liber. Dar alt dat zice: „F r de Mine nu pute i face nimic" (Io. 14, 6). Cum se împac libertatea cu neputin a de a face ceva f r Dumnezeu?*

R spus: Dumnezeu af cut pe om liber, ca s poat înclina spre bine. Dar înclinînd spre bine prin voie liber , nu e în stare s -l împlineasc f r ajutorul lui Dumnezeu. C ci s-a scris: „Nu e dela cel ce voe te, nici dela cel ce alearg , ci dela Dumnezeu care milue te" (Rom. 9, 16). Dac deci î i apleac omul inima spre bine i cheam pe Dumnezeu în ajutor, Dumnezeu, luînd aminte la dorin a lui cea bun , d rue te putere lucr rii lui. i a a se întîlnesc amîndou ; libertatea omului i puterea lui Dumnezeu. C ci binele vine de la Dumnezeu, dar se

^{897b} N-ai venit s ne treze ti prin rug ciunile tale din vremea cînd erai pe drum.

⁸⁹⁸ Cel ce r spunde la înv tura primit , dovede te c se ine mai de tept. Deci nu are, smerenie. Dar i cel ce- i repet înv tura, dovede te c vrea s impun celuilalt sfatul cu sila.

împline te de c tre sfin ii Lui. i a a se sl ve te
Dumnezeu în to i i El îi sl ve te pe ei ⁸⁹⁹.

764. *Întrebare* : *Am rudenii în planul lumii* ⁹⁰⁰:
unele de rang înalt i sînt aci; altele, de stare modest i
locuesc departe. i se întîmpl c cele din urm vin la
noi. De m întreb deci cineva: cine sînt, s le spun
adev rul sau s tac ? Fiindc dac spun adev rul
aceasta sup r rudeniile de aci i le face s se
înro easc de ru ine.

R spus : Nu trebuie s faci public lucrul acesta,
dac nu e nevoie. Mai ales dac aceasta sîrne te
sup rarea celor de aci. Chiar dac e ti deci întreat,
trebuie s r spunzi cu în elepciune, ca s nu dai lucrul pe
fa . Dar dac din aceasta nu se sup r i nu se nec je te
nimenea i e ti întreat, nu trebuie s ascunzi adev rul.
C ci altfel te ar i st pînit de slava de art . Doar to i
sîntem f pturile lui Dumnezeu i nimeni nu e de neam
mai str lucit ca altul, decît cel ce face voia lui

⁸⁹⁹ Este cu neputin a se separa practic între contribu ia omului i a
lui Dumnezeu în binele ce se s vîr e te. Sinergia se arat ca un tot
divino-uman. Nu se poate spune care începe mai întîi i care, d mai
mult. Întreaga fapt e i a omului, i a lui Dumnezeu. Se spune
aci c omul d înclinarea spre bine, iar Dumnezeu d puterea
împlinirii lui. Dar i înclinarea de fapt a omului e produs de
Dumnezeu. Îns nu f r contribu ia omului. C ci libertatea omului ar
putea înclina i spre r u, cu tot ajutorul lui Dumnezeu. Iar puterea cu
care se face binele nu e numai a lui Dumnezeu, ci i a omului. Chiar
în puterea omului e i puterea lui Dumnezeu i în folosirea puterii lui
Dumnezeu e i efortul omului. Binele f cut prin om e produsul
omului întip rit de Dumnezeu, sau al omului îndumnezeit i al lui
Dumnezeu coborît la nivelul omului, umanizat, tr ind efortul omului.
Puterea lui Dumnezeu se sl ve te de efortul omului, puterea omului
se sl ve te prin înt rirea ei prin puterea lui Dumnezeu.

⁹⁰⁰ Rudenii de sînge, nu spirituale.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dumnezeu. Numai slava de art aduce deosebire între oameni. Dar trebuie ferit conștiința celorlalți, pentru slăbiciunea gândului lor, când nu e nici-o nevoie să faci cunoscut public un lucru.

765. *Întrebare* : *Am o slugă atins de o boală molipsitoare (lepra). Oare trebuie să o țin în casă, sau nu?*

Răspuns : Nu trebuie să o ții în casă, căci nu suportă tot și să fie împreună cu el. Dacă ar suporta, ar fi un lucru binecredincios. Deci nu trebuie să necăjești pentru el pe alții. Ci predă-l în casa de săraci a celor atinși de astfel de boală și dă-i lui hrană și umbră ca mintea trebuincioasă și a ternutului, ca să nu fie împovărată această casă de nimic.

766. *Întrebare* : *Dar dacă primind cele trebuitoare lui, precum ai poruncit, voe-te să ia și partea lui din cele ce se aduc din afară de către unii sau de către mine, îi voi îngădui să ia, sau nu?*

Răspuns : Nici nu-l îndemna, căci e o împovărare pentru ceilalți, nici nu-l împiedica, ca să nu cârtească, sau să hulească. Ci să facă el ce voe-te. Iar dacă darul e delat, când are dorința să-l ia, dă-i-l.

767. *Întrebare* : *Tatăl meu după trup îmi vorbește mereu despre lucruri materiale ce nu aduc nici-un folos sufletului și sînt necăjite și trebuie să-l ascult. Dar nici nu vreau să-l fac să tac. Ce să fac?*

Răspuns : Bine este, dacă poți să-ți muștrăci mintea delat celor spuse de el, fie la rugăciune, fie la pomnirea

cuvintelor lui Dumnezeu și la învățătura Prinților. În acest caz lasă-l să vorbească ceea ce vrea. Dar de nu poți, sile-te-te cu blîndețe să-l oprești de la o astfel de vorbire și să-l îndemni să o mute la altă mai de folos, ca nu cumva întîrziind în ea, să se afle în ea o cursă a vrăjmașului. Căci acela poate întinde cursa lui în chip nevăzut și printr-un cuvînt, numai să afle pe cineva care-l ascultă cu plăcere.

768. *Întrebare* : *Cînd în vreme ce culegem strugurii, vin unii și ajung frunzele, nu e necuvenit să-i oprim și se ating de struguri ? Iar dacă îi bînuiesc că au furat struguri, nu trebuie să-i pipăie ? Și de află la ei struguri, pot să-i ia ca și nu fac nimic alții la fel ? Căci gîndul meu are îndoeli în privința acestora.*

Răspuns : Nu e necuvenit, să nulești gîndurile și să nu se atingă de struguri. Iar de bînuiești pe vre-unul că are struguri ascunși, dar nu e sigur, nu-l pipăie cu orice preț, ca nu cumva, negînd la el struguri, să te faci de rușine. Deci de tîi că are și-l ierși, bine este, iar de nu tîi, lasă-l fără să-l cerci.

769. *Întrebare* : *Cînd am făcut o nedreptate și vreau să o repar, mi se trufește gîndul că fac un bine. Ce trebuie să-mi spun ?*

Răspuns : Spune-îi: „Cel ce face nedreptate, se pedepsește. Iar cel ce repară nedreptatea, scapă de pedeapsă și are laudă”. Căci altceva e a face bine și altceva a face nedreptate. Facerea de bine slujește lui Dumnezeu și pricinuieste odihna veșnică^{900b}. Iar

^{900b} Binele făcut îți trezește mulțumirea de cîte ori de gîndești la el, deci în veci a spus Sf. Grigorie de Nisa.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

nedreptatea Îl mînie i pricinue te pedeapsa ve nic . Aceasta e ceea ce a spus David: „Abate-te dela r u i f binele" (Ps. 33, 15). Dar f r Dumnezeu nu putem face vreun bine⁹⁰¹. C ci a spus: „F r de Mine nu pute i face nimic" (Io. 15, 5). Iar Apostolul zice: „Ce ai ce n-ai luat? Iar de-ai luat, ce te lauzi ca i cînd n-ai luat?" (I Cor. 4, 7). Dac deci nici în lucrarea binelui nu trebuie s ne trufim cu cugetul, cu cît mai pu in cînd ne abatem dela r u . C ci e mare nebunie a socoti drept laud faptul de a nu p c tui. Ia deci seama la tine, frate, ca nu cumva s te am geasc viclenii draci. Pe care fie ca Domnul s -i fac f r putere, prin rug ciunile sfin ilor Lui. Amin.

770. *Întrebare* : *Sînt bolnav i doctorul mi-a cerut s fac baie. Oare nu e p cat ? i trebuie oare s m ar t doctorului ?*

R spuns : Nu s-a interzis mirenilor cu totul s nu fac baie cînd trebuin a o cere. Deci dac cineva e bolnav i are nevoie de baie, nu e p cat s fac . Iar dac cineva e s n tos, baia îi aduce refacere, odihn , dar i mole eala trupului. Deci p ze te cele cu care sîntem datori, adic inima i limba ca s nu judece i s nu dispre uiasc pe cineva. C ci baia nu aduce osînd mireanului.

Cît despre ar tarea la doctor, celui mai des vîr it îi e propriu s lase totul pe seama lui Dumnezeu, chiar dac lucrul acesta îi este cu greutate. Iar cel mai slab, s se arate doctorului. C ci nici aceasta nu-i p cat, ci e i o fapt de smerenie, c fiind mai slab, a avut nevoie s se arate pe sine doctorului. Dar trebuie s cugete c f r

901 De aceea nu ne putem mîndri pentru nici-un bine f cut. Chiar dac nu ne d m seama c Dumnezeu ne-a dat puterea s -l facem, e bine s o tim aceasta, ca s nu ne mîndrim. C ci mîndria, oricît de mic , va cre te i ne va aduce multe rele nou i altora.

Dumnezeu nu poate face nimic nici doctorul, ci Dumnezeu e cel ce dă sănătate celui ce suferă, când vrea să te⁹⁰².

771. *Întrebare* : Unii sînt mînași de diavolul împotriva mea fiindcă sînt evlavios, fiindcă nu merg des la piașă, nici nu mă ocup cu fel de fel de treburi. Și cînd, din vreme în vreme, trebuie să îmi ceară să mă duc la baie, mă rușinez, dar mă tem să îmi smintesc pe cei porniți împotriva mea, că ocolesc baia din evlavie. Oare ce înseamnă aceasta, prietene ?

Răspuns : Aceasta e slavă de artă. Doar tu ești mirean, și, precum am spus, mireanul nu e oprit de la baie, cînd trebuie să o ceră. Iar dacă satana îți mînaș pe unii să creadă că ești prooroc, că s-au găsit cugetul tău și se trufesc, și din partea ta întorești această minciună despre tine, de aceasta trebuie să te rușinezi. Dar și de faptele care calcă porunca lui Dumnezeu, că desfrîul, iubirea de argin și cele asemenea. Căci acestea smintesc cu adevărat. Și de acestea va da omul socoteală nu numai pentru sine, ci și pentru vîntul mării aproapei. Căci pe cît și cu adevărat pricina de sminteală este baia unită cu moleșala, nu cea din trebuie. Cea care nu e pentru moleșală, ci din trebuie, nu are în ea sminteală. Iar cel ce se smintește, se face vinovat prin sine însuși. Și rușinarea de aceasta e din slava de artă ce vine de la diavolul.

⁹⁰² Părea că bolnavul se poate arăta doctorului, dar trebuie să cugete că fără Dumnezeu nu-i poate aduce la sănătate nici doctorul, se încadrează în învățătura despre sinergie: în toate trebuie să facă omul tot ce poate, dar în toate conlucrează Dumnezeu, dacă-L rugăm, fără să ținem că omul și ce dă Dumnezeu. Efortul omului, priceperea lui se umplu de puterea lui Dumnezeu. Dumnezeu care a creat natura, o poate împlini printr-o putere în plus.

772. *Întrebare* : Ai spus, P rinte, c sminteal pricinue te cu adev rat cel ce calc porunca lui Dumnezeu; i el e supus i judec ii pentru v t marea aproapelui. De ce a spus atunci Apostolul celui ce m nînc din c rnuri jertfite idolilor: „Po i s m nînci, c ci nu e nimic în lume jertfit idolilor. Dar dac fratele t u nu se zide te din aceasta, nu-l pierde cu mîncarea ta pe acela pentru care a murit Hristos" (I Cor. 8, 4-11). Iat c -lface vinovat pe om de v t marea altuia printr-o mîncare neoprit de o porunc a lui Dumnezeu, dar iart pe cel lalt pentru sl biciunea lui.

R spus : Mai întîi, frate, Apostolul a poruncit i a cerut ca nimenea s nu-i mai g seasc pricina, ci fiecare s se supun poruncii Lui, ca legii lui Dumnezeu (I Cor. 11, 16). De altfel eu spun ce gîndesc. În acest caz sînt dou lucruri deosebite: împrejurarea i fapta. Prima era slujirea adus idolului, ca mijloc prin care se slujea dracilor; a doua era carnea adus ca jertf dracilor i care celui slab i se p rea cu adev rat ca era carne jertfit idolilor. Acesta v zînd pe un credincios mîncînd din aceste c rnuri, se sim ea îndemnat s m nînce i el din c rnurile ce p reau c sînt jertfite idolilor. Prin aceasta el î i întina con tiin a. Dar credinciosul nu le socotea c rnuri jertfite idolilor, ci mîncare sfînt , creat de Dumnezeu i el mîncă cu con tiin a curat i nu f cea un r u. Dar fiindc fratele era mai slab în credin i socotea c aceasta era carne jertfit idolilor, Apostolul mustr pe credinciosul care mîncă o mîncare nefolositoare ce aducea v t mare aproapelui, fapt str in de iubirea cea dup Hristos. C ci mîncînd nu împlinea o porunc a lui Hristos, iar nemîncînd nu c lca o porunc . i cere s aleag mai de grab zidirea aproapelui decît mîncarea.

Dar în privința băii, a face baie nu e prin sine ceva necuvenit. Nici oprit. Și cel ce se sminte-te-și ia singur osînda pentru sminteala sa. Deci a se ruina un mirean de a face baie mai ales cînd o cere trebuința, din pricina clevetirii oamenilor, înseamnă slav de art. Și aceasta aduce vătămare omului. Tu deci, cînd nevoia o cere, fă baie cu frica lui Dumnezeu și nu cu moleala. Căci aceasta e contrar fricii de Dumnezeu și aduce vătămare sufletului.

773. *Întrebare* : *În orice hrană se cuprinde o oarecare dulcea . Nu pricinuită oare prin aceasta o vătămare celui ce se împărtășește de ea ?*

Răspuns : Cel ce a pus în orice mîncare o astfel de dulcea este Stîpînul Dumnezeu. Deci ea nu este spre vătămare celui ce se împărtășește de ea cu mulțumire. Dar trebuie să se păzească de împărtășire^{902b}. Aceasta aduce vătămare sufletului.

774. *Întrebare* : *Nu se cuvine oare să se facă orice lucru cu toată cură ? De pildă cele ce în deosebite, sau altele ?*

Răspuns : Nu e necuvenit să fie orice lucru curat și cu bun înfățișare în folosirea lui. Dar nu trebuie făcut din aceasta o patimă. Căci Domnul se bucură de toată cură. Dar cînd te vezi împărtășindu-te de un lucru, adu-ți aminte de sfîrșitul lui, cum se strică, și vei lua odihna

^{902b} Vedem în toate aceste sfaturi o remarcabilă îngrădire în alegere din partea celor doi Bîtrîni. Accentul se pune pe interior, nu pe cele din afară. Aceasta trebuie păzită curat.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

(din partea împ timirii). C ci nimic nu r mîne la aceea înf i are, ci toate sînt stric cioase i pieritoare^{902c}.

775. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn, zicînd: De m cheam vre-un iudeu sau vre-un necre tin la o s rb toare a lui, la osp , sau îmi trimite niscai daruri, s primesc sau nu ?*

R spus : Nu primi, c ci e contrar canoanelor Sfintei Biserici i nu trebuie s prime ti⁹⁰³.

776. *Întrebare* : *Dar dac e un om mare i prieten al meu i se supar dac nu primesc ? Ce s -i spun ?*

R spus : Spune-i: Iubirea ta tie c toate cele poruncite de Dumnezeu trebuie s le p zeasc cei ce se tem de El. i te po i încredin a de aceasta din cele ce le faci tu însu i. C ci nu vei suferi niciodat s calci porunca tradi iei tale de dragul meu. Socotesc c aceasta nu te va face s nu vezi iubirea mea. C ci avem i noi tradi ia noastr dela Dumnezeu i dela înv torii no tri, ca s nu primim ceva dela cei de alte credin e la s rb torile lor. Dar prin aceasta nu sl besc iubirea mea fa de tine.

777. *Întrebare* : *Sînt unii negustori necre tini care- i vînd în s rb torile lor m rfurile lor. Oare e oprit a cump ra dela ei cele de trebuin ?*

^{902c} Numai sufletul e nepieritor. El se înfrumuse eaz mereu în cei buni. Toate sînt relative, numai sufletul are o valoare ve nic .

⁹⁰³ O împiedic aceasta canonul 70 apostolic i can. 37 i 38 al Sinodului din Laodiceea.

R spuns: Nu e oprit. C ci dup Apostol se poate cump ra f r deosebire tot ce se g se te în m cel rie (I Cor. 10, 25), când e de trebuin .

778. a. *Întrebare* : *Un mirean iubitor de Hristos, profesor în tiin ele lumii, avea un fiu greu bolnav. i a întrebat pe acela B trîn Ioan dac va tr i sau va muri. i i-a r spuns c va tr i. i a tr it precum a spus B trînul. Dar dup o vreme, un alt fiu al lui s-a îmboln vit greu. i iar i venind, a întrebat despre el. i B trînul i-a r spuns:*

Noi ne rug m, dar ine de voia lui Dumnezeu s - i fac mil cu el. Tu taie- i voia ta i mul ume te-I Lui în toate (I Tes. 5, 18).

b. *Auzind acestea i nepricepînd în elesul cuvîntului i al r spunsului a crezut c fiul lui va tr i. i întorcîndu-se la fiul s u, acesta deschizîndu- i ochii a v zut pe sfin îi B trîni stînd de fa i zise tat lui s u: „Vezi pe sfin i stînd aproape de noi ?” Iar tat l r spunzînd c nu vede pe nimeni, fiul îi zise: „Iat cum stau i-mi zic: Pentru ce vine i pleac tat l t u, stingherindu-ne cu cererea ca s tr ie ti ? Iat noi ne rug m pentru tine i Dumnezeu a spus: „I-a sosit timpul s ias din trup”. Apoi îi spuse iar i tat lui s u: „Iat , tat , m-au smuls dela un saracin care m tr gea cu el i m-au dus la un foc foarte luminos i negrit i acolo am v zut copii nevinova i care-mi spuneau: „Pentru cererea tat lui t u ne-am rugat lui Dumnezeu ca s fii adus în locul acesta”. i ei s vîr esc acolo Liturghia (Sinaxa) i se împ rt esc ⁹⁰⁴”*

904 Se roag tat l sfîntului B trîn ca s tr iasc fiul s u. Sfin îi B trîni se roag lui Dumnezeu, dar Dumnezeu vrea altfel. Atunci B trîni îl smulg dela un saracin, reprezentînd pe diavol, i-l duc la ni te copii nevinova i care s vîrsesc Liturghia. Ace tia spun c rug ciunea tat lui a sosit pîn la ei, prin rug ciunea sfin ilor B trîni,

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i dup ce a spus copilul aceste cuvinte, a început s zic rug ciunea cea mare: „Tat l nostru carele e ti în ceruri” i „Slav Tat lui i Fiului i Sfîntului Duh”. i a a i-a dat duhul. i tat l s-a mîngîiat foarte, încredin at fiind despre mîntuirea sufletului lui. i venind a vestit acestea B trînelui i l-a rugat s -i arate pentru ce nu i-a spus deschis despre moartea fiului s u, cum i-a spus despre viata celuilalt. Si r spunzîndu-i B trînel, a zis:

i-am spus s i tai voi ta pentru Dumnezeu, ar tîndu- i prin aceasta moartea lui. De ce nu i-am spus aceasta limpede? În elege lucrul acesta din via a ta. Iat e ti profesor în tiin ele lumii i ai ucenici. Dac dictezi vreunua din ei o scrisoare, nu va scrie ucenicul ce voe ti tu, i l sînd acestea va scrie ce voe te el ? F r îndoial va scrie cele ce le spui tu, nu cele ce voe te el. A a i sfin ii: nu ei sînt cei ce gr esc dela ei, ci Dumnezeu e cel ce gr e te în ei, uneori mai umbrit, alteori mai limpede. i ca s te încredin ezi c a a este, însu i Domnul a spus ucenicilor S i: „Nu voi sînte i cei ce gr i i, ci Duhul Tat lui vostru care gr e te în voi” (Mt. 10, 20). Deci gr esc cum voe te El, nu cum voesc ei.

c) Auzîndu-le acela acestea i încredin îndu-se c a a este, a zis: „Dar cum afl m la sfin ii P rin i cei vechi c

i ei L-au rugat pe Dumnezeu s -l aduc pe copil la ei, ca pe unul ce e nevinovat ca i ei, ca s s vîr ease împreun cu ei Sf. Liturghie i s se împ rt ease de Hristos. Rug ciunile tuturor, de pe p mînt i din cer, se împletesc într-o rug ciune comun , dorin a unora fiind îndreptat i în l at de dorin a altora. Rug ciunea nici unuia nu r mîne ca o raz singuratic îndreptat spre Dumnezeu, ci se une te cu rug ciunile altora, pentru un suflet pe care to i îl iubesc. În nimic nu se unesc cei vîi i sfin ii pleca i dintre noi mai mult ca în rug ciune; aceasta o vrea Dumnezeu, cînd oamenii se îndreapt cu gîndul spre El. Prin aceasta se restabile te ordinea în crea iune.

toate cererile lor au fost împlinite ?" i i-a r spus B trînul:

N-au fost împlinite toate, dar le-au scris pe cele ce le-au fost împlinite. S te încredin eze despre aceasta cuvîntul care zice: „A venit la El un om oarecare, zicînd: Fiul meu e chinuit r u de demon. i l-am adus pe el de multe ori la ucenicii T i i n-au putut s -l vindece" (Mt. 17, 14-16). Dac Apostolii n-au primit împlinirea acestei cereri, cum putem spune c sfin ii primesc împlinirea tuturor? C ci în i i Apostolii s-au mirat i L-au întrebat, zicînd: „St pîne, cum de noi n-am putut s -l vindec m?" i le-a zis lor: „Acest neam nu iese decît numai prin post i rug ciune" (Mt. 17, 19 i 21; Mc. 9, 28-29).

d) *i l-a întrebat iar i: „ i de ce nu primesc sfin ii împlinirea tuturor cererilor ?"*

i i-a r spus B trînul: Dumnezeu toate le face spre folosul oamenilor. i El tie mai bine ce le e de folos i de trebuin . i pentru c oamenii nu tiu ce le e de folos, le-a poruncit s nu bodog neasc în rug ciune, cerînd altele decît cele ce trebuie; i a zis: „C tie Tat l vostru cel ceresc de ce ave i nevoie înainte de a cere voi" (Mt. 6, 8). Precum te ap r Dumnezeu pe tine, a a fi ap r i pe Sfin ii Lui. Pe tine te apar ca s nu te trufe ti, dobîndind în chip deschis cele ce le-ai cerut. Iar pe sfin i, ca s nu se înal e cu închipuirea pentru descoperirile spuse prin ei. C ci nu sînt mai mari ca Apostolul Pavel, care zice: „Pentru m rimea covîr itoare a descoperirilor, ca s nu m înal , datu-mi-sa o epu e în trup, un înger al satanei, ca s m bat peste obraz" (II Cor. 12, 7). Du-te, ia seama la tine i ne vom ruga lui Dumnezeu s -i dea o inim tare i o credin neclintit . Nu te sminti deci de sfin i, c ci nu se înal Duhul Sfînt al lui Dumnezeu care gr e te. Cu ei se împline te cuvîntul: „Duhul T u cel bun m va c l uzi la p mîntul cel drept" (Ps. 142,10).

Sfin ii Varsanufie i Ioan

i auzind acestea s-a încredinat în Domnul i a plecat bucurându-se i binecuvântînd pe Dumnezeu, Cel ce sl ve te pe sfin ii Lui ⁹⁰⁵.

779. *Întrebare* : *Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn: Un cîne a mu cat pe sluga mea. Spune-mi, va muri sau nu. C ci spun unii c cel mu cat de un cîne va muri în vreme de 40 de zile.*

R spuns : *Nu are nimic r u. Nu te teme. Dar cuget la ce s-a scris: „Nu va c dea nici-o vrabie în curs f r voia Tat lui vostru cel din ceruri” (Mt. 10, 29).*

780. *Întrebare* : *Auzind acela acestea, a socotit c sluga sa nu va muri. Dar peste dou zile a murit. Iar st pînul lui avînd credin mare în B trîn i tiind c el nu minte, s-a mirat i nu era convins c a murit. i venind l-a întrebat despre el, zicînd: „Fiindc sînt în îndoial , dac a murit sluga mea, sau nu, ce spui, P rinte ?”*

R spuns : *A murit.*

⁹⁰⁵ Nu numai oamenii Îl sl vesc pe Dumnezeu, ci i Dumnezeu sl ve te pe sfin ii S i. Propriu zis toat slava vine dela Dumnezeu. Oamenii o recunosc numai. Dar I-o recunosc cînd în eleg m rimea iubitoare a faptelor Lui pentru noi, m rime sim it în noi. Îns atunci ne-am deschis noi în ine slavei Lui i a a I-o cunoa tem. Tot cultul, în special cel ortodox este doxologic, este o laud a slavei lui Dumnezeu tr it de noi. Toate rug ciunile le sfîr im cu „Slav Tat lui i Fiului i Sf. Duh”. În aceasta nu e o cunoa tere rece, ra ional , analogic a lui Dumnezeu, ci vibrant , sim it , tr it . Sim im m rirea tainic , negr it , infinit a lui Dumnezeu p truns în noi. Îl tr im ca Persoan iubitoare. C ci nu po i l uda o natur incon tient de procesele ei involuntare. Îl tr im în prezenta Lui voit , cu credin , cu fric , cu dragoste (Despre o cunoa tere doxologic a lui Dumnezeu, deosebit de cea ra ional , rece, vorbesc azi mult teologii protestan i germani Ed. Schlinck, W. Pannenberg).

781. *Întrebare* : *i cum a murit, odat ce ai spus c nu are nimic r u ?*

R spuns: Fiindc b nuiaic va muri numaidecât din mu c tura cînelui, i-am spus c nu va fi a a. De aceea i-am spus c nu are nimic r u. C ci moartea cea dela Dumnezeu nu are în ea nici-un r u. Iar ca s - i vestesc c va muri de moartea cea dela Dumnezeu, am ad ugat c nu poate muri cineva f r hot rîrea lui Dumnezeu, chiar dac ar fi mu cat de zeci de mii de erpi venino i⁹⁰⁶.

782. *Întrebare*: *i de ce ne-ai dat un r spuns atît de neclar ?*

R spuns: Nu te mira c nu i-am spus limpede aceasta. C ci nu trebuie s vorbim totdeauna limpede despre acestea. Fiindc ele vat m pe cel ce le spune i nu-l folosesc. Nu- i aminte ti c i Mîntuitorul vrînd s - i arate firea omeneasc , s-a folosit de cuvinte smerite, zicînd: „Unde l-a i pus?" (Io. 11, 34); i: „Cîte pîini ave i?" (Mc. 6, 38); i: „Cine s-a atins de Mine?" (Mc. 5, 38). El a înv at prin aceasta pe sfin i s nu se foloseasc totdeauna de cuvinte mari. De aceea au r spuns i ei dup folosul lor⁹⁰⁷. Iar dac unii se smintesc, s aud pe Pavel care zice: „Noi sîntem buna mireasm a lui Hristos în cei ce se mîntuesc i în cei ce se pierd: pentru unii miros de via spre via , pentru al ii miros de moarte spre moarte" (II Cor. 2, 15). Deci pentru cei credincio i se vorbe te a a

906 Dar mu c tura îns i se produce prin voia lui Dumnezeu.

907 Dac i-ar ar ta totdeauna prin cuvinte limpezi cunoa terea viitorului, ar fi ispiti i poate s se mîndreasc . Nu le-ar fi deci spre folos.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ca s în eleag i s se foloseasc , iar pentru cei necredincio i, ca s ne dispre uiasc i s tragem din aceasta un folos ⁹⁰⁸.

783. *Întrebare* : *Se întâmpl adeseori c acest B trîn Ioan din smerenie trimitea întrebarea unora la marele B trîn, Ava Varsanufie, mai ales cînd avea s urmeze vre-un lucru mare i minunat. i niciodat întrebarea trimis aceluia nu r mîneaf r r spus.*

De aceea un mirean iubitor de Hristos i-a spus odat acestui B trîn Ioan: „De ce i i ba i joc de noi, P rinte Ioane, odat ce avînd aceea i putere a Duhului, ne trimi i la sfîntul i marele B trîn, p rintele Varsanufie ?

R spus : Eu nu sînt nimic. i chiar dac a fi ceva, nu mi-a bate joc de voi. Mi-a fi b tut joc dac v-a fi trimis i n-a i fi avut un rezultat. Dar e de folos pentru voi, ca s se roage doi pentru voi ⁹⁰⁹. C ci doi sînt mai mult ca unul. Dar i Domnul însu i se arat f cînd aceasta. C ci zice: „Tat l Meu este mai mare decît Mine" (Io. 14, 23). C ci putea face i singur faptele Tat lui. Dar spunînd c „tot ce vede Fiul pe Tat l f cînd, face i El asemenea" (Io. 5, 19), nu odat ci de multe ori trimite pe ucenici la Tat l, zicînd: „Cere i Tat lui i v va da în numele Meu" (Lc. 16, 23). i iar i zice: „Eu dela Mine nu fac nimic, ci Tat l care locue te întru Mine, El va s vîr i faptele" (Io. 14, 10) ⁹¹⁰.

⁹⁰⁸ Sfin ii se vor folosi dac cei necredincio i vor trage din spusa lor nesigur concluzii de folos neputin ei lor.

⁹⁰⁹ Un r spus dat implic în el i o rug ciune care s-a f cut pentru a se g si r spusul adev rat i pentru ca cel ce-l prime te s -l poat împlini.

⁹¹⁰ Se afirm importan a comuniunii în toate, dup pilda Sfintei Treimi. Mai u or i mai bine se face orice în comuniune de gîndire i de lucrare cu altul, sau cu al ii.

784. *O minune s vîr it de amîndoi B trîni: Un b rbat foarte iubitor de Hristos i de oaspe i, care s vîr ea fapta lui Avraam (a primirii de oaspe i), era în primejdie s moar de o boal oarecare i era condamnat de doctori. Deci au trimis unii din prietenii lui în Domnul s întrebe pe B trînul Ioan despre el, ca dac i se apropie sfîr itul, s - i fac testamentul.*

i a r spus lor: Sfîr itul a venit. Trebuie s - i fac testamentul. i spunîndu-le el acestea, a zis slujitorului s u: „Du-te la sfîntul B trîn (Varsanufie) i cere-i s se roage pentru el, ca s - i d ruiasc un adaus de via pentru bunele lui fapte de ospe ie. C ci de va cere B trînul, va primi acest har". i mergînd slujitorul i cerînd aceasta, a f cut B trînul rug ciune. Dar n-a spus nimic. i slujitorul a fost trimis a doua oar i a treia oar de c tre B trînul Ioan la marele B trîn. i acesta f cînd rug ciune iar i n-a spus nimic. Aflînd aceasta Ava Ioan, spuse ucenicului s u: „Nu va mai muri omul de boala aceasta. B trînul a primit harul acesta dela Dumnezeu".

i Ava a f cut toate acestea cunoscute celor ce veniser la el s se roage pentru acela. i îndat omul sc p de primejdie i se vindec prin rug ciunile marelui i sfîntului B trîn Varsanufie i ale lui Ioan, cel care îi urma i-i sem na în toate. i aflînd el pricina vindec rii sale, spori tot mai mult în faptele de ospe ie spre slava lui Dumnezeu.

785. *Întrebare : Oarecari mireni iubitori de Hristos, care se a teptau la o nedreptate din partea unor persoane cu putere, l-au întrebat pe acela b trîn Ioan dac nu trebuie s cear ajutorul altor persoane cu putere i s cumpere ocrotirea lor.*

R spuns: Acelar spunzînda zis: Nu cump ra i ocrotirea unui om muritor i trec tor. C ci ast zi este i mîne nu mai este. i i-a i dat ale voastre i ocrotitorul a murit. i a i pierdut ale voastre împreun cu ocrotirea lui. Voi i s cump ra i o ocrotire pieritoare? Cump ra i ocrotirea lui Dumnezeu, nemuritorul i nestric ciosul împ rat, sau a s racilor. C ci El le socote te ca ale Sale cele date s racilor. Fiindc zice: „Am fl mînzit i Mi-a i dat s m nînc" (Mt. 25, 35)⁹¹¹. Doar ti i c de cump ra i ocrotirea omului, nu v va ocroti Dumnezeu. Iar de spune i : „Dar cum afl m pe unii dintre P rin i avînd i ocrotitori dup trup?", v spun c nu au ocrotirea lor prin cump rare. Ca ei i-au rugat pe aceia prin iubirea de Dumnezeu. Iar aceia s-au f cut cu bucurie ocrotitori ai lor⁹¹². Cerceta i bine lucrul i ve i afla c ei nu au dat nimic pentru aceast ocrotire. Nici n-au cerut aceia ceva de prisos dela ei, ci numai rug ciunile lor c tre Dumnezeu, care sînt mai de pre decît tot aurul i argintul⁹¹³. Într-adev r ce le-au dat acestora ? Cînd va veni mînia Domnului, ei le vor cî tîga îndurarea. Ia seama deci i afl c dela început pîn la sfîr it ei împlinesc un lucru al lui Dumnezeu.

911 Cump r prin milostenie ocrotirea s racilor, nu pe a celor puternici. C ci prin aceasta ai cump rat ocrotirea lui Dumnezeu, care este unit cu s racii. În acest sens se poate spune c Dumnezeu e Împ ratul s racilor i s racii sînt puternici în Dumnezeu. Dar ei nu abuzeaz de puterea lor. Nu voesc s ia locul boga ilor i s st pîneasc lume te ca i aceia.

912 Deci tot prin Dumnezeu i i-au f cut ocrotitori i pe cei puternici ai lumii. C ci au pus în ei în mi care gîndul la Dumnezeu, sensibilitatea pentru Dumnezeu; i-au f cut s vad caracterul trec tor al vie ii i puterii lor.

913 P rin ii le-au dat celor puternici în schimbul ocrotirii lor ceva mai de pre decît tot aurul i argintul lumii. Le-au dat via a ve nic prin rug ciunile lor c tre Dumnezeu, un plus de comoditate într-o via trec toare i nesigur pe ziua de mîne.

786. *Întrebare* : *N scîndu-se o tulburare în Sfînta lui Dumnezeu Biserica și a teptîndu-se a fi hirotoni și unii care nu se supuneau poruncii împ ratului⁹¹⁴ și fiind temeri de o prigoană au întreat unii pe acela B trîn de trebue să plece și să - i ascundă cele ale lor.*

R spuns : E cineva mai puternic ca Dumnezeu?

Dacă sîntem în mîinile lui Dumnezeu și cîntăm împreună cu David: „Mîinilor Tale voi încredința duhul meu” (Ps. 30, 6), pentru ce să ne temem? Oare n-a spus Dumnezeu că va nimici cetatea Ninivei? și a nimicit-o? Nu. Ci pentru poc în a locuitorilor a iertat-o. Deci și noi să ne întoarcem cu poc în la Dumnezeu și va aduce toate la pace. și iar și, era pe p mînt vre-un împ rat mai puternic decît Nabucodonosor? și totuși Daniil și cei trei tineri L-au rugat pe Dumnezeu, împ ratul cel ceresc și Acela l-a supus pe împ rat. În întrebarea voastră e ascuns un îndoitor zbor: al la it și și al iubirii de argin și. Noi sîntem în mîinile lui Dumnezeu și putere are El să facă cu noi voia Sa. Deci nu fugiți, nici nu ascundeți ceva din ale voastre.

787. *Întrebare* : *Tot aceia și l-au întreat pe acela B trîn: Pentru ce s-a scris atunci: „De v vor alunga dintr-o cetate, fugiți în alta” (Mt. 10, 23) ?*

R spuns : Dar noi încă n-am fost alungați.

914 Prin aceasta și-au asigurat și ocrotirea lor, dar au asigurat și fericirea altor suflete și au mulțumit și pe Dumnezeu pentru aducerea acestor suflete la El.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

788. *Întrebare* : *Un preot oarecare fiind ales de locuitorii unei cet i episcop, a trimis s fie întrebat B trînul dac vrea Dumnezeu ca el s fie episcop.*

R spuns : Frate, m-ai întrebat ceva peste puterea mea. C ci sînt un om prea mic i n-am ajuns la m sura aceasta. L-ai l sat pe Apostol i m întrebi pe mine, care n-am pus nici m car început vie ii de c lug r? i ce zice Apostolul? „Cel ce poftte te episcopie, bun lucru poftte te. Dar episcopul trebuie s fie nep tat" i cele urm toare (I Tim. 3, 2). Dar tot Scriptura zice, ca din partea lui Dumnezeu, c tre fiii lui Izrail: „De ve i întreba în numele Meu pe un prooroc mincinos i ve i fi vrednici s auzi i adev rul, voi pune cuvîntul adev rat în gura proorocului mincinos ca s -l spun vou " ⁹¹⁵. De aceea î i spun i eu ie: „Dac ai împodobit frumos casa ta i ai preg tit inima ta spre primirea acestui mir bine mirositor" (II Cor. 2, 15), potrivit înv turii Apostolului, de la Dumnezeu i s ag tit ie aceasta. C ci nemincinos este Cel ce zice: „S -i dea ie Domnul dup inimata" (Ps. 19, 5).

789. *Un horepiscop a întrebat pe acela B trîn de trebuie s p r seasc horepiscopia i s se retrag în mîn stire.*

R spuns : Nu te sf tuim s p r se ti grija sfintelor lui Dumnezeu biserici, încredin at ie, ci s iei aminte la sufletul t u în frica lui Dumnezeu. S nu prime ti daruri

915 Cel ce întreab plin de preocupare de Dumnezeu treze te r spunderea i în cel întrebat. Astfel trece vibra ia con tiin ei prezen ei lui Dumnezeu dela cel ce întreab la cel întrebat. Sau acesta însu i se va sim i mi cat de r spunderea trezit în el, s se roage lui Dumnezeu s -i dea cuvîntul adev rat. Un interlocutor serios, face i pe celalalt interlocutor serios.

dela cineva, s nu p rtine ti în judecat , s nu te ru inezi de persoana celui puternic i s declari nevinovat pe cel vinovat i s osînde ti pe cel nevinovat. Alung departe dela tine iubirea de argint, care e r d cina tuturor relexor (I Tim. 6, 16). C ci aceasta se nume te i este a doua slujire la idoli (Ef. 5, 5). i s nu te înal i în cuget, ci s fii ucenicul Apostolului care zice: „Necugetînd cele înalte, ci l sa i-v condu i de cele smerite" (Rom. 12, 6). Nu c uta s placi oamenilor. C ci tii ce-l a teapt pe unul ca acesta: se înstr ineaz de slujirea lui Hristos. C ci zice Apostolul: „Dac a mai pl cea oamenilor, n-a mai fi robul lui Hristos, (Gal. 1, 10). Supune-te Domnului care zice: „Înv a i dela Mine c sînt blînd i smerit cu inima i ve i afla odihna inimilor voastre" (Mt. 11, 29). Stinge mînia din tine, c e c dere dela starea de om^{915b}. F -le toate dup voia lui Dumnezeu i-L vei avea pe El ajutor. Teme-te totdeauna de moarte. C ci ea va veni neap rat la noi. Osînde te-te în ceasul ie irii^{915c} i nu vei p c tui împotriva lui Dumnezeu. i de vei ajunge la lini te, vei afla odihna unit cu harul, ori unde te vei lini ti^{915d}.

790. *Întrebare* : *Un episcop care fusese c lug r i care avea mare încredere în B trîni, a trimis s întrebe pe Marele B trîn dac n-ar trebui s lase lumea i s vin din nou la via a c lug reasc . Totodat cerea rug ciunea i binecuvîntarea lui.*

915b Omului îi este propriu s se st pîneasc pe sine. De aceea are con tiin i libertate. Animalul e lipsit de acestea.

915c Aci se pare c e vorba de orice ie ire la o lucrare a slujbei sale din cas .

915d Se poate lini ti omul i în împlinirea slujbei sale, dac cheam pe Dumnezeu în tot ce face. Se pare c horepiscopul era atunci un episcop pentru parohiile dela ar , spre deosebire de episcopul pentru parohiile din cetate.

R spuns: E un moment potrivit s - i spun cuvîntul Apostolului care zice: „M-am f cut f r de minte; voi ma i silit" (II Cor. 12, 11). Dar fiindc e vorba de cuvinte spuse mie dup Dumnezeu i nu dup om, fie-mi îng duit s -I spun lui Dumnezeu ceea ce a spus slujitorul Lui, Moise: „Sau du cu mine în via a ve nic pe cel ce mi s-a dat ca fiu duhovnicesc, sau terge-m i pe mine din cartea Ta" (Ie . 32, 32); i s nu v d fa a lui Iacob, tat l lui Iosif, neavînd pe Veniamin cu mine (Fac. 44, 34)⁹¹⁶. i cred în numele Lui cel sfînt c nu va respinge cererea mea. C ci bucuria Sfintei Treimi i a sfin ilor îngeri este mîntuirea celor ce se mîntuesc. Nu încetez deci s m rog lui Dumnezeu pîn ce nu-mi va da bucuria mîntuirii tale. Dar ia seama ca aceste cuvinte s nu mole easc cugetul t u, f cîndu-l nep s tor. Adu- i aminte în toate c lumea trece (I Cor. 7, 3), c ea este vremelnic i pl cerea de ea, stric cioas . „Alege i mai bine s p time ti cu poporul lui Dumnezeu decît s ai pl cerea vremelnic a p catului" (Evr. 11, 25). Adu- i aminte c vom p r si f r voie lumea i c via a noastr nu e lung . C ci ce este via a omului? N-avem siguran a c vom tr i în lumea aceasta nici de diminea a pîn seara. S p r sim cu voia lucrurile de aici, ca s avem r splat pentru aceasta. S ne alegem mai bine negrija de lucrurile p mînte ti cei, ce

⁹¹⁶ Via a de unul singur, neînc lzit de dragostea unuia care ne este apropiat ca un fiu, e rece i pe p mînt. Ea nu poate fi fericit nici în cer. C ci fericirea st în c ldura comuniunii. Iar dac n-ai f cut nimic pentru al ii pe p mînt, nu le-ai putut cî tiga dragostea lor. Dimpotriv , pentru c n-ai f cut nimic pentru ei, sau n-ai f cut tot ce ai putut, va fi un ghimpe care te va face ve nic s suferi. Iacob e simbolul pentru Dumnezeu. Fiii lui Iacob sîntem noi to i. Nu pot vedea fa a lui Dumnezeu f r s am cu mine pe Veniamin, un alt fiu al lui.

dorim să ne arătăm feele lui Dumnezeu, ca să îndrăznim să spunem: „Scoate din închisoare sufletul meu, ca să mărturisească numelui Tău” (Ps. 14, 8) ^{916b}. Grăbește-te, pește repede, „pînă ce e ziu” (Io. 9, 4) ^{916c}, înainte de a cădea noaptea în care vor plînge cei nepăsători ilenei, pocindu-se atunci în zadar ⁹¹⁷. Află că timpul nu se va lungi ^{917b}. Cînd va veni ceasul ^{917c}, slujitorul nu va afla îndurare. Dar cine s-a rugat Lui și a fost auzit? Sluga adevărată a Stăpînului adevărat, care a împlinit cu răvnă poruncile Lui. Să ne temem de ziua și de ora aceea prea înfricoșătoare, în care nu vom mai avea ca apărători nici frate, nici rudenie ⁹¹⁸, nici putere sau stăpînire, nici bogăție și slavă. Acolo va fi singur omul cu faptele lui. Să vindem lucrurile stricătioase, care ne atrag în adîncul

916b Se pare că împăratul inea cu cei ce voiau o oarecare schimbare în ale credinței. Varsanufie îndeamnă pe episcopul ce se bucura de favoarea împăratului, să nu facă voia lui în aceasta.

916c Scoate-te din închisoarea tristului egoism de pe pământ, ca să fii scutit de el și în viaa viitoare.

917 Propriuzis, cel ce a tot amînat în cursul timpului pocinina, va încerca după ieșirea din timp în zadar să se pociască. S-a încremenit în molezeala sufletului, în nesimțire și aceasta echivalează cu sfîrșitul timpului pentru el. Timpul se va opri pentru el și în sensul acestei neputințe a sufletului să ude a se mai mișca din inerția lui. Pocinina lui de acolo este un regret pentru viaa lui greșită, dar unită cu neputința de a se mișca din ea.

917b În timp de schimbare, învelește-te și nu mai e.

917c E ceasul prin excelență. Ceasul din urmă, ceasul în care sînt concentrate toate ceasurile ce le-am avut și după care nu vom mai avea nici-un ceas al hotărîrilor noi.

918 Dacă nu te vei putea înmuia, pocinina și ruga pentru tine, cu atît mai puțin o vei putea face pentru altul, sau o va putea face pentru tine fratele aflător în aceeași situație. N-a fost comuniune adîncă, sinceră între tine și el cît și a fost pe pământ. Ai comunicat numai în lucruri superficiale, materiale, din interese trecătoare. Cu atît mai puțin o vei putea comunica acolo.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

f r fund i cump rîndu-ne hain de nunt ⁹¹⁹ (Mt. 22, 12) s intr m la des vîr ire. C ci de vom intra la des vîr ire, vom dobîndi des vîr irea iubirii dup Dumnezeu, care scoate afar frica ⁹²⁰. Atunci vom cînta cu bucurie împreun cu Apostolul: „Iubirea niciodat nu cade" (I Cor. 13, 8)⁹²¹. Fiul meu preaadev rat, s tev dîn Împ r ialui Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru. Te îmbr i ez în Domnul în numele lui Dumnezeu. Te îmbr i ez în Hristos Iisus, te îmbr i ez prea cinstite, în Duhul Sfînt.

791. *Un alt episcop a trimis aceleia B trîn rug mintea s -i spun un sfat.*

919 E adîncul f r fund (în abisul), f r reazem în ceea ce este, într-o existen golit , f r subsisten , mai mult aparent , redus la scheme abstracte ale în elepciunii omene ti, care nu tie de Dumnezeu i de bog ia tainic a realit ii. Dumnezeu este i El un ocean, un abis, dar un abis al sensurilor, al iubirii, al luminii ce se comunic , contrar întunericului care nu comunic nimic. În Dumnezeu te sim i peste tot înv luit de Fiin a f r sfîr it, nu de gol, în care r mîi dup coruperea chipului actual al lumii, întrucît nu l-ai g sit, prin cur irea de interesul pentru el, pe cel lalt. Aceasta e haina de nunt : haina de s rb toare a vie ii curate, care place tuturor, prin ea intr m în c mara veseliei comunicative a nun ii.

920 Unde e dragoste între oameni, hr nit din dragostea de Dumnezeu, nu e frica omului de om. C ci nici-un om nu poate s vîr i fapte amenin toare pentru semenii s i. Nimenea „nu caut ale, sale", r pindu-le dela altul, nimeni nu vrea s se asigure pe sine împotriva altuia. Fiecare tie c via a lui îi vine prin comunicare iubitoare dela altul i face tot ce poate ca s se asigure de această comunicare prin iubirea sa fa de acela.

921 Cei ce cînt împreun nu sînt desbina i, ci sînt în armonie. Cel pu în acele momente tr esc bucuria tainiceii uniri din iubire între ei. De aceea în Liturghie, sim indu-se în fa a lui Dumnezeu, oamenii cînt împreun . E un mod de a se aduna în Dumnezeu.

R spuns : Ce s - i spun iubirii tale de Dumnezeu?

S - i spun c nu e îng duit slugii s dea un sfat domnului s u? Dar pîn acum înc nu m-am izb vit de slava mea de art ca s m socotesc sluga tuturor. Deci nu tiu cum s m scuz. Nu aflu sc pare decît în a- i spune: „Iart -m pentru Domnul i roag -te pentru mine s nu fiu osîndit la venirea Lui; i ca s -L recunosc pe Dumnezeu i s m îngrijesc de împlinirea poruncilor Lui i s fiu miluit”.

792. *Întrebare* : *Avînd loc o ceart pentru credin , a fost trimis un episcop de c tre împ ratul i acela l-a întrebat printr-o scrisoare ce s fac ? Fiîndc se a tepta s afle o împotrivire de la unii puternici ai lumii, care nu gîndeau s n tos despre credin .*

R spuns : Dup cele ce ne arat trimisul vostru, socotim c dup în l area ce-a primit-o dela Dumnezeu Daniil, a primit i prietenia împ ratului (Dan. 6). Dar punîndu- i n dejdea în Dumnezeu, care mîntue te pe slugile Sale (Dan. 13, 60) i care e „aproape de cei ce-L cheam pe El cu adev rat” (Ps. 144, 18), nu s-a temut de amenin area i de cursa poruncii împ r te ti i nu s-a tulburat, ci sprijinindu-se pe credin a în Hristos, Dumnezeu l-a preasl vit pe el prin credin . i dac într-adev r „inima împ ratului e în mîna lui Dumnezeu, Dumnezeu o apleac ” (Prov. 21, 1) încotro voim. Fi i tare în Domnul, fi i tare.

793. *Întrebare* : *Un episcop fiînd acuzat de iubire de argin i i de alte p cate i fiînd urît de popor, a fost condamnat de sinodul inutilului. i dup condamnare î i d du demisia i prin votul de ob te fu scos din scaun. Iar locuitorii cet ii, socotînd pe trei b rba i ca vrednici de*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

episcopie, nu se puteau hot rî pe cine s aleag . De aceea au trimis întrebare la marele B trîn Varsanufie.

R spuns : Voi nu alege i pe niciunul, ci l sa i alegerea pe seama episcopului. i acesta vi-l va da pe cel pe care I-l va face cunoscut Dumnezeu.

794. *Întrebare : Alt mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn: Oare li-l va da neîndoielnic pe unul din aceia ?*

R spuns : De-l vor voi într-un gând i cu inim dreapt i potrivit credin ei în Dumnezeu, le va da lor Dumnezeu nu numai pe unul din ei, ci i pe un înger din cer de vor voi. Adic pe un b rbat deopotriv cu îngerii. C ci nu poate min i Cel ce a spus: „Cere i i vi se va da. C ci tot cel ce cere va lua” (Mt. 7, 7-8). Iar c tre cei ce cer în chip r u, a zis: „Cere i i nu primi i, pentru c cere i în chip r u” (Iacob 4, 3).

795. *Întrebare : Deci dac unul dintre ei e mai bun ca ceilal i, oare li-l va da Dumnezeu pe acesta ?*

R spuns : Dac alegerea unuia dintre ei o vor l sa pe seama arhiepiscopului i dac Dumnezeu îl vede pe unul din ei c -i va folosi mai mult decît ceilal i, pe acesta li-l va da. De pild , dac unul din ei este aspru i ei au nevoie de mustrare, spre îndreptare, pe acela li-l va da.

796. *Întrebare : Dac cetatea este împ r it în a a fel c unii cer pe unii din credin , al ii pe altul din patim , dar cei propu i de cele dou p r i sînt la fel de buni, ce se va întîmpla ?*

R spuns : Dumnezeu va asculta pe cei ce cer prin credin , nu pe ceilal i, nu pentru c respinge pe cel propus de ei, ci cererea lor cea rea.

797. *Întrebare* : *Dar ce se întîmpl cînd cel propus de cei ce nu cer prin credin pare a fi mai bun decît cel propus de cei ce cer prin credin ?*

R spuns : Cunosctorul de oameni Dumnezeu, privind la voia celor ce cer în chip bun, le d lor pe cel propus de ceilal i, nu pentru cererea acelora, fcut cu gînd r u, ci pentru cererea bun a acestora, care-l vor primi cu mulumire pe cel mai bun, chiar dac din ne tiin nu l-au propus.

798. *Întrebare* : *În acest caz vor primi i cei ce n-au cerut cu gînd bun, pe cel bun, contrar vredniciei lor. Cum s în elegem aceasta ?*

R spuns : Dumnezeu milue te i pe cei nevrednici pentru cei vrednici. C ci El „plou i peste drep i i peste nedrep i" (Mt. 5, 45). Aceasta ne-a ar tat-o în Sfînta Scriptur , zicînd c tre Avraam: „De voi afla zece drep i în cetate, de dragul lor nu voi pierde acest loc" (Fac. 19, 32). Dac pentru zece drep i a spus c va cru a cetatea, cu cît mai mult nu va cru a pentru ace tia pe ceilal i?

799. *Întrebare* : *Cînd to i sînt propu i cu bun credin , dar nici unul din cei propu i nu le-ar fi defolos, oare Dumnezeu le va da pe vreunul dela Sine însu i ?*

R spuns : Fiindc sînt vrednici de binefacere, Dumnezeu trece peste propunerea lor i la momentul potrivit le seam n gîndul s propun pe altul, sau îl

Sfin ii Varsanufie i Ioan

îndeamn pe cel ce are puterea hirotoniei s le dea pe un altul mai folositor decît cei propu i de ei.

800. *Întrebare* : *Dar cînd to i cei ce cer pe vreunul, nu-l cer cu cuget drept i totu i propun un candidat bun, oare li se d lor acesta, sau nu ?*

R spuns : *Dac cunosc torul de oameni Dumnezeu vede c se vor poc i, le d pe acela. C ci sînt g si i vrednici de poc in a lor viitoare. Dar dac vede c vor r mînea nepoc i i, nu li-l d pe acela, din pricina nevredniciei lor.*

801. *Întrebare* : *Ai spus, P rinte, c chiar dac se împarte cetatea, se vor bucura i cei nedrep i de episcopul bun ce li s-a dat pentru cei ce au cerut în chip bun. Dar atunci cum mai e adev rat spusa Scripturii c „toat cetatea ce se va desbina în sine, nu va r mînea” (Mt. 3, 24) ? C ci iat aci se împarte cetatea i r mîne totu i întreag prin cei buni.*

R spuns : *Dezbinare se nume te acolo aplecarea ambelor p r i spre r u. Atunci se împline te cuvîntul „nu va r mînea”, adic în bine. Dar binele nu produce dezbinare. C ci înv tura Apostolilor este una. i Apostolul a zis: „Iar dac cel necredincios vrea s se despart , s se despart ” (I Cor. 7, 15). Deci vom zice c prin aceasta s-a dezbinat Biserica i nu va r mînea? S nu fie ! C ci a zis Domnul: „Por ile iadului nu o vor birui pe ea” (Mt. 16, 18). Ci cel ce n-a stat de partea binelui, acela s-a desp r it de el. Iar cel ce st , nu s-a desbinat.*

802. *Întrebare* : *Locuitorii cet ii au f cut dup r spunsul dat lor de B trîn i au ales pe cei trei. i li s-a*

dat lor un episcop sfânt i binepl cut lui Dumnezeu. Dar episcopul de mai înainte, încrezându-se în bani, a plecat la Bizan , cerînd scaunul. i venind zvonul c a reu it, i-a cuprins pe to i îngrijorarea. i au trimis la B trînul întrebarea ce s fac ? C ci se fereau s apeleze la împ ratul, temîndu-se de nereu it i de paguba ce s-ar na te pentru Biserica . i B trînul le-a r spus:

R spus : Trimite i cerere, în tiin înd pe împ rat c scoaterea aceluia s-a f cut cu dreptate. Trimite i i o copie de pe cererea lui de demisie. i ar tîndu-v mul umirea pentru alegerea urma ului lui, spune i c s-a f cut dela Dumnezeu i nu dela oameni. i a a se va încredin a împ ratul c trebuie s dep rteze orice b nuial dela sine. Iar cei ce voesc s fac acest lucru r u, nu vor izbuti decît s - i piard banii în chip r u i s fie f cu i de ru ine. Iar cu cel ce i-a cheltuit, va fi ceea ce spune Scriptura despre Samson, c „a pierit cu cei de alt neam" (Jud. 16, 30).

803. *Întrebare : Primind aceia acest r spus, s-au lenevit s trimit cererea. i acela s-a dus în capitala inutului la guvernator cu porunca împ r teasc pentru a primi scaunul. i f cîndu-se mult zgomot i mult tulburare, în ora , au trimis s întrebe pe B trîn despre aceasta. Iar acesta le-a trimis urm torul.⁹²²*

R spus : R ua i f cutc v-a i lenevits face i cunoscute lucrurile împ ratului. C ci Dumnezeu ur te

⁹²² [Nu se g se te în textul filocaliei] Not în ed. Volos: Aci pare s fie vorba nu de episcopul condamnat, ci de mitropolitul regiunii aceleia, conform canonului 40 din Laodiceea, pe care mai jos îl nume te sfîntul i arhiepiscop.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

trînd via ⁹²³. Totu i v spun în numele Domnului, c chiar de va ajunge acela la poarta cet ii, în cetate nu va intra.

Dup acest r spus al B trînului, guvernatorul veni în cetate ca s împlineasc porunca împ r teasc . i fiind cuprin i to i de descurajare i de fric , veni deodat vestea despre moartea împ ratului i toate cele pl nuite s-au oprit. i a plecat episcopul f r rezultat, cu banii cheltui i în zadar, precum a prezis B trînul. i s-a adeverit prin fapte prezicerea lui. „Ceeace a legat pe p mînt, s-a legat i în cer”, dup cuvîntul Domnului (Mt. 18, 18).

804. *Întrebare : Episcopul nou hirotonit, socotindu-se nevrednic de slujirea sfin itoare i neîn stare de chivernisirea lucrurilor biserice ti, se gîndea s se retrag i trimise întrebare despre aceasta la Marele B trîn.*

R spus : Bucur -te în Domnul, slujitorule al lui Dumnezeu i s vîr itorule al Sfintelor Taine. tii c Sf. Apostol Pavel a scris: „Fra ilor, fiecare s r mîn în ceeace a fost chemat de Dumnezeu" (I Cor. 7, 24). Iar eu cred c tu ai fost chemat prin voia lui Dumnezeu i nu e ti simbria , ci p stor ⁹²⁴ Deci nu c uta s pleci, ca s nu-L mînii pe Dumnezeu. C ci El a zis: „Cerul i

⁹²³ Dumnezeu nu iube te pe omul care din lenevie nu se desvolt . Nu iube te pe omul inert, c ci nu l-a f cut ca pe un obicei. De aceea, de i nici-un lucru bun nu se face f r ajutorul lui Dumnezeu - i de aceea trebuie cerut acest ajutor - el nu se face nici f r om.

⁹²⁴ P storul are r spunderea s p zeasc turma i s o hr neasc . Simbria ul sluje te pentru plat , deci pentru sine. De pleac el, r mîne p storul i acesta va angaja un alt simbria . Dar p storul nu poate uita de oile sale.

p mîntul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Mt. 24, 25). Nu te l sa înfricat. C ci s-a scris c dup sfîr itul lui Moise, Iisus al lui Navi, temîndu-se s conduc poporul spre p mîntul f g duin ei, îngerul i-a spus: „îmb rb teaz -te i stai tare, nu te teme, c a a cum am fost cu Moise, a a voi fi i cu tine" (Iosua 1, 9). Auzi i dela mine, nevrednicul, acela cuvînt: „îmb rb teaz -te i stai tare".

805. *Întrebare* : *Acela a întrebat pe cel lalt B trîn: Pe care trebuie s -i hirotonesc ca clerici P rinte? Sau ce via trebuie s aib ?*

R spuns: Trebuie s hirotone ti oameni vrednici de Dumnezeu i buni, ca s slujeasc la altarul lui Dumnezeu. Mai ales pe cei ce au m rturia multor altor oameni, dup Scriptur . (I Tim. 3, 7). Pe ace tia trebuie s te îngrije ti s -i hirotone ti i s -i judeci dup hirotonie. C ci de la voi va cere Dumnezeu socoteal pentru Biserica , de se vor dep rta de la ea. i f cînd a a, ar ta i lui Dumnezeu inten ia voastr de a voi s hirotoni i oameni buni bisericilor lui Dumnezeu.

806. *Întrebare* : *Dac P rin i sfin i dau m rturie despre careva c e vrednic de hirotonie, e de ajuns m rturia lor, ne mai fiind trebuin i de m rturia altora?*

R spuns: Trebuie s temul ume ti cu m rturia P rin ilor. C ci ei gr esc dup voia lui Dumnezeu. i pe unii ca ace tia îi vrea Dumnezeu slujitorii Lui. Iar dac dup aceast m rturie afli în tine vreun gînd de îndoial , aceasta e neghin de la diavolul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

807. *Întrebare* : *Dar dac dup m rturia P rinilor, acela nu voe te s primeasc hirotonia, sau dup hirotonie a plecat, ce-i def cut ?*

R spuns : Dac nu vrea s primeasc , sile te-l. Iar dac i dup ce-l sile ti, fuge de hirotonie, aceasta nu trebuie socotit ca o vin a celor ce au dat m rturie ^{924b}. Vina e a lui, c a nesocotit voia lui Dumnezeu. C ci el trebuie s fac proba i s se osteneasc împlinind lucrul lui Dumnezeu. i de te vezi f r putere, dac e „dres cu sare" (Col. 4, 7) trebuie s întreb i pe sfin i i s faci dup p rerea lor. C ci mul i dintre sfin i au refuzat i au fost sili i de Dumnezeu. Doar i Moise a spus: „Vezi i alege pe un altul (Ie . 4, 13). Iar Irimia a zis: „Sînt tîn r i nu pot vorbi" (Ir. 1, 8). i al i P rin i au fugit de hirotonie. Dar fiind sili i i hirotoni i, au purtat sarcina slujirii pentru numele lui Dumnezeu. Iar cel ce e silit s vin i totu i respinge, fuge de ascultare. i Scriptura zice: „Ascultarea e mai bun decît jertfa" (I Împ. 15, 22)⁹²⁵.

Iar dac prive ti la al ii care se lini tesc în retragere i nu se întîlnesc niciodat cu cineva, nu trebuie s cuge i c ar trebui s vin în mijlocul oamenilor. Dar cînd vreunii se întîlnesc cu oamenii i de e trebuin nu se feresc s intre i în sate i în ora e i sînt m rturisi i ca buni i destoinici, pe ace tia episcopii trebuie s -i sileasc i s -i hirotoneasc . C ci ace tia pot s fie de folos nu numai

^{924b} Nu trebuie cineva nici s se îmbulzeasc la preo ie, de nu simte chemarea pentru slujire, dar nici s nesocoteasc cu u urin chemarea ce o simte el însu i în sine, sau pe care o constat al ii. Dumnezeu nu d un dar în zadar. Cine nesocote te darul va da socoteal lui Dumnezeu, c nu l-a pre uit i desvoltat cum se cuvine. Unde e un dar, este o datorie (Gabe und Aufgabe).

⁹²⁵ Ascultarea e o jertf continu , cînd urmînd ei, prime ti s - i duci via a întreg pe calea ce i s-a poruncit. Te d rue ti mai deplin decît prin jertfa unor bunuri, ca cea din Vechiul Testament.

sufletului lor, ci și sufletelor altora. De aceea a poruncit Apostolul lui Tit „să alege preoți în fiecare biserică” (Tit 1, 5), fără îndoială, vrednici de această slujbă, cum erau și Timotei de pildă. Dar și Sf. Grigorie și alții asemenea lui au fost hirotoniți cu sila^{925b}. Și de cercetăm, aflăm și alii mulți robi ai lui Dumnezeu în timpurile noastre, care au făcut la fel, dar fiind siliți mult au primit osteneala aceasta, temându-se să nesocotească voia lui Dumnezeu. Iar dacă vreunul refuză fără judecată, este nevoie de rugăciuni, ca să nu-i primejduiască acest refuz sufletul. Căci se întâmplă ca satana să răstoarne pe un om, fără cându-l să-și caute vreo justificare. Fie ca Dumnezeu să alunge pe acela departe de sufletele noastre și dela toți cei ce se tem de El. Amin.

808. *Întrebare* : *Același voia să hirotonească în frica Lui Dumnezeu diaconi pe seama Bisericii și să alege pe unii în funcții bisericesti. Dar ne tiind pe care să-i aleagă după Dumnezeu, îi trimise o listă aceluiași B. trîn, cuprinzând numele candidaților, ca să-i aleagă pe cei pe care-i va vrea el. B. trînul alegându-i pe unii dintre ei, care, omenește, erau nepotriviți pentru administrație, mirându-se episcopul, îl întrebă despre aceasta. Iar el răspunse așa:*

Răspuns : *N-am spus delă mine ceva, ci am făcut rugăciuni și ceea ce mi-a arătat Dumnezeu, aceea am spus. Dar nu pentru că am fost vrednic să-a dat acest răspuns prin mine. Ci fiind de trebuință, Dumnezeu a deschis gura măgării ei (Num. 22, 28).*

809. *Întrebare* : *Același a trimis să întrebe pe acela B. trîn Ioan, cum pot să se descurce aceștia în cele*

^{925b} Nu e vorba de sila coercitivă, ci de stăruire pe lângă cineva.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

ale slujbei i s fie trimi i s aduc r spunsurile trebuitoare, fiind nepricepu i în cuvânt i dispre ui i de oameni ?

R spuns : Spune st pînului episcop: Dac te faci ca Avraam, Dumnezeu poate s - i ridice fii i din aceste pietre (Mt. 3, 9). i dac te sile ti s - i pui toat n dejdea în Dumnezeu, de rîndue ti ca iconomi i judec tori oameni nedestoinici la cuvânt i nepricepu i. Dumnezeu îi va face mai de temut decît pe st pînitori. i de-i vei trimite s aduc r spunsuri la toate cîte le vei vrea, le vei izbîndi prin ei spre slava numelui lui Dumnezeu. Iar de nu, chiar dac ai trimite ca avocat un orator, se va întoarce cum s-a dus. Fiii lui Israel erau tari în r zboae i cînd î i ineau inima întru dreptate, biruiau pe vr jma i, iar cînd nu se îngrijeau de mîntuirea lor, erau birui i de vr jma ii lor.

810. *Întrebare : i cum pot s fiu ca Avraam ?*

R spuns : N-am spus s fii ca Avraam în toate, ci numai în a- i t ia voia ta ca acela, care i-a ar tat-o pîn i în hot rîrea de a jertfi pe fiul lui. Virtu ile lui au fost multe. Iar dac noi nu putem s ne facem asemenea lui în toate, s ne facem cel pu in în cele ce se v d⁹²⁶.

811. *Întrebare : Sînt încredin at c cele ce le spune i sînt dela Dumnezeu i trebuie neap rat s le împlinesc. Dar socotesc c to i cei din Biserica se vor sminti de această hot rîre a mea i acest gînd îmi e greu de purtat. Ce porunce ti: s le împlinesc pe toate, sau numai pe cele ce sînt de folos în lucrurile ce le fac ?*

⁹²⁶ Dac nu ne putem face deplin ascult tori în toate gîndurile din untru, s ne facem m car în faptele din afar .

R spuns : Domnul a zis: „Tot cel ce nu urte pe mam , pe soie, pe copii, ba înci sufletul lui, nu poate fi ucenicul Meu" (Lc. 14, 26). Iar a- i urfi cineva sufletul înseamn ca prin nevoins - i taie voile sale. i unul ca acesta nu bag în seam cuvintele oamenilor i nu caut s le plac lor, ci ia aminte la întreb rile lui Dumnezeu i la lar spunsurile date lor prin gura sfin ilor⁹²⁷. Dar cel ce întreab trebuie s cread c Dumnezeu pune în gura celui întrebat r spunsul dup inima lui⁹²⁸. C ci zice: „S - i dea ie dup inima ta" (Ps. 19,5).

⁹²⁷ Dumnezeu ne întreab , începînd dialogul cu noi. Iar noi nu trebuie s dm, numai r spunsuri la aceste întreb ri, ci înse i întreb rile Lui se imprim în noi, f cînd pe om fiin întreab toare la nesfir it. Orice r spuns îl d omul întreb rii care i se impune i i-o pune, na te alt întrebare.

În faptul c omul nu afl un r spuns definitiv i total nici în sine nici în lume, simte c r spunsul definitiv e dincolo de sine i de lume, într-un absolut infinit. De aceea omul va întreba la infinit, înaintînd la infinit, dar neajungînd niciodat la hotarul lui, îns nici ie ind din el. Cu caracterul întreb tor al fiin ei umane s-a ocupat teologul german W. Pannenberg, în studiul „Die Frage nach Gott" din cartea „Grundfragen systematischer Theologie", Gottingen 3/1979. Dar la întreb rile lui Dumnezeu se r spunde i cu împlinirea poruncilor Lui, care sînt i ar t ri ale drumului pe care putem înainta în cunoa terea i imprimarea real a lui Dumnezeu în noi. De aceea sfin ii au dat cele mai bune r spunsuri la întreb rile lui Dumnezeu i prin r spunsurile lor cu fapta au înaintat în cunoa terea lui Dumnezeu, reflectat, tot mai clar în fiin a lor. La Sf. Grigorie de Nisa r spunsurile la întreb rile lui Dumnezeu, ca înainte ri practice spre El i în El, prin împlinirea poruncilor Lui, se numesc „epectaze", întinderi dincolo de treptele atinse de fiin a proprie în Dumnezeu.

⁹²⁸ Dar omul se întreab nu numai pe sine, ci întreab i pe al ii. Iar r spunsurile cele mai bune le prime te dela Dumnezeu prin gura sfin ilor, Îns Dumnezeu îi d prin sfin i r spunsuri dup nivelul ajuns de omul care întreab . Prin aceasta, se arat c i cel ce întreab ajut s i se dea r spunsul, sau face s i se dea r spunsul potrivit cu nivelul atins prin eforturile lui. C cir spunsulechivaleaz

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Ne-am ar tat deci c sîntem oameni, neputînd r bda osîndirile i necazurile ce vin dela oameni. Chiar dac ar voi cineva s -i zideasc pe to i, nu poate. C ci nu voesc to i acela lucru.

Ai întrebat despre des vîr ire, adic despre puterea de a arunca totul asupra lui Dumnezeu, ca s aleag El pe cei ce voe te i despre faptul c atunci cînd auzim r spunsul nu-l primim. Aceasta se întâmpl pentru c nu tim c Dumnezeu vede altfel de cum v d oamenii, C ci oamenii observ (adeseori) numai cele ce se v d. i amestec (în r spunsuri) i voia lor⁹²⁹. Dar Dumnezeu vede i cele ce nu se v d i adîncurile inimii; i vede cele ce vor fi ca cele ce sînt. Dar noi ne-am folosit mult din a

cu în elegerea ce se ive te în om. Dar sfîntul îi prilejuie te i îi confirm aceast în elegere. Aceasta arat din nou intima unire, sau interioritatea reciproc dintre cel progresat duhovnice te i cel ce-l întreab . Dar aceasta depinde i de cel ce întreab , cum se vede în rîndurile de mai jos din text. Responsabilitatea trezit în cel întrebat în fa a lui Dumnezeu îl face s primeasc i r spunsul potrivit celui ce întreab .

929 Omul trebuie s - i dea r spunsuri, pentru c trebuie s - i pun întreb ri. Sau trebuie s cear r spunsuri la întreb rile lui i de la altul. Dar de multe ori nu prime te r spunsurile cele adev rate ce i le d inima lui, sau un om sfînt. Ci vrea s - i dea r spunsuri superficiale, necorespunz toare întreb rilor. De aceea r mîne închis în întunec. i pîn la urm nu- i mai pune nici întreb ri esen iale. Se apropie de animalul care nu mai caut decît ceeace îi cere instinctul trupesc. Omul trebuie s r spund conform întreb rii lui Dumnezeu, adic voii Lui, pentru desvoltarea lui fireasc . În posibilitatea cuvîntului de a fi folosit în chip mincinos se arat libertatea omului. Pe de alt parte e propriu omului un progres neîncetat în aflarea de cuvinte tot mai conforme realit ii indefinit de complexe date de Dumnezeu. Pe m sur ce omul înainteaz în descoperirea complexit ii crea iei, o vede imprimat de personalismul uman, în ultima analiz de cel divin. Dar dac reduce realitatea numai la cea material , îmbog irea prin cuvinte care o exprim , este unilateral , r mas în superficialitate.

cunoa te c pîn acum r mîne în noi ceea ce este omenesc. Prin aceasta aflăm surile noastre, sau unde sîntem încî ne smerim, ca s lu m harul celor smeri i⁹³⁰. Ca urmare ne-am rugat lui Dumnezeu, ca precum a dat proorocului Iezechil în loc de baleg de om, baleg de bou (Iez. 4, 12-15) i Izraeli ilor rege cînd a v zut c aceasta o voesc (1 Împ. 8, 5-22), a a s coboare i la voia neputin ei noastre. i iat c bun tatea Sa a coborît pîn a- i fi t iat pentru noi voia Sa⁹³¹. **Dac deci ne vom defima pe noi în ine, recunoscînd c pîn acum nu mîncăm înc decît legume, ne va învrednici Dumnezeu de hrana tare, care este a celor desvîr i i în Hristos. Amin.**

812. *Întrebare : Am un secretar evlavios destoinic i recunoscut ca atare. Dar stau la îndoial s -l hirotonec ca nu cumva s smintesc pe vreunii, ca unul ce mi-a face prin aceasta pl cerea mea. Ce porunce ti s fac ?*

R spuns : Despre secretar nu cuge i bine. Dac ar fi r u, nedestoinic i nerecunoscut ca atare, a zice bine.

⁹³⁰ Chiar dac nu ne putem da r spunsurile pe m sura întreb rilor, cî tig m mult cînd recunoa tem acest fapt. C ci prin aceasta ne recunoa tem marginea noastr , deci cunoa tem pe Cel ce ne dep e te infinit. Prin aceasta ne smerim i astfel primim totu i harul unei anumite cunoa teri adev rate.

⁹³¹ Aceasta e suprema chenoz , sau coborîrea lui Dumnezeu la sl biciunea noastr . Ea ne las în voia noastr , t indu- i voia Sa. C ci nu voie te s ne trateze ca pe ni te bu teni. i apoi tie c unii din noi l sa i în marginile celor ce le putem face cu voia noastr , ne vom s tura curînd de acest s r cie i vom reveni în cuprinsul larg al celor voite de El. Ne-a l sat deci s c dem din r u în mai r u, cum a l sat pe Iezechil s cad de la balega de bou la balega de om i Izraeli ilor le-a dat rege, de i tia c nu e spre folosul lor. Aceasta ne ajut i mai mult s ne smerim.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Dar dac e recunoscut ca bun i destoinic, nu trece cu vederea, printr-o scuz mincinoas , porunca Apostolului care zice s fie hirotoni i unii ca ace tia (I Tim. 3, 7). S ti i c cel ce face un lucru cu frica lui Dumnezeu, neaplecîndu- i inima spre cele omene ti, chiar de-ar urma acestei fapte o sminteal , ea nu va dura, nici nu va v t ma pe cineva. C ci o astfel de sminteal e din pisma diavolului. i pomul r u nu face roade bune, precum nici cel bun, roade rele. V rog ierta i-m pentru Domnul. i ruga i-v pentru mine.

813. *Întrebare* : *Un c lug r, fost avocat, ceru s fie hirotonit preot în biserica sfintei cet i*^{931b}. *i episcopul influen at de interven ia unora, l-a hirotonit diacon, inînd seama de titlul de avocat. i era rugat s -l hirotoneasc i întru presbiter. Dar c indu-se de fapta s vîr it , a trimis s întrebe, pe acela b trîn dac a f cut bine dînd aceluia prima hirotonie întru diacon. i dac trebuie s -l fac pe acela i preot.*

R spuns : Odat ce s-a f cut, s-a f cut. Deci nu te întrista de aceasta. C ci puternic este Dumnezeu ca s conduc , prin voia Lui, pe acest frate la cuno tin a adev -rului. Cît despre preo ie, nu te l sa pentru un timp influen at s i-o dai. C ci de va ar ta roade vrednice de aceast slujire, te va în tiin a Dumnezeu despre aceasta. C ci El nu e departe de noi (Fapte, 12, 27). De aceea nu trebuie s dai aten ie titlului de avocat, sau numai în elepciunii lumii. C ci de nu are omul în elepciunea duhovniceasc , în zadar o are pe aceasta⁹³². Dar fericit

931b În biserica din Ierusalim.

932 În elepciunea lumii, prin faptul c define te, închide ceea ce cunoa te în margini desp r itoare, r mînînd departe de realitatea în

este cel ce o are și pe aceasta și pe aceea. Căci zice: „Tot cărturarul cu învățur despre Împărăția cerurilor este asemenea unui om bogat care scoate din vistieria sa noi și vechi” (Mt. 13. 52). Ia seama și nu te lași purtat de orice vânt. Căci vorbirile rele strică obiceiurile bune” (I Cor. 15, 33).

814. *Întrebare* : *Iar dacă nu știu pe care să hirotonesc pentru bisericile din sate ce trebuie să fac ?*

Răspuns : Vor da mărturie cei din sate. și încrezându-te în mărturia lor și aruncând asupra lor răspunderea pentru mărturia lor, hirotone-te pe cei recomandați de ei. și ei vor vedea. Iar tu vei fi nevinovat.

815. *Întrebare* : *Iar dacă un sat are destui clerici, dar cei din sat dau mărturie și pentru alții, voindu-și și pe ei, trebuie oare să-i ascuți și să-i hirotonesc și pe aceia, peste trebuință ?*

Răspuns : Dacă biserica are destui, nu trebuie să hirotonești pe alții, ca să nu se nască tulburare. Deci unde sînt destui, nu trebuie să ascuți de poporul care dă mărturie despre alții. Căci ce? Dacă satul are alți zece vrednici, pentru care dă mărturie poporul, trebuie să fie hirotoniți și aceștia? Nu. Căci toate trebuie făcute cu rînduială. Dar dacă au cu adevărat nevoie de alt cleric și dau mărturie despre unul, trebuie să-l hirotonești chiar dacă el nu vrea să primească.

816. *Întrebare* : *Un sat are nevoie de un preot și recomand pe doi, dintre care unul este căsătorit a doua*

care toate sînt unite în chip tainic, indefinibil. Unitatea aceasta a lor o vedem cel mai deplin în Dumnezeu, dacă ne deschidem Lui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

oar i bogat, iar altul s rac. Pe care trebuie s -l hirotone sc ?

R spuns: Nu trebuie s hirotone ti pe cel c s torita doua oar ,c e împotriva canoanelor⁹³³. Ci pe cel s rac. Dar trebuie s te gînde ti de unde ai s -i dai pu in ajutor, din pricina s r ciei lui.

817. *Întrebare* : *Între clericii hirotoni i de noi se afl unii slujitori. Al ii, hitrotoni i în alt parte, sînt ad uga i, la cererea satului, la clerul lui fiind i ei slujitori. Trebuie ca unii s fie supu i sarcinilor civile ?*

R spuns: Cei hirotoni i sau numi i la cererea satului nu trebuie supu i nici slujirilor trupe ti, nici sarcinilor b ne ti (ale statului). Dar cei rîndui i datorit silii sau rug min ii vreunora, nu trebuie supu i slujirilor trupe ti, ci numai sarcinilor b ne ti. Chiar dac s-ar auzi c au fost hirotoni i pentru vre-un dar. C ci trebuie cinstit starea lor. Iar p catul i-l va purta acela.

818. *Întrebare* : *Hirotonind pe unul, am pricinuit sup rare altuia i sunt nelini tit, pentru c nu tiu de am f cut bine sau nu.*

R spuns: Dac întristarea ta e pricinuit de negrija sau p catul altuia, cuget c bine ai f cut. Dar dac e vre-o întristare trupeasc , pentru c ai f cut acel lucru din r z bunare, trebuie s te poc e ti i s -l hirotone ti pe acela din propria ta hot rîre.

819. *Întrebare* : *Diferite persoane mi-au pricinuit mult tulburare, cerîndu-mi hirotonia unora, dintre*

933 Can. 17 apostolic

care pîn acum am socotit c nu trebuie s hirotonesc pe nici unul. Acum un bun prieten, iubitor de Hristos, care s-a ostenit mult pentru noi la cei puternici, din credin a în Dumnezeu, mi-a cerut s hirotonesc pe un mirean dînd m rturie pentru el c e om bun. Oare trebuie s o fac pentru el ?

R spuns : Dac - i puneai toat n dejdea în Dumnezeu, nu trebuia s te îngrije ti de nimic. Dar fiindc ai înc nevoie de oameni, trebuie s -i dai i tu o mul umire pentru mul umirea ce i-a pricinuit-o. C ci s-a scris: „Precum voi i s v fac vou oamenii, face i i voi lor asemenea" (Lc. 6, 31). La fel, dac e precum zici, bun cel ce te roag , i e bun i acela pentru care d m rturie nu trebuie s prive ti cu neîncredere m rturia lui, sau s ov i în a-l hirotoni pe cel recomandat. C ci el va purta r spunderea. Iar de tii c cel ce urmeaz s fie hirotonit nu e bun, ci p tat în vre-o privin , nu trebuie s prime ti s faci aceasta. C ci altfel tu vei purta osînda.

820. *Întrebare* : *Au fost descoperi i unii c sînt manichei i fugind de primejdie, au plecat în alt parte pentru a se boteza, de vor putea. Ce porunce ti s fac ?*

R spuns : Pentru manicheii recunoscui ca atare, trebuie s scrii, împiedicînd inten ia lor i ar tînd celor ce vor s -i boteze, c sînt manichei. i va atîrna de aceia s -i boteze, sau s nu-i boteze. C ci nu to i dau aten ia ce se cuvine acestor lucruri. i nu tiu c unii ca ace tia au nevoie de mult sîrguin i de timp îndelungat i de auzirea cuvintelor dumnezeeti i de catehizarea în Sfintele Taine, ca s fie primi i; deci ca s nu fie primi i îndat ce vin. C ci acesta e un lucru înfrico tor. i unde nu este un dor dup Dumnezeu, trebuie s ne aducem

Sfin ii Varsanufie i Ioan

aminte de St pînul nostru care zice: „Nu da i cele sfinte cînilor" (Mt. 7, 6).

821. *Întrebare* : *S-a dat o porunc împ r teasc care opre te pe pu ini s - i mai in rînduelile lor. Lafel i pe schismsatici. i unii dintre ei au venit dup Sf. Pa ti s se boteze, al ii s se împ rt easc . Oare trebuie s -i primim ? i cînd trebuie s -i învrednicim de Botez i de Sf. Împ rt anie ?*

R spuns : Pe cei ce voesc s se boteze (s se lumineze), trebuie s -i prime ti. i trebuie s le dai Sfîntul Botez în sfînta Patruzecime sau la în l area Mîntuitorului. i a a vor avea toat s pt mîna ca s rb toare. Dar dac vreunul ar fi b nuit c face aceasta ca o simpl form , sau de frica poruncii, spune-i: De vii din pricina poruncii, e p cat. Iar de vii cu frica lui Dumnezeu pentru via , î i vei cî tîga dou bunuri: cel al vie ii i cel trupesc". Acela lucru trebuie spus i celor ce voesc s primeasc Comuniunea (Sf. Împ rt anie) cu Biserica⁹³⁴ i de vor spune: „Venim pentru Dumnezeu", prime te-i îndat . C ci sînt cre tini.

822. *Întrebare* : *Unul de alt neam a fost prins în ara credincio ilor i mul i zic c trebuie omorît sau ars. Oare e bine, sau nu ?*

R spuns : Nu trebuie omorît sau ars. Aceasta nu e o fapt a cre tinilor. Cî trebuie dezaprobat i supus la o amend . C ci acestea ating pe oameni. Apoi trebuie

⁹³⁴ Se vede de aci c participarea la Hristos e una cu deplin comuniune cu Biserica. Cei ex-comunica i erau inu i departe de Sf. Împ rt anie, dar i dela deplina comuniune cu Biserica.

încredin at unui tem tor de Dumnezeu ca s -l înve e
calea Domnului i a a îl va lumina.

823. *Întrebare* : *P rinte, am mari sup r ri dela
oameni care fac nedrept i i c rora m împotrivesc.
Sînt socotit du manul lor i nu aflu ajutor la cineva. De
aceea sînt nec jit i voesc s ies din Biserica .*

R spuns : Spune-mi e sau nu un p cat a c lca
porunca Apostolului? E v dit c e neap rat un p cat.
Dac e a a, Apostolul zice: „E ti legat de o femeie ? Nu
c uta s te deslegi" (I Cor. 7, 27). Dar tu ai luat ca so ie
Biserica. Nu c uta deci s te despar i de ea. Altfel vei
avea de suferit ispite i te vei poc i de aceast fapt .
Sufer deci cu b rb ie cele ce vin asupra ta i la urm
vei afla mila lui Dumnezeu. C ci zice: „Cel ce va r bda
pîn la sfîr it, acela se va mîntui" (Mt. 10, 22).
Împotrive te-ter ut ii i Domnul va aduce pe du manii
t i sub picioarele tale. i cei potrivnici i se vor face
prieteni. Lupt -te pîn la moarte; pentru adev r i Dumnezeu va
va lupta pentru tine⁹³⁵. **Nu cere ajutor dela**
oameni. C ci cel ce- i pune n dejdea în ei cade repede.
Ajutorul lui Dumnezeu întrece ajutorul a zeci de mii de
oameni. C ci zice Domnul: „Domnul este ajutorul meu i
nu m voi teme de ce-mi va face mie omul" (Ps. 117,6).
Sprijine te- i deci inima ta în Domnul i îmb rb teaz -te
i fii tare. i Domnul va fi cu tine.

935 Numai luptînd din toat puterea, e prezent i Dumnezeu în tine,
luptînd cu puterea Lui împreunat cu puterea ta. Dac lupt mole it,
Dumnezeu nu lupt cu t rie în mine. În t ria luptei mele e prezent
t ria luptei lui Dumnezeu. Dumnezeu vrea s fiu tare, dar nu sînt tare
dac nu simt puterea mea încordîndu-se. Îns în încordarea aceasta e
lucr tor i Dumnezeu pe m sura ei.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

824. *Întrebare a aceluia i c tre acela i mare B trîn: Nu m opun St pîne, la nimic din cele ce-mi porunce ti. Dar roag -te pentru mine ca s dobîndesc ajutorul lui Dumnezeu i s fiu acoperit de ispitele ce se ridic împotriva mea.*

*R spuns: tiu c nu sînt nimic*⁹³⁶. i nu am rug -ciune precum voe te Dumnezeu. Dar cel ce cere cuiva s se roage pentru el trebuie s aduc i din partea lui o mic osteneal la rug ciunea celui ce se roag . C ci s-a scris: „Mult poate rug ciunea dreptului sus inut de lucrare” (Iac. 5, 16), adic ajutat de cel ce i-a cerut rug ciunea^{936b}. Îngerul t u trebuie s tie c nu pu in te acoper Dumnezeu prin rug ciunile sfin ilor. Dar ia aminte cum se roag i diaconul pentru tine, spunînd cuvîntul Apostolului: „Drept îndreptînd cuvîntul adev rului” (II Tim. 2, 15)^{936c}. Înfi eaz -l i cu drept i nu te ru ina de om, nici nu c uta s placi cuiva. i vei afla har înaintea lui Dumnezeu i a oamenilor. i nu cugeta nimic dup om. C ci de tot lucrul prea omenesc se scîrbe te

⁹³⁶ E o schimbare a unui singur cuvînt din senti a lui Socrate: „ tiu c nu tiu nimic”. Dar numai un cre tin poate face aceast schimbare. Pentru panteismul socratic în ea e o contradic ie. Cre tinul tie ca e creatur , c nu face parte din Fiin a suprem . i fiin a suprem e deosebit de el. Dar el poate sorbi putere din Dumnezeu prin rug ciune. Numai dac n-are rug ciune, nu e nimic, cum se spune în propozi ia ce urmeaz , de i tocmai cînd nu are pe Dumnezeu în sine, nu- i tr e te nimicul s u.

^{936b} To i sîntem slabi, to i ne descuraj m cînd sîntem singuri. Dar primim putere unul dela altul. E o experien pe care o facem mereu. Chiar numai simplul cuvînt al altuia ne înt re te. Cu atît mai mult e înt rit rug ciunea noastr de rug ciunea altora. E un fluid de putere care trece dela unul la altul.

^{936c} Se vede c în acea vreme rostea aceast cerere diaconul i nu preotul, ca acum.

Dumnezeu ^{936d}. i Biserica s nu nedrept easc pe cineva, ci s fie pild tuturor prin dreptate. i Dumnezeu va fi în tine i tu în Dumnezeu. i te va p zi de tot r ul i de toate cursele vr jma ilor. Domnul nostru Iisus Hristos s fie cu duhul t u. Amin.

825. *Întrebare* : *Acela i, nesocotind unele drepturi ale Bisericii spre a pl cea unora i de aceea fiind predat, prin îng duin a lui Dumnezeu, ispitei i nec jindu-se, a trimis s întrebe pe acela i mare B trîn despre aceasta. Acela îi d du urm torul r spus: Aceast predare nu s-a f cut f r înd guin a lui Dumnezeu. S ne cercet m deci inimile i vom afla ce porunc am c lcat, pentru care am fost preda i ispitei* ^{936c}.

826. *Întrebare* a *aceluia i: P rinte sfinte, tiu c am v t mat i sufletul meu i sfînta Biserica a lui Dumnezeu. i de aceea s-au în sprit împotrivrile fa de ea. C ci mul i i puternici sînt cei ce o r zboiesc. i de voesc s m împotrivesc lor, urmeaz pagub pentru ea. i pe cît atîrn de om, nu mai e îndreptare. Dar „la Dumnezeu toate sînt cu puțin ” (Mt. 19, 26). De aceea cad înaintea ta, St pîne, cere pentru mine iertare i ajutor -mi i mie i ei. i f s înceteze necazul, precum voe ti. C ci po i.*

R spus : Dac la Dumnezeu toate sînt cu puțin i a a credem, s facem întru El tot ce putem i El va nimici

^{936d} Dumnezeu vrea s -L avem pe El, sau gîndul la El în ceea ce facem; i noi ne gîndim numai la noi în desp r ire de Dumnezeu, ca i cînd am putea fi noi sau vreun lucru desp r it de fundamentul ultim al Lui.

^{936c} Toate aceste r spunsuri sînt trimise unui episcop la cererile lui.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

pe cei ce ni se împotrivesc ⁹³⁷. C ci „El risipe te planurile neamurilor i nimice te uneltrile cîrmuitorilor. Iar voia Lui r mîne în veac" (Ps. 32, 10). Sus ine adev rul i lupt -te pentru el. i Dumnezeu var zboi pentru **tine pe vr jma ii Lui** ⁹³⁸. **Aceia se împotrivesc** trupe te, tu stai tare duhovnice te, adic prin rug ciuni i cereri pentru orice lucru, cerînd dela El ajutorul. i „mustr , ceart , îndeamn " (II Tim. 4,2), cum se cuvine unui înv tor duhovnicesc. i s nu te temi de ei. „C ci mai mul i sînt cei cu noi, decît cei cu ei" (IV Împ. 6, 16). Aceia sînt cu diavolul i cu oameni de acelea i patimi, iar noi cu Dumnezeu i cu sfin ii Lui. Noi avem n dejdea în Dumnezeu, care a zis: „Nu te voi l sa, nici nu te voi

⁹³⁷ Aceasta e formula statornic a sfîntului: cînd punem în mi care toat puterea noastr , Dumnezeu pune în ea puterea Lui; sau cînd punem în mi care toat puterea noastr e semn c Dumnezeu lucreaz puternic în noi. Atunci izbutim în mod sigur. Dumnezeu, ne pune toat fiina în mi care. Sau noi punîndu-ne toat fiina în mi care. Dumnezeu are în noi un mediu prielnic de lucrare. Dac ar r mînea numai puterea noastr , chiar dac am pune-o toat în mi care n-am izbuti în ceea ce vrem s facem. Puterea noastr e m rginit , dar Dumnezeu o face s treac peste marginile ei, „peste neputin a" ei.

⁹³⁸ Adev rul e Hristos, pentru c El e Dumnezeu i are în Sine umanitatea în plenitudinea con inutului ei adus la normalitate i la tr irea în form uman a infinit ii lui Dumnezeu, Cine lupt pentru acest adev r, sau pentru aceast via uman în infinitatea dumnezeieasc , Dumnezeu însu i birue te prin el pe adversarii lui, ar tînd cît de goi sînt ei fa de cei ce au pe Hristos în ei. Dac Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat ca om, înseamn c omul trebuie s se completeze prin Dumnezeu. Atunci tr e te omul adev rul. Adev rul devine realitate pentru noi cînd contribuim i noi în a ne umplea tot mai mult de Hristos, Dumnezeu i omul adev rat. Adev rul e deci pe de o parte dat, pe de alta îl realiz m, împlinînd trebuina noastr de a ne uni cu Dumnezeu. Deplin vom avea adev rul în viitorul eshatologic. El e dat i ni se d , dar înainte m i noi spre descoperirea lui, înainte spre actualizarea lui în noi. Anticipat îl tr im prin rug ciune.

prisi" (Ios. 1, 5). „El va face cu mult mai mult decât cele ce cerem sau pricepem noi" (Ef. 3, 20). „El va împlini cu noi cuvântul: „Fericit cel al cărui ajutor este Domnul lui Iacob, cel care-l pune nădejdea în Domnul Dumnezeu lui" (Ps. 145, 5). Dar aceea, în care-l pune nădejdea în oameni, în care nu este mântuire" (Ps. 145, 3).

Dacă va urma deci o mică pagubă, să o disprețuim și să nu ne rușinăm de fața omului. Căci altfel mâniem pe Dumnezeu. Să stăm într-un adevăr. „El nu vor întîrziădu-mă în mâinile și vin la picioarele tale. „El se va slăvi Dumnezeu cel ce pururea este slăvit prin robii Lui.

Să ai deci ca alia și pe sfinții prin rugăciunile lor către Dumnezeu pentru voi. Învață, precum ai auzit, drept cuvântul adevărului, ca un episcop al lui Dumnezeu. „El se vor pleca oamenii înaintea ta ca înaintea unui rob adevărat al lui Dumnezeu, cu frică și cu cutremur și cu iubire. Căci cei ce se tem de Dumnezeu sînt temuți de oameni ca și îngerii Lui de demoni. Deci nu te teme. Căci Dumnezeu și harul Lui sînt cu tine. Ia de sus puterea ce au luat-o Apostolii, prin harul lui Hristos, Dumnezeuul nostru. „El harul Lui va rămînea cu tine pînă la răsuflarea cea mai de pe urmă. Te înmbrățișează cu înmbrățișare sfîntă. Te înmbrățișează în Sfîntul Duh, rugîndu-te să te rogi pentru mine din dragoste.

827. *Întrebare* : *Părinte, mult ajutor a avut Biserica dela Dumnezeu după cuvintele voastre cele sfinte. „El unii dintre cei ce i-au făcut nedreptate și s-au pornit împotriva membrilor ei, se roagă de pace. „El ne făgăduiesc să vindece și să îndrepteze nedreptățile împotriva noastră și să potolească pe oamenii ce ne sînt împotrivi. Ce poruncești? Să-i primesc, sau nu?*

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns: Dac se roag , prime te-i pentru Cel ce a zis s ne iert m unii pe al ii. i d -le lor prilejul s -i potoleasc pe ceilal i cu cru are i nu f r cru are i f r mil . i s li se dea ca regul s respecte drepturile fiec ruia.

828. *Întrebare* : *E bine s se fac socotelile Bisericii?*

R spuns: Dac le faci ca socoteli ale Bisericii, faci socotelile lui Dumnezeu. C ci e ti iconomul Lui i e ti dator s faci socotelile acestea, ca de va fi vre-un prisos, s hr ne ti s raci i orfani, al c ror Tat i hr nitor este Dumnezeu. i s între ii familiile lor. Iar de nu e vreun prisos, s te îngrije ti s fie. De nu faci a a, nu faci cu adev rat socotelile Bisericii, ci te îngrije ti de ale tale, precum voe ti. i f când a a, nu se mai fac socoteli pe seama lui Dumnezeu, ci a diavolului. F deci toate dup Dumnezeu i vei avea plat dela El.

829. *Întrebare* : *Paguba aceasta s-a produs în chip felurit i sînt nec jit c nu am în mînile mele nici-un mijloc. Ce s fac?*

R spuns: Scriptura zice c „cel ce v face vou nedreptate, nu v face vou , ci Duhului Sfînt care locue te în voi" (II Tim. 1, 14). Nu te întrista deci pentru o pagub omeneasc . C ci nu te va lipsi Domnul de cele ce ai nevoie. Fiindc El însu i a zis: „ tie Tat l vostru cel ceresc de ce ave i trebuin înainte de a-i cere" (Mt. 6, 8). Ci caut Împ r ia lui Dumnezeu, f când faptele ei i toate acestea „i se vor ad uga ie" (Mt. 6, 33). i dac suferi pu in de lipsa mijloacelor, vei afla cu îmbel ugare înaintea ta toate bun t ile din voia lui Dumnezeu. Adu i

aminte c s-a scris: „Cei ce voesc s vie uiasc dup Dumnezeu, vor fi prigoni i" (II Tim. 3, 12). Dar iar i zice: „Bucura i-v în Domnul totdeauna când ajunge i în felurite încerc ri" (Iac. 1, 2). Aceasta este prigonirea i acestea ispitele. Dar rabd -le cu curaj i cu credin i Dumnezeu se va sl vi prin tine⁹³⁹. C ci r bdarea îl face pe om probat. Iar n dejdea nu ru ineaz . Roag -te pentru mine.

830. *Întrebare* : Fiindc a a numi ii „agen i de execu ie" vin în cetatea aceasta i a teapt totdeauna daruri dela Biserica , nu tiu ce s fac. S le trimit? Dar prin aceasta îl sup r pe Dumnezeu, cheltuind în chip necuvenit mijloacele s racilor. S nu le trimit? Dar m vor vorbi de r u la st pînitori. Ce porunce ti deci s fac?

R spuns: Agen ii de execu ie sînt slujba st pînirilor omene ti i a le trimite daruri este semnul fricii omene ti. Dac deci voim s nu ne temem de ei s st m tari în adev r i s ascult m cuvîntul Apostolului, care zice: „Voe ti s nu te temi de st pînire, f binele i vei avea laud dela ea" (Rom. 13, 13). Nu te teme de bîrfire. C ci s-a zis: „Tocmai în ceeace sînte i cleveti i se

⁹³⁹ Se va sl vi pentru c ar i cît Îl iube ti, r bdînd atîtea pentru El. Dar i pentru c te va înt ri în r bdarea la. Iar acestea le vor vedea al ii i se vor minuna de puterea ce o arat Dumnezeu prin tine. Nu cînd ne merge bine se arat puterea noastr , prin care se sl ve te Dumnezeu, ci cînd suport m greu ile cu r bdare. De aceea îl sl vim pe Hristos nu numai pentru învierea Lui, ci i pentru crucea Lui i pentru coborîrea Lui din iubire la noi prin întrupare, luînd toate sl biciunile, durerile, emo iile omene ti. De aceea tot, cultul Bisericii e doxologic. Prin el ar t m m rirea lui Dumnezeu în tot ce a f cut El pentru noi, coborînd la noi. Prin aceasta a dat valoare umanit ii noastre, care prin ea n-ar fi nimic.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

vor face de ru ine cei ce gr esc de r u purtarea voastr în Hristos" (1 Petru 3,16); i iar i: „Dac a pl cea oamenilor, n-a fi robul lui Hristos" (Gal. 1. 10).

831. (V. 831 a). *Întrebare* : *Unele p mînturi ale provinciei fiind tulburate de osta ii ducelui i r pite din proprietatea bisericilor, frunta ii cet ii voiau s fac acest lucru cunoscut împ ratului. Dar se temeau de duce ca s nu-i prigoneasc . Deci au trimis s întrebe pe marele B trîn despre acestea.*

R spuns: Dac crede ic Dumnezeu sus ine pe s raci, fi i cu curaj în lucrul acesta. C ci în chip sigur Cel ce sus ine pe s raci st în fruntea lupt torilor pentru ei, fiindc El însu i a spus: „Întrucît a i f cut unuia din ace ti prea mici, Mie a i f cut" (Mt. 25, 40).

832. (V. 831 b). *R spunsul marelui B trîn c tre cei ce s-au lenevit s fac acest lucru.*

Vede i s nu se împlinesc cu voi cuvîntul: „Dup ce a i început în duh, ispr vi i acum în trup" (Gal. 3, 3)? Nu ti i c acesta e un lucru al lui Dumnezeu? i c nu lupta i numai voi pentru acest lucru, ci i mul i al ii lupt împreun cu voi prin rug ciuni? Lua i seama c dac p - r si i lucrul lui Dumnezeu, v va p r si i Dumnezeu pe voi. Cît despre st pîniri, nimeni s nu v înfrico eze, c nimeni nu poate s se împotrivesc voii lui Dumnezeu. Gîndi i-v totdeauna s lupta i pîn la moarte pentru adev r. i Domnul va lupta pentru voi.

833. (V. 838) *R spunsul celuilalt B trîn c tre episcopul care întrebase despre acela amestec al ducelui i p stra t cerea* ^{939b}.

Ia seama la tine. C ci nici ducele, nici împ ratul nu ne mîntuiesc în ziua judec ii. Deci nu te l sa înfricat în acest lucru, ca s afli mil înaintea lui Dumnezeu. C ci nu voi ve i purta greutatea pentru acest lucru, ci Dumnezeu i B trînul. De ve i pune deci în lucrare puterea voastr , v ve i face p rta de r splat . Iar de nu, voi ve i primi osînd . Roag -te pentru mine.

834. (V. 839) *Întrebare a aceiua c tre acela : Deoarece ducele a îmbr i at de curînd cre tînismul din dorin a de a pl cea împ ratului voe ti s -i scriem o scrisoare de prietenie? C ci el are puterea s repare nedreptatea ce ni s-af cut. i dac o socoti i aceasta de bine, voi i s dicta i scrisoarea? C ci aceasta va avea mai mult putere, dat fiind c ea va cuprinde cuvintele Sfîntului Duh care locuie te în voi.*

R spuns : Scrie-i lui acestea : Nu mic a fost bucuria noastr i a tuturor celor ce se tem de Dumnezeu pentru venirea voastr la credin a în Hristos. Dar ea va fi i mai mare cînd vom vedea roadele ei duhovnice ti odr slind din ea. C ci cu adev rat va fi o bucurie pentru noi, s se împlineasc cu voi cuvîntul evanghelic: „A s lumineze lumina voastr înaintea oamenilor, ca v zînd ei faptele voastre cele bune s pream resc pe Tat l vostru cel din ceruri" (Mt. 5, 16). Precum tie M ria voastr , plantele de curînd s dite aduc multe i frumoase

^{939b} E vorba se pare de episcopul care voia s afle despre chestiunea dela cap. 832 i p rerea B trînului Ioan, nespunîndu-i c a primit un r spuns la ea i de la Varsanufie.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

roade. Fiindc sînte i deci nou s dit (neofit), ar ta i tuturor, spre zidirea lor, multele i frumoasele voastre roade duhovnice ti, spre slava Sfintei i Celei de o fiin Treimi i spre lauda voastr la iubitorii de Hristos împ ra i, dela care a i primit acest mare dar al Botezului (al lumin rii). i care sînt aceste roade duhovnice ti, dac nu a lupta pentru credin a în Hristos i a sus ine cre tinismul? C ci de i el se sus ine mai ales prin Hristos, dar Dumnezeu voe te s probeze i voin a oamenilor spre a se ar ta încotro se înclin . De fapt Biserica nu se poate desfiin a. C ci f g duin a lui Dumnezeu spune: „Pe această Piatr voi zidi Biserica Mea i por ile iadului nu o vor birui pe ea" (Mt. 16, 18). Deci binele trebuie s vie. Dar fericit este cel prin care vine. R pi i deci voi care sînte i iubitori de Hristos această fericire. Aceasta voesc s o ti i, sl vite Domn, c dac ar fi p gîn cel ce are puterea i potrivit credin ei, n-am fi avut ce s facem, decît s închidem bisericile, pîn ce le vor deschide iubitorii de Hristos împ ra i⁹⁴⁰.

940 Biserica nu e o realitate închis în prezent. Ea reprezint o tensiune i o perspectiv eshatologic . Hristos nu e numai prezent în Biserica i în lume. El i vine i în venirea Lui e tot mai aproape. Dar la venirea Lui contribuim i noi. Iar întrucît Hristos e izvorul binelui, binele nu este numai, ci vine, luptînd cu r ni care caut s înl ture prezen a binelui i s împiedice venirea lui. Dar la venirea continu a binelui, la impunerea lui asupra r ului ce-l împiedic , trebuie s contribuim i noi. Pîn la sfîr itul lumii va dura această venire, întrucît pîn la sfîr itul ei r ul i se va împotrivi. Dar pentru c venirea mai deplin a binelui depinde i de oameni, iar mul i din ace tia vor putea s r mîn tot mai ata a i r ului, acesta va putea spori. Dar cu cît mai mult r ul va face din forma aceasta a lumii un loc mai pu în stare s -l tolereze cu atît, va fi mai aproape venirea lui Hristos, ca binele menit s -i schimbe chipul actual. C ci binele nu se poate resemna s nu se extind . El trebuie s vin . Pîn putea înc pea mai mult în forma aceasta a lumii, el se mul umea s ia loc în ea, al turea cu r ul. Dar fiindc r ul tinde s ocupe din ce în ce o

835. *Întrebare a episcopului c tre cel lalt B trîn Ioan: Persoane puternice din cetate vor s aduc obiceiuri noi în Biserica încredin at mie i s cear o tax pentru vinul adus în porturile ei. i unii ne sf tuiesc s lu m noi taxa întreag , asigurându-ne c aceasta îi va aduce mare câ tig Bisericii. Porunci i s-o lu m ?*

R spuns : Nu se cuvine Bisericii s ia taxe. Acesta e un lucru al mirenilor. Deci spune-le acelor: De sîntem cre tini, nu avem trebuin s ascult m de oameni, ci s urm m Mîntuitorul care zice: „Precum voi i s v fac vou oamenii, face i i voi lor asemenea" (Mt. 7,12; Lc. 6, 31). Dar lua i seama c cele închinat Bisericii sînt închinat lui Dumnezeu i nu vi se cuvine s împu ina i cu ceva cele ale lor. Vai celui ce o p gube te cu ceva^{940b}

836. (V. 840) *Întrebare : Biserica are canoane care opresc s se mearg seara la teatru⁹⁴¹, saula s rb torile p gîne. Dar c petenia provinciei vrea s le nesocoteasc . Ce porunce ti s -i scriu ?*

mai mare putere din lume, chiar prin aceasta contribue la trebuin a schimb rii ei.

Aceasta se va ar ta prin împu inarea celor ce cred în Hristos, chiar dac credin a lor se înt re te. i starea aceasta s-ar putea vedea prefigurat în ceeace spune sfîntul în aceste rînduri. Cînd ducele lumii acesteia, protivnic lui Hristos, va închide bisericile, va veni împ ratul Hristos care le va deschide, schimbînd chipul actual al lumii.

^{940b} Biserica nu se cuvine s ia tax pentru vinul adus de cor bii în porturi. Dar nu e bine nici s se ia taxe dela ea pentru vinul ce i se aduce.

⁹⁴¹ Can. 24 i 51 al Sinodului V-VI ecumenic i XVII al celui din Cartagena opresc s se mearg la teatre.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

R spuns : Scrie-i a a : E ti slujitor al lui Dumnezeu, cum spune Apostolul (Rom. 3, 6) i i se cere s p ze ti poruncile Lui, cum mi se cere i mie. Deci ni se cuvine s p zim înaltele legi ale Bisericii spre lauda lui Dumnezeu i a noastr . V aduc aminte de aceasta, pentru c v iu-besc ca pe prietenul nostru. C ci nu se cuvine cre tinilor i unor iubitori de Hristos ca voi s pre ui i mai mult pl - cerile omene ti, care vat m sufletele, decît slujirea lui Dumnezeu.

837. (V. 841) *Un mare i puternic concet ean al nostru, care locue te în Constantinopol, se lupt tare ca s se îng due sa se mearg la teatre. Ce porunce ti s -i scriu? Dac vrea s unelteasc împotriva noastr , roag -te s nu izbuteasc .*

R spuns : Scrie-i a a : „Fiule, toat rug ciunea noastr este ca Dumnezeu s sporeasc credin a cre ti-nilor întru frica Lui i ca s înal e cornul Bisericii Lui. El este n dejdea mîntuirii noastre. i s tii c nu avem alt ajutor decît dela Biserica i dela rug ciunile sfin ilor. Cel ce se sprijin pe ele, le afl la timpul potrivit. Dar teatrele sînt atelierele diavolului. i cel ce se sîrgue te s le sus in , cade din turma lui Hristos i se d de partea diavolului. Dar tim c voi sînte i fii ai Bisericii lui Hristos i v sîrgui i totdeauna s face i cele pl cute Lui. Deci n-ave i nevoe de înv tur . Dar v scriu ca s v aduc aminte s nu v face i p rta i celor ce se silesc s sus in teatrele diavolului ^{941b}. C ci la vreme de nevoe ele nu pot s foloseasc la nimic decît s înece pe cei ce alearg la

941b Opreli tea de a merge la teatre o respect pîn azi monachii. Interzicerea frecvent rii teatrelor a dat-o Biserica în acel timp probabil din cauz c crea iile teatrale erau atunci mo tenite din antichitate i în ele se afirma credin a în zei.

ele. Iar cel ce are inima alipit de Dumnezeu i voe te sus in cele pl cute Lui, acela îl va chema cu îndr zneal în ziua necazului i va fi c l uzit de Cel ce d rue te fiec ruia dup faptele lui. (Ps. 61, 13). ti i c „chipul lumii acesteia trece” (I Cor. 7, 21), dar credin a lui Dumnezeu r mîne în veac (Ps. 116, 2; I Petru, 1, 25)". Scrie-le acestea i nu te teme de uneltirea oamenilor, luptîndu-te pentru credin a în Dumnezeu i avîndu-L pe El ca ajutor. i cel ce se împotrive te lui Dumnezeu va fi înecat ca Faraon în Marea Ro ie. Iar cel ce crede neîndoelnic, st neclintit pe Piatra cea tare (Mt. 7, 24).

838. (V. 832 a) *Întrebare* : *P rinte, m silesc în fiecare zi s postesc pîn seara. Spune-mi de e bine. i dac trebuie s m rog înainte de a face ceva.*

R spuns : În privin a postului, cerceteaz - i inima, ca s nu fie furat de slava de art . i dac nu e furat , cerceteaz-o din nou, postul nu te face mai slab în împlinirea datoriilor. C ci aceast sl biciune nu e de folos. Iar dac nu- i stric nici în privin a aceasta, postirea este bun .

Iar rug ciunea este lumin . i fiecare cre tin trebuie s se roage înainte de a face ceva, dar mai ales preotul lui Dumnezeu.

839. (Nu se afl în Ms. Panteleimon, nr. 192
Întrebare: *St pîne roag -te pentru mine în numele Domnului. C ci toat n dejdea mi-o pun în Dumnezeu i în sfinete, tale rug ciuni.*

R spuns : Duhul Sfînt s te încredin eze c totdeauna e ti în rug ciunea mea, noaptea i ziua . . . (sfîr itul lipse te).

840. (În parte în V. 832b.; nu e complet decât în Ms. Paris. gr. 873). *Un mirean iubitor de Hristos, care p r sise ara sa pentru a lupta în numele lui Dumnezeu pentru Biserica Sa împotriva unora care-i f ceau necazuri, trimise s cear acelua mare B trîn un cuvânt de via i de îndemn.*

R spus: inecut rie dragostea fa de Dumnezeu, adev rul i libertatea. i nu te teme s aju i dup puterea ta. P ze te totdeauna pe Dumnezeu în duhul t u, rugându-te pentru orice lucru i p e te cu hot rîre pe c ile tale. Nu c uta s placi oamenilor i vei primi harul lui Dumnezeu. C ci cei ce caut s plac oamenilor sînt streini de Dumnezeu i Duhul lui Dumnezeu nu este în ei. S ai Duhul lui Dumnezeu i El te va înv a toate precum e drept. C ci f r El nu po i izbuti ceva cum se cuvîne. P ze te-te de tulburarea mîniei. Nu te teme de nimeni, ci adu- i aminte de cuvîntul: „Domnul este ajutorul meu, nu m voi teme de ce-mi va face mie omul” (Ps. 117, 6); i: „Toate neamurile m-au înconjurat i le-am respins în numele Domnului” (Ps. 117, 10). De se întîmpl ca cineva s fie tulburat de tine, spune-i cu smerenie, cu dragoste i cu în elegere adev rul. i Dumnezeu îl va îmblînzi prin rug ciunile sfin ilor. Ai i înv tura P rin ilor i cu Dumnezeu ea te va p zi de cel r u. Fii deci tare i curajos prin Dumnezeu (A doua lege 31, 6).

841. (V. 833). *Întrebare : Cînd m îndoesc de un lucru, dac s -lfac sau nu, spune-mi ce s fac ?*

R spus: Cînd se ive te trebuin as faci un lucru, roag pe Dumnezeu de trei ori, cerîndu-i s nu r t ce ti. i dac r mîi în acela gînd, f ce- i spune el, c ci el vine

dela Dumnezeu i nu dela tine. Cînd nu dobînde ti siguran a, întreab -i pe P rin i.

842. (V. 834). *Întrebare* : Cînd P rin ii îmi spun un lucru i eu cuget contrariul, sînt r zboit de neîncrederea în ei. Dar zic mereu gîndului meu: „A a trebue s fie cum zic P rin ii". Oare aceasta e semn al încrederii sau al neîncrederii ?

R spuns : Ar spune a a gîndului e semn de încredere. C ci dac P rin ii spun c întunerecul e lumin , sile te-te s crezi lor. C ci ei nu gr esc nimic contrar lui Dumnezeu. Dar trebue mult luare aminte. Pentru c Dumnezeu spune acum un cuvînt care trebue împlinit i dup pu in timp se produce o schimbare în lucrul acela (se schimb împrejurarea). i dac nu e cineva înt rit în credin , se smînte te. A a e i cu cele ce le spun sfin ii. Fiindc unii nu cunosc în elesul celor spuse i iconomia lui Dumnezeu cu privire la ei, spun mereu: „Pentru ce n-au spus sfin ii despre schimbarea ce se va ivi?" Pentru c ei vorbesc totdeauna pentru timpul de fa . Dar dac ar fi întreba i dup ce s-a ivit o schimbare, ar zice altfel, potrivit înv torului lor, care a zis c va aduce mînia asupra lui Ahab, dar schimbîndu-se acela, a trecut i Dumnezeu dela mînia Lui, zicînd : „Nu voi aduce mînia în zilele lui" (III Împ. 21, 29). Ce vor spune deci cei f r de minte despre Dumnezeu ? C este în El ne tiin ? Se în al , ne tiind c judec ile lui Dumnezeu sînt adînc f r fund i deci de necuprins. Aceste taine s-au încredin at oamenilor credincio i. Dar nu le primesc to i. Afl deci, frate, c adev ra ii P rin i nu se sup r cînd par mincino i celor ce nu cunosc tainele lui Dumnezeu. C ci dac aceasta nu le aduce lor nici-un folos, nici nu-i

Sfin ii Varsanufie i Ioan

p gube te. Pentru c nu in s aib o slav asemenea celei a St pînului lor^{941c}.

843. (Nu se afl în Ms. Ivir 1307). *Întrebare* : *Mînia lui Dumnezeu se porni contra oamenilor; muli dintre ei, st pîni i de duhuri necurate, l trau ca cîinii i unii f ceau proorocii de a a fel, c muli se r t ceau, crezînd c spun adev rul. Unii mireni iubitori de Hristos au trimis atunci s întrebe pe Marele B trîn despre aceasta.*

El a R spus : Cunoscînd de mai înainte sl biciunea noastr , Dumnezeu ne-a spus: „Se vor ridica hristo i mincino i i prooroci mincino i, care vor face semne i minuni ca s am geasc , de va fi cu putin , chiar i pe cei ale i" (Mt. 24, 24).

844. (Nu se afl decît în Ms. Ivir 1307).

R spunsul aceluia Mare B trîn episcopului cet ii, care-i ceruse s -i spun ce trebuie s fac ; i s se roage pentru poporul c zut sub mînia amintit înainte.

Se cuvine Prea Sfin iei Voastre s suferi i cît mai mult pentru cei afla i în necaz. Aceasta e o datorie a p rintelui i înv torului duhovnicesc. C ci bunul p stor se îngrije te de oile sale i le supravegheaz , înva deci poporul s - i aduc partea sa la cererea i la rug ciunea care se

94lc Se schimb împrejurarea, dar se schimba i gîndul omului. i în om e un noian virtual din care, pot ie i mereu alte i alte gînduri. Iar Dumnezeu le d libertate. Poate chiar din leg tura eu noianul dumnezeesc pot ie i alte i alte gînduri din noianul sufletului omenesc. Le prevede Dumnezeu? Dar Dumnezeu nu e liber în fiecare clip s hot rasc potrivit unei împrejur ri noi ? E misterul insondabil al lui Dumnezeu.

fac pentru el. Căci a să se facă cu puțin lucrurile mari, după porunca Domnului. (Mt. 17, 20; Io. 14, 20).

845. (V. 836). *Întrebare* : *Un mirean iubitor de Hristos a întrebat pe acela B trîn: E bine să spun domnului episcop tot ce socotesc că e de folos pentru el?*

R spuns : Acesta e un lucru drept și potrivit iubirii celei după Dumnezeu. Pentru că te numai inima ta curată înaintea lui Dumnezeu și aceasta nu te va vătăma. Iar dacă avea inima curată înseamnă că nu spune nimic împotriva cuiva din răzbuț, ci pentru a-i face bine. Și nu socotești deci aceasta că bîrfire. Căci tot lucrul făcut spre îndreptare nu este bîrfire. Pentru că din bîrfire nu iese nici-un bine. Dar în acest caz trebuie ajutat binele. Și de aceea nu trebuie folosit bîrfirea.

846. (Nu se află în Ms. Paris, grec nr. 873)

Întrebare : *Ce este îndoiala inimii (Mt. 14, 31 și 28, 17) și ce înseamnă a fi îndoielnic (Iac. 1, 8 și 4,8)?*

R spuns : Îndoiala inimii stă în a te întreba, sau în a avea mereu în suflet întrebarea: „Are Dumnezeu milă de mine sau nu?” Dacă cugeti că nu, aceasta e necredință. Dacă nu crezi că Dumnezeu are mai multă milă de tine decât poți în elegeri, pentru că te mai rogi⁹⁴² ? Iar a fi îndoielnic înseamnă că nu te preda cu desvîr ire morții pentru Împărăția cerurilor, ci a te îngrijii mai mult de lucruri pentru trup.

847. (Nu se află în Ms. Paris gr. nr. 873)

⁹⁴² Numai dacă n-ai îndoială în mila lui Dumnezeu te poți ruga cu toată încrederea. Dar trebuie să te rogi, pentru că numai de la El vine ajutorul.

Sfin ii Varsanufie i Ioan

Întrebare : Ce înseamn cuvântul „Nu se poate ascunde o cetate a ezat pe vârful muntelui" (Mt. 5, 14) ?

R spuns : Cetatea este sufletul, iar muntele, vârful virtu ilor de pe care cei ce au urcat acolo „str lucesc ca ni te sfe nice de lumin în lume, avînd un cuvînt de via care va fi slava lor în ziua lui Hristos" (Filip. 2, 15-16).

848. (Nu se afl în Ms. Paris, gr. nr. 873).

Întrebare : Ce înseamn cuvântul: „Bucura i-v totdeauna: ruga i-v neîncetat: în toate mul umi i" (Tim. 5, 16 - 18)?

R spuns : În aceste trei lucruri se cuprinde toat mîntuirea noastr . A se bucura pururea este o chez ie a drept ii; c ci nu se poate bucura cineva dac nu vie ue te totdeauna potrivit drept ii ⁹⁴³. Rug ciunea neîncetat împiedic orice r u, c ci aceasta nu d loc diavolului în noi. În sfîr it mul umirea în toate este o dovad v dit de iubire a lui Hristos. Iar dac inem primele dou porunci, aducem mul umire Domnului.

N-am mai tradus scrisorile 849-850 din traducerea francez , pentru c ele nu se afl decît în aceast traducere, neg sindu-se în manuscrisele grece ti i cuprinzîd în ele unele neclarit i.

⁹⁴³ Dreptatea este, în limbajul biblic, totalitatea virtu ilor.

Redactor: Protos IOANICHIE B LAN
Tehnoredactor: V.BOGDAN

Format 16-61X 76, legat 1/1
Coli de tipar 43, 75, comanda 1362.

TIP RIT LA I.P. ARTA GRAFIC

I.S.B.N. 973-9130-004